www.dpalldan.com

Dpal ldan bkra shis དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས།

The author has pursued interests in ethnology, linguistics, and literary translation for 20 years. His upbringing in a Tibetan tribe, education in Tibetan language and literature and proficient knowledge of English, Chinese, and German, have given him a broad base for professional pursuits. This latest book was inspired by teaching Tibetan for more than a decade at Humboldt-Universität zu Berlin. He is currently at work on a theoretical grammar of modern Tibetan and a novel providing an overview of his tribe in the 1895–1960 era.

རྩམ་པ་པོའི་ཡ་ཕ་མིང་སྲིང་བདུན་དང་བདུན་པོའི་བུ་རབས་ཆ་རྒྱུད། The author's father and his six siblings and their descendants. The oldest, Sha wo 'tsho ཤ་བོ་འཚོ, was born in 1934 and the youngest, Lha mo yag ལྷ་མོ་ཡག, was born in 1952. Their descendants live in Bao'an བོ་རྒྱ་ཞང and Gua shi ze མགར་རྩེ་ཞང townships, Reb gong རེབ་གོང County. The photo was taken in August 2014 by the author in Gua shi ze Township.

Cover design by Renchin Jolma
www.BeyondHerKitchen.com

AMDO TIBETAN LANGUAGE
ཨམ་སྐད་ཀྱི་མཚན་ཁོལ་ཕྱུང་མ།
Dpal ldan bkra shis
AHP43

༄༅།། ཨམ་སྐད་ལམ་འཇུག།

AMDO TIBETAN LANGUAGE

Introduction to Normative Oral Amdo

FORM ✣ MEANING ✣ USE

Dpal ldan bkra shis

AHP43

༄༅།། ཨམ་སྐད་ལམ་འཇུག།

ཨམ་སྐད་སྤྱི་མཚན་ཁོལ་ཕྱུང་མ།

AMDO TIBETAN LANGUAGE

An Introduction to Normative Oral Amdo

by

དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས།

Dpal ldan bkra shis

ASIAN HIGHLANDS PERSPECTIVES (*AHP*) is a trans-disciplinary journal focused on the Tibetan Plateau and surrounding regions, including the Southeast Asian Massif, Himalayan Massif, the Extended Eastern Himalayas, the Mongolian Plateau, and other contiguous areas.

HARD COPY: www.lulu.com/asianhp; ONLINE: www.plateauculture.org/asian-highlands-perspectives; E-MAIL: ahpjournal@gmail.com

ISSN (print): 1835-7741; (electronic): 1925-6329; LIBRARY OF CONGRESS CONTROL NUMBER: 2008944256; CALL NUMBER: DS1.A4739; SUBJECTS: Uplands-Asia-Periodicals; Tibet, Plateau of-Periodicals

EDITORIAL BOARD: Andrew Smith, Arizona State University; Barbara Brower, Portland State University; Bianca Horlemann, Humboldt University; Bill Bleisch, China Exploration & Research Society; Charlene Makley, Reed College; Daniel Berounský, Charles University; Daniel Miller, US AID; Emily Yeh, University of Colorado; Fernanda Pirie, University of Oxford; Geoffrey Samuel, Cardiff University; Gray Tuttle, Columbia University; Hildegard Diemberger, University of Cambridge; Huadan Zhaxi (Dpal ldan bkra shis དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས), Humboldt University; Jermay Jamsu ('Gyur med rgya mtsho འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོ), Independent Scholar; Juha Janhunen, University of Helsinki; Katherine Morton, Australian National University; Keith Dede, Lewis and Clark College; Keith Slater, SIL International, East Asia Group and University of North Dakota; Mark Bender, The Ohio State University; Mark Turin, University of British Columbia; Paul K Nietupski, John Carroll University; Sarah E Fraser, Northwestern University; Sienna Craig, Dartmouth College; Toni Huber, Humboldt University; and Veronika Zikmundova, Charles University.

OPEN ACCESS, COPYRIGHT, AND PUBLISHING FEES: *AHP* is a green, open access journal. We charge no publishing fees. All works published in *AHP* are subject to a Creative Commons, Attribution-NonCommercial 3.0 Unported.

License: http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/deed.en_US. Contributing authors may self-archive and disseminate their work.

KEYWORDS: Tibetan, language, dialogue, grammar

COVER DESIGN: Rin chen sgrol ma རིན་ཆེན་སྒྲོལ་མ།

CITATION: Dpal ldan Bkra shis. 2016. Amdo Tibetan Language: An Introduction to Normative Amdo Tibetan. *Asian Highlands Perspectives* 43.

SUMMARY: *Amdo Tibetan Language* has nineteen chapters, a section on verb conjugation, a section on grammar, three appendices, and a bibliography. Numerous exercises, dialogues, texts, and special phrases are also provided. Each chapter consists of course texts, grammar notes, exercises, a vocabulary list, examples, and supplementary grammar. The texts focus on daily Tibetan life. Sentences are short and syntactically not overly complex. Exercises provide focus-related examples to reinforce chapter contents and include dialogues, sentences, and phrase completion. Dialogues are a major focus and provide a backdrop of communication for practice. Language notes deal with various grammatical, syntactic, and semantic points. An English-Tibetan wordlist is at the end of each chapter. The supplemental grammar section addresses grammatical concepts, new phrasal words, and function words and phrases. Certain phrases and compound words that have not appeared in contemporary dictionaries are provided with English equivalents.

BACK COVER: རྩོམ་པ་པོའི་ཡ་ཕ་མིང་སྲིང་བདུན་དང་བདུན་པོའི་བུ་རབས་ཚ་རྒྱུད། The author's father and his six siblings and their descendants. The oldest, Sha wo 'tsho ཤ་བོ་འཚོ, was born in 1934 and the youngest, Lha mo yag ལྷ་མོ་ཡག, was born in 1952. Their descendants live in Bao'an བོ་རྒྱ་ཞང and Gua shi ze མགར་རྩེ་ཞང townships, Reb gong རེབ་གོང County, Rma lho རྨ་ལྷོ Tibetan Autonomous Prefecture, Mtsho sngon མཚོ་སྔོན Province. The photo was taken in August 2013 by the author in Gua shi ze Township.

All photographs at the beginning of each chapter were taken by Dpal ldan bkra shis unless otherwise indicated.

©2016 *Asian Highlands Perspectives*. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, licensed, distributed, displayed, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopy, recording, or otherwise, without express prior written permission from *Asian Highlands Perspectives*. Clip art in this publication is used with permission from Microsoft.

Contents

Preface 16
Abbreviations 18
Appendix I: Verb Conjugation 591
Appendix II: Grammar Index 606
Appendix III: Answer Key 614

Chapter 1

Text One 2
- Pronouns 2
- 1.1 Pronouns and possessive pronouns 2
- Note-1: verb "to be": ཡིན 3

Text Two 4
Text Three 5
- 1.2 Pronouns and possessive pronouns 5
- Verb "to be": ཡིན 5
- Note-2: existential verb: ཡོད 6
- 1.3 Verb "to be": རེད 6
- Notes-3: verb "to be" 7
- 1.4 Existential verb: ཡོད 8
- Note-4: genitive case 8
- 1.5 ནས་ཡིན and ནས་རེད 9
- 1.6 Locality: ནས 10
- Notes-5: monosyllabic adjectives 10
- 1.7 Negative adverbs 10
- Note-6: interrogative ཨེ 12

Text Four 13
Text Five 15
- Note-7: ergative case 16
- 1.8 Question words 17
- Note-8: *where*, *how much* and *how* 18

Text Six 22
- Note-9: Interrogative ནས vs. ཨེ 22

Numbers: One to one hundred 24

Note-10: numbers above twenty 25
Supplementary Grammar 27
Vocabulary List 31

Chapter 2

Text One 42
2.1 Ergative case 42
Notes-1: Ladon case 43
Text Two 44
2.2 Negative simple present and Ladon variants 44
Notes-2: Ladon case 45
Notes-3: negative adverbs 46
Text Three 47
2.3 Reportive particle གི 48
Notes-4: reportive particle གི 48
Notes-5: ནས་ཡིན and ནས་རེད 50
2.4 Intransitive verbs vs. transitive verbs 51
2.5 Negative present tense forms 52
2.6 Interrogative ཤེ 53
Text Four 53
Notes-6: བྱེད, ལས and ཡས 54
Text Five (numbers above one hundred) 55
2.7 Interrogative adverbs in contrast 57
Notes-7: some interrogatives in contrast 57
Supplementary Grammar 62
Vocabulary List 65

Chapter 3

Text One 74
3.1 Frequency words 74
Notes-1: *the same*, *because*, *usually*, and *ever* 75
3.2 Position of frequency words 76
3.3 Position of ཞོང་གིས in questions 77

3.4 Three infinitive cases 80
Text Two 81
3.5 Indefinite articles and definite articles 82
Notes-2: པོ, བོ, and ངོ as definite articles 82
Text Three 85
Notes-3 གང and དོ vs. གཅིག and གཉིས 84
3.6 Subjective statement vs. reportive statement 85
Notes-4: ལྷར་ར and ནང 86
Text Four 86
Text Five 88
Supplementary Grammar (ན, ནས, and some interrogatives) 91
VocabularyList 95

Chapter 4

Text One 104
4.1 Possessive forms of nouns 104
Notes-1: genitive case 106
4.2 Possessive adjectives and possessive pronouns 106
4.3 Possessive adjectives 108
Notes-2: demonstrative pronouns 108
Notes-3: some plurality markers 111
Text Two 113
4.4 Possessive pronouns: singular, dual, and plural 114
Notes-4: singular and plural pronouns 115
Text Three 116
4.5 Possessive pronouns 116
Notes-5: སྐུར vs. ཅང་ར 117
Supplementary Grammar 118
Vocabulary List 121

Chapter 5

Text One 130
5.1 Present continuous tense 131

Notes-1: present continuous tense 131
Notes-2: negative present continuous tense 132
5.2 Questions in continuous tense 133
Notes-3: monosyllabic adjectives in continuous tense structure 134
5.3 Questions with interrogative adverbs 135
Notes-4: གོ་གི in continuous tense structure 135
Text Two 139
5.4 Postpositions 140
Notes-5: postpositions 141
5.5 Temporal postpositions 142
Text Three 146
5.6 Verb + གོ་གི vs. verb + གི་ཡོད 147
Notes-6: ནས in continuous tense questions 147
5.7 Continuous tense with First Person 147
5.8 Negative continuous tense 149
5.9 Types of present and / present continuous tense 150
Supplementary Grammar (ordinal and inclusive numbers) 152
Vocabulary List 154

Chapter 6

Text One 164
6.1 Future tense form: རྒྱུ་ཡིན 165
Notes-1: future tense 165
6.2 Future tense form: རྒྱུ་རེད 165
Notes-2: future tense 166
6.3 Future tense forms in contrast 166
6.4 Imminent future tense form: ཟེར་གི་ཡོད 167
Notes-3: imminent future tense 168
6.5 Questions with future tense forms 172
Notes-4: future tense questions with ཨེ 173
6.6 Negative future tense form 174
Notes-5: negative future tense form 174
Notes-6: future tense forms in clauses 176
6.7 Future tense form of tendency: འགྲོ 176

Notes-7: འགྲོ 177
6.8 Various tenses in contrast 177
Text Two 180
6.9 Prospective present tense form 181
6.10 Various future tense forms 184
6.11 Future tense forms 185
Notes-8: present tense in future tense mood 185
Supplementary Grammar 188
Vocabulary List 192

Chapter 7

Text One 200
7.1 Simple past tense 200
Notes-1: verb tense forms 201
7.2 Common verbs that change with tense 201
7.3 Common verbs that do not change with tense 203
Notes-2: past tense indicative auxiliaries 203
Text Two 204
7.4 Past tense with auxiliaries 205
Notes-3: use of ཐལ 205
7.5 Use of *be* verbs and E-v in past tense 207
Text Three 208
7.6 Negative past tense forms 210
Notes-4 211
Notes-5: emphatic duplication (verb and / or adj.) 212
7.7 Questions in past tense 213
Text Four 218
Supplementary Grammar 220
Vocabulary List 222

Chapter 8

Text One 228
8.1 Positive imperative 228

Notes-1: imperative forms 229
8.2 Negative imperative forms and self-suggestion 232
Text Two 235
8.3 Infinitive case: ན + འདོད 236
Notes-2: infinitive case: ན + འདོད 237
8.4 Infinitive case: གི 237
Notes-3: infinitive case: infinitive case: གི 237
8.5 Infinitive case: རྒྱུ 239
Notes-4: infinitive case རྒྱུ 239
8.6 Infinitive case: རྒྱོ 240
Notes-5: རྒྱུ vs. རྒྱོ 240
8.7 Infinitive case: རྒྱོར vs. རྒྱོའི 241
Notes-6: རྒྱོར vs. རྒྱོའི 241
8.8 Infinitive case རྒྱོ vs. conditional ན 242
8.9 Words that function as modals 244
Text Three 245
8.10 Modal: ཐུབ 246
Notes-7: ཐུབ 247
8.11 Modal: དགོས 248
Notes-8: དགོས 248
8.12 Modal: དགོས with phrasal adverbs 250
Notes-9: དགོས and ཉན 250
8.13 Modal: ན...ཐང, ཉན, and ན…ཆོག 252
Notes-10: ན...ཐང, ཉན, and ན…ཆོག 254
8.14 Modal: ན …ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད 255
Notes-11: ན...ཐང / ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད 255
8.15 Use of འཇུག 257
Supplementary Grammar 259
Vocabulary List 261

Chapter 9

Text One 270
9.1 Classifiers 271
Notes-1: some measure words 271

9.2 མང་, མང་ང་, མང་ང་གཞིག, དེ་མོ, and དེ་མོ་གཞིག 272
Notes-2: དེ་མོ་གཞིག and དེ་མོ 273
9.3 ཉུང་, ཉུང་ཉུང་གཞིག, and ཙོས་ཙ་གཞིག 273
Notes-3: ཉུང་ཉུང་གཞིག and ཙོས་ཙ་གཞིག 274
9.4 ཆ་རེ, ཆ་ཙོག, ལ་ལ, གཞིག, ཙང, and ཁ་ཡས 275
Notes-4: ཆ་རེ and ཙང 275
9.5 ཐལ , སོང, ཡོད, and དྲགས with monosyllabic adjectives 278
Notes-5: Tibetan versions of *too* and *much* 289
Supplementary Grammar 283
Vocabulary List 286

Chapter 10

Text One 290
10.1 Adjectives 291
Notes-1: types of adjectives 292
10.2 Various types of adjectives 293
Notes-2: types of adjectives 294
10.3 Noun modifiers and verb modifiers 295
Notes-3: སྐྱུད vs. ས 296
10.4 Adverb of manner 297
Notes-4: adverbializer ཞེད 297
Text Two 300
10.5 དྲགས and རྟོང་གིས 301
Text Three 302
10.6 Clause adverbializer: ཞེད 303
Notes-5: ཞེད and ན…དྲགས 303
Supplementary Grammar 305
Vocabulary List 307

Chapter 11

Text One 312
11.1 Temporal adverbs: དུས, རེག་བར, and ཞོར་ར 313
Notes-1: temporal adverbs 313

11.2 Adverbs: སྔོན་ན, སྔོན་ནས, གཞུག་ན, གཞུག་ནས and མ...གོང་ང 314
Notes-2: temporal and locative adverbs 315
11.3 རིང་ང, ནང་ང, སྐབས་བ, ནི་ར, རྫུང་གིས, and temporal Ladon case 317
Notes-3 Ladon case variants with numbers 318
Text Two 321
11.4 Present perfect tense vs. past perfect tense 322
Notes-4: perfect tense with ཡོད 322
11.5 Experiential perfect tense: མྱོང 324
Notes-5: མྱོང 325
11.6 Present perfect tense vs. experiential perfect tense 326
11.7 Present perfect continuous vs. past continuous tense 329
Notes-6: continuous tense 329
Text Three 331
Supplementary Grammar 337
Vocabulary List 340

Chapter 12

Text One 348
12.1 Participle case vs. infinitive case 349
Notes-1: positive participle case 349
12.2 Distribution of positive participle variants 351
Text Two 352
12.3 Negative participle case 353
Notes-2: མ, མི, and མེད in participle case 353
12.4 Negative participle variants distribution 355
Notes-3: negative participle cases in varied tenses 355
12.5 Review of infinitive cases 356
Supplementary Grammar 362
Vocabulary List 364

Chapter 13

Text One 370
13.1 Adjective clause 371

Notes-1: ནི in adjective clause 372
13.2 More uses of ནི 375
Notes-2: ནི in adjective clauses 375
13.3 Review of ནི 377
Notes-3: function words ཀྱི, ཀྱུ, and ནི 377
13.4 Adjective clauses: temporal and locative 381
Notes-4: particle ས 381
13.5 Particles ས and ནི in adjective clauses 384
Text Two 387
13.6 Review of ནི 388
Notes-5: ནི in gerundial cases 389
Supplementary Grammar 394
Vocabulary List 398

Chapter 14

Text One 404
14.1 Comparative forms 405
Notes-1: comparative adverbs 406
14.2 Superlative forms 408
Notes-2: superlative adverbs 418
Text Two 414
14.3 Comparative forms 415
Notes-3: comparative adverbs 416
14.4 Comparative forms 418
Notes-4: comparative adverbs 418
14.5 comparative forms 423
Notes-5: various comparative structures 424
Text Three 428
14.6 Similarity 430
Notes-6: གཅིག and གཅིག་ར་གཅིགin similarity 430
14.7 Similarity 431
Notes-7: words and phrases of similarity 432
Supplementary Grammar (comparative and superlative) 438
Vocabulary List 443

Chapter 15

Text One 450

15.1 Passive voice 451

Notes-1: comparative adverbs 451

15.2 Passive voice vs. active voice 453

Notes-2 454

15.3 ནས in passive sentence 456

Notes-3: ནས as causative conjunction 456

Supplementary Grammar 460

Vocabulary List 463

Chapter 16

Text One 468

16.1 Review of definite articles 469

Notes-1: definite articles 469

16.2 Review of indefinite articles 471

16.3 Demonstrative pronouns 474

Notes-2: དེ and གན 475

16.4 Review of ནོ in adjective clauses 477

Notes-3: ནོ vs. དེ as definite articles 477

16.5 Plural demonstrative pronouns 478

Notes-4: plural demonstrative pronouns 478

16.6 Quantity words 480

Notes-5: quantity words 481

Text Two 482

16.7 གཞན་པ་བོ and གཞན་གཞིག 483

Notes-6: གཞན་པ་བོ, གཅིག་གོ, གཞན་པ་ཟོ and གཞན་གཞིག 483

16.8 Plural demonstrative pronouns 484

Notes-7: plural demonstrative pronouns 485

16.9 Review: ཅང vs. གཅིག 486

Notes-8: ཅང, ཅང་ར, གཅིག, and གཅིག་ར 487

Supplementary Grammar 491

Vocabulary List 492

Chapter 17

Text One 500
- 17.1 Adverbial clauses 501
- Notes-1: adverbial clauses 501
- 17.2 Temporal clauses 502
- Notes-2: temporal clauses 503

Text Two 506
- 17.3 Clause: reason and purpose 507
- Notes-3: clause (reason and purpose) 508
- 17.4 Contrast conjunctions 510
- Notes-4: contrast conjunctions 511
- 17.5 Conditional conjunctions 514
- Notes-5: conditional conjunctions 515

Text Three 519
- 17.6 Adverbial conjunctions 520
- 17.7 Special cases of ན 523

Supplementary Grammar 529

Vocabulary List 532

Chapter 18

Text One 538
- 18.1 Noun clause with ནི 540
- Notes-1: ནི in noun clauses and adjective clauses 540
- 18.2 Included-question noun clauses 543
- Notes-2: included-question noun clauses 544

Text Two 549
- 18.3 རྒྱུ in noun clauses and infinitive clauses 550
- Notes-3: རྒྱུ as prospective nominalizer 550
- 18.4 Noun clauses with question words 552
- Notes-4: ནི in noun clauses 552

Text Three 555
- 18.5 Reported speech and exact quotations 556

Notes-5: citational word ཟེར 556
18.6 ཟེར vs. བཤད 557
Notes-6: ཟེར vs. བཤད 558
Supplementary Grammar 562
Vocabulary List 565

Chapter 19

Text One 570
19.1 Unreal conditions 571
Notes-1: …རྒྱུ་ན …རྒྱུ་རེད 571
19.2 Real condition vs. unreal condition 573
Notes-2: …ན …རྒྱུ་ཡིན vs. …ན …རྒྱུ་རེད 574
Text Two 575
19.3 Past tense unreal condition 576
Notes-3: past tense unreal condition 577
19.4 Wishes and suggestions 580
Notes-4: …རྒྱུ་ན (suggestion) and …མོ (wish) 581
Supplementary Grammar 584
Vocabulary List 587

Preface

Amdo Tibetan Language is a textbook for a systematic study of Amdo Tibetan dialect. Oral Amdo, as I use the term here, refers to a collection of subdialects that are spoken widely and are mutually comprehensible in northeastern Tibetan areas in China. After two months of syllabary and phonology study, students at Humboldt University zu Berlin use this book when learning oral Amdo. A teacher helps students with understanding text contents and relevant grammar points. Exercises include dialogues. All contents are components of a real-time teaching course and provide a curriculum for eight semesters, although an instructor and students might choose to proceed faster or slower depending on individual circumstances.

Key objectives include enabling learners to study Amdo Tibetan contexualized material. All examples and exercises are presented using Tibetan customs, social norms, and ways of thinking.

Students are encouraged to use new skills to communicate, practice diologues in pairs, and through role-play. Communicative skills improve and students gain a rewarding sense upon completion of chapter contents.

Oral Amdo listening and speaking materials may be found in CDs accompanying Kelsang Norbu et al. (2000), Kuo-ming Sung and Lha byams rgyal (2005), and *Video Tibetan Lessons with English Translation* posted in 2014 on the Internet Archive. While recognizing the importance of listening and speaking in learning another language, *Amdo Tibetan Language* focuses on communicate skills and, simultaneously, grammar and syntax, which aids communication.

Each chapter features focal points introducing new grammar and syntax with tables, language notes, and examples. All texts provide lesson focal points, language notes, and exercises.

Chapters are arranged to present increasing levels of linguistic complexity within the confines of chapter objectives. The lessons contain new points that are related to the foregoing chapters. This ensures that each chapter presents new material, while also reviewing what has been presented previously. Material contents cover a wide range of contemporary topics, revealing how and what Tibetans think. This provides culturally rich materials while introducing increasingly complex materials to meet the learner's growing demand for more linguistic complexity. Supplemental materials include phrasal compositions, phrasal expressions, and unique syntactical structures.

Oral Amdo forms vary depending on community. Presenting a 'typical' Amdo dialect is challenging due to phonetic variations between, for example, འབྲོག་སྐད 'Brog skad (dialect typifying herding communities) and རོང་སྐད Rong skad (dialect typifying agricultural communities). The differences between these two large classes of dialects require modification in order to convey relatively universal features of both. I have chosen to emphasize 'Brog skad. With this in mind, the book focuses on current Rtse khog County, and its adjacent areas to the north - མདོ་བ Mdo ba and

བཙན་མོ Btsan mo townships in རེབ་གོང Reb gong County, reflecting contemporary Amdo dialects understood in such Tibetan autonomous prefectures as མཚོ་ལྷོ Hainan, རྨ་ལྷོ Huangnan, མཚོ་བྱང Haibei, ཟ་བ Aba, མགོ་ལོག Guoluo and ཀན་ལྷོ Gannan.

Certain compromises are made in phonetic transcription, for example, some words are transcribed in their written forms instead of oral ones. སློབ་སྦྱོང་བྱེད, in which the stem verb is orally pronounced ཡས, illustrates this. Such compromises have been made because it is easier for a self-learner to check a dictionary. Oral forms are generally not listed in dictionaries. The written forms that I have chosen are generally understood. It also helps the learner to understand the written forms of basic words that well-educated Tibetans increasingly use in oral communication.

དགོས, another typical example, is often orally voiced without suffix but transcribed with the suffix, namely in its written form, which is widely accepted in transcription. Certain syllables are challenging to transcribe precisely as voiced, for example, གི has a slight phonetic distinction. It is a dorsal plosive and vibrant when it follows syllables without suffixes (ཁོ་འགྲོ་གི) and, dorsal plosive and voiceless, when it follows syllables with a suffix (ཁོ་ཡིས་གླུ་ལེན་གི). གི is conveniently used to express both, given the lack of an exact laryngeal alphabet. Ladon case markers (ལ་དོན་ཕྲད) are not, or rarely, put in sentences since they are not noticeably voiced. The few exceptions to this are indicated with attention to syntactic components. Simple future tense forms of verbs occasionally appear in, more commonly, nomadic dialects. In this text they are uniformly replaced with the present tense when the statement is vocalized with relevant tense aspect indicative auxiliaries. Present tense forms འཛིན (to arrest) and གཏོང (to set free), for example, are used in replacement of their respective future tense forms གཟུང and གཏང.

Amdo Tibetan Language has nineteen chapters, with each featuring two to five texts that have grammar notes, exercises, vocabulary lists with examples, and supplementary grammar. Course texts commonly revolve around Tibetan daily life. Sentences are short and syntatically within the reach of students' linguistic proficiency.

Exercises includes dialogues and sentence completion. Dialogues play a key role, providing context within which learners may practice and reinforce chapter contents. Language notes engage linguistic points grammatically, syntactically, and symantically. Some linguistic points, if appearing before their chapter focus, are outlined and then dealt with in more detail later.

A word list with English definition and Tibetan example for each entry appears at the end of each chapter. Students should memorize as many words as possible. Polysemous words are defined according to usage in the relevant chapter texts. Sections dealing with supplementary grammar consist of table contents giving, for example, grammar concepts, new phrases, semantic subtlety of certain function words and phrases, and so on. Various phrases and compound words, which are not often defined in contemporary dictionaries, are juxtaposed with English equivalents.

References

Kelsang Norbu, Karl Peet, Dpal ldan bkra shis, and Kevin Stuart. 2000. *Modern Oral A mdo Tibetan: A Language Primer*. Lewiston, New York: Edwin Mellen.

Kuo-ming Sung and Lha byams rgyal. 2005. *Colloquial Amdo Tibetan: A Complete Course for Adult English Speaker*s. Beijing: China's Tibetology Press.

Video Tibetan Lessons with English Translation. 2014. www.tinuryl.com, accessed 9 January 2015.

ABBREVIATIONS

FUT	Future tense form
PAT	Past tense form
PRT	Present tense form
E-v	Existential verb *yod*
O-*be*	Objective verb "to be"
S-*be*	Subjective verb "to be"
Adj.	Adjective

I thank the people below for their assistance in making this book a reality:

Professor Dr. Antoni Huber	Institute for Asia and Africa Studies, Humboldt University zu Berlin
Dr. CK Stuart	Shaanxi Normal University, Xi'an City
Dr. Gerald Roche	Asia Institute, The University of Melbourne
Dr. Bdud lha rgyal བདུད་ལྷ་རྒྱལ	Northwest University for Nationalities, Lanzhou City
Gaye Sargent	

དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས།
Dpal ldan bkra shis
Humboldt University zu Berlin
Berlin, Germany

སློབ་ཚན་དང་པོ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Objective Verb "to be": ཡིན
- Subjective Verb "to be": རེད
- Question Words
- Existential Verb: ཡོད
- Number
- Ladon Cases

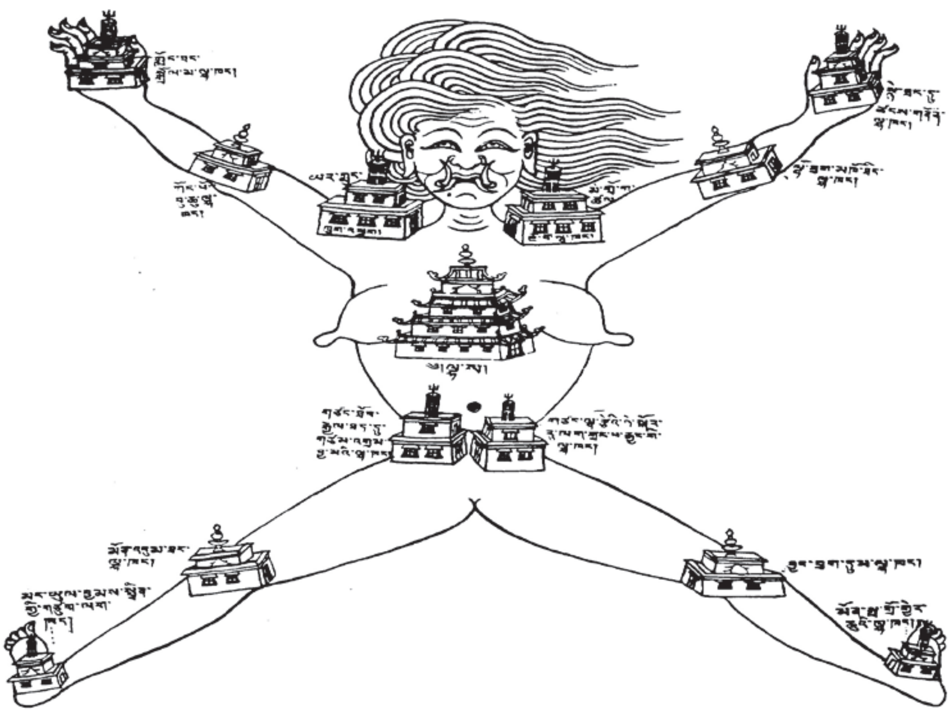

Srin mo gan rkyal སྲིན་མོ་གན་རྐྱལ, a demoness hostile to Buddhism, lies on her back with her vital body parts pinned down by temples built in the seventh century, symbolizing the conquest of evil spirits by Buddhism. Lhasa, TAR (a photograph of an old sketch, Toni Huber).

Text One: *practice these conversations.*

1.1 -- Pronouns and possessive pronouns

Pronoun	English	Possessive pronoun	English
ང	I; me	ངའི	my; mine
སྨར་གི / མོ / ཁོ་མོ	she; her	སྨར་གིའི / མོའི / ཁོ་མོའི	her; hers
ཁྱོད	you	ཁྱོའི / ཁྱོད་གི	your; yours
ཁོ / ཁུར་གི	he; him	ཁོའི / ཁུར་གིའི	his
ངེད་ཚོ	we; us	ངེད་ཚོ་གི	our; ours

Pronoun	English	Possessive pronoun	English
ཁྱེད་ཚོ	you; all of you	ཁྱེད་ཚོའི་གི	your; yours
ཁོ་ཚོ / ཁྱུར་གེ་ཚོ	they (male); them (male)	ཁོ་ཚོའི་གི / ཁྱུར་གེ་ཚོའི་གི	their (male); theirs (male)
མོ་ཚོ / ཁོ་མོ་ཚོ / སྨུར་གེ་ཚོ	they (female); them (female)	མོ་ཚོའི་གི / ཁོ་མོ་ཚོའི་གི / སྨུར་གེ་ཚོའི་གི	their (female); theirs (female)
ང་གཉིས་ཀ / ངེད་གཉིས་ཀ	we two; two of us	ང་གཉིས་ཀ་གི	our (dual)
མོ་གཉིས་ཀ / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ	they; them (female and dual)	མོ་གཉིས་ཀ་གི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ་གི	their (female and dual)
ཁོ་གཉིས་ཀ	they; them (male and dual)	ཁོ་གཉིས་ཀ་གི	their (male and dual)
ཁྱེད་གཉིས་ཀ	you two (dual)	ཁྱེད་གཉིས་ཀ་གི	their (dual)

Notes-1

1. **ཡིན** is a linking verb "to be" and is used to express something as matter of fact, and is henceforth termed *objective verb to be* (O-*be*).
2. **ནས** is a postposition, corresponding to *from* in this text, expressing *origin*.
3. **གང་ང** *to where.*
4. **གང་ནས** *from where.*

Exercise 11 Complete the dialogue with your partner using these words and phrases: བདེ་མོ, ཨ་རི, ནས་ཡིན, ཡིན, ནས་ཡོང, སུ, གང་ནས, and གང་ང.

དཀོན་མཆོག ཁྱེད་བདེ་མོ།

☺ ང་________________། ཁྱེད་________________?

དཀོན་མཆོག ང་བོད་ནས་ཡིན། ______________________?

☺ ང་ཚེ་བརྟན་ཡིན། ཁྱེད་བདེ་མོ།

དཀོན་མཆོག ང་དཀོན་མཆོག________________། ང་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱེད________________ཡིན།

☺ ང་ར་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱེད་__________________འགྲོ?

དཀོན་མཆོག ང་ཨ་མདོར་འགྲོ། ཁྱེད་____________________འགྲོ?

☺ ང་མི་འགྲོ། ང་འདི་ན་འདུག་གི་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ________________།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་ཞིག

འདི་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་གཅིག་**ཡིན**། ཨ་ཤེ་ཡ་ཤར་ན་**ཡོད**། བོད་གང་ན་**ཡོད**། འཛར་མན་གང་ན་**ཡོད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་གང་ན་**ཡོད**། བོད་རྒྱ་ནག་ན་**ཡོད**། འཛར་མན་ཡོ་རོབ་ན་**ཡོད**།ཨ་མེ་རི་ཁ་མེ་གླིང་ན་ཡོད། ཁྱོད་ཡོ་རོབ་ནས་ཨེ་ཡིན། ང་ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་**ཡིན**། རེད་དྲ་ང་ཡོ་རོབ་ན་**ཡོད**།

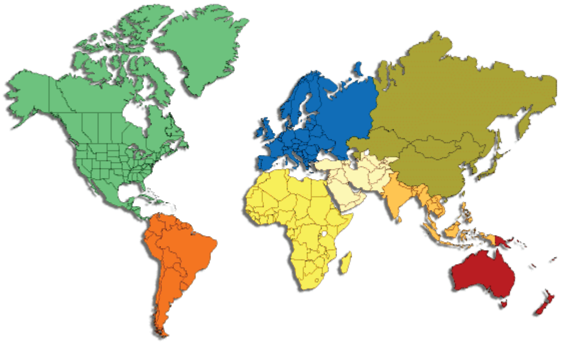

A. Find the four continents in the text above and write them in the blanks below.

ཨ་ཧྥྲི་རི་ཁ། ____________, ____________, ____________, ____________

B. Which continents are these countries located in?

དཔེར་བརྗོད། ཨེ་ཙི་གང་ན་ཡོད། ཨེ་ཙི་ཨ་ཧྥྲི་རི་ཁ་ན་ཡོད།

1. ཨུ་རུ་སུ____________
2. སོག་པོ____________
3. བལ་ཡུལ____________
4. པ་ཞི____________
5. འཛར་པན____________
6. ཅ་ན་ཏ____________
7. ཧྥན་གོ____________
8. དབྱིན་ཇི____________
9. ཧྥ་གོ____________

C. Where do you think the content of each picture is from?

གཡག་བོད་**ནས་རེད**། སོག་པོ་**ན་ར་ཡོད**། སྐུ་འདི་ཧྥ་གོ་**ནས་རེད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་**ན་ཡོད**། འདི་ཨ་མེ་རི་ཁ་**ནས་ཡིན**། ལྕགས་རི་འདི་རྒྱ་ནག་**ནས་ཡིན**། འདི་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། སྒོ་མོ་ཆེ་འདི་འཛར་མན་**ནས་རེད**། པོ་ལིན་**ན་ཡོད**། འདི་པོ་ལིན་**ནས་རེད**། ལྕོགས་རིང་འདི་ཧྥ་རན་སི་**ནས་རེད**། པ་ལི་**ན་ཡོད**། བུ་མོ་འདི་ཞབས་བྲོ་མཁན་གཟིག་**རེད**། ཁོ་མོ་ད་པོ་ལིན་**ན་ཡོད**། རེད་དྲ་སྨུར་གེ་པ་ཞི་**ནས་རེད**། མཆོད་རྟེན་འདི་བོད་**ན་ཡོད**། འདི་བོད་**ནས་རེད**། མཆོད་རྟེན་ནེ་པ་ལ་**ན་ར་ཡོད**། གྲྭ་བ་འདི་ཨ་མདོ་**ནས་རེད**། ཁུར་གེ་ལྷ་ས་**ན་ཡོད**། ཁུར་གེ་དགེ་ལུགས་པ་**རེད**།

Text Three: *Verb "to be,"* *existential verb*, and *postpositions*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་ཁམས།

བོད་ཁམས་ས་ཆ་ཆེ་གཟིག་**ཡིན**། བོད་ཁམས་**ན**་ཆོལ་ཁ་གསུམ་**ཡོད**། ཆོལ་ཁ་གསུམ་པོ་དབུས་གཙང་། ཁམས་ར་ཨ་མདོ་**ཡིན**། དབུས་གཙང་རྒྱ་གར་གི་སྟོད་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཁམས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་ཤར་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་ས་རྒྱ་ཆེ།

དབུས་གཙང་ཀྲུང་གོ་གི་བོད་ལྗོངས་**རེད**། དེའི་ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་གི་ལྟེ་བ་ལྷ་ས་**རེད**། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཁམས་ཞིང་ཆེན་ཆ་ཅིག་གི་ནང་**རེད**། དེའི་ས་ཆ་གཙོ་བོ་གཅིག་དར་རྩེ་མདོ་**རེད**། བོད་གི་མཛེས་ལྗོངས་མང་ང་ཁམས་**ན་ཡོད**། གཙང་པོ་མང་ང་ར་ཁམས་**ན**་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན་འབྲི་ཆུ། ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ར། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན། ཟི་ཁྲོན་ཞིང་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་**ནས**་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཟི་ལིང་རེད། དེ་ན་མི་རིགས་མང་ང་ཡོད།

1.2 --Objective verb "to be": ཡིན

Subject	**Complement**	***to be***	**English**	**Notes**
ང་	ཞ་ཡས་གཟིག་	ཡིན།	I am a child.	▪ appears at the end of a sentence ▪ describes objectively
ངའི་ཨ་ཕ་	གཙང་བོ་		My father is clever.	
ཁུར་གེ་	རྩིས་རིག་པ་གཟིག་		He is a mathematician.	
ཨ་མདོ་	ས་རྒྱ་ཆེན་པོ་		Amdo is big in territory.	

Subject	Complement	*to be*	English	Notes
ལྷ་ས་	སྐྱིད་པོ་	ཡིན།	Lhasa is an enjoyable (place).	not required if the complement is a monosyllabic adjective
ངེད་ཚོ་	འཛར་མན་ནས་		We are from Germany.	
ཁྱེད་ཚོ་	བོད་མི་		You are Tibetan (plural).	
ཁོ་ཚོ་	དབྱིན་ཇིའི་མི་		They are British.	

Notes-2

1. ཡོད means *there is* or *have*, e.g., ❶ང་ལ་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཡོད། There is a book for me / I have a book. Such expressions indicate *ownship* or the *recipient*. ❷བོད་ན་མཆོད་རྟེན་ཡོད། There are stupas in Tibet. Its grammatical functions are further considered in this chapter.
2. ན...ཡོད tells *something is somewhere*, conveying location, contrary to the possessive notion above.
3. དེ is the demonstrative pronoun *that* in this text.

Exercise 2 Add O-*be* when necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཡ་གླིང་གླིང་ཆེན་པོ་གཞིག་ཡིན།

1. ཨ་མདོ་ཆོལ་ཁ་གཞིག______________།
2. སྡེ་བ་འདི་ཡག______________།
3. ཁམས་གྱི་བུ་མོ་འདི་ཡག་མ་______________།
4. ཨ་མེ་རི་ཁ་ས་རྒྱ་ཆེ______________།
5. སངས་རྒྱས་གྱི་ཕུང་མོ་རིག་པ་རྣོ______________།
6. རི་མཐོན་པོ་དེ་སྔོན་པོ______________།
7. དབུས་གཙང་གི་རྒྱ་ཐང་སྐྱོ______________།
8. སྨུར་གེ་གཟུགས་མཛོ______________།

1.3 --Subjective verb "to be": རེད

Subject	Complement	Verb "*to be*"	English	Notes
སངས་རྒྱས་མཚོ་	དཔལ་ལྡན་གི་ཕུང་མོ་	རེད།	Sang rgyas mtsho is Dpal ldan's sister.	▪ put at the end of a sentence ▪ describes subjectively ▪ not required if the complement is a monosyllabic adjective
ཟི་ལིང་	གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་		Xining is a big city.	
དེ་རིང་ནམ་ཟླ་	དྲོན་པོ་		The weather is warm today.	
ཁོ་ཚོ་	བཟོ་ལྟ་ཚ་པོ་		They look imposing.	
ལྷ་ས་	སྐྱིད་པོ་		Lhasa is an enjoyable (place)	
དར་རྩེ་མདོ་	ཐག་རིང་		Dar rtse mdo is far away.	
ཁྱེད་ཚོ་	ངའི་རོགས་པ་		You are my friends.	
བོད་སྐད་	མུར་གེའི་ཕ་སྐད་		Tibetan is her mother tongue.	

1. **རེད** is a linking verb "to be" that provides conjecture, judgment, or an explanatory tone based on the speaker's opinion. It implies *I think, in my view, to my understanding*, *to my knowledge*, and the like, e.g., ཁོ་ལུས་གཙང་མ་**རེད**། He is physically clean (judgmental). It is a subjective verb *to be* (S-*be*). In contrast, O-*be* describes matter-of-factly without a subjective view, e.g., ཁོ་ལུས་གཙང་མ་**ཡིན**། He is physically clean (factual).
2. **ཡིན** and **རེད** are hereafter generically termed "*be* verb".

Exercise 3 Write *be* verbs if necessary in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཡ་གླིང་གླིང་ཆེན་གཞིག་རེད / ཡིན།

1. ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་གཞིག________། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཞིག་________།
2. ང་ཚོས་བཟང་སློལ་མ་________། ཁྱུར་གེ་དའི་མིང་པོ་མགོན་པོ་ཚེ་རིང་________།
3. དབུས་གཙང་ཆོས་འཕགས་གི་ཕ་ཡུལ________།
4. ང་ར་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་སྨན་པ________།
5. གཙང་པོ་འདི་རིང་________། རེད་དྲ་དགུ་ཆུ་ཐུང་ཐུང་________།
6. ངེད་ཚའོ་ཚང་མ་ལོ་བདུན་ཅུ________།
7. ད་དུས་ཚོད་བདུན་ར་སྐར་མ་བཞི་བཅུ________།
8. བོད་ཚང་མ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་པ་________།
9. ནགས་ཛུབས་མོ་དེ་ཐག་རིང་________།
10. བོད་ནམ་ཟླ་དྲོ________།

Exercise 4 Make sentences with the given words and, if necessary, a *be* verb.

དཔེར་བརྗོད། Words to use: ཆེ / ས་རྒྱུ / བོད། Sentence: བོད་ས་རྒྱུ་ཆེ།

1. ཡག / ལྷ་ས ________________________________
2. མྱི་གྲངས / ཆེ / འཛར་མན ________________________________
3. སྒྲོག་ཆགས / ཨ་རྗེ་རི་ཁ/ ན་ཡོད ________________________________
4. རེད / ནམ་ཟླ / དྲོན་པོ / དེ་རིང ________________________________
5. ནང་ན / གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི / ཡོད / དགེ་རྒན________________________________

6. ཞོག་གྲུ / གསུམ་པོ / ཡོད / ཅོག་ཅེའི་སྟེང་ན ______________________________

7. རྒྱ་གར / ཆེ / ཚད་པ ______________________________

8. མང་པོ / རྒྱལ་ཁབ / ནུབ་ཕྱོགས / ཡོད / ན ______________________________

9. ཨ་ཤེ་ཡ / རྒྱ་གར / ན་ཡོད ______________________________

10. ཁྱོད་ར་ངའི / བར་ན / ཡོད / སྒྲོལ་མ་མཚོ ______________________________

1.4 --Existential verb: ཡོད

Subject	Locality		English	Notes
བོད་	མཐོ་སྒང་ན་	ཡོད།	Tibet is on a plateau.	▪ tells locality with the postposition ▪ possessive with Ladon case ལ
ངེད་ཚོ་	ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་		We are in the USA.	
ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ་	ཁྱིམ་ན་		(My) father and mother are at home.	
ཀྲུང་གོ་	ཤར་ཕྱོགས་ན་		China is in the east.	
ཨུ་རུ་སུ་	འཇར་མན་གྱི་ཤར་བྱང་ན་		Russia is northeast of Germany.	
གནམ་མཚོ་	བོད་ལྗོངས་ན་		Gnam mtsho is in Tibet.	
སློབ་མ་ཚོ་	སློབ་ཁང་ན་		Students are in the classroom.	
འགྲུལ་བ་ཟྭོ་	པོ་ཏ་ལའི་སྒང་ན་		The guests are on top of the Potala Palace.	

Notes-4

1. **ཡོད** is an *existential verb* (E-v), used with Ladon case markers to express possessiveness or existentiality, e.g., ❶པོ་ལིན་**ན**་ཁང་བ་མཐོན་པོ་**ཡོད**། There are high buildings in Berlin. ❷མི་དེ**ར**་ཀླད་པ་**ཡོད**། That person has a brain.
2. There are two forms of E-v: ཡོད and འདུག. འདུག is rarely used in oral Amdo.
3. Orally, there are two genitive case markers: གི and འི. The former is put after a syllable that ends with a suffix. In this case, the genitive case marker remains a syllable, e.g., བོད་**གི**་དགོན་པ། Tibet's monastery; ཚེ་རིང་**གི**་སློབ་གྲྭ། Tshe ring's school. If a noun ends without a suffix, both markers may be used, e.g., ཀྲུང་གོ**འི**་དཔལ་འབྱོར། ཀྲུང་གོ་གི་དཔལ་འབྱོར། China's economy; ང་གི་ཕ་མ། ང**འི**་ཕ་མ། My parents.

Exercise 5 Write *be* verbs, E-v, if needed, postpositions in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བོད་ས་རྒྱ་ཆེ། གྲུང་གོའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཡིན། རྒྱ་གར་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།

1. ཧྥ་རན་སེ་ར་དབྱིན་ཇི་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་གཉིས____________ རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀ་ཡོ་རོབ་____________།
2. ཁམས་ཡུལ་གྲུ་ཆེ་གཟིག____________ ས་ཆ་དེ་བོད་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་____________།
3. ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ལྷ་ས____________ བོད་ཀྱི་ཨར་ལས་སྨིང་ཅན་གཟིག____________།
4. བོད____________གཉིས་ཀ་རྩེ་ར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་བོ་གཉིས་ཀ____________།
5. ཁམས་པ་འདི་གཟུགས་ཆེ____________། ཁོ་དར་རྩེ་མདོ____________།
6. ཨ་མེ་རི་ཁ་____________རྒྱ་མདང་ང་____________། ཨ་མེ་རི་ཁ____________རྒྱ་སྐད་གལ་ཆེན____________།
7. བོད་____________ཡུལ་སྐད་གསུམ་____________། ཨ་མདོ་__________ཨམ་སྐད་བཤད། ཁམས་__________ཁམས་སྐད་བཤད།
8. ང་ར་ངའི་ཞི་མོ་ (བྱུ་མོ) ད་པ་ལི་____________། པ་ལི་____________སྨི་ཚང་མ་ཧྥ་རན་སེའི་སྨི____________།
9. གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་____________འཚོ་བ་དཀའ་མོ་____________། སྨི་མང་ང་སྙིད་པོ་____________།
10. སྨི་རིགས་གེ་བྲེལ་བ་ཆེ____________ཁོ་ཟོ་(ཚོ) གྲོག་མ་འདྲ་མོ་____________།

1.5 --Origin: ...ནས...ཡིན; ...ནས...རེད

Subject	Complement	ནས + *be*	English	Notes
གཡག་	བོད་		Yaks are from Tibet.	ནས corresponds to the English preposition *from*.
ཁོ་མོའི་ཨ་ཕ	པ་ཞི་		Her father is from Brazil.	
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཁོ་ཚང་		The old dog is from his home.	
ཞི་མོ་དེ་ཟོ་	རྒྱ་ནག་	ནས་ཡིན། / ནས་རེད།	Those girls are from China.	
སྨྱུ་གུ་དེ་	ངའི་ཁུག་མའི་ནང་		The pen is from inside my bag.	
དངོས་པོ་དེ་	སྒམ་དེའི་འགྲམ་		That thing is from next to the box.	
རི་མོ་དེ་	གྱང་ངོ་		The painting is from the wall.	
དཔེ་ཆ་དེ་	ཅོག་ཙེའི་སྟེང་		The book is from the top of the table.	

1.6 --Locality: ནས

Locality	Subject	Complement	English	Notes
པོ་ལིན་ནས	ངེད་ཚོ་	ཧོང་གིས་སྐྱིད།	We are very happy in Berlin.	ནས is used to convey *where* or *in* (more later).
སློབ་ཁང་ནང་ནས་	ངས་	སློབ་སྦྱོང་ཡས།	I study in the classroom.	
འཇར་མན་ནས་	དངོས་པོ་	གོང་དཀའ།	Things are expensive in Germany.	
བོད་ནས་	ནམ་ཟླ་	འཁྱགས།	It is cold in Tibet.	
རྒྱ་ནག་ནས་	གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་	ཧྲང་ཧེ་ཡིན།	The biggest city in China is Shanghai.	
གནམ་མཁའ་ནས་	དངོས་པོ་དཀར་རོ་	སྤྲིན་ཡིན།	The white thing is a cloud in the sky.	
རྩྭ་ཐང་ནས་	ཕྱུགས་ཟོག་	དར།	Livestock flourish on grassland.	

Notes-5

1. Neither *be* verb is used when the complement ends with a monosyllabic adjective, e.g., མི་འདི་ཡག This person is beautiful. / སྐྱེས་བཟི་འདི་ལོ་ཆེ། This man is old. In these two examples, the complements are monosyllabic adjectives. In the second example, ལོ་ modifies the monosyllabic adjective ཆེ.
2. There are some noun-adjective converters, e.g., ཆེ and ཅན. ཆེ is attached to a noun to render a monosyllabic adjective, e.g., ཁོ་གཟུགས་ཆེ། He is tall. Such compounded adjectives are treated as monosyllabic. Adjectives ending in ཅན are not treated as monosyllabic and thus a *be* verb is required, e.g., ཁོ་གཟུགས་ཅན་རེད། He is tall.

1.7 --Negative adverbs

Negative adverb	Examples	Translation	Notes
མ་རེད	འདི་ས་ཁྲ་གཅིག་**མ་རེད།**	This is not a map.	▪ negative form of S-*be* ▪ One denies subjectively, probably based on the speaker's view.
	འདི་ཚོ་སྡེར་མ་གཙང་མ་**མ་རེད།**	These are not clean dishes.	
	ཁོ་ཚང་མ་སྨན་པ་**མ་རེད།**	Not all of them are doctors.	
	མུར་གི་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་**མ་རེད།**	She is not from America.	
	ཟླ་བ་ཐག་རིང་**མ་རེད།**	The moon is not distant.	

Negative adverb	Example	Translation	Notes
མིན	རྡོ་སྙི་མོ་**མིན**།	Stone is not soft.	▪ negative form of O-*be* ▪ expressed as a matter of fact
	ངའི་ཨ་ཕ་བཙན་པོ་**མིན**།	My father is not strict.	
	ཁོ་སློབ་མ་ཡིན། དགེ་རྒན་**མིན**།	He is not a teacher, but a student.	
མེད	རོགས་པ་ཚོའ་འདི་ན་**མེད**།	The friends are not here.	▪ མེད is the negative form of E-*v*. ▪ locality denied
	གཡག་པོ་ལིན་ན་**མེད**།	Yaks are not in Berlin.	
	དྭ་ཕྲུག་འདི་ར་ཨ་ཕ་**མེད**།	This orphan does not have a father.	
	གློག་ག་གཟུགས་**མེད**།	Electricity has no shape.	
Intransitive verb + མེད	ང་**དགའ་མེད**།	I am not pleased.	In such statements, the E-*v* plays the role of *be* verb.
	སྨུར་གི་**འགྱུར་མེད**།	She is not changed.	
མི + monosyllabic adjective	སློབ་ཁང་**མི་གཙང**།	The classroom is not clean.	མི is put before a monosyllabic adjective to deny in present tense.
	དབྱིན་ཇི་འདི་ནས་ཐག་**མི་རིང**།	England is not far from here.	
	དཀོན་མཆོག་གཟུགས་**མི་མཐོ**།	Dkon mchog is not tall.	
མི + verb in PRT	ང་**མི་འགྲོ**།	I don't go.	མི denies in present tense mood.
	སློབ་མ་ཚོས་**མི་ཉན**།	The students do not listen.	
	སྣངས་འཁོར་འདི་**མི་འཁོར**།	This car does not work.	
མ	ཁོ་**མ་དགའ**།	He was not delighted.	▪ **མ** denies verbs in past tense. ▪ **མ** denies monosyllabic adjectives in past tense.
	སློབ་ཁང་**མ་གཙང**།	The classroom was not clean.	
	ཡི་གེ་ད་བོ་**མ་ཐོན**།	The letter did not arrive.	
མ	ཁྱོས་ཡི་གེ་**མ་འབྲི**།	(You) don't write the letter!	used to convey negative imperative
	ཞ་ཡས་དེའི་མཉམ་པས་**མ་འགྲོ**།	Don't go together with that child!	
	ཁྱོད་**སེམས་མ་སྡུག**	(You) don't be sad!	

Exercise 6 Put in pronouns, *be* verbs, and negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་གྲྭ་ཐག་རིང་རེད། ང་རེམ་མ་མི་འདྲ།

1. དེ་རིང་གཟའ་པ་སངས་རེད། ཁ་སྔང་གཟའ་མིག་དམར____________། ནངས་ཀ་གཟའ་ཉི་མ____________།
2. མི་གསུམ་པོ་ཁྱིམ་ན་ཡོད། ____________སྒོ་ན་____________།
3. སྒྲོལ་མ་སློབ་མ་གཞིག་ཡིན། ____________དགེ་རྒན་གཞིག་____________།
4. སློབ་མ་ཐོ་བྲེལ་བ་ཆེ། ____________སོས་དལ་པོ____________།
5. ངེད་ཐོ་དུས་ཐོག་ག་འགྲོ། ____________སྔ། ____________འཕྱི།
6. ལྕགས་བྱམས་རང་དཔེ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་ཡོད། ____________ཕྱི་ལོགས་ན་____________།

Notes-6

1. **ཨེ**: This interrogative adverb ཨེ is most commonly used to ask a *yes / no* question, e.g., ཁྱོད་ སངས་ རྒྱས་ སྒྲོལ་ མ་ **ཨེ་** ཡིན། Are you Sangs rgyas sgrol ma? To answer, one simply says: ཡིན། ང་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ཡིན། or: མིན། ང་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་མིན།
2. There are no Tibetan equivalents to English *yes* and *no*. The main verb, or the adjective complement, is spoken first to give a positive answer, then the whole sentence. In a negative answer, the verb or the adjective complement is denied first, then a complete negative statement is put forward, e.g., ཁྱོད་ ལ་ དཔེ་ ཆ་ གཞིག་ **ཨེ་** ཡོད། Do you have a book? མེད། ང་ ལ་ དཔེ་ ཆ་ གཞིག་ མེད། No, I do not have a book. / ཁྱོད་ དཔལ་ ལྡན་ཨེ་ ཡིན། Are you Dpal ldan? མིན། ང་ དཔལ་ལྡན་མིན། No, I'm not Dpal ldan.
3. **Verbs in PRT + གི་ ཡོད structure** conveys a regular action or an ongoing action, e.g., ང་ སློབ་ གྲྭར་ **འགྲོ་ གི་ ཡོད།** I go to school, which indicates *he goes to school on a regular basis* or *he is going to the school.*

Exercise 7 Write *be* verbs, E-v, negative adverbs, and postpositions in the blanks.

ངའི་མིང་ཚེ་དཔལ་____________། ང་བོད་____________། ང་ཧོང་པོ་ཐའི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་གཞིག____________། སློབ་གྲྭ་འདི་____________བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་གཞིག་____________། ང་འཛིན་གྲྭ་དེའི་དགེ་རྒན་ཡིན། བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་ཧོང་གིས་____________ཆེ། འཛིན་གྲྭ____________སློབ་མ་ཉི་ཤུ་____________། ངས་འཛར་མན་གི་སྐད་____________ཤེས། ངས་འཛར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། འཛར་མན་སྐད་གི་འཛིན་གྲྭ____________སློབ་མ་མང་། ངའི་སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་ཆུང་ཆུང་____________། ངེད་ཐོ་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ནས་________། རེད་དྲ་ཚང་མ་གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། འཛར་མན་གི་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་མིའི་འཚོ་བ།

མགོན་པོ་མཚོ་ད་བོད་**ན་ཡོད**། བོད་**ནས**ཨུར་གེ་སྐྱིད་པོ་**ཨེ་རེད**། ཨུར་གེ་སྐྱིད་པོ་ར་**རེད**། སྐྱུག་མོ་ར་**རེད**། དོན་དག་ཁ་ཡས་ཧྲ་གི དོན་དག་ཁ་ཡས་མི་ཧྲ་གི ཆེ་གཞིག་མི་ཧྲ་གི ཆེ་གཞིག་ཧྲ་གི ཨུར་གེར་ཁོམ་པ་**ཡོད**། ཨུར་གེས་རང་གི་འདོད་པ་ལས་**གི་ཡོད**། ཆེ་གཞིག་མི་ཧྲ། དངོས་པོའི་གོང་མཐོན་པོ་**རེད**། ཨུར་གེའི་ཁང་གླ་ཆེ་མོ་གཞིག་**རེད**། ཟླ་བ་གཅིག་གི་ཁང་གླ་སྒོར་མོ་སྟོང་གཅིག་**རེད**། ཁང་བའི་ནང་**ན**་ཉལ་ས་གཅིག་**ཡོད**། སློབ་ཡོན་མཐོན་པོ་མ་**རེད**། སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་**ཡིན**། བོད་ནས་སྨན་ཡོན་མི་མཐོ། བོད་གི་སློབ་གསོ་ཆེ་མོ་གཞིག་**རེད**། ཨུར་གེས་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་**རེད**་འདོད། ཨུར་གེའི་སློབ་གྲོགས་ཟེ་ལོ་**མི་ཆེ**། ཁོ་ཟེ་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་ནང་**ཡིན**། ཨུར་གེ་སློབ་མ་དགའ་གཞིག་**རེད**།

Exercise 8 Answer the teacher's questions using ཡིན, མིན, ཡོད, and མེད.

དཔེར་བརྗོད། Teacher: ཁྱོའི་ཨ་མ་ལོ་ཨེ་ཆེ། You: ལོ་ཆེ། ངའི་ཨ་མ་ལོ་ཆེ། / ལོ་མི་ཆེ། ངའི་ཨ་མ་ལོ་མི་ཆེ། (ཁོ་མོ་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཡིན།)

1. ཁྱོའི་ཕ་ཡུལ་ན་མི་མང་ང་ཨེ་ཡོད།________________།
2. ཁྱོའི་ཕ་སྐད་བོད་སྐད་ཨེ་ཡིན།________________།
3. ཁྱོད་ཨུ་རུ་སུ་ནས་ཨེ་ཡིན།________________།
4. ཁྱོད་དབྱིན་ཇི་ནས་ཨེ་ཡིན།________________།
5. བོད་སྐད་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད།________________།
6. དེ་རིང་གི་འདྲི་ཚིག་ཨེ་དཀའ།________________།
7. ངའི་སྒྲ་སྒྱོལ་གསལ་པོ་ཨེ་རེད། ________________།
8. ང་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཞིག་ཨེ་རེད།________________།
9. སློབ་ཁང་འདི་གཙང་མ་ཨེ་ཡིན། ________________།
10. ད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་ཨེ་རེད།____________།

Exercise 9 Ask a student questions with the given words.

དཔེར་བརྗོད། གཟུགས / སྐྱེས་པ་འདི / མཐོ། Question: སྐྱེས་པ་འདི་གཟུགས་ཨེ་མཐོ།

Answer: གཟུགས་མཐོ། སྐྱེས་པ་དེ་གཟུགས་མཐོ།

1. ངེད་ཚ་པོ / ཡོད / སྒོ་ན / སློབ་ཁང

Q: ____

A: ____

2. ནང་ན / སློབ་མ / ཡོད / མང་ང

Q: ____

A: ____

3. ཁྱོའི་ཁྱིམ་ནས / ཐག་རིང / སློབ་གྲྭ

Q: ____

A: ____

4. ཟ་ཁང / ནང་ན / སློབ་གྲྭའི / ཡོད

Q: ______________________________

A: ______________________________

5. གོང / དཀའ་མོ / དཔེ་ཆ / སློབ་གྲྭ་ནས

Q: ______________________________

A: ______________________________

6. གྱང་ངོ་ན / ཡོད / གཉིས / སྒོ་སམ

Q: ______________________________

A: ______________________________

7. སློབ་གྲྭ / ཁ་མ / འདིའི / ཧ

Q: ______________________________

A: ______________________________

8. འཛིན་གྲྭ / འདི་ན / མང / སློབ་མ

Q: ______________________________

A: ______________________________

9. སློབ་ཚན / དཀའ་མོ / དེ་རིང

Q: ______________________________

A: ______________________________

10. ཁྲོའི་ན་ཟླ / ཡོད / འདི་ན

Q: ______________________________

A: ______________________________

Exercise 10 Make and answer questions about Mgon po mtsho using the given words based on the text above.

དཔེར་བརྗོད། འབྲོག་པ / ཕྱུག་པོ Question: བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཕྱུག་པོ་ཨེ་ཡིན། Answer: བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཚང་མ་ཕྱུག་པོ་མིན།

Use these words	Question	Answer
1. སྐྱིད / བོད་ནས / མགོན་པོ་མཚོ	____________	____________
2. གོང་དཀའ་མོ / ཉོ / དངོས་པོ	____________	____________
3. ཉལ་ཁང / གཅིག / ཁང་པའི / ནང་ན	____________	____________
4. སློབ་གྲྭ / སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ / རེད	____________	____________
5. སློབ་ཡོན / སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ / སློབ་སྐབས་གཅིག	____________	____________
6. འགྲོ་སྒོ / སྣུན་ཡོན / མི་རང་གི / བོད་ནས	____________	____________
7. མགོན་པོ་མཚོ / ལོ་ཆུང	____________	____________
8. ལོ་ཆེ / ཚང་མ / སློབ་གྲོགས	____________	____________
9. དགེ་རྒན / བཟང / བོད་ནས	____________	____________
10. བཟང་ངན / འདྲིས་མ / སློབ་གསོ	____________	____________

Exercise 11 Write *be* verb and, if needed, E-v in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་ཚང་ན་སྐྱེས་པ་གསུམ་ཡོད། གསུམ་པོ་གི་ནང་གི་གཅིག་ང་ཡིན།

1. ང་དེང་མ་གསར་འགོད་པ་གཟིག་____། ང་ཀྲུང་གོ་ནས་____།
2. གྲོང་ཁྱེར་འདི་ན་ང་ར་ངའི་རྣན་མོ་____། ངེད་གཉིས་ཀ་མཐུན།
3. ངའི་ཞི་ལི་ལོ་དགུ་____། ངའི་ཞི་མོ་ལོ་དྲུག་____།
4. ཁྱོའི་ལས་ཀ་གང་____། དེ་ངའི་ལས་ཀ་____།
5. ཁྱོད་ལོ་དུ་____། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོད་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་____།
6. མོ་རང་རྒྱ་____། རེད་དྲ་བོད་ཡུལ་ན་____།

Text Five: *Ladon cases, postpositions, interrogative adverbs*, and *regular action*

མི་འཁོར་འདི་**གང་ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་**ན་ཡོད**། མི་འཁོར་འདི་**གང་ནས་ཡོང་**། པེ་ཅིན་ནས་**ཨེ་ཡོང་**། འོ་ན་རྒྱ་གར་ནས་ཨེ་ཡོང་། མི་འཁོར་འདི་པེ་ཅིན་**ནས་ཡོང་**། མི་འཁོར་འདི་**གང་ང་འགྲོ**། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ཁམས་མ་འགྲོ། ད་ལོ་ནས་བཟུང་། བོད་**ན**་མི་འཁོར་**ཡོད**། ཉིན་གྲངས་ང་སྔི་མང་ང་ཤར་ཕྱོགས། ལྷོ་ཕྱོགས། ནུབ་ཕྱོགས། བྱང་ཕྱོགས་**ག་འགྲོ་གི་ཡོད**།

A. Answer based on the text above.

མི་འཁོར་དེ་གང་ནས་ཡོང་། ________རྒྱ་གར་________།

མི་འཁོར་དེ་གང་ན་ཡོད། ________བོད་________།

མི་འཁོར་དེ་གང་ང་འགྲོ། ________ཁམས་________།

B. Read the paragraphs below and then read the numbered statements and determine if they are correct.

1 འདི་ཟི་ལིང་གི་ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་རེད། སྨུར་གེས་ཨ་མདོ་ན་བྱ་བ་**ལས་གི་ཡོད**། ད་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། དེ་རིང་སྨུར་གེ་གཙང་ང་**འགྲོ་གི་ཡོད**། ནངས་ཀ་རྒྱ་གར་**ར་འགྲོ**། དེའི་གཞུག་ནས་ནེ་པ་ལེར་**འགྲོ**། ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་གསར་འགོད་པ་གཟིག་ཡིན།

1. ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་གཙང་གི་རེད། ____________
2. སྨུར་གེ་རྒྱ་གར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ____________
3. སྨུར་གེ་པེ་ཅིན་ནས་ཡོང་། ____________
4. སྨུར་གེ་ཟི་ལིང་ནས་རེད། ____________

2 དཀོན་མཆོག་མཚོ་སྔོན་པོ་**ནས་རེད**། ཁོ་**གཉིད་གི་ཡོད**། གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་གཉིས་**གཉིད་གི་མེད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞོགས་པ་**རྒེ་གི་ཡོད**། དཀོན་མཆོག་ར་གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་གསུམ་པོ་ཨ་མདོ**ར་འགྲོ་གི་ཡོད**། ཁོ་གསུམ་པོ་མེ་འཁོར་གི་སྟེང་**ན་ཡོད**། ཁོ་ཚ་བོས་**བར་གཟིང་གཏོང་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་བན་དེ་**སྐྱིད་གི་མེད**། ཁུར་གེས་ཕ་ཡུའུ་ལྷ་ས་**དྲན་གི་ཡོད**།

1. དཀོན་མཆོག་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ། ____________ 2. དཀོན་མཆོག་གི་རོགས་པ་མེ་འཁོར་གི་སྟེང་ན་མེད།__________

3. བན་དེ་ལྷ་ས་ནས་རེད། ______________ 4. གཡང་སྐྱིད་མེ་འཁོར་གི་ཐོག་ན་གཉིད་གི་མེད། __________

3 **འདི་ན**ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་**ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྲིན་འདུ་**ན་འདུག་གི་ཡོད**། ཆོས་མོ་མཚོ་ཁམས་**ནས་རེད**། སྐལ་བཟང་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་**ནས་རེད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཟླ་ཡིན། ཁྲིན་ཏུའུ་ན་རྒྱ་སྐད་**སློང་གི་ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀས་རྒྱ་སྐད་སྐྱིད་པོ་གཞིག་**བཤད་གི་ཡོད**།

1. ཆོས་མོ་མཚོ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། _________ 2. སྐལ་བཟང་གེས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། __________

3. སྐལ་བཟང་ར་ཁམས་ནས་རེད། _____________ 4. ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནས་མ་རེད། _________

Notes-7

1. Statements in simple present tense may be made in two ways: **a**) simply with verbs in PRT and **b**) with a verb in PRT + *གི་ཡོད*, e.g., **a**) ང་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ**། I go to school. **b**) ང་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། I go to school (regular action). The first example more likely describes *what someone does at a certain time* while the second describes *what someone does on a regular basis.*
2. **Ergative case**: An ergative case marker is used to mark an agent when the main verb is active and transitive, e.g., **ངས**་ཡི་གེ་གཞིག་འབྲི། I write a letter. Ergative case markers *གིས* and *ས* are used in oral Amdo: *ས* is attached to a syllable without a suffix. *གིས* does not follow this rule, e.g., དཀོན་མཆོག་**གིས**་རླངས་འཁོར་གཞིག་སྐོར། Dkon mchog drives a car. / ཨ་མ**ས** or ཨ་མ་**གིས**་ཞ་ཡས་སྐྱོད་གི་ཡོད། Mother feeds the child.
3. Ergative case makers are not used if the main verb is spontaneous, passive, or intransitive, e.g., ཁུར་གེ་ལྷ་སར་འགྲོ་གི་ཡོད། He goes to Lhasa. / རླུང་གཡུག་གི་ཡོད། The wind is blowing. / མ་ཎི་འཁོར་ལོ་འཁོར། The prayer wheel turns. / ང་ན་གི I am sick.

Exercise 12 Answer the questions based on the text above. Use ergative case markers if needed.

དཔེར་བརྗོད། Question: བོད་ནས་འབྲོག་པ་གིས་ཞིང་ལས་ཞེ་ལས། Answer: བོད་ནས་འབྲོག་པ་གིས་ཞིང་ལས་མི་ལས།

1....མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་སུ་ཡོང་། ______________________ 2....སུ་གཉིད་གི་ཡོད། ______________________

3....སུ་གཉིས་ཁྲིན་ཏུའུ་ན་འདུག་གི་ཡོད།______________________ 4....སུས་རྒྱ་སྐད་བཤད་ཤེས། ______________________

5....ཨ་མདོར་སུ་འགྲོ་གི་ཡོད།________________

6....གཡང་སྐྱིད་སུ་ར་ཤོག་ཕེ་རྩེ་གི་ཡོད།____________

7....སུས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། ________________

1.8 --ཀང-headed question words

Subject	ཀང	Verb	English equivalent	Notes
ཕུན་ཚོགས་	གང་ན་	ཡོད།	where	with postposition
ཁྱོད་ཟློ་	གང་ནས་	ཡོང་།	where from	with postposition
མོ་ཟློ་	གང་ང་	འགྲོ།	where to	with dative Ladon case
ངའི་ལེགས་སྐྱེས་	གང་	རེད།	which	original form
རྒྱལ་ཁབ་ཕྱུག་པོ་	གང་གང་	ཡིན།	which (plural)	plural
ཞི་ལི་འདི་	གང་གི་	རེད	from where; of which	with genitive case
རི་མོ་འདི་	གང་ཤེད་	འབྲི་དགོས།	in which way / how	with pronoun-adverb converter

--Other question words

Subject	Question	Verb	English equivalent	Notes
ཁྱོས་	ཆི་	འབྲི་གི་ཡོད།	what	category
ཁྱོས་	ཆི་ཆི་	ཟ་གི་ཡོད།	what	category (plural)
མྱི་དེ་	ཆི་མོ་གཟིག་	རེད།	how / what kind of	what kind of person
འཛར་མན་ན་མྱི་	ཆི་མོ་གཟིག་	ཡོད།	how many / much	quantity
སློབ་གྲྭ་ནས་སློབ་མ་ཟློས་	ཆི་གཟིག་	ཟ།	what	classification
ཁྱོད་	ཆི་གཟིག་ག་	མི་འགྲོ།	why / for what	reason
ཁྱོས་	ཆི་གཟིག་ཤེད / ཆི་ཤེད་	བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།	how / in which way	way of doing
ཁྱོའི་ཨ་ཕ་	ནམ་	ཡོང་གི་ཡོད།	when	temporal
ཨང་ཀི་འདི་	དུ་	རེད།	how many / much	quantity
ཁོ་མོ་	དུ་བ་	ཡིན	which number	ordinal number
སྨུར་གེའི་རྒྱད་པོ་	སུ་	ཡིན།	who	who (singular)
ཁྱོའི་སློབ་གྲོགས་	སུ་སུ་	ཡིན།	who	who (plural)

1. **གང་ནས** and **གང་ན** both mean *where* but function differently in terms of grammar. These differences are clarified in the supplementary grammar in Chapter Three, in connection with ན and ནས.
2. **ཆེ་མོ་གཟིག** has three different meanings: *how much*, *how*, and *what kind of*, e.g., ཁྱོད་དུས་ཚོད་**ཆེ་མོ་གཟིག**་དགོས། How much time do you need? / དེ་རིང་གི་སློབ་ཁྲིད་**ཆེ་མོ་གཟིག**་རེད། How is the class today? / ཞི་མོ་དེ་མི་**ཆེ་མོ་གཟིག**་ཡིན། What kind of person is that girl?

Exercise 13 Make a question with either an interrogative adverb or a question word that the corresponding statement answers.

དཔེར་བརྗོད། Question: ཁྱོའི་མིང་ཆེ་གཟིག་ཡིན། Answer: ངའི་མིང་སངས་རྒྱས་ཡིན།

1.	**དྲི་བ།** མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་______________།	**ལན།** མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་དབུས་གཙང་ན་ཡོད།
2.	**དྲི་བ།** ཁྱོའི་སྐྱེས་སྐར་______________ཡིན།	**ལན།** སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་པ་ཉེར་བཞི་ཡིན།
3.	**དྲི་བ།** སངས་རྒྱས་མཚོའི་དགེ་རྒན་______________རེད།	**ལན།** སྨུར་གེའི་དགེ་རྒན་ཚོས་འཕགས་རེད།
4.	**དྲི་བ།** པད་མ་མེ་ཏོག་______________ཡིན།	**ལན།** པད་མ་མེ་ཏོག་དམར་རོ་གཟིག་རེད།
5.	**དྲི་བ།** ཁྱོད་______________འཚབ་གི་ཡོད།	**ལན།** དུས་ཚོད་འཕྱི་གི་ཡོད། ང་རེམ་མ་འགྲོ་དགོས།
6.	**དྲི་བ།** ཁྱོའི་ཕ་མ་______________ཡིན།	**ལན།** བདེ་མོ་རེད། ཁྱོད་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན།
7.	**དྲི་བ།** སྐྱེས་པ་དེ་______________ཡོད།	**ལན།** ཁྲུར་གེ་ཁང་པ་དེའི་བཞི་ཐོག་ན་ཡོད།
8.	**དྲི་བ།** ལོ་སར་བོད་ནས་______________རེད།	**ལན།** ད་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་རེད།
9.	**དྲི་བ།** ཁྱོད་འཇར་མན་ན་______________ཡོང་།	**ལན།** ངས་འཇར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་འདོད།
10.	**དྲི་བ།** དེ་རིང་ནས་ཟླ་______________།	**ལན།** དེ་རིང་ནས་ཟླ་ཁ་རྨུགས་ཆེ།
11.	**དྲི་བ།** ཁྱོའི་ཕ་རྒན་གིས་______________ལས།	**ལན།** ངའི་ཨ་ཕས་ཟ་མ་གཡོ་གི་ཡོད།
12.	**དྲི་བ།** སློབ་མ་དེ་ཚོ་______________རེད།	**ལན།** ཁོ་ཚོ་ཨུ་རུ་སུ་ནས་རེད།
13.	**དྲི་བ།** ཁྱོད་ཡུལ་སྐོར་ར་______________འགྲོ།	**ལན།** ང་རླངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།
14.	**དྲི་བ།** མི་དེ་ཚོ་______________རེད།	**ལན།** ཁོ་ཚོ་སངས་རྒྱས། ཚེ་བརྟན། དཀོན་མཆོག་རེད།

Exercise 14 Ask questions with the words in parentheses and write the answers.

དཔེར་བརྗོད། པེ་ཅིན་གྲུང་གོའི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད། (ཇ་བ) Question: ཇ་བ་གང་ན་ཡོད། Answer: ཇ་བ་ཨ་མདོ་ན་ཡོད།

1. སེང་གེ་ཁ་པར་མངའ་རིས་ན་ཡོད། (གཞིས་ཀ་རྩེ)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

2. དབུས་གཙང་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ལྷ་ས་ཡིན།(ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

3. ཁམས་ཆོལ་ཁ་གཟིག་རེད། (མཚོ་སྔོན)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

4. དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་དར་ཁྲ་ཁྲ་རེད། (འཇར་མན་གི་རྒྱལ་དར)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

5. སྒྲོལ་མ་མཚོ་ལོ་དགུ་རེད། (སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

6. དོ་ཚིགས་བོད་ན་ལྟད་མོ་བ་མང་། (པོ་ལིན)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

7. ཇོ་མོ་གླ་རི་མཐོ་ཚད་མུས་བརྒྱད་སྟོང་རེད། (གངས་རིན་པོ་ཆེ)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

8. འདི་ནས་དུས་ཚོད་དགུ་བ་རེད། (དེ་ནས་དུས་ཚོད)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

9. སྐལ་བཟང་གིས་དཔེ་ཆ་ཆེ་གཟིག་ཀློག་གི་ཡོད། (དོན་འགྲུབ་རྒྱལ)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

10. འདི་ནས་པོ་ལིན་ན་ས་ཐག་རིང་། (འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར)

དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

Exercise 15 Complete the dialogue.

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཨ་རོ། རིག་འཛིན། ཁྱེའི་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་______________རེད།

རིག་འཛིན ཧོང་གིས་ཧྲ་གི ང་ཡིད་ཚིམ་གི

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ང་བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་གསུམ་པ______________། ཁྱོད་འཛིན་གྲྭ་དྲུ་བ་ཡིན།

རིག་འཛིན ང་འཛིན་གྲྭ་ལྔ་བ་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་______________། ______________དགེ་རྒན་དགའ་གཞིག་རེད། ཁྱེའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན______________ཡིན།

རིག་འཛིན ཚེས་མོ་མཚོ་ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་______________། ______________ར་དགེ་རྒན་དགའ་གཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ______________ལོ་ཆེ་གཞིག་______________རེད།

རིག་འཛིན མ་རེད། མུར་གི་ལོ་______________ཆེ། མུར་གི་ལོ་ཆུང་གཞིག་______________། མུར་གི་ཕལ་ཆེར་ལོ་སུམ་ཅུ་______________། དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ལོ་______________རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཁུར་གི་ལོ་ཕལ་ཆེར་དྲུག་ཅུ་______________།

རིག་འཛིན ཁུར་གི་གཟུགས་______________མགོ།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཁུར་གི་གཟུགས་སུམ་གཅིག་གྲངས་ཆུང་བརྒྱད་ཡིན།

རིག་འཛིན ཁུར་གི་བོད་གཞིག______________རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ རེད། ཁུར་གི་ཨ་མདོ་______________རེད།

རིག་འཛིན ____ཨེ ______________།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ངའི་འཛིན་གྲྭ་ཧོང་གིས་ཆེ། སློབ་མ་ཟེ་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོ་______________ཡིན། སློབ་མ་གསུམ་རྒྱ་ནག་______________རེད། སློབ་མ་བདུན་ཡོ་རོབ་______________། ཨ་རྦི་རི་ཁ་གི་སློབ་མ་བདུན______________། སློབ་མ་གཅིག་ཨ་མེ་རི་ཁའི______________། ཨ་ཤེ་ཡ་གི་སློབ་མ་བསྡོམས་པས་དྲུག______________། ཁྱེའི་འཛིན་གྲྭ་______________ཆེ།

རིག་འཛིན མི་ཆེ། ངའི་འཛིན་གྲྭ་______________། ངའི་འཛིན་གྲྭ་ན་སློབ་མ་ཉི་ཤུ་______________།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ སློབ་མ་ཟེ་རྒྱལ་ཁབ་______________ནས་རེད།

རིག་འཛིན སློབ་མ་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་______________ཡིན། ངེད་ཚོའོ་ཚང་མ་འཛར་མན་ནས་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ དེ་མ་རེད། ཚེས་མོ་མཚོ་བོད་ནས་རེད། མུར་གི་གྲུང་གོ་ནས་རེད། མུར་གི་འཛར་མན་ནས་______________།

རིག་འཛིན ཚེས་མོ་མཚོ་བོད་ནས་རེད། ངེད་དྲ་མུར་གི་ད་འཛར་མན་གི་སྤྱི་དམངས་རེད། སྐྱེས་པ་འདི་______________རེད། ཁྱེའི་རོགས་པ་______ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ རོགས་པ་མིན། ཁུར་གི་ངའི་མྱིང་བོ་ཡིན།

Exercise 16 Use numbers to put the dialogue in the correct order.

- ☐ ཁྱོའི་མིང་ང་ཆེ་གཟིག་ཟེར།
- ☐ ང་པར་ལེན་མཁན་གཟིག་ཡིན།
- ☐ ཁྱོའི་ཡུལ་གང་ནས་ཡིན།
- ☐ ཨོ། ཨ་ཅེ་ཆོས་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ལོ་དུ་ཡིན།
- ☐ ཁམས་གི་ཨེ་ཡིན།
- ☐ ང་མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་ཡིན།
- ☐ མིན། ཨ་མདོ་ནས།
- ☐ ལོ་ཞེ་བདུན་ཡིན།
- ☐ ཆོས་མོ་མཚོ།
- ☐ ཁྱོའི་བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡིན།

Exercise 17 Make sentences using the given words as subject pronouns and object pronouns.

དཔེར་བརྗོད། As subject pronoun: སྨུར་གེ་ངའི་གྲན་མོ་ཡིན། As object pronoun: ང་སྨུར་གེར་འདང་ཆེ།

Pronouns	As subject pronoun	As object pronoun
ཁོ་མོ	1. ____________________	1. ____________________
སྨུར་གེ	2. ____________________	2. ____________________
ཁོ་མོ་ཟོ	3. ____________________	3. ____________________
མོ་གཉིས་ཀ	4. ____________________	4. ____________________
མོ་ཟོ	5. ____________________	5. ____________________
ང	6. ____________________	6. ____________________
ངེད་གཉིས	7. ____________________	7. ____________________
ངེད་ཚོ	8. ____________________	8. ____________________
འོ་ཟོ	9. ____________________	9. ____________________
ངུ་ཚོ	10. ____________________	10. ____________________
ཁུར་གེ / ཁོ	11. ____________________	11. ____________________
ཁོ་གཉིས་ཀ	12. ____________________	12. ____________________
ཁོ་ཚོ	13. ____________________	13. ____________________
ཁོ་ཟོ	14. ____________________	14. ____________________

A. མེ་འཁོར་སྟེང་གི་ཁ་བརྡ་དང་པོ།

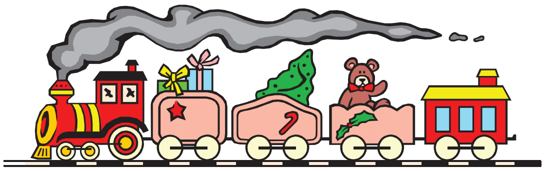

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོད་**གང་ང་**འགྲོ།

དབྱངས་ཅན ཟི་ཁྲིན་**ན་**འགྲོ། ཁྱོད་**གང་ང་**འགྲོ།

ཚེས་སྒྲོན པེ་ཅིན་**ན་**འགྲོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཟི་ལིང་**ནས་ཨེ་**ཡོང་།

དབྱངས་ཅན མིན། ངེད་གཉིས་ཀ་གྲོ་ཚང་**ནས་**ཡོང་།

ཟླ་བ ང་གྲོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་གཞིག་**ནས་**ཡོང་།

ཚེས་སྒྲོན ཆེ་ཟེར། ཁྱོད་**གང་ནས་**ཡོང་ཟེར།

ཟླ་བ གྲོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་གཞིག་**ནས།** ངས་བོད་སྐད་ཆེ་གཞིག་བཤད་མི་ཤེས།

ཚེས་སྒྲོན ཨོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཆེ་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།

ཟླ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་**ར་**འགྲོ་གི་ཡོད།

Notes-9

1. **ནས** vs.**ཨེ**: The former is put at the end of a sentence as an interrogative adverb to raise a question, positive or negative, e.g., ཁོ་གསར་འགོད་པ་གཞིག་མིན་**ནས།** Isn't he a journalist? མིན། ཁོ་གསར་འགོད་པ་གཞིག་མིན། No. He is not a journalist. The latter, however, is never used to raise negative questions, e.g., ཁྱོད་སློབ་མ་**ཨེ་**མིན།
2. Additional interrogative adverbs are given in the supplementary grammar in Chapter Three.

Exercise 18 Choose a word from each group and make a question or a statement.

དཔེར་བརྗོད། Question: ཁྱུར་གེས་དབྱིན་སྐད་ཨེ་ཤེས། Statement: ཁྱུར་གེས་དབྱིན་སྐད་མི་ཤེས།

Pronouns to use as subjects	Words to use as complements	Main verbs
ཁྱོད། ང། ཁྱོད་ཚོ། ཁྱུར་གེ མོ་ཚོ། ཚོ་རིང་། ངེད་ཚོ། ངེད་གཉིས་པོ། ཁྱུར་གེ ཁོ་གསུམ་པོ།	མཚོ་སྔོན། ཀན་སུའུ། བོད་ལྗོངས། ཟི་ཁྲིན། སུ། དཔལ་ལྡན། དབྱིན་སྐད། ཆེ་གཞིག གང་ན། གང་ནས།	ཟེར། འགྲོ། བཤད། བསྡད་ཡོད། ཡོང་། ཤེས། སློབ་སྦྱོང་ཡས། རྒྱ། ཡོད། རེད།

1. ______________________

2. ______________________

3. ______________________

4. ______________________

5. ______________________

6. ______________________

7. ______________________

8. ______________________

9. ______________________

10. ______________________

Postposition, *Ladon case marker,* and *question word*

B. མི་འཁོར་སྟེང་གི་ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོའི་སྤྱིང་**ཅི་གཟིགས**་ཡིན།

ཟླ་བ ངའི་སྤྱིང་ཟླ་བ་ཡིན།

དབྱངས་ཅན ངའི་སྤྱིང་**ང་**དབྱངས་ཅན་ཟེར། ཁྱོའི་སྤྱིང་**ང་**།

ཚོས་སྒྲོན ཚོས་སྒྲོན་ཟེར། འདི་ངའི་སྤྱིང་བྱང་ཡིན། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངའི་ཕ་ཡུའུ་**བ**་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།

དབྱངས་ཅན བཀའ་དྲིན་ཆེ། དེ་བཟང་གི ཡང་གཅིག་བཤད་ན་ཁྱོད་ར་གྲོ་ཚང་**ང**་ཡོང་ན་ཐང།

ཚོས་སྒྲོན ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། ཁྱོད་ཟེ་ལིང་གི་མིན་**ནས**།

དབྱངས་ཅན མིན། ང་གྲོ་ཚང་ནས་ཡིན། གྲོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་ཞོལ་མ་ནས་ཡིན།

ཚོས་སྒྲོན སྡེ་བ་ཞོལ་མ་ཟེར་ན།

དབྱངས་ཅན ལུང་མདོ་གི་སྡེ་བ་དེ།

ཚོས་སྒྲོན བཟང་གི ཧོན་ཁྱོའི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་དུ་ཡིན།

དབྱངས་ཅན ངེད་གཉིས་གི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས______________________།

ཚོས་སྒྲོན ______________________། ཚང་མ་གསལ་པོ་རེད། ད་ཡུལ་སྐོར་སྐྱིད་པོ་གཟིགས་བྱོས།

དབྱངས་ཅན བཀའ་དྲིན་ཆེ། གཞུག་ནས་ཐུག

C. Numbers from one to one hundred

༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
གཅིག	གཉིས	གསུམ	བཞི	ལྔ	དྲུག	བདུན	བརྒྱད	དགུ	བཅུ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
བཅུ་གཅིག	བཅུ་གཉིས	བཅུ་གསུམ	བཅུ་བཞི	བཅོ་ལྔ	བཅུ་དྲུག	བཅུ་བདུན	བཅོ་བརྒྱད	བཅུ་དགུ	ཉི་ཤུ
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཉེར་གཅིག	ཉེར་གཉིས	ཉེར་གསུམ	ཉེར་བཞི	ཉེར་ལྔ	ཉེར་དྲུག	ཉེར་བདུན	ཉེར་བརྒྱད	ཉེར་དགུ	སུམ་ཅུ
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠
སོ་གཅིག	སོ་གཉིས	སོ་གསུམ	སོ་བཞི	སོ་ལྔ	སོ་དྲུག	སོ་བདུན	སོ་བརྒྱད	སོ་དགུ	བཞི་བཅུ
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠
ཞེ་གཅིག	ཞེ་གཉིས	ཞེ་གསུམ	ཞེ་བཞི	ཞེ་ལྔ	ཞེ་དྲུག	ཞེ་བདུན	ཞེ་བརྒྱད	ཞེ་དགུ	ལྔ་བཅུ
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠
ང་གཅིག	ང་གཉིས	ང་གསུམ	ང་བཞི	ང་ལྔ	ང་དྲུག	ང་བདུན	ང་བརྒྱད	ང་དགུ	དྲུག་ཅུ
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠
རེ་གཅིག	རེ་གཉིས	རེ་གསུམ	རེ་བཞི	རེ་ལྔ	རེ་དྲུག	རེ་བདུན	རེ་བརྒྱད	རེ་དགུ	བདུན་ཅུ
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠
དོན་གཅིག	དོན་གཉིས	དོན་གསུམ	དོན་བཞི	དོན་ལྔ	དོན་དྲུག	དོན་བདུན	དོན་བརྒྱད	དོན་དགུ	བརྒྱད་ཅུ
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠
གྱ་གཅིག	གྱ་གཉིས	གྱ་གསུམ	གྱ་བཞི	གྱ་ལྔ	གྱ་དྲུག	གྱ་བདུན	གྱ་བརྒྱད	གྱ་དགུ	དགུ་བཅུ
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠
གོ་གཅིག	གོ་གཉིས	གོ་གསུམ	གོ་བཞི	གོ་ལྔ	གོ་དྲུག	གོ་བདུན	གོ་བརྒྱད	གོ་དགུ	བརྒྱ
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1. **Numbers above twenty:** Each multiple of ten has a different conjunctive element(s) as shown:

Multiple of ten	Conjunctive element(s)	Example(s)	Multiple of ten	Conjunctive element(s)	Example(s)
ཉི་ཤུ།	རྩ། / ཉེར།	རྩ་གསུམ། / ཉེར་གསུམ།	དྲུག་ཅུ།	རེ།	རེ་དྲུག རེ་དགུ།
སུམ་ཅུ།	སོ།	སོ་ལྔ། སོ་བརྒྱད།	བདུན་ཅུ།	དོན།	དོན་བདུན།
བཞི་བཅུ།	ཞེ།	ཞེ་དགུ། ཞེ་གསུམ།	བརྒྱད་ཅུ།	གྱ།	གྱ་བརྒྱད། གྱ་དགུ།
ལྔ་བཅུ།	ང་།	ང་གཉིས། ང་ལྔ།	དགུ་བཅུ།	གོ།	གོ་དགུ། གོ་གཉིས།

2. Numbers are often abbreviated, e.g., སོ་དགུ་ = སུམ་ཅུ་སོ་དགུ; ཉེར་གསུམ = ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ; དོན་གསུམ = བདུན་ཅུ་དོན་གསུམ
3. For each multiple of ten, the particle *ཐམ་པ* may or may not be added, e.g., སུམ་ཅུ་ཐམ་པ = སུམ་ཅུ; དྲུག་ཅུ = དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ
4. There are three terms for *zero*: ཀླད་ཀོར; ཀོར་ཐིག; ཐིག་ལེ

Exercise 19 Mark what your teacher reads.

དགུ། བཅུ། དྲུག རེ་དྲུག དོན་གསུམ། སོ་བཞི། བཞི། བཅུ་དགུ། ཉི་ཤུ། ཉེར་གཉིས། བཅུ་བདུན། བཅུ་གཉིས། གྱ་བརྒྱད། བཅུ་གསུམ། གསུམ། བདུན། གཉིས། ལྔ། གཅིག བཅོ་བརྒྱད། བརྒྱད། གོ་དགུ། ང་དྲུག རྩ་གཅིག ཉེར་བཞི།	9 13 3 6 4 19 7 2 20 17 5 1 12 18 8 73 34 99 56 22 88 23 24

Exercise 20 Write the correct conjunctive elements of ten.

ཉི་ཤུ་		གཉིས།
ལྔ་བཅུ་		བདུན།
བཞི་བཅུ་		བརྒྱད།
དྲུག་ཅུ་		དྲུག
དགུ་བཅུ་		དགུ།

སུམ་ཅུ་		བཞི།
དྲུག་ཅུ་		བརྒྱད།
བདུན་ཅུ་		དགུ།
བརྒྱད་ཅུ་		བརྒྱད།
ཉི་ཤུ་		བདུན།

Exercise 21 Complete the dialogue.

དཔལ་ཆེན པེ།

མཚོ་མོ ཨ་རོ། དཔལ་ཆེན། ང་མཚོ་མོ་ཡིན།

དཔལ་ཆེན ཨ་རོ། མཚོ་མོ། ཁྱོད་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན།

མཚོ་མོ ང་བདེ་མོ་ཡིན། ད་ང་ཁྱིམ་ན་མེད། ངས་ས་ཐག་རིང་གཟིག་ན་ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ཁྱེས་________________________________།

མཚོ་མོ ཟི་ལིང་ན། ངས་འདི་ན་གྲུང་གསེང་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ________________________________།

མཚོ་མོ ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། ད་ང་སྐུ་འབུམ་དགོན་པར་འགྲོ་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ________________________________།

མཚོ་མོ སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་ཧོང་གིས་ཆེ། དེ་ན་གྲྭ་བ་མང་ང་ཡོད། དེང་སང་དེ་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་ར་མང་ང་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ________________________________།

མཚོ་མོ ནམ་ཟླ་ར་ཡག་གི མཚམས་མཚམས་མ་ཅིས་ཅིག་གེ་གཟིག་སྨུགས་གི

དཔལ་ཆེན ཁྱོད་ཁེར་རོ་______________།

མཚོ་མོ མིན། ངའི་ཞི་མོ་ར་ངའི་མཉམ་པས་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ________________________________།

མཚོ་མོ སྨུར་གེ་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཡིན། སྨུར་གེ་ཞེ་གིས་སྐྱིད་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ________________________________།

མཚོ་མོ ད་འདི་ནས་དུས་ཚོད་བཞི་ར་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་རེད། ཉི་མ་ད་བོ་ཡོད་གི ཁྱེས་ལག་ན་__________________ལས་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ངས་ནུབ་ཚ་སྐོལ་གི་ཡོད། ད་འདི་ན་ས་རུབ་གི་ཡོད། ______________________________།

མཚོ་མོ ཨ་མེ་རི་ཁ་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་ཕྱིར་ར་ཡོང་།

དཔལ་ཆེན ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད།

བྱེད་སྒྲ There are five ergative-cum-instrumental case markers in written Tibetan, as shown below.

བྱེད་སྒྲ Ergative-cum-instrumental case markers					
Five markers	གིས	ཀྱིས	གྱིས	ས	ཡིས
Preceding suffix	ག་ང་	ད་བ་ས	ན་མ་ར་ལ	no suffix or vowel	
Example	དགྲ་དམག་གིས་མེ་མདའ་རྒྱག	བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་ལས་བྱ་འབྲི།	མི་ངན་གྱིས་ངན་བཅའ།	ཨ་མས་ཇ་སྐོལ།	ཨ་མ་ཡིས་ཇ་སྐོལ།
	དབུས་གཙང་གིས་འོས་ལངས་བྱེད།	ཆོས་འཕགས་ཀྱིས་སྣངས་འཁོར་ཉོ།	དཔལ་འབྱོར་གྱིས་གླུ་ལེན།	ཨ་ཅེས་ང་ལ་རོགས་བྱེད།	ཨ་ཅེ་ཡིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད།

Ergative case vs. instrumental case

Ergative case markers ས and གིས are also employed as instrumental case markers. Instrumental case marker distribution is the same as that of ergative case markers.

As ergative case marker		As instrumental case marker	
ཚེ་རིང་**གིས**་ལས་བྱ་འབྲི།	Tshe ring does his homework.	ཚེ་རིང་གིས་ལས་བྱ་ལྷུགས་སྨྱུག་**གིས**་འབྲི།	Tshe ring writes his homework with a pen.
ཞིང་པ**ས**་ལོ་ཏོག་འདེབས།	The farmers sow crops.	ཞིང་པས་ལོ་ཏོག་ལག་པ**ས**་འདེབས།	The farmers sow crops by hand.
སློབ་མ་**གིས**་དཔེ་ཆ་འདོན།	The students read books.	སློབ་མ་གིས་དཔེ་ཆ་སེམས་**གིས**་འདོན།	The students silently read books.
ང**ས**་འགྲུལ་བ་སྐྱེལ།	I see off the guests.	ངས་འགྲུལ་བ་སྣངས་འཁོར་**གྱིས**་སྐྱེལ།	I take the guests with a car.
ཨ་མ**ས**་ཁ་ཏ་ཡས།	(My) mother offers advice.	ཨ་མས་སེམས་**གིས**་ཁ་ཏ་ཡས།	(My) mother advises with sincerity.
ཇ་མ་**གིས**་ཟ་མ་སྐོལ།	The cook cooks food.	ཇ་མ་གིས་ཟ་མ་མེ་**གིས**་སྐོལ།	The cook cooks food with fire.
དགེ་རྒན་**གིས**་ཆེ་ཤོད་བཤད།	How does the teacher talk?	དགེ་རྒན་གིས་ཞེ་**གིས**་བཤད།	The teacher talks with sincerity.

Genitive case markers in written Tibetan

In written Tibetan, there are five genitive case markers, rather than the two in oral Amdo.

འབྲེལ་སྒྲ **Genitive case markers**					
Five case markers	གི	ཀྱི	གྱི	འི	ཡི
Preceding syllable	ག་ང་	ད་བ་ས	ན་མ་ར་ལ	འ་དང་མཐའ་མེད	
Example	སློབ་ཁང་གི་སྒོ།	བོད་ཀྱི་འཚོ་བ།	ཞིལ་གྱི་མཆོད་རྟེན།	ཨ་མའི་བུ་མོ།	ང་ཡི་སེམས།
	དག་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ།	གངས་ཀྱི་རྩེ།	བསམ་པའི་འགྱུར་ལྡོག	གྲུབ་མཐའི་དགོན་པ།	ཨ་མ་ཡི་གོན་པ།
	མ་བཟང་གི་བུ་མོ།	རྒྱབ་ཀྱི་རི་བོ།	སློབ་ཡོན་གྱི་འགྲོ་སྒོ།	ངའི་སློབ་གྲྭ།	བུ་མོའི་སྐྱེས་ལུས།

ལ་དོན (Ladon case)

Ladon case refers to seven Ladon case variants that have overarching grammatical functions, such as postposition, adjective-adverb converter, and dative case. They also have other subtle features. The seven variants are used dependent on the final syllable they follow - the final sound of the last syllable. The table below deals with the grammatical intricacies of Ladon case and with the fixed distribution of the variants. Since the post-suffix ས is not vocalized, the distribution of the variants corresponds to the suffix.

ལ་དོན: dative case markers				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དགོང་ཚོགས་**ག**་མ་འགྲོ།	Don't go to the party!	The variant corresponds to the suffix instead of the post-suffix.
ང	ང	མྱི་བཟང་**ང**་ངོ་སོ་བསྟོད།	Good people are praised.	*People* are recipients of the praise.
ན	ན	ང་མཚོ་སྔོན་**ན**་འགྲོ།	I go to Mtsho sngon.	The variant indicates the *destination*.
བ	བ	ཁེབས་**བ**་ཚོན་གཏོང་།	The paint is smeared on the cover.	The variant points out *where*.
མ	མ	ལྕགས་ཁེམ་**མ**་ལྷམ་པ་བརྒྱབ།	A patch is made to the shovel.	The variant indicates *on what*.
འ	vowel	མཚོ་མོ**འ**་དོན་འདི་མ་བཤད།	Don't tell this to Mtsho mo!	The variant indicates *to whom*.
ར	ད / ར	ལྕགས་མཁར་**ར**་གནོད་མ་ཡས།	Don't damage the wall!	The variant tells *to what* the damage should not be done.
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་སློབ་མ་འགྲོ།	The students go to school.	The variant indicates the *destination*.

ལ་དོན Seven ལ་དོན variants are distributed in written Tibetan as shown in the table contents.

Seven ལ་དོན variants: སུ་རུ་ར་ལ་དུ་ཏུ་ན།			
Preceding suffix	ས ག བ ད	ང ད ན མ ར ལ	No suffix or vowel
Suffix-dependent	སུ or ཏུ	དུ	ར or རུ
Freely-distributed	ན and ལ		
སྡེབ། (Tibetan rhymes)	ས་སུ་ག་བ་ད་དྲག་ཏུ། ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ། འ་ད་མཐའ་མེད་ར་དང་རུ། ན་ལ་གཉིས་ནི་རང་དབང་ཅན།		

ལ་དོན: possessive case markers				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དཀོན་མཆོག་**ག**་ཞ་ཡས་མེད།	Dkon mchog has no child.	❶Ladon variants are used with E-v to express possessiveness. ❷ན is a Ladon variant here instead of a postposition.
ང	ང	ཚེ་རིང་**ང**་ཡོན་ཏན་ཡོད།	Tshe ring has knowledge.	
ན	ན	ཚེ་བརྟན་**ན**་རྒྱུ་ཡོད།	Tshe brtan has money.	
བ	བ	རྒྱལ་ཁབ་**བ**་སྟོབས་འབྱོར་ལྡན།	The country has power.	
མ	མ	ནམ་**མ**་འགྲོ་རྒྱུ་མེད།	The night does not pass by.	
འ	vowel	ཁུར་གེའི་སྐད་ཆ**འ**་ཉན་རྒྱུ་མེད།	His speech is too pointless to listen to.	
ར	vowel / ར	རྒྱ་མཚོ**ར**་གྲན་མོ་མེད།	Rgy mtsho does not have a wife.	
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་སློབ་མ་མེད།	The school has no students.	

ལ་དོན: postposition *for*				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དགོང་ཚོགས་**ག**་ངས་ཞལ་འདེབས་རྒྱག	I donate money for the party.	❶Ladon variants express *for what.* ❷Ladon variants signify *purpose* and *reason.*
ང	ང	ཞི་ལི་འདིས་ཁྱིམ་ཚང་**ང**་བྱ་བ་ལས།	This boy works for his family.	
ན	ན	ཁུར་གིས་མགྲོན་**ན**་ཟ་མ་ལས།	He cooked for the guests.	
བ	བ	ཁེབས་**བ**་ཤིང་ཉོ།	The timber is bought for the cover.	
མ	མ	ཚེ་རྣམ་**མ**་ངས་འདང་མི་རྒྱག	I am not concerned about Tshe rnam.	
འ	vowel	མྱི་ཟོ**འ**་ཁ་ཟས་ཉོ།	The foods are bought for the people.	
ར	ད / ར	ལྷུགས་མཁར་**ར**་ས་འདྲུད།	Soil is transported for the enclosing wall.	
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་དངུལ་རོགས་ཡས།	Financial aid is given for the school.	

ལ་དོན: postposition *for*				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དགོང་ཚོགས་**ག**་ཚོགས་འདུ་འཚོགས།	A meeting is held as a party.	Ladon variants express the notion *instead of* or *in replacement of*.
ང	ང	ཐབ་ཚང་**ང**་ཁང་ཆུང་གཞིག་ལས།	A small room is built as the kitchen.	
ན	ན	མགྲོན་**ན**་ང་ཡོང་།	I come as a guest.	
བ	བ	ལྕགས་ཁེབས་**བ**་ཤིང་ཁེབས་ཉོ།	A wooden cover is bought instead of a metal one.	
མ	མ	ཚེ་རྣམ་**མ**་ངས་ཚབ་ཡས།	I will represent Tshe rnam.	
འ	vowel	ལུག་ཤ**འ**་ར་ཤ་འཚོང་།	Goat meat is sold as mutton.	
ར	ད / ར	ལྕགས་མཁར་**ར**་སབ་བརྒྱབ།	A fence is made instead of an enclosing wall.	
ལ	universal	ཁང་བ་**ལ**་སྦྲ་བཟོ།	A tent is made instead of a house.	

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དང་པོ།

འདྲ་པར་སྟེང་གི་ཁ་བརྡ།

བདེ་མོ་	comfortable; healthy; goodbye	ང་བདེ་མོ་ཡིན།
མིང་	name; reputation	ཁོའི་མིང་དཔལ་ལྡན་ཡིན།
ཟེར་	to call; to say	མུར་གེས་འགྲོ་ཟེར།
རྒྱ་ནག་ / ཀྲུང་གོ་	China	ཀྲུང་གོ་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད།
འཇར་མན་	Germany	འཇར་མན་ཡོ་རོབ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་གཟིག་ཡིན།
ཡོང་	to come	ཁྱུར་གེ་དེ་རིང་མི་ཡོང་།
གང་ནས་	from where; where	དགེ་རྒན་འདི་གང་ནས་ཡོང་།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་	Thank you!	ཁྱེད་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།
གཞུག་	behind	ཁྲིས་པ་ཚོའི་གཞུག་ན་ཡོད།
གཞུག་ནས་	later	གཞུག་ནས་ཐུག བདེ་མོ།
ཐུག་	to meet; to touch	ངེད་ཚོའི་བོད་ནས་ཐུག
འདི་ན་	here	མཚོ་མོ་འདི་ན་མེད།
མེ་ཏོག་	flower	མེ་ཏོག་གན་མི་ཡག
འདི་	this	མེ་ཏོག་འདི་ཡག་གི
ཁྱེའི་	yours; your	ཁྱེའི་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད།
གང་ང་	to where / to which	ཁྱེད་དུ་ཕྱི་གང་ང་སོང་།
འབུད་	to step; to board	ནམ་ གྲུ་འཕྱུགས་མོ་རེད། སྐོར་མ་འབུད།
ང་	I; me	ཁྱེད་རང་མཉམ་པས་འགྲོ།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་ཞིག

འཛམ་གླིང་	the world	འཛམ་གླིང་ན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཡོད།
ས་ཁྲ་	map	འདི་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་གཟིག་རེད།

ཨ་ཤེ་ཡ	Asia	ཨ་ཤེ་ཡ་གླིང་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
བོད	Tibet	བོད་ན་དགོན་པ་མང་།
གང་ན	where	སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་གང་ན་ཡོད།
ཨ་མེ་རི་ཁ	America	ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་རེད།
རྒྱ་ནག	China	རྒྱ་ནག་མི་གྲངས་ཆེ།
ར	also	རྒྱ་གར་སྟོབས་འབྱོར་ཨེ་ཆེ།
ཡོ་རོབ	Europe	ཡོ་རོབ་ན་དཔལ་འབྱོར་དར་གི་ཡོད།
མི	people	མི་འདི་ཚོའི་ཤར་ཕྱོགས་ནས་མ་རེད།
མང	a lot of; many	སློབ་ཁང་ནང་ན་དཔེ་ཆ་མང་།
མང་ང	a lot of; many	སྒོ་ན་མི་མང་ང་ཡོད།
སྐད	voice; language	མུར་གེ་སྐད་ཡག
བཤད	to speak	ཨ་ཕས་གསང་བ་གཞིག་བཤད།
ནང	inside; within	སྣོད་འདི་ནང་གཙང་མ་མ་རེད།
གོང་ན	above	གཙང་པོ་འདིའི་གོང་ན་ནགས་ཚལ་གཞིག་ཡོད།
རྒྱལ་ཁབ	country	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་མིན། ང་ཀྲུང་གོ་ནས་ཡིན།
གླིང་ཆེན	continent	གླིང་ཆེན་འདི་ན་སྟག་མང་།
ལྔ་པོ	the five (inclusive)	གླིང་ཆེན་ལྔ་པོ་གང་གང་རེད།
ཨ་རུ་སུ	Russia	ཨུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ས་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
སོག་པོ	Mongolia	སོག་པོ་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
བལ་ཡུལ	Nepal	བལ་ཡུལ་ན་ར་བོད་པ་མང་ང་ཡོད།
པ་ཞི	Brazil	པ་ཞི་ན་ནགས་ཚལ་ཆེན་པོ་གཞིག་ཡོད།
ཨེ་ཇི	Egypt	ཨེ་ཇི་ལོ་རྒྱུས་རྙོང་གིས་རིང་།
འཇར་པན	Japan	འཇར་པན་གི་ཐོན་རྫས་རྒྱུ་སྤུས་བཟང་།
ཅ་ན་ཏ	Canada	ཅ་ན་ཏ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན།
ཧན་གོ	Korea	ཧན་གོ་ཡོ་རོབ་ན་ཨེ་ཡོད།
དབྱིན་ཇི	England	དབྱིན་ཇི་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་མེད།
ཧྥ་གོ	France	ཧྥ་གོ་ར་ཧྥ་རན་སི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་རེད།

གཡག	yak	གཡག་བོད་ནས་ཡིན།
སྐུ	statue	སྐུ་འདི་བཞུན་མོ་རེད།
བརྐོས་མ	carved; engraved	ཤིང་སྐུ་འབུར་བརྐོས་མ་འདི་དཔལ་ལྡན་གི་རེད།
ལྕགས་རི	enclosing wall	རྒྱ་ནག་ན་ལྕགས་རི་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
བྱང་ཕྱོགས	north	ལྕགས་རི་ཆེ་གཞིག་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
སྒོ་མོ་ཆེ	main door; gate	སྒོ་མོ་ཆེ་འདི་ རྫོང་གིས་མཐོ།
བེར་ལིན	Berlin	བེར་ལིན་འཛར་མན་གི་རྒྱལ་ས་རེད།
ལྕོགས་རིང	tower	ལྕོགས་རིང་འདི་མི་ཆུང་།
ཧྥ་རན་སི	France	ཧྥ་རན་སི་ན་ལྕོགས་རིང་མཐོན་པོ་གཞིག་ཡོད།
པ་ལི	Paris	པ་ལི་གྲོང་ཁྱེར་སྐྱིད་པོ་གཞིག་ཡིན་ཟེར།
བུ་མོ	girl; daughter	བུ་མོ་འདི་ཁ་འབྲས་ཡག
ཞབས་བྲོ་མཁན	dancer	ཞབས་བྲོ་མཁན་འདི་པ་ཞི་ནས་རེད།
མཆོད་རྟེན	stupa	མཆོད་རྟེན་འདི་མི་ཆེ།
ནེ་པ་ལེ	Nepal	ནེ་པ་ལེ་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ཟོ་གྲོང་ཁྱེར་ན་མེད། དགོན་པ་ན་ཡོད།
རེད་དྲ	however; but	སྨུར་གེ་ལུས་པོ་སྐམ་གི རེད་དྲ་བདེ་ཐང་རེད།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་ཁམས།

ཁམས	region; area	བོད་ན་ཁམས་གསུམ་ཡོད།
ས་ཆ	place; area	ས་ཆ་འདི་ཞོ་མས་སྐྱིད་པོ་རེད།
ཆེན་པོ	big	གན་སྦྱི་ཆེན་པོ་གཞིག་རེད།
གཞིག	a; an	དཔེ་ཆ་གཞིག་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ན་ཡོད།
ཚོལ་ཁ	administration area; region	ཚོལ་ཁ་གསུམ་པོ་གང་གང་རེད།
གསུམ	three	འགྲུལ་བ་གསུམ་དེ་རིང་ཐོན་གི་ཡོད།
ཁམས	*Khams* (region)	ཁམས་ཨ་མདོའི་ཁྲིམ་མཆོས་རེད།
ཨ་མདོ	*Amdo* (region)	ཨ་མདོ་ན་འབྲོག་པ་མང་།
ཨ་ཅུ་གིས	the most	ཨ་ཅུ་གིས་ཞིམ་པོ་སིལ་ཏོག་འདི་རེད།

ཆེ་བོ	the big one	སིལ་ཏོག་ཆེ་བོ་དེ་ཞིམ་པོ་རེད།
ཆེ་ཤོས	the biggest	སིལ་ཏོག་ཆེ་ཤོས་དེ་མི་ཞིམ།
རྒྱ་གར	India	རྒྱ་གར་གི་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད་ཟེར།
སྟོད་ཕྱོགས	upper part; above	ལུང་བ་འདིའི་སྟོད་ཕྱོགས་ན་ལུག་མང་།
ལྷོ་ཕྱོགས	south	ལྷོ་ཕྱོགས་ན་ཆར་བ་འབབ་གི་ཡོད།
ཤར་ཕྱོགས	east	ཤར་ཕྱོགས་ན་ཉི་མ་ཤར་གི་ཡོད།
ས་རྒྱ	size of territory	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ས་རྒྱ་ཆེ། རེད་དྲ་མི་གྲངས་ཉུང་།
བོད་ལྗོངས	TAR	བོད་ལྗོངས་ཀྲུང་གོའི་ལྗོངས་གཞིག་ཡིན།
ཆབ་སྲིད	politics	ཆབ་སྲིད་རྙོག་དྲ་ཆེ།
དཔལ་འབྱོར	economy	བདེ་སྡུག་དཔལ་འབྱོར་ར་རག་ལས།
རིག་གནས	culture	རིག་གནས་སོ་སོ་མི་འདྲ།
ལྷ་ས	Lhasa	ལྷ་ས་གནས་མཆོག་གཞིག་ཡིན།
ཞིང་ཆེན	province	ཟི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ནས་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད།
གཙོ་བོ	main	ཟི་ཁྲོན་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཁྲིན་འདུ་རེད།
མཛེས་ལྗོངས	resort; beautiful landscape	གཟུ་ཚ་སྡེ་དགུ་མཛེས་ལྗོངས་གཞིག་ཡིན།
གཙང་བོ	river	ཨ་མདོ་ན་གཙང་བོ་མི་མང་། གཙང་ན་མང་།
ད་བོ	still	འགྲུལ་བ་ཟོ་ད་བོ་ཐོན་མེད།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་ཟོག་ལུག་མེད།
མྱི་གྲངས	population	རྒྱ་ནག་མྱི་གྲངས་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
ཆེ་ཤོས	the biggest; the most	མྱི་ལོ་ཆེ་ཤོས་ཨ་ཁུ་སངས་རྒྱས་རེད།
རྒྱ་རིགས	Han Chinese	རྒྱ་རིགས་མི་རིགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
ཡ་གླིང	Asia	ཡ་གླིང་གླིང་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
གླིང	continent	སའི་གོ་ལ་གི་སྟེང་ན་གླིང་ལྔ་ཡོད།
ཧྲང་མོ / སྲང་མོ	sister	ངའི་ཧྲང་མོ་དེ་རིང་ཡུའུན་མེད།
རིག་པ	intelligence	ལེ་ལོ་ཆེ་ན། རིག་པ་མི་ཡོང་།
རྣོ	sharp	ཞ་ཡས་འདི་རྟོང་གིས་རྣོ།
རིག་པ་རྣོ	clever; intelligent	ཞ་ཡས་འདི་རིག་པ་རྣོ། རེད་དྲ་བརྩོན་པ་མི་ཆེ།

སྡེ་བ	village	སྡེ་བ་འདི་ན་ལུག་མང་།
ཡག	beautiful	རི་མོ་འདི་ཧྲོང་གིས་ཡག
རི	mountain	རི་དེ་མི་ཡག སྟེང་ན་རྩྭ་ར་མེད།
མཐོན་པོ	high	དེ་བ་དཔོན་པོ་མཐོན་པོ་གཞིག་རེད།
སྔོན་པོ	blue	དེ་རིང་ཡུལ་ངན་རེད། སྤྲིན་མང་།
བུ་མོ	girl	བུ་མོ་འདི་སྙིང་རྗེ་རེད།
རྩྭ་ཐང	grassland	རྩྭ་ཐང་ན་ནགས་མེད།
སྔོ	bluish green; green; vegetable	ཟླ་གསུམ་པའི་ནང་བོད་ན་སྔོ་མེད།
སློབ་མ	student	སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་རྒྱུན་དུ་སློབ་མ་གསུམ་ཡོད།
དེ་རིང	today	དེ་རིང་དགེ་རྒན་མི་ཡོང་།
ནམ་ཟླ	weather	ང་མི་འགྲོ། དེ་རིང་ནམ་ཟླ་མི་བཟང་།
དྲོན་པོ	warm	སྨུར་གེས་གོན་པ་དྲོན་པོ་གོན།
བཟོ་ལྟ	imposing outlook	སྐྱེས་པ་དེ་བཟོ་ལྟ་ཆེ།
ཐག་རིང	distant	ཁྲུར་གེ་ར་ཁོའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་ཁ་ཐག་རིང་།
ཕ་སྐད	mother language	ངས་དབྱིན་སྐད་ཕ་སྐད་ར་བཤད་གི་མེད།
སྤུན་ཡ	brother	སྤུན་ཡ་ཚང་མ་སློབ་གྲྭ་གཅིག་ན་ཡོད།
ཕ་ཡུལ	home	ང་ཕ་ཡུལ་བ་རྫམ།
ཨ་ཕ	father	ཨ་ཕ་རྒྱུན་དུ་ཁྱིམ་ན་མེད།
སྨན་པ	doctor (medical)	སྨན་པ་གཞིག་ར་ནད་པ་གཞིག་མཉམ་པས་ཡོད།
ཐུང་ཐུང	short	གློ་ཐུང་ཐུང་གིས་དོན་མི་འགྲོངས།
ལོ	year; age	ང་རོགས་པ་ལོ་ཆུང་མང་ང་ཡོད།
ནགས	forest	ནགས་སྟུག་པོ་ན་རི་དྭགས་ཡོད།
སྟུག་པོ	dense; thick	སྟུག་པོ་ནགས་ནས་ལམ་མི་རྙེད།
དྲོ	warm	ཁང་བ་འདི་དྲོ། གན་མི་དྲོ།
ཨ་མ	mother	ཨ་མ་ཁ་རྩང་ཁྱིམ་ན་མེད།
འགྲུལ་བ	traveler; guest	ཁོའི་འགྲུལ་བ་ཚང་མ་བོད་ནས་རེད།
མཐོ་སྒང	plateau	མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་མཐོན་པོ་ཞེ་རེད།

ཁྱིམ	family; home	ཁྱིམ་འདི་ན་མི་གཅིག་ར་མེད།
ཀླད	above; on	ཁང་པའི་ཀླད་ན་སྡོང་པོ་འགའ་ཡོད།
སྲོག་ཆགས	sentient being; animal	མི་སྲོག་ཆགས་ཤེ་ཡིན།
གཞུང་སྒྲུབ་ཁང	office	གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ན་ངས་བྱ་བ་སྒྲུབ་གི་ཡོད།
ཚད་པ	heat	སྒོ་ནས་ཚད་པ་ཆེ། ནང་ང་འགྲོ།
ཚད་པ་ཆེ	hot	དོ་ཚོགས་ཟླ་བ་བདུན་པ་ཚད་པ་ཆེ།
ནུབ་ཕྱོགས	west	ནུབ་ཕྱོགས་ཤར་ཕྱོགས་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་རེད།
བར་ན	in between	ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་གི་བར་ན་ལྕགས་རི་གཞིག་ཡོད།
ཁྱི་རྒན	old dog	ཁྱི་རྒན་གཞིག་སྒོ་ཁ་ན་ཉལ་ཡོད།
ཞི་མོ / བུ་མོ	girl; daughter	ཞི་ལི་ཧྭ་ནང་ཞི་མོ་ཧྭ། ངས་ངོ་མ་མི་ཤེས།
སྨྱུ་གུ	pen	སྨྱུ་གུ་དཀར་པོ་གོང་དཀའ་མོ་རེད།
དངོས་པོ	thing	དངོས་པོ་འདི་ཧྭ་མོ་མ་རེད།
རི་མོ	picture	ཡུལ་ལྗོངས་འདི་རི་མོ་འདྲ་པོ་རེད།
དཔེ་ཆ	book	དཔེ་ཆ་ཉོ་སླ། རེད་དྲ་གློག་དཀའ།
ཁུག་མ	bag	དཔེ་ཆ་དེ་ཁུག་མ་འདིའི་ནང་ན་མེད།
སྒམ	box	སྒམ་དེ་སངས་རྒྱས་གི་རེད།
འགྱམ / འགྲམ	next to	ངེད་ཚང་གི་འགྱམ་ན་སྡོང་ར་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
གྱང	wall	གླིང་བཞི་པོ་ན་གྱང་ཡོད།
གྱང་ངོ	surface of wall	གྱང་ངོ་ན་སྒོ་སམ་གཉིས་ཡོད།
ཅོག་ཙེ	table	ཅོག་ཙེ་དེ་མི་བདེ།
དཀར་རོ / དཀར་པོ	white	མི་དཀར་པོའི་མགོར་ཞྭ་ནག་པོ།
ཕྱུགས་ཟོག	livestock	འབྲོག་པ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་མང་།
སློབ་སྦྱོང	study	སློབ་གྲྭ་ནས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་དགོས།
གོང	price	ཟ་མ་འདི་གོང་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
གོང་དཀའ	expensive	དངོས་པོ་དེ་གོང་དཀའ་ན། ངས་མི་ཉོ།
ཧྲིན / སྤྲིན	cloud	དེ་རིང་གནམ་མཁའ་ན་སྤྲིན་ཡོད།
དར	to flourish; to develop	ཁྱིམ་ཚང་འདི་མི་མགོ་དར་གི་ཡོད།

འཛོམས	to summon; to get together	ངེད་ཚའོ་ངོ་དགོང་ཁྲིམ་ནས་འཛོམས།
རྒྱལ་དབང	Dalai Lama	རྒྱལ་དབང་དེ་ལྷ་རྒྱ་གར་ན་ཡོད།
གདན་ས	a lama's main monastery	བླ་མ་དེའི་གདན་ས་སེ་ར་དགོན་པ་རེད།
འཚོ་བ	life	མང་ཚོགས་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།
བྲེལ་བ་ཆེ	engaged; occupied; busy	མོ་ཚང་མ་བྲེལ་བ་ཆེ། ཁོམ་གི་མེད།
གྲོག་མ / གྲོག་མ	ant	ཁྱིང་བུ་དེའི་ནང་ན་གྲོག་མ་མང་།
འདྲ་མོ / འདྲ་མ	like	དྲེལ་དེ་བང་ཁ་རྟ་འདྲ་མོ་རེད།
བཙའ་དག	clean; neat	སྐྱེས་བཟི་དེ་ངོ་མས་བཙའ་དག་རེད།
ཐག་ཉེ	near; short in distance	སློབ་གྲྭ་ཐག་ཉེ། སྟབས་བདེ་རེད།
སྐྱག་བཙོག	dirty	ས་འདི་སྐྱུག་བཙོག་མ་རེད། བཙའ་དག་རེད།
གཟའ་པ་སངས	Friday	གཟའ་པ་སངས་ང་ལ་སློབ་ཁྲིད་མེད།
གཟའ་མིག་དམར	Tuesday	གཟའ་མིག་དམར་ར་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ།
གཟའ་ཉི་མ	Sunday	གཟའ་ཉི་མ་ངས་མལ་གསོ།
སྒོ་ན	outdoor; outside	སྒོ་ན་བྱིས་པ་མེད།
ཟ་ཁང	restaurant	ཟ་ཁང་དེ་ཏྲ། རེད་དྲ་ཐག་རིང་།
སྙིད་ལུག	laziness	སྙིད་ལུག་བརྩོན་འགྲུས་གི་འགལ་ཟླ་རེད།
ལེ་ལོ	laziness	མཚོ་མོ་ལེ་ལོ་ཆེ། བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་།
ཏག་ཏག	exact; only	ཁོ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ཏག་ཏག་གི་སྟེང་ཐོན།
སྔ	early; to be early	དེ་རིང་ཁོ་ཐོན་སྔ།
འཕྱི	to be late	ཁ་རྩང་ཁོ་འགྲོ་འཕྱི།
ཕྱི་ལོགས	outdoor; outside	ཕྱི་ལོགས་ནས་འཁྱགས་མོ་རེད།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་མིའི་འཚོ་བ།

སྡུག་མོ	hard; difficult	རྒན་མོ་དེ་འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
དོན་དག	business; task	དོན་དག་མང་ང་རྒྱ་རྒྱག་བྱེད།
ཁ་ཡས / ཁ་ཤས	some; part	མི་ཁ་ཡས་བོད་པ་རེད། ཁ་ཡས་རྒྱ་མི་རེད།
ཧྲ	good	འཇར་མན་ནས་རླངས་འཁོར་ཧྲ།

ཅི་གཟིག	what	ཁྱོས་ཅི་གཟིག་ལས་གི་ཡོད།
ན	if; to become sick; to feel pain	དེ་རིང་སློབ་ཁྲིད་མེད། དགེ་རྒན་ན་གི་ཡོད།
ཁོམ	to have free time	སྒྲོལ་མ་མཚོ་མི་འགྲོ། མུར་གེ་ཁོམ་གི་མེད།
འདོད་པ	desire	བུ་མོ་དེ་འདོད་པ་མི་ཆེ།
ཁ་མ	location; seat; principle	ངའི་ཁ་མ་འདི་མི་བདེ། ཁྱོའི་དེ་ཞེ་བདེ།
ཁང་གླ	house rent	ཁང་གླ་མཐོན་པོ་རེད། རེད་དྲ་ཁང་བ་ཧྲ།
ཅི་མོ་གཟིག	how much; how	ཁྱོས་ཁང་གླ་ཅི་མོ་གཟིག་སྟེར་གི་ཡོད།
སྒོར་མོ	money	སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་ཤུང་ཤུང་མ་རེད།
སྟོང	thousand; empty	ངས་ཁྱོད་སྒོར་མོ་གཅིག་ར་མི་སྟེར།
ཉལ་ས	bedroom	ངའི་ཉལ་ས་ཆུང་། མུར་གེའི་ཉལ་ས་ཆེ།
སློབ་སྐབས	semester	སློབ་སྐབས་འདི་ནམ་འགོ་རྩོམ།
སློབ་ཡོན	tuition	སློབ་སྐབས་འདིའི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་བཞི་སྟོང་རེད།
སྨན་ཡོན	medical cost	ནད་པ་དེས་སྨན་ཡོན་མཐོན་པོ་སྟེར་དགོས།
འགྲོ་སྒོ	expenditure	འགྲོ་སྒོ་ཆེ། རེད་དྲ་ཡོང་སྒོ་ར་མང་།
བཟང་ངན	good or bad; good and bad	བཟང་ངན་ལན་རེར་ཁྱད་པར་ཅི་གུར་གཟིག་ཡིན།
འདྲེས་མ	mixture	དངོས་པ་འདི་རིགས་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་རེད།
སློབ་གྲོགས	classmate	དཀོན་མཆོག་གི་སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་མོ་སྐྱེས་རེད།
རྒན་པ	senior; elder	བོད་ནས་ཀྱི་རྒན་པ་ཁ་དབང་ཆེ།
དགའ	to like; to be happy	ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་དགའ་གི་ཡོད།
ན་ཟླ	contemporary; the same age	སྡེ་བའི་ནང་ན་ངའི་ན་ཟླ་མང་ང་མེད།
ཁྱད་པར	difference	མིང་ཚིག་འདི་གཉིས་གི་ཁྱད་པར་ཅི་གཟིག་རེད།
ཚལ་བ	half	ཞིལ་ཏོག་དེའི་ཚལ་བ་ཁོར་བྱིན།
སྒོ་སམ	blackboard	སྒོ་སམ་ནག་པོ་གཟིག་གྱང་ངོ་ན་ཡོད།
སློབ་ཚན	text	སློབ་ཚན་འདི་དཀའ་མོ་རེད།
འབྲོག་པ	herder	འབྲོག་པ་འབྲོག་ན་ཡོད། རོང་བ་རོང་ན་ཡོད།
ཕྱུག་པོ	rich; rich person	བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཕྱུག་ནང་རོང་བ་ཕྱུག

མེ་འཁོར / ཧོ་ཁྲེ	train	མེ་འཁོར་ཐོག་མ་དོ་ཚོགས་ལྷ་སར་ཐོན།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད	likely; probably; possible	ནངས་ཀ་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན	likely; probably	ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། དཔལ་ལྡན་ལྷ་སར་འགྲོ།
ད་ལོ	this year	ད་ལོ་ང་ལོ་ཞེ་གསུམ་ཡིན།
...ནས་བཟུང	since; from...on...	ན་ཞིང་ནས་བཟུང་ཁོ་པོ་ལིན་ན་མེད།
ཉིན་གྱུངས་ང	every day	སྨུར་གེ་ཉིན་གྱུངས་ང་ཡུཙུན་ཡོད།
བྱང་ཕྱོགས	north	ངེད་ཚང་གི་བྱང་ཕྱོགས་རི་གཞིག་ཡིན།
བྱ་བ	work; job	ངས་བྱ་བ་མང་ང་ལས་མི་ཐུབ།
ལས	to do	ལས་ཐུབ་ན་ལས། མི་ཐུབ་ན་སྐྱུར་ཞོག
ཡུལ་སྐོར	traveling	ཡུལ་སྐོར་ད་ལྷ་ཐོན་ལས་ཆེ་གཞིག་རེད།
ནངས་ཀ	tomorrow	ནངས་ཀ་ར་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
གཞུག་ནས	later; in future	གཞུག་ནས་ང་བོད་ར་འགྲོ།
གསར་འགོད་པ	journalist	གསར་འགོད་པ་དེ་ཁོམ་གི་མེད།
གཉིད	to sleep	ང་ཉིན་གུང་གཉིད་གི་མེད།
ཤོག་ཕེ	poker; cards	ཤོག་ཕེ་རྩེད་མོ་དགའ་གཞིག་རེད།
རྩེ	to play	ཁྱིས་པ་སྐོར་གཞིག་སྐོར་ན་རྩེ་གི་ཡོད།
གསུམ་པོ	the three	ངེད་གསུམ་པོ་བོད་ནས་ཡིན། རེད་དྲ་ཁོ་བོད་པ་མིན།
བར་གསེང་གཏོང	to have a holiday; to have a break	ངས་ལོ་གྱུངས་ང་བར་གསེང་གཏོང་གི་ཡོད།
བཟའ་ཟླ	a couple	བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་འཚམ་པོ་རེད།
རྒྱ་སྐད	Chinese language	རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་རིགས་འདྲ་མ་རེད།
སྐྱེས་སྐར	birthday	ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་པ་བཞི་བ་ཡིན།
ཚེས་པ	day	དེ་རིང་ཚེས་པ་དྲུ་རེད།
རེམ་མ	quickly	ད་ང་ཚོ་རེམ་མ་འགྲོ།
དོ་ཚོགས	this year; this season	དོ་ཚོགས་ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་མེད།
ཚ་སྨུགས	heat and humidity	ན་ཞིང་དབྱར་ཁ་ཚ་སྨུགས་ཆེ།
གཡོ	to sway; to cook	སྲང་ན་སྨྱི་ཚོགས་གཡོ་གི་ཡོད།

ལྟད་མོ་བ	audience; onlooker	ལྟད་མོ་བ་མང་ཆེ་ཤོས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད།
དུ་བ	which number; which grade	ཁྱོད་ལོ་རིམ་དུ་བ་ཡིན།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	སྐར་འབྲས་མཐོང་ན། ང་ཡིད་ཚིམ་གི
སོ་སོ	individual; separate; every	སློབ་བུ་སོ་སོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
བསྡོམས་པས	in total; altogether	འཛར་མན་ན་བསྡོམས་པས་མི་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད།
སྤྱི་དམངས	citizen	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྤྱི་དམངས་མིན།
རོགས་པ	friend	ངའི་རོགས་པ་འདི་ཕྱི་ཐག་རིང་།
མིང་པོ	brother (in relation to sister)	ཁོ་མོའི་མིང་པོ་སྨན་པ་གཞིག་རེད།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། མི་འཁོར་སྐྱེད་གི་ཁ་བརྡ།

གཉིས་ཀ	both	བོད་ན་ནུབ་སྐད་ར་བོད་སྐད་གཉིས་ཀ་བཀོལ་གི་ཡོད།
ངོ་མ	real; identical	འདི་ཀོ་བ་ངོ་མ་གཞིག་མིན།
མཚམས་རེ	sometimes	མཚམས་རེ་ཁྲུར་གེའི་འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
ལུང་མདོ	lower part of a valley	ལུང་མདོ་ན་རོང་སྡེ་གཞིག་ཡོད།
ཁ་པར	telephone	ཁ་པར་སྡེ་བ་འདིར་ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་འཕེན།
ཨང་གྲངས	number	ཨང་གྲངས་འདི་ངའི་ཡིད་ར་མི་ཡོང་།
གསལ་པོ	clear	འདྲ་པར་འདི་གསལ་པོ་མ་རེད།
མལ་རྗོ	rest; holiday	མལ་རྗོ་མེད་ན། མུར་གེ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་འགྲོ།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ལོ་ཆུང་འདི་རོང་ནས་ཡོང་།
ཡུལ་སྐོར་བ	tourist	ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་གཞིག་ཐོན་ཡོད།
ཙིས་ཙིག་གེ་གཞིག	a little bit	ཁྲུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཙིས་ཙིག་གེ་གཞིག་བཤད་ཤེས།
རྨུགས	humid	དེ་རིང་ནམ་ཟླ་རྨུགས།
ཁེར་རོ	alone	ང་ཁེར་རོ་ཁྱིམ་ནས་འདུག་མི་འདོད།
ཞེ་གིས	sincerely; really	མཚོ་མོ་ཞི་ལི་དེར་ཞེ་གིས་སེམས་འཁོར་གི་ཡོད།
སྐར་མ	time; minute; coin	ད་དུས་ཚོད་གསུམ་ར་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རེད།
ངོ་ཐུག	to meet	དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་སྟེང་ངེད་གཉིས་ངོ་ཐུག

སློབ་ཚན་གཉིས་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Negative Present Tense
- Infinitive Case: ...ན་འདོད vs. ...གི་འགྲོ
- Present Tense
- Verb + གི་ཡོད / གི་མེད
- Postposition: ན vs. ནས
- Intransitive Verb + ཡོད

The main hall of Gro tshang rdo rje 'chang Monastery གྲོ་ཚང་རྡོ་རྗེ་འཆང་། (Qutan Si 瞿昙寺), Ledu 乐都 County, Haidong 海东 Municipality, Mtsho sngon (Qinghai 青海) Province (2013).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། སྟོད་ཉི་མ་ལྷ་ས།

ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཡིན། དེའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་སྟོང་གཅིག་ར་སུམ་བརྒྱ་གི་ཡན་ཡོད། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ཆབ་སྲིད་ར། དཔལ་འབྱོར་ར། རིག་གནས་ར་འགྲིམ་འགྲུལ་གི་ལྟེ་བ་རེད། ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་འགྲམ**ན**་ཡོད། བྱང་ཕྱོགས་ར་ལྷོ་ཕྱོགས**ན**་རི་ཆེན་པོ་ཡོད། ལྷ་ས་གི་སྤྱི་གྲངས**ང**་འབུམ་ལྔ་ཡོད། སྤྱི་གྲངས་གི་བརྒྱ་ཆའི་གྱ་བདུན་བོད་རིགས་ཡིན། ལྷ་ས**ན**་བོད་ར། རྒྱ། ཁ་མཆེ་ལ་སོགས་ཡོད།

བོད་ཚང་མ་ལྷ་ས**ར**་མཇལ་གི་**ཡོང་གི་ཡོད**། ཁོ་ཚོ་ཇོ་ཁང་ར་པོ་ཏ་ལར་**མཇལ་གི་ཡོང**། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཆ་ཁག་ནས་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་**ཡོང་གི་ཡོད**། ཁོ་ཚོ་བོད་གི་ཡུལ་ལྗོངས**ང་ལྟ་གི་ཡོང་གི་ཡོད**། ཡུལ་སྐོར་བ་ཚོས་ནོར་བུ་གླིང་ཀ་ར་པོ་ཏ་ལར་ལྟ་**འདོད**། འདི་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་དབང་གི་དབྱར་ཁ་ར་དགུན་ཁ་གི་བཞུགས་ས་རེད། དབྱར་ཁ་ཉིན་གྲངས་ང་མི་སྟོང་ཕྲག་ཆ་རེ་ཡོང་གི་ཡོད། སྣེ་ཤན་པ་གིས་ཁང་བ་མང་ང**སྟོན་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་རྒྱལ་དབང་ཚང་གི་བཞུགས་ས་ཁ་ཡས**མི་སྟོན**།

ལྷ་ས**ན**་ད་བོ་གནས་གྲགས་ཅན་ར་དགོན་པ་གྲགས་ཅན་མང་ང་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ། དགོན་པ་འདི་གསུམ་པོ**ན**་གྲྭ་བ་མང་ང་ཡོད། འདི་གསུམ་པོ་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག**ནས**་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ། བོད་གི་རིག་གཞུང་དགོན་པ་འདི་གསུམ་པོ**ནས**་ཧོང་གིས་དར། དེ་ང་མ་འདི་གསུམ་པོ་དེ་ང་སང་གི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་འདྲ་མོ་ཡིན།

མཇལ་བ་མང་ང་གིས་ཇོ་བོ་རྗེ་རིག་**འདོད**། ཇོ་བོ་རྗེ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང**ན་ཡོད**། བོད་གི་མཇལ་བ་རིགས་གིས་མཇལ་ན་གླ་སྟེར**མི་དགོས**། རེད་དྲ་ཡུལ་སྐོར་བ་རིགས་གིས**སྟེར་དགོས**། ལྷ་སར་མཇལ་ཐུབ་ན། སྣང་བ་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད།

2.1 --Ergative case markers

Pronoun	With ergative case	Complement	Verb in PRT
ང	ང**ས**	སློབ་ཁང་ནང་ནས་ཡི་གེ་	འབྲི།
ཁྱོད་	ཁྱོ**ས**		
སྨུར་གེ་	སྨུར་གེ**ས**		
ཁོ་ཆ་བོ་	ཁོ་ཆ་བོ་**གིས** / ཁོ་ཆ་བོ**ས**		

--With Ladon case variants

Pronoun	Pronoun with ལ་དོན	Complement	E-v
ང་	ང**ར**་	དཔེ་ཆ་གཟིག་	ཡོད།
ཁྱོད་	ཁྱོད (the variant not voiced)		
སྨུར་གེ་	སྨུར་གེ**ར**་		
ཁོ་ཆ་བོ་	ཁོ་ཆ་བོ**ར**་		

Notes-1

ལ་དོན: Ladon case variants are often not spoken because of a contraction, e.g., དཀོན་མཆོག་མཚོར་ལ་ཉེ་ཡོད། Dkon mchog mtsho has ability. One may hear this sentence as དཀོན་མཆོག་མཚོ་ལ་ཉེ་ཡོད. See the supplementary grammar in Chapter One for more on the use of Ladon variants.

Exercise 1 Complete each statement using ལ་དོན variants.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ནས་ཡོང་། (from) (come)

1. ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་________མྱི་གྲངས་ཆེ་གཟིག________། (possessive Ladon case)--(have)
2. གྲོང་ཁྱེར་________ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་གི་མྱི་ཤུང་________། (locative Ladon case)--(there is)
3. ངའི་ཕ་ཡུལ________། མྱི་མང་ང་ལུག་ཤ ________། (Ladon case)--(Ladon variant + like)
4. ངའི་ཕ་ཡུལ་བོད་________། མྱི་ཚང་མ་ལྷ་ས________། (Ladon case)--(Ladon variant + go)
5. དེད་ཟྭོའི་སྡེ་བ________མྱི་མང་ང་________། (locative Ladon case)--(there is not)
6. ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་འདི་ན་________________། (is not here)
7. འཛར་མན་________ང་________། (locative Ladon case)--(live)
8. ཁྱུར་གེ་བོད________། ང་བོད་________། (Ladon case + go)--(do not go to)
9. བོད་མྱི་འཛར་མན________། བོད་________མང་། (locative Ladon case) (negative adverb)
10. འཛར་མན་________སྣྲངས་འཁོར་བཟོ་ལས་ཆེ་གཟིག________། (possessive Ladon variant)--(have)

Exercise 2 Make statements about regular actions with appropriate tense forms of the words in parentheses and, if necessary, ལ་དོན variants and negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། དཀོན་མཆོག་རང་བབ་གིས་མི་འདྲུ། (འདྲུ)

1. ང་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་________། རེད་དྲ་ངའི་ཧ་མ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་སྟེང་________། (ཉལ)
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་དབྱིན་ཡིག________། རེད་དྲ། དཀོན་མཆོག་གིས་གཏན་ནས་________། (སྦྱོང)
3. ང་________། རེད་དྲ་ངའི་རོགས་པ་མང་ང་________། (བརྩོན་འགྲུས་ཆེ)
4. ངའི་རོགས་པ་ཁ་ཡས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་________། ཁ་ཡས་________། (ཡིན)
5. ང་དགེ་རྒན་དགའ་གཟིག་________། རེད་དྲ། ཁྱུར་གེ་དགའ་གཟིག་________། (ཡིན)
6. ང་རྒྱུན་དུ________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་རྒྱུན་དུ་________། (ཁོམ)
7. ཁྱུར་གེ________རོགས་པ་ཅན་པ་________། རེད་དྲ་ཁོ་རང་གེ་ལད་གི་མེད། (ཡོད)

Verb in PRT + རྒྱོ་ is an infinitive case, e.g., རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱོ་དཀའ་མོ་ཡིན། To go on foot is difficult.

8. ཁྱུར་གིས་མཚམས་མཚམས་མ་ཆང་འཐུང་། ངེད་དྲ་ང་ཆང་_______གཏན་ནས_______། (དགའ)

9. ང་སློབ་གྲྭར་རྒྱུན་འཛུགས་གིས _______། ངེད་དྲ་ཁོ་སློབ་གྲྭར་རྒྱུན་དུ་_______། (འགྲོ)

10. དེ་ཡིན་ན་ར། ཁྱུར་གི་རིག་པ_______། ང་_______། (རྩེ)

Text Two: *regular action, postpositions, infinitive cases,* and *Ladon case*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ད་ལོ་ཉེར་དགུ་ཡིན། ད་བོ་མོ་ཧྲིང་གཟིག་ཡིན། མྱུར་གི་ལྷ་ས**ན་འདུག་གི་ཡོད**། མྱུར་གིས་ཚོང་ལས**ལས་གི་ཡོད**། མྱུར་གི་འདུག་ས་པོ་ཏ་ལ**ནས**ཐག་མི་རིང་།

ལྷ་ས**ནས**འཁྲིམ་འཁྲུལ་དེ་མོ་མི་བདེ། སྤྱི་གཞུང་གི་ཀླངས་འཁོར་ཤུང་ཤུང་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་མྱུར་གི**ར**ཀླངས་འཁོར་གཟིག་དགོས་གི་ཡོད། ད་མྱུར་གིས་ཀླངས་འཁོར་རྙིང་ང་གཟིག**བཀོལ་གི་ཡོད**། ཁོམ་པ་ཡོད་ན། མྱུར་གི་རྐང་ཐང**ང་འགྲོ་གི་ཡོད**། མཚམས་མཚམས་མ་རྐང་ཐང**ང**འགྲོ**རྒྱུ**་རྩ་མོ་མ་རེད། དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་ར་མཇལ་བ་གིས་ལྷ་ས་འགེང་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་རྐང་ཐང**ང**་ར་ཧོང་གིས་མི་བདེ།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ལྷ་ས་ས་གནས་གི་མྱི་མིན། མྱུར་གི་ཨ་མདོ**ནས**རེད། མྱུར་གིའི་ཕ་མ་ར་ཤ་ཉེ་ཚང་མ་ཨ་མདོ**ན་ཡོད**། དེའི་སྐབས་གིས་བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡིན་ན་ར། ཚང་མ་མྱུར་གིའི་ཁ**ན་ཡོད**། མྱུར་གི**ར**རོགས་པ་མང་ང་ཡོད། རོགས་པ་ཟེས་མཚམས་མཚམས་མ་མྱུར་གི་མགྲོན**ན་འཐོད་གི་ཡོད**། ཁོམ་པ་མེད་ནོ་གིས། མྱུར་གི་མགྲོན་ན་འགྲོ་ཐུབ་གི་མེད།

མྱུར་གི་ལྷ་ས**ནས**ལོ་གཉིས་འགོར་གི་ཡོད། ངེད་དྲ་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤུངས་ད་བོ་མི་ཤེས། ཕ་ཡུལ་ཨ་མདོ**ནས**ཤ་ཉེ་ཟོ་ཡོང་ན། མྱུར་གིས་ཁོ་ཟོ་ལྷ་སྐོར་ར**ཁྲིད་གི་ཡོད**། ངེད་དྲ་ཁོ་མོ་རང་གི་ཡང་ལྷ་ས་ལ་ཆ་རྒྱུས**མེད**།

2.2 --Negative simple present tense and ལ་དོན variants

Subject	ལ་དོན variants	Object	Negative E-v
བོད་	ར	ལྷུགས་ལམ་	
ང	འ	སྤྱུན་ར་སྤྱིང་མོ་	
མི་དེ	ར	སྤྱུ་སྤུད་	མེད།
རྒྱལ་ཁབ་མང་ང	འ	སྒྲེར་ཚུགས་	
ཁོ་མོ་ཚོ	ར / འ	སྒྲོར་མོ་	
བྱིས་པ་རྣམས	མ	འདང་རྒྱག་	

--Negative simple present tense and ergative case

Subject	Ergative case	Complement	Negative adverb	Verb
ཨ་ཙེ་ལྷ་མོ་	N / A	ལྷ་ས་ན་		འདུག
སངས་རྒྱས	་གིས་	རྒྱ་ཡིག་		སྦྱོང་།
འཁོར་ལོ་འདི་	N / A	གཡས་ཕྱོགས་ལ་	མི་	འཁོར།
ང	+ ས/ ་གིས་	རླངས་འཁོར་		སྐོར།
ངའི་སྤྲིང་མོ་	N / A	ཟ་མ་ཁ་ཚར		དགའ།
ཞིང་པ་ཟོ	+ ས / ་གིས་	ད་བར་ལས་ཀ་		ལས།

Notes-2

ལ་དོན་ variants are used to express the four seasons and similar temporal concepts, e.g., སྟོན་ཀར་ཞིང་པ་ཟོ་ཁོམ་གི་མེད། Farmers are busy in autumn. / ངས་གཟའ་འཁོར་གསུམ་མ་ཤ་མི་ཟ། I am not going to eat meat for three weeks.

Exercise 3 Write ལ་དོན་ variants, verbs, ergative case markers and, if needed, negative adverbs in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེས་གཟའ་འཁོར་རེ་བ་གྱུངས་ང་ཏམ་གཉིས་ཀ་རིག་གི་མེད། (Ladon case) (རིག)

1. ངའི་ཨ་ཕར་བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡོད། ཁོ__________ཁོམ་པ____________། (Ladon case) (don't have)
2. སྨུར་གེར་ལྷ་ས__________ཤ་ཉེ་ཡོད། རེད་དྲ་རོགས་པ་མང་ང________། (locative case) (don't have)
3. ཨ་ཙེ་ལྷ་མོ་དབྱར་ཁ་ཨ་མདོར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྨུར་གེ་དགུན་ཁ ______། (go)
4. ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་འདོན། རེད་དྲ་ངའི་སྤྲུན་ཡ་____________________། (ergative case) (འདོན)
5. རྒྱ་མི་དེ______སྒོར་མོ་ཡོད། རེད་དྲ་ཁུར་གེས་སྒོར་མོ__________________། (Ladon case) (བཀོལ)
6. ཁུར་གེ___________རྩེད་མོ་སྟོན། ང_________ལྷད་མོར་ལྟ། (ergative case) (ergative case)
7. སློབ་མ་ཚང་མ་______དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཁུར་གེས_________། (ergative case) (སྤྱོད)
8. དེ་རིང་ནམ་ཟླ___________། རེད་དྲ་ཁ་རྒྱང__________། (སྐྱུགས)
9. ཟ་མ་ཞིམ་ན་ཁོ________། ཟ་མ་མི་ཞིམ་ན་ཁོ____________། (དགའ)
10. ཁོ་མོ་སུ་རེད། ངས་སྨུར་གེ____________། (ངོ་ཤེས)

Exercise 4 Complete the statements with E-v, Ladon case variants, ergative case markers, and genitive case markers.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བོད་སྐད་བཤད་གི་མེད།

1. བསོད་ནམས་མ་རིག་པ______། རེད་དུ་ཁོ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ།
2. སློབ་མ་འདི་གསུམ་པོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་རེད། རེད་དུ་ཁོ་གསུམ་པོ______དབྱིན་སྐད་བཤད________།
3. ཁྱུར་གེའི་རྒྱ་སྐད་ཞེ་ཐག་གིས་མི་ཧ། ཁྱུར་གེ______ད་བོ་ར་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་__________།
4. ངས་དུ་རྒྱ་ཧོང་གིས་བཀོལ་གི་ཡོད། ང་རང་གི______གློག་ཀླད་__________ན་ར།
5. སློབ་མ་ཁ་ཡས་སློབ་གྲྭ་ར་ཐག་ཉེ། ཀྲང་ཐང______དེ་མོ་གཞིག་འགྲོ་__________།
6. ང______སློབ་རྒྱུ་ཅང་__________། རེད་དུ་སྨུར་གེར་སློབ་རྒྱུ་མང་ང་ཡོད།
7. ང______རྒྱུན་དུ་ཆང་འཐུང་__________། མཚམས་མཚམས་མ་འཐུང་ན་ར།
8. སྣོར་མོ་__________ན། འཚོ་བ་དཀའ་མོ་ཡིན།
9. གློག་བརྙན་ན་ལྟ་བསམ་ན་ར། ཁྱུར་གེ______དུས་ཚོད་__________།
10. ཇོ་དགོང་འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང__________། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཟ་མ་མང་ང་མི་དགོས།

Notes-3

1. **མི**: This negative adverb is used to deny both verbs and monosyllabic adjectives, in present tense. ❶When a verb is denied, it means *someone does not do something*, e.g., ཁོ་སློབ་གྲྭར་**མི**་འགྲོ། He does not go to school. Such a statement does not suggest regularity or habituality. ❷It denies monosyllabic adjectives in present tense mood to express *something is not so*, e.g., གོན་པ་འདི་**མི**་ཡག This garment is not beautiful.
2. **མིན**: This negative adverb is put at the end of a sentence to deny the complement, e.g., རི་དེ་མཐོན་པོ་**མིན**། That mountain is not high. / ཁོ་སློབ་མ་གཞིག་**མིན**། He is not a student.
3. **མ**: This negative adverb is used with verbs in PRT to convey a negative imperative, e.g., ངོན་དག་ངན་པ་**མ་སྤྱབ**། Don't do bad things!

Exercise 5 Deny the second half of each statement.

དཔེར་བརྗོད། སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་གི་མེད།

1. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། སྨུར་གེ་ཨ་མདོ་ན______________________________________།
2. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་གིས་ཚོང་ལས་ལས། སྨུར་གེའི་རྒན་པོ་གིས་ཚོང་ལས་______________________________།

3. སྐུར་གེར་རླངས་འཁོར་གཞིག་དགོས། སྐུར་གེར་ལྕགས་རྟ་གཞིག་______________________________།

4. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་གིས་ཟ་མ་ཟ་ཁང་ནང་ཟ་གི་ཡོད། སྐུར་གེས་ཁྲིམ་ན་ཟ་མ་______________________________།

5. སྐུར་གེས་པོ་ཏ་ལ་ཞེས། རེད་དྲ་སྐུར་གེས་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤུངས་______________________________།

6. ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་ཁ་ན་འཆགས་ཡོད། ལྷ་ས་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་གི་འགྲམ་ན་______________________________།

7. དབྱར་ཁ་ལྷ་ས་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་ཡོད། རེད་དྲ་ལྷ་ས་ན་དགུན་ཁ་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་______________________________།

8. བོད་ཚང་མ་ལྷ་སར་མཇལ་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ཁོ་ཟོ་མེ་ཁར་______________________________།

9. མཇལ་བ་དེ་ཇོ་ཁང་ང་འགྲོ་འདོད། ཁྲུར་གེ་ནོར་བུ་གླིང་ཀའི་ནང་ང་______________________________།

10. བོད་གི་རིག་གཞུང་དགོན་པ་ནས་དར། བོད་གི་རིག་གཞུང་གྲོང་སྡེ་ནས་______________________________།

Text Three: *present tense*, *postpositions*, *Ladon cases*, and *ergative cases*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

A རླངས་འཁོར་གཞིག

རླངས་འཁོར་གཞིག་ཡུན་ནན་གི་བདེ་ཆེན་**ནས་ཡོང་གི་ཡོད།** ལམ་གི་སྟེང་**ན་**རླངས་འཁོར་མང་། བདེ་ཆེན་གི་**རས་**བྱང་ཕྱོགས་ར་ཤར་ཕྱོགས་**ག་**རླངས་འཁོར་མང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། རླངས་འཁོར་འདི་ཡང་མིན་བྱང་ཕྱོགས་**ག་**འགྲོ་གི་ཡོད། ཡང་མིན་ཤར་ཕྱོགས་**ག་**བསྐྱོད་གི་ཡོད། བདེ་ཆེན་གྲུང་གོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད།**

B གཞུང་ལམ་ཆེ་གཞིག

ལམ་འདི་ཟི་ཁྲོན་**ནས་**མཚོ་སྔོན་**ན་**འཕེན་ཡོད་། གཡས་གཡོན་གཉིས་**ན་**རྩ་ཐང་ར་སྟོང་པོ་ཡོད། **མཐའ་སྐོར་གི་**ས་ཆར་ཀ་ཁོག་ཟེར། **འདི་ནས་** ནམ་གླ་འབྱུགས་གི་ འདི་**ན་**རོང་སྡེ་ར་འབྲོག་སྡེ་གཉིས་ཀ་ཡོད། ལམ་འདིའི་ཐོག་**ནས་**མཚོ་སྔོན་**ན་**ཡོང་ན། ཀ་ཁོག་ར། དམུ་དགེ་ར། རྨ་ཆུ་རིག་གི་ ལམ་འདིའི་**སྟེང་ན་**ནམ་ཡིན་ན་ར་འགྲུལ་བ་མང་པོ་**འགྲོ་གི་ཡོད།**

C ཞིང་ཁ་གཞིག་**ན།**

རོང་སྡེ་གཞིག་གི་**མཐའ་སྐོར་ན་**ཞིང་ཁ་གཞིག་ཡོད། འཕྲུལ་ཆས་གཞིག་**གིས་**ཞིང་**འབྲེག་གི་ཡོད།** འཕྲུལ་ཆས་དེ་སྔོན་པོ་རེད། སྙིང་བ་ར་རེད། དེའི་**མཐའ་སྐོར་ན་**ལོ་ཏོག་མང་ང་ཡོད། འཕྲུལ་ཆས་གཞན་པ་གཞིག་གིས་ལོ་ཏོག་**འདྲུད་གི་ཡོད།**

D སྡེ་བ་གཞིག

འདི་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གི་**འདབས་གི་**མཆོད་རྟེན་གཞིག་རེད། དེའི་**རྒྱབ་ན་**རི་ར་ཆུ་མང་ང་ཡོད། མཆོད་རྟེན་གི་**རྒྱབ་གི་**མཚོ་དེ་འདི་**ནས་**མི་རིག་གི་ ཌེད་ཚང་གི་ཁང་བ་སྡེ་བ་འདིའི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད།** སྡེ་བ་འདིའི་མྱི་གྲངས་ལོ་གྲངས་ང་**འཕེལ་གི་ཡོད།** དེའི་རྐྱེན་གིས་སྡེ་མི་མང་ང་གིས་ད་པོ་ཁང་བ་**ལས་གི་ཡོད།**

2.3 --Statements ending with reportive particle གི

After monosyllabic adjectives				
Subject	**Negative**	**Positive**	**Adjective**	**གི**
བོད་ནས་རི་ཚང་མ་	མི་		དམའ་	གི
ཞི་མོ་གཟུགས་རིང་དེ་			ཡག་	
རླངས་འཁོར་དམར་རོ་དེ་			མགྱོགས་	
ཞི་ལི་གཡེར་པོ་དེ་			བཟང་	

After verbs in PRT				
Subject	**Object**	**Negative**	**Verb in PRT**	**གི**
ཞི་མོ་གཟུགས་རིང་དེས་	ལས་བྱ་	མི་	འབྲི་	གི
རྟ་དེས་	རྩྭ་		ཟ་	
སངས་རྒྱས་གིས་	གླུ་		ལེན་	
ཁྱུར་གེས་	ང་		རིག་	

Notes-4

གི: This reportive function word is put at the end of a sentence signifying a reportive mood. It is never put after statements ending with a *be* verb since *be* verbs have respective connotations. Examples include: ❶After a monosyllabic adjective: སྨུར་གེ་**ཡག་གི** She is beautiful. The teller reports *what he thinks about her*. Without གི, the statement is factual. ❷After a verb in PRT: ཁྱུར་གེས་དཔེ་ཆ་**ལྟ་གི** He reads books. Someone reports *what he has seen*. The primary verbs in such reportive statements are always in PRT though the actions have already happened. If someone has written a letter, it is not expressed as ཁྱུར་གེས་ཡི་གེ་གཟིག་བྲིས་གི, but as ཁྱུར་གེས་ཡི་གེ་གཟིག་**འབྲི་གི** ❸It is not used in First Person and First Person Plural if the First Person or First Person Plural is agentive, e.g., incorrectly, ངས་དཔེ་ཆར་**ལྟ་གི** I read a book. ❹It is also not used to ask the Second Person and Second Person Plural because the subject in the answer becomes First Person or First Person Plural. Correct examples are: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་གི་ཡོད། What are you doing? / ཁྱོད་ཆ་བོ་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། Where are you going? Incorrect examples are: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་**ལས་གི་ཡོད་གི** What are you doing? / ཁྱོད་ཆ་བོ་གང་ང་**འགྲོ་གི་ཡོད་གི** Where are you going? However, an exception is as below: **a)** when the First Person or First Person Plural is not agentive (in this case, the verbs are normally inactive or spontaneous): ང་**ན་གི** I am sick. / ང་**ཆོག་གི** I'm qualified; **b)** the primary verb is the result of the first verb, e.g., ངས་དཔེ་ཆ་དེ་བལྟས་ནས་གོ་གི I read the book and understood.

Exercise 6 Tell your partner what you think about them using the reportive particle.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེའི་ཨ་མ་ ________________

ངས་བལྟས་ན། ཁྱུར་གེའི་ཨ་མ་བཟང་གི

བཟང	ངན
དལ	མགྱོགས
སྐྱོང་བ	འཚང་ཁ་ཆེ
ཆེ	ཆུང
ཐག་ཉེ	ཐག་རིང

1. སྣངས་འཁོར་དེ་ ________________
2. གཞུང་ལམ་འདི་ ________________
3. ཞིང་ཁ་གི་འཕྲུལ་ཆས་དེ་ ________________
4. ཟི་ཁྲོན་ནས་བདེ་ཆེན་ན་ ________________

ང་ཟ་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་སྨང་བ་སྐྱིད་གི

5. ཟ་མ་དེ་ ________________
6. ང ________________
7. ཟ་ཁང་དེ་ ________________
8. ངེད་གཉིས་ཀ་ ________________
9. ངེད་ཚང་ ________________
9. ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཁྱིམ་ཚང ________________
11. ངེད་གསུམ་པོས་________________
11. ཆོས་འཕགས། ཚེ་བརྟན་རང་________________

ཞིམ	མི་ཞིམ
འཁྲུགས	ཚ
ཆེ	ཆུང
བཟང་ང	ངན་པ
ཕྱུག	དབུལ

གཙང་ན་ཡོད། དབུས་ན་ཡོད། ཁམས་ན་ཡོད།

གླུ་དབྱངས་ལེན། གླུ་དབྱངས་ལེན་གི་མེད།

ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད། བྱང་ཕྱོགས་ན་མེད།

1. E-v plays the role of a *be* verb when it is used with intransitive or spontaneous verbs, e.g., ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་འགྲམ་ན་**ཆགས་ཡོད།** Lhasa is located by the Skid chu River. / ཁོ་**སྐྲག་ཡོད།** He is frightened. / སྨུར་གེ་**དགའ་ཡོད།** She is pleased. / གནམ་**དྭངས་ཡོད།** The sky is cleared up. In negation. ཁོ་སྐྲག་མེད། He is not frightened. / ཁོ་**དགའ་མེད།** He is not delighted. / གནམ་**དྭངས་མེད།** The sky is not cleared up.
2. **ནི་རེད** vs. **ནི་ཡིན**: ནི, in the both structures, is a complementizer that converts a complete sentence into a clause subject. O-*be* and S-*be* modify the clause subject. S-*be* conveys an explanatory, an introductory, or conjectural tone, while O-*be* conveys a decisive or a resolute tone, e.g., ཁོ་མདང་དགོང་དུས་ཚོད་བཅུ་ཐམ་པའི་སྟེང་ཉལ་**ནི་རེད།** He went to bed at ten o'clock last night. (explanatory) ངས་གློག་བརྙན་ད་ལྟ་**ནི་ཡིན།** I watch the movie now. (decisive)

Exercise 7 Complete the statements with the phrases given below and, if necessary, with your own words.

ཅང་མེད། ར། སྟེང་ན། ནང་ན། ཡང་མིན...ཡང་མིན། ལམ་ན། ད་པོ། གཡས་གཡོན། སྔུན་ན། ཁོམ། རྒྱབ་ན། མེད། འདི་ན། མཐའ་སྐོར་ན། ལོ་ར་འགོར། ར...གཉིས་ཀ ནམ་ཡིན་ན་ར། ན།

1. མྱི་ཆ་མེད་འདི་ ______________________________________(either from Europe or America)
2. ངེད་གཉིས་ཀ ______________________________________(not on the road)
3. སྡེ་བ་འདིའི་ ______________________________________(there is a river in front)
4. སློབ་མ་དེ་གི་ ______________________________________(books on either side of the student)
5. གྲུང་གོ་ཆེ་ནི་རེད______________________________________(also has many people)
6. ཁང་བ་དེའི་ ______________________________________(there is nothing inside)
7. ཁོ་ཚོའ་ ______________________________________(happy in Tibet)
8. ངའི་ ______________________________________(there are many things around me)
9. འབྲི་དེབ་འདི་ ______________________________________(also old)
10. ཁྱུར་གེ་ཚོའ་ ______________________________________(have both brothers and sisters)
11. ཞི་མོ་གན་ ______________________________________(always busy)

2.4 --Intransitive verbs vs. transitive verbs in PRT

A. Transitive verbs

Subject	+ ergative case	Object	Negative adverb	Transitive verb
ང་	ངས་	གོན་རྒྱ་མཐུག་པོ་	མི་	གོན།
ལྷུགས་གཟོང་	གིས་	བོད་སྐད་		ཤེས།
སློབ་མ་ཟོ་	+ ས་ / ་གིས་	རྩིས་འཁོར་		བཀོལ།
ཨ་མ	+ ས་ / ་གིས་	ཞ་ཡས་ཟོ་		གཏོར།

B. Intransitive verbs

Subject	With ergative case	Complement	ལ་དོན	Negative adverb	Intransitive verb
ང་	N / A	སློབ་ཁང་ནང་	ང	མི་	འགྲོ།
ལྷུགས་གཟོང་		ཤ་ར་མར་	ར		དགའ།
སློབ་མ་ཚོ་		སྤུང་	ང		འཁོར།
ཨ་མ་		ལྷངས་འཁོར་	ར		འདུག

Exercise 8 Deny the underlined words with negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། མཚོ་ནག་ན་འདུག་གི་མེད།

སྨུར་གེ་རྩམ་པར་དགའ། སྨུར་གེ་སྤོར་མི་དགའ།

1. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོར་དུས་ཚོད་ཡོད། རེད་དྲ་སྨུར་གེར་རོགས་པ་ཟོ་ཐུག་ཁོམ་______________།
2. སྨུར་གེའི་ཨ་མར་ཞ་ཡས་མང་། རེད་དྲ་སྨུར་གེའི་རྒད་པོ་གི་ཨ་མར་ཞ་ཡས་______________།
3. ཡར་ཀླུང་གཙང་བོ་ཨ་མདོ་ནས་ཐག་རིང་། རེད་དྲ་སྐྱིད་ཆུ་ལྷ་ས་ནས་______________།
4. མགོན་པོ་ར་ཆོས་དར་སློབ་མ་ཡིན། རེད་དྲ་ང་ར་མཚོ་མོ་སློབ་མ་______________།
5. སྨུར་གེའི་རོགས་དཔའ་ལས་ཀ་ལས་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་སྨུར་གེ་______________།
6. ངོ་དགོང་སྨུར་གེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་འདོད། རེད་དྲ་སྨུར་གེའི་བཟའ་མི་ཟོ་______________།
7. སྨུར་གེར་ཁོམ་པ་______________ན། ཁྱུར་གེར་ཁོམ་པ་ཡོད་ནི་རེད།
8. སྨྱི་ཁ་ཡས་གིས་ཨམ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། ཚང་མ་གིས་______________།
9. ལྷ་ས་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནས་གལ་ཆེ། རེད་དྲ་དར་རྩེ་མདོ་ལོ་རྒྱུའི་ཐོག་ནས་______________།
10. ངས་ཁོ་རིག་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་ང་______________།

2.5 --Negative present tense forms

With མི	With མ་རེད	With མིན
ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ་སྐྱེ་**མི་བཟང་།**	ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ་ཨ་མདོ་ནས་**མ་རེད།**	སྨུར་གེ་ཨ་མདོ་ནས་**མིན།**
ང་ར་དཀོན་མཆོག་**མི་**འཆམས།	ང་ར་དཀོན་མཆོག་འཆམས་པོ་**མ་རེད།**	ངེད་གཉིས་ཀ་འཆམས་པོ་**མིན།**
ཁ་རྩང་ནམ་ཟླ་**མི་དྲན་**གི	ཁ་རྩང་གི་ནམ་ཟླ་དྲན་པོ་**མ་རེད།**	དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ར་དྲན་པོ་**མིན།**
སྐྱི་དེ་ལོ་**མི་**ཆེ།	སྐྱི་དེ་རྒན་པོ་**མ་རེད།**	སྐྱི་དེ་ལོ་ཆེན་པོ་**མིན།**
སྨུར་གེ་ནམ་ཡིན་ན་ར་**མི་ཁོམ།**	སྨུར་གེ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ལུས་དལ་མོ་**མ་རེད།**	སྨུར་གེ་ཁོམ་མཁན་གཟིག་**མིན།**
ཁོ་ཚ་བོ་ལས་ཀར་**མི་དགའ།**	ཁོ་ཚ་བོ་ལས་ཀར་དགའ་མཁན་**མ་རེད།**	ཁོ་ཚ་བོ་ལས་སེམས་ཆེན་པོ་**མིན།**
ཁྱུར་གེ་**མི་འགྲོ།**	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་མཁན་**མ་རེད།**	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་མཁན་**མིན།**
སློབ་མ་ཟོས་སློབ་ན་**མི་འདོད།**	སློབ་མ་ཟོ་སློབ་འདོད་ཆེན་པོ་**མ་རེད།**	སློབ་མ་ཟོ་སློབ་འདོད་ཆེན་པོ་**མིན།**
དཀོན་མཆོག་**ལུས་མི་བདེ།**	དཀོན་མཆོག་བདེ་ཐང་**མ་རེད།**	ཁོ་བདེ་ཐང་**མིན།**
སྐྱི་དེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་ན་**མི་འདོད།**	སྐྱི་དེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་མཁན་**མ་རེད།**	ཁོ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་འདོད་ཆེན་པོ་**མིན།**

Exercise 9 Complete the dialogue. Use *be* verbs, negative adverbs, verbs in PRT, the reportive particle གི, and the interrogative adverb ཨེ.

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ཁྱོད་རང་གི་བུ་བར་ཨེ་དགའ།

མཚོ་སྐྱིད ང་________། བུ་བ་ཧོང་གིས་ཧ་གི ང་འགོ་བ་དགའ་གཟིག་________། ཁྱུར་གེ་ལས་རོགས་ཨ་ཇེ་གཟིག________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་ར་སྐྱི་དགའ་གཟིག་རེད། ཁྱོའི་འགོ་བ་གིས་བོད་སྐད་________།

མཚོ་སྐྱིད ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་མི་བཤད། ཁྱུར་གེ་ས་གནས་གི་བོད་པ________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ར་དབྱིན་སྐད་ཙ་ཡ་གཟིག་ ________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་ར་ཧ________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་བུ་བ་མང་ང་སྟེར________། ཁྱུར་གེ་ཁ་ར་མགྱོགས________། དེའི་རྐྱེན་གིས་མཚམས་མཚམས་མ་ངས་ཚིག་གཅིག་ར་མི་གོ________། ཁྱོའི་འགོ་བ་བཤད་ན་________མགྱོགས།

མཚོ་སྐྱིད ཨ་ལ་ལ། ཁྱུར་གེ་ཁ་མགྱོགས________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་འོར་བཤད་མང་ང་ཡས________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་གིས་དེ་________ཡས། ཁྱུར་གེས་འོར་བཤད་མི་ཡས________། ཁྱོའི་འགོ་བ་སྐྱི་གཙང་མ་གཟིག་________ཡིན།

མཚོ་སྐྱིད དེ་ད་བཤད་དགོས་ནས། ལས་རོགས་ཚང་མ་གི་གོན་རྒྱུ་གཙང་མ་________དགོས། ཁང་བ་ར་ནམ་ཡིན་ན་ར་གཙང་མ་ ________དགོས།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་གིས། "སྐྱི་གཙང་མ་________ན། ལས་ཀ་ར་གཙང་མ་ཞེད་ལས་________ཐུབ"ཟེར།

2.6 --Interrogative adverb ཨེ

Subject	Complement	Interrogative adverb	Verb / Adjective
ཁྱོད་	སློབ་གྲྭར་		འགྲོ།
དཀོན་མཆོག་མཚོ་	གློག་བརྙན་ན་		དགའ།
ལྟངས་འཁོར་འདི་	ཟི་ལིང་ང་		ཐོན།
དངོས་པོ་འདི་	རྩ་	ཨེ་	ཆེ།
མི་གན་	གཟུགས་ཆེན་པོ་		རེད།
ཁྱེས་	ཟ་མ་ཟ་ན་		འདོད།
ཨ་ཕ་འདིས་	ཞ་ཡས་ཟོར་སྐོར་མོ་		སྐྱེར།

Text Four: *regular action* and *postpositions*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

A **ཨ་མདོའི་གྲོང་ཚང་སྡེ་བ།** འདི་གྲོང་ཚང་སྡེ་བ་རེད། འདི་**ན**་ལྟངས་འཁོར་ར་ལྷགས་ཐུ་**རྒྱུག་གི་མེད**། མི་ཚང་མ་ཁང་ཐང་ང་**འགྲོ་གི་ཡོད**། འདི་**ན**་ཚོང་ཁང་ར་མི་མང་ང་**ཡོད**། རེད་དྲ་ཚོང་ཁང་ཟོ་**མི་ཆེ**། གྲོང་ཚང་སྡེ་བ་**ན**་མི་མང་། ཁོ་ཟོས་ཞིང་ལས་ར་**ལས་གི་ཡོད**། འབྲོག་ལས་ར་**ལས་གི་ཡོད**། སྡེ་བ་འདི་རོང་མ་འབྲོག་རེད། མི་འདུག་ས་ར་ཚོང་ཁང་ར་སློབ་གྲྭ་ཚང་མ་ཐག་ཉེ་གི ཨ་ཁུ་ལྷགས་བྱམས་སྡེ་བ་འདི་**ནས**་ཡིན། ཁྱུར་གེས་དངོས་པོ་གཟིག་**ལྷུར་གི་ཡོད**། ཁྱུར་གེ་དེ་རིང་**ཁོམ་གི་མེད**། ཁྱུར་གེས་ཟ་ཁང་གཟིག་**གཉེར་གི་ཡོད**། ཨ་ཁུ་ལྷགས་བྱམས་འབྲོག་**ན་འདུག་གི་མེད**། ཁྱུར་གེས་རོང་**ན**་ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**།

B **རོང་པོ་དགོན་པ།** རོང་པོ་དགོན་པ་རེབ་གོང་**ན**་ཡོད། དེར་ཉིན་གྱངས་ང་མཇལ་བ་མང་**ང་ཡོང་གི་ཡོད**། དགོན་པ་གི་**མཐའ་སྐོར་ན**་ཁང་བ་གསར་བ་མང་ང་**ལས་གི་ཡོད**། དགོན་པ་གི་**འདབས་ན**་མཆོད་རྟེན་གཟིག་ཡོད། དེ་ད་བོ་**འགྲུབ་གི་མེད**། དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེའི་**སྟེང་ན**་ལྷ་ཁང་ཆེ་གཟིག་ཡོད། དེའི་ནང་ན་ཨ་མྱེས་བྱ་ཁྱུང་ཡོད་ཟེར། ལྷ་ཁང་གི་**འདབས་ན**་བོད་གི་སྡེ་བ་གཉིས་ཡོད། དེ་རིང་མཇལ་བ་མང་ང་གིས་དགོན་པར་སྐོར་ར་རྒྱུག་གི་མེད། མྱི་ཁ་ཡས་གིས་དགོན་པ་ཡུལ་སྐོར་གི་ཡུལ་ལྗོངས་གཟིག་ག་གཏོང་**འདོད་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་མཇལ་བ་མང་ང་དེར་**འཐད་གི་མེད**། ང་ར་**མི་འཐད་གི**

C **རེབ་གོང་ན། If you were Sgrol ma, how would you answer?**

ཨ་ཁུ་རྡོ་རྗེ།	**ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ།**
1. ཨ་རོ་ཁྱོད་བདེ་མོ།	☐ ང་བདེ་མོ་ཡིན། ☐ དེ་མིན་དེ་རེད། ☐ སྐྱིད་པོ་བདེ་མོ།
2. ཁྱོས་ཆི་གཞིག་ཡས་གི་ཡོད།	☐ ང་སྐྱི་གཞིག་ག་སྐྲུག་གི་ཡོད། རེད་བྲ་ཁོ་མི་ཐོན་གི ☐ ང་སྟོན་ཐོག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད། སྣངས་འཁོར་མི་ཡོང་གི
3. དེར་སྐྱོན་མེད་གི ངས་ཁྱོད་སྐྱེལ།	☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་རེས་རེས་རྟ་གི ☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་བྲ་ང་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་འདོད། ☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་བྲ་ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད།

Exercise 10 Ask your partner a general question with the interrogative ཤེ. Your partner answers. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། འཛར་མན་ན་དཀའ། **དྲི་བ།** ཁྱོད་འཛར་མན་ན་ཤེ་དཀའ། **ལན།** མི་དཀའ། ང་འཛར་མན་ན་མི་དཀའ།

1. དོ་ཆོགས་ཨ་མདོར་འགྲོ། Q: ______ A: ______
2. ཁྲིམ་ཚང་ཡོད Q: ______ A: ______
3. སྐད་རིགས་མང་ང་བཤད། Q: ______ A: ______
4. ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྲིང་མོ་རེག Q: ______ A: ______
5. སློབ་མ་གི་ལས་བྱ་ལྟ་འདོད། Q: ______ A: ______
6. འདུག་ས་ཐག་རིང་། Q: ______ A: ______
7. ཨ་མ་གཟུགས་མཐོ། Q: ______ A: ______
8. སྨྱིང་སྲིང་བཞི་ཡོད། Q: ______ A: ______
9. འཛར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་རེད། Q: ______ A: ______
10. གོན་པ་ཡག་གི དེ་ཁྱོའི་ཡིན། Q: ______ A: ______

Notes-6

1. **བྱེད**: This verb means *do* or *make* and is often combined with nouns as the stem verb deriving a phrasal verb, e.g., ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་བྱེད**། I study Tibetan. / ཁོ་**ཡུལ་སྐོར་བྱེད**་གི་འགྲོ། He goes traveling. It changes in tense forms: བྱེད (present), བྱས (past), བྱ (future), and བྱོས (imperative). In oral Amdo, it is pronounced ཡས and its tense forms are not

distinguished, e.g., ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་ཡས།** I study Tibetan. / ཁ་སང་ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་ཡས།** I studied Tibetan yesterday.

2. **ལས** vs. **ཡས**: These verbs respectively mean *do* and *make*. The former expresses *a concrete thing being done*, e.g., a job, whereas the latter is used to signify *something intangible or abstract being done*, e.g., ཁྱོས་བྱ་བ་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས།** You do that job and I do this! ངས་རྒྱ་མི་**ཡས།** ཁྱོས་བོད་མི་ཚོས། I act like a Chinese and you act like a Tibetan.

Text Five: *numbers above one hundred*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བརྒྱ་ནས་ས་ཡ་བར་གྱི་གྲངས་ཀ

100 བརྒྱ	1,000 སྟོང་གཅིག	2,379 སྟོང་གཉིས་སུམ་བརྒྱ་ར་དོན་དགུ
103 བརྒྱ་ར་གསུམ	1,001 སྟོང་གཅིག་ར་གཅིག	10,000 ཁྲི་གཅིག
120 བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ	1,108 སྟོང་གཅིག་ར་བརྒྱ་ར་བརྒྱད	10,569 ཁྲི་གཅིག་ལྔ་བརྒྱ་ར་རེ་དགུ
200 ཉིས་བརྒྱ	1,223 སྟོང་གཅིག་ཉིས་བརྒྱ་ར་རྩ་གསུམ	10,076 ཁྲི་གཅིག་ར་བདུན་ཅུ་དོན་དྲུག
300 སུམ་བརྒྱ	1,657 སྟོང་གཅིག་དྲུག་བརྒྱ་ར་ང་བདུན	19,678 ཁྲི་གཅིག་སྟོང་དགུ་དྲུག་བརྒྱ་ར་དོན་བརྒྱད
310 སུམ་བརྒྱ་ར་བཅུ་ཐམ་པ	1,079 སྟོང་གཅིག་ར་དོན་དགུ	35,890 ཁྲི་གསུམ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ
407 བཞི་བརྒྱ་ར་བདུན	1,867 སྟོང་གཅིག་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་རེ་བདུན	700,854 འབུམ་བདུན་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་ང་བཞི
667 དྲུག་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་རེ་བདུན	1,234 སྟོང་གཅིག་ཉིས་བརྒྱ་ར་སོ་བཞི	1,000,900 ས་ཡ་གཅིག་ར་དགུ་བརྒྱ
881 བརྒྱད་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གཅིག	2,035 སྟོང་གཉིས་ར་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ	10,000,000 བྱེ་བ་གཅིག
992 དགུ་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས	2,222 སྟོང་གཉིས་ཉིས་བརྒྱ་རྩ་གཉིས	100,000,000 དུང་ཕྱུར་གཅིག

Exercise 11 Listen and write what you hear. Write the numbers in Tibetan in the right column.

Check what you hear from your partner.		Write the numbers you hear in Tibetan.
2111	203	
64500	5678	
3114	654	
448	101000	
111000	9999	
809	6843	

Exercise 12 Ask and answer with the words in parentheses and interrogative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། བོད་མར་ར་དཀའ། (རྒྱ) (དཀའ) **དྲི་བ།** <u>རྒྱ་མར་ར་ཨེ་དཀའ།</u> **ལན།** <u>དཀའ། རྒྱ་ར་མར་ར་དཀའ།</u>

1. བོད་གི་སྤྱི་དད་པ་ཆེ། (བོད་ཚང་མ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

2. འབྲོག་ས་ན་འབྲོག་པ་ཟོས་ཕྱུགས་འཚོ། (རོང་ས) (ཞིང་པ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

3. དགོན་པ་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་མི་ཐུབ། (སྔོ་བ་ནང་ནས) (ལྷ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

4. ཞི་ལི་མང་ང་གྲུ་བ་བཅའ་གི་ཡོད། (ཞི་མོ་མང་ང) (ཇོ་མོ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

5. གསར་བུ་ཚང་མ་གོན་རྒྱུ་ཡ་མཚར་ར་དཀའ། (སྨྱི་རྣན་པ) (དཀའ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

6. བོད་གི་བླ་མ་ཁ་ཡས་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད། (ཕྱི་རྒྱལ་ནས) (ཆོས་སྤྲེལ་མཁན་ཟོ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

7. ཨ་མདོ་ནས་ཕྱི་མང་ང་ཟ། (ཁམས་ནས) (ཕྱི)

   Q: ______________________________| A______________________________|

8. རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་འབྲེལ་བ་ཆེ། (སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ) (རིག་འདྲ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

9. ངས་རྒྱ་སྐད་མི་གོ (ཧྲང་མོ) (གོ)

   Q: ______________________________| A______________________________|

10. རྩམ་པ་བོད་ནས་ཧོང་གིས་རྒྱུག་ཆེ། (རྩམ་པ) (སོག་པོ་ནས)

   Q: ______________________________| A______________________________|

2.7 --Interrogative adverbs in contrast

ཨེ	**Explanation**	**ནས**	**Explanation**
སྐལ་བཟང་ཁྱོའི་ཞི་ལི་ཨེ་ཡིན།	(Is Skal bzang your son?) It is a *yes* / *no* question.	སྐལ་བཟང་ཁྱོའི་ཞི་ལི་ཡིན་ནས།	One seeks confirmation because he is not so sure.
གཟའ་ཉི་མར་ཁྱོས་སློབ་སྦྱོང་ཨེ་ཡས།	(Do you study on Sunday?) It is *a yes* / *no* question.	གཟའ་ཉི་མར་ཁྱོས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོད་ནས།	One wants to assure himself: people usually do not study on Sunday.
སྒོར་མོ་ལྔ་གིས་ཨེ་འདང་།	(Is five *yuan* enough?) It is a *yes* / *no* question.	སྒོར་མོ་ལྔ་གིས་འདང་ནས།	One doubts and thus wants to be sure.
ཨེ	**Explanation**	**ན**	**Explanation**
ཁྱོད་མགོན་པོ་མཚོ་ཨེ་ཡིན།	(Are you Mgon po mtsho?) It is a *yes* / *no* question.	ཁྱོད་མགོན་པོ་མཚོ་ཡིན་ན།	❶It is used to ask when the last syllable ends with suffix ན. ❷One is in doubt and raises questions.
འདི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་དར་ཨེ་ཡིན།	(Is this the flag of the USA?) It is a *yes* or *no* question.	འདི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་དར་ཡིན་ན།	
ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གཞིག་ཨེ་མཐོན།	(Are you able to digest so much food?) It is a *yes* / *no* question.	ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གཞིག་མཐོན་ན།	

Notes-7

1. **ཨེ** vs. **ནས**. ❶The interrogative adverb ཨེ is put before monosyllabic adjectives or main verbs, whereas ནས is put at the end of sentences, e.g., དེ་རིང་ཆར་པ་**ཨེ**་འབབ། Will it rain today? / དེ་རིང་ཆར་པ་འབབ་**ནས**། It will not rain. Will it? **ཨེ** is not used in a question that includes such question words as *how much*, *who*, *what,* and so on. The latter could be termed a tag question. ❷To raise a negative question, ཨེ is never used, e.g., incorrectly, ཁྱོད་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་གི་**ཨེ**་མེད།; correctly, ཁྱོད་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་གི་མེད་**ནས**། Aren't you going to the party?
2. **ན**: As an interrogative adverb, it is put after syllables ending with suffix ན, e.g., འདི་ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་ཡིན་**ན**། Is this your garment? མུར་གེས་གླུ་དབྱངས་ལེན་**ན**། Is she really good at singing?
3. **ར**: It has various meanings depending on its position: *also*, *too*, and *and*, e.g., ❶ང་**ར**་སློབ་མ་ཡིན། I am also a student. ❷ང་སློབ་མ་**ར**་ཡིན། I am a student too. ❸དེ་རིང་ཚེ་རིང་**ར**་དཀོན་མཆོག་ཡོང་མི་དགོས། Dkon mchog and Tshe ring do not need to come today.
4. **ར** ...**ར**: It means *both...and*. ངས་གླུ་**ར**་ལེན། གླུ་ཚིག་**ར**་འབྲི། I both sing and write lyrics.

Exercise 13 Ask a general question. Your partner answers. You continue asking with question words: ཆི་གཟིག, ཆི་གཟིག་ག, ནམ, ཆི་མོ་གཟིག, ཆི་མོ་གཟིག་ག, ཆི་གཟིག་ཤེད, ཏུ, གང་ནས, and གང་ང. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚོགས་དགུན་ཁ་ཨ་མདོ། (འགྲོ། ཆི་གཟིག་ག)

Question: དོ་ཚོགས་དགུན་ཁ་ཁྱོད་ཨ་མདོར་ཨེ་འགྲོ། Answer: མི་འགྲོ། ང་མི་འགྲོ།

Question: ཆི་གཟིག་ག Answer: དགུན་ཁ་ཨ་མདོ་འཁྱུགས། ང་འགྲོ་ན་མི་འདོད།

1. གོན་རྒྱུ་རྩ་ཆེན་གཟིག (ཉོ་འདོད། ཆི་མོ་གཟིག)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

2. བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་། (ཡོད། ཆི་གཟིག་ག)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

3. བོད་ནས་ཞི་མོ་ཟོ་སློབ་གྲྭར། (འགྲོ། ནམ།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

4. ཞིང་པ་ཟོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྨུག་གི (འགྲོ། ཆི་གཟིག་ཤེད།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

5. བོད་ནས་ཟླ་གྲངས་ང་ཁང་གླུ། (སྟེར། ཏུ།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

6. བོད་པ་ཟོ་གིས་གྲོང་ཁྱེར། (ལུག་འཚོ། གང་ན།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

7. ཁྱོད་འདི་ནས་ཁྱིམ་མ། (རྐང་ཐང་ང་འགྲོ། ཆི་མོ་གཟིག་ག)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

1. ཁྱེའི་ལས་རོགས་གིས་བོད་སྐད་ནམ་དག་གཟིག (བཤད། ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྦྱོང་།)

Q:________________________________། A: ________________________________།

Q:________________________________། A: ________________________________།

9. མུར་གེ (ལོ་ཆེ། དུ།)

Q:________________________________། A: ________________________________།

Q:________________________________། A: ________________________________།

10. སྐྱེ་ཆ་མེད་འདི་ཟོ་དགོན་པའི་ནང་ང་། (འགྱོ། གང་ང་།)

Q:________________________________། A: ________________________________།

Q:________________________________། A: ________________________________།

Exercise 14 Complete the dialogue based on the content.

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་________________________________།

དཔལ་ལྡན ང་དཔལ་ལྡན་ཡིན།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་________________________________།

དཔལ་ལྡན ང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་ཡིན། སོ་གཅིག་ག་འབྱུད་ལ་ཁད་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་________________________________།

དཔལ་ལྡན མེད། ང་བཟའ་ཚང་མེད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་________________________________།

དཔལ་ལྡན ང་གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུ་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་ཧ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་________________________________།

དཔལ་ལྡན ང་ཧ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་འདུག་གི་མེད། ཕོ་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ན་མེད།

སྒྲོལ་མ ཕོ་གཉིས་ཀ་________________________________།

དཔལ་ལྡན གྲུང་གོ་ན།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་འདིར་________________________________ཡོང་ནས།

དཔལ་ལྡན དེང་ཐོག་ང་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོང་། ད་ངས་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་གྲོང་ཁྱེར་ནས་________________________________འདུག་ན་འདོད།

དཔལ་ལྡན གྲོང་ཁྱེར་ན་ཚོང་ཁང་ར། རྒྱུད་ས་མང་ང་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་ཕྱིར་ར་ཕ་ཡུལ་བ་________________________________།

> ***རྒྱིས*** is attached to verbs in PRT to declare a plan. Orally, such a sentence normally ends with *E-v* or *be* verb. ང་འདི་ལས་རྒྱིས་ཡོད། ངས་འདི་ལས་རྒྱིས་ཡིན། ཁོས་དེ་ལས་རྒྱིས་རེད། ཁོས་དེ་ལས་རྒྱིས་ཡིན།

དཔལ་ལྡན དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་ད་འགྲོ།

སྒྲོལ་མ ______________________________དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་འགྲོ།

དཔལ་ལྡན དབྱར་ཁ་ངའི་ཕ་ཡུལ་ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན། གངས་གང་ན་མེ་ཏོག་ར་སྤྲང་ཡིན། ནམ་བླ་ར་དྭོ། དེས་མི་ཚད་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ངའི་ཆུང་དུས་ཀྱི་དྲན་པ་ཚང་མ་དེ་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེས་བྱ་བ______________________________།

དཔལ་ལྡན ངས་ཚོང་ལས་ལས་གི་ཡོད། གཙོ་བོ་ཉོ་ཚོང་ར་དོ་དམ་གི་ཕྱོགས་ནས།

སྒྲོལ་མ བྱ་བ་དེ་______________________________།

དཔལ་ལྡན བྱ་བ་དེ་བྲེལ་བ་ཆེ། མཚམས་མཚམས་མ་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད་གི

སྒྲོལ་མ དེ་མོ་ཡིན་ན་དཀའ་མོ་རེད། ཁྱོས་བྱ་བ་བརྗེ་ཨེ་འདོད།

དཔལ་ལྡན ངས་བྱ་བ་མི་བརྗེ། ང་བྱ་བ་འདིར་དགའ་གི

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་འདུག་ས་ནས་ཁྱོའི་ལས་ཁུངས་ང་______________________________།

དཔལ་ལྡན། ཐག་མི་རིང་། རྒྱུན་དུ་ང་བོགས་གཏོང་སླངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ། ______________________________དགོས།

དཔལ་ལྡན སླངས་འཁོར་ར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་དགོས། རེད་དྲ་ངའི་ཕ་ཡུལ་ནས་སླངས་འཁོར་ར་འདུག་མི་དགོས།

སྒྲོལ་མ ______________________________།

དཔལ་ལྡན ཁ་ཡས་རྟ་ཞོན་གི་ཡོད། ཁ་ཡས་སྣག་སྣག་ག་ཞོན་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་རྟ་ར་མི་ཞོན། ཅང་ང་ར་མི་ཞོན།

སྒྲོལ་མ དེས་ན་______________________________།

དཔལ་ལྡན ངགང་ང་ར་མི་འགྲོ། ནང་ན་ཟ་གི་ཡོད། ནང་ན་གཏོང་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ དེ་མི་ཧྲ་གི རབ་ཡིན་ན་ཁྱོད་འགྲུལ་ན་རེད།

དཔལ་ལྡན ངས་ར་དེ་འདོད་གི ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

Exercise 15 Complete the text.

རྨ་སྒྲོ། རྨ་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཟིག་རེད། ས་དེ་ན་སྐད་རིགས་བཞི་བཤད་གི་ཡོད། བོད་སྐད། ཧོར་སྐད། སོག་སྐད། རྒྱ་སྐད་བཞི་པོ། མི་བརྒྱ་ཆ་གི་(percent) དགུ་བཅུ་ལྷག་གིས་བོད་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། རྨ་ལྷོ་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་གཟིག་ཡིན། རྫོང་ཁག་བཞི་ཡོད།

1. རྨ་ལྷོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་______རྩྭ་ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད། དེའི་དཀྱིལ་______རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་ཡོད། དེ་ན་རེབ་གོང་གསེར་མོ་ལྗོངས་ཆགས་ཡོད། རེབ་གོང་གི་དགོན་པ་གཙོ་བོ་རོང་བོ་དགོན་པ་______།

2. རེབ་གོང་______དགོན་པ་གཙོ་བོ་རོང་བོ་དགོན་པ་ཡིན། རེབ་གོང་______རྨ་ལྷོ་ཁུལ་གི་ཆབ་སྲིད་ལྟེ་བ་ཡོད། ལྟེ་བ་དེ་རོང་བོ་

ཡིན། རོང་པོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་______ད་བར་གི་ཁང་བ་ཡོད། ཤར་ཕྱོགས་_______'དགོན་པ་ར་སློབ་གྲྭ་གཞིག་ཡོད། དེའི་མཐའ་
སྐོར་_______བོད་གི་སྡེ་བ་བདུན་ཆགས་_______།

3. ཧོནན་རྫོང་རྨ་ལྷོ་གི་རྫོང་ཁག་བཞི་གི་_______གཅིག་ཡིན། རྫོང་དེ་རྨ་ལྷོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ཡིན། དེ་ན་གཙོ་བོ་སོག་པོ་_______བོད་ཡོད། རེད་དུ་སོག་པོ་ཚང་མ་གིས་ཕལ་ཆེར་བོད་སྐད་བཤད་_______། ཧོནན་རྫོང་འབྲོག་ནག་གི་རྫོང་ཁག་_______།

Exercise 16 Ask questions with ཆེ་མོ་གཞིག, དུ, སྨི་ཆེ་མོ་གཞིག, ཆེ་ཆེ་ཡོད, and གང་གང. Answer with the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་____________། (ཐག་སྤྱི་ལི་600)

དྲི་བ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཐག་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། **ལན།** ལམ་ཐག་སྤྱི་ལི་དྲུག་བརྒྱ་ཡིན།

1. ཟི་ཁྲིན་ནས་མཚོ་སྔོན་ན་______________________ (ལམ་ཐག་སྤྱི་ལི1,200)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

2. བདེ་ཆེན་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག______________________ (རླངས་འཁོར་670)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

3. གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་______________________ (མང་ང་མེད་གི)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

4. གྱོ་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་______________________ (ཟ་ཁང་ར་མགྲོན་ཁང)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

5. གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་______________________ (ཟ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ལ་སོགས)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

6. རོང་བོ་དགོན་པ་______________________ (ལོ་560) འགོར་ཡོད།

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

7. རོང་བོ་དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེ་______________________ (མཐོ་ཚད་མུས1,100)

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

8. རོང་བོ་ན་______________________ (མྱི་ཁྲི་2ལྷག) ཡོད།

   དྲི་བ། ______________________________ **ལན།**______________________________

མི vs. མེད

མི is used to deny verbs in present tense, at times, with a sense of judgment, whereas མེད is used to deny matter of fact.

མི + verb / monosyllabic adj.	**Notes**	**Verb in PRT + མེད**	**Notes**
ཞེད་གཉིས་ཀ་**མི་**འགྲིག	There is a tendency.	ཞེད་གཉིས་ཀ་**འགྲིག་**གི་མེད།	All statements are made as a matter of fact.
ཆུ་འདི་**མི་**བཞུར།	One tells what he thinks.	ཆུ་འདི་**བཞུར་**གི་མེད།	
དགེ་རྒན་དེ་རིང་**མི་**ཡོང་།	One guesses.	དགེ་རྒན་དེ་རིང་**ཡོང་**གི་མེད།	
ཁང་བ་འདིའི་ནང་ནས་ང་**མི་**འཐུག	He is usually so.	ཁང་བ་འདིའི་ནང་ན་ང་**འཐུག་**གི་མེད།	
ལུས་རྩལ་བ་འདིས་རྩལ་**མི་**སྒྲོང་།	The athlete might be lazy.	ལུས་རྩལ་བ་འདིས་རྩལ་**སྒྲོང་**གི་མེད།	

Demonstrative pronouns with ན / ནས

Postpositions ན and ནས are both combined with demonstrative pronouns འདི, གན, and དེ, respectively, meaning *here*, *over there*, and *there*. The following rules are followed to combine them.

འདི་ན	**Notes**	**འདི་ནས**	**Notes**
ཁོ་ཚོ་ད་**འདི་ན་འགྲོ།** They walk here now.	in present tense	ཁོ་ཚོ་**འདི་ནས་**མི་འདུག **འགྲོ་རྒྱུ་རེད།** They will not stay here but leave.	future tense
ན་ནིང་ང་**འདི་ན་**བསྡད་**ཡོད།** I was living here last year.	with E-v	ང་**འདི་ནས་**མ་བསྡད། དེ་ནས་**བསྡད།** I did not stay here but over there.	past tense
གཞུག་ཕྱོགས་ང་**འདི་ན་**འདུག་གི་**ཡོད་**རྒྱུ་མ་རེད། I will not be living here in future.	with E-v	ངས་ཁང་བ་**འདི་ནས་མི་ཉོ།** I will not buy a house here.	future tense
གན་ན	**Notes**	**གན་ནས**	**Notes**
གན་ན་མི་མང་ང་གཟིག་**ཡོད་**གི There are many people.	with E-v	ཁོ་ཚོ་**གན་ནས་མི་འདུག** **འགྲོ་རྒྱུ་རེད།** They will not stay there but leave.	future tense
གཉིས་ནིང་ཁུར་གི་**གན་ན་**བསྡད་**ཡོད།** He was staying there the year before last year.	with E-v	ང་**གན་ནས་མ་བསྡད།** དེ་ནས་**བསྡད།** I did not stay there but over there.	past tense
གཞུག་ཕྱོགས་ང་**གན་ན་ཡོད་**རྒྱུ་མ་རེད། I will not be there in future.	with E-v	ངས་ཁང་བ་**གན་ནས་མི་ཉོ།** འདི་ནས་ཉོ། I will not buy the house there but here.	future tense

དེ་ན	Notes	དེ་ནས	Notes
དེ་ན་རྩྭ་མེད། འདི་ན་ཡོད། There is no grass over there but here.	with E-v	**དེ་ནས་རྩྭ་མི་སྐྱེ།** ས་སྐམ་པོ་རེད། Grass does not grow over there; the soil is dry.	generally
དེ་ན་རྩྭ་མེད་ཐལ། There was no grass over there.	with E-v	**དེ་ནས་རྩྭ་མ་སྐྱེས་ཐལ།** ས་སྐམ་པོ་ཡིན་ཐལ། Grass did not grow over there; the soil was dry.	past tense
དེ་ན་རྩྭ་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ས་ཉེམ་ནོ་གིས། Grass would be there because of the wet soil.	with E-v	**དེ་ནས་རྩྭ་སྐྱེ་རྒྱུ་མ་རེད།** ས་སྐམ་པོ་རེད། Grass will not grow over there; the soil is dry.	future tense

ནང It is used as both an interrogative adverb and the interrogative conjunction *or*.

As interrogative adverb	Notes	As interrogative conjunction *or*	Notes
སྨུར་གེ་ཆོས་སྒྲོན་གྱི་ཨ་མ་རེད་**ནང**། Is she Chos sgron's mother?	❶One stresses ནང to raise a question. ❷ནང appears at the end of a sentence.	བྱ་བ་འདི་ཁྱོས་ལས་**ནང**་ངས་ལས། Shall I do this job or will you do it?	❶The interrogative conjunction is stressed. ❷The conjunction appears between two alternatives.
ཡི་གེ་ཨ་རྫ་བོ་ཁྱོས་བྲིས་**ནང**། Did you write the good letter?		འབྲི་དེབ་ཁྱོའི་ཡིན་**ནང**་སྨུར་གེའི་རེད། Is this notebook yours or hers?	
ཁྱོད་གཉིས་ཀས་གཉེན་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་མིན་ **ནང**། Will you really have no wedding?		གཉེན་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན་**ནང**་མིན། Will the wedding be held or not?	
རས་འདི་བལ་གིས་བཟོས་**ནང**། Are these clothes made of wool?		རས་འདི་བལ་གིས་བཟོས་**ནང**་མ་བཟོས། Is this cloth made of wool or not?	
བྱ་བ་འདི་ཁྱོས་ལས་**ནང**། Will you do this job?		ངས་ལེགས་སྐྱེས་འདི་ཉོ་**ནང**་གན་ཉོ། Shall I buy this gift or that one?	
དགེ་རྒན་གཞིག་ཨ་རྡུ་ནས་ཡོང་རྒྱུ་རེད་ **ནང**། Will a teacher come from the USA?		དགེ་རྒན་ཨ་རྡུ་ནས་རེད་**ནང**་མ་རེད། Is the teacher from the USA or not?	

ནི་རེད vs. ནི་ཡིན

ནི་རེད is used to express one's assumption or judgment; ནི་ཡིན is used to make intentional or factual statements. Refer to Notes-5, Chapter 2.

ནི་རེད / ནི་མ་རེད	**Notes**	**ནི་ཡིན / ནི་མིན**	**Notes**
ཞ་ཡས་ཟློས་སྐད་ཆ་རེམ་མ་ཞེས་**ནི་རེད།**	judgment based on what one knows	དུས་ཚོད་འཁྱེ་སོང་། ང་འགྲོ་**ནི་མིན།**	decisive or intentional
དགེ་རྒན་གིས་གཞི་གཞི་གཏོང་ནི་**མ་རེད།**	assumption	ལྗེ་མིག་བོར་སོང་། ཟླ་གཅིག་དགོས་**ནི་ཡིན།**	unavoidable solution
ན་ཞིང་ཨ་མ་ཞི་སོང་**ནི་རེད།**	introduction	བྱ་བ་དེ་ངས་ལས་**ནི་ཡིན།**	matter of fact
ཞི་ལི་བྲ་ཚག་འདིས་ཁ་ལ་ཉན་ནི་**མ་རེད།**	judgment	ངས་ཨ་ཕ་གི་ཁ་ཉན་**ནི་ཡིན།**	matter of fact

སྙོད་ཉི་མ་ལྷ་ས།

ལྷ་ས	Lhasa	ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ལྟེ་གནས་ཡིན།
བོད་ལྗོངས	TAR	བོད་ལྗོངས་གི་ཁོངས་ན་བོད་གི་ས་ཆ་ཚང་མ་མེད།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་གྲངས་མང་།
གཙོ་བོ	main	རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྲིད་འཛིན་གཙོ་བོ་སུ་རེད།
ལོ་རྒྱུས	history	ལོ་རྒྱུས་བཤད་ན་ཁོ་ཧྲ།
སྟོང	empty; thousand	མི་སྟོང་གཉིས་ཁ་རྩང་འདི་ན་ཡོད།
གཅིག	one	ལུག་གཅིག་ར་གཉིས་ལུག་ཁྱུ་མིན།
སུམ་བརྒྱ	three hundred	སུམ་བརྒྱ་བརྩིས་ན་མང་།
ཡན	more; above	ཇོ་མོ་གླང་རི་མཐོ་ཤུས་སྟོང་བརྒྱད་གི་ཡན་ཡིན།
ཆབ་སྲིད	politics	ཆབ་སྲིད་ར་དཔལ་འབྱོར་འབྲེལ་བ་ཟབ།
དཔལ་འབྱོར	economy	དཔལ་འབྱོར་མ་རྒྱས་ན། རིག་གནས་ར་མི་དར།
རིག་གནས	culture	རིག་གནས་ར་དཔལ་འབྱོར་ཕན་ཚུན་ན་རག་ལས།
འགྲིམ་འགྲུལ	transportation	དཔལ་འབྱོར་འགྲིམ་འགྲུལ་ར་རག་ལས།
སྐྱིད་ཆུ	Skyid chu River	ལྷ་སའི་མི་སྐྱིད་ཆུ་ར་དྭངས་པ་ཡོད།
ཆགས	to form; to locate	སྤོ་བ་འདི་ཐོག་མར་རི་མགོ་གཟིག་ནས་ཆགས།
བྱང་ཕྱོགས	north	འདི་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག་སོང་།
རི	mountain	རི་ཆུང་། རེད་དྲ་སྟེང་ནས་ནགས་ཚལ་རྒྱས།
ཆེ	big	མི་མིག་དེ་ལྟོ་ཆེ།
བསྐོར	to rotate; to be surrounded	བོད་ཁམས་རི་གིས་བསྐོར།
མི་གྲངས	population	ས་འདི་མི་གྲངས་ཧེ་མང་རེད།
འབུམ	ten thousand	མི་གྲངས་འབུམ་གཅིག་གིས་ཧེ་མང་རེད།
བཞི	four	བཞིར་ལྷོས་ན་གསུམ་གཅིག་གིས་ཞུང་།
དཀྱིལ	center	འབེན་གི་དཀྱིལ་ར་མ་ཕོག
ཁ་མཆེ	Muslim	ལྷ་ས་ན་བོད་རིགས་ཁ་མཆེ་ཡོད།

བརྒྱ་ཆ	percent	སྟོང་གི་བརྒྱ་ཆའི་སུམ་ཅུ་དྲུ་རེད།
གྱ་བདུན	eighty	ང་ལྗིད་ཚད་སྤྱི་རྒྱ་གྱ་བདུན་ཡིན།
བོད་རིགས	ethnic Tibetan	བོད་རིགས་གཙོ་བོར་ཁམས་གསུམ་ན་ཡོད།
ཚང་མ	all	བོད་པ་ཕལ་ཆེར་ཚང་མ་ནང་བསྟན་པ་རེད།
མཇལ	to see; to visit	ངས་བླ་མ་དེ་ར་ན་ཞིང་མཇལ།
ས་ཆ	place	ང་ས་ཆ་མང་པོ་གཟིག་ག་འགྲོ་འདོད།
ཁག	each, responsibility	རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འགོ་འཛིན་མཉམ་པས་འཛོམ།
ཡུལ་སྐོར་བ	tourist	ཡུལ་སྐོར་བ་མང་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཡིན།
མང་ང	many	ངས་ཟ་མ་མང་ང་མི་ཟ།
ཡུལ་ལྗོངས	landscape	ཡུལ་ལྗོངས་ལ་ལ་ཡག་པོ་མ་རེད།
ནོར་བུ་གླིང་ཀ	Norbu glingka Park	ནོར་བུ་གླིང་ཀ་ད་སྒོ་འབྱེད་གི་མེད།
པོ་ཏ་ལ	Potala	པོ་ཏ་ལ་བརྗིད་ཇམ་ཆེ།
ལྟ	to look	གློག་བརྙན་དེར་ངས་འོར་གིས་ལྟ་འདོད།
འདོད	to want	ངས་ཤ་མི་འདོད། སྔོ་འདོད།
གཉིས་ཀ	both	ཕ་མ་གཉིས་ཀ་སྐུ་སེམས་ཉལ་གི་ཡོད།
རྒྱལ་དབང	Dalai	རྒྱལ་དབང་ད་ལྟ་དགུང་ལོ་མཐོ།
བཞུགས་ས	residency	རྒྱལ་དབང་གི་བཞུགས་ས་པོ་ཏ་ལ་ཡིན།
ཁ་ཡས / ཁ་ཤས	some	ལུག་ཁ་ཤས་ཚོན་པོ་མ་རེད།
སྟོན	to show; autumn	འདྲ་པར་ཁོར་མ་སྟོན། ཁོ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ན་ཐང།
མིན་ད	except	ཁྲིམ་ན་ང་མིན་ད་མེད།
ད་བོ	still	འགྲུལ་བ་གཉིས་ཀ་ད་བོ་ལམ་ན་ཡོད།
གནས	location	གནས་འདི་ན་རྒྱལ་པོ་གཞིག་གི་བང་སོ་ཡོད།
གྲུགས་ཅན / གྲགས་ཅན	famous	མི་གྲགས་ཅན་འདི་མཚོ་སྔོན་ནས་རེད།
དཔེ	example; to be possible	ཁོ་མོ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ཡིན་མི་དཔེ།
དཔེར་བཞག་ན	for example	སྐད་རིགས་སྦྱངས་ན་དཀའ། དཔེར་བཞག་ན་བོད་སྐད།
སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ	three monasteries (in Lhasa)	སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་བོད་ལྗོངས་གི་རེད།
དགོན་པ	monastery	དགོན་པས་ཞིང་ལས་མི་གཉེར།

གསུམ་པོ	the three	མི་གསུམ་པོ་རིག་འདྲ་རེད།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ར་ཇོ་མོ་མཉམ་པས་མེད།
ཧ་ཅང་གིས	very	ཇོ་མོ་འདི་བརྩོན་པ་ཧ་ཅང་གིས་ཆེ།
གལ་ཆེ	important	དབྱིན་སྐད་སློབས། དེ་གལ་ཆེ།
རིག་གཞུང	classics	ཁོ་རིག་གཞུང་ང་དང་ག་ཡོད།
དར	to flourish, to develop	དཔལ་འབྱོར་དར་ན་འཚོ་བ་སྐྱིད།
དེང་མ	in the first place	དེང་མ་ང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནས་ཡོང་།
དེང་སང	nowadays	དེང་སང་ང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ན་མེད།
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་རིག་གནས་སློབ།
ལྟ་བུ	like	ཁོ་ཁོའི་ཨ་ཕ་ལྟ་བུ་རེད། ལེ་ལོ་ཆེ།
མཇལ་བ	pilgrim	མཇལ་བ་ཚོ་སྐོར་གཉིས་རེད།
རིག	to find, to see	ངས་ནང་ང་བལྟས་ནས་པད་མ་མཚོ་རིག
གླ	remuneration; rent	མི་མང་ང་ཁང་གླ་སྤྲོར་རྒྱུ་མེད།
སྤྲོར	to give	ངས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་སྤྲོར། ཁྱོས་ང་དངོས་པོ་བྱིན།
དགོས	to need, to ought to	གོན་པ་འདིར་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་སྤྲོར་དགོས།
རིགས	kind; type	དངོས་པོ་འདི་རིགས་འདི་ནས་མ་འཇོག
ཞེ་ཐག་གིས	sincerely	ང་ཁོ་མོར་ཞེ་ཐག་གིས་དྲུངས།
སྣང་བ	feeling	སེམས་སྐྱིད་ན་སྣང་བ་ཞོར་ར་སྐྱིད།
སྐྱིད་པོ	happy; comfortable; interesting	སེམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་ལུས་བདེ།

ཨུ་ཅེ་ལྷ་མོ།

ད་ལོ	this year	ད་ལོ་ནམ་ཟླ་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་འཁྱགས།
མོ་རྐྱང	single woman	མོ་རྐྱང་དེ་ལོ་སོ་ལྔ་རེད།
ཚོང་ལས	business	བོད་མང་ང་གིས་ད་བར་ཚོང་ལས་གཉེར་གི་ཡོད།
དེ་མོ	like that, very much	ཁོ་མོ་དེ་མོ་མི་ཡག
བདེ	comfortable; healthy	ལམ་བདེ་ན་འགྲོ་བདེ།
རླངས་འཁོར	auto	རླངས་འཁོར་དེང་ཐོག་འཛར་མན་ནས་བུད།

དེའི་རྐྱེན་གིས	therefore	ཁོ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཡོན་ཏན་ཆེ།
དགོང་མོ	night	ཁོ་དགོང་མོ་སློ་ཁར་མི་འགྲོ།
ལྷག་ཏུ	more	ཨ་མ་ང་རིག་ན་དགའ། སྲིང་མོ་རིག་ན་མི་དགའ།
རྙིང་ང / རྙིང་བ	old	གོན་པ་རྙིང་བ་དེ་སྲུ་ར་མི་དགོས།
བཀོལ	to use	ངས་སློབ་ཁྲིད་གི་སྐེང་ནས་དབྱིན་ཡིག་བཀོལ།
ཁོམ་པ	free time	ང་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་རྒྱུའི་ཁོམ་པ་མེད།
རྐང་ཐང་ང	on foot	རྐང་ཐང་ང་འགྲོ། ང་རླངས་འཁོར་ར་མི་འདུག
མཚམས་མཚམས་མ	sometimes	ངས་མཚམས་མཚམས་མ་ཆང་འཐུང་།
ཛ་མོ	easy	དཔེ་ཆ་འབྲི་རྒྱུ་ཛ་མོ་མ་རེད།
བཀང	to be full of	མཛོད་ཁང་འབྲུ་རིགས་གིས་བཀང་ཡོད།
ས་གནས་གི	local	དཀོན་མཆོག་ས་གནས་གི་མྱི་མིན།
ཤ་ཉེ	relative (person)	ང་ཤ་ཉེ་ཚང་མར་འདང་ཆེ།
དེའི་སྐབས་གིས	therefore	ང་བུ་འདང་ཆེ། དེའི་སྐབས་གིས་ངས་ཞི་ལི་དྲན་གི
ཡིན་ན་ར	although	ལས་ཀ་ཛ་མོ་ཡིན་ན་ར་བྱིས་པ་དེས་མི་ཁུག
ཁ་ན	on edge	བྲག་ཁ་ན་མྱི་གཞིག་ལངས་ཡོད།
ཁ་ན་ཡོད	to depend on	ཁྱིམ་ཚང་འདི་སྐྱེས་པ་དེའི་ཁ་ན་ཡོད།
རོགས་པ	friend	རོགས་པ་འགའ་མདང་དགོང་འཛོམས།
མགྲོན	guest	མགྲོན་མང་པོ་སྟོན་ཐོག་ན་ཡོད།
མགྲོན་ན་འབོད	to invite (as a guest)	ལུགས་གཟོང་གཉེན་སྟོན་གི་མགྲོན་ན་འབོད།
སྐོལ	to cook; to boil	ཟ་མ་བསྐོལ་ན། ཁོ་དགའ་བོ་ཡིན།
ཟ	to eat	ངས་ཤ་ཟ། སྔོ་ཚལ་མི་ཟ།
འགོར	to last (time)	ང་པོ་ལིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད།
ན	if	ཁྱོད་གསུམ་པོ་འགྲོ་ན། ང་ར་འགྲོ།
ཁྲིད / ཁྲིད	to lead; to guide	ངས་བྱིས་པ་སློབ་གྲྭར་ཁྲིད་གི་ཡོད།
ཆ་རྒྱུས	familiarity	ཆ་རྒྱུས་མེད་ན། དོན་དག་མང་ང་སྒྲུབ་དཀའ།

ཡུན་ནན	Yunnan (a province)	ཡུན་ནན་ནས་བདེ་ཆེན་བོད་གི་ས་ཆ་ཡིན།
བདེ་ཆེན	Bde chen (a prefecture)	བདེ་ཆེན་བོད་གི་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཞིག་ཡིན།
ནས	from	ཀླངས་འཁོར་འདི་ཡུན་ནན་ནས་ཡོང་།
ལམ	road	ལམ་གསར་བ་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།
ཡང་མིན…ཡང་མིན	either…or…	ངས་ཡང་མིན་སྐམས་ཤ་ཟ། ཡང་མིན་ལུག་ཤ་ཟ།
བསྐྱོད	to march	དམག་དཔུང་དལ་མོར་བསྐྱོད།
ནས…Ladon case	from…to…	འདི་ནས་ཁོའི་ཁྱིམ་མ་ཐག་མི་རིང་།
གཡས་གཡོན	right and left; both sides	འགོ་ཁྲིད་དེའི་གཡས་གཡོན་ན་སྲུང་དམག་ཡོད།
རྩྭ་ཐང	grassland	རྩྭ་ཐང་ན་ཞིང་ལས་མེད།
སྟོང་བོ	three	སྟོང་བོ་དེའི་སྟེང་ན་ཤིང་ཏོག་མང་།
མཐའ་སྐོར	around	དགོན་པའི་མཐའ་སྐོར་ན་མཛལ་བ་མང་།
ས་ཆ	places	བོད་གི་ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཤིང་ཏོག་མི་སྐྱེ།
ནམ་ཟླ	weather	དབྱར་ཁར་ནམ་ཟླ་མི་འཁྱགས།
འཁྱགས	cold	བོད་གྱི་ནམ་ཟླ་དབྱར་ཁ་དྲོ། དགུན་ཁ་འཁྱགས།
རོང་སྡེ	village (farming)	རོང་སྡེ་ན་སྡེ་མི་ཟོ་མཉམ་པས་བསྡད་ཡོད།
འབྲོག་སྡེ	village (herding)	འབྲོག་སྡེ་ན་འབྲོག་པ་ཚོ་ཁ་ཐོར་ར་ཡོད།
གཉིས་ཀ	both	མི་འདི་གཉིས་ཀ་མགོ་ལོག་ནས་མ་རེད།
དམེ་བ	Dme ba (county)	དམེ་བ་ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྫོང་ཁག་གཞིག་རེད།
དམུ་དགེ	Dmu dge (county)	དམུ་དགེ་རྨ་ཆུ་རྫོང་གི་ཁྱིམ་མཚེས་ཡིན།
རྨ་ཆུ	Rma chu (county)	རྨ་ཆུ་མགོ་ལོག་ནས་ཐོན་ནས་རྒྱ་ནག་ག་བཞུར།
བརྒྱུད	to pass through	རྨ་ཆུ་མཚོ་སྔོན་བརྒྱུད་ནས་བཞུར།
ནམ་ཡིན་ན་ར	always; no matter when	བྱིས་པ་དེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཐ་མག་འཐེན།
ཞིང	field (agricultural)	ཞིང་ང་ས་བོན་འདེབ།
ཞིང་ཁ	field (agricultural)	ཞིང་ཁ་ན་མི་ཟོ་སོ་ནམ་མ་བྲེལ།
འཕྲུལ་ཆས	machine	བོད་ན་འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་ཉུང་།
འབྲེག	to reap; to cut	ངེད་ཟོའི་ས་ཆ་ནས་གཙོ་བོར་ཞི་མོ་ཟོས་ཞིང་འབྲེག

སྔོན་པོ	blue	ནམ་མཁའ་ཆེ་གཞིག་ག་སྔོན་པོ་ཡིན།
ལོ་ཏོག	crops	ལོ་ཏོག་ད་པོ་ཚོས་མེད།
འདྲུད	to pull; to transport	ངའི་སྨན་ཡས་ཐོག་ལུག་འདྲུད་གི་ཡོད།
འདབས	below	ལུང་འདབས་ན་འབྲོག་ཁྱིམ་ཁེར་ཆད་གཞིག་ཡོད།
མཆོད་རྟེན	stupa	མཆོད་རྟེན་འོར་གིས་བཞེངས་རྒྱུ་རེད།
རྒྱབ	behind	རི་འདིའི་རྒྱབ་ན་སྡེ་བ་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཡོད།
རིག	to see	བྱ་རྒོད་གིས་ཀྲུང་རིང་ནས་རིག་ཐུབ་ཟེར།
ངེད་ཚང	my family	ངེད་ཚང་སྔོན་ཆད་འདི་ན་མེད།
ལས	to do; to build	ཁོས་ལས་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཤེས་ཁུལ་ཡས།
ལོ་གྲངས་ང	every year	དཔལ་འབྱོར་ལོ་གྲངས་ང་རྒྱས་གི་ཡོད།
འཕེལ	to increase	ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཐོག་མི་འཕེལ།
སྡེ་མི	villager	ང་སྡེ་མི་ཚོར་ཤ་ཚ་རིགས་ཐེན།
ད་པོ / ད་རུང	still	ཁོ་མོའི་ཨ་མ་ད་རུང་སློབ་གྲྭ་ན་ཡོད།
ཁང་བ	room; house	ཁང་བ་འདི་བཀོད་པ་མི་ཧྲ།

ཨ་མདོའི་སྐྱོ་ཚང་སྡེ་བ། རོང་པོ་དགོན་པ། རེབ་གོང་ན།

སྡེ་བ	village	སྡེ་བ་གཞིག་དུད་ཁ་གཉིས་གིས་མི་ཡོང་།
འདི་ན	here	འདི་ན་སྐྱིད་གཞིག་མེད།
ལྕགས་རྟ	bicycle	ལྕགས་རྟ་བོད་ན་དེང་མ་མེད།
རྒྱུག	to run	དེང་སང་སྡེ་བའི་ནང་ན་འཕྲུལ་རྟ་རྒྱུག་གི་ཡོད།
རེད་དྲ	although; but	ཁོས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཐ་མག་མི་འཐེན།
ཚོང་ཁང	shop	ཚོང་ཁང་འདི་ནས་ཚོང་མི་རྒྱུག
སློབ་གྲྭ	school	སློབ་གྲྭ་ནས་རིག་གནས་སློབ།
ཚང་མ	all	དགེ་སློབ་ཚང་མ་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ།
ཐག	distance	ཚོང་ཁང་དེ་ཐག་རིང་།
ཐག་ཉེ	near (distance)	ལས་ཁུངས་ཐག་ཉེ་ན་འགྲོ་བདེ།
ཨ་ཁུ	uncle	ཨ་ཁུ་སྔོན་པ་སུ་ཡིན་ངས་མི་ཤེས།

དངོས་པོ	thing	སྐྱེས་པ་དེས་རྒྱུན་དུ་དངོས་པོ་མང་པོ་ཁུར་ཡོད།
འཁུར	to carry on the back	དངོས་པོ་འདི་འཁུར་ན་མི་ཁྱུག
ཁོམ	to have free time	དེ་རིང་ང་མི་ཁོམ།
གཉེར	to manage; to engage in	ཚོང་ལས་གཉེར་རྒྱུ་ཁོའི་འདོད་པ་རེད།
ཆུང་ཆུང	small	ཁོ་ལོ་ཆུང་ཆུང་ལུས་པོ་ཡང་གི
སྡོང་ར	garden	སྡོང་ར་འདིའི་ནང་ནས་སྣང་བ་སྐྱིད།
ཞིང་ལས	agriculture	ཞིང་ལས་བཟོ་ལས་གི་སྔ་ཡིན།
རོང་མ་འབྲོག	agro-pastoral	ངེད་ཟོའི་སྡེ་བ་རོང་མ་འབྲོག་ཡིན།
རྩྭ་ས	grassland	ཕྱུགས་ཟོག་མང་ན། རྩྭ་ས་ཧེ་ངན་ན་ཉན་འགྲོ།
ཕྱུགས་ཟོག	livestock	ཕྱུགས་ཟོག་ཁ་མཐོ་ཚང་མ་བཙོངས་ན་བཟང་།
འཚོ	to herd	ངས་ལུག་འཚོ་ན་མི་འདོད།
རོང	agricultural area	རོང་ན་སྤོ་ཚལ་ཡོད།
ཞིང	farming field	ཞིང་ཐོག་ག་ཚོད་མ་འདེབས།
ཡོད་ས	location; address	རི་དྭགས་ཡོད་ས་ན་མྱི་ཉུང་།
གསར་པ	new	ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་དངོས་པོ་གསར་པ་མང་།
གཏོང	to convert; to let	ཁང་པ་འདི་གློག་བརྙན་ཁང་ང་གཏོང་གི་ཡོད།
འཐད	to agree	མྱི་མང་ཆེ་ཤོས་ཐབས་བཀོད་དེར་མི་འཐད།
འགྲུབ	to be completed	ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ནས་ཁང་པ་དེ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
ལྷ་ཁང	temple	སྡེ་བའི་གཞི་བདག་ག་ལྷ་ཁང་ཞིག་བཞེངས།
ཨ་མྱེས	father-in-law; old man	ཨ་མྱེས་དེ་ལོ་ཆེ།
སྐོར་ར	circumambulation	ཁོ་དགོན་པར་སྐོར་བ་གསུམ་རྒྱག་གི་ཡོད།
སྐོར་ར་རྒྱག	to circumambulate	ང་དེ་རིང་སྐོར་བ་རྒྱག་གི་མི་འགྲོ།
དེ་མིན་དེ	so-so	ནད་པ་དེ་རིང་དེ་མིན་དེ་རེད།
སྐྱོན	problem; mistake; to matter	བྱ་བ་སང་ཉིན་མ་ལས་ན་མི་སྐྱོན།
འཕྲོད	to fit	ཞྭ་མོ་འདི་ངའི་མགོར་མི་འཕྲོད།
ཐུད་འགྲོ	to depart	ད་དུས་ཚོད་འཕྱི་ཡོད། ང་ཐུད་འགྲོ།

སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Frequency Words
- Conditional Wish...ན་འདོད
- Purposive Infinitive Case:...གིའགྲོ
- Infinitive Clause With: ...རྒྱོ
- Articles: གཞིག, དེ, པོ, བོ, ངོ
- གང and ངོ vs. གཅིག and གཉིས
- ཁེར, ཉིས, སུམ vs. གཅིག, གཉིས, གསུམ
- More Interrogatives

The groom's female relatives wait for the bride and her relatives, Gcan tsha (Jianzha 尖扎) County, Rma lho (Huangnan 黄南) Tibetan Autonomous Prefecture, Mtsho sngon Province (2008).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། རིབ་གོང་གི་ལོ་སར།

ལོ་སར་བཟའ་མི་མཉམ་འཛོམས་གི་དུས་ཆེན་གཞིག། རྒན་གཞོན་ཕོ་མོ་མཉམ་དགའ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན། ལོ་སྙིང་བ་ཕར་སྐྱེལ། ལོ་གསར་བ་ཚུར་བསུ་**རྒྱུའི**་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན། རིབ་གོང་ནས་ལོ་སར་ཕལ་ཆེར་སྤྱི་ཟླ་གཉིས་པ་གི་ནང་ཡིན། ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས་ལོ་སར་རྒྱ་གི་ལི་ཐོ་ལྟར་ར་**བརྩི་གི་ཡོད**། དེའི་རྐྱེན་གིས་རིབ་གོང་ར་ལྷ་ས་གཉིས་ཀ་ལོ་སར་གི་དུས་ཚོད་མི་གཅིག། རིབ་གོང་ནས་རྒྱ་ཟླ་དང་པོ་ཚེས་པ་དང་པོ་ལོ་སར་ཡིན།

ལོ་སར་རྟེན་འབྲེལ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། ལོ་སར་གི་སྔོན་ན་ལོ་སྙིང་གི་རྫ་མ་དགྲི་དགོས། ཁ་ངན་**གཏན་ནས**་གླེང་**མི**་ཉན། ལོ་སར་སྔོན་གི་ཉིན་མ་ཨ་ཧུ་གིས་གཞུག་མར་རིབ་གོང་ནས་གནམ་གང་**ཟེར་གི་ཡོད**། མི་ཚང་མ་གིས་ཁྱིམ་ན་ལོ་སར་ར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་གི་ཡོད**། དགོན་པ་གི་ནང་ང་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་མཇལ་**གི་འགྲོ**་ནི་རེད། གཞི་བདག་གི་ལྷ་ཁང་ནང་ང་བསང་**ཕུལ་གི་འགྲོ**། གནམ་གང་གི་དགོང་མོར་ལོ་སྙིང་བ་གི་གྲོང་ངོ་ཕར་རྫོང་ར། ལོ་གསར་གི་གྲོག་ངོ་**འཕྲུག་གི་ཡོད**།

ལོ་སར་ཚེས་གཅིག་ག་ མི་རིགས་གེ་སྔ་སེས་**ལངས་གི་ཡོད**། ནངས་ཇ་ཕལ་ཆེར་སྔ་མོའི་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་སྔོན་ན་**འཁྱུང་གི་ཡོད**། ནངས་ཇ་གི་སྔོན་ལ། ཞི་མོ་རིགས་གིས་ཟ་མ་**སྐོལ་ནི་རེད**། ཞི་ལི་རིགས་གེས་ལྷ་ཁང་ར་དགོན་པ་ནས་**བསང་ཕུད**། ནངས་ཇ་གི་རྗེས་ནས། ཤ་ཉེ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ན་ལེགས་སྐྱེས་**སྟེར་གི་འགྲོ**། ལེགས་སྐྱེས་གི་ནང་ན་**རྒྱུན་དུ**་གོ་རེ་ར་སིལ་ཏོག་ར་ཤ་ཡོད། **མཚམས་མཚམས་མ**་ཆང་ར་ཡོད། ཞ་ཡས་ཚུང་ཚུང་རིགས་གེར་དུ་པོ་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་སྒོར་མོ་སྟེར་གི་ཡོད།

ཞ་ཡས་རིགས་གེར་མཚོན་ན་ལོ་སར་ལོ་གཅིག་གི་ནང་དུས་ཆེན་ཨ་ཧུ་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན། ཁོ་ཟོས་ལས་ཀ་**ཕལ་ཆེར་ལས་གི་མེད**། ཕ་མ་ཟོ་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་ཁོམ་གི་མེད། ཁོ་ཟོས་ལོ་སར་གི་འགྲོ་སྒོ་གཏོང་དགོས། ཕྱི་ནང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས།

3.1 --Frequency words

Frequency words	English	Frequency
ནམ་ཡིན་ན་ར	always	100 %
རྒྱུན་དུ	frequently	
རྒྱུན་ལྡན་གིས	usually	
ཞོང་གིས	usually / ever	
མཚམས་མཚམས་མ / བར་བར་ར	sometimes	
གཅིག་རེ་གཉིས་རེ	once in a while	
ཕལ་ཆེར...negative (མ / མི / མིན / མེད)	rarely	
གཏན་ནས / བ་གིས...negative adverb (མ / མི / མིན / མེད)	never	0 %

1. **གཅིག**: This cardinal number also means *the same*, e.g., ངེད་གཉིས་ཀ་གཟུགས་**གཅིག**་ཡིན། We are physically the same.
2. **ནོ་གིས** means *because*.
3. **ཞོར་གིས** has two meanings: *usually* and *ever* (in perfect tense), e.g., ངས་ཤ་**ཞོར་གིས**་མི་ཟ། དེ་རིང་ངེ་རིང་ཟ། I usually do not eat meat but I do today. / ཁྱེས་ཤ་**ཞོར་གིས**་ཟོས་ཨེ་མྱོང་། Have you ever eaten meat? / ངས་ཤ་**ཞོར་གིས**་ཟོས་མ་མྱོང་། I've never eaten meat.

Exercise 1 Make true statements about your relatives with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མ་གིས་མ་ཆེ་འདོན། ཨ་མ་གིས་<u>ནམ་ཡིན་ན་ར</u>་མ་ཆེ་འདོན།

1. ངའི་ཨ་ཕ་གིས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ། ______
2. ངའི་ཧྲང་མོ་གིས་ཟ་མ་སློལ་གི་ཡོད། ______
3. ངའི་ཨ་མ་དགོན་པའི་ནང་ང་མཇལ་སྐོར་ར་འགྲོ། ______
4. ངའི་སྲིང་མོ་གིས་ཚགས་པར་ཀློག་གི་ཡོད། ______
5. ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད། ______
6. ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ______
7. སྲུ་མོ་གིས་ཁང་བ་བཅའ་དག་ཡས་གི་ཡོད། ______
8. ངའི་ཚ་བོ་ཚ་མོ་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་མེད། ______
9. ངའི་ཨ་ཅེ་གིས་ཟ་མ་སྟུམ་པོ་ཟ་གི་མེད། ______
10. ངེད་ཚང་གིས་ཟ་ཁང་ནང་ནས་ཟ་མ་མི་ཟ། ______

Exercise 2 Make statements about yourself with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སློག་པ་______མི་ཟ། ངས་སློག་པ་<u>གཏན་ནས</u>་མི་ཟ།

1. ངས་དུ་བ______འཐེན།
2. ང་ལྷང་ལི་______རྩེ་གི་ཡོད།
3. ངས་ཕྱུགས་ཟོག་______འཚོ་གི་ཡོད།
4. ངས་ཨ་མདོའི་གླུ་______ལེན་གི་མེད།
5. ངས་བོད་ལུ་______གོན་གི་ཡོད།
6. ངས་ཤ་______ཟ་གི་ཡོད།
7. ངས་སྟོ་______ཟ།
8. ངས་གོན་རྒྱུ་གོང་དཀའ་མོ་______ཉོ།

9. ང་དགོན་པའི་ནང་ང་__________________འགྲོ།

10. ངས་རྩམ་པ་_________________________སྤྲུ།

11. ངས་དབྱར་རྩྭ་དཀྱུན་འབུ__________________རྐོ།

12. ང་ཏྲ་ཞོན་གྱི་______________________མེད།

3.2 --Position of frequency words

A.

Subject	Frequency	Complement	Verb
ངས་	**གཏན་ནས**	ཆང་	འཐུང་གི་མེད། / མི་འཐུང་།
ཐེད་ཚང་གི་གྲྭ་གྲོན་གཉིས་ཀ་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	འགྲོ། / མི་འགྲོ།
བོད་མང་ང་གིས་	**གཏན་ནས**	ཉ་ཤ་	མི་ཟ། / ཟ་གི་མེད།

B.

Subject	Complement	Frequency	Verb
ངས་	ཆང་	**གཏན་ནས**	འཐུང་གི་མེད། / མི་འཐུང་།
ཐེད་ཚང་གི་གྲྭ་གྲོན་གཉིས་ཀ་	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	འགྲོ། / མི་འགྲོ།
བོད་མི་མང་ང་གིས་	ཉ་ཤ་	**གཏན་ནས**	མི་ཟ། / ཟ་གི་མེད།

C.

Subject	Complement	Verb	Frequency	*གི་ཡོད / གི་མེད*
ངས་	ཆང་	འཐུང་གི་	**གཏན་ནས / བཀག**	མེད།
ཐེད་ཚང་གི་གྲྭ་གྲོན་ གཉིས་ཀ་	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	འགྲོ་གི་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	ཡོད། / མེད།
བོད་མང་ང་གིས་	ཉ་ཤ་	ཟ་གི་	**གཏན་ནས / བཀག**	མེད།

Exercise 3 Complete the dialogue with frequency words and the phrases in parentheses, function words and, if necessary, your own words.

ཆོས་འཕགས གཟའ་མཇུག་འདི་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ་རས།

དབང་ལྡན ང་འགྲོ་མི་ཐུབ། ངའི་དགེ་རྒན་གྱིས་གཟའ་མཇུག་ག་__________________ (always; ལས་བྱ་མང་ང་) སྟེར།

དེ་མིན་ན། ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ར་_______________ (often) ང་འདུག་གི་_______________།(འཛུག)

ཆོས་འཕགས ཁྱོད་__________________ (often) ཏྲམ་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་འགྲོ་གི་ཨེ་ཡོད།

དབང་ལྡན __________________ (every week) ང་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཐུག་__________________།

ཆོས་འཕགས ཁོ་གཉིས་ཀ་_________________ (དེ་མོ་གཟིག; often) ཆེ་གཟིག་ག་ཐུག་གི་ཡོད།

དབང་ལྡན ང་ཁོ་གཉིས་ཀའི་གཅེས་ཕྲུག་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད། དེའི་སྐབས་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀས་ང་____________ (always; དྲན)

ཆོས་འཕགས དེ་ཡིན་ན་ལུ་ཆའོ་ཚང་མ་མཉམ་པས་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ།

དབང་ལྡན ངའི་ཨ་ཕ་ཡར་མར་ར་__________________ (འགྲོ)། སྐྱོ་ཁ་ར་__________________ (sometimes; འབུད)། ཨ་མ་ཨ་ཕ་ར་__________________ (never) __________________། (འབྲལ)

ཆོས་འཕགས དེས་ན། ཁྱེའི་ཨ་མ་__________________ (usually; སྐྱོར་འགྲོ)

དབང་ལྡན __________________ (occasionally; འགྲོ)། རེད་དྲ་__________________ (often; ནང་ན) ______________ (འདུག)།

ཆོས་འཕགས ཁྱེའི་ཧྲང་མོ་__________________(sometimes) ཧྲ་མ་གཉིས་ཀ་__________________ (ལྷ་གི་ཡོང)

དབང་ལྡན སྨར་གེ་ར་ཡོང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དེད་གཉིས་ཀ་__________________ (occasionally; མི་འགྲིག་གི)།

ཆོས་འཕགས ཁྱེའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་__________________ (always; ཡིད་ཆེམ; རྒྱུ་རེད།) ཁྱོད་སྨིང་སྲིང་གཉིས་ཀ་རིག་ན།

དབང་ལྡན __________________རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་ཡིད་ཆེམ་གི་ཡོད། (sometimes) རེད་དྲ་དེ་________________ (རྒ་མོ; མ་རེད; always)། ཁྱེའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན།

ཆོས་འཕགས ང་ཕ་ཡུའུ་བ་འགྲོ་གི་མེད། ཧྲ་མ་གཉིས་ཀ་སང་__________________ (རིག; rarely)།

དབང་ལྡན ཁྱོད་འདི་རང་མགོ་རང་རྒྱལ། ལས་དབང་བཟང་གི

3.3 --Position of ཞོང་གིས in questions

Subject	Complement	ཞོང་གིས	Interrogative adverb	Verb
ཁྱོད་	སློབ་གྲྭར་	ཞོང་གིས	ཨེ	འགྲོ།
ཁྱེའི་ཨ་མས་	བཞལ་ལྟ་			འཐག
གྲྭ་བ་རིགས་གིས་	ཤ་			ཟ།
ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་	བཟང་མོ་གཞིག་			ཡིན།

Subject	ཞོང་གིས	Complement	Verb	Interrogative adverb
ཁྱོད་	ཞོང་གིས་	སློབ་གྲྭར་	མི་འགྲོ་	ནས།
ཁྱེའི་ཨ་མས་	ཞོང་གིས་	བཞལ་ལྟ་	མི་འཐག་	
གྲྭ་བ་རིགས་གིས་	ཞོང་གིས་	ཤ་	མི་ཟ་	
ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་	ཞོང་གིས་	བཟང་མོ་གཞིག་	མིན་	

Exercise 4 Raise questions with ཤོང་གིས and interrogative adverbs. Answer with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོས་ཟ་མ་རང་གིས་ཨེ་སློལ།

སློབ་མ་ཀ་བ། ཁྱོད་རང་གིས་ཟ་མ་ཤོང་གིས་ཨེ་སློལ། **སློབ་མ་ཁ་བ།** མཚམས་མཚམས་མ་སློལ་གི་ཡོད།

1. ཁྱོས་བོད་སྐད་བཤད། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
2. ཁྱོད་འཇར་མན་ནས་སྲུན། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
3. ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་རྒན་མོ་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
4. ཁྱོས་ནངས་མོར་ཟ་མ་འཁྱུགས་ཧོ་ཟ། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
5. བོད་རིགས་གེས་ཁྲ་རྩེ་འཐུང་། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
6. ཁྱོས་ཆང་འཐུང་། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
7. ཁྱོས་གཟའ་མཇུག་ག་ལས་ཀ་ལས། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
8. ཁྱོད་སློབ་ཁྲིད་གི་རྗེས་ལུས། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
9. ཁྱོད་གློག་བརྙན་ན་དགའ། དྲི་བ། ______________________________ །
   ལན། ______________________________ །
10. ཁྱོད་དགོང་མོ་ཉལ་རྒྱུ་འཁྱེ། དྲི་བ། ______________________________ །
    ལན། ______________________________ །
11. བོད་ཡིག་དཀའ་མོ་རེད། དྲི་བ། ______________________________ །
    ལན། ______________________________ །

12. ཟི་ལིང་འབྲུག་སྒོ་རེད།   དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

13. ཨ་མདོ་ནས་དཀྲུགས་ཇ་འཐུང་།   དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

14. རྒྱ་གིས་རྩམ་པ་ཟ།   དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

Exercise 5 Complete the dialogue using frequency words.

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོད་______________________།

དབང་གྲགས ང་ཟི་ལིང་ནས་ཡོང་ནི་ཡིན།

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོའི་འགོ་བ་______________________།

དབང་གྲགས ངའི་འགོ་བ་ཨ་ཁུ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ཡིན།

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོས་______________________ཟི་ལིང་ན་བྱ་བ་ལས་གི་______________________ཡོད།

དབང་གྲགས ངས་མཚམས་མཚམས་མ་ལས་གི་ཡོད།

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོད་ཁྱོའི་འགོ་བ་______________________དགའ།

དབང་གྲགས ང་ཧོང་གིས་དགའ་གི ཁུར་གེ་མི་དགའ་གཟིག་རེད།

ཚེས་སྒྲོན ཁུར་གེས་རྒྱ་ལུ་______________________།

དབང་གྲགས ཁུར་གེས་ཟི་ལིང་ན་གོན་གི་མེད།

ཚེས་སྒྲོན ཁུར་གེས་བོད་ལུ་______________________གོན།

དབང་གྲགས གོན་ནི་རེད། ཁོ་བོད་གི་ས་ཆར་འགྲོ་ན་བོད་ལུ་གོན་གི་ཡོད།

ཚེས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས ཁུར་གེ་ལོ་ཞུང་གཟིག་ཡིན། ཕལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཙུ་ཡས་མས་རེད།

ཚེས་སྒྲོན ཁྱོད་ཚ་བོས______________________________།

དབང་གྲགས བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།

ཚེས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས ཁུར་གེས་སྐད་རིགས་མང་ང་གཟིག་ཤེས་གི

ཚེས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས། བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་མིན་ད་སྐད་ཆ་གཞན་པ་གཏན་ནས་བཤད་གི་མེད།

ཚོས་སྒྲོན ཡ་མཚར་རེད། ཁྱོའི་འགོ་བ་གི་རྒྱུ་མཚན་ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

དབང་གྲགས ཨ་ཁྱུ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་ཁམས་སྐད་མིན་ད་བཤད་གི་མེད། ཨ་མདོ་སྐད་ ______________། ཁྱུར་གེས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བོད་ལྭ་______________། རེད་དྲ་བོད་གི་ས་ཆ་ནས ______________བོད་ལྭ་གོན་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་སྐད་ཆ་མང་ང་ཤེས་ན་ར། ______________བོད་སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་______________།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱུར་གེའི་རྒད་མོ་______________རེད།

དབང་གྲགས དེ་མིན་དེ་རེད།

ཁོ, pronounced as ཁྲུལ at times and as ཁྲུལ in written Tibetan, means *to pretend*, e.g., ཁོས་འབྲི་ཁོ་ཡས། He pretends to write.

ཚོས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས མུར་གེ་རྒྱུན་དུ་བཟོ་གྲྭ་ནང་ང་ཡོང་གི་མེད།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོད་མུར་གེར་______________མི་དགའ་ནས།

དབང་གྲགས མུར་གེ་སྣང་བ་མཐོ། རྒྱ་སྐད་ཆེ་གཞིག་མི་ཤེས་ན་ར། རྒྱ་སྐད་ཏག་ཏག་ལབ་ནི་རེད། བོད་སྐད་______________།

ཚོས་སྒྲོན བོད་སྐད་མ་བཤད་ན་མི་ཧ་ནི་ཨེ་རེད།

དབང་གྲགས དེས་མི་ཚད། རྒྱ་ཡིན་ཁོ་བཅའ། བོད་ལྭ་ར་______________་མི་གོན།

ཚོས་སྒྲོན དེས་ན་ཁྱོས______________________________།

དབང་གྲགས ངས་______________བོད་ལྭ་གོན། བོད་སྐད་བཤད། རྒྱ་སྐད་______________། དྲང་མོར་ལབ་ན་རྒྱ་སྐད་______________ཤེས།

3.4 --Conditional wish (see note 2, p. 237), purposive infinitive case, and infinitive clause

A. Conditional wish: verb / adjective + **ན་འདོད**	
ངས་ཟ་མ་ད་ཟོས**ན་འདོད**།	I want to eat now.
མུར་གེས་ཡག**ན་འདོད**།	She wants to be beautiful.
སློབ་མ་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང**ན་འདོད**།	The students want to go traveling.
ངས་རྒན་མོ་ཡག་མ་ཡིན**ན་འདོད**།	I hope that my wife is beautiful.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་ཁྲིད་བྱས**ན་མི་འདོད**།	The teacher does not want to teach.
ཞ་ཡས་དེས་སོང**ན་མི་འདོད**།	The child does not want to go.

B. Purposive infinitive: verb + **གི་འགྲོ** / **གི་ཡོང**	
མཇལ་བ་འདི་ལྷ་སར་མཇལ་**གི་འགྲོ**།	This pilgrim goes to Lhasa on pilgrimage.
ནད་པ་འདི་སྨན་ཁང་ནང་ང་སྨན་པར་སྟོན་**གི་འགྲོ**།	This patient goes to the hospital to see a doctor.
ཁོ་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་བོད་ཡིག་སྦྱོང་**གི་འགྲོ**་འདོད།	He wants to go to school to study.
ང་འཇར་མན་ན་འཇར་མན་སྐད་སྦྱོང་**གི་འགྲོ**།	I go to Germany to study German.
ད་ཧ་ནི་ལས་ཀ་**ལས་གི་འགྲོ**།	Now all go to work!
ངོ་དགོང་དེད་ཆ་བོ་**རྩེ་གི་འགྲོ**།	We go play tonight.

C. Infinitive clause: verb + **རྒྱུ**	
ངའི་ལས་འགན་ཁྱིམ་ནས་**ཞ་ཡས་གཉེར་རྒྱུ**་ཡིན།	My duty is to take care of the children at home.
རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to walk on foot.
བོད་སྐད་གོ་རྒྱུ་ཟུ་གི རེད་དྲ་**བོད་སྐད་བཤད་རྒྱུ**་དཀའ་གི	It is easy to understand Tibetan but difficult to speak.
ཁོ་སྤྲོ་ལངས་རྒྱུ་ད་ད་ད་ཡིན།	It is very easy to make him angry.
ཁུར་གིས་ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ་ངའི་བཀོད་པ་ཡིན།	It is my idea that he cooks.
ཁང་ང་འདི་བཅའ་དག་ཡས་རྒྱུ་ངའི་མགོར་ཞ།	It becomes my duty to clean up this room.

Text Two: ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གནས་ཚུལ་ཐོར་བུ།

1. ལོ་སར་གི་ཉིན་མ་དང་བོ། རེབ་གོང་ནས་མི་ཐོས་ལྷ་ཁང་ར་དགོན་པའི་ནང་ནས་བསང་འགྲོགས་གི་ཡོད།
2. ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེ་ན་དར་ལྕོག་རེ་རྩེང་གི་ཡོད། དར་ལྕོག་ཟོ་རས་གིས་བཟོ་གི་ཡོད།
3. སྟེ་བ་ལ་ལ་ནས་མདའ་འཕེན་གི་ཡོད། ལོ་སར་ར་ཉིན་མ་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད།
4. རེབ་གོང་ས་ཆ་ན། སྟེ་བ་ཆེ་གཞིག་ག་ལྷ་ཁང་གཞིག་ཡོད་ནི་རེད། སྟེ་བ་ལ་ལར་ད་བོ་ཆ་ཅིག་ཡོད།
5. ཚེས་པ་དང་བོ། ཚེས་པ་གཉིས་པ། ཚེས་བ་གསུམ་པ་ཨ་ཧྲུ་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། ཉིན་མ་འདི་གསུམ་པོ་སྐྱིར་བཏང་གིས་བཟའ་མྱི་ར་ཤ་ཉེ་ལྷན་འཛོམས་གི་ཉིན་མ་རེད།
6. ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་ནས་མཆོད་མེ་གཞིག་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྒྱུན་མི་ཆད། ཁྱིམ་ཚང་ལ་ལ་གིས་མཆོད་མེ་ཆ་རེ་འཛོག་ནི་རེད།
7. སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་ཚེས་བཅུ་བཞི་བ་གི་ཉིན་ཡིན། གསར་བུ་ར་གསར་མོ། མྱི་དད་པ་ཅན་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ་གི་ཡོད།
8. མེ་ཏོག་མཆོད་མཇལ་སྐྱིད་ཆེ། དེ་སྐྱིར་བཏང་གིས་དགོན་པ་ཆེ་བོ་སོ་སོ་ན་ཡོད་ནི་རེད།
9. རེབ་གོང་གི་སྔགས་པ་ཟོ་མཉམ་པས་འཚོགས་གི་ཡོད། འདོན་པ་འདོན་གི་ཡོད།

3.5 --Indefinite and definite articles

Indefinite article	English	Definite article	English
བྱ་**གཞིག**་ཁངས་ནང་ན་ཉལ་གི་ཡོད།	A bird lies in the snow.	བྱ་དཀར་རོ་**དེ**་ཁངས་ནང་ན་ཉལ་ཡོད།	The white bird lies in the snow.
ངའི་སོ་**གཞིག**་འགུལ་གི་ཡོད།	A tooth of mine is moving.	ངའི་སོ་རུལ་**བ་བོ**་འགུལ་གི་ཡོད།	My decayed tooth is moving.
ལུག་**གཞིག**་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།	A sheep stays alone.	ལུག་དཀར་རོ་**བོ**་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།	The white sheep stays alone.
མྱི་ཆ་མེད་**གཞིག**་ལམ་ན་ཡོང་གི་ཡོད།	A stranger comes on the way.	མྱི་ཆ་མེད་**པོ**་རི་མགོ་ན་ཡོང་གི་ཡོད།	The stranger comes along the mountaintop.
ངས་རི་**གཞིག**་རིག་གི	I see a mountain.	ངས་རི་མཐོན་པོ་**བོ**་རིག་གི	I see the high mountain.

Notes-2

1. **པོ**, **བོ**, and **ངོ**: These particles are used with adjectives and numbers, creating a latent definite article. *པོ* is used after suffixes ག་ད་བ་ས་ན་མ while *བོ* is used after the suffix འ and words without suffixes. Examples are: མྱི་དར་མ་**གསུམ་པོ**་ལས་ཀ་ལས་གི་འགྲོ། མྱི་རྒན་པ་**བཞི་བོ**་ཡུའུ་ནས་འདུག The three young people go to work and the four old ones stay at home. The number the latent definite indicates must be more than two because *གཞིག* is used as an indefinite article and *གཉིས་ཀ* as the duality marker, e.g., སློབ་མ་**གཞིག**་གིས་ཁོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ན་གི་ཡོད་ཟེར། A student said both his parents are ill. / ངེད་**གཉིས་ཀ**་ཉལ་གི་འགྲོ། We both go to bed. *ངོ* is used after a syllable that ends with the suffix ང. They might be treated as definite articles, something being singled out, among more than one thing, e.g., ཤིལ་ཏོག་ཆུང་**ངོ**་ཞིམ་མདོག་ཆེ། The small fruit looks tasty. / ཤིལ་ཏོག་ཆེ་**བོར**་ཞིམ་མདོག་མེད། The big one does not look tasty.
2. **ཚང་མ** means *all*. Since it implies a definite article, an additional article is not required, e.g., འཐུས་མི་**ཚང་མ**་གིས་གྲོས་འགོ་གཅིག་འདྲ་བཏོན། All the representatives proposed the same agenda.
3. Definite articles are not used to express a general tone, e.g., བོད་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱགས། It is cold in Tibet. / ཟི་ལིང་ནས་ཁང་བ་གོང་དཀའ་མོ་མ་རེད། Houses are not expensive in Zi ling.

Exercise 6 Write indefinite and definite articles and plurality markers in the blanks where appropriate.

དཔེར་བརྗོད། བྱིས་པ་གཟུགས་རིང་དེ་ངའི་སྤུན་ཡ་ཡིན། ཞ་ཡས་གཞིག་དེ་རིང་སྐྱེ་གི་ཡོད།

1. མྱི་རྒན་པ______________སྡུག་མྱོང་གི་ཡོད།
2. ཨ་མདོ་ནས་སློབ་གསོ______________ད་བར་བཟང་གི

3. བོད་ཀྱི་འབྲོག་པ་________________སྐྱོ་མི་དགའ།

4. ཟློག་ཁ་མཐོ________________ནམ་ཡིན་ན་ར་ཟློག་ར་ན་ཡོད།

5. ཞ་ཡས་________________གིས་སློའུ་ཁུང་ནང་ནས་ལྟ་གི་ཡོད།

6. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་________________ཚ་སྨུགས་ཆེ་གི

7. གློག་ཀླད་________________ངས་ཉོ་འདོད།

8. ངའི་རོགས་པ་སླལ་བཟང་ང་ཟློག་ལུག་________________མེད།

9. ལུག་རྫི་__________ར་ཟློག་རྫི་____________མཉམ་པས་མེད།

10. གོས་སྔོན་པོ་________________གོན་ན་ཁྱོད་བཞུན་མོ་རེད།

> ❶ *གཟིག* plays the role of *any* in both question and statement, e.g., ཁྱོད་སྨྱུ་གུ་གཟིག་ཨེ་ཡོད། Do you have a pen? / ང་སྨྱུ་གུ་གཟིག་མེད། I do not have a pen.
>
> ❷ *དེ* is used as the demonstrative pronoun *that* as well, e.g., དཔེ་ཆ་དེ་དགའ་གཟིག་མ་རེད། That book is not a good one.

Exercise 7 Complete the dialogue between a Tibetan herder and a Muslim butcher.

འབྲོག་པ ངས་ལུག་འཚོང་གི་ཡོད། ཁྱོས་གོང་ཚི་མོ་གཟིག་སྟེར་འདོད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ གོང་________འདྲ་འདྲ་མིན། ལུག་ཤེད་བཟང་ན། ལུག་______སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ། ལུག་ཤེད་ཞན་ན། སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ཡས་མས་ཡིན།

འབྲོག་པ གོང་དེ་མོ་________ག་ངས་མི་འཚོང་། ཁྱོས་གོང་ཆེ་__________སྟེར་དགོས། དེ་མིན་ད་དེད་གཉིས་ཀར་ཚོང་མེད་གི

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཁྱོད་བསྡོམས་པས་ལུག་____________ཡོད།

འབྲོག་པ ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་ཡོད། མ་མོ་གསུམ་ར་ཕོང་བ་བཞི། ཤབ་གཟན་ཁ་གང་བཅུ་གསུམ་ཡོད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ་གསུམ་____________ངས་མི་ཉོ། རེད་དྲ་ཤབ་གཟན་བཅུ་གསུམ་____________ངས་ཉོ། རེ་རེར་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱར་བཅུ་ཐམ་པ་ཡིན། ཕོང་བ་བཞི་____________གོང་ཆེ་__________མི་ཡོང་། རེད་དྲ། གོང་འགྲིག་ན། ངས་ཉོ།

འབྲོག་པ གན་དགོས་འདི་མི་དགོས་ཟེར་མི་ཆོག ཉོ་ན་ཚང་མ་གྱབས་གིས་ཉོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ་____________ད་བར་མི་ཚོང་གི

འབྲོག་པ ཁྱོས་ཕོང་བ་____________སྒོར་མོ་ཚི་མོ་གཟིག་སྟེར།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱར་བདུན་ཙུ།

འབྲོག་པ དེ་མོ་མི་དཔེ། ཕོང་བ་____________ག་ཚ་སྒོམས་གིས་སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱར་དགུ་བཅུ་དགོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཨ་ཁུ་འབྲོག་པ། དེས་ན་ངའི་འདི་ན་དེད་གཉིས་ཀར་ཚོང་མེད་གི ཁྱོད་ཚོང་བ་གཞན་པ་____________འཚོལ་གི་སོང་།

འབྲོག་པ ཤབ་གཟན་____________ངས་ཁྱོད་འཚོང་། སྒོར་མོ་ཁན་ན་སྟོན་དགོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ་གསུམ་____________ར་ཕོང་བ་བཞི་____________ཁྱོས་____________འདེད།

འབྲོག་པ ངས་ཕྱིར་ར་རྟ་ནང་ང་འདེད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཨ་ཁུ་འབྲོག་པ། ངས་མ་མོ་གསུམ་__________ར་ཕོང་བ་བཞི་པོ་གྲུབས་གིས་ཉོས་ན་__________ཚོག

འབྲོག་པ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་ཁྱོའི་གོང་__________ཡིན།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཆ་སྒོམས་གིས་ལུག་__________ག་ཉིས་བརྒྱ་ར་བདུན་ཅུ་དོན་ལྔ་སྟེར།

འབྲོག་པ ཁྱོས་__________མ་ཟེར། མ་མོ་རྫོག་གོ་ཤབ་གཟན་ཡིན། རེ་རེར་ཉིས་བརྒྱ་ར་བརྒྱད་ཅུ་ཕྱིན།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཡ་ད་དེ་ཡས། ཉིས་བརྒྱ་ར་དོན་ལྔ་སྟེར།

འབྲོག་པ ཚོག་གི བསྒོམས་པས་སྒོར་མོ་དྲུ་རེད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ______________________________།

Exercise 8 Write གཟིག, དེ, གང་ན , ཨེ and ཚེ་ཤེད in the blanks.

A.

སློབ་མ་ཀ་བ དཔེ་ཆ་__________དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་གཡོར་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།

སློབ་མ་ཁ་བ ཡོད་གི དཔེ་ཆ་དེ་གཡོར་མཁན་ཞུང་གི

སློབ་མ་ཀ་བ __________གཡར་ན་སྒོར་མོ་__________དགོས།

སློབ་མ་ཁ་བ སྒོར་མོ་དགོས་གི

> རྒྱུ encompasses various grammatical functions. In this text, it is an infinitive case, e.g., དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་འདི་གཡོར་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། Is there this book in the library to borrow? / དེ་རིང་ཁྱོད་ལས་བྱ་འབྲི་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། Do you have homework to do today?

B.

སློབ་མ་ཀ་བ དཔེ་ཆ་འདི་འདི་ནས་བསྐྱར་དཔར་རྒྱག་ཨེ་ཐུབ།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ ཐུབ་ནི་རེད། རེད་དྲ་བསྐྱར་དཔར་རྒྱག་སྤྱད་__________འདི་ན་མེད།

སློབ་མ་ཀ་བ ____________________ཡོད།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ ཉིས་ཐོག་ན་ཡོད།

སློབ་མ་ཀ་བ ཉིས་ཐོག་ག་__________འགྲོ་དགོས།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ གཡོན་གི་གྲུ་ག་དེ་ན་སྐས་སྐམ __________ཡོད། འགྲོ་ས་__________རེད།

Notes-3

1. *གང* and *དོ* are used in place of *གཅིག* and *གཉིས* to specify a unit, e.g., རྒྱུན་འབྲུམ་ཆང་ཤེལ་དམ་**དོ**། two bottles of wine; ཀ་ར་ཕྱེ་མ་སྤྱི་རྒྱ་**གང**། one kg of sugar; ཨ་སྒོར་མའོ་**དོ**། twenty US cents.
2. Numbers *གཅིག*, *གཉིས*, and *གསུམ* are respectively replaced by *ཁེར*, *ཉིས*, and *སུམ* to modify *floor of building* and something resembling a rope, e.g., strip, line, or plait, e.g., **ཁེར**་ཐོག first floor; **ཉིས**་ཐོག second floor; **སུམ**་ཐོག third floor; ཐག་པ་**ཁེར**་རྒྱ། one rope; སྐྲ་**ཉིས**་རྒྱ། two plaits of hair.

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

ཨ་མདོ་ནས། ལོ་སར་སྤྱིར་བཏང་གིས་རྒྱ་གི་ཧོར་ཟླ་ལྟར་ར་**བརྩི་གི་ཡོད།** དེའི་རྐྱེན་གིས། ལོ་སར་གྱི་དུས་ཚོད་བོད་གི་ས་ཆ་ལ་ལ་དང་གཅིག་འདྲ་མིན། ཡིན་ན་ར། དེང་སང་གྲོང་ཁྱེར་ར་གྲོང་བརྡལ་ན་བོད་གི་ལོ་ཐོ་ལྟར་ར་ལོ་**གསར་གི་ཡོད།** བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་ལོ་སར་ཆེ་གཞིག་ཤེད་རོལ་གི་ཡོད་ནང་།

འབྲས་ལྗོངས་ནས། ལོ་སར་ཟླ་བ་གཅིག་གི་སྔོན་ན་**གསར་གི་ཡོད།** བཤད་སྒྲོལ་གཞིག་ག ལོ་སར་གི་སྐབས་པ་འཐབ་འཁྲུག་ག་འགྱོ་དགོས་ནོ་གིས། འབྲས་ལྗོངས་གི་རྒྱལ་པོ་གིས་ཟླ་གཅིག་གི་སྔོན་ལ་ལོ་གསར་ནི་རེད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། འབྲས་ལྗོངས་ནས་ལོ་སར་ཟླ་བ་གཅིག་གིས་སྔ། ལོ་སར་ཚེས་པ་ལྔ་བ་གི་ཉིན། ནས་ར་སྲུན་མ། ལུག་གི་གྱོད་ཕྱུ་བཙོས་མ་གིས་ཁུ་བ་གཞིག**སྐོལ་གི་ཡོད།** ལུག་གི་ནང་ཁྲོལ་ར་ནས་ཕྱེ་གིས་ཟ་མ་ཁྲུད་པར་བ་**གཞིག**་ལས་སྒྲོལ་ཡོད། ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་གིས་ར་ར་ར་མ་གཅིག་རེ་**བཤའ་ནི་རེད།** ཤ་ཁོག་མདོག་དམར་རོ་གཏོང་། རྣ་ཅོག་གིས་ཚང་ཕོར་བཅའ་ཟེར།

བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ནས་བལྟས་ན། ལོ་སར་དུས་བཟང་**གཞིག**་རེད། ལོངས་སྤྱོད་གི་གོ་སྐབས་**གཞིག**་ར་རེད། བཟའ་མི་ཀུན་འཛོམས་གི་དུས་ཚོད་ར་རེད། ལོ་སར་གི་སྐབས་པ་བཀྲ་ཤིས་**གཡང་འབོད་ཡས་གི་ཡོད།** ཁང་བ་ཚང་མ་གཙང་མ་**ཡས་ནི་རེད།** གོན་རྒྱུ་སོ་མ་**བཟོ་ནི་རེད།** ཁ་མཆུ་ཡོད་ན་**ཐག་གཅོད་ཡས་ནི་རེད།** བུ་ལོན་ཡོད་ན་འཇལ་**དགོས་ནི་རེད།** ཆོས་ལུགས་གི་ཚོ་ག་**སྒྲུལ་གི་ཡོད།** འདི་ཚང་མ་ལོ་སར་གི་སྔོན་གི་དོན་དག་རེད། ལོ་སར་ཚེས་པ་དང་པོ་གི་ཉིན་ན། བཟའ་མི་ཚང་མ་སྤྲ་སེས་**ལངས་གི་ཡོད།** ཁ་ལག་གཙང་མར་**འཁྲུ།** གོན་རྒྱུ་སོ་མ་**གོན་ནི་རེད།** རྒྱན་ཆ་བྱུ་རུ་ལ་སོགས་**འདོགས་ནི་རེད།** ཟ་མ་གི་རིགས་ཁྱིམ་ཚང་གི་མཆོད་ཁང་ནང་ང་**གཤོམ་གི་ཡོད།** ཁྱིམ་ཚང་**གཞིག**་གི་མི་**གཞིག** གིས་དགོན་པ་ར་ལྷ་ཁང་ནས་མཆོད་པ་**འབུལ་ནི་རེད།** དེའི་གཞུག་ནས་ད་ཁྱིམ་མི་ཐོས་མཉམ་པས་ཟ་མ་**ཟ་ནི་རེད།** ལོ་སར་གི་སྐབས་པ། ཆོས་ལུགས་གི་ཚོ་ག་མང་ང་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན་འཆམ་ར་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀ དེས་མི་ཚད། ཤོག་སྣག་ད་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྒྱུན་མི་ཆད།

3.6 --Subjective expression vs. reportive expression

ནི་རེད	Note	གི	Note
སྨུར་གེ་སྐད་ཅན་གཞིག་ཡོང་**ནི་རེད།**	Probably she has the genetic gift.	རོ་ཆིགས་གི་དབྱུར་ཁ་དྲུ་**གི**	These are all de-facto statements, expressing views objectively.
སྨི་ཡོད་པ་གན་ཅང་ང་ཉན་**ནི་མ་རེད།**	Probably he has no innate quality.	དེ་རིང་གནམ་ངོ་ཐང་ཡོད་**གི**	
ལུག་ར་སྦྱང་ཀི་འཆམ་**ནི་མ་རེད།**	based on general knowledge	ཞ་ཡས་འདིས་ཁ་ཉན་**གི**	
བོད་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་**ནི་རེད།**	based on one's information	ལུས་རྩལ་བ་དེ་མགྱོགས་**གི**	
སློབ་མ་དགའ་བོ་དེས་ལས་བྱ་འབྲི་**ནི་རེད།**	Probably he always does.	དགེ་རྒན་འདི་ཁ་བདེ་**གི**	
❶after verbs ❷after monosyllabic adjectives ❸not immediately used after disyllabic adjectives		❶put after monosyllabic adjectives ❷used with E-v ❸used with verbs in PRT ❹not used with S-*be* ❺rarely used to describe First Person and First Person Plural	

1. **ལྟར་ར** means *according to* and *like*, e.g., རེབ་གོང་ནས་ལོ་སར་བོད་ཀྱི་ལོ་ཐོ་ལྟར་ར་བརྩི་གི་ཡོད། The New Year is calculated according to the Tibetan calendar in Reb gong. / དགེ་རྒན་གྱི་རེ་བ་**ལྟར་ར**། སློབ་མ་ཚོ་དུས་ཐོག་ག་སློབ་གྲྭར་ཐོན་གི་ཡོད། The students come to school on time as their teacher requires.
2. **ནང་** is both a self-question interrogative adverb and the conjunction *or*. རེད་ཆ་བའོ་ཆི་གཟིག་ཤེད་འགྲོ་**ནང་**། རྐང་འཁོར་སྐོར་**ནང་**ལྕགས་རྟར་ཞོན། How do we go? By bike or car?

Exercise 9 Express your own opinion with ཉི་རེད or make factual statements.

1. ཞ་ཡས་ཟོ་གཉིད་མང་ང་དགོས་________________།
2. བོད་ནས་འགྲིམ་འགྲུལ་བདེ་མོ་________________།
3. འབྲོག་པ་ཟོས་སྒོ་མང་ང་ཟ་________________།
4. བོད་གི་ས་ཆ་རྒྱ་མང་________________།
5. བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་ཡོད་________________།
6. ཨ་མདོ་ནས་ལྷ་སའི་སྐད་བཤད་________________།
7. ཁམས་ན་མྱི་རིགས་གཞན་པ་ཡོད་________________།
8. བོད་ནས་ཚ་ལུ་མ་སྐྱེ་________________།
9. བོད་གི་ཞི་མོ་རིགས་གེར་ཡུའུ་ལས་མང་________________།
10. འབྲོག་ཁྱི་བཙན་པོ་ཡིན་________________།

Exercise 10 Make reportive or factual statements. Use reportive particles. If unnecessary, leave blank.

1. དེང་སང་གི་གསར་བུ་རིགས་གེ་ང་རྒྱལ་ཆེ་__________།
2. ཞི་མོ་ལོ་ཆུང་དེ་ཡག་མ________________།
3. གསར་བུ་གྲབ་རྒྱགས་དེ་གཟུགས་ཆེ________________།
4. དེང་སང་འཚོ་བ་དཀའ་________________།
5. སིལ་ཏོག་དམར་རོ་དེ་ཞིམ་པོ་________________།
6. རྒྱུན་འབྲུམ་སྔོ་ཏོག་དེ་སྐྱུར་མོ་________________།
7. དེ་རིང་དགེ་རྒན་ཁམས་དྭངས་ཡོད__________།
8. ལུགས་བྱམས་མྱི་བཟང་________________།
9. ང་དེ་རིང་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་ཡོད__________།
10. དེད་ཚའོ་སློག་བརྙན་ཁང་འདི་ནས་ཐག་མི་རིང་________།

Text Four: *articles* and *demonstrative pronouns*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གྲོགས་པོ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ་དང་པོ།

ཆོས་མཚོ ཡ། ནང་ང་ཞོག

མགོན་པོ་སྐྱིད ཆོས་མཚོ། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཡས་གི་ཡོད། ངས་ཁྱོད་ར་ཁ་བརྡ་**གཟིག**་ཡས་འདོད་གི

ཆོས་མཚོ དེ་ཚོག་གི དེས་ན་ཐང་ང་སྡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་སོས་ཨེ་དལ།

ཆོས་མཚོ ང་སོས་དལ།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་བྱ་བ་གསར་པ་**གཞིག**་རྙེད་ཡོད། ངས་**དེ**་ལས་ན་ཧོང་གིས་འདོད་གི ཁྱེས་ད་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།

ཚེས་མཚོ ངས་**ཅང**་ལས་གི་མེད། ངཡུལ་ནཡོད། ངས་ཞ་ཡས་ཟོ་གཉོར་གི་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཁྱོད་སྟོན་ཆད་ཆི་གཞིག་ཡིན།

ཚེས་མཚོ ང་སྟོན་ཆད་ལས་བྱེད་པ་**གཞིག**་ཡིན། ད་ང་རྒྱུན་དུ་ཡུལ་ན་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཁྱོད་ལོ་དུ་ཡིན།

ཚེས་མཚོ ང་ལོ་སོ་བརྒྱད་ཡིན། ད་རེམ་མ་སོ་དགུར་འབུད་གི་ཡོད། ཁྱོད་ཚང་གི་གནས་ཚུལ་རེ་ཤོད་དྲ། མགོན་པོ་སྐྱིད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཆི་གཞིག་ཟེར།

ཚེས་མཚོ ཁྱོད་རྒད་པོ་ཨེ་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད **དེ**་ད་བཤད་དགོས་ནས། ང་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད།

ཚེས་མཚོ ཁྱོད་ཤ་ཉོག་འདྲ་ཨེ་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ལོས་ཡོད། འདི་ན་ངེད་ཚང་གི་འདྲ་པར་**གཞིག**་ཡོད།

ཚེས་མཚོ ཁོ་ཆའོ་སུ་སུ་རེད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངའི་རྒད་པོ་ར། ཞི་ལི་ར། བུ་མོ་ར་ངེད་ཆའོ་ཡིན།

ཚེས་མཚོ ཁྱོའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྙིང་རྗེ་བོ་རེད། ཁྱོའི་ཞི་ལི་ར་བུ་མོ་ལོ་དུ་ཡིན།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཞི་ལི་ལོ་བཅུ་གསུམ་ར་ཞི་མོ་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།

ཚེས་མཚོ འོ། **དེ**་མིན་ཁྱོད་ར་མྱི་བཞུན་མོ་**གཞིག**་རེད།

Exercise 11 Make a question that each corresponding statement answers.

1. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་ཁ་བཟ་ཡས་འདོད་གི་ཡོད་གི ____________________
2. ཚེས་མཚོ་གིས"ཐང་ང་སྟོད"ཟེར། ____________________
3. ཁོ་མོ་གཉིས་གིས་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད་གི ____________________
4. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་བྱ་བ་གསར་པ་གཞིག་རྙེད་གི་ཡོད། ____________________
5. ཚེས་མཚོ་སྟོན་ཆད་འཁྲོག་པ་གཞིག་ཡིན། ____________________
6. ཚེས་མཚོ་གིས་མོ་རང་གི་ཁྱིམ་ཚང་གི་གནས་ཚུལ་བཤད་གི____________________

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། གྲོགས་པོ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཆོས་མཚོ དེ་མིན། མགོན་པོ་སྐྱིད། ཡ་ད་ཁྱེད་རང་གི་འདོད་པ་ཅིག་ཤོད་དྲ།

མགོན་པོ་སྐྱིད འོ། ངའི་འདོད་པ་ཟེར་ན།

ཆོས་མཚོ ཨིན། ཁྱེས་ཆི་གཟིག་ལས་**ན་འདོད་གི**

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་ན་འདོད**། ང་བྲོ་**རྩེས་ན་འདོད**། གློག་བརྙན་ན་**བལྟས་ན་འདོད**། ལས་ཀ་གསར་པ་དེ་ལས་**ན་འདོད**།

ཆོས་མཚོ ཁྱེད་རྩལ་སྦྱོང་ང་ཨེ་འགྲོ། འོ་ན་ཁྱེད་ལྷང་ལི་ཨེ་རྩེ།

མགོན་པོ་སྐྱིད རྩལ་སྦྱོང་ང་ཕལ་ཆེར་འགྲོ་གི་མེད། རེད་དྲ་ལྷང་ལི་ཟོ་མཚམས་མཚམས་མ་**རྩེས་ན་འདོད་གི**

ཆོས་མཚོ དེས་ན་བཟང་གི ང་ར་ལྷང་ལི་**རྩེ་རྒྱུར**་དགའ། གཞུག་ནས་མཉམ་པས་**རྩེ་གི**་འགྲོ།

མགོན་པོ་སྐྱིད **དེ**་ཡས། ནངས་ཀ་ལྷང་ལི་**རྩེ་གི་འགྲོ**།

ཆོས་མཚོ ཡ་དེས་ན། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་ཐོག་ནས་ཐུག

མགོན་པོ་སྐྱིད ཡ་ཡ་ཡ།

Exercise 12 Use the phrases below and ask a student what he / she wants to do. Please refer to Notes-2, Chapter 8.

གླུ་དབྱངས་ང་ཉན	བྱ་བ་ལས	ཁྱེད་རིག
ཡུའུ་བ་འགྲོ	བྲོ་རྩེ	གློག་བརྙན་ན་ལྟ
ཁ་བརྡ་ཡས	ཁྱེད་ལ་ཐུག	ལྷང་ལི་རྩེ
ཨམ་སྐད་བཤད	མལ་ཧོར་འགྲོ	ཟ་མ་ཟ

ཁྱེས་ཆི་གཟིག་ལས་ན་འདོད།

ངས་རོགས་པ་གཟིག་ག་ཁ་པར་བཏང་ན་འདོད།

Question

Answer

1. ______________________ 2. ______________________

3. ______________________ 4. ______________________

5. ______________________ 6. ______________________

7. ______________________ 9. ______________________

10. ______________________ 11. ______________________

Exercise 13 Make true statements about yourself using Tibetan frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ______________________________(always) ངས་རྒྱུན་དུ་ང་རང་གི་ཞ་ཡས་དྲན་གི

1. ______________________________(seldom)
2. __________________________(sometimes)
3. ______________________________(rarely)
4. ______________________________(usually)
5. ______________________________(never)
6. ______________________________(always)
7. __________________________(sometimes)
8. ______________________________(never)

Exercise 14 Ask a student what Uncle Sgrol ma skyabs does and when according to his calendar.

དཔེར་བརྗོད། Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་སྐྱབས་བ་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ནམ་ཡོད། A: གཟའ་ཟླ་བ་གི་ཉིན་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།

Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད། A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།

9 གཟའ་ཟླ་བ	10 གཟའ་མིག་དམར	11 གཟའ་ལྷག་པ	12 གཟའ་ཕུར་བུ	13 གཟའ་པ་སངས	14 གཟའ་སྤེན་པ	15 གཟའ་ཉི་མ
9	9	9	9 ཡར་ར་ལངས	9	9	9
10	10	10	10	10	10 གླང་ལི་རྩེ	10
11	11 ཁ་བརྡ་ཡས	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13 གུང་ཇ་འཐུང	13	13	13 གུང་གསེང་བྱེད
14	14	14	14	14	14	14
15 བོད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད།	15	15	15	15	15	15
16	16	16 ཏོ་ཆ་རྒྱག	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17 གློག་བརྙན་ཁང	17
18	18	18	18	18 དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ	18	18
19	19 ཉལ་གི་འགྲོ	19	19	19	19	19

1. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
2. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
3. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
4. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

5. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

6. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

7. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

Exercise 15 Discuss regular activities you want / do not want to do listed below. Use frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཟ་མ་བ་གིས་སྐོལ་ན་མི་འདོད། or ངས་ཟ་མ་ནམ་ཡིན་ན་ར་བསྐོལ་ན་འདོད།

ཟ་མ།	སྦྱོང་།
སློབ་གྲྭ།	ལྟ།
གློག་བརྙན།	ལས།
ཁ་བརྡ།	སྐོལ།
རྒྱ་སྐད།	འགྲོ།
ལས་ཀ	ཏོ།
སིལ་ཏོག	ལེན།
གླུ།	ཡས།

1. ______________________________
2. ______________________________
3. ______________________________
4. ______________________________
5. ______________________________
6. ______________________________
7. ______________________________
8. ______________________________
9. ______________________________
10. ______________________________
11. ______________________________
12. ______________________________
13. ______________________________
14. ______________________________
15. ______________________________
16. ______________________________

ནས It has many functions as a postposition, causative conjunction, participle particle, and interrogative adverb.

As *from*	Notes	As ablative	Notes
རྒྱ་མཚོ་མཚོ་སྔོན་**ནས**་ཡོང་། Rgya mtsho is from Mtsho sngon.		འདི་**ནས**་ཁྱིམ་**མ**་ཐག་མི་རིང་། It is not far from here to home.	distance
ཁ་ངན་ཕ་མ་གི་ཁ་**ནས**་བསླབས། Bad words are learned from parents.	origin	དུས་ཚོད་བདུན་**ནས**་དགུ་**བར་ར**་ངས་ལས་ཀ་ལས། I work from seven to nine.	starting point of time
དུ་བ་དུ་ཁུང་ནས་འཕྱུར། The smoke came out of a chimney.		རླངས་འཁོར་འདི་འདི་**ནས**་ཁམས་**མ**་འགྲོ་གི་ཡོད། This bus goes to Khams from here.	starting point of a place

Prep. *through / by*	Notes	Temporal postposition	Notes
ལས་ཀ་ལས་**ནས**་ཚར་དགོས། One must do the job to get it done.	Verbs before ནས are in PAT and lead to a result.	ལོ་བདུན་གི་ཐོག་**ནས**་ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱེལ། The children are not sent to school at the age of seven.	ནས, with numerical words, conveys a temporal notion.
འདི་ཞེད་སོང་**ནས**་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། (One) will not arrive by walking so.		དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྟེང་**ནས**་ང་འགྲོ། I leave at eight o'clock.	
དཔེ་ཆ་མཐུག་པོ་འདི་བལྟས་**ནས**་མི་ཚར། This thick book is so thick that one can never finish reading it.		ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་**ནས**་ཨ་ཕ་ཡོང་རྒྱུ་རེད། (My) Father will return in a month.	

Causative conjunction	Notes	Participle case	Notes
ཟ་མ་ཟོས་**ནས**་ཚར་སོང་། The food was eaten (up).	In past tense mood, the secondary verbs indicate a result.	ཁོས་རྟ་ཞོན་**ནས**་ལུག་འཚོ། He herds sheep while riding a horse.	The actions take place simulta-neously; the verbs before ནས are always in PAT.
ལས་ཀ་ལས་**ནས**་གྲུབ་ཐལ། The work has been done.		ཞི་མོ་དཔེ་ཆ་བཟུང་**ནས**་སློབ་གྲྭར་འགྲོ། The daughter goes to school holding books.	
ཟོག་བཙལ་**ནས**་རྙེད་སོང་། The livestock was looked for and found.		ང་བལྟས་**ནས**། ཁུར་གིས་ཁ་མ་གྲགས། Looking at me, he said nothing.	

ནས as an emphatic affirmative particle and as an interrogative particle		
Question	Statement	Notes
ཁྱེད་སློབ་མ་བཙའ་རྒྱུ་ཡིན་**ནས**།	ང་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་སློབ་མ་བཙོས་**ནས**།	❶Without ནས, questions become statements. ❷ནས is stressed in a question; whereas the subject is stressed in a statement.
ད་ཁོ་བོ་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ་གི་ཡོད་**ནས**།	ཁྱུར་གི་ར་མཇལ་གི་སོང་**ནས**།	
ཞ་ཡས་བོ་ཉལ་བཏང་**ནས**།	ངས་ཁོ་བོ་བསྙལ་བཏང་**ནས**།	
ཡི་གེ་འདི་སུས་བྲིས་**ནས**།	དེ་ཨ་ཕས་བྲིས་**ནས**།	
ཁྱེད་ཡུལ་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་**ནས**།	མི་འདུག ང་མདང་དགོང་ར་ཡུལ་ནས་བསྡད་**ནས**།	

ན It has multi-functions such as conditional adverb, temporal postposition, locative postposition, and infinitive case.

Conditional adverb	**Notes**	**Infinitive case**	**Notes**
ཁྱེད་འགྲོ་**ན**་ང་ར་འགྲོ། I will go too, if you go.	All the statements are hypothetical.	བྱ་བ་འདི་ལས་**ན**་སླ། This job is easy to do.	It can generally be treated as infinitive case.
དངོས་པོ་གོང་དཀའ་**ན**། སྒོར་མོ་བརྒྱ་གིས་མི་འདང་། 100 *yuan* is not enough if things are expensive.		དངོས་པོ་འདི་བཀོལ་**ན**་བདེ། This thing is handy (to use).	
ཕ་མ་གཟུགས་ཆེ་**ན**། ཞ་ཡས་ར་ཆེ་རྒྱུ་རེད། The children will also grow tall if their parents are tall.		ངས་འདི་ནས་འདུག་**ན**་མི་འདོད། I do not want to stay here.	

གི: postposition vs. noun-adj. converter			
As postposition	**Note**	**As noun-adj. converter**	**Note**
ཁོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་**ལམ་གྱི**་མི་འགྲོ། ལམ་ལོག་དག་དག He is always not on the right track, but on the wrong one.	on	སྐད་ཆ་དྲང་མོ་**སེམས་གྱི**་ཡིན། Direct comments are honest.	heart-honest
དཔོན་པོ་གྲགས་ཅན་གཅིག་**པེ་ཅིན་གྱི**་ཡོང་གི་ཡོད། A well-known leader is coming from Beijing.	from	**སེམས་ཆུང་གི**་མི་ཁྱུར་གི་མིན། He is not a careful person.	care-careful
ལྷངས་འཁོར་ས་**འདི་གི**་འགྲོ། མི་ཚང་མ་འདི་ནས་འཛོམ་དགོས། The car leaves from here. All people gather here.	from	**བརྩེ་དུངས་གྱི**་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི One loses his heart to his beloved girl.	affection-beloved
ཞི་ལི་གཅིག་གིས་**ཐང་གི**་རྡོ་འཐུ་གི་ཡོད། A boy is collecting stones from the ground.	from	**ཐག་རིང་གི**་ཕ་ཡུལ་ཡིད་ར་རྔོང་གིས་དྲན། One misses his distant hometown very much.	long distance-distant
ང་**བྲག་ཁ་གི**་འདུག་མི་ཐུབ། I cannot stand on the edge of the cliff.	on	**ཕ་ཚ་གི**་སྐད་ཆ་མི་སྙན། Caring advice sounds hard to hear.	care-caring

Temporal postposition	Notes	Locative postposition	Notes
དུས་ཚོད་བདུན་པ་**གི་སྐེང་ན**་གློག་བརྙན་སྟོན་གི་མེད། There is no movie on at seven o'clock.	To express a temporal concept, ན is used with specific number.	གྱང་**གི་ངོས་ན**་སློ་སམ་གཅིག་ཡོད། There is a blackboard on the wall.	ན is locative if the main verb is the E-v.
ཟླ་བ་འདི**འི་ནང་ན**་དུས་ཆེན་གསུམ་ཡོད། There are three festivals this month.		ངས་ཚོང་ཁང་**གཅིག་ན**་གོ་རེ་ཉོ་གི་ཡོད། I buy bread in a shop.	
ཚེས་པ་བདུན་པ་**གི་ཉིན་ན**་ཨ་ཕ་ཡོན་བཏང་། (My) father came on the seventh day.		རི་**གི་འདབས་ན**་གཙང་པོ་གཅིག་ཡོད་གི There is a river at the foot of the mountain.	

Sensational markers

The following sensational markers are vocalized in a flat tone at the end of a statement to express personal feelings. Such markers, if stressed, convert the statements into tag questions.

Sensational Interrogative Markers				
Various form	**Preceding sound**	**Statement**	**English**	**Notes**
བ	བ	བོད་པ་ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཟ་མར་ལོབས་**བ**།	Tibetans can get used to foreign food, can't they?	❶The variant corresponds to the suffix, not to the post-suffix. ❷Stressing the variants, one raises tag questions. ❸Without stressing the variants, they are sensational statements.
ང	ང	ཁྱོད་དོ་དགོང་ཡོང་**ང**།	You would come tonight, wouldn't you?	
ག	ག	མིག་ཤེལ་འདི་གོན་ན་རིག་**ག**	You can see with these glasses, can't you?	
ན	ན	རྒན་མོ་དེས་གོན་རྒྱུ་མང་ང་གོན་**ན**།	The old lady wears many clothes, doesn't she?	
མ	མ	ཟ་མ་འདི་ཧོང་གིས་ཞིམ་**མ**།	This food is tasty, isn't it?	
ག	Vowel	སྨུར་གེ་རྒྱུན་དུ་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ་**ག**	She always goes to the class, doesn't she?	
ར / ལ	ད	ཨ་མ་གི་ཚིག་ལོག་གིས་གནོད་**ར / ལ**།	Mother's scolding hurts. Doesn't it?	

ན: postposition		
ཁུར་གེས་ང**འི་སྔོན་ན**་ལས་གི་ཡོད།	He works / is working before me.	❶used to indicate a position of action if the agent is still there ❷used to indicate a position where an action is or was ongoing
ནངས་ཇ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་སྔོན་ན**་འཐུང་གི་ཡོད།	(Someone) has breakfast before eight o'clock.	
སྣོ་ན་ཆར་བ་འབབ་གོ་གི	It rains / is raining outside.	
ངའི་གཞུག་ན་འབྲོག་པ་ཁ་ཅིག་ཡོང་གི་ཡོད།	Several herders come / are following me.	
རི་**མགོ་ན**་དར་ལྕོག་གཅིག་བརྩིངས་ཡོད།	A prayer flag is erected on the mountaintop.	
ང་ལམ་**གི་འགྲམ་ན**་འགྲོ། ཁུར་གེ་ལམ་**གི་ཐོག་ན**་འགྲོ།	I walk on the side of the road; he walks on the road.	
དགོན་པ་ན་གྲྭ་པ་མང་ང་རིག་རྒྱུ་ཡོད།	There are many monks in a monastery to see.	

ནས: postposition (with locative nouns)		
ཁུར་གེས་**ངའི་སྔོན་ནས་**ལས་རྒྱུ་རེད།	He will work before me.	future tense
ནངས་ཇ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་སྔོན་ནས་**འཐུངས་ཐལ།	(Someone) had breakfast before eight o'clock.	past tense
སྔོན་ནས་ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད་ / བབས་སོང་།	It will rain / rained outside.	future tense / past tense
ངའི་གཞུག་ནས་འབྲོག་པ་ཆ་ཅིག་ཡོང་ཐལ།	Some herders followed after me.	past tense
ང་ལམ་**གི་འགྲམ་ནས་**འགྲོ། ཁྱོད་ལམ་**གི་དཀྱིལ་ནས་**སོང་།	I will walk on the side of the road, and you walk in the center of the road!	in imminent prospect
དགོན་པ་ནས་གྲྭ་བ་མང་ང་རིག་རྒྱུ་རེད།	(One) would see many monks in a monastery	in future tense

ན vs. ནས: locative in various tense			
ན as locative postposition	Notes	ནས locative postposition	Notes
ཁྱིམ་ན་ཁ་རྩང་མི་གཅིག་ར་མེད། Nobody was at home yesterday.	ན with E-v expresses *someone is somewhere.*	ཁ་རྩང་**ཁྱིམ་ནས་**མི་གཅིག་ར་མ་བསྡད། Nobody stayed at home yesterday.	past tense
གཞུག་ནས་ང་**འདི་ན་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། I will not be here in future.		གཞུག་ནས་ང་**འདི་ནས་**འདུག་རྒྱུ་མིན། I will not stay here in future.	future tense
ད་**ངེད་ཚང་ན་**འགྲུལ་པ་བཞི་ཡོད་གི There are four guests in our home.		**ངེད་ཚང་ནས་**འགྲུལ་པ་བཞི་བོ་མི་འདུག The four guests wouldn't stay at my home.	It tells what might happen.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

རེབ་གོང་གི་ལོ་སར།

ལོ་སར	New Year	ལོ་སར་བོད་ནས་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན།
བཟའ་མི	family member	ངེད་ཚང་ང་བཟའ་མི་མང་ང་ཡོད།
མཉམ་འཛོམས	gathering	དེ་རིང་སློབ་གྲོགས་ཚོས་མཉམ་འཛོམས་རྒྱག
དུས་ཆེན	festival	བོད་ན་ལོ་གཅིག་ག་དུས་ཆེན་དུ་ཡོད།
སྐྱེས	to be born	ངའི་ཞི་ལི་ན་ཉིང་སྐྱེས།
རྒན་གཞོན	junior and senior; young and old	རྒན་གཞོན་ཚང་མ་གིས་སྒྲིག་ལམ་བརྩི།
མཉམ་དགའ	to be happy together	ང་ཚོ་མཉམ་དགའ་མཉམ་བསོད་ཡིན།
ལོ་རྙིང	old year	ལོ་རྙིང་ང་དོན་དག་མང་ང་གྲུབ་སོང་།
ཕར་སྐྱེལ	to see off; to send-off	ཁོ་མོས་དངོས་པོ་ཕར་སྐྱེལ་གི་ཡོད།
བསུ	to welcome	བག་མ་དེ་རིང་བསུ་གི་ཡོད།
ཇ་མ་དགྲི	to tie up loose ends	དེ་རིང་གི་ཇ་མ་དེ་རིང་དགྲི་དགོས།
ཚུར་བསུ	to welcome	ལོ་སར་ཚུར་བསུ། ལོ་རྙིང་ཕར་སྐྱེལ།
སྤྱི་ཟླ	month (Gregorian calendar)	ང་སྤྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ནང་སྐྱེས།
ཡུལ་གྲུ	region	ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས་ཕག་ཤ་མི་ཟ།
ལི་ཐོ	calendar	བོད་གི་ལི་ཐོ་ལྟར་ན་ད་ཟླ་བ་གསུམ་པ་རེད།
བརྩི	to count	ངས་ལུག་གི་གྲངས་ཀ་བརྩི།
ནོ་གིས	because	ནམ་ཟླ་འཁྱགས་ནོ་གིས་གོན་རྒྱུ་སྲབ་གི
ཚར	to be completed: to be finished	ངས་ལས་ཀ་ལས་ཚར།
ཁ་དྲོ	Good luck!	ཁྱོད་ཟོ་ལམ་ནས་ཁ་དྲོ།
གླེང	to talk about; to mention	དོན་དག་ངན་པ་དེ་མ་གླེང་།
ཉན	to listen; to become; to be allowed	ཁྱུར་གིས་ངའི་ཁ་ཉན་གི
ཨ་ཏུ་གིས	the most (superlative)	ཟ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་ཞིམ་པོ་ཤ་རེད།
གྲ་སྒྲིག་ཡས	to prepare	ངས་སློབ་ཁྲིད་ར་གྲ་སྒྲིག་ཡས་གི་ཡོད།

གཞི་བདག	mountain deity	ཁྱོད་གཞི་བདག་ག་དད་པ་ཨེ་ཡོད།
བསང་ཕུལ	to offer *bsang* (incense)	ད་ནངས་ང་བསང་ཕུལ་གི་འགྲོ།
གཡང	good fortune	དེ་བ་ཚང་ང་གཡང་འཁོར་གི་ཡོད།
སྔོན་ན	before (locative)	ངའི་སྔོན་ན་སྐྱི་མང་ང་བཤར་ཡོད།
ལེགས་སྐྱེས	present; gift	ལེགས་སྐྱེས་མང་ན་ང་སེམས་དགའ།
ཤ་ཉེ	relative	ངས་ཤ་ཉེ་མང་ང་མགྲོན་ན་བོས་ཡོད།
གོ་རེ	bread	"གོ་རེ"ཟེར་ན་ལྷ་ས་གི་སྐྱིས་ཏ་མི་གོ
མཆོན་ན	for; in connection with	ཁོར་མཆོན་ན། རྩིས་རིག་དཀའ་མོ་རེད།
འགྲོ་སྒོ	expense	ཡོང་སྒོ་ར་འགྲོ་སྒོ་མགོ་མི་ཐུག
ཕྱི་ནང	inside and outside	ལས་ཁུངས་དེ་ཕྱི་ནང་གཙང་མ་རེད།
ཚགས་པར	newspaper	པོ་ལིན་ནས་ཚགས་པར་གོང་དཀའ་མོ་རེད།
སྲུ་མོ	sister-in-law	ངའི་སྲུ་མོ་ར་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀ་མི་མཐུན།
ཚ་བོ	nephew; cousin	ངའི་ཚ་བོ་ད་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཡིན།
ཚ་མོ	niece; cousin	ངའི་སྲུན་ཡ་གི་ཞི་མོ་ངའི་ཚ་མོ་ཡིན།
དུ་བ་འཐེན	to smoke	དུ་བ་འཐེན་མཁན་ཧ་ཞུང་རེད།
ལྒང་ལི་རྩེ	to play basketball	ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་ལྒང་ལི་རྩེ་ཁོམ་མེད།
གླུ་ལེན	to sing	གླུ་ལེན། བྲོ་རྩེ། སྐྱིད་པོ་བྱེད།
གོན་རྒྱུ	something to put on; clothes	དེང་སང་གོན་རྒྱུ་གང་དགོས་རེད།
གོང་དཀའ	expensive	ཆོ་ལེན་དེ་གང་དཀའ།
བ་གིས	ever	ཁྱོད་བ་གིས་སློབ་གྲྭར་ཨེ་འགྲོ།
ཁམས་གསེང	camping	དགོན་མཆོག་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད།
རེབ་གྱངས་ང	every time	འདི་ནས་ངས་རེབ་གྱངས་ང་མོག་མོག་ཟ།
གཅེས་ཕྲུག	beloved child	གཅེས་ཕྲུག་མང་ན་འཚོ་བ་ཧ་དཀའ་རེད།
དྲན	to miss; to remember	ངས་ད་ཕ་ཡུལ་དྲན་གི་ཡོད།
ཞོང་གིས	by nature; normally; ever	ཁོ་ཞོང་གིས་ཞི་ལི་རེད། ཞི་མོར་འདྲ་ན་ར།
སྒོ་ཁ	outdoor	སྒོ་ཁ་ན་ཁྱི་མང་ང་གིས་ངར་ལྷ་གི་ཡོད།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	ཁྱོད་ཡིད་ཚིམ་ན་ང་དགའ་གི

རང་མགོ་རང་རྒྱལ	wayward; to get one's way	ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་དེ་རང་མགོ་རང་རྒྱལ་རེད།
ལས་དབང	fate; destiny	རྒྱུད་མོ་སྒྲུ་རུ་མ་དེ་ལས་དབང་རྩོག་གི
སྐུན	to feel bored; to feel lonely	ང་ཁྲོའི་གཉོག་གཏམ་མ་སྐུན་གི
འཁྱུགས་ཧྲོ	cold	ངས་ཆུ་འཁྱུགས་ཧྲོ་གཏན་ནས་མི་འཐུང་།
རྗེས་ལུས	to be late	ཁོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་སློབ་ཁྲིད་གི་རྗེས་ལུས།
བཟོ་གྲྭ	factory	བཟོ་གྲྭ་འདིར་བཟོ་བ་སྟོང་གཉིས་ཡོད།
ན་ར	even though	ཁོ་ཡིས་ན་ན་ར་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད།
སྣང་བ་མཐོ	haughty; presumptuous	སྨྱི་ཆུང་ཆུང་། སྣང་བ་མཐོ།
ཆེ་གཟིག	much	ངས་རྒྱ་སྐད་ཆེ་གཟིག་མི་ཤེས།
བཅའ	to make	དོ་དགོང་ངས་ཟ་མ་བཅའ།
ནད་པ	patient	ནད་པ་སྨན་པར་མཇེད་སོང་།
སྨན་ཁང	hospital	སྨན་ཁང་ནང་ན་ནད་པ་ཏག་ཏག་རེད།
སྨན་པ	medical doctor	སྨན་པ་མང་ཤོས་ཞི་ལི་རེད།
ཏ་ནི	all	སྨྱི་ཏ་ནི་ལམ་ན་ཡོད།
གཉེར	to take care of	རྒན་མོས་བྱིས་པ་གཉེར་གི་ཡོད།
སྤྲོ་ལངས	to get angry	སྨྱི་ཚོ་ཐུང་དེ་སྤྲོ་ལངས།
ད་ད་ད	instant; immediately	ཁོའི་ཁོང་ཁྲོ་ད་ད་ད་དེངས་འགྲོ།
བཅའ་དག	neat; tidy	ང་ཁང་བ་བཅའ་དག་འདི་དགོས།
མགོར་ཞ	to become one's responsibility	འགན་ལྷི་མོ་འདི་ངའི་མགོར་ཞ།

གནས་ཚུལ་ཐོར་བུ

རེ་རེ	every; each	མི་རེ་རེར་དཔེ་ཆ་གཅིག་རེ་ཡོད།
དར་ལྕོག	prayer flag	སྒང་ཅོག་ཅོག་དེའི་སྟེང་ན་དར་ལྕོག་གཉིས་ཡོད།
བརྩེངས	to erect	དར་ལྕོག་དེ་གཉིས་ཀ་ཁྱུར་གེས་ན་ཞིང་བརྩེངས།
ལ་ལ	some	ཁྱུར་གེ་ས་ཆ་ལ་ལ་གཟིག་ག་མི་དགའ།
མདའ་འཕེན	to shoot an arrow; archery	ངས་མདའ་འཕེན། ཁྲོས་འཔེན་སྟོན།
གཅིག་གིས་མི་ཚད	more than one	ང་སྤྱུན་ཡ་གཅིག་གིས་མི་ཚད་ཡོད།

ཆ་ཅིག	several	ང་དགའ་རོགས་ཆ་ཅིག་ཡོད་ན་ཅི་མ་རུང་།
ཆ་རེ	several	ཁོ་མོར་གཉེན་ཉེ་ཆ་རེ་ཡོད།
སྨོན་ལམ	prayer; wish	རྒན་མོ་དེས་འཆི་ཁར་སྨོན་ལམ་རྒྱག
གསར་བུ	young man	གསར་བུ་དེ་ཕོ་ཚོད་ཆེ།
གསར་མོ	young woman	གསར་མོ་དེ་སྔོར་མོར་བསེར།
དད་པ་ཅན	pious; devout	སྐྱི་དད་པ་ཅན་སེམས་སྐྱིད་ཟེར།
སྔགས་པ	lay tantric specialist	སྔགས་པ་རེབ་གོང་ན་གང་མང་རེད།
ཆོས་སྒྲུབ	to practice the dharma	ངས་ཚེ་འདི་ན་ཆོས་སྒྲུབ་གི་མེད།
ཁངས	snow	དེ་རིང་སྔོན་ཁངས་ཆེ་གཟིག་འབབ་གི་ཡོད།
འགུལ	to move	སའི་གོ་ལ་འགུལ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་མི་ཚོར།
རུལ་བ	rotten; decayed	ཟས་རུལ་བ་ཟོས་ན་ཁོག་མི་བདེ།
ཁེར་ཆད	stray; alone	ལུ་གུ་ཁེར་ཆད་དེ་སྐྱུང་ཀིས་ཟ་ཉེན་ཆེ།
ཆ་མེད	strange; unfamiliar	སྐྱི་ཆ་མེད་དེ་སྐྱི་ཆེན་གཟིག་རེད་ཟེར།
སྡུག་སྐྱོང	to suffer	ད་ངས་འདིར་ལོབས་སོང་། སྡུག་སྐྱོང་གི་མེད།
ད་བར	nowadays	ད་བར་རྒྱ་མི་མང་པོ་ནོགས་པོ་རེད།
ཚ་སྨུགས་ཆེ	sultry	གྲུང་གོའི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཚ་སྨུགས་ཆེ།
བཞུན་མོ	delicate	ཞི་མོ་གན་བཞུན་མོ་གཟིག་རེད་ནང་།
འདྲ་འདྲ	similar; same	མཆེར་མ་གཉིས་ཀ་འདྲ་འདྲ་རེད།
ཤེད	strength; power	ང་ཤེད་མི་ཆེ། རེད་དྲ་ངའི་སྤུན་ཡ་ཤེད་ཆེ།
དེ་མོ	such; so	དེ་མོ་མ་བཤད། དེ་མིན་ཁོས་འཚིག་པ་ཟ་འགྲོ།
བསྡོམས་པས	all together; in total	བསྡོམས་པས་ལུག་གསུམ་འཚོང་གི་མེད།
ཐོང་བ	sheep (two year old male)	ཐོང་བ་ར་ཤབ་གཟན་ཚང་མ་ཕོ་ལུག་རེད།
ཤབ་གཟན	male sheep	ཤབ་གཟན་གི་ཤ་ཞིམ་པོ་རེད།
ཁ་གང	adult (animal)	ཤབ་གཟན་ཁ་གང་རིན་མཐོ།
གྲུབས་གིས	together	ངས་ཤབ་གཟན་ར་མ་མོ་གྲུབས་གིས་འདེད།
མ་མོ	ewe	མ་མོ་ར་མཆེར་མོ་མོ་ལུག་ཡིན།
འབྲོག་པ	herders	འབྲོག་པ་ཟོས་སྔོ་ཧེ་ཟ་རེད།

འདེད	to drive	ངས་ཕྱུགས་ཟོག་རི་མགོར་འདེད།
གཡོར	to lend	དེང་སང་སྐྱོར་མོ་གཡོར་སླ། དོམ་བསྐྱུ་དཀའ།
དག་དག	exact; plenty	ཁྱུར་གེར་སྐྱོར་མོ་དག་དག་རེད།
པར་རྒྱག	to copy	དཔེ་ཆ་འདི་ངས་པར་རྒྱག
ཤེལ་དམ	bottle	ཤེལ་དམ་དེ་ཆུང་ན་ར་ནང་ང་ཆུ་རྒྱ་མ་གང་ཤོང་།

ཨ་མདོ་ནས། འབྲས་ལྗོངས་ནས། བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ནས་བལྟས་ན།

ལྟར་ར	according to	དུས་ཚོད་ལྟར་ར་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ།
བརྩི	to count	ཞ་ཡས་དེས་ད་པོ་བརྩི་མི་ཤེས།
དེང་སང	nowadays	དེང་སང་ཆང་འཐུང་མཁན་ཞུང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ན་ཁང་བ་མཐོན་པོ་མང་།
སྐབས་བ	during	འཐབ་འཁྲུག་གི་སྐབས་བ་སྲོག་ཉེན་ཆེ།
འཐབ་འཁྲུག	battle	འཐབ་འཁྲུག་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
རྒྱལ་པོ	king	རྒྱལ་པོ་ར་བཙུན་མོ་གཉིས་འགྲིག་གི་མེད།
སྔ	early	ང་ནངས་སློབ་མ་ཚོ་ཧོང་གིས་སྔ།
ནས	barley	ནས་བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་རེད།
སྲན་མ	bean	སྲན་མ་བོད་ན་ཧ་ཅས་འ་བཀོལ་གི་ཡོད།
གྲོད་པུ	animal's stomach	མིའི་ཕོ་བ་ལ་གྲོད་པུ་མི་ཟེར།
བཙོས་མ	cooked	སྔོ་ང་བཙོས་མ་ང་མི་དགའ།
ཁུ་བ	soup	ཁོ་མོ་ཁུ་བར་ལྟོས་ན་ཐུག་པ་རྩིག་པོར་དགའ།
ནང་ཁྲོལ	guts	འཛར་མན་ནས་ནང་ཁྲོལ་མང་ང་ཨེ་ཟ།
ཆོས་ལུགས	religion	ཆོས་ལུགས་ར་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀ་ཁ་ཁ་རེད།
ཆོ་ག	rite; ritual	ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྣ་ཁ་མང་།
རྣ་ཅོག	ear	སྤྲང་པོ་དེའི་རྣ་ཅོག་གྲང་ནས་ཤིང་ཡོད།
ཆང་ཕོར	alcohol cup	འགྲུལ་བས་ཆང་ཕོར་གསུམ་འཐུངས།
ལོངས་སྤྱོད	consumption	ལོངས་སྤྱོད་ར་ཐོན་ཚད་དོ་མཉམ་ན་བཟང་།
གོ་སྐབས	opportunity	གོ་སྐབས་མང་། རེད་དྲ་གཅིག་ར་མི་ཟིན།

ཐན་ལྟས	bad omen	ཕོ་རོག་གྲགས་ན་ཐན་ལྟས་ཡིན།
གཙང་མ་ལས	to clean	ཁང་པ་གཙང་མ་ལས་ན་ང་མི་ཧྲ།
ཁ་མཆུ	argument; quarrel	གྱོད་ཡ་གཉིས་གིས་ན་ཉིང་ཁ་མཆུ་བརླངས།
ཐག་གཅོད་ལས	to make a decision	ན་ཉིང་གི་ཁ་མཆུ་དེ་ཐག་གཅོད་ལས།
བུ་ལོན	debt	ཚོང་ཏ་ལོག་ནས་བུ་ལོན་ཐུག
གདོན	evil	སྨོན་པ་དེ་གདོན་གིས་བཟུང་ཡོད་ཁ་རེད།
བར་ཆད	hindrance; obstacle	དོན་དག་བཟང་བོར་བར་ཆད་མང་།
འཁྲུད	to wash	དེ་རིང་ངས་གོན་པ་འཁྲུད་དགོས།
རྒྱན་ཆ	jewelry	ཞི་མོ་མང་ང་གིས་རྒྱན་ཆ་འདོགས།
མཆོད་ཁང	shrine	མཆོད་ཁང་ནང་ན་སྐུ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་ཡོད།
གང་མང	a lot of; much	འདི་ན་ལྟད་མོ་གང་མང་ཡོད།
འཆམ	a religious dance	ཚེས་པ་བཅུ་བ་གི་ཉིན་ན་འཆམ་སྐྱེག་རྒྱུ་རེད།
ཤོག་སྦག	fireworks	ཤོག་སྦག་ཞ་ཡས་ཐོར་མཆོན་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ།
རྒྱུན་མི་ཆད	do not stop; incessant	ཡུལ་སྐོར་བ་ལྷ་ས་ན་རྒྱུན་མི་ཆད།
འགྲིམ་འགྲུལ	transportation	འདི་ནས་ལྷ་སར་འགྲིམ་འགྲུལ་བདེ།
ང་རྒྱལ་ཆེ	arrogant	ང་རྒྱལ་ཆེ་ན། ཕམ་ཁ་འབྱུང་།
གྲབ་རྒྱགས	haughty; arrogant	མི་གྲབ་རྒྱགས་དེའི་ཁོག་ན་ཅང་མེད།
རྒུན་འབྲུམ	grape	རྒུན་འབྲུམ་ཚང་མ་མངར་མོ་མིན།
སྐྱོ་རྡོག	unripe; green	ཀུ་ཤུ་སྐྱོ་རྡོག་གིས་སོར་གཟན།
ཁམས་དྭངས	to be physically good	དེ་རིང་ཨ་ཕ་ཁམས་དྭངས་མེད།
གནམ་ངོ་ཐང	to become sunny	ད་གནམ་ངོ་ཐང་ཡས་ཉི་མ་ཤར་ཐལ།
ཁ་བདེ	eloquent	མྱི་ཁ་བདེ་དེ་གྲུང་གོའི་གཙོ་འཛིན་རེད།

ཁྱིམ་བདག་མ་ཚོས་མཚོ་དང་ཁོ་མོའི་གྲོགས་མོ་གསར་བ་མགོན་པོ་སྐྱིད།

སོས་དལ	to be at leisure; to be carefree	དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཞིང་པ་ཐོ་སོས་དལ།
སྔོན་ཆད	before (temporal)	སྔོན་ཆད་ཁོ་འབྲོག་པ་གཟིག་རེད།
རེམ་མ	quick	རེམ་མ་འགྲོ། ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད།

འབུད	to turn to; to get on	ཙོག་ཙེའི་སྟེང་ངམ་འབུད། ཉེན་ཁ་ཆེ།
གནས་ཚུལ	situation; information	ཁྲོའི་ཕྱོགས་ནས་གནས་ཚུལ་གཅིག་ར་མི་གོ
སྙིང་རྗེ་པོ	cute	ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་དེ་སྙིང་རྗེ་པོ་རེད།
འདོད་པ	desire; want	ང་བདེ་ཐང་ཡིན་ན། འདོད་པ་གཞན་པ་མེད།
རྩལ་སྦྱོང	sport	རྩལ་སྦྱོང་བོད་ནས་མི་དར།
སིལ་ཏོག	fruit	སིལ་ཏོག་གིས་ལུས་ཕུང་ང་ཕན།
ཨ་རྫ་བོ	the good one	འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་འདི་ཨ་རྫ་བོ་རེད།
མཛེས་མ	beautiful woman	བུ་མོ་མཛེས་མར་མི་དགའ་མཁན་སུ་ཡོད།
རྙིང	old	སྤྱི་ཚོགས་གསར་རྙིང་གི་ཁྱད་པར་ཆེ།
མདོ་མེད	empty-headed; without principle	ཞི་ལི་མདོ་མེད་དེས་སྒོར་མོ་བསྙིམས་ཐལ།
གནང	to give	ཨ་ལག་གིས་མཛལ་བར་ཅང་ར་གནང་གི་མེད།

སློབ་ཚན་བཞི་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Possessive Pronouns
- ཅང་ར in Negative Statements
- Possessive Forms of Nouns
- Possessive Adjectives
- Forms of Plural Pronouns
- གཅིག་ར in Negative Statements
- སུ་ར in Negative Statements

Two shrines, Sger rtse (Gaize 改则) County, Mnga' ris (Ali 阿里) Administrative Region, TAR (2003, Toni Huber).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཞིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

དེ་རིང་ངེད་ཚའོ་**ཨ་མདོ་གི**་བོད་སྡེ་གཞིག་ག་ལྟ་གི་འགྲོ། གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་རྨ་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ན་ཡོད། དེ་ཟེ་ཡིང་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་རས་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ་ཡིན། སྡེ་བ་དེ་ན་ཁྱིམ་ཚང་སུམ་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ་ར་སྡེ་མི་བསྡོམས་པས་ཉིས་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ར་བཞི་བཅུ་ཡོད། སྡེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཨམ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། ཁང་ལེབ་གི་ནང་ན་འདུག་གི་ཡོད། **ཁོ་ཟེའི**་མེས་པོ་མཚོ་སྔོན་**ཞིང་ཆེན་གི**་ཤར་ལྷོ་མཚམས། **ངེད་སང་གི**་མགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ནས་ཆད་ཟེར།

སྡེ་མི་མང་ཆེ་ཤོས་ཞིང་པ་རེད། ལོ་ཏོག་གཙོ་བོ་གྲོ་རེད། ཞོག་ཁོག སྲན་མ། **སྨུམ་རིགས་གི**་ལོ་ཏོག་ར་འདེབས་གི་ཡོད། དེས་མི་ཚད། ཁྱིམ་ཚང་བརྒྱ་ཐམ་པ་འདྲ་མ་གཞིག་གིས་འབྲོག་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས། སྡེ་བ་འདི་**རོང་མ་འབྲོག**་རེད་ཟེར་ན་ཆོག་གི འབྲོག་པ་རིགས་གེས་**ཞིང་པ་རིགས་གེའི**་ཕྱུགས་ཟོག་ར་འཚོ། ཞིང་པ་རིགས་གེས་**འབྲོག་པ་རིགས་གེའི**་ཞིང་ར་འདེབས། སྡེ་བ་དེས་མཉམ་ལས་ཡས་གི་ཡོད། སྡེ་བ་ནང་གསེས་གིས་སྡེ་ཚུང་བདུན་ན་བགོས་ཡོད། **སྟོད་ཕྱོགས་གི་སྡེ་བ་བཞི་གི**་མིང་ང་ཡར་སྟོད་ར། **སྨད་ཕྱོགས་གི་སྡེ་བ་གསུམ་གི**་མིང་ང་མར་སྟོད་ཟེར་གི་ཡོད། སྡེ་བ་བདུན་པོ་**རང་རང་གི**་ས་ན་ཆགས་ཡོད། འདི་ཤེད་སྡེ་བ་སྲུང་ཐུབ། ཞིང་ལས་བདེ་མོ་ཤེད་ལས་ཐུབ་ཟེར།

བཅིངས་འགྲོལ་གི་གཞུག་ནས། སྡེ་བ་དེ་ན་འགྱུར་ལྡོག་མང་ང་འབྱུང་གི་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སློབ་མ་ར། ལས་བྱེད་པ། ཚོང་བ་མང་ང་སྡེ་བ་འདི་ནས་ཐོན། མི་འདི་རིགས་གེ་རྒྱུན་དུ་སྡེ་བའི་ནང་ན་འདུག་གི་མེད། དེང་མ་ཚོ་བ་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། གླིང་རྒྱལ་གིས་ད་བོ་ར་**དེང་མ་གི**་འགྲོ་ལུགས་མང་ང་རྒྱུན་འཛིན་ཡས་གི་ཡོད།

4.1 --Possessive forms of noun

Noun with suffix	Modified words		English	Note
དཀོན་མཆོག	གི	**དཔེ་ཆ**་འདི་ན་མེད།	Dkon mchog's book is not here.	The genitive case marker *གི* is used to modify nouns.
དེ་བ་ཚང		**ཕྱུགས་ཟོག**་སྒོ་ཁ་ན་ཡོད།	That family's livestock is outside the house.	
རྩེ་ཁོག		**ས་ཆ**་ཡག་གི	The land of Rtse khog is beautiful.	
ཆོས་སྒྲོན		**ཨ་མ**་དེ་རིང་ཡུད་ན་མེད།	Chos sgron's mother is not at home today.	
ཆོས་དར		**སློབ་གྲྭ**་ཧ་གི	Chos dar's school is good.	
ན་ཉིང		**ནམ་ལྷ**་དོ་ཚིགས་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད།	The weather last year was exactly the same as this year.	

Noun with suffix	Modified words		English	Note
བླ་བྲང་	གི	**དཔེ་ཆ**་འདི་ན་མེད།	Dkon mchog's book is not here.	
པེ་ཅིན་		**ཕྱུགས་ཟོག**་སྒོ་ཁ་ན་ཡོད།	That family's animals are outside the house.	
བར་སྣང་		**ས་ཆ**་ཡག་གི	The land of Rtse khog is beautiful.	

Noun without suffix	Modified words		English	Note
ཨ་མ	འི་ or ·ཡི·	**སྐྲ**་བྲི་གི་ཡོད།	(My) mother loses hair.	Either འི or ཡི is put after a noun without a suffix.
སྒྲོལ་མ		**སྐད**་ཧོང་གིས་སྙན་གི	Sgrol ma's voice is melodious.	
ང		**ཞི་ལི**་གང་ན་ཡོད་གི	Where is my son?	
ཕ་ལི		**ལྕགས་རིང**་ཞེ་ཐག་གིས་མཐོ་གི	The Eifel Tower (in Paris) is really tall.	
ཁྱུར་གེ		**ཀན་མོ**་མི་བཙོག་གཟིག་རེད།	His wife is a bad person.	
མི་ཚང་མ		**འཚོ་བ**་ཧེ་དགའ་རེད།	Everybody's life gets better.	

Exercise 1 Write genitive case markers in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བོད་མང་ང་གིས་རང་ <u>གི</u> རྡུས་མྱིང་བཀོལ་གི་མེད།

1. བོད་______ས་ཆ་མང་ང་ནས་རང་རང་______རྡུས་མྱིང་མི་བཀོལ།
2. ང་______སྤུན་ཡ་______ཀན་མོ་རྒྱ་མོ་གཟིག་ཡིན།
3. བོད་______དགོན་པ་______གྲྭ་བ་གཉེན་མི་སྒྲིག
4. ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་______ཨ་ཕ་ལྷ་སར་འགྲོ་ཞག་ཞག་རེད།
5. རི་ཅོག་ལེ་བ་དེ་______རྩེ་ན་ཟོག་ལུག་མང་ང་ཡོད།
6. གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་______གཞི་བདག་______ལྷ་ཁང་སོ་མ་རེད།
7. དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་______ཆགས་ས་ལྷ་ས་ན་མེད།
8. སྒྲོལ་མ་______དེང་མ་______འདུག་ས་འདི་ནས་ཐག་རིང་།
9. དཀོན་མཆོག་སྐྱིད་______འབྲོག་ས་______འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
10. བོད་ནས་ཆུང་མ་གིས་སྐྱེས་པ་______རྡུས་མྱིང་བཀོལ་གི་མེད།
11. ངོ་དགོང་______ལྷད་མོ་བོད་______སྐོར་རེད།
12. སྡེ་བ་འདི་______རྩ་བའི་བླ་མ་སྡེ་བ་འདི་ནས་མ་རེད།

> **ཧེ** is a comparative adverb, e.g., འཛར་མན་གི་དཔལ་འབྱོར་ཧེ་བཟང་རེད། The German economy gets better. ཞ་ཡས་དེ་ཧེ་ལས་རེད། That child works more.

1. **ས**, as a particle, combines with a verb in PRT to form a noun, e.g., འགྲོ་ས (destination); འདུག་ས། (address); ཆགས་ས (location). To modify such nouns, genitive case markers are dispensable. ངའི་འགྲོ་ས། = ང་འགྲོ་ས། ཁུར་གི་འདུག་ས། = ཁོའི་འདུག་ས། ལྷ་ས་ཆགས་ས། = ལྷ་སའི་ཆགས་ས།
2. A genitive case marker and a noun together form postpositions that correspond to such English prepositions as *in*, *on*, *at*, etc., e.g., ད་དགོང་གི་ལྟད་མོ་བོད་**གི་སྐོར**་རེད། The performance tonight is about Tibet. / སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་**གི་ཐོག་ག**་ད་སྒོར་མོ་མི་དགོས། No more money is needed on top of thirty *yuan* (someone has).
3. A genitive case marker before a *be* verb can be possessive, e.g., དཔེ་ཆ་འདི་ཟོ་**ངེད་ཚ་བོའི**་ཡིན། These books are ours. / འདི་**དཔལ་ལྡན་གི**་རེད། It is Dpal ldan's. / དེ་**དཀོན་མཆོག་གི**་རེད། That is Dkon mchog's. / གན་**སྒྲོལ་མ་གི**་རེད། That one is Sgrol ma's.

4.2 --Possessive adjectives and possessive pronouns

Singular			
Pronoun	Possessive adjective	Possessive pronoun	Example
ང	ངའི	ངའི	ང་ངའི་ཕ་མ་ར་འདང་ཆེ།
ཁྱོད	ཁྱོའི	ཁྱོའི	ཁྱོའི་ཕ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།
ཁོ / ཁུར་གི	ཁོའི / ཁུར་གིའི	ཁོའི / ཁུར་གིའི	ཁུར་གིའི་གཟུགས་མི་ཆེ།
མུར་གི / མོ / ཁོ་མོ	མུར་གིའི / མོའི / ཁོ་མོའི	མུར་གིའི / མོའི / ཁོ་མོའི	ཁོ་མོའི་རིག་པ་མི་རྣོ།
Dual			
ངེད་གཉིས	ངེད་གཉིས་གི	ངེད་གཉིས་གི	ངེད་གཉིས་གི་འདུག་ས་གཅིག་རེད།
ཁྱོད་གཉིས	ཁྱོད་གཉིས་གི	ཁྱོད་གཉིས་གི	ཁྱོད་གཉིས་གི་ངོ་ཨ་ན་མ་ན་རེད།
ཁོ་གཉིས / ཁུར་གི་གཉིས་ཀ	ཁོ་གཉིས་གི / ཁུར་གི་གཉིས་ཀའི	ཁོ་གཉིས་གི / ཁུར་གི་གཉིས་ཀའི	ཁོ་གཉིས་གི་འདྲ་དཔར་འདི་རེད།
མུར་གི་གཉིས་ཀ / མོ་གཉིས / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ	མུར་གི་གཉིས་ཀའི / མོ་གཉིས་ཀའི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀའི	མུར་གི་གཉིས་ཀའི / མོ་གཉིས་ཀའི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀའི	མོ་གཉིས་ཀའི་རང་བཞིན་མི་གཅིག་གི

Plural (more than two)			
ངེད་ཚོའོ	ངེད་ཚོའོ་གི	ངེད་ཚོའོ་གི	ངེད་ཚོའོ་གི་འགྲོ་ས་ཁ་ཁ་རེད།
ཁྱོད་ཚོའོ	ཁྱོད་ཚོའོ་གི	ཁྱོད་ཚོའོ་གི	ཁྱོད་ཚོའོ་བསམ་ཚུལ་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
ཁོ་ཚོའོ / ཁུར་གེ་ཚོའོ	ཁོ་ཚོའོ་གི / ཁུར་གེ་ཚོའོ་གི	ཁོ་ཚོའོ་གི / ཁུར་གེ་ཚོའོ་གི	ཁོ་ཚོའོ་གི་མི་རིགས་བོད་རེད།
མོ་ཚོའོ / ཁོ་མོ་ཚོའོ / སྨུར་གེ་ཚོའོ	མོ་ཚོའོ་གི / ཁོ་མོ་ཚོའོ་གི / སྨུར་གེ་ཚོའོ་གི	མོ་ཚོའོ་གི / ཁོ་མོ་ཚོའོ་གི / སྨུར་གེ་ཚོའོ་གི	མོ་ཚོའོ་གི་རྒྱ་སྐད་ཧོང་གིས་ཧྲ་གི
Note: ❶ཟོ is more often used than *ཚོའོ*, although they both are plurality markers, e.g., ཁོ་ཟོ; ངེད་ཟོ; ཁོ་མོ་ཟོ ❷Subject pronouns are also used as object pronouns.			

Exercise 2 Write genitive case markers in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཞ་ཡས་__གི__བློ་ཕྱུང་།

1. ཁུར་གེས་ང________ལེགས་སྐྱེས་འདོད་གི་མེད། དེ________རྒྱ་མཚན་ངས་མི་ཤེས།
2. ཁྱོད་ཁྱོད་རང________ལས་ཀར་ཨེ་དགའ། ཁྱོད________ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད།
3. ཁུར་གེ________གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་འཁྲུད་དགོས་གི གོན་རྒྱུ་རིགས་གེ་བཙའ་དག་མ་རེད།
4. སྨུར་གེ________སྤྱིང་བོ་ཚང་མ་གིས་ལྷ་ས་ན་ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད།
5. ཁྱོད་ཚོའོ་བོད________རྩམ་པ་ཨེ་དགའ། རྩམ་པ་བོད་ནས་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཟིག་ཡིན་ནི་རེད།
6. ཁོ་གཉིས་ཀ________རྩམ་པ་འབྲོག་ན་ཡོད། རོང་ན་མེད།
7. ཁོ་ཚོའོ་ཁམས་________ཤ་སྐམ་མ་ད་དགའ་གི་ཨེ་ཡོད། དེང་མ་དགའ་གི་མེད།
8. བོད་ནས་སྐྱི་ཚོགས་________སྦྲིག་ལམ་ལྟོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
9. ཨ་མདོ་________བོད་ཚང་མ་ཀྲུང་གོ་________སྐྱི་དམངས་ཡིན།
10. དགོན་མཆོག་འདང་རྒྱག་ཆེ་གི ཁོ________ཚུང་མ་ར་ཞི་ལི་ཁོ________མཉམ་པས་འདུག་འདོད་གི་མེད།
11. ས་འདི________ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་གི རེད་དྲ་མཁའ་དབུགས་བཙོག་གི
12. འབྲོག་དཔའ་ཟོ________འདུག་ས་སྦྲ་ཡིན། རེད་དྲ་དེང་སང་ཁ་ཡས་________འདུག་ས་ཁང་བ་ཡིན།

རྩམ་པ: A piece of butter is put in a bowl one-third full of hot water and allowed to melt. Cheese and barley flour are added and then mixed with the hand. Sugar is added according to individual preference. As used here, it means *source of livelihood*. ངའི་རྩམ་པ་འདི་ན་མེད། "The source of my livelihood is not here."

Exercise 3 Write genitive case markers and pronouns in the blanks.

1. ལུགས་སྨུག་འདི་ང________ཡིན། དེ________ཁ་མདོག་ཡག་གི
2. སྨི་འདི་གཉིས་________ནང་ནས། གང་________གཟུགས་མཐོ། གང་________གཟུགས་དམའ་གི
3. ངའི་སྤུན་ཡ་ཁོ________དབྱིན་ཡིག་________དགེ་རྒན་ན་དགའ་གི་མེད། དེ________རྒྱ་མཚན་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

4. དེ་རིང་ངས་ཡུལ་སྐོར་བ་ཆ་ཅིག་རིག དེ་ཚོའ______རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་རེད།

5. ཕྱུགས་ཟོག་གན་ཚོའ་______བདག་མོ་ཡོང་གི་ཡོད། སྨུར་གེ______རྟ་འདི་ནས་ཐག་ཧོང་གིས་རིང།

6. སྔོང་པོ་གན་______མེ་ཏོག་ཡག་གི རེད་དྲ་དེ______དྲི་མ་དེ་མོ་གཟིག་མི་ཞིམ་གི

7. སྨན་འདི་ནད་པ་འདི་______ཡིན། གན་ནད་པ་གན་______རེད།

8. སྨན་______རིན་གོང་ཧེ་མཐོ་རེད། བོད་ ______མང་ཚོགས་གིས་དཀའ་གི་ཡོད།

འདོད is polysemous:
❶to want: ངས་ཀ་ར་འདོད། I want candy.
❷to think: ངས་ཁོ་ལྕགས་བྱམས་ཡིན་འདོད། I think he is Lcags byams.

4.3 --Possessive adjectives

Singular		
Pronoun	Genitive case marker	Example
འདི	འི་ / གི་	ས་འདི་གི་ཟ་མ་དེ་མོ་གཟིག་མི་ཞིམ་གི
དེ		མེ་ཏོག་དེའི་མགོ་ན་སྦྲང་མ་གཟིག་འཁོར་གི་ཡོད།
གན་		ཞ་ཡས་གན་གི་ལག་ན་དངོས་པོ་ཨ་ཇྲ་གཟིག་ཡོད་གི
Dual		
འདི་གཉིས་	གི་	དཔེ་ཆ་འདི་གཉིས་གི་རྩོམ་པ་པོ་གཅིག་རེད།
དེ་གཉིས་		མྱི་དེ་གཉིས་གི་ཕ་ཡུལ་གཅིག་མ་རེད།
གན་གཉིས་		ཞྭ་གན་གཉིས་ཆེ་ཡོད། ང་འདི་དགོས།
Plural (more than two in quantity)		
འདི་ཚོའ / འདི་ཟོ	ཟོའི་ / གི་	དངོས་པོ་འདི་ཚོའ་གི་བདག་པོ་སུ་རེད།
དེ་ཚོའ / དེ་ཟོ		དངོས་པོ་དེ་ཟོའི་རིན་ངས་སྟེར།
གན་ཚོའ / གན་ཟོ		ཕྱུགས་ཟོག་གན་ཚོའ་ཤེད་བཟང་གི
འདི་རིགས་གེ	འི་ / གི་	སློབ་མ་འདི་རིགས་གེ་གི་དགེ་རྒན་དེ་རིང་མི་ཡོང་།
དེ་རིགས་གེ		དཔེ་ཆ་གསར་བ་དེ་རིགས་གེའི་འགྲོ་སྒོ་ངས་སྟེར།
གན་རིགས་གེ		མྱི་གན་རིགས་གེ་གི་འཚོ་རྟེན་ཟོག་ལུག་རེད།

Notes-2

1. The demonstrative pronoun དེ is used to avoid repeating pronouns, e.g., ང་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་གཟིག་ཡོད། རེད་དྲ་ང་དེར་མི་དགའ། I have a math class but I do not like it. / ངའི་གོན་རྒྱུ་མ་གོན། ཁྱོད་རང་གི་དེ་གང་ན་ཡོད། Don't wear my clothes! Where are yours?
2. English phrases such as *my thing* and *his thing* are expressed as ངའི་དེ and ཁུར་གེའི་དེ For example, ལག་ཁྱེར་ཁུར་གེའི་དེ་གན་རེད། His passport is that one. / ངའི་དེ་འདི་ན་ཡོད། Mine is here.

Exercise 4 Write genitive case markers, pronouns, and ergative case markers.

དཔེར་བརྗོད། ང<u>འི</u>་ཨ་མ་སྐྱེ་བའི་ནང་ན་ཡོད། ང་རྒྱུན་དུ<u>ཁུར་གེ</u>་ལྷ་གི་འགྲོ།

1. ལྷ་ས་_____སྐད་ཧོང་གིས་སྟན་གི རེད་དྲ་གོ་དཀའ་གི
2. ཁམས་པ་ཟོ་གཟུགས་ཆེ་ཟེར། _____་ཛེས་ཛེས་ཆེ་གི
3. བླ་མ་དེ_____ནང་འཁོར་གཞིག་སྐྱེ་བ་འདི་ནས་ཡིན། ང་_____མི་དགའ་གི
4. ལུགས་སློག་འདི་ང_____ཨ་མ_____རེད། ངས་ལས་བྱ་འབྲི་དུས་_____བཀོལ་གི་ཡོད།
5. དགེ་རྒན་_____ཁ་བརྡ་ཚང་མ་དོན་ཡོད་གི ང_____དང་ལེན་ཡས་ན་འདོད།
6. ཞ་ཡས་_____སློན་ལས་ན་གཞེ་གཞེ་གཏོང་དགོས་ནི་རེད། དེ་མིན་ད་ _____འོར་གིས་སློན་ལས་ནི་རེད།
7. གྲྭ་བ_____དགོན་པ་ན་ཡོད། _____ཁྲོམ་ར་ན་མེད།
8. རྒྱལ་ཁབ་འདི་_____སྲིག་ལམ་ཞེ་ཐག་གིས་ཞིབ་གི _____ལག་བསྟར་ཆེ་གཞིག་ཤེད་ཡས་གི་ཡོད།
9. ངས་ཁུར་གེ_____རྒྱུས་ལོན་གི རེད་དྲ་ཁུར་གེས་ང_____རྒྱུས་ལོན་གི་མེད།
10. སློབ་གྲྭ་འདི_____འགོ་བ་ད་ནངས་འདིར་ཡོང་གི་ཡོད། ཁྱོད་ _____ཐུག་ན་ཨེ་འདོད།

Exercise 5 Complete the dialogue.

དཀོན་མཆོག ཁྱོད_______་དགའ་རོགས་གསར་བ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

ཆོས་གྲགས ང་མོ_______ཐོག་ག་དུངས་གི རེད་དྲ་ཁུར་གེ་མཚམས་མཚམས་མ་དཀའ་ལས་ར་རེད། ཁུར་གེ_______དོན་ན་ང་མི་ཁོམ་གི བླ་བ་འདི_______མཇུག་ག་ཁུར་གེ_______ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལྷ་གི་འགྲོ་དགོས། ཁྱོད་ཞྭངས་འཁོར་གཞིག་ཨེ་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ཡོད། ངས་______བཀོལ་གི་མེད། ཁོམ་པ་ཡོད་ན་ཁྱོད་ཤོག ཁྱོས་ངའི་_______ཁྱེར་ན་ཆོག

ཆོས་གྲགས རེད་དྲ། ང______ཁ་ལོ་བ་ཟླ་བ་འདིའི་ནང་ང་མེད། ཁུར་གེ་འབྲོག་ག་______ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལྷ་གི་འགྲོ་ནི་རེད། ཁུར་གེ་མེད་ན། ད་ཆེ་གཞིག་ཡས།

དཀོན་མཆོག ངས་ཁྱོད་ཞྭངས་འཁོར་སྐོར་རྒྱ་སྟོལ་ཡ།

ཆོས་གྲགས ______་དཀའ་མོ་ཡིན་ནི་རེད། ངས་ཞྭངས་འཁོར་_______སྐོར་ནས་གཅིག་ར་མི་ཤེས།

དཀོན་མཆོག དེར་སློན་མེད། ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་_______ནང་ཤེས་ནི་རེད།

ཆོས་གྲགས ______ཁྱོའི་སྟུག་རེད། ངས་ཁྱོད་སྟུག་ག་སྐྱུར་ན་མི་འདོད།

དཀོན་མཆོག ཁྱོས་ང་སྟུག་ག་སྐྱུར་གི་མེད། ཁྱོད་རོགས་ཡས་ཐུབ་ན་ང་དགའ་ནི་ཡིན། སང་ཉིན་ཁྱོད་ཤོག

ཆོས་གྲགས དེས་ན་ཚོག་གི ང_______ཞེ་ལི་བྲིད་ཡོང་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

དཀོན་མཆོག ངས་________ངོ་ཨེ་ཤེས། ངས་________སྔོན་ཆད་ཨེ་རིག

ཚེས་གྲགས ཁྱེར་གེ་ཁྱོད་________ཞི་མོ་________སློབ་གྲོགས་ཡིན། ངེས་མི་ཚད། ཁོ་གཉིས་ཀ་རོགས་པ་ར་རེད།

དཀོན་མཆོག ཁྱོས་སློབ་མ་ཟེར་ནས། ནངས་ཀ་________ར་ཁྱིམ་ན་ཡོད། ________ཞི་ལི་ཁྱིད་ར་ཤོག

ཚེས་གྲགས དེས་ན་ང་ནངས་ཀ་ཡོང་།

དཀོན་མཆོག ཚོག་གི ཞ་ཡས་________ཁྱིམ་ནས་འདུག་གི་འདུག ________མཉམ་པས་རྩེས་ན་ཚོག་གི ངེད་________ལྟངས་འཁོར་སྐྱོང་གི་འགྱོ།

ཚེས་གྲགས དེས་ན། ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ནངས་ཀ་ཐུག

དཀོན་མཆོག ཁ་དྲོ།

Exercise 6 Complete each statement using pronouns, genitive case markers, and ergative case markers.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་གྲོགས་ཟོ། ང་འི་ སྐྱིད་ང་ཚེ་རིང་ཟེར། ང་ མཛོད་དགེ་ནས་ཡིན། འདི་ངའི་ ཨ་ཕ་ཡིན། ཁྱེར་གེས་ད་ཐེངས་ང་ ཟི་ལིང་ང་ཁྱིད་ཡོང་། ཁྱེར་གེ་སང་ཉིན་ཕྱིར་ཕ་ཡུལ་བ་འགྱོ། ངའི་ཧམ་གཉིས་ཀ་འབྲོག་ན་ཡོད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ 'མཚམས་མཚམས་མ་ ང་ ལྟ་གི་ཡོང་གི་ཡོད།

1. ད་ལོ་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་བ་ཉེར་བཞི་གི་ཉིན། ང་ལོ་བཞི་བཅུ་ཡིན། ང________ཞི་ལི་གིས་________"ཨ་ཕ"་མི་འབོད། ཨ་རོ་ཏད་པོ་ཟེར་གི་ཡོད།
2. ང______ཧྲང་མོ་གཉིས་ཀ་བོད་ན་མེད། ______ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད། དོ་ཚོགས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ _____ལྟ་གི་འགྱོ་ཟེར་གི་ཡོད།
3. སློབ་གྲྭ་ནས་ངའི་ཆེད་ལས་བོད་སྐད་ཞིབ་འཇུག________སྨོར་ཡིན། རེད་དྲ་ད་ངས་སྲིད་གཞུང་ང་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
4. ང_____འདུག་རོགས་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་ཁང་བ་གཅིག་གི་ནང་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད། ____'ང་རྒྱ་ཡིག་སློབ་རོགས་ཡས་གི་ཡོད།
5. ལྟུགས་བྱམས་བལྷུས་ན་བོད་གཟིག་རེད། རེད་དྲ________བོད་སྐད་བཤད་གི་མེད། ________ཧམ་ར་སྐྱིད་སྲིད________བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཟིག་བཤད་གི ________བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས་ནང་བཤད་མི་འདོད་ནང་།
6. ཁྱེར་གེས་འབྲོག་ན་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ________སེམས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཟིག་ན་ཡོད། ________དགའ་རོགས་གི་ཐོག་ག་ཧྲོང་གིས་དྲུངས་གི་ཡོད།
7. དཀོན་མཆོག་གི་ཞི་ལི་________ཕྱུགས་འཚོ་རོགས་ཡས་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན་ར། ________སློབ་གྲྭ་འགྱོ་འདོད་གི་ཡོད།
8. ཁྱེར་གེ་ལྟུང་ལུང་སྡེ་བ་ནས་རེད། ང་སླད་པ་སྡེ་བ་ནས་ཡིན། ________ཧྲོང་གིས་ཐག་མི་རིང་།
9. མུར་གེ་མྱི་སྒོར་ལོག་གཟིག་རེད། ________ངའི་ཁ་བཛ་མི་ཉན་གི
10. དེ་རིང་ངའི་ལག་ག་ལེགས་སྐྱེས་གཉིས་འབྱོར། རེད་དྲ________མ་རེད། ________ཧྲང་མོ་གི་རེད།

11. མུར་གེ་མྱི་དགའ་གཟིག་རེད། ང་_______ཧོང་གིས་དགའ་གི

12. མུར་གེ་ད་ཨ་མ་གཟིག་རེད། _______ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད། _______ཞ་ཡས་ལོ་ཆེ་བོ་ལོ་ལྔ་ར་ཆུང་ངོ་ལོ་གཉིས་ཡིན།

13. སྒྲོལ་མ་ར་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་ཡིན། ______བོད་གི་སྡེ་བ་གཟིག་ན་ཡོད། _______ཞེ་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། _____ཁང་བ་ཙ་ཡ་གཟིག་ཡོད།

14. ཁང་བ་སྐྱུག་བཙོག་འདི་_______མ་རེད། ཁོ་གཉིས་གི་ཁང་བ་ནམ་ཡིན་ར་བཙའ་དག་ཡིན།

15. ཞ་ཡས་འདི་གསུམ་པོ་བོད་པ་རེད། _______བོད་ནས་ཡོང་ནི་རེད། ད་_______དབྱིན་སྐད་བྱང་མ་གཟིག་བཤད་གི་ཡོད།

16. ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་གཟིག་འདི་ན་ཡོད་གི _____ངོ་མ་དཀའ་གི ཡུལ་སྐོར་བ་གསུམ་གིས་བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས། ངས་_____ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཐུབ།

17. དེ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་རེད། རེད་དྲ་______ཁྱོའི་མ་རེད། _______འདི་ན་མེད། སང་ཉིན་ངས་འཁྱེར་ཡོང་།

18. སྐྱུང་ཀི་ཟེར་ན་སེམས་ཅན་གཟིག་རེད། _______ཤ་ཟ་རྒྱུར་དགའ། _______ཚང་སྡེ་བའི་ནང་ན་མེད།

19. སྒྲོག་ཚགས་གཟིག་རྣམ་རིག་ཧོང་གིས་གསལ། _______བལྟས་ན་སྙིང་རྗེ་བོ་ཡིན། _______རྒྱུན་དུ་ཆུའི་ནང་ན་ཡོད། _______ མཆུ་གཏོ་རིང་། _______མདོག་སྔོ་ནག་ཡིན། སྒྲོགས་ཚགས་_______གང་རེད།

20. ངས་སྒྲོག་ཚགས་དེ་ར་ལྟ་འདོད། _______གང་ན་ཡོད། ང་འཚོལ་གི་འགྲོ།

21. ངེད་ཚ་བོས་ཨམ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། སྐད་ཆ་_______དཀའ་མོ་མ་རེད།

22. ངེད་ཚ་བོའི་དགེ་རྒན་ཧོང་གིས་བཟང་གི _______ངེད་ཚོར་འདྲི་ཚིག་མང་ང་འདྲི་གི

23. ང་ར་ངའི་ཧྲིང་མོ་དེ་རིང་ཧྲང་ང་སོང་། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་______ཉེ་དགོས། _____ཉེ་དགོས་ཟེར། རེད་དྲ་ཚོང་ཁང་ནང་ནས་____་གཅིག་ར་མི་དྲན་གི

24. ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ར་ང། ངའི་ཧྲིང་མོ་རྒྱུན་དུ་མཉམ་པས་ཡོད། _______ཧོང་གིས་འཆམས།

25. ཁྱོད་གསར་རྒྱོད་གཟིག་རེད་འདོད་གི་ཡོད། ཞི་མོ་མང་ང་གཟིག་_______དགའ་གི་ཡོད།

26. ཕོར་འདི་ཁྱོའི་ཨ་མ་_______རེད། ཁྱོད་______མ་རེད། ཕོར་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་ཡིན་ན་ར།

27. ཁྱོད་བྱ་བ་མང་ང་ཡོད། _______ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་ལས་ཆེ།

28. ངའི་ཁང་བ་ཆུང་གི _______ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། ངས་ཁྱོད་ར་ཁང་བ་བརྗེ་འདོད། ཁྱོས་བལྟས་ན་______ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

Notes-3

1. Plurality markers *ཟོ*, *རིགས་ གི*, and *ཚོ* are put after a noun to pluralize, e.g., སློབ་ མ་ **ཟོ**། (all the students); སློབ་མ་**རིགས་གི** (the students); བཟའ་མི་**ཚོ** (the family members).
2. **རིགས་གི**: This inclusive plurality marker categorizes. ཞིང་པ་**རིགས་གི**་གཏན་སྡོད་ཡིན། འབྲོག་པ་**རིགས་གིས**་གཞི་སྒྲོ། Farmers are sedentary; herders are migratory.
3. **དེ** is used both as the definite article *the* and as the demonstrative pronoun *that*.

Exercise 7 Complete the dialogue between a foreigner and an Amdo man using pronouns, possessive pronouns, and genitive case markers.

ཕྱི་གླིང་བ ཁྱོད་______རུས་ཆི་གཟིག་ཡིན།

བོད་པ ངས་རུས་བཀོལ་གི་མེད།

ཕྱི་གླིང་བ དེ་ཡ་མཚར་རེད། བོད་ར་ཞོང་གིས་རུས་མེད་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ བོད་མྱི་ར་རུས་ཡོད་ནི་རེད། དཔེར་བཞག་ན་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཛིགས་མེད། ང་ཕོད་མྱི་______རུས་རེད།

ཕྱི་གླིང་བ དེས་ན་ཁྱོད་______རུས་མིང་ཆི་གཟིག་ཡིན།

བོད་པ ཞ་ལུ། འདི་ང་______ཨ་མ་______ཕྱོགས་གི་རུས་རེད།

ཕྱི་གླིང་བ བོད་གིས་ཨ་ཕ་______རུས་མི་བཀོལ་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ མ་རེད། རྒྱུ་མཚན་འདི་མོ་གཟིག་རེད། ______ཨ་ཕ་ངའི་ཨ་མ་ཚང་གི་མག་པ་ཡིན་ནི་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཞ་ཡས་གི་རུས་ཨ་མ་______རུས་ཡིན་དགོས། ངའི་ཨ་མ་མནའ་མ་ཡིན་ན། ངས་ཨ་ཕ་______རུས་བཀོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ནངས་ཀ་གཅིག་ར་གཅིག་རེད། མྱི་རིགས་གེས་རུས་བཀོལ་གི་ར་མེད། རུས་ཤེས་གི་ར་མེད།

ཕྱི་གླིང་བ ______ཨ་ཕ་མག་པ་ཡིན་ན། ཁྱུར་གེས་ར་______ཨ་མ་གི་རུས་བཀོལ་དགོས་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ བཀོལ་དགོས་ནི་མ་རེད། དཔེ་དེ་མོ་གཟིག་མེད། གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནི་ར་མྱིང་བརྗེ་སྲོལ་བོད་ན་ཕལ་ཆེར་མེད།

ཕྱི་གླིང་བ དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན་རྟོག་དྲ་མི་ཆེ། དེང་སང་______རྒྱལ་ཁབ་ན་ར་མྱི་མང་ང་གིས་གཉེན་སྒྲིག་ན་རུས་མྱིང་བརྗེ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཞི་མོ་མང་ང་གིས ______ཞི་མོ་ཟོར་མཚོན་ན་འདྲ་མཉམ་མ་རེད་འདོད་གི་ཡོད།

བོད་པ རེད། བོད་ནས་མྱི་རིགས་གེ་སོས་དཔལ་ནི་རེད། ད་བར་ཡང་རུས་མང་ང་གཟིག་དར་གི་ཡོད།

ཕྱི་གླིང་བ དེ་རྟོག་དྲ་ཆེ་གི ______གནས་ཚུལ་ང་ཤོད་དྲ།

བོད་པ གྲོང་ཁྱེར་ནང་ན་རང་གི་སྐྱེ་བ་ར་ཚོ་བ་______མྱིང་རུས་ལ་བཀོལ་གོ་གི ____རིགས་པ་གཟིག་གིས་ཞ་ཡས་ལག་ཁྱེར་ལེན་རྒྱོ་དཀའ་གི་ཟེར།

ཕྱི་གླིང་བ ______རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཟིག་རེད།

བོད་པ བཟའ་བ་གཉིས་ཀས་འཛར་མན་ནས་ཞ་ཡས་གཟིག་བཙས་ནི་རེད། ______མྱིང་ང་"ཞ་ལུ་དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང་"འདོགས་འདོད་ནི་རེད། དེའི་ནང་ནས་"ཞ་ལུ"རུས་ཡས། རེད་དྲ། ལག་ཁྱེར་གི་སྟེང་གི་ཨ་ཕ་______རུས་"ཚེ་བརྟན"ར་ལག་ཁྱེར་སྟེང་______ཨ་མ་______རུས་"ལྷ་མོ་མཚོ"རེད། འཛར་མན་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་གིས་______མི་ཚོག ཞ་ཡས་གི་རུས་ཕ་མ་སུ་གཅིག་གི་རུས་ར་མ་རེད། རུས་______འདོགས་ན་ཀྲུང་གོ་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་ཁང་གི་ཚོག་མཆན་ཡི་གེ་དགོས་ཟེར་ནི་རེད།

ཕྱི་གླིང་བ ______རྟོག་དྲ་ཆེ་གི དེའི་གཞུག་ནས་ཆི་གཟིག...

བོད་པ ཕ་མ་གཉིས་ཀས་རུས་ཡོད་ན་བཟང་བསམས། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་གི་ཡི་གེ་ར་ལོན་སོང་། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཞ་ཡས་གི་རུས་

ཕྱི་གླིང་བ
བོད་པ

མིང་ང་"ཞ་ལུ་"ཐོགས་ཡོད་གི

ཕ་མ་གི་ལག་ཁྱེར་སྟེང་གི་རུས་________ཆེ་གཞིག་རེད།

______རུས་མིང་མ་རེད། ______མིང་རེད། ཨ་ཕའི་མིང་ང་དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན་ཟེར་ནི་རེད། ཨ་མའི་མིང་ང་ལྷ་མོ་མཚོ་ཟེར་ནི་རེད། ལག་ཁྱེར་ལེན་དུས། "ཚེ་བརྟན་"རུས་བཅོས། "དཀོན་མཆོག་"མིང་ང་བཅོས། དེས་མི་ཚད། ལྷ་མོ་མཚོ་གི་ལག་ཁྱེར་གི་སྟེང་ན་མིང་རྩ་བ་ནས་མེད་གི མིང་གི་ཚབ་བ་xxx བརྒྱབ་ཡོད་གི དེར་འབོད་སྲོལ་གཞིག་ཨེ་ཡོད།

Text Two: *possessive pronouns* and *possessive adjectives*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཞིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་ན་དགོན་པ་གཞིག་ཡོད། **དེའི་**མིང་ང་*ས་དཀར་ཞར*ཟེར་ནི་རེད། **དགོན་པ་གི་**འགྲོ་སྒོར་**གྲྭ་བ་གི་**ཡོང་ཁུངས་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་རེད། དགོན་པ་དེ་**སྡེ་བ་རང་གི་**དགོན་པ་རེད། དགོན་པ་འདི་ར་དགོན་པ་ཆེ་གཞིག་གི་ཁོངས་ང་གཏོགས་ནི་རེད། **དགོན་པ་ཆེ་དེར**"རོང་བོ་དགོན་པ་"ཟེར། རོང་བོ་དགོན་པ་**རེབ་གོང་ས་ཆ་གི་དགེ་ལུགས་པ་གི་**དགོན་པ་ཨ་ཧུ་གིས་ཆེ་བོ་ར་ཨ་ཧུ་གིས་གལ་ཆེ་བོ་ཡིན། **དེའི་**དགོན་བདག་ག་ཤར་སྐལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ་ཟེར་ནི་རེད།

གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གིས་གཞི་བདག་མང་ང་སྟེན་གི་ཡོད། **སྡེ་བ་གཞུང་གི་**གཞི་བདག་**གཙོ་བོ་གི་**མིང་ང་ཨ་མྱེས་ལྷ་རི་ཟེར་གི དེ་མིན་ད། སྡེ་བ་སོ་སོར་**རང་རང་གི་**གཞི་བདག་ར་ཡོད་ནི་རེད། **གཞི་བདག་ཚོ་གི་**འདུག་ས་སྤྱི་བཏང་གིས་རི་ཆེ་ཏག་ཏག་རེད། རེད་དྲ་སྡེ་བ་སོ་སོ་ན་ཁོ་ཚོར་ལྷ་ཁང་ལས་ཡོད། གཞི་བདག་ཚོ་ཀྱི་དཔའ་བོ་ར་**ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་གི་**སྐྱུལ་བ་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད། ལ་ལ་གཞིག་སྔོན་ཆད་གི་དམག་དཔོན་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད། ངག་རྒྱུན་ན། བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས། **དེང་མ་གི་བསྟན་པའི་**དགྲ་བོ་**བོད་གི་**གཞི་བདག་ཐོག་མ་ཚོ་ཡིན་ཟེར།

གཞི་བདག་ཧོག་གོས་ཚེ་ཕྱི་མ་ནས་ཕན་མི་ཐོགས་འདོད་གི་ཡོད། དེས་མི་ཚད། གཞི་བདག་ཚོ་ཀྱི་ཞད་ཆེ་ཟེར། ཁོ་ཚོ་མཁྲིག་པ་སློད་རྒྱུར་དགའ། ཤ་ཟ། ཕྲག་དོག་ཟ། ཞེ་སྡང་ར་ཆེ་ཟེར། དེ་ཡིན་ན་ར། ཚེ་འདི་ནས་ཀྱི་གཞིག་ག་དཀའ་ངལ་ར་བར་ཆད་ཡོད་ན། གཞི་བདག་དགོས་པ་ཆེ་འདོད་གི་ཡོད། ནང་བསྟན་པ་རྣམ་དག་གཞིག་ཡིན་ན། གཞི་བདག་དེ་མོ་གལ་ཆེན་གཞིག་ག་བརྩི་གི་མེད། གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་ན་བླ་བ་བདུན་པའི་ནང་གླུ་རོལ་ཡོད། **དེའི་**དམིགས་ཡུལ་གཞི་བདག་ཚོ་དགའ་གི་འདུག་རྒྱུ་རེད། གཞི་བདག་དགའ་ན་ལོ་ལེགས་ལོན་ཐུབ་ཟེར།

4.4 --Possessive pronouns

Singular གང				
Subject	Pronoun	Genitive case	Complement	English
མྱི་	གང་		ལྕགས་སྨྱུག་འདི་རེད།	Whose pen is this?
དངོས་པོ་	གང་		མདོག་དཀར་པོ་རེད།	Which thing is white?
རྒྱལ་ཁབ་	གང་		རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་ཡིན།	Which country does Beijing belong to?
གཞི་བདག་	གང་	གི་	ལྷ་ཁང་གན་རེད།	Which mountain deity's shrine is that?
ལྕགས་སྨྱུག་འདི་	མྱི་གང་		རེད / ཡིན།	Which person's is this pen?
ལྷ་ཁང་གན་	གཞི་བདག་གང་		རེད / ཡིན།	Which mountain deity's shrine is that?
པེ་ཅིན་	རྒྱལ་ཁབ་གང་		རེད / ཡིན།	Which country is Beijing a part of?
ཚེ་རིང་	ས་གང་		རེད / ཡིན།	From which place is Tshe ring?

Dual / Plural གང				
Subject	Pronoun	Genitive case	Complement	English
མྱི་	གང་གང་		ལྕགས་སྨྱུག་འདི་ཚོ་རེད།	Whose pens are these?
དངོས་པོ་	གང་གང་		མདོག་དཀར་པོ་རེད།	Which things are white?
རྒྱལ་ཁབ་	གང་གང་		རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན། མའོ་སི་ཁོ་ར་པ་ལི་རེད།	Which countries' capitals are Beijing, Moscow, and Paris?
གཞི་བདག་	གང་གང་	གི	ལྷ་ཁང་གན་ཚོ་རེད།	Which mountain deities' shrines are those?
ལྕགས་སྨྱུག་འདི་ཚོ་	མྱི་གང་གང་		རེད / ཡིན།	Whose pens are these (pens)?
ལྷ་ཁང་གན་ཚོ་	གཞི་བདག་གང་གང་		རེད / ཡིན།	Which mountain deities' are those shrines?
པེ་ཅིན་ར་མའོ་སི་ཁོ་ར་ཕ་ལི་	རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་		རེད / ཡིན།	In which countries are Beijing, Moscow, and Paris?
ཚེ་རིང་ར་དཀོན་མཆོག་	ས་གང་གང་		རེད / ཡིན།	From which places are Tshe ring and Dkon mchog?

1. One ཀང is used to singularize *which* and two ཀང are used to pluralize, e.g., ཁྱོད་དངོས་པོ་**གང**ང་དགའ། Which thing do you like? / ཁྱོད་དངོས་པོ་**གངགང**ང་དགའ། Which things do you like?
2. One སུ is used to singularize *who* and two སུ are used to pluralize, e.g., ཁྱོའི་ཁྱིམ་ན་**སུ**་ཡོད་། Who is at your home? / ཁྱོའི་ཁྱིམ་ན་**སུ་སུ**་ཡོད། Who are at your home?.
3. One རང is used to singularize *own* (or *each*) and two རང are used to pluralize, e.g., ངས་ང་**རང**་གི་ལས་ཀ་ལས། I do my own job. / ཁོ་ཐོས་ཁོ་ཐོ་**རངརང**་གི་ལས་ཀ་ལས། They do their own jobs.
4. One ཆི is used to singularize *what* and two ཆི are used to pluralize, e.g., ཁྱོས་བྱ་བ་**ཆི**་ལས་གི་ཡོད། What do you do (as a job)? / ཁྱོས་བྱ་བ་**ཆི་ཆི**་ལས་གི་ཡོད། What work do you do?

Exercise 8 Several people are planning a trip to Amdo. Fill in singular pronouns, dual and plural pronouns, Ladon case markers and, if necessary, other appropriate words based on the context.

བཀོད་སྒྲིག་པ ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་། ངེད་ཚ་བོ་ཨ་མདོར་ཅིག་འགྲོ། ________འགྲོ་འདོད།

སློབ་མ ངེད་ཚ་བོ་ཚང་མ་འགྲོ་འདོད། ངེད་ཚ་བོ་ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ________འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ ངེད་ཐོག་པོ་ཡིན་ནས་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ། པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་ས་ཆ་ཅིག་ཡོད།

སློབ་མ ས་ཆ་དེ་ཐོ་________རེད།

བཀོད་སྒྲིག་པ བོད་གི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ར་ཀྲུང་དབྱུང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ།

སློབ་མ ངེད་ཐོ་ནམ་འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ ཟླ་བ་བདུན་པ་གི་ཚེས་བཅུ་བཞི་གི་ཉིན། ངེད་ཐོ་པོ་ཡིན་ནས་ལམ་མ་ཆས།

སློབ་མ ངེད་ཐོ་པེ་ཅིན་ནས་________འཇུག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཉིན་མ་གསུམ་མ་འཇུག ཁོམ་པ་ཡོད་ན། ________གི་འགྲོ་སར་ར་སོང་ན་ཆོག

སློབ་མ པོ་ཡིན་ནས་པེ་ཅིན་ན་འཕྱུར་ན་སྒོར་མོ་________དགོས།

བཀོད་སྒྲིག་པ གསལ་པོར་མི་ཤེས། གཞུང་ན་རེ་རེར་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། ______མ་འདང་ན་ཁྱོད་ཐོ་________གིས་སྟོན་དགོས།

སློབ་མ ངེད་ཚ་བོ་མཉམ་པས་འགྲོ་ནང་། ________གི་ས་ནས་འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ རབ་ཡིན་ན། ཚང་མ་མཉམ་པས་འགྲོ། ________ཚེས་པ་བཅུ་བཞི་གི་ཉིན་འགྲོ་མི་ཐུབ།

སློབ་མ ང་ར་སློབ་མ་གཞན་གསུམ་ཉིན་མ་དེར་འགྲོ་མི་ཐུབ།

བཀོད་སྒྲིག་པ ________ཡིན།

སློབ་མ དཀོན་མཆོག་སྐྱབས། ཚེ་ལོ། བཀྲ་དོན་ར་ང་། ________ཡང་མིན་ཚེས་པ་བཅུ་གསུམ་ཡང་མིན་བཅོ་ལྔ་ལ་འགྲོ། དེ་ཡིན་ན་________ཆོག

ཆོག is polysemous: to be allowed, to be OK, to be good enough, e.g., ❶ཁྱོད་ད་བོ་སོང་ན་མི་ཆོག You are not allowed to go now. ❷དེ་རིང་ནམ་ཟླ་འཁྱགས་གི སྟོད་ལྭ་འདིས་ཨེ་ཆོག The weather is cold today, is this jacket good enough? ❸འདི་ཆོག་གི རེད་དྲ་དེ་མི་ཆོག་གི This is good but that is not good.

བཀོད་སྒྲིག་པ དེ་ཚོག་གི དེ་ཡིན་ན། གནམ་གྲུ་གི་ཕེའོ་________གིས་ཉོས། གཞུག་ནས་ངས་སྐོར་མོ་ཕྱིར་སྟེར།

སློབ་མ ཨ་མདོ་ནས་ཉིན་མ་ཆི་མོ་གཟིག་འདུག ས་ཆ་________འགྲོ། ངེད་ཆ་བོས་དངོས་པོ་________འཛིན་དགོས།

བཀོད་སྒྲིག་པ ཨ་མདོ་ནས་དེང་ཐོག་ཟི་ཡིང་ང་འཕྱུར། བལྟས་ན། ངེད་ཚོའི་དེ་ནས་ཉིན་མ་བཞི་འདུག་དགོས། དེ་ནས་རེབ་གོང་ར་རྒྱ་ཁོག་ག་འགྲོ། གོན་རྒྱུ་ར་དངོས་པོ་མང་ང་མི་དགོས།

སློབ་མ ཉིན་མ་________རེབ་གོང་ནས་ར་ཉིན་མ་________རྒྱ་ཁོག་ནས་འདུག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཚེས་པ་ཉེར་གཅིག་ནས་ཉེར་བཞི་གི་བར་ར་རེབ་གོང་ནས། ཚེས་པ་ཉེར་ལྔ་ནས་ཉེར་བདུན་གི་བར་ར་རྒྱ་ཁོག་ནས།

སློབ་མ ངེད་ཟོས་________གི་རོགས་པ་ཁྲིད་ཡོང་ན་ཨེ་ཆོག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཐུགས་བརྒྱལ་མ་བཞེངས། ______མི་ཆོག འགྲོ་རོགས་ཚང་མ་ཚན་ཁག་འདིའི་སློབ་མ་ཡིན། _______གི་རོགས་པ་སུས་ར་ཁྲིད་ཡོང་མི་ཆོག

Text Three: *genitive cases and kinship terms*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། མགོན་པོ་སྐྱིད་ལ་འབྲོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག

ངའི་རོགས་པ་མགོན་པོ་སྐྱིད་ལགས།

ངས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁྱོད་དྲན་གི་ཡོད། ང་ར་བཟའ་མི་ཚང་མ་གིས་ཁྱོད་འདུག་ས་སྐྱིད་པོ་རེད་འདོད་གི་ཡོད། ངས་ཁྱོད་ལྔ་གི་ཡོང་བསམསམ་ནི་ར། ཁོ་ཚོའི་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། ཁོ་ཚོའི་ཟེར་ན། ངའི་སྒྱིང་ཧྲང་སློལ་མ་སླབས། སློལ་མ་མཆོ། ཕ་མ་སློལ་མ་འབུམ་ར་སངས་རྒྱས་མཆོ། ཨ་ཁུ་སྒྲིན་པ། ཨ་ནེ་ཉི་མ་སློལ་མ་ཡིན། ད་འུ་ཚོའི་རེམ་མ་ཐུག་ཐུབ་རྒྱུ་ན།

ངེད་ཚོའི་རེབ་གཅིག་ག་ཡོང་ན་ཨེ་ཆོག ཡོང་ན་འདུག་ས་གིས་ཨེ་འདང་།

ཁྱོའི་རོགས་པ་ཆོས་འཕགས་གིས།

༢༠༠༥ལོའི་ཟླ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་༡༥ཉིན།

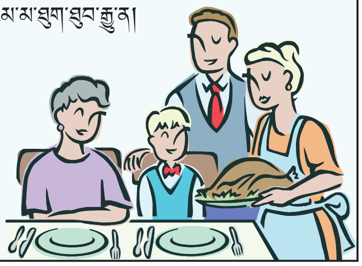

4.5 --Pronouns

Subject	Pronoun	Complement	English
Singular སུ			
སྒྱ་འདི་	སུ་	རེད / ཡིན།	Who is this person?
དཀོན་མཆོག་གི་ཨ་པ་	སུ་	རེད / ཡིན།	Who is Dkon mchog's father?
Plural སུ			
སྒྱ་གན་ཟོ་	སུ་སུ་	རེད / ཡིན།	Who are those people?
དཀོན་མཆོག་གི་ཧ་མ་	སུ་སུ་	རེད / ཡིན།	Who are Dkon mchog's parents?
སུ་སུ with genitive case marker			
འབྲི་དེབ་འདི་ཟོ་	སུ་སུའི / གི་	རེད / ཡིན།	Whose notebooks are these?
གསར་བུ་འདི་	སློབ་མ་སུ་སུའི / གི་	དགེ་རྒན་རེད / ཡིན།	Which students' teacher is this young man?

Notes-5

1. Question ཡུལ་ན་སྐྱི་སུ་སུ་ཡོད might have two answers: **a)** ཡུལ་ན་སྐྱི་སུ་ར་མེད། (No one is at home.) and **b)** ཡུལ་ན་སྐྱི་གཅིག་ར་མེད། (There is not even a single person at home.) In the first answer, སུ means *anyone*, not *who*.
2. ཅང refers to something inanimate in questions and negative answers, corresponding to *any*, e.g., ཁྱོད་དངོས་པོ་**ཅང**་འཁྱེར་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། Do you have anything to carry? / མེད། ང་དངོས་པོ་**ཅང**་འཁྱེར་རྒྱུ་མེད། No, I do not have anything to carry. For detail, refer to Notes 4, Chapter 9.

Exercise 9 A young herder and his friends trespass on a private grassland to herd animals. Complete the dialogue between the young man and the land owner.

A

ས་བདག ཟོག་ཕྲུ་གན་______རེད། ཟོག་ཚང་མ་དེད་ཚང་གི་རྩྭ་སའི་ཐོག་ན་ཡོད་གི

ལྷ་དཔལ ཞི་ལི་གཟུགས་རིང་______རེད། ______ནམ་ཡིན་ར་འདི་ན་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།

ས་བདག ཁོའི་ཕ་མ་______རེད། གནས་ཚུལ་འདི་ངས་ཁོ་ཚང་ང་བཤད་དགོས། གཞན་གི་ས་ཐོག་ནས་ཟོག་འཚོ་སྲོལ་གང་ན་ཡོད།

ལྷ་དཔལ ཨ་མ་ཆོས་མཚོ་སྐྱིད་ར་ཨ་ཕ་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་རེད།

ས་བདག ______རྡུ་གང་ན་ཡོད། འདི་ནས་ཐག་ཨེ་རིང་།

ལྷ་དཔལ རི་འདིའི་ཕར་ནང་ན་ཡོད། རེད་དྲ་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཡུལ་ན་མེད་གི

ས་བདག ______གང་ན་ཡོད་གི

ལྷ་དཔལ ངས་མི་ཤེས། རེད་དྲ། ཁོ་གཉིས་ཀ་ལྷ་སར་མཇལ་གི་འགྲོ་ཐེར་གི་ཡོད། ལྷ་ས་གི་ལམ་ན་ཡོད་ན་ཐང་།

B

ས་བདག ______འདི་ནས་ཟོག་འཚོས་ན་ཆོག་ཐེར།

ལུག་རྫི ཧམ་གཉིས་ཀས། རེད་དྲ། ཐུགས་རྒྱུ་མ་བཞེངས། དེང་སང་______རྩྭ་སའི་ཐོག་ན་རྩྭ་ཟ་རྒྱུ་མེད་གི

ས་བདག རྩྭ་མེད་ནི་རེད། དེང་སང་སྤུ་ལ་རྩྭ་ས་མེད་གི རྟོག་གཏམ།

ལུག་རྫི དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཐན་པ་ཆེ་གི རྩྭ་སྐམ་ཐལ། དཔྱིད་ཀ་གནམ་འཇོ་ཞན་གི དེད་ཚའོ་བཀོད་པ་གཟིག་མེད་གི

ས་བདག དེད་ཆ་བོ་ཐེར་ན་______རེད། ཁྱོད་མིན་ད་ད་པོ་རྫི་པོ་གཞན་པ་ར་འདི་ན་ཡོད་ནས།

ལུག་རྫི ཡོད། ______རི་དེའི་རྒྱབ་ན་ཡོད། ངས་འདི་ན་ས་བདག་ཁྱོད་མྱུལ་གི་ཡོད།

ས་བདག ཨ། གདོན་ཕྲུག ས་བདག་བཙན་པོ་ང་རེད། ཁྱོད་དཀའ་ངལ་______ཡོད་ན། ངས་དེ་ཟོ་མི་བསམ། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་རོགས་པ་ཟོ་གིས་______གི་ཟོག་ལུག་ཐེད། ཟོག་ག་ཚད་པ་སྐོར་མོ་བཅུ་ཐམ་པ་སྟེར་དགོས།

ལུག་རྫི ཆེ་ཟོག་ག་ངས་ཚད་པ་སྟེར། ཁ་ཚུང་ང་___ཚད་པ་མི་སྟེར། ཁ་ཚུང་རིགས་གིས______ཟ་མི་ཐུབ། ལུག་འཚོས་ན་ཨེ་ཆོག

ས་བདག ཡ། ཞི་ལི། ཁྱོད་ཏྲ་མི་ཐང་ན། འོ་གཉིས་ཀ་གཞུང་ང་གཏུག་གི་འགྲོ།

བདག་སྒྲ Certain nominals are utilized to personalize, or as noun-adjective converters.

Personalizing particles						
པ་པོ་བ་བོ་མ་མོ་ཅན་ལྡན་མཁན						
Word	English	Particle	Personalized		Tibetan	English
བདག	I; ownership	པོ	བདག་པོ	owner	གན་གི་བདག་པོ་སུ་རེད།	Who is the owner of that?
རྒན	old	མོ	རྒན་མོ	old lady	ངའི་ཨ་མ་རྒན་མོ་གཞིག་ཡིན།	My mother is an old lady.
ཞབས་བྲོ	dance	བ	ཞབས་བྲོ་བ	dancer	ཞབས་བྲོ་བ་དེ་པོ་སྒོ་ཡག	The dancer is handsome.
ལས	to work; task	མཁན	ལས་མཁན	doer; worker	ལས་མཁན་ཁོ་མ་རེད།	He is not the person who did it.
ཇ	tea	མ	ཇ་མ	cook	ཇ་མ་འདི་དེ་རིང་ཡོང་།	This cook came today.
གླེན	stupid	མ	གླེན་མ	idiot (female)	རྒན་མོ་གན་གླེན་མ་གཞིག་རེད།	The old lady is an idiot.
Note	མོ	normally refers to the female gender				
	མཁན	usually combined with verbs				
	ཅན and ལྡན	noun-adjective converters				

Noun - adjective converter ཅན						
Nouns	English	ཅན	Combined words		Tibetan	English
ཡོན་ཏན	knowledge		ཡོན་ཏན་ཅན	with knowledge; knowledgeable	ཁྲུར་གེ་མྱི་ཡོན་ཏན་ཅན་རེད།	He is a knowledge-able person.
སྐད	voice		སྐད་ཅན	with voice	སྨུར་གེ་སྐད་ཅན་རེད།	She is a singer with a nice voice.
རྭ་ཅོ	horn	ཅན	རྭ་ཅོ་ཅན	with horns; horned	ལུག་རྭ་ཅོ་ཅན་དེ་ཟུངས།	Please catch the sheep with horns!
དབང་ཆ	power		དབང་ཆ་ཅན	with power; powerful	ཁོ་མྱི་དབང་ཆ་ཅན་གཞིག་ཡིན།	He is a powerful man.
རིག་པ	intelligence		རིག་པ་ཅན	with intelligence; intelligent	ཁོ་མྱི་རིག་པ་ཅན་གཞིག་རེད།	He is an intelligent person.
རྩྭ	grass		རྩྭ་ཅན	with grass; grassy	རི་རྩྭ་ཅན་ན་རི་དྭགས་འཁོར།	Animals roam on grassy mountains.
Note	In most cases, *ཅན* can be treated as the equivalent of *with* or *of*, e.g., མྱི་དབང་ཆ་ཅན། a man of power; ལུག་རྭ་ཅོ་ཅན། sheep with horns. Attributive adjectives are followed by a genitive case marker to modify a noun, e.g., ཁོ་རིག་པ་ཅན་**གི**་མྱི་གཞིག་རེད། He is an intelligent man.					

Verb - adjective converter

མ

Verb PAT	English	མ	Combined words		Tibetan	English
དཔར	to copy	མ	དཔར་མ	copied	འདི་ཡི་གེ་དཔར་མ་གཞིག་རེད།	This letter is a copied one.
བྲིས	to write		བྲིས་མ	written	ཡིག་ཆ་འདི་དཔར་མ་མ་རེད། བྲིས་མ་རེད།	This document is not copied, but hand-written.
བསྒྱུར	to translate		བསྒྱུར་མ	translated	གློག་བརྙན་དེ་བསྒྱུར་མ་གཞིག་རེད།	That movie is a dubbed one.
བཤུས	to copy from		བཤུས་མ	duplicated	འདི་མ་རྩོམ་མ་རེད་བཤུས་མ་རེད།	This article is not the original, but a duplicated one.
བསྒྲིགས	to edit		བསྒྲིགས་མ	collected	དཔེ་ཆ་འདི་བསྒྲིགས་མ་གཞིག་རེད།	This book is a collection of articles.
ཐོར	to escape		ཐོར་མ	escaped	བཙོན་མ་ཐོར་མ་དེ་སུ་རེད།	Who is the escaped prisoner?

Noun - adjective converter

ལྡན

Noun	English	Particle	Combined word		Tibetan	English
ཤེས	know-ledge	ལྡན	ཤེས་ལྡན	knowledge-able	ཁོ་མི་ཤེས་ལྡན་གཞིག་ཡིན།	He is a knowledg-eable person.
སྐད	voice		སྐད་ལྡན	sonorous / resonant	སྨུར་གེ་གླུ་མ་སྐད་ལྡན་གཞིག་རེད།	She is a singer with a sonorous voice.
བློ	mind; opinion		བློ་ལྡན	opinionated; intelligent	མི་བློ་ལྡན་ཡིན་ན་དོན་འགྲུབ།	Intelligent people do things success-fully.
དབང	power		དབང་ལྡན	powerful	མི་དབང་ལྡན་ན་ཁ་ངོ་ཡོད།	A powerful man is influential.
སྲོག	life		སྲོག་ལྡན	sentient	རྩི་ཤིང་སྲོག་ལྡན་ཨེ་ཡིན།	Are plants sentient?
རྩྭ	grass		རྩྭ་ལྡན	with grass	རི་རྩྭ་ལྡན་ན་རི་དྭགས་འཁོར།	Animals cling to grassy mountains.

Not e

❶**ལྡན** means *have*, e.g., ཁོ་ལ་ཡོན་ཏན་ལྡན། He has knowledge.

❷As an adjective converter, it is combined with monosyllabic nouns.

Tibetan	English
ཞ་ཡས་**གི་ཆེད་ར་**བཟའ་བ་འདི་གཉིས་མཉམ་པས་ཡོད།	This couple stays together because of the child.
མུར་གེའི་བདེ་འཇགས་**གི་ཆེད་ར་**ཞི་ལི་དེས་སེམས་ཁུར་ཡས་གི་ཡོད།	That man is concerned for her safety.
གྲལ་ཨ་ཙ་གཟིག་ལོན་**རྒྱུའི་ཆེད་དུ་**མུར་གེ་སྔ་སེམས་འགྲོ་གི་ཡོད།	She goes early in order to get a good seat.

Definite article latent adjective: པོ་བོ་མ་མོ						
Adj.	English	Particle	Combined word		Tibetan	English
ཁྲ་ཚག	naughty		ཁྲ་ཚག་པོ	naughty person	བུ་ཆུང་ཁྲ་ཚག་པོ་ལོ་ཧྲང་གིས་ཆུང་།	The naughty boy is very young.
སྡུག་མོ	sad, unlucky		སྡུག་མོ་མ	unlucky person	ངས་སྡུག་མོ་མ་དེར་སྙིང་རྗེ་གི	I sympathize with the ill-fated woman.
ཀྲོད་པོ	undisciplined; violent	པོ བོ	ཀྲོད་པོ་བོ	undisciplined person	ཞི་ལི་ཀྲོད་པོ་བོ་དེ་ཅང་ར་མི་ཉན།	That undisciplined man is good for nothing.
ནོགས་མོ	rich	མ མོ	ནོགས་མོ་མ	a rich (female)	ནོགས་མོ་མ་དེ་སེར་སྣ་ཆེ།	The rich lady is stingy.
མགོ་སྟོང	empty-headed / stupid		མགོ་སྟོང་མ	empty-headed person	མགོ་སྟོང་མ་གན། མི་ལས་དགུ་ལས།	She is a stuipd woman.
གཡོ་ཅན	cunning; foxy		གཡོ་ཅན་པོ	trickster	མྱི་གཡོ་ཅན་པོ་གི་ཁར་མ་ཉན།	Do not trust that trickster!
Note	Words ending with མ and མོ usually indicate the female gender; whereas, words ending with པོ and བོ indicate the male gender.					

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཞི་བ།

ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཞིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

མཚོ་སྔོན	Qinghai	མཚོ་སྔོན་གི་ཁུལ་གཅིག་ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡིན།
རང་སྐྱོང	autonomous	ས་ཆ་འདི་དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ནས་རང་སྐྱོང་ཡིན།
ཁུལ	prefecture	མཚོ་སྔོན་ན་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དྲུག་ཡོད།
གི་རས	from	འདི་གི་རས་ངའི་ཁྱིམ་མ་ཐག་རིང་།
ལམ་ཐག	distance	ནངས་ཀ་ཁོ་ཚོའི་ལམ་ཐག་རིང་ང་འགྲོ་དགོས།
སྐྱི་ལི	kilometer	འདི་ནས་ངའི་ཁྱིམ་མ་སྐྱི་ལི་བརྒྱད་ཡོད།
བསྡོམས་པས	in total; altogether	ང་ལ་བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་བརྒྱད་ཡོད།
བཤད་མཁན	speaker; eloquent person	ཁོ་བཤད་མཁན་གཞིག་རེད།
ཁང་ལེབ	bungalow	ཁང་ལེབ་འདི་ད་བོ་གྲུབ་མེད།
གོ་ནོ	what (one) heard	ངས་གོ་ནོ་གླུ་སྐད་སྙན་མོ་གཞིག་རེད།
མགོ་ལོག	Mgo log (place)	མགོ་ལོག་འབྲོག་ས་ཡིན།
བོད་རིགས	ethnic Tibetan	བོད་རིགས་གནས་ས་མཐོ་སྒང་ཡིན།
ཚོ་བ	tribe	ཚོ་བ་གསུམ་གཞོག་ཀ་འདིའི་ཁོངས་ང་གཏོགས།
ཚོ་མི	tribal people	ཚོ་བ་འདི་ནས་ཚོ་མི་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
ནང་གསེས	a part of; affiliation	ལས་ཁུངས་འདི་ཚོགས་པ་ཆེ་གཞིག་གི་ནང་གསེས་ཡིན།
སྡེ་ཆུང	small village	སྡེ་ཆུང་འདི་སྡེ་ཆེན་ན་ཉན་གི་ཡོད།
བགོས	to be divided (PAT)	སྣག་ཚང་མ་ཁྱིམ་ལྷར་ར་བགོས།
སྟོད་ཕྱོགས	upper direction	སྟོད་ཕྱོགས་ན་སྤྲིན་འཐིབ་གི་ཡོད།
ཡར	up	ཡར་ལ་མ་འགོ་ཉེན་ཁ་ཆེ།
ཡར་སྟོད	upper direction	ལུང་བ་འདིའི་ཡར་སྟོད་ནས་འབྲུ་མི་སྐྱེ།
སྨད	down; lower	སྨད་ར་མ་འགྲོ། འདི་ནས་སྡོད།
མར་སྟོད	lower direction	མར་སྟོད་ན་འབྲུག་ལྡིར་གི་ཡོད།
རང་རང	one's own (plural)	འཐུས་མི་ཐོས་རང་རང་གི་བསམ་པ་གླེང་།

ཆགས	to form; to be situated	ལྷ་ས་དབུས་ན་ཆགས།
བཤད་ནོ་	what (some) said	དགེ་རྒན་གྱིས་བཤད་ནོ་ངས་ཧ་མི་གོ
སྲུང	to protect; to defend	ཞ་ཡས་འདི་སྲུང་དཀའ་གི
མང་ཆེ་ཤོས	the most	མྱི་མང་ཆེ་ཤོས་བོད་རིགས་རེད།
ལོ་ཏོག	crops	ལོ་ཏོག་མེད་ན་ཟ་རྒྱུ་མེད།
གྲོ	wheat	ཞིང་པ་ཟོས་གྲོ་འདེབས་གི་ཡོད།
ཞོག་ཁོག	potato	ཞོག་ཁོག་དེང་ཐོག་བོད་ནས་མ་རེད།
སྣུམ	oil	སྣུམ་མེད་ན་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་མ་རེད།
སྣུམ་རིགས	all kinds of oil	སྣུམ་རིགས་ཚང་མ་ཟ་མ་མ་རེད།
འདེབས	to sow	ཞིང་ང་སྔོ་ཚོད་མ་འདེབས།
དེས་མི་ཚད	furthermore; more than that	དེས་མི་ཚད། ཁོ་སྣ་ཐུང་གཟིག་ར་རེད།
འདྲ་མ	similar; around; or so	སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་འདྲ་མ་གཟིག་གིས་དེ་མི་ཁུག
འཚོ	to be alive; to herd	ངས་ལུག་འཚོ། ཁྱིས་ཟོག་ཚོས།
འབྲོག	herding area	འབྲོག་ན་ཞིང་ས་ཉུང་ནི་རེད།
རོང	valley; agricultural area	རོང་ན་རྩྭ་ས་དཀོན་ནི་རེད།
ཞིང་ས	farmland	ཞིང་ས་མེད་ན་ཞིང་པ་ལས་ཀ་མེད།
ཆོག	to be OK; to be allowed	སྒོར་མོ་གསུམ་གིས་ཆོག་གི
རིགས་གེ	all (plural)	མྱི་རིགས་གེ་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད།
མཉམ་ལས	cooperation	མཉམ་ལས་ཡས་ན་སེམས་སྐྱིད་གི
ཆོག་ཆོག	definitely OK	ད་ཁྱོད་སོང་ན་ཆོག་ཆོག་ཡིན།
བཅིངས་འགྲོལ	liberation	བཅིངས་འགྲོལ་གི་སྔོན་ན་ལམ་འདི་མེད།
གཞུག་ནས	after; behind; later	ལམ་འདི་གཞུག་ནས་ལས་ནི་རེད།
འགྱུར་ལྡོག	change	ས་འདི་ན་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་འབྱུང་གི་ཡོད།
འདི་རིགས	this kind	དངོས་པོ་འདི་རིགས་གང་ང་འཛོག
རྒྱུན་དུ	regularly; always	ང་རྒྱུན་དུ་ཡུལ་ན་མེད།
ནོ་གིས	because; due to	ཁོ་གཟུགས་རིང་ནོ་གིས། མྱི་གཟུགས་ཅན་རེད།
ད་པོ་ར	still	ཁོ་ད་པོ་ར་ལངས་མེད།

འགྲོ་ལུགས	custom	འགྲོ་ལུགས་ག་བཟང་ངན་མེད།
རྒྱུན་འཛིན	to maintain; maintenance	འགྲོ་ལུགས་འདི་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།
སྐྲ	hair	ཁོའི་སྐྲ་སེར་རོ་རེད། ངའི་དེ་ནག་གོ་ཡིན།
བྱི	to lose hair	ཁོའི་སྐྲ་སེར་རོ་བྱི་གི་ཡོད།
སྙན	melodious	གླུ་སྙན་ན་ཉན་འདོད་སྐྱེ།
མི་བཙོག	bad person	མི་བཙོག་ག་དགའ་མཁན་ཉུང་།
རུས་མིང	family name	མི་དེའི་རུས་མིང་ངས་མི་དྲན་གི
ཞེ་ཐག་གིས	sincerely	ང་ཞི་མོ་གན་ན་ཞེ་ཐག་གིས་དུངས་གི
གཉེན་སྒྲིག	marriage; to marry	ང་ད་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ཡོད།
ཤག་ཤག	to doubt; certain	ཁོ་འགྲོ་ཤག་ཤག་རེད། ད་མ་འགོག
ཙོ་ལེ་བ	squat	རི་ཙོ་ལེ་བ་དེ་གནས་མཆོག་གཞིག་རེད།
དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང	Dga' ldan Authority	དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དེ་ང་མ་སྲིད་གཞུང་ཡིན།
ཆུང་མ	wife	ངའི་ཆུང་མ་ལོ་ཉུང་གཞིག་ཡིན།
སྐྱེས་པ	man; husband	ཆུང་མ་བཙན་ན་སྐྱེས་པ་གིས་གློད་གི་ཡོད།
ལྷད་མོ	performance; entertainment	དེ་རིང་སྔོན་ན་ལྷད་མོ་མང་།
སྐོར	about; group	བོད་གི་སྐོར་ནས་ཁྲུར་གེས་མང་ང་ཤེས།
བླ་མ	lama	བོད་ན་བླ་མ་མང་།
ཨུ་ཚོ	we	ཨུ་ཚོ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ།
འདང	to be enough; affection	ཁང་ང་ལས་ན་ཤིང་ཆ་གིས་མི་འདང་།
འདང་ཆེ	to have an affection	ང་ངའི་ཞི་མོར་འདང་ཆེ།
རིག་པ་རྣོ	intelligent	ངའི་རོགས་པ་འདི་རིག་པ་རྣོ་གི
ཨ་ན་མ་ན	exactly the same; identical	དངོས་པོ་ཨ་ན་མ་ན། རེད་དྲ་རིན་གོང་མི་འདྲ།
འདྲ་པར	picture	འདྲ་པར་འདི་སོ་མ་རེད།
རང་བཞིན	nature; characteristic	ཁྲུར་གེ་རང་བཞིན་གྱོང་།
འགྲོ་ས	destination	དོ་དགོང་ང་འགྲོ་ས་མེད།
ཁ་ཁ	separate	ཆུང་མ་ར་ང་ཁ་ཁ་ཤེད་ཡོད།
བསམ་ཚུལ	idea; thought	བསམ་ཚུལ་ད་བཟང་གི རེད་དྲ་ཁོ་དེར་འཐད་གི་མེད།

འཁྲུད	to wash	གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་ངའི་རྒན་མོ་གིས་འཁྲུད།
ཚོང་རྒྱག	to do business	ངས་སློབ་གྲྭ་འདོན། ཁྲུར་གེས་ཚོང་རྒྱག
ཤ་སྐམ	dry meat	ཤ་སྐམ་གིས་རེམ་མ་ཕོ་མི་རྒྱག་གི
འདང་རྒྱག	concern; to think	ད་ང་འདང་རྒྱག་གཅིག་ར་མེད།
འདང་རྒྱག་ཆེ	full of concern	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་འདང་རྒྱག་ཆེ།
ཡུལ་ལྗོངས	scene; landscape	ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་ས་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་།
མཁའ་དབུགས	air	གྲོང་ཁྱེར་ནས་མཁའ་དབུགས་མི་བཟང་།
འབྲོག་དཔའ	herder	འབྲོག་དཔའ་ཟོས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།
སྦྲ	Tibetan tent	དེང་སང་སྦྲ་གི་ནང་ན་འདུག་མཁན་ཉུང་།
རྩོམ་པ་པོ	author	དཔེ་ཆ་འདིའི་རྩོམ་པ་པོ་སུ་རེད།
ཁ་མདོག	color	ཁ་མདོག་ག་སྣ་ཁ་མང་།
རུ	nomad household; wing	འབྲོག་པའི་རུ་རོང་ནས་ཐག་རིང་།
དྲི་མ	smell	འདི་ན་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་གཞིག་ཞེན་འདུག
དེ་མོ་གཞིག	so much; so	ང་ཤ་དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།
རིན་གོང	value; price	རིན་ཐང་རིན་གོང་གིས་མི་མཚོན།
སྟོད་ལྭ	jacket	སྟོད་ལྭ་མ་གོན་ན་ནམ་ཟླ་འཁྱགས་གི
ངེས་ངེས	virtually; truly	ཞི་མོ་གན་ངེས་ངེས་མཛེས་གི
བཀོལ	to use	ངས་རླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་མེད།
དོན	interest; meaning	རྩོམ་དེར་དོན་མེད།
དོན་ཡོད	to be interesting; to be meaningful	ཡོ་ལེ་མ་ཡས། བྱ་བ་དོན་ཡོད་སྒྲུབས།
དང་ལེན	acceptance	བྱ་བ་འདི་དང་ལེན་ཡས་མཁན་མི་ཉུང་།
སྐྱོན	mistake; a wrong	ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ་ན་ངའི་སྐྱོན་མིན།
གཤེ་གཤེ་གཏོང	to scold	དགེ་རྒན་དེ་གིས་རྒྱུན་དུ་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི
ཁྲོམ་ར	market	ཁྲོམ་ར་ན་ཚོང་ཟོག་རྫོང་གིས་མི་མང་།
རྒྱུས	familiarity	མྱི་དེར་རྒྱུས་ཡོད་མཁན་ཁོ་རེད།
རྒྱུས་ལོན	to get familiar	ངས་སྐྱེས་མ་གན་ན་རྒྱུས་མི་ལོན།
ཐུག	to encounter; to meet	རོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་རིང་ཐུག་ནི་རེད།

དྲུངས	to be affectionate	བདག་པོ་རིག་ནས་ཁྱི་དྲུངས་གི་ཡོད།
འཁྱེར	to take; to carry	ཞ་ཡས་དེས་དངོས་པོ་ལྗིད་མོ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
ཁ་ལོ་བ	driver	ཁ་ལོ་བ་དེས་རླངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་སྐོར།
སྐྱོལ	to teach	ངས་ཁྱུར་གེ་རྩིས་རིག་སྐྱོལ་གི་ཡོད།
གཉིས་གསུམ་གཟིག	a couple of	མྱི་གཉིས་གསུམ་གཟིག་གིས་ཚོག
སྡུག་ག་སྐྱུར	to cause trouble	ཞི་ལི་གིས་ང་སྡུག་ག་སྐྱུལ།
ཟླ་བ	month	ད་ཟླ་བ་གསུམ་པ་རེད།
ཆེད་ལས	major	ངའི་ཆེད་ལས་གློག་ཀླད་གི་སྐོར་ཡིན།
སྐད་རིགས	languages	ཁྱོས་སྐད་རིགས་དུ་ཤེས།
ཞིབ་འཇུག	research; study	བོད་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདི་ན་ཡོད།
སྲིད་གཞུང	government	སྲིད་གཞུང་དབང་ཆེན་འབབས་མི་སྡུག
འགོར	to take (time); to last	ང་པོ་ལེན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད།
རྣམ་དག	perfect; flawless	ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་ཅིག་བཤད་གི
འབྱོར	to reach; to receive	ང་ལ་དེ་རིང་འཕྲིན་ཡིག་གཞིག་འབྱོར།
ཆེ་བོ	the big one	ཆེ་བོ་རོ་ར་ཆུང་ངོ་རྙོ་རེད།
ཆུང་ངོ	the small one	བྱིས་པ་ཆུང་ངོ་ཞི་ལི་གཞིག་ཡིན།
ཁྱིམ་མཚེས	neighbor	ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་གིས་ང་མགྲོན་ན་འབོད་གི་ཡོད།
སྐྱུག་བཙོག	dirty	ཁོར་ཡུག་སྐྱུག་བཙོག་བདེ་ཐང་ང་གནོད་ར།
བྱང་མ	skillful; versed	ཁོ་མོ་ལག་རྩལ་པ་བྱང་མ་གཞིག་ཡིན།
སྤྱང་ཀི	wolf	སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་གཉིས་དགྲ་བོ་ཡིན།
རྣམ་རིག	intelligence	རྣམ་རིག་རྒྱས་ན་འཛིན་ཐང་དར།
མཆུ་ཏོ	beak; lip	བྱ་དེའི་མཆུ་ཏོ་རིང་།
ནག་གོ	black	ལྭ་ནག་གོ་དེ་གོན་ན་མི་ལོ།
གསར་རྒོད	young and brave man	གསར་རྒོད་དེས་ཞི་མོའི་སེམས་འགུག
དཀའ་ལས	difficulty; trouble	དཀའ་ལས་མྱངས་ན་བསམ་ཤེས།
དཀའ་ལས་ཆེ	difficult; troublesome	འབྲོག་ལས་དཀའ་ལས་ཆེ།
བརྗེ	to exchange	ངས་ཆེད་ལས་བརྗེ་འདོད།

ཡ་མཚར	interest; interesting	དོན་ཆུང་དེ་ར་ཡ་མཚར་མེད།
འདི་མོ་གཞིག	this much	ཁྱོད་འདི་མོ་གཞིག་འཚོག་པ་ཟ་དོན་མེད།
མག་པ	groom	མག་པ་ར་ཨ་ཞང་འགྲིག་གི་མེད།
མནའ་མ	bride	མནའ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གཉེར་གི་ཡོད།
གཅིག་ར་གཅིག	not different; exactly the same	འདི་ཟོ་གཅིག་ར་གཅིག་རེད། བཟང་ངན་མེད།
སྲོལ	the way (one does something)	ཁྱོའི་འབྲི་སྲོལ་མི་ཧྲ་གི
རྙོག་དྲ	complication; confusion	རྙོག་དྲ་མ་བཟོ། དེ་མིན་དོན་མི་འགྲུབ།
དར	to flourish; to be popular	རྒྱ་ནག་དཔལ་འབྱོར་དར་གི་ཡོད།
བཙས	to give birth	ན་ཉིང་ཞི་མོ་དེས་ཞི་ལོ་གཞིག་བཙས།
མིང་འདོགས	to give a name	ཞ་ཡས་གི་མིང་ངས་འདོགས།
ལག་ཁྱེར	ID; passport	ལག་ཁྱེར་མེད་ན་རྒྱལ་ཁམས་མ་འགྲིམ།
འབྲེལ་ཡོད	related	ངས་གཞུང་ལས་ར་འབྲེལ་ཡོད་གི་བྱ་བ་མི་ལས།
མི་སྣ	figure; person	དེ་རིང་མི་སྣ་གསུམ་གིས་གཏམ་བཤད་གི་ཡོད།
ཡི་གེ	document; letter	ངས་ཡི་གེ་གཏན་ནས་མི་སྐྱུར།
ལོན	to get; to obtain	དཔང་ཡིག་དེ་རིང་ལོན་དགོས།
ཚབ	substitute; replacement	བུ་ལོན་གི་ཚབ་བ་ངས་ཟོག་སྟེར།
ཡོང་ཁུངས	source; origin	ཡོང་ཁུངས་མེད་ར་འགྲོ་ཁུངས་ཏག་ཏག་རེད།
གལ་ཆེ་བོ	the important one	གལ་ཆེ་བོ་ཉན་རྒྱོ་རེད།

རེབ་གོང་གི་ལོ་སར།

འགྲོ་སྒོ	expense	འགྲོ་སྒོ་མེད་ན་ཡོང་སྒོ་མེད།
དགེ་ལུགས་པ	Dge lugs Sect; Dge lugs follower	ཨ་མདོ་ནས་མྱི་ཚང་མ་དགེ་ལུགས་པ་མིན།
དགོན་བདག	abbot of a monastery	དགོན་བདག་དེ་བྱིན་རླབས་ཆེ་ཟེར།
སྐྱེན	to take refuge in; to beseech	སྐྱེ་མི་ཟོས་གཞི་བདག་སྐྱེན།
སོ་སོ	individual; every	མྱི་སོ་སོ་གིས་ཞལ་འདེབས་རྒྱག
ཏག་ཏག	plenty; exact	ཕྱུག་པོ་དེར་སྒོར་མོ་ཏག་ཏག་ཡིན།
དཔའ་བོ	hero	སྟར་མ་མེད་ན་དཔའ་བོ་གིས་ཆི་གཞིག་ལས།

ཁྱད་པར་ཅན	special; characteristic	ཁོ་འདི་མྱི་ཁྱད་པར་ཅན་གཞིག་རེད།
སྔོན་ཆད	previously; before	སྔོན་ཆད་རི་ཤོད་ཚང་མ་ནགས་ཡིན་ཟེར།
དམག་དཔོན	military leader	དམག་དཔོན་དེའི་ཕོ་བ་བསྐུར་ཡོད།
ངག་རྒྱུན	legend	ངག་རྒྱུན་ཚང་མ་བདེན་པ་མིན།
བསྟན་མ	worldly deity	བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས་པོ་སྲུང་མ་རེད།
བསྟན་པ	Buddhism	བོད་བསྟན་པ་དར།
ཐོག་མ	original; first	ང་ཐོག་མར་བོད་ནས་ཡོང་།
མྱི་ཞད	human character	ལད་པ་དེར་མྱི་ཞད་ཅིག་མེད།
མཁྲིག་པ	sexual intercourse	མཁྲིག་པ་སྤྱོད་ན་ནད་ར་འཛེམ་དགོས།
མཁྲིག་པ་སྤྱོད	to have sex	བཙུན་པ་ཟོས་མཁྲིག་པ་མི་སྤྱོད།
ཕྲག་དོག	jealousy	ཕྲག་དོག་མེད་མཁན་སུ་རེད།
ཕྲག་དོག་ཟ	to be jealous; to envy	ང་ཁོར་ཕྲག་དོག་ཟ།
ཞེ་སྡང	hatred	ཞེ་སྡང་དེ་མོ་གཞིག་གང་ནས་ཡོང་ནི་རེད།
བརྩི	to respect; to regard; to count	ངས་དགེ་རྒན་བརྩི་གི་ཡོད།
གླུ་རོལ	a folk festival	གླུ་རོལ་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ནང་ཡིན།
ལོ་ལེགས	bumper harvest	ལོ་ལེགས་བྱུང་ན་སེམས་དྲོ་གི
རྒྱལ་ས	capital city	ང་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ།
གཞུག་མ	latter	སྔོན་མར་ལྟོས་ན་གཞུག་མ་བཟང་གི
དེང་ཐོག	originally	དེང་ཐོག་ང་ཡོང་མི་བསམ་གི
མི་རིགས	ethnicity	རྒྱ་གར་ན་མི་རིགས་མང་།
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ན་བསམ་བློ་གསར་པ་ཡོད།
ལམ་མ་ཆས	to get on the road	དམག་དཔུང་དེ་རིང་ལམ་མ་ཆས།
ཉིན་མ	day	ཉིན་མ་གསུམ་གིས་ང་ཚོ་འགྲོ།
འཕུར	to fly	བྱ་ར་གནམ་གྲུ་འཕུར་ཐུབ།
ཡང་མིན…ཡང་མིན…	either…or…	ཡང་མིན་ཁྱོད་སོང་། ཡང་མིན་ང་འགྲོ།
གནམ་གྲུ	airplane	གནམ་གྲུ་བྱ་ལྟར་མི་འཕུར།
ཕེའོ	ticket (*Chinese*)	ཕེའོ་མེད་ན་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་མི་འདུག

ནས…བར་ར…	from…to…	སའི་གོ་ལ་ནས་ཟླ་བའི་བར་ར་སྤྱི་ལེ་དྲུ་ཡོད།
ཚན་ཁག	unit	དངོས་པོ་འདི་ཚན་ཁག་གསུམ་པ་གི་རེད།
ཁྲིད	to take; to guide	འདི་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ། ཞ་ཡས་ཕར་ཁྲིད་རོགས།
གསར་བུ	young man	གསར་བུ་ཟོ་དྲན་སློ་མང་།
ཁྱུ	flock; group	ཟོག་ཁྱུ་གཉིས་ལྷན་གཅིག་ག་འདྲེས་ཡོད།
ཟོག་ཁྱུ	flock of animals	ཁོ་ཚང་ང་ཟོག་ཁྱུ་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
རྩྭ་ས	grassland	རྩྭ་ས་མེད་ན་ཟོག་གི་འཕེལ་ཁ་མི་དར།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན	probably	ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ།
རྙོག་གཏམ	nonsense	རྙོག་གཏམ་མ་བཤད། ངར་ཉན་ཁོམ་མེད།
ཚད་པ	heat	དོ་ཚིགས་ཚད་པ་ཆེ་གི
གནམ་འཛོ	precipitation	གནམ་འཛོ་མེད་ན། རྩྭ་ཆུ་མི་རྒྱས།
ཞན	bad; not good	ཁོའི་སློབ་འབྲས་ཞན་གི
ཛི་བོ	herd	ཛི་བོ་གཟིག་སླུག་པའི་ཁྲོད་ན་ཡོད།
རྒྱབ	back	ངའི་རྒྱབ་ཡམ་མེ་ན།
རྒྱབ་ན	behind	ངེད་ཚང་གི་རྒྱབ་ན་རི་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
བཙན་པོ	strict; shrewish	ཨ་ཅེ་གན་བཙན་པོ་ཨ་ཧྲ་གཟིག་ཡིན།
དཀའ་ངལ	difficulty	དཀའ་ངལ་མྱངས་ན་གཉོམ་ལག་རྒྱས།
ཆད་པ	fine; punishment	སློབ་མ་ཕྲ་ཚག་ག་ཆད་པ་ཆོད།
ཁ་ཆུང	young (*animal*)	ཟོག་ཁ་ཆུང་ང་གོང་མི་ཡོང་།
ཧྲ་མི་ཐང	to overact; overbearing	ཁོ་འདི་ང་རྒྱལ་གིས་ཧྲ་མི་ཐང་།
གཞུང་གཏུག	lawsuit; litigation	གྲོད་ཡ་གཉིས་ཀས་གཞུང་གཏུག་ཡས།
རེབ་གཅིག་ག	altogether; at one time	བྱ་བ་ཚང་མ་རེབ་གཅིག་ག་མི་འགྲུབ།
ལྟོགས	to be hungry	ང་ང་ལྟོགས་གི་ཡོད།
ཟ་མ་སྐོལ	to cook	ང་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་མི་ཧྲ།
བདེ་འཛགས	safety	བདེ་འཛགས་མིན་ན་ང་སེམས་མི་བདེ།
སེམས་ཁུར	concern	སེམས་ཁུར་མ་བྱེད། བདེ་འཛགས་རེད།
སྔ་སེས	early	ནངས་གྲངས་ང་ང་སྔ་སེས་ལངས་གི་ཡོད།

སློབ་ཚན་ལྔ་བ།

བརྗོད།

- Verb + གོ་ནས Structure
- Postposition
- Verb + གོ་གི Structure
- Verb + གི་ཡོད Structure
- Present Continuous Tense
- Cardinal No. and Ordinal No.

Landscape, Sger rtse (Gaize) County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003, Toni Huber).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོ་གི་འབྲོག་པ་གཞིག

ང་ཨ་མདོ་གི་དམེ་བ་རྫོང་གི་འབྲོག་པ་གཞིག་ཡིན། ངས་འདི་ནས་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འགའ་རེ་བཤད་འདོད། ངས་ཆུང་དུས་གི་རས་བཟུང་ཕ་ཡུལ་ནས་རྫི་བོ་ཡས། ངད་སྦྲ་གི་ནང་ན་**འདུག་གི་མེད**། རེད་དྲ་ཧམ་གཉིས་ཀ་ར་མིང་སྦྲིང་རིགས་གེ་སྦྲ་གི་ནང་ན་**འདུག་གི་ཡོད**། དེ་ཆི་གཞིག་རེད་ཟེར་ན། རེད་ཟོས་ཟོག་ལུག་ཁ་ཁ་ཤེད་**འཚོ་གི་ཡོད**། དེ་རིང་ངས་ལུག་རྫི་**ཡས་གི་ཡོད**། ངའི་འདུག་རོགས་ས་གནས་གི་རྫི་བོ་གཞན་པ་ཆ་ཅིག་ཡིན། ཁོ་ཚོའི་གིས་ར་ལུག་**འཚོ་གི་ཡོད**། ནངས་གྲངས་ང་ལུག་ཟོ་ཐང་ང་གཏོང་། དེ་ནས་ང་ཚོ་ཁ་གཅིག་ག་འདུ་གི་ཡོད། ཐང་སྟོང་ནས་ཁེར་རོ་ལུག་འཚོ་ཀྱོ་ཞེ་ཐག་གིས་དགའ་གི། རེད་ཚོའི་གིས་རྒྱུན་དུ་མཉམ་པས་ཉིན་མ་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་རིང་ལུག་རྫི་རོགས་པ་ཚོའི་ངའི་མཉམ་པས་མེད། ངས་སྲུང་ན་ཟ་རྒྱུ་རེ་**ཉོ་གི་ཡོད**། ཁོ་ཚོའི་གིས་རི་མགོ་ན་ལུག་**འཚོ་གི་ཡོད**།དེ་ཆི་རེད། འབྲོག་ས་ན་ཚོང་ར་མེད་ཟེར་ན། དེང་སང་འབྲོག་ས་ན་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་**འགྱུར་གི་ཡོད**། འདི་རེད་གན་རེད་སྟོན་ཀྱོ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ཐ་ཐོར་གཞིག་བཤད་ན་འདི་མོ་གཞིག་རེད།

ངེད་ཚང་གི་རུ་རྫོང་ཐོག་གི་ཐག་ཉེ་ས་ན་ཡོད། རྫོང་ཐོག་ན་ཁང་བ་གསར་བ་མང་ང་**ལས་གོ་གི** རྒྱལ་ནང་གི་མྱི་མང་ང་ར་འདིར་**འོང་གོ་གི** མྱི་གསར་འགྱོར་འདི་རིགས་གེས་གཙོ་བོར་ཚོང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**། རྒྱ་གི་ཟ་ཁང་ར་ཧེ་མང་ང་**ཡོང་གི་ཡོད**། ཁང་བ་གསར་བ་ཚོང་ཁང་གསར་བ་གན་ན་འདི་ན་རེད། རྫོང་ཐོག་ན་འགྱུར་ལྡོག་མགྱོགས་མོ་**འགྱུར་གི་ཡོད**། ད་རྫོང་ཐོག་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་ཀྱོ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ་གི། དེ་མིན་ད། རྫོང་ཐོག་ནས་འདུག་ཀྱོ་དཀའ་མོ་རེད། དེ་རིང་ངས་ཨ་མ་སྟོད་ལྭ་གསར་བ་གཞིག་ཉོ་བསམ་གི། རེད་དྲ་ངས་དགའ་ལས་**སྨྱོང་གི་ཡོད**། ཚོང་རྒྱག་མཁན་གིས་བོད་སྐད་མི་ཤེས་གི། ངས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས། དེད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་ན་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད་གི། རེད་དྲ། དེང་སང་ས་གནས་གི་བོད་མང་ང་གིས་ར་ཚོང་ཁང་**སྒོ་འབྱེད་གི་ཡོད**། ད་ངས་བོད་སྐད་བཤད་མཁན་གཞིག་འཚོལ་དགོས་གི། ཁ་རྩང་བོད་གཞིག་གིས་ཚོང་ཁང་གསར་བ་གཞིག་**སྒོ་འབྱེད་གོ་གི** ད་ང་དེ་བ་ཚང་ང་གོན་རྒྱུ་ཉོ་གི་འགྱོ།

ངའི་འཚོ་བ་གི་ཐོག་ན་ང་མི་དགའ་ས་མང་ང་ཡོད་གི། དོ་ཆོགས་དཔྱིད་ཀ་ཆར་བ་དེ་མོ་གཞིག་མི་འབབ་གི། དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ་གི། དེའི་རྐྱེན་གིས་རྩྭ་ཐང་ནས་རྩྭ་མི་ཧྲ་གི། དེས་མི་ཚད། རྩྭ་ས་ཧེ་ངན་ར་ཧེ་ཞུང་། མྱི་ཧེ་མང་རེད། ཟོག་གི་འཕེལ་ཁ་ར་**དར་གི་མེད**། འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ཁང་བ་**རྒྱག་གོ་གི** ད་ངེད་ཚང་གིས་ར་ཁང་བ་ལས་ཀྱོར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་གོ་གི** ཟོག་མ་འཕེལ་ན་ཡོང་སྒོ་མེད། ཡོང་སྒོ་མེད་ན་ཁང་བ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ལས།

གང་ལྟར་ན་ར། ང་ཆེ་གང་བོར་ཟོག་རྫི་ཡིན་ནི་རེད། དེར་སྐྱོན་མེད་གི། ངས་རང་གི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་**འདོད་གི་ཡོད**། ངའི་ཧམ་གཉིས་ཀས་ར་དེ་བཀོད་པ་དགའ་གཞིག་རེད་**འདོད་གོ་གི** རེད་དྲ་ང་སློབ་གྲྭ་སོང་ན་འཕྱི་སོང་ཟེར།

5.1 --Present continuous tense

Verb in PRT + གི་ཡོད			
Subject	Verb in PRT	གི་ཡོད།	English
ངས་	འབྲི་		I am writing. / I write.
ཁྱོས་	ལས་		You are working. / You work.
ལྕགས་བྱམས་གིས་	ལྟ་	གི་ཡོད།	Lcags byams is watching. / Lcags byams watches.
ངེད་ཆ་བོ་	འགྲོ་		We are walking. / We walk.
ཁུར་གེས་	འདོན་		He is reading. / He reads.
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཟུག་		The old dog is barking. / The old dog barks.

Verb in PRT + གོ་གི			
Subject	Verb in PRT.	གོ་གི	English
ཁོ་ཆ་བོས་	འབྲི་		They are writing.
ཁྱོས་	ལས་		You are working.
ལྕགས་བྱམས་གིས་	ལྟ་	གོ་གི	Lcags byams is watching.
ངེད་ཆའོ་	སྐོམ་		We are getting thirsty.
ཁུར་གེས་	འདོན་		He is reading.
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཟུག་		The old dog is barking.

Notes-1

1. **Verb in PRT + གི་ཡོད structure** signifies various tense moods: simple present tense, indicating a regular action, and present tense or past tense continuous. The tense mood depends on the context. The question *What are you doing?* might receive this answer: ངས་དཔེ་ཆ་**འདོན་གི་ཡོད།** in which the tense is present continuous, given the context. To answer the question *What do you do?* (regular action), the same answer is used.
2. **Verb in PRT + གོ་གི structure** is the contracted form of *verb PRT+ གི་ཡོད + reportive particle གི*, which is used to make a reportive statement on an ongoing action. A specific time is often clarified with such temporal adverbs as *yesterday*, *today*, and the like, e.g., ཁ་རྟང་ཁུར་གེས་ལས་བྱ་**འབྲི་གོ་གི** (འབྲི་གི་ཡོད་གི) He was writing homework yesterday. / ད་ཁུར་གེས་ལས་བྱ་**འབྲི་གོ་གི** (འབྲི་གི་ཡོད་གི) He is writing his homework now.

Exercise 1 **Write གོ་གི or གི་ཡོད, appropriate tense forms of the verbs in the blanks. Use postpositions, negative adverbs, and, if necessary, ergative case markers.**

དཔེར་བརྗོད། ངས་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་ལྟ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་ལྟ་གོ་གི

1. སྐར་མ་སྒྲོལ་མ་ར་དཀོན་མཆོག་________སློབ་སྦྱོང་ཡས་________།
2. ངས་ལས་ཁྱུངས་________བྱ་བ་ལས་________།
3. འབྲོག་པ་དེ་ཟོ་གིས་རྩྭ་ཐང་________ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་________།
4. ང་ར་ངའི་ཏ་མ་གིས་རོང་________ཞིང་ལས་ལས་________།
5. ངས་སློབ་གྲྭ་________དངོས་ལུགས་སྦྱོང་________།
6. ཁ་རྒྱང་ངས་ཆ་དེ་ན་ཁྲོད་སྐྲུག་________།
7. ངེད་ཚ་བོ་བོད་ན་པོ་ཏ་ལའི་ལོགས་________འགྲོ་________།
8. རྒྱ་གར་________བོད་མང་ང་གིས་ཆི་གཟིག་ལས་________།
9. ཁོ་ཚའོ་ཕྱི་________རྩེ་________མེད། ནང་________རྩེ་________།
10. བོད་________མི་མང་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་________།

Notes-2

1. **Verb in PRT + གི་མེད structure**: It is the negative form of the *verb in PRT + གི་ཡོད structure*, e.g., ངས་ལས་བྱ་འབྲི་གི་མེད། I am not writing my homework (continuously); or, I do not write my homework (usually). / ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་མེད། I am not watching a movie (continuously); or, I do not watch movies (usually).
2. **Verb in PRT + གོ་གི structure**: To deny this structure, E-v in its positive original form *གི་ཡོད* is replaced with its negative form མེད, and then the reportive particle is used, e.g., ཁོ་ཚའོ་སྣ་ན་**རྩེ་གི་མེད་གི** They are not playing outside.

Exercise 2 **Confirm or deny, in regular tense or continuous tense.**

Regular actions

1. ངས་དགུན་ཁ་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གོན________།
2. ཞི་མོ་དེ་ཆ་བོས་ཤ་ཆོན་པོ་ཟ་________།
3. ཁྲོས་ཟ་རྒྱུ་མང་ང་སྙོལ་________།
4. དཀོན་མཆོག་གློག་བརྙན་ན་དགའ________།

Present continuous tense

1. ང་ར་ཆོས་འཕགས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་________།
2. ད་ཆེ་བཏན་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་________།
3. མྱི་གསུམ་ལམ་ན་ཡོང་________།
4. ང་ར་ངའི་རོགས་པ་ལྷ་གིས་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་________།

5. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་______________།

6. རེད་ཆ་བོ་ཁང་པ་གཅིག་གི་ནང་ན་འདུག་__________།

7. སྤྱི་དྲོར་སློབ་ཁྲིད་ཡོད་______________།

8. སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་རྩོམ་ཡིག་འབྲི་དགོས་________།

9. སློབ་མ་ཚོའི་གིས་བོད་སྐད་བཤད་____________།

5. དཔེ་ཆ་འདི་འཚོང་______________།

6. རེད་བཞི་བོས་ཉོ་ཆ་རྒྱག་______________།

7. དེ་རིང་ང་ཚོས་འཕགས་ཀ་ཐུག་______________།

8. ཁོ་གསུམ་པོ་གིས་ཁ་བརྡ་ཡས་______________།

9. མི་འཁོར་ད་ཟེ་ཕིང་ང་ཐོན་______________།

Exercise 3 Report what you and your classmates do or are doing. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། སྨྱུ་གུ་གཟིག་ཉོ། ཁྱུར་གེས་སྨྱུ་གུ་གཟིག་ཉོ་གོ་གི / ཁྱུར་གེས་སྨྱུ་གུ་གཟིག་ཉོ་གི་མེད་གི

About yourself

1. བོད་ར་འགྲོ ______________
2. རྩིས་རིག་སྦྱོང______________
3. ཁ་པར་གཏོང______________
4. སྔོར་མོ་སྨིམ ______________
5. སྔོར་མོ་གསོག______________
6. སྤྱ་སེས་ལངས______________
7. དཀྱུགས་ཇ་འཐུང______________
8. ཟམ་སྐོལ______________
9. ཏམ་དྲན______________

About others

1. རྩམ་པ་ཟ______________
2. ཕ་ཡུལ་དྲན______________
3. ཐ་མག་འཐེན______________
4. ལས་ཀ་ལས______________
5. ང་ལ་སྟང______________
6. རྒྱ་སྐད་སློབ______________
7. དཔེ་ཆ་འཚོང______________
8. མྱི་གཟིག་ག་ཐུག______________
9. སྤོ་ཏག་ཏག་ཟ______________

5.2 --Questions in continuous tense

A. With question words stressed

Subject	Question words	Continuous tense structure
ངའི་ཏམ་གཉིས་ཀས་	ཆི་གཟིག་	ལས་གོ་གི / ལས་གི་ཡོད།
ཁྱོད་	ཆི་གཟིག་ག་	སྔོ་ན་འདུག་གི་ཡོད།
ཚོ་རིང་གིས	ཆི་གཟིག་ག་	རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད / སྦྱོང་གོ་གི
དགེ་རྒན་དེས་	གང་ན་	བོད་ཡིག་ཁྲིད་གོ་གི / ཁྲིད་གི་ཡོད།
བསོད་ནམས་	ཆི་གཟིག་ག་	ལས་ངན་གོ་གི / ལས་ངན་གི་ཡོད།

Subject	Question words	Continuous tense structure
འདི་བ་ཚང་	གང་ང་	སྤྱོར་གི་ཡོད / སྤྱོར་གོ་གི
ང་	ཚི་གཟིག་ག་	འཛར་མན་ན་འདུག་གི་ཡོད།
ཛེད་ཚ་བོ་	ཚི་གཟིག་ག་	ཉོ་ཚ་རྒྱུག་གི་འགྱོ་གི་ཡོད།

B. The words in bold are stressed.

Subject	Question words	Continuous tense structure
ཁྱོད་	**སྔོན**ཚི་གཟིག་ག་	འདུག་གི་ཡོད།
ཚེ་རིང་གིས་	**རྒྱུ་ཡིག**ཚི་གཟིག་ག་	སྦྱོང་གི་ཡོད / སྦྱོང་གོ་གི
དགེ་རྒན་དེས་	**བོད་ཡིག**གང་ན་	ཁྲིད་གོ་གི / ཁྲིད་གི་ཡོད།
བསོད་ནམས་	**ལས**ཚི་གཟིག་ག་	ངན་གོ་གི / ངན་གི་ཡོད།
འདི་བ་ཚང་	**ས་ཆ**གང་ང་	སྤྱོར་གི་ཡོད / སྤྱོར་གོ་གི
ང་	**འཛར་མན་ན**ཚི་གཟིག་ག་	འདུག་གི་ཡོད།
ཛེད་ཚ་བོ་	**ཉོ་ཚ་རྒྱུག་གི**ཚི་གཟིག་ག་	འགྱོ་གི་ཡོད།

Notes-3

Monosyllabic adjectives + གོ་གི / གི་ཡོད structure: Monosyllabic adjectives are used in such structures to convey continuous tense mood, e.g., དཀོན་མཆོག་གིས**དཀའ་གོ་གི** / **དཀའ་གི་ཡོད།** Dkon mchog is having / has a difficult life. / སྒྲོལ་མ་ལས**བཙོག་གོ་གི** / ལས**བཙོག་གི་ཡོད།** Sgrol ma is having / has bad luck.

Exercise 4 Tell what you and others are undergoing with the given phrasal adjectives.

དཔེར་བརྗོད།

With དཀའ་གོ་གི ཆོས་འཕགས་གིས་དཀའ་གོ་གི་རྒན་མོ་གཟའ་འཁོར་གཅིག་ག་མེད་ན།

With དཀའ་གི་ཡོད། ང་སྒྲོར་མོ་མེད། ངས་དཀའ་གི་ཡོད།

About yourself

1. སེམས་སྡུག ______________________
2. གནས་ཚུལ་བཙོག______________________
3. ནད་ངན ______________________
4. གཟུགས་མཐོ ______________________
5. སྒྲོར་མོ་ཞུང་______________________
6. གླད་པ་ཞན______________________

About others

1. སེམས་སྡུག ______________________
2. གནས་ཚུལ་བཙོག______________________
3. ནད་ངན ______________________
4. གཟུགས་མཐོ ______________________
5. སྒྲོར་མོ་ཞུང་______________________
6. གླད་པ་ཞན______________________

7. འཚོ་བ་སྐྱིད་________________ 7. འཚོ་བ་སྐྱིད་________________

8. སེམས་དྲོ་________________ 8. སེམས་དྲོ་________________

9. ལུས་ངར་________________ 9. ལུས་ངར་________________

5.3 --Questions with interrogative adverbs

Subject	Complement	Verb + གི	Interrogative adverb	E-v
ཁྱོས་	ལུག་	འཚོ་གི་	ཨེ་	ཡོད།
ཞིང་པ་གན་གིས་	འབྲོག་ལས་	ཡས་གི་		
ཕྱི་གླིང་པ་འདི་	ཞི་ལིང་ན་	འདུག་གི་		
ངེད་གསུམ་པོ་	གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་	འགྲོ་གི་		
བླ་མ་	ད་རིང་འདིར་	ཡོང་གི་		
མྱི་ཚང་མ་	ནངས་ཀ་རྩེ་གི་	འགྲོ་གི་		
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་	འདི་ནས་དོ་དགོང་	འདུག་གི་		

Subject	Complement	Verb + གི	E-v	Interrogative adverb
ཁྱོས་	ལུག་	འཚོ་གི་	ཡོད་	ནང་། ནས། ར།
ཞིང་པ་གན་གིས་	འབྲོག་ལས་	ཡས་གི་		
ཕྱི་གླིང་པ་འདི་	ཞི་ལིང་ན་	འདུག་གི་		
ངེད་གསུམ་པོ་	གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་	འགྲོ་གི་		
བླ་མ་	ད་རིང་འདིར་	ཡོང་གི་		
མྱི་ཚང་མ་	ནངས་ཀ་རྩེ་གི་	འགྲོ་གི་		
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་	འདི་ནས་དོ་དགོང་	འདུག་གི་		

Notes-4

Interrogative adverbs in the table contents, apart from ཨེ, are put at the end of sentences to raise questions, e.g., ཞིང་པ་ཚོས་ཞིང་འབྲེག་གོ་གི་**ནས**། or ཞིང་པ་ཚོས་ཞིང་འབྲེག་གི་ཡོད་གི་**ནང**། Are the farmers harvesting?

Exercise 5 Make questions and answers in pairs about what we are doing using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། དགེ་རྒན / སྒོ་སམ་སྙེང་ང / ཡི་གེ་འབྲི Question: དགེ་རྒན་གིས་སྒོ་སམ་སྙེང་ང་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཤེ་ཡོད།

Answer: འབྲི་གོ་གི ཁུར་གིས་སྒོ་སམ་སྙེང་ང་འབྲི་གི་ཡོད་གི

Words to use	Question	Answer
1. སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ཟོ / ཡོང	1.	1.
2. དགེ་རྒན་གིས / སློབ་ཁྲིད་ཡས	2.	2.
3. སློབ་མ་ཟོས / ཉན	3.	3.
4. དགེ་རྒན་གིས / ས་སྨྱུག་བཀོལ	4.	4.
5. ངེད་ཆ་བོས / སློབ་ཚན་ལྟ་བ་སློབ	5.	5.
6. སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ཟོས / ལས	6.	6.
7. ངས / སློབ་ཁྲིད་ཧ་གོ	7.	7.
8. ངེད་ཆ་བོས / བོད་སྐད་ཐ་སྙད་སྦྱོང	8.	8.
9. ཁྱོས / ཡར་མར་ར་ལྟ	9.	9.
10. སློབ་གྲོགས་གཞིག་དེ་རིང་ཡོང	10.	10.
11. ང་ལྟུགས་སྨྱུག་གཞིག་དགོས	11.	11.
12. ཁྱོད / ལྟོགས	12.	12.

Exercise 6 Ask and answer to talk about yourselves using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང། Question: ཁྱོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཤེ་ཡོད། / ཁྱོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད་ནས།

Answer: སྦྱོང་གི་ཡོད། ད་ལོ་ངས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Words to use	Question	Answer
1. འདོད / ཁྱོས་ལྟུགས་རྟ་གཞིག / ཉོ་ན	1.	1.
2. ཁྱོད་བོད་ར / འགྲོ / ལོ་གྲངས་ང	2.	2.
3. ཁྱོས་ཆི་གཞིག / ལས / ད་བར	3.	3.
4. ཁྱོས་གོན་རྒྱུ / གོན / འདི	4.	4.
5. ཁྱོས་དུ་བ / འཐེན/	5.	5.
6. ཁྱོའི་དབྱིན་ཡིག / སྦྱོང / ཞི་ལི་གིས	6.	6.

7. ཁྱོད་ལྷ་གི / འགྲོ / གློག་བརྙན་ན	7. ______	7. ______
8. ཁྱོའི་དབྱིན་ཡིག / དཀའ / ཉི་ལི་གིས	8. ______	8. ______
9. ཉི་ལི་ར་གྲན་མོ / འདུག / མཉམ་པས	9. ______	9. ______
10. ཁྱོས་དགའ་རོགས / འཚོལ / གཟིག	10. ______	10. ______
11. ཁྱོས་བྱ་བ / ལས / ལས་ཁྲུངས་ན་	11. ______	11. ______
12. ཁྱོད / སྐྱིད	12. ______	12. ______

Exercise 7 Ask and answer using the phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སྐད་རིགས་སྦྱོང་གི་ཡོད། (ཆི་གཟིག)

Question: ཁྱོས་སྐད་རིགས་ཆི་གཟིག་སྦྱོང་གི་ཡོད་ནས། Answer: ངས་བོད་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Sentence	Words	Question	Answer
1. ངས་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་གི་ཡོད།	(གང་ང)	1. ______	1. ______
2. ཁྱུར་གེས་ལྷུགས་རྟ་ལས་གོ་གི	(ཆི་གཟིག)	2. ______	2. ______
3. ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་སློལ་གི་ཡོད།	(སུ་གཟིག་ག)	3. ______	3. ______
4. ཨ་ཕ་གིས་ཇ་འཐུང་གོ་གི	(གང་ན)	4. ______	4. ______
5. དེད་ཆ་བོ་མཉམ་པས་འདུག་གི་ཡོད།	(གང་ན)	5. ______	5. ______
6. དེད་ཆ་བོས་བྱ་བ་མང་ང་ལས།	(ཆི་ཆི)	6. ______	6. ______
7. ང་སེམས་ཁམས་དྭངས་གི་མེད།	(ཆི་གཟིག་ག)	7. ______	7. ______
8. ཨ་མ་གཟུགས་གཞི་བདེ་ཐང་རེད།	(ཆི་མོ་གཟིག)	8. ______	8. ______
9. ངོ་དགོང་འགྲུལ་བ་གཉིས་ཡོང་།	(སུ་སུ)	9. ______	9. ______
10. ངས་ཟ་མ་མང་ང་གཟིག་སློལ།	(གང་གང)	10. ______	10. ______
11. ཨ་ཕ་གིས་སེམས་བདེ་གོ་གི	(ཆི་གཟིག་ཤེད)	11. ______	11. ______

Exercise 8 Complete the dialogue between the two classmates.

པ་སངས ཨ་རོ། ཁྱོད་སུ་ཡིན།

གཡུ་སྒྲོན ང་ཁྱོའི་སློབ་གྲོགས་གཡུ་སྒྲོན་ཡིན།

པ་སངས ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོས་ཁ་པར་གང་ན་______། (གཏོང)

གཡུ་སྒྲོན ངས་ཚབ་ཆ་གི་ལྷངས་འཁོར་ས་ཚོགས་ན་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

པ་སངས ངས་ཁྲིམ་ན་ཞ་ཡས་_________། ཁྱོད་དེ་རིང་གང་ནས་ཡོང་། (གཉེར)

གཡུ་སྒྲོན ཟི་ལིང་ནས། ང་ཁྱོད་ཐུག་ན་_________། (འདོད)

པ་སངས དེ་ཚོག་གི ངའི་རྒན་མོ་གིས་ཟ་མ་_________། ངེད་ཆ་བོས་མཉམ་པས་ཟ། (སྐོལ)

གཡུ་སྒྲོན རེད་དྲ། དེའི་སྔོན་ན་ང་འགྲོ་ས་གཞན་པ་གཟིག་ཡོད།

པ་སངས ཁྱོད་ཆབ་ཆན་ངོ་ཤེས་མེད། ད་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་_________། (དགོས)

གཡུ་སྒྲོན ང་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ང་ཅིག་འགྲོ་དགོས། དེ་ན་ངའི་ཤ་ཉེ་གཟིག་གིས་ང་ར་ཐུག་ན་_________(འདོད)

པ་སངས ____?

གཡུ་སྒྲོན ཁྲུར་གེ་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་གི་ར་སྐོར་གི་ནང་ན་_________། ང་ད་ཡོད་ས་ནས་ཐག་མི་རིང་། (འདུག)

པ་སངས ཁྱོད་དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཟིག་_________། (དགོས)

གཡུ་སྒྲོན ང་ཡུན་རིང་གཟིག་ག་མི་འདུག ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཟིག

པ་སངས ཁྱོད་ཡོང་ན་ངའི་རྒན་མོ་ར་_________། (དགའ) སུར་གེས་ཁྱོད་རེམ་མ་རིག་ན་_________(འདོད)

གཡུ་སྒྲོན སུར་གེ་____________________། (སྐྱིད)

པ་སངས སུར་གེ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཕུང་བོ་ཇེ་སྡོམ་མ་འགྲོ་གི་ཡོད་གི ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་གིས་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ན་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

གཡུ་སྒྲོན ཁྲུར་གེས་_________། (ཚོང་རྒྱག) རེད་དྲ་ཁོའི་རྒན་མོ་གིས་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ན་བྱ་བ་_________། (ལས) དེའི་རྗེན་གིས་ཁོ་དེ་ན་_________། (འདུག)

པ་སངས ད་ངས་ར་ཁྱོད་རེམ་མ་རིག་ན་_________། ཐེངས་སྔོན་མ་ངེད་གཉིས་ཀ་ལོ་དྲུག་གི་སྔོན་ལ་ཐུག་ནི་རེད།(འདོད)

གཡུ་སྒྲོན རེད་ཡ། དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཟིག་མགྱོགས་གི ད་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་_________། (ལས)

པ་སངས དུས་དེབ་གཟིག་གི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་_____། རེད་དྲ་ངའི་ལས་ཁུངས་ནང་ན་མི་མང་ང་གིས་ལས་ཀ་_____། (བཅའ) (འཚོར)

གཡུ་སྒྲོན དེས་ན་ཁྱོད།

པ་སངས ངས་ད་དེའི་ཕྱོགས་ག་འདང་རྒྱག་གི་མེད། རེད་དྲ་ཞོར་ར་ངས་ར་ལས་ཀ་གསར་བ་_________། (འཚོལ)

གཡུ་སྒྲོན ཁྱོས་བྱ་བ་ཆི་མོ་གཟིག་རྙེད་ན་_________། (འདོད)

པ་སངས དེ་ད་ངས་ར་_________། རྒན་མོ་གིས་ངས་སྐོར་མོ་འཚོལ་འདོད་གོ་གི (ཤེས)

གཡུ་སྒྲོན ཨོ། དེ་ཟེར་ར། སུར་གེ་ཧོང་གིས་_______། དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངས་ཁྱོད་བྱ་བ་གཟིག་སྟེར། ཁྱོད་ཨེ་དགོས། (འགྱུར)

པ་སངས ད་ངེད་གཉིས་ཀས་ཁ་པར་ནང་ནས་མི་བཤད། ད་ངས་ཁྱོད་ལྟག་དུ་རེམ་མ་རིག་ན་_________། (འདོད)

གཡུ་སྒྲོན དེས་ན་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྟེང་ནས་ཐུག་ན་ཆི་མོ་རེད།

པ་སངས དེས་ན་དེ་ཡས། ཁྱོད་རེམ་མ་ཤོག འགོར་འགྱངས་མ་ཡས།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **འབྲུག་པ་ཚེ་རིང་ལ་འབྱོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག**

ཆུང་རིགས་ཚེ་རིང་ལགས།

དུ་ཕྱིའི་**བར་ར**་ང་མ་ཁོམ་ཐལ། དེ་རིང་ང་ཁོམ་གི རེད་དྲ་སློབ་ཁང་གི་ནང་ན་སེམས་སྐྱིད་གི་མེད། ཟླ་བ་གཅིག་པོ་**འདིའི་རིང**་འཚོ་བའི་**ཐོག་ནས**་ངས་དོན་དག་གསར་པ་མང་ང་**རིག་གི་ཡོད**། ང་**སྔུན་གི་ཨེ་ཡོད**། སློབ་སྦྱོང་གི་**ཐོག་ནས**་དཀའ་གི་ཨེ་ཡོད། ཁྱོས་འདྲི་ཚིག་འདི་མོ་མང་ང་འདྲི་གི དེ་རིང་ངས་ཁྱོད་གནས་ཚུལ་མང་ང་གཞིག་བཤད་**འདོད་གི་ཡོད**།

ད་ཐེངས་ང་ཐོག་དང་པོར་ཕྱི་ལོགས་ག་ཡོང་ནི་རེད། མི་སྲུན་གི་ཞེར་ན་རྫུན་རེད། གཙོ་བོར་ཕ་མ་ཟོ། སྤྱིང་སྲིང་། ནང་སྒྲོགས་སུ་ཁྱོད་དྲན་གི སློབ་སྦྱོང་གི་**ཐོག་ནས་དཀའ་གི་ཨེ་ཡོད**། ངས་དེ་འདྲ་དཀའ་གི་མེད། སློབ་མ་མང་ང་གཞིག་གིས་འདི་མང་གི གན་མང་གི་**ཞེར་གི་ཡོད**། མང་ཀྱོ་མང་གི རེད་དྲ་ལས་ཀྱུ་མེད་ན། ངའི་སེམས་ཡང་ཕ་ཡུལ་ལུ་ར་གཉེན་ཉེ། ཁྱོའི་ཐོག་ག་འཁོར་གི དེའི་རྐྱེན་གིས། ང་མཚོན་ན། ལས་ཀྱུ་མང་ན་མཐའ་གཅིག་ག་དོན་དག་ངན་པ་གཞིག་མ་རེད།

སྤྱིར་གིས། རྒྱལ་**ནང་ནས**་མྱི་ཚང་མ་**སྨྲ་གོ་གི** ལ་ལ་གིས་སྒོར་མོ་**བསམ་གོ་གི** ལ་ལ་གིས་གཞུག་ཕྱོགས་ག་**འདང་རྒྱག་གོ་གི** གང་ཡིན་ན་ར། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་དགོས་གི གཞུག་ནས་ཆི་གཞིག་ཡས་**དགོས་གི་ཡོད**། འདྲི་ཚིག་འདི་རིགས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོ་ཟོའི་མགོ་ན་**འཁོར་གི་ཡོད**། མཐར་གཏུགས་ན། དམིགས་ཡུལ་འཚོ་བ་བཟང་ང་གཞིག་ག་རོལ་རྒྱུ་རེད། ངའི་ཁང་པ་གཅིག་གི་འདུག་རོགས་གཉིས་ཀ་གིས་གཟའ་མཇུག་**ག**་རྒྱུན་དུ་སྒོར་མོ་**འཚོལ་གི་ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་དེ་རིང་འདི་**ན**། ནངས་ཀ་གན་**ན**་ཡོད་ནི་རེད། ང་ངོ་མས་**ཚད་གི་ཡོད**། ཉེད་ཟོའི་ཕ་ཡུལ་**ནས**་མྱི་རིགས་གེ་དེ་མོ་མ་རེད། མྱི་ལ་ལ་གཞིག་ཆ་རྐྱེན་མི་ཧྲན་ར་**སེམས་སྐྱིད་གི་ཡོད**། **ལུས་དལ་གི་ཡོད**། འདི་ཁྱོས་སེམས་བླུན་སྐྱིད་ར་ལུས་བླུན་དལ་རེད་འདོད་ན་ཐང་། རེད་དྲ་འདི་ན་མྱི་ཚང་མ་འཚོ་བའི་**དོན་ན**་སེམས་ཆད་ལུས་ཆད་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**།

གྲོང་ཁྱེར་**ན**་མྱི་ཧོག་གོ་ཞེད་ལོང་ལོང་**ཡས་གི་ཡོད**། ཧྭ་ཐང་གི་དགུང་གི་སྐར་མ་འདྲ་མོ་རེད། མྱི་དེ་མོ་མང་ང་རིག་ན་ཆད་གི གང་ས་གང་ན་ཞེད་ལོང་ལོང་། མྱི་**གཏུ་གི་ཡོད**། ཟ་ཁང་གི་**ནང་ན**། ཚོང་ཁང་གི་**ནང་ན**། མྱི་འཚོག་ས་གཞིག་**ན**་ལུར་དེ་རེ་རེ། ཕན་ཚུན་**ན**་གོ་བརྡ་སྤྲོད་རྒྱུ་ར་དཀའ་མོ་རེད། ཀླངས་འཁོར་ཧོག་གོ་གང་ས་གང་**ན་རྒྱུག་གོ་གི** ཁ་ལོ་བ་ཧ་ཉི་**སྨྲ་གོ་གི** མྱི་འདི་ཟོ་བསམས་ན། ངས་ཡང་ཕ་ཡུལ་གི་གནམ་སྔོན་པོ། ས་ཁ་ཡངས། སྤང་སྔོན་པོ་དྲན་གི

ངས་སློབ་ཁྲིད་གི་**བར་ན**་ཡི་གེ་འདི་**འབྲི་གི་ཡོད**། སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་**གཞུག་ན**་སློབ་ཁྲིད་གཞིག་ཡོད། སློབ་གྲོགས་ཟོ་ཕྱིར་ར་**ཡོང་གི་ཡོད**། སློབ་མ་མང་ང་གིས་ཀང་ཐུང་ར་སྟོད་ཐུང་**གོན་གི་ཡོད**། ངས་དེང་ཐོག་མྱི་འདི་རིགས་དམར་རྗེན་ན་**འགྲོ་གི་ཡོད**་འདོད། རེད་དྲ་ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་ངས་ར་ཀང་ཐུང་གཞིག་**གོན་གི་ཡོད**། མ་གོན་ན་ཚད་པ་མི་ཁྱུག་གི

ཁྱོའི་ཤ་སྐམ་ར་རྩམ་པ་ངས་**ཟ་གི་ཡོད**། འདི་ནས་རྒྱ་གི་ཟ་མ་ང་ཁ་མི་མཇེད་ན་ར། ཡུའུ་གི་ཟ་མ་མཚམས་མཚམས་མ་ཞེ་ཐག་གིས་དགེ་བ་རེད།
གཞུག་ནས་ད་མ་སྐྱུར། ད་འདི་ནས་ངས་འབྲི་མཚམས་འཇོག ཡི་གེ་གཞུག་མའི་**ནང**་ངའི་འདྲ་པར་གཟིག་ཁྱོད་བསྐྱུར་ཡ།

ཁྱོའི་ཆུང་རོགས་སྒྲོལ་མ་གིས།

སྤྱི་ཟླ་ཚེས་ལ།

5.4 --Postpositions

Subject	Noun + genitive case	Post-position	E-v	English
དབྱིན་ཇི་	ཡོ་གླིང་	ན་		Britain is in Europe.
ཟླ་བ་	གནམ་མཁའ་	ན་		The moon is in the sky.
མེ་ཏོག་	ལྡུམ་རྭའི་	ནང་ན་		The flowers are in the garden.
སློབ་མ་	སློབ་གྲྭ་	ན་		The students are at school.
ང་	ཁང་བའི་	ནང་ན་	ཡོད།	I'm in the room.
ང་ཚོ་	མཚོ་	ཁ་ན་		We are by the river.
ཁོ་རང་	བོད་	ན་		He is in Tibet.
ལུག་ཚང་མ་	རི་	མགོ་ན་		All the sheep are on a mountain.
ཟ་མ་	ཇ་ཁང་གི་	ནང་ན་		The food is in the kitchen.

With postposition		Subject	E-v	English
ཅོག་ཙེའི་	སྟེང་ན་	དཔེ་ཆ་		The books are on the table.
སྲང་	ན་	ཚོང་ཁང་		Shops are on the street.
སློབ་གྲྭའི་	ནང་ན་	ང་	ཡོད།	I am in the school.
ལས་ཁུག་	ན་	ཁོ་མོ་		She is at work.
སློབ་ཁང་གི་	ནང་ན་	སློབ་མ་ཚོ་		The students are in the classroom.
སློབ་མ་ཚོའི་	མདུན་ན་	སྒྲོ་སམ་		The blackboard is in front of the students.

With postposition		Subject	E-v	English
ཅོག་ཙེའི་	རྒྱབ་ན་	ཨ་ཕ་		At the back of the desk is (my) father.
མྱི་གཉིས་གི་	བར་ན་	མུར་གི་		She is between two people.
སྒྲོ་སམ་གི་	གོང་ན / གཉའ་ན་	དགེ་ཆོས་གི་འདྲ་པར་		Above the blackboard is Dge chos' picture.
ཅོག་ཙེའི་	འོག་ན་	དཔེ་ཆ་		The book is under the table.
དཔེ་ཆའི་	ལོགས་ན་ / འགྲམ་ན་	སྨྱུ་གུ་	ཡོད།	A pen is next to the book.
རྒྱ་མཚོའི་	དཀྱིལ་ན་	མཚོ་གྲུ་		A ship is in the middle of the ocean.
དམ་བུའི་	ཞབས་ན་	ཆང་		Alcohol is at the bottom of the bottle.
གླིང་ཀ་གི་	ཁ་གདང་ན་	ཚོང་ཁང་གཟིག་		Across from the park is a shop.

Notes-5

1. **Genitive case maker + locative noun + ན་ཡོད:** ❶Postpositions generally consist of a genitive case marker, a locative noun, and a Ladon case variant, e.g., དཀོན་མཆོག**གི་རྒྱབ་ན**་ཁྱི་གཟིག་ཡོད་གི There is a dog behind Dkon mchog. / རི་**གི་མགོ་ན**་དར་ལྕོག་གཟིག་ཡོད་གི There is a prayer flag on the mountain. ❷If the locative noun itself is a geographical term, then the genitive case marker is not used, e.g., ང་བོད་ན་ཡོད། I am in Tibet. / ང་ཁྱིམ་ན་ཡོད། I am at home. / ཁོ་ཡོ་རོབ་ན་ཡོད། He is in Europe.
2. The following temporal adverbs do not require Ladon variants in order to express temporal concepts: དེ་རིང, ནངས་ཀ, ཁ་རྩང, ཁེར་ཉིན, གཞེས་ཉིན, དོ་དགོང, ད་ནངས, ན་ཞིང, དོ་ཚིགས, etc.

Exercise 9 Complete the dialogue with regular or ongoing actions using the Tibetan equivalent of the English words in parentheses.

Person from Khams	Person from Amdo
1. ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཟིག་_______ནས། (doing)	ངས་_____________། (in school...studying)
2. ཁྱོས་_______ཆི་གཟིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། (in school)	ངས་ཧྭ་ཞི་_______། (studying)
3. ཧྭ་ཞི་ཟེར་ན་ཆི་གཟིག་རེད།	ཧྭ་ཞི་ཟེར་ན་ཚང་མ་ཟེར་ཞི་རེད། ཨ་མདོ་ན་མྱི་ཚང་མ་གིས་ _____། (using)
4. ཁྱོད་_______འདུག་གི་ཡོད། (where)	ང་སློབ་གྲྭ་གི་_______འདུག་གི་ཡོད། སློབ་མ་གི་ཉལ་ཁང་ནང་ན་མྱི་མང་གི(outside)
5. ཁམས་ན་_______མྱི་མི་མང་། སློབ་གྲྭར་ཡོང་མཁན་མང་	_______སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མཁན་ཏག་ཏག་ཡིན། (in Amdo)

ང་མེད། (in the dormitory) | ཁམས་རོང་ས་ཨེ་ཡིན།

6. ________ཞིང་ལས་མང་ང་མེད། (in Khams)	རེད་དྲ་དའི་ཕ་ཡུལ་________ཞིང་ལས་ལས་མཁན་མང་། (in Amdo)
7. ________་བོད་གི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་མཁན་མང་ང་མེད་གི (in Amdo)	དེ་མ་རེད། ངའི་བོད་རིགས་རོགས་པ་________་རྒྱ་སྐད་བཤད་མཁན་ཏག་ཏག་ཡིན། (among)
8. ________བོད་ལྟ་གོན་མཁན་ཧེ་ཞུང་རེད། (in Khams)	________གོན་མཁན་ཧེ་ཞུང་རེད། (also in Amdo)
9. ཁྱེད་________རོགས་པ་མང་ང________། (in Amdo...have)	ཡོད། རེད་དྲ། ངའི་རོགས་པ་ཟེ________མེད། ཁྱོའི་________ཆི་གཟིག་ཡོད། (in school) (in hand)
10. ང________་ཕྲེང་བ་གཟིག་ཡོད། (in hand)	ཁྱོས་མ་ཏི་________________། (regularly chant)
11. ལོས་ཡོད། ________ངས་འདོན་གི་ཡོད། (even in the classroom)	ངས་______________། ____________དཔེ་ཆ་ཏག་ཏག་འདོན་གི་ཡོད། (in the classroom) (on the street)
12. སྨི་ཁྱོད་འདྲ་མོ________དད་པ་ཅན་ཡོད་གི་མེད། (among)	དེ་མ་རེད། ང་དད་པ་ཆེ། རེད་དྲ་འདོན་ཁོམ་མེད་གི
13. ཁྱོད་སང་ཉིན་________ཡོད། ངས་ཁྱོད་ཐུག་འདོད་གི (where)	ནངས་ཀ་ར་________ཡོད། ཁྱོད་ཞོག(here)
14. ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ནངས་ཀ་ཐུག	བདེ་མོ།

5.5 --Postposition of time

<table>
<tr><th colspan="2">Post-position</th><th>Question</th><th>Answer</th><th>English</th></tr>
<tr><td>ཉིན་ན</td><td>days</td><td>ནམ་གི་ཉིན་ན་ཁྱོད་ལྷ་སར་འགྲོ།</td><td>ང་གཟའ་ཉི་མ་གི་ཉིན་ན་འགྲོ།</td><td>Which day do you go to Lhasa?
I go to Lhasa on Sunday.</td></tr>
<tr><td>ནང་ང</td><td>months</td><td>ཁྱོད་ཟླ་བ་གང་གི་ནང་ང་ལྷ་སར་འགྲོ།</td><td>ང་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ནང་ང་ལྷ་སར་འགྲོ།</td><td>In which month will you go to Lhasa?
I will go to Lhasa in March.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">ར</td><td rowspan="4">years

in the morning

in the afternoon

in the evening

at night</td><td>ཁྱོད་ནམ་གི་ལོར་ལྷ་སར་འགྲོ།</td><td>ད་ད་ལོར་ལྷ་ས་འགྲོ།</td><td>In which year will you go to Lhasa?
I will go to Lhasa this year.</td></tr>
<tr><td>དགོང་མོར་ཁྱོད་གང་ན་ཡོད།</td><td>དགོང་མོར་ང་ཁྱིམ་ན་ཡོད།</td><td>Where are you at night?
I am at home at night.</td></tr>
<tr><td>ཕྱི་དྲོར་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཀློག་གི་ཡོད།</td><td>ངས་ཕྱི་དྲོར་བརྩམས་སྒྲུང་ཀློག་གི་ཡོད།</td><td>What do you read in the afternoon?
I read novels in the afternoon.</td></tr>
<tr><td>ཁྱོས་ལས་བྱ་ནམ་འབྲི།</td><td>ངས་ལས་བྱ་ནངས་མོར་འབྲི།</td><td>When do you do your homework?
I do it in the morning.</td></tr>
</table>

Post-position		Question	Answer	English
ཀྱེང་ང	hours	ཁྱོད་ནམ་ལངས་གི་ཡོད།	ང་དུས་ཚོད་བདུན་**གི་ཀྱེང་ང**་ལངས་གི་ཡོད།	When do you get up? I get up at seven o'clock.
		ཁྱོས་གུང་ཟ་ནམ་འཐུང་གི་ཡོད།	དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་**གི་ཀྱེང་ང**་འཐུང་གི་ཡོད།	When do you have lunch? I have lunch at twelve o'clock.
ར	seasons	ཁྱོས་དགུན་ཁ**ར**་ཅི་གཟིག་ལས་གི་ཡོད།	དགུན་ཁ**ར**་ང་ཁོམ་ཡོད།	What do you do in the winter? I am free in the winter.
		དབྱར་ཁ**ར**་ཁྱོད་གུང་གསེང་ཨེ་ཡོད།	ཡོད། དབྱར་ཁ**ར**་ང་གུང་གསེང་ཡོད།	Do you have holidays in the summer? Yes, I have holidays in the summer.
ནས...བར་ར	from ... to	དུས་ཚོད་བདུན་པ་**ནས**་བརྒྱད་པ**འི**་**བར་ར**་ཁྱོད་ཁྱིམ་ན་ཨེ་ཡོད།	མེད། དེ**འི**་**བར་ར**་ང་ཁྱིམ་ན་མེད།	Are you at home from seven to eight? No, I am not at home during that period.
		ཚེས་པ་གསུམ་པ་**ནས**་ལྔ་བ་**གི་བར་ར**་ཁྱོས་སྨྱོམ་པ་ཨེ་སྲུང་།	མི་སྲུང་། ངས་དེ**འི**་**བར་ར**་སྨྱོམ་པ་མི་སྲུང་།	Are you on fast from the third to the fifth days? No, I am not fasting during that period.
གུང་ང	midday midnight	ནམ་**གུང་ང**་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ།	ནམ་**གུང་ང**་ང་གང་ང་མི་འགྲོ།	Where do you go at midnight? I go nowhere at midnight.
		ཉིན་**གུང་ང**་ཁྱོས་ཟ་མ་ཟ་གི་ཨེ་ཡོད།	མེད། ཉིན་**གུང་ང**་ངས་ཟ་མ་ཟ་གི་མེད།	Do you eat at noon? No, I do not eat at noon.

Exercise 10 Ask and answer. Pay attention to ongoing actions, regular actions, and postpositions.

Postposition	Phrases to use	Question	Answer
1. ནས་བར་ར	ཚེས་པ། ཁྱོས་ལས	1. ________	1. ________
2. གུང་ང	ནམ་གུང་། ཁྱོད་ཁྱིམ་ན	2. ________	2. ________
3. ཀྱེང་ང	དུས་ཚོད། རྩལ་སྦྱོང་ང་འགྲོ	3. ________	3. ________
4. ར	སྟོན་ཀ། ཁྱོས་ལོ་ཏོག་བསྡུ	4. ________	4. ________
5. ཀྱེང་ང	དགུ་བ། ཁྱོད་ཁོར་ཐུག	5. ________	5. ________
6. ནང་ང	ཟླ་བ། ཚད་པ་ཆེ	6. ________	6. ________
7. ཉིན་ན	དབྱིན་ཇིར་འགྲོ	7. ________	7. ________
8. གུང་ང	ཉིན་གུང་། ཉི་འོད་བཙན	8. ________	8. ________

9. ར	དགོང་མོ། ནམ་ཟླ་སྨུགས	9. ________________	9. ____________________
11. ནང་ང	ཟླ་བ་འདི། ཁྱོས་ཉོ་ཆ་རྒྱག	10. ________________	10. ____________________
11. ཉིན་ན	ཉིན། ཁྱོད་རྒྱུགས་གཟིག་ཡོད	11. ________________	11. ____________________
12. ནས་བར་ར	ལོ་གསུམ་གི་སྔོན། ཁྱོས་ཆེ་ལས	12. ________________	12. ____________________
13. ནང་ང	ཟླ་བ་གསུམ། ཆར་བ་འབབ	13. ________________	13. ____________________
13. ར	ནངས་མོ། ཁྱོས་ནངས་ཇ་འཐུང	14. ________________	14. ____________________

Exercise 11 Write temporal and locative postpositions and, if necessary, genitive case markers in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ་གི་ ཉིན་ན་ ང་སློབ་གྲྭ་འགྲོ།

1. དོ་ཆོགས་གི་སྔོན་ཀ____________དེད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ།
2. ཨ་མདོ་____________ལོ་གསར་རྒྱ་ཟླ་གཉིས་པའི་____________རེད།
3. ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་བདུན་པ་____________ཚེས་པ་དྲུག་པ་ཡིན།
4. ངས་དགོང་མོ་____________ཅང་ར་ལས་གི་མེད།
5. དབྱར་ཁ____________ངས་འབྲོག་____________ལུག་འཚོ་གི་ཡོད།
6. ཁྱོས་ནངས་མོ་____________ཆེ་གཞིག་འཐུང་གི་ཡོད།
7. དེད་ཟྭོའི་ཡུལ་____________སྤྱི་མང་ང་དགུན་ཁ____________ཁོམ་ཡོད།
8. ངས་དུས་ཚོད་དགུ་བ____________དགོང་མོའི་དུས་ཚོད་དྲུག་པ____________བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
9. ནངས་མོ་____________དུས་ཚོད་བདུན་པ____________ང་ལངས་གི་ཡོད།
10. ཟླ་བ་འདི____________ང་དོན་དག་མང་། ད་ང་མགོ་ན་གི་ཡོད།
11. ཉིན་གུང་____________ཁྱོད་གཉིད་གི་ཨེ་ཡོད། ངས་གཉིད་གི་མེད།
12. ཟླ་བ་གཞུག་མ____________ང་དོན་དག་གཅིག་ར་ལས་རྒྱུ་མེད།
13. ཁྱོད་ཁྱིམ་མ་དུས་ཚོད་དུ____________ཐོན་གི་ཡོད།
14. ད་ནངས་དུས་ཚོད་དྲུག་____________སློབ་གྲྭ་རྒྱུ་གོ་རྒྱུ་མང་གི

Exercise 12 Write the time in the blanks indicated by each watch.

❶ ད་དུས་ཆོད་གཉིས་ར་ཚལ་བ་རེད། ____________________

❷ ____________________

❸ ____________________

❹ ____________________

❺ ____________________

❻ ____________________

❼ ____________________

Exercise 13 Use the given words and phrases to tell what you do at the given time.

དཔེར་བརྗོད། 10.56 / ཁུར་གེ / སློབ་གྲོགས / རྩེ

དུས་ཆོད་བཅུ་ཐམ་པ་ར་སྐར་མ་ང་དྲུག་གི་སྔོང་ང་ཁུར་གེ་ར་སློབས་གྲོགས་ཐོ་ལྷང་ལི་རྩེ་གི་ཡོད།

1. 9:07 / སློབ་ཁང་ / ཐོན ____________________
2. 2:30 / ཕྱི་དྲོའི་ལས་ཀ / ལས ____________________
3. 7:16 / ངས / འགོ་རྩོམ ____________________
4. 12:00 / ཟ་མ / ཟ་གི་ཡོད ____________________
5. 4:40 / ལས་ཀ / གྲོལ་གི་ཡོད ____________________
6. 12:06 / སློབ་ཁང་ནང་ནས / ཡོང ____________________
7. 17:45 / ཚོང་རྒྱག ____________________
8. 23:34 / ཉལ / འགྲོ ____________________
9. 19:30 / དཔེ་ཆ / ཀློག ____________________
10. 24:57 / ཉལ་ཁང་ན / གཉིད ____________________
11. 11:07 / ལས་རེས / ཐོག / ལས ____________________
12. 16:25 / ལུས་ཚད / ལས་ཁུངས ____________________

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **གནས་མཆོག་གངས་རིན་པོ་ཆེ།**

གངས་རིན་པོ་ཆེ་ས་མགོ་མུས་སྟོང་དྲུག་བདུན་བརྒྱ་བཅུ་བཞི་རེད། མྱིང་ང་གངས་ཏི་སེ་ར་འབོད་གི་ཡོད། འཛིག་རྟེན་གི་དཀྱིལ་ན་ཆགས་ཡོད་ནོ་གིས། གནའ**ནས**ད་བར་**ར**། བོད་**ནས**ནང་བསྟན་པ། རྒྱ་གར་**ནས**མྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་གངས་རིན་པོ་ཆེ་གནས་མཆོག་ཡ་མེད་གཟིག་**ག**་བརྩི་གི་ཡོད། རྒྱ་གར་བ་ཟེ**ར**་མཆོན་ན། དེ་ཁོ་ཟེའི་སྐྱབས་མགོན་གི་བཞུགས་ས་ཡིན། ནང་བསྟན་པ་རིགས་གཞ**ར**་མཆོན་ན། དུས་འཁོར་གི་མཆོན་བྱེད་ངོ་མ་ཡིན་ནི་རེད། ས་ཆ་ལ་ལ**ནས**བོན་པོ་རིགས་གིས། གངས་རིན་པོ་ཆེ་རི་བོ་རྡོ་རྗེ་བང་རིམ་དགུ་བརྩེགས་ཅན**ན**་གོ་གི་ཡོད། དེའི་**སྟེང ང**བོན་ཆོས་གི་སྲོལ་གཏོད་པ་པོ་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་གནམ**ནས**བབས། རྒྱ་གར་སྨམ་ས་ཆེན་པོའི་**སྟེང་གི**ཆུ་ཆེན་བཞི་པོ་ར་གངས་རིན་པོ་ཆེ་གི་**ཁ་ཁོར་ནས**འབྱུང་གི་ཡོད།

མཇལ་བ་རྣམ་དག་ཟེ་གངས་རིན་པོ་ཆེར་གངས་སྐོར་**ར**་གནམ་མཚོ**ར**་མཚོ་སྐོར་ལས་གི་མྱི་ཚེ་གང་བོའི་**ནང**ཐེངས་གཅིག་**ག**་འགྱོ་ནི་རེད། མཇལ་སྐོར་འདི་མོ་གཟིག་ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག་གི་མཛད་པ་ཆེ་གཟིག་རེད་ཟེར་ན་ཆོག་ཆོག་རེད།

སྤྱི་ལོ་སྟོང་གཉིས་ར་གཉིས་གི་ལོ་བོད་གི་ཚུ་རྟ་ལོ་རེད། གངས་རིན་པོ་ཆེ**ར**གངས་སྐོར་ར་གནམ་མཚོ**ར**་མཚོ་སྐོར་ལས་ན་ལོ་སྐལ་ཡ་མེད་གཟིག་རེད། ལོ་འཁོར་དྲུག་ཅུ་གི་**ནང**ང་ལོ་སྐལ་འདི་ཐེངས་གཅིག་ཐོན་གི་ཡོད། འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོ**ནས**མཇལ་བ་ཟེས་གངས་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་སྐོར་ར་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གི་དད་པ་རྣམ་དག་ཡས་འདེད་གི་ཡོད། ནང་སྐོར་སུ་མཇལ་དུས་ཟླ་བ་ཉ་གང་ན་ལྷག་གིས་ཧ་ཟེར། རྟ་གི་**ལོར**། གངས་རིན་པོ་ཆེ**ར**མཇལ་ཐུབ་ན་ཚོགས་གསོག་ལྷབ་འགྱུར་གིས་ཇེ་ཆེ་ཡིན་ནི་རེད།

གངས་རིན་པོ་ཆེ། གནས་མཆོག་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག			
གངས་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནམ་མཚོར་ཉིན་མ་བཅུ་བཞིའི་རིང་ལ་མཇལ་སྐོར་བྱེད་པ། དུས་ཚིགས་ཆེས་དགའ་བོ། ཟླ་བ་ལྔ་བ་ནས་ཟླ་བ་བཅུ་བའི་བར།			
འགོ་རྩོམ་པའི་ཉིན--ཉིས་སྟོང་ལྔ་ཡི་ལོ			
1	ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ཚེས་པ) ༧ནས༣༠བར	1	ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་པ) ༣ནས་༢༦་བར
2	ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་པ) ༨ནས༢༨བར	2	ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་པ) ༢ནས་༢༥བར
3	ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་པ) ༥ནས་༢༨བར	3	ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་པ) ༡ནས་༢༩བར
ཁྱེར་འགྲོ་ཡིན་ན། དུས་ཚོད་ད་ཐུང་གྲོས་བྱས་ན་ཆོག ཚང་མ་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཟླ་བ་ཉ་གང་ཡོད་དུས་གངས་རིན་པོ་ཆེར་ཐོན་དུ་འཇུག			

ལྷ་ས་ཡུལ་སྐོར་ཀུང་ཟིས་བོད་ཀྱི་མཇལ་བ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་སྐོར་བ་ཚོར་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རོགས་རམ་དང་འཁོར་ཆ་འདོན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ད་ཐུང་ཞར་བ་ཡང་གླ་ཡི་ཡོད། ཞར་བ་ལས་རོགས་པ་ཚོས་ཡུལ་སྐོར་བ་དང་མཇལ་བ་དག་ལ་འགྲུལ་བཞུད་རྣམ་པའི་ཆ་ནས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། རྒྱ་སྲུས་ཀྱི་ཆ་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག་འདོན་གྱི་ཡོད།

5.6 --*Verb* + གོ་གི structure vs. *verb* + གི་ཡོད structure

Verb + གོ་གི		**Verb + གི་ཡོད**	
Example	Note	Example	Note
སྒྲོལ་མ་གིས་ཇ་**སྐོལ་གོ་གི**	❶The action is happening.	སྒྲོལ་མ་གིས་ཇ་**སྐོལ་གི་ཡོད**།	❶The action is either regular or ongoing.
མི་གཞིག་གིས་ཁ་རྒྱང་གཏམ་**བཤད་གོ་གི**		མི་གཞིག་གིས་གཏམ་**བཤད་གི་ཡོད**།	
སྒོ་ན་ཁངས་**འབབ་གོ་གི**	❷seldom refers to First Person and First Person Plural	སྒོ་ན་ཁངས་**འབབ་གི་ཡོད**།	❷Monosyllabic adjectives can be used with it.
མི་གཞིག་**ངུ་གོ་གི**		མི་གཞིག་**ངུ་གི་ཡོད**།	
ཞ་ཡས་དེ་གཟུགས་**སྐྱེ་གོ་གི**	❸used with monosyllabic adjectives	ཞ་ཡས་དེ་གཟུགས་**སྐྱེ་གི་ཡོད**།	❸It is not reportive.
ཨ་མ་རྗོང་གིས་**སྐྱིད་གོ་གི**		ཨ་མ་རྗོང་གིས་**སྐྱིད་གི་ཡོད**།	
ལྷད་མོ་བ་རིགས་གེ་**བཤོད་གོ་གི**	❹One reports what he knows.	ལྷད་མོ་བ་རིགས་གེ་**བཤོད་གི་ཡོད**།	
སྨུར་གེ་མགོ་**དཀར་གོ་གི**		སྨུར་གེའི་མགོ་**དཀར་གི་ཡོད**།	

Notes-6

Verb + གོ་ནས Structure is the contracted form of *verb in PRT* + གི་ཡོད + ནས, in which ནས is self-reportive, is used by First Person and First Person Plural to express reportive statements in continuous tense mood, e.g., ངས་ད་སྡོང་པོ་**འཛུགས་གོ་ནས**། I am planting trees. / ངས་ན་ཉིང་སྡོང་པོ་**འཛུགས་གོ་ནས**། I was planting trees last year.

5.7 --Continuous tense with First Person and First Person Plural

Verb PRT + གོ་ནས				
Subject	Verb	གོ་ནས།	English	
ངས་	གླུ་དབྱངས་ང་ཉན	གོ་ནས།	I'm listening to music.	❶One reports what he himself is / was doing. ❷describes First Person and First Person Plural
ངེད་གཉིས་ཀས་	ཁ་པར་གཏོང་		We two are making a phone call.	
ངེད་ཚ་བོ་	སྒོ་ཁ་ན་རྩེ་		We are playing at the entrance.	
ངེད་ཚ་བོ་	ཁྲིམ་མ་འགྲོ་		We are going home.	
ངས་	དཔེ་ཆ་འདོན་		I am reading a book.	
ང་ར་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་	ཤིལ་ཏོག་ཟ་		I and my parents are eating fruit.	
དཀོན་མཆོག་རང་	ཞེ་གིས་དགའ་		Dkon mchog and I are (being) happy.	

Exercise 14 Use Tibetan words that correspond to the English words in parentheses and complete the dialogue between two villagers.

ལམ་པ་ཀ་བ ཨ་རོ། ཁྱེས་ཆི་གཟིག་_______། (do)

ལམ་པ་ཁ་བ ང་ཞ་ཡས་_______། (wait) ད་མཚམས་ངའི་ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ར་_______། (come) ཞོར་ར་_______ ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་ཡོད་གི (here)

ལམ་པ་ཀ་བ ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་_______ཡོད། (what)

ལམ་པ་ཁ་བ ལྟོས་ར། ཀ་འདི་འཁྱག་གི་ཡོད་གི ཆུ་རྒྱུག_______། (negative adverb) ངས་འདི་ལས་_____། (want to do)

ལམ་པ་ཀ་བ དེ་སྐྱོན་ཆེ་གཟིག་མ་རེད། ཁྱོད་ཤོག ངེད་གཉིས་ཀས་ཡུལ་སྐོར་བ་གན་ཟེར་ལྷ།

ལམ་པ་ཁ་བ གན་ཚོའ་_______རེད། (from where) ཆ་ལུགས་ཡ་མཚར་རེད།

ལམ་པ་ཀ་བ དགུ་གསུམ་པའི་ནང་ང་འདི་ཚོའ་_______ _______། (to where) (go) གོན་རྒྱུ་ར་ཞུང་ཞུང་གོན་ཡོད་གི

ལམ་པ་ཁ་བ _______ཞི་ལི་དེས་བོད་ལྭ་གཟིག་གོན་ཡོད་གི (on the right) ཁོ་བལྟས་ན་ཇོ་མོ་གཟིག་ག་རིག་གི རེད་དྲ་ཁོ་ཐག་ ག་ཞི་ལི་གཟིག་རེད།

ལམ་པ་ཀ་བ རེད། ཁུར་གེའི་_______སྨྱི་དེ་ཞི་མོ་གཟིག་ཨེ་རེད། (next to) གཟུགས་ཇོག་གོ་ཧ་རེད།

ལམ་པ་ཁ་བ ངས་མུར་གེ་ཡག་མ་གཟིག་རེད་ _______། (think) རེད་དྲ་གཟུགས་ཅོ་གྲུར་གཟིག་ཆེ་སོང་།

ལམ་པ་ཀ་བ ཞི་ལི་ཆུང་ཆུང་དེ་_______ཡིན། (who) ཁུར་གེས་དངོས་པོ་_______གཟིག་ཨེ་ཁྲུག (so much)

ལམ་པ་ཁ་བ ཁྱོས་འདི་_______ཁྲིམ་ཚང་གཅིག་ནས་ཡིན་ཨེ་འདོད། (the three)

ལམ་པ་ཀ་བ _______ཤེས། (who) ཡིན་ན་མིན་ན། ཁོ་གསུམ་པོས་སྡུག་_______། (to experience) ངོ་གི་རྫུལ་ནག་ག་ལྟོས་ར།

ལམ་པ་ཁ་བ ཁོ་ཚོའ་_______ན་ཐང་། (to be happy) ངེད་གཉིས་ཀ་ལུང་ཁོག་འདིའི་རྣ་ན་འགྲོ་མི་ཐུབ་མོ།

ལམ་པ་ཀ་བ ཁྱོས་ཆི་གཟིག་_______། (think) ལུང་ཁོག་འདིའི་རྣ་ན་འགྲོ་མི་ཐུབ་ན་ར། ངས་སྐྱིད་སྡུག་ལོས་ཤེས།

ལམ་པ་ཁ་བ ད་_______་མ་བཤད། (anything) ཁོ་ཟོ་_______ (arrive) ཁ་རོག་གེར་སྡོད།

ལམ་པ་ཀ་བ ད་ཁྱོའི་ཞ་ཡས་ར་_______ཡོང་གོ་གི (on the way)

ལམ་པ་ཁ་བ ཨ་ཡ་མཚར། ཞི་མོ་གན་གིས་རྐང་ཐུང་གཟིག་རྐང་སྣམ་_______གོན་ཡོད་གི (on top of)

ལམ་པ་ཀ་བ _______དེ་བོ་ལྷ་མ་གཟིག་གི་འདྲ་པར་གཟིག་ར་ཡོད་གི (on top of that) དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ།

ལམ་པ་ཁ་བ ད་ང་འགྲོ། ཞ་ཡས་གན་ན་_______ (arrive)།

5.8 --Negative continuous tense

Verb in PRT + གི་མེད					
Subject	Object	Verb / adjective	གི་མེད	English	
ངས་	བོད་ཡིག་	སློབ་		I am not studying Tibetan.	The tense is present continuous or past continuous depending on the context.
མུར་གེས་	གླུ་དབྱངས་	ལེན་		She is not singing a song.	
གན་ཆ་བོ་	འཚོ་བ་	སྐྱིད་		Those (people) are not happy with life.	
ངེད་ཆ་བོ་	སྒོག་པ	དགའ་	གི་མེད།	We do not like garlic.	
སྐྱེས་བཟི་དེས་	དངོས་པོ་	འཁུར་		That man is not carrying anything.	
མི་དེ་གསུམ་པོ་གིས་	དུ་བ་	འཐེན་		The three people are not smoking.	
དཀོན་མཆོག་ར་ངས་	ཆང་	འཐུང་		Dkon mchog and I are not drinking.	

Exercise 15 Make negative statements using the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། སྒྲོལ་མ་མཚོ་ཟི་ལིང་ན་སྡུན་གི་མེད། (སྡུན) ཞར་བ་གཟིག་གིས་ལམ་རིག་གི་མེད། (རིག)

1. ཉ་ཉོག་དེ་________________། (ཕེ་འདེབས)
2. མི་མང་ང་གཟིག་ཁ་འོག་ན་__________། (ཡོང)
3. ཁྱུར་གེས་བོད་གི་འཚོ་བ་__________། (ཤེས)
4. རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཁ་རྒྱང་དེ་རིང་________། (འགྲིག)
5. འཛམ་གླིང་དོ་ཞག་ཞི་བདེ་__________། (ཡོང)
6. ནམ་གླ་ད་པོ་ཧེ་འཁྱུགས་ག་________།(འགྲོ)
7. ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་____________། (གཉེར)
8. བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀས་དེ་རིང་______། (ཁ་རྡོད་ཡས)
9. ཞར་མ་གཟིག་གིས་ལམ་________། (རིག)
10. ཁྱུར་གེ་སྤྲོ་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་________། (བསོད)

Exercise 16 Use the question words in parentheses and convert each statement into questions.

དཔེར་བརྗོད། མགོན་པོ་སྐྱིད་ཞེ་གིས་བསོད་གི་ཡོད། (ཆི་གཟིག་ག) མགོན་པོ་སྐྱིད་ཆི་གཟིག་ག་ཞེ་གིས་བསོད་གི་ཡོད།

1. ངས་དོ་ཞག་རྒྱན་མོ་གི་དོན་ན་དཀའ་ལས་མང་ང་སྒྱོང་གི་ཡོད། (སུ་གཟིག་གི་ཆེད་ར)________________________
2. ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀས་ངའི་ནུ་བོར་གོན་རྒྱུ་གོན་གི་ཡོད། (སུ་གཟིག་ག)________________________
3. རྫི་པོ་རྫི་མོ་རིགས་གེས་རྟ་ཐང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གོ་གི (གང་ན) ________________________

4. ཞི་ལི་ལོ་ཆུང་གཞིག་གིས་ར་ལུག་འདེད་གོ་གི (ཆི་མོ་གཞིག) ______________________

5. ཞི་མོ་གསུམ་གིས་ངོ་ལྷ་གི་སྟུན་ན་ཡག་ལས་ཡས་གོ་གི (སུ་སུ་གིས)______________________

6. བོད་ནས་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གིས་སྐོ་ནས་ལག་འཛུ་ཡས་གི་མེད། (ཆི་གཞིག་ག)______________________

7. བོད་མི་གིས་སྔོ་ཚོད་མང་ང་ཟ་གི་མེད། (སུས)______________________

8. ངའི་ཡུལ་བ་ཕྱི་གླིང་བ་ལོ་གྲངས་ང་མང་ང་ཡོང་གི་ཡོད། (ཆི་མོ་གཞིག)______________________

9. ང་པོ་ལེན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད། (ལོ་ཆི་མོ་གཞིག)______________________

10. ཕ་ཡུལ་གི་སྐོར་ནས་ངས་ལུག་ཤ་དྲན་གི་ཡོད། (ཆི་གཞིག)______________________

5.9 --Types of present tense and present continuous

Simple present		Continuous / habitual / regular	
ཨ་མདོ་ནས་རྒྱ་སྐད་ར་**བཤད།**	Chinese is also spoken in Amdo.	ཨ་མདོ་ནས་རྒྱ་སྐད་ར་**བཤད་གི་ཡོད།**	Chinese is also spoken in Amdo.
ཤིལ་ཏོག་འབྲོག་ས་ནས་**མི་སྐྱེ།**	Fruits do not grow in herding areas.	ཤིལ་ཏོག་འབྲོག་ས་ན་**སྐྱེ་གི་མེད།**	Fruits do not grow / are not growing in herding areas.
ངས་ཁ་ཧྥེ་མི་**འཐུང་།**	I do not drink coffee.	ངས་ཁ་ཧྥེ་**འཐུང་གི་མེད།**	I am not drinking / do not drink coffee.
ཁྲུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་འདུག	He stays in Qinghai.	ཁྲུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་**འདུག་གི་མེད།**	He is not living / does not live in Qinghai.
མུར་གི་སྔོ་ཚོད་ར་**མི་དགའ།**	She does not like vegetables.	མུར་གི་སྔོ་ཚོད་ར་**དགའ་གི་མེད།**	She does not like vegetables.
ངའི་ཕ་མས་རླངས་འཁོར་**མི་སྐོར།**	My parents do not drive (a car).	ངའི་ཕ་མས་རླངས་འཁོར་**སྐོར་གི་མེད།**	My parents are not driving / do not drive a car.
བོད་ནས་རྟ་ཤ་**མི་ཟ།**	Horse meat is not eaten in Tibet.	བོད་ན་རྟ་ཤ་**ཟ་གི་མེད།**	Horse meat is not eaten in Tibet.
སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་**མི་འཆམས།**	Wolf and sheep are not harmonious.	སྤྱང་གི་ར་ལུག་**འཁྲིག་གི་མེད།**	Wolf and sheep are in conflict (right now).

Exercise 17 Fill in Tibetan words that correspond to the English words in parentheses and postpositions to express either regular or ongoing actions.

སློབ་མ་ཀ་བ ཨ་རོ། ཁྱོད་བདེ་མོ།

སློབ་མ་ཁ་བ གླུ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་བདེ་མོ། ད་ཞག་ཁྱོད་བབ་གིས་མི་རིག ཁྱོས་ཆི་གཞིག་________། (to do)

སློབ་མ་ཀ་བ ངས་དངོས་ལུགས་གི་དཔེ་ཆ་གཞིག་________། དེས་ན་ཁྱོས། (to look for)

སློབ་མ་ཁ་བ ངས་ཅང་ར་________། ལས་རྒྱུ་མེད་ན་ང་སྲུན་གི (do not do)

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་དེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཇུང་ཇ་འཐུང་གི་འགྲོ། སློབ་མ་གཞན་པ་རིགས་གེས་ད་ _______། (to drink)

སློབ་མ་ཁ་བ ངད་བོ་འགྲོ་མི་ཐུབ། ཤ་ཉེ་གཟིག་ད་_______། (to come) ང་ཁུར་གེར་_______། (to wait) རེད་དྲ་ད་ང་ར_______། (hungry)

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་དེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་སྨུག ཁྱོའི་སློབ་སྦྱོང་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

སློབ་མ་ཁ་བ ས་རྒྱུས་ར་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནས་ང་ཇེ་བཟང་ང་_______། (to become) དགེ་རྒན་ར་ཧོང་གིས་བཟང་གི ངས་མི་ཤེས་ན། ཁུར་གེས་ང་_______། (to help)

སློབ་མ་ཀ་བ ཁུར་གེའི་མིང་ང་ཆེ་གཟིག་ཟེར། ངས་ཁོ་ངོ་ཤེས་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཁ་བ མིང་ངས་མི་དྲན་གི གཟུགས་ཧོང་གིས་མཐོ་གི རྒྱུན་དུ་བོད་ལྭ་_____། (to wear) ཁུར་གེ་མགོ་སྐྱ་ལྷ། ངོ་ནག ཁ་སྒོ་ཡག

སློབ་མ་ཀ་བ དེ་ཡ་མཚར་རེད། དེང་སང་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་དགེ་རྒན་གི་_______བོད་ལྭ་གོན་མཁན་མེད། (among) ཁུར་གེ་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཟིག་ཨེ་རེད།

སློབ་མ་ཁ་བ བཙན་པོ་མ་རེད། སློབ་མ་ཟེས་ཁར་མི་ཉན་ན། ཁུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་_______། (to punish) ཁུར་གེ་སློབ་ཁང་_________ཡར་མར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། (in) དེའི་རྗེན་གིས་ _____________། (who listen) _______། (who do not listen) ཁུར་གེས་ཤེས་ནི་རེད།

སློབ་མ་ཀ་བ ཁུར་གེའི་སློབ་ཁྲིད་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། སྤྱིར་བཏང་གིས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་_______དགེ་རྒན་ཟེ་ཁ་མགྱོགས་གི (in)

སློབ་མ་ཁ་བ ཁུར་གེས་མགྱོགས་མོ་ཤེད་_______། (do not speak) རེད་དྲ་ཁོ་དཔལ་མོ་ར་མ་རེད། ཁུར་གེས་སློབ་ཁྲིད་དཀའ་མོ་རྩ་མོ་ཤེད་_______། (teach) རེད་དྲ་ཁུར་གེས་སློབ་མ་ཟེ་ཁོམ་གི་མི་འདུག

སློབ་མ་ཀ་བ ཆེ་གཟིག་ག སློབ་མ་ཟེས་སློབ་སྦྱོང་ཏག་ཏག་ཡས་ན་མི་འགྲིག་གི

སློབ་མ་ཁ་བ ཁུར་གེས་ལས་བྱ་མང་ང་_______། (to give) ངའི་སློབ་རོགས་ཟེ་བབ་གིས་_______། (to have no free time) དོ་དགོང་དེད་ཆ་བོས་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་གི་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་_______། (to watch)

སློབ་མ་ཀ་བ དེར་ཉན་ན་ནང་དོན་ཡོད་གི ད་ང་ར་འགྲོ་ན་_______། (to want)

སློབ་མ་ཁ་བ ཁྱོས་དངོས་ལུགས་_______། (to study) ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་གི་གློག་བརྙན་ན་ཆེ་གཟིག་ག་ལྷ་འདོད།

སློབ་མ་ཀ་བ ངནམ་ཡིན་ན་ར་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་_____________། (in) (to stay) ད་ང་ར་སྡུན་གི དོ་དགོང་སེམས་གཡེང་གི་འགྲོ།

སློབ་མ་ཁ་བ སྤྱི་མང་ང་གིས་ངའི་དགེ་རྒན་སྤྱི་དགའ་གཟིག་རེད་_______། (to think) ཁྱོད་ར་ཁོར་དགའ་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་ད་ངས་སྨུག་མི་བཟོད་གི ང་ཁོའི་ཐོག་ག་ཞེ་བསམ་པས་དགའ་འགྲོ་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཁ་བ རྟོག་གཏམ། ཁུར་གེ་བཟའ་ཚང་ཡོད་མཁན་གཟིག་རེད། དེས་མི་ཚོད་རང་ཚུགས་ར་ཡོད་གི

སློབ་མ་ཀ་བ ཨ་ལ། ཀུ་རེ་ཡིན། ཁྱོའི་དགེ་རྒན་ངོ་ནག་གན་ཨེ་ཡིན།

སློབ་མ་ཁ་བ མ་རེད། མ་རེད། གན་ངའི་ཤ་ཉེ་དེ་རེད། ཁོ་_______ (to come)། ད་ང་འགྲོ། གཞུག་ནས་ཐུག

Cardinal number + པ / བ / པོ

This converts cardinal numbers into ordinals.

Cardinal number	Combined with པ / བ	English	Tibetan examples
གཅིག	དང་པོ	first	ང་སློབ་གྲྭའི་འདིའི་ནང་ང་ཞེངས་**དང་པོར་**ཡོང་།
གཉིས	གཉིས་པ	second	མུར་གེའི་སྐར་འབྲས་ཡང་**གཉིས་པ་**རེད།
བཞི	བཞི་བ	fourth	ད་དུས་ཚོད་**བཞི་བ་**རེད།
བདུན	བདུན་པ	seventh	དུས་ཚོད་**བདུན་པ**འི་སྟེང་ས་རྟ་འགྲོ།
བརྒྱད	བརྒྱད་པ	eighth	ཡང་**བརྒྱད་པ་**སུ་ཡིན།
བཅུ	བཅུ་བ	tenth	ཚེས་པ་**བཅུ་བ་**གི་ཉིན་ང་བོད་ར་འགྲོ།
བཅོ་ལྔ	བཅོ་ལྔ་བ	fifteenth	བང་རིམ་**བཅོ་ལྔ་བ**འི་ཐོག་ནས་ང་མགོ་ཡུ་འཁོར།
བརྒྱ་ཐམ་པ	བརྒྱ་ཐམ་པ་བ	hundredth	སློབ་མ་བསྡོམས་པས་བརྒྱ་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ཡང་**བརྒྱ་ཐམ་པ་བ་**རེད།

Note: ❶For *first*, *དང་པོ* replaces *གཅིག་པ*.❷The particle *པ* is added to a cardinal number that ends with a suffix. The particle *བ* is added to cardinal numbers ending without a suffix as shown in the table. ❸*ཡང* often appears in front of a ordinal number to express a sequential notion, e.g., ཡང་དང་པོ; ཡང་གཉིས་པ; ཡང་བཅོ་ལྔ་བ, respectively meaning, *number one, number two,* and *number fifteen*.

Cardinal + པོ / བོ

This singles out or includes holistically, deriving a latent definite article.

Cardinal number	With པོ / བོ	English	Tibetan example
གཅིག	གཅིག་པོ	the one	ཁྱོད་**གཅིག་པོ་**སྡོད། ངེད་**གསུམ་པོ་**འགྲོ།
བདུན	བདུན་པོ	the seven	ཁྱོའི་སློབ་མ་**བདུན་པོ་**སུ་སུ་ཡིན།
བརྒྱད	བརྒྱད་པོ	the eight	ལྷ་མིག་འདི་**བརྒྱད་པོ་**ངའི་ཡིན། ཁྱོའི་མ་རེད།
བཅུ	བཅུ་བོ	the ten	སྒོར་མོ་**བཅུ་བོ་**ངར་བྱིན།
བརྒྱ་ཐམ་པ	བརྒྱ་ཐམ་པ་བོ	the one hundred	ཡུལ་སྐོར་བ་**བརྒྱ་ཐམ་པ་བོ་**དེ་རིང་སྐྱ་འབྱུམ་མ་འགྲོ།

Note: ❶The particle *པོ* is added as shown in the table to a cardinal number that ends with a suffix and *བོ* is added to cardinal numbers that end with no suffix. ❷Such a number is either inclusive or exclusive depending on context, e.g., ངེད་གསུམ་པོ་འགྲོ། We three go. If there are only three people, the number is inclusive. However, if there are more than three, it excludes the remaining people, e.g., ང་འདུག ཁྱོད་གསུམ་པོ་སོང་། I stay here and you three go!

སུ་ར + **negative**	This word can be translated *anyone* in negative sentences, e.g., ཁྱིམ་ན་མི་**སུ་ར**་མེད་ནས། Is there anyone at home? / མེད། ཁྱིམ་ན་**སུ་ར**་མེད། No. There is nobody at home.

Question	Affirmative	Negative
ཁྱེའི་ཁྱིམ་ན་**སུ་སུ**་ཡོད།	ངའི་ཁྱིམ་ན་མི་མགོ་གསུམ་ཡོད།	ངའི་ཁྱིམ་ན་**སུ** / **སུ་ར**་མེད།
དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ག་**སུ**་ཡོང་ཡོད།	མི་མང་ང་གཟིག་ཡོང་ཡོད།	མི་**སུ་ར**་ཡོང་མེད།
སྦྲོ་ཚོགས་ག་ཁྱེས་མི་**སུ་སུ**་འབོད་གི་ཡོད།	ངས་ངའི་སློབ་མ་གསུམ་པོ་འབོད་གི་ཡོད།	ངས་**སུ་ར**་འབོད་གི་མེད། ཁྱོད་མིན་ད།
དོན་དག་འདི་**སུས་ར**་མི་ཤེས་ནས།	ཤེས། མི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཤེས།	**སུས་ར**་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཁྱེས་ཤེས་ཡོད།
མི་འདི་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཁྱོད་**སུ་ར**་དགའ།	ང་ཁོ་གསུམ་པོར་དགའ།	ང་**སུ་ར**་མི་དགའ།
འདི་ནས་**སུ་ར**་ཁྱེའི་ཕ་ཉེ་མིན་ནས།	ཡིན། ཁྱུར་གི་ངའི་ཕ་ཉེ་ཡིན།	མིན། ཁོ་ཚ་བོའི་ནང་ནས་**སུ་ར**་ངའི་ཕ་ཉེ་མིན།

ཅང་ར + **negative**	This connotes *anything* in negative sentences, e.g., ཁྱེའི་ཡིད་ར་**ཅང་ར**་མི་ཡོང་གི་ནས། Don't you remember anything? / ངའི་ཡིད་ར་**ཅང་ར**་མི་ཡོང་གི No, I don't remember anything.

Question	Affirmative	Negative
ཁྱེའི་ཕ་ཉེ་དེ་ར་**ཅང་ར**་མེད་ནས།	ཡོད། ཁྱུར་གི་ནོགས་མོ་ཡིན།	མེད། ཁྱུར་གི་ར་**ཅང་ར**་མེད།
ཁྱེས་**ཅང་ར**་མི་ཉོ་ནས།	ཉོ། ངས་ཟ་མ་རེ་ཉོ་འདོད།	ངས་**ཅང་ར**་ཉོ་མི་འདོད།
ཁྱེས་སློབ་གྲྭ་ན་**ཅང་ར**་སྦྱོང་གི་མེད་ནས།	ངས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་གི་ཡོད།	ངས་**ཅང་ར**་སྦྱོང་གི་མེད།
ཞིང་པ་ཟོས་ད་བར་**ཅང་ར**་མི་ལས་ནས།	ཁོ་ཟོས་བྱ་བ་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།	ཁོ་ཟོས་**ཅང་ར**་ལས་གི་མེད།
ཁྱེས་ཆང་**ཅང་ར**་མི་འཐུང་ནས།	ངས་འཐུང་ང་།	འཐུང་གི་མེད། ཆང་ངས་**ཅང་ར**་མི་འཐུང་།
ཁྱེའི་ཞི་ལི་**ཅང་ར**་མི་ཉན་གི་ནས།	ད་ཚོག་གི ལམ་མ་འགྲོ་གོ་གི	ཁྱུར་གི་**ཅང་ར**་མི་ཉན་གི སྨྱུག་གཟན་དེ།

གཅིག་ར + **negative**	This expresses *even one* or *a little bit* in negative statements or in questions, e.g., དཔེ་ཆ་འདི་ཁྱེའི་ཚོང་ཁང་ན་**གཅིག་ར**་མེད་ནས། Isn't there even one copy of this book in your shop? / ངའི་ཚོང་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་དེ་**གཅིག་ར**་མེད། No, there is no single copy of that book in my shop.

Question	Affirmative	Negative
བཟའ་བ་དེ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཏོག་**གཅིག་ར**་མེད་ནས།	ཁོ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཏོག་གཉིས་ཡོད།	ཁོ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཏོག་**གཅིག་ར**་མེད།
ཁྱེད་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་**གཅིག་ར**་མེད་ནས།	ང་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་མང་ང་ཡོད།	ང་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་**གཅིག་ར**་མེད།
ཁྱེད་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སྲུན་སྣང་**གཅིག་ར**་མེད་ནས།	ང་སྲུན་སྣང་ཡོད།	མེད། ང་སྲུན་སྣང་**གཅིག་ར**་མེད།
ཚེ་རིང་གིས་ཡི་གེ་**གཅིག་ར**་འབྲི་གི་མེད་ནས།	ཁྱུར་གིས་འབྲི་གི་ཡོད།	མེད། ཁྱུར་གིས་ཡི་གེ་**གཅིག་ར**་འབྲི་གི་མེད།
ཁྱེད་ཤ་**གཅིག་ར**་མི་དགའ་ནས། ཤ་ཟོས་ན་ཞིམ།	ང་ཤ་དགའ་གི	ང་ཤ་**གཅིག་ར**་མི་དགའ།

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་ལྔ་པ།

ཨ་མདོ་གི་འབྲོག་པ་གཞིག

ཧུ་མོ	easy	ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་ལས་ཧུ་མོ་མ་རེད།
འབྱུང	to happen; to take place	བོད་ན་འཚོ་བར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཆུང་དུས	childhood	ཆུང་དུས་གི་རོགས་པ་བརྗེད་མི་ཐུབ།
ལུག་རྫི	shepherd	ལུག་རྫི་ར་ར་རྫི་ཚང་མ་རྫི་བོ་རེད།
ས་གནས་གི	local	ང་ས་གནས་གི་ཟ་མ་དགའ་གི
རུབ	to close in; to become dark	ད་ས་རུབ་གི་ཡོད།
ཁེར་རོ	alone	རྒད་པོ་སྙིང་མ་རྗེ། ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁེར་རོ་རེད།
ཉིན་མ་གཏོང	to kill time; to spend time	ཉིན་མ་མ་གཏོང་། ལས་ཀ་ལས།
ཐ་ཐོར	a little bit; scattering	གནས་ཚུལ་ཐ་ཐོར་གཞིག་ངས་ཤེས།
རྫོང	county	རྨ་ལྷོ་ན་རྫོང་བཞི་ཡོད།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ནས་ཁང་གླ་དཀའ་མོ་རེད།
རྒྱལ་ནང	domestic (country)	རྒྱལ་ནང་གི་དངོས་པོ་རྒྱ་སྤུས་ཚོག་གི
གསར་འགྱོར	new arrival	སློབ་མ་གསར་འགྱོར་འདི་སྔུན་གོ་གི
ཟ་ཁང	restaurant	ཟ་ཁང་འདི་སོ་མ་རེད། བཙའ་དག་ར་རེད།
མགྱོགས་མོ	fast; quick	ཞ་ཡས་དེ་གླུད་པ་མགྱོགས་མོ་རེད།
དཀའ་ལས་མྱོང	to suffer; to experience hardship	སློབ་མ་མང་ང་གིས་དཀའ་ལས་མྱོང་གི་མེད།
ཚོང་རྒྱག་མཁན	businessman; seller	ཚོང་རྒྱག་མཁན་དེ་སྣང་བ་མཐོ།
ཕན་ཚུན	mutual; each other	ངེད་གཉིས་ཕན་ཚུན་ན་འདང་ཆེ།
གོ་བརྡ	signal; communication	ཞི་མོ་གཞིག་གིས་གོ་བརྡ་མ་བསྟན།
འཕྲོད	to fit; to obtain; to be lucky	ད་འཕྲོད་སོང་། ངས་བྱ་བ་གཞིག་རྙེད་ཐལ།
གོ་བརྡ་འཕྲོད	to communicate well	ངས་དབྱིན་སྐད་གིས་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད།
དགའ་ས	hobby; something one likes	ང་ལ་དགའ་ས་ཅང་མེད། ཇ་གཞིག་གིས་ཚོག
ཆར་བ	rain	དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཆར་མི་འབབ།

འབབ	to fall	དེ་རིང་ས་རྡུལ་འབབ་གི་ཡོད།
ཆར་པ་འབབ	to rain	ཆར་པ་འབབ། རླུང་གཡུག ང་སྡུན་གི
འཕེལ་ཁ	growth; development	ཕྱུགས་ཟོག་འཕེལ་ཁ་རྫོང་གིས་བཟང་།
ཁང་པ་རྒྱག	to build a house	ཁང་པ་ཆེ་གཞིག་ཤེད་རྒྱག སྒོར་མོ་མེད་ན།
གང་ལྟར་ན་ར	anyway	གང་ལྟར་ན་ར། ཁང་པ་འདི་རྒྱག་དགོས།
ཚེ	life	ཐན་མོ་འདི་ཚེ་རིང་གི
གང་པོ	whole; entire	ཁོག་གང་པོ་ཆང་རེད། ཆང་རྒྱལ་འདི།
ཚེ་གང་པོ	whole life; entire life	ཚེ་གང་པོར་མུར་གེ་མོ་རྒྱུང་གཞིག་ཡིན།
སྐྱེལ	to send; to escort; to transport	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་སྨན་ཁང་ནང་ང་སྐྱེལ།
སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ	to send to school	ད་ལོ་ངའི་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་གི་ཡོད།
ཞིང་ལས	agriculture	ཞིང་ལས་ར་ཕྱུགས་ལས་ཁ་ཁ་རེད།
དངོས་ལུགས	physics	དངོས་ལུགས་སྦྱོང་མཁན་མང་ང་ཡོད།
ཕྱི་རྒྱལ	foreign country	ཕྱི་རྒྱལ་གི་གནས་ཚུལ་ཁྱུར་གེས་མང་ང་ཤེས།
དྲོན་པོ	warm	ནམ་ཟླ་དྲོན་པོ་རེད། ད་མེ་ཏོག་བཀད་གི་ཡོད།
ཚོན་པོ	fat (adj.)	ཤ་ཚོན་པོ་མིན་ན་མི་ཞིམ།
ཟ་རྒྱུ	something to eat; food	ཟ་རྒྱུ་རིག་ན་དགའ། ལས་རྒྱུ་རིག་ན་སྡུག
ཉོ་ཆ་རྒྱག	to buy; to go shopping	མུར་གེ་ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱོར་དགའ།
སྡིམ	to squander	ཞི་ལི་མ་རབས་དེས་སྒོར་མོ་སྡིམ་གི་ཡོད།
གསོག	to save	ང་ལ་སྒོར་མོ་གསོག་རྒྱུ་མེད།
དཀྲུགས་ཇ	butter tea	ང་དཀྲུགས་ཇར་མི་དགའ།
སྡང	to hate; to resent	ཁོ་མི་གཞན་ན་སྡང་གི
སེམས་སྡུག	sad; depressed	སེམས་སྡུག་ནས་ཨ་མ་ན་སོང་།
ཉུང	few; little	ཁ་ལབ་ཉུང་ན་བཟང་།
གླད་པ	brain	ངས་ལུག་གི་གླད་པ་མི་ཟ།
གླད་པ་ཞན	low in IQ; stupid	སློབ་མ་ངན་པ་དེ་གླད་པ་ར་ཞན་གི
སེམས་དྲོ	to be happy; free and easy	ཟ་རྒྱུ་མང་ན་སེམས་དྲོ་གི
ངར	excitement; to get hot	ལུགས་ལེབ་ད་ངར་ཡོད། ཤ་སྣག་དེའི་ཐོག་ག་ཞོག

ཁ་ཡག	sweet words; sweet-talk	ཁ་ཡག་ངོ་དགའ་མ་བཤད།
ཉལ	to sleep	ང་ཉལ་ན་ཉལ་མི་ཐུབ། ལངས་ན་ལངས་མི་ཐུབ།
སད	to wake up	གཉིད་མི་སད་ན་ཆུ་འཁྱུགས་གིས་ངོ་ཁྲུས།
གཞས	song	གཞས་གོ་ནི་ར་མུར་གེ་དུ་གི་ཡོད།
གཞས་གཏོང	to sing	རི་མགོ་ན་མྱི་གཟིག་གིས་གཞས་གཏོང་གི་ཡོད།
ས་སྨྱུག	chalk	ས་སྨྱུག་དགེ་རྒན་གི་ལག་ན་མེད།
ཡར་མར	up and down	དགེ་རྒན་གིས་ས་སྨྱུག་ཡར་མར་ར་བཙལ།
དུ་བ	smoke; cigarette	དུ་བ་དབྱིངས་ང་འཐེན་འདུག
དུ་བ་འཐེན	to smoke	དུ་བ་འཐེན་ན་གནོད་པ་ཆེ་ཟེར།
ལས་ཁུངས	work unit	ལས་ཁུངས་ཟོས་གཟའ་ཉི་མ་སྒོ་རྒྱག་གི་ཡོད།
གཟུགས་གཞི	body	གཟུགས་གཞི་བདེ་ན་སེམས་ཁམས་ར་དྭངས།
བདེ་ཐང	healthy	བདེ་ཐང་ཡིན་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན།
སེམས་བདེ	to be care-free	སེམས་བདེ། ལུས་བདེ། འཚོ་བ་སྐྱིད།
ཁ་པར	telephone	ངས་ཁ་པར་གི་སྟེང་ནས་ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཤེས།
ས་ཚིགས	station	ས་ཚིགས་རྗེས་མ་ནས་ངེད་གཉིས་འབབ་དགོས།
སྟོད	to feed (child)	ཞ་ཡས་སྟོད་རྒྱོ་ངའི་ལས་ཀ་ཡིན།
ངོ་ཤེས	acquaintance; to know (someone)	ཁོའི་སྤུན་ཡ་ངའི་ངོ་ཤེས་ཡིན།
སྤྱི་བདེ	public order	སྤྱི་བདེ་སྲུང་མཁན་གིས་སྒྲིག་ལམ་བརྩི་དགོས།
ཤ་ཉེ	relative	ཤ་ཉེ་ཚང་མ་དེ་རིང་ཡུའུ་བ་ལོག་གི་ཡོད།
ཡུན་རིང	long time	ངས་མུར་གེ་ཤེས་ནས་ཡུན་རིང་།
ཕུང་པོ	body; figure	ཕུང་པོ་དར་ན་ལུས་སྟོབས་རྒྱས།
སྦོམ	big in circumference	བུད་མེད་འདི་ཧེ་སྦོམ་ར་ཧེ་སྦོམ་རེད།
ཐེངས	time (frequency)	ཁྲོས་རྙོག་གཏམ་དེ་ཐེངས་དུ་ལབ་ནི་ཡིན།
ཐེངས་སྔོན་མ	last time	ཐེངས་སྔོན་མ་ང་སྤྲོ་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་མེད།
རྙེད	to find	ངས་བྱ་བ་གསར་བ་གཟིག་རྙེད་གི་ཡོད།
རྩོམ་སྒྲིག་པ	editor	རྩོམ་སྒྲིག་པ་དེས་གཅིག་ར་མི་ཤེས་གི
ཞོར་ར	meanwhile; at the same time	ང་ཟི་ལིང་ང་འགྲོ། ཞོར་ར་རྒྱལ་ནང་ང་འགྲོ།

ལྷག་ཏུ	even more; more	ད་སྐད་ཆ་ལྷག་ཏུ་མ་བཤད།
འགོར་འགྱངས	delay	འགོར་འགྱངས་མ་བྱེད། རེམ་མ་ཤོག

འབྲོག་པ་ཚེ་རིང་ལ་འབྱོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག

ལགས	Sir, Miss; Mr. (honorific)	སྙིང་གྲོགས་ལགས། ཁྱོའི་སྐད་ཆ་གིས་ང་སེམས་སྡུག
ད་ཕྱི	not long ago; recently	ད་ཕྱི་ཁྱོད་རིག་རྒྱུ་མེད། གང་ང་སོང་།
སུན	to become bored; to feel lonely	ང་ཁེར་རོ་ཞེ་ཐག་གིས་སུན་གི
ཐོག་དང་པོ	first time	ཁྱོད་ཨ་མདོར་ཐོག་དང་པོར་ནམ་ཡོང་།
ཕྱི་ཕྱོགས	outside; other place	ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་སེམས་ཆུང་བྱུས།
རྫུན	lie	ཡང་རྫུན་རེད། ཁྱུར་གེས་བདེན་པ་མི་བཤད།
གཉེན་ཉེ	relatives	ང་གཉེན་ཉེ་ཟེ་ར་ཧོང་གིས་མི་འདྲིས།
མཐའ་གཅིག་ག	altogether	མཐའ་གཅིག་ག་དགག་པ་རྒྱུག་མི་ཉན།
སྤྱིར་གིས	generally	སྤྱིར་གིས་ངས་ཆང་མང་ང་མི་འཐུང་།
སྨྱོ	to get mad	ཚོང་བ་དེ་སྐོར་མོའི་དོན་ན་སྨྱོ་གི་ཡོད།
གཞུག་ཕྱོགས	future	གཞུག་ཕྱོགས་ག་དེ་མོ་འདང་མ་རྒྱུག
གང་ཡིན་ན་ར	in any case	གང་ཡིན་ན་ར། ཤི་བོའི་བླ་མ་སྐྱུལ།
མཐར་གཏུགས་ན	in conclusion	མཐར་གཏུགས་ན་ཁོའི་སྡོམ་ཚིག་མི་འགྲིག་གི
དམིགས་ཡུལ	goal	དམིགས་ཡུལ་མ་གྲུབ་ན་ངས་མི་གཏོང་།
རོལ	to enjoy	གླུ་དབྱངས་ང་རོལ་ན་སེམས་དྲོ།
ཆད	to get tired	ད་ང་ཆད་གི ཉལ་འདོད་གི
ཆ་རྐྱེན	condition; financial condition	ཆ་རྐྱེན་མེད་ན། ཉོ་གཏམ་མ་བཤད།
ཟེད་ཡོང་ཡོང	the condition of people jostling	མི་ཚོགས་ཟེད་ཡོང་ཡོང་མིག་སྒྲིད་གི
སྐར་མ	star (astral)	ནམ་མཁའ་ན་སྐར་མ་མང་།
གང་ས་གང་ན	everywhere	གང་ས་གང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་རེད།
གཏུ	to seethe; to boil	ཆུ་དེམ་གི་ནང་ན་ལྷོག་ལྷོག་གཏུ་གི་ཡོད།
ཅུར	noise	ཅུར་མ་རྒྱག ཉོན། ཉོན། ཉོན།
དི་རི་རི	clamoring	ཅུར་དི་རི་རི། ངས་གཅིག་ར་མི་གོ

ཏ་ནི	all	འདི་ནས་ངས་མྱི་ཏ་ནི་མི་ཤེས།
ཁ་ཡངས	spacious; vast (land)	རྩྭ་ས་ཁ་ཡངས་དེའི་སྟེང་ན་རྟ་རྒྱུག་འཛེན།
སྟོད་ཐུང	T-shirt	སྟོད་ཐུང་འདི་ངེས་ངེས་ཅིག་ཡག་གི
དམར་རྗེན	naked; nude	ང་དགོང་མོ་དམར་རྗེན་ན་ཉལ་གི་ཡོད།
མཇེད	to get tired of; to be bored with	ཁོ་རང་གི་ཀྲན་མོར་མཇེད་ཡོད།
ཁ་མཇེད	to get tired of (food)	ཟ་མ་དེ་ཞིམ་ན་ར་ད་ཁ་མཇེད་གི
སྐུར	to send	ངས་རྒྱུན་དུ་ཡི་གེ་མི་སྐུར།
མཚམས་འཇོག	to stop	འབྲོག་པ་དེས་ལས་ཀ་མཚམས་འཇོག་ན་འདོད།
ཆུང་རོགས	childhood friend	ཆུང་རོགས་བརྗེད་དཀའ་གི
ཕྲེང་བ	rosary / string of prayer beads	ལག་ག་ཕྲེང་བ་ཟུངས། ཁ་ནས་མ་ཎི་ཐོན་ཟེར།
སྟོན་ཀ	autumn	སྟོན་ཀར་ནམ་ཟླ་བསིལ་མོ་རེད།
སྐྱེས་སྐར	birthday	ཞ་ཡས་གི་སྐྱེས་སྐར་ར་ངས་གཅིག་ར་མི་ཧྲོ།
དགུན་ཁ	winter	དགུན་ཁ་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གོན་ན་བཟང་།
མགོ་ན	to have a headache	ང་མགོ་ཡམ་མེ་ན།
གྲོལ	to be over / finished	སློབ་ཁྲིད་ད་སོ་མ་གྲོལ་གི་ཡོད།

གནས་མཆོག་གངས་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་སྐོར་འགྲོ་བ།

གནས་མཆོག	holy place	བོད་ན་གནས་མཆོག་གང་མང་རེད།
གངས་རིན་པོ་ཆེ	Mount Kailash	གངས་རིན་པོ་ཆེ་སྐད་གྲགས་ཆེ་གི
མཇལ་སྐོར	pilgrimage	ངས་མཆོད་རྟེན་ན་མཇལ་སྐོར་ཡས་གི་ཡོད།
ས་མགོ	altitude	རི་འདི་ས་མགོ་མུས་བཞི་སྟོང་ཡིན།
མུས	meter	མུས་ར་འདོམ་པ་རིང་ཐུང་མི་གཅིག
འཇིག་རྟེན	universe	འཇིག་རྟེན་འདི་ཆི་མོ་གཟིག་ཆེ་ཨང་།
གནའ	ancient time	གནའ་ནས་ད་བར་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་སོང་།
ད་བར	nowadays	ད་བར་ང་འཚོ་བའི་སྟེང་ན་དཀའ་ཁག་མེད།
ནང་བསྟན་པ	Buddhist	བོད་ཚང་མ་ནང་བསྟན་པ་ཡིན།
མཆོན་ན	for; with regard to	ང་མཆོན་ན། དོན་དེ་རྟོག་དྲ་མི་ཆེ།

ཡ་མེད	matchless; extremely good	ཁོའི་ཨ་ཕ་མི་བཟང་ཡ་མེད་ཞིག་ཡིན།
སྐྱབས་མགོན	protector; spiritual leader	སྐྱབས་མགོན་ཚང་དེ་རིང་དགོན་པ་ན་མེད་གི
མཚོན་བྱེད	manifestation; symbol	ལྷག་བསམ་མཚོན་བྱེད་ར་དམོད་པ་མི་འགྲོ།
བོན་པོ	Bon follower	རེབ་གོང་ན་བོན་པོ་ར་མང་ང་ཡོད།
བང་རིམ	layer; story	མཆོད་རྟེན་དེར་བང་རིམ་གསུམ་ཡོད།
བརྩེགས་མ	folded; storied	ཁང་བ་དགུ་བརྩེགས་མ་འདི་མཐོ།
སྲོལ་གཏོད་པ་པོ	founder	ནང་བསྟན་གྱི་སྲོལ་གཏོད་པ་པོ་སུ་རེད།
སྐམ་ས	continent	འཛམ་གླིང་ན་སྐམ་ས་ཆེན་པོ་དྲུ་ཡོད།
འབྱུང	to originate	རྨ་ཆུ་མགོ་ལོག་ན་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཚེ་ཕྱི་མ	next life	ཚེ་ཕྱི་མ་མ་ཤི་ན་མེད།
ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག	the course of one's life	ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག་གི་ཉམས་མྱོང་ང་ལ་མང་།
མཛད་པ	deed	བླ་མ་དེ་མཛད་པ་ཐུ་གི
གངས་སྐོར	pilgrimage to snow mountains	ན་ཞིང་གངས་སྐོར་ར་འགྲོ་མཁན་མང་།
གནམ་མཚོ	Gnam mtsho Lake	གནམ་མཚོ་ཟེར་ན་གནས་མཆོག་ཞིག་རེད།
ཡུལ་གྲུ	region; community	ཁྱོད་ཡུལ་གྲུ་གང་ནས་ཡོང་ནས།
ཉ་གང་ཟླ་བ	full moon	ཉ་གང་ཟླ་བ་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་དགོང་མོར་ཡོད།
ལྡབ་འགྱུར	exponential; double	ཁེ་ཚོང་གི་འབུད་ལྡབ་འགྱུར་རེད།
དུས་ཚིགས	season	ལོ་གཅིག་ག་དུས་ཚིགས་བཞི་ཡོད།
ཁེར་འགྲོ	walking alone	ཁེར་འགྲོ་མ་བྱེད། ཉེན་ཁ་ཆེ།
གྲོས	discussion	དོ་དགོང་ཁྱོད་ཤོག་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་གྲོས་བྱེད།
འཁོར་ཆ	peripherals	འཕྲུལ་ཆས་འདིར་འཁོར་ཆ་མང་།
ཤར་པ	Sherpa	ཤར་པ་ཟེར་ན་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་ཟེར་ནི་རེད།
གླ	to hire; remuneration	གླ་བཙའ་དམའ་ན་ང་བྱ་བ་དེ་མི་དགོས།
རྣམ་པ	form	ཁོ་ལ་ཆ་ལུགས་རྣམ་པ་མང་།
ཆ་ནས	in; regarding	རིག་པའི་ཆ་ནས། ཁོ་རྒོད་ཤོས་རེད།
རྒྱུ་སྤུས	quality	རྒྱུ་སྤུས་མེད་ན། གྲངས་ཀས་མི་ཕན།
བླ་ན་མེད	outstanding; super	དགེ་བ་བླ་ན་མེད་ནི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཡིན།

ངུ	to cry	ང་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་ངུ་མི་འདོད།
བསོད	to become delighted	ལེགས་སྐྱེས་ཐོབ་ཞི་ར། མུར་གེ་བསོད་ཐལ།
རྐ	ditch	རྐ་འདི་ལས་མཁན་ང་མིན།
འགགས	to be blocked	ངའི་སྐད་འགགས་གོ་གི
ཆ་ལུགས	dress (style of clothing worn by somebody)	ཁྱོའི་རོགས་པ་ཆ་ལུགས་བཙོག་གི
བོད་ལྭ	Tibetan robe	བོད་ལྭ་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་འཁྱོད་གི
ཇོ་མོ	nun	ཇོ་མོ་དེ་དེང་མ་ཡག་མ་གཞིག་ཡིན།
ཤ་སྟག	certain; sure	ང་དོ་ཚོགས་ཕ་ཡུའུ་བ་འགྲོ་ཤ་སྟག་ཡིན།
ཁྱག	to be able to carry	ངའི་ཞི་ལི་གིས་དངོས་པོ་དེ་མི་ཁྱག
རྔུལ་ཆུ	sweat	རྔུལ་ཆུ་ངའི་མགོ་ན་ལངས་གི་ཡོད།
ལུང་ཁོག	valley	ལུང་ཁོག་དེ་ན་རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀ་ཡོད།
ཕན་ན	beyond	ལུང་ཁོང་འདིའི་ཕན་ན་ཁོ་མི་འགྲོ།
ཁ་རོག་གེར	silently	རྐུན་མ་ཁ་རོག་གེར་འཛབ།
ཁ་འོག	down; below	ཁ་འོག་ན་ལམ་པ་གཞིག་མདུང་ངེ་མདུང་ངེ།
དོ་ཞག	in these days	དོ་ཞག་ཨ་མ་ཁམས་དྭངས་གི་མེད།
ཞི་བདེ	peace	ཞི་བདེ་དང་འཁྲུག་རྩོད་མཉམ་པས་མི་ཡོང་།
ཁ་རྩོད	argument	ཁ་རྩོད་ཀྱི་གཞུག་ནས་ལག་རྩོད་རེད།
སྤྲོ་ཚོགས	party	ང་སྤྲོ་ཚོགས་ག་འགྲོ་མི་བསམ།
ནུ་བོ	younger brother	ངའི་གོང་འོག་ན་ནུ་བོ་ར་ཕུ་བོ་ཡོད།
ངོ་ལྷ	mirror	ངོ་ལྷ་འདི་ཤེལ་གིས་མ་ལས།
སྔུན་ན	before; in front of	ལུག་གི་སྔུན་ན་སྣུག་པ་ཁེངས་ཡོད།
ལག་འཛུ	hand in hand	བྱིས་པར་ལག་འཛུ་བྱོས།
སྔོ་ཚོད	vegetable	སྔོ་ཚོད་གིས་ལུས་ཕུང་ང་ཕན་ཟེར་གི་ཡོད།
ལུག་ཤ	mutton	ལུག་ཤ་ཟོས་ན་སྙི་མོ་ཡིན།
ས་རྒྱུས	geography	ང་ས་རྒྱུས་ལ་གཏན་ནས་མི་དགའ།
ལོ་རྒྱུས	history	ལོ་རྒྱུས་ཤེས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ།
མགོ་སི་ལི	with curly hair	ལོ་བཙོ་ལྔའི་སྟེང་ཁོ་མགོ་སི་ལི་རེད།

ཁ་སྒྲོ་ཡག	good-looking	བྱིས་པ་དེ་ཁ་སྒྲོ་ཧེ་ཡག་རེད།
ཁ་མི་ཉན	do not listen; to refuse	ཁོ་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།
ཁ་མགྱོགས	fast in speech	ཁོ་མོ་ཁ་མགྱོགས་གི ངས་གཅིག་ར་མི་གོ
དཔེ་མཛོད་ཁང	library	དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་ལྟ་མཁན་མེད།
ཞེ་བསམ་པས	sincerely	ཁོ་མོར་ང་ཞེ་བསམ་པས་དགའ་གི་ཡོད།
རང་རྩུགས	independence	རང་རྩུགས་ཟིན་ན་ཕན་ས་མང་།
ཀུ་རེ	joke	ཀུ་རེ་ཡས་ན་འདུག་རོགས་སེམས་སྐྱིད།

སློབ་ཚན་དགུ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Future Tense Form: རྒྱུ་ཡིན
- Future Tense Form: རྒྱུ་རེད
- Future Tense Form: ཟེར་གི་ཡོད
- Future Tense Form: ཟེར་གོ་གི
- Future Tense: འགྱོ
- Imminent Future Tense Form

Klu rol ཀླུ་རོལ, a summer festival in Gling Rgyal (Langjia 浪加) Village, Reb gong (Tongren 同仁) County, Rma lho, Mtsho sngon Province (2013).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བྱིས་པ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་སྐྱེས་སྐར།

དགོན་མཆོག་མཚོ ཨ་རོ། John ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ།

ཕྱི་གླིང་པ ང་རོགས་པ་གཟིག་གིས་ཁོའི་ཞི་ལི་གི་སྐྱེས་སྐར་ར་འབོད་གོ་གི ཚོང་ཁང་གི་ནང་ང་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་གི་འགྲོ།

དགོན་མཆོག་མཚོ སུས་འབོད་གོ་གི སངས་རྒྱས་མིན་ན།

ཕྱི་གླིང་པ རེད། ཁོ་རེད། ངས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་ཉོ་**དགོས་རྒྱུ་རེད**།

དགོན་མཆོག་མཚོ སངས་རྒྱས་གིས་ང་ར་འབོད་གོ་གི སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་དེ་ང་མ་བོད་ན་སྤྲོལ་མེད། ད་ཆི་གཟིག་ཡས་ནང་།

ཕྱི་གླིང་པ ཁྱོད་**འགྲོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན**། སྟོན་མོ་གི་ཐོག་ན་ངོ་ཤེས་མེད་ན། ང་འདུག་ན་མི་འདོད་གི

དགོན་མཆོག་མཚོ ང་ར་འགྲོ་རྩིས་ཡོད། དེ་མིན་ད་སངས་རྒྱས་འཚོག་པ་**ཟ་རྒྱུ་རེད**། ལེགས་སྐྱེས་ཆི་གཟིག་ཉོ་ནང་།

ཕྱི་གླིང་པ ངས་སྐོར་མོ་སྤྲེར་**ཞེར་གི་ཡོད**། དེ་ཡིན་ན་ཞ་ཡས་གིས་གང་འདོད་ཉོས་ན་ཆོག་གི

དགོན་མཆོག་མཚོ ཕྱིར་གིས་བོད་ནས་སྐོར་མོ་མི་སྤྲེར། ངས་གོན་རྒྱུ་གཟིག་**ཉོ་རྒྱུ་ཡིན**། ངའི་རྒད་པོ་གི་བསམ་ཚུལ་ར་དེ་རེད།

ཕྱི་གླིང་པ ཁྱོའི་རྒད་པོ་ར་**འགྲོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད**་ནས། ངེད་གཉིས་ཀ་སེམས་མཐུན་གི

དགོན་མཆོག་མཚོ ཁུར་གིས་**འགྲོ་ཞེར་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་ངས་བལྟས་ན་ཁོ་**ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད**། ང་མེད་ན། ཁུར་གིས་ཞ་ཡས་གཉེར་**དགོས་རྒྱུ་རེད**།

ཕྱི་གླིང་པ དེ་རིང་དེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་གི་འགྲོ། སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོའི་ཐོག་ནས་ཕྱིར་བཏང་གིས་ཆི་གཟིག་ཡས་ནི་རེད།

དགོན་མཆོག་མཚོ ཀྲོང་ཁྱེར་ར་ཀྲོང་བརྡལ་ན་བོད་ཁ་ཡས་གིས་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་བསྐྱུ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་བོད་གི་སྡེ་བ་ན་དཔེ་དེ་མོ་མེད། ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་མང་ང་སྐོལ་ནི་རེད། ཞ་ཡས་གོན་རྒྱུ་ར་རྩེད་སྤུད་གི་རིགས་ཉོ། འགྲུལ་བ་ཟོས་ཡིན་ད་མིན་ད་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་མི་དགོས། ཕྱིར་བཏང་གིས་ཞ་ཡས་གི་གོན་རྒྱུ་ཉོ་མཁན་མང་གི དེ་མིན་ད་ཏན་གོ་རྫོག་གོ་ར་ཉོ་གི་ཡོད། ཆང་འཐུང་མཁན་ཟོས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད།

ཕྱི་གླིང་པ དེས་ན་འདི་རྒྱ་གི་ལུགས་སྲོལ་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

དགོན་མཆོག་མཚོ རེད། དེ་རྒྱ་གི་ལུགས་སྲོལ་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར། ཞ་ཡས་ཟོ་སྟོན་མོར་དགའ་གི་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་དར་སྲོལ་འདི་ཧ་གི

ཕྱི་གླིང་པ ངོ་མས་ཡ་མཚར་རེད། ངའི་ཡུལ་ནས་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་གལ་ཆེ། ངས་ད་ཐེངས་རང་གི་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོའི་སྟེང་ང་མྱི་མང་ང་**འབོད་ཞེར་གི་ཡོད**། ངས་ར་ཟ་མ་ར་ཆང་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན**། ད་བོ་ངས་ཁྱོའི་རྒད་པོ་ར་**འབོད་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད**།

དགོན་མཆོག་མཚོ དེ་བཟང་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཕྱི་དྲོ་ནམ་ཐུག་རྒྱུ་ཡིན།

ཕྱི་གླིང་པ དུས་ཚོད་གསུམ་ར་སྐར་མ་བཞི་བཅུའི་སྟེང་ཐུག་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

དགོན་མཆོག་མཚོ དེ་ད་ལོས་ཆོག འཕྱི་གི་མ་འདུག

6.1 --Future tense form: རྒྱུ་ཡིན

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ངས་	དབྱིན་སྐད་	སྦྱོང་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།
ངེད་གཉིས་	ལྷ་སར་	འགྲོ་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།
ཁོ་བཞི་པོ་	མཉམ་པས་	འདུག་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།

Notes-1

1. **རྒྱུ་ཡིན**: This phrasal auxiliary is used with monosyllabic adjectives and verbs in FUT to form an intentional future tense. ❶It is mainly applied to refer to First Person and First Person Plural, e.g., ངས་འདི་ནངས་ཀ་**འབྲི་རྒྱུ་ཡིན།** (intentional) I will write this tomorrow. / ངེད་ཚོའོ་དོ་དགོང་**ཐུག་རྒྱུ་ཡིན།** (intentional) We will see each other tonight. ❷It is used to ask Second Person or Second Person Plural because when the answers are given, the pronoun becomes either First Person or First Person Plural, e.g., ཁྱོད་ནམ་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** When will you go? / ང་སང་ཉིན་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** I will go tomorrow. Adverbs may be inserted between *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ངས་ལས་ཀ་དེ་འོར་གིས་**ལས་རྒྱུ་གཏན་ནས་མིན།** I will never do that work again.
2. **རྒྱུས** is the contraction of *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ངས་**ལས་རྒྱུ་ཡིན།** = ངས་**ལས་རྒྱུས།** ངེད་ཚང་མ་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** = ངེད་ཚང་མ་**འགྲོ་རྒྱུས།** It is not used in questions.

Exercise 1 Use the correct future tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་ནམ་ <u>འགྲོ་རྒྱུ་</u> ཡིན།

1. ང་དོ་ཚིགས་སློབ་མ་གཟིག་__________། (བཅའ)
2. ངེད་གཉིས་ཀ་སྟོན་ཐོག་ག་__________། (ཡོང)
3. ང་ར་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ཁྱིམ་ནས_____། (འདུག)
4. ངེད་གསུམ་པོ་དངོས་པོ་དེ་ལེན་གི_____། (འགྲོ)
5. ངེད་ཚ་པོས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཁང་པ་________། (ཉོ)
6. ང་ར་ངའི་བཟའ་མི་ཟོ་བཟའ་ཁ་________། (འཛོམ)
7. ང་སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་ཕྱི་དྲོར་_________། (འགྲོ)
8. དོ་དགོང་ངས་དཔེ་ཆ་____________། (ཀློག)

6.2 --Future tense form: རྒྱུ་རེད

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ཁུར་གེས་	ཚོང་ལས་	གཉེར་	རྒྱུ་རེད།	རྒྱུ་མ་རེད།
ཁོ་གཉིས་ཀ་	གཞུག་ནས་	འཚམས་		

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ཁོ་ཚོ་	ངའི་རོགས་དཔའ་	ཉན་		
ཁྱེད་ཚོ་	གཟུགས་	སྐྱོ་		
ཁྱེད་གཉིས་ཀ་	ཁ་སྐྱོ་ཡ་ན་མ་ན་	ཡིན	རྒྱུ་རེད།	རྒྱུ་མ་རེད།
ཁྱེས་	དོན་དག་དེ་	སྒྲུབ་ཐུབ་		
སྲུར་གི་	ལེགས་སྐྱེས་འདིར་	དགའ་		
གན་ཟེ་	རྒྱ་མི་	ཡིན་		

Notes-2

1. རྒྱུ་རེད: This phrasal auxiliary is used to express conjecture in future tense, e.g., ཟླན་མོ་ཡོང་ན། ང་དགའ་རྒྱུ་རེད། I would be happy if my wife comes. / ང་ན་རྒྱུ་རེད། I will get sick. / ང་ཚོག་རྒྱུ་རེད། I would be qualified. / ཁྱེད་ན་རྒྱུ་རེད། གོན་རྒྱུ་མ་གོན་ན། You will get sick if you do not put on clothes.
2. ཡིན vs. རྒྱུ་རེད: The former is used to express one's intention while the latter is used to put forward a guess, e.g., ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། (intentional) I will go. / ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། I will go (conjectural under given conditions).

Exercise 2 Fill in the correct future tense forms using the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཁོ་སློབ་གྲྭར་ནམ་ __འགྲོ་རྒྱུ__ རེད།

1. ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱུགས་ག་ནམ་________________། (འགྲོ)
2. སངས་རྒྱས་____________________________། (དགའ)
3. ངའི་ནད་པོ་ར་མགྲོན་ན་________________། (འབོད)
4. ནངས་ཀ་ཆར་བ་____________________། (འབབ)
5. ཁྱུར་གི་དོ་ཚིགས་____________________། (གཉེན་བསྒྲིག)
6. ཁྱེད་ཚོ་ངའི་རོགས་པ་______________། (ཉན)
7. མི་གཞན་པ་ཟོས་ལེགས་སྐྱེས་__________། (ཏོ)
8. ཁོ་ཟོས་དགོང་ཇ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྟེང་____།(འཁྱུང)

6.3 --Future tense forms in contrast

Conjectural structure vs. intentional structure			
རྒྱུ་རེད		རྒྱུ་ཡིན	
ཁྱུར་གེས་**གཉེན་སྒྲིག་ཡས་རྒྱུ་རེད།**	He will get married.	ང་**གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན།**	I will get married.
མཚོ་མོ་**དགའ་རྒྱུ་མ་རེད།**	Mtsho mo would not be happy.	ཇེད་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**	We two will not go to the school.
ཁོ་ཟོ་**འདུག་རྒྱུ་མ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་རེད།**	They will not stay, but go.	ང་ར་ཆོས་འཕགས་རོགས་པར་**ཉན་རྒྱུ་མིན།**	I and Chos 'phags will not become friends.

ཞ་ཡས་འདི་**གཟུགས་མཐོ་རྒྱུ་རེད།**	This child will be tall.	ངས་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་རྒྱུ་མིན།**	I will not listen to music.
འདི་ཚོ་སློབ་མ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད།**	These will be students.	ངེད་ཚ་བོ་ད་བོ་**ཉལ་རྒྱུ་མིན།**	We will not sleep now.
ངེད་གཉིས་ཀས་དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུ་རེད།**	We two will read books.	ད་ནངས་ངས་ཟ་མ་**བཟའ་རྒྱུ་ཡིན།**	I will eat food this morning.
ངེད་ཚ་བོས་གློག་བརྙན་ན་**བལྟ་རྒྱུ་མ་རེད།**	We will not watch a movie.	ངས་ལས་ཀ་འདི་**བསྒྲུབ་རྒྱུ་མིན།**	I will not do this job.
Note: The narrator guesses what might happen.		Note: The narrator decides what he will do.	

Exercise 3 Write questions for the answers using appropriate future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། Answer: ཁོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། Question: ཁོ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Answer	Question
1. ངས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་རེམ་མ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།	1. ______________________
2. ཁྱུར་གེ་ནངས་ཀ་མཚོ་སྔོན་ན་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།	2. ______________________
3. ངེད་ཚ་བོ་དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་ལྷང་ལི་རྩེ་རྒྱུ་ཡིན།	3. ______________________
4. ངའི་ཏམ་གཉིས་ཀ་དོ་ཚོགས་གི་དགུན་ཁ་ཡུའུ་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།	4. ______________________
5. ང་ར་རྒྱད་མོར་སང་ལོ་ཞ་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེས་ཞ་ཡས་འདོད་གོ་གི	5. ______________________
6. ངས་དཀོན་མཆོག་ག་གཞུག་ནས་ཡིད་ཆེས་རྒྱུ་མ་རེད། ཁོས་རྫུན་ལབ་སོང་།	6. ______________________
7. གཞུག་ཕྱོགས་ང་འདི་ན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བྱ་བ་མི་སྙེད་གི	7. ______________________
8. ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཡིན། བྱ་བ་དེར་དུས་ཚོད་མང་ང་དགོས་རྒྱུ་རེད།	8. ______________________
9. ང་ཁྲིམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། སྒྲོ་ནས་འཁྲུགས་གི	9. ______________________
10. ཚེ་གཟུངས་ད་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཁྱུར་གེར་བྱ་བ་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡོད།	10. ______________________

6.4 --Imminent future tense form: ཟེར་གི་ཡོད and ཟེར་གོ་གི

Subject	Complement	Verb	Positive--ཟེར་གི་ཡོད	Negative--ཟེར་གི་མེད
ང་	ཚོང་ཁང་གི་ནང་ང་	འགྲོ་	ཟེར་གི་ཡོད།	ཟེར་གི་མེད།
ངེད་ཚ་བོས་	ལས་ཀ་འདི་ད་	ལས་		
ང་ར་ངའི་རྒྱན་མོ་གེས་	ཟ་མ་ཞིམ་པོ་གཟིག་	སྐོལ་		
སྨུར་གེས་	ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་	ཉོ་		

Subject	Complement	Verb	Positive--ཞེར་གོ་གི	Negative--ཞེར་གི་མེད་གི
ལུགས་བྱམས་གིས་	གོན་རྒྱུ་	འཁྲུད་		
ཧ་མ་གཉིས་ཀ་	སྟོན་མོར་	ཞུགས་		
སློབ་མ་ཚོས་	ལས་བྱ་	འབྲི་	ཞེར་གོ་གི	ཞེར་གི་མེད་གི
ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་	རླངས་འཁོར་གཞིག་	ཉོ་		
འགྲུལ་བ་ཚོས་	གནས་ཚང་གཞིག་	འཚོལ་		

Notes-3

1. **Verb in PRT + ཞེར་གི་ཡོད structure** expresses an imminent plan, e.g., ཨ་ཕ་ཁྱིམ་མ་ཡོན་དུས། ང་དགོང་ཚོགས་གཞིག་གི་ཕྱོག་ག་**འགྲོ་ཞེར་གི་ཡོད།** When Father returns home, I am about to leave for a party.
2. **Verb in PRT + ཞེར་གོ་གི structure**: ❶It is the contraction of ཞེར་གི་ཡོད + གི and is used to report what is going to happen, e.g., ཧ་མ་གཉིས་ཀ་**འགྲོ་ཞེར་གོ་གི** From the statement, one can infer the narrator knew what his parents were going to do and describes it in a reportive tone. This structure, however, is not applied to refer to First Person and First Person Plural pronouns because of the same rules applied to the reportive particle གི. ❷In negation, this contraction gives way to its original negative form ...ཞེར་གི་མེད་གི. However, an exception is made when the primary verb, rather than the structure, is denied. The two examples are correct: ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་འཁྱེར་**ཞེར་གི་མེད་གི** ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་**མི་འཁྱེར་ཞེར་གོ་གི** (He is not going to take the car.) An incorrect example is ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་**འཁྱེར་མི་ཞེར་གོ་གི**
3. རྒྱུ་ཡིན (or its contraction form རྒྱུས) and the imminent future tense form may appear in juxtaposition in a statement, though either alone may suffice to convey future tense mood, e.g., ང་**འགྲོ་ཞེར་གི་ཡོད།** = ང་**འགྲོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད།** I am going to leave. ཁོ་ཕེ་འདེབ་**ཞེར་གོ་གི** = ཁོ་ཕེ་འདེབ་**རྒྱུ་ཡིན་ཞེར་གོ་གི** He is going to cry.
4. There are two ways to deny imminent future tense mood, either with the negative adverb མི or with མེད, with the former denying the primary verb and the negative E-v the future tense form, e.g., ཁུར་གིས་ཤ་ཚོན་པོ་**མི་ཟ་ཞེར་གི་ཡོད / གོ་གི** (He is not going to eat fat meat.) / ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་ཞེར་གི་མེད།** (I am not going to do homework.)

Exercise 4 Write appropriate future tense forms in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ༼ སྨུར་གེས་མགྲོན་པོ་ཚང་མར་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཁོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་ཟེར་གོ་གི ༽

1. ངས་གཉེན་སྟོན་གི་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག______________། (ཉོ)
2. སྐྱེས་སྐར་གི་དགོང་ཚོགས་ཁྲིམ་ནས______________། (བསྡུ)
3. ང་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་ཐོག་ག______________། (ཞུགས)
4. སྟོན་ཐོག་ནས་ཚང་མ་གིས་ཆང______________། (འཐུང)
5. སངས་རྒྱས་གིས་ཤ་ར______________། (འཚོད)
6. ངའི་རྒན་མོ་གིས་ལེགས་སྐྱེས་གོ་ཚོད་གཟིག______________། (སྟེར)
7. རྒན་མོ་འགྲོ་ན། ང་མི་འགྲོ______________། (ཟེར)
8. སྨི་གན་གིས་ཞི་མོ་ལ་ཉེ་ཅན་གཟིག______________། (འཚོལ)

Exercise 5 Tell what you are going to / not do using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ལོ་སར་ར་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་ཆ་རེ་ཉོ། ངས་ལོ་སར་ར་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་ཆ་རེ་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

1. ཆར་གི་གཞུག་ནས་ལུག་འཚོ ______________
2. གཞུག་ཕྱོགས་གྲུང་གོ་ནས་འདུག ______________
3. དོ་དགོང་སློབ་སྦྱོང་ཡས ______________
4. ཁྲིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཉོར ______________
5. ཁང་བ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ ______________
6. དོ་ཚིགས་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ ______________
7. ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་ལངས ______________
8. ཕྱི་དྲོར་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྟ་གི་འགྲོ ______________

Exercise 6 Talk about yourself and others in future tense mood.

དཔེར་བརྗོད། ལས་བྱ་འབྲི། ངས་དོ་དགོང་ལས་བྱ་འབྲི་ཚར་རྒྱུ་ཡིན། བརྡ་སྦྲོད་སྦྱོང་། སྨུར་གེས་དེ་རིང་བརྡ་སྦྲོད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།

About others

1. སློབ་ཚན་འདི་དཀའ______________

About yourself

1. ང་སློབ་ཁྲིད་འདིར་ཞུགས ______________

2. མཚོ་མོ་དེ་རིང་ཡོང______________________

3. དགེ་རྒན་གྱི་ཞི་མོ་གཟུགས་མཐོ__________________

4. ངའི་བོད་སྐད་ཧེ་དགའ་ཡིན__________________

5. ནངས་ཀ་ནམ་ཟླ་ཐང __________________

6. ཨ་མ་གི་ཟ་མ་ཞིམ______________________

7. སློབ་གྲོགས་ཟོ་བོད་ར་འགྲོ__________________

8. ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཞེ་ཡ་ནས་མིན__________________

9. དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་དགོས __________________

2. ཕྱི་དྲོར་ངས་ཇ་འཐུང __________________

3. ང་གྲུང་གི ང་འགྲོ______________________

4. ངེད་ཚ་བོ་རོགས་པ་ཉན__________________

5. དོ་དགོང་ངེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བསྐོལ______________

6. ངས་རྒན་མོར་ཁ་པར་གཏོང__________________

7. ངས་གོན་རྒྱུ་གསར་པ་གཟིག་ཉོ______________

8. ངས་དཔེ་ཆ་འདི་རེམ་མ་འབྲི་ཚར______________

9. ངེད་ཚ་བོས་དགོང་ཚོགས་གཏོང______________

Exercise 7 Talk about what you are going to do or what will happen to you using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ཟ་མ་མང་། ད་ནངས་ཟ་མ་མང་སོང་། ད་ངས་ཟ་རྒྱུ་མིན། དེ་མིན་ང་ཁོག་པ་ན་རྒྱུ་རེད།

1. ང་སློབ་མར་ཉན། ______________________
2. ངས་ཐ་མག་འཐེན། ______________________
3. ངེད་ཚ་བོ་ན། ______________________
4. ངེད་གཉིས་ཀས་གླུ་དབྱངས་ལེན། ______________________
5. ང་སྤྲོ་ཚོགས་ག་འཐོད། ______________________
6. ངས་མྱུར་གྱི་སྟོན་ཐོག་ག་འཐོད། ______________________
7. རེམ་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ང་འཁྲུག ______________________
8. ཨ་ཕ་ཡོང་གི་ཡོད། ངེད་ཚ་བོ་གསོད། ______________________
9. ང་ར་རྒན་མོ་ལོ་ལོན། ______________________
10. ང་ལོ་གིས་འཁྱེར་གི་ཡོད། ངའི་སྐྱིད་པ་སྐྱུར། ______________________

Exercise 8 Fill in appropriate future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། ལུགས་བྱམས་གིས་ང་སྟོན་ཐོག་ག་འཐོད་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་ཁོམ་གི་མེད། ང་འགྲོ་རྒྱུ་མིན།

1. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་འཁྲུགས་གི ངས་མེ་བསྒོང______________________________________།
2. ཁང་པ་གི་ནང་ན་སྤྱི་མང་ཡོད་གི ངའི་རོགས་དཔའ་སྤྱི་མང་ན་དགའ་གི་མེད། ངའི་རོགས་དཔའ་འདུག__________________།

3. ཀུང་ཟི་འདི་ལག་རྩལ་པ་གསར་པ་གཟིག་དགོས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་ཚོག______________________________________།

4. ངའི་ཞི་ལི་བོད་ར་འགྲོ། ངེད་གཉིས་ཀ་ཁ་ཐག་རིང་། ད་ངས་ཕོ་རྒྱུན་དུ་དྲན______________________________________།

5. ལུག་ཤ་མེད་ན་ངའི་ཨ་ཕ་སེམས་མི་བདེ། ཁྱུར་གེས་ཕྱི་དྲོར་ལུག་ཤ་མང་ང་གཟིག་ཉོ______________________________________།

6. དགོན་མཆོག་སྐྱིད་གིས་སྨུར་གེའི་བྱ་བ་ལས་འདོད་གི་མེད། སྨུར་གེས་བྱ་བ་སོ་མ་གཟིག་འཚོལ______________________________________།

7. ངའི་གྲན་མོ་ཟླ་གཞུག་མའི་ནང་ང་ང་ལྷ་གི་ཡོང་__________________། སྐབས་དེ་ཕོན་ན། ད་ང་ར་སྐྱིད་__________________།

8. ངའི་ཨ་ཅེ་གིས་རྒྱུན་དུ་ཕ་ཡུལ་དྲན་གོ་གི མོ་ཊོ་ཚོགས་ཕྱིར་ར་ཡོང་________________། རེད་དྲ་ཞི་ལི་གིས་ཡོང་________________།

9. ཞི་མོ་འདིའི་ཨ་མ་ཡག་མ་གྲུགས་ཅན་གཟིག་ཡིན། སྨུར་གེ་ར་ཡག་མ་གཟིག་ག་ཡོང་______________________________________།

10. ངས་དགེ་གྲན་གཟིག་བཙའ____________________། ཁྱུར་གེ་ལས་བྱེད་པ་གཟིག་བཙའ____________________།

Exercise 9 Tell what you might foresee.

དཔེར་བརྗོད། སྨྱུང་ལྟོགས / ཤ་སློན་པ / སྟབ Prophecy: སྨྱུང་ལྟོགས་ཤ་སློན་པ་དེར་སྟབ་རྒྱུ་རེད།

1. སྤྱི་ངན་འདི / སྐྱེས་བ་གཞུག་མ / སྤྱི་གཟིག ______________________________
2. གྲད་པོ་འདི / ལུས་ཕུང་ཧྲ / ཚེ་ཐག་རིང ______________________________
3. ངེད་ཆ་བོའི་འཚོ་བ / ཐན་པ་གི་སྐབས་གིས / ཧེ་སྡུག ______________________________
4. ཕྱུགས་ཟོག་མང་ཡོད / རྩྭ་ས་ཉུང / རྩྭ་ས་ཧེ་བཙོག ______________________________
5. བོད་མང་ང་གིས / བོད་སྐད / བོད་གི་རིག་གནས་ཉམས / མི་ཤེས______________________________
6. ཊོ་ཚོགས་གནམ་འཛེ / རྩྭ་ས་བཟང / ཧ་གི ______________________________
7. རིན་ཆེན / རི་ནང་ང་འགྲོ / གྲོང་ཁྱེར་ར་ལོབས་ཡོད ______________________________
8. ཚན་རིག་ལག་རྩལ / བདེ་བ་ཅན་ན་ཕོན / ཧེ་དར ______________________________

Exercise 10 A naughty child promises a few things to his mother. Fill in appropriate future tense forms.

ཨ་མ། ཁྱོད་སྨོ་མ་ལངས། ང་ཞ་ཡས་དགའ་གཟིག་བཙའ__________________། ཁྱོད་མིན་ད་ང་ཤ་ཉེ་གཅིག་ར་མེད། ངས་ཡོད་ཡོད་ཁྱོད་སྟེར __________________། ཨ་མ་ལོ་ལོ། གཞུག་ནས་ངས་དོན་དག་དེ་རིགས་ལས__________________། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས། དེང་ཕྱིན་ཆད། ངས་དུ་བ་འཐེན__________________། ཆང་འཐུང་__________________། རྟང་རེས་ཡས__________________། དེ་མིན་དགོང་མོ་ང་ཁྱོའི་མཉམ་པས་འདུག__________________། སྲང་ང་སྨུག་__________________། ཨ་མ་ཁྱོད་ཚེ་སྡུག་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱོད་སྐྱིད་གི་འཇུག་__________________། ངས་ཕྱིན་ཆད་རྒྱུ་ར་ནོམ་པ་མང་ང་འཚོལ་__________________། ཞིང་ལས་ར་ལས་__________________། དེ་ཡིན་ན། ཁྱོད་ལྟོགས་__________________ གྲང་__________________། དེ་ཡས་ན་ཁྱིམ་ཚང་འདི་རང་མགོ་རང་ཐོན་ཡོང་__________________། ཨ་མ་ཁྱོད་ར་ཧེ་སྐྱིད་ཡིན་__________________།

6.5 -- Question with future tense forms: ཞེར་གི་ཡོད, རྒྱུ་ཡིན and རྒྱུ་རེད

Subject	Adverb	Verb (+ རྒྱུས)	ཞེར་གི་ཡོད / ཞེར་གོ་གི
ཁྱེས་	གཞུག་ཕྱོགས་ཚི་གཞིག་	ལས་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད།
བཟོ་བ་བཟོ་	དེ་རིང་ནམ་	འགྲོ་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
མྱི་	སུ་སུ་	ཡོང་རྒྱུ་མིན་	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
དཔེ་ཆ་	གང་གང་	འཚོང་རྒྱུ་མིན་	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
སྒྲོལ་མ་	སང་ལོ་གདངང་	འགྲོ་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི

Subject	Object / Complement	Verb + རྒྱུས	ཞེར་གི་	ཨེ	ཡོད	Answer
མུར་གེས་	ཞ་ཡས་	ལེན་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			ལེན་རྒྱུས་ཞེར་གི་མེད།
ང་	སྟོན་ཐོག་ག་	འབོད་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			འབོད་རྒྱུས་ཞེར་གོ་གི
ངས་	ལེགས་སྐྱེས་གཞིག་	ཉོ་རྒྱུས་	ཞེར་གི་	ཨེ་	ཡོད།	ཉོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་མེད་གི
མུར་གེ་	སྟོན་ཐོག་ག་	འགྲོ་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			འགྲོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད / གོ་གི

Subject	Adverb + complement	Verb / verb + རྒྱུ་ཡིན
ངས་	ནམ་ཟ་མ་	བསྐོལ་རྒྱུ་ཡིན།
ང་ར་སྤྱུན་ཡ་	ཚི་གཞིག་ག་ཁྱིམ་མ་	འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
ཇེད་གཉིས་ཀས་	ནམ་རྒྱང་སྒྲོག་ག་	ཉན་རྒྱུ་ཡིན།
ཇེད་ཚ་བོ་	ནམ་ཟེ་ལིང་ནས་	འཁོར་རྒྱུ་ཡིན།

Subject	Adverb + complement	Verb / verb + རྒྱུ་རེད
ང་	ནམ་ཚོང་བ་གཟིག་ག་	ཉན་རྒྱུ་རེད།
ཁྱུར་གེ་	ཚི་གཞིག་ག་སྨྱི་མ་རབས་	ཡིན་རྒྱུ་རེད།
ང་	སང་ལོ་གདང་ན་	ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཨ་མ་གིས་	ལེགས་སྐྱེས་ཚི་གཞིག་	འདོད་རྒྱུ་རེད།

The interrogative adverb ཨེ is put before ཡོད to raise a question in imminent future tense mood, e.g., ཁྱོས་དུ་བ་འཐེན་རྒྱུས་**ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད།** Are you going to smoke? Other interrogative adverbs are always put at the end of sentences, e.g., ཁྱོས་དུ་བ་འཐེན་རྒྱུས་**ཟེར་གི་ཡོད་ར།** Are you going to smoke?

Exercise 11 Complete the statements with various future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ** ད་ངས་དཀའ་གི་ཡོད། སྒོར་མོ་ར་བཙལ་མི་ཐུབ་གི

ཁ་བ ཁྱོས་དེ་མ་ཟེར། ངས་ཁྱོའི་དོམ་ཕྱིར་ར་སྤྲེར་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

1. **ཀ་བ།** ངས་དུ་བ་གཙོད་འདོད། རེད་དྲ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་མོ་རེད།

   ཁ་བ། ཁྱོད་མི་སྙིང་རྗུས་ཅན་གཟིག་ཡིན། ____________________།

2. **ཀ་བ།** ངའི་ཨ་མ་སྨན་གཟིག་དགོས་གི རེད་དྲ་ང་ཚོང་རར་འགྲོ་ཁོམ་མེད་གི

   ཁ་བ། ང་ཚོང་རར་འགྲོ་གི་ཡོད། ངས་སྨན་དེ ____________________།

3. **ཀ་བ།** སྨྱུ་ཆ་མེད་དེ་ཉིན་གྲུངས་ང་ཡོང་གི ད་ང་ངོ་མ་གིས་ཤུན་གི ཁོ་དོ་དགོང་མི་ཡོང་རྒྱུ་ན།

   ཁ་བ། སྨྱུ་ཆ་མེད་གཟིག་རིག་མི་ཉན། སེམས་བདེ་མོ་བྱོས། དོ་དགོང་ཁོ____________________།

4. **ཀ་བ།** དཀར་ཡོལ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ངས་འབྲུད་གི་ཡོད། ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཚང་མ་ངས་ལས་དགོས་གི

   ཁ་བ། དེ་མ་ཟེར། གཞུག་ནས་དཀར་ཡོལ་ངས་འབྲུད། ཁྱོད་གཞུག་ནས་ལས་ཀ་ཡོད____________________།

5. **ཀ་བ།** ཨ་མ། དོ་ཞག་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་གི ང་གཞུག་ནས་སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ།

   ཁ་བ། ངའི་གཅེས་ཕྲུག རེར་སྐྱོན་མེད། ངས་ཁྱོད་གོན་རྒྱུ་སོམ། དྲོན་པོ__________། སློབ་གྲྭར་ཁྱོད་འགྲོ་དགོས__________།

6. **ཀ་བ།** ཚེ་བརྟན་ར་དཀོན་མཆོག་ག་འདུག་ས་མེད་གི ས་འདིར་ཆ་རྒྱུས་ར་མེད་གི

   ཁ་བ། སྐབས་ཐོག་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་ངའི་ཁྱིམ་ནས་སྡོད། ངས་ཁང་བ་གཞན་པ་གཟིག་____________________།

7. **ཀ་བ།** ཚེ་རིང་ང་ཡོང་རྒྱུ་མེད། སྒྲོལ་མར་རིག་རྒྱུ་མེད། འདི་གཉིས་ཀ་གང་ན་ཡོད།

   ཁ་བ། ཁོ་གཉིས་ཀ་ནངས་ཀ་ཡོང____________། ཁྱོད་སྒྲོལ་མར་དེ་མོ་གཟིག་དུངས་ན།

8. **ཀ་བ།** དབྱར་ཁ་འཁོར་གི་འགྲོ། བོད་གི་ས་ཆ་དབྱར་ཁ་དྲོན་པོ་ཡིན་ནི་རེད་ཟེར།

   ཁ་བ། ང་འགྲོ་ཐུབ་____________། དུས་ཚོད་མེད་ན། དེས་མི་ཚད། ང་སྒོར་མོ་ར་མེད།

   ཀ་བ། ཁྱོད་དུས་ཚོད་ཡོད་ན། སྒོར་མོ་ངས་ཁྱོད་དོམ་མ་གཏོང་____________________།

9. **ཀ་བ།** པོ་ལིན་ནས་ཁང་གླ་དཀའ་གི བྱ་བ་འདི་མེད་ན། ང་ཁང་བའི་ནང་ནས་འབུད་དགོས____________________།

   ཁ་བ། སེམས་ཁྲལ་མ་ཡས། བྱ་བ་འདི་ཤོར་ན། ཁང་གླ་རྒྱལ་ཁབ་གིས་སྟེར____________________།

6.6 --Negative future tense form

Subject	Complement	Verb / verb + རྒྱུས	ཟེར་གི་མེད / ཟེར་གི་མེད་གི
སྐྱོད་པ་གིས་	གཞུག་ཕྱོགས་གླུ་བ་	བཙའ་རྒྱུས་	ཟེར་གི་མེད།
ཁྱུར་གེས་	ནངས་ཀ་སྟོང་པོ་	འཛུག་རྒྱུས་	ཟེར་གི་མེད་གི
འདི་གསུམ་པོ་	ཨ་མདོར་	འགྲོ་རྒྱུ་མིན	ཟེར་གི་ཡོད།

Subject	Complement	Verb + རྒྱུ་མིན
ངས་	ཟ་མ་	**བསྐོལ་རྒྱུ་མིན།**
ང་	ཚེ་གཟིག་ག་ཁྱིམ་མ་	**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**
ངས་	རྒྱང་སྒྲོག་ག་	**ཉན་རྒྱུ་མིན།**
ངེད་ཆ་པོ་	དེ་རིང་ཟི་ལིང་ནས་	**འཕོར་རྒྱུ་མིན།**

Subject	Complement	Verb + རྒྱུ་མ་རེད
ང་	ནམ་ཡིན་ན་ར་ཚོང་བ་གཟིག་ག་	**ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།**
ཁྱུར་གེ་	ཚེ་གཟིག་ག་མྱི་མ་རབས་གཟིག་	**ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།**
ང་	པོ་ལིན་ན་སྨང་ལོ་ཚེ་གཟིག་ག་	**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**
ཨ་མ་གིས་	ཞ་ཡས་རིགས་གེར་ཚེ་གཟིག་	**སྐྱེར་རྒྱུ་མ་རེད།**

Notes-5

1. **མིན structure** is the negative form of *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ཁྱུར་གེས་ངའི་ཁར་**ཉན་རྒྱུ་མིན།** (This person is resolute.) He will not listen to me. / ངས་འགོ་བར་ཡར་ཞུ་**ཡས་རྒྱུ་མིན།** I will not report to my boss.
2. **མ་རེད structure** is the negative form of *རྒྱུ་རེད*, e.g., ངས་དོ་དགོང་འགོ་བར་ཡར་ཞུ་**ཡས་རྒྱུ་མ་རེད།** I will not write a report to my boss tonight. (This person is probably too tired to write.) / ཁྱུར་གེས་ཁ་**ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།** He will not listen to me. (He probably does not usually listen to others.)

Exercise 12 Ask *yes / no* questions in future tense mood. Your partner answers. Then raise another relevant question with the phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། དབྱར་ས་འདི་ནས་གནས་སྐོ་ (ནམ) **དྲི་བ།** འདི་བ་ཚང་དབྱར་ས་འདི་ནས་གནས་སྐོ་རྒྱུ་ཡེ་རེད། **ལན།** སྐོ་རྒྱུ་རེད།
དྲི་བ། ནམ་སྐོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། **ལན།** དོ་ཚོགས་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་།

1. ཞོར་ལས་ཡས་གི་འགྲོ། (ཞོར་ལས་ཚི་གཞིག)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

2. ཟློག་ལུག་བཙོང་། (གང་ནས)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

3. སྐད་རིགས་གཞིག་སྦྲུང་། (གང)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

4. ལས་རོགས་མང་། (གང་ན)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

5. ལམ་རོགས་གཞིག་དགོས། (སུ)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

6. ལས་ཀ་དེ་མྱི་གཅིག་གིས་ལས་ཐུབ། (ཚི་གཞིག་ག)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

7 ཉོ་ཚ་རྒྱག་གི་འགྲོ། (སུའི་མཉམ་པས)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

8. ཞིང་ལས་ལས། (ཚི་གཞིག་ཤེད)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

9. རྒྱ་མཚོའི་ཁར་འགྲོ། (ནམ)

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

དྲི་བ།________________________________། ལན།________________________________།

10. ཞིས་བྱ་གསར་བ་སྦྱོང་འདོད། (ཚི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________________། ལན། ______________________________________།

དྲི་བ། ______________________________________། ལན། ______________________________________།

6.7 --Future tense forms in clauses

Sub-clause	Main clause
དུས་ཚོད་ཡོད་ན།	ང་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན**།
ཁྱོད་རང་མི་འགྲིག་ན།	ངེད་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་**འཐོར་རྒྱུ་རེད**།
ཁྱུར་གེ་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས།	བཟའ་མི་ཐོས་ཁྱུར་གེ་**བསྡིག་རྒྱུ་རེད**།
སྒོར་མོ་གིས་འདང་ན།	ངས་རྒན་མོར་དུས་ཚོད་གཅིག་**ཉོ་རྒྱུ་ཡིན**།
ཞི་མོ་ལག་ཆགས་ན་རེ།	ང་འདང་རྒྱུག་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།

Notes-6

1. A sub-clause usually precedes a main clause.
2. Future tense structures are always put in main clauses.

Exercise 13 All statements are made based on a folktale. Read the excerpt and complete each statement. Use future tense forms and the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་འདི་བརྒྱབས་ན། ང་ཕྱུག་པོར་ཡོང་རྒྱུ་རེད། (ཚོང་རྒྱག)(ཡོང)

Cutting: དོན་འགྲུབ་ལས་ཀར་མི་དགའ། ཁོ་མེད་པོ་ཡིན། རེད་དུ་ཕྱུག་པོ་གཅིག་ཡིན་ན་འདོད། ཉིན་མ་གཅིག་ག་མྱི་སྙིང་རྗེ་ཅན་གཅིག་གིས་ཁྱུར་གེར་ནས་སྐྱེ་གང་བྱིན། ཁྱུར་གེས་ནས་སྐྱེ་གང་པོ་སྐྱོགས་མཐོན་པོ་གཅིག་གི་སྟེང་ང་བཞག་ནས་རང་གིས་གང་འདོད་དྲན།

1. ངས་ནས་སྐྱེ་གང་ངོ་འདི་______། ངས་མྱི་གཅིག་______། (འཚོང) (གླ)
2. ངའི་གླ་བ་གིས་ཞིང་ལས་______། ངས་ལས་ཀ་ལས་______། འཕེལ་ཏོག་ཆེ་ཤེད་ལོན་རྒྱུ་རེད། (ལས) (དགོས)
3. འཕེལ་ཏོག་______། ང་______། དེ་ནས་ངས་______། (ཡོད) (འབབས) (སྐྱིད་རྒྱག)
4. སྒོར་མོ་མང་ང་______། ས་གནས་གི་ཞི་མོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཡག་མ་ངས་______། (ཡོད) (ལག་ག་ལོན)
5. རྒན་མོ་གཅིག་______། ལས་ཀ་ཇི་ཞུང་ང་______། དེ་ནས་ངེད་གཉིས་ཀ་བུ་ར་བུ་མོ་______། (ཡོད) (འགྲོ) (ཡོད)
6. འདི་ཚང་མ་______། ད་ང་གུང་ཞལ་ར་གུང་ལངས་______། (འཛོམས) (ཡས་ན་ཚོག)
7. རྒན་མོ་ཁྱིམ་ན་______། མུར་གེས་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་______། (ཡོད) (བསྐོལ)

8. གླ་བ་སྔོན་________། ལས་ཀ་ཚང་མ་________། (ཡོད) (ལས)

9. ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་________། ང་རྒད་པོ་________། (ལག་ཆགས) (གཉེར)

10. འཚོ་བ་འདི་མོ་གཞིག་________། ང་འདང་རྒྱག་གཅིག་ར་________། (ཡོད) (ཡོད)

6.8 --Future tense form of tendency: འགྲོ

འགྲོ	
གོན་རྒྱུ་འདི་**རིང་འགྲོ**།	The garment will be too long.
ཁྱེར་གེ་ཞ་ཡས་དགའ་གཞིག་ག་**ཉན་འགྲོ**།	He will become a nice child.
ང་ར་དཀོན་མཆོག་དེ་རིང་**ཐུག་འགྲོ**།	I and Dkon mchog will meet today.
མྱི་ལྟོགས་ན་ལ་ཉེ་**མེད་འགྲོ**།	If hungry, one will lose ability.
འགྲུལ་བ་ཐོ་ནངས་ཀ་**ཐུད་འགྲོ**།	The guests will leave tomorrow.
ཁང་བ་དེ་ཟླ་བ་གཉིས་གི་ནང་ང་**འགྲུབ་འགྲོ**།	That house will be finished in two months.

Notes-7

འགྲོ is put at the end of sentences to expresses a tendency in future tense mood, e.g., ཆར་བབས་ན་ཆུ་ལོག་**ཡོན་འགྲོ**། A flood will come if it rains (a statement based on common sense). / ཟ་མ་རུལ་བ་ཐོས་ན་ཁོག་པ་**ན་འགྲོ**། One will have stomach problems if he eats spoiled food.

Exercise 14 Tell what will happen under these conditions.

དཔེར་བརྗོད། ང་རེམ་མ་སོང་ན། དུས་ཚོད་གསུམ་གིས་ཐོན་རྒྱུ་རེད། / ངས་ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན། མགོ་ན་འགྲོ།

1. ངས་བོད་ཡིག་རྒྱུན་དུ་སྦྱངས་ན། ________________

2. ང་ཕྲ་ཚག་བཙོས་ན། ________________

3. ངས་ཡི་གེ་འདི་མ་བསྐུར་ན། ________________

4. ངས་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་མ་གོན་ན། ________________

5. ང་རླངས་འཁོར་གི་རྗེས་ལུས་ན། ________________

6. ངས་རླངས་འཁོར་སོ་མ་གཞིག་ཉོས་ན། ________________

7. ནངས་ཀ་སློབ་ཁྲིད་མེད་ན། ________________

8. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཧ་ན། ________________

Exercise 15 **The program officer and the program participants have this dialogue. Complete it with appropriate future tense forms and the words in parentheses.**

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ད་ཐེངས་གི་གསོ་སྐྱོང་འདིའི་ཐོག་ནས། ངེད་ཆ་བོས་རྩྭ་ས་བདག་སྐྱོང་གི་སྐོར་(ཁྲིད)__________། གསོ་སྐྱོང་ང་ཞུགས་མཁན་ཟོ་ཉིན་གྲངས་ང་ཡོང་(དགོས) __________། ཕལ་ཆེར་གྱི་སུམ་ཅུ་གིས་མི་ཚད་(ཞུགས)__________། ཁྱོད་ཟོ་བསམ་འཆར་ཆི་གཟིག་ཡོད།

འབྲོག་པ་ཀ་བ ངས་བལྟས་ན། རྩྭ་ས་བདག་སྐྱོང་མིན་ད། ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་གི་སྐོར་སྐྱོང་འདོད་མཁན་(མང)__________། མི་སྐོར་གཟིག་གིས་ཁོ་ཚའོ་ར་གསོ་སྐྱོང་འདིའི་ནང་ང་(ཞུགས)__________ ཟེར། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཚོད་མེད་ན། ཞུགས་མཁན་ཇེ་མང་ང་(འགྲོ)__________། ང་རང་གི་ཐད་ནས། ཟ་མ་ར་འདུག་ས་གི་འགྲོ་སྒོ་སུས (སྟེར)__________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཞུགས་མཁན་མང་ན་སྐྱོན་(འབྱུང) __________། ད་ཐེངས་མི་བད་ན། ཐེངས་རྗེས་མ་ཁོ་ཟོ་བླངས་ན་ཚོག་གི ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་ར་བྱ་བ་གལ་ཆེན་གཟིག་རེད། རྩྭ་འཛུགས་འདིས་སང་ལོར་དེའི་ཐོག་ནས་ཡང་གསོ་སྐྱོང་གཟིག (ཡས) __________། ཟ་མ་གི་འགྲོ་སྒོ་རྩྭ་འཛུགས་འདིས་(སྟེར)__________། འདུག་ས་གི་འགྲོ་སྒོ་གི་ཚལ་བ་ཞུགས་མཁན་རང་གིས་སྟེར་དགོས། དེའི་འཕྲོ་མ་རྩྭ་འཛུགས་འདིས་(ཁ་གསབ་རྒྱག)__________།

འབྲོག་པ་ཁ་བ ཞུགས་མཁན་ཚང་མ་སྐྱེས་པ་རེད། ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་(ལུ་གུ་གཏོང)__________། ལུག་རྫི་མེད་ན་(ལམ་མ་འགྲོ)__________། དེ་ཡིན་ན། གསོ་སྐྱོང་ཉིན་མ་ཉི་ཤུའི་ནང་ང་(ཚར)__________?

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཕལ་ཆེར་(ཚར)__________། ངས་རྩིས་གཟིག་རྒྱག གཟའ་འཁོར་གཅིག་ག་(སློབ་ཁྲིད་ཡས)__________། དེའི་གཞུག་ནས་ཉིན་མ་ལྔ་རང་རང་གི་ཉམས་མྱོང་(གྲོས་བསྡུར་ཡས)__________། དེ་ནས་ཕལ་ཆེར་ཉིན་མ་དྲུག་ག་རྩྭ་ས་བཟང་ས་ར་མི་བཟང་སར་(ལྟ་སྐོར་ར་འགྲོ)__________། ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་གིས་(འདང)__________།

འབྲོག་པ་ཁ་བ རྒྱ་སྐད་ར་ཕྱི་རྒྱལ་གི་སྐད་ཆ་གོ་མཁན་གཅིག་ར་མེད། ངས་བལྟས་ན་(གོ་བརྡ་འཕྲོད)__________། ད་(དཀའ) __________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཁྲིད་གཞིའི་དཔེ་ཆ་ཚང་མ་བོད་ཡིག་གི་ཡིན། ཁྲིད་མཁན་ར་རྩྭ་འཛུགས་འདིས་བོད་རིགས་ཆེད་ལས་པ (སླ)__________། དེའི་ཕྱོགས་ནས་སེམས་ཁུར་མ་ཡས། དཀའ་ངལ་ཡོད་ན། ངེད་ཟོས་ཕན་ཚུན་ན་རོགས་ཡས་ཐུབ་ནི་རེད།

འབྲོག་པ་ག་བ གསོ་སྐྱོང་ནམ་(གྲོལ)__________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི སློབ་རྒྱུ་ཚང་མ་བསླབས་ནི་ར། གྲོལ་ན་(ཚོག)__________། རེད་དྲ། གཙོ་བོར་འབྲས་བུ་ཐོན་དགོས། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཚང་མ་གི་འདོད་ཐོག་ག་ཡོང་ན། གསོ་སྐྱོང་(གྲོལ)__________། དེ་ཆི་མོ་རེད།

འབྲོག་པ་ག་བ ཚོག་གི ཚོག་གི དེ་མིན་གཞན་པ་ད་ཅང་ཨེ་ཡོད།

ལས་གཞིའི་ གསོ་སྐྱོང་ཚར་ནི་ར། རྫ་འཛུགས་འདིས་ད་པོ་ཟོག་སྨན་གོ་ཆོད་འགའ་ཁྱིམ་ཚང་སོ་སོར་(སྤྲེར)__________།

འཐུས་མི གནངས་ཉིན་ཚེས་པ་བཞི་བ་གི་ཉིན་གསོ་སྐྱོང་གི་(འགོ་རྩོམ)__________། དེ་དུས་ད་རེད་ཚའི་ཐུག་ཡོང་།

འགྲོག་པ་ཟོ ཆོག་གི ཆོག་གི

Exercise 16 Complete the dialogue with appropriate future tense forms.

རོགས་པ ངས་ཁང་བ་ཆེ་གཟིག་(ཉོ)__________།

ཁྱོད ངོ་མ་གིས། དེ་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་རེད། ཁྱོས་ས་གང་ནས་(ཉོ)__________།

རོགས་པ གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ཡིན་ན་(བཟང་)__________། གྲོང་ཁྱེར་གི་རས་ཐག་རིང་ན་ར་མི་ཧ་གི ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྡེ་བ་ཐག་ཉེ་གཟིག་ནས་(ཉོ) __________།

ཁྱོད དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ཁང་བ་གི་གོང་དེ་མོ་གཟིག་(དཀའ)_____། དེ་ཡིན་ན་ར་སྒོར་མོ་མང་ང་(དགོས)_____།

རོགས་པ དེ་མིན་ད། ངས་འཆར་གཞི་གཞན་པ་གཟིག་ར་འཐེན་གི་ཡོད། ང་(བཟའ་ཚང་བཅའ)__________།

ཁྱོད ཨ་ལ་ལ། ཁྱོས་ཞི་ལི་ཆི་མོ་གཟིག་(འཚོལ) __________། ཁྱོད་ད་པོ་དགའ་རོགས་གཟིག་མེད་མོ།

རོགས་པ ང་སངས་རྒྱས་ར་(གཉེན་བསྒྲིག)__________། ཁུར་གེས་རེམ་མ་(བསྒྲིག)__________། ཁུར་གེས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་འདོད་གི་མེད།

ཁྱོད ཡ་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི ཁྱོད་གཉིས་ཀས་སྟོན་མོ་ཆེ་གཟིག་(ཡས)__________།

རོགས་པ ཟེར་གི་མེད། ཁུར་གེའི་ཏམ་ར་ཤ་ཉེ་ཚང་མ་བདེ་ཆེན་ན་ཡོད། ཡོང་ན་ལམ་ཐག་རིང་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་སྟོན་མོ་ཆེ་གཟིག་བསམ་གི་མེད།

ཁྱོད སྟོན་མོ་མི་ཆེ་ན་ར། ང་ཁྱོས་ (འབོད)__________། བཟའ་ཚང་ཡོད་ན་ར་རོགས་པ་(དགོས)__________།

རོགས་པ ཁྱོད་ད་ཡོས་འབོད། ཁྱོད་ད་པོ་མག་རོགས་ར་བཅའ་(དགོས)__________།

ཁྱོད སྟོན་མོ་གང་ནས་(བཤམ)__________། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་བོད་གི་ལུགས་ག་(འགྲོ)__________རྒྱ་གི་ལུགས་ག་(འགྲོ)__________།

རོགས་པ ལུགས་སྲོལ་གང་ང་ར་(འགྲོ)__________། ཁྱིམ་ནས་སྟོན་མོ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་བཤམ་__________། ཨ་རོ་དེ་མིན་ད། ང་ད་པོ་གསང་བ་གཟིག་ཡོད། ཁྱོས་གཞན་ན་(བཤད)__________།

ཁྱོད ཁྱོས་ཧྲོམ་ན་ཤོད། མི་ཧྲོམ་ན་མ་བཤད། ཁྱོས་བཤད་ན་མི་འདོད་ན། ངས་ར་ཤེས་ན་མི་འདོད།

རོགས་པ ང་ཞ་ཡས་ཡོད་གི ད་གཉེན་མ་བསྒྲིགས་ན། ང་ངོ་ཚ་གི

ཁྱོད ངོ་ཚ་མི་དགོས། ཞ་ཡས་ཡོང་ན་དོན་བཟང་གཟིག་རེད། ཞི་ལི་གཟིག་(ཡིན)__________ཞི་མོ་གཟིག་(ཡིན)__________། ཁྱོས་བལྟས་ན།

རོགས་པ ངས་ཆི་ཤེད་ཤེས་ཐུབ། འདོད་པ་བཤད་ན། ཞི་ལི་འདོད་གི གང་ཡིན་ན་ར། ཟླ་བ་ཆ་ཅིག་གི་གཞུག་ནས་(ཤེས)

__________།

ཁྱོད ཞ་ཡས་ཀྱི་ཕྱིང་ང་ཚི་གཟིག་(འདོག)__________།

རོགས་པ ཞི་ལི་ཡིན་ན་*ནོར་བུ་བསམ་གཏན*། ཞི་མོ་ཡིན་ན། *དབྱིད་དཔལ་དབང་མོ*(འདོག)__________། རེད་དྲ་ཕྱིང་བཟེ་ན་ཐང་།

ཁྱོད གཉེན་བསྒྲིགས་ནི་ར། ཁྱོད་སུ་མཐུད་རས་སློབ་གྲྭར་(ཡོང)__________། ཁྱོད་མེད་ན། ང་སྡོང་ང་(ཡིན)

__________།

རོགས་པ ལོ་གཅིག་ག་རྩ་བ་ནས་ཡོང་(ཐུབ)__________། ཁྱིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཏོར་(དགོས)__________། དེའི་གཞུག་ནས་(ཡོང)__________།

ཁྱོད ཁྱོད་ར་ནད་པོའི་མཉམ་པས་སུ་སུ་(འདུག)__________། ཁྱོད་རང་གི་ཤ་ཉེ་ར་སངས་རྒྱས་གི་ཤ་ཉེ་གི་མཉམ་པས་(འདུག)__________།

རོགས་པ ད་ཕྱིན་ཆད། ང་སངས་རྒྱས་ཚང་གི་ཡིན་ནི་རེད། སངས་རྒྱས་གི་ནན་གྲོན་གཉིས་གི་མཉམ་པས་འདུག་(དགོས)

__________།

ཁྱོད དེས་ན། སྨྱུག་པོ་ར་སྨྱུག་མོ་གཉིས་ཀས་ཁྱོད་(རོགས་ཡས)__________།

རོགས་པ ངེད་གཉིས་ཀས་ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་གི་ཚེས་པ་གསུམ་པ་གི་ཉིན་ན(གཉེན་བསྒྲིག)______། ཁྱོད་ཡོང་དགོས་ནི་རེད།

ཁྱོད ཡ་ང་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་ཐོན་ན། རོགས་ཡས་དགོས་ན། ཁ་པར་ཐོངས།

Text Two: *future tense* and *present tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གྱི་འཆར་གཞི་ཆུང་ཆུང་ཞིག

ཆུ་མ་སྟེ་བ་ན་དའི་བཟང་ས་ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཡོད། ཁུར་གེ་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་རེད། ད་དབྱིད་ཀ་གི་ཞིང་ལས་ཚང་མ་**ལས་ཚར་གི་ཡོད།** ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ན། བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་**ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།** རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཟིག་རེད་ཟེར་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུ་བཏོ་གི་འགྲོ་**དགོས་རྒྱུ་རེད།**

དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུ་སྨན་རྩྭ་གཟིག་ག་**གོ་གི་ཡོད།** དེ་ས་མགོ་མཐོ་ས་ར་བརྟན་ཆེ་ས་ན་སྐྱེ་གི་ཡོད། སྨན་རྩྭ་འདི་ནུས་པ་ཆེ། ཉོ་མཁན་མང་ནོ་གིས། རྐོ་མཁན་ཟོས་ཁེ་གཙང་མཐོན་པོ་**ལོན་གི་ཡོད།** ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཚང་གི་ཡོང་སྒོ་དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུའི་ཁ་ན་ཡོད་ཟེར་ན་ཆོག

དེ་རིང་ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ར་ཁོའི་འགྲོ་རོགས་སྐོར་གཟིག་ཉོ་ཆ་རྒྱུག་གི་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད།** གཙོ་བོ་ཤ་ར་སྣོ་**ཉོ་རྒྱུ་རེད།** སྤྱིར་བཏང་གིས། ལོ་གྲངས་ང་དབྱར་རྩྭ་ཉིན་མ་བཞི་བཅུ་བཏོ་དགོས་ནི་རེད། དེས་མི་ཚད། དབྱར་རྩྭ་བཏོ་ས་ས་སྟོང་ལུང་སྟོང་ཡིན་ནོ་གིས། ཟ་རྒྱུ་ཉོ་ས་མེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོས་ཟ་མ་འཁྱེར་**དགོས།** ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཕྱེ་ར་གོ་རེ་**ཉོ་རྒྱུ་མིན་**ཟེར། དེ་ཟོ་ཁོ་རང་གེར་ཡོད་ཟེར།

ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀ་ཞིང་པ་**ཡིན།** ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞིང་ལས་གི་ཐོག་ན་ནམ་ཡིན་ར་**ཁོམ་གི་མེད།** ནམ་ལངས་ན་ས་རུབ་ན། ཁྱིམ་

ལས་ར་ཞིང་ལས་ཏག་ཏག་**ཡིན**། དེའི་ཐོག་ག སྐོར་མོ་འཚོལ་རྒྱུ་ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གི་འགན་ཁུར་ཡིན། ཁུར་གེ་གྲོང་ཚོག་ག་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། སྒྲོལ་མ་རྒྱུན་ལྡན་གིས་ཁྱིམ་ལས་ར་ཞིང་ལས་ལས་མཁན་ཡིན། རེད་དྲ་དོ་ཚིགས་མུར་གེ་ར་དབྱར་རྟ་བཀོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི** ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད། གཅིག་སློབ་ཆུང་ར་གཅིག་དམའ་འབྲིང་ན་ཡོད། ད་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་གི་ཡོད**།

ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་མང་ང་གཞིག་ག་**འདང་རྒྱུག་གི་ཡོད**། "ངས་ཁེར་རོས་དབྱར་རྟ་བཀོས་ན། ལག་འབབ་ཆེ་གཞིག་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**། ངས་རྣན་མོ་ར་**འཁྱིད་རྒྱུ་ཡིན**། དེ་ཡིན་ན། ལག་འབབ་སྐོར་མོ་ཁྲི་གཅིག་ར་སྟོང་ལྔ་**ཡོད་རྒྱུ་རེད**། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ཕྱིན་ཚད་འཁྱིད་ཉན་**རྒྱུ་མ་རེད**།" ཁུར་གེས་དབྱར་རྟ་མེད་ན། འཚོ་བ་**དཀའ་རྒྱུ་རེད**་འདོད་གི་ཡོད། འོ། ངས་བརྗོད་གོ་གི ཁུར་གེའི་སྐྱུན་ཡ་གཞིག་ཁོ་ཟོའི་མཉམ་པས་ཡོད། སྐྱུན་ཡ་བཟའ་ཚང་བཙའ་དུས། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ད་པོ་ཁང་པ་གཞིག་ལས་དགོས། ཁུར་གེས་འཁོར་བའི་ནང་ནས་ཐར་**ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད**་འདོད་གོ་གི རེད་དྲ་ཁུར་གེ་སྡེ་བའི་ནང་ནས་མྱི་ཆ་རྐྱེན་ཅན་གཞིག་རེད།

དབྱར་རྟ་ཆི་མོ་གཞིག་བཟང་ན་ར། ཁོ་ཚང་ང་མཚོན་ན། ཞིང་ལས་གཙོ་བོ་**ཡིན་གི་ཡོད**། བཟང་ན་ངན་ན། ཟ་མ་གི་ཡོང་ཁུངས་ར་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཁེན་ས་ཞིང་ལས་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁོ་ཚང་འཚོ་བ་སྐྱིད་གི འཚོ་བ་དཀའ་ན། བཟའ་མི་ཟོ་ན་ཚ་ཡོད་དུས་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། སྨན་ཡོན་མཐོ། གནད་འགག་འདིར་ཐུག་ན། ཁུར་གེའི་ལག་པ་སྐོར་མོར་**ཐོགས་གི་ཡོད**།

6.9 --Various tenses in contrast

Present tense: verb in PRT	
Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**།	❶regular actions
ཚོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་ར་དཔལ་ལྡན་གིས་**རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང**།	❷current time
དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་ཨེ་སྦྱོང། **མི་སྦྱོང**།	
ཚོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**།	
དཔལ་ལྡན་ན་ཧྲང་མོ་**ཨེ་ཡོད**།	

Present continuous tense: Verb in PRT + གི་ཡོད	
Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**།	❶ current ongoing action
ཚོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་ར་དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཡོད**།	❷ previous ongoing action
དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**། **སྦྱོང་གི་ཡོད**།	
ཚོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**། **སྦྱོང་གི་མེད**།	

Conjectural future tense: verb in FUT + རྒྱུ་རེད

Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་ཏྭ་བཀོ་རྒྱུ་རེད།	❶likelihood
ཁྱུར་གེའི་སྐྱུན་ཡར་ཁང་བ་གཟིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།	❷conjectural
ཁྱུར་གེའི་ཞ་ཡས་གཉིས་དབྱར་ཏྭ་བཀོ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།	
ཁོ་ཚང་གིས་བད་རྒྱུ་ཨེ་རེད། ཁོ་ཚང་གིས་བད་རྒྱུ་རེད།	
སུ་འདང་རྒྱུག་ཆེ་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་འདང་རྒྱུག་ཆེ་རྒྱུ་རེད།	

Intentional future tense: verb in FUT + རྒྱུ་ཡིན

Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་ཏྭ་**བཀོ་རྒྱུས** / **རྒྱུ་ཡིན**།	❶decisive
ངས་དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུས** / **རྒྱུ་མིན**།	❷intentional
ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་རྒྱུས**། དབྱར་ཏྭ་བཀོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན**།	
ང་ར་ངའི་ཐུན་མོ་གིས་ར་དབྱར་ཏྭ་**བཀོ་རྒྱུ་ཡིན**།	

Imminent future tense: verb in FUT + ཟེར་གི་ཡོད

Example	Use
ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མས་དབྱར་ཏྭ་བཀོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**།	❶plan
གནམ་ངོ་**རྫུབ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**།	❷inclination
ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད**།	
སུ་སུས་ཉོ་ཆ་རྒྱུག་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།	

Future tense of tendency: འགྲོ

Example	Use
ཞ་ཡས་མ་གཙུན་ན་**ལད་འགྲོ**།	❶prediction
བོད་ཡིག་མ་བཀོལ་ན་**བརྗེད་འགྲོ**།	❷tendency
ངན་བཤད་ན་ཐད་པོ་**སྨུག་འགྲོ**།	
དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་ཉི་མ་**ནུབ་འགྲོ**།	

Exercise 17 Write the appropriate tense forms of the verbs, adjectives, and future tense auxiliaries in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་རྩྭ་<u>རྐོ་ཟེར་གི་ཡོད།</u>

1. ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ནི་ར། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན(ཁོམ)____།
2. དབྱར་རྩྭ་རྐོ་གི་འགྲོ་ན། ཁུར་གིས་ཉོ་ཚ(རྒྱག)____།
3. ཕྱི་ར་གོ་རེ་ཡུའུན་ཡོད་ན། ཁུར་གིས(ཉོ)____།
4. རྒད་པོ་འགྲོ་ན། རྒན་མོ་སྒྲོལ་མ་ར(འགྲོ)____།
5. ཁོ་གཉིས་ཀས་བརྐོས་ན། ཡོང་འབབ་ཆེ་མོ་གཟིག(ཡོད)____།
6. རྩྭ་རྩ་ཆེན་དེ་མེད་ན། ཁོ་ཚང་གིས(དཀའ)____།
7. ཁོ་ཚང་ཆ་རྐྱེན་ཧྲ་གི འཚོ་བ་དཀའ་མོ(ཡིན)____།
8. དབྱར་རྩྭ་བརྐོས་ན། ཁོ་ཚང་གི་ཡོང་སྒོ(ཆེ)____།
9. ད་གི་རས། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་གི(འགྲོ)____།
10. འཚོ་བ་དཀའ་ན། བཟའ་མི་ཟོན་དུས(ཡིན)____།

Exercise 18 Deny the underlined words. Pay attention to various tense forms.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཞི་ལི་གཟིག་<u>རེད།</u> ཞི་མོ་གཟིག་<u>ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།</u>

1. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ་ཟི་ལིང་ནས་<u>ཡོང་རྒྱུ་རེད</u>། ལྷ་ས་ནས____།
2. ངེད་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་གཅིག་<u>ཡོད་རྒྱུ་ཡིན</u>། ཞ་ཡས་གཉིས་____།
3. ལོ་དྲུག་གི་ཞི་མོ་འདི་དཀའ་མོ་<u>རེད</u>། སྨུར་གེའི་སྨྲུན་ཡ་____།
4. ངས་དཔེ་ཆ་<u>ལྟ་གི་ཡོད</u>། རེད་དྲ་སྐལ་བཟང་གིས་____།
5. ཁོ་ཟླ་བ་བཞི་བའི་ནང་ང་<u>འགྲོ་རྒྱུ་རེད</u>། ཟླ་བ་ལྔ་བའི་ནང་____།
6. ངས་དོ་དགོང་ཧྲུབ་<u>བསྐྱོལ་རྒྱུ་ཡིན</u>། གོ་རེ་བཙའ____།
7. སྐལ་བཟང་གིས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་<u>ཉོ་ནི་རེད</u>། ཁྲོས____།
8. ཞིང་བ་ཟོ་<u>ཁོམ་རྒྱུ་རེད</u>། རེད་དྲ་འབྲོག་པ་ཟོ་____།
9. ངས་པེ་ཅིན་ན་<u>འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད</u>། རེད་དྲ་སྨུར་གེས___ _____________________________________།
10. སྐྱི་ཁ་ཡས་གིས་དཔེ་ཆ་<u>ལྟ་གི་ཡོད</u>། ཁ་ཡས་གིས་____།
11. ལྷ་མོ་དགའ་<u>ཡོད་</u>ན། སྨུར་གེའི་དགྲ་ཡ་དགའ____།

12. མུར་གེས་རླངས་འཁོར་གསར་པ་ཉོ་ན། ངས་____།

Exercise 19 Ask and answer with the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་ལི་འདི་སོག་རུ་སྡེ་བ་ནས་རེད། (ཞིང་བ)

Question: ཁྱུར་གེ་ཞིང་བ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་ཨེ་རེད། Answer: ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཁྱུར་གེ་བལྟས་ན་ཞིང་བ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

1. ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་སྐྱིད་པོ་ལས་ན་བསམ་གི་ཡོད། (དབུས་གཙང་ང་འཁོར་གི་འགྲོ)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

2. ངས་བྱ་བ་གསར་པ་གཟིག་རྙེད་ན་ར། རླངས་འཁོར་སོ་མ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུས། (ཁང་པ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

3. ཞ་ཡས་རྙེད་ན་ར། ཨ་ཕ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི (ཨ་མ་གིས་གཉོག)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

4. སྒྲོལ་མ་གིས་གཞུག་ནས་རྩིས་རིག་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད། (དངོས་ལུགས་སྦྱོང)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

5. ཉི་མ་བཙན་ན། མེ་ཏོག་རྙེད་འགྲོ། (རྩེ་ཤིང་ཚང་མ་རྙེད)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

6. ངེད་ཆ་བོ་རི་མགོར་འགོ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། (ཆུར་རྐྱལ་གི་འགྲོ)

   Q: ________________________________། A:________________________________།

6.10 --Prospective present tense form

Future tense mood in PRT			
Verb PRT	Tibetan	English	Note
ལྟ	དོ་དགོང་ངས་རྩེད་མོར་**མི་ལྟ**།	I will not watch the performance tonight.	❶Such a statement is in present tense but expressed as a prospect. ❷This pattern conveys an imminent action. ❸It could be treated as either simple present tense or future tense, depending on the context.
འབྲི	ཁྱོས་**ཤོད**། ངས་**འབྲི**།	You say, I will write.	
འགྲོ	ང་**འགྲོ**། མུར་གེ་མི་འགྲོ་ན་ར།	I will go though she will not.	
རོགས་ཡས	ངས་ཁོར་**རོགས་ཡས**།	I will help him.	
ཉན	ཁྱོས་**གླུ་ལོངས**། ངས་**ཉན**།	You sing a song! I will listen.	
ཁས་ལེན	ཁུར་གེས་**ཁས་མི་ལེན**།	He will not promise.	

Statements in prospective present tense form might express future tense mood in certain contexts. In this case, an imminent action is expected, e.g., ཁྱོས་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས།** You do that and I do this. It might be ཁྱོས་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས་རྒྱུ་ཡིན།**

6.11 --Future tense forms

Future tense	Type	Example	Question	Answer
ཐེར་གི་ཡོད	planning	ང་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་**བསྐོལ་ཐེར་གི་ཡོད།**	བསྐོལ་**ཐེར་གི་ཨེ་ཡོད།**	མེད། བསྐོལ་**ཐེར་གི་མེད།**
ཐེར་གོ་གི	reportive	སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་**རྩལ་སྦྱོང་ལས་རྒྱུས་ཐེར་གོ་གི**	རྩལ་སྦྱོང་ལས་རྒྱུས་**ཐེར་གི་ཨེ་ཡོད་གི**	ཡོད་གི **ཐེར་གི་ཡོད་གི**
རྒྱུ་ཡིན	decisive; intentional	ང་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།**	ཁྱོད་**འགྲོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།**	མིན། ང་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**
རྒྱུ་རེད	conjectural; tendency	ཨ་མ་རིག་ན། ཆོས་མོ་མཚོ་**ངུ་རྒྱུ་རེད།**	ཆོས་མོ་མཚོ་**ངུ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།**	མ་རེད། **ངུ་རྒྱུ་མ་རེད།**
འགྲོ	tendency	ཉི་མ་བཙན་ན་མེ་ཏོག་**སྐྱིད་འགྲོ།**	མེ་ཏོག་**སྐྱིད་ཨེ་འགྲོ།**	མི་འགྲོ། **སྐྱིད་མི་འགྲོ།**

Exercise 20 Fill in the blanks with the appropriate future tense forms and your own words.

དཔེར་བརྗོད། ང་སྐྱེས་བ་གཞུག་མར་ཞི་མོ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ང་ཞི་མོ་གཟིག་ཡིན་འདོད།

1. དེད་གཉིས་ཀ་སྐྱ་འབུམ་མ་མཇལ་སྐོར་ར་________། ཁྱོད་ ________འགྲོ།
2. ངས་ཏ་ཞེན་མ་ཡས་ན། སློབ་མ་དགའ་བོ་དེའི་གཞུག་ག་ཆོད་ ________།
3. ད་ཐེངས་གི་སྐྱེས་སྐར་ར། སངས་རྒྱས་གིས་འཁྲུལ་བ་མང་ང་གཟིག་འབོད________།
4. དེད་ཆའོ་ཅང་མ་འགོར་ར་འགྲོ་དགོས་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་འཕྱི______། དགོང་མོར་འཕྱི་ན་བདེ་འཇགས་ཡིན་________།
5. ངས་ངའི་གོན་པ་________། ཁྱོས་རང་གི་གོན་རྒྱུ་ཁྲུས། དེ་ཡིན་ན་རེམ་མ་འཕྲུད་ཚར་________།
6. ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་ནི་ར། ངས་ཁྱོད་རྩིས་རིག་གི་ལས་བྱ་སྟེར________།
7. ཁྱོས་བོད་ཡིག་གི་མ་འོངས་པ་ད་བོ་ཤེས་གི་མེད། གཟའ་འཁོར་གཞུག་མར་ད་བོ་མ་འོངས་བ་འཕྲིད________།

8. ཨ་ཕ། བདེ་མོ། ང་འཛར་མཉན་ན་ཕོན་ཞི་ར་ཁྲིམ་མ་ཁ་པར་________།

9. ནད་པ་ཁྱོད་འདྲ་མ་གཟིག་གིས་ཤ་ཟ་མི་ཉན། དེ་མིན་ད་ནད་ཇེ་སྡུག་ཡིན་________།

10. **ནད་པ།** ཤ་མེད་ན། ངས་ཟ་མ་ཟ་ན་མི་འདོད། **སྨན་པ།** གང་ཡིན་ན་ར། ངས་ཁྱོད་ཤ་ཟ་གི་འཇུག་________།

Exercise 21 Fill in the blanks with the negative forms of the underlined words.

དཔེར་བརྗོད།

First person: གླུ་དབྱངས་སྙན་མོ་འདིར་མི་ཚང་མ་དགའ་རྒྱུ་རེད།

Second person: མི་ཚང་མ་དགའ་རྒྱུ་མ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་གླུ་དབྱངས་ང་མི་དགའ།

1. ངེད་གཉིས་ཀས་ཁང་བ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། ངེད་གཉིས་ཀས་ཁང་བ་རྙིང་བ་གཟིག་________________།
2. ཁྱུར་གེས་སྐོར་མོ་ཁ་ཡས་བཀོལ་རྒྱུ་རེད། ཁྱུར་གེས་སྐོར་མོ་ཚང་མ་________________།
3. ངས་མགྲོན་འབོད་ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ཐན་མོ་གིས་མགྲོན་འབོད་ཡས________________།
4. སྒྲོལ་མ་གེས་དོན་གྲུབ་ན། ང་དགའ། རེད་དྲ་མུར་གེའི་ཐད་པོ་སྐོར་ལོག་དེ་________________།
5. འགྲུལ་བ་ཟོ་ཡོང་ན། ཟ་མ་ངས་བསྐོལ། ཁྱོས་________________། ངས་དེ་ཤེས་ཞི་རེད།
6. སང་ཉིན་ཁྱོས་ངའི་དགའ་རོགས་རིག་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ངའི་ཧ་མ་གིས་________________། ཁྱུར་གེ་སྨི་བློ་འབབ་གཟིག་ཡིན།
7. ཚེ་གཟུངས་གིས་བྱ་བ་ཚང་མ་དེ་རིང་ལས་ཟེར་གོ་གི རེད་དྲ། ཁོའི་ལས་རོགས་གིས་________________།

Exercise 22 Write present tense forms, future tense forms, and other necessary words in the blanks.

1. **སློབ་མ་ཀ་བ།** ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་བབ་གིས་ཁོམ་________། ཁྱོད་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

   སློབ་མ་ཁ་བ། ང་དེ་མོ་མ་རེད། ཁོམ་_____། ནངས་ཀ་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ་______། དེ་ཡིན་ན་ང་ལྷག་ཏུ་ཁོམ་____།

2. **ཨ་ཕ།** སྒྲོལ་མ། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཡས་________། ཁྱོས་ལས་བྱ་འབྲི་________ནས།

   བུ་སྒྲོལ་མ། ཨ་ཕ། ང་ལྟོགས་གི ལྟོགས་ན་ངས་ལས་བྱ་འབྲི་ཐུབ་________།

3. **མགྲོན་པོ།** ཟ་མ་ཆི་གཟིག་ཟ་རྒྱུ་ཡོད། ཆང་འཐུང་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། ང་མིན་ད་རོགས་པ་མང་ང་ཡོང________།

   ཕྱུག་བདེ། ཚང་མ་ཡོད། ཁྱོད་ཟོ་ཆི་གཟིག་དགོས་ན། ངས་ཚང་མ་རེམ་མ་འཁྱེར་ཡོང་། སྐུ་མགྲོན་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་བཟའ་ _______།

4. **ལས་བདག** ཁྱོད་ངའི་བློར་འབབ་________། ཁྱོད་ཕལ་ཆེར་དགོས་________།

   ལས་ཀ་བ། ང་ཟླ་བ་གཅིག་ག་གླ་བཙའ་ཆི་མོ་གཟིག་སྟེར་________། གྲོང་ཁྱེར་ནས་འགྲོ་སྒྲོ་ཆེ་གི ང་འདུག་ས་ར་འདི་ནས་ཐག་རིང་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་འགྲོ་སྒྲོ་ཇེ་ཆེ་ཡིན་________།

5. **རྒད་པོ།** དེ་རིང་ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་ལས་ཚར་________། ཁྱོས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ར་ཁྱོད་རང་གི་དངོས་པོ་ཚང་མ་དོ་དམ་བྱོས། ནངས་ཀ་ངེད་ཆ་བོ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་________།

རྒན་མོ། རེད་དྲ། ངས་ནངས་ཀ་འགྲོ་____། ནངས་ཀ་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་དགོས་ ______། གནངས་ཉིན་སོང་ན་
____ཆོག

6. **ནད་པ།** ངའི་ནད་དྲག་________། སྨན་པ། ངའི་སྣང་བ་དོ་ཞག་ཧོང་གིས་སྐྱིད་གི ང་ཤི་________། སྨན་པ་ལོ་ལོ།
སྨན་པ། དེ་ཁྱོད་རང་གི་ལག་ན་ཡོད་_____། སྨན་པའི་ཁ་ལ་ཉན་ན་དྲག་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་ད་བོ་ཟ་མ་སྨྲམ་ཅན་ཟོས་ན། ཁྱོད་རེམ་མ་ཤི་_____།

7. **ཚོང་པ།** སྒོ་འདི་རིགས་གེ་གསར་བ་ཡིན། ད་རེམ་མ་བཙོངས་ཚར་________། ཁྱོས་ཉོ་ན། ངས་གོང་བདེ་མོ་སྟེར།
ཉོ་མཁན། ཆོད་དཀར་རྒྱ་མ་གང་ང་སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན། གོང་འགྲིག་ན། ངས་རྒྱ་མ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་________།

Exercise 23 Read each statement and then make questions with the words in parentheses. Your partner answers. Pay attention to tense forms.

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེས་ཞིང་སྟེ་ན་ཞིང་ལས་ལས་གི་ཡོད། (གང་ན)
དྲི་བ། སྨུར་གེས་གང་ན་ཞིང་སྟེ་ན་ཞིང་ལས་ལས་གི་ཡོད། **ལན།** རེབ་གོང་ན་ཞིང་སྟེ་གཟིག་ན།

1. ལྕགས་བྱམས་དེ་རིང་སྲུན་གོ་གི ཁྲུར་གེས་ལས་རྒྱུ་འཚོལ་གོ་གི (ཆི་གཟིག་ག)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

2. འབྲོག་དཔལ་འདི་ལྷ་སར་འགྲོ་བསམ་གི་ཡོད། ཁྲུར་གེས་ནངས་ཀ་ལམ་རོགས་གཟིག་འཚོལ་རྒྱུ་རེད། (སུ)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

3. ངས་འཆར་གཞི་ཞིབ་མོ་གཟིག་བཟོ་གི་ཡོད། ང་རྒྱལ་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུས། ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་རྒྱུས། (གང་གང་ང)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

4. བྱམས་པ་རང་ང་སླྟངས་འཁོར་གི་སྟེང་ན་འགྲོ་གི་ཡོད། འདི་ཤེད་སོང་ན་ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། (ཆི་ཤེད)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

5. ད་ངའི་མགོ་ན་གོ་གི མདའ་དགོང་གི་རོགས་པ་ཟ་ར་མགོ་ན་གི་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

6. སྨུར་གེས་འདིར་མི་འགྲོ། གན་ན་མི་འགྲོ། འདི་མི་ལས། གན་མི་ལས་ཟེར། (ཆི་ཆི)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

7. ཁྲུར་གེ་ཚོང་ཁང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེ་དགའ་སྐྱིད་གཟིག་མ་ཉོས་ན། འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། (ཆི་གཟིག)
དྲི་བ། __________________________________། ལན། __________________________________།

Subjective markers Subjective statements are made with various subjective markers, in the sense of prediction.

Various markers	Preceding suffix	Example	English	Notes
ག	ག	དེ་མ་ཡས། ཨ་མ་སྐྲག་**ག**	Don't do that! Mother might get frightened.	❶All statements are in simple present tense mood, although they suggest *something might happen*. ❷One makes such comments based on his knowledge.
ང	ང	བྲོ་འདིས་འདང་**ང**།	The food suffices.	
ན	ན	ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་གི་མགོ་མནོན་**ན**།	(My) Father would be able to control the children.	
བ	བ	ཁུར་གེས་ཁ་རྒྱབ་ཁེབས་**བ**།	He is independent financially.	
མ	མ	རྩམ་པ་ཞིམ་**མ**།	*Rtsam pa* is tasty.	
འ	Vowel	རྩིས་རིག་དཀའ་**འ**།	Mathematics is difficult.	
ར	ར	རྩྭ་ས་འདི་ནས་ཕྱུགས་ཁ་དར་**ར**།	Animals flourish on this grassland.	

ནི་རེད vs. རྒྱུ་རེད The two adverbial phrases both express conjecture, but with slightly different connotations. The former makes a guess with the speaker's view revealed, while the latter is purely reflective of an usual tendency in future tense, without revealing the speaker's view.

ནི་རེད		རྒྱུ་རེད	
Tibetan	Note	Tibetan	Note
ཁྲོད་མ་རྫམ། ཁུར་གེ་**ཡོན་ནི་རེད**། Don't be impatient! He will come.	The speaker's view is revealed.	ཁྲོད་མ་རྫམ། ཁུར་གེ་**ཡོན་རྒྱུ་རེད**། Don't be impatient! He will come.	What might happen is expressed according to the tendency.
ཆང་འཐུངས་ན་མགོ་**ན་ནི་རེད**། One will get a headache from drinking.	The speaker reveals common sense.	ཆང་འཐུངས་ན་མགོ་**ན་རྒྱུ་རེད**། One would get a headache from drinking	A result is foreseen as a matter of fact.
གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་**སྐྱག་ནི་རེད**། (My) Mother would be sad to hear this news.	The speaker probably knows his mother well.	གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་**སྐྱག་རྒྱུ་རེད**། Mother will be sad to hear this news.	A tendency is foreseen given the nature of the news.
ཟླ་བ་བདུན་པ་ཧ་དྲོ་**ཡིན་ནི་རེད**། It will get warmer in July.	The speaker thinks this given the perennial weather.	ཟླ་བ་བདུན་པ་ཧ་དྲོ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། It will get warmer in July.	It is a foreseeable tendency.

བལྟསན / ལྟོསན	The former is used to express *in someone's opinion* and the latter is used to compare. Ladon case markers are not vocalized in both cases.

In comparison		**In one's opinion**	
Tibetan	English	Tibetan	English
གོན་རྒྱུ་འདི་གན་ན་**ལྟོསན**་ཧྲ་གི	Compared to the other one, this garment is better.	ངས་**བལྟསན**། གོན་རྒྱུ་འདི་ཧྲ་གི	In my opinion, this garment is good.
ཁུར་གེ་ང་ལ་**ལྟོསན**་ར་ལོ་ཆེ།	He is even older than me.	ངས་**བལྟསན**། ཁུར་གེ་ལོ་ཧྗོང་གིས་ཆེ།	I think he is very old.
སྲོག་ཆགས་འདི་གཞན་པ་ཟོར་ **ལྟོསན**་རོ་ཆེ་གི	This animal is physically bigger, compared to the others.	དོ་དམ་པ་གིས་**བལྟསན**། སྲོག་ཆགས་ འདི་རོ་ཆེ་གི	The manager thinks this animal is very big.
དཔེ་ཆ་གན་ན་**ལྟོསན**་འདིས་ ཡིད་འཕྲོག་གི	This book, compared to the other one, is more appealing.	འདོན་མཁན་ཟློས་**བལྟསན**། དཔེ་ཆ་ དེས་ཡིད་འཕྲོག་གི	The readers think this book is appealing.

རེ	It means *each*, *some*, and (*to*) *expect*. It is dealt with as *each* and *some* below.

Each		**Some**	
Tibetan	English	Tibetan	English
མྱི་མགོ་**རེ**ར་ཤ་རྒྱ་མ་གང་ ཐེམས།	Each person gets a half kilo of meat.	ང་ཟོག་ལུག་**རེ**་ཡོད། རེད་དྲ་ མང་ང་མེད།	I have some livestock, but not many.
ཐུན་**རེ**ར་སྨན་རིལ་བུ་**རེ**་བསྟེན།	Each time, take one pill!	ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ང་ས་གཞན་པ་ **རེ**་སོང་ང་།	I traveled to some places in recent years.
སྒམ་གཅིག་**རེ**འི་ནང་ན་སྣོད་ གསུམ་**རེ**་ཡོད།	There are three containers in each box.	འགྲུལ་བ་གིས་ཆང་**རེ**་འཐུང་ འདོད་གི་ཡོད།	The guest wants to drink some alcohol.
སྡེ་བ་**རེ**ར་ལྷ་ཁང་རེ་ཡོད།	Each village has a temple.	ངས་དེ་རིང་ལེགས་སྐྱེས་**རེ**་ཉོས་ སོང་།	I purchased some presents today.
Notes	This word has other functions: ❶གཅིག་རེ་གཅིག་རེ། (one by one): སྨན་པ་གིས་མྱི་གཅིག་རེ་གཅིག་རེ་ཤོག་ཟེར། ❷གཉིས་རེ་གཉིས་རེ། (in a group of two; two for each): ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་མྱི་གཉིས་རེ་གཉིས་རེ་འགྲོ་དགོས། ❸གཅིག་རེ་གཉིས་རེ། (a few): ངས་མྱི་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་རིག་སོང་།		

ཞིམ་ཀྱོ་ཞིམ།

ཀྱོ is put between duplicated monosyllabic adjectives or between duplicated verbs. Statements with such phrases are made with reservation.

Between duplicated monosyllabic adjectives		Between duplicated verbs	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁུར་གི་**མཐོ་ཀྱོ་མཐོ**། རེད་དྲ་མཉེན་འགྱུག་མེད།	He is not nimble, although he is tall.	ངས་**ལས་ཀྱོ་ལས**་བཏང་། རེད་དྲ་ཁུར་གི་ཡིད་ཚིམ་མེད།	Although I did it, he was not satisfied.
ས་ཆ་འདི་**བརླན་ཆེ་ཀྱོ་ཆེ**། རེད་དྲ་ཞིང་སར་མི་ཉན་གི	This place is wet but not suitable for farming.	མདང་དགོང་གནམ་**བབས་ཀྱོ་བབས**་ཐལ། རེད་དྲ་ཞིང་ས་ད་བོ་སྐམ་པོ་རེད།	Although it rained last night, the field is still dry.
ཞི་མོ་འདི་**ཡག་ཀྱོ་ཡག** ཡིན་ན་ར་ངའི་བློར་མི་འབབ་གི	This girl is not my type although she is beautiful.	ངས་གོན་རྒྱུ་འདི་**བཟོ་ཀྱོ་བཟོ**། རེད་དྲ་ཡག་རྒྱུ་མ་རེད།	I will tailor this garment, but it will not look good.
མི་འདི་**ཕྱུག་ཀྱོ་ཕྱུག** རེད་དྲ་སེར་སྣ་ར་ཆེ།	This person is rich but also stingy.	ཁུར་གིས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་ཀྱོ་སྦྱོང**་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ཁུར་གིས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།	He will study Tibetan but he will find it difficult.
རྔ་མོང་གི་སྐེ་དུ་**རིང་ཀྱོ་རིང**་གི་རེད་དྲ་གནམ་མཁའ་གི་སྐར་མ་མི་ལོན།	Camels have a long neck, but it is not long enough to reach the stars in the sky.	ང་ར་ཕྱུག་པོ་ཡིན་**འདོད་ཀྱོ་འདོད**་གི རེད་དྲ་ལག་ལེན་ཡས་གི་མེད།	I want to be rich but I do not pursue it.

ཁ If put before S-*be,* it describes a noun clause, with the connotation of the English word *seem*. If put before an adjective complement, it generates an infinitive clause subject.

Seem		**Infinitive case**	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁུར་གི་སྐྱིད་པོ་ཡིན་**ཁ**་རེད།	He seems happy.	བྱ་བ་འདི་ལས་**ཁ**་རྩ་མོ་ཡིན།	It is easy to do this job.
ཡུལ་སྐོར་བ་འདི་བོད་ར་འགྲོ་**ཁ**་རེད།	It seems that this tourist goes to Tibet.	དབྱིན་ཡིག་སློབ་**ཁ**་དཀའ་གི	English is difficult to study.
མི་འདི་བརྟན་པོ་གཟིག་ཡིན་**ཁ**་རེད།	This person seems reliable.	བཤད་**ཁ**་རྩ། ལས་**ཁ**་དཀའ།	It is easy to say, but difficult to keep one's word.
ཁྱོད་སངས་རྒྱས་ཡིན་**ཁ**་རེད། ཨེ་ཡིན།	You seem to be Sang rgyas (I think you are Sangs rgyas). Right?	རྒྱ་ཡིག་འབྲི་**ཁ**་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to write Chinese.

གང Its combination with verbs gives phrasal adjectives, signifying an extreme.

As a question word		As phrasal adjective	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱོད་མྱི་གང་ང་དགའ། འདི་འོ་ན་གན།	Which person do you like? This one or that one?	མྱི་འདིས་བྱ་བ་གང་ལས་གང་འགྲུབ་རེད།	This person is successful at whatever he does.
པོ་ལིན་ནས་ཁྱོས་གང་གང་རིག་འདོད་གི	What do you want to see in Berlin?	ཟོག་དེ་གང་འགྲོ་འདི་འགྲོ་མེད།	That animal roams everywhere.
ཁྱོད་གང་ང་མ་འགྲོ། ང་རེམ་མ་ཡོང་།	Do not go anywhere! I will come soon.	ཕྱུག་པོ་དེར་རྒྱུ་གང་ཡོད་གང་མེད་རེད།	The rich man has everything.
གང་སྤྱོད་པ་དོན་འགྲུབ་རེད།	Which is Spyod pa don 'grub?	ཞི་མོ་འདི་ཡག་གང་ཡོད་གང་མེད་རེད།	This girl is as beautiful as one can imagine.

ཆི Its combination with verbs derives phrasal adjectives.

As question word		As phrasal adjective	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱོད་ཆི་དགོས། ཆང་དཀར་འོ་ཕྱུ་ཆང་།	What do you need? Spirits or beer?	ཁོ་ཆི་འདོད་ཆི་ལས་ཡིན།	He does whatever he wants to do.
དེ་རིང་ཁྱོས་ཆི་ལས་ནས།	What did you do today?	སློབ་མ་འདི་རིག་པ་ཆི་ཡོད་ཆི་མེད་རེད།	This student is as intelligent as one can imagine.
ཁྱོད་ཕམ་སོང་ན། ཁྱོས་ཆི་འདོད།	What will you think if you lose?	ཁོར་ཆི་བཤད་འདི་བཤད་མེད།	He talks off the top of his head.
ཆི་ཟེར། ངས་མ་གོ་ཐལ།	What? I did not hear.	ཁྱོད་ལ་ཆི་ཡིན་འདི་ཡིན་མེད།	You are so confused.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དྲུག་པ།

བྱིས་པ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་སྐྱེས་སྐར།

སྐྱེས་སྐར	birthday	ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་དགུ་བ་གི་ཚེས་བ་བརྒྱད་པ་ཡིན།
འབོད	to call; to invite	དེ་རིང་འདི་བ་ཚང་གིས་འགྲུལ་བ་འབོད་གི་ཡོད།
ཚོང་ཁང	shop	དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་ཚོང་ཁང་ཧེ་མང་རེད།
ལེགས་སྐྱེས	present; gift	ངའི་རྒན་མོ་སྐྱེས་སྐར་གི་ལེགས་སྐྱེས་དགའ་གི་མེད།
སྟོན་མོ	feast; party	སྟོན་མོ་ཞོམ་ར་ཆེ་ན་འགྲོ་སྒོ་ར་ཆེ།
སྲོལ	way; custom	བོད་ན་སྐད་ཆ་ངན་པ་འདི་མོ་བཤད་སྲོལ་མེད།
ངོ་ཤེས	acquaintance	ངོ་ཤེས་མང་ན་བཟང་།
འགྲོ་རྩིས	to plan to go	ཁྱུར་གེར་ང་འབོད་རྩིས་མེད་ན། ང་ལ་འགྲོ་རྩིས་ར་མེད།
འཚིག་པ་ཟ	to become unhappy / angry	ཁྱུར་གེ་བྱ་བ་མ་གྲུབ་ན་འཚིག་པ་ཟ་གི་ཡོད།
གང་འདོད	at one's will; whatever wanted	ཞི་ལི་འདིས་སྐོར་མོ་གིས་དངོས་པོ་གང་འདོད་ཉོ་གི
སྤྱིར་གིས	generally; generally speaking	སྤྱིར་གིས་ཁྱིམ་ཚང་འདི་ནོགས་མོ་གཟིག་ཡིན།
བསམ་ཚུལ	view; opinion	ཁྱོས་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ཤོད་དྲ།
སེམས་མཐུན	to have mutual affinity	བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་སེམས་མཐུན་གི བཟའ་སྐྱིད་རེད།
ཁོམ	to have free time	ལས་ཀ་བ་ཟོ་ཁོམ་ན། ལས་བདག་དགའ་གི་མེད།
གཉེར	to take care of	ཞ་ཡས་གཉེར་སྐྱོ་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
མཉམ་པས	together	ང་ར་ལས་རོགས་མཉམ་པས་ལོ་དྲུག་འགོར་སོང་།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་མང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ན་མི་མང་འདུ་འཛི་ཆེ།
ཁ་ཡས	some	ལུག་ཁ་ཡས་ཤེད་བཟང་། ཁ་ཡས་མི་བཟང་།
སྟོན་མོ་བསྐྱུ	to have a party; to celebrate	ཟླ་ཕོགས་ཧེ་མཐོར་སོང་ནོ་གིས། ངས་སྟོན་མོ་བསྐྱུ།
ཕལ་ཆེར	almost; nearly	པགས་པ་བདུན་གིས་བོད་ལྷ་གཟིག་ཕལ་ཆེར་ཡོད་།
ད་བོ	still	ལོ་བཅུ་གི་སློབ་མ་ད་བོ་ལོ་རིམ་དང་བོ་རེད།

རྩེད་སྒྲུང་	toy	ཞ་ཡས་ཟློའི་རྩེད་སྒྲུང་གོང་ཧེ་དཀའ་ཧེ་དཀའ་རེད།
འགྲུལ་བ	traveler; guest	འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང་ན་ང་མཚམས་མཚམས་མ་ཐུན་གི
ཉོ་མཁན	buyer	ཉོ་མཁན་གིས་དངོས་གོང་མཐོ་གི་འདོད་གི་ཡོད།
ཏན་གོ	cake	སྐྱེས་སྐར་གི་ཉིན་ན་ཏན་གོ་རྒྱུན་དུ་ཉོ།
ཆང་འཐུང་མཁན	drinker (alcohol)	ཆང་འཐུང་མཁན་ཟློས་རང་རང་བརླག་གོ་གི
ལུགས་སྲོལ	custom	ལུགས་སྲོལ་སྙིང་བ་ཉམས་དཀའ།
དར་སྲོལ	trend; tendency	ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་ད་བར་གི་དར་སྲོལ་རེད།
ཡ་མཚར	interesting; surprising	རང་བྱུང་ཁམས་ཞེ་ཐག་གིས་ཡ་མཚར་རེད།
གྲ་སྒྲིག་ཡས	to prepare	ངས་གྲ་སྒྲིག་མ་ཡས་ན་རྒྱུགས་མི་འཕྲོད།
ནམ	when; time	ཁྱོས་ལས་ཀ་འདི་ནམ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
དུས་ཚོད	time; hour	དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ང་གློག་བརྙན་སྟོན་རྒྱུས།
སྐར་མ	minute; coin	ངེས་སང་མའོ་ར་སྐར་མ་གིས་ས་རྒྱུ་མི་ཚོད།
འཕྱི	to be late	ཟ་མ་ཟོས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་ཡོང་འཕྱི་སོང་།
ཡ	yes	ཁ་ནས་ཡ་ཡ་ཡ། ལག་ན་གཅིག་ར་མེད།
འདྲི	to ask; to say hello	ང་དེ་རིང་ནད་པ་གཟིག་འདྲི་གི་འགྲོ།
འཛོམ	to get together	གཟའ་པ་སངས་ང་སློབ་གྲོགས་ཚོ་འཛོམ་གི་ཡོད།
ལེན	to take; to pick up	ཀད་པོ་འདི་སློབ་གྲྭར་ཚ་བོ་ལེན་གི་འགྲོ་གི་ཡོད།
ཨ་ན་མ་ན	exactly the same; identical	མཚེ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་ཨ་ན་མ་ན་རེད།
དོན་དག	thing; issue; business	དོན་དག་དེ་དྲན་ན་ཁྱུར་གོ་ཞེད་གི་ཡོད།
ས་བོན	seed	ས་བོན་མི་ཧྲན་ལོ་ཏོག་སྐྱེ་རྒྱུ་མ་རེད།
གནས་ཚང	a place to stay overnight	སྤྲང་བོ་གཞིག་གནས་ཚང་མེད་ར་སྲང་ན་ཉལ་ཡོད།
འཚོད	to broil	ཤ་འཚོད་ན། འགྲོ་སྣོ་ཚང་མ་ངས་གཏོང་།
གོ་ཆོད	to be useful; to be of help	ཞི་ལི་ཆུང་ཆུང་འདི་མི་དགོས། ཁྱུར་གེས་གོ་མི་ཆོད།
ལ་ཉེ་ཅན	capable; able	དེ་བ་ཚང་གི་ཞ་ཡས་ཚང་མ་ལ་ཉེ་ཅན་ཏག་ཏག་རེད།
འཚོལ	to look for	ལས་ཞོར་མི་སྣ་གང་མང་གིས་བྱ་བ་གསར་བ་འཚོལ།
སྐྱོད	to feed	ཞ་ཡས་སྐྱོད་ན་ཨ་མ་གི་ནུ་མ་རབ་ཡིན།
ཧེ་སྡུག	to become worse	ནད་པ་འདི་ལུས་པོ་ཧེ་སྡུག་རེད།

ཧེ་བཙོག	to become worse / uglier	དཔལ་འབྱོར་གི་གནས་བབ་ཧེ་བཙོག་ཧེ་བཙོག་རེད།
ལོབས	to get used to	ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཟ་མར་དང་ལོབས་ཡོད།
བཅའ	to act as; to make	ཤིང་ལྷུགས་ཀ་བཅའ་མི་ཐུབ།
གཉེན་ཉེ	relative (by marriage)	གཉེན་ཉེ་གཟིག་སློབ་གྲྭ་གི་ནང་ནས་མཐར་ཕྱིན།
ནོམ་པ	things; property	ནོམ་པ་མང་ན་ཁོ་མགོ་ཞྭ་ནང་ང་མི་ཤོང་།
རང་མགོ་རང་ཐོན	independence	རང་མགོ་རང་ཐོན་མ་ཡོང་ན། གཞན་གིས་སྐྱོབ་མི་ཐུབ།
དུ་བ་གཙོད	to stop smoking	དུ་བ་གཙོད་ན་མནའ་མ་བོར། ཚོད་སེམས་ཡོད་དགོས།
ཆ་མེད	unfamiliar	མྱི་ཆ་མེད་གི་ཁ་ལ་རྒྱུག་མི་ཉན།
སྐབས་ཐོག་གིས	temporarily	སྐབས་ཐོག་གིས་མྱི་ནོགས་མོ་དེས་ར་དཀའ་གི་ཡོད།
ཆ་རྒྱུས	familiarity	ཆ་རྒྱུས་མེད་ན། རོགས་པ་ཡིན་ན་ར་སྐོར་མོ་མ་བསྐྱི།
ཁང་གླ	rent	ཁང་གླ་དེ་མོ་གཟིག་མཐོ་སོང་།
རྒྱང་སྒྲོག	radio broadcast	རྒྱང་སྒྲོག་གི་ནང་ནས་གསར་འགྱུར་ར་ཉན་གི་ཡོད།
མ་རབས	degenerated; derailed	ཞ་ཡས་མ་རབས་དེ་སུ་ཚང་གི་རེད།
ཞོར་ལས	side work; part-time job	ཞིང་པ་ཟོས་ཞོར་ལས་མ་ལས་ན་ཁ་མི་སོས།
སྡིགས	to scold	མྱི་ངན་པར་མ་བསྡིགས་ན་མགོར་ཤོར་འགྲོ།
མེད་པོ	poor	ཁྲིམས་ཐོག་ནས་མེད་པོ་ར་ཡོད་པོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར།
ཕྱུག་པོ	rich	ཕྱུག་པོ་མེད་པོར་འགྱུར་རྒྱོ་ཉིན་ཞག་གི་དོན་དག་རེད།
སྙིང་རྗེ་ཅན	kind; compassionate	མྱི་སྙིང་རྗེ་ཅན་ཁ་ལས་དགེ
སྦྲི	bag (made of yak hair)	ངོ་ཚིགས་གྱོ་སྦྲི་དྲུག་ཙུ་ལོངས་ཐལ།
གླ	to hire	མྱི་གླ་རྒྱུ་སྡེ་བའི་ནང་ན་ཡོད། རྫྭ་ཐང་ན་མེད།
གླ་བ	servant	གླ་བ་འདི་ངོ་མ་སྙིང་མ་རྗེ། རང་དབང་ར་མེད།
འབུད	profit	འབུད་མེད་ན་ཁེ་བ་གང་ནས་ཡོང་།
འབགས	to get contaminated; to get rich	སྟོན་ཚད་གི་སྤྲང་པོ་དེ་འབགས་ཡོད་གི
སྐྱིད་རྒྱུག	to have a happy life	ཚེ་འདི་ནས་སྐྱིད་རྒྱུག ཚེ་ཕྱི་མར་ནོམ་པ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
ལག་ཆགས	to grow up	ང་སྐྱེ་བ་ནས་ལག་ཆགས་དུས་གློག་མེད་ཐལ།
འདང་རྒྱུག	concern; to think over	འདང་མ་རྒྱུག དེས་གོ་མི་ཚོད།
རྨུག་སེ་བདང	to have a blackout	གློག་གློ་རྒྱུག་ག་རྨུག་སེ་བདང་ཐལ།

སྤྲ་ཚག	naughty	ཞ་ཡས་སྤྲ་ཚག་ཡིན་ན་བློ་རིག་ཐོད་ཟེར།
རྗེས་ལུས	to be left behind; to be backward	གཞན་གི་རྗེས་ལུས་ན་ཁྱོད་རང་གི་ངོ་ཚ་རེད།
བདག་སྐྱོང	management	ཙུ་ས་བདག་སྐྱོང་ཡས་མཁན་ངའི་ནུ་བོ་ཡིན།
གསོ་སྦྱོང	training	གསོ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ངས་གཅིག་ར་མ་ཤེས་ཐལ།
བསམ་འཆར	opinion	བསམ་འཆར་འདོན་ན་ཉན་མཁན་ཡོད་དགོས།
འགོག་བཅོས	prevention (of sickness)	ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་ངའི་མགོར་ཞ་ཐལ།
ཚོད་མེད	endless; without control	ཚོད་མེད་ར་བཀོལ་ན་སྐོར་མོ་གིས་ཆི་གཞིག་ཤེད་འདང།
འཕྲོ་མ	remaining	སྐོར་མོ་འཕྲོ་མ་ཚང་མ་བླ་མ་གཞིག་ག་ཕུལ་སོང་།
ལམ་མ་འཁྱོ	to get on the right track	སེམས་བཟང་ན་ལས་ལམ་མ་འཁྱོ་ཟེར།
བད	to satisfy; to suffice	མྱི་གསུམ་མ་ཆང་རྒྱ་མ་གང་གིས་མི་བད།
ཚལ་བ	a half	སྐལ་ཡིན་ན་བགོས་ན་ཆོག མྱི་ཚལ་བར་གཏོང་མི་ཐུབ།
ཁ་གསབ	add; subsidy	འཚོ་བ་གི་ཁ་གསབ་བ་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཅང་མ་རེད།
ཉམས་མྱོང	experience	ཉམས་མྱོང་ཡོད་ན་ཡོན་ཏན་རེད།
གོ་བརྡ	understanding	རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་ན་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད།
ཁྲིད་གཞི	teaching subject	དེ་རིང་ཁྲིད་གཞི་དཔལ་འབྱོར་གི་སྐོར་རེད།
འཆར་གཞི་འཐེན	to plan	འཆར་གཞི་འཐེན་ན་བྱ་བ་ལེགས་འགྲུབ་ཡོང་།
བཟའ་ཚང་བཅའ	to have a family	ངའི་ཞི་ལི་བཟའ་ཚང་བཅའ་རན་སོང་།
རྟེན་འབྲེལ་ཡག	to be auspicious	ཁྱོད་ར་ཐུག་སོང་། ད་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི
བག་རོགས	bridesmaid	བག་རོགས་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཞིག་ཡིན་མི་དགོས།
གསང་བ	secret	ཁྱུར་གེ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད། གསང་བ་གཅིག་ར་མེད།
རློམ	to trust; to believe	ངས་མྱི་ལབ་རྒྱལ་དེར་མི་རློམ་གི
ངོ་ཚ	to be shamed `	ངོ་ཚ་ན། ཕྱིན་ཆད་བྱ་བ་དེ་མོ་མ་ལས།
མུ་མཐུད་རས	incessantly; continuously	འགོ་བ་གིས་ཡང་མུ་མཐུད་རས་བཤད་ཐལ།
སྟོང་ང	empty	བློ་སྟོང་ང་། འཆར་གཞི་སྟོང་ང་། བྱ་བ་ཆི་ཤེད་སྒྲུབ་རྒྱུས།
རྩ་བ་ནས	entirely	ང་ཟ་མ་འདིར་རྩ་བ་ནས་མི་དགའ་གི
ཕྱིན་ཆད	from now on	"ཏ་མ་གཉིས་ཀ ཕྱིན་ཆད་ང་སྤྲ་ཚག་མི་བཅའ།"
སྒྲུག་པོ	father-in-law	སྒྲུག་པོ་གིས་མནའ་མར་ཧོང་གིས་གཅེས།

སྒྱུག་མོ	mother-in-law	སྒྱུག་མོ་འདིའི་སྐད་ནས་མནའ་མ་སྡུག་ཟེར།

ཨ་ཁུ་ཆོས་བརྟན་གྱི་འཆར་གཞི་ཆུང་ཆུང་ཞིག

བཟང་ས	good friend	བཟང་ས་མང་ན་ངན་གཟིག་མ་རེད།
རྐོ	to dig	ས་སྐྱི་ས་ནས་གྲོ་མ་མ་རྐོ་ཟེར།
ས་མགོ	elevation	ས་མགོ་མཐོ་ས་ནས་མགོ་གཟེར་གི
བརླན་ཆེ	wet	བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱིར་བཏང་གིས་བརླན་མི་ཆེ།
ནུས་པ	ability; effect	ཞི་ལི་དེ་ནུས་པ་ཞེ་ཐག་གིས་ཆེ་གི
ལོན	to be able to get	ཁོས་ཆུང་བ་མིག་གིས་མི་མཐོང་། ཆེ་བོ་ལག་ག་མི་ལོན།
ཁ་ན་ཡོད	to depend on	ཁྲིམ་ཚང་ཧྲིལ་བོ་ཁུར་གེའི་ཁ་ན་ཡོད།
ཉོ་ཚ་རྒྱག	to shop	གཟའ་མཇུག་ག་ར་རྒྱུན་དུ་ཉོ་ཚ་རྒྱག་གི་འགྲོ།
ས་སྟོང	empty place	ས་སྟོང་ང་བོའུ་སྟོང་མ་འཕེན།
ལུང་སྟོང	empty valley	ལུང་སྟོང་དེ་ན་སྤྱང་ཀི་མང་ང་འཚོག་གི་ཡོད།
ཕྱེ	flour	ཕྱེ་ར་འབྲས་གི་གང་བཟང་།
ནམ་ལངས	for the day to break; to dawn	དབྱར་ཀ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྔོང་ནམ་ལངས་གི་ཡོད།
ས་རུབ	it gets dark	ས་རུབ་ན་ངའི་ཨ་ཅེ་སྐོར་འགྲོ་མི་ཐུབ།
འགན་ཁུར	task; responsibility	འགན་ཁུར་ཆེ་ན་དབང་ཆ་ར་ཆེ་དགོས།
གྲོང་ཆོག	ritual performed for a fee	དེང་སང་གྲོང་ཆོག་ག་སོང་ན་སྐོར་མོ་རག་ཐུབ།
རྒྱུན་ལྡན་གིས	usually; daily basis	རྒྱུན་ལྡན་གིས་ཁྲིམ་ནས་འདུག་མཁན་ང་མིན།
དམའ་འབྲིང	middle school	དམའ་འབྲིང་ནས་ཁུར་གེ་སློབ་མ་དགའ་གཟིག་མིན།
ཁེར་རོས	alone	ཁྱོད་ཁེར་རོས་དངོས་བོ་དེ་མི་ཁྲུག
ལག་འབབ	income	ལག་འབབ་མེད་ན་ཁྱོད་གཞན་གི་གཡོག་པོ་རེད།
སྤུན་ཡ	brother	ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་འཕྲིན་ཡིག་གཏན་ནས་མི་འབྲི།
འཁོར་བ	samsara	འཁོར་བ་ན་སྡུག་མི་མྱོང་མཁན་སུ་ཡོད།
ཐར	to survive	ང་འཁོར་བ་ལས་ཐར་ན་མི་འདོད།
ཆ་རྐྱེན་ཅན	affluent; well-off	སྤྱི་ཆ་རྐྱེན་ཅན་ཁ་རྗེ་དར་གི
བཟང་ན་ངན་ན	no matter bad or good; anyway	བཟང་ན་ངན་ན། ངས་མ་རྐང་འདི་ཉོ་རྒྱུས།

ཁེན་ས	something one depends on	ཁེན་ས་གཞིག་མེད་ན། མྱི་གཉོམ་ཆུང་གིས་དཀའ།
སྨན་ཡོན	expense for medical treatment	སྨན་ཡོན་རྗོག་གོ་མཐོན་པོ་གནམ་རེད།
གནད་འགག	key point; critical point	དོན་རྐྱེན་འདི་ཐག་གཅོད་ན། གནད་འགག་ཁོ་རེད།
ཐོགས	to be short of; to stumble over	འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་ཁུར་གེ་སྐོར་མོར་ཐོགས་གི་མེད།
གཉོག	to beat	ཞ་ཡས་ཟོར་གཉོག་ན་ནག་ཉེས་རེད་ཟེར་གི
དངོས་ལུགས	physics	རྩིས་རིག་མི་ཤེས་ན་དངོས་ལུགས་ར་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
བཙན	strict; fierce; strong	ཉི་མ་བཙན་ན་མེ་ཏོག་སྐྱིད་འགྲོ།
སྐྱིད	to wither	དྲོད་ཁང་ནང་གི་མེ་ཏོག་སྐྱིད་སླ།
རྩི་ཤིང	plant	རྩི་ཤིང་གི་ཕྲོགས་ནས་ངས་ཅང་མི་ཤེས།
ཁས་ལེན	to promise; to admit to	རང་སྐྱོན་རང་གིས་ཁས་ལེན་མཁན་ཉུང་།
རྩལ་སྦྱོང	sports	རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ན་ལུས་ཁམས་དྭངས།
སྐྱེས་བ་གཞུག་མ	next life	ང་སྐྱེས་བ་གཞུག་མར་གང་ན་ཡོད་ནང་།
བདེ་འཇགས	safe; safety	ཀླངས་འཁོར་བསྐོར་ན་བདེ་འཇགས་གཙོ་བོ་ཡིན།
མ་འོངས་བ	future	མ་འོངས་བ་ནངས་ཀ་རེད། སང་ལོ་ར་རེད།
ཀློ་འབབ	cute; lovely	ཀྲུ་མི་འདི་མྱི་ཀློ་འབབ་གཞིག་རེད།
སྐྱུ་མགྲོན	guest	སྐྱུ་མགྲོན་ཟེ། ཁྱོད་ཟེ་བདེ་མོ།
དོ་དམ	management	དོ་དམ་ཡས་མཁན་གིས་རྒྱུ་ཚང་མ་ཉར་གསོག་ཡས།
ནད་དྲག	to recover from sickness	ནད་དྲག་ན་སྐོར་མོ་ཅང་ང་བརྩེ་གི་མེད།
དོ་ཞག	recently; lately	དོ་ཞག་ཆབ་སྲིད་གི་མཁའ་དབྱུགས་ཧེ་སྡུག་རེད།
ལོ་ལོ	please	ཨ་མ་ལོ་ལོ། ཁྱིས་ང་མ་གཉོག
སྣུམ་ཅན	oily; with oil	ཁོག་པ་མི་བདེ་ན་ཟ་མ་སྣུམ་ཅན་མ་ཟ།
གོང་འགྲིག	to agree on a price	ཉོ་མཁན་ར་ཚོང་པ་གཉིས་ཀ་གོང་འགྲིག་སོང་།
ཞིབ་མོ	detailed	དོན་དག་ཞིབ་མོ་ཤེད་མ་བཤད། རགས་མོ་ཤེད་ཤོད།
དགའ་སྐྱིད	something that appeals to someone	མྱི་དགའ་སྐྱིད་ར་ལེགས་སྐྱེས་རྩ་ཆེན་ཡིན་མི་དགོས།
འཕྲོད	to fit; to be precise; to one's liking	ད་འཕྲོད་སོང་། ང་ར་ཁྱོའི་ཀླངས་འཁོར་ར་འདུག་རྒྱུས།

སློབ་ཚན་བདུན་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Simple Past Tense
- Past Tense With Auxiliary Verbs
- Auxiliary Verbs ཐལ, སོང, and བཏང
- Negative Past Tense Forms
- Interrogative Past Tense Forms
- ནས in Past Tense Sentences

Thang kha known as Dgu thang (Nine-Thang kha-in-one), short biography of the Buddha, Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་བོད་ཀྱི་ཚང་མ་གིས་གཅེས་ས་གཞིག་ཡིན། ༡༣༦༡ལོར་གཙང་གི་ཞིང་ཁྲིམ་གཞིག་ནས་**སྐྱེས**། ཁྲུར་གེས་ཚེ་གང་བོར་སེམས་ཅན་ན་དགེ་དོན་མང་ང་**ལས**། ལྕགས་ཟམ་**འཛུགས་སྐྲུན་ལས**། ལྷ་མོ་ཟློས་གར་**གསར་གཏོད་ལས**། འདི་ཐོ་ཁྲུར་གེའི་མཛད་རྗེས་ཆེ་གཞིག་ག་བརྗེ་གི་ཡོད།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ལོ་ཆུང་དུས་ནས་རིག་པ་རྣོ། ཏམ་གཉིས་ཀས་ཁོ་དགོན་པའི་ནང་ང་ཡོན་ཏན་སློབ་གི་**བསྐྱལ**། ཁྲུར་གེས་བོད་ཡིག་ར་རྒྱ་གར་གི་སྐད་རིགས་**སྦྱངས**། ཨ་མ་གི་རེ་བ་ལྟར་ར། བྱང་སྟེངས་དགོན་པ་གི་སློབ་དཔོན་ཉི་མ་སེང་གེའི་ལོགས་ནས་གྲྭ་བ་**བཙོས**། ཁྲུར་གེས་རྒྱ་གར་ར་བལ་ཡུལ་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་རིང་ང་ཆོས་མང་ང་**སློབ་སྦྱོང་ལས**། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གང་ས་གང་ང་འགྲོ་མཁན་གཞིག་ཡིན། ཐེངས་གཅིག་ག་གཉན་པ་ངན་པ་གཞིག་ག་**ཐུག་སོང**་ཟེར། སྔོར་མོ་མེད་ནོ་གིས། གཉན་པ་དེས་ཁོ་ཆུ་ནང་ནས་**བསྐྱུར་བཏང**་ནི་རེད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གིས། "ལ་ཁ་ནས་ཐག་པ་ར་ཆུ་ཁ་ནས་གཉན་པ"ཟེར་ནོ་ངོ་མ་གིས་བདེན་གི་འདོད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ར་འཚོ་བའི་ནང་ན་དཀའ་སྡུག་གཅིག་འདྲ་ཡོད་རྒྱུ་རེད་འདོད་ནོ་གིས། ཁྲུར་གེས་ཟམ་པ་འཛུགས་རྒྱུའི་**དམ་བཅའ་བཞག**།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ཁྲུར་གེའི་སློབ་མ་ཐོས་ཀོང་པོ་ཡུའུ་ར་དབུས་གཙང་ཁམས་ནས་ལྕགས་ཟམ་མང་ང་**འཛུགས་སྐྲུན་ལས**། དཔེར་བཞག་ན། ལྷ་ས་སྐྱིད་ཤོད་གི་ཟམ་པ་ར་ཡར་ལུང་ཉ་མགོ་གྲུ་ཁ་གི་ལྕགས་ཟམ། ཟམ་པ་གཞུག་མ་བོ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གི་ཟམ་པ་གཞུག་མ་བོ་ཡིན། ཚེ་གང་བོའི་ནང་ང་། ཁྲུར་གེས་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་ནས་བསྡོམས་པས་ལྕགས་ཟམ་ལྔ་བཅུ་ང་བརྒྱད། ཤིང་ཟམ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། འདུ་ཁང་ར་གཙུག་ལག་ཁང་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ མཆོད་རྟེན་བརྒྱ་ར་བཅུ་གཉིས་**བརྩིགས**། དེས་མི་ཚད་བོད་གི་ལྷ་མོའི་ཟློས་གར་ར་**གསར་གཏོད་མཛད**། ཟམ་པ་ཚང་མ་བཟོ་དབྱིབས་གི་ཐོག་ནས་དཔྱང་ཟམ་ཡིན། ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མ་གི་རིང་ང་ཆར་ཆུ་གིས་**མ་འཇིགས**། བོད་གི་འཁྲིམ་འཁྲུལ་གི་ཐད་ར་ད་རུང་ཡིན་ན་ར་དགེ་མཚན་འདོན་གི་ཡོད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། བོད་ལྗོངས་གི་ལུང་ཁུག་འགྲོ་མི་བདེ་ས་ན། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གི་ལྕགས་ཟམ་ད་བོ་བེད་སྤྱོད་ཡས་གི་ཡོད།

ཁྲུར་གེའི་ཟམ་པ་རིགས་གིས་བོད་མིའི་འཚོ་བ་ཇེ་**བདེར་བཏང**། སྐྱེ་ཚེ་གང་ངོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གི་དོན་དུ་དགེ་བ་**བསྒྲུབས**་ནོ་གིས། བོད་མིའི་ཁྲིམ་ཚང་ན་ཁྲུར་གེའི་སྐུ་འདྲ་དེང་སང་ར་རིག་རྒྱུ་ཡོད།

7.1 --Simple past tense

Subject	Complement	Verb in PAT	Verb in PRT	Verb in FUT
ང་	ལྷ་སར་	སོང་།	འགྲོ།	**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།**
ཞི་མོ་དེས་	གླུ་དབྱངས་	བླངས།	ལེན།	**ལེན་རྒྱུ་རེད།**
ཁོ་གཉིས་ཀ་	ཨ་རུ་ནས་ / ན་མཉམ་པས་	བསྡད།	འདུག	**འདུག་རྒྱུ་རེད།**
ང་	ཆོས་འཕགས་ག་	དགའ་སོང་།	དགའ།	**དགའ་རྒྱུ་རེད།**

1. Many verbs are irregular in tense form, thus irregular tense forms must be memorized.
2. Many verbs do not change in tense form. In this case, auxiliaries are applied to clarify various tenses.

7.2 --Some common verbs that are flexible in tense form

Present tense	Past tense	Future tense	Imperative	English
འགྲོ	སོང	འགྲོ	སོང	to go
སྐུར	བསྐུར	བསྐུར	སྐུར	to send
འཁུར	ཁུར	འཁུར	ཁུར	to carry (on back)
སྐོར	བསྐོར	བསྐོར	སྐོར	to turn; to drive (a car)
གོན	གོན	གོན	ཁོན	to put on
ཉལ	ཉལ	ཉལ	ཉོལ	to sleep
ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན	to listen
སྦྱོང	སྦྱངས	སྦྱང	སྦྱོངས	to study

Exercise 1 Find proper Tibetan verbs listed in the table above and write them in the correct tense forms in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་ནམ་སོང་། (to go) ང་སློབ་གྲྭར་དུས་ཚོད་བདུན་གྱི་སྔེང་སོང་།

1. **དྲི་བ།** ཁྱོས་རླངས་འཁོར_________(to drive)། **ལན།** ངས་རླངས་འཁོར་ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་_______________།
2. **དྲི་བ།**______________________(to carry)། **ལན།** དགོན་མཆོག་གིས་དངོས་པོ་ལྷི་མོ་དེ་_______________།
3. **དྲི་བ།**______________________(to send)། **ལན།** ཨ་མར་ངས་ལེགས་སྐྱེས་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཟིག་________།
4. **དྲི་བ།**_____________________(to put on)། **ལན།** མདང་དགོང་ངའི་ཧྲང་མོ་གིས་ཀོ་གི་གོན་རྒྱ་གཟིག________།
5. **དྲི་བ།** ཁྱོས་སྲུ་ར་མཉམ་པས་______(to study)། **ལན།** ངས་ཞི་ལི་འདི་གཉིས་ཀ་གི་མཉམ་པས་_______________།
6. **དྲི་བ།**_____________________(to listen)། **ལན།** འདི་ནས་མྱི་ཚང་མ་གིས་བོད་གླུ་____________________།
7. **དྲི་བ།**______________________(to sleep)། **ལན།** མུར་གེ་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྔེང་ནས་_______________།

7.3 --Some common verbs that do not change in tense form

Present	Past tense	Future tense	Future tense	English
དགའ	དགའ	དགའ	དགའ	to like; to be interested
འཁོར	འཁོར	འཁོར	འཁོར	to rotate; to turn
རིག	རིག	རིག	རིག	to see
འདོད	འདོད	འདོད	འདོད	to want; to desire
དགོས	དགོས	དགོས	དགོས	to be required
གཟེར	གཟེར	གཟེར	གཟེར	to have a sharp pain
རེག	རེག	རེག	རེག	to earn; to touch
འཕུར	འཕུར	འཕུར	འཕུར	to fly

Notes-2

1. Many verbs do not change in terms of tense form. To express past tense, such past tense indicative auxiliaries are often applied as: *ཐལ*, *སོང*, *བཏང*, and *བྱུང*.
   ཁུར་གེའི་མགོ་**གཟེར་ཐལ**། He had a sharp pain in his head.
   ངའི་མགོ་**གཟེར་བཏང**། I had a sharp pain in my head.
   ངའི་མགོ་**གཟེར་སོང**། I had a sharp pain in my head.
2. Spontaneous verbs do not change in tense form. To convey past tense, the auxiliaries listed above are used, e.g., ཁུག་མ་ངའི་ལག་ནས་**ཤོར་ཐལ**། The bag slipped out my hand. / རླངས་འཁོར་གི་འཁོར་ལོ་**འཁོར་བཏང**། The car's wheels turned.
3. Auxiliaries still can be added, though a statement is already clear in tense form.
   ཆོས་མཚོ་གིས་ལས་བྱ་**བྱིས** (བཏང་)། Chos mtsho already did her homework.
   སློབ་མ་འདིས་གློག་བརྙན་ན་**བལྟས**(ཐལ)། This student watched the movie.
4. A monosyllabic adjective complement needs an auxiliary to clarify the past tense, e.g., ཁ་ཙང་གི་ཟ་མ་ཏོང་གིས་**ཞིམ་སོང**། Yesterday's foods were really tasty.
5. **ང**: This reportive particle is used after a transitive verb in past tense form. or after past tense indicative auxiliaries such as *སོང* and *བཏང* to express a reportive mood when subject First Person and First Person Plural are agentive, e.g., དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་ངེད་ཟློས་ལྷང་ལི་**རྩེས་བཏང་ང**། To ask Second Person and Second Person Plural, one uses it as well, since the subject becomes First Person in answer.

Exercise 2 Make past tense statements using the given words.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ -- ཐུག ང་ཞི་མོ་དེ་ར་ད་ཅི་ཐུག་སོང་། སྨུར་གེ་སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད་གི

With changeable tense form	ན་ཟིང / མེ་ཏོག / སྐྱེ	❶ ______
	སྡོང་བོ / འཛུགས	❷ ______
	བྱ་བ / སྒྲུབ	❸ ______
	མདང་དགོང / གླུ་ལེན	❹ ______
With unchangeable tense form	སློབ་ཁྲིད / ཉན	❶ ______
	ལྟད་མོ / རིག	❷ ______
	ནད་པ / ན	❸ ______
	བྱ་བ / འགྲུབ	❹ ______
Spontaneous verbs	སྡོང་ལོ / ལྷུང	❶ ______
	ཉི་མ / ཤར	❷ ______
	ཆུ / བཞུར	❸ ______
	འཁོར་ལོ / འཁོར	❹ ______

Exercise 3 Use a dictionary to find the past tense forms of the verbs and write them in parentheses. Use auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་གང་ནས་སྐྱེས (སྐྱེ) ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་ཞིང་བ་གཟིག་གི་ཁྱིམ་ནས་སྐྱེས།

1. ཁྱུར་གེས་ཆི་གཟིག་ལས་ན་________________(འདོད) ལན། ཁྱུར་གེས་________________།
2. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་དགོན་པའི་ནང་ང་________(སྐྱེལ)______། ལན། ཁྱུར་གེ་________________།
3. སློབ་དཔོན་ཉི་མ་སེང་གེ་ཁྱུར་གེའི་དགེ་རྒན་ན་(ཉན)________། ལན། ཁྱུར་གེའི་དགེ་རྒན་ན་________________།
4. ཁྱུར་གེ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་གང་ནས་________________(སྡོད)། ལན། ཁྱུར་གེ་________________།
5. སུ་སུ་གིས་ཁྱུར་གེའི་མཉམ་པས་ལྟ་གས་ཟམ་________(ལས)། ལན། ཁྱུར་གེའི་________________།
6. ཟམ་པ་གང་ཁྱུར་གེས་མཐའ་མཇུག་འཛུགས་སྐྲུན་______(བྱེད)། ལན། ཁྱུར་གེས་________________།
7. ལྟགས་ཟམ་མིན་ད། ཁྱུར་གེས་ད་བོ་ཆི་གཟིག་________(རྩོམ)། ལན། ཁྱུར་གེས་________________།
8. ཁོ་ས་ཆ་གང་གང་ང་________________________(འགྲོ)། ལན། ཁྱུར་གེ་________________།
9. ཁྱུར་གེས་མཆོད་རྟེན་བསྟོམས་པས་དུ་________________(རྩེང)། ལན། ཁྱུར་གེས་________________།
10. ཁྱུར་གེས་མི་ཚེ་གང་བོར་སུ་སུ་གི་དོན་ན་དགེ་དོན་______སྒྲུབ)། ལན། ཁྱུར་གེས་________________།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། གླིང་རྒྱལ་ཀླུ་རོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་།

གླིང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་གི་ཕ་མེས་ཡང་མེས་ཟེ་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དྲུག་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་དེང་སང་གི་ཆགས་སར་**ཐོན།** ཐོན་ནས་ས་གྲོང་རྨོ་ཞིང་ང་**བསྐྱུར།** འཚོ་རྟེན་ན་བཙོས། སྐྱེ་བའི་ནང་ན་མི་དྲད་པ་ཅན་ཨ་ལ་སྐྱེས་ཟེར་མཁན་གཟིག་ཡོད། ཁོ་ས་གྲོང་གཟིག་གི་སྟེང་ནས**གཞི་ཆགས་སོང་།** ས་གྲོང་དེ་སྐྱེ་བ་གི་རས་སྤྱི་ལེ་གཉིས་ཡས་མས་ཡིན། ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ས་དེ་རྨོ་ཞིང་ང་སྐྱུར་**འདོད་སོང་།** ས་ཞིང་ང་ཆུ་གིས་མ་འདང་ནོ་གིས། ལོ་དྷུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་**མ་ཐོབ།** སྐབས་དེར་ཀླུ་སྟོང་ལུང་ང་ན་ཆུ་མིག་གཟིག་ཡོད། ཆུ་མིག་དེ་ཀླུ་གིས་**བཟུང་ཡོད་**ཟེར། ཆུ་མིག་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་ནས་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་གསུམ་བཞི་གཟིག་ཡིན། ས་མགོ་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་ས་གྲོང་ར་ལྟོས་ན་མཐོ། གཞུག་ནས། ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཞིང་བ་**རྩ་འཛུགས་ཡས།** ཆུ་མིག་དེ་ར་ས་གྲོང་གི་བར་ནས་ཆུ་ཀ་གཟིག་**འཐེན།** ཞིང་ང་**ཆུ་བཏང་།** ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་། ཁོར་ལོ་ལེགས་ཆེན་པོ་**ཐོབ་སོང་**ནི་རེད། དྲིན་ལན་མཇལ་རྒྱུའི་ཆེད་ར། ཁུར་གོས་ཆུ་མིག་གི་རྩ་ནས་ཀླུ་རིགས་ག་འབྲུ་ར་ཟ་མ་རིགས་གཞན་པ་**མཆོད།** ཀླུ་མང་ང་**དགའ་སོང་**ཡས། ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་**འཛུར་ཡོང་**ནི་རེད། བྲོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་**རྩེས་སོང་།** དེའི་ཕྱི་ཉིན། ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་རོགས་པ་ཆ་ཙོག་ཕྱིར་**སོང་།** དེང་ཐོག ཁོ་ཆ་བོས་**བཤང་མཆོད་ཡས།** ཀླུ་རིགས་**བོས།** ཀླུ་ཟོ་ཅང་མ་འགོར་ར་ཆུ་ནང་ནས་**འཛུར་**ཡོང་། ཞབས་བྲོ་མང་ང་**རྩེས།** རེད་དྲ་ཨ་ལ་སྐྱེས་མིན་ད། མི་གཞན་པ་རིགས་གིས་ཀླུ་གི་ཞབས་བྲོ་**མ་རིག་**ཟེར།

ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཞབས་བྲོ་**ལད་མོ་ཡས།** རང་གི་རོགས་པ་ཟེར་**བསྟན།** གཞུག་ནས་ཨ་ལ་སྐྱེས་ལོ་གྲངས་ང་ཆུ་མིག་ཡོད་སར་**སོང་།** ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་ལོ་ལེགས་ཡོང་ཆེད་ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་དགའ་གི་**བཙུག** རྗེས་ནས་ས་གྲོང་སློག་མཁན་ཛེ་མང་ང་**སོང་།** དེའི་རྐྱེན་གིས། ཆུ་ཀ་ཛེ་མང་ང་བཀོ་**དགོས་སོང་།** ཆུ་ཀ་ཀོ་མཁན་ཟེ་རུ་ཁག་དྲུག་ག་**བཀོས།** རུ་ཁག་རེ་རེ་གིས་རང་སྐལ་**བཀོས་**ནི་རེད། གཞུག་ནས་རུ་ཁག་དྲུག་པོ་གི་མི་རྣམས་གིས་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་ལས་སྲོལ་**རྒྱུད་འཛིན་ཡས་**ནི་རེད། གཞུག་ནས་གླིང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་གི་མི་ཚང་མ་ཆུ་མིག་གི་འཁྱམ་ནས་ལོ་རེ་རེར་རྩེད་མོར་**ཞུགས་**ནི་རེད། ལས་སྲོལ་འདི་དུས་ཆེན་གཟིག་ག་**ཡོག་སོང་།** རུ་ཁག་དྲུག་པོ་ནང་གི་གཅིག་གིས་དུས་ཆེན་རྩ་འཛུགས་གི་འགན་ཁུར། རུ་ཁག་གཞན་པ་ཟེ་**རྩེད་མོ་རྩེས་**ཟེར།

ལོ་མང་ང་གི་གཞུག་ནས། ས་གནས་གི་གཞི་བདག་ཟེ་ར་ཚོག་འདིར་**དགའ་སོང་**ཟེར། གཞི་བདག་ཆ་བོ་གིས་མགོ་ནག་མི་གི་མཉམ་པས་དུས་ཆེན་འདིར་རོལ་**འདོད་སོང་།** ནང་སྐོར་སུ། གཞི་བདག་གཙོ་བོ་ཨ་མྱེས་ལྷ་རི་**དགའ་སོང་།** སྐྱེ་མི་ཚང་མ་ཚོག་འདིར་ཞུགས་གི་**བཙུག** དེ་ཤེད་དུས་ཆེན་འདི་སྐྱེ་བ་ཡོངས་གི་རྩེད་མོ་གཟིག་ག་**ཉན་སོང་།** དེང་སང་ནངས་ཀ་ཚོག་འདིར་ཀླུ་རོལ་འབོད་གི་ཡོད། ཀླུ་རོལ་ལོ་གྲངས་ང་ཧོར་ཟླ་དྲུག་པའི་ཚེས་པ་༡༧གི་ཉིན་ན་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། ཚེས་པ་༡༥གི་ཉིན་ན་མཇུག་བསྡུ་གི་ཡོད། དུས་ཆེན་འདི་ད་བར་ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་ཁུར་གོའི་རོགས་པ་ཆ་བོའི་རྒྱུད་པ་ཟེ་ཏག་ཏག་ག་གཏོགས་གི་མེད།

7.4 --Past tense with auxiliaries

Subject		Complement	Verb with auxiliary	Notes
	ཆོས་སྐྱོང་	སློབ་གྲྭ་འདིའི་སློབ་མ་གཞིག་	ཡིན་ཐལ།	Someone reports as a witness. Without ཐལ, the tense is unclear.
	མང་ཚོགས་ཟོ་	སྐྱིད་པོར་	ཡོད་ཐལ།	Someone reports about what he has known. Without ཐལ, the tense is unclear.
ཐལ	ཁོ་གཉིས་ཀ་	མཉམ་པས་	བྱུང་ཐལ	Someone reports as a witness.
	ཆོས་མཚོ་གིས་	ཧ་མ་གཉིས་ཀར་ཁ་པར་	བཏང་ཐལ།	Although the verb is in PAT, ཐལ is still added to convey reportive mood.
	ཁྲུར་གིས་ ངེད་གཉིས་ཀ་	ལམ་ནས་སྐོར་མོ་གཞིག་ རྒྱུ་གར་ར་	སྐྱིད་ཐལ། དགའ་ཐལ།	Without ཐལ, the tense is unclear because the verb does not change in tense form.
	ཨ་མ་གིས་	ཟ་མ་	བསྐོལ་བཏང་།	Someone reports if his mother cooked or not.
	ངས་	ཡི་གེ་ཚང་མ	བཏང་བཏང་།	In this sentence, the first བཏང is the past tense form of གཏོང, which means *send*.
	འགྲུལ་བ་ཟོ་	ད་ཅི་	ཐོན་བཏང་།	Someone reports the guests' arrival.
བཏང	གློག་བརྙན་དེ་	མདང་དགོང་	བསྟན་བཏང་།	Someone tells when the movie was shown.
	ངེད་གཉིས་ཀས་	དཔེ་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་	བཀླགས་བཏང་།	Nominative First Person or First Person Plural uses ང to render a reportive mood.
	ངས་	ཞ་ཡས་དེ་ར་ཟ་མ་	བྱིན་བཏང་ང་།	First Person reports if he fed the child.
	ཞ་ཡས་	དུས་ཐོག་ག་ཁྲིམ་མ་	ཐོན་སོང་།	
	ཕྱུགས་ཟོག་ཟོ་	དོ་ཚིགས་	ཁ་དག་སོང་།	The statements put forward in general past tense mood are neither explanatory nor reportive.
སོང	ནད་པ་	ཟླ་བ་གཉིས་གི་གཞུག་ནས་	དྲག་སོང་།	
	ངས་	ཞི་མོ་དེ་སྟོན་ཚད་	རིག་སོང་།	
	ཕྱི་རྐྱན་པ་དེ་	དེ་རིང་	མེད་སོང་།	
	ཕྱི་ཚང་མ་	སྟོན་ཐོག་ནས་སྐྱིད་པོ་	ཉན་སོང་།	

Notes-3

1. *ཐལ* is used as a particle, denoting the narrator as the witness of the action, to refer to all nominative pronouns. It, however, has a complex relationship with the nominative First Person and First Person Plural. Here are key points of how it should and should not be used to describe these two pronouns. It may not refer to nominative First Person and First Person Plural when the main verb is proactive and describes the action itself only.

Incorrect	Correct	Correct	Notes
ངས་བོད་ཡིག་**སྦྱངས་ཐལ།**	ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་སོང་།	ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་བཏང་།	First Person-proactive
ང་**ཉལ་ཐལ།**	ང་ཉལ་སོང་།	ང་ཉལ་བཏང་།	First Person-proactive
ངེད་ཚ་བོ་**སོང་ཐལ།**	ངེད་ཚ་བོ་བུད་སོང་།	ངེད་ཚ་བོ་བུད་སོང་།	First Person-proactive
ངེད་གཉིས་**ཕེ་བཏབས་ཐལ།**	ངེད་གཉིས་ཕེ་བཏབས་སོང་།	ངེད་གཉིས་ཕེ་བཏབས་།	First Person-proactive

2. *ཐལ* may refer to nominative First Person when First Person subjects are on the receiving end of a charge. In this case, the main verb reflects no effort from the subject, i.e., the pronouns are not agentive, e.g., ཁ་རྩང་ང་**ན་ཐལ།** I was sick yesterday. / གཏམ་ངན་པ་གོ་ཞི་ར། ངེད་གསུམ་པོ་**སྐྲག་ཐལ།** We (three) were terrified when we heard the bad news. / ང་**ཤ་ཞུད་ཐལ།** I became thinner.
3. *ཐལ* may refer to nominative First Person when the main verb expresses a result of proactive action rather than the proactive action itself. It thus could be inferred that a primary verb (i.e., causative or proactive) is latent and so the causative conjunction *ནས* may be inserted between the two verbs, e.g., ངས་བལྟས་ནས་**རིག་ཐལ།** I looked and saw. / ངེད་ཟོ་སོང་ནས་**ཐོན་ཐལ།** We went and arrived.

Incorrect	Reason	Correct	Reason
ངས་ལས་བྱ་**བྲིས་ཐལ།**	❶The action is direct and active. ❷The action is carried out by First Person.	ངས་ལས་བྱ་བྲིས་ནས་**ཚར་ཐལ།**	Writing leads to completion.
ངེད་ཚ་བོས་ཟ་མ་**ཟོས་ཐལ།**		ངེད་ཚ་བོས་ཟ་མ་ཟོས་ནས་**བརྒྱགས་ཐལ།**	One feels full after eating.
ངེད་གཉིས་ཀས་ལྟད་མོར་**བལྟས་ཐལ།**		ངེད་གཉིས་ཀས་ལྟད་མོར་བལྟས་ནས་**རིག་ཐལ།**	One tried to look at and saw.
ང་ར་ཨ་མ་མཉམ་པས་**བསྡད་ཐལ།**		ང་ར་ཨ་མ་མཉམ་པས་བསྡད་ནས་**འགྲིག་ཐལ།**	*Being in harmony* is the result of *staying together*.

Exercise 4 Write an answer or a question for each blank based on the foregoing text. Use auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། **དྲི་བ།** ཨ་ལ་སྐྱེས་གང་ང་__________(འགྲོ) **ལན།** ཨ་ལ་སྐྱེས་རྒྱ་མིག་གཟིག་གི་འགྲུམ་མ་སོང་།

1. **དྲི་བ།** ཨ་ལ་སྐྱེས་གང་ནས་གཞི་ཆགས། **ལན།** ཨ་ལ་སྐྱེས་____________________།
2. **དྲི་བ།** ________________________། **ལན།** ཁོ་ཟློས་སྐྱོ་ཞིང་བཙལ་ནས་རྙེད་ནི་རེད།
3. **དྲི་བ།** ཆི་གཟིག་ཁོ་ཟློའི་འཚོ་རྟེན་ན་ཉན་སོང་། **ལན།** ________________________།
4. **དྲི་བ།**ཨ་ལ་སྐྱེས་____________________། **ལན།** ཁྱུར་གེ་སྐྱི་དང་པ་ཅན་གཟིག་རེད།
5. **དྲི་བ།** ཆི་གཟིག་ག་ཁྱུར་གེས་རྒྱ་ཀ་བཀོས་ནི་རེད། **ལན།** ________________________།

6. དྲི་བ། ______________________________།   ལན། གླུ་རིགས་བྲོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རྩེས་སོང་།

7. དྲི་བ། ཆི་གཟིག་གི་གྲུངས་ཀ་ཇེ་མང་ང་སོང་།   ལན། ______________________________།

7.5 --Use of the *be* verb and E-v in past tense

ཡིན / མིན	Notes
ཁྱུར་གེ་**ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན**་སློབ་མ་**མིན** / **ཡིན།** སྔོང་བོ་འདི་**ན་ཞིང་**འདི་མོ་གཟིག་**མིན** / **ཡིན།** དངོས་བོ་འདི་**སྔོན་ཚད**་ཁྱུར་གེའི་**མིན** / **ཡིན།**	❶O-*be* does not change in tense form. ❷To indicate past tense, a temporal concept is mentioned or a past tense indicative auxiliary is applied.
རེད / མ་རེད	**Notes**
ཁྱུར་གེ་**ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན**་སློབ་མ་**རེད** / **མ་རེད།** སྔོང་བོ་འདི་**ན་ཞིང་**འདི་མོ་གཟིག་**རེད** / **མ་རེད།** དངོས་བོ་འདི་**སྔོན་ཚད**་ཁྱུར་གེའི་**རེད** / **མ་རེད།**	❶S-*be* does not change in tense form. ❷A concrete time is specified to indicate past tense. ❸S-*be* is rarely followed by auxiliaries.
ཡོད / མེད	**Notes**
དཙི་དཔེ་ཆ་འདི་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ན་**ཡོད** / **མེད།** **ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན**་ང་འཛར་མན་ན་**ཡོད** / **མེད།** **དེང་མ**་ང་ལ་སྐོར་མོ་འདི་མོ་**ཡོད་སོང** / **མེད་སོང་།**	❶E-v and its negative form do not have past tense forms. ❷Auxiliary verbs may be added to express the past tense.

Exercise 5 Read each statement and raise a question with the phrases in parentheses. Your partner answers.

དཔེར་བརྗོད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་སྨི་གྲུགས་ཅན་གཟིག་ཡིན། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་ཆི་གཟིག་ག་སྨི་ཆེ་གཟིག་ཡིན།

ལན། ཁྱུར་གེས་ལུགས་ཟམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཡས། ལྷ་མོ་ཟློས་གར་གསར་གཏོད་ཡས།

1. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་ས་ཆ་གཞན་ན་བསྐྱལ་བཏང་ནི་རེད།   (ཆི་གཟིག་ག)

   དྲི་བ། ______________________________།   ལན། ______________________________།

2. ཁྱུར་གེས་དངོས་བོ་མང་ང་གསར་གཏོད་ཡས་ནི་རེད།   (ཆི་ཆི)

   དྲི་བ། ______________________________།   ལན། ______________________________།

3. ཁྱུར་གེ་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་བསྡད་བཏང་ནི་རེད།   (ས་ཆ་གང་ནས)

   དྲི་བ། ______________________________།   ལན། ______________________________།

4. ཁྱུར་གེས་ལྷུགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་དམ་བཅས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

5. ཁྱུར་གེར་དེང་ཐོག་གི་རས་ལྷུགས་ཟམ་ལས་རོགས་མང་ང་ཡོད། (སུ་སུ)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

6. ཡར་ལུང་ཉ་མགོ་གྲུ་ཁ་གི་ཟམ་པ་ར་ཁྱུར་གེའི་ལས་ནི་རེད། (ཟམ་པ་ཆི་གཟིག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

7. ཁྱུར་གེས་མཆོད་རྟེན་ར་མང་ང་བརྩེངས་ནི་རེད། (མཆོད་རྟེན་མིན་ད་ཆི་ཆི)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

8. ཁྱུར་གེས་ཟམ་པ་ཟོ་གནའ་གཟིག་ག་ལས་ནི་རེད། (ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་གི་སྔོན)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

9. བོད་ན་ཁྱུར་གེའི་ཟམ་པ་ད་བོ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་གི་ཡོད། (ས་ཆ་ཆི་མོ་གཟིག་ན)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

10. བོད་མིའི་ཁྱིམ་ཚང་ན་ཁྱུར་གེའི་སྐུ་འདྲ་ད་བོ་སྟོན་རྒྱུ་ཡོད། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

Text Three: *past tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁྱུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན།

དེ་རིང་ཨ་ཁྱུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ཡོད། ཁྱུར་གེས་གསར་འགྱུར་ཁང་གཟིག་ག་གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས།

ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་མི་ཆེ། རེད་དྲ་སྤྱི་ཆ་མེད་གཟིག་ཡར་མར་ར་འགྲོ་མི་ཤེས། ཁྱུར་གེ་དེང་ཐོག་གནས་ཚུལ་འདྲི་ས་གཟིག་ག་**སོང**། ཁྱུར་གེ་གྲོང་ཁྱེར་གི་ས་ཁྲ་གཟིག་ར་ལག་དེབ་གཟིག་**དགོས་སོང**། ཁྱུར་གེ་ཇ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ང་**སོང**། དེ་ནས་ཁོས་ལག་དེབ་དེར་**བལྟས**། ས་ཁྲ་གཟིག་ག་ར་**བལྟས**། "འདི་ནས་ཆི་གཟིག་ཧྲ་ནང་།" ཁྱུར་གེ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

ལྷ་ས་གི་མི་གཟིག་གིས་པོ་ཏ་ལ་ཧྲ་**ཟེར**། ཨ་ཁྱུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་པོ་ཏ་ལའི་རྩེར་**འགོས**། གྲོང་ཁྱེར་རྟིལ་བོར་**བལྟས**། ཁྱུར་གེས་གཙུག་ལག་ཁང་ར་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤུངས། པོ་ཏ་ལ་གི་མདུན་གི་ཐང་ཆེན་**རིག་ཐལ**། དེ་ནས་ཁྱུར་གེས་སེ་ར་དགོན་པར་ལྷ་སྐོར་ར་**བྱུད་ཐལ**། དེའི་གཞུག་ནས་ཁོ་རི་མགོར་**འགོས**། པར་མང་ང་**བརྒྱབ་སོང**། གཞུག་ནས་ཁྱུར་གེ་**ལྟོགས་སོང**། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁྱུར་གེ་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ང་**སོང**། དེའི་ནང་ན་མོག་མོག་ར། སྡོ་ཆོད། ཤ་བཅོས་མ། ཐུག་པ་ཡོད་གི ཟ་མ་ཟོ་རྟོང་གིས་**ཞིམ་སོང**།

མཐའ་མཇུག་ཁྱུར་གེ་རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ་གཞིག་ག་**བསྡད**། གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ར་**སོང**། དེ་ནས་ཁང་བ་ཡག་པོ་མང་ང་**རིག་ཐལ**། ཚོང་ཁང་མང་པོ་ཡོད། ཁྱུར་གེས་ཚོང་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ལྷགས་སླུག་གོང་ཆེན་གཞིག་**ཉོས་ཐལ**། ཁྱུར་གེ་བོད་ལྗོངས་གི་རྟེན་མཛོད་ཁང་ང་ཨེ་**སོང**། ཁྱུར་གེ་ཧོང་གིས་**ཚད་སོང**་ཟེར། ཁྱུར་གེ་མགྲོན་ཁང་ནང་ང་**ལོག་སོང**། ཁྱུར་གེས་རྟེན་མཛོད་ཁང་ང་གཞུག་ནས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

Exercise 6 Put the letter in the table that corresponds to the numbered sentence.

1	2	3	4	5	6
D					

1. ཨ་ཁུ་ལྷགས་འབུམ་རྒྱལ་ས་ཁྲ་གཞིག་མགོ་སོང་།
2. ཁྱུར་གེ་ལྷོགས་བཏང་ཐལ།
3. ཁྱུར་གེས་གྲོང་ཁྱེར་ཧྲིལ་པོར་ལྟ་འདོད་སོང་།
4. ཁྱུར་གེར་རྩོམ་ཡིག་འབྲི་སྨྱུད་གཞིག་ཉོ་བསམས་ཐལ།
5. ཁྱུར་གེས་གྲྭ་བ་ར་སློལ་རྒྱུན་གི་ཁང་བ་རིག་འདོད་ཐལ།
6. ཁྱུར་གེ་ཚད་བཏང་ཐལ།

a. ཁྱུར་གེ་པོ་ཏ་ལའི་ཀླད་ལ་བུད་བཏང་ཐལ།
b. ཁྱུར་གེ་ཟ་མ་ཟ་ས་གཞིག་ག་བུད་སོང་།
c. ཁྱུར་གེ་དགོན་པའི་ནང་ང་ལྷ་སྐོར་ར་བུད་ཐལ།
d. ཁྱུར་གེ་གནས་ཚུལ་འདྲི་ས་གཞིག་ག་བུད་ཐལ།
e. ཁྱུར་གེ་དངོས་གོང་མཐོ་ས་གཞིག་ག་སོང་ནི་རེད།
f. ཁྱུར་གེ་ཕྱིར་ར་མགྲོན་ཁང་ང་ལོག་སོང་ནི་རེད།

Exercise 7 Put appropriate tense forms of the verbs in parentheses and, if the verb is not changeable in tense form, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ས་གྲོད་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྣེ་བ་གི་འཚོ་རྟེན་ན་གྱུར་སོང་། (འགྱུར)

1. གླིང་རྒྱལ་སྣེ་བ་གི་ཕ་མེས་ཡང་མེས་རིགས་གེར་ས་གྲོད་གཞིག་____________། (ཡོད)
2. མི་དད་པ་ཅན་དེའི་མྱིང་ང་ཨ་ལ་སྐྱེས་____________། (ཟེར)
3. ཨ་ལ་སྐྱེས་ས་གྲོད་དེའི་སྟེང་ནས་____________། (གཞི་ཆགས)

4. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཆུ་མིག་གཞིག་ར་ས་གྲོད་དེ་གཉིས་གི་བར་ར་ཀ་གཞིག་____________། (རྐོ)
5. ཀ་དེའི་ནང་ནས་ཁྱུར་གེས་ཞིང་ང་____________། (ཆུ་གཏོང)
6. ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་རིགས་གེ་སྟོང་མགོ་ནས་བྲོ་སྣ་ཚོགས་____________། (རྩེ)
7. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རང་གི་ལམ་རོགས་ཟོ་རྩེད་མོ་____________། (སྟོན)
8. རྗེས་ནས་ས་གྲོད་སློག་མཁན་ཇེ་མང་ནས་ཇེ་མང་ང་____________། (འགྲོ)
9. ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་ཁྱུར་གེའི་རོགས་པ་ཆ་བོའི་ལས་སློལ་དེ་དུས་ཆེན་གཞིག་ག་____________། (ཉན)
10. སྣེ་བ་གི་གཞི་བདག་ར་____________། (དགའ) ཁོ་ར་དུས་ཆེན་གི་ནང་ང་____________། (ཞུགས)

Exercise 8 Select a verb in the frame and write it in its correct tense form and, if necessay, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཚུང་དུས་ལུག་རྫི་ར་ཉན་སོང་།

1. ཁ་རྩང་ངས་ཧམ་གཉིས་ཀ་______། དེ་རིང་ང་ཁོ་གཉིས་ཀར་ལྷ་གི་མི་འགྲོ།
2. ད་ནངས་དམ་པི་ཙོག་ཙེའི་སྟེང་ང་______། ད་ཐང་ན་ཆག་ཡོད།
3. ཐེངས་སྔོན་མ་ང་ཁྲུར་གེའི་མཉམ་པས་______། ད་ཐེངས་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
4. ཨ་ཅེ་______། དེ་རིང་ང་དགའ་རྟགས་སྟེར་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།
5. ཨ་ཁྲུ་ཚང་རྒྱལ་དེའི་ལག་ག་ཚང་དམ་པི་གང་ཡོང་ཐལ། ཁྲུར་གེ་______།
6. ཁོ་དེང་མ་སྔི་ལད་པ་གཟིག་______། རེད་དྲ་དེང་སང་སྔི་དགའ་གཟིག་ག་ཉན་ཡོད།
7. ཚོང་བ་གི་ལག་ནས་འདི་______། ནངས་ཀ་ཕྱིར་ར་སྟེར་དགོས།
8. ངའི་སྨྲུན་ཡ་གིས་ཟ་མ་མང་ང་______། ད་ཁོ་ཕོན་གི་ཡོད།
9. སློབ་གྲྭ་གྲོལ་ནི་ར། ལྟགས་བྱམས་གིས་ལས་བྱ་ཚང་མ་______།
10. ངས་དཔེ་ཆ་དེ་______། འོར་གིས་མི་ལྷ།

འགྲོ། འཇོག དགའ། བསོད།
ཡིན། འབྲི། རིག འདོན།
ལེན། ཟ། གཡོར།

7.6 --Negative past tense forms

<table>
<tr><th>Affirmative</th><th colspan="2">Negative</th><th>Notes</th></tr>
<tr><td>གླིང་རྒྱལ་གི་གནའ་སྔི་གིས་སྨོ་ཞིང་བཙལ་ནི་རེད།</td><td>གླིང་རྒྱལ་གི་གནའ་སྔི་གིས་སྨོ་ཞིང་</td><td>མ་བཙལ།
བཙལ་ནི་མ་རེད།</td><td rowspan="2">❶ མ is put before the main verb or be verb.
❷ མ is put either before monosyllabic adjectives or before the auxiliary.</td></tr>
<tr><td>ཨ་ཁྲུ་ལྟགས་བྱམས་གི་ཟ་མ་ཞིམ་སོང།</td><td>ཨ་ཁྲུ་ལྟགས་བྱམས་གི་ཟ་མ་</td><td>ཞིམ་མ་སོང / མ་ཞིམ།</td></tr>
<tr><td>ཨ་ལ་སྐྱིས་ས་རྙོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་གཞི་ཆགས།</td><td>ཨ་ལ་སྐྱིས་ས་རྙོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་</td><td>གཞི་མ་ཆགས།
གཞི་ཆགས་ནི་མ་རེད།</td><td>མ is put before the main / be verb.</td></tr>
<tr><td>ཚུ་ཀ་ཧེ་མང་ང་ཀོ་དགོས་སོང།</td><td>ཚུ་ཀ་ཧེ་མང་ང་ཀོ་</td><td>མ་དགོས།
དགོས་མ་སོང།</td><td rowspan="2">❶ མ is put before the verb that does not change in tense form.
❷ མ is put before auxiliaries.</td></tr>
<tr><td>ཚེ་གཟུངས་གིས་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་ཐལ།</td><td>ཚེ་གཟུངས་གིས་གླུ་དབྱངས་ང་</td><td>མ་ཉན།
མ་ཉན་ཐལ།</td></tr>
<tr><td>དུས་ཆེན་འདི་སྟེ་པ་ཡོངས་གི་དུས་ཆེན་ན་ཉན་སོང།</td><td>དུས་ཆེན་འདི་སྟེ་པ་ཡོངས་གི་དུས་ཆེན་ན་</td><td>ཉན་མ་སོང།
མ་ཉན།</td><td>མ is put before verbs that have no past tense form.</td></tr>
</table>

1. *མིན* has no past tense form. The tense must be understood in context.
2. *མ་རེད* does not tell the tense. The tense must be understood in context.
3. The negative adverb *མ* denies in the past tense mood, e.g.,རི་མ་མཐོ་ནོ་གིས། ཁྱུར་གི་མ་འགོས། He did not climb the mountain because it was not high.

Exercise 9 Deny the italics in past tense mood.

དཔེར་བརྗོད། ཁ་རྩང་ང་ལས་ཀར་འགྲོ་ *དགོས་ཐལ།* ངའི་སྤུན་ཡ་འགྲོ་མ་དགོས་ཐལ།

1. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ས་ཀྲོད་དེང་ཐོག་ *བསྐྱོགས་ནི་རེད།* ཁྱུར་གའི་སྟོན་ན་སྐྱི་གཞན་པ་གིས་ས་ཀྲོད་དེ་____________།
2. ཁྱུར་གས་ས་དེ་རྨོ་ཞིང་ང་བསྐྱུར་ *འདོད་ནི་རེད།* ཁྱུར་གས་ས་དེ་ཁང་བའི་གཞི་མ་____________།
3. ཚུ་མིག་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གི་རས་སྤྱི་ལོ་བདུན་བརྒྱད་གཞིག____________། སྤྱི་ལོ་གསུམ་བཞི་གཞིག་ *ཡིན།*
4. ལོ་དང་པོའི་ནང་ང་ཁྱུར་གི་ལོ་ལེགས་____________། ལོ་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་ལོ་ལེགས་ *ཐོབ་སོང་ནི་རེད།*
5. ཚུ་མིག་གི་ནང་ནས་གླུ་འཛུར་ *ཡོང་།* ལུག་ར་རྣམ་འཛུར་____________།
6. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རྟེད་མོ་ཚང་མ་ *རིག་སོང་།* རེད་དྲ་སྐྱི་གཞན་པ་རིགས་གས་____________།
7. ས་ཀྲོད་སློག་མཁན་ཇེ་མང་ང་ *སོང་ནི་རེད།* ཇེ་ཉུང་ང་____________།
8. གླུ་རོལ་གི་ནང་ང་སྡེ་སྐྱི་ཁེར་རོ་____________། ས་གནས་གི་གཞི་བདག་ར་ *ཞུགས་སོང་།*
9. གླུ་སྟོང་ནང་ན་ཚུ་མིག་གཞིག་ *ཡོད།* ཛ་ཚུ་ཆེ་གཞིག་____________།
10. ཚུ་ཀ་གི་ནང་ནས་ཞིང་ང་ཚུ་ *དྲངས་ནི་རེད།* བཏུང་ཚུ་____________།
11. གླུ་བཟོ་རི་ནང་ནས་____________། ཚུ་མིག་གི་ནང་ནས་ *ཐོན།*
12. གཞུག་ནས་སྡེ་སྐྱི་ཏ་ནི་གླུ་རོལ་ *རྩེས་ནི་རེད།* སྡེ་སྐྱི་ཁ་ཡས་____________།
13. དེང་སང་ཚོག་འདིའི་སྐྱིད་ང་གླུ་རོལ་ *ཟེར་གི་ཡོད།* དེང་མ་____________།
14. གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་དེང་མ་ར་འབྲོག་སྡེ་____________། དེང་སང་ར་དབོ་རོང་སྡེ་ *ཡིན།*

Exercise 10 Describe your experiences of learning Tibetan using the past tense forms of the verbs in parentheses and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ལོ་གསུམ་གི་སྟོན་ན། ངས་བོད་སྐད་མ་སྦྱངས། ན་ཉིང་དྲ་ངས་ཨ་མདོ་བ་གཞིག་གི་ཡོགས་ནས་བོད་སྐད་སྦྱངས། (སྦྱོང)

1. ང་ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་ན་ན་ཉིང་________________། (ཐུག)
2. ངས་བོད་ཡིག་ཐེངས་ཐོག་མ་བོད་ནས་________________། (སློབ)

3. ང་བོད་ར་མ་སོང་གོང་། བོད་ཡིག་__________________། (བཀོལ)

4. དགེ་རྒན་གི་ཨམ་སྐད་ངས་སློན་ཚད་བབ་གིས་____________། (གོ)

5. ངས་བོད་སྐད་བོད་ནས་__________________________། (སྦྱོང)

6. དེང་ཐོག་ངས་བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད་__________________། (འདོད)

7. བོད་གི་ཕྱོགས་ནས་ངས་སློན་ཚད་མང་ང་_________________། (ཤེས)

8. བོད་ར་མ་སོང་གོང་། ངས་གཡག་__________________། (རིག)

9. ང་བོད་ར་སོང་ནི་ར། འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་__________________། (ཡོང)

10. ངས་བོད་ནས་ཚུང་དུས་གི་རོགས་པ་ཟོ་_________________། (དྲན)

Notes-5

1. Verbs in PAT are repeated to emphasize, e.g., ཁྲུར་གེས་ལས་བྱ་**བྲིས་བྲིས་བཏང་**། He did his homework (for a long time). / ཞ་ཡས་ཨ་མར་**བསྒུགས་བསྒུགས་ཐལ**། The child waited for his mother (for a long time).
2. Monosyllabic adjectives are repeated in past tense mood to emphasize, e.g., ཁ་རྩང་ནམ་ཉླ་**དྲོ་དྲོ་ཐལ**། The weather was (very) warm yesterday. / ཉླ་བ་སྔོན་མ་གི་ནང་ང་མྱུར་གེ་**སྡུག་སྡུག་ཐལ**། She was (very) sad last month.
3. The table contents below deal with cause-effect conjunctions. Such conjunctions are put between the primary verb and the secondary verb or between adjectives. The various conjunctions are distributed, as shown below, with respect to the suffix of the syllable they follow.

Verb + causative conj.	Adjective+ causative conj.	Notes
ཁོ་ཟོས་ཞིང་བཟང་པོ་བཙལ་**ནས**་རྙེད།	མྱུར་གེ་སྡུག་སྡུག་**ཡས**་ནད་བྱུང་བཏང་།	❶Various causative conjunctions include the ones in bold. ❷All causative conjunctions can be replaced with ནས. ❸Normally, what appears before the conjunction explains what follows.
མ་ཊི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་**རས**་འཁོར་བཏང་།	ས་སྐམ་**མས**་རྩྭ་མ་སྐྱེས།	
ཇེད་ཚ་བོ་སོང་སོང་**ཡས**་ཐོན་ཐལ།	ཆུ་ཤུང་**ཡས**་ཟོག་གི་ཁ་དག་ཐལ།	
ཉི་མ་ཤར་**རས**་ནམ་ཉླ་དྲོ་ཐལ།	ནམ་ཉླ་དྲོ་དྲོ་**ཡས**་ལོ་ཏོག་སྐམ་ཐལ།	
ཚར་བབས་**ཡས**་ས་སྔོན་སོང་།	མྱུར་གེ་སྐྱིད་**རས**་ཤ་བརྒྱགས་ཐལ།	

Exercise 11 Tell if you did or did not do the things listed below. Explain in detail.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་གསར་བ་གཞིག་བཅོལ།

Example: ཟླ་བ་སྔོན་མ་ངས་བྱ་བ་གསར་བ་བཅོལ་རས་རྙེད་ཐལ། གཟའ་འཁོར་གཞུག་མའི་ནང་ང་ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།
2. དཔེ་ཆ་མང་ང་གཞིག་ག་ཀློག
3. གོན་རྒྱུ་གོང་ཆེན་ན་དགའ།
4. གཏམ་རྒྱུད་འདི་གོ
5. ཞ་ཡས་གཞོར།
6. བོད་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་།
7. ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་སློབ་གྲྭ་འདིར་ཡོང་།
8. དཀའ་ལས་མང་ང་མྱོང་།
9. སྔོན་ཆད་ངས་འོ་ཛ་འཐུངས།
10. བོད་གི་ཟློས་གར་རིག
11. ལུས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་ཡས།
12. དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི
13. ཐ་མག་མང་ང་འཐེན།
14. ཚང་ཅིག་གེ་གཞིག་ལོངས་སྤྱོད་ཡས།

7.7 --Questions with verbs in PAT

Subject	Complement / Question words	Verb	Notes
ཁྱོད་	**ཁ་རྩང་ཆི་གཞིག་ག་**	**ཡོང་།**	At the end of such questions, auxiliaries may be added.
བཟོ་བ་ཟོས་	**དུ་ཕྱི་ཆི་གཞིག་**	**ལས།**	
གནམ་གྲུ་	ཨ་མེ་རི་ཁར་དུས་ཚོད་**དུ་**	**འཕུར་སོང་།**	
མྱི་ནོགས་མོ་དེར་	སྐོར་མོ་**ཆི་མོ་གཞིག་**	**ཡོད།**	
ཁྱོའི་ཨ་ཅེ་	བོད་ར་**ནམ་**	**སོང་ནས།**	
སུས་	བྱ་བ་འདི་ཚང་མ་	**ལས་**ནི་རེད།	

Subject	Complement	Interrogative choice one	Verb	Interrogative choice two	Note
ཁྱོད་	**ཁ་རྩང་**སློབ་ཁང་ནང་ང		**ཡོང་།**		❶Without the interrogative adverb, the sentences are statements.
བཟོ་བ་ཟོས་	**དུ་ཕྱི་**ཁང་བ་འདི་	**ཨེ་**	**ལས།**	**ནས།**	
གནམ་གྲུ་	ཨ་མེ་རི་ཁར་		**འཕུར།**		

Subject	Complement	Interrogative choice one	Verb	Interrogative choice two	Note
མྱི་ནོགས་མོ་དེར་	སྔོར་མོ་	ཨེ་	**ཡོད།**	ནས།	❷Interrogative choices one and two are alternative.
ཁྱེའི་ཨ་ཅེ་	བོད་ར་		**སོང་།**		
དཀོན་མཆོག་གིས་	བྱ་བ་འདི་ཚང་མ་		**ལས།**		

Subject	Complement	Interrogative	Auxiliary verbs	Note
ཁྱེད་	ཁ་རྟང་སྟོན་ཐོག་ནས་བསོད་	ཨེ་	**ཐལ་ / སོང་།**	*ཨེ* is put between the main verb and the auxiliaries, or between the monosyllabic adjective and the auxiliaries.
ལུགས་བྱམས་གིས་	དོན་དག་སྒྲུབ་		**ཐལ་ / སོང་།**	
ཁ་རྟང་ནམ་བློ་	རྡོ་		**ཐལ་ / སོང་།**	
སྨུར་གེ་	ངའི་ལེགས་སྐྱེས་ར་དགའ་		**ཐལ་ / སོང་།**	
ཁྱོས་	བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཚར་		**ཐལ་ / སོང་།**	
ཚར་བ་ཆེ་གཞིག་	མདང་དགོང་བབས་		**ཐལ་ / སོང་།**	

Exercise 12 Ask a question about each statement and then answer. Refer to the text *Uncle Snying lcags rgyal in Lhasa* above.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ལྕགས་བྱམས་རྒྱལ་གིས་གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས་སོང་།

དྲི་བ། ཨ་ཁུ་ལྕགས་བྱམས་རྒྱལ་གིས་ཆེ་གཞིག་འབྲི་དགོས་སོང་། **ལན།** གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས་སོང་།

1. ཨ་ཁུ་སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ་ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་ན་ཡོད་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________། ལན། ______________________།

2. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་མིན་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________། ལན། ______________________།

3. ཨ་ཁུ་སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ་ལྷ་ས་ནས་འགྲོ་མ་ཤེས།

   དྲི་བ། ______________________། ལན། ______________________།

4. ཁྱུར་གེར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གི་ས་ཁྲ་གཞིག་དགོས་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________། ལན། ______________________།

5. ཁྱུར་གེས་ལག་དེབ་གཞིག་ར་ཉོ་དགོས་སོང་།

   དྲི་བ། ______________________། ལན། ______________________།

6. ཁྱུར་གེས་ལྷ་ས་ནས་ཆི་གཞིག་ཧྲ་མི་ཧྲ་ཤེས་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

7. ཨ་ཁྱུ་ལྷུགས་བྱམས་རྒྱལ་གྱིས་གྲོང་ཁྱེར་ཧྲིལ་པོ་རིག་ཐལ།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

8. ཁྱུར་གེས་དགོན་པ་ནང་ནས་པར་མང་ང་བརྒྱབ་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

9. ཉིན་མ་དེར་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་གཅིག་ར་མ་ཟོས།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

10. ཟ་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟོ་ཞིམ་མ་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

11. གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ནས་ཁྱུར་གེས་ཁང་བ་ཡག་པོ་མང་ང་རིག་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

12. ཁྱུར་གེ་གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ར་རྐང་ཐང་ང་ཕྱུད་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

13. ཁྱུར་གེས་ལྷུགས་སྨྱུག་གོང་ཆེན་གཞིག་ཉོས་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

14. ཁྱུར་གེ་ཧོང་གིས་ཆད་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

15. ཁྱུར་གེ་མགྲོན་ཁང་ནང་ང་ཕྱུད་ཐལ།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

16. བོད་ལྗོངས་རྟེན་མཛོད་ཁང་གི་ནང་ནས་ཁྱུར་གེས་ལྟད་མོ་མང་ང་རིག་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

Exercise 13 Ask questions with the phrases in parentheses that the corresponding statement answer.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ཨུགས་སྒྲུག་གཞིག་ཉོས། (གང་ནས) **དྲི་བ།** གང་ནས་ཨུགས་སྒྲུག་གཞིག་ཉོས།

1. ཆུ་མེད་ནོ་གིས། ས་ཀྲོད་གི་ཐོག་ནས་ལོ་དུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་། (ཆི་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

2. ཨ་ལ་སྐྱེས་ཀྱི་དད་པ་ཅན། ཀྱི་སྡུག་རྡུས་ཅན་གཞིག་རེད། (ཆི་མོ་གཞིག)

   དྲི་བ། ____།

3. ཞིང་བ་རྒྱ་འཛུགས་ཡས་རས་ཆུ་ཀ་གཞིག་བཀོས་སོང་། (སུ)

   དྲི་བ། ____།

4. གཞུག་ནས་ཁྱུར་གེས་ཞིང་ང་ཆུ་བཏང་ཡས་ལོ་ལེགས་ཐོབ་སོང་། (ཆི་གཞིག་ཤེད)

   དྲི་བ། ____།

5. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཆུ་མིག་གཞིག་གི་ཁ་ནས་ཀླུ་མང་ང་རིག་སོང་། (གང་ནས)

   དྲི་བ། ____།

6. ཁྱུར་གེས་ཀླུ་ནོ་དགའ་ཆེད་ཆུ་མིག་གི་ཁ་ནས་འབྲུ་ར་ཟ་མ་གི་རིགས་གཞན་པ་མཆོད་ནི་རེད། (ཆི་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

7. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རང་གི་རོགས་པོ་ཚ་ཅིག་ཁྲིད་རས་ཕྱིར་ར་ཆུ་མིག་གི་ཁར་སོང་ནི་རེད། (སུ་སུ)

   དྲི་བ། ____།

8. ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་འཛུར་ཡོང་། (ཆི་གཞིག)

   དྲི་བ། ____།

9. ཆུ་ཀ་རྐོ་མཁན་ནོ་རུ་ཁག་དྲུག་ག་བགོས་ཐལ། (ཆི་མོ་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

10. དུས་ཆེན་རྒྱ་འཛུགས་གི་བྱ་བ་སྤེ་བ་གཅིག་གིས་ཁྱུར་ནི་རེད། (དུ)

   དྲི་བ། ____།

11. ལས་སྒྲོལ་དེ་རིམ་བཞིན་དུས་ཆེན་གཞིག་ག་ཉན་སོང་། (ཆི་གཞིག)

   དྲི་བ། ____།

12. ཀླུ་རོལ་གནའ་གི་རས་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་རྒྱུད་པ་ནོ་ཁེར་རོ་མ་གཏོགས། (སུ)

   དྲི་བ། ____།

Exercise 14 Imagine that you have done the things listed below. Your partner asks questions with the words in parentheses and you answer.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སྟོན་ཚད་ཞིང་ལས་ལས། (ཆི་གཟིག་ག)

Question: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ག་ཞིང་ལས་ལས་ནས། Answer: ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ། ལས་ཀྱ་ལག་ག་མ་ཡོང་།

1. ང་སྟོན་ཚད་བོད་ར་སོང་། (ནམ) Q:__________ A:__________།
2. ངས་ལོ་ཚ་ཅིག་ག་རྒྱ་ཡིག་སྦྱངས་ང་། (གང་ནས) Q:__________ A:__________།
3. ངས་ཚིག་མཛོད་གཟིག་ཉོས། (སྐོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག) Q:__________ A:__________།
4. ང་ན་ཞིང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ནས། (སུ་སུ) Q:__________ A:__________།
5. ངས་ལེགས་སྐྱེས་དགའ་གཟིག་ཉོས་བཏང་ང་། (སུ་ལ) Q:__________ A:__________།
6. ངས་མདང་དགོང་ཚང་ཡུ་ཅིག་འཐུངས་སོང་། (རྒྱ་མ་དུ) Q:__________ A:__________།
7. ངས་བོད་ཡིག་ཡུ་ཅིག་སྦྱངས་བཏངས་ང་། (ཆི་མོ་གཟིག)Q:__________ A:__________།
8. ང་མཐོ་འབྲིང་ནས་མཐར་ཕྱིན་སོང་ང་། (ནམ་གཟིག་ག)Q:__________ A:__________།
9. ངས་ན་ཞིང་བྱ་བ་ལས་ནི་ཡིན། (ཆི་གཟིག་ག) Q:__________ A:__________།
10. ངས་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་དྲན་ཐལ། (ཆི་མོ་གཟིག) Q:__________ A:__________།

Exercise 15 Complete the dialogue between a nomad and a city dweller. Use the past tense forms of the verbs in parentheses and, if necessary, auxiliaries.

གྲོང་མི ང་འབྲོག་ནས་______། (སྐྱེ) རེད་དྲ་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་ང་གྲོང་ཁྱེར་ར་_____ནི་ཡིན། (ཡོང་) ཁྱོད་གང་ནས་སྐྱེས།

འབྲོག་པ འབྲོག་ས་རྩེ་ཁོག་ནས། རེད་དྲ་ངའི་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་རྩེ་ཁོག་ས་གནས་གི་མྱི་མིན། ང་མ་སྐྱེས་གོང་ཁོ་གཉིས་ཀ་རོང་ནས་_______། (གནས་སྤོར)

གྲོང་མི ཆི་གཟིག་ག་རྩེ་ཁོག་ག་_______ནི་རེད། (གནས་སྤོར)

འབྲོག་པ ལྟ་བརྒྱད་གི་སྐབས་བ། རོང་ས་ནས་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་_______། (ཉན) ཁོ་གཉིས་ཀ་_______ནི་རེད། (ཕོ་བ་མི་རྒྱག) ཡིན་ན་ར། ངའི་ཨ་མ་རྩེ་ཁོག་ན་ཤ་ཉེ་_____ནི་རེད། (ཡོད) ཁོ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཉེ་ཟོ་______ནི་རེད། (ཁེན)

གྲོང་མི རོང་ས་ནས་འཚོ་བ་ཆི་གཟིག་ག་དཀའ་མོར་ཉན་སོང་ནི་རེད།

འབྲོག་པ རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ནས་འགྱུལ་བསྐྱོད་ལངས། ཞིང་ལས་ཐམ་ཁ་______རོང་བ་ཟོ་ཟ་རྒྱ་______། (འབྱུང)(མེད)

གྲོང་མི ཁོ་གཉིས་ཀ་རྩེ་ཁོག་ནས་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག་______། (འདུག)

འབྲོག་པ ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་གཟིག་འགོར་སོང་། ད་ང་ར་ལོ་སོ་དགུར་_______། (འབྱུད) ཁྱོའི་ཁྱིམ་མི་ཟོ་གང་ན་ཡོད།

གྲོང་མི ང་ར་ངའི་རྒན་མོ། ཞ་ཡས་ཟོ་འདི་ན་ཡོད། དེང་མ་ཞ་ཡས་ཟོ་སྟེ་བའི་ནང་ནས་སློབ་གྲྭར་_______ནི་རེད། (འགྲོ) བོད་

སྐད་ར་འོས་མོ་གཞིག་________། (བཤད) རེད་དྲ...ད་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བྱ་བ་ལས་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཐལ། ཕ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཟོ་ར་ཕལ་ཆེར་________ (བརྗེད)

འབྲོག་པ ཁྱོའི་རྣ་རྒྱན་གཉིས་ཀ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་མི་སྲུན་གྱི་ནས།

གྲོང་མི རྣ་རྒྱན་གཉིས་ཀ་ལོ་དུ་མང་གི་སྔོན་ན་________། (མེད) ད་ཤུལ་ན་ངའི་སྲུན་ཡ་གཞིག་ར་སྲིང་མོ་གཞིག་ཡོད།

འབྲོག་པ ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་________། (འགྲིམ) དེའི་རྐྱེན་གྱིས་འདི་ནས་བྱ་བ་________། (རྙེད)

གྲོང་མི ཡིན། ངའི་མྱིང་ཏྲང་ཚང་མ་གིས་ང་སློབ་གྲྭར་_____ནི་རེད། (སྐྱེལ) ཁོ་ཟོ་མེད་རྒྱུ་ན། ང་ར་འདི་ན་ཡོད་ཐུབ་ནི་མ་རེད།

འབྲོག་པ ངས་བལྟས་ན། འདི་ན་ར་སྐྱིད་མེད་གི ཞ་ཡས་ཟོ་བོད་གི་ས་ནས་ལག་ཆགས་ན་རེད།

གྲོང་མི ཡུའུ་ནས་ངའི་ལག་ནས་ཚང་མ་________། (འཚོར) འདི་ནས་ངས་ཁང་བ་________། (ཉོ) ____________། (གཞི་ཆགས) ད་ས་གཞན་ན་འགྲོ་ས་མེད།

འབྲོག་པ སྙིང་རྗེ། ...

Text Four: *past tense* and *present tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། འཚོ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཁ་བརྡ་ཐེངས་ཞིག

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ ཁྱོད་སྔོན་ཆད་འདིར་**ཨེ་ཡོང**།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ ཡོང་ང། ཕྱི་དྲོར་ང་འདི་ནས་ཇ་འཐུང་རྒྱུར་**དགའ**། ཁྱོད་དར་རྩེ་མདོ་ནས་རེད་པ།

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ མིན། ང་རྫ་བ་ས་ཆ་ནས་**ཡོང**། སྔོན་ཆད་གསར་འགོད་པ་གཞིག་ཡིན། ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་**བྲིས་བཏང**།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ འོ། དེ་མོ་ཟེར། ཁྱོད་ད་བོ་བྱ་བ་གཞན་པ་མང་ང་ཡོད་རྒྱུ་རེད་པ།

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ ཡོད་ཡོད་ཡོད། ང་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོམ་གི་མེད།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ དེ་ཟེར་ན་ང་ར་ཁོམ་པ་**མེད**་གི ང་ར་ཧོང་གིས་ཏུར་པོ་**ཡིན**་ཡ།

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ དེང་མ་ཁྱོའི་ལས་ཀ་ཆི་གཞིག་ཡིན།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ ང་ཚོང་བ་གཞིག་ཡིན། ཙ་ལག་**བཙོངས**། ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་གཙོད་ནས་རྒྱུན་མཁོའི་ཚོང་ཁང་གཞིག་**ཕྱེས་སོང**། ཚོང་ཁང་ཆུང་ན་ར། ང་མང་ང་ལས་རྒྱུ་**ཡོད་གི** དེང་སང་ཚོང་ཁང་ཚང་མ་ཆེ་གི

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ དེ་མི་ཏྲ་གི་ནས། དངོས་པོ་ཚང་མ་ཁ་མལ་གཅིག་ནས་**ཉོ་ཐུབ**་གི

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ མ་རེད། རེད་དྲ་དེང་མ་ཚོང་ཁང་ཟོ་ཆུང་གི ཉོ་མཁན་ཟོ་ངོ་ཤེས་ཏག་ཏག་རེད། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་དུས་ཚོད་མང་ང་ཁ་བརྡ་ཡས་ན་ཚོག ཉོ་མཁན་ར་ཚོང་བ་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་གི དེང་སང་དེ་མོ་མ་རེད།

སྒྲུད་པ་དོན་འགྲུབ དེས་ན་སྔོན་ཆད་ཚང་མ་བཟང་ནི་ཨེ་རེད།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ མ་རེད། རེད་དྲ་མྱི་ཚང་མ་དུས་ཚོད་ལྷག་ཏུ་**ཡོད་ཐལ**། དེང་སང་ར་ཏྲ་གི དངོས་པོ་ཚང་མ་ཉོ་ཐུབ་གི ལྟད་མོ་ཚང་མ་རིག་

འགྲོ་གི ཁ་རྩང་ང་ད་བོ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་**སོང་**། ཁྱོད་ར་བ་གི་ས་ཆ་གང་གི་ཡིན།

སྦྱོང་པ་དོན་འགྲུབ ང་ཇ་བ་གི་ཀ་ཁོག་ནས་ཡིན།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ འོ། དེ་ཟེར། ཀ་ཁོག་ས་ཆ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན། ཅིག་ཤོད་དྲ།

Exercise 16 Identify the tense at the end of each statement, then convert past tense statements into the present tense or vice versa.

དཔེར་བརྗོད། སྔོང་བོ་འདི་ཆུ་ནང་ནས་སྐྱེས། འདས་པ། Converted: སྔོང་བོ་འདི་ཆུ་ནང་ན་སྐྱེ་གི་ཡོད།

Tense mood	Tense - converted
1. ང་ཕྱི་དྲོར་འདི་ནས་འདུག་རྒྱོར་དཀའ།__________	1. ______________________________།
2. ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་འབྲི།__________	2. ______________________________།
3. སྔོན་ཆད་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ལས་ཆོགས་མི་ཆེ། __________	3. ______________________________།
4. ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་ང་ཁོམ་གི་མེད། __________	4. ______________________________།
5. ངས་ཆང་ར་ཐ་མག་འཚོང་གི་ཡོད། __________	5. ______________________________།
6. ཧ་མ་གཉིས་ཀས་བཟོ་གྲྭ་གཟིག་མ་ཕྱེས། __________	6. ______________________________།
7. ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་མ་ཐུབ། __________	7. ______________________________།
8. ཁྱོད་ས་ཆར་འདིར་ཨེ་ཡོང་། __________	8. ______________________________།
9. དེང་སང་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་རེད། __________	9. ______________________________།
10. ང་གཅོད་ནས་ལོ་ཆ་ཅིག་ག་བསྡད། __________	10. ______________________________།

Exercise 17 Talk about what you did and what you do now with your partners.

དཔེར་བརྗོད།

འདས་པ། ང་སྔོན་ཆད་ཧ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་པོ་ལིན་ནས་བསྡད། སློབ་གྲྭར་ར་དེ་ནས་སོང་། པོ་ལིན་ནས་བསྒོམས་པས་ལོ་བཅུ་གསུམ་འགོར་སོང་། ༢༠༠༩ལོར་མཐོ་འབྲིང་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནི་ར། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་འགྲིམས། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ནས་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་དཀའ་ལས་མ་མྱངས། རྒྱུན་དུ་ཁོམ་པ་མེད་ན་ར། ངས་རྒྱུན་དུ་སློབ་སྦྱོང་ཧག་ཧག་ཡས་ནི་ཡིན། སྒོ་ཁ་ར་མཚམས་མཚམས་མ་སོང་ནི་ཡིན།

ད་ལྟ་བ། ད་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། སྦྱོང་མཁན་ང་མིན་ད་ད་བོ་མི་གཞན་པ་གསུམ་ཡོད། དེད་ཆ་བོ་ཆེད་ལས་མི་གཅིག གཅིག་གིས་རི་མོ་སྦྱོང་གི་ཡོད། གཅིག་ཁང་བ་ལས་མཁན་གཟིག་ཡིན། ང་ར་གཞན་པ་དེ་གཉིས་ཀ་སློབ་མ་ངོ་མ་མིན། སྔོར་ཆད་བྱུང་ན། ངས་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ན་ཞོར་ལས་ཡས་གི་ཡོད། སྤྱིར་གིས་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།

མོ It is put at the end of a sentence to refute, with a latent tag question.

Statement	English	Statement with མོ	English
དེང་སང་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་མ་རེད།	Nowadays, the situation is not like that.	དེང་སང་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་རེད་**མོ**།	Nowadays, the situation is so. Isn't it?
དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་དག་གི	This thing is of good quality.	དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་མི་དག་གི་**མོ**།	This thing is not of good quality. Is it?
ཞ་ཡས་འདི་གྲིམ་པོ་རེད།	This child is intelligent.	ཞ་ཡས་འདི་གྲིམ་པོ་མ་རེད་**མོ**།	This child is not intelligent. Is he?
འགྲུལ་བ་ཟོ་བུད་ཐལ།	The guest left.	འགྲུལ་བ་ཟོ་བུད་མ་ཐལ་**མོ**།	The guests did not leave, right?

ན It has various grammatical functions. This table's contents reveal its functions in forming conditional and infinitive cases.

Conditional case	Note	Quasi-Infinitive case	Note
དགེ་ལས་**བསྐྱངས་ན**་གཞན་གིས་བཀུར། One will get respect if he does things for others.	conditional	དགེ་ལས་**སྐྱོང་ན**་ཡར་སེམས་དགོས། Motivation is required to engage in philanthropical work.	purposive
དོན་དག་ངོ་མ་**བཤད་ན**་གཞན་གྱིས་ཡིད་ཆེས། People will trust you if you tell the truth.	conditional	**གཡོབ་གཏམས་ན**་རིག་པ་ཆེ་གཟིག་མི་དགོས། It doesn't take much intelligence to lie.	purposive
རིམ་མ་**སོང་ན**་རིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད། One will arrive earlier if (he) walks faster.	conditional	ཁྱོད་ལྷ་སར་**འགྲོ་ན**་རླངས་འཁོར་ར་སྐྱོད། Take the bus if you go to Lhasa!	method
ཟ་མ་སྣུམ་པོ་**ཟོས་ན**་གཉིད་ཡོང་ང། One will get sleepy if he eats fat food.	under certain conditions	ནད་པ་དྲག་ན་**འདོད་ན**་སེམས་གཡེང་དགོས། The patient must be mentally relaxed in order to recover.	method
དཔེ་ཆ་གི་སྟེང་ང་ན་གེ་ཞོག་གེ་**བྲིས་ན**་མི་ཆོག It is not allowed to scribble in the book.	conditional	བོད་སྐད་**སློབ་ན**་བོད་སྐད་གི་ཁོར་ཡུག་ཡོད་ན་ལྷ། It is good to have an ideal Tibetan environment to study Tibetan.	purposive
གཞན་ན་ངན་**བཙོས་ན**་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ཟེར། One allegedly gets retribution for maltreatment done to others.	conditional	མི་གཞན་ན་**ངན་བཅའ་ན**་རྣམ་སྨིན་ན་མ་དོགས། Do not hesitate about retribution if (one) wants to harm others.	method
དཀོན་མཆོག་**སོང་ན**་འགྲོགས། Dkon mchog walks fast.	in what	ངའི་**ཁ་ལེན་ན**་ཐོག་མར་ཁྲིས་དུ་བ་ཆོད། You have to stop smoking if you listen to me.	method
སློབ་མ་འདི་དཔྱད་རྩོམ་**བྲིས་ན**་མི་བཟང། This student does not write essays well.	in what	**འཕུར་ན**་གནམ་གྲུ་ཆེ་པོ་ཟོ་བདེ་འཛིགས་ཡིན། Big planes are safe if one wants to fly.	conditional

རས vs. པ They are put at the end of a sentence to raise a question or to offer a suggestion.

With རས	English	With པ	English
ད་ཕྱིར་ར་འགྲོ་**རས**།	Shall we go back now?	ངས་འདི་ལས་**པ**།	I do this. (What do you think about it?)
ད་ལས་ཀ་ལས་**རས**།	Shall we start to work now?	དངོས་པོ་འདིར་འཇོག་**པ**།	Put the things here. Is it OK?
ཁྱོས་ང་སྡུག་ག་མ་སྐྱུལ་**རས**།	Please do not trouble me. OK?	ནད་པ་འདི་དྲག་གྱུ་རེད་**པ**།	This patient will recover, won't he?
ད་ཆང་མི་འཐུང་**རས**།	Shall we stop drinking?	སྨན་པ་འདི་མི་དཀའ་གཟིག་ཡིན་**པ**།	This doctor is a good person. Isn't he?
ང་མི་འགྲོ་**རས**། ཁྱོད་གཉིས་སོང་།	I stay and you two go. How is that?	ཆང་འདིས་ང་བཟི་གྱུ་རེད་**པ**།	I will get drunk with this liquor, won't I?

ཡོང / འགྲོ vs. བཏང / སོང

ཡོང and *འགྲོ* are used as particles to convey future tense mood while *བཏང* and *སོང* are used to convey past tense mood.

ཡོང / འགྲོ		བཏང / སོང	
ལས་ཀ་མ་ལས་ན་འགོ་བ་གིས་བསྡིག་**འགྲོ**།	The boss will scold (you) if the work is not done.	ཆར་བབས་**བཏང**། ནམ་ལྷ་འཁྱག་འགྲོ།	It rained. It will get cold.
ཡི་གེ་ངས་འབྲི་**ཡོང**། རེད་དྲ་ངས་སྐུར་མི་ཐུབ།	I will write the letter but cannot send it.	ལྷད་མོ་རིག་**སོང**། ངས་འོར་གིས་ལྟ་མི་**ཡོང**།	I have seen the performance and will not see it again.
ངས་ཁྱོའི་སྐད་ཆ་དེ་སེམས་མ་འཛིན་**ཡོང**།	I will remember your words.	ཁུར་གིས་སེམས་རྒྱ་བཅིངས་**བཏང**། ངོན་དག་དེ་མོ་ཡིད་ར་འཛིན་མི་**ཡོང**།	He tried to understand and will not bear a grudge.
མྱི་ཐ་ཆད་དེས་ཁ་ཏ་གོ་མི་**འགྲོ**།	The hopeless man wouldn't take the advice.	མྱི་ངན་དེར་ཁ་ཏ་ཡས་**བཏང**། རེད་དྲ་ཁུར་གིས་ཁ་ལེན་མི་**ཡོང**།	The bad guy was advised but he wouldn't listen.
དགེ་རྒན་འདི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཆད་མི་**འགྲོ**།	This teacher would not miss the class.	རྩིས་རིག་གི་དགེ་རྒན་སློབ་ཁྲིད་ར་ཆད་**སོང**།	The math teacher was absent from the class.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བདུན་པ།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ།

ཟེར་ནོ	so-called	ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཟེར་ནོ་འདི་ཡིན་ནས།
ཞིང་ཁྱིམ	peasant household	ཞིང་ཁྱིམ་ཚང་མ་ཁ་ཐོར་ར་ཆགས་ཡོད།
གཅེ	respect	ངས་མྱི་ཞི་དུལ་གཅེ་འདོད།
ཡི་རང་བྱེད	to admire	མྱི་གཟུགས་ཅན་གན་ན་ཡི་རང་བྱེད་མཁན་མང་།
ཚེ་གང་པོ	whole life	ངས་ཚེ་གང་པོར་སྐྱིད་དག་དག་བརྒྱབ་སོང་།
མི་དམངས	the mass; people	མི་དམངས་གི་འཚོ་བ་ཇེ་དགའ་ཇེ་དགའ་རེད།
ལྕགས་ཟམ	metal bridge	ལྕགས་ཟམ་མེད་ན་ལུང་བ་འདི་བརྒལ་མི་ཐུབ།
འཛུགས་སྐྲུན	construction	འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ག་སྟོབས་ཤུགས་འབུལ་དགོས།
ཟློས་གར	play	ང་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཟློས་གར་ར་ལྟ་འདོད་མི་ཆེ།
གསར་གཏོད	creation; invention	གསར་གཏོད་མེད་ན་སྔོན་ཐོན་ན་མི་ཡོང་།
མཛད་རྗེས	contribution	མྱི་མཛད་རྗེས་ཅན་ན་ངོ་སོ་བསྟོད་དགོས།
རིག་པ་རྣོ	intelligent; sharp	ཁོ་རིག་པ་རྣོ། རེད་དྲ་ལེ་ལོ་ཆེ།
ཐེངས་གཟིག་ག	one time	བོད་ཁམས་ཐེངས་གཟིག་ག་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ཟེར།
སྐབས་གིས	due to; because of	ཆམ་པ་གི་སྐབས་གིས་ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ།
ཡོན་ཏན་སློབ	to learn	ཡོན་ཏན་སློབ་ན་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་དགོས།
སྐད་རིགས	languages	ཡོ་རོབ་ན་སྐད་རིགས་མང་ང་ཤེས་མཁན་མང་།
སློབ་དཔོན	saint; professor	སློབ་དཔོན་གིས་གཞུང་ལུགས་དཀའ་མོ་གཟིག་བཤད་བཏང་།
ལོགས་ནས	nearby; next to	ཞི་ལི་འདི་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་ཨ་མ་གི་ལོགས་ནས་བསྡད།
གང་ས་གང་ང	everywhere	ལྷོམ་པོ་ཟེར་ན་གང་ས་གང་ང་འགྲོ་མཁན་གཟིག་ཡིན།
མཉན་པ	boatman	མཉན་པ་ཚང་མ་གིས་ཉ་འཛིན་གི་མེད།
བསྐྱུར	to discard; to ignore	རོགས་པ་དཀའ་ལས་ཡོད་དུས་བསྐྱུར་མི་ཉན།
དམ་བཅའ་བཞག	to take a vow	ངས་ཕྱིན་ཆད་ཆང་མི་འཐུང་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་བཞག་ཡོད།
དཔེར་བཞག་ན	for example	ང་ནམ་ཟླ་དྲོན་པོར་དགའ། དཔེར་བཞག་ན་ཁ་རྩང་གི་ནམ་ཟླ།

གྲུ་ཁ	wharf	དེ་རིང་གྲུ་ཁ་ན་འགྲུལ་བ་ཟེད་ལོང་ལོང་།
ཨ་ཧུ་གིས	the most	སློབ་མ་ཨ་ཧུ་གིས་དགའ་བོ་དེ་རིང་ཐོན་མེད།
གཞུག་མ	the next	ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་སློབ་ཁྲིད་ཆེ་གཟིག་མེད།
འདུ་ཁང	temple; meeting hall	འདུ་ཁང་གི་ནང་ན་རྒན་པ་ཟོས་གྲོས་ཡས་གི་ཡོད།
གཙུག་ལག་ཁང	temple	གཙུག་ལག་ཁང་ཨ་ཧུ་གིས་སྙིང་ཅན་དབུས་ན་ཡོད།
བཟོ་དབྱིབས	shape (of architecture)	བཟོ་དབྱིབས་མི་འདྲ་ན་ར་ཁང་བ་གཉིས་ཀ་བློ་འབབ་རེད།
དཔྱང་ཟམ	suspension bridge	ང་དཔྱང་ཟམ་གི་ཐོག་ནས་མགོ་ཡུ་འཁོར་གི
འཛིགས	to be damaged; to be ruined	དེང་མ་དགོན་སྙིང་དེ་ཕལ་ཆེར་འཛིགས་ཡོད།
དུས་རབས	century	དུས་རབས་འདིའི་ནང་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡོད་ནང་།
ལོ་རབས	decade of a century	ཁོ་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བའི་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད།
འཁྲིམ་འགྲུལ	traffic; transportation	འཁྲིམ་འགྲུལ་མི་བདེ་ན་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་མི་བདེ།
དགེ་མཚན་འདོན	to benefit; to contribute	གཞན་དོན་དུ་དགེ་མཚན་འདོན་ན་ཡར་སེམས་རེད།
ཐད	with regard to; regarding	རྩིས་རིག་གི་ཐད་ནས་ང་དགེ་རྒན་ཅ་ཡ་གཟིག་མིན།
ཕན་པ	benefit	ཕན་པ་མེད་ན། སངས་རྒྱས་གིས་སྡུག་ལག་ག་མི་ལེན།
ཕན་པ་བཏོན	to benefit	སྐྱེ་དཔོན་གིས་སྐྱེ་བའི་དོན་ན་ཕན་པ་གང་ཡོད་བཏོན།
བེད་སྤྱོད་ཡས	to use; to make use of	དོན་དག་སྒྲུབ་ན་གོ་སྐབས་བེད་སྤྱོད་ཡས་དགོས།
མ་གྲུར་སེམས་ཅན	sentient beings	མ་གྲུར་སེམས་ཅན་ན་སྙིང་རྗེ་འཛིན་དགོས།
དོན་དུ	for; for the sake of	སྤྲུན་ཡ་གི་དོན་ན་སངས་རྒྱས་སེམས་ཚོགས་གི་ཡོད།
དགེ་སེམས	good-will; mercy	དགེ་སེམས་བཟུང་ན་གཞན་གིས་བརྩེ་ནི་རེད།
སྐུ་འདྲ	picture	སྐུ་འདྲ་དེ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གི་རེད།
སྟོན	to show	ཁྲིའི་རྩིས་རིག་གི་སྐར་འབྲས་ང་སྟོན་ར།

གླིང་རྒྱལ་ཀླུ་རོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་།

ཕ་མེས	ancestor	ཕ་མེས་ཡང་མེས་གི་རིང་ང་སྐྱེ་བ་གི་མཐའ་སྐོར་ནགས་རེད།
སྨོ་ཞིང	crop field	རྩ་ས་སྨོ་ཞིང་ང་བསྒྱུར་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ།
རྙེད	to find	ཞ་ཡས་འདིས་དེ་རིང་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཟིག་རྙེད་སོང་།
ས་རྒོད	wild land	ཞིང་ས་ལོ་དུ་མང་ང་ས་རྒོད་ར་ལུས་སོང་།

བློར་བབས	to be to one's liking	ཞུར་གེས་བཤད་ནོ་ངའི་བློར་བབས།
འཚོ་རྟེན	life resources	སྒོར་མོ་བརྒྱ་པོ་འདི་ཟླ་བ་འདིའི་འཚོ་རྟེན་རེད།
དད་པ་ཅན	faithful; pious	མྱི་དད་པ་ཅན་ཚང་མ་གྲྭ་བ་མིན།
གཞི་ཆགས	to settle down; to be located	གླིང་རྒྱལ་ལོ་དྲུག་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ས་འདི་ནས་གཞི་ཆགས།
ཡས་མས	or so; about	ཉིན་མ་དྲུག་ཡས་མས་ལ་ལས་ཀ་འདི་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
བསྒྱུར	to convert; to turn into	ཡིག་རྩོམ་འདི་ཁྱུར་གེས་བོད་ཡིག་ག་བསྒྱུར།
ལོ་ལེགས	good harvest	ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་ན་མུ་གེ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།
ཆུ་མིག	spring; well	ཆུ་མིག་མེད་ན་སྡོང་པོ་འདི་སྐམ་རྒྱུ་རེད།
བཟུང	to grab	ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྐུན་མ་བཟུང་བཏང་།
ཆུ་ཀ	ditch	ཆུ་ཀ་འདིའི་ནང་ན་ཆུ་ཞོང་གིས་མེད།
ཆུ་བཏང	to irrigate	ཁྱིས་ལྷོས། ཆུ་བཏང་ན་ལོ་ཏོག་ཧྲ་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།
དྲིན་ལན་མཇལ	to feel grateful	དྲིན་གཟོ་ཟེར་ན་དྲིན་ལན་མཇལ་རྒྱུ་རེད།
མཆོད	to offer	དགོན་པ་གི་ནང་ནས་དམར་མི་མཆོད།
སྣ་མ་སྣ་ཚོགས	various	ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་དངོས་པོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རེད།
ཅང་མ་འགོར་ར	shortly	ཅང་མ་འགོར་ར་ཁྱུར་གེ་ཉལ་བཏང་།
ཞབས་བྲོ	dance	ཞབས་བྲོ་རྒྱག་མཁན་དེ་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཟིག་རེད།
ལད་མོ་ཡས	to mimic	ཁྱེའུ་དེས་སྐད་ཆ་ལད་མོ་ཡས་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད།
ས་རྗོད་སློག	to cultivate wild lands	ས་རྗོད་སློག་མཁན་གླིང་རྒྱ་སྡེ་བ་གི་སྡེ་མི་རེད།
སྲུ་ཁག	group	སྲུ་ཁག་བརྒྱད་པ་གི་མྱི་དེ་རིང་ལས་ཀར་ཡོང་མི་དགོས།
རང་སྐལ	one's own portion	རང་གི་ལས་སྐལ་མ་གྲུབ་ན་གླ་བཙའ་སྟེར་གི་མེད།
ལས་སྲོལ	behavior; tradition	གཞི་བདག་ག་དམར་མཆོད་ཡས་ཀྱི་སྲོལ་མི་ཧྲ།
ཡང་གིས་ཡང་གིས	gradually	ཚད་པ་མེ་ལ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ལོབས་སོང་།
ལོག	to become; to return	ཞི་ལི་ཡ་རབས་པོ་མྱི་ངན་པ་གཟིག་ག་ལོག་སོང་།
གཞི་བདག	mountain deities	གཞི་བདག་གི་ལྷ་ཁང་ཟློ་སྐྱིར་བཏང་གིས་མི་ཆེ།
མགོ་ནག་མྱི	human being	མགོ་ནག་མྱི་ཟླ་བ་གི་སྟེང་ན་མེད།
ཆོ་ག	ritual; rite	ཆོས་ལུགས་གི་ཆོ་ག་མང་ང་གཟིག་ངས་མ་རིག
ལྷ་བ	spirit medium	ལྷ་བ་གཞི་བདག་གི་མཆོན་བྱེད་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

དེ་ཤེད	so; in that way	ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་ཤེད་མ་ཟ། དལ་མོ་ཤེད་ཟོ།
དེང་སང་ནངས་ཀ	recently; lately	དེང་སང་ནངས་ཀ་ཁྱུར་གེ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།
མཇུག་བསྡུ	to end	ད་སྟོན་ལས་མཇུག་བསྡུ་ལ་ཁད་ཡོད།
ད་ཅི	shortly before; a moment ago	ད་ཅི་ཁྱོས་ཆི་གཞིག་ལབ་བཏང་། ངས་མ་གོ་ཐལ།
ཡོངས་རྫོགས	entire; whole	སློབ་མ་ཡོངས་རྫོགས་བོད་ཏག་ཏག་ཡིན།

ཨ་ཁུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ན།

གསར་འགྱུར་ཁང	news agency	གསར་འགྱུར་ཁང་ནས་ལས་ཀ་ལྷི།
གནས་ཚུལ	situation; news	གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་ན་ཧོལ་རྒྱུག་མ་ཡས།
ཞོར་ར	while; meantime	ཞོར་ར་ངས་ད་བོ་བོད་ཡིག་ར་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།
འགྲིག	to be congenial; to be OK	ང་ར་ཁང་པ་གཅིག་གི་འདུག་རོགས་མི་འགྲིག
ཐང་ཆེན	plaza; square	ཐང་ཆེན་འདི་ན་མི་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རིག་རྒྱུ་ཡོད།
འགོས	to become contaminated	ཆམ་པ་སློབ་མ་མང་ང་གཞིག་ག་འགོས་ཡོད།
ལྟོགས	to be hungry	ཁོ་ལྟོགས་ལྟོགས་སྐོམ་སྐོམ་ནས། མཐའ་མཇུག་བརྒྱལ་སོང་།
མོག་མོག	dumpling	མོག་མོག་ག་ང་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ།
སྔོ་ཚོད	vegetable	སྔོ་ཚོད་ཟོས་ན་ལུས་ཕུང་བདེ་ཟེར་གི་ཡོད།
ཤ་བཙོས་མ	cooked meat	ཤ་བཙོས་མ་དགོས་ནང་ཤ་བསྲེགས་མ་དགོས།
ཐུག་པ	noodle	ཐུག་པ་ཨ་མདོ་ནས་གཙོ་བོ་འཐེན་ཐུག་རེད།
རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ	tricycle	རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ་ཟེར་ན་སྐྱི་མང་ང་གཞིག་གིས་མི་ཤེས།
བསྟར་རས	in queue; standing in line	ཁང་བ་མཐོན་པོ་གྲོང་ཁྱེར་ན་བསྟར་རས་ཡོད།
རྟེན་མཛོད་ཁང	museum	རྟེན་མཛོད་ཁང་འདི་ནས་ཐག་མི་རིང་།
ཆད	to get tired; to be broken	ང་ཆད་གི ངེད་ཚོས་ཟ་མ་ཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།
མཁོ	to be required; to be needed	ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་བོད་ནས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་མི་མཁོ།
དམ་པི	bottle	ཁྱོས་ཆང་དམ་པི་གང་ཉོས། ངས་ཟ་མ་ཉོ།
ཆང་རྐྱལ	alcoholic	ཆང་རྐྱལ་ཁྱོད། ལག་ནས་རྐན་མོ་ར་ཤོར་རྒྱུ་རེད།
ལད་པ	degenerated; spoiled	ཆང་རྐྱལ་དེ་སྐྱི་ལད་པ་ཨ་ཏྲམ་གཞིག་ཡིན།
ཕོ་ན	to have a stomachache	མདང་དགོང་ཟ་མ་མང་སོང་། ད་ང་ཕོ་ན་གི་ཡོད།

གནའ་མི	ancient people	གནའ་མི་ཐོས་དེང་སང་གི་དོན་དག་མི་ཤེས།
ཁེར་རོ	alone	རྒད་པོ་འདི་སྙིང་མ་རྗེ། ཁོ་ཁེར་རོ་བསྡད་ཡོད།
ཆུ་དྲངས	to channel water	ནགས་ནང་ང་ཆུ་དྲངས། སྔོང་ལོ་སྟོན་པོར་ཉན་ཐལ།
སྐམ	dry	རྩྭ་སྐམ། ཆུ་སྐམ། ད་ཕྱུགས་ཟོག་སྐམ་གི་ཡོད།
དཀའ་ལས	difficult work	ཁོ་དཀའ་ལས་རིག་ན་སྡུག ཟས་ཞིམ་པོ་རིག་ན་དགའ།
རྩོམ	article; essay	ཁྱུར་གེའི་རྩོམ་དེ་དེ་རིང་ཚགས་པར་གྱི་སྟེང་ང་འགོད་རྒྱུ་རེད།
ལོངས་སྤྱོད་ཡས	to enjoy; to consume	རྒྱུ་ཡོད་ན་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་དགོས། ཚེ་ཕྱི་མ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
གཏོགས	to belong to	ང་རྩ་འཛུགས་གང་ང་ར་མི་གཏོགས།
ཚིག་མཛོད	dictionary	བོད་སྐད་སྦྱོང་ན་ཚིག་མཛོད་ཨ་རྗ་གཟིག་དགོས།
ཡུ་ཙིག	a lot of	ཤ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ཡུ་ཙིག་རེད། དེ་མོ་གཟིག་མི་དགོས།
མཐོ་འབྲིང	senior middle school	མཐོ་འབྲིང་ནས་མཐར་ཕྱིན་ན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་འགྲོ།
རོང	valley; agricultural area	རོང་ན་ཟོག་ལུག་རིག་རྒྱུ་ཉུང་།
གནས་སྤོར	to move; to migrate	དེ་བ་ཚང་ལོ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཅིག་ག་གནས་སྤོར་གི་ཡོད།
འགུལ་བསྐྱོད་ལངས	to have a campaign	ལོ་དྲུག་ཅུ་གི་སྔོན་ནས་ཀྲུང་གོ་ནས་ལས་འགུལ་མང་ང་ལངས།
འོས་མོ་གཟིག	decent	ཞི་མོ་གན་མི་འོས་མོ་གཟིག་རེད། གཞན་སེམས་ཆེ་གི

འཚོ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཁ་བརྡ་ཐེངས་ཤིག

གསར་འགོད་པ	reporter; journalist	གསར་འགོད་པ་གཟིག་གིས་ངའི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་གཟིག་བྲིས།
ཧུར་པོ	active	རྒད་པོ་ལོ་བདུན་ཅུ་ཅན་པོ་རྣམ་རིག་ཧོང་གིས་ཧུར་པོ་རེད།
ཁ་མ	location; principle	ཞི་ཡི་དེར་ཁ་མ་མེད། དེའི་ཁ་མ་ཉན།
འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ	to have much social contact	ང་ར་སློབ་མ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ན་འབྲེལ་འདྲིས་ཆོ།
ཐ་མག	tobacco	ཐ་མག་གིས་ལུས་ར་གནོད་ཟེར། མ་འཐེན་ན་རབ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
བསྡོམས་པས	in total	འདི་ན་བསྡོམས་པས་སྒོར་སུམ་ཅུ་ཡོད། ད་བོ་མི་འདང་གི
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	བོད་གི་དགོན་མ་དེང་མ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ར་རེད།
འགྲིམས	to make a journey; to travel	ང་རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་འགྲིམས་སོང་། དོན་དག་མང་ང་གོ་སོང་།
ཆེད་ལས	the major (of study)	ངའི་ཆེད་ལས་བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ཡིན།
སྒོར་ཆད	short of money; debit	ཚོང་ཁང་འདིས་སྒོར་ཆད་མི་འཛོག

སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Positive Imperative
- Negative Imperative
- Past Tense with Auxiliaries
- Suggestion Particles
- ན in Infinitive Case
- གེ in Infinitive Case
- ཀྱུ in Infinitive Case
- ཀྱོ in Infinitive Clauses
- Modals

Tibetan newlyweds, Madison, Wisconsin, the USA (2007, Roger Dunkelberger).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁང་སྟོན།

སངས་རྒྱས མཚོ་མོ། ངས་ཁྱོད་ཡུད་གཟིག་ག་མ་རིག་ཐལ། ངོ་དགོང་ཁྱོའི་ནད་པོ་ར་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག་པ**།

མཚོ་མོ ཚོག་གི རེད་དྲ་ངའི་ནད་པོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ངོ་དགོང་ཁུར་གེར་དགོང་ཚོགས་གཟིག་ཡོད་ཟེར།

སངས་རྒྱས ཁྱོའི་ནད་པོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོམ་གི་མེད། ངོ་དགོང་ངས་ཁང་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། ཁུར་གེ་མ་ཡོང་ན་མི་ཚོག ཁྱོས་ཁུར་གེར་ད་**ཁ་པར་ཐོངས**། ཁུར་གེ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས།

མཚོ་མོ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཆང་**མ་འཐུང**། ཆང་འཐུངས་ན་ང་ངེས་ངེས་གིས་སྣུན་གི

སངས་རྒྱས ཡ་ཡ་ཡ། ངས་ཁྱོའི་ཁ་ལེན། ཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་ཕྱུན་ཚོགས་ར་ཁྱིད་**ཤོག་རས**།

མཚོ་མོ ཁུར་གེ་ཁྱིད་ཡོང་། རེད་དྲ་ཁྱོས་ཟ་མ་མང་ང་**གྲ་སྒྲིག་མ་ཡས**། ཁང་སྟོན་ན་ལེགས་སྐྱེས་ཆེ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུས།

སངས་རྒྱས ལེགས་སྐྱེས་ཅང་ར་**མ་ཉོ**། ལེགས་སྐྱེས་ཁྱེར་ཡོང་ན་ང་མི་དགའ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཐོན་བཏང་ན་ང་དགའ་ནི་ཡིན།

མཚོ་མོ ཁྱོའི་ཁང་གསར་གང་ན་ཡོད། ཁྱོས་ང་ཅིག་**ཤོད་དྲ**།

སངས་རྒྱས ཁང་གསར་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་འདུག་ས་ནས་ཐག་མི་རིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་རྒྱ་སྐོར་ཐོན་ནི་ར། ཤར་ཕྱོགས་ག་**སྐྱོགས**། སྐྱོགས་དེ་ནས་ངེད་ཚང་ང་ལམ་ཐག་མུས་ལྔ་བཅུ་འདྲ་འདྲ་གཟིག་ཡིན། གཡས་ཕྱོགས་གི་ཁང་བརྩེགས་བཞི་ཐོག་ཅན་དེའི་ནང་ན་ཡོད།

མཚོ་མོ ངེད་ཚའོ་དུས་ཚོད་དུའི་སྐྱེང་ཐོན་ན་ཧ་གི དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྔོན་ན་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།

སངས་རྒྱས དུས་ཚོད་བདུན་པ་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

མཚོ་མོ ཚོག་གི ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཐོན་གི་འཇུག ཁྱོད་གང་ང་ར་**མ་འགྲོ**། ཡོང་མི་ཤེས་ན། ངས་ཁྱོད་ཁ་པར་གཏོང་ཡ།

སངས་རྒྱས ཡ་དེས་ན་དེ་**ཐུས**། བདེ་མོ།

8.1 --Positive imperative

Examples	Use	Notes
ཁྱོས་**གླུ་དབྱངས་ལོངས**།	direct suggestion	A request is made in a neutral tone, without trying to be polite or demanding.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག**		
ནད་པོ་ར་**ཁ་པར་ཐོངས**།		
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཉོན**།		

Examples	Use	Notes
ཁྱོས་གནའ་གཏམ་གཅིག་**ཤོད་**དྲ།	polite request	This form is more polite than the one above.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག་**དྲ།		
ཁྱོའི་རྒད་པོར་ཁ་པར་གཅིག་**ཐོངས་**དྲ།		
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཉོན་**དྲ།		
ཁྱོས་ཨ་མར་ཡི་གེ་གཅིག་**བྲིས་པ** / **རས།**	polite suggestion	One politely suggests.
ཁྱོད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་**སོང་པ** / **རས།**		
ཁྱོས་ང་ཚང་དམ་བི་གང་**ཉོས་པ** / **རས།**		
གོན་རྒྱུ་འདི་**ཁྲུས་པ** / **རས།**		

Notes-1

1. The imperative form of a verb is used to express positive imperatives. Below is a list of verbs in various tense forms.

Present tense	Past tense	Future tense	Imperative tense	English
ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན	to listen
ལས	ལས	ལས	ལས	to do
བཤད	བཤད	བཤད	ཤོད	to speak
ཟ	ཟོས	བཟའ	ཟོ	to eat

2. Some particles are put after the imperative form of a verb to create a polite suggestion.

Statement without particles	With alternative particles	English	Notes
ཁྱོས་ཐ་མག་བག་ཆ་གཅིག་**ཉོས།**	**པ / རས**	Please (you) buy a package of cigarettes!	Without the particles, each statement sounds direct and mandatory.
ཁྱོས་ཤིལ་ཏོག་**ཐོགས།**		Please (you) pick the fruit!	
ཁྱོད་གསུམ་པོ་**སོང་།**		Please (you three) go!	
ངའི་གཏམ་བཤད་ར་**ཉོན།**		Please listen to my speech.	

3. More particles such as དྲ and ར are utilized to make polite imperative statements as well, e.g., ཁྱེས་ཉོན་དྲ། ཞ་ཡས་ཕེ་འདེབས་གི་ཡོད་ཁ་རེད། Listen! It seems that the child is crying. ཁྱེས་ལྟོས་ར། ཞ་ཡས་ལྟོགས་གི་ཡོད་ན་ཐང་། You check! The child might be hungry. The distribution of such particles depends on the suffix of the syllable they follow as shown below.

Particles	Preceding sound	Example	English
ར	ག	ཞ་ཡས་ལ་མ་གཉོག་ར།	Don't beat the child!
དྲ	ད	འབུ་དེ་སོད་དྲ།	Kill the insect!
ར	ང	འདི་ནས་སྐྱུངས་ར།	Hide here!
དྲ	ན	གླུ་དབྱངས་ང་ཉོན་དྲ།	Listen to the music!
དྲ	བ	ཆུ་ནང་ང་ཚྭ་ཁུ་ཐོབས་དྲ།	Put salt in the water!
དྲ	མ	ཁ་དིག་མ་སྟོམ་དྲ།	Don't tie (the container) closed!
ར	འ	རིད་པ་མ་འཆའ་ར།	Don't gnaw the bone!
དྲ	ར	རླུང་རྟ་འདི་སྤུར་དྲ།	Make the wind-horse fly!
དྲ	ལ	ཞི་ལི་སྙོལ་དྲ།	Put the boy in bed!

Exercise 1 Make imperative statements with Tibetan words corresponding to the English in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་ཚང་ང་ཞོག ངས་ཁང་སྟོན་ཡས་རྒྱུས།

1. སྟོན་ཐོག་ག་ཁྱོད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་________། (to come)
2. སྟོན་ཐོག་ནས་________། ཚང་མ་འཐུང་། (to have a good time)
3. ཟ་མ་ཁྱེས་ ________། ངས་ལས་ཀ་ལས་ཡ། (to buy)
4. ཁྱེས་ཁུར་གི་________། ཁུར་གི་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས། (to make a phone call)
5. ཙ་ལག་ཚང་མ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ང་________། ད་འཐུང་ཡ། (to put)
6. སྟོན་ཐོག་ནས་ཚང་མ་བོད་རེད། བོད་སྐད་ཁེར་རོ་________། (to speak)
7. ཁྱེད་ཚའོ་དུས་ཚོད་བདུན་པའི་སྟེང་དུས་ཐོག་ག________། (to make sure that you arrive)
8. ཡོང་མི་ཤེས་ན། སྒོ་ཁ་ནས་________། ང་ལེན་གི་ཡོང་། (to wait)

Exercise 2	Make imperative statements and suggestions with various particles and the correct tense forms of Tibetan words that correspond to the English verbs.

དཔེར་བརྗོད།   ཨ་མ། ནངས་ཛ་སྐོལ་ར། ང་ལྷོགས་གོ་གི

1. ཁྱོད་ཡོང་ཐུབ་ན། ཚེས་པ་བཞི་གི་ཉིན་ན་སྔོན་ཐོག་ག་________།   (to come)
2. ངའི་ཁང་པ་གསར་པ་གྱུབ་སོང་། ཁྱོས་ང་ཅ་ལག་སྤོ________།   (to help to move)
3. ཟ་མ་སྟེར་མ་འདི་གཉིས་ཀ་ངས་མི་ཁྱུག་གི འདི་ཁྱོས་________།   (to carry)
4. ཁྱོའི་རྒད་པོ་ད་བོ་མ་ཐོན་ཐལ། ཁྱོས་ཁོ་________________།   (to call)
5. སངས་རྒྱས་འདིར་ཡོང་ཤེས་གི་མེད། ཁྱོས་སློ་ནས་________།   (to look)
6. ངས་ཆང་འཐུང་ན་མི་འདོད། ཁྱོས་ཁོ་ཟོའི་མཉམ་པས་________།   (to drink)
7. ང་དེ་མོ་མི་བདེ་གི ཁྱོས་ང་སྨན་པ་གཟིག་ག་____________།   (to show)
8. དུས་ཚོད་བཅུ་པ་ཐོན་བཏང་། ད་སྟོན་མོ________________།   (to end)

Exercise 3	Below is a recipe for making Tibetan steamed dumplings. Connect the verbs with their imperative forms and then complete the recipe with the imperative forms.

དཔེར་བརྗོད།   ཟ་མ་འདི་ཞིམ་གི འདི་ཆི་གཟིག་ཤེད་གཡོ་དགོས་ནི་རེད།

ཤ་ཁུ་གི་ནང་ང་སྦོ་ཐོབས། སྦོ་ཚོས་ནི་ར། ཚ་ཁུ་གཏུལ། དེའི་ནང་ང་ཅོང་ར་ཤ་བསྲེགས་མ་ཡོངས།

ལྡུག	གཙོབས
སྦོ	ཐོབས
འདེབ	སྲོས
བཙའ	སྦོས
གཙབས	སྦེབས
སྦེབ	ཚོས
སྲེ	ལྷུགས

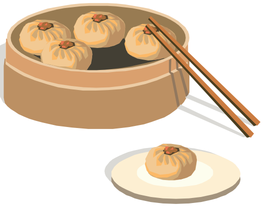

གདལ	སྐོལ
ཁ་རྒྱག	ཐུས
འཇུག	ཐུམས
འཇོག	ཚུགས
འཐུ	ཁ་རྒྱོབས
བཏུམ	གདོལ
སྐོལ	ཞོག

Recipe ཕྱེ་གི་ནང་ང་ཆུ་ཉུང་ཉུང་གཞིག་________། ཕྱེ་ར་ཆུ་གཉིས་སྦྲུས་ནས་________། བསྒོས་ཚར་ནི་ར། སྐམས་ཤ་ལེབ་མོ་གཞིག་________། ཅོང་ར་སྐམས་ཤ་གཙབས་མ་མཉམ་པས་________། དེའི་ནང་ང་ཆུ་ཉུང་ཉུང་བླུགས། ཚ་ཁུ་ར་གཡེར་མ་________། དེ་ཚང་མ་མཉམ་པས་________།དེ་ནས་ཕྱེ་འོར་གིས་སྐར་མ་གང་དོ་གཞིག་ག་སྐོལ། ཕྱེ་ལོག་ལོག་ཆུང་ཆུང་________། དེའི་གཞུག་ནས་ལེབ་མོར་________། དེའི་སྟེང་ང་གོང་གི་ཤ་ཅོང་བསྲེས་མ་དེ་________། ཁ________། འདིའི་སྒྲིང་ང་མོག་མོག་ར་ཚོད་མ་ཟེར་གི་ཡོད། ཚོད་མ་ཟེ་གཞིབ་མ་གཞིག་གི་སྟེང་ང་________། སླང་གཞིག་གི་ནང་ང་ཆུ་________། ཆུ་འཁོལ་ནི་ར་གཞིབ་མ་སླང་གི་ནང་ང་________། ཚོད་མ་ནང་ནས་སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གདུ་གི་________། ཅང་མི་འགོར་ར། བོད་གི་ཟས་ཞུད་གཞིག་ཟླངས་པ་ཐུ་ལི་ལི་ཐོན་འགྱོ།

8.2 --Negative imperative

Examples	Use	Notes
Negative imperative		
ཁྱོས་**སྒྲ་དབྱངས་མ་ལེན།** ང་གཉིད་མི་ཐུབ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་**མ་ཡོང་**། ང་ཁོམ་གི་མེད། ཀྲད་པོ་ར་**ཁ་པར་མ་གཏོང་**། སྨི་ངན་གི་**ཁར་མ་ཉན**།	instruction or order	The negative adverb མ is used with verbs in PRT to instruct or to order.
ཁྱོས་གནའ་གཏམ་**མ་བཤད་དྲ**། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**མ་ཡོང་དྲ**། ཁྱོའི་ཀྲད་པོ་**ཁ་པར་མ་གཏོང་དྲ**། སྨི་ངན་གི་**ཁ་མ་ཉན་དྲ**།	polite request with particles	This particle is put at the end of a negative imperative sentence.
ཁྱོས་ཨ་མར་ཡི་གེ་གཟིག་**མ་འབྲི་པ / རས**། ཁྱོད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་**མ་འགྲོ་པ / རས**། ཁྱོས་ང་ཚང་འདི་**མ་ཉོ་པ / རས**། གོན་རྒྱུ་འདི་ད་ཐེངས་**མ་བཀྲུ་པ / རས**།	suggestion with particles	The particles པ and རས are put at the end of a negative imperative to politely suggest.

-Self-suggestion

Examples	Use	Notes
པ and **རས**		
ཁྱོད་སྡོད། ང་འགྲོ་**པ / རས**། ངེད་ཚོའ་སྤྲང་ང་འགྲོ་**པ / རས**། ང་ནང་ནས་སྡུན་གི ལས་ཀ་དེ་རིང་མི་ལས། ནངས་ཀ་ལས་**པ / རས**། ངས་གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་**པ / རས**། དེ་རིང་ནམ་ཟླ་དྲོ་གི	suggestion (with an expectation for confirmation)	Imperative forms are not applied to First Person and First Person Plural. པ or རས is used to make a self-suggestion.

ང་འགྲོ་ཡ། ཁྱོད་སྡོད།	self-suggestion (with no expectation for confirmation)	This particle is used to make a self-suggestion expecting no agreement from others.
ངས་རྒྱ་ལེན་ཡ། ཁྱོད་གསུམ་པོས་དངོས་པོ་སྐྱེལ།		
ངེད་གཉིས་ཀ་འགྲོ་ཡ། མིན་ད་འཕྱི་རྒྱུ་རེད།		
ངེད་ཚང་མ་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་མིན་ཡ། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས།		

Exercise 4 **Fill in the blanks with appropriate words given below and negative adverbs. Have the dialogue with your partner. You may use one word multiple times.**

ཞོད་དྲ། ན་གི སྔོན་ན། ཁ་གདོངས། ཐུངས། གསལ་པོ། འཐུང་། ཐེད། ཟ། ན། འཐུང་།
མི་དྲག་གི མ་ཐུབ། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། ཐོས་སོང་། སྟེན། ཐོངས། ལྟ་པ།

སྨན་པ ཨ་རོ། ཁྱོད་བདེ་གི་མེད་ཟེར། ཨེ་བདེན།

ནད་པ ཨོ། སྨན་པ། ངའི་ཁོག་པ་________། ཉིན་མ་གསུམ་བཞི་གཟིག་འགོར་ཐལ། རེད་དྲ་ནད་འདི་________། ཚེས་པ་བརྒྱད་པ་གི་ཉིན་ན་ང་ཐག་རིང་གཟིག་ག་འགྲོ་དགོས།

སྨན་པ ད་པོ་ཉིན་མ་ཆ་ཅིག་ཡོད་གི ངས་ཅིག་________། ན་སྒྲོལ་ང་ཅིག་________།

ནད་པ ང་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྐྱུག་རྒྱུ་ཡོང་གི དེའི་ཞོར་ར་མཚམས་མཚམས་མ་ཁོག་པ་གཟེར་གི ན་བཏང་________། གོམ་པ་སྒྲོ་རྒྱུ་ར་དཀའ་མོ་རེད།

སྨན་པ དོ་ཞག་ཁྱོས་ཟ་མ་ཆི་གཟིག་ཟ་གི་ཡོད། ས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་།

ནད་པ ང་ཉིན་མ་གསུམ་གི་________ས་ཐག་རིང་གཟིག་ནས་ཐོན་ནས། ལམ་ཁ་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་འགོར་ཐལ། འདི་ནས་ངས་སིལ་ཏོག་ར་ཟ་མ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་ཟོས། ཟ་མ་མ་ཕྱིགས་ནི་ཨེ་རེད། སྨན་པ།

སྨན་པ ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། ཁྱོས་________།

ནད་པ ཨ...

སྨན་པ ངས་བལྟས་ན། རྒྱུ་རྐྱེན་________རེད། ལམ་ཁ་ནས་ཁྱོས་སྡུག་མྱངས། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ལུས་ཟུངས་ཟད་སོང་ནི་རེད། དེའི་ཐོག་ག་ཁྱོས་ཟ་མ་མང་ང་________། ཟ་མ་འཇུ་མ་ཐུབ་གཟིག ད་ཁྱོད་ཁོག་ཚ་ར་ཡོད་གི

ནད་པ ད་ཆི་གཟིག་ཡས་དགོས་གི ང་སྨན་ཁང་ང་འདུག་ཨེ་དགོས།

སྨན་པ སྨན་ཁང་ང་འདུག་________། ངས་ཁྱོད་སྨན་ཆ་ཅིག་སྟེར། སྨན་འདི་ཚ་སྨན་ཡིན། ཐུན་གཅིག་ག་རིལ་བུ་གཉིས་རེ་________། བསྟུད་རས་ཉིན་མ་བཞིར་________། འདི་ཁོག་སྨན་གཟིག་ཡིན། སྟེན་སྒྲོལ་གཅིག་ར་གཅིག་ཡིན།

ནད་པ དེ་མིན་ན་གཞན་པ་ཆི་གཟིག་ཡོད། ཨ་ཁུ་སྨན་པ།

སྨན་པ ཁྱོས་ཁ་འཛིན་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཆང་________། ལས་ཚོགས་________། སྣུམ་ཟས་________། ཆུ་མང་ང་________། དེ་ཡས་ན་གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་ང་ཁྱོད་དྲག་འགྲོ།

ནད་པ སྨན་ཁང་ང་འདུག་མི་དགོས་ན། དེ་ད་རྟ་མོ་རེད།

སྨན་པ གཞུག་ནས་ཚ་ཇེ་མཐོར་སོང་ན། ང་ཁ་པར་__________། ནད་འཛོག་མི་ཉན།

ནད་པ ཡ་ཡ་ཡ། སྨན་པ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཐལ།

Exercise 5 **Complete the travel plan with appropriate tense forms of Tibetan words that correspond to the English verbs in parentheses, various particles, and your own words and phrases.**

རོགས་པ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ།

རོགས་པ་ཀ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་གནངས་ཉིན་ལན་གྲིག་ག་________། ང་ཞོང་གིས་སོང་མ་མྱོང་། (go)

རོགས་པ་ཁ་བ ཚོག་གི མོ་འཁོར་ར་__________། (will take)

རོགས་པ་ཀ་བ མོ་འཁོར་ར་འདུག གནམ་གྲུ་གི་ཕེའོ་གོང་དཀའ་གི དེས་མི་ཚད། ལན་གྲིག་ཐག་ར་མི་རིང་།

རོགས་པ་ཁ་བ པ་སེ་ངས་ཉོ། ལམ་བྲོ་ཟོ་ཁྱེས་__________། (to buy)

རོགས་པ་ཀ་བ ཚོག་གི ཆི་ཆི་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།

རོགས་པ་ཁ་བ གོ་རེ་ར་ཚུ། ཟམ་བཙོས་མ་__________། (to buy) དེའི་ཧྲན་ཚད་ནས་ཏག་སེ་གཟིག

རོགས་པ་ཀ་བ རེད། ད་ང་ཁོམ་གི་མེད། ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་གི་གཞུག་ནས་ཉོ་གི་འགྲོ། ངེད་གཉིས་མཉམ་གིས་__________། (to go)

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་ང་ར་མི་ཁོམ། ངས་ད་བོ་མོ་འཁོར་གི་པ་སེ་ར་ཉོ་དགོས། ངས་ཁ་པར་བཏང་ཡས་རྒྱུ་མཚན་འདྲི། དགོང་མོ་ ངས་ཁྱོད་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད།

རོགས་པ་ཀ་བ ཚོག་གི དེས་ན་དོ་དགོང་__________། (to talk)

པ་སེ་འཚོང་མཁན་དང་རོགས་པ་ཁ་བ།

པ་སེ་འཚོང་མཁན ཝེ། དོན་དག་ཆི་གཟིག་ཡོད་ནས། ཁྱོད།

རོགས་པ་ཁ་བ ལན་གྲིག་ག་མོ་འཁོར་ནངས་ཀ་______________________________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཞི་ར་ལྔ་གཉིས་ཀ་གི་སྟེང་ན་ཐེངས་གཅིག་རེ་ཡོད་གི། ཁྱོད་གང་དགོས།

རོགས་པ་ཁ་བ དུས་ཚོད་བཞི་བ་གི་དེ། ལམ་ཁ་ནས་_______________། (to stop)

པ་སེ་འཚོང་མཁན ལམ་ཁ་ནས་མི་འདུག ཁ་ཐུག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད། ཕར་ཚུར་གཉིས་ཀ་གི་པ་སེ་ཤེ་དགོས།

རོགས་པ་ཁ་བ ཕར་ཚུར་གཉིས་ཀ་དགོས། མི་གཉིས་འགྲོ་གི་ཡོད། ______________________________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་ར་བཅུ་ཐམ་པ་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ སྒོར་མོ་འགྲོ་ཁ་ཕྱིན་ན་_____________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན ཚོག་ཞེ་རེད། ངས་པ་སེ་གཉིས་ཁྱོད་གཉིས་ཀར་འཛོག

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་པ་གླུ་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ལ་བཅར་འདྲི་བྱས་པ།

གསར་འགོད་པ ཁྱོས་དོ་ཚོགས་གླུ་དབྱངས་ཀྱི་VCD་གཞིག་ཕྱུལ་**བཏང་ཐལ།** ད་བར་VCD་འདི་བོད་མི་ར་རྒྱ་མི་གཉིས་ཀའི་ནང་ན་རྒྱུག་ཆེ་གི་འདི་ཆེ་ཤེད་གྲུབ་ནི་ཡིན།

གླུ་པ འདི་ང་མཐོ་འབྲིང་ན་ཡོད་དུས་ཀྱི་དོན་དག་གཞིག་རེད། དེ་དུས་ང་གླུ་དབྱངས་ལེན་**རྒྱུར**་ཧ་ཅང་གིས་**དགའ།** རང་གིས་གླུ་དབྱངས་གི་སྐྱིན་ཐག་གཞིག་འབྱུལ་**འདོད་སོང་།** སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་གླུ་དབྱངས་ང་འཚར་ལོངས་འབྱུང་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། འཕེལ་ཁ་འདིས་ང་ལ་བག་ཆགས་ཆེ་གཞིག་**བཞག་ཐལ།** དེས་མི་ཚད། ཏམ་གཉིས་ཀ་ར་རོགས་པ་མང་ང་གིས་ངས་སྐྱིན་ཐག་གཞིག་འབྱུལ་**རྒྱུར་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཐལ།** བོད་ཀྱི་གླུ་མ་གྲགས་ཅན་སྒྲོལ་མ་གིས་སྐྱིན་ཐག་གཞིག་ཕྱུལ་ནོས་མི་ཚད། གླུ་དབྱངས་གི་འཕེལ་ཕྱོགས་གསར་བ་གཞིག་ར་**གཏད་སོང་།** འགྱོ་ཕྱོགས་གསར་བ་དེས་ང་རང་གི་**བློ་སྒོ་ཕྱེས།** མིག་རྒྱ་ཧེ་ཆེར་**བཏང་ཐལ།** དར་སྒྲོལ་འདིའི་ནང་ང་ཞུགས་འདོད་ནོ་གིས། ང་རང་གིས་རང་གི་གླུ་དབྱངས་ཀྱི་ཧྲུ་ཁག་གཞིག་**བཙུགས**་ནི་ཡིན། ལོ་ཆ་ཅིག་གི་གཞུག་ནས། སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ངའི་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་མཁན་ཆེ་གཞིག་**བྱུང་སོང་།** དེ་ནས་ངས་གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་ཚང་མ་རང་གིས་རྩོམ་**འདོད་ཐལ།** བརྙན་འཕྲིན་གི་སྟེང་ནས་རང་གི་གླུ་དབྱངས་ང་དགའ་མཁན་ཟེར་ཐུག་རྒྱུ་ན་བསམས། ན་ཞིང་གི་ལོ་སར་དགོང་ཚོགས་གི་སྟེང་རང་གི་འདོད་པ་འདི་**གྲུབ་སོང་།** དེའི་འཕྲོར་རང་གི་སྟོན་ཚད་གི་གླུ་དབྱངས་ཚང་མ་**ཕྱོགས་བསྡུས་ཡས་བཏང་།** དོ་ཚོགས་VCD་འདི་**ཕྱུད**་ནི་ཡིན།

གསར་འགོད་པ ཁྱོས་VCD་འདི་ཆེ་གཞིག་ཤེད་**ཕྱུད**་ནས།

གླུ་པ ངོ་མས་བཤད་ན། ངས་སྟོན་ཚད་VCD་གཞིག་ཕྱུལ་མ་མྱོང་། དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ག་འདང་རྒྱུག་**མ་ཐུབ**་གཞིག གླུ་དབྱངས་གི་ཧྲུ་ཁག་གཞིག་**རྩ་འཛུགས་ཡས་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། བོད་མི་ཡང་ཡིན། གླུ་དབྱངས་ང་ཡང་མཁས་མཁན་**རྙེད་རྒྱུ**་ལྷག་ཏུ་དཀའ་གི་སྐྱིན་ཐག་གཞིག་**ཕྱུད་རྒྱུ**་དེ་མོ་དཀའ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་VCD་གཞིག་**འབྱུལ་རྒྱུ**་ཞོང་གིས་མི་གཅིག་གི སྒྲ་ཕབ་སྒྲུད། གཟུགས་བརྙན་ལེན་སྒྲུད་ཚང་མ་དགོས་གི དེས་མི་ཚད་ལྟ་མོ་བ་ར་སྟེགས་བུ་ཚང་མ་དགོས་གི དེས་མི་ཚད་སྒོར་མོ་གིས་**འདང་རྒྱུ།** དུས་ཐོག་ག་**འགྲུབ་རྒྱུ**་ར་རྩ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་VCD་འདི་འབྱུལ་**རྒྱུར**་སྐྱི་ཚོགས་གི་སྟེང་ནས་**རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ཐལ།** གཅིག་ནས་སྒོར་མོ་གི་ཐོག་ནས། གཉིས་ནས་ལས་ཀ་**ལས་རྒྱུའི**་ཐོག་ནས། ཚང་མ་**མགྱོགས་ཡང་མགྱོགས།** **ཧ་ཡང་ཧ་རྒྱུ**་དེད་ཚང་མ་གི་འདོད་པ་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་སུ་སུ་སྟེགས་བུ་གི་སྟེང་ང་**འབྱུད་རྒྱུ་ཐག་གིས་གཅོད་རྒྱུ།** འཁོར་ཡུག་ག་ཅག་ག་**བཅའ་རྒྱུ།** ནང་སློས་སུ་སྟེགས་བུ་ཁྲུད་པར་བ་གཞིག་**ལས་རྒྱུར**་བླ་བ་ཆ་ཅིག་**འགོར་ཐལ།** དོན་དག་འདི་ངའི་ཚེ་ཐོག་གི་དོན་དག་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། ང་སྟེགས་བུའི་སྟེང་ང་ཆེ་ཤེད་འབྱུད་ནང་། ཉམས་འགྱུར་ཆེ་མོ་གཞིག་འཛིན་ནང་། འདྲི་ཚིག་འདི་རིགས་གན་རིགས་ག་ངས་**འདང་མང་ང་བརྒྱབ**་ནས། དོན་དག་ཆེ་ཆུང་ཚང་མ་**ལས་ཁ**་དཀའ་མོ་རེད། ཡིན་ན་ར། དེད་ཆ་བོས་བསྒྲུབས་ནོས་མི་ཚད་གྲུབ་ཡང་**གྲུབ་ཐལ།**

གསར་འགོད་པ ཁྱེད་ད་བོ་VCD་**ལས་རྒྱུའི་**འཆར་གཞི་ཨེ་ཡོད།

གླུ་པ ཡོས་ཡོད། ངས་དེང་ཐོག་སྒྲིན་ཐག་ཕྱུལ་ནི་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་སྟོན་གི་དོན་དག་གཟིག་རེད། སྐབས་དེ་རང་ང་ཞི་ལི་ལོ་ཞུང་གཟིག་རེད། ངས་བལྟས་ན། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ངའི་མི་ཚེ་ད་སོ་མ་**འགོ་བརྩམས**་ནི་རེད། ད་བོ་རང་ང་ལོ་ཆུང་གི་ཟེར་ན་ཚོག་ཚོག་རེད། དེང་མ་ངའི་སྐད་དབྱངས་མོ་ཡིན་ན་ར། ཤུགས་མི་ཆེ། འཁྲུགས་ར་ཆུང་གི ལོ་ཧྲེ་ཆེར་སོང་ན། སྐད་ད་བོ་ཧྲེ་བཟང་ང་ཡོང་ནི་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། ད་སྐབས་ངས་རང་གིས་ལས་འདོད་ནོ་ལས་གི་ཡོད། དེ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེན་རེད།

གསར་འགོད་པ ཁྱེད་ཕྱིར་ར་འགྲོག་ས་འགྲོ་རྩིས་ཨེ་ཡོད།

གླུ་པ ང་འགྲོ་འདོད་གི་**འདང་ཞིབ་མོ་བརྒྱབ**་ན། འགྲོག་ས་ནས་ངས་བྱ་བ་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཟི་ལིང་ནས་ང་ཚོ་གང་ངོར་འདུག་མི་བསམ་གི རེད་དྲ་ད་སྐབས་ངའི་བྱ་བར་ཟི་ལིང་གིས་ཕན་གི ང་ཕྱིར་འགྲོ་ན། ཞུང་ན་ར་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་རྗེས་ནས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

གསར་འགོད་པ VCD་གཞུག་མ་ནམ་འབྱུལ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་བལྟས་ན།

གླུ་པ གཞུག་གི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་པ།

གསར་འགོད་པ ད་གི་རས་ལོ་ལྔ་གི་རྗེས་ནས། ལོ་ཐོང་ཐོང་གི་སྐབས་བ་ཁྱེད་གང་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

གླུ་པ དེ་ད་**ཁཤད་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། དེ་དུས་ང་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། སྟོན་གི་ཟླ་བ་གསུམ་གི་ནང་ང་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་**བྱུང་བཏང**། ལོ་ལྔ་གི་ནང་ང་ཆེ་མོ་གཟིག་**འབྱུང་རྒྱུ**་ད་**ཤེས་ཁ**་དཀའ་གི ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན། ལོ་ལྔ་བོ་གི་ནང་ང། སྟོན་ཚད་ལྟར་ར། **ལས་དྲང་རྒྱུ**་གལ་ཆེན་རེད། བྱ་བ་སྣ་ཁ་མང་ང་མི་འདུ། སྣ་གཅིག་ཏན་ཏིག་གིས་སྒྲུབ་འདོད་གི ངས་མི་ཚད་ཕྱིག་རྒྱུ་ར་བློ་རྒྱུ**སྙིང་རྒྱུ**ངའི་འདོད་པ་རེད། དེའི་ཧྲན་ཚད་ནས། **བཟའ་ཚང་བཙའ་རྒྱུའི་**རེ་བ་ཡོད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྐབས་དེ་རང་ཞ་ཡས་གཅིག་གཉིས་གཟིག་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

8.3 --Infinitive case: ན...འདོད

Subject	Infinitive case	Verb	English
ངས་	སྒྲིན་ཐག་གཟིག་འབྱུལ་**ན**་	**འདོད་གི་ཡོད།**	I want to produce a tape.
གླུ་བ་དེས་	གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་རང་གིས་རྩོམ་**ན**་	**འདོད་གི་ཡོད།**	The singer wants to compose lyrics and a melody by himself.
ཁྱེར་གེས་	བྱ་བ་སྣ་གཅིག་ཏན་ཏིག་གིས་སྒྲུབ་**ན**	**འདོད་གི་ཡོད།**	He wants to do one thing single-mindedly.
ཞ་ཡས་དེས	ཁོ་ལོ་ཆེ་**ན**་	**འདོད་གོ་གི**	The child wants to be older.

Notes-2

...**ན་འདོད**: The first syllable expresses a hypothetical notion *if*, which leads to a conditional clause, the second syllable being the main verb, which means *want*. This structure is used to express *It is desired if something happened or was so*. Such expressions, in English, are put forward as infinitive *want to do / to be*, with an infinitive verb rendering *to do* and, with an infinitive monosyllabic adjective *to be*. Since the clause is hypothetical, the infinitive verb and the infinitive adjective are treated in past tense notion, e.g., ཁོ་ལྷ་སར་སོང་ན**འདོད་ཐལ**། He wanted to go to Lhasa. / ཁོ་ལྷ་སར་སོང་ན**འདོད་གི་ཡོད**། He wants to go to Lhasa. / ཁོ་མོ་ཡག་ན་འདོད་གི་ཡོད། She wants to be attractive.

Exercise 6 Write Tibetan equivalents and infinitive cases in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཉིན་གུང་སློབ་གྲྭ་མང་གི ང་སོང་ན་མི་འདོད། (do not want to go)

1. ངས་རི་དྭགས་ཁང་______________། (do not want to see)
2. ལྟད་མོ་མི་ཧ་གི མ་ཚར་གོང་ང། ལྟད་མོ་བ་ཐོ་_________________། (want to leave)
3. དུས་ཚོད་ཐོན་བཏང་ཐལ། རེད་དྲ་དགེ་རྒན་གིས་ད་བོ་སྨུ་མཐུད་རས་______________། (want to talk)
4. ཞ་ཡས་དེས་རྒྱུ་ནང་ནས་______________། (want to swim)
5. ངས་སེམས་ཅན་གཟིག་ག་______________། (do not want to harm)
6. ངས་རླངས་འཁོར་______________། (want to drive)
7. སློབ་གྲྭ་གྲོལ་ནི་ར། ཁྱོས་ཟ་མ་ཆི་གཟིག་______________། (want to eat)
8. གླུ་བ་གིས་རེམ་མ་བཟའ་ཚང་______________། (want to have a family)

8.4 --Infinitive case marker: གི

Subject	Infinitive case	Verb	English
ཁྱོད་	དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་**ཐོན་གི་**	ཞུགས།	Please make sure to arrive on time.
ང་	དཔེ་ཆ་གཟིག་**ཉོ་གི་**	འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	I will (go and) buy a book.
ཁྱོད་	ཞ་ཡས་**གཉེར་གི་**	སོང་།	You go and take care of the child.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་	དེ་ཞག་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་**	སོང་ནས།	Did you both go to school these days to study Tibetan?

Notes-3

1. **གི** is used to alter an infinitive case so as to state a *purpose*, e.g., ང་ཨ་མར་**ལྟ་གི**་ཡོང་། I came to visit my mother. / ཁོ་གློག་བརྙན་ན་**ལྟ་གི**་འགྲོ། He is going to watch a movie. Such verbs follow *གི*

to derive purposive infinitive case: འགྲོ; སོང; ཡོང; ཤོག; འཛུག; ཚུགས; ཐོན

2. The negative adverb denies the primary verb in this infinitive case, e.g., ང་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་**མ་སོང**། རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་སོང་། I did not go to study Tibetan but Chinese.

Exercise 7 A young man has high expectations for the coming year. Complete the statements with the given phrases.

དཔེར་བརྗོད།

དུ་བ / གཅོད། དུ་བ་འཐེན་ན། ལུས་ཁམས་མི་བདེ་གི ངས་དུ་བ་བཅད་ན་འདོད།

ལུས་རྩལ / སྦྱོང་། ང་ཆོན་པོར་ཉན་ཡོད། ང་ལུས་རྩལ་སྦྱོང་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཤ་ཆོན་པོ་ཟ... རེད་དྲ་ངས་ཞུང་ཞུང་... ______________________________|
2. ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་ཉོ... སྒོར་མོ་མང་ང་འཚོལ ______________________________|
3. བཟའ་ཚང་གཞིག་ཡོད ... ཞི་མོ་དགའ་གཞིག... ______________________________|
4. གློག་ཀླད་བཀོལ་སྟངས་ཤེས ... དེའི་སློར་གི་གསོ་སྦྱོང་གཞིག་ལེན... ______________________________|
5. ཕྱི་རྒྱལ་ར་སྨུག... རེད་དྲ་སྒོར་མོ་མེད་ན... ______________________________|
6. རོགས་པ་ཚང་མ་འདི་ན་ཡོད...དེ་ཡིན་ན་ང་སྲུན... ______________________________|
7. བྱ་བ་ཞུང་...རེད་དྲ་གླ་བཅའ་མཐོ... ______________________________|
8. ལག་རོགས་གཞིག་ར་ཡོད...ཡོད་ན་ང་ཁོམ... ______________________________|
9. འདི་ཚང་མ་སླུབ....དེ་ཡིན་ན་ང་སྐྱིད... ______________________________|

Exercise 8 Check the boxes indicating what the boy will possibly do if he listens to his mother.

ཨ་མ	ཁྱོད་འདི་ནས་མ་འདུག བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་སོང་།	☐ བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་འགྲོ།
ཞི་ལི	ཨ་མ། ངཆད་གི ང་རྩེད་མོ་རྩེ་གི་སོང་ན་ཨེ་ཆོག	☐ ཟ་མ་ཉོ།
ཨ་མ	མི་ཆོག ང་ཟ་མ་ཉོ་གི་འགྲོ། ཁྱོད་གང་ང་ར་མ་འགྲོ།	☐གྲོགས་པོ་གཞིག་ག་ཐུག
ཞི་ལི	དེས་ན། ངས་གློག་ཀླད་གི་སྟེང་ནས་བྱ་བ་ལས་ན་ཨེ་ཆོག	☐གློག་ཀླད་གི་ཐོག་ནས་བྱ་བ་ལས།
ཨ་མ	དེ་ར་མི་ཆོག ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་གྲ་སྒྲིག་བྱོས།	☐རླངས་འཁོར་གཏོང་གི་འགྲོ།
ཞི་ལི	ནངས་ཀ་སློབ་ཁྲིད་མེད། ནངས་ཀ་ང་རླངས་འཁོར་གཏོང་གི་འགྲོ་རྒྱུས།	☐རྩེད་མོ་རྩེ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
ཨ་མ	སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས་ན། རང་གི་ཁང་བ་བཅའ་དག་ཡས་གི་སོང་།	☐ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ལ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས།
ཞི་ལི	རྩེ་གི་མི་འཛུག་ན། ངགང་ང་ར་མི་འགྲོ། ཅང་ར་མི་ལས།	☐ལས་རྒྱུ་མང་ང་སྟེར་རྒྱུ་མ་རེད།
ཨ་མ	སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས་ན། ངས་ཁྱོད་ལས་རྒྱུ་མང་ང་གཞིག་སྟེར།	☐གང་ང་ར་མི་འགྲོ། ཅང་ར་མི་ལས།

8.5 --Infinitive case marker: རྒྱུ

Subject	Infinitive case	Verb	English
ང་ལ་	དཔེ་ཆ་**ཀློག་རྒྱུ**	ཡོད།	I have books to read.
གཡག་	འཇར་མན་ན་**རིག་རྒྱུ**	མེད	There are no yaks in Germany to see.
ཞི་ལི་དེར་	**ལྟ་རྒྱུ**་ཅང་	མེད	The boy has nothing to expect.
ང་ལ་	བྱ་བ་**ལས་རྒྱུ**་མང་ང་	ཡོད།	I have much (work) to do.

Notes-4

1. **Verb + རྒྱུ + ཡོད / མེད structure**: This forms an infinitive case, e.g., ཁོང་ད་དུང་སྟོབས་ཤུགས་**རྫོགས་རྒྱུ་ཡོད།** He still has more energy to expend. / རྒྱང་གོར་འདི་ཤེད་དུ་བོ་**འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡོད།** China has still more (potential) to develop in this way. / ང་ལ་བྱ་བ་**ལས་རྒྱུ་མང་ང་མེད།** I have not much to do. / ཁྲུར་གེའི་གཞུག་ན་དོན་དག་གཅིག་འཁོར་གཅིག་ཤེད་**འབྱུང་རྒྱུ་ཡོད།** Many problems came, one on the heels of another. **རྒྱུ** is used to form an infinitive clause, e.g., **ཀུང་ཟིས་ཁེ་གཙང་ཟ་རྒྱུ**་སྤྱི་གི་འགྲོ་ཕྱོགས་རེད། It is normal for companies to make profit.
2. Verbs in PRT and *རྒྱུ* are combined to derive quasi-noun phrases, e.g., ལས་རྒྱུ, ལྟ་རྒྱུ, རྫོམ་རྒྱུ, རྫོགས་རྒྱུ, etc. These nouns can be translated, respectively, as *something to do*, *something to watch*, *desire to be met*, *something to be ended*. Their core meaning is derived from the stem verbs, e.g., **གོན་རྒྱུ**་གིས་རླུང་མི་ཁེག་ན་མི་སྐྱོན། It is fine if the garment is not windproof.

Exercise 9 Complete the dialogue with infinitive cases.

ཚེས་མཚོ ནངས་ཀ་ཁྱེས་________________________________།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་ར་མི་ཤེས་གི རྒྱུན་དུ་གློག་བརྙན་ན་བལྟས་ན་འདོད། རེད་དྲ་ནངས་ཀ་ཆེ་གཟིག་ལས་ནང་།

ཚེས་མཚོ ཁྱོད་རྒྱལ་སྤྱོང་________________། གླུ་དབྱངས་ལེན་________________། ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ན་མི་འདོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ང་རྒྱལ་སྤྱོང་གི་མི་འགྲོ། གླུ་དབྱངས་ལེན་མི་ཤེས། ཡིན་ན་ར་ཉན་________________།

ཚེས་མཚོ དེས་ན། འོ་གཉིས་ཀ་གླུ་དབྱངས་འཁྲབ་ལེན་གི་སྤྲོ་ཚོགས་གཟིག་ག་འགྲོ་རས།

མགོན་པོ་སྐྱིད དེ་ཆོག་གི རེད་དྲ་ཐོག་མར་བྱ་བ་མང་ང་གཟིག་________________། ཁྱོས་ང་རོགས་ཡས་ཤེ་ཐུབ།

ཚེས་མཚོ ཡོས་ཐུབ། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་ང་རོགས་ཡས་________________། དེད་གཉིས་ཀ་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་__________།

མགོན་པོ་སྐྱིད འོ་གཉིས་ཀ་ནངས་ཀ་ནམ་ཐུག་རྒྱུས།

ཚེས་མཚོ སྔ་མོས་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ཐུག་ན་ཆེ་མོ་རེད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཆོག་གི

8.6 --Infinitive clause: རྒྱོུ

Infinitive clause subject	Complement	English
བྱ་བ་འདི་**འགྲུབ་རྒྱོུ**	དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།	To finish this work would be difficult.
བཤད་རྒྱོུ	རྟ་མོ་རེད།	To talk (about something) is easy.
ལས་རྒྱོུ	རྟ་མོ་མ་རེད།	But to do (something) is difficult.
གཏམ་བཟང་འདི་**གོ་རྒྱོུ**	ཡིད་རེ་མ་ཤར།	(Someone) did not expect to hear the good news.

Subject	Infinitive clause complement	English
ངའི་ལས་ཀ་	ཞ་ཡས་འདི་**གཉེར་རྒྱོུ**་ཡིན།	My work is to take care of this child.
འཆར་གཞི་	ནངས་ཀ་ལམ་མ་**ལངས་རྒྱོུ**་ཡིན།	The plan is to get on the way tomorrow.
ངས་	དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་**འགྲོ་རྒྱོུ**་ཡས།	I decide to leave at 7 o'clock.
ཆང་འདི་	གནངས་ཉིན་སྟོན་ཐོག་ནས་**འཐུང་རྒྱོུ**་ཡིན།	This liquor is to be drunk at the feast the day after tomorrow.

Notes-5

རྒྱོུ vs. **རྒྱུ**: They have subtly different grammatical functions: ❶*རྒྱོུ* is the contraction of *རྒྱུ་འོ*, in which *འོ* is a definite article, and thus it designates something more specific while *རྒྱུ* does not, e.g., **དེ་རིང་ལས་ཀ་ངས་ལས་དགོས་རྒྱོུ**་ཁུར་གིའི་ལྡབ་གསུམ་རེད། (The) work I need to do today is three times what he does. / **དགོན་པ་ནས་ལས་རྒྱོུ**་ལས་གནམ་མ་བཅོལ་རྒྱུ་རེད། (What) one does in a monastery is to put his fate in the hands of the sky (deity). *རྒྱུ*, however, does not specify. **དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུ**་དོ་དགོང་གི་ལས་བྱ་ཡིན། To read books is the homework tonight. ❷*རྒྱོུ* is used in a clause adjective with a latent definite article, e.g., གནམ་གྲུ་འདི་**དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་འཕུར་རྒྱོུ**་རེད། This plane is (the one that) will take off at 7 o'clock. In this statement, *འཕུར་རྒྱོུ* denotes *the one that is yet to fly*. ❸*རྒྱོུ* signifies a *what-included* noun clause depending on the context, e.g., **དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་འཕུར་རྒྱོུ**་གནམ་གྲུ་འདི་རེད། What is to take off at seven o'clock is this plane. ❹*རྒྱུ* is sometimes conveniently pronounced as *རྒྱོུ*. This makes the differences mentioned above somewhat confusing, e.g., ཁུར་གིའི་ལས་ཀ་**ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱོུ**་(རྒྱུ) ཡིན། His job is to cook. / **ངས་ཆང་མི་འཐུང་རྒྱོུ**་(རྒྱུ) ངའི་ཆུང་མ་གི་སྨོན་པ་རེད། (I) Not to drink is my wife's wish. / ཁུར་གིའི་བྱ་བ་**ཞ་ཡས་ཚོ་གཉེར་རྒྱོུ**་(རྒྱུ) རེད། His job is to take care of children.

Exercise 10 Check what the teacher says.

སྤྱི་མོས་ལངས་རྒྱུ་ཞེ་ཐག་དཀའ་གི ད་ནངས་ང་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྙིང་ལངས། ངས་ལས་རྒྱུ་བོད་ཡིག་ཁྲིད་རྒྱུ་ཡིན། དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་རས་བཅུ་ཐམ་པ་གི་བར་ར། ངས་ཨམ་སྐད་ཁྲིད། དེའི་གཞུག་ནས་ངས་ཁྲིད་རྒྱུ་དེང་རབས་བོད་ཡིག་ཡིན། སློབ་མ་བཞི་ཞན་གི་ཐོན་བཏང་། རེད་དྲ་ངས་དེ་རིང་སློབ་ཁྲིད་ཡས་ན་གཏིང་ནས་མི་འདོད་གི རེད་དྲ་ངའི་འགན་ཁུར་སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་རེད། ད་ངས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་ཚར་སོང་། རེད་དྲ་ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་ད་བོ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་མེད། ད་ང་ཟ་མ་བཟའ་གི་སོང་ན་འདོད། སྐོར་འཁོར་གི་སོང་ན་འདོད། ང་ཕྱིར་ར་ཁྲིམ་མ་འགྲོ་ཚོག་རྒྱུ་ན།

- ☐ ཁུར་གེ་ཉལ་སའི་ནང་ནས་ལངས་ན་འདོད་གི་མེད།
- ☐ ཟ་མ་ཟན་འདོད་གོ་གི
- ☐ ཁུར་གེས་སློབ་ཁྲིད་ར་གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད།
- ☐ སློབ་མ་བཞི་ཐོན་ཐལ།
- ☐ ཁུར་གེ་དེ་རིང་དགའ་གི་མེད།
- ☐ ཁོམ་རྒྱུ་ཁུར་གེའི་འདོད་པ་རེད།
- ☐ ཁུར་གེས་དེང་རབས་བོད་ཡིག་ར་ཁྲིད་ཐལ།
- ☐ ལས་རྒྱུ་མེད་ན། ཁུར་གེས་གློག་བརྙན་ན་བལྟ་རྒྱུ་རེད།
- ☐ ཁུར་གེ་ད་ནངས་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་གི་སྙིང་ལངས།

8.7 --རྒྱུར vs. རྒྱུའི

རྒྱུའི	English	རྒྱུར	English
ངས་བྱ་བ་དེ་**ལས་རྒྱུའི**་ཁས་ལེན།	I promise to do that work.	ང་བྱ་བ་དེ་**ལས་རྒྱུར**་དགའ།	I like to do that work.
ཁུར་གེས་**འགྲོ་རྒྱུའི**་འཆར་གཞི་འཐེན་བཏང་།	He made the plan to leave.	རོགས་པ་ཟོས་ངས་སྒྲིན་ཐག་འབྲུལ་**རྒྱུར**་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ།	My friends encouraged me to produce a tape.
ངས་དུ་བ་**གཅོད་རྒྱུའི**་ཐག་བཅད་བཏང་ང་།	I made the decision to give up smoking.	ཁོ་**ཐོན་རྒྱུར**་ངས་རེ་བ་ཡས་གི	I expect him to arrive.
ཁུར་གེས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུའི**་ཚོད་ལྟ་ཡས།	He tried to study English.	ཁུར་གེ་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུར**་བློ་ཐ་བརྟན་གི	He is resolute to study English.

Notes-6

1. **རྒྱུར**: This is རྒྱུ and Ladon variant ར combined, with the Ladon variant indicating *at what*, *with what*, *on what*, *for what*, etc., e.g., ང་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་རྒྱུར**་དགའ། I like to listen to music. / ང་ཁུར་གེ་ར་མཉམ་པས་**འདུག་རྒྱུར**་སུན་གི I get tired of staying together with him. / ཁོ་དངོས་པོ་གསར་བ་**སློབ་རྒྱུར**་སྤོབས་པ་ཆེ། He is brave to learn new things. / ཁུར་གེ་རྩིག་རིག་**སྦྱོང་རྒྱུར**་རིག་པ་ཞན། He is not talented to learn mathematics. / བོད་སྐད་**ཧྲེ་ཐ་ཡོང་རྒྱུར**་ཁྱོད་བརྩོན་པ་ཆེ་དགོས། You must work hard to improve your Tibetan.

2. **རྒྱུའི**: This is རྒྱུ plus genitive case marker and it, as an infinitive case, modifies nouns, e.g., ངས་ཚོགས་འདུ་**འགོ་རྩོམ་རྒྱུའི་གཏམ**་བཤད། I made the speech to start the meeting. / ངས་**སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི**་འཐེན། I made the plan about going to school. It is often pronounced རྒྱུ་གི.

Exercise 11 Put infinitive cases we have learned in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཕ་གིས་ལས་རྒྱུ་ཆང་འཐུང་རྒྱུ། ལབ་རྒྱག་རྒྱུ་རེད། ཞི་ལི་ང་ཚ་རྒྱུར་ཁུར་གིས་ཅང་ང་བསམ་གི་མེད།

1. སྨུར་གེ་ལས་ཀ་འགོ་རྩོམ་__________དགའ། རེད་དྲ་མཇུག་བསྡུ་__________མི་དགའ།
2. ང་རྩིས་རིག་གི་རྒྱུགས་སྤྲོད་ __________སྐྲག་གི
3. ཁྱོད་ལུར་རྒྱག་__________མ་སྤྲོ། ཞ་ཡས་སད་ན་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།
4. ཚུར་རྐྱལ་__________སུས་ཁྱོད་བསྐུལ་ནས།
5. ཉེན་རྟོག་པ་གི་འགན་ཁུར་ནག་ཉེས་པ་འཛིན་__________ཡིན།
6. ཁོ་ཞི་མོ་དེ་མོ་གཟིག་ག་དགའ་__________ངའི་ཡིད་ལ་ར་མ་ཤར།
7. ཁྱོད་དོ་དགོང་འདི་ནས་འདུག་__________ཐག་ཆོད་ཡིན་ན། མེ་འཁོར་གི་རྗེས་ལུས་__________སེམས་ཁུར་མ་ཡས།
8. ཁོ་ཟོ་ཚང་མ་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་ཐོན་__________རེ་བ་མ་འཛིན།
9. ལས་ཐུབ་མིན་ཐག་ཆོད་མིན་ན། བྱ་བ་དེ་ལས་__________ཁས་ལེན་མ་ཡས།
10. ཁུར་གིས་རྒྱུགས་འཕྲོད་__________རེ་བ་མ་འཛིན།
11. འཆར་གཞི་གསར་བ་མ་བཟོས་གོང་། བྱ་བ་གི་མགོ་སྣ་ཚང་མ་འདང་རྒྱག__________རྟོང་གིས་གལ་ཆེ།
12. སྨུར་གིས་ངེད་ཚོའི་ཁང་བ་ནང་ནས་འབུད་__________རེ་བ་ཞུས་ཐལ།
13. འགོ་བ་ང་ར་ཐུག་__________འཐད་ཐལ།
14. ངས་ཆང་མི་འཐུང་__________སེམས་ཐག་བཅད་བཏང་།

8.8 --Infinitive case རྒྱུ and conditional ན in contrast

Infinitive case		Conditional	
ལྕགས་རྟ་**ཞོན་རྒྱུ**་རྩ་མོ་རེད།	It's easy to ride a bicycle.	ལྕགས་རྟ་**ཞོན་ན**་ཉེན་ཁ་མེད།	There is no risk if one bikes.
དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུར**་བརྩོན་པ་དགོས།	Diligence is required to read books (to study).	དཔེ་ཆ་**འདོན་ན**་བརྩོན་པ་དགོས།	Diligence is required to study.
གཟུགས་**ཆེ་རྒྱུ**་ཆ་རྐྱེན་གཟིག་རེད།	It's a requirement to be physically big.	གཟུགས་**ཆེ་ན**་ཆ་རྐྱེན་བཟང་ང་གཟིག་རེད།	It's an advantage if one is tall.
སྒོར་མོ་**བཀོལ་རྒྱུ**་མགྱོགས་གི	The money is spent quickly.	སྒོར་མོ་**བཀོལ་ན**་མགྱོགས་གི	Money is exhausted quickly.

Exercise 12 Complete the statements with infinitive cases.

དཔེར་བརྗོད། འདི་ནས་རས་ཁྲིམ་མ་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་__________། འདི་ནས་རས་ཁྲིམ་མ་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད།

1. དེང་སང་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་__________།
2. བོད་སྐད་གི་ཐ་སྙད་ལ་ལ་འདོན་__________།
3. དངོས་པོ་འདི་འགྲིག་__________།
4. བྱ་བ་ལས་ན་གློག་ཀླད་གཟིག་ཡོད་__________།
5. བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུ་རྩ་གི རེད་དྲ་ནང་དོན་གོ་__________།
6. ལུས་རྩལ་པ་ལུས་སྟོབས་ཆེ་__________།
7. སེམས་ཁམས་དྭངས་__________།
8. འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་__________།

Exercise 13 Ask a question that the second person's statement answers.

ཀ་པ __________________། ཁ་པ ངེད་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་རྒྱུ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ།

ཀ་པ __________________། ཁ་པ བོད་སྐད་བཤད་ན་ང་ནོར་འཆུག་འབྱུང་རྒྱུར་མི་སྐྲག་གི

ཀ་པ __________________། ཁ་པ ངེད་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ན་བྱ་བ་རྙེད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།

ཀ་པ __________________། ཁ་པ འདི་ནས་ལྷངས་འཁོར་ནང་ནས་སྐྱེ་རགས་འཆིང་རྒྱུ་ཡིན་ད་མིན་ད་མིན།

ཀ་པ __________________། ཁ་པ གློག་ཀླད་ཉོ་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད། རེད་དྲ་བཀོལ་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།

ཀ་པ __________________། ཁ་པ ང་བོད་ནས་འདུག་རྒྱུར་དགའ་གི ངས་བལྟས་ན། ས་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད།

Exercise 14 Fill in appropriate infinitive cases and conditional ན.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོན་ཏུན་ན་སོང་ན་འདོད་གི་ཡོད།

1. དེང་ཐོག་ངས་དམག་མི་གཟིག་བཙའ་________འདང་བརྒྱབ། རེད་དྲ་དམག་གི་ནང་ང་ཞུགས་________ལོ་ཉེར་ལྔ་གི་མན་ཡིན་དགོས། ང་ལོ་ཉེར་བདུན་ན་བུད་ཡོད།
2. ང་བྱ་བ་ལས་གི་མི་འཛུག་ ________ར་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་སྐྱེལ་________གཉིས་ཀ་ངའི་ཨ་ཕ་གི་བཀོད་པ་ཡིན།
3. གྲུ་རྙིང་ང་འདི་མོ་གཟིག་ག་འདུག་ ________་ང་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྲག་གི
4. ཚེ་རིང་གིས་ཁོ་འགྲོ་________ཡིན་ད་མིན་ད་ཡིན་ཟེར།
5. ནངས་མོར་སྔ་སེས་ལངས་________ང་ལོབས་ཡོད་གི རེད་དྲ་ད་ནངས་ལུས་ཉལ་ས་ནང་ང་འབྱུར་ཐལ།
6. ང་ཞི་མོ་གཞན་ན་ཁ་བརྡ་ཡས་________བསམ་པ་མེད་གི ཁྲོས་མུར་གེར་ཁ་བརྡ་ཡས་________ཨེ་འདོད།
7. སྒྲོལ་མ་བཤད་________ཧ་གི རེད་དྲ་ང་ཉན་________སྙན་གི
8. ཁྱོད་ར་རེམ་མ་ཐུག་________ངས་རེ་བ་བཙའ་གི་ཡོད། ང་ཁེར་རྐྱང་ས་ཆ་མེད་འདི་ནས་སྡུན་གི

9. དམག་མི་ཐོར་ཕར་རྒོལ་བྱེད་________བཀའ་བབས་བཏང་། རེད་དྲ་བཀའ་དང་ལེན་ཡས་མཁན་མེད་གི

10. ཁྱོས་དགོང་གྱངས་ང་བསྡན་འཕྲིན་ན་ལྷ་________ང་མི་འཐད། རེད་དྲ་ངའི་ལྷ་རྩལ་དང་ལེན་ཡས་________ཁྱོད་རང་འགྲུལ་ཡིན་མིན་གི་བྱ་བ་གཞིག་རེད།

11. **ཚེ་བརྟན།** "ཁ་རྩང་ངས་ཁྱོད་ཡི་གེ་གལ་ཆེན་གཞིག་བྱིན་ན། ཁྱོས་ཡི་གེ་དེ་ལམ་ནས་སྐུར་________མ་བརྗེད་པ།" **མཚོ་མོ།** "ང་སྒྲུགས་ཁང་གི་ནང་ང་སོང་ང་། རེད་དྲ་ངའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་ལྔ་ཏག་ཏག་ཡོད། ཡི་གེ་བསྐུར་________སྐོར་མོ་གིས་མ་འདང་ཐལ།"

12. **ཚེ་བརྟན།** "ཁྱོའི་སློབ་ཁྲིད་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།" **མཚོ་མོ།** "སློབ་ཁྲིད་ར་ནང་དོན་མེད་ཐེར། རེད་དྲ་ང་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ་________སེམས་ཉིས་འགལ་མིན། ང་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས་རོགས་པ་མང་ང་ཐུག་ཐུབ་གི"

8.9 --Tibetan versions of modals

Modals	English equivalents	Use
ཐུབ	can could	It expresses *capability*, not *probability*. ❶ཁྱུར་གེས་ལུག་**འཚོ་ཐུབ**། He can herd sheep. / ལྕགས་འདི་འཁྱགས་མོར་**ཉན་ཐུབ**། This metal can get cold. ❷It is not used to express *permission*. *ཁོ་འགྲོ་ཐུབ* means *He is able to go*.
དགོས	should must need	It expresses a *requirement*. ❶ད་འཕྱི་ཡོད། ང་**འགྲོ་དགོས**། It is late now. I should go. ❷It is not as strong as *must* in English. To get the strong tone of *must*, adverbs such as *ཡིན་ད་མིན་ད* are added. བྱ་བ་འདི་ངས་དེ་རིང་**ཡིན་ད་མིན་ད་ལས་དགོས**། I must do this job today. This word alone means *need* (together with a Ladon case variant). **ངར**་སྐོར་མོ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་**དགོས**། I need twenty *yuan*.
འགྲོ	would	It expresses a *tendency*. ❶སིལ་ཏོག་སྒོ་ནས་བཞག་ན་**རུལ་འགྲོ**། The fruits would become rotten if kept outside. ❷ང་ད་མ་སོང་ན། ཁྱུར་གེ་འཚིག་པ་ཞེ་གིས་**ཟ་འགྲོ**། He would get very angry if I do not go now.
ཉན	may should	It signifies *suitability* or *feasibility* based on certain given reasons, such as regulations, common sense, expected results, and the like. ❶ལྕགས་ཚ་མོ་འདིར་རེག་**མི་ཉན**། This hot metal may not be touched. ❷ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་རིགས་ཆུ་ཁར་**འགྲོ་མི་ཉན**། Young children should not go to the riverbank. ❸ཁྱོད་ཡོང་སྐྱིགས་དེའི་སྟེང་ནས་**འདུག་ཡོས་ཉན**། ཁྱོད་འགྲུལ་བ་རེད། Of course, you may sit that chair. You are the guest.

Phrases with the function of modals

Auxiliary and adverb	English equivalent	Use
ན་...ཆོག	may	One authorizes, in contrast to **ཉན**. དེ་རིང་ཁྱོད་རྩེ་གི་སོང་**ན་ཆོག** Today, you can go play. (It's OK if you go play.)
ན་...ཐང	might	It expresses *likelihood*. ང་ད་ལོར་པ་ཡུལ་བ་འགྲོ་**ན་ཐང**། This year, I might go home. (It's likely that I go home this year.)
ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད	may; might	It expresses *likelihood* or *possibility*. ང་དོ་དགོང་ཡུལ་བ་མི་ཡོང་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད**། I may not come home tonight. (It's likely that I do not come back home tonight.)
མི / མ...ཀ་མེད	no choice but	It is used in double-negative statements, denoting *one has no choice but* ... འཐབ་འཁྲུག་གི་ནང་ནས་སྨྱི་**མི**་ཤི / **མ**་ཤི་**ཀ་མེད**་རེད། It is impossible that nobody dies in a battle.

Adverb	English equivalents	Use
ཡིན་ད་མིན་ད	must	It is used either as an adjective or as an adverb to express *must*. ❶ལས་ཀ་འདི་ད་ལས་རྒྱུ་**ཡིན་ད་མིན་ད**་རེད། This work must be done now. (It is a must to do this job now.) ❷དེ་རིང་ལས་ཀ་འདི་**ཡིན་ད་མིན་ད**་ལས་**དགོས**། This work must be done today.
ཡིན་གཅིག་ མིན་གཅིག	no choice but; resolute	It expresses either *no choice but* or *resolution*. ❶ཨ་ཕ་གིས་ང་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག**་སྨན་པ་བཅའ་**དགོས**་ཟེར། (My)father said I have no choice but to be a doctor. ❷ངས་དཔེ་ཆ་འདི་ད་ལོ་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག**་འབྲི་ཚར་གི་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། I must finish this book this year.

Text Three: *modal*, *infinitive cases, past tense,* and auxiliaries

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། སྐྱེ་དཔོན་ཞིག་གི་གཏམ་བཤད།

ལོ་ལྔ་བཅུ་གི་གཞུག་ནས། སྐྱེ་བ་གཞན་པ་ར་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་གི་ཡོད་དུས། དེད་ཆ་བོའི་སྐྱེ་བ་ད་བོ་གནས་ཚུལ་སྡུག་མོ་གཞིག་ན་ཡོད་གི དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ངས་ལོ་དུ་མང་ང་**འདང་བཀྲུབ**། གནད་དོན་མང་ང་ཡོད་གི **ཐག་གཅོད་ལས་རྒྱུའི**་བསམ་པ་ཡོད་ན། སྤྱི་མང་ང་གིས་ཅིག་ཡིན་སྲོལ་ར་ཅིག་མིན་སྲོལ་བཤད་གི རེད་དྲ་དེད་ཆ་བོ་ངོ་མས་དོན་དག་ཚབས་ཆེན་གཞིག་ག་ཐུག་ཡོད་ནོ་སྨུས་ཤེས**ཐུབ**། ལོ་སུམ་ཅུ་ཡན་གི་སྐྱེ་མི་གཞིག་ཡིན་ན། སྟོན་ཆད་དེང་སང་གི་ཚུ་ཁ་གན་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནོ་གསལ་པོ་ཡིན་ནི་རེད། ངཆུང་དུས། གྲུམ་པ་ཚང་མ་སྟོང་པོ་ར། ལྗོན་ཤིང་ར། མཆོར་མ་ར། སྤང་ཏག་ཏག་ཡིན། རེད་དྲ་ས་ཆ་ར་སྟོང་པོ་ཚང་མ་སྙེར་ར་བྱིན་གི་རས། སྐྱེ་བ་འདིས་རང་གི་ནུས་པ་ཚང་མ་བཏོན་ནས་ཚུ་ཁ་གི་ཡོད་ཡོད་ཚང་མ་**རྒྱ་ཇོགས་ལས་བཏང**། དེང་མ་གི་ནེའུ་གསིང་དགའ་བོ་དེང་སང་གི་གྲུམ་པར་**ཉན་ཐལ**། ད་ཕྱིར་སླར་གསོ་ཡས་རྒྱུ་ན། ངའི་རིང་ང་རིག་གང་ནས་**ཐུབ**། ངའི་བུའི་རིང་ང་སྟོན་ཆད་གི་དེ་མོ་གཞིག་རིག་**རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། ངེས་ངེས་སྙིང་ན་གི

རེད་དྲ་དོན་འདི་ཁེར་རོ་མ་རེད།

ཕ་མེས་ཡང་མེས་གི་རིང་ང་། སྐྱེ་བ་འདི་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་རེད། འབྲོག་ནས་ཆར་ཆུ་འཇོམ་**རྒྱུ**། རོང་ནས་ཆུ་ཀ་མི་སྐམ་**རྒྱུ**་དེད་ཚང་མ་གི་སྲོག་ག་ཐུག་ཡོད། འབྲོག་གི་ཆར་ཆུ་**འཇོམ་རྒྱུ**་དེད་ཆ་བོའི་དབང་ན་མེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ཆུ་ཀ་སྐམ་གི་ཡོད་ནོ་དེད་ཚང་གི་རྣམ་སྨིན་རེད། རྒྱུ་མཚན་སྐྱེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཞེས་**དགོས**་གི ལོ་བཅུ་ཁ་ཉི་ཤུའི་རིང་ང་ལུང་སྟོང་གི་ནགས་**ཚར་གཅོད་ཡས**། རི་འདབས་གི་ལྗོན་ཤིང་ཆ་མ་ར་**བཏུས་ཐལ**། རི་སྐྱེད་ར་རི་མགོ་གི་སྔོང་བོ་ཤིང་ཆར་**ཡངས་བཏང་ཐལ**། རྩྭ་ར་རྩི་ཤིང་ཚང་མ་གཞན་ན་**བྲེགས་ཐལ**། དེང་མ་གི་གཡང་ས་སྨུམ་པོ་སྐྱི་ཐེར་ར་**བཏང་ཐལ**། རི་སྟེང་གི་ཆུ་མགོ་མེད་ན། རི་ཤོད་གི་ཆུ་རྒྱུན་གང་ནས་ཡོང་**ཐུབ**་རྒྱུ་རེད། དེང་སང་ཞིང་ང་ཆུ་མི་འདང་གི ཁྲམ་པ་གི་སྔོང་བོ་ཚང་མ་མེད་ནོ་གིས། འབུད་ཤིང་ང་ཁང་བ་བཞིག་**དགོས**་གི འདི་ཚང་མ་ཐན་ལྷས་རེད། ད་ང་ཚོས་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།

རྒད་པོ་ལ་ལ་གིས་བཤད་ན། "སྐྱེ་དཔོན་ཁྲོས་ཁ་ངན་མ་བཤད། གནས་ཚུལ་སྟུག་**ན་ཐང་**ར། སྐྱེ་བ་ཐོ་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་གཞིག་གི་ཁ་ན་མེད། ངའི་རིང་ང་འཚོ་བ་ཧེ་སྐྱིད་ར་ཧེ་སྐྱིད་རེད། ཆག་འཇིག་དེ་མོ་གཞིག་ཡོང་ཤེ་**ཐུབ**།"ཟེར། སྤྱི་ཤེས་རྒྱ་ཅན་གིས་འདང་རྒྱོབས། རང་ཁེར་རོ་བསམ་རྒྱུ་ནང་། མི་རབས་རྗེས་མ་ར་བསམ་རྒྱུ་ཡིན། མི་རབས་རྗེས་མ་བསམ་ན། འུ་ཐོས་ཚང་མ་ཚར་གཅོད་**རྒྱུའི**་སྟུག་ལས་འདི་ཚང་མ་མཚམས་འཇོག་**དགོས**་གི ཞིང་ང་གཏོང་ཆུ་ར། མགོ་ནག་སྤྱིར་འབྱུང་ཆུ་**དགོས**་ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་སྲུང་**དགོས**་ནི་རེད།

དེང་མ་འགོ་རྩོམ་དུས། རྣམ་སྨིན་འདི་མོ་གཞིག་འཁོར་**རྒྱུ**་སུའི་ཡིད་ལ་ར་**མ་དྲན**། གཞུག་ནས་མཐུག་འབྲས་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོང་**རྒྱུ**་བཤད་དཀའ་གི རེད་དྲ་ཧེ་སྟུག་ཡིན་**རྒྱུ**་ཁོ་ཐག་རེད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྐྱེ་བ་ཡོངས་གི་ཆག་འཇིག་ག་ཐུག་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་རིང་འདི་ནས་ངས་ངན་**འདང་བརྒྱབ**་ནས། སྲིག་ལམ་འགག་**བཟོ་རྒྱུའི**་གྲོས་འགོ་འདོན། མགོ་སེ་བཙ་ཅན་གི་ལོ་ལོན། སྐྱེས་གསར་བུ་གསར་མོ་ཚང་མ་གིས་གྲོས་ཁྱེས།

1. ཕྱིན་ཚད་ཁྲམ་པ་ནས། རྩྭ་འབྱུ་མི་**ཚོག** སྔོང་བོ་བཅད་ན་**མི་ཚོག**
2. རི་མགོ་ར་རི་ཤོད་ནས་སྔོང་བོ་ར་ལྗོན་ཤིང་། རྩྭི་ཤིང་གི་རིགས་གཏན་ནས་བཏུས་**མི་ཚོག** དེའི་ཧན་ཚད་ནས་ཐོར་ར་ར་སྒྲ་རེ་ལག་ག་འཛིན་**མི་ཉན**།
3. ཁྲིམ་ཚང་བཟའ་མགོ་ལྔ་ཅན་གིས་ལོ་གྲངས་ང་ཁྲམ་པ་ར་རི་འདབས་ནས་སྔོང་བོ་སུམ་ཅུ་**ཡིན་ན་མིན་ད**་འཛུགས་**དགོས**།
4. སྒོ་ཐོག་ར་འབྲོག་ས་གི་ཕྱུགས་ཐོག་ཕྱིན་ཚད་ས་ཆ་འདི་གཉིས་ཀ་ནས་བབ་གིས་འཚོ་**མི་ཚོག**

8.10 --ཐུབ

Tibetan	English	Notes
ནད་པ་**འགྲོ་ཐུབ**་གི	The patient can walk now.	❶indicates *ability*
ཀྲུང་གོའི་སྒོར་མོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་**བཀོལ་མི་ཐུབ**།	Chinese *yuan* cannot be used abroad.	❷often pronounced ཐིག
ངས་བལྟས་ན། ཁུར་གིས་བྱ་བ་རྙེད་**ཐུབ་རྒྱུ་རེད**།	In my opinion, he can find a job.	

Notes-7

1. མི་ is put before ཐུབ་ to deny present tense.
2. མ་ is put before ཐུབ་ to deny past tense.

Exercise 15 Write appropriate modals in the blanks based on the content.

དཔེར་བརྗོད། ངས་དཔེ་ཆ་འདོན་ཐུབ། རེད་དྲ་ངའི་ནུ་བོ་གིས་འདོན་མི་ཐུབ།

1. ངས་གནམ་གྲུ་སྐྱོར་______། རེད་དྲ་རླངས་འཁོར་སྐྱོར་རྒྱུ་ཚ་མོ་རེད།
2. ངས་གློག་ཀླད་བཀོལ་______། ཕ་མ་གཉིས་ཀས་བཀོལ་མི་ཚོག་ཟེར།
3. ང་ལས་རྒྱུ་མང་ང་གཞིག་ཡོད། སྐོར་འགྲོ་______།
4. ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་ན་ར། མི་མང་ང་གི་ནང་ནས་བཤད་______། ཁྱུར་གེ་སྤོབས་པ་ཆུང་གི
5. བྱ་བ་དེ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་མི་ཚང་མ་གིས་ལས་ན་སྒྲུབ་______།
6. ཞི་ལི་དེ་ལད་པ་གཞིག་རེད། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཁྱུར་གེར་ཁེན་______།
7. མི་དེ་འཛོན་པོ་གཞིག་རེད། བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་______།
8. སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཡིན་ན། རྒན་མོ་ལོ་ལོན་དེས་གོ་______།
9. སྐྱེས་པ་མགོ་སྟོང་དེ། ཁ་ནས་མི་ཤེས་དགུ་ཤེས། ལག་ནས་གཅིག་ར་ལས་______།
10. དོ་ཚིགས་ལོ་ལེགས་ཡོང་______། གནམ་འཛོ་མེད་ན།

Exercise 16 Your partner reads and you check what the boy cannot do.

ཞི་ལི ང་རྩེ་གི་ནམ་འགྲོ་ཐུབ།
ཨ་ཕ ལག་གི་ལས་ཀ་ལས་ཚར་ནི་ར།
ཞི་ལི དེས་ན། ངས་ལས་ཀ་རེམ་མ་ལས་ཡ། སྔ་སེས་ལས་ཚར་ན། ང་རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ་ནི་རེད།
ཨ་ཕ ཁྱོད་རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ་ནི་མ་རེད། ནངས་ཀ་སྔ་སེས་ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་དགོས་ནས།
ཞི་ལི དེས་ན། བརྙན་འཕྲིན་ན་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན། ཨ་ཕ།
ཨ་ཕ དོ་དགོང་། གློག་མེད་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁྱོས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ར་ལྟ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
ཞི་ལི སྟག་ཐུག་རེད་དྲས། དོ་དགོང་གཅིག་ར་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ལག་གི་ལས་ཀ་འདི་མིན་ད།
ཨ་ཕ ཁྱོས་སེམས་མ་སྟུག ཀ་ཙ་རིགས་གེ་ར་ཁྱོས་འབྱུད་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཨ་མ་མེད་ཤུལ་ནས།
ཞི་ལི ཨ་ཕ། ཁྱོད་ད་ཨ་ཕ་བཙན་པོ་ཧྲོག་གོ་རེད།

______རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ།
______ཁྱུར་གེ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་ཐུབ།
______ཁྱུར་གེས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྟ་ཐུབ།
______ལག་གི་ལས་ཀ་ཚར་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
______ཁྱུར་གེ་དགོང་མོ་སྔ་སེས་ཉལ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།

8.11 --དགོས

Tibetan	English	Notes
ཁྱེས་**དུ་བ་གཅོད་དགོས**་གི	You should stop smoking.	❶Advice is offered.
ཞ་ཡས་གིས་**སྡུག་སྦྱོང་དགོས**་གི	Children should experience a hard life.	❷can be treated as *should*
བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་**ལས་དགོས**།	This job should be done today.	❸*need*
ཁྱེད་**ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས**།	You must come.	

Notes-8

1. If a statement ends with an auxiliary, one may deny the auxiliary instead of the primary verb, e.g., ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྐུན་མ་**འཛིན་དགོས་མ་སོང**། The police did not need to arrest the thief.
2. ཉན express *suitability* while དགོས expresses a *requirement*, e.g., སྨན་དེ་བཙན་གི **འཐུང་མི་ཉན**། The drug is powerful, (one) should not take it. / ཁྱེས་སྨན་**འཐུང་མི་དགོས**། ཁྱེད་ན་གི་མེད། You don't need to take the medicine since you are not ill.

Exercise 17 Put ཐུབ, དགོས, and ཉན in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་འདི་ར་ལས་མི་ཐུབ་ན། ད་དགོང་ཁྱེས་དགོང་ཇ་འཐུང་མི་དགོས།

1. **ཞིང་པ།** "དེད་ཚང་གི་སྟོང་པོ་མི་སྐྱེ་གི ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་_______རྒྱུ་རེད།" **བློ་འདོན་མཁན།** "སྟོང་པོ་རྒྱས་མི་_______ན། ཚུ་མང་ང་གཏོང་_______ནི་རེད།"
2. **འཕྲུལ་བ།** "ང་བླ་བྲང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་རླངས་འཁོར་མེད་ན་ཐོན་_______།" **ལམ་པ།** "ཁྱེད་རྗོང་ཐོག་ག་འགྲོ་_______ན། དེ་ན་རླངས་ འཁོར་མང་ང་ཡོད།"
3. **ཞི་ལི།** "ཁྱེད་མེད་ན། ང་འདུག་_______རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱེད་མེད་ན། ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས།" **ཞི་མོ།** "ཁྱེད་མེད་ན། ངས་ར་དཀའ་རྒྱུ་རེད། ང་མེད་དུས། ཞི་མོ་གཞན་པར་ཁ་གདངས་_______།"
4. **ཨ་མ།** "ཞི་མོ། ཁྱེད་འདུག་མི་_______། ཁང་བ་ནང་ང་ཙག་ག་བྱོས།" **ཞི་མོ།** "ང་སྲུན་གི ཁང་བ་ཨ་ཕ་གིས་བཙའ་དག་བཟོ་ནི་རེད། ངས་བཟོ་_______ནི་མ་རེད།"
5. **སྨན་པ།** "ཁྱེད་ཁོག་ནས་ན་ན། ཟ་མ་སྣུམ་པོ་ཟ་མི་___།" **ནད་པ།** "ངས་ཟ་མ་སྣུམ་མེད་ཟ་___གི ད་ངས་ཆི་གཞིག་ཟ་ནང་།"
6. **མཛལ་བ།** "ཨ་ལགས། ཨ་མ་ན་ཐལ། གསོན་ཨེ_____གི" **བླ་མ།** "སེམས་ཁྲུར་ཡས་མི་__། མུར་གེ་ད་བོ་ལམ་མ་ཆས་མེད།"
7. **སྡེ་དཔོན།** "སྟོང་པོ་གཅོད་__།" **སྡེ་མི།** "སྟོང་པོ་མ་གཅོད། དེས་ན་ཆ་མ་གང་ནས་ཡོང་རྒྱུས། ཟ་མ་ཆི་གཞིག་ཤེད་གཡོ་__རྒྱུས།"
8. **ཚོང་པ།** "ངའི་འདི་གོང་མི་དཀའ། དཀའ་ན། ཁྱེས་ཉོ་_______།" **ཉོ་མཁན།** "ཁྱེའི་འདི་ཉོ་མི་དགོས་ན། གཞག་དགོས་ནི་ཨེ་རེད། ངས་ཉོ་_______རྡུང་མི་ཉོ།"

Exercise 18 Check if you agree. Write your reason on the right using the Tibetan words that correspond to English modals.

དཔེར་བརྗོད། ས་བཅུད་སྲུང་དགོས། མ་བསྲུངས་ན་སྡེ་མི་གིས་ཁ་སོས་རྒྱུ་མ་རེད། ✓

རྒྱུ་མཚན། ས་བཅུད་ཤོར་ན་ལོ་ཏོག་མི་སྨིན། ལོ་ཏོག་མི་ཧ་ན་ཟ་རྒྱུ་མེད།

བསམ་ཚུལ

1. སྡེ་བ་གཞན་པ་ཡར་རྒྱས་ཡོང་གི་ཡོད་དུས། སྡེ་བ་འདི་ར་ཡར་རྒྱས་ཡོང་དགོས་གི____
2. དེང་མ་གི་ནེའུ་གསིང་ཕྱིར་ར་སླར་གསོ་ཡས་དགོས་གི ______
3. འབུད་ཤིང་ང་ང་ད་ཁང་བ་བཤིགས་ན་ཧ་གི ______
4. སྤྱི་ཚང་མ་གིས་སྤྱི་རབས་རྗེས་མ་བསམ་དགོས་ནི་རེད། ______
5. མགོ་ནག་སྤྱིར་འཐུང་ཆུ་དགོས་ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་སྲུང་དགོས་ནི་རེད། _____
6. གནས་ཚུལ་སྡུག་མོ་དེར་སྡེ་བ་ཡོངས་གིས་འདང་རྒྱག་དགོས་གི ______
7. ཕྱིན་ཆད་གྲུམ་པ་ནས་རྩྭ་མི་འཐུ་གྲོའི་ར། སྡོང་པོ་མི་གཅོད་གྲོའི་སྒྲིག་ལམ་དགོས་གི ____
8. རི་མགོ་ར་རི་ཤོད་ནས་དེང་ཕྱིན་ཆད་སྟ་རེ་ལག་ག་མི་འཛིན་གྲོའི་སྒྲིག་ལམ་དགོས་གི ____
9. བཟའ་ཚང་གཟིག་ཡིན་ན། སྡོང་པོ་སུམ་ཅུ་ལོ་རེ་རེར་འཛུགས་དགོས་གི ______
10. ཡང་མིན་ད། སྤྱི་དར་མ་གཟིག་ཡིན་ན། ལོ་རེར་སྡོང་པོ་བཅོ་ལྔ་འཛུགས་དགོས་གི ____
11. ཕྱུགས་ཟོག་ས་འདི་གཉིས་ནས་མི་འཚོ་གྲོའི་སྒྲིག་ལམ་བཟོ་དགོས།______

རྒྱུ་མཚན

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________
9. ______________________
10. ______________________
11. ______________________

Exercise 19 Read each statement and then ask a question with the phrases in parentheses. Your partner answers.

དཔེར་བརྗོད། སྡེ་སྤྱི་གིས་སྡོང་པོ་གཅོད་དགོས་སོང་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

ཆི་གཟིག་ག་སྡོང་པོ་གཅོད་དགོས་བཏང་ནི་རེད། སྡོང་པོ་མ་བཅད་ན་སྡེ་སྤྱི་ཟོར་ཆ་མ་མེད་འགྲོ།

1. སྡེ་བ་འདིས་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་ཐག་གཅོད་ཡས་དགོས་གི (གང་གི་ཐོག་ནས)

   Q: ______________________ A: ______________________

2. སྔོན་ཆད་གི་ཆུ་ཁ་ཤེས་དགོས་ན་སྡེ་སྤྱི་གཟིག་ལོ་སུམ་ཅུ་ཡིན་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

   Q: ______________________ A: ______________________

3. རོང་ནས་ཆུ་ཀ་གི་ནང་ན་ཆུ་ཡོད་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

   Q: ______________________ A: ______________________

4. སྡེ་མི་ཟོ་གིས་ལྗོན་ཤིང་འཐུ་དགོས་ཐལ། (གང་ནས)

   Q: ______________________ A: ______________________

5. རི་སྐྱིད་ར་རི་མགོ་གི་སྡོང་པོ་ཚང་མ་ལངས་བཏང་ཐལ། (ཆི་གཟིག་གི་དོན་ན)

Q: ______________________ A: ______________________

6. ལ་ལ་གིས་བལྟས་ན། གནས་ཚུལ་དེ་མོ་གཟིག་མི་སྡུག སེམས་ཁུར་ཡས་མི་དགོས། (སུ་སུ་གིས)

Q: ______________________ A: ______________________

7. སྡེ་དཔོན་གིས་ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་ལ་སོགས་སྲུང་དགོས་འདོད་གི་ཡོད། (གང་གང)

Q: ______________________ A: ______________________

8. གྲམ་པ་ནས་ཤིང་འཐུ་ཚོག་ནི་མ་རེད། (ནམ་གཟིག་ག)

Q: ______________________ A: ______________________

9. ཁྲིམ་ཚང་གིས་མི་གྲངས་ལྟར་ར་སྟོང་པོ་འཛུགས་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

Q: ______________________ A: ______________________

8.12 --ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ...དགོས

Tibetan	English	Notes
ཁྱོས་**ཡིན་ད་མིན་ད་དུ་བ་གཅོད་དགོས་**གི	You must stop smoking.	❶ *དགོས* gives an order. ❷ *དགོས*, together with adverbial phrases, means *have to* or *must*.
ཞ་ཡས་གིས་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སྡུག་མྱོང་དགོས་**གི	Children must experience hardship.	
བྱ་བ་འདི་**ཡིན་ད་མིན་ད་**དེ་རིང་**ལས་དགོས།**	This job must be done today (in any case).	
ཁྱོད་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་**ཡོང་**དགོས།**	In any case, you must come.	

Notes-9

1. *དགོས*, together with the adverbial phrases mentioned above, expresses *must* or *have to*, e.g., ཁྱོས་དུ་བ་**ཡིན་ད་མིན་ད་**གཅོད་**དགོས།** You must stop smoking. In a negative statement, it does not suggest *something is prohibited* but *something is not required*, e.g., ཁྱོས་བོད་ཡིག་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་**སྦྱོང་**མི་དགོས།** You do not have to study Tibetan.
2. *ཉན* is used to express *suitability* or *feasibility*, e.g., ཁྱོད་ད་འགྲོ་**ཉན།** You may go now (under certain conditions). / འདི་ནས་དུ་བ་འཐེན་**མི་ཉན།** One may not smoke here (probably according to regulations).

Exercise 20 **What should be done if you see these signs. Use phrases: ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ...དགོས, ཆོག, and ཉན.**

1. ཁྲོས་འདི་རེད་ན། ____།

2. རྟགས་འདི་རེད་ན། ____།

3. རྟགས་འདིར་ཐུག་ན་ར།____།

4. གློག་རིགས་འདི་རེད་ན། ____།

5. ལམ་ཐོག་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ། ____།

6. ལམ་ན་སྒྲི་ཡོད་ན་ཐང་། ____།

7. དེད་ཚང་ན་ཞ་ཡས་ཡོད། ____།

8. མེ་འཁོར་གཟིག་ཡོང་གི་ཡོད། ____།

Exercise 21 **Describe what you need to / must do each week.**

དཔེར་བརྗོད། གཞུང་སློབ་ཁང་ནས་བྱ་བ་ལས། ངས་ཡིན་ན་མིན་ད་གཞུང་སློབ་ཁང་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་ལས་དགོས།

1. རྒྱ་ལྭ་གོན། ______________________________།
2. གཞུང་སློབ་ཁང་ང་དུས་ཐོག་ག་ཐོན།____________________།
3. གཟའ་ཉི་མ་གི་ཉིན། ________________________।
4. གཟའ་སྤེན་པ་གི་ཉིན། _______________________།
5. ན་བཏང་ན། ཡར་ཞུ་ཡས།________________________།
6. འགོ་བར་ཁ་ཡག་བཤད།__________________________།
7. གློག་ཀླད་བཀོལ།______________________________།
8. ལས་ཆད་བྱུང་ན།______________________________།
9. ཚང་མ་གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད།____________________།
10. གཞུང་སློབ་ཁང་ནས་སྐད་མགོ་དམའ།________________།

Exercise 22 **A couple tells their daughter what she should / should not / must / must not do. Write དགོས, མི་དགོས, ཡིན་ད་མིན་ད, ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག, ཉན, ན་ཆོག and ཐུབ in the blanks.**

ཞི་མོ ཨ་ཕ། ཁྱེད་གཉིས་ཀ་སོང་ནི་ར། ང་སློབ་གྲྭར་____________།

ཨ་ཕ སློབ་གྲྭར་འགྱོ་མི་དགོས། རེད་དུ་ཁྲོས་ཁྱིམ་ལས་མང་ང་ལས་____________།

ཞི་མོ རེད་དུ། དགེ་རྒན་གིས་སློབ་གྲྭར་____________ཡོང་____________ཟེར། ཁྲོས་དགེ་རྒན་ན་ཡར་ཞུ་ཡས་__________།

ཨ་ཕ དེ་བྱས་__________། ང་ཡར་ཞུ་ཡས་གི་འགྱོ། དེ་མིན་ད་ཁྱོད་དབྱར་རྩ་བཙོ་གི་ར་འགྱོ་____________།

ཞི་མོ ང་མི་འགྱོ། ན་ཞིང་ར་ང་སོང་ང་། ངོ་ཚོགས་ངའི་མྱུང་ངོ་སོང་____________།

ཨ་ཕ ཁྲུང་གེ་ལོ་རྒྱུང་གི འགྲོ་________། ཁྱོད་ར་མི་འགྲོ་ན་མི་འགྲོ། རེད་དྲ། ཁྱོས་སྤྱིང་བོར་བདག་སྐྱོང་ཨ་ཛ་ཡས་________།

ཞི་མོ དེ་མིན་ད་ངས་ཆི་གཟིག་ལས________། ཟོག་ལུག་ར་ངས་འཚོ་དགོས་ནི་ཨེ་རེད།

ཨ་ཕ ཟོག་ལུག་ཁྱོས་འཚོ________། ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་ངས་ཁྱོའི་ཨ་ཁྲུར་བཅོལ་ཡོད།

ཞི་མོ དབུས་ནས་ཡུན་རིང་ང་གཟིག་ག་མ་འདུག ཁྱོད་གཉིས་ཀ་________རེམ་མ་ཕྱིར་ར་ཡོང་________།

ཨ་ཕ དབུས་ནས་ངེད་གཉིས་ཀས་གནས་མང་ང་གཟིག་ག་མཇལ་________། རེད་དྲ་ངེད་གཉིས་གང་མགྱོགས་གིས་ཕྱིར་ར་ཡོང་།

ཨ་མ འོ། དེས་མི་ཚད། ཉིན་དཀར་ཁྱིམ་ནས་མྱི་སྡོད། དགོང་མོར་སྒོ་བརྟན་པོ་ཡས________།

ཞི་མོ ཡ། ཨ་མ། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས།

Exercise 23 Tell what the villagers should / should not do based on the preceding text.

དཔེར་བརྗོད། སྡེ་མི་ཟོས་རྒྱ་ཤིང་སྲུང་སྐྱོང་ཡས་དགོས། དེ་མིན་རྒྱ་ཤིང་ཇེ་ཞུང་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

1. སྡེ་མི་ཟོས་གྲོས་ཡས________། ཁོ་ཟོ་འཁོར་ཡུག་གི་གནད་དོན་ཆེ་གཟིག་ག་ཐུག་ཡོད་གི
2. སྡེ་མི་རིགས་གིས་སྟོང་པོ་འཛུགས________། དེ་མིན་གཞུག་ནས་ཁོ་ཟོར་འབྱུད་ཤིང་ར་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
3. རི་འདབས་གི་ལྗོན་ཤིང་གཙོད________། ཁོར་ཡུག་ཇེ་བཟང་ང་གཏོང་ན།
4. འཐུང་ཆུ་གི་གནད་དོན་ཐག་གཙོད་ཡས་ན། རྫ་འབྲེག་________།
5. རང་ཁེར་རོ་མི་བསམ་ན། སྟོང་པོ་གཙོད་________ཟེར།
6. ཞིང་ང་ཆུ་གཏོང་ན། མགོ་ནག་མྱི་གིས་ཆུ་འཐུང་ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་གཙོད་ ________། སྲུང་________།
7. སྟོང་པོ་འཛུགས་________རྒྱུ། སྡེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཕལ་ཆེར་ཤེས་ཡོད་གི
8. རྩྭ་ཤིང་སྲུང་________ན། ཕྱུགས་ཟོག་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་འཚོ་དགོས་ནི་རེད།

8.13 --ན...ཐང; ཉན; ན...ཚོག

ན...ཐང		
Tibetan	English	Notes
ང་ས་ཆ་འདིར་ཧོང་གིས་དགའ་གི ཁྱོད་ར་དགའ**ན་ཐང**།	I like this place very much. You may like it as well.	The phrase expresses likelihood and possibility.
ངས་བོད་སྐད་མི་ཤེས། མྱི་གན་གིས་ཤེས**ན་ཐང**།	I don't know Tibetan. That person might know.	
ཚོང་ར་ནས་སྨྱུ་གུ་འདིར་སྒོར་མོ་དྲུག་དགོས**ན་ཐང**།	This pen may costs six *yuan* in the market.	

ཉན		
ཁང་བ་འདིའི་ནང་ནས་དུ་བ་འཐེན་**མི་ཉན**།	It is not OK to smoke in this room.	It expresses, without mandatory tone, feasibility in the respect of, say, regulations, rules, natural laws, etc.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལྟར་ན། ཀན་མོ་གཉིས་ལེན་**མི་ཉན**།	According to the laws of this country, it is not OK to have two wives.	
ཆམ་པ་བྱུང་ན། འཁྱག་གི་འཛུག་**མི་ཉན**།	If (one) contracted a cold, one should not get cold.	
ན...ཆོག		
ཁྱོད་དོ་དགོང་སྒོར་རྩེ་གི་སོང་**ན་ཆོག**	You are allowed to play outside.	It expresses *permission*.
ངའི་སྒོར་མོ་ཁྱོས་བཀོལ་**ན་མི་ཆོག**	You are not allowed to spend my money.	
གསང་གཏམ་འདི་གཞན་ན་བཤད་**ན་མི་ཆོག**	It is not allowed to tell this secret to other people.	

Notes-10

1. **ན...ཐང**: What appears before ན is a clause. The second syllalbe, which means *likely*, as the complement, modifies the clause subject, e.g., ཁོ་གློག་བརྙན་ཁང་ང་འགྲོ་**ན་ཐང**། There are two ways to put it in English: It is likely that he goes to the cinema. He might go to the cinema. To deny, a negative adverb is put in the clause subject, e.g., ཁོ་གློག་བརྙན་ཁང་ང་**མི་**འགྲོ་**ན་ཐང**། It is likely that he does not go to the cinema.
2. **ན...ཆོག**: What precedes ན is a conditional clause. The second syllable means *to be OK*, *to be allowed*, etc., and, as the predicative verb, modifies the conditional clause. Since something is assumed to have happened in the clause, the verb in the clause, if there is one, is in PAT. e.g., ཁྱོད་སོང་**(ན) མི་ཆོག** ཁྱོད་སོང་**(ན) ཆོག** It is OK that you go. Or, You may go.
3. **ཉན** and **ཆོག**: Both could be used as modal verbs in addition to being used as predicative verbs as in No. 2 above, e.g., དཔེ་ཆ་གི་སྟེང་ང་ན་གེ་ནོག་གེ་**འབྲི་མི་ཉན**། One should not scribble in one's book; ཁྱོས་དཔེ་ཆའི་སྟེང་ང་ན་གེ་ནོག་གེ་འབྲི་མི་ཆོག You must not scribble in the book.

Exercise 24 Tell what can be done and what might happen.

དཔེར་བརྗོད། སྒོ་ན་གནམ་འབབ་གི་ཡོད། ཁྱོད་<u>འཁྱུག་ན་ཐང</u>།

1. **ཀད་པོ།** ཆོས་མཚོ། ངས་ལུག་མ་མི་རྙེད་གི ལུག་མ་གང་ན་ཡོད་འདུག་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

   ཀན་མོ། ངས་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཞི་ལི་གིས་__________། རེད་དྲ་དུས་ཚོད་འཁྱེ་གི ཁྱོའི་ལུག་མ་གི་དོན་ན་སེམས་ཁུར་མ་ཡས། ད་ཁྱོད་སོང་། དེ་མིན་ཁྱོད་ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས__________།

2. **སྟེ་དཔོན།** རྩེ་ཤིང་འཛུ་རྒྱུ་མཚམས་མ་བཞག་ན། འཚོ་བ་ད་བོ་རེ་སྡུག་ག་འགྲོ__________།

ནད་པོ་ཞིག ཧེ་སྨུག་ག་མི་འགྲོ་____________། ངས་ཆེ་གང་བོར་ཤིང་ཆ་བླངས། རེད་དྲ་འཚོ་བ་ཧེ་སྐྱིད་རེད།

3. **ཆོས་འཕགས།** ཞི་མོ་འདི་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་གཟིག་རེད། ངས་མུར་གེ་སྟོན་ཆད་རིག་ཡོད་____________།

4. **ཀ་བ།** གཟའ་མཇུག་འདིར་མཚོ་སྟོན་པོར་འགྲོ་____། ཁྱོད་རྩ་ཐང་ནས་དགོང་མ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་འདུག་ན་ཨེ་འདོད།

ཁ་བ། འདུག་ཡོས་འདོད། རེད་དྲ་ང་ཕལ་ཆེར་འགྲོ་________། ངའི་གྲན་མོ་རྒྱལ་ནང་ནས་ཕྱིར་ར་དེ་རིང་ཡོང་_____།

5. **ཡུལ་སྐོར་བ།** ས་ཆ་འདི་ནས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི ཁྱོད་ཟོས་ལེགས་སྐྱེས་གཅིག་ར་ཉོ་____________།

སྡེ་ཤན་པ། འདི་ནས་གོང་བདེ་____________། ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་དངོས་གོང་ཧོང་གིས་མཐོ།

6. **ཀོ་མཁན།** དོ་ཚིགས་ངས་འབུ་འཚོང་__________། ན་ཞིང་གོང་བུད་ཐལ། དོ་ཚིགས་ར་གོང་འབུད་__________།

ཉོ་མཁན། དེ་བཤད་དཀའ་མོ་རེད། གོང་འབབ་འགྲོ་____________།

Exercise 25 Make the sentences complete using ན་ཚོག and ན་ཤེན. Read the cutting first.

དཔེར་བརྗོད། སྔོན་གནམ་འབབ་གི་ཡོད། ཁྱོད་སྐོར་འགྲོ་མི་ཤེན། ཟ་མ་མི་ཟ་ན། རྩེ་གི་སོང་ན་མི་ཚོག

> **Cutting:** ཉིན་མ་གཟིག་ག དོན་འགྲུབ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ལྷས་རར་སྤྲ་སེམས་ཐོན་སོང་། ཨ་མ་གྲན་མོ་ར་མུར་གེའི་ཞི་མོ། མག་པ་དོན་འགྲུབ་ར་ཚ་བོ་ཆ་བོས་ཁ་བརྡ་འདི་ཡས་ནི་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། ཨ་མ་གྲན་མོ་དགའ་གི་མེད།

1. **ཨ་མ་གྲན་མོ།** ང་འདི་ནས་འདུག་__________། ཕྱུགས་ཟོག་ཚང་མ་སྔོ་ཁ་ན་ཡོད་གི

ཆོས་སྒྲོན། ཨ་མ། སངས་རྒྱས་སོང་__________། ཁུར་གེས་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་ཐུབ་ནི་རེད།

2. **སངས་རྒྱས།** ང་འགྲོ་_____ངས་ལས་བྱ་ར་ཐྲིས་མེད། ནངས་ཀ་དགེ་གྲན་གིས་ང་བསྡིག་རྒྱུ་རེད།

ཆོས་སྒྲོན། ཞི་ལི། ཁྱོད་འགྲོ་__________། དགེ་གྲན་གིས་ཁྱོད་མི་བསྡིག

3. **སངས་རྒྱས།** ཨ་ཕ། ཨ་མ་གིས་ང་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་སོང་ཟེར།

དོན་འགྲུབ། ཞི་ལི། ཁྱོས་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོས་______། དེ་ཞོང་གིས་ཁྱོའི་ལས་ཀ་མ་རེད། ཁྱོས་ཡིན་ད་མིན་ད་ལས་བྱ་འབྲི་དགོས།

4. **ཨ་མ་གྲན་མོ།** སངས་རྒྱས་གིས་ཁོ་འགྲོ་________ཟེར། དོན་འགྲུབ་གིས་སངས་རྒྱས་འགྲོ་________ཟེར། དེས་ན་ང་འགྲོ། ལོ་གྲས་ན་ལས་ཀ་ཧེ་མང་རེད།

ཆོས་སྒྲོན། ཨ་མ། ཁྱོས་དེ་ཟེར་ཨེ་__________། དོན་འགྲུབ་གིས་ཁྱོད་ལས་ཀ་སྟེར་འདོད་ནི་མ་རེད། ཕྱུགས་ཟོག་གི་བཟླ་ཁུར་གེ་སོང་__________ནི་རེད།

5. **ཨ་མ་གྲན་མོ།** སྨི་གྲས་ན་ཁ་ལྟག་རེད། ལས་ཀ་མ་ལས་ན་__________།

དོན་འགྲུབ། ཨ་མ། ཁྱོས་དེ་མ་ཟེར། ཕྱུགས་འཚོ་གི་ང་སོང་________། ངས་ཁྱོད་སྨུག་ག་མི་གཏོད། ད་ཁྱོད་ལོ་ཆེ་གི ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་འགྲོ་མི་________།

6. **སངས་རྒྱས།** ང་འགྲོ་__________ན། ཨ་མ་གྲན་མོ་ར་འགྲོ་__________། ང་ལོ་ཆུང་གི ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རན་མ་རེད། མུར་གེ་ལོ་ཆེ་གི ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རན་མ་རེད།

7. **དོན་འགྲུབ།** སངས་རྒྱས་བདེན་གི ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་འགྲོ་__________། འདི་ཆོས་སྒྲོན་ར་དེད་གཉིས

ཀའི་ལས་ཀ་ཡིན།

ཚོས་སྔོན། ཨ་མ། ཁྱོས་ལྷ་རྩལ་དེ་མོ་འཛིན་__________། དོན་འགྲུབ་བསོད་རྒྱུ་མ་རེད།

8. **ཨ་མ་རྣམ་མོ།** འདི་མི་__________། གན་མི་__________། སྨི་རྣམས་ན། ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་མོ་རེད། ད་ངས་ལུས་ར་མི་ཁྲུག་གི

8.14 --ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད

ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད		
Tibetan	English	Notes
ཧོ་ཞག་ཁུར་གེ་བོད་ན་ཡོད་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	He may be in Tibet these days.	This phrasal complement describes the clause before ན, signifying *possibility* or *likelihood*.
བྱ་བ་འདི་ནངས་ཀ་འགྲུབ་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	This job may well be finished tomorrow.	
ཞ་ཡས་འདི་གཟུགས་ཆེ་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	This child may get physically large.	

Notes-11

1. **ན་...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད:** *ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད* is a negative phrasal adjective, which means *likely*, *possible*, etc. It is usually used, as the predicative complement, to modify what the clause expresses. Negative adverbs are put in the clause, e.g., ཁུར་གེ་མི་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། (It is possible that he would not come.) He might not come.
2. **ན...ཐང** and **ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད:** They are alternative.

Exercise 26 Make a question for each statement using དགོས, ཐུབ, ན་ཚོག, ཉན, ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད, ན་ཐང, ཡིན་ད་མིན་ད, ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས, etc.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཁྱོས་ཐ་མག་འཐེན་མཚམས་བཞག་ན་འདོད་གི

ཁྱོས་ཐ་མག་འཐེན་མཚམས་བཞག་ན་ཨེ་ཚོག

Without modals

1. ཁྱོའི་ལག་གི་ཟ་མ་དེ་ཞིམ་མདོག་ཆེ་གི ངས་ར་ཟོས་ན་འདོད་གི
2. ནམ་མཁའ་ནས་མེ་ཏོག་བཀད།
3. གློག་བརྙན་ན་ལྷ་ན་དེང་ཐོག་པ་སེ་དགོས་ནི་རེད།
4. སྐྱོད་ཁང། སྐྱོད་ཁང། ངས་གཅིན་ཤོར་གོ་གི
5. ནངས་ཀ་ང་སྟོན་མོ་གཟིག་ག་འགྱོ་དགོས།
6. ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན་ཁྱོའི་ལུས་ཕུང་ང་གནོད་ནི་རེད།
7. སྨན་པ་གིས་ཞ་ཡས་གིས་ཟས་མངར་མོ་སོས་ན་མི་ཧ་ཟེར།

With modals

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________

8. ནད་པ་སྨན་པར་སྟོན་རྒྱུ་བྱ་བ་གལ་ཆེན་རེད། སྨན་ཁང་ང་ཁྲིད།
9. གནམ་ངོ་རུབ་ཐལ། ཚ་སྨུགས་ར་ཆེ་གི གནམ་འབབ་ཁ་རེད།
10. རོགས་པ་ཚང་མ་ཡར་མར་ར་བུད་ཐལ། ང་ཁེར་རོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
11. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ། ཁང་བ་དེ་ལྷ་ཁང་གཟིག་རེད། ནང་ང་མ་འགྲོ།
12. ངོ་དགོང་ཨ་ཕ་ཁྲིམ་ན་ཡོད། ཆང་འཐུངས་ན་ཁུར་གེས་ཤེས་འགྲོ།
13. ནངས་ཀ་སློབ་གྲྭ་ན་རྒྱུགས་གལ་ཆེན་གཟིག་ཡོད། ངས་ཆད་གི་མི་འཇུག
14. ཁུར་གེས་ཡོང་ཟེར། རེད་དྲ་ཁུར་གེར་མཐའ་གཅིག་ག་སློམ་མཁན་མེད།

8. ____________________
9. ____________________
10. ____________________
11. ____________________
12. ____________________
13. ____________________
14. ____________________

Exercise 27 Complete the statements about *what can, might, should,* and *must be done*. Use infinitive cases and negative adverbs if necessary. Leave blank if they are already complete.

དཔེར་བརྗོད། Positive: ངས་ཞ་ཡས་ཡིན་ན་མིན་ད་གཞོར་དགོས། Negative: ངས་ལས་ཀ་དེ་མོ་ལས་རྒྱུ་ཡིན་ད་མིན་ད་མིན།

Positive statement	Negative statement
1. ང་དོ་ཚོགས་གི་རས་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་འགྲོ་________།	རེད་དྲ་ང་ལོ་བདུན་གི་སྟེང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་འགྲོ་________།
2. མྱི་རྒན་པ་ཡོང་ན་ཡར་ར་______ལངས་________།	མྱི་ལོ་ཆུང་ཡོང་ན་ཡར་ར་ལངས་________།
3. བྲག་ཁ་དམའ་ས་ནས་ཕྲེད་འདུག་________།	ས་ཆ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ས་ནས་ཕྲེད་འདུག________།
4. བོད་ནས་ལུག་ཤ་མང་ང་ཟ་________།	རེད་དྲ། ཕག་ཤ་ར་ཉ་ཤ་མང་ང་ཟ________།
5. དགེ་རྒན་དེ་ཐ་མག་འཐེན་________དགའ་གི	ཁུར་གེས་ཐ་མག་འཐེན་ན། སློབ་མ་ཟོ་ནང་ནས་འདུག་________།
6. དོན་དག་འདི་གྲོས་ཡས་________དུས་ཚོད་ཡོད།	དོན་དག་འདི་རེབ་གཅིག་ག་ཐག་གཅོད་______མགྱོགས______།
7. ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡན་གི་མྱི་དར་མ་གིས་ཆང་འཐུང་______།	རེད་དྲ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་མན་གི་ལོ་ཆུང་རིགས་གིས་________།
8. རང་གི་མ་སྐད་སློབ་________རྩ་མོ་རེད།	རེད་དྲ། སྐད་རིགས་གཞན་པ་སློབ______རྩ་མོ་ཡིན________།
9. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཡག་གི གནམ་གྲུ་འཕུར་__ཁོ་ཐག་རེད།	ཁ་རྩང་ནམ་ཟླ་མི་ཧ་གི གནམ་གྲུ་མང་ང་གཟིག་འཕུར་________།
10. ངེད་གཉིས་ཀ་དོ་དགོང་གི་སྟོན་ཐོག་ག་འགྲོ______།	ངེད་གཉིས་ཀ་ཁ་རྩང་གི་སྟོན་ཐོག་ག་________།
11. ད་དུས་ཚོད་འཕྱི་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུལ་བ་འགྲོ______།	ད་བོ་དུས་ཚོད་སྔ་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུལ་བ་འགྲོ________།
12. ངའི་ཨ་མ་ཡིན་ད་མིན་ད་སྨན་པར་སྟོན་______རྒྱུ་རེད།	ངས་བལྟས་ན། ཤུར་གེ་སྟོན་________རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 28 Put in appropriate adverbial phrases, modals, and auxiliaries in the match-making dialogue. Use infinitive cases if necessary.

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ངེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་ར་ཁྱོད་ཚང་གི་ཞི་མོ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཡོད་གི དེ་ཁྱོས་ར་ཤེས་ནི་རེད། ང་དེ་རིང་ཁྱེད་གི་ཞི་མོ་མནའ་མར

སློང་གི་ཡོང་ནི་ཡིན།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཁྱོད་ཚང་ར་དེད་ཚང་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་ཆ་རྒྱུས་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་ད་ད་ད་འཕད་གི་ཟེར་__________དཀའ་མོ་རེད། ངས་རྟན་མོ་ར་ཅིག་འདྲི་དགོས་རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ཁྱེད་གི་ཞི་མོ་ངའི་སྨྱིག་འོག་ནས་ལག་ཆགས་ནི་རེད། ངས་མུར་གེ་རང་གི་ཞི་མོར་བརྩེས་______། ཁྱོས་དེའི་ཐོག་ནས་སེམས་ཁྲུར་ཡས་མི་______།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ དེ་ད་ལོས་ཡིན། ཤག་པོ་དགའ་པོ། རེད་དྲ། མ་སྨད་གཉིས་ཀ་མེད་ན། ང་ཁེར་རོས་ཐག་གཙོད་__________། དེས་མི་ཚད་ཤ་ཉེ་གཞན་པ་རིགས་གེར་ར་བཤད་__________རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ དེས་ན་ང་ནངས་ཀ་ཕྱིར་ར་ཡོང་ན་ཨེ་__________།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཆོག་གི ནངས་ཀ་ཕྱི་དྲོ་ཤོག དེ་དུས་ངེད་ཚང་གི་སྨི་ཚང་མ་ཡོད། ཤ་ཉེ་ཆ་རེ་ར་ཡོད་______།

ཕྱི་ཉིན་གི་ཕྱི་དྲོ།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཞི་མོ་འཕད་གི ངེད་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་ལོས་འཕད། ཁྱོད་ཚང་འགྲུལ་ལྷས་ཡག་གི དེའི་ཐོག་ག ངེད་ཚའོ་ཚང་མ་བཟང་ས་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ དེས་ན་དེ་རིང་ཆང་ས་བརྒྱབ་__________། ཆོག་ན། ངས་གཉེན་རྟགས་གི་ཆང་འཁྱེར་ཡོང་གི་འདུག

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ __________། ཉིན་མ་ཆ་ཅིག་གི་ནང་ང་གཉེན་ཆང་བླུད་ན་རེད། དེ་དུས་སྤུ་སྨི་ཚང་མ་སྤེ་བ་ནང་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ དོ་ཚིགས་ལོ་ནང་ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ན། ཁྱོས་བལྟས་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ལོ་ནང་ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་__________། དོ་ཚིགས་རྟན་མོ་གི་ཨ་མ་མ་ལོ། སང་ལོ་གི་ལོ་སྟོད་ར་ཡས་ན་ཨེ་______།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ཆོག་གི ཆོག་གི ཨ་རོ། བཟང་ས། ལོ་སྟོད་ར་ཞི་མོ་ཡིན་ད་མིན་ད་སྐྱེལ་ཡོང་________། དེ་ད་ངའི་རེ་བ་ཁེར་རོ་ཡིན།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཆོག་གི དེ་ངས་བྲང་ཁར་བརྒྱབ་ནི་ཡིན།

8.15 --Use of འཇུག

Example	Past tense	Present tense	Notes
ཞ་ཡས་ཚང་མ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་	བཅུག	འཇུག	❶Implies *someone gets / let something be done.* ❷Connotes *someone is asked, made, allowed,* or *let to do something*.
ཞི་ལི་ལོ་ཆུང་དེ་ཐ་མག་འཐེན་གི་			
ནད་པ་དེ་སྨན་ཁང་ང་འདུག་གི་			

Example	Positive imperative	Negative imperative	Notes
གླུ་དབྱངས་གི་སྒྲ་ཆེ་གི་	ཅུགས།	མ་འཇུག	*Let* is the closest English equivalent.
སློབ་མ་ཟོ་གློག་ཀླད་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་			
ཨ་ཕ་ཆང་རྒྱུན་དུ་འཐུང་གི་			
ཟ་མ་ཞིམ་པོ་དེ་ལད་གི་			

Exercise 29 Translate the English statements into oral Amdo. Use འཇུག, བཅུག, and ཆུགས.

English	Tibetan
1. They made me do it.	1. ______________
2. I wasn't allowed to go.	2. ______________
3. They didn't allow anyone to go there.	3. ______________
4. Mother, please ask Father to let me go!	4. ______________
5. You are not allowed to smoke here.	5. ______________
6. Will they allow us to do it?	6. ______________
7. I was allowed to take a trip.	7. ______________
8. Who let them come in?	8. ______________
9. He found it difficult to make him understand.	9. ______________

Exercise 30 Make each statement complete using འཇུག, ཉན, or ན་ཆོག.

1. འཇར་མན་ནས་ཀྲུང་གོའི་ཤོག་སྐོར་བཀོལ______________།
2. བོད་ནས་སྨྱིང་སྲིང་གི་བར་ནས་ཕོ་མོ་གི་དོན་དག་བཤད______།
3. སྨྱི་དགའ་གཟིག་བཅའ་ན། སྨྱི་གཞན་ན་ཁོག་གནག་བཅའ་____།
4. སློབ་གྲྭ་ནས་ཞ་ཡས་ཟོ་ཡོན་ཏན་སྦྱོང་________________།
5. སེམས་ཅན་གསོད་__________། རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད།
6. བཟོ་གྲྭ་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟ་གི་_____། རེད་དྲ་ཁ་བརྡ་ཡས་____།
7. རྒན་མོ་འདིར་ན་ཚ་ཆེ་གཟིག་ཕོག་ཡོད། ཡུའུ་ནས་འཛོག་_____།
8. བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ཤ་བསྲེག་______། དེ་འཛེམ་རྒྱུ་གཟིག་རེད།
9. གྲྭ་ཤག་ནས་ཞི་མོ་གཟིག་ཞག་འདུག་ཡས་གི་འཇུག་_______།
10. གཞན་ན་འགོམ་ཡུག་གཏོང་______________________།
11. གསང་གཏམ་འདི་བཤད་______། དེ་མིན་ཆག་སྒྲོ་ཡོང་རྒྱུ་རེད།

འགྲོ and ཡོང as auxiliaries

They are often combined with verbs as morphemes.

Word list		Tibetan		English
འཁྱེར་འགྲོ	འཁྱེར་ཡོང	ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་ངས་**འཁྱེར་འགྲོ**།	རེད་དྲ་ངས་ནངས་ཀ་**འཁྱེར་ཡོང**།	I take your garment but will bring it back tomorrow.
བུད་འགྲོ	བུད་ཡོང	འགྲུལ་བ་ཟོ་སང་ཉིན་**བུད་འགྲོ**།	ལྷངས་འཁོར་དུས་ཐོག་ག་**བུད་ཡོང**ན།	If the bus comes on time, the guests will depart tomorrow.
བྲོས་སོང	བྲོས་ཡོང	ན་ཞིང་ཞི་མོ་འདི་གནས་ར་**བྲོས་སོང**།	དོ་ཚོགས་སྐུར་གེ་ཕྱིར་ར་**བྲོས་ཡོང**།	This girl eloped last year but escaped back home this year.
འཕུར་འགྲོ	འཕུར་ཡོང	ང་དེ་རིང་པེ་ཅིན་ན་**འཕུར་འགྲོ**།	རེད་དྲ་གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་**འཕུར་ཡོང**།	Today, I fly to Beijing but will fly back next week.
Notes	འགྲོ expresses *outwards* and ཡོང *inwards* and, combined with འཁྱེར, for example, འཁྱེར་འགྲོ and འཁྱེར་ཡོང, respectively, meaning *take* and *bring*.			

འཇུག with spontaneous and / or active verbs

This table shows how འཇུག with spontaneous verbs is different from its use with active verbs.

With spontaneous verbs	English	With active verbs	English
ངས་རླུང་འཁོར་**འཁོར**་གི་བཅུག	I let the fan run.	ངས་འཁོར་ལོ་**བསྐོར**་གི་བཅུག	I had (someone) rotate the wheel.
ཞིང་ནང་ནས་རྩྭ་**སྐྱེ**་གི་འཇུག	Weeds are allowed to grow in the field.	ཞིང་ནང་ནས་སིལ་སྡོང་**འཛུགས**་གི་མི་འཇུག	(People) are not allowed to plant fruit trees in the field.
གསར་བུ་ཟོ་**ངར་ལངས**་གི་མ་འཇུག	Don't let the young guys get excited.	གསར་བ་ཟོར་ངར་**སློད**་གི་མ་འཇུག	Don’t let (someone) stimulate the young guys.
ཁང་བའི་ནང་ང་ཉི་མ་**ཤར**་གི་ཆུགས།	Let the sun shine into the house!	མེ་ཏོག་གི་སྟེང་ང་ཉི་མ་**འགོག**་གི་ཆུགས།	Ask someone to block the sunlight from shining on the flowers.
Notes	❶With spontaneous verbs, it indicates *something is allowed* or *not allowed to keep its way*. ❷With active verbs, it indicates *someone allows* or *doesn't allow another person to do something*.		

རྒྱུ Its grammatical functions are further dealt with: infinitive case indicative and future tense indicative.

With ཡོད		**With ཡིན / རེད**	
Tibetan	English	Tibetan	English
དཔྱིད་ཀ་ཞིང་པ་ཚོར་**ལས་རྒྱུ་**མང་ང་ཡོད།	The farmers have much to do in the spring.	ཁྱོད་འགྲོ་འདོད་ན་ར། ང་འགྲོ་**རྒྱུ་མིན**།	I will not go even if you want to go.
ད་བོ་ལམ་རིང་ང་**འགྲོ་རྒྱུ་**ཡོད།	There is still quite a distance to go.	བལྟས་ན་གནམ་འབབ་**རྒྱུ་རེད**།	It seems that it will rain.
ཁུར་གེའི་གཏམ་མ་**ཉན་རྒྱུ་**ཡོད།	His speech has something to listen to.	ངའི་སྐེད་པ་ན་གི ང་ན་**རྒྱུ་རེད**།	There is a pain in my back. I think I will get sick.
དེ་རིང་སྡེ་བའི་ནང་ན་ལྷད་མོ་**ལྟ་རྒྱུ་**ཡོད།	There is a performance in the village to enjoy.	ངེད་ཚོ་བོད་ར་འགྲོ་**རྒྱུ་ཡིན**།	We will go to Tibet.
…རྒྱུ་ཡོད		**རྒྱུ + indefinite article + *be* verb**	
ང་ལ་དོན་དག་གསུམ་བཤད་**རྒྱུ་ཡོད**།	I have three points to mention.	དངོས་པོ་འདི་བཀོལ་**རྒྱུ་གཞིག་རེད**།	This thing is something to be used.
ཟ་མ་ཟ་རྒྱུ་ར་འཛོག་**རྒྱུ་མེད་**གི	There is not enough food to eat and to save (keep some).	ལས་ཀ་འདི་རེམ་མ་ལས་**རྒྱུ་གཞིག་ཡིན**།	This work is one that should be done quickly.
བར་དེ་ན་ཁྱོད་ལ་སྡུག་**རྒྱུ་མེད**།	In that moment, you do not have anything to feel bad about.	འདི་ཚང་མ་འཚོང་**རྒྱུ་ཏག་ཏག་ཡིན**།	They (all) need to be sold.

ནང vs. གཞིག ནང is used as an exclamation and གཞིག is used as a reportive particle in past tense mood.

ནང		**གཞིག**	
ཞི་མོ་འདི་བྲིས་ན་མགྱོགས་གི་**ནང**།	How fast the girl writes!	ཞི་མོ་དེས་ཚང་མ་བྲིས་བཏང་**གཞིག**	The girl has written all. (reportive)
ཁྱིམ་ཚང་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད་**ནང**།	Wow, this family is so happy!	ཁྱིམ་ཚང་དེ་དེང་མ་མེད་པོ་ཡིན་**གཞིག**	That family was poor before. (reportive)
ས་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད་**ནང**།	Wow, this place is so enjoyable!	ས་ཆ་དེ་སྐྱིད་པོ་ཡིན་**གཞིག**	That place was a good place. (reportive)
རྒྱང་གོ་ན་མི་མང་གི་**ནང**།	There are so many people in China!	སྡེ་བ་དེ་མི་དཔུང་ཆེ་**གཞིག**	That village had a huge (amount) of man-power. (reportive)

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁང་སྟོན།

ཡུན་གཟིག་ག	for a long time	འགྲུལ་བ་ཟོ་ཡུན་གཟིག་ག་མ་ཐོན་ཐལ།
ཁང་སྟོན	house-warming party	ཁང་སྟོན་ཡས་ན་འགྲོ་སྒྲོ་ཆེ།
ངེས་ངེས་གིས	really	ས་ཆ་འདི་ངེས་ངེས་གིས་ཆེ།
ཁ་ཉེན	to listen to	སྐྱུང་ཀི་གིས་ལུག་གི་ཁ་མི་ཉེན།
སྐྱོགས	to turn; to disturb	ངེད་ཚང་ང་འགྲོ་ན་གཡོན་ན་སྐྱོགས་དགོས།
འདྲ་འདྲ	about; or so; similar	ང་ལ་སློབ་མ་སུམ་ཅུ་འདྲ་འདྲ་གཟིག་ཡོད།
ཁང་བརྩེགས	building	ཁང་བརྩེགས་འདིར་བང་རིམ་གསུམ་ཡོད།
བཞི་ཐོག་ཅན	four-storied	ཁང་བ་བཞི་ཐོག་ཅན་དེ་ན་ཉིང་ལས།
ཅ་ལག	things	ཅ་ལག་མང་ན་ཁང་བ་འཁོབས་ཧེ་ཆུང་ཡིན།
སྒོ་ཁ	entrance	ཚོང་ཁང་གི་སྒོ་ཁ་ན་མྱི་མང་ང་བཤར་ཡོད།
སྤོར	to move; to migrate	སང་ལོར་ངས་གཞན་གཟིག་ག་སྤོར་རྒྱུས།
ཁྱུག	to be able to carry / to take	ཧྲ་གི་ཁལ་བོང་བུས་མི་ཁྱུག
སྦྲུས	to mix	ངས་ཕྱེ་སྦྲུས། ཨ་མ་གིས་སྤོ་ཚོད་བཀྲུས།
སྣོ	to knead	འདམ་སྣོ་མཁན་ཟོ་རྒྱ་དག་དག་རེད།
སྐམས་ཤ	yak meat	བོད་ནས་སྐམས་ཤ་འཚོང་མཁན་ཁ་མཆེ་ཡིན།
གཙབས་མ	minced	ཤ་གཙབས་མ་རྒྱ་མ་གང་གིས་འདང་རྒྱུ་རེད།
བླུགས	to pour; to mould	སྐུ་འདི་ཟངས་གིས་བླུགས།
ཚྭ་ཁུ	salt	མྱི་ལ་ལ་གིས་ཚྭ་མེད་ན་ཇ་མི་འཐུང་།
གཡེར་མ	prickly ash	གཡེར་མ་ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད།
ལོག་ལོག	round; ball	ཁྱོའི་ལག་གི་དངོས་པོ་ལོག་ལོག་དེ་ཆི་གཟིག་ཡིན།
ཙོང	onion	ཙོང་བོད་གི་ཟ་མ་ཚང་མ་གི་ནང་ང་བཀོལ།
གཟེབ་མ	steamer	གཟེབ་མ་མེད་ན་མོག་མོག་འཚོད་མི་ཐུབ།
འཁོལ	to get boiled	ཆུ་བསྐོལ་ནས་འཁོལ་ཐལ།

གདུ	to seethe	ཆུ་གདུ་གི་ཡོད་དུས་དེམ་མ་རེག་མི་ཉན།
ཟས་ཕུད	nutritious food	འགྲུལ་བ་གལ་ཆེན་ན་ཟས་ཕུད་བསྐོལ།
རླངས་ཀ	steam	ཆུ་འཁོལ་ན་རླངས་ཀ་འཕྱུར་ནི་རེད།
ཐུ་ལི་ལི	steaming	ཟ་མ་ཚ་མོ་སྤྱིར་མ་གང་ངོ་རླངས་ཀ་ཐུ་ལུ་ལུ།
ཤིལ་ཏོག	fruit	ཤིལ་ཏོག་ཟོས་ན་ལུས་པོ་བདེ།
ལྗུགས	to be able to digest	ངས་ཟོས་ཟོས་ནས་ཁོག་ན་ལྗུགས་གི་མེད།
ལུས་སྲོ	physical strength / stamina	རྒྱ་བཟང་གི ཟོག་ག་ལུས་སྲོ་འབབ་གི་ཡོད།
ཟད	to be consumed; to wear out	ལས་ཀ་བ་ཟོ་ལུས་ཟུངས་ཟད་གི་ཡོད།
དེའི་ཀླད་ལ	in addition; on top of	སྐོར་མོ་ཉི་ཤུ དེའི་ཀླད་ལ་གསེར་འདི་སྟེར།
འཇུ	to grab	ངའི་ལག་པ་མ་འཇུ། ང་མི་བདེ་གི
ཁོག་ཚ	fever in chest	ཁོག་ཚ་རྒྱས་ན་ཁ་སྐོམ་ནི་རེད།
ཚ་སྨན	medicine for high fever	ཚ་སྨན་རྒྱུན་དུ་བསྟེན་རྒྱུ་གཞིག་མིན།
ཐུན་གཅིག	a meal; a dose	སྨན་ཐུན་གཅིག་འཐུང་རྒྱུ་བརྗེད་སོང་།
བསྟུད་རས	continuously; consecutively	ངས་བསྟུད་རས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་དཔེ་ཆ་བལྟས།
བསྟེན་སྤྲོལ	use (of medicine)	སྨན་པ། སྨན་འདི་བསྟེན་སྤྲོལ་ང་ཤོད་པ།
ཁ་འཛེར་ཆེ	to avoid certain food; picky (food)	ཞ་ཡས་འདི་ཁ་འཛེར་ཆེ། འདི་མི་ཟ་གན་མི་ཟ།
ལམ་བྲོ	provision; food prepared for a trip	ལམ་རིང་ཐུང་ང་ལམ་བྲོ་བཟུང་ན་ཧ།
གོ་རེ	bread	གོ་རེ་ཟ་རྒྱུར་ང་མི་དགའ།
ཏན་ཆད་ནས	other than; since	དེ་རིང་ཏན་ཆད་ནས་ཁྱོད་དེད་གཉིས་ཕ་བུ་མིན།
ཁ་ཐུག་ག	directly	ཞེ་ལེ། ཁ་ཐུག་ག་སློབ་གྲྭར་སོང་།
ཕར་ཚུར	back and forth	ཕར་ཚུར་ར་འཕྱུར་ན་གནམ་གྲུ་གོང་མི་དགའ།
འགྲོ་ཁ	when (someone) departs	ང་འགྲོ་ཁར་སེམས་ཧོང་གིས་སྡུག

བོད་པ་སླུ་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ལ་བཅར་འདྲི་བྱས་པ།

ཕུད	to issue; to get published	ན་ཞིང་རྩོམ་པ་པོ་འདིས་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཕུད་སོང་།
རྒྱུག་ཆེ	popular	དཔེ་ཆ་དེ་རྒྱུག་ཆེ་ན་བྲིས་བཙོག་རྒྱུ་མ་རེད།
སླེང	to talk; to mention	དོན་རྐྱེན་དེ་མ་སླེང་། སྨུར་གེ་ཡང་སྡུག་རྒྱུ་རེད།

སྒྲིན་ཐག	tape	སྒྲིན་ཐག་འདིའི་ནང་ན་གླུ་སྣ་ཚོགས་ཡོད།
འཚར་ལོངས	development; growth	ས་འདི་ན་དཔལ་འབྱོར་འཚར་ལོངས་འབྱུང་།
བག་ཆགས	impression	མཁས་པ་དེས་ང་ལ་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་གཟིག་བཞག
ཡར་གཏོག	encouragement	མྱི་བཟང་ང་ཡར་གཏོག་རྒྱག་དགོས།
འཕེལ་ཁ	trend; tendency	རང་དབང་བརྩི་ནོ་དེང་སང་གི་འཕེལ་ཁ་རེད།
བློ་སྒྲོ	mind; intelligence	བློ་སྒྲོ་ཡངས་ན་དོན་དག་འགྲུབ།
མྱིག་རྒྱ	horizon (in one's view)	མྱིག་རྒྱ་མེད་ན་ཁོག་རྒྱ་ཆུང་།
དེའི་འཕྲོར	thereafter	དེང་ཐོག་ཁུར་གེ་ངོ་ཁྲིག་ཐལ། དེའི་འཕྲོར་ངོ་ལྷུང་ཐལ།
ཕྱོགས་བསྡུས	collection	དཔེ་ཆ་འདི་རྩོམ་ཡིག་ཕྱོགས་བསྡུས་གཟིག་རེད།
མཁས	to be versed; to be skillful	ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་ཞི་མོར་མཁས།
སྟེགས་བུ	stage; platform	སྟེགས་བུ་སྟེང་ང་འབུད་ཀྱོ་རྩ་མོ་མ་རེད།
རྒྱབ་སྐྱོར	support	རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་ན། མེད་པོ་ཟོས་དཀའ་གོ་གི
ཅག་ག་ཡས	to put in order; to make neat	ཚུགས་ཀ་མེད་ན་ར་ཅག་ག་བཅའ་དགོས།
ཁྱད་པར་བ	special; unique	རྟོ་འདི་ཁྱད་པར་བ་གཟིག་མ་རེད། རང་གའི་རེད།
ཉམས་འགྱུར	deportment; bearing	ཁྲོས་གར་མཁན་དེའི་ཉམས་འགྱུར་ར་ལྟོས་ར།
ལོ་ཉུང	young	དེང་སང་ལོ་ཉུང་མང་ང་གཟིག་གྲབ་རྒྱུགས་རེད།
ད་སོམ	just now	ངས་ཟ་མ་ད་སོམ་ཟོས་བཏང་།
དྭངས་མོ	clear; good (physically)	ནད་པ་དེ་རིང་ལུས་ཁམས་དྭངས་མོ་རེད།
ལོ་ཐོང་ཐོང	prime of life	ལོ་ཐོང་ཐོང་གི་སྐབས་བ་དོན་ཆེན་སྒྲུབ་དགོས།
རེ་བ	hope; wish	ཁུར་གེ་མྱི་རེ་བ་ཆེ་འཛིན་མཁན་གཟིག་མིན།
ལས་དྭང	to be lucky	ཁུར་གེ་དཔོན་གོ་ས་གི་ཐོག་ནས་ལས་དྭང་གི་ཡོད།
ཏན་ཏིག་གིས	seriously; earnestly	བྱ་བ་ཏན་ཏིག་གིས་བསླབས་ན་འགྲུབ་ཡོང་།
གླུ་ཚིག	lyrics	གླུ་ཚིག་འདི་འབྲི་མཁན་བོད་གཟིག་མ་རེད།
དབྱངས	tone; melody	གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་གཉིས་ཀ་སྟོང་གིས་ཧྲ།
ཚོན་པོ	fat	ཤ་ཚོན་པོ་མང་ང་མ་ཟ།
མྱུག	to wander; to roam	ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་རྒྱལ་ནང་ང་མྱུག་གི་འགྲོ།
འཕུར	to fly	འཕུར་ཐུབ་མཁན་ཚང་མ་འདབ་ཆགས་མ་རེད།

གནངས་ཉིན	the day after tomorrow	གནངས་ཉིན་ང་ལས་ཁྱེངས་ང་མི་འགྲོ།
སྒོར་འཁོར	to get out; to wander outside	ངའི་ཞི་ལི་དེ་རིང་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་སྒོར་འཁོར།
བློ་རྩ་བརྟན	to be resolute	སློབ་མ་འདི་བོད་སྐད་སྦྱོང་རྒྱོར་བློ་རྩ་བརྟན།
ཅུར་རྒྱག	to make noise	ཅུར་རྒྱག་ན་སྒོར་སོང་། འདི་ནས་རྒྱག་མི་ཆོག
རྒྱུགས་སྤྲོད	to take an exam	རྒྱུགས་སྤྲོད་རྒྱུའི་ཉིན་མ་ཐོན་བདང་།
བསླབ	to teach	ཁྱེར་གེས་ལོ་བཞི་བཅུ་གི་རིང་བོད་ཡིག་བསླབ།
ཉེན་རྟོག་པ	police	ཉེན་རྟོག་པ་ཟོ་མི་ངན་དག་དག་རེད།
ནག་ཉེས	crime	ནག་ཉེས་མེད་ན་འཛིགས་དོན་མེད།
ཡིད་ར་ཤར	to remember	སྨར་གེ་རིག་ན་ངའི་ཨ་ཅེ་ཡིད་ར་ཤར་གི
ཨུ་རྩུགས	stubbornness	མྱི་ཨུ་རྩུགས་ཅན་རྙོག་གོ་ཁོ་རེད།
འགྱོག	to lift up	མྱི་སྟོབས་ཅན་འདིས་རྒྱ་མ་སུམ་བརྒྱ་འགྱོག་ཐུབ།
ནོར་འཁྲུག	mistake	ནོར་འཁྲུག་བྱུང་ན་ཡོ་བསྲང་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།
དམག་མི	soldier	དམག་མི་ཟོ་ལོ་ཆུང་རྐྱང་རྐྱང་རེད།
བཀོད་པ	idea; arrangement	མྱི་བཀོད་པ་ར་ཕག་ག་སྣ་དགོས་ཟེར།
བཀའ་བབས	to give an order	བཀའ་བབས་ནི་ར། དམག་ཟོ་མདུན་ན་མཆོངས།
དང་ལེན	to accept	གན་རྒྱ་འདི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་དང་ལེན་མ་ཡས།
ཉིས་འགལ	contradiction; dichotomy	ང་སེམས་ཉིས་འགལ་རེད། འགྲོ་ནང་མི་འགྲོ།

སྣེ་དཔོན་ཞིག་གི་གཏམ་བཤད།

ཡར་རྒྱས	development	ཡར་རྒྱས་ཡོང་དགོས་ན་སློབ་གསོ་གལ་ཆེ།
སྡུག་མོ	bad; miserable	འབྲོག་པ་མང་པོ་འཚོ་གནས་སྡུག་མོ་རེད།
ཚབས་ཆེན	serious	གངས་སྐྱོན་གི་གནོད་པ་ཧོང་གིས་ཚབས་ཆེན་རེད།
ཡན	more than; further than	དེའི་ཡན་ན་མ་འགྲོ། བྲག་ཁ་རེད།
གྲུམ་པ	river floor	སྟོང་པོ་མེད་ཐལ། གྲུམ་པ་ན་རྡོ་མིན་ད་མེད།
ལྡོན་ཤིང	shrubs	ལྡོན་ཤིང་རྒྱས་ན། ས་ཆ་བཙུད་མི་འཚེར།
མཚེར་མ	thorn; thorny shrubs	མཚེར་མ་བཙུགས་ན་ཟོག་ལུག་ནང་ང་མི་ཡོང་།
སྤྱང	grassy land	སྤྱང་ནས་བསྡད་ན་སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།

སྒེར	private	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་སྒེར་རེད།
རྩ་རྫོགས	extermination	ན་ཉིང་གི་ལོ་ཏོག་དོ་ཚིགས་རྩ་རྫོགས་ཡས་སོང་།
ཉེའུ་གསིང	grassy marshland	ཉེའུ་གསིང་ན་ལུ་གུ་གནམ་ལྡིང་ས་ལྡིང་།
རིང་ང	during; in one's life	ངའི་རིང་ང་ངས་རླངས་འཁོར་གཞིག་ཉོ་ཨེ་ཐུབ།
ཆར་ཆུ	rainfall	ཆར་ཆུ་མོད་ན་རྩྭ་ར་ལོ་ཏོག་ཡོང་རྒྱུ་རེད།
འཛོམ	to be rich; to be plentiful	དེ་བ་ཚང་ང་མྱི་རྒྱུ་གཉིས་ཀ་འཛོམ།
དབང་ན་མེད	not to be in one's control	ཁྲིམ་ཚང་གི་དོན་ཆེན་ངའི་དབང་ན་མེད།
རྣམ་སྨིན	retribution	ལས་ངན་ན་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད།
ཚར་གཅོད	eradication; extermination	དགྲ་བོ་ཚང་མ་གཞུག་ནས་ཚར་གཅོད་བྱས་བཏང་།
རི་འདབས	bottom of a mountain	རི་འདབས་ན་ཆུ་བོ་གཉིས་འདྲེས་ཡོད།
རི་སྐེད	center of a mountain	རི་སྐེད་ན་རི་དྭགས་མང་ང་རྒྱུ་གི་ཡོད།
བྲེགས	to cut; to raze	ཞིང་པ་ཟོས་ཉིན་མ་ལྔ་ལོ་ཏོག་བྲེགས།
གཡང་ས	blessing place	གཡང་ས་ནས་ཕྱུགས་ཁ་དར།
སྣུམ་ཀྱིག་སེ	shiny; oily	ས་ཆ་འདི་སྣུམ་ཀྱིག་སེ། ཕྱུགས་ཟོག་ག་ཧ་རྒྱུ་རེད།
སྤྱི་ཐེར	naked; bare	རི་ཡོངས་རྫོགས་སྤྱི་ཐེར་རེད། རྩྭ་བ་གིས་མེད།
མགོ་ཁུངས	origin	ཁ་བཤད་ངན་པ་འདིའི་མགོ་ཁུངས་གང་རེད།
རི་ཤོད	lower part of a mountain	རི་ཤོད་ན་ཆུ་བོ་གཞིག་ཤང་ཤང་ཤང་།
བཤིག	to destroy	ཁང་བ་འདི་ཅང་མ་འགོར་ར་བཤིག་རྒྱུ་རེད།
ཐན་ལྟས	bad omen	ཕོ་རོག་གྲགས་ན་ཐན་ལྟས་ཡིན་ཟེར།
ཁ་ངན	bad speech; bad talk	ཁ་ངན་མ་བཤད། ཁ་ཐོག་ག་འགྲོ་ན་ཐང་།
ཆག་འཇིག	catastrophe	ཆག་འཇིག་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་ཤི་སོང་།
མི་རབས	generation	མི་རབས་གསུམ་མ་ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད།
མགོ་སེ་བཛ་ཅན	grey-haired	མགོ་སེ་བཛ་ཅན་གི་མྱིར་བདག་སྐྱོང་ཡས་དགོས།
གསར་མོ	young girl	གསར་བུ་གསར་མོ་ཟོ་ཚ་ཚ་རེད།
ཟོར་ར	sickle	ལོ་ཏོག་འབྲེག་ན་ཟོར་ར་ལག་ཆ་གཙོ་བོ་རེད།
སྟ་རེ	ax	ཡོན་ཏན་གི་སྟ་རེས་རྨོངས་པ་གི་སྟོང་བོ་གཅོད།
སྤོབས་པ་ཆུང	cowardly	སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་ཟོ་སྤོབས་པ་ཆུང་།

འཛོན་ཐང་ཅན	capable	མྱི་འཛོན་ཐང་ཅན་བློ་རིག་རྒོད།
སྐད་མགོ	pitch (of sound); volume	སྐད་མགོ་མ་མཐོ། ཞ་ཡས་གཉིད་ཡོད།
གནམ་འཛོ	precipitation	འཛར་མན་གནམ་འཛོ་ཧོང་གིས་ཆེ།
སྐྱེ	to grow; to be born	ཇོ་གསེང་ནས་སྔོང་བོ་རེམ་མ་མི་སྐྱེ།
བློ་འདོན་མཁན	consultant	བློ་འདོན་མཁན་གིས་རང་མགོ་ར་ཐོན་གི་མེད།
ཉུང་མཐའ་ར	at least	ཁྱུར་གེ་ཉུང་མཐའ་ར་ལོ་སུམ་ཅུ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཡར་ཞུ	report	དོན་དག་མེད་ན་ཡར་ཞུ་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུས།
བདག་སྐྱོང	management	ཁེ་ལས་གཉེར་ན་བདག་སྐྱོང་གལ་ཆེ།
ཨ་ཛྫ	good	མྱི་གྲབ་རྒྱུགས་དེ་ཞེ་ནས་མྱི་ཨ་ཛྫ་གཟིག་རེད།
བཅོལ	to entrust with	ལས་ཀ་འདི་ཨ་ཕ་གིས་ང་ལ་བཅོལ་སོང་།
གང་མགྱོགས་ཅི་མགྱོགས	as fast as possible	གང་མགྱོགས་ཅི་མགྱོགས་གིས་སོང་ན་མི་འགྱི།
ཁྱུག་མ	bag	ཁྱུག་མ་གི་ནང་ན་དངོས་བོ་གང་མང་ཡོད།
ཆ་ཡོད	familiar	མྱི་འདི་བལྟས་ན་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་ཅིག་རེད།
གོང་བུད	to increase in price	ན་ཞིང་གསེར་ར་གོང་བུད་བཏང་།
གོང་ཆག	to decrease in price	ཁང་བ་གོང་ཆག་ན། ཉོ་མཁན་ཡོད་ཁོ་ཐག་ཡིན།
ཁ་ལྷག	over; excessive; more than needed	འདི་བ་ཚང་ང་ལུག་སུམ་བརྒྱ་ཁ་ལྷག་ཡོད།
སྡུག་ག་གཏོད	to cause trouble	ཨ་ཕ་ལོ་ལོ། ཁྱོས་ང་སྡུག་ག་མ་གཏོད།
ཕྱིན་ཆད	henceforth	དེ་མ་ཟེར། ཕྱིན་ཆད་མུར་གེ་དགོས་དུས་ཡོད།
བསོད	to be delighted; to be pleased	ཨ་མ་རིག་ནི་ར་ཕྱུན་ཚོགས་བསོད་སོང་།
ཞིམ་མདོག་ཆེ	to look tasty	སྔོང་མགོའི་སིལ་ཏོག་ཞིམ་མདོག་ཆེ།
སྦྱོད་ཁང	bathroom	གྲོང་ཁྱེར་ནས་སྦྱོད་ཁང་རྙེད་དཀའ།
གནམ་ངོ་རུབ	to become downcast	བསྡུད་རས་ཉིན་མ་གསུམ་མ་གནམ་ངོ་རུབ་ཐལ།
ཚ་རླུགས་ཆེ	humid	ཚ་རླུགས་ཆེ་ན། ང་པེ་ཅིན་ན་མི་འགྲོ།
མཐའ་གཅིག་ག	entirely	ཁྱོས་མུར་གེ་མཐའ་གཅིག་ག་ངན་གི་མ་ཟེར།
མ་སྐད	mother language	རང་གི་མ་སྐད་བརྗེད་ན་ངོ་ཚ་ཡིན་ཟེར།
ཕག་ཤ	pork	ཕག་ཤ་དེང་སང་གོང་འབུད་གི་ཡོད།
ཉ་ཤ	fish	བོད་མི་རྒན་པ་ཟོས་ཉ་ཤ་མི་ཟ།

ཞག་པོ	intimate friend	ཁྱུར་གེ་ངའི་སྤྱི་ཚོགས་སྙིང་བ་གི་ཞག་པོ་རེད།
མ་སྨད	mother and daughter	མ་སྨད་གཉིས་ཀ་དེ་རིང་ཁྲོམ་མ་བུད་ཐལ།
འགྲུལ་ལྟས	the way people behave	ཁྲིམ་ཚང་འདིའི་འགྲུལ་ལྟས་ཡག་གི་ནང་།
གཉེན་རྟགས་བརྒྱབ	to become betrothed	ང་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ག་གཉེན་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད།
ལོ་སྟོད	the first half of a year	ད་ལོའི་ལོ་སྟོད་ར་ངའི་ཁེ་ཚོང་མ་ཧྲ་ཐལ།
བྲང་ཁར་བརྒྱབ	to guarantee; to promise	ངས་བྱ་བ་འདི་ལས་ཀྱོ་བྲང་ཁར་བརྒྱབ་ཡོད།
ཁོག་ནག	ill-intention	ཁོག་ནག་མ་ཡས། ཁྱུར་གེ་ར་སྙིང་མ་རྗེ།
འགོམ་ཡུག	stepping over one's head	གཞན་ན་འགོམ་ཡུག་བཏང་ན་མི་རུང་།
ཆག་སྒོ	accident	ཆག་སྒོ་བྱུང་ན་ར་ཉི་གཅིག་ར་ཞི་མེད།

སློབ་ཚན་དགུ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Classifiers
- མང; མང་ང; མང་ང་གཟིག
- དེ་མོ; དེ་མོ་གཟིག
- ཞུང; ཞུང་ཞུང་གཟིག; ཅོས་ཙ་གཟིག
- ཆ་རེ; ཆ་ཅིག; ལ་ལ; གཟིག; ཙང
- Adverb: *too*

Monks, Bla brang Monastery, Bsang chu County (Xiahe 夏河), Gan lho (Gannan 甘南) Tibetan Autonomous Prefecture, Gansu 甘肃 Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་པའི་བཟའ་བཏུང་།

བོད་མི་གིས་སྤྱི་བཏང་གིས་ཟ་མ་ཆི་གཞིག་ཟ་ནང་། བོད་གི་ས་རྒྱ་ཆེ་ནོ་གིས། ས་ཆ་རེ་རེ་བཟའ་བཏུང་གི་ཐོག་ནས་ཧོང་གིས་མི་གཅིག་ན་ཐང་། ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཕྱེ་ར། རྩམ་པ། ཞ་ར། མར་ར། འོ་མ་ལ་སོགས་རེད། སྔོ་བཟའ་མཁན་ཧོང་གིས**ཤུང་གི** ནང་སློས་སུ་འཁྲིག་ན། ནས་བོད་ཡོངས་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་**གཞིག**་རེད། བཟའ་བཏུང་གི་སྣ་ཁ་འདི་རིགས་བོད་མི་གིས་ལོ་རྫོ་སྟོང་ཕྲག་**ཆ་རེ**་གི་རིང་ང་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་ནི་རེད།

རེད་དྲ་དེང་སང་**ལ་ལ**་གིས་བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཟ་མ་མི་ཧྲ་ཟེར། **ལ་ལ**་གིས་བོད་གི་ཟ་མ་གི་ཡན་ན་ཟ་མ་གཞན་མེད་ཟེར་གི་ཡོད། ལྟ་ཚུལ་འདི་གཉིས་ཀ་དམིགས་གཞི་གཅིག་རེད། བོད་གི་བཟའ་བཏུང་ང་བཅུད་ཡོད་མེད་ཤེས་འདོད་གི་ཡོད།

ཟ་མ་བཅུད་ཅན་ཟ་རྒྱུ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེན་རེད། ལུས་ཁམས་གི་བདེ་སྡུག་ར་མི་ཚེ་གི་རིང་ཐུང་ང་ཐུག་ཡོད། བོད་གི་བཟའ་བཏུང་གི་ནང་ནས་གང་ང་བཅུད་ཡོད་ནང་། མཐའ་གཅིག་ག་འདི་བཅུད་ཅན་རེད། གན་བཅུད་ཅན་མ་རེད་ཟེར་མི་ཉན། གཅིག་ནས། ཟ་མ་སྣ་ཁ་གཅིག་གི་ནང་ན་ཟ་མ་གི་བཅུད་ཚང་མ་མེད། རེད་དྲ། མི་གི་ལུས་ཁམས་མ་བཅུད་སྣ་ཁ**མང་ང**་གཞིག་དགོས། གཉིས་ནས། ཟ་མ་བཅུད་བཟང་ངན་ར་ཁོར་ཡུག་ག་ཐུག་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁ་ཟས་སྡེབ་རན་རྒྱུ་ར་སྣ་འཛོམས་རྒྱུ་གལ་ཆེན་རེད།

མིའི་ལུས་ཟུངས་ཐོན་ས་གཙོ་བོ་ཕྱེ་ར་ཕྱུབ་མ། ནས་ཇོག འབྲས། ཐུག་པ་**ལ་སོགས**་རེད། ཟ་མ་འདི་རིགས་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་དང་པོ་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། བོད་གི་ཟ་མ་གི་ནང་ནས། གོ་རེ། ནང་སློས་སུ་རྩམ་པ་ཨ་ཏྲ་གིས་དགའ་པོ་རེད། རྩམ་པ་གི་ནང་ན་ཕྱུབ་མ་ར་ཡོད་ནོ་གིས། ཟ་མ་གཞན་པར་ལྟོས་ན་ལྟོགས་གསོད་ཆེ། ཁྲག་ནང་གི་ཀ་ར་ཡང་ཚད་འཚམས་པོ་གཞིག་ནས་འཛིན་ཐུབ། ཟ་མ་འདི་རིགས་རྒྱུན་དུ**མང་ང**་ཟ་དགོས་ཟེར། སྔོ་ཚོད་ར་སིལ་ཏོག**མང་ང**་ཟ་དགོས། འདི་རིགས་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། ཟ་མ་འདི་རིགས་སྙིང་ནད་ར་སྐྲན་ནད། ཁྲག་ཚད་མཐོན་པོ་སྔོན་འགོག་ཡས་ཀྱོར་ཕན། དེས་མི་ཚད། ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡན་གི་མི་རྒན་པོ་ཟེར་མཚོན་ན། མིག་མི་ཞར་ཀྱོར་ཕན་ཐོགས་ཆེ། དེ་མོ་ཡིན་ན་ར། བོད་གི་ནང་ན་སྔོ་ཟ་མཁན**ཅང**་མེད། ཤ སྲན་མ། འོ་མ། སྒོང་། ཉོ། ཕྱུར་ར་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་བཞི་པ་ར་ལྔ་བ་གི་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། དེའི་ཞོར་ར་ཉིན་གྲངས་ང་ཆུ**མང་ང**་འཐུང་དགོས་ཟེར་གི་ཡོད། སྐོར་ཁག་བཞི་པ་གི་ནང་གི་ཤ་ར། འོ་མ། ཉོ། ཕྱུར་ར། སྒོང་**མང་ང**་ཟོས་ན་མི་ཧྲ་ཟེར་གི་ཡོད། འདི་ཆ་བོའི་ནང་གི་རྫས་cholesterol སྙིང་ང་མི་ཧྲ་ཟེར། ལུས་སྟེང་ན་རྫས་འདི**ཤུང་ཤུང་གཞིག**ཡོད་ན་ལུས་ཁམས་མ་ཕན་ཟེར། རེད་དྲ་མང་སོང་ན་སྙིང་གི་སྡུག་ཡིན།

རེད་དྲ་ལྟ་ཚུལ་འདི་མི་ཚོགས་ཆེ་ས་ར་ས་མགོ་དམའ་ས། ལས་ཀ་བཟོ་གྲྭ་ནས་ལས་དགོས་ས་ནས་ཡོང་ནི་རེད། བོད་གི་འབྲོག་པ་ར་ཞིང་པ་ཟེར་མཚོན་ན**དེ་མོ་གཞིག**ཨེ་ཡིན། ས་མགོ་མཐོ་ས། ས་ཆ་འཁྱགས་ས། ལས་ཀ**མང**་ས་ནས་ལུས་ཟུངས་ལྷག་ཏུ་རྒྱས་དགོས་གི

གོས་བཟང་པོ་དབྱར་གསུམ་ཆར་གིས་ཟག མི་བཟང་པོ་དྲུག་ཅུ་ལོ་གིས་ཐུབ་ཟེར་ར། མི་རྣམས་ན། བཟའ་བཏུང་གི་ཐོག་ནས་རང་ཚོད་ལྷག་ཏུ་ཐིག་དགོས་ནི་རེད། ཟ་མ་ཇེ**ཤུང་ང**་གཏོང་རྒྱུ་གལ་ཆེ། དེ་མིན་ད་ལུས་པོ་ཇེ་ལྗིད་ཉན་འགྱོ། རྫས་ཀའེ་ཟེར་ནོ་དེ་ལྷག་ཏུ་དགོས་ནི་རེད། འོ་མ་ར།

ཕྱུར་ར་ར་ཞོ་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་རེད།

ངས་བལྟས་ན། ད་བར་གི་སྤྱི་གི་ལྟ་ཚུལ་འདི་བོད་ནས་ཧོང་གིས་མི་འཕྲོད་གི སྣུམ་ཟས་སྣུམ་ཆུ་མེད་ན། ལས་ཀ་ལྷི་མོ་བོད་གི་ཁོར་ཡུག་བཙན་པོ་འདི་ནས་ཁྲུག་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་ན་ར། སྔོ་ར་སིལ་ཧྲོག་གི་རིགས་**མངང**ཟོས་ན་ཚོག་ཚོག་རེད། གྲོང་ཁྱེར་གི་བོད་རིགས་གེར་མཚོན་ན། གང་ལོབས་ར་གང་འདོད་མིན་ན། ཁ་འཛེར་**རེ**ཡས་ན་བཟང་རྒྱུ་རེད།

9.1 --Classifiers

By container	By measurement	By whole piece	Others
ཆང་**དམ་བི**་གང	ཤ་**སྤྱི་རྒྱ**་གཅིག	ཤ་**ལེབ་མོ**་གཟིག	གསང་གཏམ་གཟིག
ཆུ་**ལྕུགས་ཐོ**་གང	གཡིས་**རྒྱུ་མ**་དོ	ཚོད་དཀར་**མགོ་ཏུ**་གསུམ	ཅ་ལག་གཟིག
སིལ་ཧྲོག་**ལྕུགས་གྲིན**་བཞི	གསེར་**ཧྲང་**དྲུག	ལོ་ཧྲོག་**སྙེ་མ**་གཟིག	གཙང་བོ་གཟིག
ཕྱེ་**ཁུག་མ**་གཅིག	ཀ་ར་**ཁེམ་བུ**་གང	ཤིང་**ལེབ་མོ**་གཉིས	གནས་ཚུལ་གཉིས
འོ་མ་**དཀར་ཡོལ**་གཅིག	ལུག་བལ་**དོས**་གཉིས	ཞི་ལི་**སྒོ་མགོ**་གཉིས	བྱ་བ་གཟིག
ཕྱུགས་ཟོག་**ལྟས་ར**་གང	རས་**ཡུག**་གཅིག	ཟ་མ་**ཐུན**་གཅིག	གོམ་པ་གང
སྨན་**ཤོག་སྒམ**་གང	ལོ་**འཁོར་མ**་གཅིག	ཟོག་**ཁྱུ**་བདུན	ཁྲིམ་ཚང་གཟིག
ཇ་**བག་ཆ**་གཉིས	རིང་ཚད་**མཐོ**་གང	ལྕུགས་**ལེབ**་གཅིག	ཚོང་ཁང་གཟིག

Notes-1

1. Measure words follow nouns, e.g., ངས་སྨྱུག་ཆུ་དམ་བི་གང་ཉོས། I bought a bottle of ink. They are often not used for the sake of convenience.
2. To measure by container, amount, etc., numerical words གང and དོ are used, respectively, equivalent to *one* and *two*, e.g., ཆང་དམ་བི་དོ་གིས་འདང་། Two bottles of liquor will suffice. / དངོས་པོ་དེ་སྐར་མ་གང་གིས་མི་ཁྱུག One *yuan* is not enough to buy that stuff.

Exercise 1 Write measure words and numerical adjectives in the blanks. Refer to the list of measure words above and on the next page.

དཔེར་བརྗོད། ཕུར་གེས་ལུག་ཤ་རྒྱུ་མ་དོ་ཉོས་ཐལ།

1. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། དོ་དགོང་ཤ་བཙོད་ཡ། ཤ་རྒྱུ་མ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུས།
   ཨ་མ། དོ་དགོང་རེད་གཉིས་ཀ་མིན་ད་མེད། ཤ____________མི་དགོས།
2. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ཁྱོད་ཚོན་པོར་ཉན་ཡོད་གི ད་ཁྲོས་ཟ་མ་____________ཟ་དགོས།

ཨ་མ། བདེན་གི ངས་ར་དེ་འདོད་གི་ཡོད། ངས་ལུས་ཤ་______ཞུད་གི་འདུག་རྒྱུ་ཡིན།

3. **ཞི་ལི།** འགྲུལ་བ་གིས་ཐུག་པ་______མ་ཐོས། ངས་བལྟས་ན། ཚོག་རྒྱུ་མ་རེད།

ཨ་མ། ཞོང་གིས་ཁོ་རྫུ་ཅན་གཞིག་མིན། རེད་དྲ་ཁ་འཛེ་ཆེ། ནན་མ་ཡས།

4. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ཞིང་ཁ་ན་སྐྱི་______། ཁོ་ཐོ་སྲུ་སྲུ་རེད།

ཨ་མ། འདི་ནས་ངས་ར་མི་རིག་གི ཁོ་ཐོ་སྲུ་སྲུ་ཡིན་རྒྱུ་ནང་།

5. **ཞི་ལི།** ཨ་མ་གི་སྨྱུང་གནས་གི་སྐབས་བ། ཟ་མ་______ཟ་ཨེ་ཉན།

ཨ་མ། སྤྱིར་བཏང་གིས་སྨྱུང་གནས་གི་ཉིན་ན་ཟ་མ་མི་ཟ།

6. **ཞི་ལི།** ཨ་མ་ཁྲོའི་རྩམ་པ་གི་ནང་ང་ཀ་ར་ཆི་མོ་གཞིག་དགོས།

ཨ་མ། ཀ་ར་______གཉིས་དགོས།

7. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། དེ་རིང་ང་གྲོང་ང་འགྲོ། ཇ་ཆི་མོ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུས།

ཨ་མ། ཇ་______ཉོས་ན་ཚོག་རྒྱུ་རེད།

8. **ཞི་ལི།** ཐོག་______རྟ་སྐོར་འདི་ནས་མ་རེད། རེད་དྲ་དེད་ཐོའི་རྟ་ས་ན་ཡོད་གི

ཨ་མ། སྐྱི་གཞན་པ་གིས་ལོ་གཅིག་ག་འདི་ན་རྟ་ས་གླུས་ཡོད། ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

9.2 --མང; མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག

མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག			
	Tibetan	English	Notes
Affirmative	ངས་ཟ་མ་**མང་ང་གཞིག**་ཐོས་བཏང་།	I had a lot of food.	*མང་ང་གཞིག* and *མང་ང* both mean *a lot of*
	ཁྲུར་གེར་རྒྱུན་དུ་འདོད་པ་**མང་ང**་ཡོད།	He is always demanding.	
	སློབ་མ་དེ་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**་རྣོ།	That student is so clever.	
Negative	གསུམ་གྲངས་ཀ་**མང་ང**་གཞིག་མིན།	*Three* is not a big number.	*དེ་མོ་གཞིག* means *so much*, *much*, or *like that*
	ཁྲུར་གེ་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་རྣོ།	He is not so clever.	
	ངས་སྒོར་མོ་**མང་ང**་ལག་ག་མི་འཛིན།	I do not take much cash.	
Question	ཁྱོད་སློབ་མ་དེ་མོ་**མང་ང་གཞིག**་ཡོད་ནས།	Do you have so many students?	*དེ་མོ* means *so many*, *much*, or *like that*
	ལྷ་ས་ན་མཇལ་བ་**དེ་མོ་མང་ང**་ཨེ་ཡོད།	Are there many pilgrims in Lhasa?	
	ཚོགས་ཐོག་ནས་ཁྱོས་**མང་ང**་གཞིག་ཨེ་ལབ།	Did you talk a lot at the meeting?	

1. **དེ་མོ་གཞིག** means *so*, *like that*, *so much*, and *so-so*, e.g., ང་དཔེ་ཆ་**དེ་མོ་གཞིག**་མེད། I do not have a book like that. / ང་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**་མེད། I do not have so much brain power. / ང་ཤ་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་དགའ། I don't like meat very much. / གློག་བརྙན་**དེ་མོ་གཞིག**་རེད། The film is so-so.
2. **དེ་མོ** and **དེ་མོ་གཞིག** are alternative.

Exercise 2 Put མང་ང, མང་ང་གཞིག, དེ་མོ, and དེ་མོ་གཞིག in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁུར་གེ་ཐུག་པ་དེ་མོ་གཞིག་དགའ། རེད་དྲ་ཁུར་གེའི་ཕྱིང་མོ་དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།

First half--positive

1. སློབ་མ་འདི་སློབ་སྦྱོང་ང་__________དགའ།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་__________ཕྱུག་པོ་རེད།
3. པེ་ཅིན་ན་མི་__________མང་།
4. ཁ་རྩང་ནམ་མཁའ་ན་སྤྲིན་__________ཡོད་གི
5. རྫ་ཐང་ན་དབྱར་ཁ་མེ་ཏོག__________ཡོད་གི
6. བོད་གིས་ཤ་__________ཟ་གི་ཡོད།
7. ཆུ་__________འཐུངས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཞེར།
8. ཞ་ཡས་ར་མི་རྒན་པ་རིགས་གིས་འོ་མ་_འཐུང་དགོས།
9. ཁྲོས་ཉིན་གྲངས་ང་ཆུ་__________འཐུང་གི་ཡོད།
10. ཁུར་གེ་མི་ལས་ཅན་རེད། བསོད་ནམས་____ཆེ་གི
11. ཐེངས་སྔོན་མ་ཁྲོས་གཏམ་__________བཤད་ཐལ།

Second half--negative

1. རེད་དྲ་ཁུར་གེའི་ནུ་མོ་__________།
2. དེའི་མི་གྲངས་__________།
3. རེད་དྲ་སྡེ་བ་འདི་ན་__________།
4. ཡིན་ན་ར་ཆར་__________།
5. རེད་དྲ་དགུན་ཁ་__________།
6. ཁོ་ཟོས་སྟོ་ཚོད་__________།
7. ཆང་__________འཐུངས་ན་མི་ཧྲ་ཞེར།
8. རེད་དྲ་རྒན་པ་རིགས་གིས་ཆང་__________འཐུང་མི་ཉན།
9. ངས་ཆུ་__________འཐུང་གི་མེད།
10. རེད་དྲ་མི་ཚང་མ་ལས་ཅན་__________མ་རེད།
11. དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ནས་__________མ་བཤད།

9.3 --ཉུང་ཉུང་གཞིག; ཙེས་ཙ་གཞིག

ཉུང་ཉུང་གཞིག			
Amount; quantity	ཆོས་འཕགས་གིས་སྒོར་མོ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བཀོལ།	Chos 'phags spends little money.	It means *a few*, *a little*, or *small amount*. It is used to modify something countable in number and measurable by portion and degree.
	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ན་མི་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཡོད།	This city has a small population.	
	ཀྲུང་གོ་ན་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་པ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཡོད།	There are a few Christians in China.	

ཙིོས་ཙོ་གཞིག			
Size; portion; degree	ངས་ཟ་མ་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་ཟོས།	I ate a little food.	*ཙིོས་ཙོ་གཞིག* means *a little bit* or *small*, referring to something measurable by size, degree, period of time, or portion.
	ཞི་ལི་གན་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་རེད།	That boy is small.	
	ང་ས་འདི་ནས་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་སྐྱིད་གི	I am a little bit happy in this place.	

Notes-3

1. **ཉུང་ཉུང་གཞིག** modifies amount and number, e.g., ཁུར་གེས་གནད་དོན་དེ་ར་འདང་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བརྒྱབ་ཐལ། He thought about the problem a little bit. / གྲྭ་བ་དེས་ཞལ་འདེབས་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བརྒྱབ་བཏང་། The monk made a small donation.
2. **ཙིོས་ཙོ་གཞིག** modifies size, portion, and degree, e.g., ཁུར་གེས་ང་ཤ་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་བྱིན་ཐལ། He gave me a small piece of meat. / ཚོ་བ་འདི་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་རེད། This tribe is small. / ནད་པ་**ཙིོས་ཙོ་གཞིག**་ཧེ་དགའ་རེད། The patient is a bit better.
3. **ཙིོས་ཙོ་བོ** means *the small one*, བོ indicating a latent definite article, e.g., ཞ་ཡས་**ཙིོས་ཙོ་བོར**་ཡི་ག་ཆེ་གཞིག་ཡོད་གི The small child has a big appetite.
4. **ཉུང** is often used as a complement, e.g., ད་ལོར་ལྷ་སན་ཡུལ་སྐོར་བ་མི་**ཉུང**། The tourists in Lhasa are not few this year.

Exercise 3 Complete the statements with ཉུང, ཉུང་ཉུང་གཞིག, and ཙིོས་ཙོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཟ་མ་ཉུང་ཉུང་གཞིག་ཟ། ཁུར་གེས་ཙིོས་ཙོ་གཞིག་ར་མི་ཟ་ཟེར།

1. སློབ་མ་________གིས་ལས་བྱ་བྲིས་མེད།	1. སློབ་མ་ལས་བྱ་བྲིས་མེད་མཁན་________།
2. ཁུར་གེ་ཟ་མ་________གིས་མི་རྒྱག	2. ཡིན་ན་ར་ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་________གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད་གི
3. ཁོ་ཚང་ན་ཁྱིམ་མི་________།	3. ངེད་ཚང་ང་ར་ཁྱིམ་མི་________ཡོད།
4. སྐོར་མོ་________གིས་དངོས་པོ་ཆུང་ཆུང་དེ་མི་ཁུག	4. དངོས་པོ་________གོང་དཀའ་མོ་རེད།
5. དཀོན་མཆོག སྐོ་ནས་________བདེ་འཇགས་མ་རེད།	5. སྐོ་ནས་________སེམས་ཆུང་བྱོས།
6. ཁྲོད་________་སྐུགས།	6. ང་སྐར་མ་________གི་ནང་ང་ཐོན་ན།
7. ལོ་གང་ངོ་གནམ་འཇོ་________།	7. སྟོན་ཀ་ལོ་ཏོག་________ལེན་དགོས་རྒྱུ་རེད།
8. ཁོ་ལོ་________རེད།	8. རེད་དུ་ཁོ་ཁ་ལོ་________མ་རེད།
9. མདང་དགོང་ཆང་________གཞིག་འཐུངས་ང་།	9. རེད་དུ་དེ་རིང་མགོ་ཏུ་________ཤེ་ན།
10. ངས་ཐུ་ཁུ་________ར་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།	10. རེད་དུ་རྒན་མོ་གིས་ཐུ་ཁུ་________་ར་མེད་ན་ཟ་མ་མི་ཞིམ་ཟེར།

9.4 --ཆ་རེ; ཆ་ཅིག; ལ་ལ; གཞིག; ཅང; ཁ་ཡས

ཆ་རེ; ཆ་ཅིག; ལ་ལ; གཞིག; ཅང; ཁ་ཡས			
	Tibetan	English	Notes
ཆ་རེ	ང་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱུ་**ཆ་རེ**་ཡོད།	I've something to say.	❶a number that is at least more than two ❷*some* or *a couple of*
	ཚོགས་ཐོག་ག་མི་**ཆ་རེ**་མ་ཡོང་ཐལ།	Some people did not come to the meeting.	
	ཁྲུར་གེས་ཐ་སྙད་**ཆ་རེ**་སྦྱངས།	He learned some vocabulary.	
ཆ་ཅིག	འབྲོག་ཁྱིམ་དེ་ར་རྟ་ར་**ཆ་ཅིག**་ཡོད།	The nomad household has several horses as well.	*several*
	ལུག་**ཆ་ཅིག**་མདང་དགོང་ལྷས་རར་མ་ཡོང་།	Several sheep did not come to the yard last night.	
	ང་སེལ་ཏོག་མང་ང་མི་དགོས། **ཆ་ཅིག**་གིས་ཚོག	I don't need a lot of fruit; several are enough.	
ལ་ལ	བོད་**ལ་ལ**་གིས་སྔོ་བབ་གིས་མི་ཟ།	Some Tibetans do not eat vegetables at all.	❶*some* ❷One singles out something from the majority.
	རྒྱལ་ཁབ་**ལ་ལ**་ད་བོ་ར་རྫོང་གིས་མེད་པོ་རེད།	Some countries are still very poor.	
	རྡུ་**ལ་ལ**་ད་བོ་མཚེར་གསར་ར་བསྐྱུར་མེད་གི	Some herder households have not yet moved to the new camp.	
གཞིག	ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཁྲུར་གེ་འགྲུལ་བ་**གཞིག**་ཡོད།	He has a guest these days.	an indefinite article
	ཞིང་བ་གཞིག་ཞིང་ཁ་**གཞིག**་ན་ཡོད།	A farmer is in a field.	
	མྱི་ཁ་ངན་དེ་སེམས་ནས་མྱི་དགའ་**གཞིག**་རེད།	The bad-mouthed person is a kind person.	
ཅང	དོ་ཞག་ཁྲོས་**ཅང**་ཨེ་ལས།	Did you do anything recently?	❶*anything* ❷used in questions, negative statements, and negative imperatives
	ཁྱིམ་ཚང་དེ་མེད་པོ་**ཅང**་མེད་གཞིག་རེད།	That family is poor and has nothing.	
	སེམས་མ་ཚེགས། **ཅང**་མ་ལས། ནད་དྲག་འགྲོ།	Do not be concerned and don't do anything! The sickness will be overcome.	
ཁ་ཡས	མེ་ཏོག་**ཁ་ཡས**་བཀད་ཡོད། **ཁ་ཡས**་བཀད་མེད།	Some flowers are in blossom and some are not.	*some* or *the half*
	སྡེ་བ་གི་**ཁ་ཡས**་སོག་པོ་ཏག་ཏག་ཡིན།	Half the village is Mongolian.	
	སེལ་ཏོག་**ཁ་ཡས**་ཟ། **ཁ་ཡས**་འཛོག	Eat some fruit and keep some.	

Notes-4

1. **ཆ་རེ** vs. **ལ་ལ**: ❶*ཆ་རེ* means *several* and it does not specify something, e.g., གནམ་གྲུ་**ཆ་རེ**་བར་སྣང་ན་ཡོད། Some airplanes are in the sky. ❷*ལ་ལ* means *some,* singling out the rest, e.g., སྡེ་བ་འདིའི་ནང་ནས་ཁྱིམ་ཚང་**ལ་ལ**་རྒྱ་རེད། Some households in this village are Chinese. It implies that most households are not Chinese.

2. **ཅང**: ❶It generally refers to inanimate things, signifying *any* in questions and *anything* in both negative statements and negative imperatives, e.g., ངས་ཐག་རིང་གི་ལུག་ཁྱུ་དེ་རིག་གི ཁྱོས་**ཅང**་ཨེ་རིག I can see the distant flock of sheep. Can you see any? / མི་རིག་གི ངས་**ཅང**་མི་རིག་གི No, I don't see anything. / ཟ་མ་གི་ནང་ང་**ཅང**་མ་འདེབས། Do not put anything in the food! ❷It is occasionally used to express *much* and *many*, e.g., ང་པེ་ཅིན་ནས་ལོ་**ཅང**་ང་མ་བསྡད། I didn't live in Beijing for many years. / ཁྲུར་གེ་ཀ་ར་**ཅང**་མི་དགའ། He does not like sugar very much.

Exercise 4 Write ཆ་རེ, ཆ་ཅིག, ཡ་ཡ, གཞིག, and ཅང in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁྲུར་གེས་གླུ་སྙན་མོ་གཞིག་ལེན་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཉན་སྙོ་ཡོད་གི་ཚུགས།

1. འགྲུལ་བ་མང་ན། ཤ་རྒྱུ་མ་གང་གིས་མི་ཆོག ཤ་རྒྱུ་མ་____________________ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
2. ང་གནའ་རྗེས་___________________________________ཡོད། ངས་ཚང་མ་འཚོང་རྒྱུ་ཡིན།
3. ཨ་ཕ་གིས་དོ་དགོང་མོག་མོག་བཅའ་ཟེར། དེས་ན་ཅོང་_________________________ར་དགོས་རྒྱུ་རེད།
4. སྨྱི་______________________ཟ་མ་སྨུམ་ཅན་ན་དགའ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྨུམ་ཟས་ལུས་ཁམས་མ་མི་ཧ་ཟེར་གི་ཡོད།
5. ངས་སློབ་གྲོགས་མང་ང་མགྲོན་ན་བོས་ཡོད། ངས་ལུག་______________________________བཤའ་འདོད་གི
6. ཁྱོས་ཚོ་ཁུ་ཟ་མི་ཉན་ཟེར། ངས་ཟ་མ་གི་ནང་ང་ཚོ་ཁུ་________________________________བཏབས་མེད།
7. ང་སྐྱིར་གིས་ཟ་མ་གི་རིགས་ཚང་མ་དགའ། རེད་དྲ། འདི་ནས་ཟ་མ་_____________________ཞིམ་པོ་མ་རེད།
8. ཉིན་མ་______________________________________གང་ངས་དབྱིན་ཡིག་བྱང་ཆུབ་པ་གཞིག་ཤེས་རྒྱུ་རེད།
9. སྨྱི་ཚང་མ་དེ་མོ་ངན་པ་གང་ནས་ཡིན། ____ཡིན་ན་ར།
10. དོ་ཚིགས་ང་ལྷ་སར་མི་འགྲོ། རེད་དྲན་ཉིང་ང་ཐེངས་མ་___________________________________སོང་ང།

Exercise 5 Write measure words in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། སྨན་པ་གིས་བལྟས་ན། ནད་པ་འདིས་ཟ་མ་ཉུང་ཉུང་ཟ་དགོས། ལུས་རྩལ་མང་ང་སྦྱོང་དགོས།

First half--positive

1. ཤ་__________་གིས་ཆོག་ནི་རེད།
2. དོ་ཞག་ང་ཤ་__________ཐོགས་ཡོད་གི
3. ཞ་ཡས་འདིས་དེ་རིང་གོམ་པ་__________སྤོས་བཏང་།
4. ལོ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་ང་ངས་དོན་དག་______གྲུབ་ཐལ།
5. གོན་རྒྱུ་__________ཁྲུར་གེས་ར་གཅིག་ཉོས་ཐལ།

Second half--negative

1. མང་ན་ར་ལུག་ཤ་ཤ་ཁོག་__________མི་དགོས།
2. ངས་ཟ་མ་__________་མ་ཟོས་ན་ར།
3. ཟླ་བ་སྟོན་མ་ནང་ང་ཁྲུར་གེ་__________ཡངས་ར་མི་ཐུབ།
4. ངས་ལོ་གྲངས་ང་__________མི་འགྲུབ།
5. རེད་དྲ་ངས་མདོག་__________ གློར་མི་འབབ།

6. ཟ་མ་གི་ནང་ཚྭ་ཁུ་__________ན་ཏྭ་ཟེར།

7. ངས་ཆང་__________ཉོས་བཏང་ང་།

8. མྱི་དེ་གིས་སྐད་ཆ་__________བཤད་ཐལ།

9. འཛིན་གྲྭ་ཆེ་བོའི་ནང་ན་སློབ་མ་__________།

10. དངོས་པོ་རྒྱུ་སྤུས་__________ཞན་གི་ཟེར།

11. བོད་ར་འགྲོན་སྒོར་མོ་__________གཟིག་དགོས།

12. ངས་ཁ་རྟུང་དེ་རིང་ཞི་ལི་__________དྲན་གི

13. ཁང་བ་__________གི་ནང་ང་མྱི་ཚང་མ་ཤོང་།

14. མྱི་མང་གི ད་བོ་དཀར་ཡོལ་__________དགོས་རྒྱུ་རེད།

15. ནད་པ་འདིས་སྨན་__________འཐུང་དགོས་གི

16. སྨན་པ་གན་__________བཙན་གི

17. མྱི་དེ་ཚང་མ་གི་ནང་ནས་__________ངས་ངོ་ཤེས།

6. ཟ་མ་གི་ནང་ན་ཚྭ་ཁུ་__________ན་མི་ཏྭ་ཟེར།

7. རེད་དྲ་རྒན་མོ་གིས་ང་ཚང་__________ར་འཐུང་གི་མི་འཇུག

8. རྒྱུན་དུ་ཁུར་གས་སྐད་ཆ་__________མི་བཤད།

9. རེད་དྲ་སློབ་མ་སློབ་ཁང་ན__________མེད།

10. ངས་བལྟས་ན་__________མ་རེད།

11. __________མི་དགོས། སྒོར་མོ་སྟོང་གཉིས་གིས་ཆོག་རྒྱུ་རེད།

12. རེད་དྲ། ཁུར་གས་ང་__________དྲན་གི་མེད།

13. ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད། ཁང་ང་__________གི་ནང་ང་ཚང་མ་ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད།

14. ངས་འཐུང་རྒྱུ་མིན། གཉིས་གིས་ཆོག དཀར་ཡོལ་__མི་དགོས་གི

15. རེད་དྲ། ཐེངས་གཅིག་ག་རིལ་བུ་__________འཐུང་མི་ཉན།

16. ངེད་གཉིས་ཀ་ལས་དབང་ཏྭ་གི སྨན་པ་བཙན་པོ་______ཐེམས་མེད།

17. རེད་དྲ་ཁུར་གས་__________ངོ་ཤེས་གི་མེད།

Exercise 6 **A religious activity is going to be held on behalf of an old man. Complete the dialogue between him and a man from his clan with measure words.**

ཁྲིམ་ཁ་ཡ ཁྲོས་ང་འཚོལ་གི་ཡོད་ཟེར། དེ་རིང་ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱུ་__________ཨེ་ཡོད།

ཁྲིམ་བདག ངས་མྱི་__________མངགས་བཏང་། རེད་དྲ་ཁྲིམ་ཁ་ཡ་གཅིག་ར་ལག་ག་མི་ཚུད་གི དཀྲུག་མཁན་ཁྲོད་མིན་ན་མེད་གི

ཁྲིམ་ཁ་ཡ དེ་ར་སྐྱོན་མེད་གི ཁྲོས་ཆེ་ཆེ་ཉོ་རྒྱོ། ཆེ་མོ་གཟིག་ཉོ་རྒྱོ་ཤོད་དྲ། ངས་ཚང་མ་ཉོ།

ཁྲིམ་བདག ནངས་ཀ་སྟེ་བ་ཡོངས་ང་དགོང་ཛ་ལྡུད་དགོས་ནི་རེད། དངོས་པོ་__________ད་བོ་དགོས་གི་ཡོད། ཤ མར། འབྲས། རྩམ་པ། འོ་མ། ཇ། ཀ་ར་རྫ་གིས་མི་འདང་གི དེ་མིན་ད་ཚྭ་ཁུ་ར་དགོས་གི

ཁྲིམ་ཁ་ཡ ལུག་ཤ་__________དཀྱུ་ཁ་རྟུང་ཉོས་བཏང་ང་། དེས་ལོས་འདང་། ཁྲོས་མ་ཤེས་ནི་མིན་ན།

ཁྲིམ་བདག ཨོ། དེ་ངས་མ་ཤེས། འབྲས་__________ཡིན་ད་མིན་ད་དགོས་གི ཁུག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་བརྒྱ་དགོས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ ཁུག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་__________ཨེ་དགོས། ངས་བལྟས་ན། སྒོར་མོ་བདུན་ཅུ་གིས་ཆོག་རྒྱུ་རེད།

ཁྲིམ་བདག མར་ཚང་མ་ཚར་ཐལ། __________ར་ལུས་མེད། འགྲུལ་བ་ཟེ་ཡོང་ན། མར་__________དགོས་རྒྱུ་རེད།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ དུ་ཕྱི་ངས་ཤིང་མར་མང་ང་གཟིག་རིག་ག གོང་ར་__________བདེ་གི མར་གི་དོད་ར་ཤིང་མར་ཉོས་ན་ཨེ་ཆོག

ཁྲིམ་བདག ཤིང་མར་མ་ཉོ། དེ་ང་ངས་ར་ཤིང་མར་__________ཉོས། མར་ར་མི་དོ་གི གསོན་དགེ་ཚེ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཅིག་རེད། ད་ཐེངས་གོང་ང་__________མ་ལྟ།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ ཆོག་གི འོ་མ་ད་བོ་སྟོད་གསུམ་ཡོད་གི དེ་ཡིན་ན་ར། འོ་མ་ཉོ་རྒྱུས།

ཁྲིམ་བདག དེ་གིས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ནངས་ཀ་ཇ་འཐུང་མཁན་________ཡོད་ནི་རེད། སྔ་བ་གི་སྒྱི་གི་ཐོག་ག ངའི་ཤ་ཉེ་ཕལ་ཆེར་དྲུག་ཅུ་བདུན་ཅུ་ཡོང་རྒྱུ་རེད། འོ་མ་སྣུམ་གཅིག་གི་ནང་ན་འོ་མ་________ཉི་ཤུ་ཡོད་རྒྱུ་ཤེ་རེད།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ སྣུམ་________གི་ནང་ན་འོ་མ་________མེད། ཏ་ལམ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ཡོད། འོ་མ་________གི་ནང་ང་ཚུ་ར་བརྒྱབ་ཡོད་གི

ཁྲིམ་བདག དེས་ན་ཁྲོས་ལྟོས། ཆི་མོ་གཟིག་དགོས་ན་________ཉོས། དེའི་རྗེན་ཚད་ནས་ཀ་ར་རྡོ་བག་ཐུམ་________དགོས་གི་བག་ཐུམ་བཙུ་ཐམ་པ་ཆི་མོ་རེད།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ དེས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད། གནངས་ཉིན་ད་བོ་གྲྭ་བ་ཚང་མ་འདོན་གི་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་དུས་ར་ཀ་ར་________དགོས་ནི་རེད།

ཁྲིམ་བདག ཚོག་གི དེ་མིན་ད་གཞན་པ་ཉོ་རྒྱུ་ཤེ་ཡོད།

ཁྲིམ་ཁ་ཡ དེ་རིང________བྲོས། གཞུག་ནས་ཉོ་རྒྱུ་བྱུང་ན། ང་འོར་གིས་སོང་ན་ཚོག་གི

ཁྲིམ་བདག ད་ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད། སྒྱི་གོ་ཆོད་ཁྱོད་ཁེར་རོ་རེད། ཁྲིམ་ཁ་ཡ་གཞན་པ་ཚང་མ་བྲོས་སོང་ཁ་རེད། ཡང་ཁྱོད་འགྱོ་དགོས་ཐལ།

9.5 --ཐལ; སོང; ཡོད; and དྲགས with monosyllabic adjectives

ཐལ; སོང; ཡོད; དྲགས			
Example	Tibetan	English	Notes
མངཐལ	ད་ནངས་ནངས་ཇ་**མངཐལ**། ང་མི་བདེ་གི	The breakfast was too much this morning. I'm not well.	❶combined with monosyllabic adjectives to express *too much* ❷A *be* verb is not needed with monosyllabic adjective.
	མདང་དགོང་ཆང་འཐུངས་ནོ་**མངཐལ**། ང་མགོ་ན་གི	The alcohol I had last night was too much. I have a headache.	
	ཁྲུར་གེ་**མངཐལ**། ཁིས་ཟ་རྒྱུ་རེད།	He is too much. He himself will be the victim of being so.	
ཉུངཐལ	སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་**ཉུངཐལ**། ཅ་ལག་ཁྲུག་རྒྱུ་མ་རེད།	Thirty *yuan* is too little to buy the things.	
	སྣོད་གསུམ་**ཉུངཐལ**། སྣོད་བཞི་དགོས་གི	Three containers are too few. Four containers are needed.	
	ང་གཉིད་ནོ་**ཉུངཐལ**། ད་བོ་གཉིད་ཡོང་གི	The nap I took is too short. I'm still sleepy.	
མངསོང	སློབ་མ་**མངསོང**། སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་མི་ཤོང་།	Too many students! The classroom cannot contain them.	❶combined with monosyllabic adjectives to express *too much*;❷A *be* verb is not needed.
	ངས་ཆུ་འཐུངས་ནོ་**མངསོང**། གཅིན་ཤོར་གི་ཡོད།	I drank too much water. I cannot control my urine.	
	ཞི་ལི་དེར་ཞ་ཡས་**མངསོང**། ཁྲུར་གེས་དཀའ་གི་ཡོད།	The man has too many children; he has a difficult life.	

ཐལ; སོང; ཡོད; དྲགས			
ཉུང་སོང	ཤ་རྒྱ་མ་གང་**ཉུང་སོང**། འདང་རྒྱུ་མ་རེད།	A half-kilo of meat is too little to be enough.	
	རོགས་པ་བརྒྱ་**ཉུང་སོང**། དགྲ་བོ་གཅིག་མང་སོང་།	One hundred friends are too few; one enemy is too many.	
	ལག་རོགས་**ཉུང་སོང**། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་།	The assistants are too few. What shall we do?	
ཆེ་ཡོད	གོན་རྒྱུ་དེ་ཡག་གི རེད་དྲ་**ཆེ་ཡོད**།	The garment is nice but too big.	combined with monosyllabic adjectives to express *too*
	རྩམ་པ་གི་ནང་ན་མར་**མང་ཡོད**།	There is too much butter in the *rtsam pa*.	
	མགྱོགས་ཚད་འདི་**དམའ་ཡོད**། དུས་ཐོག་ག་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།	The speed is too slow. (One) would not arrive on time.	
དྲགས	ཤ་རྒྱ་མ་གང་**ཉུང་དྲགས**། རྒྱ་མ་གསུམ་**མང་དྲགས**།	A half-kilo of meat is too little and 1.5 kilos is too much.	❶*too* ❷A *be* verb is not needed.
	མི་**ང་རྒྱལ་ཆེ་དྲགས**་ན་ལད་འགྲོ།	One becomes degenerate if he is too arrogant.	
	ཟ་མ་**མང་དྲགས་ན**་ཕོ་མི་བདེ།	Too much food upsets one's stomach.	

Notes-5

1. **དྲགས:** It is commonly used in standard written Tibetan.
2. **སོང, ཐལ,** and **ཡོད**, combined with monosyllabic adjectives. Each expresses *too* (*much*) in complements.

As complement	English	In clause adjective	English
འབྲས་དེ་མོ་གཞིག་**མང་ཐལ**།	That much rice is too much.	འབྲས་**མང་ཐལ**་ནོ་ཚོངས།	Sell the excess rice!
དངོས་པོ་དེ་**ལྗི་སོང**། ངས་མི་ཁྱག	It's too heavy. I cannot carry it.	དངོས་པོ་**ལྗི་སོང**་ནོ་འདི་ནས་འཇོག	Keep the (too) heavy stuff here!

Exercise 7 Write མང་སོང, ཉུང་ཐལ, དེ་མོ་གཞིག, ཙོས་ཙོ་གཞིག, དེ་མོ, མང་ང, ཆུང་སོང, ཉུང་ཉུང, and Tibetan versions of *too much* in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ་དེ་ལོ་ཆུང་སོང་། གཡོ་སྐྱོལ་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

1. **ཀ་བ།** ཁྱོད་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཤེ་ཡོད། ངས་ཙ་ལག་འདི་ཉོས་ན་འདོད།
   ཁ་བ། __________མང་ང་གཞིག་མེད། རེད་དྲ་སྐོར་མོ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཡོད།
   ཀ་བ། དེ་མོ་གཞིག་__________། ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་གིས་ཙ་ལག་འདི་མི་ཁྱུག
2. **ཀ་བ།** ཁང་བ་འདི་__________། འགྲུལ་བ་ཟོ་ཞོང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། འགྲུལ་བ་__________ཨེ་ཡོད།

3. **ཀ་བ།** གློག་བརྙན་འདི་__________། བལྟས་ར་མི་ཚར་གི

ཁ་བ། __________མི་རིང་གི ད་པོ་དུས་ཚོད་གཅིག་ཏག་ཏག་འགོར་གཞིག

4. **ཀ་བ།** ལས་བྱ་མང་ང་གཞིག་འབྲི་རྒྱུ་ཡོད། ང་སྲུན་གི

ཁ་བ། __________མང་ང་གཞིག་མེད། རྩོམ་གཞིག་ར་ཁ་སྐོང་ཆ་ཅིག་མིན་ད་འབྲི་མི་དགོས།

ཀ་བ། __________ང་མཚོན་ན་__________།

5. **ཀ་བ།** ས་ཆ་འདི་ནས་ང་ཡུན__________བསྡད་བཏང་། ད་ང་ས་ཆ་གཞན་པ་ར་__________འགྲོ་མི་འདོད།

ཁ་བ། ཁྱོད་འདི་ནས་ལོ་བདུན་འགོར་སོང་། ལོ་འགོར་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་__________།

6. **ཀ་བ།** ངའི་ཟླ་ཡོགས་__________། མགོ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། ཟླ་ཡོགས་__________། ཁྱོས་སྐོར་མོ་གསོག་འཛོག་མང་ང་ཡས་ཡོད་ཟེར།

7. **ཀ་བ།** དེད་ཆ་པོ་ཟ་མ་__________ཐེམས་ཡོད། དེས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་ར་__________གིས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད།

8. **ཀ་བ།** ཁྱོས་སྐྱིད་པོ་མ་བཤད། ལས་ཀ་འདི་__________རྩ་མོ་གཞིག་མ་རེད།

ཁ་བ། བདེན་གི བདེན་གི ལས་ཀ་དེ་ཁྱོད་མཚོན་ན་__________།

Exercise 8 Put སོང, ཐལ, ཡོད, and monosyllabic adjectives in the blanks to express *too*.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚོགས་གནམ་འཛེ་<u>ཤུང་སོང་</u>། ལོ་ཏོག་ག་ཕན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. ཆུ་ཟོ་དོ་__________། ཤུང་མཐའ་ར་ཟོ་ལྷ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
2. དགེ་རྒན་__________། སློབ་མ་ཟོ་སྐྱག་གི་ཡོད།
3. ང་འདུག་ས་ཡུའུ་བ་ཐག་_____། འགྲུལ་བ་རྒྱུན་མི་ཆད་གི
4. ཞ་ཡས་འདི་སེམས་ ______། ཁོ་ཁེར་རོ་ཉལ་མི་ཐུག་ཟེར།
5. དུས་ཚོད་བཞི་______། སློབ་མ་ཟོས་ལས་ཀ་ཚར་གི་མེད།
6. ང་ལྷིད་ཚད་__________། ངས་ཟ་མ་མང་ང་ཟ་དགོས་ཟེར།
7. དེ་རིང་འགྲུལ་བ་__________། དེད་ཚང་ན་ཉལ་ས་མེད་གི
8. བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་ལོ་གསུམ་_____། དེའི་རིང་ང་ཙང་ ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད།
9. སྒོ་ནས་ཚ་སྡུག་__________། ནང་ནས་སྡོད།
10. ང་ཁོམ་པ་__________། ད་ཆི་གཞིག་ལས་ནང་།

Exercise 9 Complete the dialogue with measure words and Tibetan versions of *too*.

ཞི་མོ་ར་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་བརྡ།

ཞི་མོ ཨ་ཕ། ཁྱོའི་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ངས་ཤེས་ཡོད། ཁྱོའི་ཁྲུག་ཚད་ ________ཟེར། ལུས་པོ་ཚོ་________ཟེར། དེ་མིན་ད་གཅིན་གི་ནང་ན་ཀ་ར་ར་འདྲེས་གི

ཨ་ཕ ________ཡིན་ན། ངས་ཟ་མ་གང་གང་ང་ཁ་འཛི་དགོས་ནི་རེད།

ཞི་མོ ཤ་________ཟ་དགོས་ནི་རེད། ཚོལ་གཏན་ནས་ཟ་མི་ཉན། ཚུ་ཁུ་ར་________ཟ་དགོས་ཟེར།

ཨ་ཕ དེ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་འགྲོལ་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་སྔོན་ཆད་ལྟར་ར་ཤ་________ཟོས་ན་དྲག་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཚུ་ཁུ་________ཟ་རྒྱུ་ཡིན།

ཞི་མོ དེ་མི་ཚོག ཨ་ཕ། ཕྱིན་ཆད། ཨ་མ་ར་རེད་གཉིས་ཀས་ཁྱོད་ཤ་ར་ཕྱེ་གི་རིགས་________ཟ་གི་མི་འདུག དེས་མི་ཚད། སྔོ་ར་སིལ་ཏོག་________ཟ་དགོས།

ཨ་ཕ དེ་འཛིགས་ཆེ་________། ངས་བད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཞི་མོ སྨན་པ་གིས་བཤད་ན། ཁྱོས་ད་པོ་སྦྱོང་བརྡར་________ཡས་དགོས་ཟེར། ཁྱོའི་ལུས་པོ་ར...

ཨ་ཕ དེར་སྐྱོན་མེད། ད་ང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེད། འདུག་ཁོམ་________མེད།

ཞི་མོ ________་མ་ཟེར། ཨ་ཕ། ད་ཁྱོད་ཁ་གཡོར་ས་མེད། ནངས་ཀ་གི་རས། ཚང་མ་ངའི་ལག་ན་ཡོད།

ཨ་ཕ ཞི་མོ་ལོ་ལོ། ངས...

ཞི་མོ་ར་ཨ་མ་གཉིས་གི་ཁ་བརྡ།

ཞི་མོ ཨ་མ། ཤ་________ར་སྟོ་མང་ང་ཟོས་ན་ཏྲ་ཟེར་གི་ཡོད། ཁྱོས་ར་ཨ་ཕ་སྟོ་________ཟ་གི་ཆུགས།

ཨ་མ ཁྱོད་འདི་རང་གིས་འདོད་འདོད་བཤད་རས། རེད་དྲ་ཨ་ཕ་ཤ་ཀྲུང་ཀྲུང་ཟ་རྒྱོར་དགའ་གི

ཞི་མོ སྨན་པ་གིས་བཤད་ན། ཨ་ཕ་གིས་ཤ་ཟོས་ན་________། ཤ་ཉུང་ཉུང་ཟ་དགོས་གི་ཟེར། དེས་མི་ཚད། ཚུ་ཁུ་ཟོས་ན་ར་________ཟེར།

ཨ་མ ད་ཁུར་གེ་ལོ་ཆེ་གི ནམ་ཚོད་________མེད་གི ཁུར་གེ་ཆི་མོ་གཞིག་དགོས་ན། ________ཁུར་གེ་ཟ་གི་ཆུགས།

ཞི་མོ ཁུར་གེ་ལོ་________མི་ཆེ། ད་པོ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེད། སྨན་པ་གི་ཁ་མ་ཉན་ན། ཁུར་གེ་ཚེ་ཐག་ཐུང་རྒྱུ་རེད།

ཨ་མ ད་ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས། ཟམ་གི་ནང་ན་ཤ་________མེད་ན་ཟ་ཁ་མི་ཉན་གི ཚུ་ཁུ་________མེད་ན། ཁུར་གེས་ཟམ་ཆུ་རེད་ཟེར་གི ཁུར་གེས་སྟོ་________མི་ཟ།

ཞི་མོ ཨ་མ། དེས་ན་ནངས་ཀ་གི་རས། ངས་ཁུར་གེ་ཟ་མ་བསྐོལ། ཞོགས་ཇ་ཁུར་གེ་འོ་མ་________། མར་________ གོ་རེ་ར་________ཟ་གི་འདུག

ཨ་མ ནངས་ཇ་གོ་རེ་________ཟ་གི་མ་འདུག ནས་ཕྱེ་ར་རྩམ་པ་ཏྲ་གི་ཟེར་གི་ཡོད།

ཞི་མོ དེ་ཚོག་གི གུང་ཇ་ཟ་མ་མང་ང་གཞིག་མི་དགོས། རེད་དྲ་ཁུར་གེས་________མ་ཟོས་མ་འབྱུངས་ན་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། སིལ་ཏོག་ར་སྟོ་ཏག་ཏག་ཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

ཨ་མ ཧ་རྒྱ་ཧ་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་ཟ་ཁ་མི་ཉན། ངས་བལྟས་ན། ཁྱུར་གེས་ཤ་________ཟ་ཉན་རྒྱུ་རེད།

ཞི་མོ ངས་ཟ་མ་ཚང་མ་གི་ནང་ང་རྫ་ཁྱུ་__________འདེབས། རྫ་ཁྱུ་________ན། མི་ཧྲ་ས་མང་། དཔེར་བཞག་ན་མཁའ་མ་གི་ཁྱུར་བོ་ཇེ་ཆེ་ར་ཁྲབ་ཤུགས་ཇེ་མཐོར་འགྲོ་ནི་རེད།

ཨ་མ དགོང་ཇ་རྟུབ་དཀར་ཡོལ་དོ་ར་ཞོ་________ཆེ་མོ་རེད།

ཞི་མོ དེ་མོ་གཟིག________། ངས་བལྟས་ན། རྟུབ་དཀར་ཡོལ་གང་ར། ཞོ________། དེ་མིན་ད། སིལ་ཏོག་ཟོས་ན་ཧྲ་ནི་རེད།

ཨ་མ འཚར་གཞི་ཧྲ་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་ཁར་ཉན་ནི་མ་རེད། ད་རྟུབ་ཁོལ་ཐལ།

ཞི་མོ ངས་ཅིག་ལྟ་ར། ཨིན། ཞིམ་རྒྱུ་མི་ཞིམ་གི རྫ་ཁྱུ་ར་ཤ་________མེད་ན། རེད་དྲ་ཨ་ཕ་ཁྱུར་གེར་ཕན་རྒྱུ་རེད།

ཚར vs. ཡག They are put after primary verbs, the former as a secondary verb and the latter as an adverb, to express a consequence.

ཚར		ཡག	
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་**ཚར**་སོང་།	All the tasks for today have been completely done.	ཁྱེར་གིས་བྱ་བ་གཅིག་ར་ལས་**ཡག**་མི་ཡས།	He doesn't complete a single task completely.
ཞིང་བ་ཟོས་ལོ་ཏོག་ད་བོ་བྲེགས་**ཚར**་མེད།	The farmers have not yet finished the harvest.	བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ནས་སྒྲུབ་**ཡག**་བྱོས།	Please get every job completely done!
གློག་བརྙན་ད་སྟོན་ཚར་གི་ཡོད།	The movie is about to end.	ཁ་རྩང་ཨ་མ་ཞེ་ཐག་གིས་དགའ་**ཡག**་རེད།	(My) mother was absolutely happy yesterday.
ཁྱེར་གཞིའི་ནང་མི་ཟོ་ཤི་**ཚར**་སོང་།	His close relatives have all died.	ཨ་ཕ་གིས་ངའི་ནུ་བོར་རློམ་**ཡག**་རེད།	(My) father completely trusts my younger brother.
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་དེ་རིང་ལས་**ཚར**་དགོས།	Today's job must be completed today.	དོན་དག་ཚང་མ་ཉིན་མ་གཅིག་ག་ལས་**ཡག**་མི་ཡོང་།	All the work cannot be finished in one day.

གཞིག In addition to its function as an indefinite article, this word is used to make reportive statements in past tense mood and, with numerical or temporal words, to put forward a period of time.

As reportive marker		With temporal words	
སློབ་མ་ཟོས་སློབ་ཚན་བདུན་པ་བསླབས་**གཞིག**	The students studied the seventh text.	ངས་དེར་ཉིན་མ་ལྔ་**གཞིག**་ག་བལྟས་བཏང་།	I have read it for about five days.
ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གྲོས་མཐུན་མ་ཡོང་**གཞིག**	The two sides did not reach an agreement.	ལོ་དྲུག་**གཞིག**་ག་ངའི་ཞི་ལི་ལྷ་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།	My son will stay in Lhasa for six years.
མེ་འཁོར་དུས་ཐོག་ག་མ་ཐོན་**གཞིག**	The train did not arrive on time.	རྩེད་མོ་འདི་ཉིན་མ་བདུན་**གཞིག**་ག་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	This performance will be on show for a week.
གཞུག་ནས་བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་ཁྲོར་སོང་**གཞིག**	The couple finally divorced.	དཀོན་མཆོག་ག་ཞ་ཡས་བདུན་**གཞིག**་ཡོད། ད་བོ་ར་ཡོད་ན་འདོད་གི་ཡོད།	Dkon mchog, already with about seven children, still wants to have more.
དཔེ་ཆ་དེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་གཡོར་རྒྱུ་མེད་སོང་**གཞིག**	The book was not in the library to borrow.	ཁང་བ་འདིར་བང་རིམ་ལྔ་**གཞིག**་ཡོད།	This building has five stories.

བཤད་ན It expresses *according to* or *with respect to*.

According to		With respect to	
སྨན་པ་གིས་**བཤད་ན།** ཤ་མང་ང་ཟ་མི་ཉན།	Meat shouldn't be eaten a lot, according to the doctor.	སྨུ་གེ་དེ་**བཤད་ན།** དེང་སང་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་ནི་རེད།	Thinking about the famine, life is good today.
མགོ་ལོག་**བཤད་ན་**ས་མགོ་མཐོ།	Mgo log is allegedly high (in elevation).	ཡུལ་ཕྱོགས་དེ་**བཤད་ན།** དེ་ངོ་མ་གིས་བདེ་བ་ཅན་ཡིན།	That region is a paradise if it is mentioned.
དབྱར་རྩྭ་**བཤད་ན་**གོང་ཆེ།	Caterpillar fungus, it is said, is expensive.	སློབ་གསོ་**བཤད་ན།** ཁྱུར་གེ་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།	As far as education is concerned, he has made a huge contribution.
སྨུར་གེའི་མྱིང་པོ་**བཤད་ན་**ཕོ་སྙོ་ཧྲ།	Her brother is said to be very handsome.	སྐྱོན་**བཤད་ན།** མྱི་སྐྱོན་མེད་གཟིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།	Regarding shortcomings, no one is perfect.

བཤད་གི་ར This phrase is equivalent to *based on one's statement* or *according to*.

Tibetan	English
གནམ་གཤིས་སྔོན་བརྡ་གིས་**བཤད་གི་ར།** སང་ཉིན་ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད།	According to the weather forecast, it will rain tomorrow.
མཁས་པ་འདི་གིས་**བཤད་གི་ར།** འཛམ་གླིང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེས་གི་ཁ་ན་ཡོད།	The world economy is on the edge of decline, according to this scholar.
འགོ་བ་གིས་**བཤད་གི་ར།** ཟླ་བ་གཞུག་མ་ཟླ་ཕོགས་གཏོད་རྒྱུ་རེད།	People will get a raise according to the boss.
ཨ་ཅེ་གིས་**བཤད་གི་ར།** སྨུར་གེའི་ཞི་ལི་ལམ་མ་འགྲོ་གི་མེད།	My sister said that her son is not on the right track.
སྒྲུང་གཏམ་གི་ནང་ནས་**བཤད་གི་ར།** གེ་སར་དཔའ་བོ་གཟིག་རེད།	Gesar is a hero. It is said so in the story.

Genitive case + དོན་ན This phrase expresses *for what* or *for what reason*, e.g., ཞི་ལི་འདིའི་དོན་ན་ངས་སྡུག་མང་ང་མྱུངས་སོང་། I had a very hard time for the sake of this son.

Tibetan	English
ཞི་བདེ་**གི་དོན་ན།** དམག་མི་མང་ང་གཟིག་གཤེགས་སོང་།	So many soldiers have died for peace.
སྒོར་མོ་ར་གོ་གནས་**གི་དོན་ན།** ཁྱུར་གེས་རང་གི་ཁྱིམ་ཚང་བོར་སོང་།	He lost his family for money and position.
ནད་པ་འདི**འི་དོན་ན་**མྱིང་མང་ང་གཟིག་གིས་སེམས་ཚོགས་ཆེ་གཟིག་ཡས་སོང་།	Many people were concerned for this patient.
ངའི་སློབ་གསོ**འི་དོན་ན།** ཏམ་གཉིས་ཀས་ལོ་ངོ་སུམ་ཅུའི་རིང་ང་སྡུག་མཐོང་།	My parents have worked hard for thirty years for my education.
རླངས་འཁོར་གི་ཆག་སྐྱོ**འི་དོན་ན།** དོ་བདག་གིས་ཆད་པ་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ་མཇལ།	The person concerned paid 300 *yuan* as a fine for the car accident.

རྒྱུང vs. གཙིགས They are used with verbs in PRT, deriving adjectives, to express, with the former, a *fully prepared situation* and, with the latter, a *resolution*.

རྒྱུང		གཙིགས	
ད་ངར་སེམས་ཁུར་ཅང་མེད། སྐྱིད་པོ་ཡས་**རྒྱུང**་ཡིན།	I am carefree and fully ready to enjoy life.	ཁྲོས་ང་མ་འགོག བྱ་བ་འདི་ངས་ལས་**གཙིགས**་ཡིན།	Don't stop me! I am determined to do this.
གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཚར་སོང་། ད་ཚོགས་འདུ་འགོ་རྩོམ་**རྒྱུང**་ཡིན།	The meeting is absolutely ready to begin; all is prepared.	ད་འཐབ་རྩོད་འགོ་རྩོམ་**གཙིགས**་རེད།	The campaign is fully ready to start.
རྒན་མོ་འདི་སེམས་ཡག ཚེ་ཕྱི་མར་འགྲོ་**རྒྱུང**་ཡིན།	This old lady is kind and she is fully ready to die.	རྒན་མོ་འདི་ཚེ་ཕྱི་མར་འགྲོ་**གཙིགས**་རེད། སྨུར་གེ་སེམས་ཁུར་མི་ཆེ།	This old lady is ready to die since she is not worried.
ང་ད་བོ་འགྲོ་**རྒྱུང**་མིན། ཁ་པར་གཞིག་ག་སྒུག་དགོས།	I am not fully ready to leave: I have to wait for a phone call.	ང་ད་བོ་ལས་ཐོག་ནས་འགྲོ་**གཙིགས**་མིན། དུས་ཚོད་མ་ཐོན་ན།	I am not so willing to leave the work since the time is still too early.
ཁྱོད་ད་བོ་དགའ་**རྒྱུང**་མ་རེད། བྱ་བ་དེ་ཁྱོད་མི་སྟེར་ན་ཐང་།	You shouldn't be too glad: you might not get the job.	འགོ་བ་བྱ་བ་དེ་ཁྱོད་སྟེར་**གཙིགས**་མ་རེད།	The boss is not decided about offering you the job.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དགུ་བ།

བོད་ཀྱི་བཟའ་བཏུང།

བཟའ་བཏུང	cuisine	རྒྱ་གི་བཟའ་བཏུང་ང་བོད་མི་མང་ང་དགའ།
སྣ་ཁ	variety; kind	ཚོང་གི་སྣ་ཁ་མང་ནོ་གིས་སྣ་མང་ཚོང་ཁང་ཟེར།
དུ་མ	several	ས་དཀྱིལ་ཚོ་བ་སྐྱེ་བ་དུ་མར་བགོས་ཡོད།
དམིགས་གཞི	aim; target	དམིགས་གཞི་མེད་ན་ལས་ཀ་འགོ་མ་རྩོམ།
བཅུད	nutrition	ཟས་ངན་ངོན་ན་བཅུད་མེད།
བཅུད་ཅན	nutritious	ཟ་མ་བཅུད་ཅན་ཟ་རྒྱུ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ།
བདེ་སྡུག	well-being	མྱི་གི་བདེ་སྡུག་དཔལ་འབྱོར་གི་ཁ་ན་ཡོད།
རིང་ཐུང	length	སྡོང་བོ་འདི་གཉིས་ཀར་རིང་ཐུང་མེད།
ཐུག་ཡོད	to depend on	ང་འགྲོ་མི་འགྲོ་དཀོན་མཆོག་ག་ཐུག་ཡོད།
ཁ་ཟས	food	ཁ་ཟས་ཟོས་ནོ་ཞུང་ན་ལུས་ཁམས་བདེ།
སྦྱེབ	to combine; to put together	ལྷུ་ཚང་ར་ཚང་དཀར་མ་སྦྱེབ།
ཕུར་མ	wheat bran	ཕུར་མ་གིས་ཟོག་གསོས་ན་བཅུད་ཧྲ།
ལྟོགས་གསོད་ཆེ	able to make feel full (food)	རྩམ་པ་ལྟོགས་གསོད་ཧོང་གིས་ཆེ།
འཚམས་པོ	proper; appropriate	ཞ་ཡས་གིས་བེམ་པོ་རིག་ན་འཚམས་པོ་མིན།
སྙིང་ནད	heart disease; hatred	དགྲ་བོར་སྙིང་ནད་དེ་མོ་མ་འཛིན།
སྐྲན་ནད	cancer	སྐྲན་ནད་ནད་ཐབས་རྟུགས་གཟིག་ཡིན།
ཁྲག་ཚད	blood pressure	ཁྲག་ཚད་མཐོ་ན་སྐྲམས་ཤ་མང་ང་ཟ་མི་ཉན།
ཞར	to become blind	རྒད་པོ་འདི་ན་ཉིང་ཞར་སོང་།
ཕན་ཐོགས་ཆེ	beneficial; good for	རྒྱ་ཡིག་ཤེས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ།
སྲན་མ	pea; bean	སྲན་མ་གི་ནང་ན་ཏན་པེ་ཀྲི་མང་།
སྒོ་ང	egg	སྒོ་ང་ཆུང་ན་ར་བཅུད་ཆེ།
ཞོ	yogurt	ཞོ་སྐྱུམ་པོ་གི་ནང་ན་མར་ཆགས་ཡོད་གི
ཕྱུར་ར	cheese	ཕྱུར་ར་འོམ་མེད་ན་ལས་སྒྲོལ་མེད།

ཟག	to be threadbare	གོན་རྒྱུ་ཆར་ར་ཉི་མ་གིས་ཟག་ཐལ།
ཐིག	to be able to measure / to control	མྱི་མགོ་སྐོང་དེས་རང་ཚོད་ཐིག་གི་མེད།
འབྱུང་ཁུངས	origin; source	བོད་སྐད་གི་འབྱུང་ཁུངས་ངས་ར་མི་ཤེས།
ལྕགས་ཟོ	bucket	ལྕགས་ཟོ་འདིའི་ནང་ང་ཆུ་མང་ང་མི་ཤོང་།
གཡིས	oil	སྐེ་ཚེ་གི་གཡིས་བོད་ནས་ཟ་གཡིས་གཙོ་བོ་རེད།
ཚོད་དཀར	cabbage	ཚོད་དཀར་སྔོ་ཚོད་གོང་བདེ་མོ་གཞིག་ཡིན།
ལྕགས་ཀྲིན	can (canned food); tin	ལྕགས་ཀྲིན་ནང་གི་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་མ་ཟ།
ཧྲང	gram	སིལ་ཏོག་ག་རྒྱ་མ་གང་ར་ཧྲང་དྲུག་ཡོད།
ཁེམ་བུ	spoon	ངས་ཆུང་དུས་ར་ཁེམ་བུ་བཀོལ་མ་མྱོང་།
ལུག་བལ	wool	ལུག་བལ་འདིས་ས་གདན་གཞིག་མི་ཡོང་།
དོས	bundle	དོ་ཚིགས་ལུག་བལ་དོས་གསུམ་ལོན།
ལྷས་ར	courtyard	ལུག་སྐྱིར་བཏང་གིས་ལྷས་ར་ཡོང་གི་ཡོད།
ཡུག	piece (of cloth)	རས་ཡུག་གཅིག་གིས་དར་ལྕོག་བཟོས།
བག་ཆ	box	ངས་ཉིན་གཅིག་ག་དུ་བ་བག་ཆ་གཅིག་འཐེན།
ཞུད	to lose weight	ལས་ཀ་ལྕི་སོང་། ངའི་ཤ་ཞུད་སོང་།
ཧྲུ་ཅན	polite	མྱི་ཧྲུ་ཅན་འདིས་ངེད་ཚང་ནས་ཟ་མ་མི་ཟ།
ནན་ཡས	to push; to force	ངའི་རྒན་མོ་གིས་འགྲུལ་བ་ཟ་མ་ནན་མི་ཡས།
སྨྱུང་གནས	fast	སྨྱུང་གནས་བཟུང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་ལྟོགས་གི
ཅིས་ཙ་གཞིག	a little bit	དོ་ཞག་ང་ཤ་ཅིས་ཙ་གཞིག་ཐོགས་ཡོད།
ཁུག	to be enough to buy	སྣོར་མོ་བཅུ་གིས་དཔེ་ཆ་དེ་མི་ཁུག
དོ་ཞག	recently	དོ་ཞག་ངའི་དགེ་རྒན་སྨན་ཁང་ན་ཡོད།
ཅང་མེད	poor; impoverished	ཨ་ནེ་ཅང་མེད་དེ་ཁ་དཔངས་མཐོ།
སེམས་ཚོགས	concern; pressure	ཞེ་ལི་མ་ཡོང་ན། ངས་སེམས་ཚོགས་ཡས་གི
སྙན་མོ	melodious	སྐད་སྙན་མོ་ཡིན་ན་ཚོགས་བསགས་རེད།
གནའ་རྫས	cultural relic; antique	གནའ་རྫས་ཟེར་ནོ་ཚང་མ་དངོས་པོ་སོ་མ་རེད།
ཤ་ཁོག	carcass of a slaughtered animal	ལུག་ཤ་ཁོག་གཅིག་གིས་ཟླ་བ་གཉིས་ལ་འདང་།
གོམ་པ་སྤོས	to step	ཁྱིའུ་འདིས་ཟླ་བ་དྲུག་གི་ཐོག་ནས་གོམ་པ་སྤོས།

ཤོང	to find enough room / space	ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་ཚོ་སུམ་ཅུ་ཤོང་།
ཐེམས	to get; to obtain	དྲུག་གསུམ་མ་བགོས་ན་གཉིས་ཐེམས།
ཁྲིམ་ཁ་ཡ	kinship member (family)	ཁྲིམ་ཁ་ཡ་ཐོས་ཕན་ཚུན་ན་རོགས་ཡས་གི་ཡོད།
ཀ་ར་རྡོ	crystal sugar	ཀ་ར་རྡོ་དེང་སང་གང་ས་གང་ན་ཡོད།
དོ	to be able to match / compete	དངུལ་རིན་ཐང་གསེར་ར་མི་དོ།
བག་ཐུམ	brick / box	ཛ་བག་ཐུམ་གསུམ་ཉོས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།
འོ་བརྒྱལ	trouble	ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད། རེད་དྲ...
ཁེས་ཟ	to suffer a loss	སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ་ན། ཁྱོས་ཁེས་ཟ་རྒྱུ་རེད།
སྐྲག	to be afraid of	ང་ངའི་དགེ་རྒན་ན་དེ་མོ་གཟིག་མི་སྐྲག
མགོ་ཐོན	to become independent	བཟའ་བ་དེ་གཉིས་ཀས་མགོ་ཐོན་གི་མེད།
གསོག་འཇོག	saving	གསོག་འཇོག་མེད་ར་སྐོར་མོ་སྡིམ་རྒྱོ་རྩ་མོ་རེད།
ཚིལ	fat	ང་དགའ་ནོ་ཚིལ་མིན། ཤ་སྣག་རེད།
ཉིན་མ་འཁྱོལ	to get by	ངས་དེ་རིང་ཁྲིམ་ན་ཉིན་མ་འཁྱོལ་གི་མེད།
ཁ་གཡོར་ས	excuse	ཁ་གཡོར་ས་དེས་གོ་ཆོད་རྒྱུ་མ་རེད།
ལག་ན་ཡོད	in one's control	ཁྱོད་སོང་ཆོག་མིན་ངའི་ལག་ན་ཡོད།
མཁལ་མ	kidney	མཁལ་མ་གི་ནང་ང་རྡོ་འཆག་འགྲོ།

སློབ་ཚན་བཅུ་བ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Types of Adjectives
- Noun Modifiers
- Verb Modifiers
- Adverbs of Manner
- དྲགས and ཧོང་གིས
- Duplicated Adjectives
- Duplicated Adverbs

A tent housing Dpal skyid (b. 1900), and four generations of his descendants, Sger rtse County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

བཟའ་བཏུང་ཐོག་གི་ཉིས་འགལ།

མཚམས་མཚམས་མ་སྡིག་པ་བཤགས་ན་**ཁག་མེད་**རེད་འདོད་གི་ བོད་ཀྱི་རིགས་**སྤྱིར་བཏང་གིས་དད་པ་ཆེ།** སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོར་**ཧོང་གིས་**འཛེམ་ནི་རེད། སེམས་ཅན་གཞིག་གི་སྲོག་བླངས་ན་**ལྷག་གིས་སྡིག་ཉེས་ཆེ།** སྡིག་པ་བཤགས་ན་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད་ཟེར་གི་ དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་ར། བོད་ནས་**སྤྱིར་བཏང་གི་**འཇིག་རྟེན་པ། བླ་མ་**སྙིང་རྗེ་ཅན།** **ཐར་པ་འདོད་མཁན་གི་**ཆོས་ལུགས་པ། ཀྱི་སྲུ་ཡིན་ན་ར་ཚང་མ་གིས་དམར་ཟས་ཟ་གི་ཡོད། ཀྱི་**དད་པ་ཅན་**རྣམ་དག་འདི་རིགས་གིས་དམར་གང་ནས་ཡོང་ནོ་ཤེས་རྒྱུ་རེད། དེས་ན་ཁོ་ཟོས་ད་པོ་ཟ་དོན་ཆི་གཞིག་རེད།

ཟ་མ་གི་ཐོན་ཁུངས་**ཕྱུན་སུམ་ཚོགས་**མིན་རྒྱུ་རྐྱེན་གཞིག་རེད་བསམ་གི་ བོད་ན་**དམར་**ཟས་མིན་ད་ཟ་མ་རིགས་གཞན་པ་**མང་ང་**མེད་གི་ **གྲོ་ནས།** **འོ་མ་རིགས་གི་**ཐོན་རྫས་གི་ཏྲན་ཚད་ནས། **སྔོ་གི་**རིགས་ཉུང་ཉུང་རེད། **དབར་གི་ཚན་རིག་གི་**ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། ས་འཁྲུགས་ས་ར་ས་མགོ་མཐོ་ས་ནས་**སྣུམ་གི་**རིགས་**ལྷག་ཏུ་མང་ང་**དགོས་འདོད་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན། **བོད་གི་**ས་ཆ་ཏྲན་ན་ས་ཆ་དེ་མོ་གཞིག་འཚོལ་སྲོལ་མེད་གི་ གནས་ཚུལ་འདི་མོ་གཞིག་གི་འོག་ནས། ཤ་**མི་ཟ་རང་ཟ་**རེད། དམར་གཙོད་མཁན་གཞིག་གིས་བོད་ནས་སྡུག་**ཆེན་པོ་**མཐོང་རྒྱུ་རེད།

ཡིན་ན་ར། བོད་**མང་ཆེ་ཤོས་**སྡིག་པར་སྐྲག་ནི་རེད། ཤ་ཟ་ཀྱི་དགོས་མཁོ་གཞིག་ཡིན་བཏང་ན། སྡིག་པ་གཡོལ་ཀྱོར་བྱེད་ཐབས་**གང་བཟང་**འཚོལ་གི་ཡོད་གི་ ཤ་ཟ་འདོད། རེད་དྲ་སྡིག་པ་ཡས་མི་འདོད་ན། བོད་**ཁ་ཡས་གིས་**བཤད་པ་གླུ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྣག་ལོངས་སྤྱོད་མཁན་ཁོ་ཟོ་རང་རང་རེད། **དེང་སང་གི་ཚོང་ར་གི་**མཁོ་སྤྲོད་གནས་ལུགས་ལྟར་ན། བྱེད་ཐབས་འདི་རང་མགོ་རང་གཡོགས་ཡས་ནི་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར་འདི་ སྡིག་པ་གཡོལ་ཐབས་གཞིག་ག་བརྩིས་ན་ཆོག་གི་ཡོད། དེ་མིན་ད། བོད་ཀྱི་ཟོ་ཀྱི་**གླེན་པ་**ཕྱུགས་ཟོག་བཤའ་མི་ཤེས་ནོ་མ་རེད། **ངའི་**རིགས་པ་གཞིག་གིས་དོན་དག་**སྙིད་པོ་**གཞིག་བཤད་ཐལ། **ཁྲུར་གེའི་**ཨ་ཕ་གིས་**ས་རྐྱ་སྒྲུད་གི་**འཕྲུལ་ཆས་**ཆེ་**གཞིག་ཉོ་འདོད་ནི་ར། ཨ་མ་**གཉིང་ནས་**མ་དགའ་ཐལ། འཕྲུལ་ཆས་གིས་ས་བརྐོས་ན། **ས་འོག་གི་**འབབ་འབུ་གསོད་རྒྱུ་རེད། དེ་**ཉེས་པ་ཆེ་**ཟེར། **ཁྱིམ་ཚང་གི་**བདེ་སྡུག་**འཕྲུལ་ཆས་དེའི་**ཁ་ན་ཡོད་ན་ར། མཐའ་འཇུག་**ཨ་མ་གི་**དབང་ང་བྱུད་ཐལ་ཟེར། རེད་དྲ་ཨ་མ་མོ་རང་གིས་དམར་ཟས་མེད་ན་ཉིན་མ་མི་འགྲོལ་ཟེར།

རོང་ས་ནས། **ཟ་མ་གི་**སྣ་**མང་**ནོ་གིས། ཡང་མིན་ད་ཕྱུགས་ཟོག་ཉུང་ནོ་གིས། རོང་བ་ཟོས་ཤ་འགྲོག་དཔའ་ཟོའི་**དེ་མོ་གཞིག་**ཟ་གི་མེད། **དེའི་**རྐྱེན་གིས་འགྲོག་པ་ཟོས་ར་ཤ་ཟ་ཀྱི་**རྗེ་ཉུང་**ང་གཏོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་འདོད་ན་ཐང་། རེད་དྲ། འགྲོག་ས་ནས་**དེ་མོ་གཞིག་**ཡིན་ཀྱི་དཀའ་རྒྱུ་རེད། སྒོ་ཁ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་**གང་མང་**རེད། ལག་རྒྱུག་ས་ཁེར་རོ་ར་ཕྱུགས་ཟོག་ཏག་ཏག་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་ཆེ་ས་གཞིག་ག་བཞག་ན། **མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་**སྟེང་ནས་ས་རྒྱ་**མང་ཆེ་ཤོས་**རྩྭ་ཐང་རེད། རྩྭ་ཐང་ན་ཡོད་ནོ་ཕྱུགས་ཟོག་མིན་ད་གཞན་མ་རེད།

ངའི་སློ་བོ་ར་**ཤ་དགའ་ཨ་ཏྲུམ་**གཞིག་ཡིན། **དད་པ་ཅན་**ར་**ཨ་ཏྲུམ་**གཞིག་ཡིན། ཁྲུར་གེས་ལུག་བཤའ་དུས། ངོ་**རྫོད་རོ་**ཡས། ཁ་ནས་མ་ཧི་འདོན་ནོ་**ངའི་**ཀྱིག་ལམ་ན་**གསལ་**གི་ ཁ་ལབ་**མང་**ན། ཁྲུར་གེས་གཞེ་གཞེ་**མནན་མོ་**གཏོང་ཡོང་། **ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན།** ཁྲུར་གེས་དགོས་མཁོ་ར་སྡིག་པ་གི་བར་ནས་སྡུག་མྱངས་ཡོད་**ན་ཐང་།**

དེང་སང་ཡུལ་སྐོར་བ་**མང་ང་**གིས་བོད་ནས་འཚོ་བ་**དཀའ་**ཟེར་གི་ཡོད། སྔོ་ར་ཟ་མ་ཁོ་ཟོ་དགའ་ནོ་བོད་ན་མེད་ཟེར། རེད་དྲ་**བོད་**ཀྱི་ཟོས་མི་

རབས་ནས་མི་རབས་བར་ར་ས་འདི་ནས་འཚོ་བ་སྐྱིད་སྡུག་**འདྲེས་མ**་རོལ། **དེའི**་རིང་ང་ཞ་ར་**ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས**་ཟ་མ་**ཨ་ཀུ་གིས་དགའ་པོར** ཞེན་ཡོད། འདི་མེད་གན་མེད། ལས་ངན་ན་བོད་ནས་ཐ་ན་བཟའ་བཏུང་ར་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་མི་ཐུབ་གི་འདོད་མི་ཞེན། དེ་རང་རང་ལོབས་ཐུབ་མི་ཐུབ་གི་དོན་དག་རེད། **དབར**་སྔོ་ར་ཟམ་རིགས་**གཞན་པ**་ཡོད་ན་ར། སྣུམ་ཟས་སྣུམ་ཆུད་པོ་གཙོ་བོ་ཡིན་གི་ཡོད། འདི་ཆེ་གཞིག་རེད་ཟེར་མཁན་ཡོད། རེད་དྲ་ཞ་མི་ཟ་རྒྱ་བོད་རིགས་གེར་མཚོན་ན་གདམ་ཀ་གཞིག་མ་རེད། ཞ་ཟ་རྒྱ་རྒྱུད་ར་གྲུབ་ཡོད་ནི་གཞིག་རེད། **བོད་རིགས་གི** གྲོང་བ་ལ་ཞས་གིས་ད་བོ་འདི་མོ་འདོད་གི་ཡོད། ཞ་ཟོས་ན་གན་ན་མི་ཧྲ། འདི་ར་མི་**ཧ**་ཟེར། བརྟན་འཕྲིན་ལ་སོགས་གི་ནང་ནས་གོ་རྒྱུ་མང་ན། ཞ་ར་ལུས་**ཆོན་པོ**་བར་ར་འབྲེལ་བ་ཆེ་གཞིག་བྱུང་ཡོད། འདི་ཟོ་མྱི་འཚོ་བ་**རྒྱུབ་ལྷོངས་མི་གཅིག་ནོའི**་འདོད་ཚུལ་རེད། སྡིག་པ་**འཛིགས་ཆེ**་ནོ་བོད་མྱི་**བྱིངས་གི**་ལྟ་ཚུལ་རེད། རེད་དྲ་ཞ་**མི་ཟ་རང་ཟ**་ཡིན་བཏང་ན། ལྟ་ཚུལ་གང་ཡིན་ན་ར་གཅིག་གིས་ར་ས་རྒྱ་ཆོད་གི་མེད། སྡིག་པ་**སེམས་ཅན་གི**་བདེ་སྡུག་**མཐོང་མེད་རེག་མེད**་གཞིག་ག་ཐུག་ཡོད། ཞ་ཟ་མིན་**འཚོ་བ་གི**་བདེ་སྡུག་ཏག་ཏག་ག་ཐུག་ཡོད། གནས་ཚུལ་འདིའི་འོག **སྡིག་པ་གི**་རྣམ་སྨིན་**ཐག་རིང**་ཞིག་ག་འདང་རྒྱུག་རྒྱུ་**དགའ་གི་ཡོད**།

10.1 --Adjectives

Example	Explanation
ཞི་མོ་**ཡག་མ**་འདི་ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་རེད། ང་གོན་རྒྱུ་**མདོག་ཅན**་ན་མི་དགའ། ཞི་ལི་**གཟུགས་རིང**་དེ་ཆེ་བརྟན་རེད།	Two-syllabic adjectives follow nouns.
མཐོན་པོ་རི། **ཨ་སྔོན**་དབྱིངས། **འཕོབས་ཡངས**་ཐང་། **སྣན**་བུ་མོ་གནས་ལ་འགྲོ་དུས། **ཆུང**་རོགས་པ་སེམས་པ་འཁོར་ས། **དྲིན་ཆེན**་ཕ་མ་བསམ་པ་ཐོགས་ས།	Adjectives can be put before a noun when one rhythmically gives a speech, a style seldom used in daily conversations.
ཨ་མདོ་ནས་ནམ་ཟླ་**འཚུགས་མོ**་རེད། ཧ་རག་རག་འདི་བརྒྱུགས་ན་**མགྱོགས་མོ**་རེད།	Two-syllabic adjectives are the complement.
མེ་ཧྲོག་འདི་**ཡག** མེ་ཧྲོག་གན་**བཙོག** ཛོ་མོ་བླ་རི་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ན་ལྟོས་ན་**མཐོ**།	Monosyllabic adjectives are alone as the complements.
བླ་མ་འདི་**སྙིང་རྗེ་ཅན**་རེད། ཚེ་ཚེ་ར་ཚང་མ་**རར་ཙོ་ཅན**་མིན། ཕག་སྲོག་ཆགས་**རིག་པ་ཅན**་གཞིག་རེད།	Many ཅན-ending words are adjectives: སྙིང་རྗེ་ཅན; གོམ་པ་ཅན; རར་ཙོ་ཅན; རིག་པ་ཅན
མེད་པོ་ཡར་ཡོང་**སྣང་བ་ཆེ**། མྱི་ངན་**ལབ་ཆེ**། འཁྱོར་བོ་**ཧྲང་ཆེ**། སངས་རྒྱས་**ལས་ཆེ**་ན་ར། ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་**འདུག་ཆེ**།	Many adjectives are derived from the combination of a noun and monosyllabic adjective. Most such adjectives are treated as monosyllabic.

1. Nouns are put before monosyllabic adjectives to derive phrasal adjectives.

ཟོག་དེ་**ཁ་མཐོ།** མི་གན་**གཟུགས་མཐོ།** མི་**གཟུགས་མཐོ་**དེ་ངའི་སྤུན་ཡ་ཡིན།
རས་དེ་**མདོག་ཆེ།** རྒྱལ་པོ་**དབང་ཐང་ཆེ།** རས་**མདོག་ཆེ་**ནོ་དེ་ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་མེད།

2. The monosyllabic adjective ཆེ is often combined with nouns to render phrasal adjectives.

ཁྱིམ་ཚང་འདི་**བསོད་ནམས་ཆེ།** **རྒྱུ་ཆེ།** སློབ་མ་འདི་**ལོ་ཆུང་།** རེད་དྲ་**བློ་ཆེ།**
ཞི་ལི་དེ་**ངན་ཆེ།** ཁ་མ་དཀྲུ། ལོ་ཆེ་ན་**ཉམས་མྱོང་ཆེ་**ཟེར།

3. Phrasal adjectives can be split by inserting adverbs.

བོད་ཡིག་ཧོང་གིས་**རྙོག་འཛིང་ཆེ།** བོད་ཡིག་**རྙོག་འཛིང་ཧོང་གིས་ཆེ།**
ཤུར་གི་ཙེས་ཙ་གཞིག་**གཟུགས་ཆུང་།** ཤུར་གི་**གཟུགས་ཙེས་ཙ་གཞིག་ཆུང་།**

4. Articles and declarative pronouns follow adjectives.

ངས་གོན་རྒྱུ་**གོང་དཀའ་མོ་དེ་**འདོད་གི མི་**ཆ་མེད་གཞིག་**དེ་རིང་ངེད་ཚང་ང་ཐོན་ཐལ།
མི་**མགོ་སྟོང་དེ་**སློབ་མ་ར་ལད་པ་གཞིག་རེད། དགོན་པ་**ཆེན་པོ་དེ་**ན་ཞིང་ལས་ཚར་སོང་།

Exercise 1 Complete each statement by selecting one of the two adjectives given for each line. You may convert monosyllabic adjectives into disyllabic ones.

དཔེར་བརྗོད།

གླ་བ་འདི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གཞིག་རེད། ཁྱུར་གི་ཆུང་དུས་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ / ལེ་ལོ་ཆེ།
གླ་བ་འདི་ཤེས་ཡོན་ཅན་རེད། ཁྱུར་གི་ཆུང་དུས་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ།

1. ངའི་ཞི་ལི་བདེ་གི་མེད། ང་སེམས་སྡུག / སྐྱིད་________________
2. ཁ་རྒྱང་ལས་ཀ་ལས་ལས། དགོང་མོ་ང་ཡི་ག་ཆེ / ཆུང་།________________
3. རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་མི་གཅིག བོད་སྐད་རྒྱ་མི་གིས་སྦྱངས་ན་རྩ / དཀའ། ________________
4. ཞི་མོ་མོ་བཙོག/ མོ་ཡག་དེ་སེམས་བཟང་ན་ར། ཤུར་གེར་དགའ་མཁན་མེད། ________________
5. གཡེན་ན་འགོ་རྒྱོ་དཀའ་མོ / རྩ་མོ་རེད། ཐུར་ར་ཡོང་ན་རྐང་བ་སྣད་འགྲོ། ________________
6. མི་འདི་ཡོན་ཏན་ཅན་གཞིག་ཡིན། བལྟས་ན་ཕོ་གླན་ན་གླེན་ནེ་________________
7. ཟོག་ལུག་ཚང་མ་ཁ་མ་དག་ཐལ། ཁ་ཆུང / ཁ་མཐོ་གཉིས་ཀ ________________
8. མི་འདི་བློ་ཅན་ཡིན་ན། ཁྱུར་གི་རིག་རྩོག / རིག་ཡག་ར་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ________________

Exercise 2 **Put appropriate articles, demonstrative pronouns, and other appropriate words in the blanks below.**

A lazy man and a compassionate lama met each other on their way. The man was famous for telling lies.

"Hey! Liar, can you tell me a lie?" said the compassionate lama.

"My kind mother passed away. It's difficult to come up with a lie when I'm unhappy. But if you, my lama, come to my home tomorrow to pray for my mother, it would be a great blessing and meaningful. And my offering wouldn't be too little," said Liar.

"May the Three Great Jewels bless your mother! She was a good person. Anyway, this world is full of hardship. I will come tomorrow," said the compassionate lama.

The following day was very nice. Liar was lying by a big river. The lama came in a brand new monk vestment.

གཞན་གཏམ་ཞིག

ཞི་ལི་______ར་བླ་མ་______ལམ་ཁ་ནས་ངོ་ཐུག་ནི་རེད། ཞི་ལི་དེ་____ཆེ། དེའི་སྐབས་གིས་ཁོ་______། བླ་མ་སྙིང་རྗེ་ཅན་གིས། "ཨ་རོ། རྫུན་རྒྱལ། ཁྱོས་རྫུན་______ལབ་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།"ཟེར། "ངའི་ཨ་མ་______འདས་སོང་། སེམས་______དུས། རྫུན་སྒྲིག་རྒྱུ་______རེད། ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ནངས་ཀ་ཁྱེད་རེད་ཚང་ང་ཕེབས་ནས། མ་བཟང་གི་དོན་ན་སྐྱབས་འཇུག་རེ་ཞུས་ན་______། འབུལ་བ་________ཁོ་ཐག་ཡིན།" རྫུན་རྒྱལ་གིས་དེ་ཤེད་བཤད། ཨ་ལགས་སྙིང་རྗེ་ཅན་གིས"དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ། ཁྱོའི་ཨ་མ་མི་______གཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ར་འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ་______། ང་ནངས་ཀ་ཡོང་།"ཟེར།

ཕྱི་ཉིན་ནམ་ཟླ་______། ཞི་ལི་རྫུན་རྒྱལ་ཆུ་________གི་འགྲམ་ན་ལོག་ཡོད། བླ་མ་གིས་མནབས་གཟབ་______གོན་ནས་ཐོན་སོང་། "ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། ཁྱོའི་ཨ་མ་འདས་སོང་ནི་མིན་ནམ། "ཨ་ལགས་གིས་དྲིས་ན། རྫུན་རྒྱལ་གིས"ཨ་ལགས། ཁྱོས་རྫུན་ཤོད་ཟེར། ངས་རྫུན་ལབ་ནི་ཡིན།" ཟེར།

10.2 --Various types of adjectives

ལྡན; ཡོད: མེད: as adjective converters	
Example	Explanation
བུ་**རིག་ལྡན**་འདི་སློབ་གྲྭར་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་འགྲོ་དགོས། This smart boy has no choice but to go to school.	The three particles convert nouns into adjectives.
ད་ཐེངས་གི་ཡུལ་སྐོར་**དོན་ལྡན**་རེད། དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ཤེས་ཐལ། The trip is really meaningful this time. I learned many new things.	
ཁོ་མི་**གུས་མེད**་གཞིག་ཡིན། མི་གི་ཆེ་ཆུང་ང་མི་ལྟ། He is not a polite person, disregarding young and old.	
རོགས་མང་ང་གཞིག་ཡས་བཏང་། རེད་དྲ་ཚང་མ་**དོན་མེད**་རེད། ངོ་མ་ལོན། (One) did a big favor but earned nothing for it. It is all meaningless.	

1. When a monosyllabic adjective is the complement, an auxiliary adverb can be added to clarify the tense.

In general	Past tense	Conjectural
རླངས་འཁོར་དེ་**འགྲོགས་གི**	རླངས་འཁོར་**དེ་འགྲོགས་ཐལ།**	རླངས་འཁོར་དེ་**འགྲོགས་རྒྱུ་རེད།**
ཐོག་དེ་**ཁ་མཐོ་གི**	ཐོག་དེ་**ཁ་མཐོ་སོང་།**	ཐོག་དེ་**ཁ་མཐོ་རྒྱུ་རེད།**
དེ་རིང་གི་ཟ་མ་དེ་**ཞིམ་གི**	ཁ་རྩང་གི་ཟ་མ་ར་**ཞིམ་ཐལ།**	དེ་རིང་གི་ཟ་མ་ར་**ཞིམ་རྒྱུ་རེད།**

2. Monosyllabic adjectives are put before subject nouns, in poetic statements.

Before a subject-noun	In complement
མཐོ་དཔོན་པོ་ངོ་འཁྲུགས་རེད།	དཔོན་པོ་ངོ་འཁྲུགས་དེ་གོ་གནས་**མཐོན་པོ**་རེད།
ཡག་བུ་མོ་ལས་ཅན་རེད།	བུ་མོ་ལས་དབང་ཅན་དེ་སྐྱེས་ལུས་**ཡག**
ནག་མཚན་མོ་གཉིད་མཐའ་མེད།	མཚན་གཉིད་མེད་སྨག་**ནག**

3. Genitive case markers are used to convert nouns and verbs into adjectives. Such adjectives are attributive.

Verb-adjective converted	Noun-adjective converted	Regular adjective
འགྲོགས་གི་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི	**ཡག་གི**་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི	བུ་མོ་**ཡག་མ**་ལ་སེམས་འཚོར་གི
འགྲོ་གི་ཞི་ལི་བདེ་མོ་བྱུས།	**སེམས་གི**་སྐད་ཆ་རྣམ་དག་རེད།	ཞི་ལི་དེ་**སྒྲིག་ལྡན**་རེད། རྗེས་མ་འབྱུངས།
འཕུར་གི་བྱ་མོ་སྡོད་བྲ།	**མེ་གི**་ཉིན་མ་བུད་ཐལ།	དེ་རིང་ཚད་པ་**མེ**་རེད།

Exercise 3 Based on the context, write appropriate adjectives, function words, and other necessary words in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁ་རྩང་ང་སེམས་__________། (སེམས་སྐྱུག) ཁ་རྩང་ང་སེམས་སྐྱུག་ཐལ།

Present tense:

1. དངོས་པོ་དེ་__________། (ལྗི) ཞ་ཡས་དེས་__________། (ཁྲུག)
2. སློ་འདི་__________། (ཆེ) ང__________། (གྲོང)
3. གསོལ་སྟོན་__________། (འགྲུ་སློ་ཆེ) སློར་མོ་གིས་__________། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་ད་བོར__________། (ཡག) སྨུར་གེ་__________། (ཡག་མ)
5. ཞིང་ལས་__________། (སྡུག་ཆེ) ལས་འདོད་མཁན་____། (མང)
6. ཁྲིམ་ཚང་འདི་__________། (ཉོགས) ད་བོར__________། (ཅང་མེད)

Past tense:

1. དངོས་པོ་དེ་______________། (ལྟི) ཞ་ཡས་དེས་ ________། (འཁྲུག)
2. སྒོ་འདི་ན་ཉིང་______________། (ཆུང) ང______________། (ཤོང)
3. གསོལ་སྟོན་______________། (འགྲོ་སྒོ་ཆེ) སྒོར་མོ་གིས་__________། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་དེང་མ་རྟོང་གིས་______། (ཡག) ད་བོ་ར་______________། (འགྱུར)
5. ཞིང་ལས་______________། (སྡུག་ཆེ) ལས་འདོད་མཁན་______། (མང)
6. ཁྱིམ་ཚང་འདི་______________། (ཅང་མེད) དེང་སང་__________ན་ར། (ནོགས)

Future (conjectural) tense:

1. དངོས་པོ་དེ་______________། (ལྟི) ཞ་ཡས་དེས་__________། (འཁྲུག)
2. སྒོ་འདི་མི་ཆེ་ན། ང་__________། (ཤོང)
3. གསོལ་སྟོན་______________། (འགྲོ་སྒོ་ཆེ) སྒོར་མོ་སྟོང་གིས་________། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་______________། (ཡག) སྨུར་གེའི་ཞི་མོ་ར་________། (ཡག)
5. ཞིང་ལས་______________། (སྡུག་ཆེ) ལས་ན་འདོད་མཁན་____། (མང)
6. ཁྱིམ་ཚང་འདི་______________། (ཧེ་ནོགས) ཁྱིམ་མི་ཚང་མ་________། (ལས་ཆེ)

10.3 --Noun / Verb modifiers

--Verb modifiers

Verb + ས / སྤྱད	English	Explanation
ང་**འདུག**་ས་པོ་ལིན་གི་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད།	My address is in the east of Berlin.	It indicates *someone usually stays there.*
ཁྱུར་གི་**འགྲོ**་ས་འདི་ནས་ཐག་རིང་གིས་རེད།	His destination is very far from here.	It signifies *the place where someone is about to go.*
སངས་རྒྱས་གིས་དཔེ་ཆ་**བཏོན**་ས་པེ་ཅིན་ཡིན།	The place where Sang rgyas studied is Beijing.	The action has already taken place in Beijing, and thus the verb is in PAT.
ཁོ་**སོང**་སར་ང་མི་ཐོན།	I cannot reach the place where he has already been.	The action has taken place, and thus the verb is in PAT.
བོད་ཡིག་**འབྲི**་སྤྱད་རང་གའི་ལྕགས་སྨྱུག་འདི་མིན།	The Tibetan writing tool is not this metal pen.	སྤྱད is compounded with a verb in PRT to derive a noun, referring to a tool.
མཇལ་བ་ཟེ་ལྷ་སར་**འགྲོ**་སྤྱད་རླངས་འཁོར་རེད།	The vehicle the pilgrims take to Lhasa is an auto.	

--Noun modifiers

Noun + noun	English
ད་འབྲོག་པ་ཚོ་**དབྱར་**ས་ན་ཡོད།	The herders are now on the summer pasture.
ད་**དགུན་**ལྭ་གོན་རན་རེད།	It is time to wear winter coats.
མི་འཛོན་ཐང་ཅན་དེ་ར་**མཐོ་འབྲིང་**སློབ་གསོ་ར་ཐོབ་མེད།	That capable man does not even have a senior high school education.
ལམ་རོགས་གཉིས་ཀ་སོང་གིས་སོང་གིས་མ་འཆམས།	The two traveling companions did not get along while traveling.
འབྲོག་ནས་**འཚོ་**རྟེན་ཕྱུགས་ཟོག་ཡིན།	The life resources in herding areas are the livestock.

Notes-3

1. **སྐྱོད**: This article is compounded with verbs in PRT to form a noun. Such nouns usually refer to a tool, e.g., **འདྲུད་སྐྱོད་**མེད་ན་ངས་དོས་པོ་ལྗིད་མོ་འདི་མི་ཁུར། I cannot carry this heavy load without a transportation vehicle.
2. **ས**: This particle is compounded with verbs either in PAT or in PRT to refer to *where*, e.g., ཁོ་**སོང་ས་**ལྷ་ས་རེད། **འགྲོ་སྐྱོད་**ལྕགས་རྟ་རེད། He went to Lhasa riding a bicycle. / ང་འགྲོ་**འདོད་ས་**བོད་མིན། The place I want to travel to is not Tibet.

Exercise 4 Make sentences with the verbs ས and སྐྱོད.

དཔེར་བརྗོད། With ས: ངས་འབྲི་ས་སློབ་ཁང་ནང་ཡིན། (འབྲི) With སྐྱོད: འབྲི་སྐྱོད་པིར་ཡིན། (འབྲི)

Verb	Verb + ས	Verb + སྐྱོད
1. བཤད	1. ______	1. ______
2. འཕུར	2. ______	2. ______
3. ཉོ	3. ______	3. ______
4. ལས	4. ______	4. ______
5. རིག	5. ______	5. ______
6. སྐྱོལ	6. ______	6. ______
7. འདོན	7. ______	7. ______

10.4 --Adverb of manner

Statement with adjectives	Statement with adverbs	Explanation
ཕྱུགས་རྫི་ལོ་ཚུང་འདི་**སྤག་རྡུས་ཆེ།**	ཕྱུགས་རྫི་ལོ་ཚུང་འདིས་**སྤག་རྡུས་ཆེ་ཤེད**་ཕྱུགས་ཟློག་འཚོ།	❶ཤེད is added after adjectives to convert to adverbs ❷The instrumental case marker ས is used as an adjective-adverb converter, e.g., ཁྱོད་མགྱོགས་མོས་སོང་།
རྔོང་བ་རིགས་གེ་ཞོང་གིས་**ཁ་མགྱོགས།**	རྔོང་བ་རིགས་གིས་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**་བཤད།	
འཛར་མན་ནས་སྒྱི་ཚང་མ་**བྲེལ་བ་ཆེ།**	འཛར་མན་ནས་སྒྱི་རིགས་གིས་**བྲེལ་བ་ཆེ་ཤེད**་ལས་གི་ཡོད།	
དགེ་རྒན་ཚེ་རིང་**ངོ་འཁྱགས**་ཡིན།	དགེ་རྒན་ཚེ་རིང་**ངོ་འཁྱགས་ཤེད**་འདུག་གི	
ང་གོན་རྒྱུ་**སོམ**་མང་ང་ཡོད།	ངས་གོན་རྒྱུ་མང་ང་**སོམ་ཤེད**་གོན་གི་ཡོད།	
བུ་ཚུང་འདི་**སེམས་སྤག་ཆེ།**	བུ་ཚུང་འདི་**སེམས་སྤག་ཆེ་ཤེད**་ཡོད།	

Notes-4

1. **ཤེད** is used with disyllabic adjectives to form adverbs of manner:

Correct	Incorrect
ཉི་མ་**དལ་མོ་ཤེད**་ཡལ་ཐལ།	ཉི་མ་**དལ་ཤེད**་ཡལ་ཐལ།
སྨུར་གེས་གླུ་དབྱངས་**སྙན་མོ་ཤེད**་བླངས།	སྨུར་གེས་གླུ་དབྱངས་**སྙན་ཤེད**་བླངས།
མེ་འཁོར་འདི་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**་འགྲོ་གི	མེ་འཁོར་འདི་**མགྱོགས་ཤེད**་འགྲོ་གི

2. Verbs are normally put either after a noun or before a verb, e.g., སངས་རྒྱས་གིས་ཡི་གེ་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**་བྲིས། Sang rgyas quickly wrote a letter. / སངས་རྒྱས་གིས་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**་ཡི་གེ་བྲིས། Sang rgyas wrote a letter quickly.
3. **ཆེ་མོ་གཞིག་ཤེད** might be contracted as ཆེ་ཤེད, e.g., ཞ་ཡས་འདིས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་འདི་**ཆེ་ཤེད**་(ཆེ་མོ་གཞིག་ཤེད) ལས་ཐབས་ཡས་ནི་རེད། How did this child manage to do this difficult job?

Exercise 5 Complete the statements with the phrases in parentheses and ཤེད.

དཔེར་བརྗོད། དགོན་པ་ནང་ནས་སྐད་མཐོན་པོ་ཤེད་བཤད་མི་ཉན། (སྐད་མཐོན་པོ)

1. མནའ་མ་གིས་ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ནེ་____________གཉེར་དགོས། (སྙིང་རྗེ་ཆེ)
2. གསར་བུ་ཟློས་ ____________རྒན་པ་རིགས་གི་ཁ་ལ་ཉན་དགོས། (བརྩི་ལེན་ཆེ)
3. སྒྱི་མང་གི་ཁྲིད་ནས་____________འོ་བྱེད་མི་ཉན། (གསལ་པོ)
4. ཉི་དུ་གི་བར་ནས་ཕོ་མོ་གི་དོན་དག་ ____________གླེང་དགོས། (ལྷེམ་པོ)
5. ཏ་མར་ཚོག་____________བཤད་ན་མི་ཏ་ཟེར། (རྩུབ་མོ)

6. ཟ་མ་__________མ་ཟོས་ན། ཁ་ཟ་རྒྱུས་མི་ཚོད་ཟེར། (ཁ་རོག)

7. དཔྱིད་ཀ་གོན་རྒྱུ་__________གོན་དགོས། དེ་མིན་ད་འཚིག་འགྱོ། (སྲབ་མོ)

8. བློ་མ་ར་དཔོན་པོ། སྐྱི་ལོ་ཆེ་ཟོ་__________བཤད་དགོས། (ངག་འཇམ་པོ)

Exercise 6 Convert the adjective in the first part of each statement to an adverb and put the adverb in the blank in the second half of the same sentence.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱེར་གེ་དགེ་རྒན་ཤ་ཚ་གཟིག་ཡིན། ཁྱེར་གེས་ཤ་ཚ་ཤེད་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི

1. ཁྱེར་གེ་སྐྱི་དྲང་མོ་གཟིག་ཡིན། ཁྱེར་གེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་__________བཤད་གི
2. འབྲོག་ཁྱིམ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ནས་ཏོང་གི་ཐག་རིང་ཡིན། འབྲོག་ཁྱིམ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ན་__________ཡོད།
3. རྒན་མོ་འདི་ནམ་ཡིན་ར་སྨིག་ཚུ་གོར་རོ་རོ། སྨིག་ཚུ་རྒྱུན་དུ་སྨིག་མཐའ་ན་__________ཡོད།
4. གླུ་མ་པད་མཚོ་སྐད་སྙན་མོ་རེད། སྨུར་གེས་གླུ་དབྱངས་__________ལེན་གི
5. ཁྲི་ར་སྤྱང་པོ་ལམ་ན་འཆམས་པོ་མིན་ཟེར། སྐྱི་འདི་གཉིས་ཀ་__________མི་འདུག
6. ལྷུང་མེད་ན་བར་སྣང་གི་སྤྲིན་དཔལ་མོ་རེད། སྤྲིན་__________འགྱོ་གི་ཡོད།
7. བཟའ་བ་གན་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་སྟུག་གི ཁོ་གཉིས་ཀ་ནམ་ཡིན་ར་__________བསྡད་ཡོད།
8. དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ་གི དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་__________ཡལ་ཐལ།
9. དཀར་ཡོལ་འདི་འོད་ཀྱུག་སེ། ངས་ཉོ་འདོད་གི དཀར་ཡོལ་འདི་__________ཡོད།
10. ངའི་རོགས་པ་ཚང་གེས་ཧ་ཅེ་ཧོན་ནེ་རེད། ཁྱེར་གེ་__________ཐོན་བཏང་།

Exercise 7 Tell how you do these things using adverbs. Next, reconstruct the same sentences using adjectives.

དཔེར་བརྗོད། ཟ་མ་ཟ། ངས་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་དཔལ་མོ་ཤེད་ཟ། ང་ཟ་མ་ཟོས་ན་དཔལ་མོ་ཡིན།

Action	With adverbs	With adjectives
1. བོད་སྐད་བཤད	1. ____________________	1. ____________________
2. ཆང་འཐུང	2. ____________________	2. ____________________
3. ལས་བྱ་འབྲི	3. ____________________	3. ____________________
4. གོན་རྒྱུ་ཉོ	4. ____________________	4. ____________________
5. བྱ་བ་ལས	5. ____________________	5. ____________________
6. རྫུན་བཤད	6. ____________________	6. ____________________
7. རླངས་འཁོར་སྐོར	7. ____________________	7. ____________________

8. བུ་ལོན་འཇལ། 8. __________ 8. __________

Exercise 8 Write adjectives, articles, *be* verbs, and other necessary function words in the blanks. Convert the adjectives into adverbs if necessary.

དཔེར་བརྗོད། བོད་ལྷ་དེ་རྫོབ་པོ་རེད། (རྫོབ་པོ) སངས་རྒྱས་གིས་བོད་ལྷ་དེ་རྫོབ་པོ་ཤེད་གོན་བཏང་ཐལ། (རྫོབ་པོ)

ཀ་པ ཁྱེད་བོད་ར་བྱུད་སོང་ཟེར་གི ཞེ་བདེན།

ཁ་པ སོང་ང་། ང་བོད་ར་བྱུད་སོང་ང་། འགོ་རྩོམ་དུས་འགྲོ་རོགས་ཁ་ཡས་ངེས་ངེས་ __________། (དཀའ) ཁ་ཡས་གཟིག་__________། (རང་མགོ་རང་རྒྱལ་) དོན་དག་ __________མི་ལས་གི (དགའ་མོ) ས་གནས་གི་མིར་__________། (བརྩེ་བཀུར་མི་ཆེ) ནངས་མོར་__________ལངས་གི (འཕྱི་མོ) སྦྲ་སེས་ཡར་ལོངས་ཟེར་ན། ཁོ་ཟོ་__________། (འོན་པ) དེང་ཐོག་ཡུལ་སྐོར་དེ་མོ་__________གཟིག་མ་རེད། (སྐྱིད་པོ) དེད་ཚའི་ཚང་མ་__________ཡོང་ང་། (དགའ་མོ)

ཀ་པ ཆེ་གཟིག་མ་ཉན་ནས།

ཁ་པ འགྲོ་རོགས་གསུམ་གིས་ཤ་མི་ཟ། ཁོ་གསུམ་པོ་__________། (དཀའ) བོད་ན་ཤ་__________། (གང་མང་མང) རེད་དྲ་སྟོ་__________། (གང་ཞུང་ཞུང) ཁོག་ག་ཟ་མ་མ་བབས་ན། ང་__________འདུག་གི (སྟུག་མོ) ངེས་མི་ཚད། འདི་__________། (གཙང་མ) གན་གཙང་མ་མ་རེད་ཟེར། ས་གནས་གི་མི་གིས་__________མི་ཟ་ཟེར། (གཙང་མ)

ཀ་པ ཉན་ན། ཁྱོས་ལས་ཀ་__________གཟིག་ལས་བཏང་གཟིག (དཀའ་མོ)

ཁ་པ བཤད་དགོས་ནས། མྱི་མང་ང་གཟིག་མགོ་སྡུད་ཡས་ཀྱི་__________།(དཀའ་མོ)

ཀ་པ དེ་མིན་ད་ཁྱོས་ཆེ་གཟིག་མཐོང་ཐལ།

ཁ་པ དེ་མིན་ད་ང་མྱི་སྐྱིད་པོ་ར་__________ཐུག་ཐལ། (མང་ང) ང་རྣ་བ་གི་གསར་བུ་__________ཐུག་ཐལ། (ལོ་ཞུང) ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་། རྩ་ཐང་__________གང་ས་གང་ན་ཡོད། (ཆེན་པོ) གང་ས་གང་ན་རྩྭ་ཐང་__________། (སྔོ་ལྗང་སེ) མེ་ཏོག་ཇོག་གོ་__________། (སེར་ལམ་མེ) ངེས་ངེས་__________། (སྐྱིད་པོ) ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང་། ངེད་གཉིས་ཀ་__________མ་སོང་། (དལ་མོ) __________ཡར་མར་ར་སོང་ང་། (མགྱོགས་མོ)ཁྱུར་གི་སེམས་རྒྱ་ཡངས་གི __________གི (སྤོབས་པ་ཆེ) སྤོབས་པ་གླིང་ན། ངས་ཡང་དོན་དག་སྐྱིད་པོ་གཟིག་དྲན་གི

ཀ་པ ཁྱོས་ཞོད་དྲ།

ཁ་པ ཉིན་མ་དེ་ཧོང་གིས་__________། (ཚད་པ་ཆེ) ཁོ་ར་ངེད་གཉིས་__________རྡུང་གཟིག་ག་ཐོན་ཐལ། (འཕྱི་མོ) སྐབས་དེར་ཁྱི་རྐན་གཟིག་ཟུག་བཏང་། འབྲོག་ཁྱི་__________། (བཙན་པོ) རེད་དྲ་ཁྱུར་གི་__________

རླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སློར་བུད་བཏང་། (སྤོབས་པ་ཆེ) ཁྱུར་གི་ཁྲིམ་བདག་འཚོལ་གི་བུད་ཐལ། སློ་རྒྱུག་གཞིག་ག
ཁྲི་ཐན་སྟག་འདྲ་མོ་དེ་ཤོར་ཐལ།

ཀ་བ ཨ་ཙི། ཞི་ཐག་གིས__________། (འཛིགས་ཆེ)

ཁ་བ དེ་ཡིན་ན་ར། ཁྱུར་གི་__________སྦྲ་གི་ཕྱོགས་ག་བུད་ཐལ། (བཙན་པོ) རེད་དྲ་ཁྲི་ཐན་དེ་སྐྱོ་དྲགས་ཆེ་གི ཁྲི་ཐན་ངའི་ཕྱོགས་ག་བརྒྱུགས་ཡོང་ཐལ། ང་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་ __________བསྡད་ར། (སྤོབས་པ་ཆེ) རེད་དྲ་ངའི་ཞབས་ནས་ཟ་འཕྲུག་ལངས་ཐལ། ཁྲི་ཐན་__________ཐོན་ཐལ། (མགྱོགས་མོ) དེས་ང་འཛུན་ཐང་། དེ་ནས་ང་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སློར་བུད། ཐོས་བཏང་ང་།

ཀ་བ ཁྱོད་འདི་ཆི་མོ་གཞིག་__________། (གླེན) བཙན་ས་རླངས་འཁོར་ནང་ནས...

ཁ་བ སྐབས་དེར། ཡག་ཡག་ག་ཁྲིམ་བདག་__________ཐོན་ཐལ། (མགྱོགས་མོ) བལྟ་ཐོག་ག་ད་བོ་ར་ཟ་འཕྲུག་ལངས་གི

Text Two: *adverbs* and Tibetan versions of *too*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་པ་སྒྲོ་མོ་ཞིག

ངའི་སྒྲོ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ངེད་ཚང་ནས་མྱི་འདང་ཅན་གཞིག་ག་བརྩེ་གི་ཡོད། མུར་གི་དགུན་ཁ་ཟེ་ལིང་ན་འདུག་གི་ཡོད། སྡེ་བ་གི་ནང་གི་འཚོ་བ་**ཧོང་གིས**དཀའ་མོ་ཡིན་ན་ར། གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ནས་བསྡད་ན་མུར་གི་ལོ་ཆེ་སོང་། མི་ལོབས་གི་ཟེར། མུར་གི་རང་གི་ཞིང་བ་གི་འཚོ་བར་**ཧོང་གིས**དྲངས་གི་ཡོད།

མུར་གི་༡༩༢༩ལོར་རྩེ་ཁོག་རྫོང་གི་འབྲོག་ཁྲིམ་གཞིག་ནས་སྐྱེས། སྐྱེས་ནས་**ཅང་མ་འགོར་ར།** མུར་གིའི་ཨ་མ་ཤི་སོང་ཟེར། མུར་གིར་སྨྱིང་སྲིང་བཞི་ཡོད། དེའི་ནང་ནས་མུར་གི་**ཨ་ཧྲུ་གིས**ཆུང་ངོ་རེད། ཉིན་མ་གཞིག་ག རེབ་གོང་གི་སྐྱེས་པ་ཆ་མེད་གཞིག་ཁོ་མོ་ཚང་ང་ཐོན་སོང་། སྐྱེས་བཟི་དེས་མུར་གི་རོང་སར་ཁྲིད་སོང་། མུར་གིས**ད་བོ་ར**སྐབས་དེ་དྲན་གི་ཡོད། མུར་གིས"ངའི་སྐྲ་ཨ་བོ་དེའི་རྨུམ་ན་**ལྷབ་ལྷབ**ཡས་གི་ཡོད།"ཟེར།

ཨ་བོ་ཆ་མེད་དེ་གཞུག་ནས་མུར་གིའི་ཨ་ཕར་ཉན་སོང་། ཨ་ཕ་གིས་མུར་གི་གཅེས་རྒྱོ་**མང་སོང་།** **དེའི་རྒྱེན་གིས**མུར་གི་ཆུང་དུས་ངན་ལང་ང་བུད་སོང་ཟེར། ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་ཐོག་ནས་མུར་གི་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནི་རེད། ཞི་ལི་གཞིག་བཙས་**ནི་ར།** མུར་གི་བཟའ་ཚང་ཐོར་སོང་། **དེའི་གཞུག་ནས**མུར་གི་ངའི་སྒྲོ་བོ་ར་བཟའ་ཚང་བཙོས། ཁོ་གཉིས་ཀར་ཞི་མོ་གཞིག་ཡོད། ཞི་མོ་**གཞུག་ནས**རྒྱལ་ཁབ་གི་ལས་བྱེད་པ་ར་ཞ་ཡས་ལྷ་གི་ཨ་མར་ཉན་སོང་།

ང་ཆུང་དུས་གི་རས་སྒྲོ་མོ་གི་ལོགས་ནས་ལག་ཆགས་ནི་ཡིན། ཆུང་དུས་གི་རྒྱབ་གི་གོན་རྒྱུ་ཧ་མ་གིས་བྱིན་ན་ར། ཁ་ཟས་ཕལ་ཆེར་མུར་གིས་བཏོན་ནི་རེད། **ནངས་སྦྲ་ལངས་ར་དགོང་འཕྱི་ཉལ་ཤེད**ངེད་སྨྱིང་སྲིང་ཟོར་ཟ་མ་བཙོས་ནི་རེད། མུར་གིས་དེང་སང་གི་སྐྱི་བསོད་ནམས་ཆེ་འདོད་

གི་ཡོད། ཆི་གཟིག་དགོས་ན་ལག་བཟླིངས་ན་ཚོག་ཟེར།

སྨུར་གེ་ལྷ་ས་འགྲོ་སེམས་ཆེ་ནོ་གིས། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལྷ་སར་སོང་ནི་ཡིན། སྨི་མང་ང་གིས་ལྷ་ས་ས་མགོ་**ཧྲོང་གིས**མཐོ། དེར་འགྲོ་རྒྱུ་**ཧྲོང་གིས**དཀའ་ཟེར། སྨུར་གེས་ལུགས་བྱུར་ཐེངས་གཅིག་ག་འདུག་ཐུབ་རྒྱུ་ན་ཟེར། ཐེངས་དེར་གནམ་གྲུར་བསྡད་ནོ་སྨུར་གེས་མི་བཟོད་གི་ཟེར། ད་སྨུར་གེ་ལོ་གྲུ་བཞིན་བྱུད་ཡོད། **རེད་དྲ།** སྨུར་གེ་ཨ་མེ་རྣ་ཁར་ཚ་བོ་ར་ཚ་མོར་ལྷ་གི་འགྲོ་འདོད་གི་ཡོད། ད་སྨུར་གེ་ཨ་རིར་སོང་ན་**ལོ་ཆེ་སོང་**། དེའི་ཐོག་ག་ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་ཡི་གེ་ལེན་རྒྱུ་ཙ་མོ་མ་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར**སྨུར་གེ་སེམས་ཞི་གི་མེད།

10.5 --དྲགས vs. ཧྲོང་གིས

	With verb	With adjective	Explanation
དྲགས	དེ་རིང་ལས་ཀ་**ལས་དྲགས**སོང་།	དེ་རིང་ལས་ཀ་**མང་དྲགས**ཐལ།	*དྲགས* expresses *too much.*
	ཚོ་རིང་གིས་**བཤད་དྲགས**ཐལ།	ཚོ་རིང་གི་གཏམ་བཤད་**རིང་དྲགས**ཐལ།	
	མདང་དགོང་**བཟི་དྲགས**ཐལ།	མདང་དགོང་ཆང་**མང་དྲགས**སོང་།	
ཧྲོང་གིས	གནའ་མོ་འདིས་དཔེ་ཆར་**ཧྲོང་གིས**ལྟ།	སྨུར་གེར་དཔེ་ཆ་**ཧྲོང་གིས**མང་།	*ཧྲོང་གིས* expresses *very* or *very much.*
	ཀླངས་འཁོར་འདི་**ཧྲོང་གིས**རྒྱུག་གི	རྟ་འདི་གོམ་ཁ་**ཧྲོང་གིས**དལ།	
	ཞི་ལི་འདིས་འདང་རྒྱུག་**ཧྲོང་གིས**ཡས།	ཁྱུར་གེ་འདང་རྒྱུག་**ཧྲོང་གིས**ཆེ།	

Exercise 9 Write *དྲགས*, *ཧྲོང་གིས*, and other function words to express *too much* in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། དགུན་ཁ་བོད་ནས་<u>ཧྲོང་གིས</u>་འཁྱགས་གི འདི་ནས་བསེར་བུ་<u>ཆེ་དྲགས</u>། ངས་མི་བཟོད་གི

1. ཟ་མ་ཟོས______ན་འཁྲུང་གཞི་མི་བདེ།
2. གོན་རྒྱུ་ཉུང་______ན་ཆམ་པ་ཕོག་རྒྱུ་རེད། འདི་ར་ཁོན།
3. པོ་ལེན་ནས་ཁ་དབུགས་_____གཙང་མ་རེད། ཁོར་ཡུག་ར་______ཡག་གི
4. སློབ་མ་འདི་གསུམ་པོ་________སྡུག་རྡུས་ཆེ། རྒྱུགས་འབྲས་མི་བཟང་ན་ར།
5. གོ་རེ་འདི་རློན་________ཡོད། ད་པོ་ཟ་མི་ཉན།
6. ཕྱང་ལི་རྩེ་ན་ང་གཟུགས་ཐུང་ __། གཞན་གི་དོ་ཡ་མ་རེད།
7. ཞ་ཡས་བྲ་ཚག་ཡིན་________མི་བཟང་གི
8. དགེ་རྒན་གིས་གཤེ་གཤེ་གཏོང་_____ཐལ། སློབ་མ་ཟོ_____དགའ་གི་མེད།
9. དགུན་ཁ་པོ་ལེན་ནས་ཉིན་མ་________ཐུང་གི
10. ལྷ་སར་འགྲོ་ན་དེང་སང་________རྩ་མོ་རེད།
11. དེ་རིང་གི་ཉི་མ་ཚ་______། སྒོ་ནས་འདུག་མི་ཐུབ།
12. ཞི་མོ་འདི་སྐམ་_____། སྨུར་གེས་ཟ་མ་______མི་ཟ།
13. སྨི་འདི་ཁ་མགྱོགས་________། ངས་______ཏ་མི་གོ་གི

14. ནད་པ་འདིས་གཞུག་ཕྱོགས་སྨུམ་ཟས་______ཟ་མི་ཉན། 16. ཡར་མར་ར་_____མ་འགྲོ། ས་འདི་ཉེན་ཁ་ཆེ་______།

15. ཁ་བཤད་མང་_______ན། མགོ་གིས་ཉོ་ཟེར།

Text Three: *adverbs*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཕྱིས་བིས་ཟ་རེག་པར། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གྲོགས་པོ་ཞིག་གིས་གཞུང་ཚབ་ཁང་ལ་མཚམས་སྦྱོར་ཡི་གེ་བྲིས་པ།

སྙིང་ཉེ་བའི་རོགས་པ་Johnལགས།

ངས་**འདི་ནས**ཁྱོད་ངའི་རོགས་པ་ངོ་རྟག ཨ་ཙེ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་མཚམས་སྦྱོར་ཡས། མུར་གེ་ད་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་**ལྷག**ཡིན། མུར་གེའི་ཚ་བོ་ར་ཚ་མོ་བཞི་ངའི་ཤག་པོ་ཏག་ཏག་ཡིན། ཁོ་ཟོ་ངའི་སྔོན་ཆད་གི་སློབ་མ་**ར**ཡིན། ངམུར་གེའི་ཁྱིམ་ཚང་ང་ར་**ཧྲིང་གིས**གསལ་ཆ་མེད། དེ་རིང་ཡི་གེ་བྲིས་ནས་དོན་འདི་བཤད་འདོད་ནི་ཡིན།

ཨ་ཙེ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གིས་ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་Visa ལེན་གི་ཡོད། ཡི་གེ་ལོན་ན་མུར་གེ་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཚ་མོ་ར་ཡང་ཚ་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། མུར་གེ་**ཧྲིང་གིས**བདེ་ཐང་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར།** ཚེ་སྒྲོག་ལ་ཁའི་ཉི་མ་འདྲ་མོ་རེད། **ད་ཐེངས**མུར་གེའི་གོ་སྐབས་**ཨ་ཏུ་གིས**གཞུག་མ་ཡིན་ན་ཐང་།

༡༩༩༩ལོར་ངས་ཨ་ཙེ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ངོ་ཤེས་ནི་ཡིན། **དེ་གི་རས།** ངམུར་གེ་ར་གསལ་ཆ་ཡོད། མུར་གེར་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཁྱིམ་ཚང་གཟིག་ཡོད། ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་ནང་ན་མུར་གེའི་ཞི་མོ། མག་པ། ཚ་རིགས་དྲུག་ཡོད། མུར་གེའི་ཞི་མོ་ར་མག་པ་གཉིས་ཀ་ལས་བྱེད་པ་ར། ཚ་རིགས་དྲུག་པོ་སློབ་མ་ཡིན་**དུས**། མུར་གེ་སྐྱེས་ཡུལ་ནས་ཞིང་བ་བཙོས། ཚ་རིགས་དྲུག་པོ་སློབ་གྲྭ་ན་ཡོད་**དུས**། མུར་གེས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། ད་ཚ་རིགས་ཟོར་བརྟན་འཛུགས་གི་བྱ་བ་ཐོབ་ཡོད། མུར་གེའི་ཞི་མོ་**ར**མག་པ་ལས་འཁྱུར་ཡས་ཡོད།

ད་མུར་གེ་ར་ཞི་མོ་ར་མག་པ་ཟོ་ཚ་བོ་ཆེ་རིང་གི་ཁྱིམ་ཚང་ན་**མཉམ་པས**བསྡད་ཡོད། མུར་གེ་ཚང་གི་མག་པ་**དེང་མ**ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གཟིག་གི་འགོ་བ་ར། **གཞུག་ནས**ཞིང་ཆེན་རིམ་པ་གི་འགོ་བ་གཟིག་རེད། མུར་གེའི་ཞི་མོ་**ཚོགས་དངོར**ལས་བྱེད་པ་བཙོས། ལོ་དྲུག་གི་**སྔོན་ན**ལས་འཁྱུར་ཡས་སོང་། མུར་གེའི་ཚ་བོ་ཆེ་རིང་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་ན་བྱ་བ་གཉེར་གི་ཡོད། མུར་གེའི་ཚ་མོ་གཟིག་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སློབ་གྲྭ་བཏོན། ད་མཚོ་སྔོན་ན་དགེ་རྒན་གི་བྱ་བ་སྐྱོང་གི་ཡོད། མུར་གེའི་ཚ་མོ་ལྷ་མོ་གིས**ད**ཨ་ཙེ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཨ་མེ་རི་ཀར་འབོད་གི་ཡོད། **དེའི་རྐྱེན་གིས**མུར་གེས་Visaལེན་ཟེར་གི་ཡོད།

ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་བཙའ་ཁྲིམས་གི་ནང་ན། Visa ལེན་མཁན་ཚང་མ་ཁྲིམ་གཞི་སྤྱི་འདོད་མཁན་ན་བརྩི་དགོས་ཟེར་ཡོད་གི ཨ་ཙེ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་**ཕྱིར་ར**ཡོང་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན། མུར་གེ་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཡིག་རྨོངས་ཡིན། རྒྱ་སྐད་ར་རྒྱ་ཡིག་མི་ཤེས། དབྱིན་སྐད་ཚིག་འབྲུ་གཟིག་ར་མི་ཤེས། དེས་མི་ཚད། མུར་གེ་ཁྱིམ་ཚང་གི་གཅེས་པ་ར་སྔེ་མི་ཚང་མ་དགའ་ས་གཟིག་ཡིན། མུར་གེ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་བསྡོད་རྒྱུ་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར**མུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་ཐམ་རྒྱུ་རེད། མུར་གེ་གནས་མི་སྡྲོ་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཡི་གེ་འདི་བཀླུགས་ནོ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། གནས་ཚུལ་**རེ་ད་པོ**ཤེས་འདོད་ན། ང་ར་འབྲེལ་གཏུག་ཡས་ན་ཆོག

པིས་ཨེར་གིས་**སྙིང་ཐག་པ་ནས**།

10.6 --Clause adverbializer: ཤེད

	With verb	English	Explanation
ཤེད	ངས་སྐད་ཆ་**བཤད་ནོ་ཤེད**་བརྩི་རྒྱུ་ཡིན།	I will keep my word as I said.	Someone promises to strictly keep his word.
	ངས་གསང་གཏམ་འདི་**ཤེས་ནོ་ཤེད**་འདུག་རྒྱུས།	I will act as though just I know the secret.	It hints that someone will not pretend.
	ངས་ལས་ཀ་འདི་ལས་**ཐུབ་ནོ་ཤེད**་ལས་ནས།	I did this job as well as I could.	Someone did his best to finish the job, probably single-mindedly.
	ལབ་རྒྱག་ན་གཞན་གྱིས་**མི་ཤེས་ནོ་ཤེད**་རྒྱོབས།	If you want, boast about yourself without being discovered!	Someone suggests that boasting is not something that others should be able to discover.
	ཁྱོད་སློབ་མ་ཡིན་ན་**ཡིན་ནོ་ཤེད**་སྡོད།	Act as a student if you are a student!	It's a suggestion for a student who probably did not act properly.

Notes-5

1. **ཤེད** is used with verbial phrases to derive adverbial clauses. ❶With a verbial phrase in past tense mood: དཔང་མི་གིས་དོན་དག་**རང་གིས་རིག་ནོ་ཤེད**་བཤད་བཏང་། The witness clarified everything according to what he had seen. ❷With a verbial phrase in present tense mood: སྡེ་དཔོན་གིས་**རང་གེར་རེ་བ་འདོན་གི་ཡོད་ནོ་ཤེད**་སྡེ་དཔོན་གི་བྱ་བ་ལས། The village leader acts as he is supposed to act as the leader. ❸With a verbial phrase in future tense mood: སློབ་མ་ཚོས་**ཁོ་ཚོ་སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་གསུམ་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཤེད**་སྔོན་རྩིས་བཟོ་གི་ཡོད། The students make their budgets based on the plan to be in the school for three years.
2. **ན** ... **དྲགས** is applied to express *something is too much in being so* or *to do*, e.g., སྨུར་གི་ལྷ་སར་སོང་**ན**་ལོ་ཆེ་**དྲགས**། She is too old to go to Lhasa. / ཆང་འདི་མོ་གཟིག་འཐུངས་**ན**་མང་**དྲགས**། This much alcohol is too much to drink.

Exercise 10 Use *ན ... དྲགས* and necessary auxiliaries to express *something that is too much to do.*

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ་འདི་ཧོང་གིས་བཙན་པོ་རེད། བཟའ་ཟླར་མི་སྲུང་གི (བཟའ་ཟླ་བཅའ) ཞི་མོ་འདི་བཟའ་ཟླ་བཅོས་ན་བཙན་དྲགས།

Words to use	Original statement	With *ན ... དྲགས* Structure
(ཞོན)	1. པེ་ཅིན་ཐག་རིང་གི ལྕགས་རྟར་མ་ཞོན།	1. ____________
(གོན)	2. དེ་རིང་ཚད་པ་ཆེ་གི གོན་རྒྱུ་འདི་མཐུག་གི	2. ____________
(བཞེས)	3. ཆང་འདི་བཙན་གི མང་ང་མ་བཞེས།	3. ____________
(བྲིན)	4. དཔེ་ཆ་འདི་གོང་དཀའ་གི གོང་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་རེད།	4. ____________

(འཁྲུངས) 5. ཟ་མ་འདི་གཙང་མ་མ་རེད། 5. ____________________

(སྐྱོལ) 6. ད་བོ་ཕྱི་དྲོ་རེད། དགོང་ཇ་སྣུ་སོང་། 6. ____________________

(ལོ་ཆུང) 7. ཁོ་ལོ་ཆུང་རེད། ལས་འགྲུར་ཡས་རན་མེད། 7. ____________________

(ཁྱེར) 8. དངོས་པོ་འདི་ལྕི་མོ་རེད། ངས་མི་ཁྱག་གི 8. ____________________

Exercise 11 Fill in adjectives and adverbs.

དཔེར་བརྗོད། གཡང་སྐྱིད་སྒྲོལ་མ་ཞི་མོ་རྒྱུད་བཟང་གཞིག་མ་རེད། (རྒྱུད་བཟང) མུར་གེས་བྱ་བ་རྒྱུད་བཙོག་ཤེད་ལས་གི (རྒྱུད་བཙོག)

1. གནམ་གཤིས་__________། (འཁྱུགས) ཁྲུར་གེས་ཕྱུགས་ཟོག་________འཚོ་གི་ཡོད། (དལ་མོ) ཕྱུགས་ཟོག་__________འཚོས་ན། (མགྱོགས་མོ) ཕྱུགས་ཟོག་གི་ཤེད་ཉམས་འགྲོ།
2. ངའི་ཨ་ཅེ་སྨྱི་__________། (ངག་འཛམ) རེད་དྲ་ངའི་ནུ་མོ་གིས་__________བཤད་གི་ཡོད། (སྐད་འགྲགས་ཆེ)
3. ངའི་ཨ་ཁུ་སྨྱི་__________། (རིག་ཡག) སློབ་གྲྭར་མ་སོང་ན་ར་རྒྱ་སྐད་__________བཤད་ཐུབ། (བྱང་མ)
4. དེ་རིང་སྔོ་ནས་________། (དྲོ) ངེད་ཚོའི་སྔོ་ནས་__________འདུག (དྲོན་པོ) ནང་ནས་ཧོང་གིས་________། (འཁྱུགས)
5. སྨྱི་མང་ང་རྩམ་པ་__________དགའ་གི་ཡོད། (ཞིབ་མོ) རེད་དྲ་ང་མི་དགའ། རྩམ་པ་__________ཟོས་ན་ཞིམ། (ཚག་མོ)
6. སངས་རྒྱས་གིས་__________བཤད་གི (རེམ་མ) ངས་ཧ་མི་གོ་གི ཁྲུར་གེའི་རྣན་མོ་གིས་ར་__________ཧ་མི་གོ་ཟེར། (ཡང་དག)
7. ཚེ་རིང་དེ་ང་མ་བྱིས་པ་________། (ཕྲ་ཚག) ད་________གཞིག་རེད། (ལྷོད་པོ) _____རང་ལས་སྐྱོང་གི་ཡོད། (ཡར་སེམས་ཆེ)
8. ཆོས་སྒྲོན་གི་ཆད་པོ་གིས་ ______སྒོར་མོ་བསགས་ན། (སེམས་ཆུང) ཁྲུར་གེའི་ཆད་མོ་གིས་________སྙིམ་གི་ཡོད། (གང་འདོད)
9. དོ་ཚིགས་དབྱར་རྩྭ་__________། (གོང་མཐོ) ཚོང་བ་མང་ང་གིས་དབྱར་རྩྭ་__________ཉོས་བཏང་། (གོང་མཐོན་པོ) རེད་དྲ་ ད་ཚོང་བ་ཟོས་དབྱར་རྩྭ་__________འཚོང་གི་ཡོད། (གོང་དམའ་མོ)
10. སློབ་མ་ཟོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་______སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན་གི་ཡོད། (དུས་ཐོག) དགེ་རྒན་ཡང་ར་ཡང་གིས་ ______ཐོན་གི་ཡོད། (འཕྱི་མོ)

Verb duplication

Verbs are duplicated to stress *the degree of an effort*, e.g., ངས་ལས་ལས་སོང་། I worked for a long time.

Tibetan	English	Notes
ངེད་ཚའོ་**སོང་སོང་**ནས་དགོན་པ་གཟིག་ག་ཐོན།	We went a long way and reached a monastery.	❶Verb duplication is emphatic.
ཁྱུར་གེའི་ཚུགས་ཀར་བལྟས་ན། ཁྱུར་གེས་དེ་རིང་**ལས་ལས་**རྒྱུ་རེད།	Observing his readiness, I think he will do a lot today.	
ཚོགས་ཐོག་ནས་ངས་**བཤད་བཤད་**བཏང་།	I talked (a lot) at the meeting.	❷Verb duplication emphasizes a lingering duration or process.
ཟོག་འདི་**གསོས་གསོས་**བཏང་། རེད་དྲ་སྒྲོ་མ་བབས།	This animal had been fed (a lot) but did not get strong.	
ངས་**ཟོས་ཟོས་**བཏང་། རེད་དྲ་ད་བོ་མ་བརྒྱགས་ཐལ།	I ate a lot but still did not feel full.	

Adverb duplication

Adverbs are repeated to emphasize a manner, e.g., ངས་ཡི་གེ་མགྱོགས་མོ་མགྱོགས་མོ་ཤེད་འབྲི། I write very fast.

Tibetan	English	Notes
པེ་ཅིན་**མགྱོགས་མོ་མགྱོགས་མོ་ཤེད་**ཆེ་ཆེ་ཉན་ཐལ།	Beijing became very large very quickly.	❶Duplication emphasizes the manner of action.
ལྕགས་གཟོང་གིས་ལས་ཀ་**སྔ་སེམས་སྔ་སེམས་ཤེད་**གྲུབ་ཐལ།	Lcags gzong completed his job very early.	
ངས་བྱ་བ་འདི་**ཧྲལ་ཧྲལ་ཤེད་**ལས་རྒྱུ་ཡིན། བྱ་བ་འདི་ངེས་ངེས་བསོད་གི	I will work on this job very hard. It is very interesting.	❷Duplication hints *very much*.
ཁང་བ་འདི་དཔར་གི་སྟེང་ན་**ཆེ་ཆེ་ཤེད་**ཡོད་གི ངོ་མ་གིས་དེ་མོ་གཟིག་མི་ཆེ།	This building looks very large in the picture; it is in fact not so big.	
ནམ་མཁའ་ན་ཧྲིན་**མཐུག་པོ་མཐུག་པོ་ཤེད་**ཡོད་གི ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།	The clouds are very thick in the sky. It is going to rain.	

Adjective duplication

Adjectives are repeated in order to emphasize, e.g., བདག་མོ་ངར་ཧུ་ཧུ་ཐལ། The hostess was very kind to me.

Tibetan	English	Notes
དེ་རིང་གནམ་ངོ་**དྭངས་མོ་དྭངས་མོ་**རེད།	The sky is (very) clear today.	❶Adjective duplication is emphatic.
ཨ་མ་གི་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་**ཞིམ་པོ་ཞིམ་པོ་**རེད།	My mother's food is always (very) tasty.	❷Duplication hints *very*.
ཞ་ཡས་གན་**སེམས་ཆུང་སེམས་ཆུང་**གཟིག་རེད།	That child is (very) careful.	
ན་ཉིང་ངས་དབྱར་རྩྭ་**མང་ང་མང་ང་**རྙེད་ཐལ།	I found (a lot) of caterpillar fungi.	
ངའི་ཞི་ལི་ཁོག་པ་**གསལ་པོ་གསལ་པོ་**རེད།	My son is very understanding.	

Spontaneous verb + auxiliary

Such combinations indicate either a result or a situation.

Tibetan	English
ལས་ཀ་ལས་ལས་ནས་ང་**ཆད་སོང་**།	I am exhausted after working for a long time.
གློག་བརྙན་འདི་རིག་ཉི་ར། འབྲོག་པ་གཟིག་**ཡ་མཚར་ཐལ**།	A herder was amazed as soon as he saw the movie.
ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུའི་འགྲམ་ན་**ཆགས་ཡོད**།	Lhasa is located by the Skyid chu River.
ཟོག་ལུག་**ཚར་སོང་**། ད་འཚོ་རྟེན་གཅིག་ར་མེད།	The livestock are all gone and there is nothing left to live on.
བཟའ་བ་སྐྱིད་པོ་གཉིས་ཀ་ན་ཉིང་**ཁྲོར་ཐལ**།	The happy couple were divorced last year.

གིས

With what / out of what something is done is expressed by instrumental case markers compound with nouns, e.g., ངས་སེམས་གིས་སྐད་ཆ་བཤད། I spoke with heartfelt sincerity.

Tibetan	English
ཁྲུར་གེས་**སྙིང་ནད་གིས**་དགྲ་བོ་བསད།	He killed his enemy with hatred.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་**སྐུལ་སློང་གིས**་བསྐྱངས།	The teacher brought up his students encouragingly.
བྱམས་ར་སྙིང་རྗེ་གིས་སེམས་ཅན་སྐྱོང་དགོས།	People should be taken care of kindly and compassionately.
འདུན་པ་གིས་སྦྱངས་ན་མགྱོགས།	One learns fast with compassion.
བརྩེ་དུངས་གིས་བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་སྐྱིད་པོ་ཉན།	Love made the couple happy.

བཟའ་བཏུང་ཐོག་གི་ཉིས་འགལ།

སྡིག་པ	sin	འབའ་འབུ་བསད་ན་སྡིག་པ་ཡིན་ཟེར་གི
བསགས	to accumulate; to commit	མི་སུ་ཡིན་ན་ར་སྡིག་པ་བསགས་ན་མི་འདོད།
ཁག་མེད	to be forgivable; to be reasonable	ཁྱོད་འཚིག་པ་ཟོས་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཁག་མེད།
དད་པ་ཆེ	faithful; pious	དད་པ་ཆེན་མ་ཎི་འདོན་དགོས་དོན་མེད།
སྡིག་ཉེས	sin	སྡིག་ཉེས་བསམམས་ན་ངས་ཤ་བཅད་ན་འདོད།
འཇིག་རྟེན་པ	layman	འཇིག་རྟེན་པ་རིགས་གིས་ར་ཐར་བ་དམིགས་ན་ཆོག
ཐར་བ	salvation	ཐར་བ་འདོད་ན་དཀའ་ལས་སྤྱོད་དགོས།
ཆོས་ལུགས་པ	religious person	ཆོས་ལུགས་པ་གིས་བདེན་བསྐྱུངས་ན་འགྲིག
དམར	meat; non-vegetarian food	དམར་ཟ་མཁན་ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་ཡོང་མི་ཆོག
རྣམ་དག	serious; strict; perfect	ང་ཆོས་པ་མིན། གྲོང་བ་རྣམ་དག་གཟིག་ཡིན།
དམར་ཟས	non-vegetarian food	སྨན་པ་འདིས་དམར་ཟས་གཏན་ནས་མི་ཟ།
ནས	barley	ནས་རྩམ་པ་གི་རྒྱུ་ཆ་གཙོ་བོ་ཡིན།
ཚན་རིག	science	ཚན་རིག་དར་ར་ན། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས།
ལྟར་ན	according to	གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། བཤད་སྲོལ་འདི་མི་འགྲིག
དགོས་མཁོ	need	དགོས་མཁོ་མེད་ན་སྐོར་མོ་མ་སྟིམ།
བྱེད་ཐབས	method; technique	བྱེད་ཐབས་མེད་ན་བྱ་བ་འགྲུབ་དཀའ།
བཤན་པ	butcher	བོད་ནས་བཤན་པ་ཟོ་ཁ་མཆེ་ཡིན།
མཁོ་སྤྲོད	supply	མཁོ་སྤྲོད་ཆེ་སོང་ན། དངོས་གོང་ཆག་འགྲོ།
གནས་ལུགས	reason	གནས་ལུགས་མི་བཤད་ན་རྟོག་ཡི་རེད།
རང་མགོ་རང་གཡོག	self-deception	རང་མགོ་རང་གཡོགས་གིས་མགོ་མི་ཐོན།
གླེན་པ	fool	གླེན་པ་ར་གྲུང་པོ་ཁྱད་པར་ཅོས་ཅ་གཟིག་རེད།
འཕྲུལ་ཆས	machine	འཕྲུལ་ཆས་ལས་ན་འཛར་མན་ཧྲ།
འབའ་འབུ	insects	དབྱིད་ཀར་འབའ་འབུ་ཟོ་དབུགས་རྒྱས་འགོ་རྩོམ།

དབང་ང་བུད་ཐལ	to become subject to	དོན་འདི་ཡང་མི་ཁ་རྣེ་ཅན་དེའི་དབང་ང་བུད་ཐལ།
ལག་རྒྱག	to take; to grab	གཞན་གི་དངོས་པོར་ལག་མ་རྒྱག
ཨ་ཧྲམ	very bad	དངོས་པོ་དེ་རྒྱུ་སྤུས་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་རེད།
བཤའ	to slaughter	བཤན་པ་གིས་ད་ལུག་གཞིག་བཤའ་གི་ཡོད།
རོད་རོ	serious	ཨ་ཕ་ངོ་རོད་རོ་ཤེད་ཡོད་གི
ཁ་ལབ	talk	ཁ་ལབ་མང་ན་དོན་མི་འགྲུབ།
གཤེ་གཤེ་གཏོང	to scold; to criticize	ཨ་ཕ་གིས་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་།
གདམ་ཀ	choice	སྐད་རིགས་གང་སྦྱོང་སློབ་མ་ཟོའི་གདམ་ཀ་ཡིན།
རྒྱུད་ར་གྲུབ	to imbed in one's personality	རྫུན་ལབ་ཀྱོ་ཁྱུར་གེའི་རྒྱུད་ར་གྲུབ་ཡོད།
རྒྱབ་ལྗོངས	background	སྤྱོད་པ་གིས་ཁོའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཤེས་གི
ས་རྒྱུ་ཆོད	to be able to be effective	མི་གཉོམ་ཆུང་དེས་གང་ནས་ར་ས་རྒྱུ་མི་ཆོད།
མཐོང་མེད་རེག་མེད	invisible	མཁའ་དབུགས་མཐོང་མེད་རེག་མེད་གཞིག་ཡིན།
མདོག་ཅན	colorful; bright colored	རྒན་པ་ཟོས་གོན་རྒྱུ་མདོག་ཅན་གོན་ན་ཡག
འཁོབས་ཡངས	spacious	རྩ་ས་འདི་ཆི་མོ་གཞིག་འཁོབས་ཡངས་གི
འཕྱོར་པོ	dandy (person)	ཞི་ལི་འཕྱོར་པོ་གོན་རྒྱུ་རྩ་ཆེན་གོན་རྒྱོར་དགའ།
ཧྲང་ཆེ	cocky	མི་བློ་དམན་ཧྲང་ཆེ།
ལས་ཆེ	lucky; workaholic	མུར་གེའི་རྣད་པོ་ལས་ཆེ། མུར་གེ་དེ་མོ་མིན།
འདུག་ཆེ	reluctant to work	མུར་གེ་ལས་མི་ཆེ། མུར་གེ་འདུག་ཆེ།
ཤེས་ཡོན་ཅན	intellectual	ཤེས་ཡོན་ཅན་འཕྲུགས་ན་སྐྱོན་ར་ཆེ།
གླན་ན་གླེན་ནེ	fool; stupid	ཞི་ལི་འདི་གླན་ན་གླེན་ནེ་གཞིག་རེད།
བློ་ཅན	intelligent	མི་བློ་ཅན་གིས་ལས་ཀ་རྩ་མོ་ཤེད་ལས་ཐུབ།
སྐྱབས་འཇུག	prayer	ང་མི་སྐྱབས་འཇུག་ཞུ་མཁན་གཞིག་མིན།
འབུལ་བ	offer; donation	འབུལ་བ་ཞུང་ན་བླ་མ་དགའ་གི་མེད།
མནབས་གཟབ	monk robe	གྲོང་བ་གི་ནང་ན་མནབས་གཟབ་གོན་མཁན་མེད།
རིག་ལྡན	thoughtful; intelligent	རི་བོང་རིག་ལྡན་གིས་སེང་གེ་བསད་ཟེར།
གུས་མེད	impolite	མི་གུས་མེད་མ་བཅའ། ཡ་རབས་ཤིག་བྱོས།
ངོ་ལོན	to save face	ཁ་ཡག་གིས་ཁྱུར་གེའི་ངོ་མི་ལོན།

ངོ་འཁྲུགས	grim; unhappy expression	ཨ་ཁུ་སྦྱིན་པ་ཞེ་ཐག་གིས་ངོ་འཁྲུགས་རེད།
འོ་བྱེད	to kiss	འོ་བྱེད་རྐྱོ་བོད་ནས་མི་དར།
རྩུབ་མོ	rough	ཉལ་གདན་རྩུབ་མོ་རེད། ང་ཉལ་མ་ཐུབ།
ཁ་རོག	silence	རྐུན་མ་གཞིག་ཁ་རོག་ཤེད་ཐོན་བཏང་།
སྲབ་མོ	thin	གོན་རྒྱུ་སྲབ་མོ་འདི་དབྱར་ཁ་དགེ་བ་རེད།
ངག་འཇམ་པོ	gentle (in talk)	ཞི་མོ་ངག་འཇམ་པོ་གན་སྲུ་རེད།
གོར་རོ་རོ	brimming (with tears)	ཨ་མ་མེད་ན། ཞ་ཡས་དེ་མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ།
འཆམས་པོ	congenial; harmonious	སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་འཆམས་པོ་གང་ནས་ཡིན།
ཧ་ནེ་ཧོན་ནེ	dumbfounded; to be in a daze	སློབ་མ་འདི་ཧ་ནེ་ཧོན་ནེ། གཅིག་ར་མི་ཤེས།
རྫོབ་ཐོ	ugly; unkempt	ཁང་བ་རྫོབ་ཐོ་འདིར་གཙང་དག་གྱིས།
རང་མགོ་རང་རྒྱལ	wayward	སློབ་ཁང་གི་ནང་ནས་རང་མགོ་རང་རྒྱལ་མི་ཡོང་།
མགོ་སྐྱོད་ཡས	to organize	ཚོགས་འདུ་འདི་མགོ་སྐྱོད་ཡས་མཁན་ང་མིན།
སྔོ་ལྷང་སེ	glittering and green	ཟླ་བདུན་པའི་ནང་ང་རྩྭ་ཐང་སྔོ་ལྷང་སེ།
སེར་ལམ་མེ	glittering and yellow	མེ་ཏོག་སེར་ཆེན་ཐང་ན་སེར་ལམ་མེ།
སེམས་རྒྱ་ཅན	broadminded	མི་སེམས་རྒྱ་ཅན་གི་བློ་མིག་ཁྲོས་མི་ཐིག
སྨྱོ་ཧྲུགས་ཆེ	overacting; crazy	ཁྱུར་གེ་མིག་དཔེར་མ་འཛིན། སྨྱོ་ཧྲུགས་ཆེ།
ཟ་འཕྲུག་ལངས	to feel itchy	གློག་བརྙན་དེར་བལྟས་ན། ང་ཟ་འཕྲུག་ལངས།
ཡག་ཡག་ག	fortunately	ཡག་ཡག་ག་ཨ་ཕ་གིས་སྒོར་མོ་བསྐུར་ཡོང་།
རང་གཞི	normal; ordinary	ཞི་མོ་རིག་རྐྱོད་དེ་རང་གཞི་མ་རེད།
འདང་ཅན	beloved	ཞི་མོ་ཐ་ཆུང་ཁྱུར་གེའི་ཞ་ཡས་འདང་ཅན་ཡིན།
བརྩི	to respect; to take into account	ངས་མི་ངན་དེ་རོགས་པར་བརྩི་གི་མེད།
དྲུངས	to show affection	ཁྲི་ཁྲི་བདག་ག་དྲུངས་གི་ཡོད།
ཨ་བོ	man	ཨ་མདོ་ནས་སྐྱེས་པ་ཚང་མ་ཨ་བོ་རེད།
ལྷབ་ལྷབ	fluttering	དར་ལྕོག་རི་མགོ་ན་ལྷབ་ལྷབ་གཡོ་གི་ཡོད།
ངན་ལང	spoiled	གཅེས་དྲགས་ན། ཁྱུར་གེ་ངན་ལང་ང་བྱུད་འགྲོ།
བསོད་ནམས་ཆེ	lucky	བསོད་ནམས་མ་ཆེ་ན་ལས་དྲང་སྲོལ་མེད།
ཚ་བོ	nephew; grandson	ངའི་ཚ་བོ་སློབ་འབྲིང་ན་ཡོད།

ཚ་མོ	niece; granddaughter	ཚ་མོ་ཚང་མ་ཨ་ཁུ་ནད་པར་ལྟ་གི་འགྲོ།
གཞུང་ཚབ་ཁང	embassy	གཞུང་ཚབ་ཁང་ང་འགྲོ་འདོད་ས་གཟིག་མིན།
འབྱུང་གཞི	origin; source; body	དོན་རྐྱེན་འདིའི་འབྱུང་གཞི་ཡང་ཞི་ལི་དེ་རེད།
ངོ་རྟག	reliable	རོགས་པ་ངོ་རྟག་ཡིན་ན་ཕྱི་ཐག་ཡོད་དགོས།
མཚམས་སྦྱོར	introduction	མྱི་རྒྱུས་ཅན་ཕན་ཚུན་ན་མཚམས་སྦྱོར་ཡས་མི་དགོས།
ཤག་པོ	intimate friend	ངའི་ཤག་པོ། ཁྱོད་ཡོང་ནོ་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི
གསལ་ཆ	familiarity	ལོ་གཉིས་འགོར་རྫུང་ངས་མོར་གསལ་ཆ་མི་ལོན།
ལ་ཁ	pass; on top of a mountain	ལ་ཁ་ན་ལུག་ཁྱུ་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
མག་པ	bridegroom; son-in-law	མག་པ་ཡིན་ན་ཨ་ཞང་བཀུར་དགོས།
བརྟན་འཇགས	constant; steady	ཁྲིམ་གཞི་བརྟན་འཇགས་ཡོང་ན་རང་མགོ་ཐོན།
ལས་འཁྱུར་ཡས	to be retired	ལས་བྱེད་རྒན་པ་དེ་ངལ་འཁྱུར་ཡས་ཡོད།
བཅའ་ཁྲིམས	law	བཅའ་ཁྲིམས་སྦྱོང་མཁན་ཇེ་མང་ཇེ་མང་རེད།
ཡིག་རྨོངས	illiterate	ཡིག་རྨོངས་དེང་སང་ཕལ་ཆེར་མེད།
ཚིག་འབྲུ	sentence	ཚིག་འབྲུ་བཞི་གིས་སྙན་ངག་གཟིག་བྲིས།
སྡབ	to be longing for; to be voracious	སྤྱང་ལྟོགས་ཤ་སྡབ་གི་ཡོད།
འབྲེལ་གཏུག	contact	སྡུག་ག་ཐུག་ན་ང་ར་འབྲེལ་གཏུག་བྱོས།
རྒྱུད་བཙོག་ཤེད	reluctantly	ལས་ཀ་བ་ཟོས་ལས་ཀ་རྒྱུད་བཙོག་ཤེད་ལས།
འགྲགས་ཆེ	resonant (voice)	ཞ་ཡས་ལོ་ཞུང་དེའི་སྐད་འགྲགས་ཇེ་ཆེ་རེད།
བྱང་མ	skilled; versed	སྟེ་དཔོན་ཚབ་སྤྱིད་པ་བྱང་མ་གཟིག་ཡིན།
རྣལ་མ	concentrated; single-minded	རྣལ་མ་ཡིན་ན། བྱ་བ་འདི་དཀའ་མོ་མིན།
ཚག་མོ	coarse	ཕྱེ་འདི་ཕུབ་བསྐོལ་ན་ཚག་མོ་རེད།
ཡང་དག	correct	ཁྱོས་ལན་བཏབས་ནོ་ཡང་དག་མ་རེད།
ལྷོད་པོ	relaxed; loose	ལྷོད་པོ་བྱོས། ད་པོ་དུས་ཚོད་མང་གི

སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- དུས; རེག་བར; ཞོར་ར; སྐབས་བ
- སྔོན; གཞུག་ནས; མ...གོང་ང
- རིང་ང; ནས...བར
- གི་རས; གི་རས...བར་ར
- Present Perfect Tense
- Past Perfect Tense
- Experiential Perfect Tense
- Perfect Continuous Tense
- གང་མང; གང་ཡོད; གང་འདོད
- ཤུལ་ནས; གཞུག་ནས

Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ།

བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་ནང་བསྟན་གི་གྲུབ་མཐའ་དགེ་ལུགས་པ་གི་དགོན་པ་ཆེ་ཤོས་དྲུག་གི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། དེང་སང་གི་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གི་བསང་ཆུ་རྫོང་ན་ཆགས་ཡོད། ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གི་ཁོངས་ང་གཏོགས། བོད་ལྗོངས་གི་དགོན་པ་ཧྲན་ཚད་ནས། བླ་བྲང་དགོན་པ་ན་གྲྭ་བ་གི་མི་གྲངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཡོད་ཟེར། ས་འདི་ན་བོད་རིགས་གིས་མྱི་གྲངས་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་གི་བདུན་ཅུ་ཟིན།

དགོན་པ་འདི་དགེ་ལུགས་པ་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་**དུས** འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་ཕྲེང་དང་བོ་གིས་༡༧༠༩ལོར་བཏབས་ནི་རེད། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་བ་གི་མཇུག རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་གིས་དགེ་ལུགས་པ་གི་གྲུབ་མཐའ་བཙུགས་**གི་རྗེས་བཟུང་།** དགེ་ལུགས་པ་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཆེ་ནས་ཇེ་ཆེར་བྱུང་སོང་། དཔལ་འབྱོར་གི་སྟོབས་ཤུགས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་ཤེད་ཤུགས་གི་ཐོག་ནས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཉན་སོང་། དགོན་པ་བཙུགས་**གི་རྗེས** བླ་བྲང་དགོན་པ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཁམས་ར་ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་དགོན་པ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོར་ཉན་སོང་། **ད་རེག་བར**ཨ་མདོ་ཤར་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་དགེ་ལུགས་པ་གི་སྲིད་ཆོས་གཉིས་གི་ལྟེ་གནས་རེད། དུས་སྐབས་འདིའི་**རིང་ང**། བླ་མ་ར། མཁས་པ། སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་མང་ང་གཟིག་འདི་ནས་བྱུང་། དཔེར་བཞག་ན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་ར་དེ་ནས་སློབ་གཉེར་ཡས་སྦྱོང་།

བླ་བྲང་དགོན་པ་གི་མྱི་ཨ་ཏུ་གིས་གཙོ་བོ་དགོན་བདག་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རེད། ཁུར་གེའི་འོག་ན་གསེར་ཁྲི་བཞི། མཁན་པོ་བརྒྱད་ར་གྲྭ་བ་སྟོང་གསུམ་གི་ཡན་ཡོད། བླ་བྲང་དགོན་པ་གི་གྲྭ་ཚང་དྲུག་གི་ནང་ན། གྲྭ་བ་ཟློས་གཏན་ཚོགས་རིག་པ། སྐར་རྩིས། སྨན། དབྱངས་ར་ཟློས་གར། ཐང་ཀ་ར་འབག་བཟོ་སྦྱོང་གི་ཡོད། དགོན་པ་འདིའི་ཁོངས་གཏོགས་ན་དགོན་ཚང་༡༠༨ཡོད།

དགོན་པ་བཏབས་ནའི་**གཞུག་ནས** འགྱུར་ལྡོག་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བྱུང་ཡོད། འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་ཕྲེང་དང་བོ་གི་རིང་**གི་རྗེས**སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་བའི་**བར་ར** འདུ་ཁང་ཆེན་མོ་༦། ལྷ་ཁང་༤༨། མ་ཎི་ཁང་ར་གྲྭ་ཤག་སྟོང་ལྷག མཆོད་རྟེན་གང་མང་བཞེངས། **ད་རེག་བར** བླ་བྲང་དགོན་པ་གྲོང་ཁྱེར་ཆུང་ཆུང་བོད་གི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གཟིག་ག་ཆགས་ཡོད། བླ་བྲང་དགོན་པ་ཨ་མདོ་ས་ཆ་གི་ཆོས་ལུགས། སློབ་གསོ་ར་རིག་གནས་གི་ལྟེ་བ་གཟིག་རེད། དེས་མི་ཚད། སྒྱུ་རྩལ་གི་གཏེར་ཁ་གཟིག་ར་རེད། འབག་སྐུ་སྣ་ཚོགས་ཁྲི་གསུམ་ཡས་མས་ཡོད། དུས་རབས་དུ་མའི་**རིང་ང**། གཙུག་ལག་ར་བརྩམས་ཆོས་ཁྲི་དྲུག་ལྷག་བཏོན་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་གི་གནའ་རྫས་ར་བཟོ་རྩལ་གི་ཐོན་རྫས་ར་གང་མང་ཡོད། འབག་སྐུ་ཁ་ཡས་ལི་སྐུ། ཁ་ཡས་གསེར་སྐུ། ཁ་ཡས་གཡུ་སྐུ། ཁ་ཡས་ཤེལ་སྐུ་རེད། འདི་ཚང་མ་གི་ནང་ནས། ཨ་ཏུ་གིས་རྩ་ཆེ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེའི་འབག་སྐུ་རེད། འབག་སྐུ་འདི་**དུས་རབས་བརྒྱད་པ་གི་ནང**བལ་ཡུལ་ནས་འཁྱེར་ཡོང་ཟེར། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་གིས་རབ་གནས་ཡས་སྦྱོང་ཟེར། དགོན་པའི་ནང་གི་ལྡེབས་བྲིས། ཐང་ཀ། གོས་སྐུ། གཙགས་སྐུ། མེ་ཏོག་མཆོད་མཛལ་ལ་སོགས་བོད་གི་སྒྱུ་རྩལ་གི་དྭངས་མ་རེད། དེང་སང་། དགོན་པ་གི་དུས་ཆེན་གཙོ་བོ་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་རེད། དུས་ཆེན་འདི་ལུགས་རྙིང་གི་ཟླ་བ་དང་བོའི་ཚེས་པ་༣**ནས**༡༥གི་**བར**རེད། ༡༩༥༢**ལོར**། རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གིས་བླ་བྲང་དགོན་པ་"རྒྱལ་ཡོངས་གནའ་རྫས་སྲུང་སྐྱོབ་སྡེ་ཁག་རྩེ་གྲས"གི་ཁོངས་ང་བཞག

11.1 --དུས; རེག་བར; ཞོར་ར

Time word	Example	Notes
དུས	ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་**དུས།** ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན།	❶when
	མདང་དགོང་ཨ་མ་ཕྱིར་ར་ཡོང་**དུས།** ངས་ལས་བྱ་ད་བོ་བྲིས་ཚར་མེད།	❷while
	འགྲུལ་བ་ཟོ་འགྲོ་བསམ་**དུས།** ཆར་བ་ཆེ་ཤེད་བབས་ཐལ།	❸during
	ལོ་ཆུང་**དུས**སྐད་རིགས་སྦྱངས་ན་མགྱོགས།	
རེག་བར / **རེག་གེར**	ད་**རེག་བར**བླ་བྲང་དགོན་པ་ལོ་སུམ་བརྒྱ་འདྲ་མ་གཞིག་འགོར་ཡོད།	❶lingering period of time
	སློབ་འབྲིང་ང་འགྲོ་**རེག་བར།** ང་ཞིང་སྐྱེ་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ནས་བསྡད།	❷until
	ཤི་**རེག་གེར**ཁུར་གེ་རྩོམ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་གཞིག་ག་མ་ཉན།	
	ནམ་ཟླ་ཧེ་དྲོར་ཡོང་རེག་གེར། འབྲོག་པ་ཟོ་དགུན་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།	
ཞོར་ར	ཕྱུགས་རྫི་གཞིག་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་**ཞོར་ར**གླུ་ལེན།	❶during; while
	སློབ་མ་མང་ང་གིས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་**ཞོར་ར**བྱ་བ་ར་ལས་གི་ཡོད།	❷by the way
	ཁྱོད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་འགྲོ་ན། **ཞོར་ར**ཕྱུ་ཚང་ཤེལ་དམ་གང་ཉོས་ཤོག	
	ཟ་མ་གི་**ཞོར་ར།** ཆུ་མང་ང་མ་འཐུང་།	
ནས...བར / **གི་རས...བར་ར**	སྔངས་འཁོར་འདི་གྲོང་ཁྱེར་**ནས**གྲོང་གསེབ་**བར**རྒྱུག་གི་ཡོད།	❶from...to
	རེད་ཚང་**ནས**ཁོ་ཚང་གི་**བར**ན་ཁྱིམ་ཚང་གསུམ་ཡོད།	❷in between
	འདི་**གི་རས**ཆུ་ཁ་**བར་ར**སྤྲེ་ལེ་གཅིག་ཡོད།	
	ས་འདི་**གི་རས**སྐང་གན་གི་**བར་ར**སྟོང་བོ་འཛུགས།	

Notes-1

1. **བར་རེག་ག** vs. **རེག་གེར**: The former means *during* or *between*, e.g., ང་དབྱིན་ཇི་ནས་ལོ་གསུམ་མ་བསྡད། དེའི་**བར་རེག་ག** ངས་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས། I stayed in Britain for three years. During that time, I studied English. The latter means *until*, e.g., ན་ཉིང་**རེག་གེར**ང་དབྱིན་ཇི་ནས་བསྡད། I stayed in England until last year.
2. **ཞོར་ར** means *while*, *by the* way, or *at one's convenience*, e.g., ❶**ཞོར་ར**ངས་ཁྱོད་ལ་བློ་གསལ་གཞིག་རྒྱུག ལས་བྱ་འབྲི་རྗེ་མ་བརྗེད། By the way, I remind you not to forget your homework. ❷**ཞོར་ར**ཁྱོད་ང་འདུག་སར་ཅིག་ཤོག Please come to my place at your convenience! A lingering period of time is emphasized by repeating the verb and ཞོར་ར, e.g., ངས་ཕ་མ་དྲན་ཞོར་དྲན་ཞོར་ར། མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ་ཉན་ཐལ། Missing my parents, my eyes brimmed with tears.

Exercise 1 Write the main clause for each time clause.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཁམས་མ་༡༩༩༣ ལོར་སོང་དུས། ང་ངའི་ད་སྐབས་ཀྱི་རྒན་མོར་ཐུག

Time clause — Main clause

1. ང་བོད་སྐད་ཐེངས་ཐོག་མ་སྦྱངས་དུས། ______________________
2. ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ན་འབྱུད་རེག་བར། ______________________
3. ང་བོད་ར་བོད་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོང་དུས། ______________________
4. ངས་གློག་བརྙན་ཐོག་དང་བོ་རིག་དུས། ______________________
5. ང་སྡེ་བ་ནང་ནས་སྒོར་འབྱུད་རེག་བར། ______________________
6. ང་ད་ཐེངས་འཇར་མན་ན་ཡོང་རེག་བར། ______________________

Exercise 2 Write the main clause for each time clause.

དཔེར་བརྗོད། སྟོན་མོ་འདིའི་གཞུག་ནས། ང་ད་བོ་སྟོན་མོ་གཟིག་ག་ཞུགས་དགོས།

Time clause — Main clause

1. བོད་མོ་ཡག་མ་འདིར་ལྟ་ཞོར་ར། ______________________
2. ངས་དཀའ་རོགས་ག་ཁ་པར་གཏོང་ཞོར་ར། ______________________
3. ངས་བོད་སྐད་བཤད་ཞོར་བཤད་ཞོར་ར། ______________________
4. ལས་ཀ་འདི་ལས་ནོའི་གཞུག་ནས། ______________________
5. ང་ངའི་ད་བར་གི་བྱ་བར་དགའ་ཞོར་ར། ______________________
6. ང་སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནོའི་གཞུག་ནས། ______________________

11.2 --སྔོན་ན; སྔོན་ནས; གཞུག་ན; གཞུག་ནས; མ...གོང་ང

Time word	Example	Explanation
སྔོན་ན	ལོ་གསུམ་གི་**སྔོན་ན།** ང་འཇར་མན་ན་མེད། བོད་ན་ཡོད།	❶ago ❷before (both locative and temporal)
	གཟའ་འཁོར་གསུམ་གི་**སྔོན་ན།** ངས་མཐར་ཕྱིན་རྩོམ་ཡིག་འདི་འབྲི་གི་ཡོད།	
	ཁྱེད་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན་**སོང་། ང་ཁྱོའི་གཞུག་ནས་ཡོང་།	
	ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་**སྔོན་ན་**གནམ་གྲུ་འཕུར་རྒྱུ་རེད།	

སྔོན་ནས	གཟའ་འཁོར་གསུམ་གི་**སྔོན་ནས།** ངས་མཐར་ཕྱིན་རྩོམ་ཡིག་འདི་བྲིས།	❶ago; before ❷used in past tense and future tense mood
	གནམ་གྲུ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་**སྔོན་ནས**་འཕུར་ཐལ།	
	ངས་སློབ་གྲྭ་ལོ་གཉིས་གི་**སྔོན་ནས**་བཏོན་ཚར་སོང་།	
	དོ་ཚིགས་ལོ་ཏོག་ཟླ་བ་བདུན་པའི་**སྔོན་ནས**་བྲེགས་བཏང་།	
གཞུག་ན	ཚོགས་འདུ་གི་**གཞུག་ན།** སྤྲོ་ཚོགས་གཟིག་ཡོད།	after (both locative and temporal)
	གཟའ་འཁོར་འདིའི་**གཞུག་ན།** བྱ་བ་མང་ང་གཟིག་ཡོད།	
	དེ་རིང་གི་**གཞུག་ན**་ནངས་ཀ བྱ་བ་ངས་ངེས་ངེས་མི་ཁྱུག་གི	
	དུས་ཚོད་གསུམ་གི་**གཞུག་ན**་ང་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།	
གཞུག་ནས	ལོ་བརྒྱ་གི་**གཞུག་ནས**་མཚོ་འདི་སྐམ་རྒྱུ་རེད།	❶behind ❷after ❸also means *in future*
	ངའི་**གཞུག་ནས**་ཚེ་རིང་ནང་ང་ཐོན་ཐལ།	
	དགོང་ཧ་གི་**གཞུག་ནས**་ངས་གཅིག་ར་མ་ལས།	
	ལོ་གསུམ་གི་**གཞུག་ནས**་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་བུད་ཡོང་།	
མ + **གོང**	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**མ**་ཡོང་**གོང་།** ངའི་དབྱིན་སྐད་འདི་མོ་གཟིག་མི་ཧྲ།	❶before (temporal) ❷In a time clause, the verb is in PAT.
	ངའི་སྤྱོ་བོ་ལྷ་སར་**མ**་སོང་**གོང་།** ཁྱུར་གེ་འབྲོག་པ་གཟིག་ཡིན།	
	ཁྱུར་གེ་བཟའ་ཚང་**མ**་བཙོས་**གོང་།** སྨི་རྐྱུང་ཤེད་ལོ་མང་ང་འགོར་སོང་།	
	གནས་ལ་**མ**་སོང་**གོང་།** ཞི་མོ་འདི་སྡེ་བ་འདི་ནས་རེད།	

Notes-2

1. *གཞུག་ན* and *གཞུག་ནས* both mean *behind* and *after*, alternative to *རྗེས་ན* and *རྗེས་ནས*.

གཞུག་ན	ངའི་**གཞུག་ན**་ཚེ་རིང་ཡོད།	*behind*--locative--with E-v
	ཉིན་གཉིས་གི་**གཞུག་ན**་དུས་ཆེན་གཟིག་ཡོད།	*after*--temporal--with E-v
གཞུག་ནས	ངའི་**གཞུག་ནས**་ཚེ་རིང་བསྡད།	*behind*--locative--past tense
	ངས་ལོ་གསུམ་གི་**གཞུག་ནས**་ལས་རྒྱུས།	*after*--temporal--future tense

2. སྔོན་ན and སྔོན་ནས both mean *ago*, *before*, and *in front*.

སྔོན་ན	ངའི་**སྔོན་ན**་དངོས་པོ་མང་ང་ཡོད།	*before*--locative--with E-v
	ཉིན་གཉིས་གི་**སྔོན་ན**་དུས་ཆེན་གཟིག་ཡོད།	*before* or *ago*--temporal--with E-v
སྔོན་ནས	ངའི་**སྔོན་ནས**་ཚེ་རིང་བསྡད།	*before* --locative--past tense
	ངས་བྱ་བ་འདི་**སྔོན་ནས**་ལས་སོང་།	*before*--temporal--in past tense

3. **མ** + **གོང** is used to express *before* (temporal); the verb in time clause is in PAT, e.g., ངས་**མ**་དྲིས་**གོང**་ང་། ཁུར་གེས་ཁོ་སངས་རྒྱས་ཡིན་ཟེར། Before I asked, he said he was Sangs rgyas.
4. **སྔོན་ན** means *before* (temporal), usually with nouns, e.g., དུས་རབས་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན**། ས་ཆ་འདི་ད་པོ་ས་རྒོད་རེད། The land was still wild before the third century.
5. **སྔོན་ན** vs. **སྔོན་ནས**: They are selectively used with respect to tenses. The rules concerning postpositions ན and ནས are also applicable.
6. **སྔོན་ན**: སྔོན་ལ, in oral Amdo, becomes སྔོན་ན, because the Ladon variant ལ is pronounced ན. Consequently, it also means *to the front*. ངའི་**སྔོན་ན**་(སྔོན་ལ) མ་འགྲོ། Do not get ahead of me!

Exercise 3 Below is a short introduction of my grandfather. Complete it using temporal words.

དཔེར་བརྗོད། སྤོ་བོ་ར་སྤོ་མོ་བཟའ་ཚང་ཐོར་དུས། ང་ད་བོ་སྐྱེས་མེད་ཟེར།

ངའི་སྤོ་བོ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་______། ཁུར་གེ་འབྲོག་པ་གཟིག་ཡིན། ཁུར་གེ་ཁྱིམ་ཚང་ཕྱུག་པོ་གཟིག་གི་བུ་ཐ་ཆུང་ཡིན། བཅིངས་འགྲོལ་གི་______། ཁུར་གེ་འབྲོག་པ་བཅོས་ནི་རེད། དེ______ཁུར་གེ་རོང་ནས་བསྡད། ཁུར་གེ་འབྲོག་ན་ཡོད་______། ངའི་ཨ་མ་སྐྱེས་ནི་རེད། བཟའ་ཚང་གང་བོ་ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ཟེར། ཁུར་གེས་ཕྱུགས་ནོག་འཚོ______ཁེ་ཚོང་བརྒྱབ་ནི་རེད། ཁུར་གེ་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཡིན་______། རྐང་ཐང་ང་ལྷ་སར་སོང་། ལོ་གཅིག་གི་______། ཁུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ལོག་སོང་ཟེར། ཁུར་གེས་ཚོང་རྫས་མང་ང་ཁྱེར་ཡོང་།

༡༩༥༨ལོར། ཁུར་གེ་བཙོན་ན་བཙུག་སོང་། བཙོན་ནས་འདུག་______ཁུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཐེངས་ཐོག་མ་སྦྱངས་ནི་རེད། བཙོན་ནས་འབུད་______ཁུར་གེས་རྒྱ་སྐད་བྱང་མ་ཤེད་བཤད་ཐུབ། ལོ་གཉིས་གི་______། ཁུར་གེ་བཙོན་ནས་བཏང་། ཁུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ཐོན་______། ངའི་ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ན་མེད་ཟེར། ཁུར་གེ་བཙོན་ནས་བཏང་______། ཁུར་གེའི་ཁང་བ་གཞུང་གི་བུ་རྫི་ཁང་ང་བཅོས་ཡོད་ཟེར། དེའི་______། ངའི་ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གཉིས་ཀས་སྡུག་ལས་མང་ང་མྱངས་ཟེར། གཞུག་ནས་ཁོ་གསུམ་པོ་འོར་གིས་འབྲོག་པ་བཅོས། དེ་ཤེད་ལོ་དུ་མང་འགོར་སོང་། དེའི་______། ཁུར་གེས་ཨ་ཅེ་གཞན་གཟིག་ག་བལྟས་སོང་། ངའི་སྤོ་མོ་ར་སྤོ་བོ་གཉིས་ཀ་ཐོར་______། སྤོ་མོ་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་རེད་ཟེར། དེ་______། ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གིས་མཉམ་པས་ཐབ་བཟུང་ནི་རེད། རེད་དྲ་དོན་དག་འདི་ཁུར་གེ་ཤི་______། སྤོ་བོ་གིས་ང་ལ་གླེང་མ་མྱོང་།

Exercise 4 Write སྔོན་ན, སྔོན་ནས, and མ...གོང in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཚོགས་ག་མ་ཞུགས་གོང་ང་། གྲྭ་བ་ཟེ་ཁེམ་གི་མེད།

1. སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་________རྒྱ་བྲ་མཁན་གཟིག་ཡོད་གི
2. རྟ་ཐང་གི་མེ་ཏོག་ཟླ་བ་གསུམ་པ་གི་_____བཀད་རྒྱུ་རེད།
3. ལོ་བཅུ་____ལོན་____། ཁྲུར་གེས་ཕྲངས་འཁོར་བསྐོར།
4. ཞ་ཡས་ཟོ་________འགྲོ་གི་རྒྱུགས། དུས་ཚོད་འཕྱི་ཡོད།
5. འགོ་བ་གི་________ཁྲུར་གེས་གཅིག་ར་བཤད་མ་ཐུབ།
6. ངའི་ཟ་མ་ཚང་མ་ཉིན་མ་གཉིས་གི་________ཚར་སོང་།
7. དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་___ཐོན་___། ཞ་ཡས་ཟོ་ཉལ་གི་རྒྱུགས།
8. གཏམ་བཤད་_____། ཉན་མཁན་ཚང་མ་ཁ་ཁ་བྱུད་སོང་།
9. ངས་དཔེ་ཆ་སོམ་འདི་ཟླ་བ་གཉིས་གི་________བལྟས།
10. ང་____ཚད་____། ངས་དོན་དག་འདི་ཚང་མ་ལས་རྒྱུ་ཡིན།
11. དགུན་ཁ་གི་________། གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
12. པོ་ཏ་ལ་གི་________། སྐྱི་དད་པ་ཅན་པོ་ཕེ་བཏབས་སོང་།

11.3 --རིང་ང; ནང་ང; སྐབས་བ; ནི་ར; རྫང་གིས and temporal Ladon case

Time word	Example	Notes
རིང་ང	ངའི་སྤྱོ་བོ་གི་**རིང་ང**། ཁྲུར་གེས་དོན་དག་མང་ང་རིག་སོང་།	❶time-span ❷Ladon case markers are occasionally omitted.
	སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་གསུམ་གི་**རིང་ང**ངས་ཡུའུ་ཏག་ཏག་དྲན་ཐལ།	
	དུས་ཚོད་གཅིག་གི་**རིང་ང**ངས་ཚིག་གཉིས་ཏག་ཏག་བྲིས་ཡོད།	
	ཕྱི་དྲོའི་**རིང་ང**ཆར་ལུད་བཏང་ཐལ།	
	ཟླ་བ་གཅིག་གི་རིང་ང་གནས་ཚུལ་གཟིག་མ་གོ	
ནང་ང	ཚོང་ཁང་འདི་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་**ནང་ང**སྒོ་རྒྱག་རྒྱུ་རེད།	❶within a period of time ❷Ladon case marker is occasionally omitted.
	ཟོག་ལུག་ཟོ་ལོ་གཅིག་གི་**ནང་ང**ཁ་དག་ཐལ།	
	རྒྱུགས་སྤྱོད་མཁན་ཟོས་དུས་ཚོད་གཉིས་གི་**ནང་ང**འབྲི་ཚར་དགོས།	
	ད་ཟླ་བ་གཅིག་གི་**ནང་ང**དགུན་ཁ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།	
Ladon case variants	ཉིན་མ་གསུམ་**མ**ནད་པ་གིས་ཟ་མ་ཅང་མ་ཟོས།	Ladon case markers after a number convey a period of time.
	ཟླ་བ་བརྒྱད་**ར**ཁྲིམ་སྐྱི་ཟོ་ཁ་མ་ཐུབ།	
	སྐྱི་རིང་དྲུག་**ག**ས་ཆ་འདིར་འགྱུར་ལྡོག་མ་བྱུང་།	
	ཞི་མོ་འདི་གནས་ནས་ལོ་བདུན་**ན**ལུས་སོང་།	

སྐབས་བ	ཨ་ཕ་ཡོད་དོའི་**སྐབས་བ།** ཁྱིམ་ཚང་འདི་ཆ་རྐྱེན་རྫོང་གིས་ཧྲ།	❶when
	ང་ས་ཆ་འདིར་ཡོང་དོའི་**སྐབས་བ།** ས་ཆ་འདི་བདེ་འཇགས་རེད།	❷in the moment
	ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཁྲི་ཐོག་ན་ཡོད་དོའི་**སྐབས་བ།** བོད་མངའ་ཐང་ཆེ།	❸A genitive case marker is added to modify temporal nouns.
	ང་འགྲོ་དོའི་**སྐབས་བ**་ཡང་འགྲུལ་བ་གཞིག་ཐོན་ཐལ།	
ནི་ར / རྫུང་གིས	ང་ཐོན་**ནི་ར།** རྒན་མོ་གིས་བསྡིགས་ཐལ།	❶as soon as
	ཉི་མ་ཤར་**ནི་ར།** མེ་འཁོར་བུད་འགྲོ།	❷no sooner than
	སྨུར་གེ་རིག་**རྫུང་གིས།** ངས་རང་གི་ཞི་ལི་དྲན་ཐལ།	
	དགེ་རྒན་ཐོན་**རྫུང་གིས།** སློབ་མ་ཚོ་དལ་ཅག་སེ་བུད་ཐལ།	
	འབྲུག་གྲགས་ནི་ར་གློག་དམར་འཁྱུགས།	

Notes-3

Ladon case variants are combined with a concrete number to express a time period.
Distribution of Ladon case variants is shown below.

Regular			**Irregular**		
Number	Ladon variants	Example	Number	Ladon variants	Example
གཅིག	ག	གཅིག་ག	གཉིས་	འེ	གཉིས་འེ
གསུམ	མ	གསུམ་མ	བཞི	འེ	བཞིའེ
དྲུག་	ག	དྲུག་ག	ལྔ	variant is not vocalized	
བདུན	ན	བདུན་ན	བརྒྱད	ར	བརྒྱད་ར
			དགུ	འེ	དགུའེ

Exercise 5 Write གཞུག་ནས, གཞུག་ན, སྔོན་ན, and སྔོན་ནས in the blanks. Pay attention to tense.

སྔོན་ན / སྔོན་ནས

1. ལོ་དྲུག་གི་_____། ཁྱུར་གེར་ན་ཚ་ཆེ་གཞིག་བྱུང་།
2. གྲུབ་མཐའ་འདི་ལོ་བརྒྱ་གི་______ཡོད།
3. ངས་ས་ཆ་འདི་______ར་རིག་མྱོང་ཁ་རེད།
4. ཕྱི་དྲོ་དུས་ཚོད་གསུམ་གི་______ཟ་མ་བསྐོལ།
5. ཞ་ཡས་གི་______སྐད་ཆ་མང་ང་བཤད་མི་ཉན།

གཞུག་ན / གཞུག་ནས

1. ངས་ ______དབྱིན་སྐད་ར་སྦྱོང་དགོས།
2. དཀོན་མཆོག་གི་___སྐྱི་ཆ་མེད་གཉིས་ར་ཡོང་ཐལ།
3. "ཞི་ལི། སུན་སྣང་མ་སྐྱེ། འདིའི་___ད་བྱ་བ་མེད"
4. ངའི་______མ་འདུག སྔོན་ན་ཤོག
5. ཟོག་ཁྱུ་ས་སྲོད་གི་______མ་རིག

6. ལོ་གཅིག་གི་___ངས་ད་བོ་བོད་སྐད་མི་ཤེས།

7. སྔག་གི་______རུས་པ་ལེན་རྒྱུ་མེད།

8. གཉེན་སྒྲིག་གི་___། ངས་བྱ་བ་གཅིག་ར་མ་བཙལ།

9. ___ཁྱུར་གི་མི་ཧང་རྒྱལ་གཞིག་མིན། རེད་དྲ་ད...།

10. ཟླ་བ་བདུན་པ་གི______སྟོང་བོ་སྟོ་ལྷུང་སེ།

6. ང______འབྲོག་པ་བཙའ་ན་མི་འདོད།

7. ______ངེད་ཟེ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྱོ།

8. ཁྱུར་གིའི་___། ངས་ཡང་རུ་སྒྲོ་རྒྱུའི་ཐག་བཅད།

9. མི་མང་གི་སྔོན་ན་མ་འགྱོ། ______སྡོད།

10. སློབ་ཁྲིད་འདིའི་___ངད་བོ་ལས་རྒྱུ་མང་ང་ཡོད།

Exercise 6 Complete the statements with temporal words learned in this chapter.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ནས་ལོ་དྲུག་ག་བསྡད། དེའི་རིང་ང་ངས་བོད་སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་མང་ང་གཞིག་ཤེས་ཐལ། གཞུག་ནས་ང་ད་བོ་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཞི་ལི་ད་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་ལོ་རིམ་གསུམ་པ་གི་སློབ་མ་གཞིག་རེད། ཁྱུར་གིས་ལོ་བཅུ་གསུམ་མ་འབུད་______གྲོང་ཁྱེར་རིག་མ་སྨོང། ཁྱུར་གི་དབྱར་ཁ་ཡུའུན་ཡོད་______ད་བོ་ར་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།
2. ང་ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཡིན་______། ཞིང་ལས་ར་ལས་སྨོང། ཕྱུགས་ལས་ར་ལོ་གསུམ་______ལས་སྨོང། དེའི་______སྒྲོ་མོ་ར་སྒྲོ་བོ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་བསྡད་ནས།
3. ཁྱུར་གིས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་མཐར་ཕྱིན་______བྱ་བ་མ་རྙེད། ལོ་གཉིས་གི་______ཁྱུར་གིས་བྱ་བ་གཞིག་རྙེད་སོང།
4. ཁྱུར་གིས་ལྟངས་འཁོར་སྐོར་______ཁ་པར་གཏོང་གི ལྟངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་གཏོང་གི ང་ཁྱུར་གིའི་མཉམ་པས་འགྱོ་______ཧོང་གིས་སྐྲག
5. ངས་སློབ་འབྲིང་ང་རྒྱུགས་སྤྲོད་དུས་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་______རེད། སྐབས་དེར་ངའི་ནུ་བོ་ད་བོ་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་ཡིན།
6. ངའི་རྣན་མོ་ཟེ་ལིང་ང་མ་སྐྱར______རབ་གོང་ནས་བསྡད་ནི་རེད། དེའི་______སྨུར་གི་ཚང་ར་དེད་ཚང་གཉིས་ཀ་ཁྲིམ་མཆེས་ཡིན། རེད་དྲ་དེད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་______ངོ་ཤེས་ནི་ཡིན།
7. སྨུར་གིའི་ཨ་ཕ། ངའི་གྲོས་པོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ག་སློབ་གྲྭ་གཞིག་གི་དགེ་རྒན་ཡིན། དེའི་___ཁྱུར་གི་རང་གི་གྲོས་པོ་ར་མཉམ་པས་བསྡད།
8. ངའི་ཨ་མ་གིས་རོང་ལས་ལས་______འབྲོག་ལས་ར་ལས་ནི་རེད། དཀའ་ངལ་གི་______། སྨུར་གི་འབྲོག་ནས་བསྡད་ཟེར།
9. ངའི་ནུ་མོ་ཁེ་རུ་གཞིག་སློབ་གྲྭར་ལོ་གསུམ______སོང། དེ་ནས་སྨུར་གི་ཁྲིམ་མ་ལྷུང་སོང། དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ངའི་ནུ་བོ་རེད། སྨུར་གི་མེད་ན། ཁྱུར་གི་གཞོར་མཁན་མེད་སོང།
10. དེང་སང་མ་ཙང་རྩེད་མཁན་ཧེ་མང་ཧེ་མང་རེད། ཁོམ་______། ང་ར་ངའི་རོགས་པོ་ཟོ་མ་ཙང་རྩེ་གི་ཡོད།
11. བཟའ་ཚང་གང་བོ་ལྷ་སར་མཇལ་སྐོར་ར་འགྱོ་རྒྱུས་ཟེར། མཇལ་སྐོར་གི་____སྨུར་གི་གཙོ་བོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ནས་འདུག་རྒྱུས་ཟེར།
12. སྨུར་གི་མོ་རྒྱང་གཞིག་ཡིན་______། རྒྱུན་དུ་བཟའ་ཚང་ཡོད་འདོད། སྨུར་གིར་བཟའ་ཚང་ཡོད་______། སྨུར་གིས་རང་དབང་ཅོས་ཙ་གཞིག་མེད་ཟེར་གི་ཡོད།

13. ངའི་ཨ་ཕ་གིས་ཡུལ་ཤུལ་ནས་ལོ་བདུན་________བྱ་བ་ལས། ཁྱུར་གེའི་ཟླ་ཐོགས་ར་ཡུལ་ཤུལ་ན་ཡོང་གི་ཡོད། ལོ་བདུན་གི་________ཁྱུར་གེས་སྤྱི་རྒྱུང་ཤེད་འཚོ་བ་བསྐྱལ།

14. ངའི་ཨ་ནེ་(གྲེས་མོ) གིས་ལས་ཁུངས་གཞིག་ནས་བྱ་བ་ལོ་ཉི་ཤུ་________ལས་སོང་། སྨུར་གེའི་ཨ་ཕ་རྒྱས་ཡོད་________། སྨུར་གེས་ལས་འབྱུར་ཡས་ནི་རེད། སྨུར་གེས་དུས་ཚོད་ཉེར་བཞི་གི་________ཕ་རྒན་གཉོར་གི་ཡོད།

15. ངའི་ཨ་ཅེ་པེ་ཅིན་ནས་ལོ་བརྒྱད་________བསྡད། དེའི་རིང་ངམུར་གེས་ཀུང་ཟི་གཞིག་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་ལས། རེད་དྲ། སྨུར་གེ་ཡུའུ་དྲན་________རྒྱུན་དུ་ཕ་ཡུའུ་བ་ཡོང་གི་ཡོད། ལོ་གཅིག་གི་________སྨུར་གེ་ཐེངས་གཅིག་ཐོན་ཐལ།

16. བདུན་གཉིས་གི་________ངའི་ཚ་བོ་ངར་ལྟ་གི་ཡོང་རྒྱུ་རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་ལྟ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

17. ལོ་གསུམ་གི་________། ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐེངས་གཅིག་ག་སོང་། སྤྱི་མང་ང་གཞིག་གིས་ང་རྒྱ་སྤྱི་རེད་འདོད་གི་ཡོད།

18. ཚོང་མ་བརྡེབས་_____ངའི་ཨ་ཁུ་ས་གནས་གི་སྤྱི་ཕྱུག་པོ་གཞིག་ཡིན། ཁྱུར་གེའི་ཚོང་བརྡེབས་སོང་། ད་ཁྱུར་གེས་ཡུའུན་ཞིང་ལས་གཉེར་གི་ཡོད།

19. ངས་བདུན་གཉིས་གི་________ཡིག་བསྒྱུར་གི་བྱ་བ་འདི་ལས་ཚར་དགོས། ད་དུས་ཚོད་ཅང་མེད་གི ད་ང་བློ་བདེ་གི་མེད།

20. དཀོན་མཆོག་གིས་སྤྱི་གཞིག་ག་ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད། ངས་ཁྱུར་གེ་སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་________ཕྱིར་ར་ཁ་པར་གཏོང་གི་ འདུག

21. ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་དག་དག་གི་སྟེང་ཡིན། སློབ་མ་ཚང་མ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་________ཐོན་གི་ཆུགས།

22. སློབ་མ་ཐོ་ཁོམ་གི་མེད། སློབ་སྐབས་འདི་མཇུག་མ་གྲིལ་______བོད་ཡིག་གི་རྒྱུགས་གཞིག་ཡོད། ཁོ་ཐོས་ད་གྲ་སྒྲིག་དག་དག་ཡས་གི་ཡོད།

23. ངས་བྱ་བ་གསར་བ་གཞིག་རྙེད་ཡོད། ཟླ་བ་གཅིག་གི་________ལས་བཅའ་སྐོར་མོ་སྟོང་གཞིག་ཡིན། རེད་དྲ་ངས་ལོ་མང་ང་གཞིག་_____ལས་ན་མི་འདོད།

24. ངའི་ཨ་ཕ་ད་ལས་འབྱུར་ཡས་ཡོད། ངའི་ཨ་མ་ར་ལོ་གཅིག་གི་_____ལས་འབྱུར་ཡས་རྒྱུ་རེད། དེའི་_____ཁོ་གཉིས་ཀ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

25. ལོ་གཞུག་མ་______ཐོན་________། ངའི་ཨ་མ་གིས་ལས་འབྱུར་མི་ཡས་ཟེར། སྨུར་གེར་ལས་ཀ་མེད་ན་འདུག་ཐུབ་གི་མེད།

26. མདང་དགོང་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་སྐོལ་______། ལག་པ་མེ་གིས་བསྲེགས་སོང་། སྨན་པ་གིས་ལྟ་________། སྨན་པ་ཁྱུར་གེར་ན་ཚ་ལངས་གི་ཡོད།

27. ཨ་རོ་ཞི་ལི། ངའི་________མ་འདུག ངའི་གཞུག་ནས་བཤར་ཁ་ཐོངས། ངཁྲོའི་________ཐོན་ནི་ཡིན།

28. ཞ་ཡས་ཐོ་སློབ་གྲྭ་ནས་མ་ཐོན་________། ངས་ཁྲིམ་ལས་ར་གཡོ་སྐོལ་དུས་ཚོད་མང་ང་གཞིག་ག་ལས་སོང་།

29. ཁ་རྩང་དེ་རིང་བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་འགྲིག་གི་མེད་ཟེར། ཁོ་གཉིས་ཀས་མཉམ་པས་ལོ་བཞི་བཅུ་གི་_____འཚོ་བ་བསྐྱལ་ནི་རེད།

30. ལོ་མང་ང་གཞིག་གི་________། ས་ཆ་འདིར་སྨུ་གེ་ཆེ་གཞིག་བྱུང་སོང་། དེའི་________སྤྱི་ཐོག་གཉིས་ཀ་ཁ་དག་སོང་།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

གླིང་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག

དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བ་གི་རས། བོད་གི་ས་ཆ་ན་གླིང་གཞི་གསར་པ་མང་ང་གཟིག་**དར་གི་ཡོད།** བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་གི་ལམ་གང་ན་ཡོད། བོད་སྐད་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཁ་ཕྱོགས་གང་ན་ཡོད། བོད་མི་རིགས་གི་སློབ་གསོ་ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྤྲེལ་དགོས། ཞེས་ཡོན་པ་མང་ང་གཟིག་གིས་ད་རིག་བར་དཔྱད་རྩོམ་མང་ང་**ཕུལ་ཡོད།**

གླིང་གཞི་འཕེལ་ཁ་འདི་མཐར་གཏུགས་ན་བོད་སྤྱི་ཚོགས་གི་གནས་ཚུལ་སྤྱི་ཁོག་གཟིག་ནས་**བྱུང་ཡོད།** བོད་མྱི་གི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཚད་མི་མཐོ། སྤྱི་ཚོགས་གཞན་གི་རྗེས་ན་**ལུས་ཡོད།** སྲོལ་རྒྱུན་གི་རིག་གནས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པ་གི་དགེ་མཚན་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་འཕལ་ཀ་**འཕྲོད་མེད།** སྐབས་ཐོག་གི་སློབ་གསོ་འཛིན་ཕྱོགས་མི་འགྲིག་ཟེར་གི་ཡོད། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཚད་མི་མཐོ་ནོའི་ཐོག་ནས། ཞེས་ཡོན་པ་སྐོར་གཟིག་གིས་དགོན་པ་ར་ཆོས་ལུགས་ག་ལེ་ལན་**འདེད་གི་ཡོད།** བོད་མྱི་རིགས་གིས་རྒྱུ་ནོར་དགོན་པ་ར་བླ་མ་ར། སྤྱིར་ན་ཆོས་ལུགས་གི་ཐོག་ག་**བསྐྱིམས་ཡོད།** མུ་མཐུད་རས་**སྐྱིམ་གི་ཡོད།** འགྲོ་སྟངས་འདི་མང་ཚོགས་ག་གདོས་རེད། ཚོང་ལས་མ་རྩ་ར་དེ་ཤེད་གསོག་**ཐུབ་མེད་**ཟེར། མྱི་ལ་ལ་གཟིག་གིས་བོད་མང་ཚོགས་ག་ཚོང་ལས་གི་འདུ་ཤེས་མེད་ཟེར། དེར་རྒྱུ་རྐྱེན་མང་ང་གཟིག་ཡོད་ན་ར། གཙོ་བོར་ཚོང་ལས་སྣང་ཆུང་། འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་གིས་ཤན་ཤུགས་ཆེན་པ་**བཏང་ཡོད་**ཟེར། རྒྱུ་རྐྱེན་འདི་གཉིས་ཀ་ར་ཆོས་ལུགས་ག་འབྲེལ་བ་**བཙུགས་ཡོད།** ཆོས་ལུགས་གིས་བལྟས་ན། ཚོང་ལས་གིས་ལས་རྒྱུ་འབྲས་མི་བསམ། འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་མེད་ན་ལས་ལམ་མ་མི་འགྲོ།

རེད་དྲ། བོད་མྱི་གི་ས་རྒྱུས་གི་འཚོ་གནས་གིས་བོད་མིའི་དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ག་ཤན་ཤུགས་**བཏང་ཡེ་ཡོད་**ཟེར་ན། དེའི་ཐད་ར་འདང་རྒྱག་མཁན་ཧོང་གིས་ཞུང་། བོད་གི་ས་ཆ་འཛམ་གླིང་གི་སྟེང་ནས་ས་མགོ་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོ་ས་རེད། ས་མགོ་ཆ་སྙོམས་གིས་མུས་སྟོང་4གི་ཡན་རེད། ས་རྒྱ་སྤྱི་ལི་གྲུ་བཞི་མ་ས་ཡ་2.5གི་སྟེང་ན་མྱི་ས་ཡ་5.6ད་རེག་བར་**འཚོ་གི་ཡོད།** ས་རྒྱ་འདི་མོ་ཆེ་གཟིག མྱི་གྲངས་འདི་མོ་ཆུང་ཆུང་གཟིག ཚོང་ལས་གི་ཐོག་ནས་མཉམ་འབྲེལ་ཡོང་རྒྱུ་ཧོང་གིས་དཀའ་གི་ཡོད།

བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གི་རིག་གནས་ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྲུང་སྐྱོང་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། གླིང་གཞི་འདི་དེང་མ་ར་**གླེང་ཡོད།** དཔེར་བཞག་ན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་དེའི་ཕྱོགས་ནས་མང་ང་**བྲིས་ཡོད།** འདི་ད་བོ་ར་མྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་**གླེང་གི་ཡོད།** གཙོ་བོར་དེང་སང་གི་འཕེལ་རྒྱས་མགྱོགས་མོ་འདིའི་འོག རང་གི་ཁྱད་ཆོས་མཚོན་བྱེད་བོད་ལྭ། བོད་སྐད། ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས། ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་ཚང་མ་འགྱུར་ལྡོག་གི་སྣ་བཙན་པོའི་ཁ་ན་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སྡེ་བ་ལ་ལ་གི་ནང་ན་བོད་ལྭ་གོན་མཁན་རེག་རྒྱུ་མེད། གྲོང་ཁྱེར་ནང་གི་བོད་མང་ང་གིས་བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས། གནས་ཚུལ་འདིས་མྱི་མང་ང་གཟིག་བདེ་གི་འཇུག་གི་མེད།

མི་རིགས་སློབ་གསོ་གི་གནད་དོན་མི་རིགས་གི་བདེ་སྡུག་ག་**ཐུག་ཡོད།** སྤྱིར་ན་སློབ་གསོ་གི་ཐོག་ན་གནད་དོན་མང་ང་གཟིག་ཡོད། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་སློབ་གསོ་ཐོབ་ན། སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་ཟེར་སྤྱི་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་བྱ་བ་**རྙེད་གི་མེད།** འདི་ད་མྱི་མང་ང་འདང་རྒྱག་ཆེ་དོན་རེད། གནད་དོན་འདིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་བོད་ཡིག་བཀོལ་རྒྱ་ཆུང་ནོ་རེད། བོད་གི་ས་གནས་སོ་སོ་ནས་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ་ན་མ་གཏོགས། ས་གནས་རང་

གི་སྲིད་གཞུང་མ་ལག་ན་ར་བོད་ཡིག་**བཀོལ་གྱི་མེད།** བོད་སྐད་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཡིན་ནོ་ངག་ཐོག་རེད། དོན་ཐོག་ན་རྩ་བ་ནས་མེད། གནས་ཚུལ་འདིའི་འོག བོད་མང་ང་གཞིག་གིས་ད་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཡོད།**

གླིང་ཕྱོགས་འཕེལ་ཁ་འདིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ག་བགྲོད་ལམ་གསར་བ་གཞིག་སྟོན་ཆད་ནས་གཏོད་**འདོད་གི་ཡོད།** མི་རིགས་གཞན་ར་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཇི་དམ། བོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནད་དོན་གང་མང་ད་བོ་མུ་མཐུད་རས་ལྷང་ང་བུད་ན། གླིང་ཕྱོགས་འཕེལ་ཁ་འདི་ར་ཞོར་རང་བོ་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

11.4 --Present perfect tense and past perfect tense

Subject	Complement	Verb in PAT + ཡོད	Note
ཤེས་ཡོན་པ་མང་ང་གིས་	རྩོམ་ཡིག་གང་མང་གཞིག	**ཕུལ་ཡོད།**	*verbs in PAT* + ཡོད / མེད forms either past perfect tense or present perfect tense
སྟེ་བ་འདིས	དགོན་པ་གི་ཐོག་ག་སྐོར་མོ་	**བསྐྲིམས་ཡོད།**	
གྲུང་གོ་ར་འཛར་མན་གིས་	ཕྱི་འབྲེལ་གི་འབྲེལ་བ་	**བཙུགས་ཡོད།**	
དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་	སྲོལ་རྒྱུན་གི་སྐོར་ནས་དཔེ་ཆ་མང་ང་	**བྲིས་ཡོད།**	
ངས་	སྐྱི་གསུམ་མ་སྐྱི་ལྷ་གི་ཟ་མ་	**བསྐོལ་ཡོད།**	

With spontaneous verbs	English	With active verbs	English
ལྷ་ས་དབུས་ན་**ཆགས་ཡོད།**	Lhasa is located in central Tibet.	ཇོ་ཁང་དབུས་ན་**ལས་ཡོད།**	Lhasa is / has been built in central Tibet.
ཁུར་གེ་ཞི་མོ་འདི་ར་**སེམས་འཁོར་ཡོད།**	He is interested in this girl.	ཁུར་གེས་སེམས་ཞི་མོ་དེ་ར་**བསྐོར་ཡོད།**	He has given his heart to that girl.
ཁང་བ་གསར་བ་དེ་**གྲུབ་ཡོད།**	The new house is finished (in construction).	ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་**བརྩེགས་ཡོད།**	A new house has been constructed.
ཟ་མ་ཚང་མ་**ཚར་ཡོད།**	All food is gone.	ཟ་མ་ཚང་མ་**ཟོས་ཡོད།**	All the food has been eaten.

Notes-4

Verbs in PAT + ཡོད / མེད: This perfect tense structure forms either past perfect tense or present perfect tense. In this case, ཡོད is a perfective adverb rather than E-v. ❶Whether a statement is in past perfect tense or in present perfect tense depends on context, e.g., ངས་ད་ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཡོད།** I've finished my work now. / ཁྱོད་མ་ཡོང་གོང་། ངས་ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཡོད།** Before you came, I had finished my work. ❷When spontaneous verbs are with E-v, the statements may not convey the sense of past / present perfect tense.

Exercise 7 Complete the dialogue with the correct verb tense forms in parentheses and necessary function words, for example ཡོད and སོང.

ཀ་བ ཁྱོས་དགོང་ཛ་____________། (འཐུང)

ཁ་བ འཐུངས་མེད། ཨ་མ་གིས་ད་བོ་ཟ་མ་____________། (སྐོལ)

ཀ་བ དེ་རིང་ཁྱོད་ཚང་ཁོམ་གི་མེད། དེ་རིང་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་____________། (ལས)

ཁ་བ ངས་ཆེ་གཟིག་ལས་མེད། ངས་དེ་རིང་ལས་________། (ཐུབ) ང་ཅོས་ཙ་གཟིག་མི་བདེ་གི རེད་དྲ་ངས་ཨ་མར་གྲུང་ཛ་སྐོལ་རོགས་________། (ཡས)

ཀ་བ ང་ཕ་ཡུལ་ལ་ཐོན་ནུང་ཡིན། ཐོན་ནས་དུས་ཚོད་བཞི་ཏག་ཏག་____________ (འགོར)

ཁ་བ ཁྱོད་ཕྱིར་ར་གྲོང་བརྡལ་ར་ནམ་____________། (འགྲོ) ཉིན་མ་གཉིས་གི་གཞུག་ནས་འགྲོ་ན་ང་ར་མཉམ་པས་འགྲོ། གྲོང་བརྡལ་ན་ང་ཉོ་རྒྱུ་ཆ་རེ་ཡོད།

ཀ་བ ད་ཐེངས་ངས་བདུན་གཉིས་གི་གྲུང་གསེང་__________། (ཡིན) རེམ་མ་མི་འགྲོ། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་__________། (ལས)

ཁ་བ ངས་བྱ་བ་མང་ང་གཟིག་གི་____________། (འགོ་རྩོམ) ཕྱུགས་ཟོག་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་བརྒྱ་གཟིག་__________། (གསོ) དེས་མི་ཚད་ངས་ད་བོ་ཕྱུགས་ཟོག་གསོ་སྐྱོང་གི་སྐོར་ནས་དཔེ་ཆ་གཟིག་__________། (འབྲི) ཁྱོད་དགོས་ན། ངས་ནངས་ཀ་དཔེ་ཆ་གཟིག་འཁྱེར་ཡོང་།

ཀ་བ དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ཁྱོས་སྡུག་ཆེ་གཟིག་____________རྒྱུ་རེད། (མཐོང) ཁྱོས་དཔེ་ཆ་དེ་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག་____________། (འབྲི)

ཁ་བ ལོ་གཉིས་གསུམ་____________། (Ladon case) དེའི་ནང་ན། ཕྱུགས་རྒྱུད། ཕྱུགས་གསོ་སྐྱོང་། ཕྱུགས་རྩྭ་འདེབས་རྒྱོ། ཕྱུགས་ཟོག་ལྷ་སྐྱོང་བྱེད་ཐབས་ཚང་མ་____________། (གླེང)

ཀ་བ དེས་ན་ཁྱོད་རླབས་ཆེན་རེད། ངས་ར་ཁྱོའི་དཔེ་ཆ་དེ་ཉོས་ན་འདོད་གི ཁྱོད་ལ་དཔེ་ཆ་འཚོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།

ཁ་བ ངས་ཁྱིམ་ན་ད་བོ་དཔེ་ཆ་ཆ་རེ་____________། (འཛིན) ཁྱོས་ཉོ་མི་དགོས། ངས་ཁྱོད་ལ་གཅིག་སྟེར།

ཀ་བ བཟང་གི དེས་ན་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

ཁ་བ ཛེད་གཉིས་ཀ་ཡུན་རིང་གཟིག་ག་____________། (ངོ་ཐུག) དེ་རིང་ཛེད་གཉིས་ཀས་འདི་ནས་ཟ་མ་ཟ། དགོང་ཛ་གི་གཞུག་ནས་ཛེད་གཉིས་ཀ་ཁྱོད་ཚང་ང་འགྲོ། ངས་ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ར་ཡུན་གཟིག་ག་____________། (རིག)

Exercise 8 Write function words, tense indicative auxiliaries, and necessary verbs in the blanks based on the context.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་པ།** ཁྱོས་བོད་སྐད་ཆེ་མོ་གཞིག་ག་སྦྱངས་ཡོད། **ཁ་པ།** ས་ཆ་འདིར་ཡོང་གི་རས། ངས་སྦྱོང་གི་ཡོད། ད་ལོ་དྲུག་འགོར་ཡོད།

ཀ་པ ཁྱོད་བླ་བྲང་ནས་ཆེ་མོ་གཞིག་______།

ཁ་པ ང་འདི་ནས་ལོ་ལྔ་དྲུག་གཞིག་ག་______། ད་ངའི་བཟའ་མི་ཚང་མ་ར་འདི་ན་ཡོད།

ཀ་པ ཁྱོད་ཚང་འདི་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན།

ཁ་པ སྐྱིད་གི སྐྱིད་གི ས་འདིར་ཡོང་གི་རས། རྒན་མོ་ར་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ར་སྐྱིད་______། ཁོ་ཟློ་འདིར་མ་ཡོང་______། ང་ཁེར་རོ་ཅོས་ཙ་གཞིག་སྲུན་ཐལ།

ཀ་པ བླ་བྲང་གི་མཐའ་སྐོར་ན་དགོན་པ་ར་རྒྱ་ཐང་མང་ང་ཡོད། ཁྱོད་ལྟ་གི་______སོང་།

ཁ་པ ངའི་ཞ་ཡས་ར་རྒན་མོ་ཟློ་སོང་______། རེད་དྲ་ངད་པོ་______། ང་རྒྱུན་དུ་ཡར་མར་ར་འགྲོ་ཁོམ་མེད་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ད་བོ་རིག་______།

ཀ་པ དཔེ་ཆ་*ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད་*ཟེར་ནོ་ཁྱོས་སྙེད་ཨེ་______། ཟླ་བ་གཅིག་གི་སྔོན་ན་ཁྱོས་དཔེ་ཆ་དེ་འཚོལ་གི་ཡོད་མོ།

ཁ་པ ངས་སྙེད་ཐལ། དཔེ་ཆ་ངེས་ངེས་ཧྭ་གི གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་གི་རས། ངའི་རྒན་མོ་གིས་ར་བཀོལ་______། རེད་དྲ་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་གིས་ད་བོ་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་འདོད་གི་མེད།

ཀ་པ གཟའ་འཁོར་གཞུག་མར་ང་གཙོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་______། མཉམ་པས་འགྲོ་ཐུབ་ན། དེད་ཟློ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་______།

ཁ་པ ངས་ར་དེང་མ་གི་རས་སོང་ན་འདོད་______། དེར་སོང་ན། ཉིན་མ་ཆེ་མོ་གཞིག་དགོས་ ______།

ཀ་པ ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག འདུག་ས་ངས་བཙལ་______། དེད་གཉིས་ཀ་ངའི་རོགས་པ་ཚང་ནས་འདུག

ཁ་པ དེས་ན་དེད་གཉིས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡས།

11.5 --Experiential perfect tense

Subject	Complement	Verb in PAT + མྱོང	Note
རྨ་ཆེན་རྗོང་	དེང་མ་རྗོང་ཁག་ཕྱུག་པོ་གཞིག་	**ཡིན་མྱོང་།**	❶tells *what one has done* ❷In past tense, the adverb མ is used to deny. ❸In perfect tense, མེད is generally used to deny.
དཀོན་མཆོག་གི་ཨ་མ་གིས་	སྨན་པ་ར་	**བཅོས་མྱོང་།**	
ངས་	སྔོན་ཆད་རྩིས་འཁོར་སྦྱོང་ན	**འདོད་མྱོང་།**	
ཁྲུར་གེ་རང་	ད་རིག་པར་གཏན་ནས་	**འགྲིག་མ་མྱོང་།**	
གྲྭ་བ་འདི་	དེང་མ་གྲྭ་ས་ནས་	**བསྡད་མྱོང་མེད།**	
ངའི་སློ་མོ་	ཨ་མེ་རི་ཁ་ཞིང་གིས་	**སོང་མ་མྱོང་།**	

Notes-5

Verb in PAT+ མྱོང་: ❶It is used to express that *something has ever been done* or *something that has happened*. ❷To deny, either the adverb *མེད* is put after *མྱོང་* or *མ* is put before *མྱོང་*, e.g., མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་འདི་མོ་གཟིག་**འཁྱགས་ཨེ་མྱོང་**། Has the Tibet Plateau ever been so cold? / ངའི་ཚེ་ཐོག་ནས་འདི་མོ་གཟིག་**འཁྱགས་མ་མྱོང་**། ངའི་ཚེ་ཐོག་འདི་ནས་འདི་མོ་གཟིག་**འཁྱགས་མྱོང་མེད**། It has never been so cold in my life. In negative statements, adverbs such as *ཞོང་གིས* and *གཏན་ནས* are often added, e.g., ང་ཞི་མོ་དེ་ར་**ཞོང་གིས**་དགའ་**མ་མྱོང་**། I have never been interested in that girl. Therefore, in this structure, *མྱོང་* is an experiential perfective adverb instead of a verb (as a verb, it means *to experience*).

Exercise 9 Write tense-indicative function words and other necessary verbs in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** ཁྱོས་ཁྱི་ཤ་ཟོས་ཨེ་མྱོང་། **ཁ་བ།** ངས་ཁྱི་ཤ་གཏན་ནས་ཟོས་མ་མྱོང་། བོད་མྱི་གིས་ཁྱི་ཤ་མི་ཟ།

སྒྲོལ་མ ཨེ། ལྷ་མོ་སྐྱབས། ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཟིག་ཡས་གི་ཡོད།

ལྷ་མོ་སྐྱབས ང་དེ་རིང་འཁྱུལ་བ་ཆ་རེ་ཡོད། ད་རེད་ཆ་བོས་འདི་ནས་གྲུང་ཇ་འཐུང་ཟེར་______། ཁྱོད་གང་གཟིག་ནས་ཡོང་།

སྒྲོལ་མ ང་ད་ལས་ཁུངས་ནས་ཡོང་ནི་ཡིན། ཁྱོས་སྟོན་ཚད་ཟ་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་ཟ་མ་________། བལྟས་ན་ཟ་ཁང་དགའ་གཟིག་རེད།

ལྷ་མོ་སྐྱབས འདི་ནས་ཟ་མ་ཧོང་གིས་ཧྭ་གི འབའ་འབྲུ་གི་རིགས་མང་གི ངས་འདི་ནས་ཉ་ཤ་ཚོད་ལྷ་ཡས ______། འདི་ནས་ཞར་གསར་བ་རེད།

སྒྲོལ་མ ངས་ཞ་གཏན་ནས་ཟོས་______། རེད་དྲ་དེ་རིང་ཚོད་ལྷ་ཡས་ན་ཚོག་གི

ལྷ་མོ་སྐྱབས དེས་ན་དེད་ཆ་བོས་མཉམ་པས་ཟ་མ་ཟ། ཞོར་ར། ཁྱོས་ཡར་ཞུ་ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ཚར་ཨེ་______།

སྒྲོལ་མ ངས་ད་བོ་______། རེད་དྲ་དེ་རིང་ངས་འབྲི་ཚར་གི་འདུག ______། ཁ་རྩང་འགོ་བ་གིས་ང་བསྒྲིགས་བསྒྲིགས་བཏང་། ངས་མྱི་ཀུ་ཐུག་ཁུར་གེ་འདྲ་མ་གཟིག་རིག་______།

ལྷ་མོ་སྐྱབས དེར་སྐྱོན་མེད། ངས་ར་བྲིས་ཚར་______། སྟོན་ཚད་ཡིག་ཆ་དེ་མོ་ངས་གཏན་ནས་བྲིས་______། གློ་རྒྱུག་ག་བྲིས་ན་དཀའ་མོ་དཀའ་མོ་གཟིག་རེད།

སྒྲོལ་མ ཡ་ད་ཟ་མ་ཐོན་______། ཚང་མ་གིས་ཟོ། ལྷ་མོ་སྐྱབས། ཁྱོའི་ལོགས་གི་མྱི་དེ་སུ་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྐྱབས ཁུར་གེ་ངའི་ཚ་བོ་སངས་རྒྱས་རེད། ཁུར་གེས་ལྷ་ས་ནས་ཚོང་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་བརྒྱབ་______། ཁ་རྩང་དེ་རིང་འདི་ན་ཤ་ཚོང་རྒྱག་______།

སྒྲོལ་མ སངས་རྒྱས་ཁྱོད་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་རེད། ཞུ་གཉིས་ཀ་གང་ནས་ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རྩེར་སོང་ཨེ་____།

སངས་རྒྱས ང་སོང་____། ང་རྒྱུན་དུ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས། རིག་ཡོད་ན་ཕལ་ཆེར་ལྷ་ས་ནས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

སྒྲོལ་མ ཁྱེད་ལྷ་ས་ནས་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་ཨེ་____། ངས་ཁྱེད་ཚོགས་འདུ་གཞིག་གི་སྟེང་ནས་ཐུག་____ཁ་རེད།

སངས་རྒྱས ན་ཞིང་གི་ནུབ་བྱང་ཞིང་ཆེན་གསུམ་གི་ཤ་ལས་བོན་སྐྱིད་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་དང་ཞུགས་ག དེའི་ཐོག་ནས་མིན་ན།

སྒྲོལ་མ རེད་རེད། དེའི་སྟེང་ནས་རེད། ཚོགས་འདུ་དེར་ང་ར་ཞུགས་ག

སངས་རྒྱས ཨོ། ཨ་ཙེ་སྒྲོལ་མ། ཁྱེད་ཅེས་ཅ་གཞིག་སྟོད། ངའི་རྣན་མོ་གིས་ཁ་པར་གཏོང་____། ཅེས་ཅ་གཞིག་སྟོད།

ཁ་པར་གྱི་ནང་ནས

མཚོ་མོ བེ། ཁྱེད་གང་ན་ཡོད་ནས། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་རན་ཐལ།

སངས་རྒྱས ང་ད་བོ་ཟ་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ན་ཡོད། ང་ད་བོ་ལྷ་མོ་སྐྱབས་བ་ཁ་བྲལ་____།

མཚོ་མོ ཁྱེད་རང་གིས་ལྟོས། ངས་མང་ང་གཞིག་མི་བཤད་། ཁྱེད་ད་ནངས་གི་རས་སྒྲོ་ནས་ལུས་ཐལ།

སངས་རྒྱས ཡ་ཡ་ཡ། ང་ད་རེམ་མ་ཡོང་། བདེ་མོ།

11.6 --Present perfect tense and experiential perfect tense

Present perfect tense	Explanation	Experiential perfect tense	Note
		Positive	
ཁྱོད་བོད་ནས་ཆི་མོ་གཞིག་ག་**བསྡད་ཡོད།**	a lingering time until then	ཁྱོད་བོད་ནས་ཆི་མོ་གཞིག་ག་**བསྡད་མྱོང་།**	how long one has stayed until then
ངས་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བཏོན་ཡོད།**	reoccurring until then	ངས་ར་བརྩམས་སྒྲུང་དེར་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བལྟས་མྱོང་།**	frequency until then
ངས་དེ་རིང་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཏག་ཏག་**ཉོས་ཡོད།**	actions that have already happened	སྔོན་ཆད་ངས་ར་ཟ་མ་ཁ་ཚ་**ཉོས་མྱོང་།**	what one has done until then
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་ལ་**སོང་ཡོད།**	frequency of going abroad until then	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་ལ་**སོང་མྱོང་།**	something experienced before
		Negative	
ང་བོད་ནས་ཡུན་རིང་གཞིག་ག་**བསྡད་མེད།**	time span lingering until then	ང་བོད་ནས་ཞོང་གིས་**བསྡད་མ་མྱོང་།**	something never experienced
ངས་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བཏོན་མེད།**	until then frequency denied	ངས་སྒྲུང་དེ་ཐེངས་བཞི་ལ་**བལྟས་མ་མྱོང་།**	until then frequency denied
ངས་དེ་རིང་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཏག་ཏག་**ཉོས་མེད།**	something not yet happened at a certain time	ངས་ཟ་མ་ཁ་ཚ་གཏན་ནས་**ཉོས་མ་མྱོང་།**	until then experience denied
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་**སོང་མེད།**	until then frequency of going abroad denied	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཅིག་མིན་ད་**སོང་མ་མྱོང་།**	until then experience denied

Exercise 10 Write the correct tense forms of the verbs in parentheses in the blanks using past / present perfect tense and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོ་སུམ་ཅུར་འབྱུང་རིག་པར་གནམ་གྲུར་བསྡད་མ་མྱོང་། (འདུག)

1. ད་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་དགུ་ར་ཚལ་བ་རེད། ང་འདི་ནས་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ཡན་ན་__________། (སྒྲུག) ཚེ་རིང་ད་སྐར་མ་ལྔ་གི་ནང་ང་མི་ཡོང་ན། ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།
2. ང་ཁ་རྒྱང་ཚེ་རིང་གི་ཐོག་ག་ངེས་ངེས་འཚོག་པ་ཟ་གི ཁྲུར་གེ་ཐོན་དུས། ང་ལྷང་མཐའ་ར་དུས་ཚོད་གཅིག་ག་__________། (འདུག) ཅིས་ཙ་གཟིག་གིས་ང་ཁེར་རོ་བུད་སོང་།
3. ལྕགས་བྲམས་ཀུང་ཟི་དེའི་ནང་ནས་བདའ་བཏང་ཟེར། ཁྲོས་ཞེ་གོ ཁྲུར་གེས་ཚོང་ལས་ཀུང་ཟི་དེའི་ནང་ནས་ལོ་བཅུ་གི་ཡན་ན་ལས་ཀ་__________། (ལས) ཁྲུར་གེས་ཀུང་ཟི་གི་ཚན་ཁག་རེ་རེ་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་__________། (སྒྲུབ) ཀུང་ཟི་ལ་ཆ་རྒྱུས་ཨ་ཏུ་གིས་ཡོད་ནོ་ཁོ་རེད།
4. ང་ཨེ་ཅིར་མ་སོང་གོང་། ངས་མཆོད་རྟེན་གླིང་གསུམ་མ་གི་འདྲ་པར་མང་ང་གཟིག་__________། (རིག) འདྲ་པར་ཟེས་བསྟན་ནོ་ངོ་མ་གཟིག་མ་རེད། དོན་དངོས་གིས་མཆོད་རྟེན་ཟེ་ལྷག་ཏུ་ཆེ་གི
5. ཞི་ལི་འདི་ཇོ་མོ་གླ་རིའི་སྟེང་ང་__________། (འགོ) ལྕགས་རྟ་ཞོན་ནས་སའི་གོ་ལ་སྐོར་ར་__________། (རྒྱུག) ཀང་ཐང་ང་བྱང་ཐང་ང་__________། (འགྲོ) ཁྲུར་གེས་ངེས་ངེས་ཉེན་ཁར་མི་འཛེམ་གི ཁྲུར་གེ་ལོ་སོ་ལྔར་བུད་དུས། སྤྱི་མང་ཆེ་ཤོས་གིས་ཚོ་གང་པོར་མྱོང་དཀའ་ནོ་ཁྲུར་གེས་__________། (མྱོང)
6. ཁ་རྒྱང་སྒྲོལ་མ་ལས་ཁྲུངས་ནང་ང་ཡོང་དུས། སྨུར་གེའི་མིག་དམར་པོ་རེད། མྱིག་ཆུ་ར་__________། (སྣུམ) ངས་བལྟས་ན། སྨུར་གེ་ཁོ་ཐག་ག་__________། (ཕེ་འདེབས)

Exercise 11 Complete the statements with appropriate tense forms of the verbs in parentheses. Pay particular attention to past tense and perfect tense.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ངའི་རྒྱན་མོ་ངོ་ཤེས་གི་རས། ད་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཡོད། (འགོར) དེའི་རིང་ང་ངེད་གཉིས་ཀ་ཁ་རྒྱོད་གཟིག་ར་ཡས་མ་མྱོང་། (ཡས)

1. ང་མདང་དགོང་ཁྲིམ་མ་ཐོན་དུས། ས་__________། (རུབ) རྒྱན་མོ་གིས་མོག་མོག་__________། (བཟོ)
2. ང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཐོན་གི་རས། ངས་དོན་དག་ཆེ་གཉིས་__________། (འགྲུབ) གཅིག་ནས་ངས་དཔེ་ཆ་གཟིག་__________། (འབྲི) གཉིས་ནས་ཁང་བ་གཟིག་ར་__________། (ཉོ) རེད་དྲ་ང་ཁང་བ་གསར་བ་དེའི་ནང་ན་__________། (འདུག) ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་འདུག་གི་ཡོད།
3. ང་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི་ནང་ང་ཐོན་དུས། ཚོགས་འདུ་_____། (འགོ་རྩོམ) ངའི་འགོ་བ་ཧྲོ་ལངས་ཡས། ང་ཚོགས་ཐོག་ནས་བདའ་བཏང་།

4. ངས་སྒྲ་སྡུད་འཁོར་ལོ་གི་ཁ་ཕྱེས་ཉི་ར། གླུ་དབྱངས་ཆ་ཡོད་གཞིག་___________། (གོ) ངས་གླུ་དབྱངས་དེ་ལོ་མང་ང་གཞིག་ག་___________། (གོ) ཉན་ཞོར་ར། ངས་དེང་མ་གི་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་___________། (དྲན)

5. གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་གི་ནང་ང། ང་དེང་མ་གི་དགའ་རོགས་གཞིག་ག་___________། (ཐུག) དེད་གཉིས་ཀ་ལོ་མང་ང་གཞིག་___________། (ངོ་ཐུག) དེད་གཉིས་ཀར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གཞིག་___________། (འབྱུང) མུར་གེར་ཁ་བརྡ་ཡས་གི་ཡས་གི་ ང་ཞེ་གིས་སྐྱིད་པོར་ཉན་ཐལ། དེ་ནས་ངས་མུར་གེ་ཡང་སྐོར་___________། (འབོད) དོ་དགོང་དེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་མཉམ་པས་ཟ་ཟེར་གི་ཡོད།

6. ལྷུགས་གཞོང་ནང་ང་ཐོན་ཉི་ར། ངས་ཁུར་གེ་ངོ་___________། (ཤེས) ཁུར་གི་ཞེ་གིས་___________། (ཤ་ལུད) རྒྱུ་ར་___________། (སྐྱེ) ཁུར་གེ་ཆ་མེད་ཆ་མེད་གཞིག་རེད།

7. མ་ཡ་ཀྱི་གིས་དེང་སང་གི་མོ་ཞི་ཁོ་ནས་དཔལ་ཡོན་ཚད་མཐོན་པོ་གཞིག་___________། (སྐྲུན) རེད་དྲ། ནུབ་ཕྱོགས་གི་མི་སྐམ་ས་གསར་བ་ཐོན་དུས། མ་ཡ་རིག་གནས་རྒྱ་བ་ནས་___________། (འཛིག)

8. ང་ཁམས་མ་ཡོང་གི་རས། ངས་ཆ་ཡག་ས་མང་ང་གཞིག་ག་ལྟ་གི་___________། (འགྲོ) ཁམས་མ་མ་ཡོང་གོང་། ས་ཆ་དར་རྩེ་མདོ་ར་སྡེ་དགེ་ཟོ་ངས་___________། (གོ)

Exercise 12 Tell if you have ever done or are willing to do the actions below.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་རྫི་རི་ཁར་འགྲོ། ང་ཨ་རྫི་རི་ཁར་ཞོང་གིས་སོང་མ་མྱོང་། རེད་དྲ་ང་སོང་ན་འདོད།

1. བོད་ནས་འཚོ་བ་རོལ ___________________________
2. དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང ___________________________
3. ཟས་མངར་མོར་དགའ ___________________________
4. རྟར་ཞོན ___________________________
5. སྒོར་མོ་གསོག ___________________________
6. ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ ___________________________

Exercise 13 Make your own statements with temporal words such as རེག་པར, མྱོང, གི་རས, and so on.

དཔེར་བརྗོད། ང་མགོ་ན། ད་ནངས་གི་རས་ང་མགོ་ན་ཐལ། ད་ང་སྨན་པ་གཞིག་དགོས་གི

1. ངས་བོད་ཡིག་ཤེས། ___________________________
2. ང་བོད་གི་ཟ་མ་ལ་དགའ། ___________________________
3. ངས་རྟ་མ་གཉིས་ཀ་རིག ___________________________

4. ངས་འཛིན་གྲྭ་འདི་ནས་སྦྱངས། ______________________

5. ངས་པོ་ཏ་ལ་རིག ______________________

6. ངས་ཁྱི་ཤ་ཟ། ______________________

7. ངས་ལས་ཀ་ལས་ནས་ལོ་དྲུག་འགོར།______________________

8. དགེ་རྒན་ཐང་ཚད། རེད་དྲ་སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་མ་རན།______________________

9. ང་མཚོ་སྔོན་པོར་ཐེངས་གཉིས་སོང་།______________________

10. དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྔོན་ན་ང་མི་ལངས།______________________

11.7 --Present perfect continuous and past continuous tense

Past continuous	Notes	Present perfect continuous	Notes
ཁྱེད་ཡོང་དུས། ང་**ཁོམ་གི་ཡོད**།	❶ongoing in the past ❷Something was occurring in the past.	ང་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་**འགོར་གི་ཡོད**།	❶still ongoing ❷Without the temporal phrase, the tense is not clarified.
ཁ་རྟང་ཨ་མ་**མགོན་གི་ཡོད**།		ན་ཉིང་གི་རས་ང་ཚོང་ང་**འགྱོ་གི་ཡོད**།	
ང་ཁྲིམ་མ་ཐོན་དུས། ཆར་ཆེ་ཤེད་**འབབ་གི་ཡོད**།		ཁྱེད་ཡོང་དུས། ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་གི་ཡོད**།	
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་ཁྱེར་ཡོང་དུས། ཞ་ཡས་**གཉིད་གི་ཡོད**།		ཨ་ཕ་གིས་འབོད་དུས། ང་ཐང་ན་**རྩེ་གི་ཡོད**།	
Negative	**Notes**	**Negative**	**Notes**
ཁྱེད་ཡོང་དུས། ང་**ཁོམ་གི་མེད**།	❶at a certain point in time ❷ongoing	ང་ས་ཆ་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་**འགོར་གི་མེད**།	❶ until-then, lingering time denied ❷It could be either present continuous or present perfect continuous tense.
ཁ་རྟང་ཨ་མ་**མགོན་གི་མེད**།		ན་ཉིང་གི་རས་ང་ཚོང་ང་**འགྱོ་གི་མེད**།	
ང་ཁྲིམ་མ་ཐོན་དུས། ཆར་ཆེ་ཤེད་**འབབ་གི་མེད**།		ཁྱེད་ཡོང་དུས་ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་གི་མེད**།	
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་ཁྱེར་ཡོང་དུས། ཞ་ཡས་**གཉིད་གི་མེད**།		ཨ་ཕ་གིས་འབོད་དུས། ང་ཐང་ན་**རྩེ་གི་མེད**།	

Notes-6

Verb in PRT+ གི་ཡོད structure: It expresses both past tense continuous and perfect tense continuous. To clarify the tense, a specific temporal word is used, e.g., ❶ང་ནང་ང་ཡོང་དུས་ཆུ་**གདུ་གི་ཡོད**། The water was boiling when I came in. ❷ན་ཉིང་གི་སྔོན་ན་ངས་**ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད**། I had been doing business before last year. ❸ན་ཉིང་གི་རས་ངས་**ཚོང་རྒྱག་གི་མེད**། I have not been doing business since last year.

Exercise 14 Below is a foreigner's experience in China. Complete the narration with correct tense forms of the verbs in parentheses. Use function words as needed.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་སྲིང་མོ་གིས་རྩེད་སྒྲུད་ཞིག་རྩེད་ཡོད། (རྩེད) ངས་དེ་མོ་ཞིག་ཞོང་གིས་རིག་མ་མྱོང་། (རིག)

ངའི་བོད་སྐད་ཇེ་དཀའ་ར་ཇེ་དཀའ་རེད། ༢༠༠༩གི་རིས། ངས་བོད་སྐད་________།(སྦྱོང) ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་ང་གོང་འཕེལ་ལ་ཆེ་ཤེད་________། (ཡོང) ང་༢༠༠༩ལོར་བོད་ར་མ་ཡོང་གོང་། ངས་ར་ལོ་གཉིས་གསུམ་ཞིག་ག་________། (སྦྱོང) རེད་དྲ། སྐབས་དེར་ངས་ཆེ་ཞིག་བཤད་________། (ཤེས) ལོ་ཆ་ཅིག་གི་རིང་ང་། ངས་བཟ་སྦྲོད་ར་ཐ་སྐད་གི་སློབ་སྦྱོང་ང་________། (ཏ་ཞེན་ཡས) རེད་དྲ་ཕན་ཁེ་ཆེ་________། (ཐོགས) དེའི་རྐྱེན་གིས། ངས་བོད་ནས་བོད་སྐད་སློབ་ཀྱི་________། (ཐག་གིས་གཅོད)

ངས་ཀྲུང་གོ་ནས་རིག་གནས་བརྗེ་རེས་གི་ལས་གཞི་ཞིག་________། (རྩེད) དེ་ང་དགོས་ནོ་ར་ཡིན་ཁ་རེད། ཟླ་བ་གཅིག་གི་རིང་ང་ཁྲིམ་ཚང་ཞིག་ནས་________། (གནས་ཚང་བཅའ) མཐའ་མར་ཡིད་ཚད་གི་སྡོན་པ་རེད། གནས་ཚང་ཚང་ན་ང་ལ་ལས་རྒྱུ་གཅིག་ར་________། (མེད) གནས་ཚང་ཚང་གི་རྒད་པོ་ར་རྒད་མོ་གཉིས་ཀར་ཁ་བཟ________། (མེད) ངས་སྐད་ཆ་གཅིག་ར་བཤད________། (ཐུབ) དེའི་རྐྱེན་གིས་ལག་པ་གཉིས་ཀ་སྟོང་བ་རེད།

ང་ཕྱིར་ར་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་བ་________ (ལོག) སྐད་རིགས་གི་ཐོག་ནས་ང་ལོ་དྲུ་མང་ང་དཀའ་ངལ་ར་________། (འཕྲད) ངས་གནད་དོན་འདི་ང་རང་གཞི་རོགས་པ་ཞིག་ག་________། (བཤད) ཁུར་གིས་ང་བོད་སྐད་བཤད་ས་ཞིག་ག་འགྲོ་ཀྱི་________། (ཡར་གཏོག་རྒྱག) ངས་ཡང་བོད་ར་འགྲོ་ཀྱི་________། (ཐག་གིས་གཅོད) གཟའ་འཁོར་གཉིས་གི་རིང་ང་ངས་བཙལ་བཙལ་ཡས་བོད་སྐད་ཆེད་ཁྲིད་གི་འཛིན་གྲྭ་ཞིག་________། (རྩེད) དེ་ནས་ང་ཨ་མདོར་བུད་ཡོང་། ངེས་ངེས་གོ་ཆོད་ཐལ། ད་རེག་བར་ངས་ཨ་མདོ་ནས་ལོ་གཉིས་________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས) ________། (འཚོ་བ་རོལ) ང་ཕྱིར་ར་འགྲོ་རེག་བར་ང་ད་བོ་ལོ་གཅིག་________། (འདུག) སྐབས་དེར་ཐོན་ན། ང་བོད་སྐད་གི་ཐོག་ནས་བྱུང་མ་________། (ཡིན)

Exercise 15 Complete the dialogue based on the context, using various tenses.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** ཁྱོས་དྲུ་བ་འཛིན་གི་ཡོད་ནས། ངས་ཁྱོས་དྲུ་བ་བཙད་བཏང་འདོད་གི་ཡོད། **ཁ་བ།** བཙད་ར། གཙོད་མི་ཐུབ་གི
ཀ་བ། ཕྱིར་ར་འཛིན་ནས་ཆི་མོ་ཞིག་འགོར་ཡོད། **ཁ་བ།** ལོ་གཅིག་འགོར་ཡོད།

Question		Answer	
ཀ་བ	ཁྱོས་ད་བོ་ར་ཕྱུགས་འཚོ་________།	ཁ་བ	ང་ད་བོ་ར་འབྲོག་པ་ཡིན། ངས་ཕྱུགས་________།
ཀ་བ	ཁྱོས་ཕྱུགས་________།	ཁ་བ	ལོ་ཉི་ཤུ་________།
ཀ་བ	ཁྱོད་ཟོའི་འཚོ་བ་________།	ཁ་བ	ངེད་ཟོ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་________།

ཀ་བ ཁྱོད་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་______________།

ཁ་བ ལོས་ཡོད། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལོ་དྲུག་______བསྡད།

ཀ་བ ཁྱོས་ཤ་ཟ་གི་མེད་ནས། སྡིག་པ་བསམས་མས།

ཁ་བ ངས་དོ་ཞག་ཤ་__________། རེད་དྲ་སྡིག་པ་བསམ་གི་མེད།

ཀ་བ ཁྱོས་ཆི་མོ་གཟིག་ག་ཤ་______________།

ཁ་བ ངས་ལོ་གསུམ་______________།

ཀ་བ ཁྱོས་རྒྱ་སྐད་བཤད་______________།

ཁ་བ མེད། བཤད་མི་ཤེས། རེད་དྲ་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ན་དཀའ་གི

ཀ་བ ཁྱོད་དེ་རིང་སྔང་ནས་དུས་ཚོད་______འཁོར་བཏང་།

ཁ་བ དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་རས་____། ད་བོ་འཁོར་ཚར་མེད།

ཀ་བ ཁྱོའི་ཧ་མ་གིས་ཁྱོད་ཚང་འཕྲུང་གི་འཇུག་གི་____ཡོད།

ཁ་བ ད་བོ་ར་འཕྲུང་གི་འཇུག་______________།

ཀ་བ ______________འཕྲུང་གི་བཅུག་མེད།

ཁ་བ དུ་ཕྱི་གྲོད་བྱུང་གི་རས་འཕྲུང་གི་བཅུག་མེད།

ཀ་བ དེ་ཧྲ་གི ཁྱོས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་བྲིས་ཚར་______།

ཁ་བ ད་བོ་ཚར་གི་མེད། དཔེ་ཆ་གཟིག་འབྲི་ན་དུས་ཚོད་______།

ཀ་བ ཁྱོས་སྟོན་ཆད་ར་དཔེ་ཆ་གཟིག་______ཟེར། ___།

ཁ་བ དེ་མི་བདེན། ངས་སྟོན་ཆད་དཔེ་ཆ་བྲིས་__________།

ཀ་བ ཁྱོས་བོད་གི་རིག་གནས་______________ནས།

ཁ་བ ཡོད། ངས་བོད་གི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་གི་ཡོད།

ཀ་བ བསམ་པ་ཛེ་ཆེ་ཤེ་རེད།

ཁ་བ བསམ་པ་ཛེ་ཆེ་རེད་པ། ང་དེའི་ཐོག་ག་སེམས་འཁོར་___།

ཀ་བ ཁྱོད་ངོ་མ་ཁྲུར་པར་བ་རེད།

ཁ་བ ང་དེང་མ་སློབ་གྲྭར་སོང་ནས། ________བྱ་བ་མ་རྙེད་ཐལ།

ཀ་བ ངས་ཁྱོའི་རྒན་མོ་______________།

ཁ་བ རིག་སྨྱོང་མེད། སྨུར་གེ་ད་ཐེངས་ར་འདི་ན་མེད།

Text Three: *present perfect tense* and *past tense*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། གློག་ཀླད།

དུས་རབས་སྟོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བའི་ནང་། གློག་ཀླད་བོད་གི་རས། ལག་རྩལ་གི་ཐོག་ནས་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གཟིག་**བྱུང་ཡོད།** གློག་ཀླད་ཐོག་མ་ཐོ་རྨང་གཞི་གི་བྱེད་ནུས་མིན་ད་མེད། ཤོང་རྒྱ་ཆུང་། བྱེད་པ་ཉུང་། ནུས་པ་ཆུང་། གོང་དཀའ་མོ་རེད། ཉོ་མཁན་རིགས་གིས་གློག་ཀླད་གཟིག་ག་སྒོར་མོ་ཁྲི་གི་ཡན་**བྱིན།** རེད་དྲ་བྱེད་ནུས་**མ་ཆེ།** གློག་ཀླད་དེ་ཟོ་བྱེད་པ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་གིས་**གྲུབ་ནི་རེད།** རྒྱུན་དུ་ཡི་གེ་གཏགས་སྤྱད་ར་**བཀོལ་ནི་རེད།**

ད་དུས་རབས་**འགྱུར་ཡོད་གི** གློག་ཀླད་འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་རྒྱ་ཅན་སྟོབས་ཅན་གཟིག་ག་**ཉན་ཡོད།** མཉེན་ཆས་འདོན་མཁན་ཟོས་མཉེན་ཆས་སྣ་ཞིང་ཚོགས་པ་གཟིག་**བཏོན་ཡོད།** མཉེན་ཆས་འདི་ཟོ་བཀོལ་ནས། ངེད་ཟོས་བྱ་བ་མང་ང་གཟི**ག་སྒྲུབ་གི་ཡོད།** དཔེར་བཞག་ན། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཕན་ཚུན་ན་ཡི་གེ་སྐུར་ཐུབ། སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་ར་གློག་ཀླད་གི་སྟེང་ནས་ཐད་ཀར་དུ་སྒྱུར་ཐུབ། ངེད་ཟོས་རྩེད་མོ་གི་རིགས་མང་ང་རྩེ་ཐུབ། དེང་སང་རྩེད་མོ་གི་རིགས་**རྩེས་ན།** ཧ་མགྱོགས་ག་**སོང་ཡོད།** དེས་མི་ཚད་སྨི་གི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་ཐུབ་ནོ་ཧག་ཧག་རེད། གློག་ཀླད་བཀོལ་མཁན་རིགས་གིས་དྲ་རྒྱ་གི་སྟེང་ནས་གློག་ཀླད་བཀོལ་མཁན་གཞན་པ་ཟོར་འབྲེལ་གཏུགས་ཡས་**ཐུབ་གི་ཡོད།** གློག་ཀླད་གི་སྟེང་ནས་ངེད་ཟོས་རྒྱལ་སྤྱི་གི་སྤྱི་ཚོགས་གཟིག་**བཙུགས་ཡོད་**གི མདོར་བསྡུས་ན། དེང་མ་གི་འཕྲུལ་ཆས་ཐབས་རྟགས་དེ་དེང་སང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་བྱའི་བང་མཛོད་གཟིག་ག་**འཕེལ་ཡོད།**

Exercise 16 **Make questions with phrases such as ཆེ་མོ་གཟིག, དུ, ཆེ་མོ་གཟིག་ག, མྱོང, perfective adverbs, and so on. Your partner answers. Pay particular attention to perfect tense forms.**

དཔེར་བརྗོད། ཐེངས / ཆོས་འཕགས / རིག

Question: ཁྱེས་གཟའ་འཁོར་འདིའི་ནང་ཆོས་འཕགས་ཐེངས་དུ་རིག་ཡོད།

Answer: ངས་ཁྲུར་གི་ཐེངས་བཞིར་རིག་ཡོད།

Words to use	Question	Answer
དཔེ་ཆ / དུ / བལྟས	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
དུ་བ / འཐེན	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
སྙོར་མོ / བཀོལ	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
ཟ་མ / བསྐོལ / རང་གིས	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
གློག་བརྙན / ལྟ	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
སློབ་ཁྲིད་ར / ཚད	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
སློབ་གྲོགས / གསར་བ་སྒྲིག	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________

Exercise 17 **Describe what you have and have not done. Pay particular attention to tense forms of the verbs.**

དཔེར་བརྗོད། ཨ་རྗེ་རི་ཁ / སོང **ཀ་བ།** ཁྱོད་ཨ་རྗེ་རི་ཁར་སོང་ཡོ་མྱོང་། **ཁ་བ།** མྱོང་མེད། ང་ད་རིག་གིར་འགྲོ་ཁོམ་བྱུང་མེད།

Words to use	Question	Answer
སྡོང་པོ / འཛུགས	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
ཨ་མདོ་གི་གླུ / སློབ	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
སྐོར་བྲ / སྦྱོང	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
བོད་གི་ཞི་མོར / འགྲོགས	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
བོད་གི་ཟ་ཁང་ནས / ཟ	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
བོད་ནས་ཧྲར / ཞོན	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________
རྒན་མོ་ར / ཁ་རྩོད་རྒྱག	ཀ་བ ________	ཁ་བ ________

Exercise 18 Tell what happened and was happening using temporal clauses.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཁྱིམ་མ་སྦྲོན་དུས། ཞི་ལི་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ལ་ལྟ་གི་ཡོད། རྒན་མོ་གིས་གོན་རྒྱུ་གཞིག་འཐག་གི་ཡོད།

1. ཨ་མ་གིས་ཁང་བ་__________། (བཅའ་དག་ཡས) ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ར་__________། (སྦྲོན)
2. འགྲུལ་བ་གཞིག་རྟ་ཐོག་ན་__________། (ཡོང) ཁྱི་ཟུག་__________། (འགོ་རྩོམ) འགྲུལ་བ་སྨྲ་གི་ལོགས་ག་ཡོང་མ་ཐོད་ཐལ།
3. ཀུན་མ་གིས་མུར་གེའི་སྣོར་མོ་__________། (རྐུ) མུར་གེས་ད་བོ་མེ་ལོང་གཞིག་གི་ནང་ང་__________། (ལྟ) མུར་གེ་སྙིང་མ་རྗེ།
4. ང་ཁྱིམ་མ་__________། (སྦྲོན) རྒན་མོ་གིས་ཟ་མ་ཙོག་ཙེའི་སྟེང་ང་__________། (འཛོག) ཟ་མ་ཁ་ལྷངས་ཐུ་ལུ་ལུ། ངའི་ཡི་ག་བསྐྱེད་ཐལ།
5. རྒད་པོ་ལོ་དྲུག་ཅུའི་སྟེང་__________། (ཕེ) མུར་གེ་ལོ་སུམ་ཅུར་__________། (འབུད) མུར་གེ་ད་བོ་གསར་མོ་ཡིན་ན་ར། ཚོ་གང་བོར་འོར་གིས་__________། (ཁྱིམ་ཚང་བཅའ)
6. ངའི་ཨ་ཕ་ཟེ་ལིང་ནས་ཕྱིར་ར་__________། (སྦྲོན) ང་རྟོང་གིས་ __________། (སྒྲག) ང་ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་ག་སློབ་གྲྭར་མ་སོང། རེད་དྲ་ཁུར་གེས་ང་ལ་གཤེ་གཤེ་མ་བཏང།
7. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཡུའུ་བ་__________། (སྦྲོན) སྟེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཞིང་__________ (འབྲེག) ཡིན་ན་ར། རེད་ཚང་ང་ས་ཞིང་མེད་ནོ་གིས། ང་ལ་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་མེད།
8. རོགས་པ་གིས་__________། (ཁ་པར་གཏོང) ང་__________། (ཉལ) ཁུར་གེས་ཕྱི་མང་ང་གཞིག་གི་མཉམ་པས་སྐྱིད་པོ་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་མ་སོང།
9. ང་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཞིག་ག་__________། (གཅེར) མུར་གེ་ཚུ་ར་__________། (ཁ་འཁོར) ངོ་ཚ་ཐལ། མུར་གེ་ར་ངོ་དམར་རོ་ཉན་ཐལ།
10. ན་ཞིང་གི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ནང་ངའི་ཧྲང་མོ་__________། (གཉེན་སྒྲིག་ཡས) ངས་ད་བོ་ལས་ཁུངས་ན་__________། (བྱ་བ་ལས) ངས་མུར་གེར་ཁ་པར་གི་ཐོག་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས།
11. ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་__________། (སྒྲུབ) འགོ་བ་གིས་ཡང་ལས་ཀ་གཉིས་__________། (སྟོན) སྐབས་དེར་ངའི་ཁོག་ན་__________། (མེ་འབར)
12. ངས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་གོང་དཀའ་མོ་གཞིག་ཨ་མ་__________། (སྟེར) མུར་གེ་__________། (སེམས་འགྲུལ) མིག་ནང་ན་མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ།
13. འགྲུལ་བ་གིས་ཞྭ་མོ་ཕུད་ཞོར་ར། "ཟ་མ་མ་ལས། ང་ལྟོགས་གི་མེད།"ཟེར། ང་ཕྱིར་ར་ཟ་ཁང་ནང་ང་_______། (ཡོང) ཁུར་གེས་ཟ་མ་________། (སྦྲན)
14. ཁུར་གེར་ཆག་སྒོ་__________། (འབྱུང) ཁུར་གེས་__________། (ཁ་པར་གཏོང) ལྷངས་འཁོར་__________ཁ་པར་

བཏང་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ། (སྐོར)

15. ངའི་ཕུ་བོ་སློབ་ཆུང་ན་__________། (ཡོད) ངས་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས) ཁྱེར་གེ་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (ཐོན) ང་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (མཐར་ཕྱིན) ཉམ་གཉིས་ཀས"ཆེ་བོ་རོ་ར་ཆུང་ངོ་རྣོ་རེད།"ཟེར།

16. ད་ནངས་ཉི་མ་__________། (ཤར) ངས་རི་མགོ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་__________། (འཚོ) ཟོག་ལུག་གངས་གངན་རེད། རེད་དྲ་རྗེ་རོགས་གཅིག་ར་མ་རེག

17. རྒན་མོ་འདི་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྐོ་ཁ་ན་ཡོད། ན་ཞིང་ང་འདིར་__________། (ཡོང) མྱུར་གེས་སྐད་ཆ་གསལ་བོ་ཤེད་__________། (བཤད) དྲ་ཕྱི་__________། (རིག) མྱུར་གེ་ཕལ་ཆེར་__________། (ཧོན་ལོག)

18. ཉེན་རྟོག་པ་གིས་__________། (འདྲི) བཙོན་མ་__________། (སྒྲུག) བཙོན་མ་གིས་__________། (ལན་འདེབས) ཉེན་རྟོག་པ་གིས་__________། (རྩོམ)

19. ངའི་རྒན་མོ་སྟེ་བ་འདིའི་ནང་ང་__________། (གནས་ལ་ཡོང) རྒྱུ་ཁ་ན་སྡོང་བོ་ཏག་ཏག་__________། (སྐྱེ) རེད་དྲ་དེང་སང་རྒྱུ་ཁ་གྲམ་པ་སྐམ་པོ་གཟིག་ག་ཉན་ཡོད།

20. ངས་དགའ་རོགས་__________། (དྲན) དགའ་རོགས་གི་ཡི་གེ་__________། (ལག་ག་འཕྲོད) མྱུར་གེའི་སྐྱེས་ལུས་ངའི་མྱིག་ལམ་ན་ཡང་ལྷང་ངེ་ཡོད་གི

Exercise 19 Write such temporal words as གཞུག་ནས, ནང་ང, དུས , སྐབས་བ, སྔོན་ན, and so on in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོ་གསུམ་གི་རས་སྟེ་བ་ནང་ནས་བསྡད། ལོ་བཅོ་ལྔ་འབུད་དུས་གྲོང་ཁྱེར་གཟིག་ག་གནས་སྤར།

1. ཟླ་བ་གཉིས་པ་________། བོད་གི་ས་ཆ་ཁ་ཡས་ནས་ནམ་ཟླ་ཊེ་འཁྱུགས་ག་ཆེ་གཟིག་མི་འགྲོ།
2. བོད་གི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་ན། འཁྲུལ་བ་མང་________ཞ་ཡས་ཟོ་འཁྲུལ་ཁང་ནང་ནས་མི་འདུག
3. གློག་བརྙན་གཟིག་ག་ལྟ་________། ངས་རང་གི་དོན་དག་གཟིག་དྲན་ཐལ། "ང་འགྲོག་ན་ཡོད་________། རི་སྙིད་གཟིག་ནས་སྤྱང་ཀི་གཟིག་ག་ཐུག་སོང་།"
4. བྱ་བ་འདི་ལས་________ཚར་________ང་ཁྱིམ་མ་འགྲོ་མི་ཉན། ངས་བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་དུས་ཚོད་བཅུ་ཐམ་པ་གི་________ལས་ཚར་དགོས།
5. ད་དུས་ཚོད་བདུན་________། མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་གཟིག་ཟླ་བ་གི་ཁ་འཁོར་ར་ཐོན་རྒྱུ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་འདིས་ལོ་གང་མང་________མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་དེ་ལས།
6. སློབ་མ་________། ཁྱེར་གེ་ངའི་སློབ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་བོ་རེད།
7. ད་རེམ་མ་འགྲོ། མེ་འཁོར་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་གི་________འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ད་ངེད་གཉིས་ཀར་དུས་ཚོད་ཅང་མེད།
8. འགྲོ་________། ཁྱེར་གེ་ས་ཆ་ཐག་རིང་དེ་མོ་གཟིག་ག་འགྲོ་ན་མ་འདོད། རེད་དྲ། དུས་ཚོད་གཉིས་གི་__________། ཡུའུ་བ

ཕྱིར་འཁོར་ན་ར་ཐག་རིང་གི

9. ལོ་བཅུ་གསུམ་གི་________། སྲུའུ་ལེན་ཁ་ཚང་ང་ཡོད། སྲུའུ་ལེན་ཁ་ཐོར་________། དེའི་སྟོབས་ཤུགས་རིམ་བཞིན་ཉམས་སོང་།

10. སིལ་སྟོང་གི་མེ་ཏོག་བཀོད་ནོའི་________། སྟོང་མགོར་བད་གིས་བརྒྱབ་ཐལ། དོ་ཚིགས་སིལ་ཟ་རྒྱུ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

11. ལས་འཁྱུར་ཡས་ནོའི་________། སྐྱེས་པ་འདི་ཉིན་གྱངས་ང་སྐོར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ཁུར་གེ་དགེ་རྒན་གཞིག་ཡིན་________། ཁུར་གེ་དེ་མོ་གཞིག་དད་པ་མི་ཆེ།

12. ངས་རྩོམ་ཡིག་ཐུང་ཐུང་འདི་ཉིན་མ་གསུམ་________བལྟས་ཡོད། ངས་མཚམས་མཚམས་མ་གཅིག་ར་ཧ་མི་གོ ང་བོད་ཡིག་ག་ཧ་རྒྱུ་ན།

Exercise 20 Write appropriate tense forms of the verbs in parentheses in the blanks and, if necessary, add function words.

ཁ་བརྡ་དང་པོ།

ཀ་བ ངས་བལྟས་ན། ཞབས་ཞུ་བ་གིས་ཐེད་གཉིས་ཀ་________། (བརྗེད) ཐེད་གཉིས་ཀས་འདི་ནས་དུས་ཚོད་གཅིག་ག________། (སྒྲུག) རེད་དྲ། ཁུར་གེས་ཐེད་གཉིས་ཀ་མིག་གིས་ར་________། (ལྟ)

ཁ་བ ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་བདེན་གི ཞབས་ཞུ་བ་ཐེད་གཉིས་གི་སྔུན་ནས་ཕར་ར་ཚུར་ར་ཐེངས་བདུན་བརྒྱད་གཞིག་ག་________། (འགྲོ) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁུར་གེས་ཐེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བླངས་ཡོད་________། (འདོད)

ཀ་བ བཟའ་བ་གན་གཉིས་ཀར་ལྟོས། ཁོ་གཉིས་ཀ་འདི་ནས་སྐར་མ་ཆ་ཅིག་མིན་ད་________། (འགོར) རེད་དྲ་ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཟ་མ་________། (ཐོན)

ཁ་བ ཐེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བླངས་མེད་ནོ་ཁུར་གེས་________། (ཤེས) ཐེད་གཉིས་ཀ་འདི་ནས་ཁུར་གེར་བལྟས་ནས་ར་དུས་ཚོད་གཞིག་________། (འགོར)

ཀ་བ ཁུར་གེས་________ནི་རེད། (མཉམ་འཛོམ་ཡས) ཁུར་གེ་ཅོག་ཙེ་འདི་གི་རས་གན་ན________། (རྒྱུག)

ཁ་བ བདེན་གི ཁུར་གེས་ཐེད་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་ག་ཐེངས་གཅིག་ར་________། (ལྟ)

ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཀ་བ ཁྱོས་ཀྱུང་གོ་ནས་ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་ག་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད།

ཁ་བ ངས་འདི་ནས་ལོ་ལྔ་དྲུག་________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས)

ཀ་བ ང་ར་ཀྱུང་གོ་ནས་ལོ་མང་ང་གཞིག་________། (འགོར) རེད་དྲ་ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་ང་________། (འགྲོ)

ཁ་བ ཆེ་གཞིག་ག ཁྱོས་འདི་ནས་སྐྱིད་པོ་རེད་ཟེར། འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་དཀའ་ངལ་ཤེ་ཡོད།

ཀ་བ ན་ཉིང་གི་རས། ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་ཧོང་གིས་________། (འགྲིག) སྨུར་གེས་ཁ་ཁ་ཤེད་བསྡད་ན་དཀའ་མོ་རེད་ཟེར།

ཁ་བ ངའི་རོགས་པ་མཚོ་མོ་ར་གཞད་དོན་གཅིག་ག་________། (ཐུག) ད་སྨུར་གེའི་ཀད་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་________། (ཡོང) རེད་དྲ འབྲེལ་བ་དད་པོ་ར་ཧོང་གིས་མཐུན་པོ་མ་རེད།

ཀ་བ ངེད་གཉིས་གི་ཞི་ལི་སླེས་གི་རས། སྨུར་གེས་ཞི་ལི་________། (གཉེར) ད་རེག་བར་སྨུར་གེས་ང་________། (རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས) ད་སྨུར་གེས་བྱ་བ་དགའ་གཟིག་________། (རྙེད) སྨུར་གེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཡུལ་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད་ཟེར།

ཁ་བ དོ་ཞག་ངས་ར་ཞ་ཡས་ཡོད་ན་_____། (འདོད) དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངས་སློབ་སྦྱོང་མ་ཚར་གོང་། ཞ་ཡས་དགོས་_____། (ཉན)

ཀ་བ ངས་ཧ་གོ་ཐལ། ཡོ་བཞི་གི་རིང་ང་ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་______། (འདུག) ང་སོང་ཤུལ་ནས། འབྲེལ་བ་ཆད་གི་མ་འདུག

གང་མང་

It conveys quantitative concepts such as *very much, so much as, so many,* and the like.

Question	Statement	Notes
ཁྱོས་དེ་རིང་དངོས་པོ་གསར་པ་མང་ང་ཞེ་རེག	ངས་དེ་རིང་དངོས་པོ་གསར་པ་**གང་མང་**རེག་ཐལ།	
དཀོན་མཆོག་གིས་ཁ་ལབ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡས་ཐལ།	དཀོན་མཆོག་གིས་ཁ་ལབ་**གང་མང་**གཟིག་ཡས་སོང་།	❶a lot; so many
ཟ་མ་མང་ང་ཟོས་ན་ཁོག་པ་བདེ་རྒྱུ་ཞེ་རེད།	ཟ་མ་**གང་མང་**ཟོས་ན་ཁོག་པ་མི་བདེ།	❷as much as one can
ཁུར་གེས་གཞན་དོན་ཆེ་ཤེད་ཐག་གཅོད་ཡས་ཐལ།	ཐབས་**གང་མང་**འཛིན་ནས་གཞན་དོན་ཐག་གཅོད་ཡས།	
རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་གཟིག་ནས་ད་པོ་དབྱར་ཁ་ཞེ་ཡིན།	རྒྱལ་ཁང་**གང་མང་**གཟིག་ན་ད་པོ་དབྱར་ཁ་རེད།	

གང་ཡོད

It conveys quantitative concepts such as *whatever available,* and *available in plenty*.

Question	Statement	Notes
དོ་དགོང་གི་དགོང་ཟ་ཁྱོས་ཆེ་གཟིག་འཐུང་འདོད།	ངས་དེ་རིང་**གང་ཡོད་**འཐུང་རྒྱུ་ཡིན།	❶everything available
ཁྱོས་སྐོར་མོ་ཆེ་མོ་གཟིག་གཡར་ན་འདོད།	ངས་སྐོར་མོ་**གང་ཡོད་**གཟིག་གཡར་ན་འདོད།	❷something available in plenty
ཁྱོད་ལ་རྒྱ་ཟོག་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡོད།	ངའི་ལག་ན་**གང་ཡོད་**ལུག་འདི་གསུམ་པོ་རེད།	❸everything one has
ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཟིག་མང་གི་ནང་།	ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་**གང་ཡོད་**རེད།	
ཁྱོས་འདི་ཚང་མ་ཉོ་རྒྱུ་ཞེ་ཡིན།	ངས་**གང་ཡོད་**མི་ཉོ། ངས་འདི་གཉིས་ཀ་ཉོ།	

གང་འདོད

It expresses *whatever someone wants* or *something available* as he pleases.

Question	Statement	Notes
དར་རྒྱས་ཅན་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་སྐོར་མོ་གང་ འདོད་ཞེ་རེད།	སྐོར་མོ་**གང་འདོད་**མ་རེད། ལས་ཀ་མ་ལས་ན།	❶availability ❷whatever someone wants
ཁྱོས་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུས།	གོང་བདེ་གི ངས་**གང་འདོད་**གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།	
ཨ་ཕ། ཁྱོས་ང་གོན་རྒྱུ་གན་ཉེས་པ།	ཞི་ལི། **གང་འདོད་**མ་བཤད། ཨ་ཕ་མེད་པོ་ཡིན།	
ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཟིག་མང་ གི	ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་**གང་འདོད་**རེད།	
དོ་ཚོགས་གནམ་འཛེ་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།	དོ་ཚོགས་གནམ་འཛེ་རྫོག་གོ་**གང་འདོད་**རེད།	

སྔོན་ན vs. **སྔོན་ནས**	This table illustrates subtle differences between the two temporal terms.

སྔོན་ན	སྔོན་ནས
before	**earlier / ago / before**
ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བ་གི་**སྔོན་ན་**རི་འདི་ད་བོ་ནགས་རེད། This mountain was a forest before the 80s.	ལོ་ཉི་ཤུ་གི་**སྔོན་ནས་**རི་དེ་སྐྱ་ཐེར་ཐེར་ཞན་ཐལ། The mountain became bare 20 years ago.
སློབ་སྐབས་མཇུག་གི་གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་**སྔོན་ན་**ང་ཡུལ་བ་འགྲོ། I will go home one week before the semester ends.	གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་**སྔོན་ནས་**ང་ཡུལ་བ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། I will go home one week earlier.
མུར་གའི་**སྔོན་ན།** ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐོན། I came to America before her.	མུར་གས་ལོ་བཞིའི་**སྔོན་ནས་**ཨ་མེ་རི་ཁར་འགྲོ་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཡས། She started to prepare for going to the USA 4 years ago.
དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན་**ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་ལས་ཚར་སོང་། I did all the work before 3 o'clock.	དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ནས་**ངས་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་ཡིན། I will work before 3 o'clock.
ཁུར་གའི་**སྔོན་ན།** མཁས་པ་ཁོ་འདྲ་མ་གཟིག་མེད། There was no scholar like him before.	ལོ་ཉི་ཤུ་གི་**སྔོན་ནས།** མཁས་བ་ཁོ་འདྲ་མ་མང་ང་བྱུང་ཐལ། Many scholars like him came onto the stage 20 years ago.
ནང་དམེ་གི་**སྔོན་ན་**ར་ཁྱིམ་མཚེས་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་གི་མེད། The two families were already in a dispute before the internal killing.	ལོ་གསུམ་གི་**སྔོན་ནས་**ཁྱིམ་མཚེས་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་གི་མེད། The two families had a dispute three years ago.

བཞག	This adverb is put after the main verb in PAT at the end of a sentence to signify perfect tense or past tense. It can often be translated *already*.

Perfect tense	Past tense
ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བདུན་པ་ཐོན་དུས་ཚོགས་འདུ་**གྲོལ་བཞག** The meeting was already over before 7 p.m.	ཚེ་རིང་**ཐོན་བཞག** རེད་དྭ་བླ་མ་མ་ཐོན། Tshe ring came but Lama did not.
ལོ་བརྒྱད་ར་འབྱུད་རེག་གེར་ཁུར་གི་སློབ་ཆུང་ནས་**མཐར་ཕྱིན་བཞག** He had already graduated from the primary school before he became 8 years old.	གློག་བརྙན་འདི་གསུམ་པོ་ངས་མདང་དགོང་**བལྟས་བཞག** I watched these three movies last night.
ལོ་ཏོག་མ་བཏབས་གོང་། ལུད་ཚང་མ་ཞིང་ནང་ང་**བརྒྱབ་བཞག** All manure has been spread in the field before sowing seeds.	ངས་དགའ་རོགས་ག་ད་ནངས་ཁ་པར་གི་ཐོག་ནས་ཁ་བརྡ་**ཡས་བཞག** I talked to my lover this morning over the phone.
ཨ་ཕ་གིས་ཁ་མ་འགྲུལ་གོང་**ལག་འཁྱུལ་བཞག** (My) father had started to beat me before reasoning with me.	ཉེས་ཅན་གི་ཀུན་སློང་ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྩད་བཅད་ནས་**ཤེས་བཞག** The police investigated and discovered the criminal's motivation.

ནས་བཟུང *ནས་བཟུང*, synonym of *གི་རས*, means *since*. It is not commonly used in oral Amdo.

With ནས་བཟུང	With གི་རས
ང་ལོ་དྲུག་ག་བུད་གི་**ནས་བཟུང**། ངས་སྨྱིག་ཤེལ་གོན་གི་ཡོད།	ང་ལོ་དྲུག་ག་བུད་**གི་རས**། ངས་སྨྱིག་ཤེལ་གོན་གི་ཡོད།
ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་གི་**ནས་བཟུང**། བོད་མི་གཅིག་ར་རིག་མ་མྱོང་།	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་**གི་རས**། བོད་གཅིག་ར་རིག་མ་མྱོང་།
ཁྱུར་གེ་སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་གི་**ནས་བཟུང**། བྱ་བ་བཙལ་མ་མྱོང་།	སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་**གི་རས**། ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་བཙལ་མ་མྱོང་།
དེ་རིང་ཉི་མ་ཤར་གི་**ནས་བཟུང**། ང་ཁེམ་གི་མེད།	དེ་རིང་ཉི་མ་ཤར་**གི་རས**། ང་ཁེམ་གི་མེད།
བྱ་བ་ལས་གི་**ནས་བཟུང**། ཁོ་དགེ་རྒན་བཅོས་ནི་རེད།	བྱ་བ་ལས་**གི་རས**། ཁོ་དགེ་རྒན་བཅོས་ནི་རེད།
ཁྱིམ་ཚང་ཡོད་གི་**ནས་བཟུང**། ངའི་ཨ་ཅེ་ཕྱི་ལོག་ག་འགྱོ་མ་ཐུབ།	ཁྱིམ་ཚང་ཡོད་**གི་རས**། ངའི་ཨ་ཅེ་ཕྱི་ལོག་ག་སོང་མ་མྱོང་།

ཤུལ་ནས It conveys the temporal adverb *after* as a synonym of the temporal word *གཞུག་ནས*.

ཤུལ་ནས	གཞུག་ནས
ཁྱོད་སོང་**ཤུལ་ནས**། ཕྱུས་བོད་སྐད་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།	ཁྱུར་གེ་སོང་**གཞུག་ནས**། རྣམ་རྒྱལ་གིས་བོད་སྐད་འཁྲིད་རྒྱུ་རེད།
ཨ་མ་མེད་**ཤུལ་ནས**། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ཞེ་གིས་དཀའ་ཐལ།	ཨ་མ་མེད་**གཞུག་ནས**། ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་གཉེར་ཐུབ་གི་མེད།
ཁ་ཟས་མེད་**ཤུལ་ནས**། མང་ཚོགས་གིས་དཀའ་སྡུག་མྱངས།	དཔལ་འབྱོར་ཉམས་**གཞུག་ནས**། མང་ཚོགས་གིས་དཀའ་སྡུག་མྱངས།
གོ་གནས་གསར་བ་ཐོབ་**ཤུལ་ནས**། ཁྱུར་གེའི་མགོ་སྐྲང་ཐལ།	གོ་གནས་གསར་བ་ཐོབ་**གཞུག་ནས**། ཁྱུར་གེ་ཧང་ཐལ།
སྟོན་མོ་གྲོལ་**ཤུལ་ནས**་ཚང་རྒྱལ་ད་པོ་འགྱོ་ཁ་མ་ཉན།	སྟོན་མོ་གི་**གཞུག་ནས**། འགྲུལ་བ་ཟེར་ད་པོ་དུས་ཚོད་གཅིག་ག་མ་སོང་།
ན་བ་ཆ་ཅིག་གི་**ཤུལ་ནས**། ནད་པར་དབུགས་རྒྱུས་སོང་།	ན་བ་ཆ་ཅིག་གི་**གཞུག་ནས**། ནད་པ་དྲག་སོང་།

Duplication of *Verb* + ཞོར Emphasizes a lingering period of time.

Not emphasized	Emphatic duration	Notes
བྱ་བ་ཡོད་**ཞོར་ར**། ངས་བྱ་བ་གཞན་གཟིག་བཙལ་ན་འདོད།	**གླུ་ལེན་ཞོར་ལེན་ཞོར**་ར། སྨུར་གེ་སེམས་སྡུག་ཐལ།	❶lingering duration
ལམ་ཁ་ནས་འགྲོ་**ཞོར་ར**། ཞིང་བ་གཟིག་གིས་གླུ་ལེན་གི་ཡོད།	**སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཞོར་ཡས་ཞོར**་ར། བོད་སྐད་ཧེ་དཀའ་རེད།	❷ an action either lingering or recurring
གུང་ཇ་འཐུང་**ཞོར་ར**། ང་དགོང་ཇར་འདང་རྒྱུག་ཆེ།	ལམ་ནས་**ཡོང་ཞོར་ཡོང་ཞོར**་ར། ང་གྲོ་ཧེ་ཆེ་རེད།	
སྡུག་གི་ཟེར་**ཞོར་ར**། ཁྱུར་གེ་དགོད་གི་ར་ཡོད།	སྒོར་མོ་མེད་**ཟེར་ཞོར་ཟེར་ཞོར**་ར། སྒོར་མོ་སྙིམ་གི་ཡོད།	
སྐྱིད་**ཞོར་ར**་སྡུག་**ཞོར**། མི་ཚེ་དེ་ཤེད་ཚར་ཐལ།	ཡག་མ་དེར་**ལྷ་ཞོར་ལྷ་ཞོར**་ར། ང་ཡིད་དབང་ཤོར་ཐལ།	

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ།

བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ།

ནང་བསྟན	Buddhism	ནང་བསྟན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
ཀན་སུའུ	Gansu (a province of China)	ཀན་སུའུ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ་ཡིན།
ཞིང་ཆེན	province	ཞིང་ཆེན་ཁུལ་གི་ཆེ་ཡིན།
སྟོབས་ཤུགས	power	ས་ཆ་འདི་དཔལ་འབྱོར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ།
བཏབ	to found	དགོན་པ་འདི་ལོ་སུམ་ཅུའི་སྔོན་བཏབས།
ཤེད་ཤུགས	influence; power	ཟས་བཅུད་ཅན་ཟོས་ན་ཤེད་ཤུགས་རྒྱས།
བཙུགས	to be established	འཛིན་གྲྭ་གསར་པ་འདི་ན་ནིང་བཙུགས།
སློབ་གཉེར	study	འདི་ན་བོད་ཡིག་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་ཉུང་།
གསེར་ཁྲི	a high position in a monastery	བླ་བྲང་དགོན་པ་ན་གསེར་ཁྲི་བཞི་ཡོད།
མཁན་པོ	specialist; a position in monastery	མཁན་པོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཀྱི་ལོ་ལོན་གཟིག་ཡིན།
གཏན་ཚིགས་རིག་པ	logic	གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ངས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།
སྐར་རྩིས	astronomy	བོད་གི་སྐར་རྩིས་གནའ་ནས་ཡོད།
ཟློས་གར	dance and performance	ཟློས་གར་རིག་གནས་ཆུང་བ་ལྟ་གི་ནང་ཡིན།
འབག	statue	དགོན་པ་ན་འབག་རྩ་ཆེན་མང་།
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ	unimaginable	ཡུལ་འདིའི་མཛེས་ལྗོངས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ།
སྐུ་ཕྲེང	incarnation	ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་བ་ཁམས་ནས་ཡིན།
འདུ་ཁང	meeting hall	འདུ་ཁང་འདི་ལོ་དྲུག་ཅུ་གི་སྔོན་ན་ལས།
གྲྭ་ཤག	monk's residence	གྲྭ་ཤག་ཟོ་སྤྱི་བཏང་གིས་མི་ཆེ།
ཁྱད་ཆོས་ཅན	uniquely characterized	སྐྱེས་པ་འདི་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གཟིག་རེད།
ཚན་རྩལ	scientific technology	སྤྱི་ཚོགས་དར་དགོས་ན་ཚན་རྩལ་མེད་མི་ཉན།
སྒྱུ་རྩལ	art	སྒྱུ་རྩལ་གི་ཐོག་ནས་ངས་གཅིག་ར་མི་ཤེས།
གཏེར་ཁ	mine	གཏེར་ཁ་བོད་ན་མང་། རེད་དྲ་བསྐོག་མི་ཐུབ།
བརྩམས་ཆོས	works (academic)	ཁྱུར་གེར་བརྩམས་ཆོས་མང་། རེད་དྲ་ཨ་རྫ་ཉུང་།

བཟོ་རྩལ	craft; art; technology	བཟོ་རྩལ་མི་ཧ་ན་པོན་རྣམས་རྒྱུ་སྦྱིས་ར་མི་བཟང་།
གཡུ་སྐུ	jade statue	གཡུ་སྐུ་རྩ་ཆེ་རྒྱུ་རེད།
ཤེལ་སྐུ	statue made of crystal	ཤེལ་སྐུ་ངས་མང་ང་རིག་མ་མྱོང་།
བལ་ཡུལ	Nepal	བལ་ཡུལ་ན་མཆོད་རྟེན་གྲགས་ཅན་གཟིག་ཡོད།
རབ་གནས	consecration (ritual)	ལི་སྐུ་དེ་རབ་གནས་ཡས་ནི་ར་ནང་ང་བཞག
ལྡེབས་བྲིས	fresco	ལྡེབས་བྲིས་འདི་མངའ་རིས་ནས་པོན་ནི་རེད།
གཙགས་གྲུབ	embroidery	ཐང་ཀ་གཙགས་གྲུབ་ལས་ཆོགས་ཆེ།
རྩ་ཆེ་བོ	the valuable	ཁྱོད་ལ་གང་དགོས། རྩ་ཆེ་བོ་འོ་ན་རྩ་ཆུང་ངོ་།
དྭངས་མ	essence; gist	ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལེགས་བཤད་གི་དྭངས་མ་རེད།
ལུགས་རྙིང	lunar calendar	ལུགས་རྙིང་ལྟར་ན་ཟླ་བ་ཉིན་སོ་གཅིག་ཅན་མེད།
རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང	State Council	རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཡིན།
རྩེ་གྲས	elite; top	ཁོ་མི་དབང་ཅན་རྩེ་གྲས་གཟིག་ཡིན།
ཁོངས་ང་བཞག	to be grouped; to be categorized	ང་སྐོར་ཁག་གསུམ་པ་གི་ཁོངས་ང་བཞག་ཡོད།
སྤོ་བོ	paternal grandfather	སྤོ་བོ་ཆུང་དུས། འཚོ་བ་དཀའ་མོ་ཡིན་ཟེར།
སྤོ་མོ	maternal grandmother	སྤོ་མོ་ར་སྤོ་བོ་ཆེ་གང་ང་མཉམ་པས་བསྡད།
ཐ་ཆུང	youngest	ངའི་ཞ་ཡས་ཐ་ཆུང་ད་ལོ་གསུམ་ཡིན།
ཁེ་ཚོང	business	ཁེ་ཚོང་བརྒྱབ་ན་ཉེན་ཁ་ར་ཡོད།
བཙོན་ན་བཙུག	to imprison	ས་འདི་ནས་མི་མང་ང་བཙོན་ན་བཙུག་མྱོང་།
བུ་ཟྡི་ཁང	kindergarten	ཞ་ཡས་འདི་བུ་ཟྡི་ཁང་ང་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།
ཕྲོར	to get divorced	ཞི་མོ་འདི་ན་ཞིང་བཟའ་ཚང་ཕྲོར་སོང་།
ཐབ་བཟུང	to have a family	ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་རང་གི་ཐབ་བཟུང་ཡོད།
གནས་ལ་སོང	to marry	སྒྲོལ་མ་ལོ་བཅུ་བདུན་གི་ཕོག་གནས་ལ་སོང་།
བྲ་མཁན	acrobat	བྲ་མཁན་གིས་བྲ་བསྟན་ན། ཁྱུར་གེས་རློམ་སོང་།
བཀད	to explode	ང་ཕོ་བ་སྦྲོས་ནས་བཀད་ལ་ཁད་ཡོད།
ལྟད་མོ་བ	audience	ལྟད་མོ་བ་མང་གི རེད་དྲ་སླུ་མ་སྐྲག་གི་མེད།
རིད	thin	སྤྲང་པོ་དེ་ཤ་རིད། ལུས་སྐྱུག་བཙོག་ཤེད་ཡོད།
ཧང་རྒྱལ	cocky; haughty	ཧང་རྒྱལ་དེའི་མཉམ་པས་མ་འགྲོ། ཞི་ལི།

སུན་སྣང	loneliness; being bored	སུན་སྣང་སྐྱེས་དུས་ངས་རྒྱུན་དུ་དཔེ་ཆ་ཀློག
སྒོ་རྒྱག	to close; to shut down	གློག་ཀླད་ཀྱི་སྒོ་མ་རྒྱག ངས་བཀོལ་རྒྱུས།
མངའ་ཐང་ཆེ	powerful	ཀྲུང་གོ་མངའ་ཐང་ཇེ་ཆེ་རེད།
བང་ཁེབས	apron	ཇ་མ་གིས་མོ་རང་གི་བང་ཁེབས་རྙེད་གི་མེད།
གྱེས་པོ	father-in-law	གྱེས་པོ་རོང་ན་ཡོད། ངས་རྒྱུན་དུ་མི་རིག
རོང་ལས	agricultural activities	རོང་ལས་ལས་ན་ཁོམ་རྒྱུ་མེད།
འབྲོག་ལས	nomadic activities	ངས་སྔོན་ཆད་འབྲོག་ལས་ར་ལས་མྱོང་།
མ་ཅང	mahjong (*majiang*)	མ་ཅང་རྩེད་མཁན་ཟོ་ཕལ་ཆེར་གསར་བུ་ཡིན།
མོ་རྐྱང	single woman	མོ་རྐྱང་དེས་ད་བོ་མོ་རྐྱང་ང་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།
བདུན་གཉིས	a fortnight; two weeks	ནད་པ་འདི་སྨན་ཁང་ནས་བདུན་གཉིས་བསྡད།
ཚོང་བརྡིབས	to go bankrupt	ཁོ་ཚོང་བརྡིབས་ནས་སེམས་མ་སྐྱིད།
ཡིག་སྒྱུར	translation	ཡིག་སྒྱུར་ལས་ཀ་དཀའ་མོ་རེད།
བློ་བདེ	relaxed; carefree	བྱ་བ་མ་གྲུབ་ན་ང་བློ་མི་བདེ།
མཇུག་སྒྲིལ	to end	ཚོགས་འདུ་ད་སོ་མ་མཇུག་སྒྲིལ་སོང་།
ལས་བཙའ	remuneration; fee	ལས་བཙའ་མེད་ན་གཡོག་པོ་རེད།
བསྲེགས	to burn; to get burned	ཡི་གེ་མེ་ནང་ང་བསྲེགས་བཏང་།
བཞར་ཁ	queue	ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རྒྱུན་དུ་བཞར་ཁ་གཏོང་།
མུ་གེ	famine	དེང་སང་མུ་གེ་འབྱུང་ས་དཀོན།

གླེང་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག

གླེང་གཞི	theme; topic	ཚོགས་ཐོག་གི་གླེང་གཞི་རང་དབང་གི་སྐོར་རེད།
དཔྱད་རྩོམ	essay	དཔྱད་རྩོམ་ཚང་མ་དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད།
མཐར་གཏུགས་ན	to put in a nutshell	མཐར་གཏུགས་ན་འདི་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་མ་རེད།
འཕལ་ག་འཕྲོད	to fit well	སྒོ་འདི་འཕལ་ཀ་འཕྲོད་མེད།
འཛིན་ཕྱོགས	the way of doing something	སློབ་གསོ་འཛིན་ཕྱོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཧྲ་གི
ཤེས་ཡོན་པ	intellectual	ཤེས་ཡོན་པ་ཡིན་ན་དཔེ་ཆ་བ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
ལེ་ལན་འདེད	to blame for	དོན་དག་བྱུང་བཏང་། ད་ཁོར་ལེ་ལན་མ་འདེད།

མ་རྩ	capital	མ་རྩ་མེད་ན་ཁེ་ཚོང་རྒྱག་ཐབས་མེད།
འདུ་ཤེས	idea; mind; consciousness	རྩི་ཤིང་ང་འདུ་ཤེས་མེད།
སྣང་ཆུང་ཡས	to belittle	མི་གཞན་ན་སྣང་ཆུང་མ་ཡས།
འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས	sense of satisfaction	འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་ཡིན་ན་སེམས་སྐྱིད།
ལས་རྒྱུ་འབྲས	karma	ལས་རྒྱུ་འབྲས་བསྲུངས་ན་ཁ་ལས་དགེ
ལས་ལམ་མ་འགྲོ	to have a stroke of luck	ལས་ལམ་མ་འགྲོ་གྲོ་རང་རང་གི་ཁ་ན་ཡོད།
ས་རྒྱུས	geography	ངས་ཆུང་དུས་ས་རྒྱུས་བབ་གིས་མ་ཤེས།
སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ	square km	འཛན་མན་ས་རྒྱ་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་དུ་རེད།
ཡུལ་སྲོལ	local custom	ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་མ་བརྩིས་ན་མི་ཉན།
བཀོལ་རྒྱུ་ཆུང	not very useful; useless	རྒྱ་སྐད་ཨ་རུ་ནས་ར་བཀོལ་རྒྱུ་མི་ཆུང་།
མ་ལག	system	འདི་ནས་སྤྱི་ཚོགས་གི་མ་ལག་ཆ་ཚང་ཡིན།
གཞུང་ཕྱོགས	official	གཞུང་ཕྱོགས་གི་ཡིག་ཆ་འདི་གལ་ཆེ།
ངག་ཐོག	verbal	ངག་ཐོག་ནས་ཁུར་གིས་བྱ་བ་འདི་ཁས་བླངས།
ལག་ཐོག་ནས	in practice; practically	ལག་ཐོག་ནས་ཁུར་གིས་གཅིག་ར་མི་ལས།
བགྲོད་ལམ	path; road	གྲྭ་སྒྲིག་བྱུས་ཡོད་ན་བགྲོད་ལམ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཁར་བུད	to emerge; to appear	ཆུ་ནང་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁར་བུད་བཏང་།
ཕྱི་འབྲེལ	foreign relationship	རྒྱལ་ཁབ་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཕྱི་འབྲེལ་རེད།
སེམས་འཁོར	to think about (with affection)	ང་རྒན་མོ་གི་སྙིང་ང་སེམས་འཁོར་གི
པེ	at all (in negation)	ཁ་རྩང་ངའི་ལས་རོགས་པེ་མ་ཡོང་ཐལ།
ཐོན་རུད	to (just) arrive	ཁྱོད་ཐོན་དུས། ང་ར་ཐོན་རུད་ཡིན།
གསོ་སྐྱོང	upbringing; care	ཞ་ཡས་གསོ་སྐྱོང་ཨ་ཛ་ཡས་སྐྱོ་གལ་ཆེ།
ཕྱུགས་རྒྱུད	animal breeding	ཕྱུགས་རྒྱུད་བཟང་ན་ཤ་ཤེད་བཟང་།
རླབས་ཆེན	great	མི་རླབས་ཆེན་ཚང་མ་བརྗེད་མི་འགྲོ།
འགྲོ་རན	to be the time to go	ད་འགྲོ་རན་སོང་། ས་རུབ་ཐལ།
ལས་ཁུངས	work unit	ལས་ཁུངས་འདི་གསར་བཙུགས་གཞིག་ཡིན།
ཞ	to be paralyzed	ཞ་བོ་འདི་ལོ་གསུམ་གི་སྟེང་རྐང་བ་ཞ་སོང་།
ཀུ་ཐུག	discouraged; narrow-minded	མི་ཀུ་ཐུག་འདི་སྒྲོལ་མ་གི་ཕུ་བོ་རེད།

ལོགས	next to; nearby	ཅོག་ཙེ་གི་ལོགས་ན་ཨོང་སྡེགས་གཞིག་ཡོད།
ཤ་ཚོང	meat business	ཤ་ཚོང་རྒྱག་མཁན་དེ་ཨ་མདོ་ནས་རེད།
ཤ་ལས	meat industry	ཤ་ལས་བོད་ནས་མི་དར།
ཐོན་སྐྱེད	production	ཐོན་སྐྱེད་མ་རྒྱས་ན། འཚོ་བ་ཡར་ཡོང་མེད།
ཁ་ཚ	hot; urgency	ཟི་ཁྲོན་གྱི་ཟ་མ་ཁ་ཚ།
བདའ	to get fired	མྱི་ལེ་ལོ་ཅན་དེ་ལས་ཁུངས་ནས་བདའ་བཏང་།
འཛེམ	to hesitate	ཨ་ཕ་གིས་ང་གཉོག་རྒྱོར་མི་འཛེམ།
ཁོ་ཐག་ག	certainly	ཁུར་གེ་བལྟུས་ན་ཁོ་ཐག་ག་དབུས་ནས་རེད།
ཁ་རྩོད	argument; altercation	ཁ་རྩོད་མ་ཡས། སྐྱིད་པོ་ཤེད་སྡོད།
སྨ་ར	beard	ཁ་མཆེ་ཟོས་སྨ་ར་འཛོག་གི
དཔལ་ཡོན	civilization	ས་ཕྱོགས་འདི་རིག་གནས་དཔལ་ཡོན་རྒྱས་ཡོད།
མངར་མོ	sweet	ཇ་མངར་མོ་འཐུང་མཁན་ལྷ་ས་ན་མང་།
གོང་འཕེལ	development	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་གོང་འཕེལ་ཡོད་དགོས།
བརྡ་སྤྲོད	grammar	བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་དཀའ་མོ་ཡིན་གི་ཡོད།
ཐ་སྙད	vocabulary	ཐ་སྙད་མང་ང་སྦྱངས་ན་རིག་པ་རྒྱས།
ཧ་ཞེན	diligence	ལས་ཀར་ཧ་ཞེན་ཡས་ན་འབྲས་བུ་ལོན།
ཕན་ཁེ	benefit	ཁེ་ཚོང་གི་ཐོག་ནས་ཕན་ཁེ་མེད་སོང་།
ལས་གཞི	project	ལས་གཞི་འདིར་འགོ་བ་གིས་རྒྱབ་སྐྱོར་མ་ཡས།

གློག་ཀླད།

གློག་ཀླད	computer	བོད་ན་གློག་ཀླད་ཡོད་མཁན་མང་ང་མེད།
རྨང་གཞི	basis; foundation	རྨང་གཞི་བརྟན་ན་ཁང་བ་བཀན་མོ་ཡོང་།
བྱེད་ནུས	function; ability	ཐོན་རྫས་འདིའི་བྱེད་ནུས་ཆེ་གཞིག་རེད།
ཤོང་རྒྱ	capacity	གློག་ཀླད་འདི་ཤོང་རྒྱ་ཆེ།
བྱེད་པ	function	རླངས་འཁོར་འདི་བྱེད་པ་ཞུང་།
ཡི་གེ་གཏགས	to type; to input	དྲུང་ཡིག་དེ་ཡི་གེ་གཏགས་ན་མགྱོགས།
མཉེན་ཆས	software	མཉེན་ཆས་མེད་ན་གློག་ཀླད་གིས་གོ་མི་ཚོད།

སྣ་ཞིང་ཚོགས་པ	various	དོན་དག་བྱུང་ནོ་རྒྱུ་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་པས་རེད།
ཡིད་དབང་འཕྲོག	be engrossed	ཡག་མ་ཟོས་ཞི་ལི་ཟོའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་འགྲོ།
འབྲེལ་གཏུགས་ཡས	to contact	ངས་དགེ་རྒན་ན་འབྲེལ་གཏུགས་ཡས་གི་ཡོད།
རྒྱལ་སྤྱི	international	རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་ནས་དབྱིན་ཡིག་བཀོལ་རྒྱུ་ཆེ།
ཐབས་རྡུགས	terrible (in condition)	ཁྱིམ་ཚང་དེའི་གནས་བབས་ཐབས་རྡུགས་རེད།
བང་མཛོད	storehouse; trove	རིག་གནས་བང་མཛོད་ན་སློབ་རྒྱུ་མང་།
དྲ་བ	net	དྲ་བ་གི་ནང་ང་ཉ་གཞིག་ཐེབས་ཡོད།
བརྙན་འཕྲིན	TV set	ངའི་རྒན་མོ་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ན་མི་ལྟ།
རྐུན་མ	thief	རྐུན་མ་གིས་ངའི་སྒོར་ཁུག་བརྐུས་སོང་།
མེ་ལོང	mirror	གསར་མོ་འདིས་རྒྱུན་དུ་མེ་ལོང་བཟུང་ཡོད།
ས་ཞིང	cropland	ས་ཞིང་དུ་བར་ཁྱིམ་ཚང་ང་བྱིན་བཞག
གཅེར	to stare	ཞ་ཡས་དེ་རྩེད་མོ་གི་ཐོག་ག་གཅེར་ཡོད།
ཚུ་ར	this side (direction)	ཚུ་ར་ཤོག དེ་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།
ཁ་འཁོར	to turn around	ཁུར་གེ་ཁ་འཁོར་ནས། ཡང་བདེ་མོ་བྱོས་ཟེར།
སྣོན	to add	ད་ངའི་ཐོག་ག་ལས་ཀ་མ་སྣོན།
སྦྲན	to gobble up	ཟ་མ་སྦྲན་མཁན་ཁྱོད་ཡིན། ང་མིན།
གྲམ་པ	river floor	གྲམ་པ་ན་རྡོ་མིན་ད་ཅང་མེད།
སྐྱེས་ལུས	body	ཞི་མོ་དེ་སྐྱེས་ལུས་ར་ཡག
ལྷང་སེ	conspicuous; outstanding	མྱི་གཟུགས་ཅན་དེ་སྲང་ན་ལྷང་སེ་ཡོད།
སྤྱང་ཀི	wolf	སྤྱང་ཀི་ར་གཡང་དཀར་ལུག་མི་འཚམས།
མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར	satellite	མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་ཐང་ན་མེད་དགུང་ན་ཡོད།
ཉམས	to decline	བོད་བཙན་པོ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཉམས་སོང་།
ཞབས་ཞུ་བ	waitress	ཞབས་ཞུ་བ་གིས་གླུ་བཙའ་ཆེ་གཞིག་མི་ལོན།
མཉམ་བཞག	to pay attention; to heed	ངས་གནད་དོན་དེར་མཉམ་མ་བཞག
མཐུན་པོ	harmonious; congenial	འགོ་བ་ར་ལག་རོགས་མཐུན་པོ་མ་རེད།
འབྲེལ་བ་ཆད	to have no contact	དཀོན་མཆོག་ར་སྒྲོལ་མ་འབྲེལ་བ་ཆད་སོང་།

སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ།

བརྗོད།

- Duplication of *Verbs in PRT* + ཀྱི
- Infinitive Case vs. Participle Case
- Use of Participle Particles
- Duplication of *Verb PAT* + ཀྱི
- Review of Infinitive Case
- Participle Case

Two stupas in the compound of Gro tshang rdo rje 'chang Monastery, Ledu County (2013).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་ལས་དབང་།

ཞིང་བཟོ་དཀོན་མཆོག་ཞིང་ལས་**ལས་རྒྱུར**་དགའ་གི་མེད། ལོ་གི་ཁར་ལོ་**བཞག་ཡས**། ཁུར་གེས་ཞིང་ལས་ལས་ནི་རེད། དབྱར་ཁ་ཙད་ནང་ནས། དགུན་ཁ་ཙག་ནང་ནས། སྔོ་ཕྱི་ནང་ནས། ཐང་ང་**ཙོག་ཡས**། ཡར་ར་**ལངས་ཡས**། **ནུར་རས**་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་རིང་ང་སྡུག་གི་འཚོ་བ་མྱུངས། ཁང་བ་གྲུབ་ནི་ར། ཁང་བ་ཧྲ་གི་ཟེར་མཁན་ཞོང་གིས་མེད། ཡོད་ན་ར། ཞིང་བཟོ་གི་ལག་རྒྱལ་ཧྲ་གི་མི་ཟེར་ར། ཁང་བ་གི་ཞིང་ཆ་ཧྲ་གི་ཟེར། སྐབས་འདི་མོར་ཐོན་ན། ཁུར་གེ་ངོ་མ་གིས་སྙིང་ལངས་གི་ཡོད།

ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་གི་ཚེས་པ་དགུ་བའི་ཉིན། ཁུར་གེ་ཡང་ཡི་ཆད་སོང་། ཁུར་གེས་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཚང་གི་ཁང་བ་གསར་བ་**འགྲུབ་གི**་འཛུག་རྒྱུས་ཟེར། དེ་བ་ཚང་ནས་ཟླ་བ་གསུམ་གི་རིང་ཞིང་ལས་ལས་ན་ར། ཁུར་གེར་ཇ་དཀར་ཡོལ་གང་ར་བླུད་མ་མྱོང་། ཐན་གྲུང་ཇ་ར་ཁོ་རང་གིས་འཁྱེར་ཡོང་དགོས། སྤྱིར་བཏང་གིས། ཁང་བ་གཞིག་གྲུབ་ན། སྟོན་མོ་གཞིག་**ལས་རྒྱུ**ས་ཆ་དེའི་དཔེ་རེད། རེད་དྲ་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས་ཆོད་ཙིག་ར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་ན**་འདོད་གི་མེད། ཁུར་གེས་ད་བོ་ལས་གླ་ར་ཟླ་བ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་ག་སྟེར་མི་ཐུབ་ཟེར།ཟ་མ་གཞིག་ཟོས་ན་**འདོད་རས**། ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་ཁོ་རང་གི་གྲོ་ཁ་**ལེན་གི**་སོང་། རེད་དྲ་གྲོ་ཁ་བབ་གིས་**རིག་རྒྱུ**་མེད་སོང་། ཡ་ད་དེར་སྐྱོན་མེད་གི ད་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་དྲུག་ག་ཐོན་ལ་ཁད་ཡོད། ལས་ཀ་ར་འགྲུབ་ལ་ཁད་ཡོད་གི ཁུར་གེས་རང་གི་ཁྱིམ་ནས་དགོང་ཇ་ནོགས་མོ་གཞིག་ཟོས་ན་ཆོག་འདོད།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་ཙ་ལག་ཚང་མ་དོ་དམ་**ཡས་རས**་ཐང་ང་བསྡད། ད་བྱ་བ་ཚང་མ་གྲུབ་སོང་། ཁོ་དེ་བ་ཚང་ནས་འགྲོ་རན་རེད། སྐབས་དེར་ཁུར་གེས་སྔོ་འཁྱམ་ན་ཅི་གྲུ་གཞིག་ཕྲིག་ཕྲིག་གྲགས་གི་ཡོད་ནོ་གོ་སོང་། ཞིང་བཟོ་མ་སོང་གོང་ང་། ཁང་བ་གསར་བ་གི་ནང་ན་ཅི་གྲུ་ཡོད་ན་མ་རེད་**བསམས་མས**། སྔོ་འཁྱམ་གི་ཁུང་དུ་ཆུང་ཆུང་དེའི་ནང་ང་འོ་ཅུ་གཞིག་གིས་གཙགས། **གཙགས་གཙགས་ཡས**། བར་གཞིག་ག་ཅི་གྲུ་**གྲགས་རྒྱུ**་མེད་སོང་། བྱ་བ་གྲུབ་སོང་**བསམས་མས**། ཁུར་གེས་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཁོ་རང་གི་ལས་ཀར་**ལྟ་གི**་བོས་སོང་།

ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས"ཁྱོས་བྱ་བ་ལས་ནོ་**བཤད་རྒྱུ**་མེད།"ཟེར་ཞོར་ར། ཁང་བའི་ནང་ང་ཞིབ་ལྟ་གཞིག་ཡས། "ངས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་ཟླ་བ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས་བསྐུར་ཡོང་།" ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས། "ཆོག་གི ལས་ཡོན་ན་བསྒོམས་པས་སྐོར་མོ་སྟོང་ལྔ་ཡིན། ཁྱོའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་ཡོད་ན། ཁྱོས་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཅིག་སྐུར།"ཟེར། ཁུར་གེས་རང་གི་ཙ་ལག་ཟོ་**ཁུར་རས**། ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཚང་ནས་སྐོར་བུད། ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས་ཁོ་སྒོ་ཁ་རིག་གེར་སྐྱེལ་མ་ཡས།

ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་སྒོ་ཁ་ནས་ཕྱི་ར་འཁོར་ཞོར་ར། "ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག ལས་ཀ་ལས་ཞོར་ར། ཁྱོས་ལོའུ་ཕྲུག་མ་རིག་ག ལོའུ་ཕྲུག་སྙིང་རྗེ་གཞིག་ཡིན། ངས་དེ་རིང་སྔ་དྲོ་སྐོར་**འགྲོ་གི**་བཙུག་བཏང་། རེད་དྲ། སྐབས་འདིར་ཐོན་ན། ལོའུ་ཕྲུག་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་ཡོང་ང་། ལོའུ་ཕྲུག་ཧྲན་གི་ར་མི་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན། ལོའུ་ཕྲུག་གིས་འདི་མོ་ཞོང་གིས་མི་ཡས།"ཟེར།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས"ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ། ངས་མ་རིག་ཐལ།"ཞེར་ཞོར་ར་ལམ་མ་བུད། སྐབས་དེར། ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ་གིས"ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁྲིམ་གི་སྒོ་འགྲམ་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།"ཞེར། དེ་ནས་ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་ཅི་གྲུ་དེ་དྲན་སོང་། "ཨ་ཅིས། དེ་ལོའུ་ཕྲུག་ཡིན་ནང་། དེ་ཅི་གྲུ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།" ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་གོམ་ཁ་ཧེ་མགྱོགས་ག་བུད་སོང་། ཁུར་གིས་ལུས་ཆད་ར་སྒོར་ཆད་ཚང་མ་བརྗེད་སོང་།

12.1 --Participle cases vs. infinitive cases

Participle	English	Infinitive	English
ངས་སྐད་རིགས་གསུམ་**བསླབས་ལས་**ཤེས་སོང་།	I learned three languages by studying.	སྐད་རིགས་གསུམ་**སློབ་རྒྱུ་**ངའི་འཆར་གཞི་ཡིན།	To study three languages is my plan.
དོན་དག་འདི་**བཤད་རས་**ཐག་མི་ཆོད།	This issue cannot be solved by talking.	ཐག་གཅོད་མི་ཐུབ་ན་ར། དོན་དག་གླེང་རྒྱུ་གླེང་དགོས།	It is necessary to mention the issue even though it cannot be solved.
མིག་གིས་**བལྟས་ནས་**དངོས་པོ་མང་ང་གཟིག་མི་རིག	One cannot see many things by looking with the eyes.	ངས་**ལྟ་རྒྱུ་**དཔེ་ཆ་མཐུག་པོ་མཐུག་པོ་འདི་ཡིན།	(The thing) I need to read is this (very) thick book.
འགོ་བ་རྟར་**ཞོན་ནས་**ཐོན་བཏང་།	The leader came riding a horse.	ཁྱོད་ཐོན་འདོད་ན། རྟར་**ཞོན་རྒྱུ་**ཐྲོས།	If you want to get there, please decide to ride the horse.
འདི་ནས་ལོ་གཉིས་**བསྡད་རས་**ངས་འཇར་མན་གི་སྐད་ཤེས་ཐལ།	Staying here for two years, I learned the German language.	འཇར་མན་གི་སྐད་ཤེས་འདོད་ན། ལོ་གཉིས་འདི་ནས་**འདུག་རྒྱུ་**ཐྲོས།	If one wants to learn German, it is better to decide to stay here for two years.
ང་རླངས་འཁོར་ར་**བསྡད་རས་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	I will go by car.	རླངས་འཁོར་ར་**འདུག་རྒྱུར་**ང་མི་དགའ། རེད་དྲ་ཐབས་མེད།	I do not like to take a car, but there is no choice.
ཁུར་གེར་**ཁ་བརྡ་ཡས་རས་**ངས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་གཟིག་ཤེས་ཐལ།	Talking to him, I clearly understood the situation.	གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་ཤེས་ན་འདོད་ན། ཁུར་གེར་**ཁ་བརྡ་ཡས་རྒྱུ་**གལ་ཆེ།	If one wants to know the situation well, it is important to talk with him.

Notes-1

Positive participle case: ❶It consists of a verb in PAT plus a participle variant or consists of a monosyllabic adjective plus a participle variant. It describes *how something takes place* or *how someone does something,* e.g., ཁུར་གེ་**ཅ་ལག་ཁུར་རས་**ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ་ཚང་ནས་སྒོར་བུད། He came out of Tshe lo's home carrying his stuff. / ཁོ་མོ་**ཡག་ཡག་ཡས་**གྲགས་ཐལ། She became famous by being so beautiful.❷The participle case is not used as subject or object. ❸Participle case variants

can be treated at times as the causative conjunction *and*, e.g., མེ་ཏོག་བཀད་**རས།** ས་ཆ་ཚང་མ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡག་གི The flowers have blossomed and the whole area is so beautiful. (The whole area is so beautiful, with the flowers blossomed.)

Exercise 1 Write infinitive case and participle case in the blanks using the verbs in parentheses. Refer to the participle variants distribution on the next page.

དཔེར་བརྗོད། ཆེ་ལོ་གིས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུའི་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། (སྦྱོང་)

1. ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་མཚོ་ཡུལ་སྐོར་ར་__________དགའ། (འགྲོ)
2. བྱ་བ་གི་གཞུག་ནས། ལྷགས་བྱམས་གིས་གློག་བརྙན་ན་__________འགྲོ་ཟེར། (ལྟ)
3. ཁྱོས་རྒྱ་སྐད་__________གང་ནས་སྦྱངས། (བཤད) ཁྱུར་གེས་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་པེ་ཅིན་ནས་སྦྱངས་ཡོད།
4. དཔེ་ཆ་དེ་དོ་དགོང་ངས་__________རེད། (ལྟ) རེད་དྲ་ཁྱོས་བལྟས་ན་འདོད་ན་ཁྱེར་ན་ཆོག
5. དངོས་པོ་འདི་ཚང་མ་མི་གཅིག་གིས་__________དཀའ་མོ་རེད། (སྐྱེལ) ངས་ད་པོ་མི་ཆ་ཅིག་འཁྲིད་ཡོང་།
6. ཁྱོད་པེ་ཅིན་ནས་__________ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་སོང་། (འདུག) ང་ར་དེ་ནས་ལོ་གཉིས་གསུམ་གཟིག་ག་བསྡད་སྡོང་།
7. སྨུར་གེ་འདི་ཤེད་ཞ་ཡས་ལས་ཁྱུངས་ནང་ང་__________ཡོང་ན། (འཁྲིད) ཉིན་གཟིག་ག་ལས་ཁྱུངས་ནང་ནས་བདའ་རྒྱུ་རེད།
8. རྒྱད་པོ་གིས་ཟ་མ་__________བསྐུགས་ཡོད། (ཟ) རྒྱན་མོ་ལས་ཀ་__________ཁོམ་གི་མེད། (ལས)
9. བཟང་མོ་གིས་སྨུར་གེའི་སྐོར་ཁྱུག་__________བརྗེད་སོང་། (འཁྱེར་ཡོང་) ངས་སྨུར་གེར་སྐོར་མོ་སུམ་བཅུ་བསྐྱིས་བཏང་ང་།
10. ང་དེང་མ་ས་ཆ་འདི་ནས་______བསྡད་སྡོང་། (རྩེ) རེད་དྲ་ངས་གཅིག་ར་མི་དྲན་གི ང་ལོ་གཉིས་ཡིན་དུས། ང་འདི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་ཟེར།
11. ཆོས་སྒྲོན་གིས་ད་________འཚོ་བ་རོལ་གི་ཡོད། (སྟུག་མཐོང) སྨུར་གེ་རྒྱད་པོ་ཨ་ཇ་བོ་ར་_____ཞི་ལི་མགོ་སྐོང་གཟིག་ར་ཁྲིམ་ཚང་བཅོས། (ཐོར)
12. ཁྱོས་རང་གི་དགུན་ལྭ་________མ་བརྗེད། (འཁྱེར་ཡོང) བོད་ནས་གནམ་གཤིས་འཁྱགས་མོ་ཡིན། འདར་སིག་སིག་ཡས་ན། ཁྱོད་སྐྱིད་རྒྱུ་མ་རེད།
13. དེང་མ་དེད་གཉིས་ཀས་________འཚོ་བ་བསྐྱལ་ནི་རེད། (འགྲོག) དེང་སང་དེད་གཉིས་ཀ་________ཁོམ་པ་ར་མེད་གི (ངོ་ཐུག)
14. སྨུར་གེས་གཏམ་ངན་དེ་ཆི་ཤེད་__________མ་ཤེས། (བཤད) ཆི་གཟིག་ཡས་ན་ར་གཏམ་ངན་ཁ་ནས་འབུད་མ་ཐུབ།
15. ཁ་པར་གི་ནང་ནས་མཚོ་མོ་དུས་བཏང་། ཆི་གཟིག་གོ་རྒྱུ་རེད་__________ང་ལུས་ཡོངས་རྫོགས་སྦྲིད་ཐལ། (བསམ)

12.2 --Distribution of positive participle variants

Preceding suffix	With positive participle variants	English	Note
ག	ང་དེ་རིང་བརྒྱུགས་**ཡས**་ཡོང་།	I came running today.	❶Participle variants are distributed with regard to the suffix of the syllable they follow.
ག	ཞི་ལི་འདི་སྐད་ཡག་**ཡས**་གྲགས་ཐལ།	This boy became famous, his voice being melodious.	
ང	ངའི་ཨ་ཕ་གིས་ཚེ་གང་ང་སྡུག་མྱངས་**ཡས**་བྲུད་སོང་།	My father passed away having experienced hardship during his entire life.	
ང	བུ་ལྷོམ་པོ་ཁ་ཏའི་རོ་བཟུང་**ཡས**་ཆུ་ཁ་གཞིག་ག་ཐོན།	The tramp boy came to a river holding the corpse of a crow.	
ན	ལུ་གུ་གིས་ཨ་མ་དྲན་**ནས**་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་།	Missing his mother, the lamb returned.	❷All participle case variants can be replaced by ནས, a more common usage in written Tibetan.
མ	སང་ཉིན་གི་དོན་དག་བསམས་**མས**། ང་གཉིད་མི་ཁུག	I cannot sleep thinking about tomorrow's work.	
ད	མེ་ཏོག་བཀྲད་**རས**། ས་ཆ་ཚང་མ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡག་གི	How beautiful the whole place is with the flowers blossomed!	
བ	ཁངས་བབས་**བས**། ནམ་ལྷྭ་ཧེ་འཁྱུགས་རེད།	Having snowed, it is getting colder.	
འ	ཨ་མ་དགའ་**ཡས**་བཟི་ཐལ།	Being happy, the mother got drunk.	
ས	ང་ཡུན་རིང་ང་ལས་ཀ་ལས་**ནས**་ཆད་བཏང་།	I was tired having worked for a long time.	
ར	མུར་གི་ཧླངས་འཁོར་བསྐོར་**རས**་ཐག་རིང་ང་སོང་།	She went to a far off place driving a car.	
ལ	ཁྱུར་གིས་སེམས་གཡེལ་**རས**་བཤད་འགོ་བརྩམས།	Being relaxed, he started to speak.	
No suffix	ཁྱུར་གི་རྐང་ང་ཞ་**ཡས**་སློབ་གྲྭར་སོང་།	He went to school with a paralyzed leg.	

Exercise 2 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, paying particular attention to participle variants.

དཔེར་བརྗོད། ཕྱི་དྲོར་ངར་ལས་རྒྱུ་ཅང་མེད། (ལས) ངས་ཁྱིམ་ནས་ཇ་འཐུངས་ཡས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། (འཐུང)

1. རོགས་པ་ཟོ། དོ་དགོང་དེད་ཚང་ང་འགྲོ། ངའི་ཐུན་མོ་གིས་________ར་________མང་ང་གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད། (ལྟ) (ཟ)
2. དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས་______འདོད་གི་ཡོད། (འདུག) ཁྱུར་གི་དེ་ན་ཏམ་གཉིས་ཀ་ར་ཞ་ཡས་གཟིག་_____ཡོད། (གཏོར)
3. ངའི་ཧྲང་མོ་གིས་ཉིག་ཡོ་ནས་____འདོད་གི་ཡོད། (འཚོ་བ་རོལ) དེ་ནས་འཚོ་བ་རོལ་____དཀའ་མོ་རེད། དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི
4. ངའི་སྨྲུན་ཡ་སྔེ་བ་ཆུང་ཆུང་ནས་ཞོང་གིས་_____མི་འདོད། (འདུག) རེད་དྲ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་_____ཁྱུར་གིར་སློར་མོ་མེད། (འཚོ་བ་སྐྱེལ)
5. ཁྱོད་ལས་ཀར་སོང་། ངའི་ཕྱོགས་ན་________ཅང་མེད། (འདང་རྒྱུག)
6. ངངའི་ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡིས་མཉམ་པས་ལོ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་ག་འདུག་འདོད། དཔོ་གཉིས་ཀའི་________ཅང་མེད། (ཚེ་ཐག་ཟད)
7. དེ་རིང་ནང་ནས་ཚད་པ་ཆེ་གི ང་སྐོར་སྐྱང་གི་ཐོག་ནས་སྐྱི་ཐེར་ར་འདུག ________། (འགྲོ)

8. ཁྱོད་ _______ཨེ་ཡོད། (འགྲོ) རོགས་པོ་ཟོ་སྒོ་ཁ་ནས་_______དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་འགོར་ཐལ། (སྒྲུག)

9. ལུག་ར་གནག་ཟོག་ཚང་མ་མཆེས་སར་ཐོན་རེག་ག་ཁྱུར་གེ་རི་མགོ་གཞིག་ནས་_______བསྡད། (གཙོག)

10. _______ར་_______ཐོག་ནས། (ཟ) (འདུག) ཁྱུར་གེའི་ཡན་ན་སྨི་གཞིག་མེད།

11. གཞུག་ནས་དཔལ་འབྱོར་_______ཆེད་ར། (སློབ) ངས་ར་རྩིས་རིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ང་_______མེད། (ཁོམ)

12. ཆོས་མཆོ་གོན་རྒྱུ་_______མི་འཐད་གི (ཉོ) རེད་དྲ་ངས་_______བཙུག་བཏང་། (བཙན་པོ་ཡས) (ཉོ)

13. བོད་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ར་_______དོན་དག་རྩ་མོ་གཞིག་མ་རེད། (ཡོང) གཅིག་ནས་སྐད་རིགས་ཤེས་དགོས། གཉིས་ནས་གོམས་སྲོལ་ལོབས་དགོས།

14. རྩལ་སྦྱོང་བ་འདི་_______འགྲོ་ར་ཐུབ་གི་མེད། (ཆད) རྒྱུག་གང་ནས་ཐུབ་རྒྱུས།

15. ཨོ་ཧོ། ངས་གློག་ཐབ་གི་གློག་_______བརྗེད་སོང་། (གཟིམ) ང་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་གློག་གཟིམ་_______། (འགྲོ)

16. ཁ་རྩང་དེ་རིང་མུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། མུར་གེས"_______ཡོད། _______མེད་རྒྱུ་ན།"འདོད་གི་ཡོད། (ཟ) (ལས)

17. ངེད་ཚའོ་མེ་འཁོར་གི་གཞུག་ག་མ་ཆོད། ངེད་ཚའོ་མེ་འཁོར་གཞུག་མ་_______བསྒུགས། (ཡོང)

18. ལྟུགས་བུམས་གཟའ་འཁོར་གཞིག་ག་སློབ་ཁྲིད་ར་མ་ཡོང་ཐལ། ཁྱུར་གེ་_______འདོད་ན་ར། (ཡོང) _______དགའ་གི་ཡོད། (ཡོང)

Text Two: *Participle cases and infinitive cases*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཀློག་བྱ་ཚན་པ་གཉིས།

ཀློག་བྱ་དང་པོ།

དགོན་མཆོག་གིས་འབྲོག་ནས་གནས་ཚང་གཞིག་**རྙེད་རྒྱུ**དཀའ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་ཐབས་བཀོད་ཚང་མ་**བཀོལ་རས**བཙལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་གཅིག་ར་**མ་རྙེད་ར**ཁོ་ཡིད་ཆད་ཐལ། ཁྱུར་གེས་ཐག་ཉེ་གི་མགྲོན་ཁང་ང་ཁ་པར་**བཏང་ཡས**ཁང་བ་ཡོད་མེད་དྲིས་ཐལ། རེད་དྲ་ཁ་པར་གི་ནང་ན་**གྲུགས་རྒྱུ**གཅིག་ར་མེད་གི ལམ་པ་གཞིག་གིས་མདུན་ཕྱོགས་གི་རི་གཞིག་གི་རྒྱབ་ན་འབྲོག་ཁྱིམ་གཞིག་ཡོད། དེ་བ་ཚང་ནས་ཁྱུར་གེ་ཞག་འདུག་ཡས་ན་ཆོག་ཟེར། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་འབྲོག་ཁྱིམ་དེར་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱུར་གེར་དངོས་པོ་ལྗིད་མོ་**ཁུར་རྒྱུ**ཡོད། ཁ་ར་སྐོམ་གི་ཡོད། འཐུང་རྒྱུ་**མེད་ར**ཁྱུར་གེས་མྱོང་གོ་གི ཁོ་ཕྱིར་ར་སོང་ན། དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ལམ་རེད། སྔོན་ན་སོང་ན། **འགྲོ་རྒྱུ**དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་གི་ལམ་རེད། ཁྱུར་གེ་དངོས་པོ་ཚང་མ་**ཁུར་རས**འབྲོག་ཁྱིམ་དེར་བསྐྱེལ་གས། ངོ་མ་གིས་བཤད་ན། དེ་རེག་གེར། ཁྱུར་གེས་རྟ་ཐང་ནས་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ར་མ་རིག ཁོ་རེམ་མ་མ་ཐོན་ན། ཁྱུར་གེ་ལུས་**ཆད་རྒྱུ**ད་ད་རེད།

ཀློག་བྱ་གཉིས་པ།

སྨན་པ་གྲུགས་ཅན་ཨ་ཁུ་བླ་མ་གིས་ནད་པ་ཁ་ཡས་ཁྱུར་གེའི་ནང་ང་**ཡོང་གི**མི་འདུག ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ནོ་གིས། རྒྱ་གི་ནད་པ་ཡོང་ན་ཁྱུར་གེས་ཆེ་**བཤད་རྒྱུ**ཤེས་གི་མེད། དེས་མི་ཚད། ཞི་མོ་ནད་པ་གཞིག་ཡོང་ན། ཁྱུར་གེས་ཆེ་**ཡས་རྒྱུ**ཤེས་གི་མེད། ལག་པ་གིས་**རྩ་བརྟག་རྒྱུ**ར་འདྲི་ཆོག་**འདྲི་རྒྱུ**དཀའ་གི་མེད། རེད་དྲ་ལུས་ཐོག་ནས་ནད་བརྟག་ཡས་ན། ཁྱུར་གེ་ངོ་ཚ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་བུད་མེད་ར་བར་ཐག་**བཟུང**

ངསགྲྭ་བ་གི་འཚོ་བ་རོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་ད་སྐྱ་སར་ལྷུང་ན། ཁུར་གེར་**སློབ་རྒྱུ**གང་མང་ཡོད་གི

ཡ་ཁུ་བླ་མ་ར་ཁུར་གེའི་དགའ་རོགས་གཉིས་ཀ་གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཁུར་གེའི་དགའ་རོགས་ལྷ་སར་**འགྲོ་རྒྱུར**་འཕྲད་གི་མེད། གཅིག་ནས། སྨུར་གེས་ལྷ་ས་ནས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི་འདོད། གཉིས་ནས་དགོན་པ་དཀག་དཀག་ག་**མཇལ་རྒྱུ**་བཟོད་གི་མེད། སྨུར་གེས་**འདོད་རྒྱུ**་རྒྱལ་ནང་ང་**སྐྱོལ་རྒྱུ**་རེད། རེད་དྲ། ཡ་ཁུ་བླ་མ་གིས་གནས་མཆོག་ལྷ་ས་གི་ཕན་ན་འགྲོ་ས་མེད་ཟེར། དགའ་རོགས་གིས་**གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུ**་ཚེ་གཅིག་གི་དོན་དག་རེད། རྒྱལ་ནང་ང་**སྐྱོལ་གི**་འགྲོ་ཟེར། དད་པ་སྙིང་ཁོམ་གཞུག་ནས་དཀག་དཀག་ཡིན་ཟེར། རེད་དྲ་ཡ་ཁུ་བླ་མ་གིས་ཇོ་བོ་གི་མདུན་ནས་སྨིས་པ་གཅིག་གི་སྐྱབས་བཅོལ་**ན་འདོད**་གི་ཡོད།

12.3 --Negative participle cases

Negative participle case		
With negative participle case	English	Note
ངེད་གཉིས་ཀ་དུ་བ་**མི་འཐེན་ན**། **ཆང་འཐུངས་ཡས**་འདུག་གི་ཡོད།	We stay here not smoking but drinking (alcohol).	❶If a whole statement is in present tense mood, the verb in participle case is PRT. ❷The negative adverbs མ and མི are used in negative participle cases, respectively conveying past tense and present tense mood.
སངས་རྒྱས་གིས་**མི་བསམ་མ**་མི་བཤད། ཁུར་གེའི་གཏམ་བཤད་གི་ནང་ན་ལེན་རྒྱུ་ཡོད།	Sangs rgyas does not speak without thinking. His speech is worth listening to.	
དགོང་མོ་**སྣངས་འཁོར་མི་སྐོར་ར**་སོང་། ལམ་ཁ་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།	Don't go out driving at night! It's dangerous on the way.	
ཁུར་གེས་**སེམས་ཆུང་མ་ཡས་ར**་ཁུས་ཐོས།	He suffered a loss, not being careful.	
དམག་དཔོན་**རྒྱལ་ཁབ་མ་ལོན་ན**་མ་ཐོན། རྒྱལ་རས་ཐོན།	The general returned not having been defeated but having won the battle.	
ས་ཆ་འདི་ན་འདྲེ་གཟིག་ཡོད་ཟེར། རེད་དྲ་ཁུར་གེ་**མ་སྐྲག་ག**་བུད་ཐལ།	It is said that there is a ghost. But he went without being scared.	
ངས་བྱ་བ་འདི་**མ་ཁྱག་ག**་ལོ་གསུམ་མ་ལས་བཏང་།	I have done this job for three years being barely able to stand it.	
ཨ་མའི་གཞེ་གཞེ་ཡིད་ར་**མི་འཛིན་ན**་ཞ་ཡས་གིས་ཨ་མའི་ཁ་སྒྲོང་གི་ཡོད།	The child is trying to amuse his mother without being offended by her criticism.	
མྱི་གཞན་པ་གི་**བླ་མི་སྨྲུལ་བ**་ཨ་ཡིས་འདི་ཁ་རོག་གེར་བསྡད།	This old lady remained quiet without gossiping about others.	

Notes-2

Negative adverbs *མ, མི*, *and མེད* are used to form negative participle cases, respectively, in the past tense, present tense, and continuous tense mood, e.g., ❶ངེད་ཐོ་རྟ་**མི་ཞོན་ན**་འགྲོ། We go, not riding the horse. ❷ངེད་ཐོ་རྟ་**མ་ཞོན་ན**་སོང་། We left without riding the horse. ❸ཕ་**ཡོད་གི་མེད་ར**། ཞི་ལི་གིས་དཀའ་གི་ཡོད། The boy is suffering, having no father. ❹ཁུར་གེས་ཆར་གདུགས་**འཛིན་གི་མེད་ར**་ཆར་ཞོད་གི་ནང་ང་བརྒྱུགས། He rushed into the heavy rain, holding no umbrella.

Exercise 3 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, particularly noting their negative forms. Refer to the distribution of negative participle variants on the next page.

དཔེར་བརྗོད། ཕྱིན་ཚད་སྡུག་མི་མཐོང་ང་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། (སྡུག་མཐོང) མི་ཚོ་ཐུང་ཐུང་རེད། དེ་མོ་གཞིག་སྡུག་མཐོང་དགོས་དོན་མེད།

1. སངས་རྒྱས་གི་བྱུས་རྗེས་གི་ཆེད་ར། ཁྲུར་གེར་དཀའ་རྟགས་ཆེ་གཞིག་འབབ་གི ཁྲུར་གེས་དཔལ་འབྱོར་________ཐོག་ནས་ཕྱུག་རྗེས་མི་དམན་པ་གཞིག་བཞག་ཡོད། (འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང) དེས་མི་ཚད། ཁྲུར་གེས་ང་རྒྱལ་________དབོ་སུ་མཐུད་རས་འབད་པ་ཡས་གི (འཛིན)

2. ཁྲོས་བོད་ནས་ཤ་མི་________མ་ཡས། (ཟ) ཨ་ཕ་ལོ་ལོ། བོད་ནས་ཤ་མི་ཟ་རང་ཟ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ཁྲོས་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གཞིག་ར________འགྲོ་གི་ཡོད། (ཁྱེར་གི་མེད) ཁྲོད་བོད་ནས་ཆི་ཤེད་འདུག་རྒྱུས། ཁྲོའི་________གོ་རེ་སྐམ་པོ་ར་________ལུ་འདི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནས། (ཟ)(གོན) ཁྲོས་བོད་ནས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།

3. ཚེ་རིང་མཚོ་གིས་སྐོར་མོ་________སང་ལོ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་འདོད་གི་ཡོད། (གསོག) མུར་གེས་སྐོར་མོ་མང་ང________གསོག་ཐུབ་ན། (བཀོལ) མུར་གེ་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།

4. ཞི་མོ་གཞིག་ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་འགྲོ་དུས། སྐྱེས་བཟི་གཞིག་གིས་མུར་གེ་________མ་བཅུག (འགྲོ) ཁྲུར་གེས་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད་ཐལ། ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་ཟོ་སོང་ན་མི་ཆོག ཞི་མོ་དེ་________བུད་ཐལ། (སྒོ་ལངས)

5. གློག་གླད་________ཆ་འཕྲིན་འཚོལ་________ལག་རྟལ་རེད། (བཀོལ) (ཤེས) ལག་རྟལ་འདི་སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་________གཞིག་རེད། (ཤེས) དེའི་རྐྱེན་གིས། སློབ་ཆུང་ནང་ནས་གློག་གླད་________སྲིད་གཞུང་གིས་ཡར་སྐྱུལ་ཡས་གི་ཡོད། (ཁྲིད) ཁྱིམ་ནས་ལས་བྱ་ཏག་ཏག་________། (འབྲི) ཁོ་ཟོ་གློག་གླད་གི་སྟེང་ནས་________ར་གལ་ཆེ། (འདུག)

6. ང་མགོ་ན་གི་ཡོད། སྨན་པ་གིས་བལྟས་ན། ང་________མང་སོང་། (ལས) ________ཉུང་སོང་། (ཉལ) ཁྲུར་གེས་བལྟས་ན། ངས་ཁྱིམ་ནས་ཉིན་མ་ཆ་རེར་ངལ་གསོ་དགོས།

7. ཨ་མ་གི་ཁོག་ན་སྦྱེ་འབར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཞི་ལི་ཆུང་ཆུང་གཞིག་མུར་གེའི་རྐང་ང་________ཕེ་འདེབས་གི་ཡོད། (གཏོང) ཁྲུར་གེས་ཀ་ར་________འདོད་གི་ཡོད། (ཉོ) རེད་དྲ་ཨ་མ་གིས་________འདུག་གི་ཡོད། (ཉོ་ཁ་ཉན) མུར་གེས་ད་བོ་ཕྱིན་ཚད་ཁྲུར་གེས་ཀ་ར་ཟོས་ན་མི་ཆོག་ཟེར་གི་ཡོད།

12.4 --Participle variants distribution in negative participle cases

Preceding suffix	Variants in negative participle case	English
ག	རྟ་རླངས་འཁོར་གི་པེ་པེར་མི་འདྲོག་**ག**་སོང་།	The horse went by, not being startled by the car honking.
ང	ཁྱུར་གིས་ཚུར་ར་མ་ཡོང་**ང**་ང་བོས།	He called me without coming forward.
ད	གཟུ་བ་གིས་མི་བགོད་**ར**་ཁ་ཡ་གཉིས་ཀ་བར་འདུམ་ཡས་གི་ཡོད།	Without smiling, the middle man mediates between the two sides.
ན	ཁྱུར་གི་ཞ་ཡས་མི་འཛིན་**ན**་སྐོར་འགྲོ་རྒྱུར་དགའ།	He likes going out without taking his baby.
བ	གནམ་མི་འབབ་**བ**། འབྲུག་དག་དག་གྲགས་གི	It is only thundering without rain.
མ	འགྲུལ་བ་གིས་ཟ་མ་མི་འགམ་**མ**་དལ་མོ་ཤེད་ཟོས།	The guest slowly eats the food, not gobbling.
འ	ལུ་གུ་མི་འབའ་**འ**་མ་མོ་གི་འོག་ན་ཡོད།	The lamb is under a ewe making no sound.
ར	ཨ་མ་གིས་དབྱེ་བ་མི་བགར་**ར**་ཞ་ཡས་ཚང་མར་གཅེས་གི	The mother cares about her children without discriminating.
ལ	དམག་དཔུང་མཁར་མ་བརྡོལ་**ར**་མཁར་རྫོང་གི་ནང་ང་གླུགས།	The army stormed into the fortress without breaking the enclosing wall.
ས	ཞིང་བ་ཟོས་ལས་ཀ་མི་ལས་**འེ**་ཞིང་ཁ་ན་བསྡད་ཡོད།	The peasants remain in the field without working.
No suffix	ངས་ལས་བྱ་མི་འབྲི་**འེ**་ནང་ན་ཁ་གདངས་ཡོད།	I fool around at home without doing homework.

Notes-3

1. **Negative participle cases in present tense mood**: Describe something ongoing or imminent. དངོས་པོ་མང་ང་**མི་འཁྱེར་ར**་འགྲོ། དེ་མིན་ད་དེད་ཟེ་ཕོན་རྒྱུ་མ་རེད། We'll go without taking much stuff, otherwise, we wouldn't get there. The verb in participle case is in PRT.
2. **Negative participle cases in past tense mood**: It describes something that has already occurred, e.g., རེད་ཟེ་དངོས་པོ་མང་ང་**མ་ཁྱེར་ར**་ཡོང་། དེ་མིན་ད་པོ་ཕོན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། We came without bringing much stuff, otherwise we wouldn't have arrived here yet. The verb in the participle case is in PAT.
3. There is no strict rule on which tense mood should be applied in participle cases as long as the whole statement is in the past tense mood, e.g., ངས་གློག་ཀླད་**མི་བཀོལ་ར**་བྱ་བ་ལས་སོང་། / ངས་གློག་ཀླད་**མ་བཀོལ་ར**་བྱ་བ་ལས་སོང་། I did my work without using a computer.

Exercise 4 Write participle cases and infinitive cases in the blanks, paying particular attention to their negative and positive forms.

དཔེར་བརྗོད། ངོ་དག་ཚང་མ་མི་འགྲུབ་བ་ལས་རྒྱུ་རྒྱ་མོ་རེད།

1. བྱ་བ་ཤོར་སོང་ན་ར། སྨུར་གིས་ ________(འཁང་ར་ཡས) རང་གིས་རང་ང་བྱ་བ་གཞིག་________ལས་གི་ཡོད། (སྙེར)

2. ལྷ་རིས་མཚོ་གིས་ཧྥུའུ་ཀྲོ་བོར་སོང་ནོ་གིས། སྨུར་གེར་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཕྱི་ར་________གོ་སྐབས་ཡོད་གི་མེད། (འགྱོ)

3. པོ་ཏ་ལ་གི་ཀླད་ནས་________ཡུལ་ལྗོངས་རིག་མི་ཐུབ། (འདུག)པོ་ཏ་ལ་གི་ཀླད་ནས་བལྟས་ན་ད་ངོ་མ་སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཡུལ་ལྗོངས་ར་རིག་ཐུབ།

4. པ་སེ་ཚང་མ་བཙོངས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་སྨྲུག་ན་ཨེ་འདོད། དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་གི་གློག་བརྙན་ན་པ་སེ་_____ཡོད་ན་ཐང་། (འཚོང)

5. རི་མགོར་________བཀོད་པ་དགའ་གཟིག་མ་རེད། (འགོ) ངའི་རྐང་ཚིགས་ན་ཡས་གཟའ་འཁོར་གཟིག་འགོར་ཡོད། ངས་ད་ཐེངས་སྨན་པ་གི་ཁ་ཉན་དགོས། ད་ཐེངས་ཚག་སྒོ་འདིའི་ནང་ན་________མང་ང་གཟིག་ཡོད། (སློབ)

6. ངད་བོད་ན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ངས་ཆང་________རོགས་པ་ཚོའི་མཉམ་པས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (འཐུང) བོད་ནས་དགུན་ཁ་འཁྱུགས་ན་ར། ཉི་མ་ཉིན་གྲུངས་ང་ཤར་ནི་རེད། དགུན་ཁ་འདི་ནས་________། (འདུག) དབྱར་ཁ་བོད་ནས་________འཚོ་བ་རོལ་ན་ཁོ་ཐག་ག་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད། (འདུག) འདི་ནས་ཉི་མ་______ཉིན་གྲུངས་ང་ལས་ཀ་མང་ང་ལས་ནས་________དཀའ་མོ་རེད། (རིག) (འདུག)

7. དགེ་རྒན་གིས་ལས་བྱ་________སློབ་མ་ཚང་མ་གི་ལས་འགན་ཡིན་ཟེར། (འབྲི) རེད་དྲ་ཁུར་གེས་ལས་བྱ་________ནམ་ཡིན་ན་བརྟེད་འགྱོ། (ལྟ) ད་ཐེངས་ཁུར་གེས་སློབ་མ་ཟེར་________ལས་བྱ་མང་ང་གཟིག་བཞག་ཐལ། (སྙིང་རྗེ)

8. སྨུར་གེས་བྱ་བ་________ཕ་མ་གཉིས་ཀ་གཉོར་ན་འདོད་གི་ཡོད། (འཕེན) དེ་མིན་ད་བྱ་བ________ར་ཁོ་གཉིས་ཀ་________རྐུ་རྒྱག་ཡོང་ན་སྨུར་གེས་དཀའ་སྡུག་མྱོང་གི་ཡོད། (ལས) (གཉོར)

9. ངེད་ཚང་གི་ཁྱི་རྒན་________འགྱོ་ཐུབ་གི་མེད། (ལོ་ལོན) ཁུར་གེ་ཆུང་དུས། ང་________མེད་ན་ཁུར་གེ་སྐུན་ནི་རེད། (རིག) ངའི་མིག་ལམ་ན་ཁུར་གེ་ཡང་________ཡོང་གི་ཡོད། (ལྡིང)

12.5 --Review: infinitive cases

Infinitive subject with verbs in PRT		
Tibetan	English	Explanation
དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི་རྒྱུ་ལོ་གཅིག་གི་དོན་དག་གཞིག་མ་རེད།	A book cannot be written in a year (To write a book is not one year's task.)	❶infinitive case as subject ❷with verb in PRT
ལས་ཀར་མི་ཆད་རྒྱུ་ར་**ལས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་འགྲུབ་རྒྱུ**་ཀུང་ཟི་འདི་ན་ཡིན་ན་ད་མིན་ད་རེད།	Not to be absent from work and to finish work on time are mandatory in this company.	
ཟ་མ་ཟ་རྒྱུ་ངའི་ལས་ཀ་ཁེ་རྐྱང་པོ་ཡིན།	To eat is my only task.	

Infinitive subject with monosyllabic adjectives		
རྒན་མོ་ཡག་རྒྱུ་རྒད་པོ་གི་འདོད་པ་རེད།	All husbands hope their wives are beautiful.	Monosyll-abic adjectives are used in infinitive case as well.
རླངས་འཁོར་བཀན་རྒྱུ་གལ་ཆེ། དེ་མིན་ལམ་ནས་ཆག་རྒྱུ་རེད།	It is very important that the car is very sturdy. Or it will break down en-route.	
སེམས་སྐྱིད་རྒྱུ་བདེ་ཐང་གི་ཆ་རྐྱེན་རེད།	To be happy is indispensable for good health.	
གོན་རྒྱུ་མདོག་དམར་རྒྱུ་ཡང་ར་ཡང་གིས་བཤད་ཐལ།	It is emphasized that the garment should be red.	

Quasi-nouns		
ང་ལས་ཀ་ལས་ནས་ཆད་གི ང་**ཟ་རྒྱུ**་དགོས།	Working and working, I am tired. I need something to eat.	Such quasi-nouns consist of verbs in PRT plus infinitive particle རྒྱུ.
བཟོ་བ་འདིས་**ལས་རྒྱུ**་མང་ང་ལེན།	This worker accepts more work to do.	
དེང་སང་ཁུར་གེར་**འདོན་རྒྱུ**་མེད།	Recently, he has no books to read.	
དོ་དགོང་ང་ལ་**ལྟ་རྒྱུ**་མང་ང་ཡོད།	I have (a lot) to read tonight.	
Infinitive case as complement		
ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་ཟོ་**ཉལ་གི**་བཅུག	The father asked the children to go to bed.	Infinitive case appears in complement.
ཁྱེའུ་ར་འོ་མ་**ནུ་རྒྱུ**་བྱིན།	The baby is given milk to drink.	
ཞིང་བ་ཟོས་ལས་ཀ་**ལས་རྒྱོ**་གཞུག་ག་བཞག	The farmers postponed the work that needs to be done.	
གླུ་མ་སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་**གླུ་ལེན་རྒྱོ**་སྦྱངས།	Singer Sang rgyas mtsho studied how to sing songs.	
Purposive infinitive case		
ཕྱུག་པོར་ཡོང་རྒྱོར་ཁུར་གེས་ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད།	He is doing business to become rich.	རྒྱོ / རྒྱུ is attached Ladon variant ར to put across *reason*.
རྒྱུགས་སྤྲོད་རྒྱོར་ཐོ་འགོད་ཡས་དགོས་གི་ཡོད།	One must get registered to take the exam.	
འདི་འབྲི་རྒྱོར་ངར་སྨྱུ་གུ་གཞིག་དགོས།	I need a pen to write it.	
ཨ་མ་དགའ་གི་འཇུག་རྒྱོར་ཆེ་གཞིག་མི་དགོས།	It does not take much to please (my) Mother.	
Infinitive case with postposition		
བྱ་བ་འདི་ལས་རྒྱོའི་ཆེད་ར་ངས་ལས་རོགས་བོས།	I called my colleague to do this job.	A genitive case marker is necessary after an infinitive case in order to generate postpositions.
གྲོས་མཐུན་ཡོང་རྒྱོའི་ཐོག་ནས་ཕྱོགས་གཉི་ཀས་ཀློད་དགོས།	Both sides have to compromise to reach an agreement.	
ལས་འགན་ལེན་རྒྱོའི་སྐོར་ནས་ལས་རོགས་གསུམ་པོ་འགྲིག་གི་མེད།	The three colleagues are not reaching a consensus on the division of labor.	
གྲོགས་ཚོགས་བསྡུ་རྒྱོའི་ཐོག་ནས་ང་ལ་བསམ་འཆར་གསུམ་ཡོད།	I have three points to make on how to hold the meeting.	

Exercise 5 Write appropriate tense forms of the verbs in the blanks, paying particular attention to infinitive case, participle case, and participle cases.

དཔེར་བརྗོད། ཞ་ཡས་གིས་ལས་བྱ་བྱིས་ནས་གཉིད་ཐལ། (འབྱི) དེང་སང་ཞ་ཡས་ཟོར་ལས་རྒྱུ་ཆེ་མོ་གཞིག་མང་གི (ལས)

1. ངས་མཚོ་མོ་______མ་རྙེད་ཐལ། (འཚོལ) རེད་དྲ་མྱུར་གི་ཚང་ནས་______ངེད་གཉིས་ཀས་གྲོས་ཡས་ཡོད། (བྲུག)

2. ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ཡོང་ཞོར་ར། སྨུར་གེས་སྤོ་________ཡིད་ར་དྲན་ཐལ། (ཧྲོ) རེད་དྲ་སྨུར་གེས་སྒོར་མོ་________བརྗེད་སོང་། (འཛིན)

3. དགེ་རྒན་གྱིས་པ་སྐད་གསར་བ་མང་ང་གཞིག་__________བྲིན་ཐལ། (སློབ) སློབ་ཁྲིད་གི་ཐོག་ནས་ངས་མིང་ཚིག་དེ་ཟོ་ __________བརྗེད་སོང་། (ཡིད་ར་འཛིན)། ད་ངས་གཏན་ནས་མི་དྲན་གི

4. ཁྱེས་དཀོན་མཆོག་གི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་________མ་འཛུག (བོར) ཅེས་ཅ་གཞིག་གི་ནང་ང་ཁྱུར་གེར་དོན་དག་གཞིག་________ཡོད། (བཤད)

5. གསེར་མོ་མཚོར་__________མང་། (འདྲི) བློ་ལྡན་ན་__________མང་། (ལས) བློ་ལྡན་______________སྲུན་གི་ཡོད། (ལན་འདེབས)

6. ང་སྨུར་གེར་ཐུག་མྱོང་ཡོད་ཁ་རེད། ན་ཉིང་ལོ་སར་གྱི་སྐབས་བ་དངོས་གྲུབ་ཚང་ནས་ཐུག་གཞིག རེད་གཉིས་ཀས་མཉམ་པས་ ______________ངོ་ཤེས་སོང་། (ཕྱུ་དབྱངས་ལེན)

7. བོད་ཡིག་__________ལོ་གཉིས་བུད་ཐལ། (སྦྱོང) བོད་གི་མྱིས་ཁ་བརྡ་ཡས་དུས་ད་བོ་ར་__________ཆེ་གཞིག་མེད། (གོ) ངའི་ སྡུན་ན་ད་བོ་ལམ་ཐག་རིང་ང་གཞིག་__________ཡོད། (འགྲོ)

8. **ཀ་བ།** ཇོ་མོ་གླ་རི་གི་མགོར་__________རྩ་མོ་ཡིན་ཀྱུ་མ་རེད། (འགོ) དེ་མིན་ད་མྱི་མང་ང་གཞིག་འགོས་ཡོད་ཀྱུ་རེད། **ཁ་བ།** ངས་དེ་ ཤེད་མི་འདོད་གི འགོ་ཁ་རྩ་མོ་ཡིན་ན་ར། འགོ་དོན་མེད།

9. དཔེ་ཆ་འདི་ཁྱོའི་ལག་ན་__________ཡིད་ར་མ་ཤར། (ཡོད) ངས་ད་བོ་དཔེ་ཆ་འདི་བོར་སོང་འདོད་ར།

10. རེད་ཚའོ་ཉིན་གང་ངོ་________་མེ་འཁོར་________བསྒུགས། (འདུག) (ཐོན) ད་རེད་ཆ་བོས་མི་______ཡས་གི་ཡོད། (སྒུག)

11. ཨ་ཕ། ཁྱོད་ཨོང་སྐྱིགས་གི་སྟེང་ང་________ཉིན་གང་ངོ་བརྙན་འཕྲིན་ན་བལྟས་ཐལ། (ལོག) ད་ཁྱོད་འགྲུལ་ན་ཧ་ཀྱུ་རེད།

12. དབྱིན་ཇིའི་བརྡ་སྦྲོད་ར་__________་མེད་ཟེར། (ཧ་གོ) ངས་བལྟས་ན། དབྱིན་ཇིའི་བརྡ་སྦྲོད་དེ་མོ་དཀའ་མོ་མ་རེད།

13. ཁྱུར་གེས་སྣང་ས་འོད་འབུམ་མ་__________བརྗེད་གི་མེད། (ལྷ) ཐེངས་གཞུག་མ། ངས་ཁྱུར་གེ་__________འགྲོ། (འཁྱིད)

14. དེང་ཐོག་ཨ་ཡས་བསོད་ནམས་སྐྱིད་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱུ་མ་རེད་འདོད་ར། རེད་དྲ་______ཐོག་ནས་སྨུར་གེའི་ཡན་ན་སུ་གཅིག་ར་མེད། (འགྲོ)

15. འགྲུལ་བ་ཟོ་སྟ་མོས་གཞིག་གིས་__________གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད། (འགྲོ) ནངས་ཛ་ར་སྟ་སེས་བསྐྱོལ་དགོས་ཀྱུ་རེད།

16. རྒན་མོ་གིས་བཤད་ན། སྨུར་གེར་_______གཅིག་ར་མེད་ཟེར། (དགོས) རེད་དྲ་སྨུར་གེའི་སྐྱེས་སྐར་ར་_______གཅིག་ར་མེད་ན་ ང་བདེ་མོ་མ་རེད། (སྟེར)

17. ཁོ་ཚའོ་_______འཕྱི་སོང་། (ཐོན) ཆུངས་འཁོར་ད་ནངས་གཞིག་ནས་བུད་སོང་། ད་ཁོ་ཚའོ་གིས་_______ཡས་གི་ཡོད། (འདུག)

18. ནང་ལས་______________ཐོག་ནས། (བགོ་བྱ་ཡས) བུ་ཆེ་བོ་གིས་ཉལ་ཁང་__________། (བཅའ་དག་ཡས) བུ་འབྲིང་བ་ གིས་འགྲུལ་ཁང་__________། (བཅའ་དག་ཡས) བུ་ཆུང་ངོ་གིས་ཀ་ཅ་__________ཡས་ཐལ། (ཡར་འཛོག་ཡས)

19. པེ་ཅིན་ནས་མེ་འཁོར་གི་པ་སེ་_______ཐོག་ནས། (ཉོ) Mike གིས་སྟུག་ཆེ་གཞིག་མྱངས་སོང་། རྒྱ་སྐད་ཚིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།

20. དོན་དག་འདི་__________རྩ་མོ་རེད་དྲ། (བཤད) __________དཀའ་མོ་རེད། (ལས)

21. __________ཐོག་ནས། (ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ) ངས་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་འདྲི་དགོས།

22. ཤ་__________ཐོག་ནས། (ཟ) ཤུར་གེ་གློ་རྩ་བརྟན་པོ་རེད། བོད་ནས་རང་ཤ་ཁམ་གང་ར་མ་ཟོས། རེད་དྲ་ཕུང་བོ་ཆམ་རེད།

Exercise 6 Complete the two paragraphs with appropriate tense forms of the verbs in parentheses. Use infinitive and participle cases if necessary.

དཔེར་བརྗོད། འབྲུག་སྒྲ་ལྡི་རི་རི། ང་སྐྱག་ཡས་ཁང་བ་གི་ནང་ང་འཛུལ་བཏང་། (སྐྱག)

ཀ་བ། ང་རང་འདི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀས་__________གཟིག་འཚེམ་གི་ཡོད་དུས། (གོན) ཞི་མོ་ཆུང་ངོ་__________ནང་ང་ཐོན་ཐལ། (སྐྱག) དུ་ཞག་སྔོ་བྲིང་ངེ་ར་ནང་ནས་འཕྱུར་ཐལ། ང་རང་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་__________ལྟ་གི་སོང་། (རྒྱུག) ལོ་བཞི་ཅན་གི་ཞི་ལི་__________འགྱུལ་ར་ཐུབ་གི་མེད། (སྐྱག) གང་ཡིན་ས་ན་མེ་ལྕེ་རེད། སྔོང་བོ་གི་རྩ་ན་__________། (མྱེ་འབར) མེ་ལྕེ་སྔོང་མགོར་__________ད་ད་ད་རེད། (རྩེབས) མྱེ་མགོ་མཐན་ནི་ར། ང་ཞི་ལི་__________སོང་། (འཚོལ) ཞི་ལི་བར་དེ་ནས་__________མེད་སོང་། (རིག) ཁྱུར་གེ་ཁྲིམ་གི་གྲུ་ག་གཟིག་ན་__________བསྟད་ཡོད། (སྐྱང) ཕུང་བོ་འདར་ར་ར། སྙིང་མ་ཧྱེ།

ཁ་བ། ད་ཟླ་བ་བཅུ་བ་རེད། ནམ་ཟླ་__________རྩ་མོ་རེད། (འཁྱག) དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱགས་ག་འགྲོ་རྒྱུ་རེད་ཟེར། ལོ་གྱངས་ང་ཟླ་བ་བཅུ་བའི་ནང་ང་ནམ་ཟླ་འཁྱག་འགྲོ། ནངས་ཀ་ང་རྡོ་སོལ་__________འགྲོ། (ཉོ) དེ་མིན་ད་ངེད་ཚང་ང་__________མེད། (འབུད) ས་འཁྱགས་ན། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་__________། (འདོད་གི་མེད) སྤྱིར་ན་ང་དགུན་ཁར་མི་དགའ་གི རེད་དྲ་དགུན་ཁ་__________དཔྱིད་ཀ་ཆེ་ཤེད་ཡོང་རྒྱུས། (ཡོང) དགུན་ཁ་མྱི་རིགས་གེར་__________ཁོམ་པ་ཡོད། (འདུག) སྟོན་གཞུག་གི་ཡུལ་ལྗོངས་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡག་གི ད་ཐེངས་གི་གཟའ་འཛུག་ག་ནམ་ཟླ་ཧ་ན། ངེད་ཚང་__________འགྲོ་རྒྱུས། (སྐྱིད་བོ་ཡས) སྔོང་ལོ་ཟོ་ལྷུང་ན། ངོ་མས་སེམས་ནས་མི་བསོད་གི

Exercise 7 Make factual statements with infinitive cases about yourself using monosyllabic adjectives in infinitive case subject.

དཔེར་བརྗོད། Infinitive case as subject with adjective: ང་ཕུང་བོ་ཧ་རྒྱུ་མལ་གསོ་རྒྱུའི་ཁ་ན་མེད། ཟ་མ་གི་ཁ་ན་ཡོད།

Infinitive case as complement with verb: ངའི་ལོ་གསུམ་གི་འཆར་གཞི་བོད་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།

Infinitive case subject: adjective-included

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________

Infinitive case complement: verb-included

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________

Exercise 8 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, paying particular attention to tense forms of the verbs in parentheses.

ཀ་བ ངས་ཁྲིད་བསླལ་བ་གཟིག་ག་མ་རིག ཁྲིད་__________ཆེ་གཟིག་ལས་གི་ཡོད། (ཁྲིམ)

ཁ་བ ང་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་__________ཐོག་ན་ཁྲིམ་གི་མེད། (ལས) ཟླ་བ་སྔོན་མ་གི་ནང་ང་། ང་པེ་ཅིན་ན་ཚོགས་འདུ་གཟིག་ག་__________སོང་། (ཞུགས) ལས་རྒྱུ་ཆེ་གཟིག་__________པེ་ཅིན་ནས་ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཐལ། (མེད) དེ་ནས་ང་བླ་བྲང་དགོན་པ་གི་ནང་ནས་__________མེད་ཐལ། (ཁྲིམ) ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ད་ལོ་བདུན་བཅུ་གི་ཡན་རེད། མ་ཤི་གོང་ང་། དགོན་པོ་ནས་__________ངེད་ཟོའི་དཔེ་རེད། (ཆོས་སློལ) དགོན་པ་ནས་__________ཐོག་ནས། (ཆོས་སློལ) ང་བླ་བྲང་ནས་བདུན་གཉིས་གཟིག་ག་བསྡད་བཏང་། ཁྲོས་ཤེས་ནོ་རེད། ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་འབྲོག་ནག་ཡིན་ནོ་གིས། གྲོང་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཚོད་ཅིག་ར་མི་ཉན་གི ངའི་རྒན་མོ་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་__________རོགས་ཡས་ནི་རེད། (མིག་ལྟ་ཡས) དེས་མི་ཚད། ད་ངས་ལས་ཁུངས་ན་ར་བྱ་བ་__________འདོད་གི་མེད། (ལས)

ཀ་བ ཁྲོས་ཆེ་གཟིག་ག་ལས་ན་འདོད་གི་མེད། ལུགས་གི་དཀར་ཡོལ་དེ་ཤེད་ __________མ་ཡས། (འཕེན) ཁྲོས་བྱ་བ་དེ་མོ་__________དཀའ་མོ་རེད། (ལག་ག་ཡོང)

ཁ་བ སྤྱིར་ན་ངའི་ལས་ཁུངས་མི་ཏྲ་གི ངའི་འགོ་བ་__________མེད། (འདོད་པ་ཆེམ) མཚམས་མཚམས་མ་ངས་གཟའ་འཇུག་ག་ར་ལས་ཀ་ལས་དགོས། ཉིན་གྲུངས་ང་བྱ་བ་__________བཙོན་མ་གཟིག་ག་རིག་གི (ལས) ང་བཟའ་ཚང་གི་མཉམ་པས་ར་__________འདོད་གི (འདུག) དུས་ཡུན་འགོར་གི་འགོར་གི ང་ངའི་བྱ་བ་ར་ཧྲེ་མི་དགའ་རེད།

ཀ་བ དེས་ན་ཁྲོས་ཆེ་གཟིག་ལས་རྩིས་ཡོད།

ཁ་བ ན་ཞིང་གི་རས། ངས་ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་དབྱར་རྩྭ་གི་གོང་ཏྲ་གི ངེད་ཚང་གི་དགུན་ས་རྨ་ཆུ་གི་དཔྱལ་ར་ན་ཡོད། ས་ཆ་དེ་ན་དབྱར་རྩྭ་ཨ་རྫ་མང་ང་__________ཡོད། (རྐོ)

ཀ་བ རེད་དྲ། སྲིད་གཞུང་གིས་__________འཇུག་གི་མེད་ཟེར། (རྐོ) ན་ཞིང་དེད་ཚོའི་སྡེ་བ་ནང་ནས་སྤྱི་མང་ང་གཟིག་ཁྲིད་ཟོའི་ས་ཆར་དབྱར་རྩྭ་__________སོང་། (རྐོ) རེད་དྲ་ཁོ་ཟོ་ཚང་མ་__________ཕྱིར་ར་ཐོན་ཐལ། (ལག་སྟོང) རྨ་ཆུ་དབྱར་རྩྭ་རྐོ་གི་འགྲོ་ས་གཟིག་མ་རེད་ཟེར།

ཁ་བ བདེན་ནི་རེད། རྨ་ཆུ་རྫོང་སྲིད་གཞུང་གིས་__________འཇུག་གི་མེད་ཟེར། (རྐོ) རེད་དྲ། ས་གནས་གི་སྤྱི་ཁེ་ཏྲུ་གིས་འབུ་__________དཀའ་མོ་རེད། (རྐོ) ཁོ་ཟོ་ཕྱི་གི་འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོ་__________འཐད་གི་མེད། (འགོག) བཀག་ན་མ་བཀག་ན། འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོས་གང་ལྟར་ན་ར་ས་ཐོག་ནས་__________འབུ་རྐོ་གི་ཡོད། (རིག་གི་མི་འདུག)

ཀ་བ ཁྲོས་ང་དབྱར་རྩྭ་__________ཐོག་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་གཟིག་ཤོད་དྲ། (རྐོ)

ཁ་བ ངེད་ཟོའི་ས་ཆ་བཤད་ན། ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེར་__________དངུལ་ས་རེ་ཡོད། (ཕྱུགས་འཚོ) དངུལ་ས་ས་མགོ་མགོ། དབྱར་རྩྭ་མང་ས་གཟིག་ཡིན་ནོ་གིས། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་འབྲོག་པ་ཟོ་__________བསོད་ནམས་ཡོད་ཁ་རེད། (རྒྱུ་ཐོག་ག་རྒྱག) ཡིན་ན་ར། ཁོར་ཡུག་__________ཨ་ཏུ་གིས་གཡལ་ཆེན་ཡིན་ཟེར། (སྲུང་སྐྱོང་ཡས) སྲིད་གཞུང་གིས་ཕྱི་གི་སྤྱི་

__________འབུ་བཀོ་གི་འཛུག་གི་མེད། (འགོག)

ཀ་བ ཁྱོད་ཕྱིར་ར་སོང་ཡས་དབྱར་རྩ་བཀོ་རྒྱུ་ཞེ་ཡིན།

ཁ་བ ངས་དབྱར་རྩ་བཀོ་རྒྱུ་མིན། རེད་དྲ་དབྱར་རྩ་བཀོ་རྒྱུའི་ཟླ་བ་གཉིས་གི་ནང་ང། ངས་ངེད་ཚང་གི་ས་ཆ་སྦྱི་གཞན་གཟིག་ག་__________འཚོང་རྒྱུ་ཡིན། (འབུ་ཀོ) སྲིད་གཞུང་གིས་འོར་གིས་ཀོ་གི་མི་འཛུག་ན། ངས་ཁ་རོག་གེར་སྦྱི་__________འབུ་བཀོ་རྒྱུ་ཡིན། (སླ) གང་ལྟར་ཀྱང་། ངེད་ཐོའི་ཡུའུ་རྫོང་ཐོག་ནས་ཐག་རིང་ནོ་གིས། སྤྱིར་བཏང་གིས་སྲིད་གཞུང་གིས__________དཀའ་རྒྱུ་རེད། (ཤེས) ཤེས་སོང་ན་ར། ང་ར་འབུ་ཀོ་མཁན་ཐོ་ཁོག་མཉམ་ན་ཚོག་ཚོག་རེད།

ཀ་བ དེ་ཟེར་ན།

ཁ་བ ངེད་ཐོའི་ཁྲིམ་མཚེས་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གི་གཅིག་སྒྲིལ་རེད། མཚོ་སྔོན་ནས་ད་རེག་བར་འབུ་__________འཛུག་གི་ཡོད། (ཀོ) ཉིན་རྟོག་པ་ཐོན་ན། འབུ་བཀོ་མཁན་ཐོ་མགོ་ལོག་གི་ས་ཐོག་ག་བུད་འགྲོ། ཉིན་རྟོག་པ་སོང་ནི་ར། ཁོ་ཐོ་ཕྱིར་ར་ཡོང་གི་ཡོད།

ཀ་བ ངས་བལྟས་ན། བྱེད་ཐབས་འདི་ས་གནས་གི་སྦྱི་གི་འཚོ་བ་______________རག་ལས་ཡོད། (ཧེ་ལེགས་ག་གཏོང) ངས་ཁྱོད་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ན་འདོད་གི རེད་དྲ་ཁྱོས་སྦྱི་གང་ནས__________འདང་ཞེ་བརྒྱབ། (འཚོལ)

ཁ་བ སྦྱི་__________ཐོག་ནས། (འཚོལ) ང་སེམས་ཁུར་ཆེ་གི ཡང་མིན་ངས་འབུ་ཀོ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་རེབ་གཅིག་ག་སྦྱི་གཟིག་ག་བཙོང་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ཡིན་ན། སྦྱི་_________ས་ཆ་ཉོ་མཁན་གི་འགན་ཁུར་རེད། (འཚོལ) འབུ་ཀོ་མཁན་ཐོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་རོང་བ་ཐོ་རེད། ང་རོང་ན་ངོ་ཤེས་གཅིག་ར་མེད།

ཀ་བ ངས་ར་ཁྱོའི་དོན་ན་ས་ཆ་ཉོ་མཁན་གཟིག་བཙལ་ཡ། འབུ་ཀོ་རྒྱུའི་དབང་ཆ__________སྔོར་མོ་ཆེ་མོ་གཟིག་དགོས། (ཉོ)

ཁ་བ དེ་ར་ང་ར་གསལ་པོ་གཟིག་_________མེད། (བཤད)

ཀ་བ སྤྱིར་གིས་བལྟས་ན། ཁྱོས་རང་གི་_______________བྱ་བ་འདི་མོ་ལས་ན་འགྲིག་གི (བྱ་བ་གཡུག) དེང་སང་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བར་__________བྱ་བ་གཞན་པ་མ་ལས་ན་ཁ་གསོ་མི་ཐུབ། (བརྟེན)

ཁ་བ ཁྱོས་ར་དེ་འདོད་ན། ངེད་གཉིས་ཀས་_____________ཚོང་བརྒྱབ་ན་ཆེ་མོ་རེད། (མཉམ་ལས་ཡས)

ཀ་བ ངས་བྱ་བ་དེ་མོ་གི་ཕྱོགས་ག་ད་སྔ་སེམས་འཁོར་གི་མེད། རེད་དྲ་ངས་ར་འདང་རྒྱག གང་ལྟར་ན་ར། དོན་དག་འདིའི་སྟེང་ནས་ཁྱོད་__________ཤ་སྟག་ཡིན། (རོགས་ཡས) ཁྱོའི་བློ་སྤོབས __________དཀའ་མོ་རེད། (ཡོད)

ཁ་བ ཉེ་རིང་ང་ངེད་གཉིས་ཀ __________དོན་དག་ཞིབ་མོར་གླེང་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། (ཁ་ཐུག)

ཀ་བ ང་ནང་མ་གི་ནང་ང་ལུ་ཚང་འཕྲུང་གི་_______དགའ། (འགྲོ) ངེད་གཉིས་ཀ་ནང་མ་གི་ནང་ནས་སེམས་ལྷོད་པོར་ཤེད་བསྡད་ན།

ཁ་བ ང་ལ་བཤད་རྒྱུ་མེད། དེ་རིང་ར་ནངས་ཀ་གཉིས་ཀ་ང་ཁོམ་གི་མེད། ད་ཐེངས་གི་གཟའ་འཛུག་ག་__________ཡས་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། (ཐུག)

ཀ་བ ཚོག་གི ངས་ཁྱོད་ལ་གཞུག་ནས་ཁ་པར་གཏོང་ཡོང་།

Duplication of *verb in PRT* + གི is used to stress *how something is done* in present tense mood, often treated as a participle case.

Tibetan	English	Notes
ང་རྩེ་གི་རྩེ་གི་རྫ་ར་འགྲོ།	Jovial and playful, I wander to the rocky mountain;	❶used as participle case
རྫ་ཁྲ་ཡག་རྩེ་ན་ང་ར་རྩེ།	I dance, jovial and playful, if the wild yaks do.	❷process of an action emphasized
ང་རྩེ་གི་རྩེ་གི་ཁྲོམ་མ་འགྲོ།	Jovial and playful, I wander to the party.	❸The verbs are in PRT since the action (was) is lingering.
འདི་ཁྲོམ་པ་རྩེ་ན་ང་ར་རྩེ།	I play, jovial and playful, if all the guests do.	
ཞ་ཡས་གཟིག་ལྡིང་གི་ལྡིང་གི་ཡོང་གི་ཡོད།	Jumping and jumping, a child is coming.	
སྒོར་མོ་ཡོད་གི་ཡོད་གི ཁུར་གི་ཇེ་བསེར་རེད།	Having ever more money, he becomes stingier.	
རྩལ་སྦྱོང་པ་དེ་རྒྱུག་གི་རྒྱུག་གི་ཇེ་མགྱོགས་རེད།	Running and running, the athlete runs faster.	

Duplication of *verb in PAT* + གིས is used to stress *how something was done* in past tense mood, usually treated as a participle case.

Tibetan	English	Notes
ངས་བྲིས་གིས་བྲིས་གིས་ལག་པ་ན།	Writing and writing, my fingers were painful.	❶as participle case
ཁུར་གིས་བསྣན་གིས་བསྣན་གིས་བཤད་ཐལ།	He spoke, emphasizing more and more.	❷a progressive or lingering process emphasized
ཟ་མ་ཟོས་གིས་ཟོས་གིས་ཇེ་ཞིམ་རེད།	Eating and eating, the food became tastier.	
སྡུག་མཐོང་གིས་མཐོང་གིས། འཚོ་བ་ཇེ་སྡུག་ཇེ་སྡུག་རེད།	Having suffered more from hardship, life became still ever worse.	
ཞོན་པ་སོང་གིས་སོང་གིས་ཆད་ཐལ། ང་རྐང་ཐང་ང་མི་འགྲོ་ཀ་མེད།	The mount, marching and marching, was exhausted. I had no choice but to walk.	

Verb in PAT + རྩང It expresses *something happened shortly before.*

Tibetan	English	Notes
ཁྱེད་ཐོན་དུས། ང་སོང་རྩང་ཡིན།	When you came, I had just left.	❶used with verbs in PAT
ཇ་འཁོལ་རྩང་ཡིན། སེམས་ཆུང་ཞེད་ཐུངས།	The tea is just boiled. Drink carefully!	❷indicates a very short time has passed
ཁྱེད་སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་རྩང་ཡིན་ན།	Have you just graduated from the school?	
ཁྱེད་བདེ་མོ། ངས་ཁྱེད་ཁ་པར་བཏང་རྩང་ཡིན།	How are you? I just phoned you.	

མི + verb in PRT + རང the same verb is used to express *someone has to do something with no choice*, in present tense mood.

Tibetan	English	Notes
ད་གནམ་གྲུ་གི་པ་སི་ར་ཉོས་བཏང་། **མི་འགྲོ་རང་འགྲོ་**རེད།	The air ticket has already been bought. We have no choice but to go.	❶It conveys *no choice ...but* ❷used to describe something unstoppable
གན་རྒྱ་བྲིས་བཏང་། ད་སྒོར་མོ་གྲངས་ཀ་ལྷར་ར་**མི་སྟེར་རང་སྟེར་**རེད།	The contract is already signed. The payment must be made in full.	
ཀྲུང་གོར་འགྲོ་ན། རྒྱ་ཡིག་**མི་སྦྱོང་རང་སྦྱོང་**རེད།	If (one) travels to China, he has no choice but to learn Chinese.	
ངས་**མི་རེམ་རང་རེམ་**རེད། དུས་ཚོད་ད་ཐོན་བཏང་།	I must hurry up. The deadline is due.	
མྱི་བཟང་ན། ཁ་ལས་**མི་དགེ་རང་དགེ་**རེད།	If (someone) is a good person, he certainly will get public praise.	

མ+ verb in PAT + རང + the same verb expresses *someone had no choice but to do* in past tense mood.

Tibetan	English	Notes
དགེ་རྒན་གི་ཁ་**མ་ཉན་རང་ཉན་**རེད། ཁྱུར་གི་དེ་མོ་གཟིག་བཙན་གི	I had to obey my teacher. He was so strict.	❶used to express *one had no choice but...* ❷The duplicated verb is in PAT since something is described in past tense mood.
ང་སྨན་པ་གི་ཡོགས་ག་**མ་སོང་རང་སོང་**རེད། སོན་ཡས་ཤི་ལ་ཁད་ཡོད།	I had no choice but to see a doctor. I was almost dying of toothache.	
ཨ་མ་གིས་ཕྱེ་**མ་ཉོས་རང་ཉོས་**རེད། ཟ་མ་ཚང་མ་ཟོས་ཚར་སོང་།	The mother had to buy flour. All the food was consumed.	
ཁྱུར་གི་སེམས་**མ་སྡུག་རང་སྡུག་**རེད། ཁ་རྒྱང་ཁྱུར་གིའི་ཨ་མ་མ་ལོ་ཟེར།	He must have been really sad. His mother passed away yesterday.	
ངས་ལྡངས་འཁོར་**མ་བསྐོར་རང་བསྐོར་**རེད། ཁ་རྒྱང་རེམ་མ་འགྲོ་དགོས།	I had to leave yesterday in a hurry. So I had to drive my car.	

ཆེ་མོ་གཟིག + verb / adjective + ན་ར It is equivalent to the English phrase *no matter how much...*

Tibetan	English
དོན་དོན་འདི་**ཆེ་མོ་གཟིག་དཀའ་ན་ར**། ངས་ལས་ཁོ་ཐག་ཡིན།	No matter how difficult it is, I will certainly do it.
ཁྱུར་གི་**ཆེ་མོ་གཟིག་མི་དགའ་ན་ར**། ངས་དོན་དག་ངོ་མ་ཤེད་བཤད་རྒྱུས།	No matter how unhappy he might be, I am going to tell it as it is.
མང་ཚོགས་གིས་**ཆེ་མོ་གཟིག་དཀའ་གི་ཡོད་ན་ར**། སྲིད་གཞུང་གིས་དོ་སྣང་མི་ཡས།	No matter how big the people's problems are, the government ignores them.
གོན་རྒྱུ་གོང་**ཆེ་མོ་གཟིག་དཀའ་ན་ར**། རྒྱུ་བ་རྡོག་གོ་ཨ་ཧྥོ་རེད།	No matter how expensive the clothes are, they still look cheap.
ངས་བྱ་བ་**ཆེ་མོ་གཟིག་ཤེད་ལས་ན་ར**། ངའི་ཨ་ཕ་གིས་བཟང་གི་མི་ཟེར།	No matter how hard I do my job, my father does not say "good."

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་ལས་དབང་།

ཤིང་བཟོ	carpenter	ཨ་མདོ་ནས་ཤིང་བཟོ་མང་ཆེ་ཤོས་རྒྱུ་རེད།
ཤིང་ལས	woodwork; carpentry	ཤིང་ལས་ད་བར་དེ་མོ་དར་གི་མེད།
ཙད	heat	ཞིང་པ་ཟོ་གིས་ཙད་གི་ནང་ནས་ལོ་བྲེགས།
ཙག	coldness	ཙག་གི་ནང་ན་ཞ་ཡས་ཟོ་འདར་ར་ར།
ནུར	to creep	སྤྱང་ཀིས་ནུར་རས་ལུག་བཟུང་།
ལག་རྩལ	technology	ལག་རྩལ་ཡོད་ན་བྱ་བ་སྙིད་སླ།
སྙིང་ལངས	to get upset	སྙིང་ལངས་ན་ངས་སྐད་ཆ་ར་བཤད་མི་ཐུབ།
ཡི་ཆད	to be disappointed	ཡི་མ་ཆད། དགོ་རེ་བ་ཡོད་གི
ཟླུད	to feed; to offer food	ནད་པ་ལ་ཟམ་ཟླུད་མེད།
དཔེ	custom	ཛ་མོང་གི་འོ་མ་འཐུང་རྒྱུ་བོད་གི་དཔེ་མ་རེད།
ཚོད་ཅིག་ར	anything (in negation)	ཕྱི་འཛོན་པོ་ཟེར་ནོ་གིས་ཚོད་ཅིག་ར་མི་ཤེས།
ཙི་གྲུ	mouse	བྱི་མེ་ཡོད་ན་ཙི་གྲུ་ཡོད་མི་ཐུབ།
ཁུང་དུ	hole	ངས་ཁུང་དུ་བརྐོས། དེའི་ནང་ང་ཁྲི་བཏགས།
འོ་ཙོ	stick	འོ་ཙོ་ལག་ན་ཡོད་ན། ཁྲིར་སྐྱུག་མི་དགོས།
གཙགས	to poke; to prick	ཁབ་གིས་གཙགས་ན་ཧོང་གིས་ཚ།
ཞོར་ར	while; meanwhile	ཁུར་གིས་ཟ་ཞོར་ར་འཐུང་ཞོར། ཟ་མཁན་རེད།
ཞིབ་ལྟ	perusal; careful look	འཚོ་བར་ཞིབ་ལྟ་ཡས་ན་རིག་རྒྱུ་མང་།
བསྐུར	to send	ངས་ཡི་གེ་གཞིག་ཨ་ཅེར་བསྐུར་བཏང་།
ལས་ཡོན	payment for work	ལས་ཡོན་མེད་ན་ང་ལས་ཀར་མི་འགྲོ།
སྐྱེལ་མ	see-off	སྐྱེལ་མ་ཡས་མཁན་ཟོ་སྐྱེས་བཟི་ཏག་ཏག་རེད།
སེམས་བདེ	relaxed	ཨ་མ་གིས་མཚན་གང་བོར་སེམས་མ་བདེ།
ལོའུ་ཕྲུག	kitten	ལོའུ་ཕྲུག་སེམས་ཅན་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཡིན།

ན་གི་ར...འདྲ་མ	so...that...	ཁྱུར་གེ་མྱི་ཧྲན་གི་ར་གསེར་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།
སྒོ་འགྲམ	behind a door	ལྕགས་ཟེ་སྒོ་འགྲམ་ན་བཞག་ཡོད།
ཨ་ཙེས	oh	ཨ་ཧྲིས། ཁྲི་རྒྱན་འདི་འཇིགས་ཆེ་གི་ནང་།
གོམ་ཁ	step	གོམ་ཁ་རེམ་མ་སྤྱོས། ཁྱོད་གཞུག་ག་ལུས་ཡོད།
ལུས་ཚད	physically tired	འགོ་བདག་སེམས་ཚད་ལུས་ཚད་ར་སོང་ཡོད།
སྐོར་ཚད	unmet payment	སྐོར་ཚད་མེད་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན་ཟེར།
ཐག་ཆོད	to be decided; to be solved	དོན་དག་འདི་ཚོགས་ཐོག་ནས་ཐག་མི་ཆོད།
བདའ	to kick out; to chase	མྱི་ལྐུག་མ་ཟེ་ཀུང་ཟི་གིས་བདའ་རྒྱུ་རེད།
སྐོར་ཁུག	wallet	ཀོ་གི་སྐོར་ཁུག་དེ་ཞེ་ཐག་གིས་སློ་འབབ་གཟིག་རེད།
བསྐྱིས	to lend; to borrow	སྐོར་མོ་བདུན་བརྒྱ་མུར་གེའི་ལག་ནས་བསྐྱིས།
འདར་སིག་སིག	shaking	འདར་སིག་སིག ཁྱུར་གེས་ཅང་ར་བཤད་མ་ཐུབ།
གཏམ་ངན	bad news	གཏམ་ངན་གོ་ན་སེམས་མི་སྐྱིད།
སྦྲིད	to become numbed	གཏམ་ངན་དེ་གོ་ནི་ར་ང་སྦྲིད་ཐལ།
སེམས་གཡེལ	to relax	སེམས་མ་གཡེལ། དགྲ་བོ་ཟོ་ད་བོ་སོང་མེད།
ཞ	to become paralyzed	ཁྲག་ཚད་མཐོ་ནོ་གིས། ཁྱུར་གེ་ཞ་སོང་།
འཚོ་བ་སྐྱེལ	to make a living	ཕྱི་གླིང་བ་འདིས་ལྷ་ས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་རྒྱུ་རེད།
མཚེར་ས	nomad camp	མཚེར་ས་གསར་བ་ནས་ལུག་དགོང་མོར་མི་འདུག
གཙོག	to sit down	གཙོག ཡར་ར་ལངས་མི་དགོས།
གློག་ཐབ	electronic stove	གློག་ཐབ་དགེ་བ་རེད། མེ་འབུད་མ་དགོས་ན།

གློག་བུ་ཚན་པ་གཉིས།

ཐབས་བཀོད	idea	ཐབས་བཀོད་མེད་ན་བཀོད་འདོམས་པ་མིན།
ལམ་པ	traveler	ལམ་པ་གཟིག་གིས་གནས་ཚང་གཡོར་གི་ཡོད།
མདུན་ཕྱོགས	front	མདུན་ཕྱོགས་ན་ཁང་བ་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
སྔུན་ཕྱོགས	front	སྔུན་ཕྱོགས་ནས་མྱི་ཚོགས་གཟིག་ཐོན་བཏང་།
ད་ད་ད	now; immediately	ཞི་མོ་འདི་ད་ད་ད་འཚིག་པ་ཟ་འགྱོ།
རྩ་བརྟག	to feel the pulse	རྩ་བརྟག་ན་མི་སེམས་ཨེ་ཤེས།

ནད་བརྟག	to diagnose	ནད་བརྟག་མཁན་སྨན་པ་ཨ་ཛ་རེད།
སྐྱ་ས	layman's life	སྐྱ་ས་ནས་གྲྭ་བ་འདི་ཞོང་གིས་སྐྱིད་མ་མྱོང་།
བཟོད	to stand; to be able to tolerate	ངས་ནམ་ཟླ་སྐྱུག་བཅོག་འདི་མི་བཟོད།
ཚེ་གཅིག	life span	ཚེ་གཅིག་ག་སྐྱེས་པ་འདིས་ལས་གཅིག་ར་མ་གྲུབ།
སྐྱེས་གཅིག	life span	སྐྱེས་གཅིག་གི་རྒྱ་ཡ་སྒྱི་བཟང་ཡིན་དགོས།
སྐྱབས་བཅོལ	to pray; to take refuge from	ངས་སྒྱི་གཞན་ན་སྐྱབས་མི་བཅོལ།
ཁ་གློང	to entice; to provoke	ཁྲི་བཙན་པོ་གི་ཁ་མ་གློང་།
བླ་སྒྲུལ	to gossip; to disgrace	ཁྱོས་རེད་ཚང་གི་བླ་མ་སྒྲུལ། ཕྱིན་ཆད་དེ་མོ་མ་ཡས།
འབབ	to deserve	ངའི་ལས་བཙའ་ལ་སྒོར་མོ་བརྒྱ་འབབ།
མི་དམན་པ	not bad	སྟེ་དཔོན་གིས་བྱས་རྗེས་མི་དམན་པ་བཞག་ཡོད།
ཨ་རྒྱ	man	ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་སྐྱེས་པ་ཟེར་ཨ་རྒྱ་ཟེར་གི་ཡོད།
ཆ་འཕྲིན	information	ཆ་འཕྲིན་ཡོད་ན་སྒྱི་གོ་རྒྱུ་ཆེ།
ཡར་སྐུལ	encouragement	སྒྱི་གོ་བ་ཅན་ན་ཡར་སྐུལ་ཡས་དགོས།
ཁོག་ན་མེ་འབར	to become very thirsty	ཁུར་གེས་ཟ་མ་མ་ཟོས། ཁོག་ན་མེ་འབར་གི་ཡོད།
པེ་པེ	honk	པེ་པེ་གོ་ན་ཧ་འདྲོག་རྒྱུ་རེད།
འདྲོག	to be startled	ཧ་འདྲོགས་ན་སེམས་ཆུང་ཡས་དགོས།
གཟུ་བ	mediator	གཟུ་བ་གིས་དྲང་གཏམ་བཤད་དགོས།
བར་འདུམ	mediation	བར་འདུམ་མ་ཡས་ན་འཁྲིག་མཐུན་མི་ཡོང་།
འབྲུག	dragon	འབྲུག་གྲགས་ན་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།
འགམ	to gobble	ཁུར་གེས་རྩམ་པ་འགམ་གི་ཡོད།
དབྱེ་བ་བགར	to distinguish; to discriminate	མིང་སྲིད་གི་བར་ནས་ངས་དབྱེ་བ་མི་བགར།
གཏོར	to destroy; to break through	མེ་སྒྱོགས་གིས་མཁར་རྫོང་གཏོར་སོང་།
མཁར་རྫོང	fortress	མཁར་རྫོང་གིས་དམག་མི་སྲུང་ཐུབ།
མཐའ་འཁྱོལ	to be able to sustain / to survive	འདི་ཤེད་འཚོ་བ་མཐའ་མི་འཁྱོལ།
བྱ་བ་ཤོར	to become unemployed	གནས་ཚུལ་མི་ཧ་གི བྱ་བ་ཤོར་མཁན་ར་མང་།
སྒོ་ཡིག	passport; certificate	སྒོ་ཡིག་མེད་ན་སྒོ་སྲུང་གིས་འགོག་རྒྱུ་རེད།
གོ་སྐབས	chance; opportunity	གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་ཡས་ན་རྒྱལ་ཁ་འཐོབ།

སྒྲིག་ལམ	regulation; rule	སྒྲིག་ལམ་ཉོག་ན་མགོ་མེད་ལུགས་མེད་ཡིན།
འདོད་པ	desire; want	འདོད་པ་ཆེ་ན་སེམས་མི་སྐྱིད།
བཀན	sturdy; strong	སྐྱོར་མ་འདི་བཀན། རེད་དྲ་གན་དེ་མོ་མ་རེད།
བདེ་ཐང	health	བདེ་ཐང་ང་མཉམ་འཛོག་ཕྱོས།
ཁྲིའུ	infant	ཁྲིའུ་གིས་ཨ་མ་གི་འོ་མ་འཐུངས་ན་རབ་ཡིན།
ལྷོད	to relax; to compromise	དགྲ་གྲོགས་གཉི་ཀས་གྲོས་ཐོག་ནས་ལྷོད་བཏང་།
བརྒལ	to go across	ལམ་པ་ཆུར་བརྒལ་སོང་།
འདོད་མ་ཚིམ	to become unsatisfied	ཁྱུར་གེ་སྲིད་པ་ལེན་པ་ཆེ། འདོད་མ་ཚིམ།
ཡིད་ར་འཛིན	to keep in mind	ཞེ་སྡང་ཡིད་ར་འཛིན་མི་ཉན།
བོར	to get lost	གྲོང་བ་གཞིག་གྲོང་ཁྲིར་ནས་བོར་སོང་།
ཨོང་སྐྱིགས	chair	ཨོང་སྐྱིགས་མེད་ན་རྐང་བ་ན་གི
བགོ་བྱ་ཡས	to divide	སིལ་ཧྲོག་རྒྱུ་མ་བཞི་བོ་བགོ་བྱ་ཡས་རྒྱུ་རེད།
ཁམ་གང	a mouthful	དེ་རིང་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་ཁམ་གང་ར་མ་ཟོས།
བཙེམ	to sew	གོན་རྒྱུ་འདི་བཙེམ་མཁན་མུར་གེ་རེད།
དུ་ཞག	plume	སྡེ་བ་གི་ཀླད་ན་དུ་ཞག་འཕྲིགས།
སྔོ་བྲེང་ངེ	dark green and stretching out	དུ་ཞགས་སྔོ་བྲེང་ངེ་བར་སྣང་ང་ཟུག་འདུག
མེ་ལྕེ	flame	རླུང་ཡོད་ན་མེ་ལྕེ་ཧེ་ཆེ་ཡིན།
སྟོན་གཞུག	late autumn	སྟོན་གཞུག་གྱི་ཟོར་ལས་ཀ་ཞུང་།
འབྲོག་ནག	pure herder	འབྲོག་ནག་ཟོས་ཞིང་ལས་མི་ལས།
ལག་སྟོང	empty-handed	འགྲུལ་བ་འདི་ནམ་ཡིན་ན་ར་ལག་སྟོང་རེད།
དགུན་ས	winter pasture	དགུན་ས་ན་སྤྱང་གི་མི་མང་།
རྒྱུ་ཐོག་ག་རྒྱག	to get rich	ཚོང་མ་བརྒྱུགས། ཚོང་བ་རྒྱུ་ཐོག་ག་རྒྱག་མ་ཐུབ།
མཉམ་ལས་ཡས	to cooperate	རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མ་གིས་མཉམ་ལས་ཡས་གི་ཡོད།
ཤ་སྟག	certain	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་ཤ་སྟག་རེད།

སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Adjective Clauses
- ནོ; མཁན; ས
- Temporal Adjective Clauses
- Adjective Clause: locative
- Adjective Clause: personalizer
- Complementizer and Nominalizer:ནོ

Audience gathered for Cham, an annual religious dance performance, Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ལམ་པ་ར་སྐྱ་མི།

མཚོ་སྐྱིད་གིས་རང་གི་རླངས་འཁོར་སོ་མ་**ཉིན་མ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་ཉོས་ནོ་**བསྐོར་རས། རྨ་ལྷོ་རྫོང་ཐོག་ག་སོང་། དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་ཡས་མས་རེད། ཉི་མ་ལ་ཁ་ན་ནུབ་ལ་ཁད་ཡོད། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པ་གི་ནང་ང་། དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་ས་རུབ་འགྱོ། མཚོ་སྐྱིད་འདར་སིག་སིག་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་མི་གྲང་ན་ར། སྔོང་བོ་**རླུང་འཚུབ་གི་ནང་ན་བཀུག་གི་ཡོད་ནོ་**ར་ཞིང་ཁ་གི་ཁངས་སྤྲུངས་**སྔོན་ཉིན་མ་བབས་ནོ་**རེག་ཡས། མུར་གེ་གྲང་ཤ་ཐོས་སོང་། མུར་གེ་**འགྲུལ་བ་གཞིག་ལེན་གི་འགྱོ་**ས་ད་པོ་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ལམ་ཐག་རེད། སླག་ཇེ་ནག་ར་ནམ་ཟླ་འཁྲུགས་ནོ་གིས། མུར་གེ་ཅིས་ཙ་གཞིག་བསོད་གི་མེད།

མུར་གེ་ལུང་སྐྱ་སྡེ་བ། **རོང་པོ་ནས་ཐག་ཉེ་ནོའི་**བོད་སྡེ་གཞིག་ག་ཐོན་ནི་ར། མུར་གེས་ཨ་ཡས་**ལམ་འགྲམ་ན་ལངས་ཡོད་ནོ་**གཞིག་རིག་སོང་། ཨ་ཡས་དེས་ཤོག་ལྷེ་**སྟེང་ན་ང་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ང་འགྱོ་"བྲིས་ཡོད་ནོ་**གཞིག་བཟུང་ཡོད། མཚོ་སྐྱིད་ཡ་མཚར་སོང་། མུར་གེས་ཨ་ཡས་རྒན་མོ་**རླངས་འཁོར་ར་སྐྱུག་མཁན**གཞིག་རིག་མ་མྱོང་། ཨ་ཡས་རྒན་མོ་**ལོ་དེ་མོ་མཐོན་པོ་གཞིག**ཙག་ནང་ན་བསྐུགས་ཡོད་ནོ་རིག་ཡས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་སྙིང་རྗེ་ཤོར་སོང་། ཁྱི་གང་ཡིན་ཁྱིད་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ་བསམས་མས། སྤྱིར་བཏང་གིས་མུར་གེས་ལམ་པ་འཛུ་གི་མེད། རེད་དྲ་ཨ་ཡས་རྒན་མོ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཉེན་ཁ་ཆེ་ནང་། མཚོ་སྐྱིད་གིས་རླངས་འཁོར་འདུག་གི་བཙུག་ནི་ར། ཨ་ཡས་གཡོན་གི་གཡོན་གི་ཚུ་ར་ཐོན།

ཨ་ཡས་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བྱུད་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་མུར་གེ་ར་མི་ཆུང་ནོ་ཤེས་སོང་། ལུས་ཞིང་ཆེ། ཤ་བརྒྱགས་པོ་ལུས་ཚོན་"པོ་ཡིན་ནོ་གིས། རླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་འབྱུད་རྒྱུ་མུར་གེས་དཀའ་གི་ཡོད། ཨ་ཡས་དེས་བོད་ལུ་གཞིག་ཤམ་ཤམ་ཤེད་གོན་ཡོད། ཞྭ་མོ་གཞིག་ངོ་ཐུར་ར་གོན་ཡོད། མུར་གེས་ལག་གི་ཁྲུག་མ་ཆེ་དེ་རྐང་འོག་གི་ཐང་ང་བཞག སྐད་མགོ་དམའ་མོ་གཞིག་གིས། "ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ང་འགྱོ།"ཟེར། རེད་དྲ་སྐད་མགོ་དམའ་ནོ་གིས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་གོ་མ་གོ་གཞིག་ཡས་སོང་།

"ཁྱོད་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནས།" མཚོ་སྐྱིད་གིས་དྲིས། མོ་རང་གིས་ས་ཆ་དེ་ནས་ལོ་དུ་མང་ང་རླངས་འཁོར་བོགས་ག་བཏང་ནི་རེད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཨ་ཡས་དེ་**མཚོ་སྐྱིད་གི་རོགས་པ་མང་ང་ངོ་ཤེས་མཁན**གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་།

"ང་དེ་ན་འདུག་གི་མེད། ཞི་མོ།" ལམ་པ་གིས་ངག་འཛམ་པོ་ཤེད་ལམ་བཏབ་བས། "ང་**རོགས་པ་གཞིག་ག་ལྟ་གི་འགྱོ་མཁན**གཞིག་ཡིན། ངའི་རོགས་པ་གིས་ཁྱུར་གེ་ང་ལེན་གི་ཡོང་ཟེར། གཞུག་ནས། ཁྱུར་གེར་ཡོང་སྤྱད་མེད་ར་ཡོང་མ་ཐུབ། ངས་འགྱོ་སྤྱད་གཞིག་བཙལ་ན་རྟེན་རྒྱུ་རེད་བསམས་མས། ལམ་ཁ་ནས་བསྐུགས་ནི་ཡིན།"

ཨ་ཡས་དེའི་བཤད་སྟངས། ཡར་མར་ར་ལྟ་སྟངས་གིས་མཚོ་སྐྱིད་ཧོང་གིས་བདེ་གི་མ་བཙུག ཨ་ཡས་གིས་མགོ་ནས་ཛ་མ་བར་ར་ཞྭ་མོ་གི་འོག་ནས་མདུན་ཕྱོགས་ག་བལྟས་ནས་བསྡད། མུར་གེར་ཚོར་བ་ཡ་མཚར་གཞིག **མུར་གེ་ཉེན་ཁ་གི་ཁ་ན་ཡོད་ནོའི་**ཚོར་བ་གཞིག་སྐྱེས་སོང་། རེད་དྲ། ཨ་ཡས་རྒན་མོ་གཞིག་གིས་ཆི་གཞིག་ཡས་ཐུབ་རྒྱུས།

མཚོ་སྐྱིད་ལམ་པ་གི་ཕྱོགས་ག་ཁ་འཁོར་མ་ཐུབ། མིག་ཟུར་གིས་བལྟས། མུར་གེས་ཞྭ་མོ་ར་**ཚོས་ལ་ཚགས་ཡོད་ནོ་གི**་གོན་རྒྱུའི་གོང་ཁ། གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི་གི་ཚུགས་ཀ། ལག་པ་གཡས་གཡོན་གི་སྟེང་གི་རྨ་ཁར་ཞིབ་ལྟ་ཡས།

ལག་པ་རྨ་ཁ་ཅན་… ད་མ་འཕྲོད། མཚོ་སྐྱིད་ཤིང་སོང་། ལམ་པ་མོ་སྐྱེས་གཟིག་མིན་ན་ཕོ་སྐྱེས་གཟིག་རེད།

དེང་ཐོག་མུར་གེས་ཆེ་གཟིག་ཡས་རྐྱོ་མ་ཤེས། གློ་རྒྱུག་ག་ཡིད་ར་བློ་གཟིག་ཤར་སོང་། མུར་གེས་ཁ་ལོ་ཤེད་གིས་གཙུས་ནས། ཐླངས་འཁོར་ཀྱི་ལི་གཟིག་འཁོར་གི་བཙུག

"ད་མ་འཕྲོད།"མཚོ་སྐྱིད་གིས་འཁག་བཏབས། "ཞ་ཡས་གཟིག ངས་ཞ་ཡས་གཟིག་གཙུར་བཏང་།"

ལམ་པ་ཐླངས་འཁོར་ཀྱི་ལི་གཟིག་འཁོར་རས་བསྟངས་ཡོད། "ངས་གཅིག་ར་མ་རིག ཞི་མོ། ངས་བལྟས་ན། དོན་དག་གཅིག་ར་མེད་གི"ཟེར། མཚོ་སྐྱིད་གིས"ཞ་ཡས་གཟིག་ག་བརྒྱབ་བཏང་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།"ཟེར། "ཁྱོད་སློར་བུད་ར་ལམ་སྟེང་ན་ཅང་ཡོད་མེད་ར་ལྟོས་པ།" མཚོ་སྐྱིད་གིས་དབུགས་ལོན་གི་མེད།

ལམ་པ་དལ་མོ་ཤེད་ཐླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སློར་བུད། ཁུག་མ་ལག་ག་མ་བཟུང་ང་། ལམ་པ་སློར་བུད་རུང་གིས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་གཡིས་སློ་མནན་ནས་དྲང་ཤད་སེ་བུད་སོང་། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁ་ལོ་གཙུས་ནི་ར། སློར་བརྒྱབ་སོང་། ཅང་མ་འགོར་ར། ལམ་པ་ར་མཚོ་སྐྱིད་གཉིས་གི་བར་ར་ཞུང་མཐའ་ར་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་དྲུག་ཆད་སོང་། སྐབས་དེར་ཐོན་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཐང་གི་ཁུག་མ་དེ་དྲན་སོང་། ཁུག་མ་དེའི་ནང་གི་དངོས་པོར་བལྟས་ན། ལམ་པ**ཞི་མོ་མིན་ནོ**་དེ་ངོ་མ་གིས་སུ་ཡིན་ཤེས་ཐུབ་ན་ཐང་། ཐླངས་འཁོར་ལམ་གི་མཐའ་ཁ་ནས་བསྟུད་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁུག་མ་ཕྱིད་མོ་དེ་ཕང་ང་བླངས།

ཁུག་མའི་ནང་ན་སྟ་རེ་གཟིག་མིན་ད་གཞན་གཅིག་ར་མེད། སྟ་རེ་**དཔོ་ཁ་རྣོན་པོ་སྒྲ་གྲི་འདྲམ**་གཟིག ཁུག་མ་གི་ནང་ཕྱོགས་ན་ཁྲག་ཐིག་སྐམ་པོ་ཚ་རེ་ར་ཡོད། མཚོ་སྐྱིད་ལག་པ་འདར་ར་ར། སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཤེད་སྙིང་འགོ་བཙུམས།

13.1 --Adjective clauses

Adjective clauses without genitive case		
སློབ་ཁྲིད་**ང་དགའ་ནོ**་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་མ་རེད། དབྱིན་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་རེད།	The class I like is not math class but the English one.	Such an adjective clause follows the noun it describes.
ས་ཆ་**ཁུར་གི་སོང་མྱོང་ནོ**་ལུང་བ་འདིའི་ཕྱན་ན་མེད།	All the places he has ever been to are not beyond this valley.	
མུར་གེ་ལེགས་སྐྱེས་**ངས་ཉོས་ནོར**་དགའ་གི་མེད། ཁུར་གེས་**ཉོས་ནོར**་དགའ་གི་ཡོད།	She does not like the present I bought, but the one he bought.	
ཞི་ལི་**དེང་མ་ཁྱོད་ར་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནོ**་ད་ངའི་རྒད་པོ་ཡིན།	The man you married is now my husband.	

Adjective clause with genitive		
Attributive adjective clause	English	Note
ང་དགའ་ནོའི་ཟ་མ་མོག་མོག་རེད། རེད་དྲ་ང་མོག་མོག་ལས་རྒྱོར་མི་དགའ།	One of the dishes I like is dumplings. But I do not like making it.	If such a clause precedes the noun it describes, a genitive case is necessary.
དགེ་འདུན་གིས་བསྐུར་ནོའི་ཡི་གེ་དེ་རིང་འབྱོར་ཐལ།	The letter Dge 'dun sent was received today.	
སངས་རྒྱས་གིས་བཤད་ནོའི་གཏམ་ཚང་མར་ཉན་མི་ཉན། ཁ་ཡས་གཞོབ་ཡིན།	One should not accept all that Sang rgyas said; some of it are lies.	
ངས་བལྟས་ནོའི་དཔེ་ཆ་དམར་པོ་འདི་རེད། དཔེ་ཆ་ཁུར་གས་བལྟས་ནོ་རྒྱ་སྨུག་དེ་རེད།	The book I read is the red one; the brown one is the one he read.	
ཕ་མ་གིས་བཞག་ནོའི་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་ཞི་ལིས་བརྫིམས་ཚར་སོང་།	The son squandered all the property his parents left behind.	

Notes-1

1. **ནོ** is used to form an adjective clause.

In PRT	
ངས་འཚོལ་གི་ཡོད་ནོའི་དངོས་པོ་འདི་ན་ཡོད།	The thing that I am looking for is here.
དངོས་པོ་**ཁྱོས་འཚོལ་གི་ཡོད་ནོ་**གཞན་ན་ཡོད།	The thing that you are looking for is there.
In FUT	
འགྲུལ་བ་**ངས་འབོད་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**བཟང་ས་ཆ་རེ་ཡིན།	The guests whom I will invite are some good friends.
ང་ར་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་རྒྱོའི་བུ་མོ་ངས་ད་པོ་རྙེད་མེད།	I have not yet found the girl who will marry me.
In PAT	
ཟིན་བྲིས་**ངས་བཏབས་ནོ་**བོར་སོང་།	The note that I had kept was lost.
སྨུར་གི**ས་ཉོས་ཡོད་ནོའི་**ཆང་གིས་མ་བད་ཐལ།	The liquor which she had bought did not suffice.

2. **ནོ** is used with monosyllabic adjectives to form adjective clauses, with a latent definite article, e.g., ཁྱིམ་ཚང་འདི་ནས་ཞ་ཡས་**ཡག་ནོ་**སྨུར་གི་རེད། (The child who is beautiful in this family is her.) The beautiful child in this family is her. / ཤ་**ཞིམ་ནོ་**ལུག་ཤ་ཡིན། (The meat that is delicious is mutton.) The delicious meat is mutton. This particle is also used with verbs in PRT to personalize, e.g., དེ་རིང་**གཏམ་བཤད་ནོ་**སྡེ་དཔོན་རེད། The person who gives a speech is the village leader. / ཁ་རྩང་དབྱིན་ཡིག་**འདོན་ནོ་**སློབ་མ་འདི་ཟོ་མིན། People who read English yesterday were not these students.

Exercise 1 **Ask a question that the corresponding statement answers. Use the words in parentheses and ནོ་ so as to include an adjective clause in the questions.**

དཔེར་བརྗོད། Statement: མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁུག་མ་གཅིག་པང་ང་བླངས།

Question: དངོས་པོ་མཚོ་སྐྱིད་གིས་པང་ང་བླངས་ནོ་ཆེ་གཅིག་རེད། (ལེན)

Statement	Question
1. མཚོ་སྐྱིད་གི་རླངས་འཁོར་སོ་མ་སོ་ཀྲུང་གཅིག་རེད།	1. ________________________(ཉོ)
2. ཨ་ཡས་རྒན་མོ་ལོ་ལོན་ལོན་སྐྱུག་གཅིག་རེད།	2. ________________________(ནང་ང་བྱུད)
3. ཞི་མོ་ཁ་ལོ་བ་དེ་མཚོ་སྐྱིད་ཡིན།	3. ________________________(རླངས་འཁོར་བསྐོར)
4. ཨ་ཡས་གིས་མཚོ་སྐྱིད་གི་རོགས་པ་མང་ང་ངོ་མི་ཤེས།	4. ________________________ (རོགས་པ་ཡིན)
5. ཨ་ཡས་གིས་བོད་ལྭ་གཅིག་གོན་ཡོད།	5. ________________________(གོན་རྒྱུ་གོན་ཡོད)
6. ལམ་པ་གིས་ཁུག་མ་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བཞག	6. ________________________(འཛོག)

Exercise 2 **Write adjective clauses in the blanks using ནོ་.**

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** སྒོར་མོ་ངར་བསྐུར་ནོ་གིས་རེས་རེས་གོ་ཆོད་ཐལ། (སྐུར) སྒོར་མོ་སྐུར་ནོ་ཁྱོད་ཨེ་ཡིན། (སྐུར)

ཁ་བ། སྒོར་མོ་སྐུར་ནོ་ང་མིན། སྒོར་མོ་ཁྱོའི་ལག་ག་འཕྲོད་ནོ་ངའི་རྒན་མོ་གིས་བསྐུར་ནི་རེད། (འཕྲོད)

ཁྱེས་ལྟོས་ར། ས་ཞིང་ངའི་ལག་ག་________ཞིང་ས་འདི་རེད། (ཐོབ) ངའི་ལག་ག་འཐོབ་རྒྱུར་ངས་རེ་བ་ཆེ་གཅིག་མ་བཟུང་། ཁ་རྩང་ངའི་ལག་ག་སྲིད་གཞུང་གིས་________ཡི་གེ་འབྱོར་ཐལ། (སྐུར) ཡི་གེའི་ཁ་མ་ཕྱེས་གོང་ང་། ཞིང་ས་འདི་ངའི་ལག་ག་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད་བསམས་ཐལ། ང་ཞིང་ས་འདིར་ལྟ་གི་ཡོང་དུས། མྱི་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུ་གཅིག་གིས་ར་ཞིང་ས་འདིར་ལྟ་གི་ཡོད། ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་སྙན་ཞུ་ཡི་གེ་བྲིས་________ཏག་ཏག་རེད། (ཡོད) དེས་མི་ཚད་ཁོ་ཚོ་ངའི་སྔོན་ན་________རེད། (ཐོན) ང་ཡི་ཆད་ཐལ། རེད་དྲང་ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱུར་________ལས་བྱེད་པ་གཅིག་རེད། (སྐྱལ་མ་གཏོང) ཡི་གེ་________ཚང་མ་ས་ཞིང་ཐོབ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར། (འབྲི)

རེའུ་མིག་ང་________ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་ར། (སྐེར) རེའུ་མིག་ནང་ལན་མི་________འདྲི་ཚིག་ཚང་མ་ངས་བསྒྱུར་བཏང་། (ཤེས) ས་ཞིང་ང་ད་བར་________སྨུའུ་གྲངས། (ཡོད) ས་ཞིང་དེ་དག་ག་ཁེན་གི་ཡོད་ནོའི་མྱི་གྲངས་ཚང་མ་ནང་ང་འབྲི་དགོས་གི རེད་ཚང་ང་ཞིང་ས་མང་ནོ་གིས། ངས་གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་ཁ་སྐོང་ཡས་ན་མ་འདོད། ངས་ཞིང་ས་རེད་ཚང་ང་________གྲངས་ཀ་ངོ་མ་གསང་བཏང་། (དབང) རེད་ཚང་ན་________མྱི་གི་གྲངས་ཀ་ར་གསང་བཏང་། (ཡོད)

ས་ ཞིང་ ད་ ཐེངས་ ལག་ ག་ ________ འདི། (ཐོབ) རེད་ ཚང་ ང་ མཚོན་ ན་ ཧོང་ གིས་ གལ་ ཆེ་གི ལོ་ བཅོ་ ལྔ་ གི་ སྔོན་ ན་ རེད་ ཚང་ ན

________སྐྱི་གྲངས་གསུམ་རེད། (ཡོད) རེད་དྲ། ངེད་ཚང་སྐྱི་མགོ་རྫོག་གོ་ཞེ་ཐག་གིས་དར་ཐལ། ད་བཟའ་མགོ་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཡོད། འབྲུ་རིགས་ན་ཞིང་________གིས་ངེད་ཚང་ང་མ་འདང་ཐལ། (ཡོན) ད་ང་བཟའ་དཔོན་སྣུག་ག་ཐུག་ཡོད། ངེད་ཚང་མགོ་ཐོན་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ད་ཐེངས་ངེད་ཚང་ལས་དབང་ཧྲ་གི

Exercise 3 Rewrite the sentences by personalizing the bolded italic verbs.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཧམ་གཉིས་ཀས་རྒྱུན་དུ་***ཤ་ཟ།*** ངས་ནམ་ཡིན་ན་***སྔོ་ཟ།***

རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་ནོ་ཧམ་གཉིས་ཀ་ཡིན། ནམ་ཡིན་ན་ར་སྔོ་ཟ་ནོ་ང་ཡིན།

without personalizing particle

1. ཁ་རྟང་ངས་ཞ་ཡས་ཟོར་གོན་རྒྱ་***ཉོས།*** ཀན་མོ་ཁྲིམ་ནས་***བརྒྱག།***
2. ལུག་རྫི་གཞིག་གིས་***སླུ་བླངས།*** ལམ་པ་གིས་ལམ་ཁ་ནས་***སེམས་ཤོར་***སོང་།
3. ཨ་ཅེ་ར་སྒྲུ་མོ་གཉིས་ཀ་ཚོང་རྒྱག་གི་***འགྲོ་***རྒྱུ་རེད། ང་ནང་ནས་***འདུག་དགོས།***
4. དཀོན་མཆོག་མཚོ་མོ་***ཡག་གི*** སྨུར་གེའི་སྐྱིང་སྲིང་གཞན་པ་ཟོ་དེ་མོ་***མིན།***
5. ཨ་ཁུ་གིས་དངོས་པོ་***ཉོས་ན།*** སྒོར་མོ་ངས་***སྤྲེར་དགོས།***
6. སྨུར་གེ་བྲིས་ན་མགྱོགས། ཚེ་རིང་བྲིས་ན་***དལ།***
7. བློ་ལྡན་གིས་བོད་ཡིག་***ཁྲིད་སོང་།*** སློབ་མ་གསུམ་གིས་བོད་ཡིག་***སྦྱངས་གི***

with personalizing particle

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________
7. ____________________

Exercise 4 Complete the statements with the appropriate tense forms of the verbs in parentheses, ནོ, and མཁན.

དཔེར་བརྗོད། ད་ནངས་ཧ་སློལ་ནོ་ང་ཡིན། (སློལ) གོ་རེ་སྲིག་ནོ་ཨ་མ་རེད། (སྲིག)

1. ཁྲིམ་ཚང་འདི་ན་ཀྲད་པོ་གཞིག་ར་ཀྲད་མོ་གཞིག་ཡོད། ནང་ལས་______ཀྲད་མོ་རེད། (ལས) ཕྱི་ལས______ཀྲད་པོ་རེད། (ལས)
2. སྐྱི་ཤེས་བྱ་______ར་ཤེས་བྱ་______ཞོང་གིས་མི་གཅིག་ཟེར། (མེད) (ཡོད) རེད་དྲ་མཁས་པ་འཕྱུགས་ན་འདོམས་གང་། གླེན་པ་འཕྱུགས་ན་མཐོ་གང་ཟེར།
3. སློབ་མ་________ར་________སོ་སོར་བགར་བཏང་། (བརྩོན་འགྲུས་ཆེ) (བརྩོན་འགྲུས་ཆུང) ང་སློབ་མ་________ནང་ན་ཡོད་གི (ཧུར་བརྩོན་ཡས)
4. མེ་ཏོག་དཔྱིད་ཀ________ད་དགུན་གཞུག་ག་བཀད་གི་ཡོད། (བཀད) དེ་དེང་སང་ནམ་ཟླ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།
5. གློག་གླད་འདི་ངས________རེད། (ཉོ) རེད་དྲ་དེ________ངའི་སྤྱུན་ཡ་ཁེར་རོ་ཡིན། (བཀོལ)
6. འོ་མ་མི་འཐུང________དཀོན་མཆོག་ཡིན། (ཟེར) རེད་དྲ་རྒྱུན་དུ་ཁུར་གེས________འོ་མ་ཏག་ཏག་རེད། (འཐུང)

7. རྒྱུན་དུ་________(གཤོབ་གཏམ) ________ཞིང་། (ཡིད་ཆེས) དཔེར་འཇོག་ག་བླ་མ་ཚེ་རིང་ཁྲིགས་སེ་རེད། ཁྱུར་གེ་གཤོབ་ཀྱུལ་ཨ་ཏུམ་གཟིག་ཡིན།

8. ཤ་ཧེ་བརྒྱུགས་ཧེ་བརྒྱུགས་རེད། ཁྱུར་གེ་ཁོ་ཐག་གིས་རྟལ་སྦྱོང་ང་མི་______ (འགྲོ) ཟ་མ་ཡང་མང་ང་______ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ)

9. ཁྱོད་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་བྱ་བ་སྒྲུབ་________དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང་ཡིན། (སྒྲུབ) ____________ར་ཁྱུར་གེ་རེད། (ང་རྒྱལ་ཆེ)

10. བྱ་བ་ངས་________སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། (འདེམ) རེད་དྲུང་དེའི་ཐོག་ག་བསམ་པ་གཏན་ནས་མི་འཁོར་གི

13.2 --More uses of ནོ་

Adjective clause subject with personalizer--present tense mood		
Tibetan	English	Note
རྒྱུན་དུ་མི་གཞན་ན་ཤ་ཚ་ནོ་གིས་རང་དོན་དེ་མོ་མི་བསམ།	People who care about others do not care much about their own business.	verbs in the adjective clauses are in PRT
ངེད་ཚང་གི་ལས་ཀ་ལས་ནོ་ང་ཡིན།	I'm the person who gets things done.	
འདི་བ་ཚང་གི་ལུག་འཚོ་ནོ་ཁ་རྟང་དེ་རིང་ན་གི་ཡོད།	The person who herds this family's sheep has been sick recently.	
Adjective clauses that modify nouns in past tense mood		
གློག་བརྙན་ངས་བལྟས་ནོ་བོད་གི་འཚོ་བ་གི་ཕྱོགས་རེད།	The movie I watched was about Tibetan life.	❶verbs in the clause are in PAT ❷auxiliaries may follow verbs to clarify tense
རི་མོ་རིག་ལྡན་གིས་བྲིས་ནོར་དགའ་རྟགས་ཐོབ།	The painting Rig ldan drew won a prize.	
ཞི་མོ་ཁོ་དགའ་སོང་ནོ་ཁམས་ནས་རེད།	The girl he fell in love with is from Khams.	
Adjective clause subject--future tense mood		
གློག་བརྙན་སང་ཉིན་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རེད།	The movie that will be shown tomorrow is from the USA.	verbs in the clause are in FUT
སང་ལོ་ངས་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་རྒྱ་ཡིག་ར་དབྱིན་ཡིག་ཡིན།	What I will study next year are Chinese and English.	
ཚོགས་ཐོག་ནས་གླེང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་སྒྲིག་ལམ་གི་སྐོར་རེད།	The issue that will be discussed at the meeting is about the regulations.	

Notes-2

ནོ་ often implies a noun in an adjective clause. In this case, the noun is not vocalized since it can be inferred from the context, e.g., ❶in subject: ང་**ཐུག་ནོ་**ཁོ་ཡིན། (The person) I met is him. / ངས་**བཏོན་ནོ་**གེ་སར་གི་སྒྲུང་ཡིན། What I read is the Gesar epic; ❷in object: ངས་**སྣུམ་མེད་ནོ་**ཟ། I eat (food) that contains no fat. However, in order to emphasize, it is vocalized, e.g., ང་**ཟ་ལར་ལུག་འདེད་ནོ་**གཞིག་ག་སྒུག་གི་ཡོད། I am waiting for a Salar who transports sheep. / **ཞི་མོ་ཁྱུར་གེ་དགའ་ནོ་**ངའི་དེང་མ་གི་དགའ་རོགས་རེད། The girl he loves is my ex-girlfriend.

Exercise 5 Translate the English phrases into Tibetan and complete the Tibetan statements.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: བོད་གི་དཀྲུགས་ཇ་འཐུངས་མ་མྱོང་ནོ་གཞིག་བོད་གི་ནངས་ཇ་དགའ་རྒྱུ་མ་རེད།

English version: A person who has never drunk Tibetan butter tea...

Blanks to fill in	Complement	English Version
1. ____________	སྤྱིར་བཏང་གིས་རྫ་ས་བགོ་ནི་རེད།	A family which has two sons...
2. ____________	སྟོ་ཆེ་གཞིག་མི་ཟ།	A Tibetan who often eats meat...
3. ____________	འབྲོག་ལས་ལས་མི་ཤེས།	A farmer who lives in an agricultural area...
4. ____________	སྤྱིར་གིས་བོད་ལྗོངས་ང་དངོས་པོ་སྐྱེལ་གི་ཡོད།	A businessman who often goes to Lhasa...
5. ____________	རྒྱལ་ནང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི་ཡོད།	A herder who does not know Chinese...
6. ____________	རྒྱུན་དུ་ཁྲིམ་ནས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྟ་རྒྱོར་དགའ།	A child who does not want to go to school
7. ____________	གྲོང་ཁྱེར་ནས་རྩམ་པ་དྲན་གི་ཡོད།	Tibetans who often eat *rtsam pa*...
8. ____________	རྫ་ས་གཞན་པའི་ལག་ནས་གླུ་གི་ཡོད།	The nomads who have a lot of livestock...
9. ____________	ད་བར་སྔོར་མོ་མང་ང་རག་གི་ཡོད།	The farmer who sells vegetables...
11. ____________	དབུས་ནས་ཕྱིར་ར་ཐོན་རུང་རེད།	The pilgrim who looks tired...

Exercise 6 Write appropriate verb tense forms in parentheses and ནོ in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བསླབ་བྱ་དགེ་རྒན་གིས་བྱིན་ནོ་གཏིང་གིས་བརྗེད་སོང་། (སྟེར) ད་ང་དེ་རིང་འགྲོ་ས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

1. མདང་དགོང་ང་ཕྱིར་ར་མགྲོན་ཁང་ང་ཡོག་ནོ་འཕྱི་སོང་། སྔོ་__________གིས་ང་ནང་ང་འགྲོ་གི་མ་བཙུག (སྲུང)
2. སློག་བརྙན་གི་པ་སེ་__________ངའི་ཕུ་བོ་གི་ངོ་ཤེས་གཞིག་རེད། (འཚོང) ཁྱུར་གེས་ང་པ་སེ་མེད་ར་སློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་བཙུག་ཐལ།
3. ཞི་ལི་ང་ད་ནངས་ལམ་ཁ་ནས་__________ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་གཞིག་རེད། (ཐུག) རེད་དྲ་ངས་གསལ་པོ་ཤེད་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ།
4. དཀོན་མཆོག་སྒྲོལ་མ་གིས་ __________མལ་ཧོ་རྒྱོ་རེད། (ཤེས) ཇ་འཐུང་རྒྱོ་རེད། མྱི་གི་བླ་སྒྲུལ་རྒྱོ་རེད།
5. དངོས་པོ་__________ཚང་མ་གསར་པ་རེད། (ཉོ) རེད་དྲ་ནང་ནས་གོན་རྒྱུ་གསུམ་མ་སྐྱོན་ཡོད་གི
6. ངའི་ལག་ན་__________སྔོར་མོ་ཚང་མ་ཞི་མོར་བྱིན་བཏང་། (ཡོད) ད་ང་ཕྱིར་ར་འགྲོ་སྤྱད་གི་ལམ་གྲོན་ར་མེད།
7. ཨ་མ་__________ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་ཡིན། (སེམས་ཐོགས) ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་མྱི་མདོ་མེད་ཨ་ཏྲམ་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས།
8. སྲོག་ཆགས་ཡ་མཚར་ཁྱུར་གེས་__________རི་དྭགས་ཁང་ན་ཡོད་ཟེར། (རིག) ང་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

9. སློབ་མ་_______________གསུམ་པོ་སློབ་གྲྭ་ནང་ནས་འགྲོ་གི་བཙུག་བཏང་། (སྒྲིག་ལམ་མ་འགལ) སྙིང་མ་རྗེ།

10. ང་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། ལུག་ང་ཨ་ཁུ་གིས་ __________བཤས་བཏང་གཞིག (འདང་ཆེ) ང་ཉིན་གང་ངོར་མ་སྐྱིད་ཐལ། ངའི་ཨ་ཕ་གཤིན་རྗེ་གཞིག་རེད།

13.3 --Review of ནོ

Tibetan	English
Adjective clause in present tense mood	
Tibetan	English
ངས་ད་ལམ་ཁ་ན་**ཟ་ལར་ལུག་ཉོ་ནོ་**གཞིག་ག་སྒུག་གི་ཡོད།	I am waiting on the road for a Salar (person) who buys sheep.
ངའི་ཧྲང་མོ་གིས་ཟ་མ་**སྣུམ་མེད་ནོ་**ཟ། སྣུམ་ཆེ་ན། སྨུར་གེ་སྐྲག་གི་ཡོད།	My sister eats food that does not contain fat; she gets scared if food contains much fat.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་**སློབ་ཁྲིད་ར་མི་ཡོང་ནོར་**ཆད་པ་གཙོད།	The teacher punishes the students who are absent from the class.
Adjective clause in past tense mood	
Tibetan	English
དཔེ་ཆ་འདི་**ཁ་རྩང་ངས་པོར་སོང་ནོ་**རེད། དེ་རིང་རྙེད་རྒྱུ་ཡིད་ལ་ར་མ་དྲན།	This book is the one I lost yesterday. I had never thought I would find it today.
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་**དབང་ལྡན་གིས་མ་ཟོས་ནོ་**ཚང་མ་ཡར་འཛོག་ཡས་བཏང་།	The mother finished all the food that Dbang ldan had not eaten.
ཏ་མ་གཉིས་ཀས་ཁོ་གཉིས་གི་ཞི་མོ་**ངའི་སེམས་ན་ཡོད་ནོ་**གཞན་ན་ཚང་ས་བརྒྱབ་བཏང་།	The parents betrothed their daughter, with whom I fell in love, to another man.
Adjective clause in future tense mood	
Tibetan	English
མྱི་མང་གིས་**རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་གཙོ་འཛིན་ན་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**དེ་རིང་རིག་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།	Many will be able to see the person who will be the leader of this country.
ངས་**ངའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**ཟེ་འདིར་པོས་ཡོད།	I have asked everyone, who will take part in my class, to come here.
ཨ་ཕ་གིས་གཏམ་**ཨ་མ་གིས་གོ་ན་འདོད་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**འགོ་མ་འགོར་བཤད།	The father told much news and first was what the mother would like to hear.

Notes-3

1. **རྒྱེུ** and **རྒྱུ** are discussed in more detail in Notes 4, 5, and 6 in Chapter Eight in connection with infinitive adjective clauses. Refer to these notes to do the following exercises.
2. **ནོ**: If an adjective clause is in future tense, infinitive adjective clauses are often used in place of ནོ-included adjective clause, e.g., དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་དགེ་རྒན་ནད་པ་ལ་ལྟ་གི་**འགྲོ་རྒྱེུའི་**དུས་ཚོད་ཡིན། This afternoon is the time to visit the sick teacher. / དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་དགེ་རྒན་ནད་པ་ལ་ལྟ་གི་**འགྲོ་ནོའི་**དུས་ཚོད་ཡིན། This afternoon is the time of visiting the sick teacher. / འདི་ཁུར་གིས་ཉོས་ན་**འདོད་རྒྱེུའི་**དཔེ་ཆ་རེད། Or, འདི་ཁུར་གིས་ཉོས་ན་**འདོད་ནོའི་**དཔེ་ཆ་རེད། This is the book that he will want to buy.

Exercise 7 Translate the English phrases into Tibetan and complete the Tibetan sentences.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: ང་སྤྱི་ཡིད་ཚིམ་རྒྱུ་མེད་ནོའི་མི་ར་འགྲོགས་ན་མི་འདོད།

English version: People who are difficult to satisfy.

Subject	Tibetan version	Verb	English version
1. ཟླ་བ་གི་ཕྲང་མོ་	______	དགའ་གི་མེད།	Her husband who has cheated her
2. ངས	______	མི་རེག	Things that I need urgently
3. མཚོ་མོ་ར་མོ་གི་ཐད་པོ	______	ངོ་ཤུག་སོང་།	Someone who they both know
4. ངའི་སྤུན་ཡ	______	ཧོང་གིས་དགའ།	People who are honest
5. ཚོང་རྒྱུག་རྒྱོ	______	ཡིན།	Something that I want to do
6. སློབ་མ་ཟོ་	______	དགའ་གི་ཡོད།	The teacher who speaks very clearly
7. ང་	______	ཞེ་སྣང་ཆེ།	People who only flatter
8. ངས་	______	ཡིད་ར་མི་དྲན་གི	All that I have learned yesterday
9. དགུན་ཁ་གྲང་རྒྱོ་	______	མིན།	An issue he cares about
10. རྩེས་རིག་སྦྱོང་རྒྱོ་	______	རེད།	A task I do not like to do
11. ངས་	______	དེ་མོ་རིག་མ་མྱོང་།	A person who is good-looking
12. ངའི་ཐན་མོ་	______	ཡིན་དགོས།	A girl who is always good-tempered
13. ངའི་ཁ་ལོ་བ་	______	རེད།	A reliable person who I like
14. སྲ་སེས་ཡར་ལངས་རྒྱོ་	______	མིན།	Something I want to do

Exercise 8 Write an appropriate adjective clause in the blanks, using appropriate verb tense forms in parentheses and articles.

དཔེར་བརྗོད། ང་ར་ངའི་རོགས་པ་མང་ང་གིས་མཉམ་པས་ཟ་མ་ཟོས། ཟ་མ་ངས་ཟོས་ནོ་ཚང་མ་བསྐུགས་བཏང་། (ཟ) ངའི་མཉམ་པས ཟ་མ་ཟ་ནོ་ཟོར་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད། (ཟ)

1. འདི་སངས་རྒྱས་གི་ས་གནས་མིན་ཁ་རེད། སངས་རྒྱས་གིས______________མིང་བྱང་ཁྲོའི་ལག་ན་ཨེ་ཡོད། (སྟེར)
2. ངའི་ལག་ན་གློག་བརྙན་གི་པ་ས་ལྷག་མ་གཉིས་ཡོད། ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ན་______________སུ་ཡོད། (འདོད)
3. ང་མིན། གོན་རྒྱུ་འཕྲུད་སྤྱད་གི་གློག་སྒོ་______________ང་མིན། (འབྱེད) ང་བོན་དུས་གློག་སྒོ་ཕྱེས་ཡོད་གི
4. སྣངས་འཁོར་ལམ་དཀྱིལ་ནས་______________སུ་རེད། (འཛོག) མགོ་མེད་ལུགས་མེད། སྣངས་འཁོར་གཞུག་ནས་________ཚང་

མ་འགྲོ་ཐུབ་གི་མེད། (ཡོང)

5. ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ཤི་པོ་ཚང་ནས་ཡི་གེ་གཟིག་རྙེད་སོང་། ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ད་ཡི་གེ་དེ་__________རྩད་གཅོད་གི་ཡོད། (འབྲི)
6. སློབ་མ་སློབ་སྐབས་འདིའི་བུ་དགའ་__________་ངའི་ཧྲང་མོ་རེད། (ཐོབ) ངའི་ཨ་མ་གིས་ཡང་ངའི་མདུན་ནས་མུར་གེ་ཧྲ་སྤྲོལ་རྒྱུན་སྤྲོལ་བཤད་རྒྱུ་རེད།
7. ངེད་ཚོའི་འཛིན་གྲྭ་ནང་ནས། སློབ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་__________མཆོ་མོ་ཡིན། (ཧྲ) རེད་དྲ། ལོ་གྱུངས་ང་དགའ་རྟགས་__________མུར་གེ་མ་རེད། (ལོན)
8. མི་སུ་གཟིག་ག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་__________ངས་ཤེས་གི (དགོས) དེང་སང་མང་ཚོགས་ཚོ་ངེས་ངེས་སྙིང་མ་རྗེ། འཚོ་བ་རྗེ་སྡུག་རེད།
9. གསར་བུ་འདི་རྒྱ་གར་ནས་ཡོང་ནི་རེད། ཁྱུར་གེ་རྗེ་མོ་བླ་རིའི་སྟེང་ང་__________རེད། (འགོ)
10. ཁྱིམ་ཚང་བརྩམས་སྒྲུང་གི་ནང་ན་ཞིབ་འབྲི་ཡས་__________ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཁྱིམ་ཚང་དབང་ཅན་གཟིག་རེད། (ཡོད) དེ་བ་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཅིངས་འགྲོལ་གི་སྔོན་ན་མཇུག་རྫོགས་སོང་།
11. ངེད་ཚང་གི་ཞ་ཡས __________ཞ་ཡས་གཞན་པ་ཟོ་སུ་སུ་རེད། (གཉོག) ཁྱོས་ང་བཤད་ན་ཨེ་ཆོག
12. ངེད་ཟོའི་སྡེ་བ་གི་མི་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་__________ད་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་ཟེར། (འཛིན་བཟུང་ཡས) ཁོ་ཟོ་དེང་མ་གནའ་རྫས་__________ཡིན། (ཚོང་རྒྱག)

Exercise 9 Write adjective clauses in the blanks using appropriate verb tense forms in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ང་མི་བདུན་གི་མཉམ་པས་གནས་མཇལ་ར་སོང་། <u>གནས་མཆོག་མྱིང་ཆེ་ནོ</u>་མང་ང་གཟིག་ག་སོང་། (མྱིང་ཆེ)

Mick John ཁྱོད་ད་ཐེངས་ཨ་མདོར་སོང་ནོ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

John ང་པེ་གིས་མ་སྐྱིད་ཐལ།

Mick ཆི་གཟིག་མ་ཉན་ནས། ཁྱོད་དགེ་རྒན་ར་སློབ་གྲོགས་ཟོའི་མཉམ་པས་སོང་ནི་རེད། ________ད་པོ་ས་གནས་གི་ཨ་མདོ་བ་གཟིག་རེད། (ལམ་ཁྲིད)

John སྣངས་འཁོར་དེད་ཟོས་__________མི་ཧྲ་གི (གླ) སྣངས་འཁོར་བདེ་མོ་མ་རེད། མགྱོགས་མོ་ར་མ་རེད།

Mick སྣངས་འཁོར་དཔལ་ན་ཧྲ་གི་མོ། བདེ་འཛུགས་རེད། དེ་མིན་ད་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཨ་མདོ་ནས་__________སྨྱོན་པ་ཏག་ཏག་ཡིན། (སྣངས་འཁོར་སྐོར)

John ཨ་མདོ་གི་ཟ་མ་ང་མི་ཁམས་གི __________ངས་གཏོང་མི་ཐུབ་གི (ཟ) ངའི་ལམ་རོགས་གཞན་པ་ཟོ་ར་གནད་དོན་འདི་ཡོད་ཐལ།

Mick ངས་བལྟས་ན། ཁྱོས་__________ཤ་ཏག་ཏག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ) ཤ་ཟ་གྲོ་མང་སོང་ན། མཚམས་མཚམས་མ་རྩ་འགག་འགྲོ།

John ____________ར་____________ཕྱི་རྒྱལ་གི་ལྷ་སྒོར་བ་རེད། (རིག) (གོ) ང་ཨ་མདོར་རང་གིས་རིག་མ་
____________ལྷ་གི་སོང་། (སྐྱོང) རེད་དྲ། གང་ཡིན་ས་ན། ཕྱི་རྒྱལ་གི་ལྷ་སྒོར་བ་རེད།

Mick ཁྱོའི་མཉམ་པས་ ____________སྨྱི་ཟོ་ཆེ་མོ་རེད། (འགྲོ)

John ཁོ་ཟོ་ར་དེ་མིན་དེ་རེད། ལམ་ནས་འགྲོ་རོགས་མང་ན། དོན་དག་མང་གི ཟ་མ་ངས་________གན་གིས་མི་འདོད། (འདོད)
ཟ་མ་གན་གིས་འདོད་ནོ་ངས་མི་འདོད། ཛ་སྐལ་གཞིག་ཟོས་ན་དུས་ཚོད་ཆ་རེ་དགོས་གི དོན་དག་ངས་བལྟས་ན་ཡ་མཚར་
________། (ཡིན) འགྲོ་རོགས་ཁ་ཡས་ཞེན་པ་ལོག་གོ་གི

Mick ཁྱོས་འདྲ་པར་ཨེ་བླངས།

John ངས་འདྲ་པར་མང་ང་གཞིག་བླངས་ང་། རེད་དྲ་བདུན་གཅིག་གི་གཞུག་ནས། ངའི་པར་ལེན་སྣྱུད་བརྐུས་སོང་། ངས་
____________ཚང་མ་ར་བརྐུས་སོང་། (པར་ལེན) ཁྱོས་བལྟས་ན་འདོད་ན་ར།

Mick ཞེ་སྡུང་མ་ལངས། ཁྱོས་ས་གནས་གི་སྨྱི་ར་ཁ་བརྡ་ཨེ་ཡས།

John ངས་འདི་ནས་____________ཨམ་སྐད་གིས་གོ་གཅིག་ར་མ་ཚོད། (སྐྱོང) སྐད་ཆ་གཞན་གིས་____________ངས་ཏ་མ་
གོ (བཤད) ངས་བཤད་ནོ་གཞན་གིས་གོ་བ་མ་ལོན་ཐལ།

Mick ཨ་མདོ་ནས་དངོས་པོ་གོང་བདེ་ཟེར། ཁྱོས་ཉོ་ཆ་མང་ང་ཨེ་བརྒྱབ།

John ཉོ་ཆ་མ་བརྒྱབ། དངོས་པོ་འདི་ནས་____________མང་སོང་། (འཁྱེར) ཨ་མདོ་ནས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་མ་དགོས་ཐལ།

Mick དེས་ན། ཁྱོས་ཨ་མདོ་གི་ནམ་ཟླ་ཅིག་ཤོད་དྲ།

John ངེད་ཚའོ་ཨ་མདོར་ཐོན་གི་རས། གནམ་སྟོན་པོར་____________ཆར་རེད། (ཡོད) ཆར་བསྟུད་རས་ཉིན་མ་གསུམ་མ་
བབས་ཐལ། དེའི་གཞུག་ནས་ཉི་མ་བཙན་པོ་ཐོན་ནས། ངའི་ལུས་གི་ཤུན་པགས་ར་འཚིག་ཐལ།

Mick ཨ་མདོ་མིན་ད་ཁྱོད་ས་ཆ་གཞན་པ་གང་གང་ང་སོང་།

John ང་ལྷ་སར་སོང་ན་འདོད་ཐལ། རེད་དྲ་ཚོག་མཚན་ཡི་གེ་གཞིག་མེད་ན། ཕྱི་གླིང་བ་ལྷ་སར་སོང་ན་མི་ཚོག་གི ཚོག་མཚན་ཡི་གེ་
ལེན་རྒྱུར་____________སྒོར་མོ་སྟོང་ཚོ་གཉིས་ཀ་ངས་སྟེར་ན་མ་འདོད། (མགོ)

Mick ཁྱོད་འདི་སྙིང་མ་རྗེ།

John རེད་དྲ་ངས་རོགས་མོ་གཞིག་རྙེད་ཐལ། ཞི་མོ་ངས་____________ནང་ནས་མུར་གེ་ཨ་ཏྲུ་གིས་ཡག་ནོ་རེད། (ཞེས) ངའི་
མིག་ནང་ན་མུར་གེ་ཏག་ཏག་རེད། ང་ད་དེ་ཕྱིར་ར་ཨ་མདོར་འགྲོ་འདོད་གི

13.4 --Adjective clause: temporal and locative

Adjective clause--temporal		
Tibetan	**English**	**Note**
ཟླ་བ་བཞི་བ་བོད་རིགས་གིས་ཆོས་ལུགས་གི་ཆོ་ག་མང་ང་སྤེལ་ནོའི་དུས་ཚོད་གཟིག་ཡིན།	The fourth lunar month is a time when Tibetans hold many religious rituals.	A genitive case marker follows ནོ་ to modify a temporal concept such as a specific day and year.
ལོ་སར་ངེད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་མཉམ་འཛོམ་ཡོང་ཐུབ་ནོའི་དུས་ཆེན་ཁེར་རོ་རེད།	The New Year is the only festival during which all my family members can get together.	
༢༠༠༧་ལོ་ཀྲུང་གོ་ནས་དོན་ཆེན་མང་ང་འབྱུང་ནོའི་ལོ་གཟིག་རེད།	The year 2007 is the one during which many events took place in China.	
དུས་ཚོད་དགུ་བ་ནས་བཅུ་བ་གི་བར་ངཨ་ཧྲུ་གིས་མི་ཁོམ་ནོའི་དུས་ཚོད་ཡིན།	From 9 to 10 o'clock is the time when I am busiest.	

Adjective clause --locative		
Tibetan	**English**	**Note**
ཨ་ཅེ་བསྡད་(ནོའི)་ས་ནས་ང་འདུག་རྒྱུས།	I will stay in the place where my sister stayed.	ས put after ནོའི points out *where*. In such statements, ནོའི is often not vocalized.
རྒྱལ་ཁབ་མི་ཉུང་(ནོའི)་ས་ན་སྒྲིག་ལམ་ར་ཡོད།	The countries which have a small population are well organized.	
འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཡིན་(ནོའི)་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཚང་མ་གི་རེ་བ་རེད།	Everyone hopes to live in places where life is comfortable.	
རོགས་མོ་འདུག་གི་ཡོད་(ནོའི)་ས་ལུང་ཁོག་ར། ཞི་ལི་འགྲོ་གི་ཡོད་(ནོའི)་ས་རི་སྒང་རེད།	The girlfriend lives in a valley but her lover lives on a mountain.	
རྒྱལ་ཁབ་ང་སོང་(ནོའི)་ས་གི་ནང་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་ཡོད།	The USA is among the countries that I have already been to.	

Notes-4

ས is attached to verbs to modify *where*. Such combinations could be taken as quasi-nouns or as a clause, e.g., ཁྲུར་ གེ་ **འགྲོས་** ལན་ ཀྱིག་ ཡིན། Lanzhou is the place where he goes. / ཁྲུར་ གེ་ **སོང་ས་** ལན་ ཀྱིག་ཡིན། Lanzhou was the place where he went.

Exercise 10 **Write ནི, ས, genitive case markers, and postpositions in the blanks and complete the sentences. Use adjective clauses and the correct tense forms of the verbs in parentheses.**

དཔེར་བརྗོད། ས་ཆ་བརྟན་ཆེ་ས་གཞིག་ནས་བསྟོད་བསྟོད་རས། (བརྟན་ཆེ) ང་མཐའ་མཇུག་ཨ་མདོར་ཕྱིར་ར་སོང་། ཨ་མདོ་ནས་ས་ཆ་སྐམ་ཆེ་ནོ་གིས། ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ངའི་ཁ་ངོ་ཚང་མ་གྱོང་ཐལ། ཨ་མདོ་རང་གི་ལག་ཆགས་ས་ཡིན་ན་ར། (ལག་ཆགས)

1. སློབ་གྲྭ་ངའི་ཞི་ལི་གིས་དཔེ་ཆ་__________(འདོན) ངའི་ཁྲིམ་མཆོས་གི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ར་དཔེ་ཆ་འདོན་གི་ཡོད།
2. སྒྲིར་བཏང་གིས་ངའི་སྒྲུན་ཡ་ར་དེད་གཉིས་ཀ་__________གཅིག་ཡིན། (འདུག) རེད་བྲ། སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་ང་ཁྱུར་གེ་པེ་ཅིན་གི་སློབ་གྲྭ་སྐད་རིགས་__________གཞིག་ན་ཡོད། (སྦྱོང)
3. ཞ་ཡས་ཉལ་__________ནས་འུར་མ་རྒྱུག ཁྱུར་གེ་ད་པོ་གཉིད་གིས་འདང་མེད། (ཡོད)
4. སྔོར་ཐོན་ནི་ར། ངས་ཆར་གདུགས་མེད་ནོ་ཤེས་སོང་། ཐལ་ཆེར་ང་__________གླིང་ཀ་ནང་ནས་བརྗེད་སོང་། (འདུག)
5. རྒྱུན་དུ་ཆར་__________གཞིག་ནས་ང་འདུག་ན་མི་འདོད། (འབབ) སྤོ་ར་སྤོང་ངོ་__________སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་ར། (ཡོད)
6. ངས་__________ཆང་ཁང་གི་ནང་ཡིན། (ཁ་པར་གཏོང) འདི་ནས་འུར་ཆེ་གི འདི་ན་ཡོད་ནོའི་ཚང་མ་སྐད་མགོ་ཨ་ཧ་གཞིག་མཐོ་གི
7. John ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུར་དགའ། ཁྱུར་གེ་བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ག་སོང་། ཁྱུར་གེས་ད་ཁྱུར་གེ་__________སྐོར་གི་དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི་གི་ཡོད། (འགྲོ) དཔེ་ཆ་ཁྱུར་གེས་__________དགའ་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (འབྲི)
8. **ཚེ་རིང་།** ངོ་དགོང་ང་__________ཟ་མ་ཟ་གི་ཡོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།(འདུག) **དོན་འགྲུབ།** ང་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། རོགས་པ་གཞིག་གིས་__________གཞིག་ག་འགྲོ་ཟེར། (བྲོ་རྩེ)
9. ངས་གོན་རྒྱུ་__________བཞི་མདོ་གི་ཚོང་ཁང་དེ་ཡིན། (ཉོ) གོན་རྒྱུ་གོང་ཧོང་གིས་བདེ་གི གོན་རྒྱུ་__________གི་རྒྱུ་སྤུས་མི་དགའ་ན་ར། (གོང་བདེ) དེ་བ་ཚང་ནས་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།

Exercise 11 **Put in temporal adjective clauses.**

དཔེར་བརྗོད། ཟླ་བ་དགུ་བ་ང་པོ་ལིན་ན་མེད་ནོའི་ཟླ་བ་གཞིག་རེད། ཟླ་བ་དགུ་བ་ང་ཨ་མདོར་འགྲོ་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་གཞིག་རེད།

1. གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་སྔ་མོའི་དུས་ཚོད་____________________ཡར་ར་ལངས་________________།
2. ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཏ་མ་____________________ཟླ་བ་_____________________________།
3. ཟླ་བ་རེ་རེ་གི་ཚེས་པ་__________________ཟླ་ཕོགས་________________________________།
4. བདུན་ཕྲག་གཅིག་གི་ནང་ང་ངས་ངལ་གསོ་____།
5. གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་____________________ང་ཨ་ཏུ་གིས་ཁྲིམ་_________________________།
6. ལོ་རེ་རེ་གི་ཟླ་བ་__________ཚེས་པ་__________________ང་སྐྱེས་______________________________།

7. འགོ་བ་གིས་ང་ལ་གཞི་གཞི་གཏོང་དུས་ངའི་སེམས________________________________།

8. དུས་ཚོད་________________ངས་གྲུང་ཇ་________________________________།

9. ངའི་ཁམས་མི་དྭངས་________________________ང་ལྷོགས་གི་ཡོད་________________________།

10. ཚད་པ་གི་ནང་ནས་ལས་ཀ་ལས་དུས་སྐོམ་ཆུ་ཨ་ཏུ་གིས་མཁོ________________________________།

Exercise 12 Fill the blanks with adjective clauses to modify place, people, or something. Use the appropriate tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་གཉིས་ཀ་སོང་སོང་ཡས་རི་མགོ་གཞིག་ག་ཐོན་བཏང་། ཡོང་ས་བསེ་ཚང་སྡེ་བ་ཐག་རིང་ཐག་རིང་ན། (ཡོང) ངེད་གཉིས་ཀ་ འགྲོ་ས་ད་བོ་ཐག་རིང་རེད། (འགྲོ) ངེས་མི་ཚད། ཟ་མ་ལམ་ནས་ཟ་རྒྱུ་ར་ཟོས་ཚར་སོང་། (ཟ) ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་།

ངེ་རིང་ང་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་གི་མགོར་____________ཉིན་མ་དང་པོ་རེད། (འགོ) ད་ང་ཆད་གི སྐྱིད་པ་འདར་ར་ར། རི་སྣེད་འདི་ན་ད་ང ____________གཞིག་མེད་གི (འགྲོ) རེད་དྲ། ང་ཡི་ཚད་གི་མེད། ངའི་རྐང་བ་བསྟུད་རས་ཁྲུག་འཛར་གི་ཡོད་ན་ར། མགོ་ལོག་གི་རྨ་ཆེན་རྫོང་ཞེ་ཐག་གིས་ས________(སྐྱིད)། ____________གཞིག་རེད། (ཡིད་དབང་འཚོར) དེའི་ཐོག་ག་ད་སྐབས་ས་ཆ་འདི་ཨ་ཏུ་གིས་____________དུས་རེད། (སྐྱིད) རི་འདབས་གི་ཆུ་ར་ལུང་བ། མདུན་ཕྱོགས་གི་རི་ངོས་གི་ཤུག་སྡོང་། གསོན་ཉམས་ཆེ་མོ་གཞིག་ལྡན་གི རེད་དྲ་ད་ང་ཤེ་ལ་ཁད་ཡོད་གི ད་ང་ཆུ__________གན་ན་ཡོད་རྒྱུ་ན། (ཡོད) ངས་ཆུ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ལམ་སང་འཐུང་རྒྱུ་རེད།

ང་མགོ་ལོག་ག་དེང་ཐོག་ཐོན་དུས་དཔྱིད་ཀ་__________སྐབས་རེད། (ཡལ་གི་ཡོད) ངས་བད་ཚོད་ར་ཐུབ་ཚོད་གིས་ང་རང་གེ་ _________མི་ཚང་མ་རྒྱུས་ལོན་ཨ་རྫ་གཞིག་ཡས་ནས། (འདུག) རེད་དྲ་ས་གནས་གི་བོད་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི རེད་དྲ་ཨ་མདོའི་སྐད་_________མགོ་ལོག་གི་ཡན་གཞིག་མེད། (སྦྱོང) ངས་ཆེ་གཞིག་མི་གོ་ན་ར། ངས་__________དུས་ཚོད་ནང་ང་། (སྦྱོང་བ་ཡས) ངས་བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་ཡས་ནས། ད་ངས་ངའི་ལམ་__________ ར་ཁ་བརྡ་ཡས་ཐུབ་གི (ཕྱིན) དེ་མིན་ད་རི་ཁྲོད་ངེད་ཟོ་____________འདི་ན་བཙོས་ཀ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། (ཡོད)

ངའི་འགོ་རོགས་གཅིག་དབྱིན་ཇི་ནས་____________སློབ་མ་གཞིག་ཡིན། (ཡོང) ཁྲུར་གེ་མི་དཀའ་གཞིག་ཡིན་ན་ར། སྣ་ཐུང་ཨ་ཧུམ་གཞིག་ར་རེད། ངའི་སྟུན་བཅད་རས་____________ཁྲུར་གེ་རེད། (འགོ) ང་དཔལ་མོ་ཡིན་ནོ་གིས། ཁྲུར་གེས་འཁང་ར་རྒྱུན་མི་ཆད་ར་ཡས་གི ང་ཁྲུར་གེ་____________ཧ་ལ་ཤེད་འགོས་ན། (ཡོད) ཁྲུར་གེ་ཡང་ང་ལྟོས་ན་མཐོ་ས་གཞིག་ན་ཡོད། ཁྲུར་གེ་ང་ལྟོས་ན་ལོ་ཆུང་། ལུས་སྟོབས་ར་ཆེ། ད་ང་རྒས་སོང་གཞིག ལམ་པ་ར་ཁོ་གཉིས་ཀར་ཁ་བརྡ་____________དུས་ཚོད་ར་ཡོད་གོ་གི (ཡས) ངའི་ངོན་ཧྲུལ་ནག་ཙ་ར་ར། ཁྲུར་གེས་དུས་ཚོད་བཞི་གི་སྟེང་ཐོན་ས་གཞིག་ནས་ངལ་གསོ་ཟེར། རེད་དྲ་དེ་རེག་བར་ད་བོ་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་ཡོད་གི ང་རི་འདབས་གི་ས་ཆ་ཕྱུགས་ཟོག་གིས་____________དེར་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་རྒྱུ་ན། (བཀང)

ཕྱི་ཧ་____________དུས་ཚོད་ཕྱིན་ལ་ཁད་ཡོད། (འཁྱུང) ཧ་ཀྲུང་ར་གོ་ཀྲུང་། ཁྱིའུ་ཟླས་དེ་རིགས་ཆི་མོ་གཟིག་ཞིམ་ཨང་། རི་འདབས་གི་ཌེད་ཟྭོ་__________ ཞབས་ཞབས་གཟིག་ན་ཡོད། (ཡོང) ད་ནངས་གི་ལུག་ཧཱི་ཌེད་གསུམ་པོ་གིས____________ད་མིག་མཐོང་ན་མེད་གི (རིག) ངའི་སྐད་པ་འདི་བསྟན་མེད་རྒྱུ་ན། དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ། ཌེད་ཟྭོ་ལམ་འཕྱུག་མི་ཉན།

13.5 --ས and ནོ in adjective clauses

Adjective clause--locative		
ནོ with postposition	ས without postposition	Note
ང་**ནང་ནས**་བསྡད་ནོའི་ཁང་བ་ད་བཞིགས་བཏང་གཟིག	ང་རང་གེར་བསྡད་**སྐྱོང་ས**་ངས་རྒྱུན་དུ་དྲན་གི	Post-positions are used in adjective clauses to clarify more specifically *where*.
ངས་**ནང་ནས**་བྱ་བ་ལས་ནོའི་ཚོང་ཁང་བརྡིབས་སོང་།	མགོ་ལོག་ས་ཆ་ཡིད་དབང་**འཚོར་ས**་གཟིག་རེད།	
ཁྱུར་གེས་**ནང་ན**་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད་ནོའི་ལས་ཁུངས་ཧེ་འགྱུར་རེད།	ཁྱུར་གི་ཉེས་པ་ཆེ། ཚེ་ཕྱི་མ་ན་**འགྲོ་ས**་མེད།	
ཁང་བ་དཀྲུན་ཁ་**ནང་ནས**་མེ་ཏོག་བཀོད་ནོ་བོད་ན་ཞུང་།	ཀྲུང་གོ་ན་རྒྱ་རིགས་**མེད་ས**་གཟིག་མེད།	

With ས that signifies *to which*, *to whom*, and *from which*		
Tibetan	English	Note
བདེན་བཤད་སའི་དཔོན་མེད། **ལས་བཅོལ་སའི**་ལྷ་མེད།	There is no officer to whom one can hand in his complaint; and there is no deity with whom one can entrust his fate.	ས indicates a target, recipient, or an origin in adjective clause.
བཤད་ས་ཞི་མོ་ར་**ཉན་ས**་མནའ་མ།	One talks to the daughter, but the listener is the daughter-in-law. (a proverb)	
ངས་ཁྲོད་གཏུགས་རྒྱུག་བསམས་ན། **ཁྲོད་ཡིག་ཞུ་ས**་གཟིག་ར་མི་ཤེས་གི	I do want to file a lawsuit, but do not know where to submit the paper.	

Exercise 13 Fill in the adjective clauses to modify time, locality, people, or things. Use the appropriate tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་ངས་བསླབས་ནོ་ཚང་མ་འགོ་བ་གི་སློར་འབབ་གི་ཡོད། (སློབ) སྦྱིར་གིས་ང་ད་བུད་སོང་ན་ཆོག རེད་དྲ་ངའི་ལས་རོགས་ལས་ཀར་ཡོང་མ་ཐུབ་ནོ་གིས་ང་ལ་ལས་བཅོལ་ཡས་ཐལ། ད་ངས་ཁྱུར་གེས་ལས་རྐྱེའི་བྱ་བ་ལས་དགོས། (ལས)

1. རེབ་གོང་གི་སྟེ་བ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་ང་__________རེད། (སྐྱེ) ང་__________ད་བར་གྲོང་སྡེ་གཟིག་ག་ཉན་ཡོད།(སྐྱེ)
2. ཆུང་དུས་ང་ཕྱུགས་ཟོག་________དེ་མོ་གཟིག་མ་དགའ་གཟིག (ཡོད) རེད་དྲ་ཕྱུགས་ཟོག་གཅིག་ར་_________ས་ཆ་ནས་ངས་ཕྱུགས་ཟོག་དྲན་གི (མེད)
3. འདི་ནས་སྦྱི་མང་ང་གིས་འདྲི་ཚིག་འདི་འདྲི་གི བོད་ན་ཚོང་ཁང་དངོས་པོ་འདི་མོ་__________ཨེ་ཡོད། (མང)

4. ང་གྲོང་ཁྱེར་འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་__________ཧོང་གིས་དགའ་གི (འཛོམ) གྲོང་ཁྱེར་དེ་མོ་ནས་ལུས་ཁམས་དྭངས་གི

5. གྲོང་ཁྱེར་རླངས་འཁོར་མང་ང་__________ནས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་མགོ་ན་གི་ཡོད། (རྒྱུག་གི་ཡོད)

6. ང་ད་སྡེ་བ་རང་གི་__________སོང་ན་འདོད། (སྐྱེ) བོད་གི་གཏམ་དཔེ་ར། བྱ་རྒས་ན་ཚང་དྲན། མྱི་རྒས་ན་ཡུལ་དྲན་ཟེར།

7. ངས་དུས་ཚོད་གཟའ་འཁོར་སྟོན་མ་__________ཧོས་ན་འདོད། (རིག) རེད་དུ་ངའི་རྒན་མོ་གིས་དེ་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད་ཟེར།

8. ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ད་ཁོ་གཉིས་ཀ་ནང་ན་__________ཁང་བ་འཚོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། (འདུག་གི་ཡོད) ཁང་བ་གཞན་པ་ཁོ་གཉིས་ཀའི་__________ཉོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། (བློར་འབབ)

9. དཔྱིད་ཀ་རྩྭ་ཐང་ནས་__________དུས་ཚོད་རེད། (སྐྱིད) རེད་དུ་ཕྱུགས་ཟོག་ག་__________དུས་ཚོད་ཟླ་བ་དྲུག་པ་ནས་བརྒྱུད་པ་རེད། (སྤྲོ་འབབ)

10. ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་ཞི་མོ་གནས་ལ་འགྲོ་རན་རེད་ཟེར། རེད་དུ། ངས་བལྟས་ན་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ _______ལོ་མ་རེད། (གནས་ར་འགྲོ)

11. ཉིན་ནག་ཟེར་ནོ་བོད་མྱི་གིས་ཧོང་གིས་__________ཉིན་མ་གཟིག་རེད། (འཛོམ) དཔེར་བཞག་ན། ལོ་སར་གི་ཚེས་པ་བདུན་པ་གི་ཉིན་ན། ཕ་མ་ཟོས་ཞ་ཡས་ཟོ་སྐོར་མོ་ར་བཀོལ་གི་མི་འདུག

12. ཁོ་གཉིས་__________ཉིན་མ་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཁུ་གིས་__________ཉིན་མ་རེད། (གཉེན་སྟོན་ཡས) (སྐྱིད)

13. ཨ་མདོ་ན་__________ཧོར་ཟླ་གི་ལི་ཐོ་ར་ལྷ་ས་ན་__________ཧོར་ཟླ་གི་ལི་ཐོ་གཉིས་ཀ་མི་གཅིག (བཀོལ་གི་ཡོད) (བཀོལ་གི་ཡོད)

14. __________________། (སྣང་བ་སྐྱིད) __________________ལོ་ཟླ་ད་བཞུད་སོང་། (འདང་རྒྱུག་མེད)

15. ཁྱིམ་ཚང་གི་མགོར་བརྒྱབ་ན། རོགས་པ་ཐོར་ཐུག་__________ར་མེད་གི (ཁོམ་པ)

Exercise 14 Convert the phrases in parentheses to adjective clauses and put them in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚོགས་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་པ་བདུན་ན་རྒྱ་ལོ་ཐོན་གི་ཡོད།(ལོ་སར་ཐོན) ཚེས་པ་བདུན་པ་ལོ་སར་ཐོན་ནོའི་ཉིན་ན་ང་ཨ་མདོར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

1. ______________________________། ང་ཁྱིམ་ན་མེད། ང་སློབ་ན་ཡོད། (ཡུལ་ཕྱོགས་ནས་འཁྱུལ་བ་གཟིག་ཐོན)

2. ______________________________ཉིན་རྟོག་ཁང་ང་བྱིན་བཏང་། (ངས་སློར་ཁུག་གཟིག་རྙེད། དེ་སློར་མོ་གིས་བཀང་ཡོད)

3. འགོ་བ་གིས་______________________________ཉིན་མ་ཆ་རེ་ལས་ཀར་ཡོང་མི་དགོས་ཟེར། (ངའི་ལས་རོགས་གཟིག་ན་གི་ཡོད)

4. (ཞི་ལི་གཟིག་གིས་སངས་རྒྱས་མཚོ་ཉལ་ཁང་ན་འཚོལ་གི་ཡོད)______________________________ཕྱིར་ར་བྱུད་ཐལ། ཁྱུར་གི་ཐོན་དུས། སངས་རྒྱས་མཚོ་རང་གེར་མལ་ཁང་ནང་ན་མེད་ཐལ།

5. ______________________________། (ཁ་རྩང་སྨུར་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྟ་གི་ཡོད) དེ་རིང་མྱི་གཞན་པ་ཟོས་ལྟ་གི་ཡོད།

6. ______________________________། (ངས་ཁྱོད་དགྲུང་ཧ་གི་གཞུག་ནས་ཁ་པར་བཏང་ང) ཁྱོས་མ་ཉན་ཐལ།

7. འགོ་བ་གིས་ཡང་སྐད་མགོ་མཐོན་པོ་ཤེད་ལས་རོགས་གཞིག་ག་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱེར་གེ་ཡང་སྲི་________________
________(ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི་ཡོད)

8. ཞབས་ཞུ་བ་གིས________________________________(མུར་གེས་རེའུ་མིག་གཞིག་བཙལ་བཙལ་བཏང) ང་ཁྱིན། ཡང་སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཤེད་ངས་རེའུ་མིག་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས་ཟེར། ལིང་ཚེ་________________________________ (ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས) གང་གང་ཡིན་ནང་།

9. ངས་བརྙན་འཕྲིན་གི་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་ཡོད་དུས་གློག་ཆད་ཐལ། ________________________________མཇུག་འབྲས་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་། (ངས་གློག་བརྙན་སྐྱིད་པོ་གཞིག་ག་བལྟས)

10. (ཞ་ཡས་གིས་ཁང་བ་མེར་བཏང) མཚོ་མོ་________________________ཁང་བ་དེའི་ནང་ན་ད་པོ་ཡོང་གི་མེད། བཙ་བརྒྱབ་ན་ར།

11. ________________________________(ངས་ཁྱོའི་སྐད་གོ་དགོས་གི) ངས་ཁྱོད་ཧོང་གིས་དྲན་གི་ཡོད། མ་བསམས་ས་ནས། ཁྱོའི་ཁ་པར་ཐོན་བཏང་།

12. (ཡུལ་སྐོར་བ་གཞིག་གིས་ས་གནས་གི་ཐོན་རྫས་ཁྱད་པར་ཅན་ཉོས་ན་འདོད་གི་ཡོད) ཚོང་བ་གཞིག་གིས་________________ ____________དེར་དངོས་པོ་ཆ་ཚིག་བཙོངས་ན་འདོད་གོ་གི

13. (སྐྱེས་པ་གཞིག་གིས་ཚོང་ཁང་ནང་ན་གོང་གཏམ་གི་ཡོད།) ________________________________སྙིང་མ་རྗེ། ཁྱེར་གེས་གོང་སྐོར་མོ་གསུམ་ཅན་གི་དངོས་པོ་གཞིག་ག་སྐོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ཁྱིན་བཏང་།

14. (སྐྱེས་པ་གཞིག་གིས་སྲང་ན་ཤིལ་ཏོག་འཚོང་གི་ཡོད) ང་________________________________དེའི་ལོགས་ག་སོང་ཡས་ཁྱེར་གེའི་ཤིལ་ཏོག་ཉོས།

15. (ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་གི་ཞི་མོ་ན་ཞིང་གནས་ཐག་རིང་གཞིག་ག་བུད་སོང) ________________________________མ་སྐྱིད་ཐལ་ཟེར། སྨྱུག་མོ་བཙན་པོ་གཞིག་ར་སྙིད་མོ་ཁོག་ངན་གཞིག་གིས་མུར་གེ་མནར་སོང་།

16. (དཀར་ཡོལ་ཟོ་སྨྱུག་བཙོག་ཡིན།) ངས་________________________________འབྱུད་དགོས། དཀར་ཡོལ་གཙང་མར་བཏང་ནི་ར། ངའི་འདུག་རོགས་གིས་བཀོལ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་མུར་གེས་གཏན་ནས་མི་འབྱུད། མུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་ངའི་སྙིང་མགོར་རྒྱུག་གི

Exercise 15 Write adjective clauses in the blanks using the appropriate tense forms of the verbs and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་ར་ནང་ང་ཤ་ཐོན་ནོའི་ཉིན་ན། (ཤ་ཐོན) ཤ་ཉོ་མཁན་ཟོ་སྐྱོས་བཏང་། (ཤ་ཉོ) ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཤ་འཚོང་ནོ་གིས་ཤ་སྟུད་ཐུབ་གི་མེད། (ཤ་འཚོང་) ཤ་ཟ་ནོ་གིས་ཤ་ཉོ་ཐུབ་གི་མེད། (ཟ) ཨ་མདོའི་ཟོག་ལུག་ཤ་ངོ་མ་ཡོད་ས་དཀོན་གི (ཡོད)

མདང་དགོང་། ངས་འབྲུལ་བ་གིས ____________________ཟ་མ་འཕྲོ་མ་གཙང་མ་ཡས་གི་ཡོད་དུས། (ཟ) ངའི་རོགས་པ་ནང་མ་གཞིག་གི་ཞི་ལི་གྲགས་པ་གིས་ཁ་པར་བརྒྱབ་ཐལ། ཁྱེར་གེས____________________སྲང་གཞིག་ཡིན་ཟེར། (ཁ་པར་གཏོང) ཁྱེར་གེ་སློབ་གྲྭ་ནས་སྐྱིལ་ལམ་མ་འགལ་སོང་། ཁྱེར་གེ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་གི་འཇུག་གི་མེད་ཟེར། དགུན་ཁ་ནམ་ཟླ་འདི་མོ་གཞིག་________

________ཉིན་མ་གཟིག་ག (འཁྱུགས) ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཟིག་སྒོ་ནས་བཞག་ན་མི་འགྲིག ཚད་པ་དེ་མོ་གཟིག________ ________སུ་ཡིན་ནང་། (གཙོད) གྲགས་པ་གྲུང་ཡས་ཁ་བཛ་ར་ཡས་ཐུབ་གི་མེད། གྲགས་པ་གི་ཏ་མ________ གཉིས་ཀས་གོ་རྒྱུ་ན། (ཐག་རིང་ན་ཡོད) ཁོ་གཉིས་ཀ་སློ་རྒྱུ་རེད། ངས་ཁྱུར་གོ་________གང་ཡིན་དྲིས། (ཡོད) ཁྱུར་གོས་སློབ་གྲྭའི་རྒྱ་སྒོའི་གཡས་ཕྱོགས་ན། ཚོང་ཁང་ཆུང་ཆུང་དུ་ཆང་________གཟིག་གི་ནང་ན་ཡོད་ཟེར། (འཚོང)

ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་________སྒོ་ཁ་ན་ང་བསྒུགས་ཡས་ཡོད། (རང་མགོ་མི་ཐོན) གྲགས་པ་གིས་ཁྱུར་གོར་________རྒྱུ་མཚན་བཤད་ཐལ། (ཆད་པ་གཙོད) ཉིན་མ་དེའི་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་རྩིས་རིག་དགེ་རྒན་གིས་________དུས་ཚོད་ཡིན། (སློབ་ཁྲིད་ཡས) སྨུར་གོའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ནང་དོན་མེད་ནོའི་མི་ཚད། སློབ་ཁྲིད་ཏ་ལ་ཤེད་ར་མི་ཡས། དེའི་རྐྱེན་གིས་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་སློབ་མ་________རྒྱུན་དུ་མང་ང་ཡོད། (གཉིད) ལས་སྟུག་གྲགས་པ་སློབ་མ་སློབ་ཁྲིད་ར་རྒྱུན་དུ་________ ________གཟིག་ཡིན། (ཉན) རེད་དྲ་ཉིན་མ་དེར་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས་________སློབ་མ་ཁོ་ཁེར་རོ་རེད། (གཉིད) གྲགས་པ་གིས་བཤད་ན། ཁོ་འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་བོད་ཁེར་རོ་ཡིན་ནོ་གིས། དགེ་རྒན་གིས་ཁྱུར་གོ་ཞོང་གིས་བློར་མི་འབབ། ཁྱུར་གོ་མིན་ད། སློབ་མ་གཞན་གཟིག་ག་ར་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་རི་མོ་བྲིས་ནོ་གིས་ཆད་པ་ཐེབས་སོང་། སློབ་མ་དེས________རི་མོ་དགེ་རྒན་གིས་བཤགས་བཏང་ཟེར། (འབྲི)

དགེ་རྒན་གིས་གྲགས་པ་འདིར་མི་ཧྲ། གན་ན་མི་ཧྲ་ཟེར། སྨུར་གོས་________ལས་བྱ་འབྲི་ཁ་མི་ཉན་ཟེར། (སྟེར) ངས་གྲགས་པ་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད་དྲིས་ན། སྨུར་གོར་བཤད་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད། དགེ་རྒན་________ཟོས་ཁྱུར་གོ་སློབ་མ་ཨ་ཛ་བོ་ཡིན་ཟེར། (གྲགས་པ་ལ་དགའ) གང་ལྟར་ན་ར། དགེ་རྒན་ར་སློབ་མ་གཉིས་ཀ་གཅིག་གཅིག་གི་སྲོག་ཐོག་ག་སོང་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་ར། རྩིས་རིག་གི་དགེ་རྒན་ཞེ་ཐག་གིས________ གཟིག་རེད། (སྙིང་རྗེང)

Text Two: *adjective clauses*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **རྒྱུན་དུ་ཨར་ཅིས་བཀོལ་ན།**

དོ་ཞག་ཞིབ་འཇུག་**སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གིས་སྤེལ་ནོ**་ལྟར་ན། སྐྱེས་ཕོ་མོ་**ཆུང་དུས་ནས་རྣ་ཅོག་རྒྱུན་དུ་རེད་མཁན**་གཟིག་གིས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ན། ཨར་ཅིས་**རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་རྐྱེན**་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཟེར་གི་ཡོད།

སྔོན་ཚད་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་བཀོལ་རས་རྒྱུན་དུ་སྨྲ་དབྱངས་**སྒྲ་ཆེ་ནོར**་ཉན་ན། རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་སྐྱེད་**ཉེན་ཁ་ཆེ་ནོ**་གཟིག་ག་ཉན་འགྲོ་ཟེར། **ཨ་རྟ་ནས་དམག་ག་ཞུགས་གི་ཡོད་ནོའི**་ལོ་ཆུང་སྟོང་གཟིག་ག་བརྟག་དཔྱད་ཡས་རས། **རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ**་མང་ང་གཟིག་རྟེད་སོང་། རེད་དྲ། མ་བསམས་ས་གཟིག་**ཡོད་ནོ**། **རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ**་ཟོ་གསར་བུ་**ཨར་ཅིས་བཀོལ་མཁན་དག་དག**་མ་རེད། ཁོ་ཟོ་ཆུང་དུས་ནས་**རྣ་བར་མ་གི་གཉན་ཚད་ཡང་ར་ཡང་གིས་སྨྱོང་མཁན**་ར་རེད།

ཞིབ་འཇུག་འདིའི་ཁྲོད་ནས། **རྡོ་ལོང་སྤྱི་ཚོགས་ར་རིགས་སི་ཁོར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཉིས་གི་ཡན་འགྲོ་མཁན།** **ཕུར་ཆེ་ས་ནས་བྱ་བ**

ལས་ནོ་འི་མྱི། **ཨར་ཅིས་བཀོལ་རས་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་མཁན**་ཟོ་གི་རྣ་གི་དབང་ཚོར་ར་བརྟག་དཔྱད་ཡས། གླུ་ཚོགས་ར་བྱ་བ་ལས་ས་གི་འུར་སྒྲ་རྣ་གི་གོ་ཆོད་ར་ཤན་ཤུགས་ཆེ་ནོ་བསྟན་ཡོད། དེའི་མཉམ་དུ། **མྱི་འདི་རིགས་གི་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ནོ་འི**་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཨར་ཅི་གི་བཀོལ་སྤྱོད་རེད། མྱི་འདི་ཟོའི་སྐད་བཅོས་གི་ལོ་རྒྱུས་དབྱེ་ཞིབ་ཡས་ན། **ཨར་ཅིས་བཀོལ་སྤྱོད་ཡས་ནོ་འི**་གནོད་པ་ཞ་ཡས་ཡིན་དུས་རྣ་བར་མ་གཉན་ཚད་རྒྱུས་མྱོང་མ་མྱོང་ང་རག་ལས་ཆེ་གཟིག་ཡོད།

སྔོན་ཆད་གི་ཞིབ་འཇུག་མང་ང་གི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་བཀོལ་ནོ་ར་བཀོལ་མཁན་ཟོའི་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་འགྲོ་ནོ་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་བ་ཆེ་ཟེར། རེད་དྲ། **མྱི་རྣ་བར་མ་གི་གཉན་ཚད་ཡོད་མཁན**་ཟོའི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་གི་བཀོལ་སྤྱོད་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་སྐྱེད་ལྷག་ཏུ་ཚབས་ཆེན་ཡིན་ནོ་ཐེངས་ཐོག་མར་བསྟན་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་ཚན་ཁག་གིས། མྱི་འདི་རིགས་གི་ནང་ན་ཉན་སྐྱེད་རྣ་གནོད་པ་ཐེབས་ནོ་ཚབས་ཇེ་ཆེ་ཡིན་ཟེར། སྤྱི་སྙོམ་**ཁོ་ཐོས་ཡས་ནོ་འི**་ནང་ན། ཞ་ཡས་དུས་གི་རྣ་གི་ནད་སྡུ་སེམས་སྐད་བཅོས་ཡས་རྒྱུ་གལ་ཆེ་ཟེར། **རྣ་ཚ་ཡང་ར་ཡང་གིས་རྒྱུས་ནོ་**ར་**ཨར་ཅིས་ར་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ནོ་འི**་གསར་བུ་གསར་མོ་རིགས་གེར་མཚོན་ན། ཨར་ཅིས་རྣ་འོན་སྐྱེད་ཉེན་ཁ་ཅན་གཟིག་ཡིན་གི་ཡོད།

13.6 --Review: ནོ་

Nouns implied in adjective clauses		
ལས་ནོ་བཟང་གི ལས་མཁན་སུ་སུ་ཡིན།	The work (that was done) was done well. Who did it?	❶The noun is implied in context. ❷If the verb before ནོ་ is in PAT, the clause modifies something other than a person. ❸If the verb before ནོ་ is in PRT, the clause likely modifies a person as well.
དེ་རིང་**ཁྲིད་ནོ་**ངས་ཧ་མ་གོ་ཐལ། ལས་བྱ་འབྲི་མི་ཤེས་གི	I did not understand what was taught today. Now, I am not able to do the homework.	
རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ་མགོན་པོ་གི་ཞི་མོ་རེད། མུར་གེས་ཅང་གོ་གི་མེད།	The person who lost hearing is Mgon bo's daughter; she does not hear very much.	
ལྷ་ནོ་གཉིད་རས་བསྡད་ཡོད། མྱི་འདི་མོ་གཟིག་བུ་ཛཱི་བཅའ་གི་མ་འཇུག	The babysitter is sleeping. Don't let such a person baby-sit.	

As nominalizer or complementizer		
དེ་རིང་སློབ་མ་ཚང་མ་ཐོན་ནོ་ཧ་གི ངས་རྒྱུགས་ལེན་ཟེར་གི་ཡོད།	It is good that all the students came today. I am going to give a test.	❶Such clauses can be used as both subject and object. ❷ནོ་ is used as both complementizer and nominalizer.
གནམ་བབས་ནོ་ཞིང་ལས་ལ་ཧོང་གིས་ཕན། ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཐན་པ་ཆེ།	The rain (that rained) is very good for agriculture, it is very dry recently.	
ངས་**མུར་གེ་གང་ན་ཡོད་ནོ་**མི་ཤེས།	I do not know where she is.	
མུར་གེ་གཟུགས་ཆེ་ནོ་ཨ་མར་རིག་སོང་།	She is tall because of her mother.	

Nouns specified in adjective clauses		
བྱ་བ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ནོར་གླ་བཅའ་མཐོན་པོ་འབབ་གི	A risky job deserves high remuneration.	ནོ་ is put either after a monosyllabic adjective or a verb to modify a noun.
ཞ་ཡས་རིག་ནོ་དེ་བ་ཚང་གི་རེད།	The child that has been seen is from that family.	
ཞི་མོ་དགའ་ནོ་དེ་བ་ཚང་གི་བུ་མོ་རེད།	The good girl is the daughter of that family.	
མི་བློ་ཐུང་ནོར་བཀོད་པ་གཞུག་ན་ཡོད།	A person without foresight does have hindsight.	
Adjective clauses with a latent definite article		
གླེན་པ་འདིས་**ཞ་ཡས་རིག་པ་ཡོད་ནོ་**སློབ་གྲྭར་མ་བཏང་། མེད་ནོ་བཏང་།	This stupid guy did not send the intelligent child to school, but the unintelligent one.	ནོ་ in adjective clause suggests a latent definite article depending on context.
གོན་རྒྱུ་ངས་ཉོས་ནོ་རྒྱ་སྨུག་རེད། མོར་གེས་ཉོས་ནོ་ལྗང་ནག་རེད།	The garment I purchased is the brown one; the one she bought is the dark green one.	
འདྲ་པར་ཁ་རྩང་བླངས་ནོའི་སྐྱིང་ན་མི་མང་ང་གཟིག་ཡོད།	There are many people in the picture taken yesterday.	
ནོ་ in participle phrases that modify complements		
ཁང་བ་འདི་**ལས་ནོ་**རྟ་གི **བདག་ཡས་ནོ་**ར་རྟ་གི	This house is well built and well taken care of.	❶A participle case modifies monosyllabic adjectives. ❷Such a participle case tells *in what something is so*.
གླུ་དབྱངས་**བླངས་ནོ་**ཡག་གི འོར་གིས་ཅིག་ལོངས།	The song is well sung. Please sing it again!	
གྱོ་མོག་**བརྩིགས་ནོ་**མཐོ་གི ད་དེའི་སྐྱིང་ང་མ་རྩིག	The bricks are piled high. Do not put more on!	
ངེད་ཚ་པོ་**སོང་ནོ་**མགྱོགས་གི ད་རེམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།	We walked fast. We will soon arrive.	
སློབ་ཁྲིད་**ཡས་ནོ་**བཟང་གི རེད་དྲ་ཉན་མཁན་མང་ང་མེད།	The class was taught well. However, few people listened to it.	
གོན་རྒྱུ་**ཚད་ནོ་**ཆུང་སོང་། གོན་ས་མི་འགྲོ།	The measurements for the garment were too small so the garment is too small to wear.	
ཞ་ཡས་འདི་**གཟུགས་སྐྱེས་ནོ་**ཆེ་གི ཁུར་གེ་ད་ཨ་ཕ་གི་ཆེ་རེད།	This boy is physically growing big. He is bigger than his father.	

Notes-5

ནོ་, together with a verb in PAT or a monosyllabic adjective, plays the role of gerundial case, telling *in what something is so*, e.g., ཁྱོད་**སོང་ནོ་**རྟ་གི དེ་མིན། མེ་གིས་ཚང་མ་ཐལ་གི་བཏང་ཡོད་རྒྱུ་རེད། It is good that you went, or the fire would have burned down everything. / ཡི་གེ་**བྲིས་ནོ་**མི་རྟ་གི ངས་ཡིག་ངོ་མི་ཚོད་གི The letter is not well written and so I can't read it. / ཁུར་གེས་**སློབ་ཁྲིད་ཡས་ནོ་**ཧོང་གིས་རྟ། He is very good at teaching. / ཁང་བརྩིགས་དབྱུས་འགོད་**ཡས་ནོ་**ཡག The building is nicely designed. Such gerundial phrases modify adjective complements such as: མཐོ, འཕྱི, ཡག, རྟ, བཟང, ཆུང, ཆེ, དལ, མགྱོགས, སྣན, གཙོག, མཉམ་པོ, etc.

Exercise 16 Create adjective clauses and noun clauses with the phrases and sentences in parentheses. Use function words and the morphemes ནི་ and ས.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཁྲིམ་ལས་མང་ང་ལས་ནི་ཨ་ཕ་གི་བློར་འབབ་གི་མེད། (ངས་ཁྲིམ་ལས་མང་ང་ལས) ཨ་མ་གིས་ཧ་གི་ཟེར། ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཟིག་གིས་དེ་མོ་གཟིག་ལས་ཐུབ་ན། ཨ་ཕས་ལས་ཐུབ་ནི་ཆི་གཟིག་ཡིན་ཟེར། (ཨ་ཕ་ཆི་གཟིག་ལས་ཐུབ)

སྒྲུང་པ གྱོད་གཞི་བཤད་ནི་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

དོན་འགྲུབ དེའི་ལོ་རབས་མ་གླེང་། ______________ནས་གྱོ་མ་རྐྱ་གི་ཡོད། (ས་སྐྱི་མོ་གཟིག་ཡིན) དེད་ཚང་གི་ཞི་མོ་གིས་གནས་ཚང་ནས་ལོ་བརྒྱུད་ར་སྡུག་སྒུངས། ད་སྐུར་གི་______________གདོན་རྫས་རེད། (དགོས་གི་མེད) སྐར་མ་གང་ར་མེད་ར། ཕྱིར་ར་ཡུའུབ་བདའ་བཏང་། བསླན་ད་བོ་སྤྱིའུ་ཕྲུག་གཟིག

སྒྲུང་པ ཁྱོད་ཁྲིམས་ཁང་ང་མ་སོང་ནས།

དོན་འགྲུབ སོང་ང་། སོང་དུས་ཁྲིམས་ཁང་སློ་བརྒྱབ་ཡོད་གི ལས་ཁུངས་གིས་མལ་ཧོ་ནོའི་ཉིན་མ་རེད། དེ་ནས་ང་ཞག་འདུག་མ་ཡས་ར་ཕྱིར་ར་བུད་ཡོང་།

སྒྲུང་པ ཡང་ཆི་གཟིག་མ་འགྲིག་ཐལ།

དོན་འགྲུབ ཁྲིམས་མ་གཏུག་རྐྱོ་སྤྱིར་ནས་རྒྱ་གི་འགྲོ་ལུགས་གཟིག་རེད། འུ་ཟོའི་སྡེ་བའི་ནང་ན་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་གཟིག་ཡོད། མཐར་གཏུགས་ཡོང་ན། ______________གཟིག་བཙའ་ན་མི་འདོད་གི (ང་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་བརྐྱེ་མཁན་གཟིག་མིན)

སྒྲུང་པ དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། གནས་ཚང་ནས______________ཁྱོད་རང་གི་རང་དོན་རེད། (གླ་བཙའ་ལེན་ཐུབ་དགོས) དེ་བ་ཚང་གིས______________ཤེས་ཡོད་གི (ཁྱོས་དེ་མོ་མི་ལས)

དོན་འགྲུབ དེ་ཡིན་ན་ཐང་། རེད་དྲ______________གཞན་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཁྱེད་ཐབས་གོ་ཆོད་ཡིན) གནས་ཚང་གི་ཤ་ཉེ་ཟོ་བསྐྱལ་ཡས་བར་འདུམ་ཡས་ན་ཆོག་གི ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སྐྱུག་པ་སྐམ་པོ་དགུག་མི་དགོས་གི དེ་མིན་ད་ཁོ་ཚང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ་དཀོན་མཆོག་བཙལ་ན་ར་ཆོག་ཆོག་རེད། གང་ལྟར་ན་ར་གཟུ་བོ་གཟིག་བཙལ་ན། དོན་དག་ཆེ་གི་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། དེའི་རྟན་ཚད་ནས། ______________ལྟར་ར། (ཁྲིམས་ཐག་གཅོད) ཞི་ལི་བཙོན་ཁང་ང་ཁྲིད་ན། ______________ཨ་ཕ་ངས་བཙོན་ཁང་ནང་ང་བཙུག(ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད) ནི་རེད།

སྒྲུང་པ ཁོ་ཚང་གི་ཤ་ཉེ་གི་ནང་ནས______________འབུམ་པ་རེད། ཁྱོས་ཁུར་གེ་བཙལ་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། (ཁ་ལས་དར)

དོན་འགྲུབ ངས་ཁོ་ཚང་ང་ཁ་པར་ཐེངས་མང་ང་གཟིག་ག་བཏང་ང་། ______________ཞི་མོ་གཟིག་རེད། (ཞི་མོ་གཟིག་གིས་ཁ་པར་ར་ཉན) ཁོ་ཚང་ང་ཞི་མོ______________ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཞི་མོ་ལོ་ཆུང་གཟིག་ཡིན) འབུམ་པ་གིས་ཕྱིར་ར་ཁ་པར་བཏང་མ་ཡོང་།

སྒྲོད་པ གནས་ཚང་ནས་________________ཁྱེར་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོངས། (དངོས་པོ་མང་ང་ཁྱེར་འབབ)
སྐྱིར་གིས་འདི་ཚང་མ་དོན་དག་________________མ་རེད། (ང་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད) རེད་དྲ་ཞི་མོ་
གིས་________________བསམས་ན། (ལོ་བརྒྱད་ར་གཡོག་ཡས) ང་དགོང་མོར་གཉིད་མི་ཡོང་གི

དོན་འགྲུབ དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། ངས་རེ་བ་ཆི་མོ་གཞིག་འདོན་རྒྱུས། ལོ་བརྒྱད་ར་སྐོར་མོ་ཁྲི་གསུམ་ལོན་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

སྒྲོད་པ ཚོག་གི དེའི་ཐོག་ག་________________མ་བརྗེད། (ཞ་ཡས་སྐོར་རྐྱོར་སྐོར་མོ་དགོས) ཞ་ཡས་
གནས་ཚང་ནས་སྐྱེས་ནི་རེད། ཤི་ན་ཁོ་ཚང་གི་འདྲེ་ར། གསོན་ན་ཁོ་ཚང་གི་མྱི་རེད། ཞ་ཡས་གི་སྐོར་མོ་མི་སྟེར་རང་སྟེར་ཡིན་
ནི་རེད།

དོན་འགྲུབ གནས་ཚང་གིས། ________________ཚང་མ་ཕྱིར་ར་མི་སྟེར་ཟེར། (ཁོ་ཚང་གིས་དངོས་པོ་ར་གོན་
རྒྱུ་ཉོས) ________________བདེན་ན། (ངས་ཙ་གེ་ཙི་གེ་གཞིག་གོ) དངོས་པོ་དེ་རིགས་ཕྱིན་ན། ཁོ་
ཚང་གི་སྙིང་ནད་རེད་ཟེར།

སྒྲོད་པ སྐྱིར་གིས་________________ཡིན་ནི་རེད། (སླན་བུ་མོ་གནས་ར་འགྲོ་དགོས)________________
________________ཞི་ལི་ཟྭ་རེད། (ཞི་ལི་ཟྭ་ཤུལ་ནས་འདུག) ཁྱོད་ར་ཏད་མོ་གཉིས་ཀ་ར་ཞ་ཡས་མང་ང་གཞིག་མེད།
________________ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནི་རེད། (ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་ཡོད) ཕྱིན་ཆད་ཁྱོས་ཞི་མོ་
གནས་ར་འགྲོ་གི་མ་འཇུག ________________ ________________གཞིག་ཡིན། (སྨུར་གེ་ང་འདང་ཡོད) དེ་ཡིན་ན།
སྨུར་གེ་________________ཉན་རྒྱུ་རེད། (སྨུར་གེས་ཁྱོད་ཏན་རྐོན་གཉིས་ཀ་གཉོར་རྒྱུ་རེད)

དོན་འགྲུབ ངེད་གཉིས་ཀར་མཚོན་ན། དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་________________ཞི་མོ་སྨུར་གེ་རེད། (ཞི་མོ་སྡུག་རྒྱུ་རེད)

སྒྲོད་པ ཆི་གཞིག་ག རེད་དྲ་གནས་ཚང་ང་མ་དགོས་ན་བཙའ་རྒྱུ་མེད་ར།

དོན་འགྲུབ རེད་དྲ་________________གནས་ཚང་གི་ཏན་རྐོན་གཉིས་ཀ་རེད་ཟེར། (ཞི་མོ་བདའ) ཞི་མོ་ར་ཞི་ལི་གཉིས་
ཀ་འབྲེལ་བ་སྒོག་རེད།

Exercise 17 Rewrite the statements so as to include either an adjective clause or a noun clause, without changing the original meaning.

དཔེར་བརྗོད། བོད་གི་འབྲོག་པ་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་རྩྭ་ཐང་ན་འཚོ་གི་ཡོད། ཕྱུགས་ཟོག་འདི་རིགས་གི་ཤ་ཧོང་གིས་གཙང་མ་ཡིན།
བོད་གི་འབྲོག་པ་གིས་རྩྭ་ཐང་ནས་འཚོས་ནའི་ཕྱུགས་ཟོག་གི་ཤ་ཧོང་གིས་གཙང་མ་ཡིན།

Original statement

Rewritten statement

1. རྩམ་པ་བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན། མར་ར་ནས་གིས་བཟོས་ནི་རེད། ________________བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན།
2. གློག་ཀླད་ཆི་གཞིག་ཡིན། བོད་མང་ང་གིས་གློག་ཀླད་བཀོལ་ཤེས་གི་མེད། ________________།

3. མཚོ་མོ་གིས་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། སྨི་གཞན་པ་མ་རེད། ______________________ཡིན།

4. ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས་སྐྱེས། ཁྱུར་གེ་ད་ཨ་མདོ་ན་འདུག་གི་ཡོད། ______________________ཡིན།

5. རེབ་གོང་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་གཞིག་ཡིན། འདི་ནས་བོད་གི་སྐྲུ་རྩལ་དར། ____________________གཞིག་ཡིན།

6. དགོན་པ་ན་གྲྭ་བ་ཟོ་འདུག་གི་ཡོད། ཁོ་ཟོས་སློབ་སྦྱོང་ར་ཡས་གི་ཡོད། དགོན་པ་__________________ཡིན།

7. སྨི་དད་པ་ཅན་གིས་སྨི་གླུས་ནས་ལུག་བཤའ་གི་ཡོད། ཤ་ཁོ་ཟོས་ཟ་གི་ཡོད། སྨི་དད་པ་ཅན་________________ཡིན།

8. དེང་སང་དྲ་རྒྱ་གི་སྟེང་ནས་དངོས་བོ་ཉོ་ཐུབ་གི་ཡོད། དེ་གསར་བརྗེ་རེད་ཟེར། སྨི་མང་ང་གཞིག་གིས་____________རེད་ཟེར།

9. ང་ར་ངའི་རྣན་མོ་སིལ་ཏོག་ཉོ་གི་སོང་། སིལ་ཏོག་འཕྲོག་རེས་ཡས་གི་ཡོད། ______________འཕྲོག་རེས་ཡས་གི་ཡོད།

10. ངས་དེང་མ་ལུང་བ་གཞིག་ནས་ལུག་འཚོས། ལུང་བ་དེ་ད་ངོས་འཛིན་མི་ཐུབ། ________________ད་ངོས་འཛིན་མི་ཐུབ།

11. ཚོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་ཁམས་སྨི་གྲངས་ཆེ། ས་རྒྱ་ཆེ། ______________________________།

12. སྨྲིན་པ་ར་ཨ་ཁྱུ་གཉིས་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར། ______________________________ཡིན།

Exercise 18 Complete the sentences using ནི་, ས, and your own words if required.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** བོད་ནས་ཟ་རྒྱ་འཕྱུར་རྒྱ་ཚང་མ་ཁྱོད་ཟོ་ར་མི་གཅིག ཁྱོད་བོད་ནས་ཨེ་ལོབས་གི

ཁ་བ། ང་བོད་ནས་མི་ལོབས་ནི་རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་རྒྱ་རེད། དེ་མིན་ད་བོད་འདུག་ས་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད།

1. **ཀ་བ།** ངས་གོ་ནི་ཡིན་ན། ཁྱོས་རྡོ་རྗེ་གི་ཁང་བ་ཉོ་གི་ཡོད་ཟེར།

ཁ་བ། ཡོད། ཁང་བ་ང་ད་ནང་ན__________________དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ་གི རྡོ་རྗེ་གི་ཁང་བ་ཧྲོང་གིས་ཆེ་གི

2. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་ཧྲང་མོ་གསུམ་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་ཟེར། ཁོ་ཟོ་སུ་སུ་ཡིན།

ཁ་བ། ཉིག་ཡོ་ན____________ངའི་ཧྲང་མོ་ཆེ་བོ། གྲི་ཙ་གི་ན__________འབྲིང་བ་ར་ལོ་ཧྲན་ཅི་ན__________ཆུང་ངོ་ཡིན།

3. **ཀ་བ།** ཁྱོས་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ་གང་ནས་བཏོན་ནས། ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཨེ་ཡིན།

ཁ་བ། མིན། ངས་བོད་ཡིག____________ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་མིན།

4. **ཀ་བ།** ངའི་འདུག་རོགས་སྨི་བཤད་ཁ་གཞིག་རེད། དོན་དག་ཆུང་ཆུང་གི་སྟེང་ནས་ར་བཤད་རྒྱུ་ཆེ།

ཁ་བ། ང་____________________མཉམ་པས་བབ་གིས་འདུག་མི་ཐུབ།

5. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་ཨ་མ་ན྄་བ་སྟོན་མ་ནང་ང་ལྷ་ས་བུད་ཐལ་ཟེར། འགྲོ་རོགས་མང་ང་གཞིག་ཡོད་གི་ཟེར། ཨེ་བདེན།

ཁ་བ། བདེན། སྨུར་གེ་____________ཧྲ་གི སྨུར་གེའི་འདོད་པ་གཞིག་གྲུབ་སོང་། མཉམ་པས__________སྨི་དྲུག་རེད།

6. **ཀ་བ།** ཁྱོས་རྒྱུན་དུ་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་བོད་སྐད་བཀོལ་གི་ཡོད་ཟེར། ཁྱོའི་སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་གོ་བ་ལོན་གི་ཨེ་ཡོད།

ཁ་བ། སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས______________བོད་སྐད་ཡིན། ངས་____________སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་ཧ་གོ་གི་མེད།

7. **ཀ་བ།** རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་གི་སྐབས་བ། མའོ་ཙེ་ཧྲུང་གི་འདྲ་པར་ཞིང་ཁར་འཁྱེར་དགོས་ཟེར། ཁྱོས་ད་བར་ཨེ་དྲན་གི

ཁ་བ། ལོས་དྲན། ______ ལོ་ཟླ་ངའི་ན་ཟླ་ཚང་མ་གིས་ཆེ་གང་བོ་བརྗེད་རྒྱུ་མ་རེད།

8. ཀ་བ། གྲུང་ངོ་གི་འདྲ་པར་འདི་གཉིས་ཀ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡག་གི་ནང་། ཁངས་གང་ས་གང་ན་རེད། འདི་ཁྲོའི་ཕ་ཡུལ་ཨེ་རེད།

ཁ་བ། གཡོན་གི་འདྲ་པར་སྟེང་ན་______ངའི་ཕ་ཡུལ་རེད། ངའི་ཕ་ཡུལ་དགུན་ཁ་སྐྱིད་______གཞིག་ཡིན།

9. ཀ་བ། ཨ་མ་གི་ཆམ་པ་ཧེ་སྡུག་རེད། སྨན་པ་གིས་སྨན་སྣ་ཁ་གཉིས་ཉོ་དགོས་ཟེར། ཁྱོས་ཨེ་ཉོས།

ཁ་བ། ངས་ཆམ་པ་གི་སྨན______བརྗེད་སོང་། སྨོ་ཁ་གི་ཚོང་ཁང་དེའི་ནང་ན་ཡོད______སྨན་རེད།

10. ཀ་བ། དེ་རིང་སྔོ་ཚོགས་ཐོག་ན་སྐྱི་ཆི་མོ་གཞིག་མང་གི ངས་སྐྱི་མང་ང་གཞིག་ངོ་ར་མི་ཤེས་གི ཁྱོའི་རོགས་པ་ཨེ་ཡིན།

ཁ་བ། ཁྱོས་རིག______ཚང་མ་ལན་གྲིག་ནས་རེད། ཁོ་ཟོ་ང་ར་མཉམ་པས་སློབ་གྲྭ་གཅིག་______རེད།

11. ཀ་བ། བོད་གི་སྐྱིང་ཚང་མར་ཕལ་ཆེར་ནང་དོན་ཡོད་གི ལྷ་སྐྱབས་ཟེར་ན་ཆི་གཞིག་རེད།

ཁ་བ། ལྷ་སྐྱབས་ཟེར་ན། ལྷ་གིས་སྐྱབས་སོང་ཟེར་ནི་རེད། རེད་དྲུད་པར་སྐྱི་______གཅིག་ར་ངས་ངོ་མི་ཤེས།

12. ཀ་བ། བོད་མི་སྐྱི་གིས་ཕག་ཤ་ཟ་ཟེར། རེད་དྲ། བོད་མི་མང་ང་གཞིག་གིས་ཕག་ཤ་གཏན་ནས་མི་ཟ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཞིག་རེད།

ཁ་བ། བོད་གི་ནང་ན་______ཡོད་གི བོད་སྐྱི་ཚང་མ་ཕག་ཤ་མི་ཟ་______མ་རེད།

Exercise 19 Translate English statements into Tibetan with gerundial phrases included.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: ལྷངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་བདེ་གི ང་མི་སྡུག་གི English version: The car ran smoothly.

Subject	Tibetan Version	English Version
1. ལོ་ཏོག་	______	The crops grow evenly.
2. མ་ཎི་འཁོར་ལོ་	______	The prayer wheel turns very slowly.
3. ཟ་མ་	______	The food was cooked well.
4. གཏམ་བཤད་	______	The speech is very well written.
5. དུས་ཚོད་	______	Time passes by very fast.
6. རྩྭ་ས	______	The rangeland is managed well.
7. མི་རིགས་མང་ང་	______	Many ethnic groups are well integrated.
8. ཁྲུར་གེ་	______	He lost very badly.
9. གནམ་གྲུ་	______	The plane flies slowly.
10. འཕྲིན་ཡིག	______	The letter soon arrived.

Verb in PRT + ནོ་

It is used with active verbs to derive adjective clauses.

Regular question	Statement with ནོ་	Notes
དེ་རིང་ཉི་ཚ་སུས་བརྒྱབ།	དེ་རིང་**ཉི་ཚ་རྒྱག་ནོ་**སློབ་མ་ཡིན།	❶ནོ་ can be replaced with མཁན. ❷The verbs in adjective clause are in PRT.
སློབ་གྲྭ་འདི་ན་ད་དགེ་རྒན་གང་གིས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་མེད།	**སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་མེད་ནོ་**ངེད་ཟློའི་རྩེས་རིག་གི་དགེ་རྒན་ཚོས་ལོ་རེད།	
ཁྱོད་མཚོན་ན་ཆེ་གཟིག་གལ་ཆེ།	**ངཁ་རྒྱབ་སྟེར་ནོ་**གལ་ཆེ།	
ཚོགས་འདུ་འདི་སུས་རྩ་འཛུགས་ཡས་གི་ཡོད།	**ཚོགས་འདུ་རྩ་འཛུགས་ཡས་ནོ་**ང་ཡིན།	
དགོན་མཆོག་ཚང་གི་སུ་གནས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད།	**གནས་ར་འགྲོ་ནོ་**ཞི་མོ་འབྲིང་བ་རེད།	

Verb in PAT + ནོ་

It is used to convey either a nominalized noun clause or a complementized noun clause.

Regular questions	Statements with ནོ་	Notes
མདང་དགོང་ཁྱོས་སྟོན་ཐོག་ནས་མྱི་སུ་སུ་རིག	**མདང་དགོང་རིག་ནོ་**མྱི་མང་ང་གཟིག་ཡིན། རེད་དྲ་ངོ་ཤེས་ནོ་སྤྱོད་པ་ར་དོན་འགྲུབ་རེད།	The verbs in the clause are in PAT.
ཚོགས་ཁག་འདིས་ཀླུ་དབྱངས་ཆེ་གཟིག་བླངས།	**ཚོགས་ཁག་འདིས་བླངས་ནོ་**པེ་ཅིན་གི་གསེར་མདོག་ཉི་མ་རེད།	
ཁོ་ཞག་ཁྱོས་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་གྲུབ་སོང་།	**ཁོ་ཞག་ངས་གྲུབ་ནོ་**རྩོམ་ཡིག་གཉིས་ཡིན།	
ཁྱོའི་གློག་ཀླད་འདི་གང་ཡིན།	འདི་**ཁྱོའི་ཨ་མ་གིས་ཉོས་ནོ་**རེད།	
ཕྱུགས་ཐོག་ཞིང་ནང་ང་སུས་བརྒྱབ་ནི་རེད།	མ་ཤེས། **ཕྱུགས་ཐོག་ཞིང་ནང་ང་བཏང་ནོ་**བཙོག་གི	

Monosyllabic adjective + ནོ་

It is used to convey an adjective clause with a definite article latent, implying *who or what.*

Regular questions	Statements with ནོ་	Notes
རྒྱ་ལྭ་འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་གོང་གང་ཐ་གི	ངས་ར་མི་ཤེས་གི། རེད་དྲ་**རྒྱུ་བ་ཐ་ནོ་**ཁྱོའི་ལག་གི་དེ་ཡིན་ཁ་རེད།	ནོ་ implies a definite article.
མྱིང་ཐང་གསུམ་པོ་སློབ་སྦྱོང་ང་སུ་ཐ།	**རིག་པ་རྣོ་ནོ་**ཚུང་ངོ་རེད། **སློབ་སྦྱོང་ང་ཐ་ནོ་**བར་མ་བོ་རེད།	
ཁྱོད་ཀྲུང་གོར་དགའ་གི འཛར་མན་ན་དགའ་གི	བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་**ཁོར་ཡུག་གཙང་ནོ་**འཛར་མན་རེད།	
ཁྱོས་སྐད་རིགས་གང་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།	མི་ཤེས། ངས་བལྟས་ན། **ཧ་ནོ་**དབྱིན་ཡིག་རེད།	

ནོ་ in noun clause

Such noun clauses are either nominalized or complementized.

Clause as subject	Clause as object	Notes
འགྲོག་ནས་ནད་བྱུང་ནོ་དོན་དག་ཚབས་ཆེན་རེད།	ང་སེམས་ཁུར་ཆེ་ས་**ངའི་རྒྱ་སྐད་ཞན་ནོ་**རེད།	Such noun clauses do not imply a definite article.
ཉོ་མཁན་ཚང་མ་སྒོར་མོ་ཡོད་ནོ་གིས་དཔལ་འབྱོར་ཕྱུ་ནོ་མཚོན།	དོན་དག་ཆེ་པོ་**ཁུར་གི་སྐྱིད་གི་མེད་ནོ་**རེད།	
ལྟངས་འཁོར་གསར་པ་ཉོས་ནོ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྱོ་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིན།	སྨུར་གི་ཁ་མཇུགས་གི། བཤད་ནོ་**ངས་ཏ་མི་གོ་ནོ་**རེད།	
རོགས་པ་གི་སྐྱོན་ཆ་ཡིད་ར་མི་འཛིན་ནོ་ཁོ་གི་བཟང་ཆ་གཅིག་རེད།	**ངས་ཁུར་གི་ཆེ་གཅིག་དགོས་ནོ་**མ་ཤེས།	
ཁོམ་རྒྱུ་མེད་ནོ་ཁུར་གའི་གཤིས་ཀ་རེད།	ཨ་ཕ་གིས་ཉིན་གང་དོར་**དགའ་ན་ཡོད་ནོ་**མ་ཤེས།	

Verb / adj. + ནོ་ + polar verb / adj. + ནོ་

This polar-phrase compound is used to confirm one thing and, at the same time, deny another.

Tibetan	English
ཁྱེས་དོན་དག་ངོ་མ་ཤོད། ཁྱོད་མི་ངན་**ཡིན་ནོ་མིན་ནོ་**བཤད་མི་དགོས།	Tell the truth! You do not need to explain if you are a bad person or not.
འདི་བཀའ་ཡིན། ཁྱེས་**ལས་ནོ་མི་ལས་ནོ་**མ་བཤད།	Don't tell if you do or not! It is an order.
ཡག་ནོ་བཙོག་ནོ་དོན་དག་གཞིག་མ་རེད། རྒན་མོ་གཙོ་བོ་མི་བཟང་དགོས།	A wife should be a nice person; her beauty is not an issue.
བྱ་བ་**ཡང་ནོ་ར་ལྕི་ནོ་**ཚང་མ་ངའི་འགན་འཁུར་ཡིན།	I end up having to do everything, easy or difficult.
སུ་**བཟང་ནོ་སུ་ངན་ནོ་**བཤད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to judge who is good and who is bad.

མི་ + verb in PRT + དགུ་ + the same verb

It signifies an extreme in a disapproving tone.

Tibetan	English	Notes
ཞ་ཡས་འདི་**མི་འགྲོ་དགུ་འགྲོ**། མདང་དགོང་སྨད་འཚོང་ཁང་ང་ར་ཕྱད་སོང་གཞིག	This child goes everywhere; he even went to a brothel last night.	This structure is used to make disapproving comments.
ཁྱོད་འདི་**མི་ཤེས་དགུ་ཤེས**། ངའི་གསང་བ་འདི་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཤེས་སོང་།	You know everything! How did you know my secret?	
རྒྱུན་དུ་ཁྱེས་**མི་གོ་དགུ་གོ** གནས་ཚུལ་འདི་ཆི་གཞིག་ག་མ་གོ་ནས།	Usually you know everything. Why didn't you know this?	
སློབ་མ་འདིས་**མི་འབྲི་དགུ་འབྲི**། སྟོན་པ་ཐང་ང་ར་བྲིས་ཡོད་གི	This student draws everything. He even drew the Buddha on the floor.	

ཆི་མོ་གཞིག + verb / adjective + ན་ར	This structure was presented in Chapter Twelve. Here is an additional review of an equivalent to the English phrase *no matter how…*

Phrase	Tibetan	English
གང་ཡིན་ན་ར	གྲོང་ཁྱེར་**གང་ཡིན་ན་ར།** ངེད་ཚང་གི་ཨ་ཡིས་སྡུན་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད།	Bored, my grandmother does not want to live in a city, no matter which city it is.
ཆི་ཡིན་ན་ར	ང་ལྟོགས་ཡས་མི་བད་གི ཟ་མ་**ཆི་གཞིག་ཡིན་ན་ར།** ད་ངས་ཚང་མ་ཟ་རྒྱུ་རེད།	I cannot stand the hunger; I would eat any food now, no matter what it is.
སུ་ཡིན་ན་ར	ཨ་མདོ་ནས་མྱི་**སུ་ཡིན་ན་ར།** བརྩི་བཀུར་ཡས་ཀྱོའི་ཆེད་ར། ལོ་ཆེ་བོ་གཞིག་ག་ཨ་ཁུ་ཟེར་གི་ཡོད།	All male elders are called "uncle" to show respect in Amdo, no matter who they are.
ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་ར	གོན་རྒྱུ་གི་གོང་**ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་ར།** སྨུར་གེས་བློ་འབབ་ན་ཉོ་ནི་རེད།	She shops for clothes as long as she likes, whatever the price is.
ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད་ན་ར	ཁུར་གེ་ནུས་པ་ཆེན་པོ་**ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད་ན་ར།** མྱི་ཁེར་རོ་གིས་དོན་དག་འདི་སྒྲུབ་མི་ཐུབ།	He alone would not be able to implement this task, no matter how capable he is.
ཆི་མོ་ཡིན་ན་ར	མཚེ་མ་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་**ཆི་མོ་ཡིན་ན་ར།** ཨ་མ་གིས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཐུབ་གི་ཡོད།	Their mother can distinguish the twins, no matter how identical they are.
དུ་ཡིན་ན་ར	ང་སྨུར་གེར་དགའ་ནོ་དོན་དག་ངོ་མ་ཡིན། སྨུར་གེ་**ལོ་དུ་ཡིན་ན་ར།**	It is true that I love her, no matter how old she is.
ཆི་ཤེད་…ན་ར	ངས་ཧུ་ལ་**ཆི་ཤེད་ཡས་ན་ར།** སློབ་མ་ཟོ་གིས་ཏ་གཅིག་ར་གོ་གི་མེད།	No matter how hard I work, the students do not understand anything.

རེག་གེར	It means either *before* or *until*. If the main clause is negative, it means *until* and, if the main clause is positive, then it means *before*.

རེག་གེར	
before	**until**
ལོ་ཏོག་ཚེས་**རེག་གེར།** ཞིང་པ་ཟོས་ལོ་ཏོག་བྲེགས་བཏང་།	ལོ་ཏོག་ཚེས་**རེག་གེར།** ཞིང་པ་ཟོས་ལོ་ཏོག་མ་བྲེགས།
ངས་བཤད་**རེག་གེར།** ཁོ་གིས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་ཤེས་ཡོད།	ངས་བཤད་**རེག་གེར།** ཁོ་གིས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་ཤེས་མེད།
ནམ་ལངས་**རེག་གེར།** ཞ་ཡས་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་སད་བཏང་།	ནམ་ལངས་**རེག་གེར།** ཞ་ཡས་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་མ་སད།
ང་ནང་ང་ཐོན་**རེག་གེར།** བཟའ་མྱི་ཟོ་སྐོར་ཟ་མ་ཟ་གི་བསྡད་སོང་གཞིག	ང་ནང་ང་ཐོན་**རེག་གེར།** བཟའ་མི་ཟོ་སྐོར་སོང་མེད།
སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་**རེག་གེར།** ངས་དཔེ་ཆ་གཉིས་ཕྱུལ་བཏང་།	སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་**རེག་གེར།** ངས་དཔེ་ཆ་བྲིས་མ་ཚར།

Verb in PRT+ སྐྱེད

སྐྱེད is a morpheme and, combined with verbs in PRT or with adjectives, expresses the *cause* of or *reason* for an occurrence.

With སྐྱེད	New denotation	Tibetan	English
ཉམས་སྐྱེད	cause of degradation	ཨར་ཅིས་རྣ་ཆོར་**ཉམས་སྐྱེད**་གཞིག་རེད།	Headphones are a cause of hearing loss.
སྐིག་སྐྱེད	reason for being scolded	**སྐིག་སྐྱེད**་ཁོའི་མ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་རེད།	The reason for being scolded is his misbehavior.
རྒྱས་སྐྱེད	reason for development	རྒྱལ་ཁབ་འདི་**རྒྱས་སྐྱེད**་ལག་རྩལ་རེད།	The reason for this country's development is technology.
ཧང་སྐྱེད	reason for being cocky	ཁོ་**ཧང་སྐྱེད**་སྒོར་མོ་ཏག་ཏག་རེད།	The reason for him being cocky is only his money.
ལྷང་ང་འཐུད་སྐྱེད	reason for standing out	ཁུར་གི་**ལྷང་ང་འཐུད་སྐྱེད**་མིང་གྲགས་ཆེ་ནོ་རེད།	The reason for him being conspicuous is his fame.
སྐོམ་སྐྱེད	reason for being thirsty	ང་**སྐོམ་སྐྱེད**་དེ་རིང་གི་ཚ་གདུག་རེད།	The reason for me being thirsty is today's heat.
ཤི་སྐྱེད	cause of death	ཇོ་མོ་དེ་**ཤི་སྐྱེད**་སྨན་ཡིན་ཟེར།	The cause of the nun's death is allegedly a medicine.
ཚ་སྐྱེད	cause of being hot	**ཚ་སྐྱེད**་མེ་ར་**གྲང་སྐྱེད**་ཆུ་ཡིན།	The cause of heat is fire and the cause of coldness is water.
ཉེན་ཁ་ཆེ་སྐྱེད	reason for being risky	དོན་དག་འདི་བསྒྲུབས་ན། **ཉེན་ཁ་ཆེ་སྐྱེད**་ཅང་མེད།	We won't risk anything if we do this.
ནམ་ལྷ་ཐང་སྐྱེད	reason for the sky to become clear	ནམ་ལྷ་**ཐང་སྐྱེད**་རླུང་ཆེ་གཞིག་རེད།	A storm is the reason for the clear sky.
ཕུང་པོ་ཧ་སྐྱེད	reason of being healthy	ཁུར་གི་ཕུང་པོ་**ཧ་སྐྱེད**་རྩལ་སྦྱོང་ཡིན།	The reason for him being healthy is physical exercise.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ།

ལམ་པ་དང་སྐྱུ་མི།

སྐྱུ་མི	rider (horse)	འབྲོག་སར་སྐྱུ་མི་སྤྱོན་ཚད་ཧོང་གིས་མང་།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ནས་ཅ་ལག་མང་ང་ཉོས།
ལ་ཁ	mountaintop; pass	ཉི་མ་ལ་ཁར་སླེབས་འདུག
ནུབ	west; (sun) to set	ནུབ་ན་ཉི་མ་ནུབ་གོ་གི
འདར་སིག་སིག	shaking	ཞ་ཡས་གཞིག་ཙག་ནང་ན་འདར་སིག་སིག
རླུང་འཚུབ	storm	རླུང་འཚུབ་གི་ནང་ནས་མ་འདུག ཁྱོད་གྲང་གི
བཀུག	to bend	ལྕགས་སྒོ་རླུང་གིས་བཀུགས་བཏང་།
ཁངས་སྤུངས	pile of snow	ཁང་ཐོག་ན་ཁངས་སྤུངས་མང་།
གྲང་ཤ་ཟིས	to shake out of a chill	ད་ཅིང་གྲང་ཤ་ཟིས་བཏང་།
སྨག	darkness	སྨག་ནང་ནས་ངས་ཚོད་ཅིག་ར་མི་རིག
ལམ་འགྲམ	roadside	ལམ་འགྲམ་ན་སྨྱི་གདུ་གི་ཡོད།
ཤོག་ལྷེ	sheet of paper	རྩོམ་ཡིག་འདི་ཤོག་ལྷེ་གསུམ་གི་སྟེང་མི་ཤོང་།
སྙིང་རྗེ་ཤོར	to feel sympathy	སྨྱི་ལས་སྡུག་དེར་ངས་སྙིང་རྗེ་ཤོར་གི་ཡོད།
འཐུ	to collect	རྩྭ་འཐུ་མཁན་ཟོ་ཞི་མོ་དག་དག་རེད།
གཡོན་གི་གཡོན་གི	staggering; wobbling	རྒན་མོ་གཞིག་གཡོན་གིས་གཡོན་གིས་ཐོན།
ལུས་ཞེང	physical width	ལུས་ཞེང་ཆེ་ན་ཕོ་ཚུགས་ཡོད།
ཤམ་ཤམ་ཤེད	droopy	འབྲོག་པ་ཟིས་བོད་ལྭ་ཤམ་ཤམ་ཤེད་གོན།
ཐུར	down; downward	ཐུར་ར་མ་འགྲོ། གྱེན་ན་སོང་།
གོ་མ་གོ	half heard; half understood	ངས་ཁྱུར་གེའི་སྐད་ཆ་གོ་མ་གོ་རེད།
བོགས་ག་བཏང	to lease	ཁ་ལོ་བ་གིས་རླངས་འཁོར་བོགས་ག་བཏང་།
མགོ་ནས་ཇ་མ་བར	from beginning to end	ངས་དཔེ་ཆ་འདི་མགོ་ནས་ཇ་མ་བར་མ་བལྟས།
ཟུར་ཁ	corner	ཞི་ལི་དེས་མིག་གི་ཟུར་ཁ་གིས་ཞི་མོར་བལྟས།
གོང་ཁ	collar	བོད་ལྭ་གོང་ཁ་མི་མཐོ།

གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི	square	ཁྱི་ཆོན་པོ་འདི་གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི་གཟིག་རེད།
ཚུགས་ཀ	appearance; shape	ཁྱི་ཆོན་པོ་ཡིན་ན་ཚུགས་ཀ་མི་ཡག
སྤུ་ཅན	hairy	སྲོག་ཆགས་འདི་སྤུ་ཅན་གཟིག་མ་རེད།
ཤིང	to become rigid	ང་ཆར་པ་གི་ནང་ནས་ཤིང་ཐལ།
ཀྲི་ལི	turn-around; circle	ངས་བོས་ནི་ར། མྱུར་གེ་ཀྲི་ལི་འཁོར་བཏང་།
འག་བཏབས	to scream	ཞ་ཡས་ཟློས་འག་བཏབས་ན། ང་སྨུན་གི
བསྣངས	to be startled	བོའུ་སྐད་གོ་ནི་ར་ཁྱུར་གེ་བསྣངས་སོང་།
དབུགས་ལོན	to be able to breathe	ངས་ཆུ་ནང་ནས་དབུགས་མི་ལོན།
དྲང་ཤད་སེ	direct; straight	ལམ་དྲང་ཤད་སེ་ཧོང་གིས་བདེ་མོ་རེད།
མཐའ་ཁ	edge	སྦྲག་གི་མཐའ་ཁར་མ་འགྲོ། མགོ་ཡུ་འཁོར་ར།
པང་ང་བླངས	to put on the lap	ཨ་མ་གིས་ཕྲུའུ་པང་ང་བླངས།
སྟ་རེ	ax	སྡོང་པོ་གཙོད་ན་སྟ་རེ་གཟིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
ཁ	blade	གྲི་ཁ་རྣོ་ན་ཤ་གཙབ་སྟུག་མེད།
ཁྲག་ཐིག	blood drop; bloodstain	རྨས་མ་གི་སྙིང་ནས་ཁྲག་ཐིག་འཛར་གི་ཡོད།
འདར་ར་ར	shaking	དམག་ཟོ་འདར་ར་ར་སྒྲག་གོ་གི
སྨྲེང	to sob	ཨ་མ་ཞི་ལིའི་དོན་ན་སྨྲེང་སོང་།
དོན་མེད	meaningless; useless	ཁྱུར་གེའི་ཁ་ཏ་ཚང་མ་དོན་མེད་ར་བུད་ཐལ།
གཤོབ	lie	གཤོབ་མ་གཏམ། དྲང་གཏམ་ཤོད།
རྒྱ་སྨུག	brown	གོས་རྒྱ་སྨུག་གོན་མཁན་ཨ་མདོ་ན་མང་།
སོ་མ་སོ་རྐྱང	brand new	ཕོ་ཚང་གི་ཁང་བ་སོ་མ་སོ་རྐྱང་རེད།
གོ་ཆོད	to be useful; to be effective	ཁ་ལབ་གིས་གོ་མི་ཆོད། ལག་ལས་དགོས།
རེའུ་མིག	table	རེའུ་མིག་གི་ནང་ང་ཁྱོད་རིང་གི་མིང་བྲིས།
ཁ་སྐོང་ཡས	to fill in (blank)	གཤར་སྦྱོང་གི་སྟོང་ཆ་ཁ་སྐོང་བྱོས།
ཁེན	to lean; to depend on	གཞན་ན་མ་ཁེན། རང་མགོ་ཐོན་གི་ཚུགས།
གསང	to keep secret; to conceal	མྱུར་གེས་དོན་དག་ཚང་མ་གསང་གི་ཡོད།
བཟའ་མགོ	the number of people in a family	ངེད་ཚང་ང་བཟའ་མགོ་བདུན་ཡོད།
སྟུག་ག་ཐུག	to face a difficult situation / problem	སྟུག་ག་ཐུག་ན་ར་ང་སེམས་མི་ཤི

དཔེར་འཇོག	example	ཁྱུར་གེའི་དཔེར་འཇོག་ག་མྱི་ལད་ཚེ་རིང་རེད།
ཁྲིགས་སེ	exact; exactly	གོན་རྒྱུ་འདི་ངའི་ཨ་ཞང་ང་ཁྲིགས་སེ་རེད།
གཡོབ་རྒྱལ	liar	གཡོབ་རྒྱལ་དེ་སྤྱིར་གིས་མྱི་དགའ་གཟིག་ཡིན།
ཤ་ཚ	concerned; caring	ཁྱུར་གེ་མྱི་གཞན་ན་ཤ་མི་ཚ།
གཏིང་གིས	deeply; completely	དོན་དག་དེ་ངས་གཏིང་གིས་བརྗེད་སོང་།
ངོས་འཛིན	recognition; to recognize	ཨ་ཕས་ཞ་ཡས་ར་ངོས་འཛིན་ཡས་གི་མེད།
ལམ་གྲོན	travel cost	ལམ་གྲོན་ན་སྒོར་མོ་མང་ང་གཟིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
མདོ་མེད	without principle; empty-headed	མྱི་མདོ་མེད་ར་ཁ་མ་གློང་།
གཤིན་རྗེ	King of Hell; cruel person	དགེ་རྒན་ཟེར་ནོ་གཤིན་རྗེ་གཟིག་རེད།
ཡར་འཇོག	management; respect	ཁྲིམ་བདག་མར་ཡར་འཇོག་བ་གིས་མེད།
ཆང་ས་བརྒྱབ	to become betrothed	ཞི་མོ་འདི་ལོ་ཆུང་དུས་ཆང་ས་བརྒྱབ་སོང་།
གཙོ་འཛིན	chief leader	རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་གཙོ་འཛིན་ཞི་མོ་གཟིག་ཡིན།
བཤིག	to destroy	ཁང་བ་འདི་ད་བོ་མ་བཤིག
ས་གནས	address; location	ངས་དཀོན་མཆོག་གི་ས་གནས་མི་ཧྲེད་གི
མིང་བྱང	business card	ཁྲོས་ལྷོས་ར། ས་གནས་མིང་བྱང་ཐོག་ན་ཡོད་གི
བསྐྱུགས	to vomit	ཞ་ཡས་ཁོག་པ་མ་བདེ། ཟ་མ་བསྐྱུགས་སོང་།
ལྷག་མ	remaining	སྒོར་མོ་ལྷག་མ་ཕྱིར་ཨ་ཕར་སྡེར་དགོས།
འཁྲུ	to wash	གོན་རྒྱུ་སྐྱུག་བཙོག་ཟོ་ངས་གྱབས་གིས་འཁྲུད།
གློག་སྒོ	socket; switch	གློག་སྒོ་མ་འབྱེད། དེ་ར་འགྲོ་སྒོ་རེད།
མགོ་མེད་ལུགས་མེད	slip-shod; wayward	ཁྲོད་འདི་མགོ་མེད་ལུགས་མེད། ཡར་ར་ལོངས།
ཤི་པོ	the dead	ཤི་པོ་གི་དོན་ན་ཁྲིམ་ཚང་གིས་བསྐྱིམས་བཏང་།
བྱ་དགའ	reward	བྱ་དགའ་ཐོབ་ནི་ར་མུར་གེ་དགའ་བཏང་།
ཞིབ་འབྲི	description	ཞིབ་འབྲི་ཡས་ན་ཉིན་མ་འགོར་རྒྱུ་རེད།
པེ་གིས	completely	སྒྲོ་ཚོགས་གི་སྙིང་ནས་ང་པེ་གིས་བཞེ་སོང་།
ཁམས	good for (emotionally / physically)	སྦོ་ཚོད་ང་ལ་མི་ཁམས་གི དམར་ཟས་མིན་ད།
རྩ་འགག	to have constipation	དམར་ཟས་ཏག་ཏག་ཟོས་ན་རྩ་འགག་འགྲོ།
ཛ་སྐལ	meal	ངས་ཉིན་རེར་ཛ་སྐལ་གསུམ་འཐུང་གི་ཡོད།

ཞེན་ལོག	to get tired of	ཤ་བསམས་ན་ང་ཞེན་ལོག
ཞེ་སྡང	hatred	ཞེ་སྡང་གིས་སྐྱི་བདེ་གི་མི་འདུག
བསྟུད་རས	continuously	བསྟུད་རས་ལོ་གསུམ་མ་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད།
ཤུན་པགས	skin	སྡོང་པོ་གི་ཤུན་པགས་མ་བཤུ། དེ་མིན་སྡོང་པོ་ཤི་རྒྱུ་རེད།
ཚོག་མཆན་ཡི་གེ	permit	ཚོག་མཆན་ཡི་གེ་མེད་ན་ར་ངས་ལས་རྒྱུ་ཡིན།
ལུང་ཁོག	valley	ལུང་ཁོག་ན་ལུག་ཁྲུ་གཞིག་བགྲམས་ཡོད།
རི་སྒང	mountaintop	རི་སྒང་ན་བྱ་རྒོད་གསུམ་བབས་ཡོད།
ཞད་ཆེ	characterized by; contaminated	གསེར་འདི་སླད་ཞད་ཆེ།
ཟླ་ཕོགས	monthly salary	ངའི་ཟླ་ཕོགས་མི་མགོ་ན་ར་འདང་གི
སྐོམ་ཆུ	drinks; water	སྐོམ་ཆུ་ཡོད་ན་ཅི་མ་རུང་། ཁ་སྐམ་ཐལ།
བསྣད	to get injured	ལྷམ་གིས་ངའི་རྐང་པ་བསྣད་ཐལ།
ཡིད་དབང་འཚོར	to be engrossed; to be attracted	མཛེས་མ་གན་ན་ངའི་ཡིད་དབང་འཚོར་གི
ཤུག་སྡོང	juniper tree	ཤུག་སྡོང་དྲི་མ་ཞིམ། རེད་དྲ་ཤིང་ཆར་མི་ཧྲ།
གསོན་ཉམས	vividness	གསོན་ཉམས་མེད་ན་རི་མོ་དེ་ངས་མི་ཉོ།
བད་ཚོད་གིས	at one's best	སློབ་མ་ཐོས་བད་ཚོད་གིས་སློབ་སྦྱོང་ཡས།
བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག	single-minded	ངས་བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་ལས།
བཅོས་ཀ	solution	གནད་དོན་ཁྲོས་བསླངས་ན། ང་ལ་བཅོས་ཀ་མེད།
སྡུན་བཅད	to take over; to block one's way	ཀླུང་ནག་གཞིག་གིས་ཐོག་ཁྲུ་གི་སྡུན་བཅད།
འཁང་ར	complaint	འཁང་ར་མ་ཡས། དེ་ཁྲོད་རང་གིས་ལན་གི
རྒྱུན་མི་ཆད་ར	without stop; incessantly	ཁྱུར་གེས་རྒྱུན་མི་ཆད་ར་དྲུ་བ་རྐང་གསུམ་འཐེན།
རྡུལ་ནག	heavy sweat	ཞ་ཡས་རྡུལ་ནག་ཙ་ར་ར། ཁྱུར་པོ་ཁྲུག་གི་མེད།
ཙ་ར་ར	streaming (of liquid)	ན་ཚ་གི་དབང་གིས། རྡུལ་ཆུ་དོན་ཙ་ར་ར།
ཛ་རྐྱང་གོ་རྐྱང	simple food	ནད་པ་ཁ་འཛིན་མཁན་གིས་ཛ་རྐྱང་གོ་རྐྱང་ཟ།
བཟིབས	to collapse	ཁང་རྙིང་དེ་ན་ཞིང་བཟིབས་སོང་།
འགྱོར	to get rich	མེད་པོ་ཡར་ཡོང་ཟོ་ཛེ་འགྱོར་ར་ཛེ་སྲིད།
ཉེས་པ་ཆེ	sinful	བཙོན་མ་ཉེས་པ་ཆེ། བཙོན་ཁང་ང་བཅུག
གྱོད་གཏུགས	law-suit	ཁྲིམས་ཁང་ང་གྱོད་གཏུགས་ཡས་ན་རབ་རེད།

སྒྱུག་མོ	mother-in-law	སྒྱུག་མོའི་ཡོགས་ནས་མནའ་མ་སྡུག
སླིད་མོ	sister-in-law	ངའི་སླིད་མོ་ལོ་སུམ་ཅུའི་ཐོག་ནས་གནས་ར་སོང་།
ཁོག་ངན	malevolent	བླ་མ་ཟེར་ནོ་མྱི་ཁོག་ངན་ཡ་ཧྲམ་གཞིག་རེད།
མནར	to suppress; to torture	ཆམ་པ་གིས་ང་ཟླ་བ་གཅིག་ག་མནར་སོང་།
འགལ	to break (regulations)	ཁྱོའི་བྱ་སྤྱོད་ཁྲིམས་མ་འགལ་ཡོད།
ཆད་པ	fine; punishment	ད་རེབ་ཆད་པ་མ་གཏོད། ངས་བཅོས་སྒྱུར་ཡས།
ལས་སྡུག	unlucky	ཤི་བོ་ལས་སྡུག་རེད། གསོན་དུས་སྐྱིད་མ་བརྒྱབ།

རྒྱུན་དུ་ཨར་ཅིས་བཀོལ་ན།

སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང	Academy of Social Science	ངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ནས་བྱ་བ་ལས།
སྤེལ	to launch; to issue	ཚན་རིག་པ་འདིས་ན་ཉིང་ཞིབ་འཇུག་སྤེལ།
ན་ཅོག	ear	ཁྱུར་གེའི་ན་ཅོག་སྦྲེང་ཡོད།
རེད	to get infected	རྨ་ཁ་རེད་སོང་།
ཨར་ཅིས	earphone	ཨར་ཅིས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ན་མི་ཧྲ།
དབང་པོ	organ; feature	མིག་ར་སྣ་དབང་པོ་ཡིན།
ན་བར་མ	middle ear	ན་བར་མ་ཟེར་ན་ངས་མི་ཤེས།
གཉན་ཚད	infection	གཉན་ཚད་རྒྱས་ན་རྨ་ཁ་མི་དྲག
དབྱེ་ཞིབ	analysis	དབྱེ་ཞིབ་མེད་ན། གནད་དོན་སེལ་མི་ཐུབ།
ཚན་ཁག	section; unit	ཚན་ཁག་བཞི་བ་ཉིས་ཐོག་ན་ཡོད།
ཐན་པ་ཆེ	dry (drought)	བོད་གི་ས་ཆ་ཟོ་ཐན་པ་ཆེ།
བློ་ཐུང	short-minded	མོ་བློ་ཐུང་ར་ཡོ་གྲུ་དོག་ཅང་ང་མི་ཉན།
ལོ་རབས	history; chronicle	ཡང་ཁྱུར་གེས་སྡུག་མཐོང་ནོའི་ལོ་རབས་བཤད།
ཁྲིམས་ཁང	court	ཁྲིམས་ཁང་ང་འགྲོ་མ་དགོས་ན་རབ་རེད།
བར་འདུམ	mediation	བར་འདུམ་ཡས་མཁན་གཟུ་བོ་མ་རེད།
ཅ་གེ་ཅིག་གེ	a bit; a few	ཟ་མ་ཅ་གེ་ཅིག་གེས་ང་མི་རྒྱག
བཤད་ཁ	talkative	དོན་འགྲུབ་གི་ཀྲན་མོ་བཤད་ཁ་གཞིག་རེད།
གསར་བརྗེ	revolution	གསར་བརྗེ་མེད་ན་སྙིང་བ་མི་ལད།

སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་པ།

བརྗོད་སྒྲོམ།

- Comparative
- Superlative
- Superlative Forms
- Comparative Forms
- གི་ཡན; གིས་མི་ཚད; ལྟོས་ན
- ...མཉམ་ཡོད vs. ...མཉམ་མེད
- Similarity
- འདྲ་མ་གཟིག and དེ་མོ་གཟིག
- གཉིས་ཀས...ན...

A *thang kha* featuring Tibetan emperor Srong btsan sgam po and his Chinese wife, Rgya bza' gong jo (Wencheng Gongzhu 文成公主), Reb gong County (2011).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། འབྲོག་པ་ཞིག་གི་ཆུང་དུས་དྲན་གཞི།

རྡོ་ཁང་ས་ཆ་ངས་**ཨ་ཏུ་གིས**་བརྗེད་མི་ཐུབ་ནོ་རེད། གཅིག་ནས་དེ་ངས་ཆུང་དུས་ཀྱི་དུས་ཚོད་**མང་ཆེ་ཤོས**་བཏང་ས་རེད། གཉིས་ནས། རྡོ་ཁང་ས་ཆ་གཞན་པ་ཟེ་**ལྷོས་ན**་ལྷག་ཏུ་སྐྱིད་ཀྱི་ ཐུ་ཐང་ཆེ་ནོ། ཁ་བོར་ན་ཕྱུགས་ཟོག་མང་ནོ། དེའུ་འབུར་རེའི་མགོ་ན་ཟོག་རྫི་ལུག་རྫི་ཡོད་ནོ་ད་བོ་ར་ངའི་མིག་ལམ་ན་གསལ་གྱི་ གསུམ་ནས་དེང་ཚང་གི་དགའ་སྐྱིད་ཀྱི་འཚོ་བ་ར་རྡོ་ཁང་གཉིས་ཀ་འབྲལ་ཐབས་མེད། ནང་སྐོར་སུ་བཀྲ་ཤིས་ཚང་ང་འབྲལ་ཐབས་མེད།

རྡོ་ཁང་སྐྱིར་གིས་མདོ་རིགས་ཧ་བོ་འདུར་ས། གཡང་དཀར་ལུག་ཁྲུ་འཕེལ་ས། དྲེད་རིགས་སྲོག་ཆགས་རྒྱུ་ས་གཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ར། གཡང་ས་གོར་མོ་དེ་ནས་ཨ་མ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་སྡུག་གི་འཚོ་བ་མྱུངས། འཚོ་བ་དགའ་སྡུག་ཆེ་ནོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་དོན་དག་བསམས་ན་**ཧེ་གསལ**་རེད།

བཀྲ་ཤིས་རྒྱུ་གིས་**སྟོབས་ཆེ་ཤོས**། མི་དཔུང་གིས་**ཨ་ཏུ་གིས་ཏང**་ཡོད་ནོ་ཡིན། ཉིན་མ་གཞིག་ག་ཁྲུར་གེའི་བུ་དོམ་གཞིག་གིས་འཚོས་བཏང་། དེ་གི་རས་བཟུང་། བཀྲ་ཤིས་གིས་རི་དྭགས་ཡོད་ཡོད་ཚང་མར་ཞེ་སྡང་བཟུང་། འཁོར་གཡོག་ག་**ཧེ་སྡང**། མི་སྡིག་ཧོ་ཨ་ཧྭམ་གཞིག་ག་ཞན་སོང་། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ཁྲུར་གེས་ང་རི་དྭགས་གཞིག་ག་བསམས་ཡོད་ན་ཐང་།

ང་ཁོ་ཚང་གི་འཁོར་གཡོག་**ལོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་ངོ**་ཡིན། ངས་ནག་ཟོག་བརྒྱ་**གིས་མི་ཚད**་འཚོ་དགོས། ལས་ཀ་དེའི་**ཡན་ན**་རྟ་མོ་གཞིག་མེད་ན་ར། རི་མགོ་ནས་རི་དྭགས་ཟོ་ཉེན་ཁ་ཆེ། ནངས་མོ་གཞིག་ག ངའི་ཨ་མ། བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་གཡོག་མོ་ཚེ་རིང་མཚོ་གིས་ཐམ་ཁྲུག་གཞིག་ར་འོ་ཇ་ཞེལ་དམ་གང་ཁ་རོག་གེར་ངའི་རུམ་མ་བཙང་ངས། ཞོར་ར"དགོང་མོ་འཕྱི་གི་མ་འཇུག"ཟེར། དབྱར་ཁའི་ནངས་མོ་དེར། ངའི་སེམས་**ལྷག་ཏུ་དྲོ**། རི་ཞོལ་ན་འདབ་ཆགས་གང་ས་གང་ན་རེད། རི་མགོ་ན་སྨུག་པ་འཕེབས་ཡོད། ཡིན་ན་ར་ཉི་ལྷང་བརྒྱབ་ནེ་ར། སྨུག་པ་དེངས་སོང་། མཐའ་ཚོན་གཞིག་ཟོག་ཁྲུ་གི་མདུན་ནས་ཤར་སོང་།

སྐབས་དེར་ངའི་ཚེ་ཐོག་ནས་ང་འདང་ཆེས་ཁྲི་ཐན་རྒྱ་བོ་ར་ཨ་མ་ཡིན། ཉིན་གུང་ཁྲི་ཐན་རྒྱ་བོ་ར་ལྷོགས་གི་ཡོད་ཁ་རེད། ངས་རུམ་གི་བྲོ་ཁ་ལེན་དུས། དངོས་བོ་ཨ་མ་གིས་ངའི་རུམ་དུ་བཙང་ས་ནོ་དྲན་སོང་། ཨ་མ་གིས་ཉེན་ཁ་མ་འཛེམས་མ་ཤ་ལོག་གཞིག་བཀྲ་ཤིས་ཚང་ནས་བརྐུས་ཡོད། ཤ་དེ་མོ་གཞིག་གི་དོན་ན། ཨ་མ་གིས་ཉེན་ཁར་མ་འཛེམས། བཀྲ་ཤིས་གིས་ཤེས་སོང་ན། མུར་གེར་ཆད་པ་ལྡི་མོ་གཅོད་རྒྱུ་རེད། དོན་འདི་བསམས་ན་ང་ད་བོ་དུ་རྒྱུ་ཡོང་གི་ ཕྱི་དྲོའི་བར་མཚམས་གཞིག་ག ཆར་བ་**ཧེ་ཆེ་ར་ཧེ་ཆེ**་རེད། ནོར་ཟོག་ཚང་མ་རི་མགོ་གི་སྨིག་པ་གི་ནང་ང་ཞོགས་སོང་། འབྲུག་སྒྲ་དི་རི་རི། ང་ལ་ཞེད་སྣང་ཆེ་གཞིག་སྐྱེས་སོང་། ངས་ཕྱུགས་ཟོག་གི་རྗེས་འདེད་བསམས་ན་ར། ལུས་གིས་མ་ལྕོགས། ཆར་ར་གཡོལ་ས་གཞིག་འཚོལ་གི་ཡོད་དུས། ངས་ཁྲུང་དུ་རྡོ་གིས་ལས་ནོ་གཞིག་རྙེད་ཐལ། ཁྲུང་དུ་གི་ནང་ནས་གཅིག་ར་མི་རིག་གི་ རེད་དྲ་སྒོ་ནས་འདུག་ཀྱི་**གཉིས་ཀས**། ཁྲུང་དུ་གི་ནང་ནས་བསྡད་**ན་བཟང**་གི་ ང་རྡོ་གཞིག་ག་ཁེན་ནས་གཉིད་སོང་། སད་དུས། རྡོ་ཆེ་གཞིག་གིས་ཁྲུང་དུ་ཁ་བཀབ་བས་ཡོད། ངས་རྡོ་ཕ་བོང་དེ་སྒྲུལ་ཐེས་ཡས་ན་ར་སྒྲུལ་མ་ཐུབ། སྐབས་དེར། ཁྲུང་དུ་དེའི་ཀླུད་ན་དངོས་བོ་གཞིག་འགུལ་གི་ཡོད། ཉན

ན་རི་དྭགས་གཟིག་ཡིན་ཁ་རེད། ང་ཁྱུང་དུ་དེའི་ནང་གི་བཙོན་མ་ཉན་སོང་།

ང་**རྗེ་སྐྱག་རྗེ་སྐྱག**་རེད། སྙིང་ཡེ་རེ་རེ། ང་ཁྱུང་དུ་གི་ནང་ཤེད་ར་འབྱུར་རས་བསྡད། སྐབས་དེར་ངས་འགྲུམ་ནས་ཀེང་རུས་གཟིག་རིག་ཐལ། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་བཀྲ་ཤིས་གི་ཞི་ལི་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ངའི་སྙིང་**ལྷག་ཏུ**་ལྡིང་ཐལ། དབུགས་**རྗེ་འཚངས**་རེད། གང་ལྷུར་ན་ར་ཐར་ས་མེད་འདོད་རས། རི་དྭགས་དེར་ཕར་ཀློལ་ཡས་རྒྱུའི་ཚོད་སེམས་བཅངས། རི་དྭགས་**རྗེ་ཉེ**་རེད། ངས་ལྤ་དུག་ཕུད་རས། ལག་ག་གྲི་བཟུང་། སྐབས་དེར་ང་ར་རི་དྭགས་གཉིས་གི་བར་ནས་ཁྱུང་དུ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་གཤོས་སོང་། ངས་རི་དྭགས་དེ་ལག་པ་ནས་བཟུང་། གྲི་གིས་ཐེངས་མང་ང་གཟིག་ག་བསྣུན་ནི་ར། རི་དྭགས་ངའི་ལག་ནས་ཤོར་སོང་། རེད་དྲ་སྨུག་ཏུ་ངའི་ལག་ན་ཡོད་གི རི་དྭགས་ཧལ་ཞོར་ར་ཐག་རིང་ང་བུད་ཐལ། ང་ར་**བློ་རྗེ་བདེ**་བུད་ཐལ། རེད་དྲ་ང་སྒོར་མ་བུད་ན། ཨ་མ་སེམས་བདེ་གི་མེད། ཕྲུགས་ཐོག་ཐོར་ཉེན་ཁ་ཡོད་རྒྱུ་རེད་བསམས།

ངས་ཕྲུགས་ཐོག་ཐོ་ཕྱིར་ར་འདེད་དུས། ས་རྒྱ་བ་ནས་རུབ་ཡོད། ཨ་མ་གིས་ཇ་ཚན་དེ་བསྐོལ་རས་སྒོ་ཁ་ན་བསྡད་ཡོད། ངས་དོན་དག་ཚང་མ་མུར་གེར་བཤད་ན། ང་**ལྟོས་ན**། མུར་གེ་སྐྱག་གི་ཡོད་ཁ་རེད། ཨ་མ་གིས་དོན་དག་བཀྲ་ཤིས་ལ་བཤད། ཁྱུར་གེས་མྱི་སྟོབས་ཅན་དྲུག་གླས་ནས་རི་དྭགས་དེ་བཙལ། ང་ར་མྱི་དྲུག་པོ་གིས་ཕྱི་ཉིན་གང་བོར་བཙལ། ཁྲག་རྗེས་དེད་རས། དེད་ཆ་བོས་རི་དྭགས་དེ་བྲག་རྫོ་གཟིག་གི་རྒྱབ་ནས་རྙེད་སོང་། དོམ་ཤི་ཡོད་གི སྐབས་དེར་**ངའི་ཡན་ན**་དགའ་མཁན་གཟིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། བཀྲ་ཤིས་གིས་ངོ་གཟིག་སྟོན་ནི་རེད་བསམས།

རེད་དྲ། བཀྲ་ཤིས་གི་ཁོག་སྡུག་**རྗེ་བཙོག**་ག་སོང་། ཉིན་མ་གཟིག་ག་བཀྲ་ཤིས་གིས་ང་བོས་ནས། "ཁྱོད་ར་ངའི་ཞི་ལི་གཉིས་ཀར་ལོ་**ཆེ་ཆུང་མེད**། ཁྱོད་རིག་ན། ངས་ཞི་ལི་དྲན་གི ནངས་ཀ་གི་རས། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་ཨ་མ་གཉིས་ཀ་ས་འདི་ནས་འདྲུག་མི་ཚོག"ཟེར། ང་ར་ངའི་ཨ་མ་གཉིས་དེ་ཤེད་སྐྱེས་སྐྱེས་ཡུལ་བ་ཁ་བྲལ་སོང་། ད་བར་འཚོ་བ་སྟོན་ཆད་**ར་ལྟོས་ན་སྐྱིད་གི** ད་ཕྱིར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ན། ཕ་ཡུལ་གི་གནས་ཚུལ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནང་།

14.1 --Comparative forms

Comparative conjunction རྗེ + monosyllabic adjective ≈ more / less		
Comparison	English	Note
ཨ་མ་ལོ་རྒས་གི་རྒས་གི **སེམས་རྗེ་ཆུང**་རེད།	The older my mother gets, the more concerned she becomes.	རྗེ is used with monosyllabic adjectives to compare tendency and frequency, but not in a pair.
ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ན་བོད་གི་ས་ཆ་**རྗེ་སྔོ**་ཡིན།	Tibetan places get greener in April.	
འཛམ་གླིང་གི་གནམ་གཤིས་**རྗེ་དྲོ**་རེད་ཟེར།	The world climate has allegedly been getting warmer.	
ནད་པ་**རྗེ་དགའ**་མ་རེད། སྨན་པ་གིས་ཅི་ཡས་རྒྱུ་ཤེས་གི་མེད།	The patient does not get better. His doctor does not know what to do.	
ཞི་མོ་འདི་ཆུང་དུས་ར་ཡག རེད་དྲ་ད་**རྗེ་ཡག**་རེད།	This girl was beautiful when she was young, but now she has become more beautiful.	

Comparative conjunction ཇེ + verb in PRT≈ more / less		
Comparison	English	Note
ཕྱི་གླིང་བ་ཁ་སྤུ་ཅན་པོ་འདིས་བོད་སྐད་**ཇེ་ཤེས**་རེད།	This bearded foreigner understands more and more Tibetan.	ཇེ is used with verbs in PRT to compare in tendency and frequency, but not in pairs.
ཁོང་གི་**ཇེ་བཤད**་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཉན་ན་**ཇེ་མི་འདོད**།	He talks more and more. I want to listen less. (The more he talks, the less I want to listen.)	
ངས་འདི་ནས་**ཇེ་སྐྱུན**་རེད། ངས་གཞན་གཟིག་ག་སྤོ་རྒྱུ་ཡིན།	I get more bored in this place; I want to move to another place.	
རྟ་འདི་ཆད་ན་**ཇེ་འགྲོ**་ཡིན། ཞི་ཐག་གིས་འགྲོ་མ་གཟིག་ཡིན།	This horse walks faster when it is tired. It is a real fine horse.	
སྤྲང་པོ་འདི་ཁ་མ་དགུ། དེ་མིན་ཁོ་**ཇེ་ཡོང**་ཡིན།	Don't pay attention to the beggar! or he will come more often.	

Notes-1

ཇེ: ❶It describes a tendency changing in quality, quantity, extent, frequency, etc. ❷It is not used before disyllabic adjectives. An incorrect example is རི་དེ་**ཇེ་མཐོན་པོ**་རེད། A correct example is རི་དེ་**ཇེ་མཐོ**་རེད། / རི་དེ་**མཐོན་པོ་ཇེ**་ཡིན་རེད།. ❸It is not used with verbs in PAT. Incorrect example: རྟ་འདི་**ཇེ་སོང**་རེད། A correct example: རྟ་འདི་**ཇེ་འགྲོ**་རེད. This horse goes ever faster.

Exercise 1 Describes changes in yourself using the phrases and ཇེ.

དཔེར་བརྗོད། ང / ཞ་བརྒྱགས། ང་ཞ་ཇེ་བརྒྱགས་རེད།

1. ཕུང་པོ་ལྕི / ཡང ______
2. སེམས་ཆེ / སེམས་ཆུང ______
3. དུ་བ་འཐེན ______
4. གཟུགས་མཐོ ______
5. བོད་ཡིག་ཤེས ______
6. ལས་དབང་ཡོད ______
7. རེ་བ་མཐོ ______
8. གཟུགས་རིང / ཐུང ______
9. ཡག་མ་ཡིན / མིན ______
10. ནོགས་མོ་ཡིན ______
11. སྒོར་མོ་ཉུང ______
12. རིག་པ་རྟུལ ______
13. འཚོ་བ་དཀའ / སླ ______
14. བོད་ར་སོང་ན་འདོད ______

Exercise 2 Complete the paragraphs using the phrases and words in parentheses and ཇེ. Add verbs and Ladon case variants if necessary.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** ན་ཞིང་དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཇེ་དྲོ་ར། (དྲོ) དགུན་ཁ་ཇེ་འཁྱགས་རེད། (འཁྱགས)

ཁ་བ། དེ་ངེད་ཟློས་ཇོ་སྒུམ་ར་ཇོ་སོལ་ཇེ་བཀོལ། (བཀོལ) སྡོང་པོ་ཇེ་གཅོད་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད། (སྡོང་པོ་གཅོད)

སྔོན་ཆད་གཞིག་ག གླིང་ཕྲན་གཞིག་གི་སྟེང་ན་མི་སྡོང་གཞིག་ཡོད་ནི་རེད། ལོ་རེར་མི་གྲངས་________། (མང) ཐོན་རྫས་________། (མང) ཁོ་ཟློ་ཡི་རོལ་གི་ཁོར་ཡུག་ག་འགྲོ་འོང་གཅིག་ར་མེད། ཁོ་ཟློས་སླར་བྱིན་ནས་དངོས་པོ་ཉོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་སླར་ཁ་ཡས་ཉོ་མཁན་ན་དགོས་ནོ་མིན་ན་ཐང་། དེའི་རྐྱེན་གིས་མི་ཟློས་ཀྱི་ཚང་མ་དགའ་ནོ་གསེར་དངུལ་གིས་དངོས་པོ་ཉོས། དངོས་པོ་བརྗེ་རེས་________བྱུད་སོང་། (སྟབས་བདེ) གསེར་དངུལ་ར་________རེད། (བཀོལ) རེད་དྲ་གསེར་དངུལ་ར་ཟད་རྒྱུ་ཡོད། འཁྱེར་རྒྱུ་ར་སྟབས་མི་བདེ། དངོས་པོ་བརྗེ་རེས་________ཡིན་ན། (མང) གསེར་དངུལ་ར་________། (སྟབས་མི་བདེ) གནད་དོན་འདི་ཐག་གཅོད་རྒྱུའི་ཆེད་ར། མི་རིགས་གིས་བཀོད་པ་འཐེན། གླིང་ཕྲན་དབང་སྒྱུར་བ་གིས་གསེར་དངུལ་གི་ངོད་ར་དངོས་པོ་གཞིག་དཔར་ནི་རེད། དངོས་པོ་དེར་དེང་སང་"སྒོར་མོ"ཟེར་གི་ཡོད།

དེང་འགོར། སྒོར་མོ་ཕྱིར་ར་གསེར་དངུལ་ར་བརྗེ་རྒྱུ་ཇ་མོ་རེད། དེའི་སྟབས་གིས། མི་རིགས་གིས་སྒོར་མོ་སེམས་བདེ་མོ་ཤེད་བཀོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་ཚོང་ལས་________ར། (རྒྱས) མི་རིགས་________རེད། (འདོད་པ་ཆེ) སྒོར་མོ་གི་མཁོ་ཚད་________ཉན་སོང་། (མཐོ) རེད་དྲ། གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་གསེར་དངུལ་གི་གྲངས་ཀ་________དེ་མོ་གཞིག་འགྱོ་མ་ཐུབ། (མང) དེའི་རྐྱེན་གིས་སྒོར་མོ་གིས ________། (མི་འདང) ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་དེ་ཤེད་མཚམས་བཞག་སོང་། དངོས་པོ་བརྗེ་མི་ཐུབ་ན། དངོས་པོ་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་མཁན་ར་________བྱུད་སོང་།(ཉུང) སྐབས་དེར་མི་རིགས་གིས་ཡང་བཀོད་པ་དགའ་གཞིག་འཐེན། སྒོར་མོ་གི་ལྡེ་བ་གཞིག་བཙུགས་སོང་། ལྡེ་བ་སྡེ་བ་གཞུང་ང་དབང་། དེས་སྒོར་མོ་དཔར་ནི་རེད། སྒོར་མོ་བཀོལ་འདོད་མཁན་ཟློས་ལྡེ་བ་ནས་སྒོར་མོ་གཡོར་ཐུབ། ཁོ་ཟློ་སྒོར་མོ་________ར་སོང་ན། (ཡོད) སྒོར་མོ་གི་སྐྱིན་པ་སྟེར་དགོས། དངུལ་ཁང་འདི་ཤེད་བྱུང་སོང་། དངུལ་ཁང་བྱུང་ནི་ར། ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་ཡས་ཁ་________། (སླ) མི་རིགས་གེ་ར་________ཉན་སོང་། (ལས་ལ་བརྩོན) གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་________རེད། (མང) ཚོང་ལས་རྒྱུན་མཐུད་ཡོང་རྒྱུའི་ཆེད་ར། དངུལ་ཁང་གིས་ཐོན་རྫས་གི་གྲངས་ཀ་ལྟར་ར་སྒོར་མོ་________དཔར་ནི་རེད། (མང)

གཞུག་ནས། ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་________ཉན། (ཧུར) དངུལ་ཁང་གཅིག་གིས་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་མ་ཐུབ། དེ་ནས་དངུལ་ཁང་གི་གྲངས་ཀ་ར་________སོང་། (མང) དེའི་རྐྱེན་གིས་དངུལ་ཁང་གཞིག་དངུལ་ཁང་གཞན་པ་ཟློ་དོ་དམ་ཡས་མཁན་ན་ཉན་སོང་། དངུལ་ཁང་འདིས་སྒོར་མོ་དཔར། དངུལ་ཁང་གཞན་པ་བརྒྱུད་རས། སྒོར་མོ་དཔར་ནོ་སྒོར་མོ་མཁོ་ནོ་གི་ལག་ག་སྤྲད་ནི་རེད། དངུལ་ཁང་ལྡེ་བ་འདི་ཤེད་བྱུང་ནི་རེད།

14.2 --Superlative forms

Superlative form: ཨ་ཏུ་གིས ≈ most		
With adverb: **ཨ་ཏུ་གིས**	English	Note
ངེད་མྱིང་ཕྲུང་ཟློའི་ནང་ནས་གཟུགས་**ཨ་ཏུ་གིས་མཐོ**་ནོ་ནུ་བོ་ཡིན།	My younger brother is the tallest among our siblings.	❶This adverb is put before adjectives or verbs. ❷It occasionally means *so much*.
དེ་རིང་ནམ་ཟླ་**ཨ་ཏུ་གིས་དྲོ**་གི ང་ཆུ་རྐྱལ་རྟག་གི་འགྲོ།	It is warmest today. I go swimming.	
བིས་ཨེར་ཀེ་ཚི་སྲི་**ཨ་ཏུ་གིས་ཕྱུག**་པོ་རེད།	Bill Gates is the richest man.	
ཀྲུང་གོ་ས་རྒྱ་གི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་**ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ**་ནོ་མ་རེད།	China is not the biggest country in terms of territory.	
ཁུར་གི་འདོད་པ་ཆེ། རེད་དྲ་**ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ**་ནོ་ཁོ་མ་རེད།	He is demanding, but the most demanding one is not him.	
ཁུར་གི་ལྟོ་ཆེ། རེད་དྲ་ཁུར་གིས་ལས་ཀ་ར་**ཨ་ཏུ་གིས་ལས**་གི	He has a big appetite. However, he is also the one who works the most.	
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཨ་ཏུ་གིས**་རྒྱུན་དུ་**ཡོང**་ནོ་ཚེ་རིང་མཚོ་རེད།	Tshe ring mtsho is the person who most often comes to class.	
གཏམ་**ཨ་ཏུ་གིས་མི་བཤད**་ནོ་ཁོ་རེད།	He is the one who talks the least.	
Superlative form: ཤོས ≈ most		
With adverb: **ཤོས**	English	Note
འཛམ་གླིང་གི་སྟེང་ནས་སྲོག་ཆགས་**ཆེ་ཤོས**་ཆུ་སྲིན་ཡིན།	The biggest animal in the world is the whale.	It is used with monosyllabic adjectives and *be* verb.
ལུག་འདི་ཁ་མཐོ། རེད་དྲ་ལུག་ཁྱུ་འདིའི་ནང་གི་**ཁ་མཐོ་ཤོས**་མིན།	This sheep is old, but is not the oldest in this flock.	
བོད་**མང་ཤོས**་བོད་ལྗོངས་ན་མེད། ཁམས་ར་ཨ་མདོ་ན་ཡོད།	Most Tibetans are not in the TAR but in Khams and Amdo.	
ཁ་ཡས་གཞིག་གིས་བོད་སྐད་གལ་མི་ཆེ་ཟེར། རེད་དྲ་ཟེར་མཁན་ཟོ་**ཉུང་ཤོས**་རེད།	Some say Tibetan is not an important language, but these people are the minority.	
དེ་རིང་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་སློབ་མ་**ཉུང་ཤོས**་ཡོང་ཡོད།	Less than half the students came to class today.	

Notes-2

1. **ཨ་ཏུ་གིས**: ❶This adverb signifies a superlative form. ❷It occasionally means *very much* or *so much*, e.g., སྐད་ཆ་བཙོག་ནོ་**ཨ་ཏུ་གིས**་མ་བཤད། Don't make so many harsh statements! / ཁུར་གིས་བྱ་བ་**ཨ་ཏུ་གིས**་ལས་མེད། He has not done very much of the job. ❸It is used with other adverbs to emphasize the degree in superlative form, e.g., རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་གཞིག་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཀྲུང་གོ་**ཨ་ཏུ་གིས**་མགྱོགས་མོ་ཞེད་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། Many countries are developing,

but China is developing fastest.

2. **ཤོས**: ❶It signifies a superlative form if it is used with monosyllabic adjectives, e.g., ཇོ་མོ་གླང་རི་རི་**མཐོ་ཤོས**་རེད། Everest is the highest mountain. ❷It, together with མང and ཉུང, respectively, means *the majority* and *the minority*, e.g., འཛམ་གླིང་ང་མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་ལྔ་བཅུ་ལྷག་ཡོད། **མང་ཤོས**་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད། The world has over five billion people; the majority are in Asia. / བོད་གི་ས་ཆ་**ཉུང་ཤོས**་རོང་མ་འབྲོག་ཡིན། Less than the 50 percent of Tibetan ethnic areas is agro-pastoral.

3. **ཤས** + **ཆེ** / **ཆུང**: These two phrasal adjectives respectively express *likely* and *unlikely,* e.g., ང་ཕྱི་ལོར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་**ཤས་ཆེ**། I will likely go abroad. / ཇོ་མོ་གླང་རི་རི་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་ཡིན་**ཤས་ཆེ**། Everest is likely the highest mountain.

Exercise 3 Complete the statements using superlative forms, and the words and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ________________________ (བླ་མ། གོ་ས། མཐོན་པོ།)

པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བླ་མ་གོ་ས་<u>ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་མིན།</u>

1. བློ་བཟང་གྲགས་པ་______________________________(དགེ་ལུགས་པ། སྲོལ་གཏོད་མཁན། འགོ་མ།)
2. ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན______________________________________(བཙན་པོ། དབང་ཆེ། བོད་གི།)
3. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ_________________________________ (འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ནས། བྱས་རྗེས་ཆེ།)
4. དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ____________________________________(མཁས་པ། འགྱུར་ལྡོག་ཆེ།)
5. ཨ་ཁུ་སྟོན་པ___________________________________(གཏམ་རྒྱུད་ནང་གི གྲགས་ཅན། མི་སྣ།)
6. མི་ལ་རས་པ______________________________________(རྣལ་འབྱོར་པ། དཀའ་ལས། མྱོང་།)
7. རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ_______________________________________(བླ་མ། མཐོན་པོ། བརྩི།)
8. ཐོན་མི____(བོད་མི་ཚོས། གོང་བཀུར་ཡས་ས།)
9. ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང__________________________ (དུས་རབས་སྔོན་མ། མཁས་པ་གྲགས་ཅན། ཨ་མདོ་ནས།)
10. དོན་འགྲུབ་རྒྱལ___________________________________(དེང་རབས་གི རྩོམ་པ་པོ། ཤན་ཤུགས་ཆེ།)

Exercise 4 Complete the statements with various superlative forms and, the words and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད།

ཀ་བ། བོད་ནས་ཟ་མ་ཡ་ཏུ་གིས་ཟ་ནོ་རྩམ་པ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ་མ། ཟ།)

ཁ་བ། རེད་དྲ་མི་ཁ་ཡས་གིས་ཡ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ནོ་རྩམ་པ་རེད། (མི་ཁ་ཡས། ཟ།)

1. ཀ་བ། བོད་གི་མི་གིས་______________ཕལ་ཆེར་ནོར་ཤ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཡ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ནོ་གང་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཤ ཟ།)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། བོད་གི་མི་གིས་______________ཁྱི་ཤ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཤ ཟ།)

2. ཀ་བ། བོད་ནས་______________འབྲོག་པ་རེད། (མི། མང་།)

   ཁ་བ། རེད་དྲ། མི་ངས་______________འབྲོག་པ་རེད། (རིག ལུང་།) ངས་ཕལ་ཆེར་རོང་བ་ཏག་ཏག་རིག་ཐལ།

3. ཀ་བ། བོད་གི་ས་ཆ་ནས་རྒྱ་ལུ་ ______________། ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་སྔོན་ན་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད། (གོན)

   ཁ་བ། རེད་དྲ་མི་མང་ང་གཞིག་གིས་ ______________བོད་ལུ་ཡིན། (གོན)

4. ཀ་བ། བོད་གི་ས་ཆ་______________གཟི་རྩ་སྡེ་དགུ་རེད། ཁྱེས་བལྟས་ན། (ཡག)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་མ་རེད། གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་______________མ་རེད།

5. ཀ་བ། བོད་གི་མི་གིས་______________སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོ་རེད། (འཛེམ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། དེ་མ་རེད། ཁོ་ཚོས་______________སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོ་རེད། ཁོ་ཚོས་རྒྱུན་དུ་ལུག་ར་ནོར་བཤའ་གི་ཡོད།

6. ཀ་བ། ཨ་མདོ་ནས་རི་______________ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཁྱེས་བལྟས་ན། (མཐོན་པོ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། ______________ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། རི་གཞན་པ་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མཐོ)

7. ཀ་བ། ཨ་མདོ་ནས་ས་ཆ་______________མཚོ་སྔོན་པོ་གི་ཁ་ཁོར་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཕྱུག)

   ཁ་བ། ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ______________ས་དེ་ཟོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མེད་པོ)

8. ཀ་བ། བོད་ནས་ས་ཆ་སློབ་གསོ་______________ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (རྫ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། ཁམས་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་སློབ་གསོ་______________རེད། (ངན)

9. ཀ་བ། བོད་ནས་རྒྱུ་ནོར་______________ཕྱུགས་ཟོག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མང)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་ར་ཕྱུགས་ཟོག་རྒྱུ་ནོར་______________། (གལ་ཆེ)

10. ཀ་བ། བོད་ཟོ་______________གྲོང་ཁྱེར་རེད། (འཚོན་འདོད)

    ཁ་བ། དེ་མ་རེད། བོད་ཟོ་______________གྲོང་ཁྱེར་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

11. ཀ་བ། བོད་ནས་ས་______________སྟོད་མངའ་རིས་རེད། (འབྲུགས)

    ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་མགོ་ལོག་གི་ས་ཆ་ཁ་ཡས་གཞིག་ལྷག་ཏུ་འབྲུགས་གི

Exercise 5 **Make superlative statements with the superlative form ཤོས, ཤས་ཆེ, and the words in parentheses.**

དཔེར་བརྗོད། *most*: ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཆེ་ཤོས་ཀྲུང་གོ་རེད། རེད་དྲ་དཔལ་འབྱོར་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་མིན། (ས་ཆེ) (སྟོབས་ཆེ)

most likely: ཀྲུང་གོ་ཉམས་ཤས་ཆེ། (ཉམས) དཔལ་འབྱོར་སྒྲིག་གཞི་ཧེ་ལེགས་ག་མ་བཏང་ན།

most

1. འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་མཚོ་མོ་______(རིག་པ་རྣོ)
2. ས་ཀྲུ་གི་ཐོག་ནས་ཨུ་རུ་སུ་______(རྒྱལ་ཁབ་ཆེ)
3. ཇོ་མོ་གླང་རི་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་______(མཐོ)
4. དགེ་རྒན་གི་ནང་ནས་ཆོས་བརྟན་______(བཟང)
5. དུས་ཚིགས་གི་ནང་ནས་དགུན་ཁ་______(འཁྱགས)
6. ཞ་ཡས་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་______(འཛིན)
7. ཨ་མདོ་ནས་དགེ་ལུགས་པ་གྲུབ་མཐའ་______(ཆེ)
8. བོད་ནས་མཚོ་______(ཆེ)་ཀུང་ཧོ་རྫོང་ན་ཡོད།
9. གྲུང་ཐང་ཚང་བླ་མ་______(མྱིང་གྲགས་ཆེ)
10. དམེ་བ་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་______(མང) གནག་ཟོག་རེད།

likely

1. གནམ་ངོ་འཐིབས་ཐལ། ཆར་______(འབབ)
2. སྒོར་མོ་ཡོད་ན། ངས་གོན་རྒྱུ་དེ་______(ཉོ)
3. གནས་ཚུལ་འདི་གོ་ན། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་______(དགའ)
4. དོ་ཚིགས་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་______(འགྲོ)། གོ་སྐབས་ཡོད་ན།
5. ད་ཐེངས་སློབ་མ་འདིས་______(རྒྱུགས་འཕྲོད)།
6. མི་འདི་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད། ངས་རིག་མྱོང་ནོ་གཞིག་___(ཡིན)
7. ད་ང་རྟོང་གིས་ལྟོགས་གི ངས་ཟ་མ་ཚང་མ་______(ཟ)
8. འདི་དྲེལ་གཞིག་___། རྟ་གཞིག་ཡིན་ཁ་མ་རེད། (ཡིན)
9. དོ་ཞག་གནམ་མང་ང་བབས་ཐལ། དབྱར་རྩྭ་མང་ང་___(སྐྱེ)
10. ཞི་ལི་དེ་རྫུན་རྒྱལ་གཞིག་ཡིན། བཤད་ནོ་རྫུན___(ཡིན)

Exercise 6 **Write superlative forms, comparative forms, and ཤས་ཆེ in the blanks using the words and phrases in parentheses.**

དཔེར་བརྗོད། ཁོ་འཛིན་གྲྭ་ཡོངས་གི་སློབ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཧྲ་ནོ་རེད། (མི་ཧྲ) རེད་དྲ་ཁྲུར་གེ་ཧེ་དགའ་རེད། (དགའ) སློབ་སྐབས་སྟོན་མ་གི་ནང་ང། ཁྲུར་གེའི་སྐར་འབྲས་ཧེ་ཧྲ་རེད། (ཧྲ) འདི་ཤེད་སོང་ན་ཁྲུར་གེ་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་བོ་ཡིན་ཤས་ཆེ། (དགའ་བོ)

དུས་རབས་སྟོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་གི་སྟོད་ར། ཀྲུང་གོ་གིས་བཅོས་སྒྱུར་སྒོ་འབྱེད་ཡས་ནི་རེད། དེང་སང་མི་མང་ང་གཞིག་གིས་ཀྲུང་གོ་རེམ་མ་རྒྱལ་ཁབ་______ཉན་རྒྱུ་རེད་ཟེར། (སྟོབས་ཆེ)

ཕལ་ཆེར་ལོ་སུམ་ཅུ་གི་སྟོན་ན། ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་______གཞིག་རེད། (མེད་པོ) ལོ་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུ་རིང་གི་ཉམས་ཉེས་ར་ཆག་སྒོ་བརྒྱུད་རས། ཀྲུང་གོ་མཐའ་མཇུག་______། (སྟོབས་ཆེ) ______གི་ལམ་མ་བུད་སོང་། (རྒྱུ་ཡོད) རྒྱལ་ཁབ་གི་ནོར་སྲིད་གི་______། (ཡོང་སྒོ་ཆེ) སྤྱི་དམངས་གི་ལག་གི་སྒོར་མོ་______རེད། (མང) བཅོས་སྒྱུར་སྒོ་འབྱེད་མ་ཡས་གོང་ང། མི་གཞིག་གི་ཟླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་ཡས་མས་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་བཞི་རེད། ཟླ་

བ་རེ་རེ་གི་ཡོང་སྒོ་ལྷབ་སྲུམ་ཅུ་ལྷག་གིས་__________རེད། (མང) རེད་དྲ་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལེན་ཐུབ་ནོ་མི་ཚང་མ་མ་རེད།

ཀྲུང་གོ་ནས་སྤྱི་དམངས་ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང་གི་འགྲོ་སྒོ་སྤྱི་གིས་རྒྱལ་དམངས་ཐོན་སྐྱེད་འབོར་གྲངས་ཀྱི་4.5%ཟིན་ཡོད། འདིའི་ཐོག་ནས་ཀྲུང་གོ་ཕལ་ཆེར་________________རེད། (དམའ་མོ) སྤྱིའི་མི་གྲངས་ཀྱི་70%ཞིང་པ་རེད། རེད་དྲ་ཞིང་པ་གི་སྨན་ཡོན་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་སྨན་ཡོན་"20%ཏག་ཏག་ཟིན་ཡོད། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ཀྲུང་གོ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་________________བྱེའུ་ཀན་ཏ་ར་མི་དོ། (དབུལ་པོ) ཞིང་པ་དྲུང་ཕྱུར་དགུ་ལྷག་ག་སྨན་ཡོན་ཁག་ཐེག་ཡོད་གི་མེད། གནད་དོན་________________ཡོང་སྒོ་གི་བར་ཁྱད་རེད། (ཚབས་ཆེ) ཞིང་པ་གི་ཡོང་སྒོ་ཆེ་གཞིག་________________ཡོང་གི་མེད། (མཐོ) ཀྲུང་གོ་ན་ལོ་གཅིག་རེར་གཞུང་ཟས་ཟ་མཁན་གིས་སྒོར་མོ་དྲུང་ཕྱུར་སྟོང་ཚོ་གསུམ་ཡས་མས་བཀོལ་གི་ཡོད་ཟེར། གཞུང་ཕྱོགས་གི་ཀླངས་འཁོར་ར་དེའི་འབྲེལ་ཡོད་གི་འགྲོ་སྒོ་སྒོར་མོ་དྲུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་གི་ཡན་རེད། གྲངས་ཀ་འདི་གཉིས་ཀས་སྤྱི་དམངས་ཡོངས་གི་སྨན་ཡོན་ཁེབས་འགྲོ་ཟེར། འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། ཀྲུང་གོ་སྲིད་གཞུང་གི་ལས་ཚོད་འཛམ་གླིང་གི་ཐོག་ནས་དམའ་མོ་ཡིན________________།

ཀྲུང་གོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནད་དོན་འདི་ཟོ་སེལ་རྒྱུར________ཏ་ཞེན་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དཔལ་འབྱོར་ཇེ་རྒྱས་ར་འབབས་མི་________ནོའི་སྐབས་འདིར། (ཕྱུག) གནད་དོན་མང་ང་སེལ་རྒྱུ་________རེད། (དཀའ) མི་ལ་ལ་གིས། ལོ་ཉི་ཤུ་གི་གཞུག་ནས་ཀྲུང་གོ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་________ཡིན་རྒྱུ་རེད་ཟེར། (སྟོབས་ཆེ) རེད་དྲ་གནད་དོན་འདི་རིགས་བཏང་བཞག་ཡས་ན། ཀྲུང་གོ་གི་ལས་དབང་འདི་མོ་གཞིག་གི་ཁ་ན་ཨེ་ཡོད། སྤྱི་ཚོགས་ཆ་སྙོམས་གིས་______ (ཕྱུག) ཡོང་རྒྱུ་______(གནད་འགག་ཆེ་པོ) རེད།

Exercise 7 Talk about things that change in frequency, intensity, and quantity.

དཔེར་བརྗོད། སྡེ་བ / མི་གྲངས / ཞུང། སྡེ་བ་གི་མི་གྲངས་ཇེ་ཞུང་ཇེ་ཞུང་རེད། མི་ཚང་མ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་འདོད་གི་ཡོད།

1. ངེད་ཟོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས / ཕྱུག / མང་ཚོགས____།
2. སློབ་གསོ / དཀའ / ན་ཞིང་དོ་ཚོགས____།
3. ཁོར་ཡུག་གི་གནད་དོན / ཆེ____།
4. བྱ་བ / དགོས / མི་ཚང་མ____།
5. གྲོང་ཁྱེར་ནས / མི་འདུག / མང____།
6. བཟོ་ལས / གལ་ཆེ ____།
7. དངོས་པོ / རྒྱུ་སྤུས____།
8. ངའི་བྱ་བ་ལྷིད་མོ / ཡོང་འབབ་ཞུང____།

Exercise 8 Make superlative statements with the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་འདི / དཀའ བྱ་བ་འདི་དཀའ་ཤོས་རེད། མི་གཅིག་གིས་ར་ལས་ཤེས་གི་མེད།

1. བྱ་བ / ལས་ན་འདོད ______________________________།
2. ངས་བལྟས་ན / བུ་མོ / ཡག་མ______________________________།
3. བོད་སྐད / དཀའ་མོ / སྦྱོང______________________________།
4. མོག་མོག / ང་དགའ / བོད་གི་ཟ་མ______________________________།
5. ངའི་རོགས་པ / དགའ་པོ / བོད་རིགས་མིན______________________________།
6. ཁུར་གེ / མི / གཟུགས་ཆེ______________________________།
7. དགོན་མཆོག / སེམས་བཟང་/ ངས་རིག་ནོ______________________________།
8. དམེ་བ / བོད་གི་ས་ཆ / སྐྱིད་ས______________________________།
9. ངས་མི་བརྗེད་ནོ / སྒྲོལ་མ་གི་བྱད་གཟུགས______________________________།
10. གྲོང་ཁྱེར་འདི / ཆུང / གྲུང་གོ་གི་གྲོང་ཁྱེར______________________________།

Exercise 9 Make a conclusion from each statement with superlative forms.

དཔེར་བརྗོད། ངོ་ཚོགས་དབྱར་ཁ་གི་ཆར་འདི་མོ་གཞིག་བབས་མ་མྱོང༌། ངོ་ཚོགས་དབྱར་ཁ་ཆར་ཨ་ཏ་གིས་བབས་ནོའི་དུས་ཚོགས་རེད།

1. ཁུར་གེ་སོང་ན་དཔལ་གི ངས་ཁུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་རིག་མ་མྱོང༌། ______________________________
2. སློབ་མ་གཞན་པ་གིས་སློབ་ཚན་འདོན་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད་དུས། ཆོས་འཕགས་གིས་རྒྱུན་དུ་ཕལ་ཆེར་བཏོན་ཚར་ཡོད། ______________
3. བོད་ནས་གནམ་མཁའ་ཞི་ཐག་གིས་སྟོན་པོ་རེད། ས་ཆ་གཞན་ན་གནམ་སྟོན་པོ་དེ་མོ་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ______________
4. གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ས་ཆ་ཡག་གི བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་གི______________________________
5. མཚོ་སྔོན་གིས་ང་ཡིད་དབང་དྲངས་ཐལ། ངས་མི་གཞིག་ག་སེམས་དེ་མོ་གཞིག་ཤོར་མ་མྱོང༌།______________________
6. མི་གི་ནང་ན་མི། ཡོན་ཏན་ན་བབ་གིས་ཡིད་ཆེས་མི་ཉན། ______________________________
7. བོད་གིས་ཁྲི་ཤ་ར་ཏྲ་ཤ་གཏན་ནས་མི་ཟ། བོད་གི་ས་ཆ་གི་རྒྱ་ཁ་ཡས་གིས་ཟ་ན་ར། ______________________
8. བོད་ན་སྨུང་མ་མང་། རེད་དྲ་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་བྱིངས་གིས་བསྙེན། ______________________________
9. ཁུར་གེ་བསྟན་པ་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། བསྟན་པ་གི་སྨྱུན་ཡིན་རྒྱུ་རེད་པ། ______________________________
10. སྨུར་གེ་སློབ་སྦྱོང་ང་ཧྲ་གི མྱིང་སྲིང་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་སྨུར་གེ་རེ་བ་ཡོད་ནོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ______________________

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། རྒད་པོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཅན་ཞིག་གི་དྲན་པ་ཐོར་བུ།

ང་སྐྱེས་དུས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བ་གི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུ་བ་གི་ནང་རེད། སྐབས་དེར་ཨ་མདོ་གི་ས་**མང་ཆེ་ཤོས**་མ་ཕུའུ་ཧྲང་གི་མངའ་རིས་རེད། ང་རོང་ནས་ར་བསྡད་འབྲོག་ནས་ར་བསྡད། འཚོ་བ་རྟོག་གོ་ངེས་ངེས་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གི སྐབས་དེའི་འཚོ་བ་དེང་སང་གི་འཚོ་བ་ར་**བསྡུར་ན**་ཞེ་ཐག་གིས་**སྡུག**་ནི་རེད།

མ་ཕུའུ་ཧྲང་གི་རིང་ང་། རོང་ནས་ཞིང་ཁྲལ། འབྲོག་ནས་རྟ་ཁྲལ་ཤ་ཁྲལ་པགས་ཁྲལ་བསྡུས་ནི་རེད། མི་ཚང་མ་གིས་དེ་རིང་གི་འཚོ་བ་དེ་རིང་། ནངས་ཀ་གི་འཚོ་བ་ནངས་ཀ་ཤེད་བསྐྱལ། ཟ་རྒྱུ་གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་དེང་སང་གི་**འདི་མོ་གཟིག**་གང་ནས་ཧ་རྒྱུས། ཟ་རྒྱུ་ཤ་ར་ཕྱེ་རེད། སྡོ་ཕལ་ཆེར་ཡོད་ནི་མ་རེད། ཤ་ཁྲིམ་ཚང་**ཉུང་ཤོས**་གིས་མིན་ད་ཟ་ཐུབ་ནི་མ་རེད། ཁྲིམས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་སྒྲིག་ལམ་གདན་ནས་མེད། དེ་རིང་མི་བཤད་རས། ནངས་ཀ་ས་གཞན་གཟིག་ག་ཐོན་ན་ཁྲིམས་ཆད་འབུར་མི་དགོས། མི་གཞི་རྩ་ལག་མེད་ན། མི་གཟིག་སྤྱི་ཚོགས་དེ་མོ་གི་ནང་ནས་འཚོ་ཀྱོ་**ཨ་ཏུ་གིས་དཀའ་མོ**་རེད། རེད་དྲ་ལས་ཀ་ལས་མི་ལས་རང་གི་ལག་ན་ཡོད། ཡར་འགྱོ་མར་འགྱོ་ཡས་ཀྱོའི་ཐོག་ནས་དེང་སང་ང་**ལྟོས་ན་རང་དབང་ཆེ**་གི ལས་མ་བསམས་ན། མ་ལས་ན་ཆོག དེང་སང་མི་ལས་རང་ལས་རེད། དེ་མིན་གཞན་གི་གཞུག་ག་ཆོད་གི་མེད།

མ་ཕུའུ་ཧྲང་གི་གཞུག་ནས། གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོང་ཐལ། ཉིན་མ་གཟིག་ག་ཀླུངས་འཁོར་ཆ་ཅིག་ཐོན་ཐལ། དེའི་སྔོན་ན་ཀླུངས་འཁོར་རིག་མ་མྱོང་། གཞུག་ནས་མི་གཟིག་གིས། ཅང་མ་འགོར་ར་སྟེ་བ་ནང་གི་འོང་ལི་ར་**ལྟོས་ན**་ཀླུངས་འཁོར་**མང**་རྒྱུ་རེད་ཟེར། རྒྱུ་ནོར་ཐམས་ཅད། ས་ཞིང་འབྲོག་ལས་ཚང་མ་གཞུང་ང་ཡངས། མི་ར་མི་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར། ཚང་མ་གི་ལག་ན་གཅིག་ར་མེད་སོང་ན། མེད་ནོའི་ཐོག་ནས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡོང་ཐལ། དེའི་གཞུག་ནས་*བཞི་གཙང*། *ལྔ་བཀྲུག*། *མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ*་གི་ལས་འགུལ་ཐོན་བཏང་། མི་མང་ང་ཤུ་གེ་གིས་ཤི་སོང་། གནམ་ཀྱན་མ། ལོ་བཅུ་ཁ་གཟིག་ག་མི་རིགས་གེས་རང་ཕྱོགས་མ་ཐུབ། དེ་ཤེད་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་**གི་ཡན**་བྱུང་ཐལ། འཚོ་བ་ཟེ་སྐབས་དེར་**ལྟོས་ན་ལྟག་གིས་དཀའ**་རྒྱུ་ཡོད་མི་དཔེ། ཉིན་མ་སུམ་བརྒྱ་ར་དྲུག་བཅུ། ལས་ཀ་མེད་ནོའི་ཉིན་མ་གཅིག་ར་མེད། ཡིན་ན་ར། སྐབས་དེར་དངོས་པོ་གསར་བ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་ཐོན་ཐལ། གློག་ར་སིལ་ཏོག་ཁ་ཡས། སྒོ་ཆོད་མང་ང་གཟིག་ཐོན་ཐལ།

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བ་གི་སྟོད་གི་རས། ས་ཞིང་ར་འབྲོག་ས་ཚང་མ་ཕྱིར་ར་བྱིན་ཐལ། རང་དབང་**ཧེ་ཡོད**་ར་འཚོ་བ་**ཧེ་སྐྱིད**་རེད། སྐབས་དེར་ཟ་མ་གི་ཧན་ན་གཞན་བསམ་རྒྱུ་མེད། སློབ་མ་སྔོན་ན་**ལྟོས་ན་མང་ང**་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཆུད་ཐལ། ངའི་ཞི་ལི་ར་འདི་ཤེད་རྒྱལ་ཁབ་གི་ལས་བྱེད་པ་ཉན་སོང་། དེང་སང་ངའི་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཟེར་དེད་ཟེ་མེད་ནོ་ཚང་མ་ཡོད་གི། རེད་དྲ་གཅིག་གིས་ར་འདང་གི་མེད། ཡོད་མེད་ཚང་མ་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་འཚོ་བ་**ཆེ་མོ་གཟིག་སྐྱིད་ན**། ཁོ་ཟེ་**ལེན་པ་དེའི་ཚོད་གིས་ཆེ**་གི ངའི་ཚ་བོ་གཟིག་གིས་ད་བོ་ཡོད་ན་ཡོད་པོ་ངོ་མ་གཟིག མེད་ན་མེད་པོ་ང་**འདྲ་མ་གཟིག**་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར། འཚོ་བ་འདིའི་***ཡན་ན***་སྐྱིད་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། དེང་སང་གི་མི་ཟེ་དེད་ཟེར་**ལྟོས་ན་བསོད་ནམས་ཆེ**། ང་ར་ལོ་ཆུང་རྒྱུ་ན། ང་ར་**འདོད་པ་ཧེ་ཆེ**་ཡིན་ན་ཐང་།

14.3 --Comparative forms

ལྟོས་ན / བསྡུར་ན...adjective / verb ≈ more / less...than		
ཀྲུང་གོ**ར་ལྟོས་ན་**ཨ་མེ་རི་ཁ་སྟོབས་འབྱོར་ཆེ།	The USA is more powerful than China.	❶comparison ❷A Ladon variant precedes the comparative term. ❸ ལྟོས་ན means *if compared to.* ❹ བསྡུར་ན means *if compared.* ❺ ལྟོས་ན and བསྡུར་ན are alternative.
ངའི་ཕ་ཡུལ་**བ་ལྟོས་ན་**འདི་ནས་ས་རུབ་གྱོ་སྟ།	It gets dark earlier here than in my home.	
གྲོང་གསེབ་ནས་གྲོང་ཁྱེར་**ར་ལྟོས་ན་**དངོས་པོ་གོང་ཆུ།	Things are cheaper in the countryside than in a city.	
ང་ར་བསྡུར་ན་ཚེ་རིང་གིས་ལས་ཀ་ཧོང་གིས་ལས།	Tshe ring works much more than I do.	
མཚོ་མོ་སྨུར་གའི་ཨ་མ་**ར་བསྡུར་ན་**བཙན་པོ་རེད།	Mtsho mo is even stricter than her mother.	
རྟ་འདི་རྟ་དཀར་པོ་དེ**ར་ལྟོས་ན་**ར་འགྱོ།	This horse prances even faster than the white one.	
ངའི་ཕྲུང་མོ་གླུ་མ་ཟེར་ནོ་དེ**ར་ལྟོས་ན་**གླུ་བླངས་ན་ཧྲ།	My sister sings better than the so-called singer.	

ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ...adjective / verb ≈ more		
ཁུར་གེས་ཞོང་གིས་ཆང་འཐུང་། དེང་སང་**ལྷག་གིས་**འཐུང་གི་ཡོད།	He usually drinks alcohol but now drinks more.	ལྷག་གིས and ལྷག་ཏུ are synonyms and both convey the comparative form *more than...*
ཕྱུག་པོ་བོ་**ཇེ་ཕྱུག་ཇེ་ཕྱུག** ལྷག་གིས་ཧྲང་གི་ཡོད།	The rich man becomes richer and richer, and more arrogant.	
ན་ཉིང་བོད་ནས་ར་ནམ་ཚ་**ལྷག་གིས་**དྲོ་གི དེ་ཆི་གཟིག་ཡིན་ནང་།	It was even warmer in Tibet last year. Why was it so?	
ང་བྱ་བ་འདིར་**ལྷག་གིས་**མི་དགའ་གི སྐྱིར་གིས་བྱ་བ་ང་དགའ་ནོ་ཉུང་ན་ར།	I don't like this job more (than others), although there are not many jobs that I like.	
ཁུར་གེ་ད་བོ་**ལྷག་གིས་**ཚོན་པོར་ཞན་ན་ནད་འབྱུང་རྒྱུ་རེད།	He will become ill if he gets fatter.	

Genitive case marker གི + ཡན / མན ≈ more than / less than		
འདི་ནས་རས་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་སྤྱི་ལེ་གཉིས་**གི་ཡན་**མིན།	It is not more than two kilometers from here to the school.	❶**Genitive case + ཡན**: It expresses *something is more than...*
ངས་ད་ཐེངས་དུས་ཚོད་གསུམ་**གི་ཡན་**ན་ཁ་པར་བཏང་ཡོད།	This time I made a phone call for more than three hours.	
རྒད་པོ་འདི་ལོ་བདུན་ཅུ**་གི་ཡན་**རེད།	This old man is more than seventy years old.	
སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ**་གི་མན་**གིས་གོན་རྒྱུ་འདི་མི་ཁུག	One cannot buy this garment for less than thirty *yuan*	❷**Genitive case + མན**: It expresses *something less than...*
ཟ་ཁང་ནས་ཟ་མ་ཟོས་ན་འགྲོ་སྒོ་སྒོར་མོ་བརྒྱ**་གི་མན་**མིན།	It wouldn't cost less than 100 *yuan* to have a meal in a restaurant.	
གླ་ཡོགས་མེ་སྒོར་སྟོང་**གི་མན་**ཡིན་ན། ངས་བྱ་བ་འདི་མི་ལེན།	If the salary is less than one thousand US dollars, I would not take the job.	

Notes-3

1. A latent Ladon case + **ལྟོས་ན** / བསྡུར་ན + adjective / verb expresses *something is more compared to something else*, e.g., ང་ཁུར་གེར་**ལྟོས་ན**་ལོ་ཆེ། I am older than him. In negative statements, it expresses *something is not more if compared to something else*, e.g., ང་ཁུར་གེ་**ལྟོས་ན**་ལོ་མི་ཆེ། I am not older than him. It implies *either same-aged or younger*.
2. **ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ + adjective / verb** expresses *something is more than*, e.g., ཁུར་གེ་**ལྷག་གིས**་བསོད་སོང་། He was more delighted. These adverbs mean *in extra* or *in addition* as well. མུར་གེ་ཆ་རྐྱེན་ཞན་གི རེད་དྲ་གླ་བཅའ་གླ་བཅའ་རེད། **ལྷག་གིས**་སྟེར་མི་ཉན། She is poor. But remuneration is as it is and so extra should not be paid.
3. **Genitive case + ཡན** renders the notion: *more than* or *over*, e.g., སློབ་མ་སུམ་ཅུ་**གི་ཡན**་སློབ་ཁང་ནང་ང་མི་ཤོང་། The classroom cannot hold more than 30 students.
4. **Genitive case + མན** renders the notion: *less than*, e.g., ང་འཇར་མན་ནས་ལོ་གསུམ་**གི་མན**་བསྡད། I have stayed in Germany less than three years.

Exercise 10 Complete the statements using comparative forms *ལྟོས་ན / བསྡུར་ན...adjective / verb.*

དཔེར་བརྗོད། བོད་ནས་རྩམ་པ་ད་བོ་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་རེད། རེད་དྲ་རྩམ་པ་ཟ་མཁན་སྟོན་ན་ལྟོས་ན་ཞུང་གི

1. ཁམས་གི་ས་ཆ་__________ཨ་མདོ་ན་གཙང་བོ་__________། གཙང་བོ་མང་ང་ཁམས་ན་བཞུར་གི་ཡོད།
2. བོད་གི་མི་གྲངས་དབུས་གཙང་ང་__________ཁམས་ན་__________། ཁམས་ན་བོད་ཞེ་གིས་མང་།
3. བོད་ནས་ཕག་ཤ་__________ལུག་ཤ་__________། ལུག་ཤ་ཤ་གི་ཡོང་ཁྲུངས་གཙོ་བོ་ཡིན།
4. བོད་ནས་ཞིང་ལས་__________འབྲོག་ལས་__________། རེད་དྲ་ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཞིང་ལས་ར་ཧོང་གིས་ཤུགས་ཆེ།
5. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་ན་རྒྱ་ར་མང་ང་ཡོད། རེད་དྲ་བོད་གི་མི་གྲངས་རྒྱ་གི་མི་གྲངས་________ད་བོ་__________།
6. ཁ་ཡས་གིས་བལྟས་ན། བོད་སྐད་བཤད་མཁན་ཧེ་ཞུང་རེད། རེད་དྲ་བོད་སྐད་བཤད་མཁན་གི་སྤྱིའི་མི་གྲངས་སྟོན་______ད་བར་མང་།
7. དེང་མ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་ན་ར་འགྲོ་ས་མེད། དེང་སང་__________སློབ་གྲྭ་དེང་མ་__________།
8. དགོན་པ་ནས་གྲྭ་བ་བཅའ་འདོད་མཁན་__________སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་མཁན་__________།
9. བོད་གི་ཏམ་ཟོ་ཞི་མོ་__________དགའ་ནི་རེད། རེད་དྲ། ངས་བལྟས་ན། ཞི་ལི་__________ཞི་མོ་ཧྲ་གི
10. མི་མང་ང་གཞིག་གིས་བོད་གི་ས་ཆ་འཁྱགས་ནི་རེད་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ཡུལ་དགུན་ཁ་པེ་ཅིན__________།
11. སྡེ་བ་གི་ནང་ན་བརྙན་འཕྲིན་ཧེ་མང་ཧེ་མང་རེད། མི་ཟོ་མཉམ་པས་འཛོམ་རྐྱེ་དེང་སང་__________སྟོན་ཚད་__________།
12. སྤྱིར་གིས་རོང་བ་ཟོ་__________འབྲོག་པ་ཟོས་ཤ་__________ རོང་བ་གི་ནང་ན་ཤ་ཟ་མཁན་མང་ན་ར།

Exercise 11 Make statements with the given phrases using comparative forms གི་ཡན and གི་མན.

དཔེར་བརྗོད། ཐ་མ / ལྕགས་ཐུམས / རེད / སྨྱི་ཚང་མ / ཁྱུར་གེ

ལྕགས་ཐུམས་སྨྱི་ཐ་མ་གཟིག་རེད། སྨྱི་ཚང་མ་ཁྱུར་གེའི་མན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. དབྱར་གནང་ཉིན་མ་སུམ་ཅུ / ང / འདུག / ཡུའུ་ནས______________________________།
2. ཁང་གླ / སྒོར་མོ / སྟེར / ཡན / ང / མེད་པོ______________________________།
3. ཚགས་གཡིས / རྫིན / སུམ་ཅུ / དེ་མིན / རླངས་འཁོར་མི་ཐོན______________________________།
4. ལས་མི་ཞེས་ན / རྒྱ་མོ / དཀའ་མོ་མེད / ལས་ཀ______________________________།
5. ཧྭ་རྦྱུ / མེད / ཧ / སློབ་གྲྭ་ཚང་མ______________________________།
6. ཞ་ཡས / སློབ་གྲྭ་འདོན / ཨ་མདོ་ནས / ལོ་བརྒྱད______________________________།
7. འདི / ས / ང / ཉིན་མ་གསུམ / སྐྱིད / མི་འདུག______________________________།
8. སློབ་མ / ཚོ་རིང་ / ལོ་ཆུང / གཟུགས / ཕུ་པོ______________________________།
9. ཚོ་རིང / རིག་པ་གི་ཐོག་ནས / ཕུ་པོ / མ་རེད______________________________།
10. ས་ཆ་ཁ་ཡས / ཁམས / མུས་སྟོང་གཉིས / ས་མགོ / རེད______________________________།

Exercise 12 Make statements with the comparative adverb ལྷག་གིས or ལྷག་ཏུ and the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། གོ་ཞི་ར / ཞ་ཡས་གི་ཏྭ་སྐད / སྨྱུག་གི་ཡོད / ཨ་མ ཞ་ཡས་གི་ཏྭ་སྐད་གོ་ཞི་ར་ཨ་མ་ལྷག་གིས་སྨྱུག་གི་ཡོད།

1. ཁང་བརྩེགས་ཐོ / གྲོང་ཁྱེར་ནས / མཐོ / སྟོན་ཆད / དེང་སང______________________________།
2. དཀའ་མོ / རྒྱ་སྐད / བོད་སྐད / རེད______________________________།
3. སའི་གོ་ལ / ཟླ་བ / གི་རས / ཐག་རིང / གཟའ་མིག་དམར______________________________།
4. གློག་བརྙན / ཨ་མེ་རི་ཁའི / ང / དགའ / འཛར་པན་གི______________________________།
5. ལོ་རྒྱས་ན / འཚོ་བ / ས་མཐའ / མ་རེད / རྒྱ་མོ______________________________།
6. བཟའ་ཟླ / རོགས་པ / རིང / ཕྱི་ཐག______________________________།
7. བུ་བ་འདི / རེད / ཁྲིགས་སེ / དཀའ་མོ / ངས་མི་ཁྲུག______________________________།
8. ནང་ནས / སྒོ་ནས / མི་འཁྲུགས་གི______________________________།

9. ཟ་མ / སློམ་གི / ང / ཚུ་ཁུ / ཁ་མོ / རེད / ཟོས་ཉི་ར____།

10. ཨ་མ་རིག / ཞ་ཡས / བསོད་ཐལ____།

14.4 --Comparative forms

Comparative adverb: འདྲ་མ་གཞིག...verb / adjective ≈ as ...as		
With comparative adverb	English	Note
རས་ལྷམ་འདི་རྒྱུ་བ་ཀོ་ལྷམ་**འདྲ་མ་གཞིག་**ཧྲ།	The cloth shoes are as equally good quality as the leather ones.	conveys comparative form: *as..as...*
རྩིས་རིག་ངས་ཁུར་གི་**འདྲ་མ་གཞིག་**མི་ཤེས།	I do not know mathematics as well as he does.	
མཚེ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་ཧོང་གིས་རིག་གི རེད་དྲ་ཆུང་ངོ་ཚེ་བོ་ **འདྲ་མ་གཞིག་**མི་ཡག	The twins are very similar, but the younger one is not as lovely as the older one.	
འདི་ནས་རས་ཁོ་ཚང་ང་ངེད་ཚང་**འདྲ་མ་གཞིག་**ཐག་རིང་།	His home and my home are equally far from here.	
ཆོས་མཚོ་གིས་སྔོན་ཆད་**འདྲ་མ་གཞིག་**སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས།	Chos mtsho does not study as much as she used to.	
ཁུར་གེས་ལས་ནོ་བཤད་ནོ་**འདྲ་མ་གཞིག་**མ་རེད།	What he did is not the same as what he said.	
Genitive case + དེ་མོ་གཞིག... verb / adjective ≈ as ... as		
ལྕགས་བྱམས་གི་ནུ་བོ་གཟུགས་མཐོ། ལྕགས་བྱམས་ཁུར་གེ**འི་དེ་མོ་གཞིག་**མི་མཐོ།	Lcags byams' younger brother is tall, but Lcags byams is not that tall.	❶*so* or *so much as* ❷an adverbial phrase
ངས་ཉིན་མ་གཞིག་ག་ཁྱོའི་ཉིན་མ་གཉིས་**གི་དེ་མོ་གཞིག་**འབྲི་མི་ཐུབ།	I am unable to write in one day as much as you do in two days.	
ང་ཞོག་ཁོག་ག་སྔོན་ཆད་**གི་དེ་མོ་གཞིག་**མི་དགའ་གི	I do not like potatoes as much as I used to.	
ཁྱོས་བྱ་བ་གྲུབ་ནོ**འི་དེ་མོ་གཞིག་**གཞན་གིས་ཡིད་ལ་ར་དྲན་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།	The others even cannot imagine doing so much work as you have completed.	
ངས་བཤད་ནོ**འི་དེ་མོ་གཞིག་**སློབ་མ་ཟོས་ཧ་གོ་ཡོད།	The students understood as much as I taught.	

Notes-4

1. **འདྲ་མ་གཞིག...adjective / verb**: ❶English comparative form *as*...*as* is similar to this structure, e.g., ངས་བྱ་བ་ཁུར་གེས་ལས་ནོ་**འདྲ་མ་གཞིག་**ལས་བཏང་། I did as much work as he did. / ཞ་ཡས་གན་འདི་**འདྲ་མ་གཞིག་**སློར་མི་འབབ། That child is not as adorable as this one. / ང་གོན་རྒྱུ་དམར་རོ་འདི་**འདྲ་མ་གཞིག་**དགོས། I need a garment that is as red as this one. ❷Based on the context, it could also mean *like*, e.g., ང་ངའི་ཨ་ཕ་**འདྲ་མ་གཞིག་**མིན། ང་ངའི་ཨ་མ་**འདྲ་མ་གཞིག་**ཡིན། I am not like my father but like my mother. ❸The adverbial convertor -ཤེད is added to this adverbial

phrase to describe *how one does something*, e.g., ཁྱུར་གེར་མི་འགྲོ་ས་མེད། འདྲེ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཤེད། He goes everywhere, just as a ghost goes. / ཨ་བོ་གཞིག་གིས་མན་ནེ་མུན་ནེ་གཞིག་ལབ་ཐལ། བླུན་པོ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཤེད། A man murmured, like a moron.

2. **དེ་མོ་གཞིག**: It usually means *so* or *as*...*as*...(with genitive case*)* ❶When it means *so*, it describes *degree*, e.g., སྨུར་གེ་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་བཟང་། She is not so good. ❷When it compares, a genitive case is put in front, e.g., སྨུར་གེ་ཆོས་དར་གི་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་བཟང་། She is not as nice as Chos dar.
3. **གི་ཡན་ན** + **མེད** vs. **གི་མན་ན** + **མེད**: This structure expresses the idea that *there is not something more / less than something else*, e.g., ཧཱ་རྦྷུ**གི་ཡན་ན**་སློབ་གྲྭ་དཀའ་གཞིག་**མེད**། There is no better school than Harvard University. / སློབ་མ་འདི**འི་མན་ན**་ད་སློབ་མ་**མེད**། There is not a worse student than this one. Refer to the supplementary grammar in this chapter for more information.

Exercise 13 Complete sentences with the various comparative forms we have learned.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཕ་ལོ་ཧྲེ་ཆེ་རེད། (ལོ་ཆེ) ཨ་མ་ལྷག་གིས་ལོ་མཐོ། (ལོ་མཐོ) དེའི་ཚོད་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་སེམས་ལྷག་གིས་ནྲས་མེད། (སེམས་ནྲས)

1. དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཉིན་དཀར་ཅན་ཏ་__________། (རིང) རེད་ཟྲ་དབྱར་ཁ་བོད་ནས་ཉིན་དཀར་__________། (དུས་ཚོད་ཐུང)
2. ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཟླ་བ་དང་པོ་ཟླ་བ་______________(འཁྱགས) བོད་རིགས་གིས་དགུ་གསུམ་པ་གི་ནང་ང་ལྷུགས་འགད་ཟེར།
3. སྐྱིར་བཏང་གིས་བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཟོ་རོང་བ་ཟོ་__________________________། (དད་པ་ཆེ)
4. གྲྭ་བ་གི་སྨི་གྲངས་སྐྱི་ཚོགས་རྙིང་བ་གི་ནང་ང་______________། (ཉུང) དེས་མི་ཚད་ད་བར་______________རེད། (ཉུང)
5. བླ་མ་གི་གོ་ས་གི་ཐོག་ནས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་______________བླ་མ་མཐོན་པོ་གཞིག་མེད།
6. དེང་སང་འབྲོག་ས་མང་ང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་____________། (མང) རྟ་ས་གིས་མ་ཁྱུག་ག་ས་ནག་གི་རྒྱ་ཁྱོན་________རེད། (ཆེ)
7. རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་གི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་ཟྲ་མང་ཚོགས་གི་ཡོང་སྒོ་______________། (མི་མཐོ)
8. བོད་གི་འབྲོག་ཁྱི་____________རེད། (སྙིང་ཆེ) བོད་གི་ས་རང་ནས་ད་བར་འབྲོག་ཁྱི་རྙེད་ཀྱི་____________རེད། (དཀའ་མོ)
9. བོད་ནས་སྲོག་ཆགས་______________འབྲོང་ཡིན། (ཆེ་བོ) འབྲོང་འདུག་ས་ས་མགོ་______________རེད། (མཐོན་པོ)
10. ཨ་མདོ་ན་ཟླ་ཐང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་________ཐལ་ཆེར་མེད། (དགོན་པ་ཆེ) གྱོ་ཚང་རྗོ་རྗེ་འཆང་ལོ་རྒྱུས་_________ན་ར། (རིང)

Exercise 14 Make comparative statements with the words and phrases given, respectively, for comparative forms འདྲ་མ་གཞིག and དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད།

འདྲ་མ་གཞིག: རྣམ་པ / ཆེ དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན་འདྲ་མ་གཞིག་རྣམ་པ་མི་ཆེ། ཁུར་གེ་འདོད་པ་ཆུང་།

དེ་མོ་གཞིག: བདེན་བཤད / རྒ་མོ དཀོན་མཆོག་ག་བདེན་བཤད་རྒྱ་ཚེ་བརྟན་ན་བཤད་རྒྱུའི་དེ་མོ་གཞིག་རྒ་མོ་མིན།

འདྲ་མ་གཞིག	དེ་མོ་གཞིག
སྙིད / སེམས། གཞན་སེམས / ཆེ། ཆེ / འཛོན་ཐང་།	ལ་ཉེ / ཡོད། ཡར་མར་ར / འགྲོ། མགྲོན་རྟེས / ཆེ།
ཚོན་པོ / ཡིན། བསེར / སྔོར་མོ། སློབ་གསོ / ཐོབ།	ཁ་ཡག / ཆེ། ཚིག་ཐོག / ཡིན། ཆེ / འགྱུར་ལྡོག
ཉལ / དགའ། སྐད / ཡག	ཡིད་འཚེངས་ཁ / དཀའ། འབོད་རྒྱ / དཀའ་མོ།

1. ______________________	1. ______________________
2. ______________________	2. ______________________
3. ______________________	3. ______________________
4. ______________________	4. ______________________
5. ______________________	5. ______________________
6. ______________________	6. ______________________
7. ______________________	7. ______________________
8. ______________________	8. ______________________

Exercise 15 Make comparative statements with འདྲ་མ་གཞིག and དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད།

ཀ་བ། ངས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་འདི་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཉོ། དེས་ཕོ་བརྒྱུགས་རྒྱུའི་གོ་མི་ཚོད།

ཁ་བ། དངོས་པོ་འདི་ཁྱོས་དེང་མ་ཉོས་ནའི་དེ་མོ་གཞིག་གོང་མི་དཀའ་གི དེ་དུས་ཁྱོད་ཕོ་བརྒྱུགས་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད།

ཚེ་རིང ལྷ་མོ། ཁྱོས་འདི་ན་ཆེ་གཞིག་ཡས་གི་ཡོད།

ལྷ་མོ ང་འདི་ན་གློག་བརྙན་ན་སྨུག་གི་ཡོད། གློག་བརྙན་རང་གའི་གློག་བརྙན་______________མིན་ཟེར། ད་ང་འདི་ནས་ཡུན་གཞིག་ག་བསྒུགས་བཏང་།

ཚེ་རིང ཁྱོད་སྟོན་ཚད་གློག་བརྙན་གཞིག་ག་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བསྒུགས་ནོ་ངས་གོ་མྱོང་། ད་ཐེངས་____________བསྒུགས་ཨེ་ཡོད།

ལྷ་མོ ད་ཐེངས་ང་དུས་ཚོད་གསུམ་____________བསྒུགས་མེད། རེད་དྲ་ད་དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་འགོར་ན། དུས་ཚོད་གསུམ་བསྒུགས་ཡས་ཡོན་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་རིང་ ཁྱེད་རང་གི་ཁྱིམ་ནས་གློག་བརྙན་དེར་བལྟས་ན་མི་ཚོག་ནས། ཁྱོད་འདི།

ལྷ་མོ་ ཁྱིམ་ནས་བལྟས་ན་གློག་བརྙན་ཁང་______________སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་མ་རེད། དེས་མི་ཚད། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ར་འདུག་གི་མི་འདུག ངས་པ་སེ་དེང་མ་གཟིག་ནས་ཉོས་ཡོད།

ཚེ་རིང་ གློག་བརྙན་ན་ལྷ་མཁན་གདི་ཐུག་ཁྱོད་______________ངས་རིག་མ་མྱོང་། ཁྱོའི་སྟུན་ན་ད་བོ་མྱི______________མང་གི ད་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་འགྱོ།

ལྷ་མོ་ མིན་མིན་མིན། ངས་པ་སེ་གོང་དཀའ་མོ་______________ཉོས་མ་མྱོང་། ད་འདི་ཚུད་ཟོས་གཏོང་མི་ཉན། ངས་རང་གི་ངོ་བཙོངས་ཡས་ད་པ་སེ་འདི་ལག་ག་ཡོན་ཐལ། མྱི་ལ་ལ་གིས་ད་བོ་གོང་ལྷབ་གཟིག་སྟེར་གི་ཡོད།

ཚེ་རིང་ ངའི་རྣན་མོ་ཁྱོད་______________མིན། ངས་སྒོར་དྲུད་ན་ར། སྨུར་གེ་གློག་བརྙན་ན་ལྷ་གི་འགྱོ་ཁ་མི་ཉན། རེད་དྲ་གློག་བརྙན་ན་ལྷ་རྒྱོར་དགའ་མཁན་ཁྱོད་______________ཡིན།

ལྷ་མོ་ སྨུར་གེས་ངའི______________སྒོར་མོ་སྟིམ་མི་ཐུབ་ན། ཡུའུ་ནས་བལྟས་ན་ར་ཚོག་གི རེད་དྲ་དེ་ཤེད་ངས་ཚོར་བ་མི་རྙེད་གི

ཚེ་རིང་ དེས་ན། ཁྱོས་གློག་བརྙན་ན་ལྟོས། ནངས་ཀ་རྒྱུ་མཚན་ང་གསལ་བོར་ཤོད་དྲ།

Exercise 16 Compare with comparative phrases འདྲ་མ་གཟིག, དེ་མོ་གཟིག, and the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད། ང / སློབ་ཁྲིད / སྨུར་གེ / མེད — ང་སློབ་ཁྲིད་སྨུར་གེའི་དེ་མོ་གཟིག་མེད།

རོང་ས / འབྲོག་ས / འཕྲུགས་མོ — མིན། རོང་ས་འཕྲུགས་མོ་འབྲོག་ས་འདྲ་མ་གཟིག་མིན།

1. ཁྱིམ་ལས / བོད་གི་སྐྱེས་པ / སྐྱེས་མ / མི་ལས______________________________।
2. བོད་ནས / ཞི་མོ་ཟེ / ཞི་ལི་ཟེ / སློབ་གྲྭར་མི་འགྱོ______________________________।
3. ལུག / བསྲུན་མོ / ར་མ / མིན______________________________।
4. རོང་བ་ཟེ / འབྲོག་པ་ཟེ / ཕྱུགས་ཟོག་མང་ང / མེད ______________________________།
5. བོད་མི་གིས / རྒྱ་མི / སྤོ་ཚོད / ཟ་གི་མེད ______________________________།
6. འབྲོག་ས་ནས / ལྷངས་འཁོར / གྲོང་ཁྱེར / རྒྱུག་མི་ཆེ______________________________།
7. བོད་གི་སྒྲ་ནག / དེང་སང / དེང་མ / རིག་རྒྱུ་མེད ______________________________།
8. ཨ་མདོ་ནས / ནས / ཁམས / ལོངས་སྤྱོད་ཡས ______________________________།
9. ཨ་མདོ / དབུས་གཙང / མཐོ / ས་མགོ______________________________།
10. རྒྱ་མི / བོད་མི / ཤ / མི་ཟ ______________________________།

Exercise 17 Convert into comparative statements by replacing འདྲ་མ་གཞིག with དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། With འདྲ་མ་གཞིག: ངས་རྒྱ་སྐད་ཁུར་གི་འདྲ་མ་གཞིག་བཤད་མི་ཤེས།

With དེ་མོ་གཞིག: ངས་རྒྱ་སྐད་ཁུར་གིའི་དེ་མོ་གཞིག་བཤད་མི་ཤེས།

འདྲ་མ་གཞིག--*as much / many as*

1. ང་སློབ་ཆུང་གི་སློབ་གསོ་འདྲ་མ་གཞིག་ཐོབ་ཡོད།
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་དུས་ཚོད་གསུམ་འདྲ་མ་གཞིག་ག་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད།
3. ང་གློག་བརྙན་ན་ཆོས་གྲགས་འདྲ་མ་གཞིག་མི་དགའ།
4. ངའི་ཀླད་པ་ངའི་ནུ་བོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མགྱོགས།
5. ཁུར་གི་མྱི་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད། ཁུར་གིའི་ཧྲང་མོ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད།
6. ངའི་ལུས་དེང་མ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཧྲ་གི
7. ངས་བོད་གི་ཟ་མ་དེང་མ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་དྲན་གི
8. ངས་བཤད་ནོ་ཁུར་གེས་བཤད་ནོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཧྲ་གི

དེ་མོ་གཞིག--*as many as / as much as*

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________
7. ____________________
8. ____________________

Exercise 18 Rewrite the complete statements by replacing ལྟོས་ན with འདྲ་མ་གཞིག or དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། With **ལྟོས་ན**...adjective / verb: ཨ་མེ་རི་ཁ་ལྟོས་ན་ཀྲུང་གོ་ནས་དངོས་པོ་གོང་བདེ།

With **དེ་མོ་གཞིག** / **འདྲ་མ་གཞིག**: ཀྲུང་གོ་ནས་དངོས་པོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་འདྲ་མ་གཞིག་གོང་མི་དཀའ། / ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་དངོས་པོ་ཀྲུང་གོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་གོང་མི་བདེ།

ལྟོས་ན...adjective / verb

1. བོད་སྐད་ར་ལྟོས་ན་དབྱིན་སྐད་རྩ་མོ་རེད།
2. ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཁང་གླ་བོད་ར་ལྟོས་ན་ཧོང་གིས་མཐོ།
3. ཕྱི་རྒྱལ་བ་གིས་བོད་མི་ར་ལྟོས་ན་ར་འོ་ཟས་ཟ་གི
4. སྨམས་ཤར་ལྟོས་ན་ལུག་ཤ་ཆོན་པོ་རེད།
5. ཁུར་གེ་རྩིས་རིག་ག་ལྟོས་ན་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱོར་དགའ།
6. རོང་ནས་དྲེལ་ཧྲ་ལ་ལྟོས་ན་གོ་ཆོད་རེད།
7. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་བོད་ར་ལྟོས་ན་རྒྱ་མང་རྒྱུ་རེད།

དེ་མོ་གཞིག; འདྲ་མ་གཞིག as ...as

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________
7. ____________________

8. ཨ་མདོ་ནས་དཀྲུགས་ཇ་ལ་ལྟོས་ན་རང་གཞིའི་འོ་ཇ་འཐུང་གི་ཡོད། 8. ______________________

Exercise 19 Rewrite the statements into comparative ones by replacing *ལྷག་གིས* with ལྟོས་ན.

དཔེར་བརྗོད། **ལྷག་གིས**...adjective / verb ནུབ་གི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ཧོང་གིས་ཆེ། ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ལྷག་གིས་ཆེ།

ལྟོས་ན...adjective ནུབ་གི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོར་ལྟོས་ན་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ཆེ།

ལྷག་གིས...adjective / verb

1. དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ས་རྒྱ་ཆུང་། ཧོ་ལན་ལྷག་གིས་ཆུང་།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་མགོ། ཨུ་རུ་སུ་ལྷག་གིས་མི་མགོ།
3. ཀྲུང་གོའི་རིག་གནས་ཁྱབ་ཆེ། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རིག་གནས་ལྷག་གིས་ཁྱབ་ཆེ།
4. ཁྱོད་གང་ང་ལྷག་གིས་དགའ། འདིར་དགའ་གི གན་ན་དགའ་གི
5. བོད་གི་རྣམ་ཚད་ནས་ང་ལྷག་གིས་འགྲོ་འདོད་ས་གཞིག་མེད།
6. མི་རྡུལ་མ་གཞིག་གིས"ལས་རྒྱུ་གལ་ཆེ། འདུག་རྒྱུ་ལྷག་གིས་གལ་ཆེ།"ཟེར།
7. ཞི་མོ་འདིས་ཞ་ཡས་འདོད་གི་ཡོད། བུ་གཞིག་ལྷག་གིས་འདོད་གི་ཡོད།
8. མི་ལ་ལ་གིས་ཚེ་ཕྱི་མ་ལྷག་གིས་གལ་ཆེ་ཟེར། ཚེ་འདི་གལ་མི་ཆེ་ཟེར།

ལྟོས་ན...adjective / verb

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________

14.5 --Comparative forms

Comparative adverbial phrase: གིས་མི་ཚད ≈ more than		
གསུམ་གི་ཐོག་ག་གཉིས་བསྣན་ན་བཞི་**གིས་མི་ཚད**།	Three plus two is more than four.	**གིས་མི་ཚད**: *more than* (in quantity)
ངའི་ཟླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་**གིས་མི་ཚད**།	My salary is more than three thousand *yuan*.	
རྒྱ་གར་གི་མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་བཅུ་**གིས་མི་ཚད**།	India's population is more than one billion.	
ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐེངས་གསུམ་**གིས་མི་ཚད་**སོང་ཡོད།	I've been to the USA more than three times.	
ང་འདི་ནས་ལོ་སུམ་ཅུ་**གིས་མི་ཚད་**འགོར་སོང་།	I've lived here for more than thirty years.	
རྩོམ་ཡིག་ཡིག་འབྲུ་ལྔ་བརྒྱ་**གིས་མི་ཚད་**ཕྲིས།	Please write an essay of more than 500 words!	

Comparative adverbial phrase: adjective / verb + **མཉམ** + **མེད** ≈ equally		
དེ་བ་ཚང་གཉིས་ཀར་**ཕྱུག་མཉམ་མེད།**	Those two families are equally rich.	The things compared are the subject, therefore, the subject refers to something more than one. *as...as* or *equally...*
སློབ་མ་འདི་གཉིས་ཀར་**སློབ་སྦྱོང་ཡས་མཉམ་མེད།**	These two students study equally hard.	
དཔལ་ལྡན་ར་ཚེ་རིང་ང་**འཛོན་མཉམ་མེད།**	Dpal ldan and Tshe ring are equally capable.	
འདི་གི་རས་ཡུལ་ཤུལ་ར་མཚོ་ལྷོ་ར་**ཐག་རིང་མཉམ་མེད།**	Mtsho lho and Yushu are equally distant from here.	
ཨ་ཅེ་ར་ནུ་མོ་གཉིས་ཀར་**ཡག་མཉམ་མེད།**	Elder and younger sisters are equally beautiful.	

གི + adjective / verb + **མཉམ** + **ཡོད** ≈ as...as		
སློབ་གྲྭ་འདིར་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དགའ་གཟིག་**གི་ཧྲ་མཉམ་ཡོད།**	This school is as good as a good university.	❶**གི** is a genitive case marker. ❷*as...as...*; *the same...as...*
ཁྱུར་གེར་ཁྱུར་གེའི་སྤུན་**གི་གོ་ཚོད་མཉམ་ཡོད།**	He is as helpful as his brother.	
དེང་མ་གི་སྒོར་མོ་གཅིག་ག་ད་གི་སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་**གི་ཤུག་མཉམ་ཡོད།**	One *yuan* previously had the same purchasing power as twenty *yuan* does now.	
ཞི་མོ་འདིར་འཁྲབ་སྟོན་མ་ཡག་མ་གཟིག་**གི་ཡག་མཉམ་ཡོད།**	This girl is as beautiful as a beautiful actress.	
ཞ་ཡས་འདིའི་ལུས་པོར་མྱི་དར་མ་གཟིག་**གི་ཆེ་མཉམ་ཡོད།**	This young child is as big as an adult.	

གི + adjective / verb + **མཉམ** + **མེད** ≈ not as ... as		
གོན་རྒྱུ་འདི**ར**་མདོག་གན་**གི་ཡག་མཉམ་མེད།**	This garment is not as beautiful in color as that.	In this form, a Ladon case follows the subject. *...as...as...*; *as much...as...*; or *the same...as...*
གཡག་**ག**་གླང་པོ་ཆེ་**གི་ཆེ་མཉམ་མེད།**	A yak is not as big as an elephant.	
སྤྱོད་པ**ར**་དཀོན་མཆོག་**གི་ལས་མཉམ་མེད།**	Spyod pa doesn't do as much work as Dkon mchog does.	
དེང་སང་གི་འཚོ་བ**ར**་གནའ་གི་འཚོ་བ་**གི་སྡུག་མཉམ་མེད།**	Life today is not as hard as life before.	
རྒྱ་སྐད་སྒྲུར་གེར་ཁྱུར་གེ**འི་བཤད་མཉམ་མེད།**	She does not speak Chinese as well as he does.	

Notes-5

1. **གིས་མི་ཚད**: This phrase conveys the comparative form *more than*, comparing number, quality, size, length, etc., e.g., ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་བདུན་ཅུ་**གིས་མི་ཚད།** My father is more than seventy years old. / དེ་རིང་ངས་ཤོག་གྲངས་གསུམ་**གིས་མི་ཚད་**བྲིས། I wrote more than three pages today. In this phrase, *གིས* is an instrumental case marker that conveys the notion *by* or *than*, e.g., ཀྲུང་གོ་གི་མྱི་གྲངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་མྱི་གྲངས་ང་**ལྷོསན**་ལྡབ་གསུམ་**གིས་**ཆེ། China's population is three times that of the USA. / ངའི་གླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་སྟོང་གཉིས་**གིས་མི་ཚད།** My salary is more than 2,000 *yuan*.
2. **གི** + **adjective / verb** + **མཉམ** + **ཡོད** / **མེད** expresses *difference* in its negative form,

whereas *similarity* in positive form, e.g., མཚོ་མོར་སྤུར་གཡེའི་བུ་མོ་**གི་ཡག་མཉམ་མེད།** Mtsho mo is not as beautiful as her younger sister. / མཚོ་མོར་སྤུར་གཡེའི་བུ་མོ་**གི་ཡག་མཉམ་ཡོད།** Mtho mo is as beautiful as her sister.

3. **Adjective / verb + མཉམ + ཡོད / མེད**, in negation, expresses *similarity* and, in affirmation, expresses *difference*, e.g., མཚོ་མོ་ར་སྤུར་གཡེ**འི**་བུ་མོར་**ཡག་མཉམ་མེད།** Mtsho mo and her sister are equally beautiful. / མཚོ་མོ་ར་སྤུར་གཡེའི་བུ་མོར་**ཡག་མཉམ་ཡོད།** Mtsho mo and her sister are not equally beautiful.

Exercise 20 Convert the statements into comparative ones by replacing གི་ཡན with གིས་མི་ཚད.

དཔེར་བརྗོད། With **གི་ཡན**: ངས་ལས་ནོ་སྤུར་གཡེས་ལས་ནོ་གི་ཡན་ཡིན། With **གིས་མི་ཚད**: ངས་ལས་ནོ་སྤུར་གཡེས་ལས་ནོ་གིས་མི་ཚད།

གི་ཡན	**གིས་མི་ཚད**
1. ཞི་མོ་མོ་སྐྲ་ཅན་དེ་གཟུགས་སྐུས་གཉིས་གི་ཡན་རེད།	1. ______
2. ཞི་ལི་ཕོ་སྐྲ་ཅན་དེ་ལོ་སུམ་ཅུ་གི་ཡན་རེད།	2. ______
3. ངོ་ཚོགས་ངའི་ཡོང་སྒོ་ན་ཉིང་གི་ཡོང་སྒོ་གི་མན་མ་རེད།	3. ______
4. གླུ་མ་དེའི་སྐད་སྙན་མོ་དེང་མ་གི་ར་ཡན་རེད།	4. ______
5. ཁོ་ཚང་བཅའ་དག་ཡིན་ནོ་གི་ཡན་རེད། ད་པོ་གཙང་མ་ར་རེད།	5. ______
6. གནམ་གྲུ་དེའི་གོང་སྒོར་མོ་བྱེ་བ་གཟིག་གི་ཡན་རེད།	6. ______
7. སྤུར་གེ་ཞི་བཟང་ནོ་སྤུར་གེའི་ཨ་ཅེ་གི་ཡན་རེད།	7. ______
8. ང་སྐྱུག་ནོ་ཕལ་ཆེར་ཟླ་འབྲུམས་ནོ་གི་ཡན་རེད།	8. ______

Exercise 21 Make statements about yourself with comparative form adjectives / verb + *མཉམ* + *ཡོད* / *མེད*, using the given phrases and words.

དཔེར་བརྗོད། གོ་གནས / གལ་ཆེ ང་ར་ཁྱུར་གེར་གོ་གནས་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།

1. སྐྱིད་པོ་ཡས་རྒྱུ / དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུ / གལ་ཆེ______________________________|
2. ཁ་ནང་ང་ཟ་རྒྱུ / ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ / དགའ______________________________|
3. གོན་རྒྱུ་ཡག་པོ་གོན་རྒྱུ / ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ / སེམས་འཁོར______________________________|
4. མགོ་སྐོར་བཏང་ནོ / ངན་བཙོས་ནོ / བཟང______________________________|

5. དགུན་ཁ / དབྱར་ཁ / སྟ / སློབ་གྲྭར་འགྲོ ____།

6. ངའི་ཨ་ཁུ / ངའི་ཨ་ཕ / ལས་ཀར་དགའ____།

7. ངའི་ནུ་བོ / ངའི་ཧྲང་མོ / གཟུགས་ཆེ ____།

8. ངའི་ཨ་མ / ཨ་ཕ / ལོ་ཆེ ____།

9. ང / ངའི་ཨ་རྒྱ / ཨུ་ཚུགས་ཆེ____།

10. ངའི་ཨ་ཅེ / ངའི་ནུ་མོ / སློབ་གསོ་ཐོབ་ཡོད____།

Exercise 22 Complete the statements with comparative form གི + adjective / verb + མཉམ + ཡོད / མེད, based on the context.

དཔེར་བརྗོད། བཤད་ན། འཁོར་འབབས་ཟོར་འགོ་ཁྲིད་ཟོ་གི་མཐོ་མཉམ་ཡོད་ཟེར། ལས་ན། འཁོར་འབབས་ང་འགོ་ཁྲིད་གི་མཐོ་མཉམ་མེད།

1. བོད་ནས་མཚོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་མཚོ་སྔོན་པོ་ཡིན། མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ__________________________། རེད་དྲ་མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་གནས་མཆོག་ཨ་ཏུ་གིས་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན། འདིའི་ཐོག་ནས་མཚོ་སྔོན་པོ__________________________།

2. ཀྱི་ཚང་ཇོ་ཇེ་འཆང་ཨ་མདོ་ནས་དགོན་པ་ཨ་ཏུ་གིས་སྔ་མོ་ཡིན། སྐུ་འབུམ་དགོན་པ__________________________། རེད་དྲ་དེང་སང་སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་མིང་གྲགས་ཆེ་ཤོས་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས__________________________སྐུ་འབུམ་དགོན་པ
__________________________།

3. ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་རི་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་རེད། ཨ་མྱེས་བྱ་ཁྱུང__________________________། གནས་མཆོག་ཡིན་མིན་གི་ཐོག་ནས། རི་འདི་གཉིས་ཀ་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།

4. ཞིང་ལས་ཨ་ཏུ་གིས་དར་ས་ཀྱི་ཚང་ས་ཆ་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས་མགོ་ལོག__________________________། ཕྱུགས་ལས་གི་ཐོག་ནས། ཀྱི་ཚང་
__________________________།

5. ཨ་མདོ་ནས་ཀན་ལྷོ་ཁུལ་བོད་གི་ཁུལ་ཀྱི་གྲངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས་ཨ་མདོ་གི་བོད་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཞན་པ་
__________________________། རེད་དྲ་མྱི་མགོ་གི་ཡོང་སྒོའི་ཐོག་ནས། ཁུལ་ཚང་མ་གཅིག་འདྲ་རེད།

6. དགོན་པ་མང་ཆེ་ཤོས་རོང་ན་ཡོད། དེ་ཟོ་འབྲོག་གི་དགོན་ཟོར __________________________།

7. བོད་གི་སློབ་མ་མང་ཆེ་ཤོས་རོང་ན་ཡོང་གི་ཡོད། འབྲོག་གི་སློབ་མ་མྱི་གྲངས__________________________།

8. དབྱར་གཞུང་ང་རོང་ར་འབྲོག་གཏྲོ་མཉམ་མེད་ན་ར། དགུན་ཁ་འབྲོག་སར་རོང་ས__________________________མེད།

Exercise 23 Complete the travel plan with comparative and superlative forms.

དཔེར་བརྗོད། ང་དེ་རིང་གི་ཡིན་དགའ་མ་སྒྲོང་། དེ་རིང་ངའི་གོ་གནས་རྡེ་མཐོར་གཏད་བཏང་། ནངས་ཀ་གི་རས་ངའི་ཉིན་ཕོགས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་གིས་ལྷག་གིས་མང་ཟེར། དེས་མི་ཚད། གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་པོ་རང་བྱིན་བཏང་། ངའི་འགོ་བ་གི་ཡིན་ན་སྒོ་དགའ་གཟིག་ད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཚེ་རིང་ ང་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

ལྷ་མོ་ ཁྱོད་བོད་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ཁོ་ཐག་ཡིན། ན་ཞིང་དབྱར་ཁ་ང་ར་སོང་ང་། ང་ལྷ་ས་ར་སོང་ང་། ངས་བལྟས་ན་ལྷ་ས་ ________ སྐྱིད་པོ་རེད།

ཚེ་རིང་ ལྷ་ས་བོད་གི་གྲོང་ཁྱེར་________གཙོ་བོ་ཞེ་རེད།

ལྷ་མོ་ ཆབ་སྲིད་གི་ཐོག་ནས་________གཙོ་བོ་རེད། རེད་དྲ་ཕྱོགས་ཁ་ཡས་ནས་བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ལྷ་ས་གི་________ རེད། དཔེར་བཞག་ན་རྟ་བ་ར་དམེ་བ་ས་ཆ་ཟི་ལྷ་ས་ ________ཕྱུག་གི ཡུལ་ལྗོངས་ར་________ཡག་གི

ཚེ་རིང་ ཁྱེས་བལྟས་ན། ངས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་ན་འགྲིག་རྒྱུ་རེད།

ལྷ་མོ་ ཁྱོད་ཨ་མདོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་རས་བྱང་ཕྱོགས་ག་སོང་ན་རབ་རེད། ལམ་ཁ་ནས་ནགས། རྩྭ་ཐང་རིག་རྒྱུ་རེད། གྲུང་གོ་ནས་བསྟན་ས་སྒྲིང་ཆེ________ར་ལམ་ཁ་ན་ཡོད། ངས་རྩྭ་ས་ཆེ་བོ________རིག་མ་སྒྲོང་། ནམ་ཟླ་ཧྲ་ན། ཁྱོས་ཕྱུགས་ཟོག་གང་ས་གང་ན་ཡོད་ན་རིག་ཐུབ། ཉིན་མ་གཉིས་གི་ནང་ང་། ཁྱོད་ཀན་ལྷོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་________གཙོ་བོ་གཙོད་ར་ཐོན་འགྲོ། དེ་གི་རས་ཁྱོད་མཚོ་སྔོན་གི་གྲོང་ཁྱེར་གལ་ཆེ་________ཟི་ལིང་ང་སོང་ན་ཆོག

ཚེ་རིང་ ཁྱོད་འགྲོ་དུས་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

ལྷ་མོ་ ཟླ་བ་ལྔ་བའི་ནང་ཡིན། ནམ་ཟླ་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད། རེད་དྲ་ཁྱོད་ཟླ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་འགྲོ་ན། ནམ་ཟླ་________བཟང་། ཆར་ར་________ཞུང་ཡིན། གང་ལྟར་ན་ར་དེ་དུས་________སྐྱིད་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཚེ་རིང་ ང་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་འགྲོ་གི་མེད། ཟླ་བ་བདུན་པ་ངའི་ལས་ཁུངས་ན________མི་ཁོམ་དུས་རེད། ང་འགྲོ་གི་མི་འཇུག ཕལ་ཆེར་ང་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུས།

ལྷ་མོ་ ཨ་ལེ། དེ་ཡིན་ན་རབ་རེད། འབྲོག་ག་མཚོན་ན་ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་________ཧྲ་དུས་རེད། རོང་ནས་མཚམས་མཚམས་མ་ནམ་ཟླ་________ཚ་ན་ར། སྐབས་དེར་རེབ་གོང་ས་ཆ་ཕལ་ཆེར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་གླུ་རོལ་ཟེར་ནོའི་དུས་ཆེན་གཟིག་ཡོད།

ཚེ་རིང་ ཨ་མདོ་ནས་ལམ་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན། སྤྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་བོད་ནས་འགྲིམ་འགྲུལ་མི་བདེ་ཟེར།

ལྷ་མོ་ འགྲིམ་འགྲུལ་འདི་ནས་________མི་བདེ། རེད་དྲ་གང་ང་སོང་ན་སྟབས་བདེ་རེད། རླངས་འཁོར་མི་ཐོན་ས་ར་རླངས་འཁོར་མེད་ས་ཕལ་ཆེར་མེད།

ཚེ་རིང་ བོད་ནས་ས་མགོ་མཐོ། མཁའ་དབུགས་གིས་མི་འདང་ཟེར། ཁྱེས་བལྟས་ན་དེ་མོ་གཟིག་ཨེ་རེད།

ལྷ་མོ་ ________གཏན་ནས་མ་རེད། སྤྱིར་གིས་བོད་གི་ས་ཆ་ས་མགོ་མཐོ་ནོ་བདེན་གི རེད་དྲ་ང་སྔོན་གཅིག་ར་མེད་ཐལ། ཨ་མེ་རི་

ཁ་__________ང་དེ་བོ་བོད་ནས་ཁམས་དྭངས་ཐལ།

ཚེ་རིང དབྱར་ཁ་དྲོད་གྲང་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། ངས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་ཨེ་དགོས།

ལྷ་མོ དྲོད་གྲང་དྭ་ཧྲི་ཏུའུ་ཉི་ཤུ་གི་__________ཡིན། དགོང་མོ་ར་བཅུ་ཐམ་པ་གི་__________མིན། ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཏུའུ་སུམ་ཅུ་__________། དེའི་རྐྱེན་གིས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་མི་དགོས།

ཚེ་རིང ཁྲོས་བལྟས་ན། ང་ས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་ན་འགྲིག

ལྷ་མོ ཁྲོད་ཀྱང་ཧ་བ་གི་གཞི་ཚ་སྡེ་དགྱུར་སོང་། གྲུང་གོ་ནས་ས་ཆ་ཡག་ __________གཞིག་ག་བརྩེ་གི་ཡོད། དེ་ནས་རས་ཁྲོད་ཀ་ཁོག་ར་མཛོད་དགེར་སོང་། ལམ་ཁ་ནས་ཁྲོས་ད་བོ་སྟག་ཚང་ལྷ་མོ་ར་རིག་ཐུབ། ས་ཆ་འདི་ན་དགོན་པོ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་དགེ་ལུགས་པ་ར་གཞན་པ་བོ་བོན་གི་དགོན་པ་རེད། ཁྲོད་གཙོད་ར་ཐོན་ན། གཙོད་བསེ་མཁར་དགུ་ཐོག་ག་ཅིག་ལྟོས། བོད་གི་དགོན་པ་གི་ནང་ནས་བང་རིམ་__________མང་ནོ་རེད།

ཚེ་རིང ས་འདི་རིགས་གེར་གནམ་གྲུ་འཕུར་གི་ཨེ་ཡོད།

ལྷ་མོ གནམ་གྲུ་འཕུར་གི་མེད། ནླངས་འཁོར་ར་བསྡད་ན་__________སྐྱིད་པོ་རེད། ཡུལ་ལྗོངས་ར་__________མང་ང་རིག་གི

ཚེ་རིང འདུག་ཁང་གི་གོང་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། ས་གནས་གི་མྱི་མགྲོན་རྟེན་ཆེ་གི་མི་ཆེ་གི

ལྷ་མོ འདུག་ཁང་ཀྲུང་གོ་གི་ནང་ནས་__________གོང་བདེ་མོ་རེད། ཞག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་བརྒྱ་__________སྡེར་མི་དགོས། མགྲོན་རྟེན་ཆེ་མི་ཆེ་བཤད་ན། མྱི་སོ་སོ་མི་གཅིག་ན་ར། འཁྲོག་པ་ར་རོང་བ་གཉིས་ཀར་མགྲོན་རྟེན་ཆེ་__________། ངས་བལྟས་ན། རོང་བ་ཟེར་འཁྲོག་པ་ཟེ་_____མགྲོན་རྟེན་ཆེ་__________། དེ་ང་རང་གི་ཕྱོགས་རིས་ཡིན་ན་ར་ཐང་།

ཚེ་རིང བོད་ནས་མཉམ་འཇོག་ཡས་དགོས་ས་ཆི་ཆི་ཡོད།

ལྷ་མོ ཨིན། འཁྲོག་ནས་མྱི་ཁེར་རོ་སོང་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ། འཁྲོག་ཁྱི་བཙན་པོ་__________ངས་རིག་མ་མྱོང་། མྱི་ཟོ་འཆའ་ལ་ཁད་ཡས་གི དེས་མི་ཚད། ཁྲོད་ར་དགའ་རོགས་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་འགྲོ་ན། བོད་ནས་མྱི་གི་མྱིག་གདོང་ནང་ནས་འོ་བྱེད་མི་ཉན།

ཚེ་རིང འོ། ད་བོ་སྐྱ་འབྲུམ་དགོན་པ།

ལྷ་མོ སྐྱ་འབྲུམ་དགོན་པར་ཁྲོད་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སོང་། ད་རྒྱ་མ་བོད་གི་དགོན་པ་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད། གྲྭ་བ་ཉུང་ཆེ་__________གིས་རྒྱ་སྐད་ར་བཤད་གི་ཡོད་ན་ར། བོད་གི་ཁྲུད་ཆོས་ད་བོ་ལྟང་ངེ་ཡོད།

Text Three: *comparison* and *similarity*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **བོན་ཆོས་དང་ནང་ཆོས་ལུང་ཁོག་གཅིག་ན།**

བོན་ཆོས་ར་ནང་ཆོས་གཉིས་ཀ་**གཅིག་འདྲ**མིན་ནོ་རྒྱུན་དུ་གོ་རྒྱུ་ཡོད། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ་ཁྱད་པར་**ཆེ་མོ་གཞིག་གླེང་ན་དེ་མོ་གཞིག་ཧ་ཆེ་**ཡིན་ཁ་རེད། དོན་དངོས་གི་ཐོག བར་ཁྱད་ཆེ་གཞིག་ཨེ་ཡོད། ཉུང་མཐའ་ར་མྱི་རིགས་གིས་བསམས་ནོ་**དེ་མོ་གཞིག་**བར་ཁྱད་ཆེ་རྒྱུ་མ་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། བོན་ཆོས་ར་ནང་ཆོས་གཉིས་ཀ་རྩོད་པ་གི་ཁ་ཡ་ཉན་ཡོད།

ངབོན་པོ་ར་དགེ་ལུགས་པ་ར་སྙིང་མ་བ་ཚང་མ་ཡོད་ནོའི་སྡེ་བ་གཞིག་ནས་སྐྱེས། ངའི་ཨ་ཕ་བོན་པོ་གི་ཁྱིམ་གཞིག་ནས་ངའི་ཨ་མ་ཚང་སྔགས་ཚང་གཞིག་ག་མག་པར་ཡོང་ནི་རེད། དེའི་ཤོར་ར་ཁྲུར་གེ་ར་སྔགས་མ་བོན་གཞིག་ག་ཉན་སོང་། ཆི་གཞིག་རེད་ཟེར་ན། ཁྲུར་གེས་སྔགས་སྡེ་གི་སྡེ་མི་ཟོ་***ཕྱུར་ར***འཚོ་བ་རོལ་གི་ཡོད། ཁྲུར་གེས་སྔགས་པ་ཟོའི་འགྲོ་ལུགས་ཚང་མ་བརྗེ་ལེན་ཡས་གི་ཡོད། དེ་ངའི་ཨ་མ་ཚང་སྔགས་ཚང་ཡིན་ནོ་གིས་རེད། ཁྲུར་གེས་བོན་པོ་གི་འགྲོ་ལུགས་ར་བརྗེ། དེ་སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུའུ་བོན་གི་སྡེ་བ་ཡིན་ནོ་གིས་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར། བར་ཁྲད་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་འདི་ར་གན་ཟེར་སྒྲོལ་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་འདོད་ན་ཐང་། རེད་དྲ་ངས་ཆུང་དུས་གི་རས་ད་རེག་བར་བར་ཁྲད་ཆེ་གཞིག་མ་རིག་ཐལ།

དེང་ཐོག བོན་པོ་གཞིག་ར་སྙིང་མ་བ་གཞིག་གིས་ལས་ནོ་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད། ཁ་བཏོན་གི་ནང་ཅིས་ཅ་གཞིག་མི་གཅིག་ན་ར། གསལ་པོ་ཤེད་བལྟས་ན་ཁ་བཏོན་ནང་གི་ལྷ་གི་མིང་**གཅིག་འདྲ**་མིན་ནོ་རེད། ཚོགས་གི་ཉིན་མ་ར་ཚོགས་ས་**མི་གཅིག** རེད་དྲ་སྙིང་པོ་**རིག་གི** ཞུང་མཐའ་ར་གཉིས་ཀ་ཁྱོན་ནས་**གཅིག་འདྲ**་མ་རེད་ཟེར་མི་ཉན། འཚོ་བ་གི་འགྲོ་སྟངས་ཡང་གཉིས་ཀ་**ཨ་ན་མ་ན**་རེད། བོན་ཚང་ཕན་ཚུན་བར་གི་རྒྱུན་ལྡན་གི་སྤྱི་ཚོགས་འགྲོ་འོང་། དཔལ་འབྱོར་གི་འགྲོ་འོང་། གཉེན་ཉེ་གི་འགྲོ་འོང་ཚང་མ་སྔགས་ཚང་བར་གི་དེ་ཟོ་ར་**གཅིག་དག་དག**་རེད། དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། བར་ཁྲད་རྒྱུན་དུ་གླེང་གི་ཡོད་ནོ་དེ་གང་ན་ཡོད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་གྲུབ་མཐའ་**མི་གཅིག**་ནོའི་དགོན་པ་གི་བར་ན་ཡོད་ན་ཐང་། སྐྱ་ས་ནས་བར་ཁྲད་དེ་མེད་སོང་ན་ཐང་།

ཐོག་མར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གི་འཚོ་གནས་གི་ཐོག་ག་ཡིན་ད་མིན་ད་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་གི གྲུབ་མཐའ་འདི་གཉིས་ཀ་སྣོད་གི་བཀོད་པ་སྡེ་བ**གཅིག**་རེད། འགྲོ་སྟངས། འདུ་ཤེས། མི་ཚེའི་ལྟ་སྟངས་འཛིན་ཕྱོགས་ཚང་མ་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད། ཕྱོགས་གཉིས་གི་བར་ཁྲད། ཡོད་ནོའི་དབང་དུ་བཏང་ན་ར། ལོ་རྒྱུས་གི་ཁྲིད་ནས་མེད་སོང་ན་ཐང་། ལྟ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས། སྤྱི་ཚོགས་གི་ཆ་རྐྱེན་**རིག་འདྲ**་ཡིན་ནོའི་རྨང་གཞི་ཐོག བར་ཁྲད་དེ་མོ་ཆེ་གཞིག་ཡོང་སྒྲོལ་མེད་འདོད་གི

ལ་ཤེས་གིས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་གི་དགོན་པའི་བར་ན་བར་ཁྲད་ཡོད་ཟེར་ན་ཐང་། རེད་དྲ་བར་ཁྲད་དེས་གྲུབ་མཐའ་**མི་གཅིག**་ནོའི་སྐྱ་ས་བར་གི་བར་ཁྲད་མི་མཚོན་གི ངས་བལྟས་ན། འཚོ་བ་གི་འདུ་འགོད་གི་ཐོག་ནས། སེར་སྐྱ་གཉིས་ག་**མི་གཅིག**་གི དེ་ཡིན་ན་སྐྱ་ས་གི་མང་ཚོགས་ར་དགོན་གི་གྲྭ་སེར་ད་**གཅིག**་རྒྱུ་མ་རེད། གྲུབ་མཐའ་གཞན་པ་ར་དེ་དང་དེ་མཚུངས་རེད། གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་ནོའི་གྲྭ་བ་ར་དགོན་པ་ཕན་ཚུན་ན་མི་**འདྲ**་ན་ཐང་། གྲུབ་མཐའ་**གཅིག**་ནོ་གི་སེར་སྐྱ་གཉིས་ཀ་ར་རྒྱུན་དུ་**གཅིག་ར་གཅིག**་ཡོང་གི་མེད། རེད་དྲ་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་ནོའི་གྲོང་པ་རིགས་གེ་ཧོང་གིས་**འདྲ**་གི

དེའི་རྐྱེན་གིས། ལོ་བཅུ་བདུན་ན་འབུད་རེག་བར། ངས་ང་རང་གེར་གྲུབ་མཐའ་གང་ང་གཏོགས་ནོ་གསལ་པོ་ཤེད་མ་ཤེས། སྙིང་མ་བ་ར་དགེ་ལུགས་པ་བར་གི་ཁྲད་ར་མ་ཤེས། རྒྱུ་རྐྱེན་ང་རང་གེ་ལག་ཆགས་ས་གི་སྡེ་བ་ན་གླེང་གཞི་དེ་མོ་རྩ་བ་ནས་མེད། གཞུག་ནས་སློབ་གསོ་ཐོབ། སྤྱི་ཚོགས་འབྲིམས། ཡང་གིས་ཡང་གིས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ་**མི་གཅིག**་ནོ་མྱི་གང་མང་གཞིག་གིས་གླེང་གི་ཡོད། དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས། ཡང་ན་དམངས་ཁྲོད་ཆོས་ལུགས་གི་ལུས་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་ན། གྲུབ་མཐའ་ཕྱི་ནས་བར་ཁྲད་ཆེ་ནོ་འདི་གཉིས་ཀ་དོན་གིས་ཕན་ཚུན་འདྲེས་ནས་འདྲེས་ཡག་རེད། ངས་བལྟས་ན།

14.6 --Similarity

གཅིག / གཅིག་འདྲ ≈ the same...as		
Comparative Adj.	English	Note
ཆོས་གྲགས་ཕོ་སྣོ་ནུ་བོ་ར་**གཅིག**་རེད།	Chos grags is as handsome as his younger brother.	**གཅིག** and **གཅིག་འདྲ** both mean *the same* in comparison.
ཁུར་གེ་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ང་ར་**གཅིག**་ཡིན།	His studies are as good as mine.	
ངའི་རྒན་མོ་ང་ར་**ལོ་གཅིག**་མིན།	My wife is not the same age as I am.	
རས་འདི་ཚོས་ཁ་གན་ར་ཙོས་ཙ་གཟིག་**གཅིག**་རེད།	This cloth's color is somewhat similar to that one's.	
གཅིག་ར་གཅིག / གཅིག་ཏག་ཏག ≈ exactly the same...as		
ཇ་བ་གི་ཨམ་སྐད་རྩེ་ཁོག་གི་ཨམ་སྐད་ར་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད།	Amdo dialect spoken in Rnga ba is exactly the same as the one spoken in Rtse khog.	❶**གཅིག་ར་གཅིག** means *exactly the same...as...*
འདྲ་པར་སྟེང་ན་ཁྱོད་ཁྱོའི་མཚེ་མ་ར་**གཅིག་ཏག་ཏག**་རེད།	You are exactly the same as your twin in the picture.	
ཨ་མདོ་གི་མི་བལྟས་ན་ཁམས་པ་ར་**གཅིག་ཏག་ཏག**་མིན།	People from Amdo do not look exactly the same as people from Khams.	❷**གཅིག་ཏག་ཏག** means *exactly the same.*
བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་འདྲ་ན་ར། **གཅིག་ར་གཅིག་མིན།**	Bon followers are not the same as lay tantric specialists, although they are similar.	

Notes-6

1. **གཅིག**: This cardinal number means *the same* in comparison, e.g., པད་མ་ར་སྟུག་གཟིག་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་མདོག་**གཅིག**་མིན། The lotus and lily are not the same in color. / པད་མ་སྟུག་གཟིག་མེ་རོག་ག་མདོག་**མི་གཅིག** Lotuses are not the same color as lilies.
2. **གཅིག་ར་གཅིག** expresses *something doesn't make any difference*, e.g., སྨན་འདིས་གོ་མི་ཆོད། འཐུངས་ན་མ་འཐུངས་ན་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད། This drug is ineffective. It wouldn't make any difference whether it is taken or not.

Exercise 24 Change the statements with comparative form *the same...as*. Use negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ལུས་རྩལ་པ་འདི་ལྷག་གིས་མགྱོགས། ལུས་རྩལ་པ་འདི་བརྒྱུགས་ན་ལུས་རྩལ་པ་གཞན་པ་ར་མི་གཅིག ཁུར་གེ་མགྱོགས།

In other comparative forms	the same...as...
1. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་དེང་མ་གི་བོད་གི་ས་ཆར་ལྟོས་ན་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ།	1. ______________________
2. ང་ངའི་སྤུན་ཆུང་ངོར་ལྟོས་ན་འཛིན་གྲྭ་གསུམ་གིས་མཐོ།	2. ______________________

3. དབྱིན་སྐད་སྦྱངས་ན་དཀའ་མོ་རེད། བོད་སྐད་ལྷག་གིས་དཀའ་མོ་རེད། 3. ______

4. གླུ་མ་འདིའི་སྐད་ཇེ་ཡག་རེད། 4. ______

5. སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ཁྱུར་གེའི་ཡན་རེད། སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས། 5. ______

6. དེང་སང་འཚོ་བ་ཇེ་སྐྱིད་ར། སེམས་ཇེ་དལ་རེད། 6. ______

7. ཤ་སྣག་ག་ལྟོས་ན། ཁྱེ་གིས་སྐྱི་ཇེ་ཚོར་གཏོང་ནི་རེད། 7. ______

8. ཞིང་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་ཕྱུགས་ལས་གི་ཡན་རེད། 8. ______

Exercise 25 Make true statements about you and your relatives using the given words and comparative forms *the same...as...*

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཞི་ལི / མཐོ / ངའི་ཞི་མོ ངའི་ཞི་ལི་ད་ངའི་ཞི་མོ་ར་གཟུགས་མཐོ་མཉམ་གཅིག་རེད། ན་ཞིང་ཁྱུར་གེ་དམའ་ན་ར།

1. རྩིས་རིག / དངོས་ལུགས / དཀའ ______
2. གྲོང་ཁྱེར་ནས / གྲོང་སྡེ་ནས / འདུག ______
3. ངར་མཚོན་ན / གལ་ཆེ / རྒྱ་ཡོ / བོད་ཡོ ______
4. ཕ་མ་གཉིས་ཀས / ངའི་ནུ་བོ / ང / གཅེས______
5. ངའི་ཨ་ཕ / ཨ་མ / མི་རིགས ______
6. སློབ་གསོ་ཐོབ / ངའི་རྒན་མོ / ང______
7. ངེད་ཚང / ཁྱིམ་མཚེས / སྐྱི་མགོ་མང______
8. ང / ལྷི་ཡང / དེང་མ______
9. གཟུགས་མཐོ / ལྷང་ལི་རྩེད་མཁན / ང______
10. ངེད་ཚང་གི་ཨ་ཡས / ཨ་མྱེས / རྒས______

14.7 --Similarity

Comparative adj.: **རིག** ≈ **similar / alike**		
Comparative	English	Note
རྒྱ་ཡིག་ར་འཇར་པན་གི་ཡི་གེ་ཅོས་ཅ་གཟིག་**རིག**་གི	Chinese and Japanese (writing systems) are a bit similar.	It expresses *similarity*, not in characteristics or quality, but in appearance.
ཞ་ཡས་འདི་ར་ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ་**རིག**་གི	This child and his father are alike.	
ཟ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་རིག་གི ཞོས་ན་མི་**འདྲ**།	These two foods look similar, but taste different.	
འདྲ་པར་སྟེང་གི་ཁྱོད་ར་ཁྱོད་ངོ་མ་གཉིས་ཀ་མི་**རིག**་གི	You look different in the picture.	

Comparative adj.: འདྲ ≈ similar / alike		
དེ་རིང་བསླབས་ནོ་ར་ཁ་རྩང་བསླབས་ནོ་**འདྲ།**	What (was studied today) and what (was studied) yesterday are similar.	It expresses *similarity* and *dissimilarity* in appearance, quality, feature, etc.
ལྡེ་གུ་འདི་གསུམ་པོ་དྲི་མ་མི་**འདྲ**་གི	These three perfumes smell different.	
གླུ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་སྐད་**འདྲ།** མཉམ་ལེན་ཡས་ན་སྙན་གི	These two singers have similar voices. They sing melodiously together.	
ཁྱི་ར་སྤྱང་ཀི་**འདྲ**་གི རེད་དྲ་རིགས་ཁ་ཁ་རེད།	Dogs and wolves are alike but they are separate in category.	
Comparative adverb: རིག་འདྲ་ཤེད ≈ alike / like		
ངེད་གཉིས་ཀས་**རིག་འདྲ་ཤེད**་འདང་མི་རྒྱུག	We two do not think alike.	**རིག་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb suggests this notion: *in the same way* or *like.*
མུར་གེས་གོན་རྒྱུ་ང་ར་**རིག་འདྲ་ཤེད**་གོན་གི	She always wears clothes like me.	
དགེ་རྒན་འདིས་ཉིན་གྲངས་ང་**རིག་འདྲ་ཤེད**་འཆད་གི	This teacher teaches the same way every day.	
ཞི་ལི། ཨ་ཕ་ར་**རིག་འདྲ་ཤེད**་ཆང་འཐུང་མི་ཉན།	Boy! (You) should not drink like your father!	
Comparative adverb: ལྟར་ར ≈ like		
པེ་ཅིན་ཉིག་ཡོ་གི་**ལྟར་ར**་རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲོང་ཁྱེར་གཟིག་ཡིན།	Beijing is an international city like New York.	**ལྟར་ར**: It means *like* or *according to*, preceded by a genitive case.
མུར་གེས་ཁ་ལོ་བ་རྙིང་བ་གཟིག་གི་**ལྟར་ར**་སྐོར་གི	She drives like an old driver.	
ཁྱོད་འཛོན་ན། མྱི་འཛོན་པོ་གཟིག་གི་**ལྟར་ར**་ལས་ར།	If you are capable, please do as a capable person does.	
མེད་པོ་གིས་ཕྱུག་པོ་གི་**ལྟར་ར**་འཚོ་བ་རོལ་ན་ཚེ་མི་ཕྱིད།	Poor men cannot eke out a living if they live like the rich.	

Notes-7

1. **རིག** means *similar* and compares *similarity* in appearance.
2. **འདྲ** compares *similarity* and *equality* in characteristic, quality, function, etc.
3. **རིག་འདྲ** is used to express *similarity* and *dissimilarity* only in appearance, e.g., ཞི་ལི་ར་ཕ་རྒན་གཉིས་ཀ་**རིག་འདྲ**་རེད། The son and his father look alike.
4. **འདྲ་འདྲ** describes appearance, characteristic, function, value, etc., e.g., ཨ་སྒོར་གཅིག་ར་མི་དམངས་ཤོག་སྒོར་དུག་རིན་ཐང་**འདྲ་འདྲ**་རེད།
5. **འདྲ་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb means *equally*, *similarly, evenly*, expressing *similarity* in characteristic, nature, portion, etc., e.g., ཤིལ་ཏོག་**འདྲ་འདྲ་ཤེད**་བགོས་ཡས་ཞ་ཡས་ཟོར་བྱིན། The fruit was divided evenly and given to the children.
6. **རིག་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb means *like,* and *similarly* in appearance or in manner, e.g., ཧྲང་མོ་གསུམ་པོ་གིས་གོན་རྒྱུ་**རིག་འདྲ་ཤེད**་གོན་གི The three sisters wear clothes similarly.
7. **གི་ལྟར་ར** and **ལྟར་ཤེད** both mean *according to* (regarding regulation, policies, instructions, etc.) or *like* (in comparative concept), e.g., བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡིན་ན་ར། ཁྲིམས་ལུགས་**གི་ལྟར་ར**་ལས་དགོས།

All work needs to be done according to the law, no matter what it is. / ཁྱུར་གེ་བྲག་**གི་ལྷར་ར**་ལྷུན་ཆགས་སེ་ཡོད། He is as steadfast as a mountain.

Exercise 26 Complete sentences with འདྲ, འདྲ་འདྲ, རིག, and རིག་འདྲ and the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། གཞིས་ཀ / ངེད་སྨྱུན་ཡ་གཉིས་ཀ / ཚུགས་ཀ <u>ངེད་སྨྱུན་ཡ་གཉིས་ཀ་འདྲ་གི རེད་དྲ་ཚུགས་ཀ་རིག་འདྲ་མིན།</u>

འདྲ / འདྲ་འདྲ	
ཀོ་གི་ལྷམ་འདི / རས་གི་ལྷམ་གན / ཧྲ་མོ	1. ______________________
དེང་སང་གི་སྤྱི་ཚོགས / དེང་མ་གི་སྤྱི་ཚོགས / ལྷག་གིས་དར་ཡོད	2. ______________________
བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད / དབྱིན་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད / དཀའ་མོ	3. ______________________
ངའི་ཨ་ཅེ / ངའི་ནུ་མོ / ངོ་ཆུང	4. ______________________
རྒྱལ་ཁབ་དར་རྒྱས་ཅན / རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ / སློབ་གསོ་ཧྲ	5. ______________________
ཕྱི་རྒྱལ་གི་མི / བོད་གི་མི / གཉིས་ཀ་བརྩེ་བཀུར་ཆེ	6. ______________________
གྲུང་གོ་ནས / ཚང་མ་ཨར་འདམ་རེད / གྲོང་ཁྱེར་ཟོ	7. ______________________
སྒྲིག་ཆགས / མི / མཁའ་དབུགས་དགོས།	8. ______________________

རིག / རིག་འདྲ	
ངའི་རླངས་འཁོར་ར / ཁྱུར་གེའི་རླངས་འཁོར / ཆེ་གི	1. ______________________
རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་རྒྱལ་དར / མདོག / དབྱིབས	2. ______________________
གཡག / མཛོ / ཚུགས་ཀ	3. ______________________
མཚོ་མ་གཉིས་ཀ / གཅིག་ཆེ / གཅིག་ཆུང	4. ______________________
ངའི་དཔེ་ཆ / ཁྱུར་གེའི / མཐུག་གི	5. ______________________
འདྲ་པར་འདི་གཉིས་ཀ / ན་ཞིང་གི / དོ་ཚིགས་གི	6. ______________________
འཇར་པན་གི་མི / གྲུང་གོ་བ / ཨ་ཞེ་ཡ་གི་མི	7. ______________________
རྒྱ་མཚོ་གི་མདོག / གནམ་མཁའ་གི་མདོག / སྔོན་པོ	8. ______________________

Exercise 27 Fill in words and phrases that express similarity. There may be more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་སྡུགས་པ་གཟིགས་ཡིན། རེད་དུ་སངས་རྒྱས་གིས་ཨ་ཕ་གི་ལྟར་ར་ལས་གི་མེད། ཁྱུར་གེ་བོན་པོ་གི་སྐྱེ་བ་གཟིགས་ག་མག་པ་བྱུང་སོང་། རྒྱུན་ལྡན་གི་འཚོ་བ་ར། ཡུལ་སྒྲོལ། གོམས་འདྲིས་གཅིག་ཡིན་བཏང་ན། ཁྱུར་གེས་བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀ་རིག་ནོས་མི་ཚད། ད་པོ་ལྷ་ཚུལ་གི་ཐོག་ནས་ར་འདྲ་འདྲ་རེད་ཟེར།

ཡི་དམ ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱོད་ཟློའི་སྐྱེ་བའི་ནང་ན་བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཟེར།

ཨོཾ་རྒྱུན ཡོད་ནོ་བདེན། རྣ་སྐོར་གཅིག་བོན་པོ་ཡིན། རྣ་སྐོར་གཞན་པ་དྲུག་པོ་ན་སྡུགས་པ་མང་ང་ཡོད།

ཡི་དམ བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་__________ཡིན་ནི་ཨེ་རེད།

ཨོཾ་རྒྱུན བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་__________རྩ་བ་ནས་མིན།

ཡི་དམ རེད་དུ། ངས་བར་ཁྱད་གཅིག་ར་མི་རིག་གི

ཨོཾ་རྒྱུན བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག རེད་ཟློ་སྐྱེ་བ་གཅིག་ནས་ཡིན་ན་ར། མི་རིགས་__________ཡིན་ན་ར། སྟོན་པ་__________། དད་པ་ཡས་ས་གི་ལྟ་ར་__________།

ཡི་དམ རེད་དུ་བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་ཧོང་གིས་__________རེད། དེ་ཆེ་གཟིགས་རེད།

ཨོཾ་རྒྱུན __________ཆེ་གཟིགས་ཤེད་རེད། ཕོ་ཟློས་རལ་བ་གཡས་ཕྱོགས་ག་དཀྲི་གི སྡུགས་པ་ཟློས་གཡོན་ཕྱོགས་ག་དཀྲི་གི བོན་པོ་ཟློས་འདོན་རྒྱུ་སྡུགས་པ་ཟློས་འདོན་རྒྱུ་ར་གཏན་ནས་__________། ཕོ་ཟློས་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་བ་དད་ནི་རེད། ངེད་ཟློས་ཨོཾ་རྒྱུན་ན་དད་གི དད་ས་__________ཁ་ཁ་རེད། ཚུགས་ཀ་__________ཡིན་ནོ་གིས་ཅང་སྟོན་མི་ཐུབ།

ཡི་དམ འཁོར་བ་འཛིན་ནོའི་ཐོག་ནས། གཉིས་ཀ་__________རེད། བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀས་རྣན་མོ་བླངས་ན་ཚོག་ནི་ཨེ་རེད།

ཨོཾ་རྒྱུན ཚོག་རྒྱུ་རེད་པ། ད་རེག་བར། བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀ་ཁྲིམ་ཚང་བཅའ་གི་ཡོད། ང་རང་གེ་ར་ཁྲིམ་ཚང་ཡོད་མཁན་གཟིགས་ཡིན། དེ་མོ་གཟིགས་ཡིན་ན་ར། གྲུབ་མཐའ་འདི་གཉིས་ཀ་བབ་གིས་__________།

ཡི་དམ དེས་ན་ཁྲོས་སྡུགས་པ་ཟློའི་ཁྱད་ཆོས་གཟིགས་ཤོད་དུ།

ཨོཾ་རྒྱུན སྡུགས་པ་གི་བསྟེན་ས་གཙོ་བོ་ཨོཾ་རྒྱུན་ཡིན། ཨོཾ་རྒྱུན་ར་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་གཉིས་ཀ་ལྟ་__________མ་རེད། སྡུགས་པ་ཟློས་སྲོག་མི་གཅོད། རེད་དུ་བོན་པོ་ཟློས་དམོད་ཁ་གཏོང་ནི་རེད། སྡུགས་པ་ཟློས་རང་གེར་འཇིག་རྟེན་འདིའི་དབང་ང་འགྲོ་གི་མི་འདུག འདིའི་ཐོག་ནས་བོན་པོ་ར་སྡུགས་པོ་གཉིས་ཀ་__________།

ཡི་དམ བོན་པོ་ཟློས་ཁྲོའི་དེ་མོ་ཤེད་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཧ་སྒྲོལ་བཤད་གི གང་ལྟར་ཀྱང་། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོད་ཟློའི་ལས་སྒྲོལ་ཧོང་གིས་__________། དེས་ན་སྐྱེ་བའི་ནང་གི་ལས་འགྱུལ་གི་ཐོག་ནས། བོན་པོ་ར་སྡུགས་པ་གཉིས་ཀ་__________གང་གང་ཡོད།

ཨོཾ་རྒྱུན དེ་བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། སྒྱུར་བཏང་གིས། ལབ་ཙེ་གཏོང་དུས། བོན་པོ་གིས་ར་སྡུགས་པ་__________ལྷ་ལ་མཆོད་བསྟོད་ཡས་ནི་རེད། དགེ་ལུགས་པ་གི་བླ་མ་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀས་བསྟེན་གི འདིའི་ཐོག་ནས་གཉིས་ཀ་__________རེད།

རེད་དྲ་བོན་པོར་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཁེ་ཧྲུ་ཤེད་ཡོད།

ཡི་དམ དེ་ཆི་གཟིག་གིས་རེད།

ཨོཾ་རྒྱན སྟག་པ་ར་བོན་པོ་གཉིས་ཀས་དེ་འཛིག་རྟེན་པ་གི་བཅའ་སྲོལ་ལས་སྲོལ་རེད་ཟེར་གི་ཡོད།

ཡི་དམ དེ་ཡིན་ན། བོན་པོ་གིས་ར་ཁྱོད་ཟེ་____________འཛིག་རྟེན་གི་དབང་ང་འགྱུ་གི་འཇུག་གི་མེད་གོ

ཨོཾ་རྒྱན སྒྱིར་བཏང་གི་འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ་འགྱོ་ལུགས་འདུག་སྣངས་ཚང་མ་____________ཡིན།

ཡི་དམ དེའི་རྐྱེན་གིས། ཁྱོད་རང་གི་ཧྲང་ནན་མ་བོན་པོ་གི་སྟེ་བར་གནས་ཕྱིན་ནི་ཨེ་ཡིན།

ཨོཾ་རྒྱན སྣན་ཤ་ར་འགྱོ་ས་གནས་ར། སྟག་ཤ་ར་འགྱོ་ས་ཧག་ཟེར། སྟེ་བ་གི་ནང་ང་གནས་ལ་སོང་ན་ཧྲ་གི་མོ། ངས་མུར་གེ་ཁྱིམ་ནས་བཟུང་ཡས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུས།

ཡི་དམ ད་པོ། རྒྱ་འཕེན་རྒྱོར་ཁྱོད་སྟག་པ་ར་གན་བོན་པོ་གཉིས་ཀ་ཆགས་ནི་____________རེད།

Exercise 28 Complete statements with རིག་འདྲ་ཤེད, འདྲ་འདྲ་ཤེད, and ལྟར་ར. Use the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད། འཆམ / བྲོ་གར / སྟེག   དེང་སང་གསར་བུ་ཟོ་འཆམ་ར་བྲོ་གར་རིག་འདྲ་ཤེད་སྟེག་གི་ཡོད།

རིག་འདྲ་ཤེད / འདྲ་འདྲ་ཤེད

ཨ་ཕ / ཞི་ལི / འགྱོ	1. ____________
སྲོག་ཆགས་ཁ་ཡས / མྱི / མངལ་ར་ཆགས	2. ____________
ང / ཆུ་རྐྱལ་བརྟག / དོན་འགྲུབ	3. ____________
ངེད་གཉིས / དུས་ཚོད / སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན	4. ____________
སྤྱུན་ཡ་གཉིས་ཀས / དབྱིན་སྐད་ཨ་ཛ་གཟིག / བཤད	5. ____________
ཁྱིམ་འདི་ནས / མྱི་སོ་སོ / ལས་ཀ་ལས	6. ____________
མཚོ་མ་གཉིས་ཀས / གོན / གོན་རྒྱུ	7. ____________
སྒྲོར་མོ་ཚང་མ / ལས་ཀ་བ་ཟོ / བགོས་བཏང	8. ____________

ལྟར་ར / ལྟར་ཤེད

སངས་རྒྱས / ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ / སྟག་པ	1. ____________
དབྱིན་ཇི / དབྱིན་སྐད་བཀོལ / ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས	2. ____________
ངའི་སྤྱུན་ཡ / ང / ལུས་རྩལ་བ / བཅའ་འདོད	3. ____________
མུར་གེ / ཧང་རྐྱལ / མྱི་མགོ་སྟོང	4. ____________
ངའི་སྤྱུན་ཡ / ངོ་ཚུང / ཁྱུར་གེའི་ན་ཟླ་མང་ང་གཟིག	5. ____________

ཁྱུར་གེ / གཞི་བདག / གངས་གང་ང་འགྲོ

སླན / གསེར / གོང་ཆེ་གི

སྲི / རྡུས་སྨྲལ / ཆོ་ཐག་མི་རིང

6. ______________________

7. ______________________

8. ______________________

Exercise 29 Fill in comparative forms and similarity phrases.

དཔེར་བརྗོད། གྲྭ་པ་གཟིག་གིས་གྲོང་པ་གཟིག་གི་ལྟར་ཞེད་དུ་ཚང་ང་རོལ་མི་ཉན།

1. ཆོས་སྒྲོན་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཟིག་རེད་ཟེར། རེད་དྲ་སྨུར་གེའི་ཨ་མ་སྨུར་གེར་ལྟོས་ན་ར་ཡག ཆོས་སྒྲོན་སྨུར་གེའི་______________མེད།
2. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ལོ་བདུན་ན་བསྡད་ཡོད། ངའི་རྒན་མོ་ན་ཞིང་སོ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་ཞི་རེད། ང་______________________རིང་།
3. ངའི་ཕྱི་རྒྱལ་གི་རོགས་པ་གི་ཞི་མོར་མྱིག་སྔོན་པོ་ཐོགས་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ཞི་ལི་གི་མྱིག་ནག་པོ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ______________།
4. ཁམས་པ་ར་ཨ་མདོ་བ་ལྟུགས་ཀ་______________ན་ར། མི་རིགས______________________________།
5. ངའི་ཨ་ཕ་ལྷིད་ཚད་རྒྱ་མ་ཉིས་བརྒྱ་ཡིན། ང་རྒྱ་མ་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་ཡིན། ང་ལྷིད་ཚད་______________________________།
6. སྨྲུན་ཡ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་རེད། མཚོ་མ་མིན་ན་ར། ཁོ་གཉིས་ཀ་______________________________།
7. ཁྱོའི་རོགས་པ་དཀོན་མཆོག་ཁྲམ་པ་གཟིག་རེད། ཁྱོས་______________________________________།
8. བོད་གི་འཚོ་བ་ཉིན་མ་རེ་རེར་འགྱུར་གི་ཡོད། ཁ་ཡས་གིས་དེང་མ་ར་________སྐྱིད་ཟེར། ཁ་ཡས་གིས་དེང་སང་ར་________སྡུག་ཟེར།

Exercise 30 Fill in comparative, superlative, and similarity forms.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་ཡས་ལོ་གཉིས་གི་ཡན་འགོར་སོང་། ང་བོད་ཡིག་ག་ཛེ་དགའ་རེད། རེད་དྲ། སློབ་གྲོགས་ཁ་ཡས་ལ་བལྟས་ན་ང་དད་པོ་ཆད་གི ཁ་ཡས་གིས་ལོ་མང་གཟིག་ག་སྦྱངས་སོང་ན་ར། སློབ་མ་གསར་བ་གཟིག་གི་ལྟར་ར་གཅིག་ར་ཞེས་གི་མེད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་ཚོ་ཐོག་འདིར་______________སྐྱིད་དུས་ནམ་རེད།

མཚོ་མོ དེ་བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ང་ཞ་ཡས་མེད་དུས་ར་བཟའ་ཚང་མེད་དུས་ ______________སྡུག་དུས་རེད།

སྒྲོལ་མ ང་དབར་...། རེད་དྲ་ང་ཏམ་གཉིས་གི་རྟེབ་ན་ཡོད་དུས་______________སྐྱིད་ཐལ།

མཚོ་མོ རེད་དྲ། འཚོ་བ་སྡུག་ནོ་བཤད་ན། ངའི་ད་བར་གི་འཚོ་བ་______________ཅང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

སྒྲོལ་མ དེ་ཆི་གཟིག་རེད། ཁྱོད་དེ་མོ་གཟིག་སྡུག་དོན་ཆི་གཟིག་ཡིན།

མཚོ་མོ ང་ལོ་བཅུ་དྲུག་______________ཡིན་དུས། ང་ཁྲིམ་ཚང་འདིར་གནས་ཡོང་། སྐབས་དེར་ཁྲིམ་ཚང་སྡུག་མོ་དེད་ཚང་གི་ ______________སྡེ་བ་ཡོངས་ན་མེད། གནས་ལ་ཡོང་གི་རས། ང་གཡོག་མོ་ར་______________རེད།

སྒྲོལ་མ བོད་གི་བཤད་སྲོལ་ར། "སྒྲུག་མོ་བཙན་པོ་རྟེབ་གི་མནའ་མ"ཟེར། རེད་དྲ་ཁྱོའི་སྒྲུག་མོ་________དབོ་ངའི་སྒྲུག་མོ་བཙན་གི

མཚོ་མོ དེ་ངའི་སྙིང་ནང་______________ཆེ་བོ་མ་རེད། ཁྲིམ་ཚང་འདི་ནས་ཕལ་ཆེར་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་སོང་། ཞ་ཡས་ར་གསུམ་

______________ཡོད། ད་འདུག་མི་དགོས་བདའ་བཏང་ནས་ཟེར་ན། དེའི་______________སྟུག་གཟིག་གང་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ངེད་ཐོ་མནའ་མ་ཐོའི་ལས་དབང་______________རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་ལས་སྟུག་ནོ་______________རེད། རེད་དྲ་ནད་པོ་ད་བོ་ང་ཧ་གི རེད་དྲ་ཞ་ཡས་མེད་ར་གནས་ནས་བསྡད་ན། ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ནེ་གིས་ཚིག་ལོག་རྒྱག་གི མྱི་སར་མི་འཛོག་གི

མཚོ་མོ ཁྱོད་ལ་གནས་ཚུལ་ང་______________ཧ་གི ངའི་ནད་པོ་ར་ང་བབ་གིས་ཐུག་གི་མེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ར་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ངོ་ཐུག་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཞག་མ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས་ཡང་བུད་ཐལ། དེ་ནས་ད་རེག་བར་ལོ་གསུམ་______________འགོར་ཐལ། གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱུར་གེར་ལྷ་སན་ར་ནན་མོ་གཟིག་ཡོད་ཟེར། ངའི་སེམས་______________སྟུག་གི ལས་དབང་______________བཅོག་གི སྒྲོལ་མ།

སྒྲོལ་མ ཨོ་ལོས། འདིའི་ཐོག་ནས་ཁྱོད་རང་ལས་དབང་ར་ཅིས་ཙ་གཟིག་______________ ང་སྟུག་གཏམ་བཤད་ས་ནད་པོ་ཡོད་གི

མཚོ་མོ ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡས་གིས་ངོ་མི་སྟོན། ནད་པོ་གིས་ངོ་མ་བསྟན་ན། ང་ཁྱིམ་ཚང་དེ་ནས་འདུག་འདོད་______________མེད། ཇོ་མོ་གི་འཚོ་བ་ངའི་འཚོ་བ་______________ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། རེད་དྲ་ཞ་ཡས་བཞི་བོ་སྟུག་རྒྱུ་རེད། ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་______________སྟུག་རྒྱུ་རེད།

སྒྲོལ་མ ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་ངོ་ཆེ་གཟིག་ག་སྟུག་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་བསམ་པ་______________མ་འཛིན།

མཚོ་མོ ངའི་ནད་པོ་གི་ཞ་ཡས་ངོ་མ་མིན་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ། ཞི་ལི་ཨ་ཕ་ར་______________རེད། ང་ཞི་མོ་ལས་སྟུག་གཟིག་ག ཞི་ལི་གཞན་པ་ཐོ་ལྷ་ཀྱོའི་ལས་བསོད་གང་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ མཚོ་མོ། ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྐོར་ནོ་ཁྱོད་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ལོ་བདུན་ཙུ་______________རེད། མེད་སོང་ན། ཤུལ་ཁ་ཁྱོད་ལ་ཐེམས་ནི་རེད།

མཚོ་མོ ངས་ར་དེ་བསམས་ནས། ཁ་རྒྱང་དེ་རིང་ཁྱོད་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

སྒྲོལ་མ དུས་ཚོད་དེ་མོ་གཟིག་མེད། རོང་འབྲོག་ལས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་བརྒྱབ་ན་སྐྱུས་མི་ཐོག་གི རེད་དྲ་ངའི་ན་ཚ་______________ཡང་ང་སོང་ཡོད། ཁྱོའི་ནད་པོ་གིས་ཞ་ཡས་ཐོར་སྐོར་མོ་སྐུར་གི་ཨེ་ཡོད།

མཚོ་མོ སྐུར་གི་ཡོད། ཐེངས་གཅིག་ག་སྐོར་མོ་སྟོང་གཉིས______________མི་སྐུར། ཞི་ལི་ཆེ་བོ་གིས་ད་རུང་ཞོར་ལས་ཡས་ཐུབ་གི

སྒྲོལ་མ ངས་བལྟས་ན། ད་ཁྱོས་ཁྱིམ་ཚང་དེ་ནས་ཧ་ལ་བྱོས། ཁྱོད་______________འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཧ་མཁན་མི་མང་། གཙོ་བོར་ཁྱོས་ཡུགས་ས་གཟིག་གི་______________འདང་མ་རྒྱུག ནམ་ཞིག ཁྱོའི་ནད་པོ་ར་ཁ་ཕྱིར་འཁོར་ནི་རེད།ཞ་ཡས་ཐོར་མི་ཁེན་ན། ཁྱུར་གེ་ར་འགྱོ་ས་ཡོད་ནི་མ་རེད།

མཚོ་མོ ཡ་ཡ་ཡ། ཁྱོད་རང་གིས་ར་རང་མགོ་ཐོན་ཐབས་བྱོས།

གི་ཡན / གི་མན

This phrase conveys the comparative notion: *more than...*

Comparative form	
བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་སྟོང་གཅིག་ར་སུམ་བརྒྱ་**གི་ཡན་**ཡོད།	Tibet has a history of more than 1,300 years.
མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་ཡན་**ཡིན།	Mgon po mtsho is more than thirty years old.
སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་ཡན་**མིན།	The number of students is not more than fifty.
ཁྱིམ་ཚང་དེའི་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་ཡན་**རེད།	That family is better off than my family.
རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་ཡན་**ཡིན།	He is better than me in mathematics.
Note: *ཡན* alone means *above* or *over*.	

Comparative form: གི་ཡན vs. གི་མན	
མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་ཡན་**ཡིན།	མགོན་པོ་སྐྱིད་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་མན་**ཡིན།
Mgon po mtsho is more than thirty years old.	Mgon po skyid is less than thirty years old.
སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་ཡན་**མིན།	སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་མན་**མིན།
The students number less than fifty.	The students number more than fifty.
ཁྱིམ་ཚང་དེ་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་ཡན་**རེད།	ཁྱིམ་ཚང་དེ་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་མན་**རེད།
That family is better-off than my family.	That family is less well-off than my family.
རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་ཡན་**ཡིན།	རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་མན་**མིན།
He is better than me at mathematics.	He is not worse than me at math.
Note: *མན* alone means *below*.	

གི་ཡན་ན་མེད / གི་མན་ན་མེད

This phrase conveys the superlative concept: *nothing is more... than...*

Superlative form: གི་ཡན་ན་...མེད	
དཀོན་མཆོག་**གི་ཡན་ན་**མྱི་བཟང་ང་**མེད།**	Nobody is nicer than Dkon mchog.
ཨ་མེ་རི་ཁ**འི་ཡན་ན་**རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཅན་**མེད།**	No country is more powerful than the USA.
ལུག་ཤ་**གི་ཡན་ན་**ཟ་མ་ཞིམ་པོ་**མེད།**	No food is tastier than mutton.
ཚེ་གཟུངས་**གི་ཡན་ན་**མྱི་གཡེར་མོ་**མེད།**	Nobody is more clever than Tshe gzungs.

Superlative form: གི་ཡན་ན་...མེད vs. གི་མན་ན་...མེད	
དཀོན་མཆོག་**གི་ཡན་ན**་སྙི་བཟང་ང་**མེད**།	དཀོན་མཆོག་**གི་མན་ན**་སྙི་ངན་**མེད**།
Nobody is nicer than Dkon mchog.	Nobody is worse than Dkon mchog.
ཨ་མེ་རི་ཁ**འི་ཡན་ན**་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཅན་**མེད**།	བྲའོ་ཞན་**གི་མན་ན**་རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ་**མེད**།
No country is more powerful than the USA.	No country is poorer than North Korea.
ལུག་ཤ་**གི་ཡན་ན**་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་**མེད**།	ལུག་ཤ་**གི་མན་ན**་ཟ་མ་ངན་པ་**མེད**།
No food is tastier than mutton.	No food is worse than mutton.

ཛེ vs. ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ

ལྷག་གིས is used to compare in pairs while *ཛེ* is used to express a tendency.

With ཛེ	With ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ
དེ་བ་ཚང་**ཛེ་ཕྱུག**་རེད།	དེ་བ་ཚང་**ལྷག་གིས་ཕྱུག**
That family is getting richer.	That family is richer. (compared to another family)
ནམ་གླ་ད་པོ་**ཛེ་འཁྱགས**་མ་རེད།	དེ་རིང་ནམ་གླ་**ལྷག་གིས་མི་འཁྱགས**་གི
The weather is not yet getting colder.	The weather is not colder today. (compared to a given day)
ཁངས་**ཛེ་འབབ**་ཡིན་ན་སྣངས་འཁོར་འགྲོ་མི་ཐུབ།	ཁངས་**ལྷག་ཏུ་འབབ**་ན། ཟོག་ལུག་གིས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
If it snows more, the car will not be able to move.	If it snows more (than before), livestock will have a hard time.
ངས་ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་**ཛེ་དྲན**་རེད།	ངས་ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་**ལྷག་གིས་དྲན**་གི
I miss my son and wife ever more.	I miss my son and wife more (than any other).
དཔྱིད་ཀ་ཉིན་**ཛེ་རིང**། ཞག་**ཛེ་ཐུང**་ཡིན།	ད་ཉིན་མ་**ལྷག་གིས་རིང**་གི དབྱར་ཁ་ཐོན་ན།
Daytime gets longer and nighttime gets shorter in spring.	Now, daytime is longer (than before) when the summer comes.

ཨ་རྫ་བོ This adjective means *the good one* in non-comparative statements and, in comparison, *the best one.*

ཨ་རྫ་བོ	
དགེ་རྒན་གི་ནང་ནས་ངའི་དགེ་རྒན་**ཨ་རྫ་བོ**་ཡིན།	My teacher is the best one among all the teachers.
རྒྱུ་སྤུས་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། དངོས་པོ་འདི་**ཨ་རྫ་བོ**་མ་རེད།	Speaking of quality, this thing is not the best one.
ལེགས་སྐྱེས་གསུམ་པོ་གི་ནང་ནས། **ཨ་རྫ་བོ**་གང་རེད།	Which is the best among the three presents?
ལས་སྟངས་**ཨ་རྫ་བོ**་འགོ་བ་གི་འདོད་ར་མ་མཐུན།	The best approach was not in the boss's favor.

Polar-adjective compounds	Polar-adjective compounds are used with E-v to compare.

Two antonymous adjectives		**Non-comparative statements**	**Comparative statements**
ཡག + བཅོག	appearance	ཞི་མོ་འདིས་ཡག་བཅོག་ག་འདང་མི་རྒྱུག This girl does not care about how she looks.	ཞི་མོ་ཡག་མ་འདི་གཉིས་ཀར་**ཡག་བཅོག་མེད**་གི These two pretty girls are equally beautiful.
དལ + མགྱོགས	speed	རླངས་འཁོར་གི་བཟང་ངན་དལ་མགྱོགས་གི་ཁ་ན་མེད། If a car is good or not doesn't depend on its speed.	རྟ་སྣུག་སྣུག་གི་**དལ་མགྱོགས**ཨེ་ཡོད། Does a horse run as fast as a motorcycle?
རིང + ཐུང	length	རྐང་སྣམ་རིང་ཐུང་སྨུས་གཉིས་ཅན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། There wouldn't be pants two meters long.	ང་ལ་ལུས་རྩལ་བ་དེའི་**རིང་ཐུང་མེད**། I am not as tall as the athlete.
ཆེ + ཆུང	size	ངའི་ལྷམ་ཆེ་ཆུང་ཞེ་གསུམ་ཡིན། My shoes are size 43.	གསུམ་གི་ཐོག་ག་གཉིས་བསྣན་ན་ལྔ་ར་**ཆེ་ཆུང་མེད**། Three plus two equals five.
མཐོ + དམའ	height	གོང་གི་མཐོ་དམའ་གིས་དངོས་པོ་གི་རྒྱུ་སྤུས་མཚོན། (The amount of the) price tells the quality of things.	དཔོན་པོ་གཉིས་ཀར་**མཐོ་མཉམ་ཡོད**། གཅིག་རྫོང་དཔོན། གཅིག་ཁུལ་དཔོན་རེད། The two leaders are different in position; one is a county leader and the other is a prefecture leader.

འདི་ཡོད་འདི་མེད vs. གང་ཡོད་གང་མེད	These two alternative phrases express *something available in extremely large quantity* or *variety*.

འདི་ཡོད་འདི་མེད	གང་ཡོད་གང་མེད
སྐྱེ་ཕྱུག་པོ་འདིར་སྐོར་མོ་རྫོག་གོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད**་ཡིན།	བོད་ན་གྲུབ་མཐའ་**གང་ཡོད་གང་མེད**་རེད།
This rich man is extremely rich.	All Buddhist sects are present in Tibet.
དེང་སང་ཚོང་ར་ན་དངོས་པོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད**་རེད།	པེ་ཅིན་ན་ལྷད་མོ་**གང་ཡོད་གང་མེད**་རེད།
All kinds of things are available in the markets nowadays.	All kinds of entertainment are to be enjoyed in Beijing.
བོད་ན་སྲོག་ཆགས་**འདི་ཡོད་འདི་མེད**་ཡིན།	འདོགས་ཆ་རྫོག་གོ་**གང་ཡོད་གང་མེད**་རེད། ཆི་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་ར་མི་ཤེས་གི
There are all kinds of wildlife in Tibet.	There are so many different ornaments that I do not know what to buy.
འཇར་མན་ན་སྡོང་པོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད**་རེད།	ཁུར་གེ་རྒྱུ་ད་**གང་ཡོད་གང་མེད**་ཡིན། རེད་དྲ་མི་སྟོབས་མེད།
There are all kinds of trees in Germany.	He is materially as rich as possible but is short of manpower.

ཙ་ཡ་བོ This adjective means *the best one*.

ཙ་ཡ་བོ	
ཁོ་ཞ་ཡས་**ཙ་ཡ་བོ་**ཡིན། ཡ་རབས་ཡིན། གུས་བཀུར་ཆེ།	He is the best child, polite and well-mannered.
བཤད་མཁན་**ཙ་ཡ་བོ་**ཁོ་ཡིན། རེད་དྲ་ཁོ་ང་རྒྱལ་ར་ཆེ།	He is the best speaker, though very arrogant.
ལེགས་སྐྱེས་**ཙ་ཡ་བོ་**གྲི་ཆུང་འདི་རེད། ངའི་བློ་ར་ཧོང་གིས་འབབ་གི	This dagger is the best present. I like it very much.
ཨ་རུ་ནས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་**ཙ་ཡ་བོ་**ཧ་རྦྷུ་ཨེ་ཡིན།	Is Harvard the best university in the USA?

ཤས་ཆེ / ཆུང These phrasal adjectives, with a preceding verb or an adjective, respectively, mean *likely and unlikely*.

ཤས་ཆེ / ཆུང	
ཞི་ལི་འདི་ཚེ་རིང་ཡིན་**ཤས་ཆེ**།	This boy is likely Tshe ring.
དེ་རིང་ཉིན་མ་གསུམ་པ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་ཡོན་**ཤས་ཆེ**།	Today is the third day; my father will likely come.
ཁ་སང་ཆར་མང་ང་མ་བབས། དེ་རིང་དབྱར་རྩྭ་མང་ང་**ཡོད་ཤས་ཆུང**།	It did not rain heavily yesterday. It is unlikely that there will be a lot of caterpillar fungi today.
དགུན་ཁ་བོད་གི་ས་ཆ་མི་དྲོ། ང་དགུན་ཁ་བོད་ར་**འགྲོ་ཤས་ཆུང**།	Tibetan ethnic territories are not warm in winter. It is unlikely I will go there in winter.

གང + monosyllabic adj. This structure expresses *much* or *a lot of* in extent, quantity, or quality, often in an extreme.

གང + monosyllabic adj.	
དེ་རིང་གི་སྟོན་ཐོག་ན་མགྲོན་པོ་**གང་མང་རེད**།	There are a lot of guests at the celebration party.
གོན་རྒྱུ་**གང་ཡག**་པོ་འདི་མ་རེད། གན་རེད།	The most beautiful garment is not this, but that.
ཞི་མོ་གསུམ་པོ་ཡག་གི རེད་དྲ་**གང་ཡག**་པོ་ལོ་ཆུང་དེ་རེད།	The three girls are pretty, but the youngest one is the prettiest.
ཟ་མ་གང་བཟང་ཟོ། གོན་རྒྱུ་**གང་ཡག**་གོན།	Enjoy the best food and wear the most beautiful clothes!

Comparison in exaggeration The features of things are extolled with metaphors, conveying such comparative notions *as* ... *as*...

As...as...	
ཞི་མོ་འདི་**ཡག་ལྷ་མོ་**རེད།	This girl is like a goddess in beauty.
གསར་བུ་འདི་**བརྗིད་པོ་བྲག**་ཡིན།	This young man is as majestic as a mountain.
ཁ་སང་དེ་རིང་**འཁྱགས་དགུན་ཁ་**རེད།	These days are as cold as winter.
བླ་མ་འདི་**བྱམས་སངས་རྒྱས**་ཡིན།	This lama is as compassionate as Buddha.

རྒྱོ་གཉིས་ཀས This is used to express *rather than*... or *instead of*...

Tibetan	English
ཁྱོད་འདུག་**རྒྱོ་གཉིས་ཀས**དགུང་ཇ་བསྐོལ་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།	How about you cook supper rather than fooling around?
ང་པོ་ལིན་ནས་འདུག་**རྒྱོ་གཉིས་ཀས**ལོན་ཏུན་ནས་འདུག་འདོད།	I would rather live in London than in Berlin.
ངེད་ཟློ་ཁྲིམས་ཁང་ང་འགྲོ། **རྩོད་པ་ཡས་རྒྱོ་གཉིས་ཀས།**	Rather than arguing, let's just go to court.
ངས་ཇ་འཁྱགས་**འཐུང་རྒྱོ་གཉིས་ཀས**ཆུ་ཚན་དེ་འཐུང་རྒྱུས།	I will take the hot water rather than the cold tea.
ཁྱོས་ལག་རོགས་ཆེ་གཟིག་ག་མི་བཙལ་ནས། ཁེར་རོ་གིས་ལས་**རྒྱོ་གཉིས་ཀས།**	Why didn't you ask for help, rather than doing it on your own?

ཆེ་མོ་གཟིག...ན...དེ་མོ་གཟིག... This structure conveys the comparative notion: *the more...the more*.

With adjective	
Tibetan	**English**
མི་མང་ང་གིས་སྒོར་མོ་**ཆེ་མོ་གཟིག་མང་ན་དེ་མོ་གཟིག་སྐྱིད་**ཟེར།	Many people think "The more money, the happier."
ཚད་པ་**ཆེ་མོ་གཟིག་ཆེ་ན།** རྩྭ་**དེ་མོ་གཟིག་སྐམ་པོ་**རེད།	The hotter the weather gets, the drier grass becomes.
ཧུར་བརྩོན་**ཆེ་མོ་གཟིག་ཆེ་ན།** ཡར་ཐོན་**དེ་མོ་གཟིག་**ཆེ།	The more diligent one is, the more he progresses.
ཕ་ཡུལ་བ་ཁ་ཐག་**ཆེ་མོ་གཟིག་རིང་ན་**ང་**དེ་མོ་གཟིག་**སྣུན་གི	The more distant I am from my hometown, the more homesick I become.
མི་**ལོ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཆེ་ན་**དྲན་པ་**དེ་མོ་གཟིག་སྡུག་**གི	The older people get, the worse (their memory) gets.
ང་ར་གྲན་མོ་**ཆེ་མོ་གཟིག་མཐུན་**ན་ཁྱིམ་ཚང་ར་**དེ་མོ་གཟིག་སྐྱིད་**གི	The more harmonious I and my wife are, the happier the whole family becomes.
With verbs	
གླ་པ་རིགས་གིས་**ཆེ་མོ་གཟིག་ལས་ན་**འགོ་པ་གིས་འཐུད་**དེ་མོ་གཟིག་ལེན་**གི་ཡོད།	The more the employees work, the more the employer gets.
ངེད་ཟློ་**ཆེ་མོ་གཟིག་སོང་ན་**ལམ་ཐག་**དེ་མོ་གཟིག་**ཇེ་ཐུང་རེད།	The further we go, the closer we get.
བཤད་ནོའི་དུས་ཚོད་**ཆེ་མོ་གཟིག་འགོར་ན་**ཉན་མཁན་ཟློ་**དེ་མོ་གཟིག་སུན་**གི་ཡོད།	The longer the speech lingers on, the more bored the audience becomes.
ཆང་**ཆེ་མོ་གཟིག་འཐུངས་ན་དེ་མོ་གཟིག་བཟི་**ཉི་རེད།	The more alcohol one drinks, the more drunk one becomes.
ང་**ཆེ་མོ་གཟིག་ཉལ་ན་དེ་མོ་གཟིག་ཉལ་**ན་འདོད།	The more I sleep, the more I want to sleep.
དུ་བ་**ཆེ་མོ་གཟིག་འཐེན་ན་དེ་མོ་གཟིག་འཐེན་**ན་འདོད་གི	The more I smoke, the more I want to smoke.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་བ།

འབྲོག་པ་ཞིག་གི་ཆུང་དུས་དྲན་གཞི།

དྲན་གཞི	nostalgia; memory	དྲན་གཞི་གཟིག་གིས་ཁོ་ཐག་རིང་ང་ཁྲིད་ཐལ།
དེའུ་འབུར	hill	དེའུ་འབུར་གཟིག་གི་ཐོག་ན་ལུག་རྫི་གཟིག་ཡོད།
འབྲལ་ཐབས་མེད	to be inseparable	གསར་བུ་གསར་མོ་དེ་གཉིས་ལ་འབྲལ་ཐབས་མེད།
རྟ་བོ	horse	རྟ་བོ་དེང་སང་བཀོལ་མཁན་ཉུང་།
འདུར	to prance	རྟ་བོ་འདུར་འདུར་རས་ས་སྒྲི་ཐེར་ར་བཏང་།
སྨྱི་གཞི་རྩ་ལག	relatives	སྨྱི་གཞི་རྩ་ལག་རྒྱས་ན་རྒྱབ་རྩ་བཀན།
དོམ	bear (animal)	རོང་བ་ཟོས་ཞིང་ཁ་ནས་དོམ་མི་རིག
སྡིག་ཧོ	ill-behaved; ill-intentioned	ཞི་ལི་སྡུག་ཧོ་ཅན་ན་མ་སེམས་འཁོར།
འཁོར་གཡོག	servant	ང་འཁོར་གཡོག་གླ་སྐྱིད་གི་སློར་མོ་མེད།
གཡོག་མོ	maid	དེང་མ་གི་གཡོག་མོ་དེང་སང་གི་རྒྱལ་མོ་རེད།
ཁ་རོག་གེར	quietly; secretly	ཁྱུར་གེ་སེམས་སྡུག་ཁ་རོག་གེར་བསྡད་བཏང་།
བཙངས	to jostle in; to push	ཁྱིམ་བདག་མ་གིས་ངའི་ལག་ག་བྲོ་ཁ་བཙངས།
ཉི་ལྷང	sunray	ཉིན་གུང་ཉི་ལྷང་གཟིག་བརྒྱབ་བཏང་།
སྨིག་པ	mist	སྨིག་པ་གི་ཁྲོད་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་པོར་འགྲོ།
དེངས	to clear up	རི་མགོ་གི་སྨིག་པ་དེངས་སོང་།
རྒྱ་བོ	brown (dog)	ཁྱི་རྒན་རྒྱ་བོ་ཟུག་ཡས། ཉིན་བཟ་བཏང་སོང་།
ཤ་ལོག	a chunk of meat	ཤ་ལོག་དེར་སྤྱི་རྒྱ་བཞི་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
འཛེམས	to shy away	ངས་སྔོན་ཆད་ཤ་རྙིང་བར་ཧོང་གིས་འཛེམས།
ཞོགས	to be eager; to be zealous	རྒྱུ་གི་དོན་ན་དེ་མོ་གཟིག་མ་ཞོགས།
འབྲུག་སྒྲ	thunder	འབྲུག་སྒྲ་གོ་ན། སྙིང་འདར་ར་ར།
དི་རི་རི	thunderous	འབྲུག་སྒྲ་དི་རི་རི། ཐང་ཁེབས་ཐལ།
ཞེད་སྣང	fear	ཞེད་སྣང་གི་དབང་གིས་ཁོ་དབང་བོ་ཤོར།
རྗེས་འདེད	to follow	རང་ཚུགས་ཟུངས། གཞན་གི་རྗེས་མ་འདེད།

ལྷོགས	to be able to stand	ངས་ལས་འགན་འདི་མི་ལྷོགས།
གཡོལ	to avoid	དཀའ་སྡུག་མྱོང་དགོས། གཡོལ་མི་ཉན།
བཀབ	to cover	ངས་ཆུ་ཟོ་རས་ལྷེབ་གཟིག་གིས་བཀབས།
སྒུལ	to move	རྡོ་སྣུམ་འབར་རས་ཧྲངས་འཁོར་སྒུལ།
དངོས་པོ	things; objects	དངོས་པོ་མང་ང་མ་འཁྱེར། ཁྱེས་མི་ཁྱུག
འགུལ	to move	ནད་པ་དེ་རིང་འགུལ་ཐུབ་གི་ཡོད།
ནང་ཤེད	innermost	ཁང་བ་གི་ནང་ཤེད་ན་ཨ་ཕ་གི་ཉལ་ས་ཡོད།
ཀེང་རུས	skeleton	ཀེང་རུས་འདི་ལོ་སྟོང་གསུམ་འགོར་ཡོད་གི
དབུགས་འཚངས	to pant	ང་རི་མགོར་འགོ་ཞོར་ར་དབུགས་འཚངས།
ཚོད་སེམས	resolution	ཚོད་སེམས་ཡོད་ན་བྱ་བ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
ལྷུ་དྲུག	ragged clothes	ལྷུ་དྲུག་གཟིག་གོན་ནས་ཙག་མི་ཁྱུག
གཞོས	to become eroded	ཆུ་བྲུག་ཡས་ས་སྐང་གཞོས་སོང་།
སུག་ཏུ	limb	ཟོག་རིགས་གེར་སུག་ཏུ་བཞི་ཡོད།
ཧལ	to wheeze; to pant	ལ་གཟར་མོར་འགོས་ན་གློ་ཧལ་འགྲོ།
ངོ་སྲོན	to give face; to respect one's dignity	ཞི་ལི་བྲ་ཚག་ག་ངས་ངོ་སྲོན་གི་མེད།
སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུལ	hometown	སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུལ་བརྗེད་ན་ངོ་ཚ་ཡིན་ཟེར།
རིག་པ་རྟུལ	stupid	ངའི་ཨ་མ་རིག་པ་ཇེ་རྟུལ་ར་སེམས་ཇེ་ཆུང་རེད།
རེ་བ་མཐོ	demanding; ambitious	ཁྱུར་གེ་རང་ས་ནས་མི་འདུག རེ་བ་མཐོ།
རྡོ་སྣུམ	petrol	རྡོ་སྣུམ་གོང་ཇེ་མཐོ་ཇེ་མཐོ་རེད།
རྡོ་སོལ	coal	རྡོ་སོལ་ཐོན་ཁུངས་ང་བསྐྱུར་གསོ་མེད།
ཕྱི་རོལ	outside	དྲ་མ་གི་ཕྱི་རོལ་ན་ཁངས་ལུད་གི་ཡོད།
འགྲོ་འོང	exchange; contact	གཞན་ན་འགྲོ་འོང་མེད་ན་ཕྱི་གི་གནས་ཚུལ་མི་གོ
སྐར	goods; cash	ཁང་རིན་སྒོར་མོ་ཁྲི་གསུམ་སྐར་ཤེད་བྱིན།
སྐབས་བདེ	convenient	སྐབས་བདེ་ཡིན་ན། ང་ཁྱོད་སར་ཉིན་ལྷ་གི་ཡོང་།
ཟད	to be worn out	གོན་རྒྱུ་འདི་ལས་ཀ་ལས་ནས་ཟད་ཐལ།
བརྗེ་རེས	exchange	བརྗེ་རེས་མེད་ན་ཉོ་ཚོང་ཡོད་མི་དཔེ།
བཀོད་པ་འཐེན	to make a plan; to plan	དོ་དགོང་གི་དགོང་ཇ་ངས་བཀོད་པ་འཐེན།
དབང་སྒྱུར་མཁན	ruler	དབང་བསྒྱུར་མཁན་ཟོ་རྒྱ་ཡན་ན་གཏོང་མི་ཉན།

དོད་པོ	substitute	ཁྱུར་གེས་ངའི་དུས་ཚོད་བོར། དོད་པོ་འདི་རེད།
མཁོ	to be needed; to be required	ལས་རོགས་ད་མཁོ། ནངས་ཀ་མི་མཁོ།
གཞུང	public; official	སྤྱི་བ་གཞུང་གི་དོན་ན་ཁོ་ཁོམ་གི་མེད།
གཡོར	to borrow	ཁྱུར་གེར་ཁ་མལ་མེད། སྒོར་མོ་གཡོར་མི་ཉན།
སྐྱིན་པ	compensation	ལོ་ཏོག་གི་སྐྱིན་པར་ངས་སྒོར་མོ་སྟེར་རྒྱུ་ཡིན།
དངུལ་ཁང	bank	དངུལ་ཁང་ནས་སྒོར་མོ་བསྐྱི་རྒྱུ་དཀའ།
གོ་ས	position; rank	དཔོན་པོ་གོ་ས་ཅན་དེ་སྤྱི་བ་ནང་ང་སོང་མ་སྐྱོང་།
སྲོལ་གཏོད་མཁན	founder	དགེ་ལུགས་པ་སྲོལ་གཏོད་མཁན་ཙོང་ཁ་པ་རེད།
འགོ་མ	first; initial	ངེད་ཚང་གི་ཞ་ཡས་འགོ་མ་ཞི་ལི་གཟིག་ཡིན།
རྣལ་འབྱོར་བ	yogi	རྣལ་འབྱོར་བ་གཟིག་ཡིན་ན་གྲོང་ནས་མི་འདུག
ནོར་ཤ	yak meat	སྙམས་ཤ་ཟ་རྒྱོ་མང་ན་འབྲུང་གཞི་མི་བདེ།
ཆོལ་ཁ་གསུམ	three regions of Tibet	ཨ་མདོ་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།
གནམ་ངོ་འཐིབས	to become cloudy	གནམ་ངོ་འཐིབས་ཡོད། ད་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།
སྟོད	upper	ལུང་སྟོད་ན་སྤྲིན་ནག་འཁྲིག་གི་ཡོད།
ཆག་སྒྲོ	accident; catastrophe	ཁྱུར་གེ་རླུས་བཏང་ནོ་ཆག་སྒྲོ་རེད།
སྤྱི་དམངས	civilian; citizen	སྤྱི་དམངས་གཟིག་ཡིན་ན་འདེམ་དབང་ར་ཡོད།
ལྷབ	multiple; times	ང་ཁྱུར་གེར་ལྟོས་ན་ལྷབ་གཟིག་གིས་ལྷི།
ཁེ་ཕན	benefit	ཁེ་ཕན་མེད་ན་ཚོང་གཉེར་དོན་མེད།
ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང	healthcare	ཁྱུར་གེ་ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང་གི་གོ་རྟོགས་མཐོ།
རྒྱལ་དམངས	citizen	རྒྱལ་དམངས་ཡོངས་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
འབོར་གྲངས	amount; quantity	རྒྱལ་དམངས་ཐོན་སྐྱེད་འབོར་གྲངས་ཇེ་མཐོ་རེད།
དོ	to be able to compete	ཀུང་གོ་ད་བོ་ཨ་མེ་རི་ཁར་དཔུང་མི་དོ།
ཁག་ཐེག	guarantee	ཁྱོའི་བདེ་འཛུགས་ག་ངས་ཁག་ཐེག་ཡས་མི་ཐུབ།
བར་ཁྱད	difference	གསུམ་ར་བཞི་མཚམས་མཚམས་མ་བར་ཁྱད་ཆེ།
ཁེབས	to cover	རས་འདིས་མུས་གྲུ་བཞི་གཟིག་ཁེབས་རྒྱུ་རེད།
ལས་ཆོད	efficiency	ལས་ཆོད་མེད་ན་ཀུང་ཟེ་གསོན་མི་ཐུབ།
སེལ	to solve; to card (wool)	འབྲོག་མོ་གིས་བལ་སེལ་གི་ཡོད།
ཡོང་འབབ	income	ཡོང་འབབ་དམའ་ནོ་གིས། ཁྱུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད།

བྱད་གཟུགས	physical appearance; look	བྱད་གཟུགས་ཡག་ན་རང་གི་རྒྱན་ཡིན།

ཀད་པོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཅན་ཞིག་གི་དྲན་པ་ཐོར་བུ།

མངའ་རིས	territory	ཨ་མེ་རི་ཁ་མངའ་རིས་ཆེ།
རིང་ང	during	སྐྱེས་བུ་འདིས་རང་གི་རིང་ང་དཔེ་ཆ་བྲིས།
ཁྲལ	tax	ཞིང་ལས་གི་ཁྲལ་མེད་པར་བཏང་ཡོད།
གུང་ཁྲན་ཏང	Communist Party	གུང་ཁྲན་ཏང་གྲུང་གོའི་སྲིད་འཛིན་ཏང་ཡིན།
འོང་ལི	donkey	འོང་ལི་མེད་ན་ལས་ཀ་མང་ང་ལས་ཀྱི་དཀའ།
གཞུང་ང་ལངས	to be owned publicly; to confiscate	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་རྒྱུ་ཚང་མ་གཞུང་ང་ལངས།
འདྲ་མཉམ	equal; equality	དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ནས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་མིན།
མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ	Great Leap Forward	མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ་འགུལ་སྐྱོད་གཟིག་ག་གོ
ལས་འགུལ	campaign	ལས་འགུལ་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
ཚུད	to be able to get in	མི་བཞི་ཁང་པ་འདིའི་ནང་ང་མ་ཚུད་ཐལ།
ལས་བྱེད་པ	civil servant; cadre	ལས་བྱེད་པ་འདི་བྱ་བ་ལྷ་རྟོག་ཡས་གི་ཡོང་།
རྒྱུ་ན	if only...	ངས་དེ་རིང་ཤ་གཞིག་ཟ་ཐུབ་རྒྱུ་ན།
ཞེ་གིས	really; virtually	དེ་རིང་ང་ཞེ་གིས་སེམས་དགའ་གི
འབྲོང	wild yak	འབྲོང་མངའ་རིས་ན་མང་།
མགྲོན་རྟེས་ཆེ	hospitable	འབྲོག་པ་ཟོ་མགྲོན་རྟེས་ཆེ།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	བཟོ་བ་ཟོ་གླ་ཕོགས་ག་ཡིད་མ་ཚིམས།
ངོ་བཙོངས	to have a political contact	ངས་ངོ་བཙོངས་ཡས་དངོས་པོ་འདི་ལོན།
ལོངས་སྤྱོད	consumption; enjoyment	ལོངས་སྤྱོད་མ་རྒྱས་ན་ཁེ་ཚོང་མི་རྒྱུག
དྲེལ	mule	དྲེལ་གིས་འོང་ལིའི་ཁལ་ཁྱག་གི
ཁྱབ་ཆེ	widespread	དབྱིན་སྐད་རྒྱ་སྐད་ར་ལྟོས་ན་ཁྱབ་ཆེ།
རྣུལ་མ	spoiled; lazy	མ་རྣུལ་མ་འདིས་ཁྱིམ་ལས་ར་མི་ཁྱག
ཞེ་བཟང	good-natured	སླན་བུ་མོ་ཟེར་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཞེ་བཟང་རེད།
བླ་འཁྱམས	without a soul	ཁོ་སྐྱག་ཡས་བླ་འཁྱམས་ཡོད།
ཨུ་ཚུགས་ཆེ	stubborn	ལན་དུས་ཁུར་གེ་ཨུ་ཚུགས་ཆེ།
མི་སེར	common people	མི་སེར་གི་ཐོག་ག་སྡུང་ན་རྫེ་པོ་ངན།

དབྱར་གཞུང	mid-summer	དབྱར་གཞུང་སྔོན་ལས་ལངས་གི་ཡོད།
རབ	best	ཁྱོད་ད་སོང་ན་རབ་རེད།
དྲོད་གྲང	temperature	ས་འདིའི་དྲོད་གྲང་དབྱར་དགུན་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཡིན།
བང་རིམ	layer; story	ཁང་བ་བང་རིམ་ཅན་འདི་ན་ཞིང་ལས།
ཞག་མ	night	མགྲོན་པོ་ཞག་མ་གསུམ་མ་བསྡད།
འཆའ	to gnaw; to eat (hard thing)	རྡུས་པ་མ་འཆའ། སོར་མི་ཐྲ།

བོན་ཆོས་དང་ནང་ཆོས

བོན་ཆོས	Bon	བོན་ཆོས་ཟེར་ན་གྲུབ་མཐའ་གཟིག་རེད།
ནང་ཆོས	Buddhism	ནང་ཆོས་གི་ནང་ན་གྲུབ་མཐའ་མང་།
དོ་ཡ	match	ང་ཁྱུར་གེའི་དོ་ཡ་གཏན་ནས་མི་ཡོང་།
རྙིང་མ་བ	a religious school of Buddhism	འདི་ནས་མང་ཆེ་ཤོས་རྙིང་མ་བ་རེད།
སྔགས་ཁྱིམ	a family of tantric practitioners	ང་སྔགས་ཁྱིམ་གཟིག་ནས་སྐྱེས།
བརྩི་ལེན་ཡས	to respect; to abide by	འགོ་བ་གིས་བསམ་འཆར་བརྩི་ལེན་ཡས་གི
དང་ལེན་ཡས	to accept; to abide by	ངས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་དེ་དང་ལེན་མ་ཡས།
ཁ་བཏོན	scripture chanted daily	མི་དད་པ་ཅན་ན་ཁ་བཏོན་འདོན་རྒྱུ་ཡོད།
ཚོགས	assembly; meeting	ཚོགས་ཐོག་ནས་སྡེ་དཔོན་གིས་གཏམ་བཤད།
སྙིང་པོ	essence; gist	ཉན་ཉན་ནས་ཁྱུར་གེས་གཏམ་གི་སྙིང་པོ་གོ་སོང་།
སྐྱ་ས	lay-world	གྲྭ་བ་ཨ་ཛ་བོན་ན་ཞིང་སྐྱ་སར་བབས་བཏང་།
བསམ་བློ་གཏོང	to think	ཁྱུར་གེ་བསམ་བློ་གཏོང་རྒྱུར་དགའ།
ལྟ་ཕྱོགས	view; discrimination	ཁྱུར་གེས་ས་གཞན་ན་ལྟ་ཕྱོགས་འཛིན་གི
འདུ་འགོད	activity; engagement	ཚོང་ལས་འདུ་འགོད་མེད་ན་སྤྱི་ཚོགས་མི་རྒྱུས།
གྲྭ་སེར	monk	གྲྭ་སེར་ཟོ་ལོ་ཆུང་ཏག་ཏག་རེད།
ཁྱད	difference	ཕུ་ནུ་གཉིས་ཀ་གཟུགས་ཁྱད་ཆེ།
སྤྱི་ཚོགས་འགྲིམས	to experience in social life	ཁོ་སྤྱི་ཚོགས་འགྲིམས་མས་བསམ་ཤེས།
དམངས་ཁྲོད	folk	དམངས་ཁྲོད་རྩོམ་ཡིག་རིན་ཐང་ཆེ།
ལུས་གཞི	body	ལུས་གཞི་རྒྱས་ན་ཤེད་ཤུགས་ཡོང་།
འདྲེས	to become mixed	ཨ་མདོ་ན་མི་རིགས་མང་ང་འདྲེས་ཡོད།

ཤ་སྣག	lean meat	ཤ་སྣག་ཟོས་ན་ཚོན་པོར་མི་ཉན།
ཨར་འདམ	cement	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཨར་འདམ་མིན་ན་གཞན་མ་རེད།
དཀྲི	to wrap	སྨན་པ་གིས་རྨ་ཐོག་ག་རས་དཀྲི་གི
དད	to worship	ངས་ཆོས་ལུགས་གཅིག་ག་ར་མི་དད།
དམོད་ཁ	curse	དམོད་ཁ་བཏང་ན་ཞིང་གིས་མི་རུང་།
ལབ་ཙེ	mountain deity altar	སྦྱི་བ་འདིས་ལབ་ཙེ་ལོ་རེར་བསྐྱོད་གི་ཡོད།
ཇག	robbery	དཔའ་བོ་ཇག་ག་སོང་ན་ཤེས་ཟེར།
རུས་སྦལ	turtle	རུས་སྦལ་ཚེ་ཐག་རིང་ནོ་ངོ་མ་རེད།
ཚིག་ལོག	offensive words	ཕ་མར་ཚིག་ལོག་རྒྱག་མི་ཉན།
སྡུག་གཏམ	complaint	སྡུག་གཏམ་བཏོན་ནས་གོ་མི་ཆོད།
ཡུགས་ས	widower	ཡུགས་ས་དེས་འོར་གིས་བཟའ་ཚང་མ་བཙོས།
ཁྲམ་པ	hooligan; rogue	ཁྲམ་པ་ཟོས་ས་ཆ་འདི་སྡུག་ག་བསྐྱལ་ཡོད།
སྐྱུས་ཐོག	to be able to manage / maintain	སློབ་ཁྲིད་ལེན་མང་ན་སྐྱུས་མི་ཐོག

སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Passive Voice vs. Active Voice
- Passive Voice in FUT
- Passive Voice in PRT
- ནས in Passive Sentences

A *thang kha* featuring the Kalachakra deity, Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

ཕྲག་དོག

མི་གཞན་ན་སེམས་ཤོར་སྒྲོང་མཁན་གཟིག་གིས་ཕྲག་དོག་ཤེས་ནི་རེད། ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་**རིག་མི་ཐུབ**་ན་ར། **ཤེས་ཐུབ།** དེ་སེམས་འཚིག་ར། ཡི་མུག ཁོང་ཁྲོ། གདེང་མེད་ནོ་འདྲེས་མ་གཟིག་རེད། ཕྲག་དོག་གིས་མགོ་ནག་མི་**སྡུག་ག་སྐྱུལ**་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་གི་སྡུག་ག་ཆེ་ཤེད་གཡོལ་ཀྱི་རིག་གནས་ག་རག་ལས་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་ཟེར་ན་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོའི་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཏག་ཏག་བསྟན་ནི་གཟིག་བབ་གིས་མ་རེད། ནུ་བོ་ར་ནུ་མོ་གཙོ་བོར་**བཞག**་ན། ཞ་ཡས་གཟིག་གིས་ར་སྡུག་གི་ཚོར་བ་དེ་ཤེས་འགྱོ། ཐ་ན་སྡུག་སྐྱིད་མཁན་དེ་སེམས་ཅན་གཟིག་ར་ཡིན་མི་དགོས། སླངས་འཁོར་འདུག་རོགས་གིས་ཉིན་གྱུངས་ང་གཅེས་སྦྲུས་ཡས་ན། ཡང་མིན་ད་གློག་ཀླད་གི་རྩེད་མོ་ཐོག་ག་འདུག་རོགས་གིས་ཁེམ་པ་ཡོད་ཚད་གཏོང་ས་གཟིག་ར་ཕྲག་དོག་གི་རྒྱུ་ར་ཉན་ན་ཐང་།

མི་སུ་ཡིན་ན་ར་ཚེ་ཐོག་ག་དམིགས་ཡུལ་མང་ང་གྲུབ་ན་འདོད་ནི་རེད། དམིགས་ཡུལ་འདི་ཟོ་མི་གཟིག་ག་མཚོན་ན་ཡུན་རིང་གི་ལས་འགན་ཡིན་ན་ར་ཐང་། འདུག་རོགས་གི་དུས་ཡུན་ཐུང་ཐུང་གཟིག་གི་མཉམ་འཛོག་ཐོབ་ཀྱི་ཡིན་ན་ར་ཐང་། དམིགས་པ་འདི་དག་གི་ཐོག་ནས་འགྲན་རྩོད་**བསླངས**་ན། ངེད་ཟོའི་ནྟ་ཙོག་**བརྩེངས་འགྲོ།** ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་སེམས་འཚིག་ར་ཡང་མིན་ན་ཚ་གི་ལྟར་ར་ཉེན་བརྡ་གཟིག་ར་རེད། མི་རིགས་གེར་**ཉེན་བརྡ་བརྒྱབ**་ན། ཁོ་ཟོས་ནུས་ཤུགས་ཅི་ཡོད་གིས་རྩོད་པ་བསྐྱེད་རས། རང་གི་དམིགས་འབེན་འགྲུབ་གང་ཐུབ་ཡས་ནི་རེད། བརྩེ་དུངས་གི་འབྲེལ་བ་གི་ཐོག་ནས། རང་གི་དགའ་རོགས་ལུས་སེམས་གཉིས་གིས་རང་གེར་ཁེར་རོ་གཏོགས་ཀྱི་མི་བུ་གཟིག་གི་དམིགས་པ་རེད།

རྒྱུ་རྐྱེན་འདིའི་འོག་ནས། ཞ་ཡས་ཟོའི་ཨ་མ་རང་ཡིན་ནོ་ཞི་མོ་རིགས་གིས་དོགས་པ་ཟ་དགོས་གི་མེད། ཞི་ལི་རིགས་གེ་འདིའི་ཐོག་ནས་ཐག་ཆོད་ཡིན་གི་མེད། ཞི་ལི་ལས་མེད་གཟིག་གིས་ལོ་དུ་མང་ང་ཞི་ལི་གཞན་པ་གཟིག་གི་ཞ་ཡས་གི་སྙིང་ང་ལུས་ར་སེམས་གི་འགྱོ་སློ་གཏོང་འགྱོ་ན་ཐང་། ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ། སྐྱི་ཁམས་གི་བཀོད་པ་ཁྲིལ་ལོག་གཡོལ་ཐབས་གཟིག་རེད། བཀོད་པ་འདིས་སྐྱེས་ཧོ་མོ་གཉིས་ཀར་གོ་ཆོད་གི་ཡོད། གདོད་མ་གི་ཚོར་བ་འདི་དེང་སང་ར་ངེད་ཟོའི་སེམས་སྙིང་ན་ཞ་ཡོད་ནོས་མི་ཚད། ཁྲིལ་ལོག་ག་དོགས་པ་**བསླངས**་ཡས་ངེད་ཟོ་ངར་ལངས་གི་**འཇུག་གི་ཡོད།** ངེད་ཟོའི་ཕ་མེས་ཁེར་རོ་སེམས་ཁམས་གི་ཉེན་བརྡ་འདིར་བརྟེན་ནས་འཚར་ལོངས་བྱུང་ནི་བབ་གིས་མ་རེད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། ཕྲག་དོག་གིས་ངེད་ཟོའི་ཁེ་ཕན་སྲུང་སྐྱོར་རོགས་ཡས་ཐུབ་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་གིས་རྒྱུན་དུ་མགོ་མནན་ན། ངོ་བདག་ར་རང་གི་ཚེ་རོགས་གཉིས་ཀ་སྡུག་སྐྱོང་ང་གཏོང་ནོས་མི་ཚད། འབྲེལ་བ་ར་**གཏོར་འགྲོ།** རང་སྡུག་རང་ཉོ་འདི་རང་རང་ང་རྩིས་ཐང་མེད་ནོ་ནས་ཐོན་ནི་རེད།

རིག་གནས་མི་འདྲ་ནོའི་ཁོར་ཡུག་མང་ང་ན། ཁྲིལ་མེད་གི་རྒན་མོ་བཤད་ན་ལག་དམར་ར་ཁྲིམས་ཐག་མནན་མོ་**གཙོད་གི་མེད།** ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཕྲན་ལ་ལ་ནས་དུས་རབས་སྟོན་མ་གི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུའི་མགོ་བར་རེག་ག དམེ་བོ་ད་བོ་བདེན་སྐྱོང་མཁན་གཟིག་ག་**བརྩིས་ནི་རེད།** ཕྲག་དོག་གི་སྡུག་སྐྱོང་ཐེབས་མཁན་གཟིག་གིས་སེམས་ནས་སྡུག་སྒྲོང་ནོས་མི་ཚད། རང་གི་ལུས་ཐང་ར་ཞན་འགྱོ། ཕྲག་དོག་གིས་སྐྱི་པགས་གི་ནད་འདྲེན་ཐུབ་ནོར་དེང་སང་**ཡིད་ཆེས་ཡས་གི་ཡོད།** ཕྲག་དོག་ནད་གི་བུར་འདྲེན་ཡིན་ན་ར། ནད་གང་གང་འདྲེན་ནོ་**ངེས་ལེན་ཡས་ཐུབ**་གི་

མེད། རེད་དྲ། ཕྲག་དོག་གི་མནར་གཅོད་ཡང་ར་ཡང་གིས་སྐྱོང་མཁན་གཞིག་གིས་རང་གི་སེམས་མ་བདག་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་གིས། གནས་ཚུལ་ཆེ་མོ་གཞིག་གི་འོག་ནས་ར། ན་ཟུག་ཇི་སྡུག་ཇི་ཆེར་ཉན་ཐུབ་གི་མེད། ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན། ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གཉིས་ཀ་ཕྲག་དོག་ཡོད་མེད་གི་ཐོག་ནས་གཅིག་འདྲ་ཡིན་ནོ་**བསྟན་ཡོད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་གཞིག་གིས། ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གཉིས་ཀར་ཕྲག་དོག་ཆེ་མཉམ་ཡོད་ནོ་ཤེས་ཡོད། དེས་མི་ཚད། ཕྲག་དོག་མེད་ན་བརྩེ་དུངས་མེད་ནོ་ཡང་ཤེས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཤག་མོ་སྟོན་ཚད་གི་ཤག་པོ་ར་ཡང་སྐབ་མཐུན་བྱུང་ན། ཡང་མིན་ད། ཤག་པོ་སྟོན་མ་གི་ཐོག་གད་པོ་བརྩེ་སེམས་ཟབ་མོ་གཞིག་བཅངས་ན། མི་བུ་གཞིག་གིས་ཁ་ཡ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡས་རྒྱུ་རེད། འདྲི་ཚིག་འདི་རྒྱལ་ཁབ་གང་མང་གི་མྱི་སྐོར་གཞིག་**གྲིས**། ཞི་ལི་གི་ནང་གི་བརྒྱ་ཆའི་རེ་བདུན་ན་མཚོན་ན། སྐབ་མཐུན་ཡོང་ན་སྐྱོ་སྡུག་ལྷག་གིས་སྐྱེ་གི་ཡོད། ཞི་མོའི་ནང་ནས་བརྒྱ་ཆའི་ཞེ་བཞི་འདྲ་མ་གཞིག་ལྷག་གིས་སྐྱོ་གི་ཡོད། དེ་ནས་ཚོད་ལྟ་དང་ལེན་ཡས་མཁན་ཟོ་ཁང་བ་གཞིག་གི་ནང་ང་**བཙུག**་ནས་སྐྱེས་ཕོ་མོ་གཉིས་གི་ཁྲིལ་མེད་གི་བྱ་སྤྱོད་**རིག་གི་བཙུག** ཚོད་ལྟའི་སྐབས་བ། ཁོ་ཟོས་ངོ་གཉེར་ནོ། གདོང་ནས་ཧུལ་ཆུ་འཛར་ནོ་བདེན་ན་མཐོང་། ལུས་ཐོག་ནས་རྙེད་ནོ་འདིས་གོང་གི་སྟོམ་ཚིག་དེ་ར་སྤྲོད་ཡས་སོང་།

15.1 --Passive voice

Passive voice vs. active voice		
In passive voice	In active voice	Note
ནད་པ་སྨན་བཅོས་ཡས་ན་ར། དྲག་རྒྱུ་མེད་སོང་།	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་སྨན་བཅོས་ཡས།	❶In passive voice, the main verb is active. ❷The subject is patientive.
The patient did not recover although he was treated.	The doctor treated the patient.	
ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ནས་ཇེ་གསལ་རེད།	ངས་ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ནས་ཇེ་གསལ་ར་བཏང་།	
The glasses were cleaned and thus became brighter.	I cleaned the glass and made it brighter.	
སློབ་གྲྭ་འདི་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་**བཙུགས**།	སྦྱིན་བདག་གིས་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་སློབ་གྲྭ་འདི་བཙུགས།	
This school was built seven years ago.	A donor built this school seven years ago.	
ལོ་མང་ང་གི་སྡུག་རྡུས་བརྒྱུད་རས་**གྲུབ་འབྲས་ཆེ་ཡོན**།	ངས་སྡུག་རྡུས་བརྒྱུད་རས་གྲུབ་འབྲས་ཡོན།	
A great achievement was made after many years' hardship.	I have achieved success after many years' hardship.	
བཙོན་མ་བཀྱིགས། གཅར་རྡུང་ཡས།	དམག་གིས་བཙོན་མ་ར་གཅར་རྡུང་ཡས།	
The prisoner was tied up and beaten.	The soldiers beat the prisoner	

Notes-1

1. In passive voice, the main verb is active and no ergative case marker is needed, e.g., རྩོམ་ཡིག་བྲིས། The essay was written. Such a passive sentence is put in an active sentence by adding an ergative case indicating the agent, e.g., རྩོམ་པ་པོ་གིས་རྩོམ་ཡིག་བྲིས། The author wrote an essay.

2. Inactive or spontaneous verbs are not able to form the passive voice since they do not imply an agent, e.g., མ་ཎི་འཁོར་ལོ་དེ་རིང་འཁོར་གི་མེད། The prayer wheel does not rotate today. If the prayer wheel is turned by someone, then the main verb should be active, e.g., མ་ཎི་འཁོར་ལོ་དེ་རིང་བསྐོར་གི་མེད། The prayer wheel is not being turned today (by anyone). The first example is not in passive voice since the main verb is spontaneous. In the second example, the main active verb implies an agent.

Exercise 1 Convert into passive statements.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས་ལོ་གྲངས་ང་གནམ་གྲུ་མང་ང་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་གི་ཡོད།

Passive voice: གནམ་གྲུ་མང་ང་ལོ་གྲངས་ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་གི་ཡོད།

In active voice	In passive voice
1. དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྔེང་ངས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་ཡོད།	1. ____________
2. ངས་དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་འདི་མི་ཉོ།	2. ____________
3. སློབ་མ་གསུམ་པོ་གིས་རྒྱུགས་སྦྱོད་ཚར་གི་ཡོད།	3. ____________
4. མིའི་རིགས་གིས་དེང་སང་དངོས་པོ་ཡ་མཚར་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།	4. ____________
5. ཁྱོས་གོན་རྒྱ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད།	5. ____________
6. ཁྱོས་བཤད་ནོ་ངས་མི་གོ་གི འདི་ནས་ཞུར་སྒྲ་ཆེ་གི	6. ____________
7. ངས་དཔེ་ཆ་འདི་དཔར་གི་འཁྱེར་གི་ཡོད།	7. ____________
8. འཇར་མན་གིས་དངོས་པོ་རྒྱུ་སྤུས་ཅན་ལས་གི་ཡོད།	8. ____________

Exercise 2 Read the statements and check if they are passive. If they are not in passive voice, explain why.

དཔེར་བརྗོད། མེ་འཁོར་དུས་ཚོད་གསུམ་འགོར་ཐལ། Not in passive voice because the verb is not active.

མྱི་བཙོག་གཞིག་ངའི་མཉམ་པས་བཞག་ཐལ། √

1. ཞ་ཡས་ལོ་རྒྱུང་འདི་ཉིན་གྲངས་ང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཁྱིད་དགོས། ____________
2. བྱུ་གཡོག་ཐོགས་ཚང་མ་འཕྱུར་མི་ཐུབ། ____________
3. དཔེ་ཆ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་དཔར་ནི་རེད། རྒྱུ་སྤྱུས་ཧོང་གིས་དག་གི ____________
4. ང་སྐད་རིགས་གི་སློབ་གྲྭ་གཞིག་ན་ཡོད། ང་སྐད་རིགས་སྦྱོང་མཁན་གཞིག་ཡིན། ____________
5. ཁ་རོག་གེར་སྡོད། ཞ་ཡས་ཚང་མ་གཉིད་ཡོད། ____________

6. གནམ་བཤད། གློ་བླངས། བྲོ་རྩེས། སྤྱི་ཚང་མ་སྐྱིད་པོར་བཏང་ཡོད། ______________________

7. ང་ཀྲུང་གོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད། དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ། ______________________

8. དགོང་ཚོགས་ག་འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང་གི་ཡོད། ______________________

9. ང་ལ་ཐུག་པ་དཀར་ཡོལ་གང་དགོས། དེ་མིན་ད་ཅང་མི་དགོས། ______________________

10. ཕེའོ་གཉིས་ཁུར་གེའི་ལག་ན་བཟུང་ཡོད། ______________________

15.2 --Passive voice vs. active voice

Tense	Passive	Active	Note
Simple present	དེ་རིང་ཁང་བ་གསར་བ་གཅིག་**རྩེང་གི་ཡོད།**	ཁྲིམ་མཆོས་གིས་ཁང་བ་གཅིག་རྩེང་གི་ཡོད།	Active verbs are in PRT.
	ས་འདི་ནས་ཁྱི་བར་**སྲུང་སྐྱོབ་མི་ཡས།**	ས་འདིས་ཁྱི་བར་སྲུང་སྐྱོབ་མི་ཡས།	
	ལས་བྱ་ཚང་མ་དེ་རིང་**འབྲི།**	ངས་ལས་བྱ་ཚང་མ་དེ་རིང་འབྲི།	
Past tense	ན་ཞིང་ངའི་ཧྲང་མོ་**གནས་ལ་བསྐྱལ།**	ན་ཞིང་ངས་ཧྲང་མོ་གནས་ལ་བསྐྱལ།	❶Active verbs are in PAT. ❷ An auxiliary verb can be used to indicate the tense.
	མེ་ཏོག་ཚང་མ་**བཙོམས་བཏང་།**	སད་གིས་མེ་ཏོག་ཚང་མ་བཙོམས་བཏང་།	
	དངོས་པོ་ཚང་མ་**འཕྲོགས་སོང་།**	ཇག་པ་གིས་དངོས་པོ་ཚང་མ་འཕྲོགས་སོང་།	
Future tense	ས་ཆ་འདི་དར་རྒྱས་སུ་**གཏོང་རྒྱུ་རེད།**	སྲིད་གཞུང་གིས་ས་འདི་དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་རྒྱུ་རེད།	Active verbs are in FUT.
	གཉེར་ཁ་ཚང་མ་**བསྒྲོག་རྒྱུས་ཟེར།**	ཀུང་ཟེས་གཉེར་ཁ་ཚང་མ་བསྒྲོག་རྒྱུས་ཟེར།	
	བོད་ནས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།**	བོད་པ་ཟོས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།	
Present perfect	ཞིང་ང་ས་བོན་**བཏབས་ཡོད།**	ཞིང་པ་ཟོས་ཞིང་ང་ས་བོན་བཏབས་ཡོད།	Active verbs are in PAT and followed by the auxiliary ཡོད.
	གྲ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་**ལས་ཡོད།**	འགྲུལ་བ་ཟོས་གྲ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཡོད།	
	ཞི་ལི་དེ་འགོ་བར་**བདམས་ཡོད།**	སྡེ་མི་གིས་ཞི་ལི་དེ་འགོ་བར་བདམས་ཡོད།	
With རྒྱུ་རེད	གཞུག་ནས་དངོས་པོ་གསར་བ་**རིག་རྒྱུ་རེད།**	ངས་གཞུག་ནས་དངོས་པོ་གསར་བ་རིག་རྒྱུ་རེད།	Active verbs are in FUT.
	ཚོགས་ཐོག་ག་སྤྱི་མང་ང་**འབོད་རྒྱུ་རེད།**	རྩ་འཛུགས་གིས་ཚོགས་ག་སྤྱི་མང་འབོད་རྒྱུ་རེད།	
	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཇེ་ཆེར་**གཏོང་རྒྱུ་རེད།**	སྲིད་གཞུང་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ཇེ་ཆེར་གཏོང་རྒྱུ་རེད།	
With modals: དགོས; ཐུབ	ནད་པ་ལྷི་མོ་འདི་**གསོ་མི་ཐུབ།**	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་ལྷི་མོ་འདི་གསོ་མ་ཐུབ།	Active verbs are in PRT if they appear with modals.
	ཕྱུགས་ཟོག་ཚང་མ་ཁྲིམ་མ་**འདེད་དགོས།**	ཚོང་བ་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁྲིམ་མ་འདེད་དགོས།	
	གསང་གནམ་ཆེ་གཅིག་**གསང་མ་ཐུབ།**	ངས་གསང་གནམ་ཆེ་གཅིག་གསང་མ་ཐུབ།	

1. One puts what is emphasized before the subject, e.g., **དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུར་**ཁུར་གི་བབ་གིས་མི་དགའ། He does not like reading books at all. / **ལམ་ནས་**དཔེ་ཆ་ལྟ་མི་ཐུབ། One cannot read on the way. *Reading* and *on the way* are emphasized.
2. With such modals as ཐུབ and དགོས, auxiliaries are added to clarify the tense if necessary, e.g., དམག་མི་ཚོ་འཐབ་འཁྲུག་ག་གཏོང་**དགོས་སོང་**། The soldiers had to be sent to war. / དམག་མི་ཚོ་འཐབ་འཁྲུག་ག་གཏོང་**དགོས་ཐལ**། The soldiers had to be sent to war.

Exercise 3 Convert active sentences into passive ones. Pay attention to tense forms.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: ངས་ཁྲོའི་གསང་བ་གཞན་ན་མི་བཤད་རྒྱུ་ཁས་ལེན།

Passive voice: ཁྲོའི་གསང་བ་གཞན་ན་མི་བཤད་རྒྱུ་ཁས་ལེན།

Active voice	Passive voice
1. སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ནས་ངས་གློག་བརྙན་ན་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།	1. ____________
2. ང་ལྟ་སན་ཡོད་དུས། ངས་ཁྲོའི་རོགས་པ་ཁ་པར་བཏང་ང་།	2. ____________
3. ཞུ་ཟློས་དཔལ་འཁོར་ཁེར་རོ་བསམས་ནས། ཁོར་ཡུག་བརྫད་བཏང་།	3. ____________
4. དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་ངས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱོ་མི་ཤེས།	4. ____________
5. ངས་བལྟས་ན། ཁྲོས་ཁུར་གེར་མ་བཤད་ན། ཁུར་གི་ཧ་མི་ཐང་།	5. ____________
6. ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་བསྐོལ་ཡོད། རེད་དྲ་ཨ་ཕ་ད་བོ་མི་ཐོན་གི	6. ____________
7. ཁྲོས་མྱི་ངན་པ་དེ་ཁ་མ་དཀྲུ། ཁུར་གེའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ར་མ་འགྲོ།	7. ____________
8. ཤུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། ཤུར་གེས་བྱ་བ་འཕེན་རྒྱུ་རེད།	8. ____________

Exercise 4 Convert the active sentences into passive sentences.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: མྱི་གཅིག་གིས་ར་ལྷ་མ་དེ་བབ་གིས་ཁས་མི་ལེན། ཁུར་གི་ཚོང་བ་མགོ་ནག་གཟིག་ཡིན།

Passive voice: ལྷ་མ་དེ་བབ་གིས་ཁས་མི་ལེན། ཁུར་གི་ཚོང་བ་མགོ་ནག་གཟིག་ཡིན།

Active voice	Passive voice
1. ཞིང་བ་ཟློས་ལྷ་བ་བདུན་པ་གི་ནང་ང་ལོ་ཏོག་འབྲེག་རྒྱུ་རེད།	1. ____________
2. ངས་ཁྲོད་ལ་དོན་དག་ཚང་མ་གཞུག་ནས་བཤད། ད་བཤད་ན་སྟ་སོང་།	2. ____________
3. ངས་ཁུར་གེར་སྐོར་མོ་ཐྱིན་ཐྱིན་བཏང་། ད་བོ་མགོ་མི་ཐོན་ན་བཀོད་པ་མེད།	3. ____________

4. ཟ་མ་ཚང་མ་ངས་ཉོས་ཡོད། ད་ང་དངོས་པོ་གཞན་པ་ཅང་མི་དགོས། 4. ____________________

5. སྒྲོལ་མ་གིས་བཤད་ན། ལྷངས་འཁོར་གི་པ་སེ་ཚང་མ་མྱུར་གེས་ཉོ་རྒྱུ་རེད། 5. ____________________

6. ནངས་ཀ་འུ་ཆའོ་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང་ན་འགྲིག་གི ནམ་ཟླ་བཟང་ན། 6. ____________________

7. ངས་ཞ་ཡས་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་ཁྱིད། ཁོ་ཟོ་སྡུག་ཏག་ཏག་རེད། 7. ____________________

8. ང་ཁྱོའི་སྔོན་ན་ཁྱིམ་མ་ཐོན་ན། ཟ་མ་ངས་བསྐོལ་ཡ། 8. ____________________

Exercise 5 Put in appropriate tense forms of the verbs in parentheses using modals and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ན་ཉིང་དོ་ཚོགས་འཁྲོག་ས་ཁངས་ཆག་གིས་གནོད་ཐལ། ན་ཉིང་ཟ་མ་མང་ང་བསྐྱལ་ནི་རེད། (སྐྱེལ) དོ་ཚོགས་དེས་མི་ཚད་འཁྲོག་པ་ཟོར་སྐོར་མོ་ར་སྟེར་རྒྱུ་རེད། (སྟེར)

ཚེ་རིང་སྐྱིད བྱ་བ་ཚར་ནི་ར། ལམ་ནས་སྔོ་ཚོད་ར་ཤ་______ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། (ཉོ) དེ་མིན་ད། དོ་དགོང་ཟ་རྒྱུ་ཆེ་གཟིག་མེད།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ཟ་མ་སྐོལ་ན། ཟ་རྒྱུ་__________། (ཉོ) རེད་དྲ་ང་རེམ་མ་ཁྱིམ་མ་མི་ཐོན། ལམ་ཁ་ནས་ད་པོ་དངོས་པོ་ཆ་རེ་__________། (ལེན)

ཚེ་རིང་སྐྱིད ཚོག་གི རེད་དྲ་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྔོན་ན་ཐོན་གི་རྒུགས། ཁྱོད་ཕ་བུ་གཉིས་ཀ་________དུས་ཚོད་མང་ང་______རེད། (ཟ་མ་སྐོལ) (དགོས)

སྒྲོད་པ ངེད་གཉིས་ཀ་ཚོང་རར་ཐོན་དུས། ཚོང་ཁང་ཚང་མ་____________། (སྒོ་རྒྱག)

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སེམས་ཁུར་མ་ཡས། ངའི་ཧྲང་མོ་ཟ་མ་ཉོ་གི་____________། (འཛུག) ཁྱོད་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། དངོས་པོ་ཚང་མ་འཚག་ཡོད་ནི་རེད། དེས་མི་ཚད་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་དགའ་ནོ་ལུག་ཤ་ར་____________། (ཉོ)

སྒྲོད་པ ཁྱོའི་ཧྲང་མོ་____________དགའ་གི(སྙེད) ཁོ་མོ་ཚང་ང་འགྲོ་སྲོལ་__________། (བཤད)

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ལོས་ཚོག ཁྱོད་མ་བྲེལ། རེད་དྲ་མྱུར་གེ་ཁྱོད་ལེན་གི་ཡོང་གི་____________ན་ཚོག (འཛུག)

ཨ་ཕ དགུན་ཤ་____________། (གྲ་སྒྲིག་ཡས) དོན་དག་གཞན་པ་མེད་ན། ནངས་ཀ་དགུན་ཤ་__________། (ཉོ)

ཞི་ལི ཚག་ཤ་མང་ང་____________། (ཉོ) རེད་དྲ་ད་པོ་ཅེས་ཅ་གཟིག་ཉོ་དགོས། རེད་དྲ་ཁ་རྡུང་དེ་རིང་གོང་མི་བདེ།

ཨ་ཕ ནངས་ཀ་གོང་བདེ་ན། ནངས་ཀ་ཤ་དགོས་ནོ་ཚང་མ་__________། (ལེན) གོང་མི་བདེ་ན་ར། ལུག་ཤ་ཅེས་ཅ་གཟིག་__________། (ཉོ)

ཞི་ལི རེད་དྲ། གཞུག་ནས་གོང་ཇེ་བདེར་ཡོང་ན། ཁྱོད་འགྱོད་པ་མ་སྐྱེ།

John དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

Donald མགོ་ལོག་ནས་འཚོ་བ་____________། (ཉམས་ལེན་ཡས) ཁྱོད་ར་ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ་རས།

John ང་ འགྲོ་ མི་ ཐུབ། ངའི་ དགའ་ རོགས་ ཨ་ མེ་ རི་ ཁ་ ནས་ ཡོང་ གི་ ཡོད། སྨུར་ གེ་ བོད་ ནས་ ཡར་ མར་ ར་ ཁྱིད་____________། (དགོས) ཟླ་བ་དགུ་བའི་ནང་ང་སྨུར་གེ་ཕྱིར་ར་____________། (འགྲོ)

Donald ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་ར་དགུ་བའི་ནང་ང་ངད་པོ་མགོ་ལོག་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ངས་ཁྱོའི་དགའ་རོགས་__________། (རིག)

John ངས་རིག་ཐུབ་གི་འདུག རེད་དྲ་ཁྱོད་བློ་འགྲུལ་མི་ཉན། ཡག་མ་རིག་ན།

ཀུན་མོ ད་ཐེངས་ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ན་ཁྱོད་____________། (དྲན)

ཀུད་པོ ཐོན་ རྫུང་ གིས་ ཁྱོད་ ____________། (ཁ་ པར་ གཏོང) ཉིན་ གྲུངས་ ང་____________། (ཡི་ གེ་ གཏོང) ང་ སོང་ ཞུལ་ནས། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཨ་རྫ་ཤེད་____________། (ལྷ་སྐྱོང་ཡས)

ཀུན་མོ ཡ། རེད་དྲ་ཁྱོད་རང་གིས་ཁས་བླངས་ཡོད་ནོ་མ་བརྗེད། ལོ་གཉིས་གི་ཧྲན་ན་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད་ན་མི་ཆོག

ཀུད་པོ དེའི་ཐོག་ནས་བཤད་རྒྱུ་མེད། ཕོ་རབ་ཆོག་ཐོག་ར་འཕར་བ་རྗེས་ཐོག་ཡིན།

15.3 --ནས in passive sentence

ནས			
Infinitive case: (so...as to)	ཟོག་**བཙོངས་ནས**་འབྲུ་རིགས་ཉོ།	Livestock are sold to buy wheat.	❶The active verb before ནས is in PAT, telling *how one does*. ❷ནས can be treated as causative conjunction *and*, revealing the *reason*.
	འདྲི་ཚིག་**དྲིས་ནས**་ལན་ལེན།	Questions are raised to get the answers.	
	དཔེ་ཆ་**བཏོན་ནས**་ཡོན་ཏན་སྦྱོང་།	Books are read to get knowledge.	
Conjunction: and (causative)	གོན་རྒྱུ་**ཉོས་ནས**་སྒོར་མོ་ཚར་ཐལ།	The clothes were bought and (thus the) money ran out.	
	མེ་བུས་ནས་ཁང་བ་ཇེ་དྲོར་བུད་སོང་།	Fire was made and (thus) the house became warmer.	
	ཟ་མ་**ཟོས་ནས**་ཕོ་བ་བརྒྱགས་སོང་།	(One) had food and felt full.	

Notes-3

ནས: It is dealt with here as a causative conjunction, which expresses either the *reason for a result* or *the method of doing something*, e.g., ❶*Reason:* **ཕྲུར་གེ་ཕྱི་ངན་ནས**ཚེ་གང་པོར་དོན་དག་གཅིག་ར་མ་གྲུབ། He is a bad person and (thus) did not achieve anything in his whole life. / **སྣངས་འཁོར་མགྱོགས་ནས**ཆག་སྐྱོ་བྱུང་། An accident happened because the car went fast. ❷*Method*: **མེ་བསྒྲོངས་ནས**་ཁང་བ་ཇེ་དྲོར་གཏོང་། The fire is made to make the room warmer. / ཞི་ལི་གིས་**ལས་བྱ་བྱིས་ནས**་ཕ་མ་དགའ་གི་འདུག The son pleases his parents by doing his homework. The verbs preceding the conjunction are always in PAT regardless of the whole statement's tense mood. Refer to Notes 3 and 4, Chapter Seven for more.

Exercise 6 **Convert the active sentences into passive sentences using correct tense forms of the verbs and ནས to suggest purpose.**

དཔེར་བརྗོད།

Active voice: རོགས་པ་ཟློས་གླུ་ལེན། བྲོ་རྩེ། དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད་ཡས་རྒྱུ་རེད།

Passive voice with **ནས**: གླུ་བླངས། བྲོ་རྩེས་ནས་དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད་ཡས་རྒྱུ་རེད།

In active voice	In passive voice
1. ངས་སྦྱིན་ཐག་གཞིག་ག་ཉན་གི་ཡོད། ངས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་དགོས།	1. ________________
2. ནད་པ་གིས་སྨན་ཁ་མོ་མི་འཐུང་རང་འཐུང་རེད། ནད་བཅའ་དགོས་ན།	2. ________________
3. སྒྲོལ་མ་གིས་སྒོར་མོ་གསོག་དགོས། ཇུར་གེའི་ཨ་མ་སྨན་པར་སྟོན་དགོས།	3. ________________
4. ངས་འགྲུལ་བ་ཟློ་ཆང་མང་ང་ལྷུད། ངས་ཁོ་ཚོ་བཟི་གི་བཙུག་ན་འདོད།	4. ________________
5. ངས་ཡི་གེ་བསྐུར་དགོས། ངའི་ཨ་མར་ངའི་གནས་ཚུལ་བཤད་རྒྱུས།	5. ________________
6. ངའི་ཞི་མོ་གིས་ཁ་ཡག་བཤད་གི ཇུར་གེར་སྒོར་མོ་དགོས་དུས།	6. ________________
7. སྦྱིན་བདག་གིས་སྒོར་མོ་སྟེར་རྒྱུ་རེད། སློབ་གྲྭ་ལས་རན་ཡོད།	7. ________________
8. ཞིང་བ་ཟློ་གིས་ཞིང་ང་ཆུ་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་མིན་ད་ལོ་ཏོག་སྐམ་གི་ཡོད།	8. ________________

Exercise 7 **Convert the active sentences into passive sentences using ནས to express reason.**

དཔེར་བརྗོད།

Active voice: ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཉིས་གིས་སྤྱི་ངན་གི་ཁར་བརྒྱུགས། ཁོ་གཉིས་ཀ་ངན་པ་ལང་ཤོར་ར་ཉན་ཡོད།

Passive voice with **ནས**: སྤྱི་ངན་གི་ཁར་བརྒྱུགས་ནས་ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཉིས་ཀ་ངན་པ་ལང་ཤོར་ར་ཉན་ཡོད།

In active voice	In passive voice
1. བཟོ་གྲྭ་གིས་གཏེར་ཁ་བརྐོས། ཁོར་ཡུག་ཧེ་བཙོག་རེད།	1. ________________
2. ངས་ཆང་འཐུངས་འཐུངས་བཏང་། ཕྱི་ཉིན་དོན་དག་ཟློ་མ་དྲན།	2. ________________
3. ངས་ལོ་རྒྱུས་བཤད། མཐའ་མར་ཇུར་གེས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་ཁས་བླངས།	3. ________________
4. ཁུར་གེ་སྤྱི་ངན་པ་གིས་མགོ་སྐོར་བཏང་། ཁུར་གེར་ངར་ལངས་གི་ཡོད།	4. ________________
5. ཁྱིམ་བདག་གིས་སྦྲང་བོ་ཁ་དཀྲུས། ད་སྦྲང་བོ་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།	5. ________________
6. ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གཞེ་གཞེ་བཏང་། ཞ་ཡས་སྤྱི་སྣ་ཐུང་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།	6. ________________
7. ནད་པ་གིས་སྨན་ཁ་མོ་འཐུངས། སྨན་དེར་ཁུར་གེ་ཁ་མཛེད་གི་ཡོད།	7. ________________
8. ཁུར་གེས་སྤྱི་ཁ་ཏག་ཏག་གཏོང་། ཁ་ལས་དགེ་གི་མེད།	8. ________________

Exercise 8 Put in appropriate tense forms of the verbs in parentheses to express passive voice.

དཔེར་བརྗོད། Present tense: ཐོག་ཤ་ཚང་མ་ནག་ཆུར་སྐྱེལ་གི་ཡོད། (སྐྱེལ) དེའི་ནང་ནས་མང་ཆེ་ཤོས་འཚོང་གི་ཡོད། (འཚོང)

Past tense: སློར་མོ་བརྐུས། རྡུང་རེས་བརྒྱབ། གནོད་འཚེ་བཏང་། (གཏོང) མཐའ་འཛུག་གཏེ་ངན་དེ་བཙོན་ན་བཙུག(འཛུག)

Present tense

1. སློབ་ཆུང་གི་དཔེ་ཆ་ཚང་མ་རང་རང་གི་སར་______(སྐྱུར)།
2. ཞ་ཡས་ལོ་བདུན་ན་མ་བུད་ན་སློབ་གྲྭར་_______(སྐྱེལ)།
3. གྲྭ་བ་གསུམ་འབྲོག་ཕྱོགས་ག་གྲོང་ཚོག་ག______(གཏོང)
4. ཁྲི་ཤ་བོད་ན་______(ཟ)། རྟ་ཤ་ར་དེ་དང་དེ་བཞིན་རེད།
5. དགུན་ཤའི་དོན་ན་ལུག་མང་ང་དགུན་ཁར་______(བཤའ)
6. གཞི་བདག་ག་__ (དད་པ་བྱེད)། དེ་གྲོང་གི་འགྲོ་སྲོལ་རེད།
7. ད་ཤ་__________(དགའ)། དེང་མ་གཏན་ནས་མི་ཟ།
8. དེ་རིང་སྡེ་དཔོན་___(འདེམ)། དེའི་ཐོག་ནས་རྩོད་པ་ཆེ།

Past tense

1. __________(ཁ་པར་གཏོང)། རེད་དྲ་ཁ་པར་མ་སོང་ཐལ།
2. དེང་མ་ངའི་མྱིང་ང་ཚེ་རིང་___(ཟེར)། གཞུག་ནས་__(བརྗེ)།
3. ཧྲེན་ཧྲི་གསར་བ་གཟིག________(ཉོ)ནི་ར། གོང་ཆག་ཐལ།
4. དཀའ་སྡུག__རྒྱག)། མནར་གཅོད__(སྤྱོང)། དེ་འཚོ་བ་རེད།
5. གོན་རྒྱུ__________(བཀྲུ) ནས་མདོག་ག་ཡལ་སོང་།
6. ཨ་ཕ་གི_________ (ཁ་རྐྱོང) ནས་ལས་ཀ་ཡོད་མེད་དྲིས།
7. ང་འདྲི་ཚིག་མང་ང___(འདྲི)། རེད་དྲ་ལན་______(ཞེས)།
8. དངོས་པོ་དགོས་ནོ་___(སྟེར)། མི་དགོས་ནོ་______(ལེན)།

Exercise 9 Mark spontaneous verbs with "×" and active verbs in passive voice with "√".

ཚེ་རིང་སྐྱིད ཁྱོས་སློར་ཁྱུག་རྟེད་ནོ་གིས་ཆི་གཟིག་ཡས་བཏང་ནས།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ རྟེད་རུང་གིས་ངས་བདག་པོ་བཙལ་ར། རེད་དྲ་སློར་ཁྱུག་ངོས་ལེན་ཡས་ནོ་མྱི་གཅིག་ར་མེད་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད གཞན་གི་རྒྱུ་རྫས་བདག་འཛིན་ཡས་ན་ཞི་ཐག་གིས་ལས་ལམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད། སློར་ཁྱུག་ཕྱིར་ར་བྱིན་ན་འགྲིག་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སུ་ར་སྟེར་རྒྱུས། ཉེན་རྟོག་པ། ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ར་རང་གིས་འཛིན་རྒྱུ་རེད། དེར་ལྟོས་ན་ངས་བཟུང་ན་འགྲིག་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད རང་གིས་འཛིན་ན་ར། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ཤེས་གི་མ་འདུག ནང་ན་སློར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སྟོང་གསུམ་ར་ཅིག་ཡོད་གི ཁྱོས་བལྟས་ན། སློར་མོ་གང་ང་གཏོང་རྒྱུས། ཁྲིམ་ཚང་ང་དངོས་པོ་རེ་ཉོ་རྒྱུ་ན།

ཚེ་རིང་སྐྱིད སློར་མོ་ད་ད་ད་བཀོལ་དགོས་ནི་མ་རེད། ད་ཕྱིར་ར་ཁྲིམ་མ་འགྲོ། ངོ་དགོང་ང་ད་བོ་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྷ་གི་འགྲོ་དགོས།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ཨོ། རེད། ཨ་ཁུ་ལོ་བ། སློར་མོ་ཁུར་གེ་བྱིན་ན་འགྲིག་གི ཁོ་ཚང་སྤྱིར་གིས་མེད་པོ་རེད། དེས་མི་ཚད། ད་རེབ་སླན་ཁང་ནང་ནས་སློར་མོ་མང་ང་གཟིག་བཀོལ་བཏང་ཟེར། དེ་ཡིན་ན། ང་ར་སེམས་གནོང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཚེ་རིང་སྐྱིད ངས་ཁུར་གེར་སྟེར་ན་མི་འདོད། སྟོན་ཚད་སློར་མོ་མང་ང་བྱིན་ན། རེད་དྲ་ངོ་མེད་གི དེང་མ་ཁུར་གེས་ཚོགས་སློལ་གི་ཡོད་དུས། ཙ་གཉིས་ཀས་སློར་མོ་སྟོང་གཉིས་བྱིན་ན། གཞུག་ནས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཨ་ཁུ་ལོ་བ་ད་བོ་དགའ་གི་མེད་ཟེར།

དེས་མི་ཚད། སྒོར་མོ་སྟོང་གཉིས་ཀས་ཕན་ཐོགས་ན། དགེ་བའི་ཕྱིན་རླབས་གིས་ལུ་གཉིས་ཀར་ཕན་ཐོགས་ནི་རེད། ཁྱེར་གེར་འབྲེལ་བ་མེད་ཟེར་གི་ཡོད། ཞི་ཐག་གིས་སླིང་ལངས་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ དེས་ན་ད་ལྷ་གི་ར་མ་འགྲོ། དེ་མོ་གཟིག་མི་དགའ་ན། བཙན་པོ་ཤེད་ལྷ་གི་འགྲོ་དགོས་ནི་མ་རེད།

ཚེ་རིང་སྐྱིད ལོ་བ་ཁྱོའི་ཨ་ཁུ་ཡིན་ནོ་བདེན་གི ངས་ངོ་སྟོན་དགོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཁྱེར་གེར་ཆེ་གཟིག་འབབ་ནོ་ངས་ཤེས་ནི་རེད།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ དེས་ན་ན་ཉིང་ཁྱོའི་མྱིང་པོ་སྨན་ཁང་ནང་ན་ཡོད་དུས། ཁྱེར་གེ་བླ་མ་གི་ལྟར་རབསྐོར་ར། དེའི་ཐོག་ག སྒོར་མོ་ཁྲི་གཟིག་གི་སྨན་ཡོན་ཁས་བླངས་ང་། དོན་དག་འདི་མོ་གི་ཐོག་ནས། ཁྱོས་ཁྱོད་རང་ཟེར་ན་མི་འགྲིག་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད ད་འགྲིག་སོང་། རེད་གཉིས་ཀས་ད་པོ་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་ཚད་ཡོད། སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་པོ་ཁན་ན་བཞག་ན་ད་ཁྲི་གཟིག་ལོངས་འགྲོ།

Exercise 11 Select an active or inactive verb to complete each statement using auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། With spontaneous verbs: ངའི་དུས་ཚོད་ལོ་གསུམ་གི་གཞུག་ནས་ཆག་ཐལ།

With active verbs: ཞི་ཡི། དུས་ཚོད་གི་སྙེང་ང་ཤེད་གིས་མ་རྒྱུག ཁྱོས་དེ་གཙོག་རྒྱུ་རེད། (འཆག / གཙོག)

Active	Inactive	Verbs to select
1. མ་ཆི་འཁོར་ལོ་དེ་ཆག་ཡོད། མ་______།	1. མ་ཆི་འཁོར་ལོ་དེ་ཆག་ཡོད། ______།	སྐོར / འཁོར
2. ཨ་མ་གིས་ད་པོ་ནངས་ཇ་__________།	2. ཇ་མ་གི་ནངས་ཇ་ད་པོ་__________།	ཁོལ / སྐོལ
3. ནང་དམེ་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་གཟིག་__།	3. ནང་དམེ་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་གཟིག་__།	ཤི / གསོད
4. གླུ་བ་གིས་རི་མགོ་ནས་__________།	4. རི་མགོ་ནས་__________________།	གླུ་ལེན / གླུ་གྲགས
5. ངའི་ནུ་བོ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྙེང་ན་___།	5. ངའི་ནུ་བོ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྙེང་ན་___།	ཉལ / སྙལ
6. ངས་བོད་ནས་ལོ་གསུམ་__________།	6. ང་བོད་ནས་ལོ་གསུམ་__________།	འགོར / གཏོང
7. སྲིད་གཞུང་གིས་སྤྲིག་སྒྲོལ་མང་ང་ཤེད་_།	7. སྤྱི་ཚོགས་གི་སྤྲིག་སྒྲོལ་མང་ང་ཤེད་___།	སྒྱུར / འགྱུར
8. ཁྱེར་གེ་ཐང་ང་_______རས་ན་གི་ཡོད།	8. ཁྱེར་གེ་ཐང་ང་_______རས་ན་གི་ཡོད།	སྒྲིལ / འགྲིལ

ལུགས / སྟྲོལ They are used with verbs in PRT to express *the way*, *how*, or *why something is so*.

With verbs	With adjectives
ངས་སྡུག་**མཐོང་ལུགས**་བཤད་ན། ཁྱོའི་ཐུར་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།	ཁོ་**ངན་སྟྲོལ**་མ་བཤད། **བཟང་སྟྲོལ**་ཤོད།
If how I suffered is mentioned, you would not believe it.	Don't talk about how he is bad but how he is nice!
སྲིད་པ་ཆེ་ནོ་མུར་གེ་སྒྲོལ་མ་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	བོད་གི་ས་ཆ་**མཐོ་སྟྲོལ**་སུས་ར་ཤེས་ནི་རེད།
She would not be Sgrol ma if she weren't greedy.	Everyone knows how Tibet is high (in elevation).
སྲིད་གཞུང་འདེམ་སྟྲོལ་འཇར་མན་དམངས་གཙོ་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	བྱ་སྤྱོད་དེ་ར་ལྟོས་ན་**ངན་སྟྲོལ**་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
How the government is elected tells how Germany is democratic.	There are no ways to behave worse than that.
ཞེ་ནག་ནོ་ཁོ་མི་ནག་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	ཞི་མོ་དེ་**ཡག་སྟྲོལ**་བཤད་ན་མེ་ཏོག་འདྲ་མོ་རེད།
Being evil-minded is why he is a bad person.	Speaking of how beautiful she is, she is like a flower.

དོན This noun combined with a verb or an adjective conveys *the reason for* or *purpose of doing something*.

Tibetan	English
སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་དོན**་བྱ་བ་འཚོལ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན།	One goes to school to find a job.
ངས་ཡི་གེ་འདི་**འབྲི་དོན**་སངས་རྒྱས་མགྲོན་ན་འབོད་རྒྱུ་ཡིན།	I write this letter to invite Sang rgyas.
འབྲི་མོ་འདི་**ཚེ་ཐར་ར་གཏོང་དོན**་ཟོག་འདི་དྲིན་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།	This female yak is freed from slaughter because it has benefited (the owner) very much.
ང་ལ་**གཤེ་གཤེ་གཏོང་དོན**་ངས་བྱ་བ་མ་གྲུབ་ནོའི་རྐྱེན་རེད།	I was scolded for having failed to finish my work.
ཞིང་ང་**ཆུ་གཏོང་དོན**་ལོ་ཏོག་སྐྱེ་རྒྱུའི་ཆེད་རེད།	The field is irrigated so as to foster the growth of crops.

སྡུག This noun, compounded with verbs in PRT or with monosyllabic adjectives, conveys *something is easy to do*, together with the negative adverb མེད.

Tibetan	English
དེང་སང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**འགྲོ་སྡུག་མེད**།	It is easy to go abroad nowadays.
བོད་ཡིག་**སློབ་སྡུག**་དེ་མོ་མི་ཆེ།	Tibetan is not so difficult to study.
དུ་བ་འཐེན་ན་ལུས་ཐང་ང་**ཉམས་སྡུག་མེད**།	Smoking can easily deteriorate one's health.
ཁངས་ཆག་ཡོང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་ག་**ཤི་སྡུག་མེད**།	Livestock can easily die in the wake of snow storms.
ཐུབ་མང་ང་འཐུངས་ན་ཚོན་པོར་**ཉན་སྡུག་མེད**།	One gets fat easily if one eats a lot of noodles.

འདོད This word is combined with verbs in PRT or with monosyllabic adjectives to derive nouns. Such nouns denote *desire / want to do something*.

With verbs	With adjectives
མི་མང་ང་གཟིག་**ལེན་འདོད་**ཆེ། རེད་དྲ་**ལས་འདོད་**མེད།	སྡུག་མཐོང་ན། ང་**སྐྱིད་འདོད་**ཆེ།
Many people want to take but not to contribute.	I want to be happy when I suffer.
དོན་དག་འདི་ང་མི་གཞན་ན་**བཤད་འདོད་**མེད།	**ཕྱུག་འདོད་**ཆེན་བྱུར་སྣ་ཡིན་ན་ཐང་།
I do not want to tell this thing to other people.	The ambition to be rich might be a source of ruin.
ལོ་འགོར་ན་ཁོ་ཕྱིར་ར་ཕ་ཡུལ་བ་**ལོག་འདོད་**ཇེ་ཆེ་རེད།	**ཡག་འདོད་**མེད་ན། མུར་གེས་གོན་རྒྱུ་གོང་དཀའ་མོ་དེ་མོ་ཉོ་རྒྱུ་མ་རེད།
As time passes, he wants more strongly to return home.	She would not buy such expensive clothes if she did not want to be beautiful.
ཟ་འདོད་མེད་ན། ནད་པ་ཇེ་སྡུག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།	བྱ་བ་ལས་ན་**མགྱོགས་འདོད་**མ་ཆེ། ཞིབ་མོ་ཤེད་ལས་དགོས།
The patient will get worse if he does not want to eat.	Don't be so hasty doing (one's) job! One should do it carefully.

ཐབས This noun combined with verbs in PRT conveys *the way* or *method of doing something*.

Tibetan	English
བོད་མང་ང་གཟིག་གིས་ལས་དབང་ང་**གཡོལ་ཐབས་**མེད་འདོད།	Many Tibetans think there is no way to avoid karma.
དུས་ཚོད་མེད་ནོ་གིས། ངས་བྱ་བ་འདི་**ལས་ཐབས་**མེད།	There is no way for me to do this work because I have no time.
དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་**འདོན་ཚར་ཐབས་**མེད།	There is no way to read the whole book today.
དེང་སང་ནད་གང་མང་གཟིག་ག་**བཅོས་ཐབས་**ཡོད།	There are now treatments for many diseases.
ཞ་ཡས་འདིས་དངོས་པོ་ལྗིད་མོ་དེ་**ཁུག་ཐབས་**མེད།	There is no way for this child to carry this heavy thing.

རྩིས This noun is used with E-v to express *someone plans to do something*.

Tibetan	English
གློག་བརྙན་གསར་བ་གཟིག་ཉིན་མ་གཉིས་གི་གཞུག་ནས་**སྟོན་རྩིས་**ཡོད།	A new film is going to be shown in two days.
རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ལས་གཞི་ཆེ་གཟིག་**སློང་རྩིས་**ཡོད།	This country is going to launch a big project.
བོད་ར་**འགྲོ་རྩིས་**མེད་ན། ཁུར་གེས་བོད་སྐད་སྦྱངས་ཡས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུས།	What would he do by learning Tibetan if not go to Tibet?
མདང་དགོང་ང་ལ་ཆང་**འཐུང་རྩིས་**མེད། རེད་དྲ་མ་འཐུངས་ཀ་མེད་རེད།	I had no plan to drink last night, but I had no choice.
ངས་ཨ་མ་སྨན་པར་**སྟོན་རྩིས་**ཡོད། མུར་གེ་ཧོང་གིས་བདེ་གི་མེད།	I am going to take my mother to a doctor. She is not so well.

ཁོམ / ལོང They are alternatively combined with verbs in PRT to express *there is / is not time to do something*.

Tibetan	English
ཁུར་གི་ཉིན་གང་ངོ་བསྡད་བསྡད་ཐལ། རེད་དྲ་**ཟ་མ་སྐོལ་ཁོམ་**མེད་ཟེར།	He was fooling around all day and said he had no time to cook.
འགྲོ་ཁོམ་འདུག་ཁོམ་མེད་ར། ཉིན་མ་གཅིག་ཡང་བྱུད་ཐལ།	Another day went by without time to rest.
ད་དགུན་ཁ་ཐོན་བཏང་། ལྷ་ཁང་དེ་**ཉམས་གསོ་ལས་ལོང་**མེད།	The winter has come; there is no time to rehabilitate the temple.
དེང་སང་འཚོ་བ་སྐྱིད་གི རེད་དྲ་མི་རིགས་གེར་**འདུག་ལོང་**བབ་གིས་མེད།	Life is good today, but people do not have free time.
ནད་པ་འདིར་**འདུག་ཁོམ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁུར་གི་ཉམས་ཡོད་གི	This patient is very weak; his days are numbered.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ།

ཐྲག་རྡོག

སེམས་ཤོར	to fall in love; to be concerned	ཨ་མ་བུ་ཆུང་ང་སེམས་གཏིང་ནས་ཤོར་ཡོད།
རེག	to touch	ལྕགས་ཐབ་ངར་མོ་དེར་མ་རེག
སེམས་འཚིག	to get anxious	དེ་རིང་ང་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་སེམས་འཚིག་གི
ཁོང་ཁྲོ	anger	ཁོང་ཁྲོ་གིས་སྐྱི་བདེ་གི་མི་འདུག
གདེང	confidence	གདེང་མེད་ན་ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་མ་རེད།
བསྟན	to show; to indicate	ངས་རང་གི་འདྲ་པར་དགའ་པོ་སྨུར་གེར་བསྟན།
འདུག་རོགས	companion	ངའི་འདུག་རོགས་ནངས་ཀ་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད།
གཅེས་སྲུས	care	གཞུང་གི་རྒྱུ་རྫས་གཅེས་སྲུས་ཨ་ཛ་ཡས་དགོས།
རྒྱུ	cause; property	དོན་རྐྱེན་དེའི་རྒྱུ་ཁོ་རེད།
ཚེ་ཐོག་ག	in one's life	ཚེ་ཐོག་ག་བྱས་རྗེས་འཇོག་རྒྱོ་ངའི་བསམ་པ་ཡིན།
དམིགས་ཡུལ	target; purpose	དམིགས་ཡུལ་མེད་ན་དོན་དག་མ་སྒྲུབ།
མཉམ་འཇོག	attention	བྱ་བ་ཆི་གཞིག་ཡིན་ན་ར་མཉམ་འཇོག་བྱོས།
འགྲན་རྩོད	competition	འགྲན་རྩོད་ཆེ་ན་སྒྲུལ་ཤུགས་ར་ཆེ།
བརྩེངས	to be erected	སྒྲོ་ཏར་སེ་ཕྱེས་ཞི་ར་ཁུར་གེས་རྣ་ཅོག་བརྩེངས་སོང་།
ཉེན་བརྡ	alarm	ཉེན་བརྡ་བཏང་ན་ར་ཁུར་གེས་མ་ཉན།
ཅི་ཡོད་གིས	at one's best	དགྲ་བོས་སྟོབས་ཤུགས་ཅི་ཡོད་གིས་འཐབ།
རྩོད་པ	argument; endeavor	རྩོད་པ་བསྐྱེད་ན་གྲུབ་འབྲས་ཡང་གིས་ཐོན་ཡོང་།
ཐག་ཆོད	sure; to be able to solve	སློབ་མ་ཟློའི་གནད་དོན་ངས་ཐག་མི་ཆོད།
ཁྲེལ་ལོག	shamelessness; ingratitude	ཉེ་བོར་ཁྲེལ་ལོག་ཡས་མི་ཉན།
སྐྱེ་ཁམས	ecology; ecological environment	སྐྱེ་ཁམས་གི་བདེ་ཐང་ངོ་སྲུང་ཡས་དགོས།
བཀོད་པ	arrangement	ཅ་ལག་བཞག་ནོ་ཁུར་གེའི་བཀོད་པ་ཡིན།
གདོད་མ	primitive	ཐྲག་རྡོག་མགོ་ནག་མིའི་གདོད་མ་གི་ཚོར་བ་རེད།
ཞ	to be latent	རྐུ་འདོད་རྐུན་མ་གི་རྒྱུད་ན་ཞ་ཡོད།

དོགས་པ་བསླངས	to cause suspicion	ཞི་ལི་དེས་ང་ལ་དོགས་པ་ཆེ་གཟིག་བསླངས་སོང་།
དོ་བདག	person or party concerned	ང་དོན་རྐྱེན་འདིའི་དོ་བདག་མིན།
ཚེ་གྲོགས	companion in one's life span	ཚེ་གྲོགས་ཟེར་ནི་བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་རེད།
སྡུག་སྦྱོང	hardship; torture	སྡུག་སྦྱོང་ཐོབ་བས་ཁུར་གེས་བསམ་ཤེས་ཡོད།
རྩིས་ཐང	value; respect	མྱི་གཞན་གི་རྩིས་ཐང་ང་མཐོང་ཆེན་བྱོས།
ཁྲེལ་མེད	ungrateful; shameless	མྱི་ཁྲེལ་མེད་ར་རོགས་པ་མ་བཅའ།
ནག་ཉེས	crime; sin	མྱི་ནག་ཉེས་ཅན་ན་ཁྲིམས་ཆད་གཅོད།
བདེན་སྐྱོང	to uphold justice	བདེན་སྐྱོང་ན་གཟུ་བོ་ཡིན་དགོས།
ལུས་ཐང	health condition	ལུས་ཐང་བདེ་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན་ཟེར།
ཞན	worse	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་ཆ་རྐྱེན་ཧེ་ཞན་རེད།
སྐྱི་པགས	skin	སྐྱི་པགས་དཀར་རོ་ཡིན་ན་ངས་ཧ་གི་མི་འདོད།
བྱུར་འདྲེན	culprit	ད་ཐེངས་དོན་རྐྱེན་གི་བྱུར་འདྲེན་མྱི་ཁ་ནག་གན་རེད།
སེམས་མ་བདག་ཡས	to control one's mind	སྐྱིད་དགོས་ན་སེམས་མ་བདག་ཡས་དགོས།
སླབ་མཐུན	sexual intercourse	ཁོ་ལོ་བཅུ་བདུན་སྟེང་ཐོག་མར་སླབ་མཐུན་བྱུང་།
བརྩེ་སེམས	love; affection	ཞ་ཡས་བརྩེ་སེམས་གིས་སྐྱོང་དགོས།
ཟབ་མོ	deep	དཔེ་ཆ་འདིའི་སྙིང་དོན་ཟབ་མོ་རེད།
ཁ་ཡ	response	ངས་ཁ་ཡ་མ་ཡས་ན་ཁོ་དགའ་གི་མེད།
སྐྱོ་སྡུག	sadness	སྐྱོ་སྡུག་གི་འཚོ་བ་དེ་ནས་མཇུག་གྲིལ་སོང་།
ལྷག་གིས	even more; more	མྱི་ལས་མེད་གིས་སྐྱིད་ན་སྐྱིད་སྣ་མི་ཁྱུག
ཚོད་ལྟ	test; experiment	བྱ་བ་འདི་དཀའ་ན་ར་ངས་ཚོད་ལྟ་ཡས་རྒྱུས།
ངོ་གཉེར	to grimace; wry face	རྐྱུན་མ་ངོ་ཚ་ཡས་ངོ་གཉེར་གི་ཡོད།
སྡོམ་ཚིག	conclusion	དཔེ་ཆ་གི་སྡོམ་ཚིག་བྲིས་ནོ་ཧོང་གིས་མི་ཧྲ།
ར་སྦྲོད་ཡས	to prove	མཐའ་མར་ང་འགྲིག་ནོ་ར་སྦྲོད་ཡས་སོང་།
ཤེལ་སྒོ	glass	ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ན་ར་ད་བོ་གཙང་མ་མ་རེད།
ཕྱིས	to wipe	ཐང་ཀྲན་མོ་གིས་ཕྱིས་ནས་འོད་ཀྱིག་སེ།
བཀྱིགས	to tie up	བཙོན་པ་གི་ལག་པ་རྒྱབ་ན་བཀྱིགས་ཡོད།
གཅར་རྡུང་ཡས	to beat; to lash	གཅར་རྡུང་ཡས་རྐྱོ་མྱི་ནག་འདིའི་ལས་ཀ་རེད།

འུར་སྒྲ་ཆེ	noisy	གློག་བརྙན་ཁང་འདི་ནས་འུར་སྒྲ་ཆེ།
མི་བཙོག	bad person	མི་བཙོག་གན་ན་དགའ་མཁན་ཉུང་།
གཤོག་ཐོགས	having feathers / wings	བྱ་ཚང་མ་གཤོག་ཐོགས་ཏག་ཏག་ཡིན།
དག	pure; good	དེང་སང་ཐོན་རྫས་ཟོ་རྒྱུ་སྤུས་དག་གི
བཙོམ	to destroy	སད་གིས་མེ་ཏོག་ཚང་མ་བཙོམས་སོང་།
འཕྲོགས	to rob; to snatch	ཇག་པ་གིས་ཟོག་ལུག་ཚང་མ་འཕྲོགས་སོང་།
བསྡོག	to exploit	གཏེར་ཁུངས་བསྡོག་ན་འཕྲུལ་ཆས་ཉོ་དགོས།
ཁྲོམ	market	ཁྲོམ་ན་དངོས་རྫས་གོང་ཇེ་དམའ་མ་རེད།
ཤིང་ཏོག	fruit	སྡོང་མགོ་ན་ཤིང་ཏོག་ཅང་ཐོགས་མེད་གི
ཁོར་ཡུག	environment	ཁོར་ཡུག་བཟང་ན་ངས་ཁང་བ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
བརྫོད	to contaminate; to pollute	ནག་ཐིག་གིས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཡང་བརྫོད་བཏང་།
ཁ་དཀྲུ	to entice	མི་ཁྲེལ་མེད་ཁ་མ་དཀྲུ།
བྱ་བ་འཕེན	to quit one's job	མི་མང་གིས་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བ་འཕེན་འདོད།
ཁངས་ཆག	snow disaster	ཁངས་ཆག་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
གནོད	to hurt; to get injured	ལས་ཀ་ལས་ན་ལུས་ར་མི་གནོད། ལུས་ར་ཕན།
སྒོ་རྒྱག	to close a door	ང་ཐོན་དུས་ཚོང་ཁང་གི་སྒོ་རྒྱག་གི་ཡོད།
འཚོག	to have all together	ད་བོ་སྐྲུགས་ར། མི་ཚང་མ་འཚོག་མེད།
ཉམས་ལེན་ཡས	to experience	ང་བོད་ར་འཚོ་བ་ཉམས་ལེན་ཡས་གི་འགྲོ།
རྫུང་གིས	no sooner than; as soon as	འགྲུལ་བ་ཐོན་རྫུང་གིས་ཟ་མ་ཟ་འགོ་རྩོམ།
ལྟ་སྐྱོང	care; supervision	ཞ་ཡས་ཟེར་ལྟ་སྐྱོང་དགའ་བཟང་བྱེས།
ཕོ་རབ	virtuous man	ཕོ་རབ་གཟིག་ཡིན་ན་མི་ཁར་མ་རྒྱུག
འཕར་བ	jackal	འཕར་བ་ར་སྤྱང་ཀི་འགྲོགས་འདྲིས་ཆེ།
མེ་བསྒྲོངས	to make a fire	མེ་བསྒྲོངས་ནི་ར་ཁང་བ་དྲོད་གིས་བཀང་།
ཡིད་ར་འཛིན	to keep in mind	མི་ཁོག་རྒྱུ་ཅན་གིས་ཞེ་སྡང་ཡིད་ར་མི་འཛིན།
ལྡུད	to feed	ལྡོ་ལྡུད་དུས་ཁྱི་གིས་ལྡོ་སྡེར་མཁན་ན་སོ་བཏབས།
ཁ་ཡག	sweet talk; honeyed tongue	ཁ་ཡག་ཇོ་དགའ་ཡས་ན་ང་ར་དགའ་གི
མགོ་སྐོར་བཏང	to cheat	མགོ་སྐོར་བཏང་ན་ཁོ་བློ་རིག་ཆོད།

སྡང	to hate	དོན་དེ་ང་མི་ལན། ང་ལ་མ་སྡང་།
ཁ་མོ	bitter	སྨན་ཁ་མོ་ནད་པ་གིས་འཐུང་ན་མི་འདོད།
ཁ་ལས་དགེ	to have a good reputation	ཞི་ལི་ཡ་རབས་དེ་ཁ་ལས་དགེ
གཏེ་ངན	mastermind	གཏེ་ངན་དེས་མྱི་ནག་མང་ང་གླུས་ཡོད།
ཁ་སྐོང	to solicit	ཁ་བསྐངས་གིས་བསྐངས་གིས་གནས་ཚུལ་ཤེས།
བདག་འཛིན	ownership; to control	མྱི་བདག་འཛིན་ཅན་ན་རྒྱུ་ཁ་ལྟ།
ད་རེབ	this time	ད་རེབ་ཚོང་རྒྱུག་གི་འགྲོ་ནོ་ངའི་ནུ་བོ་ཡིན།
གནོང་བ	hesitation; guilt	རང་སེམས་ན་གནོང་བ་མེད་ན་སྐྲག་དོན་ར་མེད།
ངོ་མེད	without appreciation	ངས་ལས་ནོ་ཚང་མ་ངོ་མེད་ར་ཉན་སོང་།
ཚོགས་སྒྲོལ	to host a religious ritual	ཚོགས་བསྒྲོལ་ན་འགྲོ་སྒྲོ་ཨ་ཏྲ་གཞིག་ཆེ།
ཁ་གསབ	add	སྒོར་མོ་གི་ཁ་གསབ་བ་ཧྲ་གཞིག་བྱིན།
ཡོངས	to reach a certain number / amount	འགྲུལ་བ་སུམ་ཅུ་ད་བོ་ཡོངས་གི་མེད།

སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ།

བརྗོད།

- གཞན་པ་བོ; གཞན་གཞིག; གཅིག་གོ
- གན; དེ; འདི
- གན་རིགས་གེ / གན་ནོ; འདི་རིགས་གེ / འདི་ནོ; དེ་རིགས་གེ / དེ་ནོ
- གན་རྡོག་གོ; འདི་རྡོག་གོ; དེ་རྡོག་གོ
- Definite Articles
- ཆ་རེ; ཁ་ཡས; ལ་ལ; ཅང; གཞིག; གཅིག
- ཚང་མ; ཞུང་ཞུང་གཞིག; མང་ཆེ་ཤོས; ཞུང་ཤོས

A *thang kha* featuring the Buddhas of the three eras - past, present, and future - Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཐུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

གོས་བཟོ་ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན།

A ངས་བཟོ་ཁང་འདི་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་གཅིག་དགུ་གོ་དགུ་ལོ་གི་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་གསུམ་པ་གི་ཉིན་སྒོ་ཕྱེས་ནི་ཡིན། དེང་ཐོག་ཚོང་རོང་གིས་མ་བརྒྱུགས་ཐལ། ཟླ་བ་གཉིས་གསུམ་**གཞིག**་ག་ འདིར་ཡོང་མཁན་རོང་གིས་དཀོན་གི་ ཡོད་ན་ར་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་འཇུག་མཁན་ལྷག་གིས་ཤུང་། ང་གོས་བཟོ་གི་འཇུག་མཁན་**འགོ་མ་པོ་**ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་རེད། དེང་སང་བལྟས་ན་ཁྱུར་ག་ཡོང་དོན་གོས་བཟོ་རྐྱོ་མ་རེད། ཁྱུར་གེས་ང་དགའ་གི་འཇུག་འདོད་ནི་རེད། ཡང་མིན་ད་ཁྱུར་གེས་ང་སྙིང་མ་རྗེ་འདོད་ནི་རེད། ཡིན་ན་ར་ངས་ཁྱུར་གེར་གོན་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་མེད་ནོ་**གཞིག**་བཟོས། ཚོང་ཐོག་མ་གི་ནང་ན་ཧ་གཞིག་ཡོད་ཟེར། གཞུག་ནས་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་ཡོང་མཁན་ཧེ་མང་ར་ཧེ་མང་རེད།

དེ་རིང་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་འཇུག་འདོད་མཁན་གསུམ་ཐོན་ཐལ། **གཅིག**་ག་བོད་ལུ་དགོས་གི་ཡོད། **གཅིག**་ག་རྒྱ་ལུ་གཅིག་དགོས་གི་ཡོད། **གཞན་པ་པོ་**དེ་གིས་རྐང་སྣམ་གཞིག་བཟོ་གི་བཙུག་ཐལ། སྔོན་ཚད་གི་འཕྲུལ་བ་**རིགས་གི་**ཡིད་ཚིམས་སོང་ནོ་གིས། ངའི་གོན་རྒྱུ་ཧ་སློལ་ར་བཟང་སློལ་ཡར་མར་ར་བཤད་ནི་རེད། ད་ང་ལག་རོགས་བཞི་ཡོད། རེད་དྲ་མི་ཁེམ་མ་མཚམས་མཚམས་མ་ང་ཟ་མ་ཟ་ཁེམ་ར་མེད་གི་ མྱེ་**ལ་ལ་**གིས་ ངའི་གོན་རྒྱུ་གོང་རོང་གིས་གོང་དཀའ་ཟེར། **དེ་**བདེན་གི་ རེད་དྲ་ངའི་གོན་རྒྱུ་ལུས་ཐོག་ག་འབབ་ནོ། བཟོས་ནོ་ཧྲ་ནོ་ར་ངོ་མ་རེད། ངས་ད་བོ་དགོན་པ་མང་ང་གི་གྲྭ་བ་ཟོའི་གྲྭ་ལུ་ར་བཟོ་གི་ཡོད། ཟླ་བ་སྔོན་མ་གི་ནང་ང་སྐྱབས་མགོན་ཚང་ང་མནབས་བཟའ་**གཞིག**་ར་བཟོས་སོང་།

B ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན་ར་འཕྲུལ་བ་གཞིག་གིས་ཁ་བརྡ་བྱེད་གི་ཡོད།

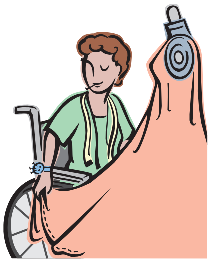

དབྱངས་ཅན ཁྱེས་གོན་རྒྱུ་ཆི་མོ་གཞིག་བཟོ་གི་བཙུག་ན་འདོད།

འཕྲུལ་བ ང་དགོས་**རྒྱུ་པོ་**རས་ལུ་གཞིག་ཡིན། རས་**འདི་རིགས་གི་**མིན་ད་གཞན་པ་ཨེ་ཡོད།

དབྱངས་ཅན རས་ད་བོ་ཁང་བ་གི་ནང་ན་མང་ང་ཡོད། མདོག་ར་གང་མང་ཡོད་གི

འཕྲུལ་བ རས་**འདི་རིགས་གི་**བོད་ལུ་བཟོས་ན་མི་ཧ་གི་ ངས་བལྟས་ན་མདོག་ཁ་བཙན་སོང་།

དབྱངས་ཅན **འདི་རྫོག་གོ་**ཆི་མོ་གཞིག་རེད། དེང་སང་བོད་ལུ་མདོག་རྒྱ་སྨུག་གོན་མཁན་ཧེ་མང་རེད། གསར་བུ་ཁྱེད་འདྲ་མ་གཞིག་གིས་གོན་ན་མདོག་ཁ་ན་ཡག་རྒྱུ་རེད།

འཕྲུལ་བ རེད་དྲ་**དེའི་**རྒྱུ་བ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་། **གན་རྫོག་གོ་**ར་**འདི་རྫོག་གོ་**གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་གོང་དཀའ་མོ་གང་རེད།

དབྱངས་ཅན འདི་གོང་དཀའ་མོ་**པོ་**རེད། རེད་དྲ་རྒྱུ་བ་ཧྲ**ནོ་**ར་རེད། གོང་གི་ཚོད་གི་རས། མྱེ་གི་ཚོད་གི་གོས། **འདི་རིགས་གི**འི་ནང་ནས་ཨ་ཁུ་གིས་དགའ་པོ་**འདི་**རེད།

འཕྲུལ་བ ངས་གོན་རྒྱུ་དེ་མོ་གཞིག་གོན་ན་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ངོ་ཚ་རྒྱུ་རེད། **དེ་**ཟླ་མ་གཞིག་གི་གོན་རྒྱུ་རེད་མི་ཟེར་ནས།

དབྱངས་ཅན **དེ་**ཡིན་ན་ཆི་རེད། ཁྱེད་རང་གེ་དགའ་ན། **གཞན་པ་**གི་ཁ་མ་སྙག

འགྲུལ་བ ཁྲོས་ནམ་ཚོད་གཞིག་ག་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།

དབྱངས་ཅན བཟོ་གླ་སྒོར་མོ་ལྔ་བཅུ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་ལྔ་ར། བཟོ་གླ་སྒོར་མོ་བདུན་ཅུ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་གཅིག་གི་ནང་ང་འགྲུབ་བ།

འགྲུལ་བ དེས་ན་ད་ཉིན་མ་ལྔ་གི་ནང་ང་འགྲུབ་གི་ཚུགས།

དབྱངས་ཅན བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ར་བརྒྱད་ཅུ་རེད། སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་**པོ**་འཕྲོ་མ་རེད།

16.1 --Review: definite articles

Definite articles	Tibetan	English	Notes
པོ	ཞ་ཡས་གཉིས་གི་ནང་ནས་**ལོ་ཆེ་པོ**་ཁོ་རེད།	He is the old one among the two children.	❶after adjectives ❷not used after a noun
	གོ་རེ་**སྲ་མོ་པོ**་དེ་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་འགོར་ཐལ།	The hard bread has already been there for three days.	
	ལས་ཀ་**སླ་མོ་པོ**་ལས་ཚར་སོང་། དཀའ་མོ་**པོ**་ལས་མ་ཚར།	The easy work has been done but the difficult work has not.	
	དངོས་པོ་**ཡང་མོ་པོ**་འདི་རེད། བལྟས་ན་ཆེ་ན་ར།	This is the light one although it looks big.	
	ང་ཞི་མོ་**ཡག་མ་པོ**ར་དགའ་གི	I like the beautiful girl.	

ནོ vs. པོ			
ནོ		པོ	
ཟ་མ་**མི་ཞིམ་ནོ**ར་དགའ་མཁན་ཉུང་།	Few people like foods that are not tasty.	ཟ་མ་**ཞིམ་པོ་པོ**་ཨ་མ་གིས་བསྐོལ།	Mother cooked the tasty food.
ཡག་ན་**མི་འདོད་ནོ**་སུ་རེད།	Who does not want to be beautiful? (Who is the person who does not want to be beautiful?)	སློབ་མ་**ཡག་མ་པོ**་ཁམས་ནས་ཡིན།	The good-looking student is from Khams.
སྡུག་ནོ་ཞིང་པ་རེད། **སྐྱིད་ནོ**་ལས་བྱེད་པ་རེད།	Farmers are the people who suffer; civil servants are the people who enjoy.	**སྐྱིད་པོ་པོ**་ལས་བྱེད་པ་རེད། ཞིང་པ་མ་རེད།	The happy ones are civil servants, not farmers.
ལོ་**ཆེ་ནོ**་རེ་ར་**ཆུང་ནོ**་རྣོ་རེད།	The old one is not capable but the younger one is capable.	ལོ་**ཆེ་པོ**་ཅང་ང་ར་མི་ཉན།	The elder one is good for nothing.
ནམ་ཟླ་**དྲོན་ནོ**་བོད་མིན། རྒྱ་གར་རེད།	The warm place is not Tibet but India.	ནམ་ཟླ་**དྲོན་པོ་པོ**་ཟླ་བ་འདིའི་ནང་རེད།	The warm weather is in this month.

Notes-1

1. པོ / བོ / ཇོ: These particles are discussed in Chapter Three and are only reviewed here.

❶With a definite article implied, something is singled out, e.g., ལུས་རྩལ་བ་**མགྱོགས་མ་པོ**་ཨ་ཧྲེ་རི་ཁ་

ལྷོ་མ་ནས་རེད། The fast athlete is from South Africa or (or, the fastest athlete is from South Africa). In this sentence, a man is singled out from a group of athletes. / ཁྱི་**མཐོན་པོ་བོ་**སྐལ་བཟང་མ་རེད། Skal bzang is not the tall one (or the tallest one). ❷They are used with verbs in PAT as definite articles (inclusive), e.g., ཁུར་གིས་**ཉོས་ཉོས་པོ་**གློག་ཆས་རེད། All the things he bought are electronic. ❸ངོ་, as a definite article, is put after a syllable ending with the suffix ང, e.g., ལས་ཁུངས་འདིའི་ནང་ནས་གླ་ཕོགས་**ཉུང་ངོ་**སྒོར་མོ་སྟོང་གཞིག་ཡིན། The lowest salary is 1,000 *yuan* in this work unit. / སྡེ་བ་**ཆུང་ངོ་**རྒྱ་གི་སྡེ་བ་གཞིག་ཡིན། སྡེ་བ་**ཆེ་བོ་**བོད་གི་སྡེ་བ་གཞིག་ཡིན། The small village is a Chinese village and the bigger one is Tibetan.

2. Statements with the foregoing particles may form both comparative and superlative forms depending on context, for example:དཀོན་མཆོག་**ཨ་རྗེ་བོ་**རེད། ཁྱོད་རོགས་པ་དགོས་ན། Dkon mchog is better if you need an assistant. (If there are only two people, one may take it as comparative.) / ཁོ་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཁོ་**མཐོན་པོ་བོ་**རེད། He is the tallest among those three.

Exercise 1 A waitress offers several food and drink choices. Use པོ་, བོ་, ངོ་, and ནོ་ to single out what you like. If necessary, add adjectives and verbs.

དཔེར་བརྗོད། **ཞབས་ཞུ་བ།** ཁྱོས་ཇ་ཆི་གཞིག་འཐུང་རྒྱུ་ཡིན། ངའི་འདི་ན་དཀྱུག་ཇ་ར་རྒྱ་གི་ཇ་གཉིས་ཀ་ཡོད།
ཁྱོད། ངཇ་ལྷོང་ཁུ་བོ་དགོས། དཀྱུག་ཇ་གི་ནང་ན་ཀ་ར་ཡོད་གི

ཞབས་ཞུ་བ ཁང་བ་འདིའི་ནང་ན་ཅོག་ཙེ་གསུམ་ཡོད། གཅིག་དྲ་མ་གི་རྩ་ན་ཡོད། གཅིག་ཁང་བ་གི་ནང་ཤེད་ན་ཡོད། གཞན་པ་ _____སྒོ་འགྲམ་ན་ཡོད། ཁྱོད་ཅོག་ཙེ་གང་དགོས།

ཁྱོད ཅོག་ཙེ་_____གང་རེད། དེད་ཚང་གི་བཟའ་སྐྱི་ཚང་མ་ངའི་གཞུག་ན་ཡོང་གི་ཡོད། ཅོག་ཙེ་འདི་ཕལ་ཆེར་རྒྱུ་རེད།

ཞབས་ཞུ་བ _____ནང་ཤེད་གི་དེ་རེད། རེད་དྲ་དེ་ན་གསལ་ཡངས་ཆེ་གཞིག་མེད། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། ཅོག་ཙེ་གསལ་ཡངས་ཆེ_______དྲ་མ་གི་རྩ་གི་དེ་རེད།

ཁྱོད སྐྱོན་མེད། ཅོག་ཙེ་______དགོས། ཅོག་ཙེ་ཆེ་ན་བཟང་གི

ཞབས་ཞུ་བ ཟ་མ་གི་རིགས་མང་ང་གཞིག་ཡོད། རྒྱུན་ལྡན་གི་ཐུག་པ་ར་མོག་མོག་ཡོད། ཐུག་པ་གི་ནང་ན་ཤ་ར་སྔོ་གཉིས་ཀ་ཡོད། མོག་མོག་ཁ་ཡས་གི་ནང་ན་ཤ་མེད། ཁ་ཡས་ཤ་ཏག་ཏག་ཡིན། ཁྱོད་ལ་གང་དགོས།

ཁྱོད ང་མོག་མོག་ཤ་ཅན_______དགོས། རེད་དྲ་ངའི་ཧྲང་མོ་ར་ཨ་མ་གིས་ཤ་མི་ཟ། མོག་མོག་ཤ་མེད་______ར་དགོས་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་ཧྲུབ་རིང་ཤ་ཅན་_______དཀར་ཡོལ་བཞི་དགོས། ཁྱོའི་འདི་ན་འཐུང་རྒྱུ་ཆི་གཞིག་ཡོད།

ཞབས་ཞུ་བ འདི་ན་འཐུང་རྒྱུ་རིགས་གི་འདྲ་པར་མང་ང་གཞིག་ཡོད། ཁྱོས་བདམས་ན་ཆི་མོ་རེད།

ཁྱོད སེར་རོ་_____ཆི་གཞིག་རེད། ཞིམ་མདོག་ཆེ་གི

ཞབས་ཞུ་བ	______སིལ་གི་ཁུ་བ་རེད། སྐྱུར་ར་སྐྱུར། མངར་མོ་ར་ཡིན། དེའི་སྣོད་ར་ཆེ་ཆུང་ཡོད།
ཁྱོད	དེས་ན་ང་སིལ་གི་ཁུ་བ་སེར་རོ་སྣོད་ཆེ་_____་གཅིག་དགོས།
ཞབས་ཞུ་བ	གཞན་པ་_____ར་སིལ་གི་ཁུ་བ་རེད། ཁྱོས་ཀྱི་གཞན་པ་རིགས་གེར་འཐུང་རྒྱུ་མི་ལེན་ནས།
ཁྱོད	ཁོ་ཟོ་རང་རང་ཐོན་ན་ད་ལྟ།

16.2 --Review: indefinite articles

Indefinite articles	Tibetan	English
གཞིག	ཆོས་རྒྱལ་ནོར་བཟང་བོད་གི་སྒྲུང་གཏམ་**གཞིག**་ཡིན།	*Chos rgyal nor bzang* is a Tibetan epic.
	སྒྲོལ་མ་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་གི་མིང་**གཞིག**་ཡིན།	Sgrol ma is usually a name for women.
	ངའི་འགོ་བ་ཀྱི་ལ་ཉེ་ཅན་**གཞིག**་ཡིན།	My boss is a capable person.
	དགོན་པ་མི་མང་ང་འགྲོ་ས་**གཞིག**་ཡིན།	A monastery is a place where many people go.
	ཁུར་གེ་ཟ་མཁན་**གཞིག**་ར་རེད། ལས་མཁན་**གཞིག**་ར་རེད།	He is a voracious eater as well as a real doer.

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཙིག**	**ཅང**
Negative	སློབ་མ་**ལ་ལ**་དེ་རིང་མ་ཡོང་།	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་མ་སོང་།	སློབ་མ་**ཆ་ཙིག**་མ་ཡོང་།	དེ་རིང་སློབ་མ་**ཅང**་མ་ཡོང་།
	Some students did not come today.	Some students did not come.	A few of the students did not come.	Not many students came today.
	ལུག་**ལ་ལ**་རི་མགོ་ན་མེད།	ལུག་**ཁ་ཡས**་ར་ནང་ན་མེད།	ལུག་**ཆ་ཙིག**་ཕྱིར་ར་མ་ཡོང་།	ང་ལུག་**ཅང**་མེད།
	Some sheep are not on the mountain.	Some sheep are not in the shed.	Several sheep did not return.	I do not have many sheep.

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཙིག**	**ཅང**
Affirmative	ས་ཆ་**ལ་ལ**་སྔོན་ཐོན་མ་རེད།	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་མི་འཁྱུགས།	ས་ཆ་**ཆ་རེ**་ཆ་མེད་རེད།	ས་ཆ་**ཅང**་ང་མ་འགྲོ།
	Some places are not developed.	Some places are not cold.	Several places are not familiar.	Do not go anywhere!
	སྔོན་ཐོན་ཅན་ས་ཆ་**ལ་ལ**་རེད།	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་རྗེས་ལུས་རེད།	ས་ཆ་**ཆ་ཙིག**་ངས་རིག་མྱོང་།	
	Only some places are developed.	Some places are underdeveloped.	I have seen several places.	

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཅིག**	**ཅང**
Affirmative	མྱི་ཡོང་ནོ་སློབ་མ་**ལ་ལ**་རེད། Only some students came.	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་བུད་ཐལ། Some students have gone.	སློབ་མ་**ཆ་རེ**་འདི་ན་ཡོད་གི Several students are here.	It is not used in positive statements.
	ས་ཆ་**ལ་ལ**་སྔོན་ཐོན་རེད། Some places are developed.	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་འཁྱགས། Some places are cold.	ས་ཆ་**ཆ་རེ**་ཆ་མེད་རེད། Several places are not familiar.	ས་ཆ་**ཅང**་ང་མ་འགྲོ། Do not go anywhere!
	མྱི་ཡོང་ནོ་སློབ་མ་**ལ་ལ**་རེད། Only some students came.	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་བུད་ཐལ། Some students have gone.	སློབ་མ་**ཆ་རེ**་འདི་ན་ཡོད་གི Several students are here.	It is not used in positive statements.
	ལུག་ར་ན་ལུག་**ལ་ལ**་ཡོད། Some sheep are in the shed.	ལུག་**ཁ་ཡས**་ད་བཀྲུགས་ཡོད། Some sheep are now full.	ཟོག་**ཆ་ཅིག**་ཤེད་ཇེ་བཟང་རེད། A few of the animals are getting stronger.	
Question	སློབ་མ་**ལ་ལ**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་། Didn't some students come today?	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་། Didn't some students come today?	སློབ་མ་**ཆ་ཅིག**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་། Did a few of the students come today?	It refers to inanimate things in question.
	ལུག་**ལ་ལ**་རི་མགོ་ན་ཡོད་ནས། Are some sheep on the mountain?	ལུག་**ཁ་ཡས**་རི་མགོ་ན་མེད་ནས། Aren't some sheep on the mountain?	སློབ་མ་**ཆ་ཅིག**་སློབ་ཁང་ན་མེད་ནས། Aren’t there a few students in the classroom?	
	དངོས་པོ་**ལ་ལ**་མ་བསྐྱལ་ནས། Have some goods not been transported?	དངོས་པོ་**ཁ་ཡས**་མ་བསྐྱལ་ནས། Have some goods not been sent?	དངོས་པོ་**ཆ་ཅིག**་ཨེ་བསྐུར། Have a few of the things been sent?	དངོས་པོ་**ཅང**་ཨེ་བསྐུར། Has anything been sent?

Exercise 2 Tell which one you do / do not like to do and why. Use indefinite articles.

དཔེར་བརྗོད། **ཁྲུག་རྒྱུ།** ཁྲུག་རྒྱུ་ང་དགའ་ས་གཞིག་མིན། ཁྲུག་རྒྱུ་བལྟས་ན་འཇིགས་ཆེ་གི

List of things | Statements with indefinite articles | Reasons

ལྷ་ས 1. ______________________ ______________________

བོད་གི་མར 2. ______________________ ______________________

རྩམ་པ 3. ______________________ ______________________

རེབ་གོང་གི་གོ་རེ	4. ______________	______________
ཨ་མདོ་གི་ཐུག་པ	5. ______________	______________
སིལ་ཏོག	6. ______________	______________
ལུག་ཤ	7. ______________	______________
སྐམས་ཤ	8. ______________	______________
ངའི་དགེ་རྒན	9. ______________	______________

Exercise 3 Describe these places and what Tibetans do at such places.

དཔེར་བརྗོད། **སེར་དགོན་པ།** སེ་ར་དགོན་པ་ལྷ་སའི་དགོན་པ་ཆེ་གཞིག་ཡིན། བོད་མང་ང་ལོ་གྲུངས་ང་འཛལ་གི་འགྲོ་ས་གཞིག་ཡིན།

List of places	Statements with indefinite article	Type of place
གངས་རིན་པོ་ཆེ	1. ______________	______________
ཇོ་མོ་གླང་རི	2. ______________	______________
མཚོ་སྔོན་པོ	3. ______________	______________
གནམ་མཚོ	4. ______________	______________
པོ་ཏ་ལ	5. ______________	______________
གཞི་ཚ་སྒེ་དགུ	6. ______________	______________
གླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ	7. ______________	______________
ཇོ་ཁང	8. ______________	______________
ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན	9. ______________	______________

Exercise 4 Complete the dialogue in pairs using ལ་ལ, ཁ་ཡས, ཆ་ཙིག, ཆ་རེ, ཅང, དེ, གཞིག, and ཆེ་བོ.

དཔེར་བརྗོད། **སློབ་མ་ཀ་བ།** ཁྱོད་སློབ་མ་གསར་བ་གཞིག་ཤེ་ཡིན། ང་སློབ་གྲྭ་འདི་ནས་ལོ་ཆ་ཙིག་འགོར་སོང་།
སློབ་མ་ཁ་བ། ང་སློབ་མ་གསར་བ་གཞིག་མིན། ང་ར་འདི་ནས་ལོ་ཆ་རེ་འགོར་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཁུག་མ་ཆེ་________ཤེ་ཡོད། ངས་དངོས་པོ་________སློབ་ཁང་ནང་ང་འཁྱེར་དགོས་གི
ཚེ་རིང ཡོད་རྒྱུ་ཡོད། རེད་དུ་ལ་ཉེ་ཙན་________མིན།

སྒྲོལ་མ སྤྲང་པོ་འདི་སྙིང་མ་རྗེ། ཁྱོའི་ལག་ན་སྒོར་མོ་_______ཨེ་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ངའི་ལག་ན་སྒོར་མོ་_______མེད། རེད་དྲ་དངུལ་ཁང་ན་སྒོར་མོ་_______ལེན་རྒྱུ་ཡོད།

ཨ་ཕ ཞི་ལི། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་ལུག་_______འཚོ་གི་མ་འདེད། ལུག་མ་བཙོངས་ན་སྒོར་མོ་_______མེད་གི

ཞི་ལི རེད་དྲ། ལུག་_______བཙོངས་ན། ད་ལུག་ཁྱུ་འཚོ་རིན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཕྱི་རྒྱལ་བ འདི་ཆེ་གཟིགས་རེད། མི་ཁ་ཡས་འདིའི་དོན་ན་ཁོམ་གི་མེད་གི

མཚོ་མོ འདི་དབྱར་ཟླ་དགུན་འབྱུ་རེད། ཁྱོས་_______ཤེས་གི་མེད། འདི་དངོས་པོ་ཟླ་ཆེན་_______རེད།

དཀོན་མཆོག སློབ་མ་_______གིས་སློབ་ཁང་བཅའ་དག་བཅའ། སློབ་མ་_______གིས་ཁོར་ཡུག་བཅའ་དག་བཅའ། དགེ་རྒན་གིས་བལྟས་ན་ཆེ་མོ་རེད།

དགེ་རྒན ང་བཤད་རྒྱུ་_______མེད། རེད་དྲ་སློབ་མ་_______ད་པོ་ཐོན་མེད།

ལམ་པ ས་འདིའི་ཚོང་ཁང་ཨ་ཏུ་གིས་_______གང་ན་ཡོད། ངས་དངོས་པོ་མང་ང་ཉོ་དགོས།

ས་གནས་པ འདི་ནས་ཉར་ར་སོང་ན། དཀྱིལ་དང་པོ་གི་གཡས་ཕྱོགས་ན་ཡོད། ཁྱོད་ལམ་ཐག་རིང་ང་_______འགྲོ་མི་དགོས།

16.3 --དེ; གན; འདི

Demonstrative pronouns			
	དེ	གན	འདི
As pronoun	ཡུལ་སྐོར་**དེ**་ངོ་མས་སྐྱིད་ཐལ།	མི་**གན**་བཙན་པོ་གཞིག་ཡིན།	མི་**འདི**་གཉོམ་ཆུང་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་ཡིན།
	The trip was real fun.	That person is very strict.	This person is extremely humble.
	མདང་དགོང་གི་མི་**དེ**་ཆ་མེད་གཞིག་རེད།	ལྭ་**གན**་ང་རང་གིས་བཟོས།	ལྭ་**འདི**་བཟོས་མ་གཞིག་མིན།
	The man (seen) last night is a stranger.	I made that garment.	This garment is not tailored.
	སྣངས་འཁོར་**དེ**་ཆག་ཡོད་གི	རྟ་**གན**་ན་ཞིང་ཨང་དང་པོ་ལེན་མཁན་རེད།	རྟ་**འདི**་དོ་ཚོགས་རྟ་རྒྱུག་ག་ཞུགས་རྒྱུ་རེད།
	The car was broken.	That horse won the championship last year.	This horse will take part in the horse-race this year.

Demonstrative pronouns			
With postposition ནས	ས་**དེ་ནས**་ངས་དཀའ་སྡུག་མྱངས་སོང་།	ཁུང་དུ་**གན་ནས**་འབུ་གཅིག་ཐུད་བཏང་།	རྒྱལ་ཁབ་**འདི་ནས**་མི་ཚང་མ་ཕྱུག་པོ་རེད།
	I had a difficult time in that place.	A worm came out of that hole.	Everyone is rich in this country.
	ཁུར་གེ་ས་**དེ་ནས**་ཡང་གནས་སྤོར་བཏང་།	ཁྱིམ་ཚང་**གན་ནས**་བླ་མ་གཅིག་སྐྱེས།	**འདི་ནས**་གན་ན་ཐག་མི་རིང་།
	He moved from that place again.	A lama was born in that family.	It is not far from here to there.
	དེ་ནས་མ་འདུག འཁྱགས་གི	རྩ་ས་**གན་ནས**་ཕྱུགས་ཁ་མི་དར།	**འདི་ནས**་མ་འགྲོ། གན་ནས་སོང་།
	Do not stay there! It is cold.	Animal husbandry does not thrive on that grassland.	Do not go from here but from there!
With postposition ན	**དེ་ན**་མི་སྐོར་གཅིག་ཡོད་གི	**གན་ན**་མི་སྐོར་གཅིག་ཡོང་གི་ཡོད།	**འདི་ན**་མི་མང་ང་འཚོག་གི་ཡོད།
	A group of people is there.	A group of people are coming over there.	Many people are gathering here.
	མཚོ་ཁ་**དེ་ན**་བྱ་རིགས་འཛོམས་གི	མཚོ་ཁ་**གན་ན**་མི་འདུ་གི	མཚོ་ཁ་**འདི་ན**་འདབ་ཆགས་ཡོད།
	Various birds come to that beach.	Many people come to gather on that beach.	Birds are on this beach.
	བྲག་ལྡེབས་**དེ་ན**་མཆོད་རྟེན་གཅིག་ཡོད།	བྲག་ལྡེབས་**གན་ན**་མཆོད་རྟེན་ཡོད།	བྲག་ལྡེབས་**འདི་ན**་མཆོད་རྟེན་མེད།
	There is a stupa on the rocky platform.	A stupa is on the rocky platform over there.	A stupa is not on this rocky platform.

Notes-2

1. **དེ**: It is used as both a definite article and demonstrative pronoun, e.g., ཁུར་གེར་ལས་ཀ་དཀའ་མོ་གཅིག་ཐོབ་ཡོད། ངའི་**དེ**་མི་དཀའ། He got a difficult work task; mine is easy. / མི་ནག་པོ་**དེ**་ས་འདི་ནས་མིན། The dark person is not from this region.
2. **དེ** vs. **གན**: The former points out something, no matter visible or invisible, while the latter indicates something *over there* (in the commentator's view), e.g., ཤོག་བུ་**དེ**་མ་གཤག ང་**དེ**་དགོས། Don't tear the paper! I need it. ཤོག་བུ་**གན**་མ་གཤག ང་གན་དགོས། Do not tear the paper (over there)! I need it. In the first example, the paper might be in the person's hand or, in contrast, not in view at all. In the second example, however, the paper might be a little far-off, but still in view. Therefore, *གན* specifies something that is present while *དེ* may not, e.g., ཁང་བ་**གན**་ངེས་ངེས་ཡག་གི That house is really beautiful. / ཁང་བ་**དེ**་ངེས་ངེས་ཡག་གི The house is really beautiful. In the first example, the speaker might be near the house; in the second example, the speaker talks about a house he has already seen.

Exercise 5 **Use གཟིག, པོ, དེ, གན, ལ་ལ, ཆ་ཙོག, ཁ་ཡས, and ཙང to complete the dialogue.**

དཀོན་མཆོག གནའ་ཤི་པོ། ངའི་སློར་མོ་སུམ་ཙུ་________གང་ན་ཡོད་ནས། འོ། དཔོ་ངའི་ལྔེ་མིག

ཁ་བ ངས་མ་ཤེས། ངའི་ལག་ན་ར་སློར་མོ་________ཡོད། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོས་བཤད་ན། ངས་སློར་མོ་ཚང་མ་ཁྱོད་ལ་བྱིན་ན་ཆོག

དཀོན་མཆོག ངས་ཞི་མོ་________ག་དུས་ཆད་ཡས་ཡོད། ཨེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

ཁ་བ ཞི་མོ་________སུ་ཡིན། འོ། ཁྱོའི་ལྔེ་མིག་________གན་ན་ཡོད་གི ཙོག་ཙེ་________གི་ཐོག་ན།

དཀོན་མཆོག ད་ཧ་སོང་། ལྔེ་མིག་ར་རྙེད་ཐལ། སློར་མོ་ར་ཡོད་ཐལ། ད་ང་འགྲོ་རྒྱུས།

ཁ་བ སྡོད་དྲ། ཁྱོས་ཞི་མོ་________སུ་ཡིན་མི་བཤད་ན། ངས་སློར་མོ་མི་སྟེར།

དཀོན་མཆོག ངས་བཤད་ན། ཁྱོད་ར་སེམས་འཁྲུལ་རྒྱུ་རེད། མུར་གེ་སྒྲོལ་མ་རེད། འཛིན་གྲྭའི་ནང་གི་ཞི་མོ་ཡག་མ་________།

ཁ་བ སྒྲོལ་མ་______ར་མུར་གེའི་ཐོག་ག་སེམས་འཚོར་གི་ཡོད། ང་ར་ཁོ་ཟོའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན། ཨེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་སོང་ན་ཆི་མོ་རེད།

དཀོན་མཆོག དེ་མི་ཆོག ངའི་ཁ་ནང་ནས་ཁྱོས་ཁྱེར་སྲོལ་གང་ན་ཡོད།

ཁ་བ ཁྱོའི་ལག་ན་སློར་མོ་________མེད། ཨེས་མི་ཚད། སྒྲོལ་མ་གིས་མུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་དགའ་གི་ཟེར། ཁྱོས་བལྟས་ན་ཆི་མི་གཟིག་རེད།

གཞུག་ནས།

ཁ་བ ཨ་རོ། སྒྲོལ་མ། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཟོས་ན་འདོད་གི

སྒྲོལ་མ ངད་པོ་མི་ཉོགས་གི འདི་ན་ཁུ་ལུ་ཡོད་ན། ངས་ཁུ་ལུ་________འཐུངས་ན་འདོད་གི ངསྐོམ་ཡས་ཤི་ཐལ།

ཁ་བ ཁྱོད་ར་ཁུ་ལུ་འཐུང་མཁན་________ཡིན་ནས། ཨེང་སང་སྐྱེ་________གིས་ཁུ་ལུ་འཐུང་གི་མེད། ཁུ་ལུ་འཐུངས་ན་ལུས་ཕུང་ང་མི་ཧ་ཟེར།

སྒྲོལ་མ ངས་རྒྱུན་དུ་ཁུ་ལུ་འཐུང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ལུས་ཕུང་ང་________མ་གནོད་ཐལ། ཟ་རྒྱུ་མང་ན། སྐྱེ་རིགས་གེར་བཤད་རྒྱུ་མང་གི ________མི་ཧ། ________མི་ཧ་ཟེར།

ཁ་བ ངས་ཧུབ་________འཐུང་རྒྱུ་ཡིན། སྦོ་ཚོད་སྟེར་མ་________བླངས་ན་ཆི་མོ་རེད།

སྒྲོལ་མ ཆོག་གི དཀོན་མཆོག་ཡོང་གི་མེད་ནི་ཨེ་རེད། ཉིན་མ་________གི་སྔོན་ན་ཨེད་གཉིས་ཀ་ཟོ་ཐུག་རྒྱོ་ཡས་ཡོད།

ཁ་བ འོ། ཁུར་གེ་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད། འདིའི་གཞུག་ནས་ཨེད་གཉིས་ཀ་གང་ང་འགྲོ།

16.4 --Review: ནོ་ in adjective clause

ནོ་ in adjective clause vs. demonstrative pronoun དེ		
As subject	དངོས་པོ་**ངས་ཉོ་དགོས་ནོ་**མང་ང་གཞིག་མིན། The things I need to buy are not many.	**དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེ་**རོས་ཧྥི་ནས་རེད། The watch is made in Switzerland.
	སྒོར་མོ་**ཁྱོས་བསྐུར་ནོ་**ད་པོ་མ་ཐོན་གཞིག The money you sent has not yet been received.	**ཡི་གེ་དེ་**ངའི་རོགས་པ་གཞིག་གིས་བྲིས་ནོ་རེད། That letter is the one written by a friend of mine.
	དངོས་པོ་**ཁུག་མ་ནང་ན་ཡོད་ནོ་**ཚང་མ་ངའི་ཡིན། The things in the bag are all mine.	**གློག་བརྙན་དེ་**རྒྱ་མི་ཚང་གཞིག་གི་སྐོར་རེད། The movie is about a Chinese family.
In complement	འདི་ཟོ་དངོས་པོ་**ངས་ཉོས་ནོ་**རེད། These are the things I bought.	རོས་ཧྥི་ནས་ཡིན་ནོ་**དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེ་**རེད། What is from Switzerland is the watch.
	ཁྱོའི་ལག་ག་འཕྲོད་ནོ་**སྒོར་མོ་ངས་བསྐུར་ནོ་**ཡིན། What you received is the money I sent.	རོགས་པ་གིས་བྲིས་ནོ་**ཡི་གེ་དེ་**རེད། What (my) friend wrote is that letter.
	ལྕགས་སྒམ་འདི་**ཁུག་མ་དེའི་ནང་ན་ཡོད་ནོ་**མ་རེད། This metal container is not the one which is in that bag.	རྒྱ་མི་ཚང་གཞིག་གི་སྐོར་**གློག་བརྙན་དེ་**རེད། That is the movie about a Chinese family.

Notes-3

1. **ནོ་** suggests a latent definite article in adjective clause, modifying a specific noun, while དེ can be treated as the pronouns *that* and *it* as well as a definite article, e.g., ལམ་**ན་ནིང་ལས་ནོ་**ད་འཁོར་གིས་ལས་གི་ཡོད། The road built last year is now under construction again. / **ལམ་དེ་**ན་ནིང་ལས་བཏང་། དེ་ད་འཁོར་གིས་ལས་གི་ཡོད། That road was built last year and now it is under construction again.
2. The indefinite article *གཞིག* may follow *ནོ*, e.g., དབྱིན་ཇི་ངས་སྔོན་ཆད་སྦྱངས་མྱོང་**ནོ་གཞིག་**ཡིན། ད་ངས་རྩ་བ་ནས་བརྗེད་སོང་ན་ར། English is something that I once learned although I have entirely forgotten it now. In this case, the article means *something*.

Exercise 6 Complete the dialogue with གཞིག, ནོ, དེ, པོ, ཚ་རེ, and ཅང.

ཀ་བ ང་ཁྱི་_____དགོས་གི ཁྱོས་བཀོད་པ་_____འཕེན་ཡེ་ཐུབ། ཁྱིམ་ན་ཁྱི་མེད་ན། རྐུན་མ་རིགས་གིས་འདུག་གི་མི་འཇུག་གི

ཁ་བ རྐུན་མ་འགོག་ན་ཁྱི་གིས་གོ་ཚོད་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་དགོས་____ར་སྐོར་མཐོན་པོ་____ར་སྤྱོ་བཙན་པོ་____རེད།

ཀ་བ ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་ན་ཡང་། རེད་དྲ་ཁྱི་_____གིས་_____གནོད་རྒྱུ་མ་རེད། _____གཉེར་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ར་མ་རེད།

ཁ་བ དེས་ན། ངས་ཁྱོད་ལ་འབྲོག་ནས་ཁྱི་ཕྲུག་_____འཁྱེར་ཡོང་།

ཀ་བ ཁྱི་ང་དགོས_____བཙན་པོ་གཞིག་ཡིན་དགོས། བོད་ཀྱི་འབྲོག་ཁྱི་ངོ་མ་_____མི་དགོས། _____ངས་ཁྲུག་རྒྱུ་ར་མ་རེད།

ཁ་བ ཁྱི་དེ་མོ་གཞིག་ག་སྐོར་མོ་འབུམ་_____དགོས་ཟེར། ངས་གོ་_____ཡིན་ན། ཁྱི་དེ་མོ་ངས་ལག་ག་ར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཀ་བ ཁྱི་ཕྲུག་ངས་ན་ཉིང་ཉོས་_____གཉོམ་སོང་གཞིག ཁྱོས་དེ་མོ་གཞིག་འོར་གིས་འཁྱེར་མ་ཡོང་།

ཁ་བ ཁྱི་ཕྲུག་__འཚོང་ནོ་གཞུག་ནས་འགྱོད་པ་སྐྱེ་གོ་གི གོང་ངས་བྱིན་_____དམའ་སོང་ཟེར། ད་ཐེངས་ཁྱོས་ཆེ་མོ་གཞིག་སྟེར་རྒྱུས།

ཀ་བ ཁྱི་ཕྲུག་ལ་སྐོར་མོ་སྟེར་མི་དགོས་_____འཁྱིད་ཤོག ཁྱོས་ངའི་ཐོག་ནས་ཁེ་བཟང་ལེན་རྒྱུའི་བསམ་པ་མ་འཛིན།

16.5 --གན་རིགས་གེ; འདི་རིགས་གེ; དེ་རིགས་གེ

Demonstrative pronouns--plural			
	དེ་རིགས་གེ / དེ་ཐོ	**གན་རིགས་གེ / གན་ཐོ**	**འདི་རིགས་གེ / འདི་ཐོ**
As subject	ཕྱི་གླིང་བ་**དེ་རིགས་གེ**ཁ་རྩང་ར་ཡོང་ཐལ། Those foreigners came here yesterday as well.	འབུ་སྲིན་**གན་རིགས་གེ**་དམེ་པོ་རེད། Those worms are disgusting.	སྐོར་མོ་**འདི་རིགས་གེ**་ངའི་མིན། These coins and bills are not mine.
	དཔེ་ཆ་**དེ་ཐོ**་དེ་རིང་མི་དགོས། Those books are not needed today.	མེ་ཏོག་**གན་ཐོ**་ཡག་གི་ནང་། How beautiful those flowers are!	མྱི་**འདི་རིགས་གེ**་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་གི་ཡིན། These people are from one family.
	དངོས་པོ་**དེ་ཐོ**་འདི་ནས་མ་འཇོག Do not leave those things here!	མཇལ་བ་**གན་ཐོ**་ཐག་རིང་ནས་རེད། Those pilgrims are from a far-off place.	ཚོང་ཟོག་**འདི་ཐོ**་རྒྱ་ནག་ནས་མ་རེད། These products are not from China.
In complement	ངའི་ཨ་མ་གིས་སྔོ་**དེ་རིགས་གེ**་ཉོས། My mother bought those vegetables.	ཉ་ཤ་མི་ཟ་ནོ་འབྲོག་པ་**གན་ཐོ**་རེད། People who do not eat fish are those herders.	ངས་ཡི་གེ་**འདི་རིགས་གེ**་ངོ་མི་ཆོད་གི I do not recognize those letters.
	ང་ས་ཆ་**དེ་རིགས་གེ**ར་སོང་མ་མྱོང་། I have never been to those places.	ཡི་གེ་**གན་རིགས་གེ**་མ་འདོན། Do not read those letters!	ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་**འདི་རིགས་གེ**་མ་གྲུབ། He did not finish those tasks.
	ལས་བྱེད་པ་**དེ་ཐོ**་ཞང་ཐོག་ནས་རེད། The cadres come from the township government.	ཁྱུར་གེའི་ལེགས་སྐྱེས་**གན་ཐོ**་རེད། His presents are those.	ཁ་རྩང་གི་འགྲུལ་བ་ལོ་ཆུང་**འདི་ཐོ**་རེད། Yesterday's guests are these young people.

Notes-4

1. These plural pronouns describes something or people at least more than two in quantity.
2. **རེ** means *some*, e.g., ཚྭ་**རེ**་ཡོད་ན། ཇ་ཇེ་ཞིམ་ཡིན། Tea tastes better with some salt.
3. **རིགས་གེ** is an inclusive plural pronoun categorizing variety, ethnicity, etc., e.g., མི་སྣ་**རིགས་གེ**་ཚོགས་ཐོག་ག་ཐོན། All participants came to the meeting.
4. **དེ་རིགས་གེ** and **གན་རིགས་གེ** are different in the same way as *དེ* and *གན* described above.

Exercise 7 Complete the dialogue with ལ་ལ, ཆ་ཙམ, ཁ་ཤས, ཅང, དེ, པོ, and དེ་རིགས་གེ.

དཔེར་བརྗོད། **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ནངས་ཀ་ང་ར་མི་ཆ་ཙམ་མཚོ་སྔོན་པོ་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། ཨེ་ཆོག

ཨ་མ། ཆོག་གི ཁྱོའི་འགྲོ་རོགས་དེ་རིགས་གེ་སུ་སུ་ཡིན།

1. **ཚེ་སྐྱིད།** ངད་ཁྲིམས་མ་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཁྱོད་ཇོ་རྒྱུ་________ཨེ་ཡོད།

   ཚེས་དཔལ། ཇོ་རྒྱུ་________མེད། ངའི་འདི་ན་སྣམ་ཆུང་གཉིས་ཡོད། ཞོར་ར་ཁྱོས་________བསྐུར་ཐུབ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

2. **ཚེ་སྐྱིད།** ཚེས་དཔལ། ཁྱོད་ར་ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ། ངས་ཁེར་རོ་གིས་དངོས་པོ་________མི་ཁྱུག་གི

   ཚེས་དཔལ། དངོས་པོ་________སུའི་ཡིན། གླ་བཙའ་སྐོར་མོ་______བྱིན་ན། ངས་བལྟས་ན། ཞི་ལི་འགྲོ་ཁ་ཉན་རྒྱུ་རེད།

3. **ཚེས་དཔལ།** ཚེ་སྐྱིད། ནང་གི་དངོས་པོ་________ཆི་གཞིག་ཡིན་ནས། འདི་མོ་ལྗིད་མོ་ཏག་ཏག

   ཚེ་སྐྱིད། དེ་བཞི་________གི་ནང་གི་______བསྐུར་རྒྱའི་དཔེ་ཆ་ཡིན། མང་ཆེ་ཤོས་བོད་ཡིག་གི་ར། ______རྒྱ་ཡིག་གི་རེད།

4. **ཚེ་སྐྱིད།** ང་ལས་ཀ་འདི་མོ་མང་ང་གཞིག་ལས་རྒྱུ་ཡོད། ཁྱོས་________མི་ལས་ན། ང་ངེས་ངེས་གིས་འཚོག་པ་ཟ་གི

   ཚེས་དཔལ། ལས་ཀ་________ཁྱོའི་ལས་ཀ་རེད། ནང་གི་ལས་ཀ་ཁྱོའི་ར། ཕྱི་གི་ལས་ཀ་ངའི་མིན་ནས།

5. **ཚེ་སྐྱིད།** ཞི་ལི་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཡར་ཡོང་________མེད། ཁྱོས་ཁྱུར་གེ་རོགས་ཡས་ན་ལོས་ཆོག

   ཚེས་དཔལ། དེ་ཆོག་གི ཁྱུར་གེའི་འགྲོ་རོགས་______མ་རབས་རེད། ཁྱུར་གེ་ཞ་ཡས་______འགྲོགས་གི་མ་བཟུག་ན་རེད།

6. **ཚེས་དཔལ།** ངེད་གཉིས་ཀ་ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་སྔོན་ན་བཟའ་ཚང་བཙས། ལོ་______གི་ནང་ང་ངས་ཁྱོའི་སྡུག་གཏམ་མ་ཉན།

   ཚེ་སྐྱིད། ཁྱོས་ཡང་དེང་མ་གི་དགའ་རོགས་དྲན་གི་ཡོད་གི་པ། དེ་མོ་ཡིན་ན། ཞི་མོ་________དཔོ་ར་མོ་རྒྱུང་རེད་ཟེར།

Exercise 8 Complete the dialogue with དེ, གཞིག, ཆ་ཙམ, and རིགས་གེ.

ཀ་བ ཨ་ཁུ་དཔོན། ཁྱོས་དགོང་ཛ་ཆི་གཞིག་འཕྲུངས་ན་འདོད་གི ད་ནུབ་ཚ་བཙའ་རན་རེད།

ཁ་བ ཁ་རྩང་དེ་རིང་གི་ཟ་མ་________སྣུམ་ཏག་ཏག་རེད། དེའི་ཐོག་ག མདང་དགོང་གི་ཟ་མ་________གིས་གནོད་བཏང་། དོ་དགོང་། ཤ་མེད་ར་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་ཆི་མོ་རེད།

ཀ་བ ཤ་མེད་ན། ང་འབྲོག་མོ་________གིས་ཟ་མ་གཞིག་སྐོལ་ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད། ཨ་ཁུ་དཔོན། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་། ཙོང་________ར་སྔོ་གཅིག་གཉིས་བཀོལ་ན་ཨེ་ཆོག

ཁ་བ དེ་ཆོག་གི རེད་དྲ། མདང་དགོང་གི་ཟ་མ་གི་ནང་གི་དངོས་པོ་གཅིག་ར་མ་བཀོལ། འོ། ཚོད་དཀར་______མ་བཀོལ། ང་______ར་དགོས་པ་ཟ་གི་ཡོད།

ཙི་ཀྱུར་གཞིག་གི་གཞུག་ནས།

ཀ་བ ཨ་ཁུ་དཔོན། ད་ཁྱོའི་དགོང་ཛ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད།

ཁ་བ ཡ། ཙི་ཀྱུར་གཞིག་ག་སྐུགས། ངས་དཔོ་འདོན་པ་________བཏོན་ཚར་མེད། དཔོ་གཏོར་མ་གཞིག་ར་ལས་དགོས།

ཀ་བ　སྐྱོན་མེད་གི　ཐུག་པ་གི་ནང་ང་ཅང་ཡིག་བླུགས་ན་ཆེ་མོ་རེད།

ཁ་བ　ཚོག་གི　ཚོག་གི　ཡང་མིན།　ཁྱོའི་རྟད་པ་ར་ཞ་ཡས ________ ཐོན་ན།　དེད་ཆ་བོས་ཟ་མ་མཉམ་པས་ཟ།

16.6 --Quantity words

General			
ཚང་མ	**ཉུང་ཉུང་གཞིག**	**མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས**	**ཉུང་ཤོས**
ཉམས་མྱོང་**ཚང་མ**་ཤེས་བྱ་ཡིན།	**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བོད་ཡིག་གི་རེད།	ལུག་**མང་ཆེ་ཤོས**་དཀར་རོ་ཡིན།	མི་**ཉུང་ཤོས**་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད།
All experiences are knowledge.	A few (books) are in Tibetan.	Most sheep are white.	A minority of people speaks Chinese.
བོད་མྱི་**ཚང་མ**་ནང་བསྟན་པ་རེད།	རྒྱ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་གིས་བོད་སྐད་ཤེས།	བོད་གི་ས་ཆ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ས་མཐོ་མཐོ།	ཁང་པ་**ཉུང་ཤོས**་གསར་པ་རེད།
All Tibetans are Buddhist.	A few Chinese speak Tibetan.	Most places are high in altitude in Tibet.	Less than fifty percent of the houses are new.
དབྱིན་ཇི་གི་མྱི་**ཚང་མ**་དབྱིན་ཇི་པ་མིན།	སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་མ་རེད།	གྲུང་གོའི་ཆུ་**མང་ཆེ་ཤོས**་བོད་ནས་ཐོན།	རྒྱལ་ཁབ་**ཉུང་ཤོས**་དམངས་གཙོ་རེད།
All the people in Britain are not British.	3,000 RMB is not a small amount.	Most rivers in China originate from Tibet.	The democratic countries are in a minority.

Specific			
ཚང་མ	**ཉུང་ཉུང་གཞིག**	**མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས**	**ཉུང་ཤོས**
འདབ་ཆགས་འདི་**ཚང་མ**་ངའི་ཡུལ་ཕྱོགས་ན་མེད།	སྡེ་བ་འདིའི་མྱི་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཞིང་པ་ཡིན།	དེ་བ་ཚང་གི་མྱི་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཞི་ཕོ་རེད།	ཚོགས་ཐོག་ནས་གྲོས་གཞིར་ཉུང་ཤོས་མ་འཐད།
None of these birds are seen in my hometown.	A few people in this village are farmers.	Most people in that family are male.	Less than half the participants didn't agree on the proposal.
ཁུར་གིས་སྒོར་མོ་**ཚང་མ**་བསྡིམས་བཏང་།	ཅོག་ཙེ་ཐོན་ནོ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཤིང་གིས་ལས།	ཁུར་གིས་བཤད་ནོ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ལ་རྒྱུ་མཚན་མེད།	འདིའི་**ཉུང་ཤོས**་ཁྱོའི་ཡིན། མང་ཤོས་ཆོས་དར་ར་བྱིན།
He squandered all the money.	A few of the tables that have arrived are made of wood.	What he said is mostly groundless.	Give most of this to Chos dar and you take the rest!
ང་ཡོད་ནོ་**ཚང་མ**་ཨ་མ་གིས་བྱིན།	རྩོམ་ཡིག་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བྲིས་ནོ་ཧྲ་གི	མུར་གེའི་རྒྱུ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཟོག་ཡིན།	ཤིལ་རིགས་བོད་ན་**ཉུང་ཤོས**་ཡོད།
Everything I have is from my mother.	A few of the articles are well written.	Most of her property is livestock.	A few varieties of fruits are available in Tibet.

1. Quantity words are put after nouns.
2. *མང་ཆེ་ཤོས*, the antonym of *ཉུང་ཆེ་ཤོས*, means *the most*, *the majority*, or *more than a half*, e.g., སུམ་ཅུ་ངའི་སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཡིན། Thirty is the largest number of my students. / ད་ཐེངས་ཚོགས་ཐོག་ལ་ཞུགས་མཁན་**ཉུང་ཤོས**་རེད། Less than half of the people participated in the meeting. / སློབ་མ་**མང་ཆེ་ཤོས**་འཇར་མན་ནས་རེད། Most of the students are from Germany.

Exercise 9 Make true statements about Amdo and Amdo people with ཚང་མ, ཉུང་ཉུང, མང་ཆེ་ཤོས, ཉུང་ཤོས, and ཅང.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མདོ་ན་རླངས་འཁོར་ཅང་མེད།

1. ཁྱིམ་ཚང་________ཞིང་ཁང་གི་ནང་ན་བསྡད་ཡོད།
2. ཞ་ཡས________ཡིན་ན་མིན་ད་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་དགོས།
3. གསར་བུ________དེང་སང་བྱ་བ་ཡོད་གི་མེད།
4. རྒན་རྒོན་________ཞ་ཡས་ཐོའི་ལོགས་ན་བསྡད་ཡོད།
5. དེད་ཐོའི་སྡེ་བ་ན་ཞིང་ལས________མེད། ས་ཆ་________ནགས་ཡིན།
6. བོད་སྐད་བཤད་མཁན་________ཡིན། ________གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།
7. ཨ་མདོ་ནས་ཟ་རྒྱུ________ཁ་མཆེ་གི་ཟ་མ་ཡིན།
8. འབྲོག་པ་________འབྲོག་ན་ཡོད། འབྲོག་པ་________གཟིག་ར་གྲོང་ཁྱེར་ན་མེད།
9. མི་_____གིས་ཁང་བ་ཉོས་ན་འདོད། རེད་དྲ་_____ཕུག་གི་མེད།
10. ཟླ་བ་________ནམ་ཟླ་ངོ། ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་དུས་ཟླ་བ་དང་པོ་ར་གཉིས་བ་རེད།
11. མི________ལས་བྱེད་པ་མིན། ________ལས་བྱེད་པ་ཡིན།
12. ཤ་མི་ཟ་མཁན་________མེད། ________ཤ་གཟན་ཡིན།

Exercise 10 Make the statements complete with quantity words.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་འཚོ་བ་ཅང་མིན། ཁྱུར་གེའི་འཚོ་བར་ལྟོས་ན།

1. ངའི་རོགས་པ་________ཕྱི་གླིང་བ་མིན། ང་བོད་གི་རོགས་པ________ཡོད།
2. ད་ང་ལོ་________མིན། རེད་དྲ་ངས་སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་________མ་བཏང་།
3. ངའི་སློབ་གྲོགས་________གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། ཨ་མདོའི་སྐད་བཤད་མཁན________རེད།

4. ངས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་མང་ང་གཟིགས་ཀ་བལྟས་མྱོང་། ________རྒྱ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོར་རེད།

5. ངའི་ཉེ་བོ་________རྒྱལ་ཁབ་འདི་ན་________ཡོད། ཁོ་ཚོ་________རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་མིན།

6. ང་ར་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ས________མེད། མི་མཐུན་ས་_______རང་དབང་གི་སྐོར་རེད།

7. ངའི་ཨ་མ་གིས་དུས་ཚོད་________ང་དྲན་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་མུར་ག་________དྲན་གི་མེད།

8. ངའི་འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་སློབ་མ་_______འཇར་མན་ནས་ཡིན། ________ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད།

9. སློབ་གྲྭ་འདིའི་དགེ་རྒན་________བོད་ནས་རེད། དོན་དངོས་ཐོག ཁུར་གོ་མ་གཏོགས་ཕྱི་གླིང་བ་སུ་མེད།

Text Two: *the other*, *another*, *that one*, *this one*, *which one*, and *indefinite pronouns*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། **དཔེ་ཆ་གསེར་བྲིས་དང་དངུལ་བྲིས།**

བོད་ན་གསེར་དངུལ་གིས་དཔེ་ཆ་འབྲི་སྲོལ་ཡོད། གོང་གི་དཔེ་ཆ**་གང་ཟིན་ཁོག་གོ་**གསེར་བྲིས་ར**་གང་ཟིན་ཁོག་གོ་**དངུལ་བྲིས་རེད་ཟེར་ན། གཡོན་གི**་དེ་**ངས་བལྟས་ན་གསེར་བྲིས་ཡིན་རྒྱུ་རེད། **གཅིག་གོ་ཟིན་ཁོག་གོ་**དངུལ་བྲིས་ཡིན་རྒྱུ་རེད། སྔོན་ཆད་བོད་གི་ཆོས་གི་དཔེ་ཆ་སྲྐྱི་བཏང་གིས་འདི་མོ་སྣ་རིང་ཏག་ཏག་ཡིན། རེད་དྲ་བཅིངས་འགྲོལ་གི་གཞུག་ནས། འབྲི་སྲོལ**་དེ་རིགས་གི་**འགྱུར་གི་ཡོད། དཔེ་ཆ་གསེར་ར་དངུལ་གིས་བྲིས་ནོ་ཇེ་ཞུང་ར། དཔེ་ཆ་ལུགས་པར་གིས་དཔར་ནོ་ཇེ་མང་རེད།

དེང་མ་དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་ཟེ་བོད་ས་ཆ་རང་གིས་བཟོས་ནོའི་ཤོག་བུའི་སྟེང་ང་ཡང་མིན་ན་དཔར། ཡང་མིན་ན་བྲིས་ནི་རེད། གསེར་བྲིས་ར་དངུལ་བྲིས་ཡིན་ན། ཤོག་བོ་གི་མདོག་སྲྐྱི་བཏང་གིས་ནག་པོ། སྔོན་པོ་ར་ལྗང་ཁུ་རེད། དེའི་ནང་ནས་རྒྱུག་ཆེ་བོ་ནག་པོ་རེད། དཔེ་ཆ་ཤིང་དཔར་ཡིན་ན། ཤོག་བོ་དཀར་རོ་ཡིན། དཔེ་ཆ་རྙ་ཆེན**་རིགས་གེ་**ཡང་མིན་ད་དངུལ་བྲིས། ཡང་མིན་ད་གསེར་བྲིས་རེད། རང་གཞི་དཔེ་ཆ**་གཞིག་**ཚར་གཅིག**་རེ་**དགོས་ན། རྒྱན་ལྡན་གིས་སྣག་ཚ་གིས་བྲིས་ཡོད། དེང་མ་གི་དཔེ་ཆ**་མང་ཆེ་ཤོས་**ཆོས་ལུགས་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ་གིས། ཤོག་གྲངས་རེ་རེའི་འགྲམ་གཉིས་ན་ལྷ་སྐུ་ཡོད་ནོ་ཧོང་གིས་མང་། མཚལ་དཔེ་ཆ་འབྲི་སྲྐྱུད་གི་ཁ་མདོག**་གཞན་གཞིག་**རེད། དཔེར་བཞག་ན། གོང་གི་དཔེ་ཆ་གཡོན་མ་གི་སྟེང་ནས། དམར་རོ་མཚལ། ནག་པོ་སྣག་ཚ་ར་སེར་རོ་གསེར་རེད།

ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡུས་ཧྲུའུ་གི་ཁྲིམ་རྒྱུད**་གཞིག་**གིས་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་གཞིག་ཉར་ཚགས་ཡས་ཡོད་ཟེར། དཔེ་ཆ**་དེ་ཟིན་ཁོག་གོ་**གསེར་དངུལ་མཚལ་སྣག་ཚ་སོགས་གིས་ཀོ་བ་ར་སྔོང་ཤུན་ར་ཤོག་བོ་སྟེང་ང་བྲིས་ཡོད། དེའི་ནང་ན་གསེར་དངུལ་བྲིས་མ་བམ་པོ་ཉིས་བརྒྱ་གིས་མི་ཚད་ཡོད་ཟེར། གླིགས་ཤིང་གི་སྟེང་ན་སྐུ་བརྙན**་མངང་**བཀོས་ཡོད། ནང་དོན་གི་ཆ་ནས་དོན་ཆེ། འབོར་གྲངས་གི་ཆ་ནས་ཁྲུག་མ་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་ལྷག

ལོངས་ཟེར། ཆོས་ལུགས་གི་ཆ་ནས་དོན་ཆེ་ནོས་མི་ཚད། བོད་གི་རིགས་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ་གཞིག་རེད་ཟེར་གི་ཡོད། ཆེད་མཁས་པ་གིས་བལྟས་ན། དཔེ་ཆ་**དེ་རིགས་གི**་བོད་ར་པར་ལས་མ་བྱུང་གོང་ང་བྱུང་ནོ་གིས། ལོ་ངོ་སྟོང་གཅིག་གིས་མི་ཚད་འགོར་ཡོད་ཟེར།

བོད་གི་སྔོན་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་ཆ་**འདི་རིགས་གིས**་བཤད་གི་ཡོད། དེང་སང་ར་མ་འོངས་བ་གི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ཕལ་ཆེར་ལུགས་དཔར་གི་ཐུག་ག་འབབ་གི་ཡོད། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། འདི་གཉིས་བར་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་རང་གེ་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་ལོ་རྒྱུས་ར་འགྱུར་ལྡོག་རེད།

16.7 --གཞན་པ་བོ; གཞན་གཞིག; གཞན་པ་ཟོ

གཞན་པ་བོ--definite	**གཞན་གཞིག--indefinite**	**གཞན་པ་ཟོ--definite plural**
འདི་སྒྲོལ་མ་རེད། ཞི་མོ་**གཞན་པ་བོ**་ངའི་ཞི་མོ་ཡིན།	འདི་ཆོས་སྒྲོན་མ་རེད། མུར་གེ་མྱི་**གཞན་གཞིག**་རེད།	དོན་དག་**གཞན་པ་ཟོ**་ནངས་ཀ་ལས་རྒྱུ་རེད།
This is Sgrol ma and the other girl is my daughter.	This is not Chos sgron. She is another person.	The other things will be done tomorrow.
ངས་ཀ་ར་འདི་ཟ། **གཞན་པ་བོ**་ཁྱོའི་སྐལ་ཡིན།	ང་འདི་ནས་མི་འདུག སཆ་**གཞན་གཞིག**་ག་འགྲོ།	སློབ་མ་**གཞན་པ་ཟོ**་རྒྱུན་དུ་ཡོང་གི་མེད།
I'll take this candy. The other one is yours.	I am not going to stay here. I will move to another place.	The other students do not come very often.
དངོས་པོ་འདིར་**གཞན་པ་བོ**འི་ཧ་མཉམ་མེད།	ངས་ཁང་པ་**གཞན་གཞིག**་ཉོ་རྒྱུས། འདི་ཆུང་སོང་།	ཁྱུར་གེ་བོད་རེད། **གཞན་པ་ཟོ**་རྒྱ་རེད།
This thing is not as good as the other one.	I will buy another apartment. This is too small.	He is Tibetan; the others are Han Chinese.

Notes-6

1. **གཞན་པ་བོ** means *the other one*, e.g., ཁྱིམ་ཚང་**གཞན་པ་བོ**་འདི་བ་ཚང་ང་ལྟོས་ན་ཕྱུག་ཁ་རེད། The other family seems richer than this one. དེ is commonly added to this phrasal pronoun without changing the meaning, e.g., མྱི་**གཞན་པ་བོ**་དེ་ངའི་ཕུ་བོ་ཡིན། The other person is my brother.
2. **གཅིག་གོ** is equivalent to *གཞན་པ་བོ*, e.g., རས་གཅིག་གོ་གོན་རྒྱུ་བཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། / རས་**གཞན་པ་བོ**་གོན་རྒྱུ་བཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། What about using the other cloth to make clothes?
3. **གཞན་པ་ཟོ** means *the others*, pointing out all the remaining ones. འདི་མིན་དཔ། གོན་རྒྱུ་**གཞན་པ་ཟོ**་འཁྲུད་མི་དགོས། All the other clothes do not need to be washed except for this.
4. **གཞན་གཞིག** means *another*. ང་དཀར་ཡོལ་**གཞན་གཞིག**་ཁྱིན། འདི་གཙང་མ་མ་རེད། Give me another cup! This one is not clean.

Exercise 11 **Complete the dialogue with གཅིག་གོ, གཞན་པ་ཟོ, པོ, བོ, དེ་རིགས་གེ, གཞིག, འདི་རིགས་གེ, and ཙང. They may be used more than once.**

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་ཚང་གིས་སྣེ་ལེན་མ་ཡས། ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་གོ་མགྲོན་རྟེན་ཆེ་གི

རྒན་མོ ཁྱོའི་ལག་གི་_______ཆི་གཞིག་ཡིན་ནས། ཞ་ཡས་ཟློའི་ལོ་སར་གི་ལེགས་སྐྱེས་མིན་ན།

རྒད་པོ འདི་མིན་ད། _______ལེགས་སྐྱེས་ཡིན། ལེགས་སྐྱེས་གི་ནང་ནས_______ང་རང་གེར་ཉོས་ནི་ཡིན།

རྒན་མོ ཁྱོས་རང་གི་ཞི་ལི་གཅེས་པ་_______ལེགས་སྐྱེས་ཉོས་ཡོད་ཁོ་ཐག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཞ་ཡས་_______ཁྱོས་མ་བརྗེད་ར།

རྒད་པོ ཞ་ཡས་གཅིག་ར་བརྗེད་མེད། རེད་བྲ་ངས་ངའི་མྱི་ཨ་ཏུ་གིས་འདང་ཙན་_______བརྗེད་སོང་གཞིག

རྒན་མོ ཁྱོའི་འདང་ཙན་པོ་སུ་གཞིག་ཡིན་ནས། ཁྱོད་མྱི_______ག་འདང་ཆེ་ཨེ་ཐུབ།

རྒད་པོ ངས་ཁྱོད་བརྗེད་སོང་། ཁྱོད་_______ཉོས་མེད། དོན་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཆི་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མི་ཤེས་གི སྨོན་ཚད་ངས་ཉོས་ཉོས་_______ཁྱོད་མི་དགའ་གི

རྒན་མོ ཁྱོས་ཉོ་འདོད་གི་མེད་ནོ་མི་བཤད་ར། ད་པོ་རྒྱ་མཚན་མང་ང་གཞིག་བཤད་གི ཁྱོའི་ལག་པ་_______ནང་གི་དེ་ཆི་གཞིག་ཡིན།

རྒད་པོ དེ་ཚང་གི་ཤེལ་དམ་_______རེད། ལོ་སར་གི་སྐབས་བ་ཚང་འཁྱུང་རྒྱུ་མེད་ན། ལོ་སར་གི་རྟགས་གང་ན་ཡོད་ནས།

རྒན་མོ ཁྱོའི་ཁ་ནང་ང་གཅིན་རྐྱབས།

རྒད་པོ ཁྱོད་ཐུགས་བཀྲལ་མ་བཞེངས། ཀུ་རེ་ཡིན། ཁྱོད་ད་ངས་གང་ནས་བརྗེད་རྒྱུས། ངས་ཁྱོད་ཚེ་ཏུའུ་རྫོན་པོ་_______ཉོས་ཡོད།

རྒན་མོ ཨ་ཨ་ཨ། ང་ཆི་མོ་གཞིག་སྐྱིད་གི

16.8 --གན་རྗོག་གོ; འདི་རྗོག་གོ; དེ་རྗོག་གོ

གན་རྗོག་གོ	དེ་རྗོག་གོ	འདི་རྗོག་གོ
གན་རྗོག་གོ་ས་ཆ་འདི་གི་མྱི་གཞིག་མ་རེད།	རྨ་ཆུ་ས་ཁྲ་གི་སྟེང་ནས་**དེ་རྗོག་གོ**་རེད།	**འདི་རྗོག་གོ**་དཔེ་ཆ་ཁུར་གེས་བྱིན་ནོ་རེད།
That one is not a person from this area.	The Yellow River is that one on the map.	This one is the book he gave me.
དངོས་པོ་**གན་རྗོག་གོ**་མདོག་ཆི་གཞིག་རེད།	མྱི་**དེ་རྗོག་གོ**་ཧང་ཡོད་གི མྱི་མིག་ནང་ང་མི་འཛོག	ས་ཆ་**འདི་རྗོག་གོ**་ཆི་མོ་གཞིག་ཡག་གི
What color is that thing?	That person is really arrogant. He just looks down upon others.	How beautiful this one (place) is!
མྱི་**གན་རྗོག་གོ**་རྒྱ་གཞིག་རེད་པ།	**དེ་རྗོག་གོ**་མ་ཉོ། འདི་རྗོག་གོ་ཉོས།	**འདི་རྗོག་གོ**་བོད་གི་གཡག་ཨེ་རེད།
That person is a Chinese, I guess.	Do not buy that one but this one!	Is this one a Tibetan yak?

1. **རྡོག་གོ** may be translated as *so-called*, e.g., ཨ་མེ་རི་ཁ་**རྡོག་གོ**་ཨ་མེ་རི་ཁ་བྱང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞིག་རེད། So-called America is a country in North America.
2. **དེ་རྡོག་གོ** means *that one*, e.g., ཟ་ཁང་མདང་དགོང་འུ་ཚོས་ནང་ནས་དགོང་ཇ་འཐུངས་ས་དེ་**རྡོག་གོ**་ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི The restaurant where we had supper last night is really good. / ཁྱོའི་ལག་གི་འདྲ་པར་དེ་**རྡོག་གོ**་སུའི་རེད། Who is in the picture you have in your hand?
3. **གན་རྡོག་གོ** means *that one*, referring to something visible.
4. **གན་རྡོག་གོ** and **དེ་རྡོག་གོ** are different in the same way as *དེ* and *གན*.
5. **འདི་རྡོག་གོ** means *this one*.

Exercise 12 Complete the dialogue with གན་རྡོག་གོ་ འདི་རྡོག་གོ་ གཅིག་གོ, དེ་རྡོག་གོ, གཞན་པ་ཟོ, གཞན་པ་གཞིག, ཆ་ཅིག, འདི་རིགས་གེ, དེ་རིགས་གེ, གན་རིགས་གེ, འདི་ཟོ, པོ, and ཅང.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཚོད་མ་འདི་ཟོ་གང་ནས་ཉོས། འདི་རིགས་གེ་གསར་བ་གསར་རྐྱང་རེད།
ཁ་བ། དེ་རིགས་གེ་ཉོས་ནེ་མིན། ངས་ཞིང་ནང་ནས་བྲེགས་ནེ་ཡིན།

1. **ཀ་བ།** ངའི་ལག་གི་འདི་ཐེར་མ་དགའ་གཞིག་ཡིན། ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་ངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཙ་ཡ་_______རེད།
   ཁ་བ། _______མདོག་མི་ཧ་གི ཁྱོའི་འདི་ན་མདོག་_______ཨེ་ཡོད།
2. **ཀ་བ།** ཞི་ལི་_______སུ་རེད། ཁྱུར་གེ་ངོ་མ་གིས་པོ་སྙོ་ཅན་གཞིག་རེད།
   ཁ་བ། རེད་དྲ་ང་ཞི་ལི་_______དགའ་གི ཞི་ལི་པོ་སྙོ་ཅན་པོ་བལྟས་ན་གཟུགས་ཆུང་གི
3. **ཀ་བ།** དེ་བ་ཚང་གི་ཞི་ལི་ཆེ་པོ་གྲབ་རྒྱགས་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་རེད། _______མི་ཚང་མ་གི་ཁ་འབུད་གི་ཡོད།
   ཁ་བ། ཁྱུར་གེ་ཁེར་རོ་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད། དེ་བ་ཚང་གི་ཞི་ལི་_______ར་དེ་མོ་རེད།
4. **ཀ་བ།** ད་ངའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་_______མེད། ཁྱོས་ང་སྐོར་མོ་ཆ་ཅིག་བསྐྱིས་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
   ཁ་བ། ཁྱོས་ང་དོམ་ཆད་ཡོད། དེའི་ཐོག་ག ང་ལ་སྐོར་མོ་བསྐྱི་རྒྱུ་_______མེད།
5. **ཀ་བ།** ཞི་ལི་_______སུ་རེད། ངས་སྔོན་ཆད་ཁྱུར་གེ་རིག་མ་མྱོང་གཞིག
   ཁ་བ། ཁོ་ཞི་ལི་_______མ་རེད། ཁྱུར་གེ་དེང་མ་གི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོས་གྲགས་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རོགས་པ་མིན་ནས།
6. **ཀ་བ།** ཨ་ཅོ། ལུག་_______མི་ཚང་གི དེ་ཟོ་གང་ན་ཡོད་ནང་།
   ཁ་བ། གཅིག་ཚོས་འཕགས་ཚང་གི་ལུག་ཁྱུ་ན་ཡོད་གི _______ངེད་ཚང་གི་ལུག་ཁྱུ་ན་ཡོད་གི
7. **ཀ་བ།** ཆུ་འཁྱམ་གི་_______ཆི་གཞིག་རེད། ནག་ཟོག་ཏག་ཏག་ཨེ་རེད།
   ཁ་བ། ཟོག་ཁྱུ་_______ནག་ཟོག་ཏག་ཏག་རེད། རེད་དྲ་ངེད་ཚང་གི་མ་རེད།

8. ཀ་པ། ཁྱོའི་ལག་གི་_______ཆེ་གཞིག་ཡིན་ནས། ངས་ཚོད་ལྟ་ཡས་ན་ཨེ་ཆོག

ཁ་པ། འདི་ཟོ་ཟ་རྒྱུ་དག་དག་ཡིན། འདི་མིན་ད་_______ཟོས་ན་ཆོག

9. ཀ་པ། ཁྱོས་ལྟ་ས་ནས་ལེགས་སྐྱེས་_______ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ངས་ཆེ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མི་ཤེས་གི

ཁ་པ། ངས་_____མི་ཉོ། ངས་མང་ང་གཞིག་ཉོས་བཏང་། ཁྱོད་ཕོག་དང་པོ་རེད། རབ་ཡིན་ན་ལེགས་སྐྱེས་_____ཉོས་ན་རེད།

16.9 --Review: ཅང vs. གཅིག

Indefinite pronoun		
	ཅང	**གཅིག**
In negative statements	ངས་ཁྱིམ་ནས་**ཅང**་མི་ལས། ཁྱིམ་ལས་ཀྲད་མོ་གི་རེད། I do not do any chores at home but my wife does.	ང་སྨུར་གེའི་འདྲ་པར་གཞིག་ཡོད། ཁྱུར་གེར་**གཅིག**་མེད། I have a picture of her, but he does not.
Indefinite pronoun		
	ཅང་ར	**གཅིག་ར**
Anything; nothing	ཁྱུར་གེ་མཁས་པ་ཡིན་ཟེར། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་**ཅང**་ར་མི་ཤེས་གི He is supposed to be a scholar, but he does not know anything.	རྒྱ་གར་ན་ཙན་དན་གི་སྡོང་པོ་ཡོད། འཇར་མན་ན་**གཅིག**་ར་མེད། There are sandalwoods in India but not in Germany.
	ལག་ན་**ཅང་ར**་མེད་ན། ང་ནད་པར་ལྟ་གི་མི་འགྲོ། I'll not visit the patient without any presents.	ང་འབྲི་དེབ་འདི་དགོས། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་**གཅིག**་ར་མི་དགོས། I need this notebook. But he doesn't need one.
Any; something; much; one (without ར)	ཁ་རོག་གེར་སྡོད། ཁྱོས་**ཅང**་ཨེ་གོ་ཐལ། Quiet! Did you hear anything?	ང་*དགེ་བཤེས་ཆོས་གྲགས་*གཞིག་ཡོད། ཁྱོད་**གཅིག**་ཨེ་ཡོད། I have a Dge bshes chos grags' dictionary. Do you have one?
	ཁྱོས་**ཅང**་མི་བཤད་ནས། རྒྱུན་དུ་ཁྱོད་བཤད་རྒྱོར་དགའ། Will you say anything? Usually you like to talk.	ངས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་གླེང་བཏང་། ཁྱོས་**གཅིག**་ཨེ་གླེང་། Did you mention any? I talked about many things.
	དེ་རིང་ཁྱོས་**ཅང**་ཤེས་ཨེ་ཐལ། Have you learned anything today?	སྨུར་གེར་ཡི་གེ་གཞིག་འབྲི་ན། ཁྱུར་གེར་**གཅིག**་ཨེ་འབྲི། If we write her a letter, shall we write him a letter as well?

1. **ཅང**: ❶In negation, it means *any*, *few*, *much*, or *many*, e.g., ང་ལེགས་སྐྱེས་**ཅང**་མི་དགོས། I do not need any presents. / མུར་གེ་ཞ་ཡས་**ཅང**་མེད། སྐྱིད་གི་མེད། She has few children and so she is not happy. / དེ་**ཅང**་མ་རེད། འདིར་ལྟོས་ར། འདི་**རྫོག་གོ**་ཆི་མོ་གཞིག་ཧྲ་གི་ནང་། That is nothing. Look at this one! This one is so good. / ངས་ཆང་**ཅང**་མ་འཐུངས། རེད་དྲ་ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་མང་ང་འཐུངས་ཐལ། I did not drink very much alcohol but my brother did. ❷It is not used in a positive statement. ❸It is used in negative imperatives, e.g., ཉལ་སའི་ནང་ནས་**ཅང**་མ་ཟ། Do not eat anything in bed!
2. **ཅང་ར** is used in a negative statement, corresponding to *anything*. ངས་དེ་རིང་**ཅང་ར**་མ་སྦྱངས་། I did not study anything today.
3. **གཅིག** is used to avoid repeating a singular noun, equivalent to the English pronoun *one*, e.g., ཁུར་གེར་གློག་ཀླད་གཞིག་ཡོད། ང་ར་**གཅིག**་དགོས། He has a computer. I also need one.
4. **གཅིག་ར** either means *even one* or *anything* in negative statements and questions. གཟའ་འཁོར་འདིའི་ནང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་**གཅིག་ར**་མེད། There is not even a single Tibetan class this week. / ནད་པ་འདི་སྒོ་ཁར་ཐེངས་**གཅིག་ར**་མ་སོང་། This patient did not go out even one single time.

Exercise 13 Two children boast about what they have. Use ཅང, གཅིག, གཅིག་ར, གཞིག, and the demonstrative pronouns དེ, ཚོག, and དེ་ཟོ.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཁྱོད་ངའི་འབྲི་དེབ་འདི་མོ་ཅང་མེད་མོ། ཁ་བ། ད་ང་མེད་ན་ར། ནངས་ཀ་ངས་གཅིག་ཉོ་རྒྱུས། ཁྱོས་ཉོས་ན་འདོད་ན་ར་སྐོར་མོ་མེད་མོ།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ཨ། སྤུང་བོ་ཁྱོད། ཁྱོད་ཆི་གཞིག་ཡོད་ནས། ཁྱོད་ཚང་ང་མའོ་ཐའོ་ཡོད་ནས།

ཞ་ཡས་ཁ་བ རེད་ཚང་ང་མེད་ན་ར། ངའི་ཨ་ཁུ་________ཡོད། ཨ། ཅང་མེད་ཚང་། ཁྱོད་འདྲ་མོ་གཞིག་གིས་རེད་ཚང་ང་ངོ་མཚང་འབྲུ་ནས། དེང་མ་ཁྱོད་ཚང་ང་________མེད་དུས། ངའི་ཨ་ཕ་གིས་རོགས་ཡས་ནོ་བརྗེད་ཨེ་སོང་།

ཞ་ཡས་ཀ་བ དེང་མ་དེང་མ་རེད། དེང་སང་རེད་ཚང་ང་སླུངས་འཁོར་ར་ཡོད། ཁྱོད་ཚང་ང་________མེད་མོ།

ཞ་ཡས་ཁ་བ རེད་ཚང་ང་སླུངས་འཁོར་________མེད་ན་ར། ________སྐོར་མོ་མེད་ནོ་གིས་མིན། ཁྱོས་ལྟོས་ར། འདི་ཚང་མ་རེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་རེད།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ཁྱོད་ཚང་ང་རྒྱུ་ཡོད་ན་ར། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་རིགས་གི་དགུན་ཁ་ལྷམ་གོན་རྒྱུ་______མེད་མོ། ངའི་རྐང་གི་ལྷམ་______ཆི་མོ་རེད།

ཞ་ཡས་ཁ་བ དེར་མཚོན་རྒྱུ་ཆི་གཞིག་ཡོད་གི ངའི་ཨ་མ་གིས་ང་རྒྱ་ལུ་སོ་མ་________ཉོས་ཡོད།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ང་ད་བོ་རྩེད་སྤྱད་མང་ང་ཡོད། ཁྱོད་________མེད་མོ།

ཞ་ཡས་ཁ་བ ངས་ཨ་ཕར་ལྷགས་བྱ་གཞིག་ཉོ་གི་འཛུག་རྒྱུས། ཁྱོའི་ཧ་མ་གིས་________གང་ནས་ཉོ་ཐུབ་རྒྱུས།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ཁྱོས་ངའི་ལག་ནས་དངོས་པོ་________འཕྲོར་སོང་། ཁྱོས་________ང་ད་ཕྱིར་ར་བྱིན།

ཞ་ཡས་ཁ་བ ངས་________མི་སྤྲེར། ཁྱོད་ར་ང་གཉིས་ཀ་གཏོང་ལེན་ན་གཅིག་ར་གཅིག་ཡིན། ཞེ་ལི།

Exercise 14 Infer a conclusion from each statement and say it using ཙང, ཙང་ར, གཞིག, གཅིག, and གཅིག་ར.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་མ་གིས་ནམ་ཡིན་ན་ར་སློབ་སྦྱོང་ཡས། སློབ་མ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་མཁན་གཞིག་ཡིན།

Statements	Conclusion
1. དེ་བ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ཚང་མ་ཁ་དག་ཐལ།	________
2. ནད་པ་སྨན་ཁང་ནང་ནས་འགོར་འགོར་རས་ཁྱིམ་ཚང་སྐྱོང་བར་ཉན་ཐལ།	________
3. ཁྲུར་གེས་མང་ངམ་བཤད། ངོ་མ་གིས་ཁྲུར་གེ་ཁ་རོག་གེར་བསྡད་ཐལ།	________
4. ང་ཐེར་མ་ཡུག་གཞིག་དགོས་གི་ཡོད།	________
5. རྩུ་རྐ་གི་ནང་ན་རྩུ་སྣམ་ཡོད།	________
6. ཁྲུར་གེ་ཉིན་གང་ངོ་བསྡད་བཏང་། ལས་ཀ་ཚང་མ་ད་བོ་བཞག་ཡོད།	________
7. སྨན་པ་གིས་ནད་པ་དེར་བལྟས་བཏང་གཞིག ནད་པ་དེ་བདེ་ཐང་རེད་ཟེར།	________
8. ངའི་ཞེ་ལི་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བསྡད་ནས། ཁྲུར་གེས་ཧ་ར་ངོ་ཤེས་གི་མེད།	________
9. ཨ་མདོ་གི་མཛལ་བ་འདིས་ད་ཐེངས་ཉོ་ཆ་མི་རྒྱུག་ཟེར།	________

Exercise 15 Complete the conversation between a Tibetan father and his son using ཆ་རེ, ཙང, གཅིག་ར, སུ, གཞིག, དེ་ཟོ, ཚང་མ, and དེ. More than one correct choice is possible.

ཞེ་ལི ཨ་ཕ། ང་སློར་མོ་________དགོས་གི ཁྱོས་སློར་མོ་གིས་དཀའ་གི་ཡོད་ན་ར།

ཨ་ཕ ཡང་སློར་མོ། ཁྱོས་ ________གིས་ཆེ་གཞིག་ཡས་རྒྱུས། ཡང་གློག་ཀླད་རྩེ་ཨེ་འདོད།

ཞེ་ལི ངས་རྩེས་རིག་གི་དཔེ་ཆ་________ཉོ་དགོས། དགེ་རྒན་གིས་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མ་གི་རས་________བཀོལ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

ཨ་ཕ ཨ་ཞང་གིས་ཁྱོད་སློར་མོ་མང་ང་བྱིན་ཐལ། ཁྱོས་ ________གང་ང་བཀོལ་བཏང་ནས།

ཞེ་ལི སློར་མོ་________ངས་ཨ་མར་བྱིན་བཏང་། སྨུར་གེས་ཉིན་གྱངས་ང་སློར་མོ་________གི་དོན་ན་ཞོར་ལས་ཡས་ན། ང་སེམས་ན་གི

ཨ་ཕ དོ་ཚིགས་གི་རས། ལོ་དགུ་གི་རིང་ང་། སློབ་ཡོན་ར་དཔེ་རིན་________སྐྱེར་མི་དགོས་ཟེར་གི རེད་དྲ་ཁྱོད་ཟེའི་སློབ་གྲྭར་ཆེ་གཟིག་བྱུང་བཏང་།

ཞི་ལི སྲིད་ཇུས་གི་ཐོག་ནས་དེ་མོ་རེད། རེད་དྲ་དོན་དངོས་གི་ཐོག་ནས་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད། ཨ་ཕ། ད་ཁྱོས་ང་ལ་སྐོར་མོ་________ཁྱིན་ན་ཆེ་མོ་རེད།

ཨ་ཕ ཞི་ལི། ཁྱོད་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་________ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱོས་ལྟོས་ར། ད་ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། སློབ་གྲྭར་འགྲིམས་ཚར་ནི་ར། བྱ་བ་________རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཞི་ལི ངས་སྔོན་ཚད་རེ་བ་________བརྟེན་མ་མྱོང་། རེད་དྲ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུའི་ཧུན་ཚད་ནས། ང་སློན་པ་________མེད།

ཨ་ཕ ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་ཆེ་བོ་གིས་ཁྱིམ་ཚང་གི་རྒྱུ་ཟོག་________བཙོངས་བཏང་། སྐོར་མོ་ཚང་མ་ཁུར་གིས་འཁྱེར་སོང་། ཁྱིམ་ཚང་ང་________བཞག་མེད། དེའི་ཐོག་ག ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་ཆུང་ངོ་གིས་ངེད་ནང་གཉེན་གཉིས་ཀ་________མ་བསམས། ཕོ་རང་གིས་ཐབ་བཟུང་། ཁྱོའི་ཨ་མ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་དཀའ་གི

ཞི་ལི ཨ་ཕ། ཁྱོས་ད་སྟུག་གཏམ་མ་བཤད། ངས་________ཡོས་ཞེས། ཁྱོད་ལོ་དྲུག་ཅུ་ར་ཨ་མ་ལོ་རེ་གསུམ་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ད་བོ་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཅན་གི་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་སྐྱིད་________བརྒྱབ་མ་མྱོང་། རེད་དྲ...།

ཨ་ཕ ངའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་________མེད། ད་ང་སྐོར་མོ་________བསྒྱི་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ཟླ་བ་བཞི་བའི་ནང་ང་སྐོར་མོ་བསྒྱི་རྒྱོ་ངེས་ངེས་དཀའ་ནི་རེད། སྟེ་སྒྱི་སྲུ་ཡིན་ན་ར་ལག་དངུལ་ཞུང་ནི་རེད།

ཞི་ལི ཨ་ཕ། དེས་ན་ངས་ད་ཐེངས་སྐོར་མོ་མི་འཁྱེར། མཚམས་མཚམས་མ་སློབ་གྲྭ་གི་ནང་ན་དཔེ་ཆ་སྙིང་ང་སྐྱེར་རྒྱུ་ཡོད། དཔེ་ཆ་སྙིང་ང་________མེད་བཏང་ན་ད་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མ་ངས་སྐོར་མོ་འཁྱེར། ཁྱོས་བལྟས་ན། ______ཆེ་མོ་རེད།

ཨ་ཕ སློབ་མ་མེད་པོའི་ནང་ན་དཔེ་ཆ་སྙིང་ང་མི་དགོས་ནོ་________ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱོད་བསམ་པ་དེ་མོ་ཡོད་ན་ཧ་གི

ཞི་ལི ཡང་མིན། ཁྱིམ་མཚེས་ཚང་གིས་དེ་རིང་ལས་རོགས་གླ་གི་ཡོད། ང་ལོ་ཆུང་ན་ར། ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་______ལས་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་པ།

ཨ་ཕ ཨོ། ________ངའི་ཡིད་ལ་མ་ཤར། ཉིན་གླ་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁྱོའི་ལག་ག་ལས་ཀ་______ཡོང་ན། ད་ངས་ཡང་སྐོར་མོ་བསྒྱི་མ་དགོས་ནི་རེད།

Exercise 16 A student makes his plan. Put in pronouns and indefinite articles learned in this chapter.

འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་སློབ་མ་མི་རིགས་སོ་སོ་ཡོད། ________ནང་ཞུང་ཞུང་གཟིག་རྒྱུ་ཡིན་ན་ར། ________བོད་རེད། རྒྱ་གི་སློབ་གྲོགས་________གིས་བོད་སྐད་གྲལ་དག་གཟིག་བཤད་གི་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་ཁོ་ཟོ་བོད་གི་སྡེ་བ་ནས་ལག་ཆགས་གཟིག ནངས་ཀ་འཛིན་གྲྭ་འདི་ཚང་མ་སྐྱོ་གསེང་ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད། རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་________སྣ་ཚོད་འཁྱེར་ཡོང་དགོས། དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་________ཚད་ན་མི་ཚོག་ཟེར། ཟ་རྒྱུ་ར་འཐུང་རྒྱུ་གཞུང་ན་ཡོད། ངེད་ཟོས་________ཉོ་མི་དགོས།

ངེད་ཟེ་ནངས་ཀ་ས་ཆ་ཐག་རིང་__________ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། དགེ་རྒན་གིས་ད་པོ་ང་ཛ་མ་ཡིན་ཟེར། འཛོན་གྲྭའི་ནང་ནས་ལོ་ཆེ་______ང་རེད་ཟེར། ངས་སློབ་མ་__________ལས་རོགས་ག་བདམས་བཏང་ང་། རེད་དྲ་__________གཞུག་ནས་ཁོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད་ཟེར། སློབ་གྲོགས་ཞི་མོ་__________གིས་མུར་གེ་ངའི་ལས་རོགས་བཅའ་ཟེར། སློབ་གྲོགས་__________ངེས་ངེས་སྙིང་རྗེ་གཟིག་རེད། ངཛ་མ་བཅའ་ཀྱི་རྒྱུན་དུ་མི་དགའ་ན་ར། ད་ངས་བྱ་བ་__________ལས་ན་འདོད་གི་ཡོད། སྐད་ཆ་མུར་གེས་བཤད་བཤད་__________ད་པོ་ངའི་ནྭ་ལམ་ན་ཡོད་གི ད་ངས་________བསམ་གི་མེད། ཞི་མོ་__________མིན་ད། ནངས་ཀ་རེམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་ན།

ངས་གོན་རྒྱུ་__________་གོན་ནང་__________གོན་ནང་། ང་གོན་རྒྱུ་དཀར་རོ་__________གོན་རྒྱོར་མི་དགའ། རེད་དྲ་མུར་གེས་རྒྱུན་དུ་དཀར་རོ་གོན་གི་ཡོད། ཨོ། ང་ན་ཞིང་འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད་གི ད་པོ་ར་འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད་གི མུར་གེས་དེ་ཤེད་བཤད་ན། ངས་ཆི་གཟིག་ཟེར། འོ། ངས"འཛིན་གྲྭ་ནང་ནས་ལོ་ཆེ་__________ང་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས། ང་གཞུག་ག་བསྡད་ནི་ཡིན།"ཟེར་རྒྱུ་ཡིན།

Noun / adjective / verb + མ + Noun / adjective / verb

This structure commonly expresses such notions as *semi-*, *hybrid* and *almost*.

Between nouns	Between adjectives	Between verbs
རྫོང་འདི་**རོང་མ་འབྲོག**་གི་ས་ཆ་གཞིག་རེད།	ཆུ་འདི་**དྲོ་མ་འཁྱམ**་རེད། འཐུངས་ན་ཁྱིགས་སེ་རེད།	**འགྲོ་མ་འདུག**་མ་ཡས། ད་དགོང་ཁྱོད་འདི་ནས་སྡོད།
This county is an agro-pastoral area.	This water is not hot or cold. It is perfect to drink.	Stay here tonight! Don't dither on leaving or staying!
རྒྱ་ནང་ནས་ལོ་མང་ང་འགོར་ནི་ར། ཁུར་གི་**རྒྱ་མ་བོད**་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།	ངེད་ཚོས་**དལ་མ་མགྱོགས**་ཤེད་རང་རང་གི་བྱ་བ་ལས།	ཨ་མ་**དགའ་མ་དགའ**་ཤེད་ཉལ་གི་བུད་ཐལ།
He became half Chinese after several years in China.	We did our work not quickly, not slowly.	The mother went to bed not so happily.
ར་མ་ར་ལུག་གཉིས་གི་རྒྱུད་པ་**ར་མ་ལུག**་ཟེར་གི་ཡོད།	ཐུག་པ་**ཚ་མ་འཁྱགས**་ཤེད་འཐུངས་ན་ཞིམ།	ཞི་མོ་དེས་**འཐད་མ་འཐད**་ཤེད་བཟའ་ཚང་བསྒྲིགས།
The cross between a goat and a sheep is called *ra ma lug*.	Noodles taste good if one eats them when they are neither hot nor cold.	The girl got married not so willingly.
དེང་སང་ཁང་བ་མང་ང་གཞིག་**ས་མ་རྡོ**་གིས་ལས་ཡོད།	ཞི་ལི་ཨ་ཕ་ར་**མཉམ་མ་མཉམ**་རེད།	ཁྱིམ་མ་**ཐོན་མ་ཐོན**་ན། ཁུར་གེར་ཆག་སྐྱོ་བྱུང་བཏང་།
Nowadays many houses are built partly with stone and partly with dirt.	The boy and his father are almost equally tall.	He had an accident just before he arrived home.

རིན

It means *value* or *price*. When it is combined with a verb in PRT, it expresses *worth doing something*.

Tibetan	English
ཧྲང་ཧེ་རྫོང་གོ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་རེད། དེར་**འགྲོ་རིན**་མེད་གི	Shanghai is a big city. It is not worth going there.
རོགས་དེ་མོར་**གླེང་རིན**་མེད། ཁྱོད་ངའི་དྲིན་ཆེན་ཡིན།	Such a favor is not worth mentioning. I am grateful to you.
དོན་དག་ཆུང་ཆུང་འདི་མོ་གཞིག་གི་དོན་ན་**ཁ་རྗོད་རིན**་མེད།	It is not worth asking for a favor regarding such a small thing.
ལུག་བཞི་བཅུར་**འཚོ་རིན**་མེད། ཡོང་སྒོ་ཅང་མེད།	Herding a flock of forty sheep is not worth the profit.
ཞི་མོ་ཡག་མ་དེར་**དགའ་རིན**་མེད། མུར་གི་དོན་དམ་པས་ཞི་གནག་གཞིག་རེད།	The beautiful girl is not worth loving. She is a truly wicked person.

ཚི + verb + འདི + the same verb + མེད This compound is used to express, in a disapproving tone, *an extreme* (someone does something / something happens).

Tibetan	English
ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་འདིར་**ཚི་ལས་འདི་ལས་མེད།**	The empty-headed man does whatever he likes.
དེང་སང་**ཚི་གོ་འདི་གོ་མེད།** ཞི་མོ་ར་ཞི་མོ་ཁྱིམ་ཚང་བཙའ་གི་ཡོད་ཟེར།	One hears all kinds of things: it is said that women marry women.
ངའི་རྒན་མོར་**ཚི་བཤད་འདི་བཤད་མེད།** དོན་འདི་མུར་གེར་མ་བཤད།	My wife shoots her mouth off. Don't tell anything to her!
དེ་བ་ཚང་ང་**ཚི་ཡོད་འདི་ཡོད་མེད།** ཁྱིམ་ན་སྤྱང་ཀི་ར་གསོ་གི་ཡོད།	That family has everything; even a wolf is raised in their home.
ལྷ་བ་དེར་**ཚི་རིག་འདི་རིག་མེད།** འདྲེ་ར་རིག་ཟེར།	The spirit medium sees everything. It is said that he can even see ghosts.

ལ་ཁད It expresses *something is about to take place soon* when it is used with verbs in PRT, similar to the English word *about*.

Tibetan	English
རེམ། ཐྲངས་འཁོར་**འགྲོ་ལ་ཁད་**ཡོད།	Hurry! The bus is about to leave.
འགྲུལ་བ་ཟོ་**ཐོན་ལ་ཁད་**རེད། ཟ་མ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས་རྒྱུ་རེད།	The guests will come soon. We must prepare food.
ད་ང་ཕྱིར་ར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**འགྲོ་ལ་ཁད་**ཡོད།	Now I am about to go back abroad.
གློག་བརྙན་**སྟོན་ལ་ཁད་**ཡོད། ད་ནང་ང་འགྲོ།	The movie will be shown soon. Let's go in now!
ཞིང་བ་ཟོ་མི་**ཁོམ་ལ་ཁད་**ཡོད། སྟོན་ལས་གིས་གཏུགས་བཏང་།	The farmers are about to get busy, with the impending harvest.

ཡག It means *completely*, *entirely*, or *perfectly* when compounded with verbs.

Tibetan	English
ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་མི་རིགས་མང་ང་སྐད་རིགས་གི་ཐོག་ནས་**འདྲེས་ཡག་**རེད།	Many ethnic groups are linguistically completely integrated in the USA.
ཚིག་འདི་བསྒྱུར་ནོ་**འཕྱུགས་ཡག་**རེད།	This sentence is translated completely wrong.
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་**གྲུབ་ཡག་**ཡིན།	All tasks have been completely finished today.
མྱི་ཚང་མ་ལྟོགས་ཡོད་གི ཟ་མ་ཚང་མ་**ཟོས་ཡག་**རེད།	All people are hungry. All the food is completely gone.
མུར་གེས་གསང་གཏམ་ཚང་མ་ང་ལ་**བཤད་ཡག་**ཡིན།	She told me all (her) secrets entirely.
ལས་ཀ་ཚང་མ་དེ་རིང་**སྒྲུབ་ཡག་**བྱོས།	Please finish all the work today!
ལོ་གཅིག་ག་སྐད་རིགས་གཞིག་**ཤེས་ཡག་**ཡས་མི་ཐུབ།	One cannot become fluent in a language in one year.

མ This morpheme, compounded with verbs in PAT, derives adjectives. The underlined English adjectives are derived approximately in the same way: a <u>copied</u> document; the <u>selected</u> president.

Tibetan	English
དཔེ་ཆ་**ལག་བྲིས་མ**་འདིར་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད།	This hand-written book has a history of 300 years.
ཚིག་མཛོད་འདི་སྐད་ལྔ་**ཤན་སྦྱར་མ**་གཞིག་རེད།	This dictionary contains five different languages in contrast.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་འགོ་བ་**དམངས་བསྐོས་མ**་གཞིག་མ་རེད།	The leader of this country is not publicly selected.
ཡི་གེ་**འཁྱུག་བྲིས་མ**་འདི་བོད་ཡིག་གི་འབྲི་སྲོལ་གཞིག་རེད།	The scribbled letters are a kind of Tibetan calligraphy.
ཟངས་སྐུ་**བླུགས་མ**་གཞིག་ངས་རེག་མ་མྱོང་།	I have never seen a molded brass statue.

རན It is compounded with verbs in PRT to express *the time comes for doing something*.

Tibetan	English
སློབ་གྲྭ་གྲོལ་སོང་། ཞི་ལི་ད་ཁྱིམ་མ་**ཕྱིན་རན**་རེད།	School is over. It is the time for my son to be at home.
ང་ད་བོ་གཉེན་**སྒྲིག་རན**་མེད། ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ཡིན།	I am seventeen years old. It is not the time for me to marry.
དུས་ཚོད་ད་བོ་གསུམ་ཡོད་གི གནམ་གྲུ་ཐང་ང་**འགྲོ་རན**་མེད།	There are still three hours. It is premature for us to go to the airport.
ཁྱོད་ད་བོ་**ཡིད་ཆད་རན**་མེད། ཧུར་རྡུས་ཡས་ན་རེ་བ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	It is too early for you to be disappointed. There is still hope if you try hard.
དུས་ཚོད་གསུམ་གི་གཞུག་ནས། ཁོ་**ཉལ་རན**་འགྲོ།	It will be the time for him to go to bed in three hours.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ།

གོས་བཟོ་ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན།

བཟོ་ཁང	tailor shop	བཟོ་ཁང་འདིའི་བདག་མོ་སྨུར་གེ་རེད།
འགོ་མ	first; initial	ཟོག་གི་འགོ་མ་ལ་ཁར་ཐོན་ཡོད།
བཟོ	to make; to tailor	གར་མཁན་དེས་བྲོ་ལྭ་གཞིག་བཟོ་གི་བཙུག
ཐོག་མ	first one	སྨི་གི་ཐོག་མ་ཨ་ཏྲེ་རི་ཁ་ནས་ཡོང་ཟེར།
རྒྱ་ལྭ	Chinese (style) clothes	དེང་སང་བོད་གིས་ར་རྒྱ་ལྭ་གོན་གི་ཡོད།
རྐང་སྣམ	trousers	རྐང་སྣམ་འདི་ངས་གོན་ན་འཁོབས་ཆེ་སོང་།
ལག་རོགས	assistant	ལག་རོགས་གཞིག་མེད་ན་ངས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
ལུས་ཐོག་ག་འབབ	to fit well (clothes)	སྟོད་ལྭ་འདི་ལུས་ཐོག་ག་མི་འབབ་གི
གྲྭ་ལྭ	monk's clothing	གྲྭ་ལྭ་ཟོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་དམར་སྨུག་ཡིན།
མནབས་བཟའ	high-rank lama's clothing	མནབས་བཟའ་སྙིང་ང་འགོམ་ཡུག་གཏོང་མི་ཉན།
མདོག་ཁ་མོ	bright; colorful	བོད་པ་ལོ་ལོན་ཟོས་གྱོན་རྒྱུ་མདོག་ཁ་མོ་མི་གོན།
ཡག	nice; beautiful	ཡག་ན་སྨི་གི་རྒྱུན་རེད།
གློག་ཆས	electronic products	གློག་ཆས་ཟོ་གོང་བདེ་མོ་རེད།
ལྗང་ཁུ	green	རྩྭ་གི་མདོག་ལྗང་ཁུ་ཡིན་ནང་སྔོན་པོ་རེད།
དཀྲུགས་ཇ	Tibetan butter tea	ཨ་མདོ་ན་དཀྲུགས་ཇ་འཐུང་མཁན་ཉུང་།
དྲ་མ	window	དྲ་མ་ཤེལ་སྒོ་ཡིན་ན་གསལ་མོ་ཡིན།
གསལ་ཡངས	space and brightness	ཁང་པ་གསལ་ཡངས་ཆེ་ན་ཁམས་དྭངས་གི
རྩ་ན	next to; near	བྲག་རྩ་ན་གསོམ་སྟོམ་གཞིག་སྐྱེས་ཡོད།
ཐུག་པ	noodle	ཤ་མེད་ན་ངས་ཐུག་པ་མི་སློལ།
སེར་རོ	yellow	བོད་པ་ཟོས་གོན་རྒྱུ་སེར་རོ་མི་གོན།
ཞིམ་མདོག་ཆེ	seemingly tasty	ཟ་མ་ཞིམ་མདོག་ཆེ། རེད་དྲ་ངས་ཟ་མི་ཉན།
ཁུ་བ	soup	ཁུ་བ་མེད་ནོའི་ཐུག་པ་ང་མི་དགའ།
སྐྱུར	sour	སེལ་ཏོག་འདི་སྐྱུར་གི མངར་མོ་གན་ཟོ་རེད།

ལ་ཉེ་ཅན	capable	ཁྱི་ལ་ཉེ་ཅན་བཏུལ་རྒྱུ་མེད།
སྤོན་ཐོན	developed; active; keen	འགོ་བ་འདི་བསམ་པ་སྤོན་ཐོན་རེད།
ཚ་རེ	several	ངས་ཉིན་རེ་ར་ཐ་མག་ཚ་རེ་འཐེན།
ཏར་ར	over there	ཏར་ར་མ་འགྲོ། འདི་ནས་སྡོད།
གནས་སྤར	to move	ང་ཁང་རྙིང་དེའི་ནང་ནས་གནས་སྤར་བཏང་།
འདབ་ཆགས	birds	འདབ་ཆགས་གི་རིགས་ག་སྲུང་སྐྱོབ་བྱས།
ལྡེབས	platform	བྲག་གི་ལྡེབས་ན་མཆོད་རྟེན་གཞིག་ཡོད།
དུས་ཚད	appointment	རོགས་པ་གཞིག་གིས་ང་ར་དུས་ཚད་ཡས་ཡོད།
ཞབས་བྲོ་རྒྱག	to dance; to perform	ཞབས་བྲོ་རྒྱག་རྒྱུ་མུར་གེའི་ལས་ཀ་རེད།
ལྡེ་མིག	key	ལྡེ་མིག་བོར་སོང་ན་སྒོ་འབྱེད་མི་ཐུབ།
ཁུ་ལུ	soda; soft drink	ཁུ་ལུ་གིས་ང་གཉིད་ཡོང་གི་མི་འདུག
རོས་ཧི	Switzerland	རོས་ཧི་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་། ཕྱུག་པོ་ཡིན།
གཉོམ	weak; humble	ཞ་ཡས་འདི་གཉོམ། གན་བཙན།
ཁེ་བཟང	benefit	ཁེ་བཟང་མེད་ན་ཁུར་གེས་ཚོང་མི་རྒྱག
འབུ་སྲིན	worm and insect	ངའི་ཨ་མ་གིས་འབུ་སྲིན་མི་ཟ།
དམེ་པོ	disgusting	སྐད་ཆ་དམེ་པོ་དེ་མོ་གདན་ནས་བཤད་མི་ཉན།
ངོ་མི་ཚོད	not dare to refuse	ཁུར་གེས་རྒན་མོ་གི་ངོ་མི་ཚོད།
ཞོར་ར	while	སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཞོར་ར། མུར་གེས་སྒྲོར་མོ་བཙལ།
དྲན	to miss	ཞ་ཡས་དྲན་དྲན་ནས་ཨ་མ་སྐྱིད་གི་མེད།
མོ་རྐྱང	single woman	ཁུར་གེའི་ནུ་མོ་ད་པོ་ར་མོ་རྐྱང་རེད།
གཅིག་གཉིས	a couple of	ད་པོ་འགྲུལ་བ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་སོང་མེད།
དོགས་པ་ཟ	to suspect	ཁུར་གེར་ངས་དོགས་པ་ཟ་གི་མེད།
ཅོ་གུར་གཞིག་ག	for a while	ཅོ་གུར་གཞིག་ག་ངའི་ཡིད་ར་ཅང་མ་དྲན།
འདོན་པ	something to chant; scripture	དེ་རིང་གི་ཚོགས་ཐོག་ན་འདོན་པ་མང་།
གཏོར་མ	a religious offering	གཏོར་མ་ལས་རྒྱུར་རིམ་གྲོ་བ་སྲུན་གི་ཡོད།
ཅང་ཡིག	soy sauce	ཅང་ཡིག་མེད་ན་རྒྱ་གི་ཟ་མ་ལས་སྲོལ་མེད།
མཐུན་ས	consensus; accord	སྤྱུན་གཉིས་གི་བར་ན་མཐུན་ས་ཅང་མེད།

རང་དབང	freedom	རང་དབང་མེད་ན་བཙོན་མ་རེད།
མ་གཏོགས	except	མྱི་གཅིག་མ་གཏོགས་ཚང་མ་ཡོང་ཡོད།

དཔེ་ཆ་གསེར་བྲིས་མ་དང་དངུལ་བྲིས་མ།

བྲིས་མ	written	དཔེ་ཆ་འདི་བྲིས་མ་གཞིག་རེད།
གཡོན་མ	left one	དཔེ་ཆ་གཡོན་མ་གསེར་བྲིས་རེད།
གཅིག་གོ་ཇོག་གོ	the other one	འདི་མི་དགོས། གཅིག་གོ་ཇོག་གོ་དགོས།
སྣ་རིང	long horizontally	དཔེ་ཆ་མང་ཆེ་ཤོས་སྣ་རིང་མིན།
ཉར་ཚགས	maintenance	ཡིག་ཆ་མང་ན་ཉར་ཚགས་ཡས་ཀྱི་དཀའ།
མཚལ	cinnabar	མཚལ་གིས་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ཡག
སྣག་ཚ	ink	སྣག་ཚ་གིས་ཁྱུར་གེའི་གོན་རྒྱུ་བཟྡད་བཏང་།
སྤོང་ཤུན	bark	སྤོང་ཤུན་གིས་ཤོག་གུ་བཟོ་ཐུབ།
བམ་པོ	volume	རྩོམ་པ་པོ་འདིས་དཔེ་ཆ་བམ་པོ་བདུན་བརྩམས།
གླེགས་ཤིང	wood cover plates	དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་ང་གླེགས་ཤིང་དགོས།
ཆ་ནས	in respect to; with regard to	རྒྱུ་སྒྱུས་གི་ཆ་ནས་པར་ཆས་འདི་ཧྲ།
དོན་ཆེ	meaning; significant	དེ་རིང་བྱ་བ་གྲུབ་ནོ་དོན་ཆེ།
འབོར་གྲངས	amount; number	འབོར་གྲངས་གལ་མི་ཆེ། རྒྱུ་སྒྱུས་གལ་ཆེ།
རིག་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ	encyclopedia	CD འདི་རིག་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ་གཞིག་རེད།
དཔར་ལས	publishing	རིག་གནས་རྒྱུས་ན་དཔར་ལས་ཞོར་ར་དར།
སྣེ་ལེན་ཡས	to treat; to host	སྣེ་ལེན་ཡས་མཁན་ད་བོ་ཐོན་མེད།
གཅེས་པ	beloved; favorite	ཞི་མོ་འདི་ཁོ་ཚང་གི་ཞ་ཡས་གཅེས་པ་ཡིན།
འདང་ཅན	beloved	སློབ་མ་འདང་ཅན་པོ་དེ་རིང་མ་ཐོན་ཐལ།
རབ་ཡིན་ན	as the best	རབ་ཡིན་ན་ངེད་ཚོ་མཉམ་པས་འགྲོ།
ཙན་དན	sandalwood	ཙན་དན་ཤིང་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཡིན།
མའོ་ཐའོ	motorcycle	མའོ་ཐའོ་ཞོན་ན་ཉེན་ཁ་ཧོང་གིས་ཆེ།
ངོ་མཚང་འབྲུ	to insult; to taunt	མྱི་གཉོམ་ཆུང་ང་ངོ་མཚང་མ་འབྲུ།
ཐེར་མ	cloth made of wool	བླ་མ་དེས་རྒྱུན་དུ་ཐེར་མ་གོན་གི་ཡོད།

ཨ་ཞང	father-in-law; maternal uncle	ཨ་ཞང་གིས་ང་དུས་ཚོད་གཟིག་ཉོས།
ཐབ་བཟུང	to set up a family	ཞི་ལི་ཆུང་ངོ་གིས་ར་ཐབ་བཟུང་ཡོད།
སྡུག་གཏམ	one's woes; grievances	སྡུག་གཏམ་མ་བཤད། ངས་ཉན་ན་མི་འདོད།
ལག་དངུལ	cash	ལག་དངུལ་མེད་ན་འདི་ན་ཚོང་མེད།
བཅའ་དག	fluent; neat	རྒྱ་མོ་འདིས་བོད་སྐད་བཅའ་དག་བཤད་གི་ཡོད།
གཞུང་ན་ཡོད	to be publicly owned	གྲུང་གོ་ནས་ས་ཞིང་ད་བོ་གཞུང་ན་ཡོད།

སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Cases of Conditional Words: ན
- Adverbial Contrast Clauses: ན་ར; ཡིན་ན་ར; རེད་དྲ; ན་གི་ར
- Adverbial Clauses (reason and purposive): ནོ་གིས; རྐྱེན་གིས; ཆེད་ར; དོན་ན
- Adverbial Time Clauses: དུས;
- Conjunctions: གང་ལྷར་ན་ར; དེ་མིན་ན; དེས་མི་ཚད ; ནོས་མི་ཚད...ར; ཡང་མིན་ད; ཡང་མིན་ད...ཡང་མིན་ད ; ར...ར; དེའི་ཐོག་ག་གི་རས; གི་བཟུང་; གི་རིང་ང; སྐབས་བ; ཞོར་ར; རེག་གེར; སྔོན་ན; སྔོན་ནས; ནི་ར

Two characters of the religious drama *Mgon po rdo rje*, Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

གླིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་ངོ་སྤྲོད།

གླིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་ཟེར་ནོ་སྙན་ངག་གི་ངག་ཐོག་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་གཞིག་རེད། དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་འདིར་ལོ་ངོ་སྟོང་གི་ཡན་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད། དེང་སང་ཡིན་**ན་ར**། སྒྲུང་མཁན་བརྒྱ་ལྷག་གཞིག་གིས་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་བཤད་གི་ཡོད་**ནོ་གིས**། སྙན་ངག་གི་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་གསོན་པོ་གཞིག་ག་བརྩི་གི་ཡོད། ངག་རྒྱུན་གི་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཚང་མ་འཚག་**ན**། བམ་པོ་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ་ལོངས་གི་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་འདིས་གཙོ་བོར་གླིང་གི་རྒྱལ་པོ་དཔའ་རྒོད་གེ་སར་གི་གནས་ཚུལ་བཀོད་ཡོད།

གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་བྲུང་**གི་རབས**་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་ནོ་སྒྲུང་མཁན་རིགས་གེའི་**དབང་གིས**་རེད། བཤད་སྲོལ་ལྟར་ན། རྨི་ལམ་ཡ་མཚན་གཞིག་གི་**གཞུག་ནས**། སྒྲུང་མཁན་རིགས་གེ་སྒྲུང་བཤད་མཁན་ན་ཉན་འགྲོ་ཞེར། གཉིད་སད་ནི་ར། ཁོ་ཚོ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་བཤད་རྒྱུའི་དྲན་པ་འཐོབ་འགྲོ་ཞེར། ཁོ་ཚོས་དུས་ཚོད་ཆ་རེ་གི་ནང་ང་མགོ་ནས་མཇུག་**བར་ར**་གེ་སར་གི་སྒྲུང་ཆ་ཚང་ང་བཤད་ཐུབ། སྒྲུང་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཞན་ས་འབྲོག་ས་ནས་རེད།༡༩༥༩ལོར་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་**མ་བཙུགས་གོང**། ཁོ་ཚོས་སྒྲུང་བཤད་རས་མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས། ལ་ལུང་འགྲིམས། མཚམས་མཚམས་མ་བོད་གི་མཐལ་བ་ཚོའི་མཉམ་པས་མཐལ་སྐོར་ར་འགྲོ་**ཞོར**་སྒྲུང་བཤད་ནི་རེད། སྒྲུང་མཁན་ཡིག་ངོ་མི་ཆོད་ནོ་འདི་རིགས་གིས་ཡིག་འབྲུ་ས་ཡ་བྲི་བ་ཤེད་ཡིད་ར་ཆེ་གཞིག་ཤེད་བཟུང་ནང་། ལོ་རྒྱུས་ངག་ཐོག་ནས་འཛིན་སྲོལ་འདི་ནང་སྐོར་སུ་གནའ་བོའི་བོན་གི་ས་ཆ་ནས་དར་ཁྱབ་ཆེ་**ནོ་གིས**། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་འདིར་བོན་ཆོས་གི་བག་ཆགས་གཏིང་ཟབ་མོ་གཞིག་ཐེབས་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད།

ངག་རྒྱུན་གཞིག་ཡིན་**ནོ་གིས**། གེ་སར་གི་སྒྲུང་རེ་རེ་བཤད་སྲོལ་ར་མི་འདྲ། ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་འགོར་**ན་ར**། གནའ་དེང་མ་གི་བཤད་སྲོལ་ར་དེང་སང་གི་བཤད་སྲོལ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་མིན་**ན་ར**། ཕན་ཚུན་གི་བར་ན་འདྲ་ས་ཆེ་གཞིག་ཡོད། སྒྲུང་དཔེ་ཤིང་དཔར་མ་ཨ་ཧྲུ་གིས་སྔ་མ་བོ་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༦ལོར་ཆིན་རྒྱལ་རབས་གི་གོང་མ་ཁང་ཞི་གིས་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ་བས་བཏོན། ད་ཡོད་གི་སྒྲུང་རྩོམ་རིགས་གེས་སྒྲུང་རྩོམ་སྟོན་ན་ཡོད་ནོ་གཞིར་བཟུང་ཡོད་ན་ཐང་**ན་ར**། དེ་རིགས་གེ་ཚང་མ་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པ་གི་**གཞུག་ནས**་རེད། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་བའི་**མཇུག་ནས**་ཉི་ཤུ་བའི་**སྟོད་ར**་ཤིང་དཔར་འདེབས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེ་ཤེད་དར་སོང་།

གེ་སར་གི་སྒྲུང་བོད་ནས་**མིན་ད**་ད་བོ་སོག་པོ་ན་ར་དར་ཁྱབ་ཆེ། ནུབ་ནས་རྒྱ་མཚོ་ནང་མ་ (Caspian Sea)གི་ཁ་ཁོར་ར་ཁྱབ་ཡོད། འབྲུག་གི་རྒྱལ་པོ་གཉིས་པ་གིས་ར་གེ་སར་སྒྲུང་བཤད་མཁན་གཞིག་རྒྱུན་དུ་བསྐྱངས་ཡོད་ཞེར། སྒྲུང་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་ནོ་ཚང་མ་ཕྱོགས་གཅིག་ག་བསྡུས་**ན**། སྒྲུང་འདི་འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་གི་བརྩམས་སྒྲུང་ཨ་ཧྲུ་གིས་རིང་བོ་ཡིན་ན་ཐང་ཞེར་གི་ཡོད།

ཡིན་ན་ར། སྒྲུང་གི་ནང་ནས་སྒྲུང་བྲུང་ས་ར་བྲུང་དུས་ཤེས་ཀྱི་དཀའ་མོ་རེད། གནའ་དེང་མ་གི་གླིང་གི་ས་ཆ་ཡིན་ཞེར་ས་ཆ་ཅིག་ཡོད་གི་ དེ་ཚོའི་ནང་ནས། བོད་གི་མཁས་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་སྡེ་དགེ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་འཁྲུངས་ས་ཡིན་ཤས་ཆེ་བསམ་གི་ཡོད། ས་ཆ་འདི་ངག་རྒྱུན་གི་རྒྱལ་

ཕྲན་གླིང་ཚང་གི་ས་ཁོངས་ན་ཡོད་**ཉོས་མི་ཚད།** དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པའི་ནང་ང་མདོ་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྲན་ཆེ་གཞིག་ར་ཡིན། ཞོར་གྱིས་ཅིག་བཤད་ན། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་བླ་རི་མགོ་ལོག་ཁུལ་གི་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་ཟེར།

17.1 --Adverbial clauses

Adverbial Conjunction	Tibetan	English	Type of clause
ན	ཆ་རྐྱེན་ཡོད་**ན།** བོད་ར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུས།	(I) will travel to Tibet if I have the financial wherewithal.	Conditional
	ངའི་རྒན་མོ་ར་ཞི་ལི་ངའི་མཉམ་པས་ཡོད་**རྒྱུ་ན།**	If only my wife and son were with me!	
	སྡུག་མ་རིག་**ན**་སྐྱིད་མི་ཤེས།	One would not feel happy if he has not experienced hardship.	
ནོ་གིས	ཁུར་གེ་ལོ་ཆུང་**ནོ་གིས།** ཆང་འཐུང་མི་ཉན།	He should not drink because he is young.	reason
	ལོ་དུ་མང་ང་ཤ་མ་ཟོས་**ནོ་གིས།** ཁུར་གིས་ཤ་དྲན་གི་མེད།	He does not miss meat any more since he has not eaten meat for many years.	
	མུར་གེ་དྲང་**ནོ་གིས།** མུར་གེར་གསང་བ་མེད།	She has no secrets because she is so straight-forward.	
མ...གོང	ངས་བྱ་བ་**མ**་ལས་**གོང**་ཚགས་པར་ཀློག་གི་ཡོད།	I read the newspaper before starting work.	Temporal
	འདང་**མ**་བརྒྱབ་**གོང**་ཐག་གཅོད་མ་ཡས།	Do not make decisions before thinking it over!	
	ང་འདིར་**མ**་ཡོང་**གོང**་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་མ་མྱོང་།	I had never been abroad before I came here.	
genitive case + **ཆེད་ར**	སྨན་བཅོས་ཡས་**རྒྱུའི་ཆེད་ར་ཁོ**་སྨན་ཁང་ང་བསྐྱལ།	He was sent to a hospital to get treated.	Purposive
	བུ་**གི་ཆེད་ར།** མུར་གེས་གཏམ་སྙན་མང་ང་བཤད།	She said a lot of good things about her son.	
	ང་རེམ་མ་ཐོན་**རྒྱུའི་ཆེད་ར**་འཕུར་རས་སོང་།	I flew so as to arrive quickly.	
ན་ར	ཁུར་གེ་བོད་ཡིན་**ན་ར**་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།	He speaks Chinese although he is Tibetan.	contrast
	བྱ་བ་ཚོགས་ཆེ་**ན་ར།** ཁུར་གེ་དཔའ་ཞུམ་གི་མེད།	He is not foiled although his job is very difficult.	
	ཕན་ཚུན་ན་ཐག་**ཉེ་ན་ར།** ཁོ་ཟོ་བབ་གིས་ཐུག་གི་མེད།	They live close to each other, but they do not see each other at all.	

Notes-1

1. An adverbial clause is usually put before a main clause. An adverbial clause is put after the main clause only when one wants to emphasize it, e.g., ཁུར་གེ་སྙིང་མ་རྗེ། **མི་ངན་གཞིག་ཡིན་ན་ར།** Be kind to him even though he is a bad person.
2. Pronouns may be omitted in main clauses if they are already mentioned in the adverbial clause, e.g., **ཁུར་གེ་བོད་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས**་ནང་བསྟན་པ་གཞིག་ར་ཡིན། He is a Tibetan and thus a Buddhist as well.

Exercise 1 Rewrite each statement with an adverbial clause.

དཔེར་བརྗོད། རྒྱལ་ནང་ཚད་པ་ཆེ། ང་མི་འགྲོ། རྒྱལ་ནང་ཚད་པ་ཆེ་ནོ་གིས་ང་མི་འགྲོ།

Conditional clause

1. ཆར་པ་འབབ་རྒྱུ་རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཁྱིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། ________________
2. ངས་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་དེ་ད་བོ་མི་ཁྱུག ངས་སྒོར་མོ་གསོག་དགོས། ________________
3. ཁྱོད་རྩེ་གི་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ད་ངས་ཁྱོད་ཀ་ར་མི་ཉོ། ________________

Contrast clause

1. སྨུར་གེ་བོད་ཡིན། སྨུར་གེའི་ཀད་པོ་རྒྱ་གཟིག་ཡིན། ________________
2. སྒྲོལ་མ་ཆ་རྐྱེན་གིས་མི་འདང་། སྨུར་གེའི་ཕྲང་མོ་ཆ་རྐྱེན་གིས་འདང་ཐལ། ________________
3. སྤྱན་ཡ་གཉིས་ཀ་རྫོང་གིས་རིག་གི ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་མ་རེད། ________________

Purposive clause

1. ཀྲན་མོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཅན་པོ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཚ་བོར་ལྷ་གི་སོང་སྡོང་། ________________
2. ཆོས་སློབ་གིས་ཕྲུབ་ཉོས་ཐལ། སྨུར་གེས་དགོང་ཇ་བསྐོལ་རྒྱུ་རེད། ________________
3. ང་འགྲུལ་བ་གཟིག་ལེན་གི་གནམ་གྲུ་ཐང་ང་འགྲོ་དགོས། ________________

Reason clause

1. སྨུར་གེས་བྱ་བ་བསྐྱུར་བཏང་། བྱ་བ་དཀའ་སོང་གཟིག ________________
2. ངས་བཟའ་མི་ཟོ་དྲན་གི གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་ང་ལྷ་གི་འགྲོ་རྒྱུས། ________________
3. སྟོད་ཉི་མ་ལྷ་ས་གནས་མཆོག་ཡིན། བོད་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ། ________________

Temporal clause

1. སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་ཐལ། རེད་དྲ་ད་བོ་དུས་ཚོད་ཐོན་མེད། ________________
2. ཁྱིས་འདང་ཞིབ་མོ་ཤེད་རྒྱོབས། ཐག་གཅོད་རྒྱོར་མ་བྲེལ། ________________
3. ངས་དགོང་གྲངས་ང་ཁ་ནང་འབྲུད། དེ་ནས་ཉལ་གི་འགྲོ། ________________

17.2 --Temporal clause

Temporal terms	Tibetan	English	Equi-valent
དུས	གེ་སར་སྐྱེས་**དུས**། ཁོ་ཚང་ཁྱིམ་ཚང་མེད་པོ་གཟིག་ཡིན།	When he was born, Gesar's family was poor.	when
	ང་ཐོན་དུས། མེ་འཁོར་བུད་སོང་གཟིག	The train had left when I arrived.	
Genitive case + **རས / ནས་བཟུང**	ངས་ལོ་བཅོ་ལྔ་གི་ཐོག་**གི་རས**་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས།	I have studied English since I was fifteen years old.	since
	དུས་རབས་དགུ་བ་ནས་བཟུང་བོད་ཉམས་སོང་།	The Tibetan Empire began falling after the 8th century.	

མ ... གོང	ང་དགེ་རྒན་གཅིག་**མ**་ཡིན་**གོང**་ཞིང་པ་གཞིག་ཡིན།	I was a farmer before becoming a teacher.	before
	ཞི་ལི། ལས་བྱ་**མ**་ཚར་**གོང**་རྩེ་གི་མ་འགྲོ།	Son! Don't go playing before you finish your homework!	
Genitive case + **རིང་ང**	གེ་སར་**གྱི་རིང་ང**། ཁུར་གེས་དམག་འཁྲུག་བརྒྱབ།	Gesar was at war his entire life.	in; during; for
	སྨི་ཐོག་གཉིས་**གྱི་རིང་ང**། ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་ཀ་མ་འགྲིག	The two families had a dispute for two generations.	
Genitive case + **སྐབས་བ**	སློབ་ཁྲིད་**གི་སྐབས་བ**་ཁ་བརྡ་མ་ཡས།	Do not talk during class!	during; when
	གནམ་འབབ་ནོའི་**སྐབས་བ**་སྒོར་མ་འགྲོ།	Do not go out when it is raining!	
ཞོར་ར	ཟ་མ་ཟ་**ཞོར་ར**། ངས་ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཉན།	I'm not allowed to talk while having food.	while
	ཁྱོད་འགྲོ་**ཞོར་ར**། ཁྱིམ་ཕྱགས་འདི་འཁྱེར་པ།	Please take away this garbage while leaving!	
རེག་གེར	ངས་ལོ་གསུམ་མ་འབུད་**རེག་གེར**་སྐད་ཆ་མི་ཤེས་ཟེར།	It is said that I did not speak until I was three.	until
	ཟ་མ་མང་**རེག་གེར**་མ་ཟ།	Do not continue to eat until becoming too full!	
Genitive case +**སྔོན་ན**; Genitive case + **སྔོན་ནས**	ལོ་སུམ་ཅུ་**གི་སྔོན་ན**་ཕ་ཡུལ་ན་གློག་མེད།	There was no electricity in my hometown thirty years ago.	ago
	ཁུར་གེ་དུས་ཚོད་གསུམ་**གྱི་སྔོན་ནས**་བུད་ཐལ།	He left three hours ago.	
Genitive case + **གཞུག་ནས**	དུས་ཚོད་བདུན་པ་**གི་གཞུག་ནས**་ང་ལས་ཤག་ནས་མི་འདུག	I do not stay in my office after seven o'clock.	after; in
	ཉིན་མ་གསུམ་**གྱི་གཞུག་ནས**་ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།	I will go traveling in three days.	
ནེ་ར / སྟང་གིས	ང་ཐོན་**ནེ་ར**་ཁ་པར་གཞིག་ཐོན་བཏང་།	Someone phoned me as soon as I arrived.	as soon as
	ཞི་ལི་གིས་ཁྱིམ་མ་ཐོན་**སྟང་གིས**་ཟ་མ་ཟ་འགོ་བཙུགས།	My son started to eat as soon as he came back home.	

Notes-2

1. **གི་རས / ནས་བཟུང**: They both mean *since* or *from* (ablative), e.g., ད་ནངས་གི་རས / ད་ནངས་ནས་བཟུང་ངས་ཅང་ར་མ་ཟོས། I have eaten nothing since this morning. / འདི་གི་རས / འདི་ནས་བཟུང་ང་འདུག་ས་ཐག་རིང་། My place is far from here.
2. **མ...གོང**: In such temporal clauses, the verb is always in PAT.
3. Genitive case + **སྐབས་བ**: A genitive case marker is put before the temporal term, e.g., ཁྱོད་ཡོང་ནོའི་སྐབས་བ་ང་བོད་ན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། I won't be in Tibet when you come.
4. **Genitive case + རིང་ང**: It indicates a lingering period of time, e.g., ངས་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་འདི་ལོ་བརྒྱད་གི་རིང་ང་བཀོལ་བཏང་། I have used this watch for ten years.

Exercise 2 Complete the paragraphs with temporal conjunctions and, if necessary, genitive case markers.

ད་ང་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་འགོར་གི་ཡོད། ང་བོད་ར་ཡོང་__________བོད་སྐད་ཧ་ལ་ཤེད་སྦྱངས། ཕྱི་རྒྱལ་གི་མི་མང་ང་གཞིག་གིས། ཁྱོད་བོད་ནས་ད་__________ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་ག་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། ང་རང་གིས་ལོ་བདུན་ཅུར་འབུད་__________ཕྱིར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་མིན་འདོད་གི་ཡོད།

ལོ་ཉི་ཤུ་གི་__________། ང་ར་ངའི་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་བོད་གི་ས་ཆར་ལྷ་སྐོར་ར་ཡོང་ཡས་ཟླ་བ་གསུམ་མ་བསྡད། དེའི་__________། ཞེད་གཉིས་ཀ་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ག་སོང་། མི་མང་ང་ཐུག སྐབས་དེར་ང་བོད་ར་ཡོང་__________། བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང་ནས་ཡུལ་སྐོར་ཡས། ང་བོད་ར་__________ཡོང་__________། ངས་བོད་གི་སྐོར་ནས་གོ་ནོ་ཤེས་ནོ་ཚང་མ་གློག་བརྙན་ར་དཔེ་ཆ་བརྒྱུད་རས་ཤེས་ནི་རེད། ངའི་སློབ་འབྲིང་གི་སློབ་གྲོགས་གཞིག་བོད་ནས་ཡོང་__________། ཁུར་གེ་ད་བོ་ལོ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་གི་ནང་ང་བོད་ར་ཐེངས་གཅིག་རེ་འགྲོ་གི་ཡོད། ཁུར་གེས་ང་བོད་གི་རྒྱུ་མཚན་མང་ང་བཤད་མྱོང་། དེ་__________། ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ་འདོད་ཆེ་ཐལ། རེད་དྲ་ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ང་འགྲོ་གི་མ་བཅུག ཕོ་གཉིས་ཀས་བལྟས་ན། མཐོ་འབྲིང་མཐར་__________ཕྱིན་__________། ང་བོད་ར་སོང་ན་མི་འགྲིག་ཟེར། རེད་དྲ་ང་བོད་ར་འགྲོ་འདོད་བབ་གིས་འགོག་མ་ཐུབ། ཉིན་མ་གཞིག་ག་ངའི་ཨ་ཕ་གིས་དབྱུར་གནང་__________བོད་ར་འགྲོ་ཟེར། བོད་ར་ཐོན་__________། ངས་བོད་རྫོག་གོ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་བསམམས། ཡུལ་སྐོར་ཐེངས་དེའི་__________། ང་ཡང་ཕྱིར་ར་ཨ་མེ་རི་ཁར་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་འགྲོ་འདོད་སྐྱེས། ཟླ་བ་གསུམ་__________། ངས་བོད་ནས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་དངོས་བོ་ར། ཟ་མ། རང་གི་རོགས་པ་མང་ང་གཞིག་དྲན་སོང་།

དེ་ཡིན་ན་ར། ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་__________ང་ཕྱིར་ར་བོད་ར་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་གི་ཡོང་། ངས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་__________ཨ་མདོའི་བོད་སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་ཧ་ཞེན་གིས་སྦྱངས། དེང་ཐོག་གི་ལོ་གསུམ་བཞི་གཞིག་__________། ང་ཕྱི་གླིང་བ་གཅིག་ག་ར་ཐུག་མ་མྱོང་། གཞུག་ནས་ང་རང་གི་སློབ་མ་གང་མང་གཞིག་ངའི་ཤག་པོར་ཉན་སོང་། ཞིབ་འཇུག་གི་ཞོར་ར། ངས་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་གི་ལས་གཞི་མང་ང་གཞིག་ག་རྩ་འཛུགས་མང་ང་གཞིག་ནས་སྐོར་མོ་བསླངས། ལོ་དྲུག་__________། དབྱིན་ཡིག་སློབ་སྦྱོང་གི་དངོས་གཞིའི་འཛིན་གྲྭ་བཙུགས། ད་__________ངས་བོད་གི་སློབ་མ་ལྔ་བརྒྱ་དྲུག་བརྒྱ་གཞིག་གསོ་སྐྱོང་ཡས་ཡོད། ངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་འཚོ་བར་རོལ་གི་མེད་ན་ར། འཚོ་བ་དོན་སྙིང་ཅན་གཞིག་ག་རོལ་གི་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད།

ངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཟ་མ་དྲན་__________། ང་ད་བར་གི་འདུག་ས་ཟི་ལིང་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཟ་མ་ར་ཟ་རྒྱུ་ཡོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད་ནོ་ད་ཟི་ལིང་ནས་ར་ཉོ་ཐུབ་གི་ཟེར་ན་ཆོག་ཆོག་རེད། ང་གྲུང་གོ་གི་བོད་གི་ས་ཆ་ར་རྒྱ་གི་ས་ཆ་ནས་བསྡད་ནོའི་__________། ང་རང་གེ་ར་བོད་གཞིག་ག་ཉན་གི་ཡོད། མཚམས་མཚམས་མ་ང་འདི་ནས་ཤི་__________བསྡད་ན་འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 3 Complete the statements with temporal conjunctions. There may be more than one correct answers.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་རེག་གེར་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས་མ་མྱོང་།

1. དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པ་________མིའི་རིགས་གིས་ད་བོ་ལྷུགས་བྱ་མི་ཤེས།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ཨ་ཏུ་གིས་སྟོབས་འབྱོར་ཅན་པོ་མིན། འཛམ་གླིང་འཁྲུག་ཆེན་གཉིས་པ་________།
3. སྲུའུ་ལེན་________ཕྱིར་________། ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་སྲུའུ་ལེན་གཉིས་ཀ་དམག་དོན་གྱི་ཕོག་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་དོ་ཡ་རེད།
4. དུས་རབས་བདུན་པ་________། ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་བོད་ཆེན་པོ་དར་འགོ་བཙུགས།
5. ཐང་རྒྱལ་རབས་སྟོབས་འབྱོར་ཆེ་____། བོད་སྟོབས་ཤུགས་ར་ཆེ་ཤེད་རྒྱས་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་ཞོར་ར་འཁྲུག་ཞོར་རེད།
6. སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་བོད་ཆེན་པོ་གི་བཙན་པོ་གཟིགས་ཡིན། ཁྲུར་གེའི་________། བོད་ཆེན་པོ་གཅིག་གྱུར་ཡོང་།
7. རྒྱ་གར་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཉམས་གི་ཡོད་________། བོད་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀ་རྟ་བ་རྒྱས།
8. རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མ་______བོད་གི་ས་ཆ་ཚང་མ་སིལ་བུར་ཕྱིར་སོང་། དུས་རབས་མང་ང་________ར་འཐོར་གིས་གཅིག་གྱུར་མ་ཡོང་།
9. ཨ་མདོ་ནས་ཙོང་ཁ་རྒྱལ་པོ་དར་________། བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ད་བོ་རང་རང་གི་ས་ན་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།
10. བོད་ཆེན་པོ་________། བོད་ར་སླན་ར་ཡི་གེ་དར་འགོ་བཙུགས། བོད་ཡིག་གི་སློལ་གཏོད་མཁན་ཐོན་མི་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད།

Exercise 4 Rewrite each statement with temporal conjunctions. There may be more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། ཁྲུར་གེས་དམར་ཟས་ཟ་གི་མེད། ཁྲུར་གེས་ལོ་བདུན་ན་དམར་ཟས་མ་ཟོས།

ཁྲུར་གེས་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་གི་རས་དམར་ཟས་ཟ་གི་མེད།

Original sentences	With temporal conjunctions
1. མུར་གེས་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་བོད་ཡིག་སྦྱངས། ད་བོ་ར་སྦྱོང་གི་ཡོད།	________
2. ང་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་སོང་། ངས་ལོ་གསུམ་མ་ལུག་ཤ་མ་ཟོས།	________
3. ངས་རྒྱལ་ཁབ་གི་བྱ་བ་ར་ལས་གི་ཡོད། ཞོར་ལས་ར་ཡས་གི་ཡོད།	________
4. ཁོ་ཟོ་ས་ཆ་འདི་ནས་འདུག་འདོད་གི་མེད། ད་ལོ་གཅིག་ཏག་ཏག་འདུག་རྒྱུ་རེད།	________
5. ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ་མ་བདེ། སྐུག་གཏམ་འདི་ཁྲུར་གེས་ཐོན་ནི་ར་ད་ཤེས།	________
6. ཞི་ལི་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སྐྱེས། སྐབས་དེར་ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད།	________
7. ཁང་བ་འདི་གཙང་མ་མ་རེད། ཉིན་མ་བདུན་ན་བཅའ་དག་མ་བཅོས།	________
8. དོན་གྲུབ་རྒྱལ་ལོ་ཆུང་ཤེད་ཤི་སོང་།	________
9. མུར་གེ་རྒྱུན་དུ་སྤྱི་སྲུད་ཐུང་། ཤད་པོ་གིས་དུ་སྐད་འཚོར་གི་ཡོད།	________

10. ངས་རླངས་འཁོར་འདི་ལོ་བདུན་ན་བཀོལ་སོང་། ད་བོ་ར་སྐྱོན་གཅིག་ར་མེད། ____________________

11. དངོས་པོ་ཨ་ཧྲ་བོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཧྲ་གི འཆག་རྒྱུ་འཛིག་རྒྱུ་མེད། ____________________

12. ཁྱོད་ཕ་ཡུའུ་བ་ནམ་འགྲོ། ཁྱོད་འགྲོ་ན་ང་ཁ་པར་གཟིག་ཐོངས། ____________________

Text Two: *adverbial clause*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག**

གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་གླེང་ན། སྤྱིར་བཏང་གིས་འཁྲུངས་སྐོར་འགོ་མ་རེད། དེའི་ནང་འཛིག་རྟེན་ཆགས་སྲོལ་ར་བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་གཞིག་བཤད་**ནི་ར**། ཆོས་རྒྱལ་གསུམ་**གི་རིང་ང**(དུས་རབས་བདུན་པ་**གི་རབས**བརྒྱད་པ་**གི་བར**)། བོད་གི་མགོ་ནག་མི་ཀླུ་ཀློ་གི་རས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་བཀུགས་སྲོལ། ནང་སྐོར་སུ་ཨོ་རྒྱན་པད་མ་འབྱུང་གནས་གིས་བསྟན་མ་བཙུ་གཉིས་དམ་མ་བདགས་སྲོལ་གླེང་ཡོད། དེ་ནས་ད་བོད་གི་བདུད་ཚང་མ་ཆམ་མ་ཕབ་ནོ། བོད་གི་ས་ཆ་སིལ་བུར་ཐོར་ནོ་གླེང་ཡོད།

འགྲོ་བ་མི་བདེ་ལ་འགོད་རྒྱུའི་**ཆེད་ར**བདུད་རིགས་གི་ཡུལ་ཁམས་ཚང་མ་དབང་ང་སྡུད་རྒྱུའི་**ཆེད་ར**། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་ར་ཚངས་པ་དཀར་པོ། མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མ། ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་མང་ང། ཨ་ནེ་གོང་མ་རྒྱལ་མོ། སློབ་དཔོན་པད་མ་འབྱུང་གནས་རིགས་གེ་སེམས་མཐུན་ནས། ལྷ་ཡུལ་ནས་དཔའ་བོ་གཞིག་མི་ཡུལ་ར་མངགས་རྒྱུ་ཐག་གཅོད་ཡས། ལྷ་ཆེན་ཚངས་པ་དཀར་པོ་གི་བུ་ཐ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་བདམས་**ནི་ར**། ཁྱུར་གེ་དེང་ཐོག་མི་ཡུལ་ར་ཡོང་རྒྱུར་མ་འཐད། རེད་དྲ། གཞུག་ནས་འཐད་པ་བྱུང་སོང་ཟེར། འདི་ཤེད། བུ་ཐ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་ཨ་མ་འབྲོག་བཟའ་གི་ཁྲིམ་ནས་གླིང་ནས་སྐྱེས། ལྷ་ར་ལྷ་མོ་རིགས་གེས་ཁྱུར་གེ་བར་སྣང་ནས་སྐྱེལ་མ་ཡས། ཁྱུར་གེ་སྐྱེས་ས་སྒྲུང་མང་ང་གཞིག་གི་ནང་ནས་བལྟས་ན་མདོ་ཁམས་གི་ས་ཆ་གཞིག་རེད། དཔའ་བོ་འདིར་ད་བོ་ཕུ་བོ་རྒྱ་ཚ་ཟེར་ནོ་གཞིག་ཡོད། རྒྱ་ཚ་དཔལ་རྟུལ་གཞིག་ཡིན་**ནོས་མི་ཚད**། གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་ནས་མི་སྣ་གཙོ་བོ་གཞིག་ར་ཡིན། ཁྱུར་གེ་མཚམས་མཚམས་མ་རྒྱ་གི་གོང་མ་གི་ཚ་བོ་ར་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད། རྒྱ་ཚ་ཧོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་--གེ་སར་སྒྲུང་གི་གྲུབ་ཆ་ཨ་ཏུ་གིས་གལ་ཆེ་བོ--གི་ནང་ནས་བསྒྲོངས་སོང་ནི་རེད།

བུ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་བ་ཨ་ཁྱུ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་སྤྱི་དཔོན་རོང་ཚ་ཁྲ་རྒན་ར་གཞན་པ་བོ་ཁྲོ་ཐུང་རེད། རང་གི་ཚ་བོ་མི་གལ་ཆེན་ཡིན་ནོའི་ལུང་བསྟན་ཐོབ་སོང་**ནོ་གིས**། སྤྱི་དཔོན་གིས་རྒྱུན་དུ་ཚ་བོར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། ཨ་ཁྱུ་ཁྲོ་ཐུང་སྙིང་ཆུང་སེར་སྣ་ཆེ། རང་གི་ཚ་བོ་ཉེན་ཁ་གཞིག་ག་བསམ་ནོའི་**སྐབས་གིས**། ཁྱུར་གེས་བད་ཚོད་གིས་ངན་བཅོས། **གང་ལྟར་ན་ར**། འཐབ་འཛིང་མང་ང་གི་སྣ་འདྲེན་ར་ཁྱུར་གེ་ཡིན་ནོའི་**སྐབས་གིས**། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་གི་ནང་ནས་ཁྲོ་ཐུང་མི་སྣ་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡིན།

དཔའ་བོ་ལོ་ཆུང་འདི་རང་གཞིའི་སྐྱི་གཞིག་མིན་ནོ་ཤེད་ལག་ཆགས། ཁྱུར་གེས་ཆུང་དུས་**ནས་བཟུང**་དགྲ་མང་ང་བཏུལ། ཞེ་ཁྲོད་འཛིག་རྒྱུ་མེད་**ནོ་གིས**། ཁྱུར་གེ་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀ་གླིང་གི་རས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་། ཁོ་གཉིས་ཀ་རྨ་ཆུའི་སྟོད་རྒྱུད་གི་ས་ཆ་གཞིག་ག་སོང་ཡས་འཚོ་བ་རོལ། ཞི་ལི་འདི་ལོ་བཅུ་གཉིས་བྱུང་**དུས**། གླིང་གི་ས་ཆ་ན་རྟ་རྒྱུག་འགྲན་སྡུར་འཚོགས་ཡས་གླིང་གི་རྒྱལ་པོར་སུ་འཛུག་ཐག་གཅོད་ཡས་གི་ཡོད། རྟ་རྒྱུག་གི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་སོང་**ན**། གླིང་གི་བུ་མོ་ཡག་མ་འབྲུག་མོ་ར་བཟའ་ཚང་བཅའ་ཐུབ། ཁྱུར་གེ་རྟ་རྒྱུག་གི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་སོང་ནོའི་**རྐྱེན་གིས**། འབྲུག་མོ་བག་མར་བླངས། གླིང་གི་ཁྲི་ཐོག་ག་བཞུགས། དེ་གི་**རས་བཟུང**། ཁྱུར་གེའི་མིང་ང"གེ་སར"གྲགས་སོང་།

རྒྱལ་པོར་ཞུ་**ནི་ར**། ཁྱུར་གའི་འཕྲིན་ལས་གཙོ་བོ་བྱང་གི་གླུ་བཙན་ཆམ་མ་འབེབ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ལོ་རྒྱུས་བདུད་འདུལ་གི་ནང་ན་བཀོད་ཡོད། བདུད་ཡུལ་ར་སོང་**ཤུལ་ནས**། ཁྱུར་གའི་བཙུན་མོ་འབྲུག་མོ་ཧོར་གི་རྒྱལ་པོ་གུར་དཀར་གིས་འཕྲོགས་སོང་། གླུ་བཙན་ཆམ་མ་ཕབ་**ནི་ར**། འབྲུག་མོ་སྐྱོབ་**རྒྱུའི་ཆེད་ར**་གེ་སར་ཧོར་ར་སོང་། གུར་དཀར་བཀྲོངས། ཧོར་ཡུལ་ཆམ་མ་ཕབ། འདི་ཚང་མ་ཧོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་གི་ནང་ན་བཀོད་ཡོད།

གོང་གི་སྒྲུང་གཉིས་གི་ཧན་ཚད་ནས། འཇང་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་ར་མོན་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་གཉིས་སྒྲུང་གཙོ་བོ་གཞན་པ་གཉིས་རེད། འཇང་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་ས་མཚམས་མཚམས་མ་ད་གི་ཡུན་ནན་ས་ཆ་རེད་ཟེར་གི་ཡོད། མོན་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་ས་ཧི་མ་ལ་ཡ་གི་ལྷོ་ཁ་ཡིན་ཁ་རེད། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་**རིང་ང**། བསྒོམས་པས་རྫོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་དབང་ང་བསྡུས། ལ་ལ་གིས་རྫོང་བཞི་བཅུ་ཡིན་ར་ཟེར་གི་ཡོད། སྤྱིར་གིས་རྫོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཟེར་**ན་ར**།

གེ་སར་རྒྱལ་པོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ལོན་**དུས**། མི་གྲངས་མེད་པ་དེ་བ་ཅན་ན་འདྲེན་རྒྱུའི་**དོན་ན**། ཁྱུར་གི་ད་པོ་དམྱལ་ཁམས་མ་སོང་ནི་རེད། འདི་ཁྱུར་གི་ལྷ་ཡུལ་ར་**མ**་གཤེགས་**གོང**་གི་འཕྲིན་ལས་རེད། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་ཨ་ཏུ་གིས་གཞུག་མ་གི་ནང་ན་གསལ་པོ་ཤེད་བཀོད་ཡོད།

17.3 --Adverbial clause: reason and purposive

Conjunction	Tibetan	English	Equivalent
ནོ་གིས	ཞ་ཡས་ངུས་**ནོ་གིས**་ང་ར་གཉིད་མ་ཐུབ།	I could not sleep because the child cried.	because; due to
	ང་ཁོམ་པ་མེད་སོང་**ནོ་གིས**་ཡོང་མ་ཐུབ།	I failed to come because I had no time.	
genitive case + **སྐབས་གིས**	ཨ་ཕ་སྨན་ཁང་ང་བསྡད་**ནོའི་སྐབས་གིས**་ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་མ་ཐུབ།	I could not go traveling since my father was hospitalized.	due to; since
	ཁོར་དགའ་མཁན་མེད། ཁོ་ངན་**ནོའི་སྐབས་གིས**་རེད།	Nobody likes him. It is because he is a bad person.	
genitive case + **རྐྱེན་གིས**	དུས་ཚོད་འཕྱི་**ནོའི་རྐྱེན་གིས**་ངེད་ཟོས་རེམ་མ་ལས་ན་འགྲིག་གི	Since it is late, we should do it quickly.	due to; since
	འདི་པ་ཚང་ཆ་རྐྱེན་ཞན་ནོ་སྙིད་ལུག་**གི་རྐྱེན་གིས**་རེད།	This family is poor because of laziness.	
genitive case + **ཆེད་ར**	ཨ་རི་ར་འགྲོ་**རྒྱུའི་ཆེད་ར**་ངས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས།	I studied English in order to go to the USA.	in order; so as; because of
	ཞ་ཡས་གཟིག་སྐྱོབ་**རྒྱུའི་ཆེད་ར**་ཁྱུར་གི་མེད་སོང་།	He died in order to save a child.	
genitive case + **དོན་ན**	**ངའི་དོན་ན**་སྒོར་མོ་མ་གསོག ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ།	Father and Mother, do not save money for me!	in order; for; so as; because of
	འཛིན་ཡིག་འདི**འི་དོན་ན**་ང་སློབ་གྲྭ་འདི་ནས་ལོ་བཞི་བསྡད།	I've stayed in this school for four years in order to get this diploma.	

Notes-3

1. **ནོ་གིས**: The first syllable of this phrase complementizes a sentence; the second syllable is a conjunction *because* or *due to,* e.g. (in main clauses), ❶མུར་གེར་ཆམ་པ་མ་བྱུང་། དེ་མུར་གེས་རྩལ་སྦྱོང་རྟོང་གིས་ཡས་**ནོ་གིས**་རེད། She did not get a cold since she was very athletic. ❷(in sub-clause) རྩལ་སྦྱོང་རྟོང་གིས་ཡས་**ནོ་གིས**། མུར་གེར་ཆམ་པ་མ་བྱུང་། She did not get a cold since she was very athletic.
2. **Genitive case + སྐབས་གིས**and **genitive case + རྐྱེན་གིས** are alternative.
3. **Genitive case + ཆེད་ར** and **genitive case + དོན་ན** are alternatively used to express the notions *for the sake of, in order to, so as to*, etc., e.g., སྤུན་ཆུང་ངོའི་**ཆེད་ར**། ཨ་ཅེ་གཉིས་པ་མོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ། The second elder sister failed to go to school because of the younger brother.

Exercise 5 Rewrite each statement with reason or purpose conjunctions. You may find more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཞག་ཚད་པ་ཆེ་གི སྐྱེ་ཤིང་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ། དོ་ཞག་ཚད་པ་ཆེ་ནོ་གིས་སྐྱེ་ཤིང་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ།

Without reason or purposive conjunctions	With reason or purposive conjunctions
1. ཁུར་གེའི་ཞི་ལི་པེ་ཅིན་ན་ཡོད། ཁུར་གེ་ལྷ་གི་ཡོང་།	
2. ཞི་མོ་འདི་རིག་པ་མི་རྣོ། རྩིས་རིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།	
3. ཚེ་ཕྱི་མ་བསམས་མས། བོད་མང་ང་གིས་རི་དྭགས་མི་གསོད།	
4. ང་སློམ་གི ངས་ཆུ་ར་ཆུ་དྲན་གི	
5. ཁྱོས་དུ་བ་མ་འཐེན་ན། གློ་འདི་མོ་གཟིག་བཙོག་རྒྱུ་མ་རེད།	
6. ཁྱོད་རེམ་མ་སོང་། དེ་མིན་ད་ཁྱོད་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ག་ལུས་རྒྱུ་རེད།	
7. ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ་ན། ཨ་ཕ་གིས་ཞོར་ལས་ཡས་གི་ཡོད།	
8. བཙོན་མ་འདིས་དངོས་པོ་བརྐུས་ནི་རེད། ད་ཁུར་གེ་བཙོན་ཁང་ནང་ན་ཡོད།	
9. ཟ་མ་མང་སོང་། ང་མི་བདེ་གི ཕོ་བ་ལྟག་ཏུ་མི་བདེ་གི	
10. ངས་ཞི་མོ་ཡག་མ་དེ་རིག་ན་འདོད། ངས་མོ་ཚང་འདུག་ས་ཤེས་ན་འདོད།	
11. ཆོས་དཔལ་ཕོ་ཡག་གཟིག་ཡིན། ཞི་མོ་མང་ང་གིས་ཁུར་གེར་སེམས་འཚོར་གི་ཡོད།	
12. སྒོར་མོ་བོར་སོང་ན། སེམས་ཁུར་མ་ཡས།	

Exercise 6 Write appropriate reason conjunctions in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བཀོད་པ་འདིའི་ཡན་ན་ཅང་མེད། ཞུ་ཐོས་བཀོད་པ་འདི་ལྟར་ར་སྒྲུབ་ཡ།

བཀོད་པ་འདིའི་ཡན་ན་ཅང་མེད་ནོ་གིས། ཞུ་ཐོས་བཀོད་པ་དེ་ལྟར་ར་སྒྲུབ་ཡ།

1. གེ་སར་རྒྱལ་པོ་བདུད་ར་སོང་། བདུད་ཀླུ་བཙན་ཟེར་ནོ་འདུལ་__________།
2. ཨ་སྟག་ལྷ་མོ་དམྱལ་བ་ན་ཡོད། མུར་གེ་སྐྱོབ __________། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་དམྱལ་ཁམས་འགྲིམས།
3. གླིང་སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་རྟོར་གུར་དཀར་གིས་འཕྲོགས་སོང་__________། རྟོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་།
4. འབྲུག་མོ་རྟོར་ན་ཡོད་དུས་བྱ་ཁྲུང་ཁྲུང་གཞིག་གེ་སར་འབོད་__________མངགས།
5. བདུད་གི་ཡུལ་ནས་གེ་སར་གིས་སེམས་གཡེང་__________། དེ་ནས་ལོ་མང་ང་འགོར་སོང་།
6. གནམ་ཨ་ནེ་གོང་མ་རྒྱལ་མོ་གིས་གེ་སར་ར་རོགས་ཡས་རྐྱེའི་__________ལུང་བསྟན་གནང་ས།
7. སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་གེ་སར་ར་སེམས་ཞེར་ཡོད་__________། མུར་གེ་གུར་དཀར་རྒྱལ་པོར་སེམས་མ་འཁོར།
8. གེ་སར་ཡོང་ནོ་འཕྱི། རྟོར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ__________། སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་ལོ་མང་ང་གཞིག་ག་ཕྱིར་ལེན་མ་ཐུབ།

Exercise 7 Fill the blanks below with purposive or reason conjunctions listed in the table contents above.

ཕུ་བོ ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱོས་དགའ་རོགས་གཞིག་བཙལ་ཡོད་ཟེར།

ནུ་བོ ངས་བཙལ་ཡོད། མུར་གེ་ད་སྡེ་བ་གཞིག་གི་ནང་ན་ཡོད། ང་ཐུག་__________། མུར་གེ་ནངས་ཀ་འདིར་ཡོང་རྒྱུས་ཟེར།

ཕུ་བོ ཧ་གི ད་ཁྱོད་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁྱོད་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་མེད་______ངས་རྒྱུན་དུ་སེམས་ཁྲལ་ཡས་གི་ཡོད། མོ་མྱི་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན།

ནུ་བོ མྱི་དགའ་གཞིག་རེད། རེད་དྲ་གཞུག་ན་ཞ་ཡས་གཞིག་ཡོད་གི ཞ་ཡས་དེ__________མུར་གེ་ད་རིག་གེར་མོ་རྗེང་ང་ལུས་སོང་།

ཕུ་བོ མུར་གེར་ཞ་ཡས་གཞིག་ཡོད་ནོ་མི་ཧ་གི རེད་དྲ་གཙོ་བོ་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཞེ་མཐུན་དགོས་གི ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ནམ་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུས།

ནུ་བོ ད་ཚོགས་གཉེན་བསྒྲིགས་ན་ཚོག་གི རེད་དྲ་སྟོན་མོ་ཡས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཨ་མ་གི་དུས་རན་ད་བོ་ཐོན་མེད་__________།

ཕུ་བོ ཞོང་གིས་བཤད་ན། སྨན་ཆེ་བོ་ཡིན་ནོ__________། ངས་ཁྱོའི__________ཁང་བ་གཞིག་ལས་དགོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱོད་གཞུག་ཕྱོགས་སྡེ་བ་ནས་འདུག་མི་འདུག་མི་ཤེས། ཁྱོའི་འཆར་གཞི་ཆི་གཞིག་ཡིན།

ནུ་བོ སྡེ་བ་ནང་ན་ཁང་བ་གཞིག་ཡོད་ན་ལོས་ཧྲ། རེད་དྲ་ཁྱོས་རང་མགོ་ཐོན་གི་མེད་དུས་ཁང་བ་ལས་ན་དཀའ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ང་ར་མུར་གེ་སྐབས་ཐོག་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་__________། སྡེ་བ་ནང་ནས་ཁང་བ་གཞིག་ཡིན་ད་མིན་ད་མ་རེད།

ཕུ་བོ གཙོ་བོར་"རང་གིས་ལྟོས། བཟའ་ཚང་ཡོད་ན་མགོ་གཏོང་ས་གཞིག་ལོས་དགོས། ཚང་ས་རྒྱག་__________སུ་སོང་ན་ཧ་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ ཁྱིམ་ཁ་ཡ་གི་མྱི་གཅིག་ར་ཁྱོད་སོང་ན་ལོས་ཚོགཞ་ཡས་ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ར། ངས་བལྟས་ན། མུར་གེའི་ཨ་ཕ་འཐད་རྒྱུ་རེད།

ཕུ་བོ མུར་གེ་ཞ་ཡས་ཁེར་རོ་ཡིན་________ཁྱོད་མག་པར་འགྲོ་དགོས་བཏང་ན། ཁྱོད་རང་གི་སེམས་ནས་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ ང་མག་པར་མི་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཕུ་བོ   རེད་དྲ་ཁྱོས་ཞི་མོ་དགོས། ཨ་ཕ་མི་དགོས་ཟེར་ཨེ་ཐུབ། མི་ཐུབ་ན་ཞི་མོ་མུར་གེ________། ཁྱོས་འདང་བརྒྱབ་ན་རེད།

ནུ་བོ   ཆང་ས་མ་བརྒྱབ་གོང་། ངེད་གཉིས་ཀས་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་ག་འདང་རྒྱག་གི་ཡོད།

ཕུ་བོ   ཁྱོད་གཉིས་ཀས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུས། མུར་གེས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས________རྒྱ་ཁོག་ནས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ   མུར་གེས་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཤེས་འགྱོ་ནི་རེད། ང་རང་དེ་ཤེད་ལག་ཆགས། འཚོ་བ____མུར་གེས་ར་ཁག་འཁུར་དགོས་རྒྱུ་རེད།

17.4   --Contrast conjunction and so / such ... that

Conjun-ction	Tibetan	English	Equiv-alent
ན་ར	ཞ་ཡས་འདི་གཉིས་ཀ་ལོ་ན་ཆེ་ཆུང་མེད་**ན་ར**་གོ་རྒྱུ་མི་གཅིག	Although they are same-aged, these two children are not equally experienced.	although; even though
	ཁུར་གེ་གཉོམ་ཆུང་ཡིན་**ན་ར**་གཞན་གིས་གང་འདོད་ར་བརྙས་བཙོས་བྱེད་མི་ཉན།	Even though he is weak, he should not be bullied at will.	
	མི་གིས་ཆི་གཟིག་བཤད་**ན་ར**་ངས་རང་འདོད་ལས་རྒྱུ་ཡིན།	Although people make comments, I will do what interests me.	
	ང་ལྟོགས་ལྟོགས་ཐལ། ཆི་མོ་གཟིག་ཟོས་**ན་ར**་མི་བཀྲུགས།	I am very hungry. I don't feel full, no matter how much (food) I have eaten.	
ཡིན་ན་ར	ལས་ཀ་དེ་དཀའ་མོ་རེད། **ཡིན་ན་ར**། ངས་ལས་རྒྱུ་ཡིན།	The work is difficult, even so, I will take it.	even so
	ཁུར་གེ་ཕྱུག་པོ་ཡིན། **ཡིན་ན་ར**། ཁུར་གེ་སེམས་སྐྱིད་གི་མེད།	He is rich. Even so, he is not happy.	
	རྩོམ་འདིའི་ནང་ན་ཡིག་ནོར་མང་ང་ཡོད། **ཡིན་ན་ར**། རྩོམ་དགའ་གཟིག་རེད།	There are many misspellings in this essay, even so, it is still a good essay.	
	གནམ་ངོ་འཁྲུགས་ཐལ། **ཡིན་ན་ར**། ཆར་མ་བབས་ཐལ།	It was very cloudy, even so, it did not rain.	
ན་གི་ར	ངར་ལས་བྱ་མང་**ན་གི་ར**་ཕྲིས་ཚར་ས་མི་འགྲོ།	I've so much homework that I cannot possibly finish it.	so...that such...that
	སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་མི་རིག་**ན་གི་ར**་ཏ་མ་གཅིག་གི་ཞ་ཡས་མིན་ཁ་རེད།	The two brothers are so different that they seem the children of different parents.	
	བོད་ནས་བྱུ་རུ་རྩ་ཆེ་**ན་གི་ར**་ཉོ་སྲོལ་མེད།	Corals are so expensive in Tibet that there is no way to buy them.	
	ཁུར་གེ་སེར་སྣ་ཆེ་**ན་གི་ར**་སྒོར་མོ་བབ་གིས་མི་བཀོལ།	He is so stingy that he never spends money.	

1. **ནར** means *although*, *even though*, and *in spite of*, e.g., སྨུར་གེ་སྨྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་**ནར**། ང་སྨུར་གེར་མི་དགའ། Although she might be a nice person, I do not like her.
2. **རེད་དྲ** means *but*, e.g., སྨུར་གེ་སྨྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་། **རེད་དྲ**་ང་སྨུར་གེར་མི་དགའ། She might be a nice person, but I do not like her.
3. **ཡིན་ནར** means *even though* or *even so*. དཔོན་པོ་འདི་བལྟས་ན་འཇིགས་ཆེན་**ཡིན་ནར**། དོན་ངོ་མ་གིས་སྨྱི་ཞེ་བཟང་གཞིག་རེད། The leader is actually a nice person even though he looks terrifying. / ངས་གཏམ་བཟང་གོ་སོང་། **ཡིན་ནར**། ང་དགའ་མ་སོང་། I heard the good news. Even so, I didn't become happy.
4. **ནགིར**: This phrasal conjunction is used to pass on, in a somewhat exaggerated tone, the notion *so...that..*, e.g., ཁམས་ས་ཆ་ཆེ་**ནགིར**་རྒྱལ་ཁབ་རེད། The Khams area is as big as a country. (Khams area is so big that it could be a country.) / ཁུར་གེ་གྲིམ་པོ་ཡིན་**ནགིར**་སྤྲེའུ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། He is as nimble as a monkey. / ཁམས་ས་ཆ་ཆེ་**ནགིར**་རླངས་འཁོར་མེད་ན་སྨྱི་གཞིག་འགྲིམ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། The Khams area is so big that one cannot travel across it without a car.

Exercise 8 Rewrite the statements with contrast conjunctions. You may use རེད་དྲ to replace ནར.

དཔེར་བརྗོད། གོན་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་ཧ་གི རེད་དྲ་གོང་ར་མཐོ་གི རྒྱུ་བ་ཧ་ན་ར། སྒོར་མོ་དེ་མོ་གཞིག་མི་འབབ་གི

Without contrast conjunction	With contrast conjunction
1. སློབ་མ་དེས་ཧ་ཞེན་ཡས་གི ཁུར་གེས་རྒྱུགས་ལོ་གྱུངས་ང་མི་འཕྲོད།	______________________
2. དགུན་ཁ་འབྲོག་ནས་འཚོ་བ་དཀའ་གི འབྲོག་པ་ཐོར་ས་ཆ་གཞན་ན་འགྱོ་ས་མེད།	______________________
3. ཁུར་གེ་ཞིང་བ་གཞིག་ཡིན། ཁུར་གེས་ཞིང་བ་ཐོ་སྨྱིག་ནང་ང་མི་འཛོག	______________________
4. ང་ལྟོགས་གི ཁྱིམ་ན་ཟ་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད།	______________________
5. ས་ཆ་འདི་ཐག་ཧྲིང་གིས་རིང་། འཚོ་བ་རོལ་ས་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད།	______________________
6. ཁུར་གེ་སྟེ་བ་འདིའི་འགོ་བ་རེད། ཁུར་གེ་ཁ་རྫེ་མི་དར།	______________________
7. གླ་ཡོགས་མཐོ་ནོ་འགོ་བ་རེད། ལས་ཀ་ལས་ནོ་ཁུར་གེའི་ལག་རོགས་རེད།	______________________
8. ཚོགས་ཐོག་ནས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་གླེང་ཐལ། འབྲས་བུ་གཅིག་ར་མ་ཡོང་།	______________________
9. ཡུལ་གྲུ་འདི་ས་མགོ་མཐོ། ནམ་ཟླ་དེའི་ཚོད་གིས་མི་འཁྱུགས།	______________________
10. ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་དེ་ཁ་དཔངས་མཐོ། རང་མགོ་ར་ཐོན་གི་མེད།	______________________
11. གླུ་བ་འདི་གྲགས་ཅན་གཞིག་ཡིན། ཁུར་གེ་སྐད་ཅན་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།	______________________

12. རླངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཞེད་མ་སྣང་། དེ་མོ་དལ་མོ་ར་མ་ཡས། ____________

Exercise 9 Complete each statement with the conjunctions ན་ར, ཡིན་ན་ར, and རེད་དུ.

དཔེར་བརྗོད། བོད་ཀྱི་སྐྱི་ཚང་མ་དད་པ་ཆེ། ཡིན་ན་ར། ངའི་རོགས་པ་དགའ་པོ་ཆོས་གྲགས་གིས་དད་པ་བབ་གིས་མི་ཡས།

1. བོད་རིགས་གེས་སྔོ་མང་ང་མི་ཟ། ____________|
2. སྐྱིང་རྗིང་གི་བར་ནས་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གི་དོན་དག་བབ་གིས་མི་གླེང་____________|
3. བླ་མ་ར་དཔོན་པོ་གི་མདུན་ནས་སྐྱི་མང་ང་སྐྱིད་པ་ཞ་ཞ་ཡིན ____________|
4. བོད་ནས་ལྷ་ཁང་མང་ང་གི་ནང་ང་ཞི་མོ་ཟོ་འགྱོ་མི་ཉན____________|
5. དགོན་པ་མང་ཆེ་ཤོས་སྡེ་བ་ར་ཐག་རིང་____________|
6. སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་ལི་ཟོས་ཁྱིམ་ལས་ཆེ་གཟིག་མི་ལས____________|
7. བོད་མང་ཆེ་ཤོས་གིས་རྒྱ་སྐད་མི་བཤད____________|
8. འབྲོག་ག་ལྟོས་ན་རོང་ན་སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་མང____________|

Exercise 10 The statements are in comparative form. Rewrite them to include so...that... or such...that... structure using the adverbial phrase ན་གི་ར.

དཔེར་བརྗོད། སཱ་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་བདེ་བ་ཅན་འདྲ་མ་གཟིག་རེད། སཱ་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་གི་ར་བདེ་བ་ཅན་རེད།

In comparative form	With so / such ...that included
1. ཞི་མོ་དེ་ཡག་ལྷ་མོ་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________
2. བོད་ར་ཞི་པོ་ལི་ཡར་འཁྱུགས་མཉམ་མེད།	____________
3. སློབ་མ་འདི་ཡོན་ཏན་པ་དགེ་བཤེས་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།	____________
4. ཞ་ཡས་འདི་ལྟོ་ཆེ་ནོ་སྦྱང་ཀི་ར་ཨ་མ་མ་ན་རེད།	____________
5. ས་འདི་ཐག་རིང་དབུས་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________
6. ཨ་ཕ་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།	____________
7. རྩལ་སྦྱོང་བ་གན་མགྱོགས་ནོ་གློག་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________
8. ཨ་མ་ཪྒན་མོ་གི་འཚོ་བ་སྡུག་གི་དམྱལ་བ་རེད།	____________
9. ངདགའ་སོང་།ངའི་སྣང་བ་ཞ་ཡས་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________
10. ཨ་མ་གི་གཤེ་གཤེ་རྣོན་པོ་ཚེར་མ་འདྲ་མ་རེད།	____________

Exercise 11 Each line consists of two sentences. Combine them with ན་གི་ར into a single sentence.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་ཞེ་སྡང་ཆེ། ང་ཁྱུར་གེའི་དགྲ་བོ་ཡིན་ཁ་རེད།

ཁྱུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་ཞེ་སྡང་ཆེ་ན་གི་ར་ང་ཁྱུར་གེའི་དགྲ་བོ་ཡིན་ཁ་རེད།

Original statements	With so / such ...that included
1. ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཟ་མ་གོང་དཀའ་གི ངས་གོང་དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་ཡིད་ར་མ་དྲན།	______
2. བོད་གི་ཁ་སྐད་གསུམ་པོ་མི་འདྲ། དེ་གསུམ་པོ་སྐད་རིགས་མི་གཅིག་ནོ་མ་རེད།	______
3. ཁྱུར་གེ་རྩལ་སྦྱོང་ངྷ། ང་ཁྱུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན།	______
4. ས་ཆ་འདི་ཚད་པ་ཆེ། ཚད་པ་ཧྲོག་གོ་མེ་རེད།	______
5. ལྷམ་འདི་རྒྱུ་བ་ཞེ་ཐག་གིས་ཧྲ་གི ངས་འདི་ལོ་བཞིར་གོན་བཏང་གཞིག	______
6. དགུང་ཨ་སྟོན་སྟོ་ཐིང་ངེ། གནམ་ན་སྤྲིན་བྱེའུ་མགོ་གཞིག་ར་མེད་གི	______
7. རྩིས་རིག་དཀའ་མོ་རེད། ངས་རྩིས་རིག་བབ་གིས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།	______
8. སྨུར་གེ་སྙིང་རྗེ་ཆེ། མྱི་རིགས་གེས་སྨུར་གེ་བྱམས་སེམས་སྒྲོལ་མ་རེད་ཟེར།	______
9. ངའི་སྤུན་ཡ་དབྱིན་སྐད་ར་བྱང་ཡོད། དབྱིན་སྐད་ཁྱུར་གེའི་ཕ་སྐད་ཡིན་ཁ་ཡིན།	______
10. ཨ་ཕ་གིས་རྟོག་གཏམ་མང་ང་གཞིག་བཤད་ཐལ། ངས་ཉན་ན་ར་མི་འདོད་གི	______

Exercise 12 Fill in ན་གི་ར, ཡིན་ན་ར, ན་ར, and དེའི་སྐབས་གིས.

ཨ་ཕ ཁྱོས་ཟ་མ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཟ་གི་ནང་། ཁྱོས་ཟོས་______ང་ངོ་ཚ་བཏང་ཐལ།

ཞེ་ལི ངས་ཟ་མ་དེ་མོ་ཞིམ་པོ་ཡུད་གཞིག་ག་མ་ཟོས།______ངས་ར་ཟ་ཚོད་མ་ཟིན་ཐལ། ཟ་མ་དེ་ཟོས་ན་སྐོར་མོ་སྟེར་མི་དགོས། མ་ཟོས་ན་རང་གི་སྡུག་གྱོང་རེད།

ཨ་ཕ མྱི་དེ་མོ་མང་ང་གཞིག་གི་ནང་ནས། ཟ་མཁན་ཁྱོད་ཁེར་རོ་རེད། ཁྱོད་ཟ་མ་གི་ཐོག་ག་འཁོར་______སྤྱང་ལྟོགས་རེད། ཚོགས་ཐོག་གི་ཟ་མ་ཟ་སྒྲོལ་དེ་མོ་གཞིག་གང་ན་ཡོད།

ཞེ་ལི ཨ་ཕ། ཁྱོད་ངོ་མ་ཚ། འགོ་བ་ཁྱོད་འདྲ་མ་རིགས་གེ་རྒྱུན་དུ་ཕོ་གཞུང་ཐོག་རེད། ཁྱོད་ཟོ་སྐྱིད་______སྐྱིད་ཞེས་གི་མེད། ངེད་ཟོ་མེད་པོ་རིགས་གེས་ཟས་དེ་མོ་དཀོན་______ཡོ་ཆ་རེ་རིག་གི་མེད།

ཨ་ཕ ཁྱོས་ཟོས་______མྱི་གཞན་གཞིག་ག་བཤད་སྒྲོལ་མེད།

ཞེ་ལི ཁྱོས་མྱི་གཞན་ན་བཤད་______། ང་ངོ་མི་ཚ། འཚོ་བ་ཟེར་ན་ཁ་རྒྱབ་གི་དོན་དག་རེད། ངོ་ཚ་ན། ངོ་ཚ་དགོས་ནོ་མྱི་ཁྱོད་འདྲ་མ་རིགས་གེ་རེད། ཁྱོད་འདྲ་མ་རིགས་གེས་ཟོས་______། འཕྱུངས་______མྱི་ང་འདྲ་མ

རིགས་གི་སྐྱག་རྒྱུ་རེད། ན་ཉིང་གཞུང་ཕྱོགས་གིས་ཟ་མ་གི་ཐོག་ག་སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་གི་ཡན་བཀོལ་བཏང་གཟིག

ཨ་ཕ ཁྱོས་དེ་ཟེར་ན་ངོ་མ་གིས་བདེན་གི _____ དེ་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་གི་གནད་དོན་གཟིག་རེད། ཁྱོའི་རང་གི་མཛད་པ་གིས་རང་མདོག་སྟོན་གི་ཡོད། གཞུག་ཕྱོགས་དེའི་ཐོག་ནས་མཉམ་འཛོམ་ཡས་ན་རེད།

ཞི་ལི ཡང་སློབ་གསོ་གཏོང་རྒྱུ་ནས། ངས་ར་ཁྱོད་སློབ་གསོ་བཏང་ན་འདོད་གི སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་པོ་ཚ་སྐོམས་གིས་བསོགས་ན། ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་གི་མི་མགོ་རེར་སྒོར་མོ་དྲུག་བརྒྱ་གིས་མི་ཚད་ཐེམས་གི གྲངས་ཀ་འདི་ཆེ་_____རང་གཞི་སྤྱི་གཟིག་གི་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ཟླ་ཕོགས་རེད།

ཨ་ཕ གྲངས་ཀ་ཆེ་_____ངའི་སྐྱོན་མ་རེད། དེ་ལམ་ལུགས་གི་སྐྱོན་རེད། ངས་འདི་ན་ཁྱོའི་མཛད་པ་གི་སྐྱོན་གླེང་གི་ཡོད།

ཞི་ལི _____། ཁྱོས་གྲངས་ཀ་དེའི་ནང་ང་བྱུས་རྗེས་བཞག་ཡོད་ར།

ཨ་ཕ དེ་ཤེད་བཤད་ན་ཁྱོས་ར་བྱུས་རྗེས་བཞག་ཡོད་མོ། ཁྱོས་ཐེངས་སྔོན་མ་ཟོས་ནོ་ཚང་མ་གཞུང་ཐོག་གི་ཟ་མ་རེད། ཁྱོད་ངོ་ཚ་རྒྱུ་མེད་ _____ཅང་མ་ཟོས་ཟེར་ན་ཐང་།

ཞི་ལི ངས་ར་ཟོས་བཏང་། རེད་དྲ་ཟླ་གྲངས་ངཁྲལ་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་འབུལ་ནོ་ཁྱོད་ཟོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གི་ཐོག་ག་གཏོང་གི་ཡོད། _____། འགོ་བ་ཁྱོད་འདྲ་མ་རིགས་གེར་ལྷོས་ན། ངས་ཟོས་ན་ཆོག་ཆོག་རེད།

ཨ་ཕ ཡ་ཞི་ལི། ཁྱོད་སྤྱི་སེམས་ཆེ་_____བླ་མ་རེད། _____ངས་དེ་རིང་དོན་དག་ཆུང་ཆུང་གཟིག་ཆེ་གི་གཏོང་ན་མི་འདོད། ད་ང་དོན་དག་འདི་གླེང་ནོ་འགྱོད་པ་སྐྱེས་གི

ཞི་ལི ངར་འགྱོད་པ་སྐྱེ་གི་ཡོད། ཁྱོའི་མཉམ་པས་ཟ་མ་དེ་ཟོས་བཏང་ནོར། ངའགྱོད་པ་སྐྱེ་_____གཞུག་ཕྱོགས་ཁྱོའི་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟ་རྒྱོར་འདང་རྒྱུག་དགོས་རྒྱུ་རེད།

17.5 --Conditional conjunctions

	Tibetan	English	Note
ན	བོད་གི་མི་གྲངས་འདི་ཤེད་འཕེལ་**ན**་ཧེ་ཆེ་རེད།	The Tibetan population will get bigger if it grows in this way.	if
	ནད་པ་ལུས་དབོས་**ན**་སྨན་པ་བོས།	Please call the doctor if the patient's body becomes swollen.	
	ཆང་འཐུངས་ནོ་མགྱོགས་**ན**་ཁྱོད་རེམ་མ་བཟི་རྒྱུ་རེད།	You will be drunk if you drink alcohol quickly.	
	ཁྱོད་ལ་དཀའ་ངལ་ཡོད་**ན**། ངར་ཁ་པར་ཐོངས།	Please phone me if you have any problems!	
ནར	ཕ་མ་གིས་སྒོར་མོ་བསྡིམས་**ནར**། ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་ངོ་ལམ་མ་འཛུག་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།	The parents will not be able to put their empty-headed son on the right track even if they spend all their money.	even if
	ངས་ཧ་ལ་ཡས་རྒྱུ་**ནར**་བྱ་བ་ཚང་མ་དེ་རིང་འགྲུབ་རྒྱུ་དཀའ།	It would be difficult to finish all the tasks today even if I make an all-out effort.	
	ཁྱོས་དྲང་གཏམ་བཤད་**ནར**། ཁུར་གིས་ཡིད་ཆེས་ནི་མ་རེད།	He won't trust you even if you tell him the truth.	
	ངས་འདུག་ཁོམ་མེད་ར་ལས་**ནར**། ཁུར་གི་འདོད་པ་ཚིམ་རྒྱུ་མ་རེད།	He will not be satisfied even if I work without a break.	

རྒྱུ་ན་ར	ང་ལོ་གསུམ་གིས་ཆེ་**རྒྱུ་ན་ར།** ཆུང་འཐུང་རྒྱུའི་ལོ་རན་མེད།	I would not be old enough to drink even if I were three years older.	even if
	ཁུར་གིར་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཡོད་**རྒྱུ་ན་ར་**གོ་ཆོད་ཉེ་མ་རེད།	It will not work even if he is encouraged.	
	ངས་སྟོད་ལྭ་འདི་ཉོ་**རྒྱུ་ན་ར།** ཨ་ཕ་གིས་གོན་ཁ་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།	My father will not wear it even if I buy the jacket.	
	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཕྱུག་པོ་ཡིན་**རྒྱུ་ན་ར།** མང་ཚོགས་གི་ལག་ག་ཅང་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།	Ordinary people would not get much even if this country were rich.	
ན་མ་གཏོགས	ང་དགོང་ཚོགས་ག་མི་འགྲོ། ཁྱོད་ར་འགྲོ་**ན་མ་གཏོགས།**	I will not go to the party unless you also go.	unless
	སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད། ཚན་རིག་དར་**ན་མ་གཏོགས།**	A society will not progress unless science is developed.	
	ཞི་མོ་འདི་ཅང་ང་ར་མི་ཉན། མུར་གེར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་**ན་མ་གཏོགས།**	This girl will be good for nothing unless she changes.	

Notes-5

1. **ན་ར** means *even though* or *even if*, e.g., ཁུར་གི་མེད་པོ་ཡིན་**ན་ར་**སེམས་དྲོ་གི་ཡོད། He is happy even though he is poor. / མུར་གི་མི་འགྲོ་**ན་ར་**ང་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན། I will certainly go even if she does not.
2. **རྒྱུ་ན་ར** is used in the unreal condition. See more in Chapter 19.
3. **ན་མ་གཏོགས** signifies *unless* or *apart from*.

Exercise 13 Combine each line with ན and make an 'if' clause.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་ལི་འདི་ངོ་མ་གིས་ལས་ཅན་རེད། ཁུར་གེའི་སྐྱེས་པ་སྔོན་མ་སྤྱི་ཚོགས་བསགས་ཅན་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
སྐྱེས་པ་སྔོན་མ་ཚོགས་བསགས་ཅན་གཞིག་མིན་ན། ཁུར་གི་སྤྱི་ལས་ཅན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།

Statements without ན	Statements with ན
1. འབྲོག་པ་ཆུང་ཆུང་འདི་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་། ཁོ་ཚང་གི་རྭ་ནང་ན་སློབ་གྲྭ་མེད།	______________
2. བོད་ན་འབྲི་ར་གླང་སྟེབ་གི་ཡོད། དེའི་རྒྱུད་པ་མཛོ་ཡིན།	______________
3. ཞ་ཡས་ཁ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱེལ། སྲིད་གཞུང་གིས་བཙན་པོ་ཡས་གི་ཡོད།	______________
4. མུར་གེས་ཚེ་བརྟན་བློར་འབབ་གི་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་དགའ་རོགས་མ་ཉན།	______________
5. རི་དེ་མཐོ་གི ང་དེའི་སྟེང་ང་འགོས་ན་འདོད།	______________
6. ཨ་མ་གི་མདུན་ནས་སྡུག་གཏམ་མ་བཤད། མུར་གི་སེམས་སྡུག་འགྲོ།	______________
7. ངས་རྩིས་རིག་མི་སྦྱོང་། རྩིས་རིག་མགོ་ན་སྐྱིད་གཞིག་རེད།	______________
8. ཁུར་གི་ཆང་ཡོད་ནོ་ཤེས་གི་མ་འདུག ཁུར་གི་ཆང་རྒྱལ་གཞིག་ཡིན།	______________

9. ཚུ་རྟོག་འདི་མ་འཐུང་། དེ་མིན་ད་ཁྱོད་ཕོ་བ་ན་རྒྱུ་རེད། ________________

Exercise 14 Fill the blanks with ན and other necessary phrases based on the context.

དཔེར་བརྗོད། དེ་རིང་གནམ་ཐང་ཡོད། ནངས་ཀ་ར་གནམ་ཐང་ན། ངེད་ཟོ་མཚོ་སྔོན་པོའི་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ།

1. ཁྱུར་གེ་ལྷངས་འཁོར་ར་དཀའ་མཁན་གཞིག་ཡིན། ________________ཁྱུར་གེས་ལྷངས་འཁོར་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་རེད།
2. བོད་མང་ང་གཞིག་གི་རྒྱུ་ནོར་ཕྱུགས་ཟོག་རེད། ________________ཕོ་ཟོས་ཚེ་ཕྱིད་སོང་ནི་རེད།
3. མྱི་གཞིག་ཤི་ན། དེའི་ཉེ་བོ་རིགས་གེས་ཤིད་ལས་ཡས་ནི་རེད། ཕོ་ཟོ་རྒྱུ་སྟོབས་ཆེ་________། བླ་མ་གདན་ཞུ་ཡས་ནི་རེད།
4. ཞི་ལི་གེས"ཨ་མ། ཁྱོད་སྙིད་པོ་ཡིན________སྙིད་མདོག་དགོས་ནི་རེད། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཆད་པོ་གོན་ནས་སྡུང་པོ་མ་བཅའ། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་དེ་མོ་གོན་________ང་ངོ་ཚ་གི"ཟེར།
5. ངེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་གེས་ཟ་མ་གཞན་པ་ཡོད________གཏན་ནས་མི་ཟ། གོ་རེ་________ཁྱུར་གེ་ཡིད་ཚིམ་འགྲོ།
6. ད་ཉིན་མ་ཆ་རེ་འགོར________ཉི་མ་ཇེ་དྲོར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ངས་དབྱར་ལྭ་ཆ་ཅིག་________གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་དགུན་ལྭ་ཡིན།
7. ངས་སྦྱོང་བ་ཨ་ཛ་________ངས་རྒྱུགས་འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུགས་________ང་ལོ་རིམ་འཕར་མི་ཐུབ།
8. ཁྱོས་ཁྱུར་གེའི་ནོར་འཕྲུག་ཚང་མ་སེམས་མ་མ་འཛིན། ཁྱུར་གེས་གཟས་ནས་འཕྲུག་གི་བཙུག་________ཁྱོས་ཆད་པ་བཙུད་ན་ཆོག་གི

Exercise 15 Combine each line with ནར to create *even if* clauses.

དཔེར་བརྗོད། གོ་ལྷམ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད། རྒྱུ་བ་ཏྲ་གི གོང་དམའ་གི གོ་ལྷམ་དེ་ལྷ་ཡུལ་ནས་ཡིན་ན་ར་ངས་མི་ཉོ།

Original statements	With ནར
1. ཁྱུར་གེ་མྱི་སེར་སྣ་ཅན་གཞིག་མིན། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་མི་བསྐྱི།	________________
2. ཁྱོད་ཁ་དམ་གི རེད་དྲ་གསང་གཏམ་འདི་ཤེས་མི་ཉན།	________________
3. དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་བློ་ཙ་བརྟན། ཐན་མོ་མི་འཐད་ན་ཐང་།	________________
4. ཁང་བ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་གོང་མཐོ་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་ཉོ་ཤ་སྟག་རེད།	________________
5. ངས་རོགས་པ་གི་ལས་སླལ་ལས། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་དྲིན་མི་ཤེས།	________________
6. ཞི་མོ་འདི་ར་འགྲོགས་ཐུབ་ན་ངས་སྲོག་ར་གཏོང་ཐུབ།	________________
7. འཛིག་རྟེན་འཁོར་བ་འགོང་རྒྱུ་མེད། རྒྱལ་པོའི་མཛོད་གིས་ར་མི་འགོང་།	________________
8. ཁྱོས་ལོ་གསུམ་མ་རྩམ་པ་ཟོས་རྗེས་དངོས་པོ་འདི་ད་བོ་མི་ཁྱུག	________________
9. ཁྱུར་གེ་མྱི་བཟང་གཞིག་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱུར་གེ་ཁས་མི་ལེན།	________________
10. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་དྲུངས་ཁ་ཡོད། རེད་དྲ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་དེ་ཤེད་འགྲོ་མི་ཐུབ།	________________

Exercise 16 Fill the blanks below with ན་ར, and other appropriate terms and phrases.

དཔེར་བརྗོད། བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ཟ་མ་མི་དགོས་ན་ར་འཕེན་མི་ཉན། དེ་མོ་བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང་འདོད་གི་ཡོད།

1. ངས་དགོང་མོར་གླུ་རྒྱག་ན་མི་འདོད། གླུ་བཙའ________________ངས་དགོང་མོ་གི་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་མིན།
2. ང་སྐོམ་ནས་ཤི་ཐལ། ཆུ་ཟོ་གང་________________ངའི་སྐོམ་སེལ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ནངས་ཀ་ང་ཐལ་ཆེར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད། ________________ང་ཙིས་ཙ་གཟིག་གཞུག་ག་ལུས་རྒྱུ་རེད།
4. "དགེ་རྒན། སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་ང་སློབ་ཁྲིད་མང་ང་གཞིག་ག་ཞུགས་མ་ཐུབ། ད་ཐེངས་ངས་རྒྱུགས་མི་སྤྲོད། ______འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད།"
5. "ཁྱི་འདི་བལྟས་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་དམེ་གི ཁྱོས་ད་བོ་སྐོར་མོ་བྱེན་ནི་རེད། སྐོར་མོ་སྐེར________________ང་མི་དགོས།"
6. ང་གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ནས་སྐྱོ་རྒྱུ་རེད། གྲོང་གསེབ་ནས་འཚོ་བ________________། ང་གྲོང་གསེབ་བ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
7. འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་མེད་ན། ལོངས་སྤྱོད་རྒྱས________________ང་ཟོ་སེམས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཟླ་ཕོགས་སྐོར་མོ་སྟོང་གཉིས། དེའི་ཡན་________མི་དགོས། ཉིན་རེར་ཆུ་ཚོད་བརྒྱད་གི་ཡན་ལས་དགོས______མི་ལས།

Exercise 17 Convert each statement from an if-clause to unless-clause using ན་མ་གཏོགས

དཔེར་བརྗོད། ཆར་བབས་ན་ངས་རླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་ཡོད། དེ་མིན་ང་ལྷུགས་རྟར་ཞོན་གི་ཡོད།
ང་ལྷུགས་རྟར་ཞོན་གི་ཡོད། ཆར་བབས་ན་མ་གཏོགས་ངས་རླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་མེད།

With if clause	With unless clause
1. སློབ་ཡོན་མ་བྱིན་ན་ངའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་མི་ཆོག	________________
2. ཆོག་མཆན་མེད་ན་ཞིང་པ་ཟོ་གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ང་སྡུར་གི་མི་འཛུག	________________
3. གཉེན་སྒྲིག་གི་ཡི་གེ་མེད་ན། མགྲོན་ཁང་ལ་ལ་གིས་ཞག་སྡོད་ཡས་གི་མི་འཛུག	________________
4. ངའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྐོར་མོ་དགོས་ན་ད་ང་ཡོད་སར་ཡོང་གི་ཡོད།	________________
5. ཟ་མ་གཙང་མ་ཤེད་ཟོས་ན་ད་ཧ།	________________
6. ལག་ཁྱེར་མེད་ན་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་པར་རྒྱ་བ་ནས་འགྲོ་མི་ཐུབ།	________________
7. སྤྱི་ཚོགས་བདེ། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་ད་མང་ཚོགས་སྐྱིད།	________________
8. དུས་ཚོད་འདི་གོང་དཀའ་མོ་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁྱུར་གེས་ཉོས་བཏང་།	________________
9. ངོ་དགོང་གི་གློག་བརྙན་ཡག་ན་ལྟ་གི་འགྲོ། མི་ཡག་ན་མི་འགྲོ།	________________
10. ངས་འདི་ནས་སྐྱིད་གི དེ་མིན་ད་ང་ཕྱིར་ར་སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	________________

Exercise 18 Complete each statement with ནམ་གཏོགས and other appropriate phrases.

དཔེར་བརྗོད། ངབབ་གིས་ཕེ་མི་འདེབས། <u>སྙིང་བཀུགས་ན་མ་གཏོགས།</u>

1. ང________________________། ངས་ལས་བྱ་རྒྱུན་དུ་འབྲི་གི་ཡོད།
2. ང________________________། ངས་ཉིན་གུངས་ང་ཟ་མ་སྐོལ་གི་ཡོད།
3. ང________________________། ངའི་རང་གི་ཕ་ཡུལ་དྲན་གི་མེད།
4. སློབ་མ་འདི་སློབ་ཁྲིད་རེ་ཆད་གི་འདུག ཕྱིན་ཆད་ཁོ་________________། ངས་ཁོ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་གི་འཇུག་རྒྱུ་མིན།
5. ཁྲིམས་ཁང་གིས་མྱི་དོན་མེད་ར་ཁྲིམས་ཐག་མི་གཅོད། མྱི་དེས་ནག་ཉེས________________________།
6. མྱི་ཚང་མ་གིས་ཁྱུར་གེ་མྱི་དགའ་གཟིག་རེད་འདོད་གི་མེད། དེ་ཤེད་ཁྱུར་གེ་ལམ་ཅང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱུར་གེ__________།
7. ཁྱོད་ཨ་ཕ་གི་ཐོག་ག་མ་སྡང་། ཁྱུར་གེས་ཁྱོད་རྒྱུན་དུ་གླེང་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ཁྱོའི་ཐོག་ག____________། ཁྱོད་གླེང་དོན་མེད།
8. "ཞི་ལི། ཁྱོས་ཟ་མ་ཚང་མ་ཟ་དགོས། ཁྱོད་རྩེ་གི་སོང་ན་མི་ཆོག ཁྱོས____________________།"

Exercise 19 Write ན and དུས in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། གུང་གསེང་རེ་ཡོད་<u>ན།</u> ང་རྒྱ་མཚོའི་ཁར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། གུང་གསེང་ཡོད་<u>དུས།</u> རྒྱ་མཚོའི་ཁར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད།

1. ང་བྱུ་བ་ལས་གི་ཡོང་འཕྱི་______། ངའི་འགོ་བ་ངར་ལངས་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ང་རྒྱུན་དུ་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་ཡོང་གི་ཡོད།
2. ལས་ཀ་གྲོལ་______། ང་ལུས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ངས་ལས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་མ་ཡས་ ______ངའི་ཕུང་པོ་རེམ་མ་རྒྱགས་པ་ཉན་འགྲོ།
3. ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་ཉོ་______། ཤ་ར་སྣུམ་གི་རིགས་ཆེ་གཟིག་མི་ཉོ། ཁྱུར་གེས་དེ་ཟོ་ཕུང་པོར་མི་ཕྲ་འདོད་གི་ཡོད།
4. སྔོན་ཆད་ཁྱུར་གེར་དཀའ་ངལ་ཡོད་______། ཁྱུར་གེས་ཧམ་གཉིས་ཀའི་ལག་ནས་སྐོར་མོ་ལེན་གི་ཡོད། ད་ཁྱུར་གེར་སྐོར་མོ་དགོས་______། ཧམ་གཉིས་ཀས་སྟེར་གི་མེད།
5. སྒྲོལ་མར་ཁེམ་པ་རེ་ཡོད་_____། སྨུར་གེས་རྒྱུན་དུ་ཁྲིམ་མཚེས་ཨ་མ་ཐན་མོར་རོགས་ཡས་གི་ཡོད། སྒྲོལ་མ་མེད་___། ཐད་མོ་གིས་སྨུར་གེ་དྲན་གི་ཡོད།
6. དཔལ་ཆེན་གི་ཡན་ན་ངལ་རྩོལ་ཡས་མཁན་གཟིག་མེད། སྨུར་གེ་ཁྲིམ་ན་མེད་______། སྨུར་གེའི་སྤྱིང་པོ་གིས་གཅིག་ར་ལས་གི་མེད།
7. ངས་ལུག་ཤ་རྒྱུན་དུ་མི་ཟ། ངས་ལུག་ཤ་ཟོས་བཏང་______། ཤ་སྣུག་ཁེར་རོ་གིས་མི་ཆོག ཚོལ་ར་མང་ང་ཟ་དགོས།
8. ངས་རྒྱུན་དུ་རོགས་པ་ཟོར་ཡི་གེ་སྐུར་གི་ཡོད། ཡི་གེ་གཟིག་ཡོང་______། ངས་རེམ་མ་ཡིག་ལན་འབྲི། ངས་འདི་ཤེད་རོགས་པ་བར་གི་འབྲེལ་བ་རྒྱུན་འཁྱོངས་ཡས་གི་ཡོད།

Exercise 20 Write ན, ནར, and ནམ་གཏོགས in the blanks and complete the dialogue.

རོགས་པ་ཀ་བ ཨ་རོ། དོ་ཚོགས་ཁྲོམ་ཆེ་གཞིག་ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། དབྱར་རྟྭ་རྐོ་གི་འགྲོ་ནང་ཡུལ་ནས་ཞོར་ལས་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།

རོགས་པ་ཁ་བ དབྱར་རྟྭ་གི་གོང་བཟང་________འགྲོ་རྒྱུས། སྤྱིར་གིས་དབྱར་རྟྭ་ཧ་གི རེད་དྲ...

རོགས་པ་ཀ་བ ང་ར་རྒྱན་མོ་གཉིས་ཀ་གོང་མི་ཡོང་________འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཁ་བ ང་ད་པོ་ཐག་ཆོད་མིན། དེའི་ཕོག་ག་ངས་ད་པོ་འགྲོ་ས་གཞིག་ར་བཙལ་མེད། ཁང་བ་ལས་རྒྱུ་ལག་ག་ཕོན་________། ང་ཐལ་ཆེར་མི་འགྲོ་ན་ཐང་།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁང་བ་ལས་རྒྱུ་ལག་ག་ཡོང་________། དབྱར་རྟྭ་བསྐོས་ནོ་འདྲ་མ་གཞིག་ཡོང་སྙོ་མི་ཆེ། ངས་བལྟས་ན་དེད་ཁ་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་སོང་ན་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ ང་ལ་མཆོན་ན། དབྱར་རྟྭ་ར་ཆེ་གཞིག་ཧ་རྒྱུ་མེད། ངས་མང་ང་གཞིག་རྙེད་_____། ན་ཞིང་ངས་བབ་གིས་མ་རྙེད་ཐལ།

རོགས་པ་ཀ་བ དེ་རེད། དབྱར་རྟྭ་རྐོ་________ཉམས་མྱོང་དགོས་གི ང་ར་ངའི་རྒྱད་མོ་ད་ཇེ་ཧ་རེད། ན་ཞིང་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཧ་________། དེད་གཉིས་ཀས་སྐོར་མོ་ཁྲི་གསུམ་གི་དབྱར་རྟྭ་རྙེད་རྒྱུ་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་སྲུས་ཤེས་ནས། དབྱར་རྟྭ་གོང་ཧ་________དེ་མོ་རེད། ངས་ན་ཞིང་གི་དབྱར་རྟྭ་ད་པོ་ར་བཟུང་ཡོད། གོང་ཧ་དུས་མ་བཙོངས། ད་ངས་འཚོང་བསམས་________། གོང་ཆེ་སྙེར་མཁན་མེད་གི

རོགས་པ་ཀ་བ དེས་ན་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་གང་ནས་འཚོལ་རྒྱུ་ནས། ཁྲོམ་ལས་ཀ་རྙེད་________། ཁྲོམ་ལས་རོགས་རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད། སྤྱི་ཚང་མ་དབྱར་རྟྭ་རྐོ་གི་བུད་འགྲོ། ཁྲོམ་ཉིན་གླ་མཐོན་པོ་ཁྱེན་________།

རོགས་པ་ཁ་བ རེད་ཡ། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་། ངས་ཆི་ལས་འདི་ལས་ད་པོ་མི་ཤེས་གི འཇིག་རྟེན་འཚོ་བ་རྫོག་གོ་རྒྱ་མོ་གཞིག་མ་རེད།

Text Three: *adverbial phrases* and *conjunctions*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། **དེང་གི་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།**

དེང་སང་བོད་མང་ང་གཞིག་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་ང་ཉན་རྒྱུར་དགའ། **རེད་དྲ**བོད་ཚང་མ་དགའ་ཟེར་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད། དགའ་མཁན་ཟོ་མྱི་རབས་གི་ཕོག་ནས་བར་ཁྱད་ཆེ་**ནོས་མི་ཚད**ས་ཕྱོགས་གི་ཕོག་ནས་**ར**ཁྱད་པར་ཆེ། སྒྲུང་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་འབྲོག་ནས་རེད།དེ་འབྲོག་ནས་གེ་སར་གི་སྒྲུང་དར་**ནོ་གིས**་རེད། **དེ་མིན་ན**། སྒྲུང་མཁན་ཟོས་འབྲོག་ནས་སྒྲུང་དར་གི་བཙུག་ནོ་གིས་རེད། **གང་ལྟར་ན་ར**། འབྲོག་ན་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་སྒྲུང་གི་ས་བོན་ཆེ་གཞིག་ཡོད་གི སྒྲུང་ང་ཉན་མཁན་ཟོ་མྱི་ཕོག་ནས་ཁྱད་པར་ཆེ་ཟེར་དོན། ཉན་མཁན་ཟོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་མྱི་དར་མ་ཟོ་རེད། **ངས་བལྟས་ན**། སྒྲུང་བཤད་མཁན་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་མན་ཧོང་གིས་ཞུང་།

ཡིན་ན་ར། དེང་སང་སྒྲུང་བཤད་མཁན་མགོ་ནག་མྱི་ཁེར་རོ་མ་རེད། དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་བརྒྱད་ཅུ་བ་**ནས་བཟུང**། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་སྤྱིན་ཐག་གི་སྟེང་ང་ཕབ་ཞི་རེད། རྒྱང་སྒྲོག་ལས་ཁུངས་གིས་ལེ་ཚན་བསྒྲིགས། བོད་གི་ས་ཆ་སོ་སོར་ཁྱབ་གི་བཙུག། **དེའི**

ཕོག་ག ད་བར་བརྟན་འཕྲིན་གི་སྟེང་ནས་ར་སྒྲུང་འདི་བཤད་གི་ཡོད། **དེས་མི་ཚད།** ཡི་གེ་བ་ཛེ་མང་ང་སོང་གིས་སོང་གིས། སྒྲུང་གི་དཔེ་ཆ་ར་ལྷག་ཏུ་རྒྱུག་གི་ཡོད། འདི་ཚང་མ་གིས་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་དམངས་ཁྲོད་ནས་ལྷག་ཏུ་དར་ཁྱབ་བ་བཏང་ནི་རེད།

མི་ལ་ལ་གཞིག་གིས། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་བོད་གི་རིག་གནས་གཏེར་མཛོད་གཞིག་ཡིན་ཞེར། **རེད་ད།** སྒྲུང་འདི་ཉན་མཁན་བོད་**ཁེར་རྐོ་མིན་ན།** སོག་པ་ར་ཧོར། ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཁ་མཆེ་རིགས་**ར་**རེད། **དེའི་རྐྱེན་གིས།** ཉན་མཁན་ཐོའི་ཕོག་ནས་བཤད་ན། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་བོད་རྒྱང་རྒྱང་གི་རེད་ཞེར་**ན་**ཨེ་འགྲིག་བསམ།

17.6 --Adverbial conjunctions

	Tibetan	English	Equivalent
རེད་ད	ངས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད་ན་འདོད། **རེད་ད**་ཆུང་མོ་གིས་འདོད་གི་མེད།	I want to have two children. However, my wife does not.	however; nevertheless; but
	འཆར་གཞི་ཧ་གི **རེད་ད**་ལག་བསྟར་ཡས་རྒྱོ་དཀའ་རྒྱུ་རེད།	The plan is good but difficult to implement.	
དེ་མིན་ན	ང་གླ་བཙལ་བྱིན། **དེ་མིན་ན**་ང་ཚོང་རྒྱག་གི་མི་འགྲོ།	"Give me a stipend! Or I won't go shopping."	or; otherwise
	ཁྱོས་ལས་བྱ་ཕྲིས། **དེ་མིན་ན**་ཁྱོད་རྩེ་གི་མི་ཁྲིད།	"Do your homework! Otherwise, I won't take you to play."	
གང་ལྟར་ན་ར	**གང་ལྟར་ན་ར**་ངས་བྱ་བ་འདི་མི་ལས་རང་ལས་རེད།	Anyway, I have no choice but to do this job.	anyway; in any case
	ངས་སྒོར་མོ་མི་སྟེར། **གང་ལྟར་ན་ར**་ཁུར་གེས་ངོ་མི་ཤེས།	I will not give any money. Anyway, he wouldn't feel gratitude for it.	
དེས་མི་ཚད	ཁུར་གེ་གཡོབ་རྒྱལ་གཞིག་ཡིན། **དེས་མི་ཚད**་རྐུན་མ་ར་ཡིན།	He is a liar. Furthermore, he is also a thief.	Furthermore; in addition
	ས་དེ་ཐག་རིང་། **དེས་མི་ཚད**་ནམ་ཟླ་ར་འཁྱགས།	That place is far-off. In addition, it is cold there.	
ནོས་མི་ཚད...ར	མུར་གེ་གླུ་མ་གཞིག་ཡིན**ནོས་མི་ཚད**་རྩོམ་པ་པོ་གཞིག་**ར**་ཡིན།	She is not only a singer but also a writer.	not only...but also...
	ཁུར་གེས་བྱ་བ་ལས**ནོས་མི་ཚད**་གྲུབ་**ར**་ཐལ།	He not only did his job but also finished it.	
ཡང་མིན་ད	ཚོང་བ་འདི་ཁམས་པ་གཞིག་རེད། **ཡང་མིན་ད**་གཙང་བ་གཞིག་རེད།	This businessman is from Khams, or from Gtsang.	or; otherwise
	ངས་དེ་རིང་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུས། **ཡང་མིན་ད**་བོད་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུས།	I will study Chinese or Tibetan today.	

	Tibetan	English	Equivalent
ཡང་མིན་ན་... ཡང་མིན་ན	**ཡང་མིན་ན་**ཁྱོད་སོང་། **ཡང་མིན་ན་**ང་འགྲོ།	Either you go or I go.	either...or...
	འདི་**ཡང་མིན་ན་**ཤེལ་སྒོ་རེད། **ཡང་མིན་ན་**ཆུ་ཤེལ་རེད།	This is either glass or crystal.	
ཁེར་རོ་མིན་ ན...ར	ཁྱུར་གེ་རིག་པ་རྣོ་ནོ་**ཁེར་རོ་མིན་ན་**བརྩོན་འགྲུས་**ར་**ཆེ།	He is not only intelligent but also diligent.	not only...but also...
	ངའི་ཨ་ཕ་ཞིང་པ་**ཁེར་རོ་མིན་ན་**འབྲོག་པ་**ར་**ཡིན།	My father is not only a farmer but also a herder.	
ར...ར	ཁྱིམ་ཚང་འདི་ཕྱུག་པོ་**ར་**ཡིན། སྐྱིད་པོ་**ར་**ཡིན།	This family is both rich and happy.	both...and...; as well
	ངས་འཆར་གཞི་བཟོས་**ར་**བཟོས། འཆར་གཞི་གྲུབ་**ར་**གྲུབ།	I made the plan and achieved it as well.	
དེའི་ཐོག་ག	ངས་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་གླ་བཅའ་ལ་བྱིན། **དེའི་ཐོག་ག་**སྒོར་མོ་བཅུ་ཐམ་པ་དགའ་རྟགས་ག་བྱིན།	I gave thirty *yuan* as remuneration. In addition, I added ten *yuan* as a reward.	in addition; on top of
	ཁྱོའི་གཏམ་རིང་ཐལ། **དེའི་ཐོག་ག་**ནང་དོན་མེད་གི	Your speech is too long. In addition, it is pointless.	

Exercise 21 Write conjunctions listed in the table above in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ར་ར་མི་འགྲོ། རྒྱ་ནག་ག་ར་མི་འགྲོ། ང་འཛར་མན་ནས་འདུག་རྒྱུས། དབྱར་ཁ་འཛར་མན་གི་ཡན་ན་སྐྱིད་ས་གཟིག་རྙེད་རྒྱུ་དཀའ།

1. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་སྔོན་ཆད་འཁྱིག་ན་གི་ར་ཆུ་ར་ཉ་མོ་ཡིན། __________དེང་སང་སྒྱེ་ར་ཆུ་གི་འབྲེལ་བ་རེད།
2. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་ད་བབ་གིས་མི་འཁྱིག ཁོ་གཉིས་ཀས་རྒྱུན་དུ་ཁ་རྩོད་ཡས་ནི་རེད། __________ཕན་ཚུན་ན་ཁ་མི་གྲུགས།
3. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་འདུག་ཁྱུལ་བཅའ་གི་ཡོད། __________ཉིན་མ་གཟིག་ག་ཁོ་གཉིས་ཀ་འཐོར་རྒྱུ་རེད།
4. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་མི་འཁྱིག་ནོ་ཁོ་གཉིས་ཀ་སྨྲ་སྨུད་ཐུང་ནོ་________། གཉིས་ཀ་ཨོང་ཤ་ཡང་མོ་ཡིན་ནོ་གིས་_______རེད།
5. རྣད་མོ་གིས་ཁྱིམ་ན་ཟ་མ་ར་སྐོལ་གི་མེད། __________རྒྱུན་དུ་ཤོ་རྒྱག དགོང་མོར་ཁྱིམ་མ་ར་ཡོང་གི་མེད།
6. སྨུར་གེའི་རྣད་པོ་ཞི་ལི་རྐྱོད་པོ་གཟིག་ཡིན་__________། མཚམས་མཚམས་མ་སྨུར་གེར་གཙར་རྡུང་__________ཡས་གི་ཡོད།
7. ཁོ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་འཐོར་ཁོ་ཐག་རེད། __________ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནས་འདུག་སྤྲོལ་མེད།
8. ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་__________ཨ་མ་གིས་གཉོར་རྒྱུ་རེད། __________ཨ་ཕ་གིས་གཉོར་རྒྱུ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞི་ལི་གི་ཐོག་ག་འདང་ཆེ།
9. སྨུར་གེ་རྣན་མོ་ངན་པ་གཟིག__________རོགས་པ་ངན་པ་གཟིག་________རེད། སྨུར་གེས་ད་བོ་རང་གི་རོགས་པ་བཟོའི་རྣད་པོ་ར་ལེན་གི་ཡོད།
10. རྣད་པོ་གིས་ཕྲུག་དོག་________ཡས་གི་མེད། སེམས་མ་________འཛིན་གི་མེད། ཁྱུར་གེ་ར་ཁྱུར་གེའི་རྣན་མོ་ཨ་ན་མ་ན་རེད།

11. ________སྐུར་གེ་རྒྱད་པོ་གི་ནོམ་པ་གི་ཐོག་ཞེན་ཆགས་གི་ཡོད། སློར་མོ་མེད་ན་སྐུར་གེའི་འཚོ་བ་དཀའ་རྒྱུ་རེད། ______ སྐུར་གེ་རང་གེར་སློར་མོ་ཅང་མེད།

12. རྒྱད་པོ་གིས་ཕྱིན་ཚད་སྐུར་གེ་ཁྲིམ་མ་ཡོང་མི་དགོས་ཟེར། __________སྐུར་གེ་ད་བོ་ཡོང་གི་ཡོད། __________། ཁྲིམ་མ་གཏོགས་སྐུར་གེར་འགྲོ་ས་མེད།

13. __________ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་པ་སྒྲོ་བོ་སྒྲོ་མོ་གིས་བསྐོར་རྒྱུ་རེད། སྒྲོ་བོ་སྒྲོ་མོ་གིས་ཞི་ལི་སྙིང་མ་རྗེ་ཟེར།

14. __________། ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་རིང་གི་འཚོ་བ་གི་སྐབས་གིས། གཉེན་གི་འབྲེལ་བ་གཅོད་རྒྱུ་ད་ད་མ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀས་གཅིག་གིས་གཅིག་ག་ལྟ་གི་ཡོད།

Exercise 22 Complete the text using conjunctions and adverbial phrases learned in this chapter.

ཆེ་གཟིག་གནའ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་ནོ་ར་ཆེ་གཟིག་ཁུངས་མེད་གི་ངག་རྒྱུན་ཡིན་ནོ་བཤད་རྒྱུ་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྟ་མོ་གཟིག་མ་རེད། བོད་གི་ཐོག་ནས་ར་གནས་ཚུལ་དེ་དང་དེ་བཞིན་རེད། ངག་རྒྱུན་ན། སྤྲེའུ་བྱང་ཆུང་སེམས་དཔའ་ར་མ་བྲག་སྲིན་མོ་གཉིས __________བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་འགོ་བརྩམས་ནི་རེད། བྲག་སྲིན་མོ་གིས། སྤྲེའུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐུར་གེ་ར་བཟའ་ཚང་བཅའ་དགོས་ཟེར་ནི་རེད། __________། སྐུར་གེས་མི་མང་ང་འཆའ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་ནི་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་དྲུག་བྱུང་ནོ་བོད་གི་མེས་པོ་ཡ་ཐོག་ཟོ་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད།

གནའ་རྫས་རིག་པ་ར་ས་གཤིས་རིག་པ་བ་གིས་"དངོས་རྫས་རྟེན་ནོར་བལྟས་ན། མི་རིགས་གོམས་སྲོལ་ཞིབ་འཇུག་པ་རིགས་གེས། བོད་རིགས་གནའ་དེང་མ་ཡུལ་མི་ཆང་རིགས་ཟེར་ནོའི་རྒྱུད་པ་རེད་འདོད་གི་ཡོད། གནའ་རྫས་རིག་པ་བ་ཟོའི་ལྟ་བ་ལྟར་ན། བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ད __________ལོ་སྟོང་ཚོ་བཞི་གི་སྔོན་ན་འདེད་ཐུབ། སྐབས་དེར། འཚོ་བ་ཐབས་རྟགས་ཡིན་__________དེང་སང་གི་མི་སྐྱག་འགྲོ་ནི་རེད། ལོ་རྒྱུས་གི་ཡིག་ཆ་གི་ནང་ན། དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཐོན་__________། བོད་མི་རིགས་གཟིག་ག་ངོས་འཛིན་གི་མེད། ཡར་ཀླུང་རྒྱལ་ཁམས་གིས་བོད་དབང་དུ་བསྡུས་__________། བོད་འདི་ར་སྟོབས་ཤུགས་ཕར་རྒོལ་ཅན་གཟིག་ག་ཉན་སོང་། བོད་གི་ཕོ་བྲང་ཐོག་མ་ཡུམ་བུ་བླ་སྒང་བོད་གི་རྒྱལ་བོ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་__________ལས། བོད་གི་རྒྱལ་བོ་ཨ་ཏུ་གིས་དབང་འདུལ་ཅན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་བོད་གི་རྒྱལ་རབས་ཐོག་མ་བཙུགས་ནོ་__________། བོད་གི་ལོ་རྒྱུས། དཔལ་འབྱོར། ལག་རྩལ་ར་རིག་གནས་གི་སྟེང་ང __________བྱུས་རྗེས་ཆེ་བཞག བཙན་པོ་འདིས་བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་ར་ཐང་རྒྱལ་རབས་(ལོ་ངོ་༦༡༨གི་རབས་ལོ་ངོ་༩༠༧རིག་གེར) གི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོར་བླངས་ནི་རེད། བོད་ཡིག་ར་ཁུར་གེའི་________གསར་གཏོད་ཡས།

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། བོད་ཁམས་མ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་དར་གི་བཙུག ཆོས་ལུགས་དར་གི་འཇུག་__________། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་ཇོ་ཁང་ར་ར་མོ་ཆེ་བཞེངས། ཁུར་གེ་བྱུས་རྗེས་ཆེ་__________ད་བར་ར་བོད་ཚང་མ་གིས་གཙུག་ག་འཛིན་གི་ཡོད། ཁུར་གེའི་__________། རྗེས་སྐྱོང་བ་གིས་ར་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་སྤེལ་ནི་རེད། སྤྱི་ལོ་༧༧༩ལོར་ཐོན་__________། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གིས་བོད་གི་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་གི་དགོན་པ་ཐོག་མ་བསམ་ཡས་བཞེངས། བོད་གི་སྟོབས་ཤུགས་རྩེ་ཆེ་ར་ས་རྒྱ་རྩེ་ཆེ་སོང་__________། ནང་བསྟན་ཆོས་ཤུགས་གི་ཤན་ཤུགས་ར་རྩེ་ཆེར་རྩེ་ཆེར་སོང་།

ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་བོད་ར་________དར________། བོན་ཆོས་བོད་ས་གནས་རང་གི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་ཡིན། ________། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དར་________། དེའི་སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་སོང་། ________། བོན་ཆོས་སྐྱོང་མཁན་ཚོ་མ་རེདས། ༨༣༦ལོར་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་བཀྲོངས་________། གླང་དར་མ་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་སོང་། རྒྱུ་རྐྱེན་གང་མང་གི་________། ཁུར་གེས་བོན་ཆོས་ར་དད། ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་གཏོར་བརླག་བཏང་། སྤྱི་ལོ་༨༤༢གི་ལོར། རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མ་ར་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་པ་གཅིག་གིས་བཀྲོངས་སོང་། ཁུར་གེ་འདས་________། བོད་བཙན་པོ་ཐོར་སོང་། ས་གནས་རང་རང་གི་ཁེ་ཕན་________། གཞུག་གི་ལོ་༤༠༠________དབང་ཆ་ལེན་རྒྱུའི་ཆེད་ར་འཁྲུག་རྩོད་མང་ང་བྱུང་། ________བོད་གི་རྒྱལ་ཁམས་གཅིག་འོར་གིས་འཆག་མ་ཐུབ།

17.7 --Special cases of ན

	Tibetan	English	Notes
With the function of a linking verb	གླུ་དབྱངས་འདི་**ཉན་ན་**སྙན་གི། རེད་དྲ་ནང་དོན་མི་ཆེ།	This music sounds very nice. However, it is meaningless.	In this context, ན can be translated as *if*.
	ཟ་མ་**ཟོས་ན་**ཞིམ་པོ་རེད། ཇ་མ་སུ་ཡིན།	The food tastes good. Who is the cook?	
	མི་དེ་**བལྟས་ན་**འཇམ་པོ་གཅིག་རེད།	That person looks gentle.	
	ཁུར་གེ་**སོང་ན་**མགྱོགས། **བཤད་ན་**ར་མགྱོགས།	He walks fast and speaks fast.	
In if clause	ཁྱོས་ངའི་གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་**ན་**ཆོག ཁྱོད་འཁྱགས་ན།	If you feel cold, you can put on this garment of mine.	What appears before ན is a clause subject.
	ཞིང་པ་ཚོའི་ཡོང་སྒོ་ད་པོ་མཐོ་**ན་**རེད།	Farmers' income should be higher.	
	ཁྱོས་རྒྱུན་དུ་རྩལ་སྦྱོང་ཡས་**ན་**འགྲིག་གི	It is proper that you often do exercises.	
	སྒྲིན་ཐག་འདི་ཉོས་**ན་**ཆེ་མོ་གཅིག་རེད།	How about buying this cassette tape?	
In adverbial phrase	ངས་**བལྟས་ན**། དེ་རིང་ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་མ་རེད།	In my opinion, it will not be sunny.	meaning depends on context
	སྨན་**གི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན**། ནད་སྔོན་འགོག་གལ་ཆེ།	From the medical point of view, it is very important to prevent sickness.	
	དེ་ཡིན་ན། ང་འགྲོ་དགོས་དོན་ཞེང་གིས་མེད།	In that case, there is no reason for me to go at all.	
	སངས་རྒྱས་**སླེང་ན**། ཁུར་གེ་ལས་ན་རྩ།	Speaking of Sang rgyas, he works hard.	
Between two identical monosyllabic adjectives	ཕྱི་རྒྱལ་**རྩ་ན་རྩ**། ང་མི་འགྲོ།	It is fine if foreign countries are good. I will not go (there).	Something is dismissed dis-regarding its assets.
	ཁུར་གེ་**ཕྱུག་ན་ཕྱུག** དེ་ང་ར་འབྲེལ་བ་མེད།	It is fine if he is rich. It has nothing to do with me.	
	ས་དེ་ཐག་**རིང་ན་རིང**། ང་རླངས་འཁོར་ཡོད།	It is fine if that place is far. I have a car.	
	རྩེད་མོ་**ཡག་ན་ཡག** ངས་ལྟ་མི་བསམ།	It is fine if the performance is good. But I don't want to see it.	

	Tibetan	English	Notes
Between two identical verbs	མུར་གེ་**འགྲོ་ན་འགྲོ**། རེད་དྲ་འགྲོ་སྒྲོ་ཚང་མ་མོ་རང་གི་ཁ་ན་ཡོད།	It is OK if she goes. But all expenses depend on herself.	Something is accepted under a certain condition.
	ཞ་ཡས་ཟློས་**ཨུར་རྒྱུག་ན་རྒྱུག** ཁོ་ཟློས་ཧྲུང་རེས་མི་རྒྱུག་ན།	It is OK if children make noise as long as they do not fight.	
	ཆང་**འཐུང་ན་འཐུང**། རེད་དྲ་མང་གི་མ་འཇུག	It is OK to drink as long as (you) don't drink too much.	
	སྒོར་མོ་**བཀོལ་ན་བཀོལ**། དུ་ནག་མ་འཐེན་ན།	It is OK if one spends money as long as he does not use opium.	
Verb / adjective + **ན** + verb / adjective's antonym + **ན**	ཁྱོས་བརྩི་བཀུར་ཡས་ན་རེད། **བཟང་ན་ངན་ན**་ཁོ་ཁྱོའི་ཨ་ཕ་རེད།	You should respect him. He is your father, good or bad.	It signifies such notions as *regardless*, *no matter*, *disregard*, etc.
	ཡག་ན་བཙོག་ན། ངའི་ལག་ག་ཀྲན་མོ་འདི་མོ་གཟིག་ཡོང་ནི་རེད།	That's the way my wife is, despite her beauty.	
	མི་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། ཕྱུག་པོ་**ཡིན་ན་མིན་ན**།	All people are equal, rich or poor.	
	ང་**དགའ་ན་མི་དགའ་ན**། ཁུར་གེས་ང་མ་གཙོས།	He did not respect me no matter how I felt.	

Exercise 23 The bolded phrases are incorrect. Replace them with correct conjunctions or sentence connectors in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་མ་ལས་ན་ར། སྒོར་མོ་འདི་ཟོ་ཚར་**ཞོར་ར**་ང་དཀའ་ངལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། (རིག་གེར། དུས།)

ངས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་མ་ལས་ན་ར། སྒོར་མོ་འདི་ཟོ་ཚར་རིག་གེར་ང་དཀའ་ངལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

1. ཁུར་གེ་སློབ་མ་གཟིག་**ཡིན་ན་ར**། ཁུར་གེས་རྒྱ་ཡིག་ཧ་ལ་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད། (ཡིན་གི་རས། དེའི་རྗེན་གེས)
2. མུར་གེ་སློབ་སྦྱོང་ཡས་**ནོ་གེས**། མུར་གེས་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ནས་ཞོར་ལས་ཡས་ནི་རེད། (ཞོར་ར། མ...གོང)
3. ཁུར་གེ་ལུས་པོད་ན་ཡོད་**ན་མ་གཏོགས**། སེམས་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ན་ཡོད་གི (དུས། ན་ར)
4. མུར་གེ་དབྱིན་སྐད་ར་ཧ་**ན་མ་གཏོགས**་དབྱིན་ཇི་བ་གཟིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། (ན་གི་ར། ཡང་མིན་ད)
5. བོད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས་སྐད་རིགས་གཞན་པ་བཤད་**ན་ར**་མི་ཆོག (ན། ཞོར་ར)
6. ནམ་ཟླ་བོད་ནས་དྲོ་ན་ཧ་གི **ཡང་མིན་ད**་དགོང་མོ་ཐོན་ན་འཁྱགས་གི(དེ་མིན་ད། དེའི་རྗེན་གེས)
7. ཁུར་གེ་ནངས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ཤ་སྟག་རེད། ཁྱོད་ཟོ་**འགྲོ་རྒྱུས་མི་འགྲོ་རྒྱུས**། (འགྲོ་ན་མི་འགྲོ་ན། སོང་ན་མ་སོང་ན)
8. གོན་རྒྱུ་དེ་བལྟས་ན་མི་ཡག དེ་**མི་ཡག་ན་ར**། ངར་མཆོན་ན་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་ཡིན་དགོས།(གོན་ན་མི་གོན་ན། བཙོག་པོ་ཡིན་ན་ཡིན)
9. ང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་ལོན་**ན**། ངས་ད་བོ་བྱ་བ་གཟིག་ག་དགའ་གཟིག་རྙེད་མེད། (གི་རས། དུས)

10. ཁྱུར་གེ་གླེན་པ་ཡིན་**ན་ར།** ཁྲོས་ཁྱུར་གེའི་ཐོག་ག་འཚིག་པ་ཟ་མི་ཉན། (ན་གི་ར། ནོ་གིས)

11. ཁྱུར་གེ་རྩོམ་པ་པོ་གཞིག་ཡིན་**ནོའི་རིང་ང**་ད་པོ་རི་མོ་བ་གཞིག་ར་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། (ར…ར། ནོས་མི་ཚད . . . ར)

12. ཁྱུར་གེས་རྒྱུགས་ག་གྲ་སྒྲིག་ཡས་**རྒྱུའི་ཉི་ར**་དཔེ་ཆ་མང་ང་གཞིག་ཉོས་ཐལ། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེར་ལྟ་ཁོམ་ཡོད་གི་མེད། (དུས། རྒྱུའི་ཆེད་ར)

13. ཨ་མ་ལོ་གཅིག་ག་མ་རེག **ཡང་མིན་ད**་ཞ་ཡས་གིས་མྱུར་གེ་དྲན་གི་མེད། (ཉི་ར། ཡིན་ན་ར)

14. ང་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་ནི་ཡིན། དེ་**གི་རིང་ང**་ངས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས་མ་མྱོང་། (མ…གོང་། དེའི་སྔོན་ན)

15. ཁྲོས་རང་སྟོང་ང་མྱི་གི་ལག་ནས་དངོས་པོ་ལེན་མི་ཉན། ཁྲོས་མྱི་དེ་**མ་ཤེས་ན་ར།** (དེའི་ཐོག་ག ན་མ་གཏོགས)

16. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་**ནོའི་དུས**་རྒྱ་སྐད་བཤད་གྲོགས་གཅིག་ར་མེད། ང་རྒྱ་སྐད་བཤད་ན་ཇི་བཙོག་རེད། (ནོའི་རིང་ང། ནོའི་སྐབས་བ)

17. ཆེ་གཞིག་ཟ་ནང་། གྲུང་གོའི་ཟ་མ་**ཡང་མིན་ད**་ཟོས་ན་འདོད། ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཟ་མ་**ཡང་མིན་ད**་ཟ་འདོད། (ར…ར། ཁེར་རོ་མིན་ . . . ར)

18. ཨ་ཞི་ལི། གནམ་ངོ་རྩུབ་**གི་རིང་ང**་ཁྲོའི་གོན་རྒྱུ་དེ་སྲབ་སོང་། ཁྲོས་དགུན་ལྭ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད། (དུས། ན)

19. རེད་ཟོའི་འགོ་བ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་སྔོན་ན་གཞུང་སྐྱབ་ཁང་ན་མེད། དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་རིང་ང**་ཤོག (གི་སྐབས་བ། གཞུག་ནས)

20. རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་དཔོན་པོ་གོ་གནས་མཐོ་**གི་རབས།** རང་གའི་མྱི་རིགས་གེས་ཁོ་ཟོ་མགོར་འཁྱུར་གི་མེད། (ན་གི་ར། ན་ར)

21. ཞི་ལི་འདི་ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། གཟུགས་མཐོ་**གི་རབས**་ཧ་མོང་རེད། (དེའི་ཐོག་ག ན་གི་ར)

22. དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་། ཕྱི་རྒྱལ་ར་**ཡོང་གི་རིང་ང**་ངས་རྒྱུན་དུ་དེ་བསམས་གཞིག (མ་ཡོང་ …གོང་། མ་ཡོང་…སྔོན་ན)

23. ལོ་བཅོ་ལྔ་**གི་སྐབས་བ**་ངས་ངང་ལག་རིག་མ་མྱོང་། ངའི་མྱིང་སྲིང་རིགས་གེས་ར་ངའི་མཉམ་པས་རིག་ཉི་རེད། (གི་རིང་ང། རེག་གེར།)

24. རོགས་པ་གཞིག་དགའ་གི་འཇུག་**ན**་ངས་སློར་མོ་སྟེར། མགྲོན་ན་འབོད། རེད་དྲ་ཚང་མ་གིས་གོ་མ་ཚོད། (རྒྱུའི་དོན་ན། ན་གི་ར)

25. དགོང་མོར་འགྲུལ་བ་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ནས་བསྡད། **དེའི་ཐོག་ག**་མེ་འཁོར་གི་གཞུག་ག་ཁོ་གཉིས་ཀ་མ་ཚོད། (རེད་དྲ། གང་ལྟར་ན་ར)

26. ཙུའུ་ཆེག་ར་ཁབ་འདིས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡས་དགོས། **དེས་མི་ཚད**་འགྲན་སྟུར་ཐེངས་གཞུག་མ་ཁོ་ཟོ་ཕམ་རྒྱུ་རེད། (གང་ལྟར་ན་ར། དེ་མིན་ད)

Exercise 24 Complete the narration with proper temporal words.

ང་ཨ་མདོ་གི་བོད་གཞིག་ཡིན། ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གིས་མི་ཚད་འགོར་སོང་། དེ______ངས་རང་གི་ཏ་མ་ར་ཉེ་དུ་ཟོ་དྲན་ཐལ། ངས་ཁོ་ཟོ་དྲན་______། སྨྱིག་ཆུ་ཐ་ར་ར། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་______། ངས་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་ཐེངས་གཅིག་ར་མ་རེག ཁོ་གཉིས་ཀ་ལོ་དྲུག་ཙུ་གི་ནང་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ལོ་བདུན་ཙུར་______བུད་______། ང་ཁོ་གཉིས་ཀར་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུས། ང་འདིར་______ཡོང་______། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད་འདོད་གཞིག

ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་བསྡད་______། རྒྱ་ལོངས་སྤྱོད་གི་ཐོག་ནས་སྐྱིད་པོ་རེད། རེད་དྲ་ངས་འདིར་ཐོན་______། ངས་དེང་མགོར་ཕ་ཡུལ་གི་ཟ་མ་དྲན་གི ______། ཤ་ཉེ་ར་ཏ་མ་དྲན་གི དེའི་______ཆུང་བྱིས་པའི་སྐབས་གི་རྩེད་ས་རྩེད་རོགས་ཟོ་དྲན་གི ས་ཆ་འདིར་ཐོན་______ཡུལ་གདུང་ཧྲོག་གོ་མ་ཤེས་གཞིག མཚམས་མཚམས་མ་རོགས་པ་ཁ་ཡས་ཕ་ཡུལ་ནས་ཡོང་ན། ཕ་ཡུལ་འདི་མོ་རེད་གན་མོ་རེད་ཟེར། དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། ངས་ཕྱིན་ཆད་ཡུལ་མི་དྲན་རྒྱུ་ཐག་གིས་བཅད་ར། དེ་འདོད་ ______ཡུལ་གདུང་ཧྲོག་གོ་ཧྲོག་གོར་མོ་རེད། ད་______། ངས་སློར་མོ་གསོག་རྒྱུ་ཡིན། སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་______ང་ཕྱིར་ར་ཡུལ་བ་འགྲོ་རྒྱུས། ཡུལ་བ་མི་འགྲོ་རྒྱུའི་ཐོག་ནས

རོགས་པ་ཟོས་ང་ར་བདེན་མ་བཤད།

Exercise 25 Complete the narration with reason- or purpose- conjunctions learned in this chapter.

ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རོགས་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ང་ཡུལ་གདུང་དེ་མོ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཆེ་ནས་ཟེར། ཁོ་ཟོ་ཁྲིམ་མི་ར་ཁ་ཐག་མི་རིང་_______ ཤེས་གི་མེད། དེའི་ཧྲན་ཚད་ནས་ཁོ་ཟོ་དཔལ་འཁོར་ར་སྐྱི་ཚོགས་གི་ཆ་རྐྱེན་ཧྲ་_______། ངའི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་ཐུབ་གི་མེད།

ང་ཇེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་ཆེ་བོ་ཡིན། ངའི་ཧྲང་མོ་གཉིས་ཀ་གནས་ལ་བུད་སོང་_______། ད་ཧྲ་མ་གཉིས་ཀའི་ལོགས་ན་ལས་རོགས་མེད། ཞི་ལི་ཆེ་བོ་གིས་ཧྲ་མ་གཉེར་དགོས་ནོ་ལུགས་སྲོལ་ཡིན་_______རེད། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་_______། ཧྲ་མ་གཉིས་ཀས་ཡོད་ཡོད་ཚང་མ་བཏོན་ནི་རེད། ད་ང་ཕྱིར་ར་འགྱོ་དགོས། དེ་ང་འགྱོ་འདོད་_______མ་རེད། ང་མི་འགྱོ་རང་འགྱོ་ར་ཡིན།

ངས་ང་འགྱོ་དགོས་སྲོལ་ངའི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རོགས་པ་ཟེར་བཤད་ན། ཁོ་ཟོས་གོ་བ་ལོན་གི་མེད། གཅིག་ནས་ངའི་ཕ་ཡུལ་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཧྲན་གསོ་ཁང་ཟེར་ནོ་དེ་མེད་___། ཧྲ་མ་ཟོ་རྒས་ན་ཞ་ཡས་ཟོས་གཉེར་དགོས་ནི་རེད། ནང་སྐྱོས་སུ་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཁྲིམ་ཚང་གཞིག་ནས་ཡོང་ན། ཞི་ལི་ཆེ་འགོར་ལྟག་ཏུ་འཁན་ཁྱུར་ཡོད། ངའི་རོགས་པ་ཟོས་བལྟས་ན། ངས་ཧྲ་མ་གཉིས་ཀ____ང་རང་གི་ཚེ་གཅིག་གི་བདེ་སྡུག་བསམ་གི་མེད་ཟེར། རེད་དྲ་ཧྲ་མ་གཉིས་ཀ་མ་སྐྱིད་ན། ང་སྐྱིད་སྲོལ་མེད་_____ རོགས་པོ་ཟོའི་མིག་ནང་གི་བདེ་སྡུག་ཟེར་ནོ་ངས་བསམ་ས་མི་འགྱོ་གི

Exercise 26 Complete statements with contrast conjunctions and so / such...that.

དཔེར་བརྗོད། ཧླངས་འཁོར་འདི་མགྱོགས་ན་གི་ར་ཧླུང་རེད། དེའི་རིན་གོང་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

1. ང་སྨུར་གེར་འདད་ཆེ་ན་ར། སྨུར་གེས་ངར་རྟོམ་ཐུབ་གི་མེད། སྨུར་གེས་བལྟས་ན། ང་འཁྱོག་པོ་ཡིན་_______སྨུར་གེས་རྟོམ་མི་ཐུབ་ཟེར།
2. ངས་ཧྲ་ལ་ཤེད་སྨུར་གེ་དགའ་གི་འཛུག་གི་ཡོད། _______ང་མགོ་ནས་མཇུག་བར་ར་སྨུར་གེའི་བློར་འབབ་གི་མེད།
3. དེད་ཚང་གཉིས་ཀ་གི་བར་ས་ཁ་ཐག་ཐུང་_______། ང་སྨུར་གེར་ཐུག་རྒྱུ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི
4. དེ་རིང་ངས་སྨུར་གེར་ཁ་པར་ཐེངས་མ་བརྒྱ་ར་བཏང་ཡོད། _______ཁ་པར་ལེན་མཁན་མེད་གི སྨུར་གེའི་རྒྱབ་ན་ཞི་ལི་གཞན་པ་གཞིག་མེད་པ།
5. ང་སྨུར་གེའི་སྙིང་ང་སེམས་འཁོར་_______སྨྱོན་པ་གཞིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། _______སྨུར་གེ་ཆི་གཞིག་ག་ང་དགའ་གི་མེད་ནང་།
6. ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ང་སེམས་ཤི་དགོས་རྒྱུ་རེད། _______། སྐབས་དེར་ཐོན་ན། སྨུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་ཡང་ང་དགའ་མདོག་སྟོན་གི་ཡོད།
7. སྨུར་གེ་ཡག་_______ལྷ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ལྷ་མོ་གཞིག་ལེན་རྒྱུ་དཀའ། ཨ་མ་གིས་བཤད་གི་ར།

Exercise 27 Complete each statement with appropriate conditional conjunctions.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་འགྲོ་ན་ད་སོང་། དེ་མིན་ད་ཅང་མི་འགོར་ར་གནམ་འབབ་རྒྱུ་རེད།

1. ཕྱི་ཟོས་སྤྱིར་གྱིས་དམར་ཟས་མི་ཟ་________། བོད་ན་སྔོ་ཚོད་མང་ང་མེད་ནོ་གིས་ཁོ་ཟོས་བོད་ནས་མི་ཟ་རང་ཟ་རེད།
2. ཕྱི་གཞིག་འབྲོག་ག་འགྲོ________། གྱོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས། འབྲོག་ནས་ནམ་ཟླ་རོང་ས་གི་ནམ་ཟླ་འདྲ་མོ་མིན།
3. ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ་སྐབས་དངོས་པོ་མང་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་འཁྱེར་མི་དགོས། ཁྱོད་རང་གིས་འཁྱེར་འདོད་________།
4. འབྲོག་ན་ཁྱི་བཙན་པོ་ཡོད་ཟེར། ཁྱི་གཞིག་ག་ཐུག་________ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་།
5. ཁྱི་བཙན་པོ་གཞིག་ཡིན________། གན་རྐྱལ་ལོག________ཁྱི་གིས་མི་འཆའ་ཟེར། རེད་དྲ་དེ་མོ་ཡས་རྒྱོ་དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
6. བོད་གི་ས་ཆ་ནས་རྒྱ་རིགས་ལོ་ཙྪ་བ་གཞིག་གིས་གོ་མི་ཚོད། ལོ་ཙྪ་བ་དེས་བོད་སྐད་ཤེས ________།

Exercise 28 Combine each line with adverbial phrases, sentence connectors, and conjunctions.

དཔེར་བརྗོད། <u>འདི་ཤེད་མ་འགྲོ། ཉིན་གཞིག་ག་ཁྱོད་འགྱོད་པ་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད།</u> འདི་ཤེད་སོང་ན། ཉིན་གཞིག་ག་ཁྱོད་འགྱོད་པ་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད།

Original statement	Rewritten statement
1. ང་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་འདིར་ཡོང་། དེ་དུས་ང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།	________
2. ང་བོད་ར་ཡོང་། ཡོང་དོན་བོད་སྐད་སློབ་རྒྱོ་ཡིན།	________
3. ངས་ཟ་མ་མང་ང་ཟོས་སོང་། ད་ངའི་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད།	________
4. ཨ་ཕ་ཁང་བ་ལས་རྒྱོར་འཐད་གི་མེད། ངས་ཁང་བ་ལས་བཏང་།	________
5. ངས་ཆང་མི་འཐུང་། མཚམས་མཚམས་མ་མི་འཐུང་ག་མེད་རེད།	________
6. ཨ་མ་གིས་ཁྱིམ་ལས་ལས། ཞ་ཡས་གཉེར། སྨུར་གེ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།	________
7. ང་བོད་ར་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ཐོན། དེ་ནས་ད་ངས་བོད་སྐད་ཤེས་ནི་ཡིན།	________
8. གོན་རྒྱུ་འདི་ང་ལ་ཆུང་སོང་། ཁྱོད་ཨེ་དགོས།	________
9. ང་ལྟོགས་ཡས་འདར་གི་ཡོད། ད་ཟ་མ་མེད་ན་ངས་ལས་ཀ་ལས་མི་ཐུབ།	________
10. སྐོར་མོ་ཀུ་མཁན་སངས་རྒྱས་ར་དཀོན་མཆོག་གཉིས་གི་གཅིག་རེད།	________
11. དགེ་རྒན་གིས་ལས་བྱ་མང་ང་བྱིན། ངས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བྲིས་བཏང་།	________
12. ངའི་ཚ་བོ་གི་བུ་བ་དཀའ་མོ་རེད། ཁུར་གེ་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད།	________
13. སློབ་མ་འདི་ཟོ་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོང་། རྐང་ཐང་ང་སྤྱི་ལེ་ཉི་ཤུར་ཡོང་།	________
14. ང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམས། མཚམས་མཚམས་མ་ཞོར་ལས་ཡས་རས་སྐོར་མོ་བཙལ།	________

15. ལོ་བཞི་གི་སྔོན་ན་ང་མཐར་ཕྱིན། ང་ཕྱིར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་སོང་མ་མྱོང་།

16. ངའི་ཧྲང་མོ་གཟིག་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་། སྨུར་གེས་ངའི་ནུ་བོ་གཉེར་དགོས་སོང་།

17. ངའི་ཨ་ཁུ་ཁ་བཙོག ཁོག་འཛམ། སྨི་ངན་པ་གཟིག་བབ་གིས་མིན།

18. ཧ་མགྱོགས་མ་འདིར་རླངས་འཁོར་གི་མགྱོགས་མཉམ་མེད།

19. ས་འདི་གང་རེད། ཁོ་ཚང་མིན་ན་ཁྱོད་ཚང་ཡིན་དགོས་རྒྱུ་རེད།

Verb / adj. + ན + the same verb / adj.

It is used to express *something is fine under a reserved condition.*

Between verbs (reserved)	Between adjectives
དུས་ཚོད་གཞིག་**ཉོ་ན་ཉོ**། གོང་མི་མཐོ་ན།	ལྷ་ས་**ཐག་རིང་ན་རིང་**། ང་མཇལ་ལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས།
It's OK to buy a watch as long as the price is not high.	It does not matter if Lhasa is far-off. I will make a pilgrimage.
ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་ན་འགྲོ**། གང་ལྟར་ན་རང་ང་ཁོམ་ཡོད།	བོད་ནས་ང་**མི་སྐྱིད་ན་མི་སྐྱིད**། ང་ཕྱིར་ར་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས།
It is OK to travel. Anyway, I have much free time.	It does not matter if I am unhappy in Tibet. I will return to Tibet (anyway).
ཁུར་གི་རྒྱ་**ཡིན་ན་ཡིན**། ཁུར་གིས་བོད་སྐད་ཤེས་ན།	རླངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་**དལ་ན་དལ**། མ་གཞི་བདེ་འཇགས་རེད།
It does not matter if he is Chinese as long as he knows Tibetan.	It does not matter if the car runs slowly. The key point is safety.
གླུ་ལེན་ན་ལེན། གོ་སྐབས་ཡང་ར་ཡང་གིས་མེད།	ཚེ་གཅིག་གི་རྐྱུ་ཡ་**མི་ཡག་ན་མི་ཡག** མུར་གེར་ཁྲེལ་ཡོད་བདང་ན།
It's OK to sing a song. Such a chance is rare.	It is fine if my life-long partner is not pretty as long as she is loyal.

Verb + ཁ

ཁ is attached to a verb in PRT to convey a temporal notion, with a Ladon case marker latent: the very moment when something happens.

Tibetan	English
ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁར་**ཡོང་ཁ**་ལེགས་སྐྱེས་མང་ང་གཞིག་ཉོས།	He bought a lot of presents shortly before coming to the USA.
ཟ་མ་**ཟ་ཁ**་ཞ་ཡས་རྩེ་རྩེ་གི་འགྲོ་མི་དགོས།	The children must not go play right before the meal.
ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཁ**་འགོ་བ་གིས་ཡང་ལས་ཀ་གཞན་པ་གཞིག་བྱིན་ཐལ།	My boss gave me another job when I was about to finish one.
ཁྱོད་**འགྲོ་ཁ**་ངའི་དངོས་པོ་འཁྱེར་རྒྱུ་མ་བརྗེད།	Do not forget to take my stuff when you leave!
ཉི་མ་**འཆར་ཁ**་ང་རྒྱུན་དུ་ཡར་ར་ལངས་གི་ཡོད།	I always get up when the sun rises.

ན་ད

Meaning depends on the contexts: *only when* or *if…then…*

Only when	If…then
ང་ལྟོགས་**ན་ད**་སྤྲ་སྨུད་ཇེ་ཐུང་ཡིན།	དཔོན་པོ་དེ་ཡོང་**ན་ད**་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས།
I get short-tempered only when I am hungry.	If the high officer comes, then what shall we do?
བུ་ཛྀ་གཞིག་རྙེད་**ན་ད**་མུར་གི་དགོང་ཚོགས་ག་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།	དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་བྱ་བ་མེད་**ན་ད**་གང་ང་འགྲོ།
She can come to the party only when she finds a babysitter.	Where should I go then if there is no work this afternoon?
མུར་གི་ཁེར་རོ་ཡིན་**ན་ད**་སྐྱུན་གི་ཡོད།	ཁུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་ཡོང་**ན་ད**་ངས་ཁོ་མཚོ་སྔོན་པོར་འཁྲིད་རྒྱུས།
She feels lonely only when she is alone.	If he comes to Qinghai, then I will take him to Koknor (Qinghai Lake).

ར...ར...	In negative sentences, it expresses *neither...nor...* and, in positive sentences, *both...and...*

neither...nor...	both...and...
ང་ལྟོགས་**ར**་མི་ལྟོགས། སྐོམ་**ར**་མི་སྐོམ།	ཁུར་གེ་སྔགས་པ་**ར**་ཡིན་ཞིང་པ་**ར**་ཡིན།
I am neither hungry nor thirsty.	He is both a lay tantric specialist and a farmer.
ཁུར་གེ་ཡོང་**ར**་མ་ཡོང་། མི་ཡོང་**ར**་མ་ཟེར།	སྡེ་བ་འདི་ཞིང་སྡེ་གཟིག་**ར**་ཡིན། འབྲོག་སྡེ་གཟིག་**ར**་ཡིན།
He neither came nor said that he would not come.	This village is both agricultural and herding (agro-pastoral).
གནའ་རྫས་འདི་གོང་བདེ་**ར**་མི་བདེ་གི ལོ་རིང་**ར**་མི་རིང་གི	ཞི་མོ་འདི་ཡག་མ་གཟིག་**ར**་ཡིན། དགའ་བཟང་མ་གཟིག་**ར**་ཡིན།
This antique is neither cheap nor so old.	This girl is both beautiful and kind.

མིན་ད	It means *except*.

Tibetan	English
མེ་ཏོག་འདི་**མིན་ད**་གཞན་པ་ཟེ་བོད་ན་ར་ཡོད་ཁ་རེད།	All other flowers can be found in Tibet except this one.
ངའི་སྤྱིང་ཕྱིང་ཆ་བོ་ང་**མིན་ད**་ཚང་མ་སྐད་ཅན་ཡིན།	All my siblings have a nice voice except me.
ཁུར་གེས་སྐོམ་དུས་ལྷུ་ཆང་**མིན་ད**་མི་འཐུང་།	He drinks nothing but beer when he is thirsty.
ངས་བོད་སྐད་**མིན་ད**་སྐད་རིགས་གཞན་པ་མི་བཤད།	I speak no language other than Tibetan.

མ་དགོས + ད་བོ / ར	It expresses *let alone* or *do not mention*.

Tibetan	English
ཞི་མོ་འདི་ངར་དགའ་**མ་དགོས་ད་བོ**་སྡང་གི་ཡོད།	This girl hates me, let alone likes me.
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐོན་**མ་དགོས**་པེ་ཅིན་ན་**ར**་སོང་མ་མྱོང་།	I have never been to Beijing, do not mention going abroad.
ངས་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་**མ་དགོས་ད་བོ**་བོད་ཡིག་**ར**་མི་ཤེས།	I do not even know how to read Tibetan, let alone English.
འགྲུལ་བ་ཟོ་ཐོན་**མ་དགོས་ད་བོ**་ལམ་མ་**ར**་ལངས་མེད་ཟེར།	The guests are not even on the road, let alone having arrived.

Instrumental case གིས	It is used with nouns to express *because of* or *due to*.

Tibetan	English
མྱི་ཕྱུག་པོ་དེ་ནོམ་པ་**གིས**་འདུག་ཐུབ་གི་མེད།	The rich person cannot stay quiet because of his wealth.
དེ་རིང་ངས་ཚད་པ་**གིས**་ལས་ཀ་ལས་མི་ཐུབ།	I cannot work today because of the heat.
ནད་པ་འདིས་ནད་**གིས**་དཀའ་ལས་མྱོང་གོ་གི	This patient is suffering because of illness.
གླུ་མ་འདི་སྐད་**གིས**་གྲགས་སོང་།	This singer became famous due to her voice.

ར...ད...in negative statements

This structure is used to express ... *even..., do not mention...*

Tibetan	English
བཙོན་མ་གིས་ཤི་རྒྱོ**ར**་བསམ་གི་མེད། མགོ**ད**་སྐྱུར་ཁ་ཉན་ནང་།	The prisoner is ready to die, don't mention he will surrender.
ཁྱུར་གེས་དོན་དག་ཆུང་ཆུང་**ར**་སྒྲུབ་མི་ཐུབ། དོན་དག་ཆེ་བོ**ད**་སྒྲུབ་མི་ཐུབ།	He cannot get even small things done, let alone big ones.
ཞི་ལི་དེས་ཨ་ཕ**ར**་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི ཁྱོད**ད**་ཅང་ང་བརྩི་རྒྱུ་མ་རེད།	The boy criticizes even his father, do not mention that he would respect you.
ཀྲད་པོ་གིས**ར**་ཀྲན་མོ་མི་གཙོ་ན། གཞན་གིས**ད**་གཙོ་ནས།	Even the husband does not respect his wife, do not mention the others.
ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས**ར**་དངོས་པོ་དཀའ་གི གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ནས**ད**་བཤད་མི་དགོས།	Things are expensive even in this community, let alone in big cities.

ར between repeated nouns

This emphasizes certain aspects usually in a disapproving tone, implying *too much*.

Tibetan	English
ལས་ཀ་ར་ལས་ཀ ཀྲད་པོ་འདིས་སྐྱིད་རྒྱུག་མི་ཤེས།	Work and work! This old man does not know how to enjoy life.
འོ་ཇ་འདི་**ཆུ་ར་ཆུ**་རེད། ནང་ན་འོ་མ་ཅང་མེད།	This milk tea is just water, there is no milk in it.
ཁྱུར་གེའི་ཞི་ལི་**ཁྱུར་གེ་ར་ཁྱུར་གེ**་རེད།	His son is just like him.
ཚད་པ་ར་ཚད་པ། དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཉིན་གྲུངས་ང་ཚད་པ་ཆེ།	Hot and hot! Every day is hot this summer.
ཁྱོས་**ལབ་ར་ལབ**་རྒྱོབས། ཁོག་ན་གཅིག་ར་མེད་ར།	You just boast, being empty-headed.

Genitive case marker + ཆ་ནས

It expresses *from the point of view*, *from this angle*, *in respect of*, and the like.

Tibetan	English
སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ངའི་ཞི་མོ་གིས་འཚོ་བ་གི་སྐྱིད་སྡུག་མི་ཤེས།	My daughter, as a student, still does not know what life is.
སློབ་གྲྭ་གི་འགོ་གཙོ་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ཁྱུར་གེ་གོང་བཀུར་ཡས་ན་རེད།	As the headmaster, he deserves respect.
ཧ་མོ་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ཤ་འབྲང་མོར་བོད་སྐད་གིས་ཤ་རྡོ་ཟེར།	Muscle is called "meat stone" in Tibetan for being hard.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྤྱི་དམངས་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**་ང་སྣང་བ་མཐོ།	I am proud of being a citizen of this country.
ཁོ་ལོ་ཆུང་རེད། རེད་དྲ། དེ**འི་ཆ་ནས**ཁོ་གྱུ་ཡངས་ང་བཏང་ན་མི་འགྲིག	He is young. But it is not right to forgive him just because of his age.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ།

གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།

གེ་སར	Gesar (mythical figure)	གེ་སར་ཟེར་ན་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་མི་སྣ་གཟིག་མིན།
རྒྱལ་པོ	king	རྒྱལ་པོ་གིས་བཙུན་མོ་གསར་པ་གཟིག་ལངས།
སྒྲུང	story	ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་སྒྲུང་ང་དགའ།
སྙན་ངག	poem	ང་སྙན་ངག་འབྲི་ཀྱོར་སྲུན་གི
ངག་ཐོག	oral	ངག་ཐོག་གི་གྲོས་མཐུན་གིས་ཕྱུགས་མི་ཕེར།
དཔའ་བོ	hero	དཔའ་བོ་ཟེར་ནོ་དེ་སྟར་མ་གཟིག་ར་རེད།
སྒྲུང་མཁན	storyteller	སྒྲུང་སྒྲུང་མཁན་གི་བློ་ངོར་ན་ཡོད།
མ་ཉམས་གོང་འཕེལ	development; improvement	དཔལ་འབྱོར་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་རེད།
ཡོན་ཏན་ཅན	intellectual	མི་ཡོན་ཏན་ཅན་སྦྱིར་གིས་ཁོག་མི་དོག
གཉིད་སད	to wake up	གཉིད་མ་སད་ན་རྣམ་རིག་མི་གསལ།
སྤྱི་མཐུན	republic	ཧྥ་རན་སེ་སྤྱི་མཐུན་གི་རྒྱལ་ཁབ་གཟིག་ཡིན།
མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས	to eke out a living	ཚང་རྒྱལ་དེས་མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས་གི་ཡོད།
ལ་དྭགས	Ladakh	ལ་དྭགས་ན་ཁ་མཆེ་ར་བོད་གཉིས་ཀ་ཡོད།
རིག་འདྲ	similarity	རིག་འདྲ་ཟེར་ན་ཨ་ན་མ་ན་མིན།
སྔ་མ་བོ	the former one	ལན་སྔ་མ་བོ་འགྲིག་གི ཕྱི་མ་བོ་མི་འགྲིག
སྤྱི་ལོ	Christian era; AD	ད་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྟོང་གཉིས་ར་བརྒྱད་ཡིན།
རྒྱལ་རབས	dynasty	ཆིན་རྒྱལ་རབས་མངའ་ཐང་ཆེ།
གོང་མ	king; emperor	ཁོ་གོང་མ་ཡིན་ན་ར་དབང་མེད།
ཞལ་འདེབས	donation; alms	ཁྱུར་གེས་སློར་མོ་ཉི་ཤུ་གི་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ།
དར་ཁྱབ་ཆེ	widely spread	དབྱིན་ཡིག་འཛམ་གླིང་ན་དར་ཁྱབ་ཆེ།
ཁ་ཁོར་ན	around	མཚོ་སྔོན་པོའི་ཁ་ཁོར་ན་འབྲོག་པ་ཡོད།
འབྲུག	dragon	འབྲུག་ཧོག་གོ་ངོ་མ་གིས་ཨེ་ཡོད།
གནའ	ancient	གནའ་མི་ཟོས་གློག་རིག་སྤྱོང་མེད།
ངག་རྒྱུན	oral tradition	ངག་རྒྱུན་ན་སྡེ་པ་འདི་མགོ་ལོག་ནས་ཆད།

བླ་རི	soul mountain	ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་གེ་སར་གྱི་བླ་རིར་གོ
དཔའ་ཞུམ	to be intimidated	དཔའ་མ་ཞུམ། སྤོབས་པ་སྐྱེད།
ཐུབ	noodle	ཐུབ་ར་ཐུག་པ་དངོས་པོ་གཅིག་རེད།
གནམ་གྲུ་ཐང	airport	གནམ་གྲུ་ཐང་ནས་ལྡངས་འཕོར་རྒྱུག་མི་ཆོག
ཁྲིམ་ཕྱུགས	garbage	ཁྲིམ་ཕྱུགས་གི་ནང་ནས་གསེར་མི་རྙེད།
འགོག	to block; to stop	ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ལྡངས་འཕོར་ཚང་མ་འགོག་གི
དབྱར་གནང	summer holidays	དབྱར་གནང་ང་ངར་ལས་རྒྱུ་མང་།
ཧ་ཞེན་གིས	hardly; diligently	ཧ་ཞེན་གིས་བསྒྲུབས་ན་དོན་དག་འགྲུབ།
དོན་སྙིང་ཅན	meaningful; significant	སྐད་ཆ་དོན་སྙིང་ཅན་ཏག་ཏག་བཤད་རྒྱོ་དཀའ།
ལྕགས་བྱ	airplane	ལྕགས་བྱ་གཡིས་མེད་ན་འཕུར་མི་ཐུབ།
འཁྲུག་ཆེན	big war	འཁྲུག་ཆེན་གི་ནང་ནས་དམག་ཁྲི་བདུན་ཤི་སོང་།
སུའུ་ལེན	Soviet Union	སུའུ་ལེན་ད་སིལ་བུར་ཐོར་ཡོད།
འགྲམ་བརྒྱུད	river basin	རྨ་ཆུའི་འགྲམ་བརྒྱུད་ན་གྲོང་ཁྱེར་མང་།
ཐང་རྒྱལ་རབས	Tang Dynasty	ཐང་རྒྱལ་རབས་གནའ་གཞིག་གི་ཡིན།
བཙན་པོ	emperor; king	བཙན་པོ་དེའི་རིང་ང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།
གཅིག་སྒྱུར	unification	རྒྱལ་ཁབ་ད་པོ་གཅིག་སྒྱུར་ཡོང་མེད།
རྩ་བ་རྒྱས	to take / to strike root	མ་རྩ་མཁན་འདི་གློག་ཀླད་ལས་ནས་རྩ་བ་རྒྱས།
སིལ་བུར་ཐོར	to fall to pieces; to collapse	བོད་ཆེན་པོ་སིལ་བུར་ཐོར་རས་ལོ་མང་ང་འགོར།
ཁེར་ཆད	stray	ལུག་ཁེར་ཆད་དེ་དེད་ཚང་གི་མིན།
སྲོལ་གཏོད་མཁན	founder	གྲུབ་མཐའ་འདི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་སུ་རེད།

གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག

སྤྱི་ཁོག	general	ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག་གཞིག་ངས་ར་གོ་ཐལ།
འཁྲུངས	to be born	ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་ནམ་གི་ལོར་འཁྲུངས།
ཆོས་རྒྱལ་གསུམ	three Tibetan emperors	ཆོས་རྒྱལ་གསུམ་པོ་ངས་བརྗེ་མི་ཐུབ།
ཀླ་ཀློ	barbarian	ཀླ་ཀློའི་དུས་སྐབས་བ་མྱི་ལ་རྩིས་ཐང་མེད།
དམ་མ་བཏགས	to conquer	སྐྱེས་ཆེན་གཞིག་གིས་གདོན་འདྲེ་དམ་མ་བཏགས།

བདུད	demon	བདུད་གི་གཉེན་པོ་གེ་སར་ཡིན།
ཆམ་མ་ཕབ	to destroy; to conquer	བདུད་ཁམས་གེ་སར་གིས་ཆམ་མ་ཕབ།
བདེ་ལ་འཁོད	to set free; to bring peace	དེང་སང་མགོ་ནག་མི་བདེ་ར་འཁོད་ཡོད།
དབང་ང་སྡུད	to bring under control	ཚོ་བ་འདིས་ཚོ་ཆུང་གཉིས་དབང་ང་སྡུད་རྒྱུ་རེད།
མཁའ་འགྲོ་མ	dakini	ངས་མཁའ་འགྲོ་མ་གཏན་ནས་རིག་མ་མྱོང་།
ཆོས་སྐྱོང	dharma protector	དགོན་པ་སོ་སོ་ན་ཆོས་སྐྱོང་ཡོད།
སྲུང་མ	guardian deity	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་སྲུང་མ་གང་ཡིན།
རྐྱ་འཐབ	to become stranded; to collude	དོན་དག་མང་ང་གཟིག་རྐྱ་འཐབ་སོང་།
ཐ་ཆུང	youngest	ཞི་ལི་ཐ་ཆུང་ད་པོ་ལོ་གསུམ་མ་ལོན་མེད།
བར་སྣང	space	བར་སྣང་ན་སྲུང་སྐར་ཧེ་མང་རེད།
སྐྱེལ་མ་ཡས	to escort	ངས་འགྲུལ་བ་གཟིག་སྐྱེལ་མ་ཡས་དགོས།
སྤྱི་དཔོན	general commander	སྤྱི་དཔོན་གཟིག་ག་འཛིན་ཐང་དགོས།
སེར་སྣ་ཅན	stingy	མི་སེར་སྣ་ཅན་ན་རྒྱུ་མི་འཁོར།
ངན་བཅོས	to harm; to cause trouble	གཞན་ན་ངན་བཅོས་ནས་རང་ཕུང་།
སྣ་འདྲེན	troublemaker; culprit	ཁྲོ་ཐུང་གྲོད་གི་སྣ་འདྲེན་ཡིན།
མི་སྣ	figure	མི་སྣ་སུམ་ཅུ་ཚོགས་ཐོག་ན་ཡོད།
ཞེ་རྒོད	violent	མི་ཞེ་རྒོད་ར་ཁ་མ་གློང་།
མཐར་སྐྲོད་བཏང	to cast someone out	མྱུལ་མ་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་།
སྟོད་རྒྱུད	upper reaches (of a river)	འབྲི་ཆུའི་སྟོད་རྒྱུད་ཁམས་ན་ཡོད།
ཁྲི	throne	གོང་མའི་ཁྲི་མ་བདེ་ན། སྤྱང་པོའི་ཉལ་ས་མི་བདེ།
འཕྲིན་ལས	commitment; task	བླ་མ་འདི་འཕྲིན་ལས་རྒྱས་གི་ཡོད།
དམྱལ་ཁམས	hell	དམྱལ་ཁམས་ན་མི་གང་རིགས་ཡོད་རྒྱུ་ནང་།
ཆ་རྐྱེན་ཞན	poor	ཆ་རྐྱེན་ཞན་ན་ར་ཁོ་ཚང་སྐྱིད་པོ་རེད།
སྐྱོབ	to protect; to save one's life	བཙོན་མ་སྐྱོབ་ཆེད་ངས་ཁ་བརྫད།
རི་དྭགས	wildlife	རི་དྭགས་ཟོ་ཧོན་པ་གི་ལག་ག་ཤོར་སོང་།
ཕོ་ཡག	handsome	ཕོ་ཡག་དེར་ཆུང་མ་མོ་བཙོག་གཟིག་ཡོད།
ཁྲུང་ཁྲུང	wild goose	ཁྲུང་ཁྲུང་པོད་ན་མི་མང་།
སེམས་གཡེང	to get relaxed	ནད་པ་གིས་སེམས་གཡེངས་ན་འགྲིག

ཆང་ས	marital engagement	ཞི་མོ་འདི་ལོ་ཆུང་དུས་ཆང་ས་བརྒྱབ་ཡོད།
རྒྱ་ཁོག	inland China	རྒྱ་ཁོག་དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ།
ཁག་འཁུར	to take responsibility	ང་མི་ལན། ངས་ཁག་མི་འཁུར།
གོ་རྒྱུ	hearing; information	གོ་རྒྱུ་མེད་ན་ཁོག་རྒྱུ་མི་ཡོང་།
ཡིག་འཕྱུག	misspelling	ཡིག་ནོར་ཡོད་ན་ར་དཔེ་ཆ་ནང་དོན་ཆེ།
གནམ་ངོ་འཁྲུགས	to get clouded	གནམ་ངོ་འཁྲུགས་ན་སྣང་ནས་མ་འདུག
ཁ་རྗེ་དར	to be influential	སྡེ་དཔོན་ཁ་རྗེ་དར་གི་མེད།
ཁ་སྐད	oral language	ཁ་སྐད་ར་ཡིག་སྐད་ཨ་ན་མ་ན་མིན།
སྔོ་ཐིང་ངེ	bright blue	དེ་རིང་གནམ་ངོ་སྔོ་ཐིང་ངེ་།
བྱང	to be versed; to be fluent	ཞི་ལི་འདི་རྒྱ་སྐད་ར་བྱང་ཡོད།
རྙོག་གཏམ	nonsense	རྙོག་གཏམ་བཤད་ན་ཁོ་ངར།
སྡུག་གྱོང	retribution	རང་སྡུག་རང་ཉོས་ཡིན་ན་སྡུག་གྱོང་རེད།
འཁོང	to become gluttonous	ཞ་ཡས་ཟ་མ་གི་སྙིང་ང་འཁོང་གི་ཡོད།
ཁ་རྒྱབ	food and clothes	ཁ་རྒྱབ་ཁེབས་ན་ཁུར་གེར་འདང་རྒྱུག་མེད།
མཛད་པ	deed; contribution	སྐྱེས་ཆེན་འདིས་མཛད་པ་ཆེ་བསྐྱངས།
ཆ་སྙོམས	average	ཆ་སྙོམས་གིས་མི་རེར་ཀུ་ཤུ་གཉིས་རེ་ཐེམས།
ལམ་ལུགས	social system	ལམ་ལུགས་མེད་ན་སྤྲིག་ལམ་ཉོག་འགྲོ།
འབུལ	to offer	སྡེ་མི་ཚོས་གཞི་བདག་ག་མཆོད་པ་འབུལ།
སྤྱི་སེམས	social mind	སྤྱི་སེམས་མེད་ན་སྤྱིར་དོན་ར་མི་འགྲུབ།
ཚན་རིག	science	ཚན་རིག་དེང་ཐོག་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རྩ་བ་ཚུགས།
གནམ་ཐང	(it) gets sunny	དེ་རིང་གནམ་ཐང་ཡོད།
ཚེ་ཕྱིད	to be able to eke out a living	ངའི་ཨ་ཁུ་སྡུག་མོ་ཤིད་ཚེ་ཕྱིད་སོང་།
ཤིད་ལས	post-death tasks; funeral	བོད་ནས་ཤིད་ལས་ཡས་ན་འགྲོ་སྒོ་ཆེ།
ཆད་པོ	worn-out; threadbare	གོན་རྒྱུ་ཆད་པོ་སུས་ར་གོན་ན་མི་འདོད།
བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང	to be forbidden by moral virtue	ངན་བཙོས་ན་བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང་།
དམེ	to feel disgusted	ང་མི་ངན་དེར་དམེ་གི
སྣུར	to move	ཟླ་གཞུག་མར་ངས་ཁང་བ་སྣུར་རྒྱུ་ཡིན།
ཞག་སྡོད	staying overnight	ཞག་སྡོད་གི་འགྲོ་སོང་སྐོར་དྲུག་ཅུ་ཡིན།

བརྒྱགས་པ	fat; large (person)	མི་བརྒྱགས་པ་གཞིག་འགྲོ་བར་བསྐོར་སོང་།

དབར་གི་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།

བར་ཁྱད་ཆེ	different	མིང་ཧྲང་གཉིས་ཀ་རྣམ་རིག་གི་ཐོག་ནས་བར་ཁྱད་ཆེ།
སྒྲིན་ཐག	tape	སྒྲིན་ཐག་གི་སྟེང་སྒྲ་ཕབ་དགོས།
ཕབ	to download; to record	ངས་མཉེན་ཆས་གཞིག་ཕབ་གི་ཡོད།
ཡི་གེ་བ	calligrapher; intellectual	ཡི་གེ་འདི་ཡི་གེ་བ་གཞིག་གིས་མ་བྲིས།
གཏེར་མཛོད	trove; storehouse	གེ་སར་སྒྲུང་རྩོམ་རིག་གཏེར་མཛོད་གཞིག་ཡིན།
ཨོང་ཞ	buttocks	སྨུར་གེ་ཨོང་ཞ་ཆོན་པོ་ཡིན།
ཨོང་ཞ་ཡང་མོ	philandering; lustful	ཁྱུར་གེའི་རྒན་མོ་ཨོང་ཞ་ཡང་མོ་ཡིན།
ཞེ་ཐོགས	to get sentimentally attached	ཨ་མ་ཞ་ཡས་གི་ཐོག་ག་ཞེ་ཐོགས།
པ་པོ / སྤྱི་པོ	grandfather	པ་པོ་ང་ར་མཉམ་པས་འདུག་གི་ཡོད།
པ་མོ / སྤྱི་མོ	grandmother	པ་མོ་གནའ་གཞིག་ནས་མེད་སོང་།
ཕར་རྒོལ	attack	ཕར་རྒོལ་ར་རྒྱལ་ཁ་མ་ཐོབ།
དབང་འདུལ་ཅན	powerful; charismatic	མི་དབང་འདུལ་ཅན་གིས་མི་སེམས་འདུལ།
གཙུག་ག་འཛིན	to prioritize	ཁྲིམས་དོན་དག་འདི་གཙུག་ག་འཛིན།
ཡི་རང	to be interested; to admire	ང་རྩེས་རིག་སློང་ཁྲོར་ཡི་མི་རང་།
མགོ་འཁུར	to be haughty	ཕ་དབང་ཆེ་ན། བུ་མགོར་འཁུར་གི་ཡོད།
མཐུན་སྒྲིལ	unity	ཕན་ཚུན་བར་ནས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡོང་གྲོ་གལ་ཆེ།
ཡུལ་གདུང	homesickness	ང་ཡུལ་གདུང་ཆེ། ཕ་ཡུལ་རྒྱུན་དུ་དྲན།
རྒན་གསོ་ཁང	home for the old	བོད་ན་རྒན་གསོ་ཁང་ཟེར་ནོ་མེད།
འཁྱོག་མོ	curve; indirect; dishonest	ཁྱུར་གེའི་རྒན་མོ་མི་འཁྱོག་མོ་ཡ་མེད་གཞིག་ཡིན།
གན་རྒྱལ	lying on one's back	འགྲུལ་བ་ཆད་རས་གན་རྒྱལ་ར་ལོག་བཏང་།
ཁ་བཙོག	verbally rough	ཀོ་ཁ་བཙོག རེད་དྲ་ཁོག་མི་བཙོག
ཁོག་འཛམ	gentle; well-intentioned	ཁྱུར་གེ་ཁོག་འཛམ། ཁ་བཙོག་ན་ར།

སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ།

བརྗོད།

- Noun Clauses with ནོ
- Included-questions
- Noun Clauses with རྒྱུ
- ནོ vs. རྒྱུ in clauses
- ཟེར vs. བཤད

Lanscape, Nyi ma (Nima 尼玛) County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། **ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ།** **(1)**

རྡོ་རྗེ་ཡི་གེ་གཟིག་བཟུང་ཡས་ངེད་ཚང་ང་ཐོན་ཐལ། ལག་པ་འདར་ཞོར་ར། ཡི་གེ་དེ་ཐོན་ཟེར། **ཁྲུར་གེ་ཡོང་རྒྱུ**་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར། **ཡི་གེ་དེ་ཚེ་གཟིག་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ**་ངས་མ་ཤེས། རྡོ་རྗེ་གིས་ཡི་གེ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་པོ་གཟིག་བཤད་ཐལ། ཁོའི་རྒན་མོ་མཚོ་མོ་སེམས་ཁྲུར་གིས་ཉལ་ས་ནང་ན་ཡོད་ཟེར།

རྡོ་རྗེ་གིས"ངའི་ཞི་ལི་རིན་ཆེན། ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།"ཟེར། "ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན། རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་གི་སྙིང་ང་སེམས་ཤོར་སོང་། མཚོ་མོ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས། **ཁྲུར་གེས་འཕྲེལ་བ་དེ་གཙོད་དགོས་ནོ**་ཐེངས་མང་ང་གཟིག་ག་གླེང་། མེ་ཏོག་ཚང་ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད། མྱུར་གེ་ཚང་བབ་གིས་གཙང་མ་མ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་གིས། **མོ་ཚང་ང་གི་རབས་གཉིས་གི་སྔོན་གི་རས་མཛེ་ནད་བྱུང་ཡོད་ནོ**་ང་བཤད་མྱོང་། ངེས་མི་ཚད། ནད་འདིས་ཁོ་ཚང་ང་ད་བར་ར་གནོད་གོ་གི ན་ཞིང་མེ་ཏོག་གི་ཨ་ཕ་ད་པོ་ནད་དེས་འཁྱེར་ལ་ཁད་གཟིག་ཡས་ཐལ།"

"**རིན་ཆེན་གྱི་བཟང་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ**་སྔོ་མི་ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནི་རེད། དེའི་སྐབས་གིས། མེ་ཏོག་ཚང་གིས་གོ་སྐབས་ཡོད་ཡོད་པོ་སྤྱད་རས་རིན་ཆེན་ཁ་དཀྲུས། ང་ར་མཚོ་མོ་གཉིས་ཀས**མེ་ཏོག་ཚང་མི་གཙང་ནོ**་བཤད་གྱུངས་ང་། རིན་ཆེན་སྙིང་བཀུགས་ནི་རེད། ཉིན་མ་ཆ་རེ་ཁྱིམ་མ་མ་ཡོང་། ཟ་མ་མ་ཟོས། ཁ་མ་གྱུགས་ན། དེད་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་ར་འདུག་སྡོལ་གཟིག་མེད་གི ང་མ་འཐད་ན། རིན་ཆེན་གིས་རང་སྲོག་ར་གཙོད་ན་ཐང་། དགོང་མོ་གཟིག་ག་མཚོ་མོ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས**གཉེན་དེར་འཐད་མི་འཐད་ར**གྲོས་ཡས། མྱུར་གེ་ར་སྙིང་གི་ཞི་ལི་ལག་ནས་ཤོར་རྒྱོར་སྐྲག་གི་ཡོད། ཤོར་སོང་ན། མོ་གསོན་རྒྱོར་གཉིས་ཀས་ཤི་ན་དགའ་ཟེར། དེའི་རྐྱེན་གིས་ངེད་གཉིས་ཀས་ཞི་ལི་གི་འདོད་པ་སྐོང་རྒྱུ་ཡས་བཏང་། ད་**ཁོ་གཉིས་ཀ་འདུག་ས་གཟིག་འཚོལ་དགོས་ནོ**་གཙོ་པོ་ནང་གི་ཡང་གཙོ་རེད། མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས། རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ནས་འདུག་དགོས་ཟེར། **ཞི་ལི་གྱི་གཞན་གི་ལག་འོག་ནས་འདུག་རྒྱོར**མཚོ་མོ་བབ་གིས་མི་འཐད། ངས་རིན་ཆེན་གིས**ཚེ་གཟིག་བསམས་ནོ**་དྲིས། ཁྲུར་གེས་ར་རང་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀའི་མཉམ་པས་འདུག་རྒྱུས་ཟེར། རེད་དྲ། **རིན་ཆེན་གིས་འདོད་ནོ**་ངས་སྒྲུབ་ཁ་ཉན་གི་མེད། ནད་རེད་ཚང་ནས་ཡར་མར་ར་འགོས་ན་ཆེ་གཟིག་ཡས་རྒྱུས། ངས་རང་གི་རྒྱུད་པ་གཙང་མ་དེ་ཤེད་བརྟག་ན་མི་འདོད་གི **ངས་འདོད་ནོ**་ཁོ་གཉིས་ཀས་ཁོ་ཟོ་རང་གི་ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུ་རེད། རྒན་མོར་དེ་ཤེད་བཤད་བཤད་ནི་ར། མྱུར་གེ་ར་འཐད་རྒྱུ་འཐད་སོང་།"

"ང་མེ་ཏོག་ཚང་ང་གཉེན་སློང་གི་སོང་ང་། མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས། 'མེ་ཏོག་གི་ནུ་མོ་གནས་གཟིག་ག་ཁྱེན་བཞག ད་མེ་ཏོག་སྟེར་མི་ཉན། དེ་མིན་ན་ངེད་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་གཞུག་ནས་སྲུར་ཁེན་རྒྱུ་ཡིན། རིན་ཆེན་ངེད་ཚང་གི་མག་པ་ཡིན་དགོས། དེ་ཡིན་ན། ཁྱིམ་ཚང་གི་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་གཞུག་ནས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀའི་ཡིན།'ཟེར། དེ་ཤེད་ཡས་རྒྱོར་ང་ར་མཚོ་མོ་མི་འཐད་གི ངས**ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྐྱེར་ཚུགས་ག་འཁྱུད་རྒྱུ**གླེང་ང་།"

མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས"དེ་མི་ཆོག"ཟེར། "མེ་ཏོག་ཞི་མོ་གསུམ་པོའི་ནང་ནས**ཨ་ཙུ་གིས་དཀའ་པོ། ཁ་ཉན་ནོ**་ཡིན། ངེད་ཚང་གི་གཞི་འཛིན་མཁན་མོ་ཡིན།"

"ངེད་ཐོ་ཚང་མ་ཞ་ཡས་ཐོའི་ཧ་མ་རེད། **ངེད་ཐོ་ནམ་རྫོད་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡོད་འདུག**་བཤད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ཧ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གི་སྙིང་སྡུག་བསམས་ན་རེད། རིན་ཆེན་ངེད་ཚང་ནས་ཞི་ལི་གཉེན་བསྒྲིགས་མེད་ནོ་ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ར། ངེད་གཉིས་ཀས་ཁུར་གེ་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་ཁ་གཏོར་ན་མི་འདོད་གི **ང་མེ་ཏོག་ངེད་ཚང་ནས་འདུག་རྒྱུར**་ར་མི་འཐད། **རིན་ཆེན་ཁྱོད་ཚང་ང་ཡོང་རྒྱུར**་ར་མི་འཐད། ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན། ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་ཀས། ཁོ་གཉིས་ཀས་རང་གི་ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ན། ངས་དེ་ཤེད་ནྟ་ཆ་གཏམས།" མེ་ཏོག་གིས་ཧ་མ་གཉིས་ཀས། ཁོ་གཉིས་ཀས་འདང་རྒྱུག་དགོས། ང་ཕྱིའི་ཉིན་མ་ཕྱིར་ཤོག་ཟེར།

"ཕྱི་ཉིན་ཡུལ་བཟང་རེད། ཉི་མ་ནམ་མཁའི་མཐོངས་ན་ཚ་ལམ་མེ། བྱ་རྒོད་གསུམ་གིས་དབྱིངས་བསྐོད་གིངས་འདི་ཚང་མ་ལྟས་བཟང་གཞིག་ག་བརྩིས། ངས་རང་གི་གོན་རྒྱུ་ཨ་ཛ་པོ་གོན། ཁ་ནས་གཡང་འབོད་ཞོར་ར་མེ་ཏོག་ཚང་ང་སོང་། ང་ཐོན་དུས། མེ་ཏོག་གིས་ཧ་མ་གཉིས་བསྒུགས་ནས་བསྡད་ཡོད། མ་བསམས་ས་ནས། ཁོ་གཉིས་ཀ་ གཅིག་ངོ་རོད་རོ་ཤེད། གཅིག་ངོ་ལྷུང་ཡས་ཡོད།"

"མེ་ཏོག་གི་ཨ་ཕ་གིས། 'མདང་དགོང་། ངེད་ཐོས་གྱུས་ཡས་བཏང་། མེ་ཏོག་གིས་ཞི་ལི་ངེད་ཚང་ང་ཁྲིད་ཡོང་ན་ཆོག རེད་དྲ། ཁོ་གཉིས་ཀས་རང་ཐབ་འཛིན་ན། ངེད་ཚང་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀར་གཅིག་ར་མི་ཐོབ། 'ཟེར། **མེ་ཏོག་གི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་བློ་ཐག་ཐད་ཆོད་ཡིན་ནོ་**ངས་ཤེས་ཐལ།"

"ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་དུས། ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་གཉིས་ཀས**་དོན་དག་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནོ་**དྲིས་ཐལ། ཁོ་ཚང་མི་འཐད་གི རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ང་སོང་ན་མ་གཏོགས། **དེའི་ཐོག་ནས་མཆོ་མོ་མི་འཐད་ནོ་**ཁོ་ཐག་རེད། རིན་ཆེན་གིས་ཁོ་ར་མེ་ཏོག་ཚང་ང་མི་འགྲོ་ཟེར། གཞུག་ནས། སུས་ར་གཉེན་སློང་རྒྱུ་འོར་གིས་མ་གླེང་། རེད་དྲ་རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀས་ད་རུང་འགྲོ་འོང་ཡས་གི་ཡོད།"

"ནངས་མོ་གཞིག་ག **རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ར་ཕྱུགས་རྫི་གཞན་པ་ཆ་ཅིག་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁ་གཅིག་ག་འདེད་གི་ཡོད་ནོ་**ངས་རིག་ཐལ། ངས་མྱིག་རྒྱང་ཆད་རེག་གེར་ཁོ་ཐོའི་ཕྱུགས་ཟོག་དེད་སར་ཐེངས་གང་མང་ང་བལྟས། ཕྱི་དྲོ་འཕྱི་དུས་གཞིག་ག མྱི་གཞིག་ཕྱུགས་ཟོག་ངེད་ཚང་གི་ཕྱོགས་ག་དེད་རས་ཡོང་གི་ཡོད། ཕྱུགས་ཁྱུ་ཉེ་སར་ཐོན་ནི་ར། ངས**་ཕྱུགས་ཟོག་ཐོ་ངེད་ཚང་གི་ཡིན་ནོ་ར་རྫི་པོ་མགུ་རུ་ཡིན་ནོ་**ཤེས་ཐལ། མགུ་རུ་རིན་ཆེན་གི་རོགས་པ་ནང་མ་གཞིག་ཡིན། ངས་རིན་ཆེན་གང་ང་བུད་སོང་། ཁོ་ཆི་གཞིག་བྱུང་བཏང་བསམས་ཐལ། གཞུག་ནས། ངས**་མེ་ཏོག་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ར་ནང་ན་ཡོད་ནོ་**ཤེས་ཐལ། ངས་ལྟག་ཏུ་སེམས་ཁུར་ཡས་སོང་།"

"ངས་**རིན་ཆེན་གང་ན་ཡོད་ནོ་**དྲིས། རིན་ཆེན་གིས་མགུ་རུར་ཡི་གེ་འདི་བྱིན་བཏང་གཞིག མགུ་རུ་གིས། མེ་ཏོག་ར་རིན་ཆེན་མཉམ་པས་ཡོད། **ཁོ་གཉིས་ཀ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**མ་བཤད་ཐལ། ད་པོ་ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་མགུ་རུ་ཁུར་གེས་འཚོ་ཟེར། **རིན་ཆེན་གིས་རེ་བ་བརྟན་ནོ་**དེ་ཡིན་ཟེར།"

"ངས་ཡིག་ངོ་མི་ཆོད། **རིན་ཆེན་ལྷོམ་སོང་ནོ་**ཤེས་ནི་ར། མཆོ་མོ་དུས་ཐལ། དེ་ནས་བརྒྱལ་ཐལ། མཐའ་མཇུག་ན་ཡས་ཉལ་སར་ལྷུང་ཐལ། མུར་གེའི་ནད་དྲག་དགོས་ན། **མུར་གེར་དགོས་ནོ་**རིན་ཆེན་གི་སྐོར་གི་གནས་ཚུལ་རེ་གོ་རྒྱུ་རེད།"

18.1 --Noun clause with ནོ

Comple-mentizer	Tibetan	English	Use
ནོ	ཁྱོས་འདི་བྲིས་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I did not know that you wrote it.	with verbs in PAT
	མུར་གེས་ཨ་མ་ཕྱིར་ར་ཕྱོན་ནོ་ཤེས་མེད།	She does not know that her mother has returned.	
	ཁུར་གེས་སྒོར་མོ་བརྐུས་ཡས་ནོ་ད་བོ་གསང་ཡོད།	That he has stolen money is still kept secret.	
	ཁྱོས་བོད་ཡིག་འབྲི་ནོ་སུས་ར་ཤེས།	Everyone knows that you write Tibetan.	with verbs in PRT
	ངས་ལུག་ཤ་མི་དྲན་ནོ་རྫུན་ཡིན།	It is a lie that I don't miss mutton.	
	མྱི་རིགས་ཀེ་མངར་མོར་དགའ་ནོ་དཔེ་རེད།	It is natural that all people like sweetness.	
	བོད་པ་མང་ཆེ་ཤོས་ནང་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ངས་ར་ཤེས།	I also know that most Tibetans are Buddhist.	with ཡིན, tense mood depending on context
	མུར་གེ་སྔོན་ཆད་ཡག་མ་ཡིན་ནོ་ད་བོ་ར་ཤེས་ཐུབ་གི	One can even now tell that she used to be beautiful.	
	ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་ལས་ན་ཤེས།	One knows that physical labor is difficult when he experiences it.	
	ཁྱོད་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་རེད།	It is a big thing that you will marry.	with ཡིན, in future tense mood
	ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ད་བོ་དྲན་སྣོ་ཡིན།	It is just a thought that I will study Chinese.	
	ཁྱོད་འདིར་དགའ་རྒྱུ་མིན་ནོ་ངས་ཚོར་ཡོད།	I realized that you would not like it.	

Notes-1

1. ནོ: It has already been learned in connection with adjective clauses and as a personalizer. Refer to Notes 1, 2, and 3, Chapter Thirteen. Its functions are compared here.

In adj. clause	ཡི་གེ་ཁྱོས་བྲིས་ནོ་ངའི་ལག་ག་འབྱོར་ཐལ།	I have already received the letter you wrote.
	སྐད་བཏང་ནོ་གསལ་པོ་མ་རེད།	The message that was sent was not clear.
In noun clause	ཁྱོས་ཡི་གེ་བྲིས་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I do not know that you wrote the letter.
	ཁྱོས་སྐད་བཏང་ནོ་གསལ་པོ་རེད།	It is very clear that you have sent the message.
As personalizer	ཡི་གེ་འབྲི་ནོ་ཁྱོད་རེད།	You are the person who wrote the letter.
	སྐད་གཏོང་ནོ་ཁྱོད་མིན་སུ་ཡིན།	Who is the messenger if not you?

2. ནོ is used either as a complementizer or as nominalizer in noun clauses, e.g., (as a complementizer) ངས་ཁུར་གེ་སོང་ནོ་མ་ཤེས། I didn't know that he had gone. / (as a nominalizer) ཁུར་གེས་བྲིས་ནོ་གསལ་པོ་རེད། What he wrote is very clear.

3. Complementized noun clauses are often put in front. **ཨ་ཕ་འདི་མོ་གཞིག་རྒས་ཡོད་ནི་**ངས་མ་བསམས། I have not thought about Father being so old.
4. Nominalized noun clauses are usually modified by such complements as ཞེས, ཡིད་ཆེས, གསལ་པོ, ཁོ་ཐག་ཆོད, ཡ་མཚར, བློ་ཕམ, ཡིད་ཆད, དགའ་ཡོད, འདོད, འདྲི, ཡིད་ར་དྲན, སྐྱུག་སྐྱིད་རེད, ཧ་གི, རེད, ཡིན, etc.

Exercise 1 Rewrite each statement with noun clauses, either as subjects or objects.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ནམ་ཡིན་ན་ར་བོད་ཚང་མ་འབྲོག་པ་ཡིན་འདོད། རེད་དུ་འབྲོག་པ་ཞིང་པར་ལྟོས་ན་མི་གྲངས་ཉུང་། འབྲོག་པ་ཞིང་པར་ལྟོས་ན་ན་མི་གྲངས་ཉུང་ནོ་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།

1. བོད་ནས་ཕལ་ཆེར་ཚང་མ་སྐྱི་དད་པ་ཅན་ཏག་ཏག་རེད། འདི་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།

___

2. ཁམས་ར་ཨ་མདོ་གི་སྐྱི་གྲངས་བསྡོམས་ན་བོད་ལྗོངས་གི་ཡན་རེད། ངས་དེ་མ་ཤེས།

___

3. མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གིས་ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ས་རྒྱ་གི་བརྒྱ་ཆའི་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཟིན་ཡོད། མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་ཆེ་གི་ནང་།

___

4. བོད་གི་སྐྱི་གྲངས་ཀྲུང་གོའི་སྤྱིའི་སྐྱི་གྲངས་གི་བརྒྱ་ཆའི་ཐིག་ལེ་གྲངས་ཚུང་གསུམ་བརྒྱད་ཡིན། དེ་མོ་གཞིག་ཚུང་རྒྱུ་མ་རེད།

___

5. མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་ས་མགོ་ཆ་སྒོམས་མ་མཚོ་ངོས་གི་རས་མུས་སྟོང་ཚོ་བཞི་རེད། སྐྱི་མང་ང་གཞིག་གིས་དེ་ཤེས་གི་མེད།

___

6. བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆ་གི་དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད་གི་སྟེང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།

___

7. རོང་མ་འབྲོག་གི་བོད་པ་བོད་ལྗོངས་ནས་སྐྱི་གྲངས་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་བདུན་ཅུ་ལྷག་རེད།

___

8. བོད་ལྗོངས་ནས་འབྲོག་ནག་རོང་མ་འབྲོག་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མང་།

___

9. བོད་གི་འབྲོག་པ་ཟོར་དགུན་ས་ར་དབྱར་ས་ཡོད་ནི་རེད། ཁོ་ཟོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ས་ཆ་གཅིག་ན་འདུག་གི་མེད།

___

10. བོད་གི་ས་ཆ་ན་ཞིང་ས་ཅང་མེད། ས་རྒྱ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་ཡོད་མེད་ཡིན།

___

Exercise 2 **Convert each sentence into a statement that includes a noun clause or an adjective clause.**

དཔེར་བརྗོད།

Noun clause included: ཞི་མོ་ཟོས་ལྟངས་འཁོར་ཆེ་གཟིག་མི་སྐོར། ཕལ་ཆེར་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཡོངས་ནས་དེ་མོ་རེད།

ཞི་མོ་ཟོས་ལྟངས་འཁོར་ཆེ་གཟིག་མི་སྐོར་ནི་བོད་སཀི་གནས་ཚུལ་གཟིག་རེད།

Adj. clause included: མདང་དགོང་ངས་ཆང་འཐུངས། ཆང་ཧོང་གིས་ཞིམ་གི

ཆང་ངས་མདང་དགོང་འཐུངས་ནི་ཧོང་གིས་ཞིམ་གི

Noun clause included

1. ཁྱུར་གེ་ཕྱི་དགའ་གཟིག་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་གཞའ་གཟིག་ནས་ངས་ཤེས་ཡོད། ______
2. ཨ་ལེ། ཁྱོས་རྒྱ་ཡིག་འདི་མོ་ཨ་ཛ་གཟིག་ཤེས་ནས། ______
3. ངས་ལེགས་སྐྱེས་བསྐུར་མཁན་ད་པོ་ཁྱོད་ཡིན་བསམས་ཐལ། ______
4. དོ་ཚོགས་ཐན་པ་ཆེ། ཞིང་བ་ཟོ་གནམ་འཇོ་ཆེ་དགོས་གི་ཡོད། ______
5. ངར་སྐོར་མོ་གཡོར་རྒྱུ་མེད། ངས་ཁྱོད་ཐེངས་མང་ང་བཤད་བཏང་། ______
6. ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་དེ་རིང་ཐོན་བཏང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི ______

Adjective clause included

1. ཁ་རྩང་སྣུ་མོས་ཆར་བ་བབས་ཐལ། བབས་ནོ་ཆེ་གི ______
2. ངས་ལྟངས་འཁོར་གཟིག་ཉོས་བཏང་། ངས་སྐོར་མོ་འབུམ་གཉིས་བྱིན་བཏང་། ______
3. ངའི་ཚ་མོ་གིས་དཔེ་ཆ་གཟིག་འདོན་གི་ཡོད། དེ་འབྲི་མཁན་ཆོས་གྲགས་རེད། ______
4. འདྲ་པར་འདི་བླ་མ་གཟིག་གི་རེད། བླངས་ནོ་ཧོང་གིས་ཧ་གི ______
5. ཁང་བ་འདི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ལས། ད་བོ་ར་བཀན་མོ་རེད། ______
6. འདི་མཆོ་མ་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་རེད། ཁྱུར་གེ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་བསྡད་ཡོད། ______

Exercise 3 **Combine the two sentences so as to include a noun clause and / or the personalizer ནོ.**

དཔེར་བརྗོད།

Noun clause included: ལག་ཆ་འདི་གོ་ཆོད་རེད། ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད།

ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད་ནོ་ལག་ཆ་གོ་ཆོད་འདི་ཡིན།

Personalizer included: ང་ཉལ་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ངའི་སྐྱུན་ཡ་མི་ཉལ་ཟེར།

ཉལ་གི་འགྲོ་ནོ་ང་ཡིན། མི་ཉལ་ནོ་ངའི་སྐྱུན་ཡ་ཡིན།

Noun clause included

1. ཞི་ལི་འདི་དྲང་མོ་རེད། དེར་ང་དགའ་གི ______________________________
2. ཚོང་བ་འདི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན། རེད་དྲ་དེ་དོན་དག་འདིར་འབྲེལ་བ་མེད། ______________________________
3. ང་ནང་བསྟན་པ་གཟིག་ཡིན། དེ་ང་བོད་གཟིག་ཡིན་ནོ་གིས་མ་རེད། ______________________________
4. དཔེ་ཆ་འདིས་ཁོ་འགྲོག་ནས་ལག་ཆགས་སློལ་གླིང་ཡོད། ______________________________
5. ཁྱུར་གེ་སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་ཡིན་ནས། དེ་ཟེར་ན་སངས་རྒྱས་ཁོ་ར་ཁོ་རེད། ______________________________
6. ཁྲིད་མིག་ཤེལ་གཟིག་དགོས་ནས། ངས་གཞུག་ནས་ཅིག་ཉོ། ______________________________

Personalizer included

1. ང་ཚད་གི ཀླངས་འཁོར་ཚོས་དར་གིས་སྐོར། ______________________________
2. དགེ་བཤེས་ཆེན་མོ་དེ་རིང་གི་རས་མེད། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ངའི་ལག་ན་ཡོད། ______________________________
3. དེ་རིང་དགེ་རྒན་ཚོས་མཚོན་བཏང་། བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་མི་ཐུབ། ______________________________
4. དོ་དགོང་ཁྱོས་ནད་པ་སྲུང་། ང་ཡུཞུ་བ་འགྲོ། ______________________________
5. ཞིང་བ་ཟོ་སྐྱམ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དྲོས་ཇ་སྐྱོལ་མཁན་ད་བོ་ཐོན་གི་མེད། ______________________________
6. རི་མོ་འདི་རབ་འབྱོར་གིས་བྲིས། རི་མོ་འདི་ཡག་གི་ནང་། ______________________________

18.2 --Included-question noun clause

Noun clause that include question words		
Tibetan	English	Question words
ངས་གང་ནས་རྩལ་སྦྱོང་ཡས་དགོས་ནོ་མི་ཤེས།	I do not know where I should exercise.	where
ང་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཁྱོའི་དོན་དག་མ་རེད།	Where I will go is not your business.	where to
སློབ་མ་ཟོ་གང་ན་ཡོད་ནོ་དགེ་རྒན་གིས་གསལ་བོར་ཤེས་ནི་རེད།	The teacher should know clearly where the students are.	where
རྡོ་རྗེ་གིས་ཆི་གཟིག་བཟུང་ཡོད་ནོ་ངས་གཞན་ན་མ་བཤད།	I did not tell anybody what Dorji had in his hand.	what
ཡི་གེ་དེ་ཆི་གཟིག་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I did not know what the letter was about.	what about
རྡོ་རྗེ་གིས་**ཆི་གཟིག་ཤེད་ཡི་གེ་གཟིག་འབྱོར་ནོར་**འདང་བརྒྱབ།	Dorji tried to remember how he got the letter.	how
ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ནོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་རྡོ་རྗེ་གིས་ལྷ་མི་ཤེས།	Dorji cannot tell how well the letter is written.	how
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ག་ཆི་མོ་གཟིག་དགའ་གི་ཡོད་ནོ་གསལ་བོ་རེད།	It is very clear how much Rin chen loves Me tog.	how much
རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་དེ་སུ་གཟིག་ག་བྱིན་ནོ་ངས་ར་མི་ཤེས།	I also don't know to whom Rin chen gave the letter.	to whom
རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ཆི་གཟིག་ག་བྲོས་སོང་ནོ་ཤེས་རྒྱུ་གལ་ཆེ།	It is very important to know why Rin chen and Me tog eloped.	why
ཨ་མ་གིས་རིན་ཆེན་ནམ་ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཤེས་ན་འདོད།	Mother wants to know when Rin chen will return.	when

རིན་ཆེན་མི་བཟང་གཞིག་ཡིན་མིན་བཤད་རྒྱོ་དཀའ།	It is difficult to tell if Rin chen is a good person or not.	*be* verb with its antonym
ཡི་གེ་དེ་རིན་ཆེན་གི་ཡིན་མིན་ངས་དྲིས།	I asked if the letter is for Rin chen or not.	
མཚོ་མོ་ནད་པ་གཞིག་ཡིན་མིན་ཁྱོད་གསལ་བོ་ཡིན།	You know well whether Mtsho mo is a patient or not.	
མེ་ཏོག་ག་མཛེ་ནད་ཡོད་མེད་རིན་ཆེན་གི་ཨ་ཕས་མི་ཤེས།	Rin chen's father does not know if Me tog has leprosy or not.	E-v with its antonym
རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་གཞིག་བྲིས་ཡོད་མེད་མགུ་རུ་གིས་མ་བཤད།	Mgu ru didn't tell whether Rin chen had written a letter or not.	
མེ་ཏོག་གི་ནུ་མོ་གནས་གཞིག་ག་བྱིན་ཡོད་མེད་གླེང་སོང་།	Whether Me tog's sister has already been betrothed or not is mentioned.	
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ཚང་ནས་འདུག་འདོད་མི་འདོད་དྲིས།	Rin chen is asked if he wants to stay in Me tog's family or not.	present tense: མི between two of the same verbs in PRT
རིན་ཆེན་གི་ཕ་མ་གིས་**གཉེན་སློང་མི་སློང་**འོར་གིས་ཁ་མ་གྲགས།	Rin chen's parents did not mention again if they (would) ask for the marital engagement or not.	
མེ་ཏོག་གི་ཕ་མ་འཐད་མི་འཐད་རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ང་**ཡོང་མི་ཡོང་**ང་ཐུག	Whether Me tog's parents agree or not depends on whether Rin chen lives with them or not.	
རིན་ཆེན་གིས་ཕ་མ་འཐད་མ་འཐད་ར་འདང་མ་བརྒྱབ།	Rin chen didn't think about whether his parents agreed or not.	མ between two same verbs in PAT
ཁོ་གཉིས་ཀ་བྲོས་མ་བྲོས་མཚོ་མོར་མ་བཤད།	Mtsho mo was not told whether they had run away or not.	
མེ་ཏོག་སེམས་སྐྱུག་མ་སྐྱུག་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།	Do you know if Me tog was happy or not?	
ངས་དཀོན་མཆོག་ཚང་ཐག་རིང་མིན་མི་ཤེས།	I do not know if Dkon mchog's family is far or not (from here).	མིན follows a verb or an adjective.
ངའི་དགའ་རོགས་གིས་ལེགས་སྐྱེས་འདི་ལེན་མིན་ང་གདེང་མེད།	I am not sure if my girlfriend will accept this present or not.	
རྒྱལ་ཁབ་འཁྲིག་མཐུན་ཡོང་མིན་མང་ཚོགས་གི་ལྟ་བར་ཐུག་ཡོད།	Whether the countries are peaceful depends on public opinion.	

Notes-2

1. *འདུག* and *མིན* are alternatively used to express included-questions mentioned previously.

Present tense	**ཁྱུར་གེ་འགྲོ་མིན་**མ་བཤད། **གནམ་གྲུ་འཕུར་འདུག་**ད་བོ་མི་ཤེས།	Don't tell if he is going or not! It is still unknown if the plane will take off or not.
Past tense	**ཁྱུར་གེ་སོང་མིན་**མ་བཤད། **གནམ་གྲུ་འཕུར་སོང་འདུག་**ད་བོ་མི་ཤེས།	Don't tell if he went or not! It is not clear if the plane has taken off or not.
With adjective	**དཔེ་ཆ་འདི་ཧྲ་མིན་**ཁྱོས་བལྟས་ན་ཤེས། **རི་གན་མཐོ་འདུག་**འགོས་ན་ཤེས།	You (would) know if it is a good book or not if you read it. One can tell if that mountain is high or not if he climbs it.
With *be* verb	**འདི་མདོག་སྔོན་པོ་ཡིན་མིན་**བཤད་མི་དགོས། **དུས་ཚོད་འདི་གསར་བ་ཡིན་འདུག་**བཤད་དཀའ།	It's needless to say if this is blue or not. It is hard to tell if this watch is new or not.

With E-v	ཁྱོས་སློབ་མ་ཚོ་སློབ་ཁང་ནང་ཡོད་འདུག་ཨེ་ཤེས། ང་པ་སེ་ཊོ་རྒྱུ་ཡོད་འདུག་ག་སེམས་ཁྲལ་ཆེ།	Do you know whether the students are in the classroom or not? I am worried if tickets are available or not.

2. Included-question noun clauses are modified by such complement phrases as གསལ་པོ་རེད, འདྲི, མི་དགོས , སུས་ར་ཤེས , ཡིད་ར་མ་ཤར, ངས་དྲན་གྱི, ཐག་གཅོད, གལ་ཆེ, དཀའ, སེམས་ཁྲལ་ཆེ, བཤད, ཁ་ན་ཡོད, ཤེས་ན་འདོད, དོགས་པ་མི་ཟ, etc. For example: སང་ཉིན་ཆར་པ་འབབ་མི་འབབ་བ་ང་སེམས་ཁྲལ་ཆེ། I am worried about whether it will rain or not tomorrow.

Exercise 4 For each statement, write a question that contains an included-question and that the corresponding statement answers.

དཔེར་བརྗོད། Statement: བོད་གི་ལོ་སར་སྤྱི་ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ནང་རེད།

Included question: བོད་གི་ལོ་སར་དུས་ནམ་གཟིག་ཡིན་མིན་ཁྱོས་ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་རེད།

Original statements	With included question
1. ངེད་ཚོ་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་བོད་ར་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	1. ________________བཤད་ན་ཨེ་ཆོག
2. དཔེ་ཆ་བྲིས་ནོ་ཧོང་གིས་ཧྲ་གི རྩོམ་པ་པོ་ཆོས་གྲགས་རེད།	2. ________________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།
3. སློབ་ཁྲིད་སྟོན་མ་གི་སྙིང་ནས་བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གི་སྐོར་བཤད་ཐལ།	3. ________________ང་ཤོད་པ།
4. མདང་དགོང་གི་སྒྲོ་ཚོགས་སྟེང་ན་སྤྱི་སུམ་ཅུ་གཟིག་ཡོད་གི	4. ________________ངས་ཤེས་ན་འདོད།
5. ཁ་རྩང་དངོས་ལུགས་གི་དགེ་རྒན་ཕྱི་གླིང་བ་གཟིག་རེད།	5. ________________ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད་པ།
6. དོ་ཚིགས་གི་སློན་ལམ་ཆེན་མོ་བླ་བྲང་དགོན་པ་ནས་འཚོག་རྒྱུ་རེད།	6. ________________ཁྱོས་ཨེ་གོ
7. ཁྱོས་སྐེ་རྒྱུན་འདི་རྒྱལ་ནང་གི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཟིག་ནས་ཉོས།	7. __________ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
8. གློག་བརྙན་ན་ལྟ་རྒྱུར་སྒོར་མོ་ལྔ་བཅུ་བྱིན།	8. ______________ངའི་ཡིད་ར་མི་འཆར་གི
9. ཁྱོད་ཞི་ལི་གཟུགས་སྦུང་ངོ་དཀའ། གཟུགས་རིང་པོར་ཞི་ལི་གི་རྩུགས་ཀ་མེད།	9. ________________ང་ཤོད་པ།

Exercise 5 Comment on these statements using included-questions.

དཔེར་བརྗོད། Original statement: ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྟོན་ན་ད་གཟོད་ཨ་མདོའི་ས་ཆ་ན་ཚ་ལུ་མ་ཡོད་སོང་།

Comment with included-question: ཨ་ལེ། ཚ་ལུ་མ་ནམ་གཟིག་ག་ཨ་མདོར་ཐོན་འདུག་ངས་མ་ཤེས།

Original statements	With included question
1. ཚོང་བ་འདི་ཚེ་དཔལ་ཡིན། ངས་དེ་མ་ཤེས།	1. ________________________
2. སློབ་སྐབས་གཞུག་མ་ཟླ་བ་དགུ་བ་གི་སྟོད་ར་འཚོག་རྒྱུ་རེད།	2. ________________________

3. ང་སློབ་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་ལོ་དྲུག་འགོར་གི་ཡོད། 3. ______

4. ངའི་སློབ་མ་ཟོ་བོད་གི་ས་ཆ་ཁག་སོ་སོ་ནས་ཡོང་། 4. ______

5. དེང་སང་བོད་ན་ར་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་བཀོལ་མཁན་མང་། 5. ______

6. ཞི་མོ་ཟོས་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཧྲོང་གིས་ཟ་མི་ཐུབ། ང་སྤྱིར་གིས་དཀའ་ན་ར། 6. ______

7. དེང་ཕྱིན་ཆད་ད་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་མི་དགོས། 7. ______

8. ལོ་དྲུག་གི་སྔོན་ན་ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད། 8. ______

9. སྔོན་ཆད་ངའི་སྲིང་མོ་དགེ་རྒན་བཅོས་སྡོང་། 9. ______

Exercise 6 Complete the dialogue with included-question noun clauses.

རོགས་པ་ཀ་བ ད་སྟོན་ལས་ཐོན་ལ་ཁད་ཡོད། ཁྱོས་ང་______ཤོད་པ།

རོགས་པ་ཁ་བ དོ་ཚོགས་ནམ་ཟླ་བཟང་གི གནམ་འཛོ་ཆེ་ནོ་གིས། འགོ་རིལ་ཧོང་གིས་ཧྲ་གི

རོགས་པ་ཀ་བ ཁྱོད་ཟོའི་ས་ཆ་ནས་ལོ་ཧོག་______ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རོགས་པ་ཁ་བ ཡོས་ཤེས། སྤྱིར་བཏང་གིས་ཟླ་བ་བདུན་པའི་སྟོད་ར་འབྲིག་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁོ་ཟོས་ལོ་ཧོག་ཆི་གཟིག་ཤེད་འབྲིག་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཁ་བ ______ངས་ར་མ་ཤེས། ད་ང་ཡུལ་བ་ལོ་བདུན་ན་མ་སོང་།

རོགས་པ་ཀ་བ རེད་དྲ། སྡེ་བའི་ནང་ན་ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་ཞིང་འདེབས་མཁན་ཡོད་རྒྱུ་རེད་པ།

རོགས་པ་ཁ་བ རྫོགས་མེད་གཟིག་ཡོད། རེད་དྲ་______ངས་མི་ཤེས།

རོགས་པ་ཀ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་སྟོན་ལས་གི་སྐབས་བ་ཁྱོད་ཚོའི་སྡེ་བར་སོང་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ། ཁྱོས་______ང་ཤོད་དྲ།

རོགས་པ་ཀ་བ ངས་ཁོ་ཟོས་འཚོ་བ་ཆི་གཟིག་ཤེད་རོལ་གི་ཡོད་ནོ་རིག་ན་འདོད། དེས་མི་ཚད། ཞིང་ལས་གི་ཕྱོགས་གི་སྒྲོལ་རྒྱུན་
______ཁྱད་པར་བ་ཤེས་ན་འདོད།

རོགས་པ་ཁ་བ སྒྲོལ་རྒྱུན་ཁྱད་པར་བ་མང་ང་གཟིག་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། དྲུག་པའི་གླུ་རོལ། དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངེད་གཉིས་ཀ་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ནང་ང་འགྲོ་དགོས།

རོགས་པ་ཀ་བ གླུ་རོལ་______ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རོགས་པ་ཁ་བ སྡེ་བ་རེ་རེ་ནས་གླུ་རོལ་ཕལ་ཆེར་ཉིན་མ་གསུམ་ཡིན། ཏག་ཏག་ནམ་ཡིན་ནོ་ངས་ར་མི་ཤེས།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁྱོས་གླུ་རོལ་______དྲིས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ ཚོག་གི ངས་དོ་དགོང་ཨ་ཁྲུར་ཁ་པར་གཟིག་གཏོང་། ཁྲུར་གེས་ཚང་མ་ཤེས་ནི་རེད།

Exercise 7 Ask questions with whether-question noun clauses included, which the original statements answer.

དཔེར་བརྗོད། Original statement: ཆོས་གྲགས་གིས་བྱ་བ་གསར་བ་དེ་ལས་ན་འདོད་གི་མེད།

Included-question: ཆོས་གྲགས་གིས་བྱ་བ་གསར་བ་ལས་ན་འདོད་གི་ཡོད་མེད་བཤད་ན་ཞི་མོ་གཞིག་རེད།

Original statements	With whether-question
1. ངའི་རྒད་པོ་སྐྱི་བཟང་གཞིག་ཡིན།	1. ________________བཤད་ན་ཨེ་ཚོག
2. ཁྲུར་གེའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་ཡོད།	2. ________________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།
3. ཁོ་གཉིས་ཀ་སློབ་སྦྱོང་ང་ཧོང་གིས་ཧ་གི	3. ________________ང་ཤོད་པ།
4. སློབ་གྲྭ་ནང་ན་ཟ་མ་ཡོད་ནོ་གིས་ཟ་མ་འཁྱེར་མི་དགོས།	4. ________________ངས་ཤེས་ན་འདོད།
5. སློབ་གྲྭ་དེའི་ནང་ནས་དགེ་རྒན་ཐོ་ཞོང་གིས་འགན་སེམས་ཡོད་གི	5. ________________ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད་པ།
6. སློབ་གྲྭ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཁོར་ཡུག་གི་ཆ་རྐྱེན་ན་བཤད་རྒྱུ་མེད་གི	6. ________________ཁྱོས་ཨེ་གོ
7. སློབ་མ་ཚོས་དཔེ་ཆར་རིན་སྤྲེར་མི་དགོས།	7. ________________ང་བཤད་ན་ཞི་མོ་གཞིག་རེད།
8. སློབ་གྲྭ་དེར་ཞ་ཡས་ཐོ་སོང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་བདེ་མོ་རེད།	8. ________________ཤོད་དྲ།
9. ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭ་དེའི་དགེ་རྒན་ཡིན།	9. ________________ང་ཤོད་པ།

Exercise 8 Answer questions with if- or whether-question noun clauses using འདུག and མིན.

དཔེར་བརྗོད། Question: ངས་སྐོམ་པ་མི་བཟོད་གི དམ་བི་དེའི་ནང་ན་ཆུ་ཨེ་ཡོད།

Answer with included-question noun clauses: དམ་བུ་དེའི་ནང་ན་ཆུ་ཡོད་འདུག་ངས་མ་ཤེས།

1. ཞི་ཡི། ཁྱོད་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་པ་གང་ང་འགྲོ་ན་འདོད།

   ________________________དེ་པོ་མ་ཤེས། ང་ར་ཨ་ཕ་གིས་ད་པོ་ཐག་གིས་བཅད་མེད།

2. ཞི་མོ། ཁྱོས་དེ་རིང་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ན་འདོད་ནས། འདོད་ན་དེད་ཆ་པོ་མཉམ་པས་འགྲོ།

   ________________________ང་སྐོར་མོ་ཡོད་མེད་གི་ཁ་ན་ཡོད།

3. ཨ་ཙེ། ཁྱོའི་ལྷམ་གི་ཆེ་ཆུང་སོ་བདུན་ཨེ་ཡིན། དེ་མ་ཤེས་ན་དེད་གཉིས་ཀས་ཁྱོའི་ལྷམ་ཉོ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

   ________________________ངས་ར་མི་དྲན་གི ཨང་ཀི་སོ་བདུན་ཡང་མིན་ད་ཆུང་རྒྱུ་རེད།

4. ཨ་ཕ། ངས་ལྷམ་གཞིག་ཉོ་འདོད། ངས་ཉོས་ན་ཨེ་ཚོག

   ________________________ཁྱོའི་ཨ་མར་འདྲི་གི་སོང་། ངས་མི་ཤེས།

5. ཨ་ཁྲུ། ཨ་ཕ་གིས་ང་ལྷམ་ཉོ་ཁ་མི་ཉན། ཁྱོས་ཁྲུར་གེར་བདེན་བཤད་ན་ཞི་མོ་གཞིག་རེད།

______________________________གིས་གོ་མི་ཆོད། གནད་དོན་ལྷམ་གསར་བ་གཞིག་དགོས་མི་དགོས་རེད།

6. ཨ་མ། ཨ་ཕ་ར་ཨ་ཁྲུ་གཉིས་ཀ་སང་ལྷམ་གཞིག་ཉོ་ན་འདོད་གི་མེད། ཁྱོད་རང་གིས་ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།

____ད་ཨ་མ་ང་དགའ་མི་དགའ་གི་དོན་དག་རེད།

7. སྤུན་ཡ། ཁྱོའི་ཞི་མོར་ཟླ་བ་གཅིག་རེ་ལྷམ་གསར་བ་རེ་དགོས་ནས།

_________________________________ངས་ར་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཨ་མ་གིས་སྨུར་གེའི་འདོད་པ་སྒྲུབ་གི་ཡོད།

8. ཨ་མ། ཨ་ཅེར་ལྷམ་ཉོ་ན། ངས་ར་འདོད་པ་གཞིག་བཏོན་ན་ཨེ་ཆོག

____ཁྱོའི་ལག་ན་མེད། ངའི་སེམས་ཁམས་ན་ཡོད།

Exercise9 Below is a list of questions that a father asked his son, who wants to marry. Convert the questions into included-question statements.

དཔེར་བརྗོད།

Question: ཁྱོས་མཚོ་མོ་ཤེས་གི་རས་ཆི་མོ་གཞིག་འགོར་ཡོད།

With included-question: ཁྱོས་མཚོ་མོ་ཤེས་གི་རས་ཆི་མོ་གཞིག་འགོར་ཡོད་མེད་ཤོད།

1. མཚོ་མོ་མྱི་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

__________________________ཤོད།

2. ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཆི་གཞིག་ཤེད་ངོ་ཐུག

__________________________ཤོད།

3. ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ནམ་གཞིག་ག་ངོ་ཤེས་ཉན་ནས།

__________________________ཤོད།

4. སྨུར་གེ་སྟོན་ཚད་གནས་ལ་སོང་ཨེ་མྱོང་།

__________________________ཤོད།

5. སྨུར་གེ་ཞི་མོ་གཞན་སེམས་ཅན་གཞིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

6. སྨུར་གེ་ལས་ཀ་ལས་ན་ལག་འཁོབས་ཨེ་ཆེ།

__________________________ཤོད།

7. སྨུར་གེར་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བ་འདྲ་ཨེ་ཡོད།

__________________________ཤོད།

8. སྨུར་གེ་ཡག་མོ་སློ་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

__________________________ཤོད།

9. སྨུར་གེ་སྟོན་ཚད་སློབ་གྲྭར་སོང་ཨེ་མྱོང་།

__________________________ཤོད།

10. སྨུར་གེ་ཞི་མོ་ངག་འཇམ་རྒྱུད་བཟང་གཞིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

11. སྨུར་གེས་རྒན་གྲོན་ན་བརྩི་བཀུར་ཨེ་ཡས།

__________________________ཤོད།

12. སྨུར་གེ་ཞོང་གིས་ཁ་ལས་དགེ་མཁན་གཞིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

13. སྨུར་གེ་ཁྲིམ་ཚང་ཡ་རབས་གཞིག་ནས་ཨེ་རེད།

__________________________ཤོད།

14. སྨུར་གེ་ཁྲིམ་ལས་ལས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

__________________________ཤོད།

15. སྨུར་གེ་ཞིང་ལས་ར་ཕྱུགས་ལས་ལ་ཆ་རྒྱུས་ཨེ་ཡོད།

__________________________ཤོད།

16. སྨུར་གེ་བོད་གཙང་མ་གཞིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

17. སྨུར་གེ་ཚང་ཅང་མེད་གཞིག་མིན་ནས།

__________________________ཤོད།

18. ཁྱོད་སྨུར་གོའི་སྙིང་ང་སེམས་འཚོར་གི་ཡོད་ར།

________________________ཤོད།

19. སྨུར་གོར་གཉེན་བསྒྲིགས་ན་ཁྱོད་འགྱོད་པ་མེད་ནས།

________________________ཤོད།

20. སྨུར་གོར་གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུ་ཁྱོད་རང་གི་སེམས་ཨེ་ཡིན།

________________________ཤོད།

21. སྨུར་གོ་ཁྱོའི་ཐོག་ག་ཞེ་ཐག་གིས་དུངས་གི་ཨེ་ཡོད།

________________________ཤོད།

22. སྨུར་གོའི་ཧ་མ་ཟོ་ཚང་ས་རྒྱག་རྒྱུར་ཨེ་འཐད།

________________________ཤོད།

23. སྨུར་གོ་རེད་ཚང་གི་མནའ་མ་བཙའ་ཁ་ཨེ་ཉན།

________________________ཤོད།

24. སྨུར་གོ་ཞི་མོ་འདོད་པ་ཅན་གཟིག་མིན་ནས།

________________________ཤོད།

Text Two: *noun clauses*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

ཕ་མ་ལ་སྤྲིངས་པའི་ཡི་གེ

དྲིན་ཆེན་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལགས།

ཡི་གེ་འདི་ལག་ག་འཕྲོད་དུས། **ང་ཉིན་མ་གཅིག་གི་རིང་ང་བྲོས་སོང་ནོ་**ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཤེས་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ། **ང་ཁ་བྲལ་སོང་ནོར་**སེམས་སྡུག་མ་ཡས། ངའི་གཞུག་ག་ར་མ་ཡོང་། ང་རང་གི་དགའ་རོགས་གི་མཉམ་པས་ས་ཁ་ཐག་རིང་ས་གཟིག་ག་འགྱོ་རྒྱུས། **འདི་ཤེད་འགྱོ་དགོས་ནོ་**དེད་གཉིས་ཀ་གི་ལས་དབང་རེད། ཤག་མོ་གི་མཉམ་པས་འདུག་ཐུབ་ན་ད་ང་སྐྱིད་སོང་ནི་རེད།

དྲིན་ཆེན་གི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ ང་ཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ག་འདང་མི་ཆེ། སེམས་འཁོར་གི་མེད་རྒྱ་བ་ནས་འདོད་མི་ཉན། དེ་མོ་གཟིག་གང་ནས་ཡིན་རྒྱུས། ང་ཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ག་འདང་ལོས་ཡོད། **ངའི་དོན་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་བད་ཚོད་གིས་ཧ་ཞེན་ཡས་ནོ་**སེམས་ན་ལྷང་ངེ་ཡོད། དྲིན་ཆེན་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ངའི་ཐོག་ག་འདང་དཔོག་གི་ཚུགས། ང་མེད་ཤུལ་ནས། **དེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་**ངས་གུ་རུར་བཙོལ་ཡོད། ཁྱུར་གོས་ཁས་ར་བླངས་བཏང་།

ཡི་གེ་འདི་འབྲི་ཞོར་ར། ངའི་ངོ་ན་སྨྲིག་ཆུ་ཐ་ར་ར། ཡ་ཁོག་ན་སྡུག་མེར་གི་ཡོད། **ང་ཕེ་བཏ་བས་ནོ་**ཞ་ཡས་གཟིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། ཉིན་མ་གཟིག་ག་ང་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་ཕྱིར་ར་ཡོང་ཁོ་ཐག་ཡིན། **ངའི་དོན་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཁོག་སྡུག་མི་ཡས་རྒྱུ། སྙོ་མི་ཕམ་རྒྱུ་**ངའི་རེ་བ་ཡིན། ཁ་ནས་མ་ཏི་རེ་ཐོན། ང་མེད་ཤུལ་ནས། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་རང་རང་ང་བདག་ཨ་ཟྲ་བྱོས།

བུ་ཆུང་རིན་ཆེན་ནས།

18.3 --རྒྱུ in noun and infinitive clauses

	Tibetan	English	Notes
	འཆར་གཞི་བཟོ་རྒྱུ་ངའི་མགོར་ཞ།	Making the plan became my job. / To make the plan is my job.	Clauses with རྒྱུ can be treated either as noun clauses or as infinitive clauses. Such noun clauses are nominalized in prospect, the actions pending are yet to happen. རྒྱུ is simply put after a verb in PRT, to render either a gerundial case or an infinitive case.
	མུར་གེ་འདུག་རྒྱུ་ཡས་ཡོད། ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡས་ཡོད།	It is decided: she stays and I go.	
	མགྲོན་འབོད་ཡས་རྒྱུ་འཆར་གཞིའི་ནང་ན་མེད།	It is not in the plan to invite the guests.	
	ངས་ལས་རྒྱུ་ར་ཁུར་གེས་ལས་རྒྱུ་མི་གཅིག	What I will do and what he will do are different.	
རྒྱུ	མུར་གེས་ཉོ་རྒྱུ་འདྲ་དཔར་འདི་རེད།	What she will buy is this picture.	
	ཨ་ཕ་གིས་བཤད་རྒྱུ་ངའི་སྐོར་ཡིན་གྱུ་རེད།	What (my) father is going to talk about would be me.	
	ཟ་རྒྱུ་ཟུ་མོ་རེད། ལས་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	Eating / To eat is easy. Working / To work is difficult.	
	ཉལ་རྒྱུར་དགའ། ལས་རྒྱུར་སྡུག	Someone likes to sleep / sleeping but dislikes to work / working.	
	འདོན་རྒྱུ་ལྟོས་ན་འདང་རྒྱུག་རྒྱུ་གལ་ཆེ།	Thinking / To think is more important than reading / to read.	

Notes-3

རྒྱུ: This function word was discussed earlier in connection with infinitive and adjective clauses. This review focuses on its function as a prospective nominalizer. ❶Applied with a verb in PRT, it renders a noun clause, which implies actions yet to happen, either imminently or in prospect. Given its prospective feature, the statements with such a clause are not in past tense. ངས་འབྲི་དགོས་རྒྱུ་དཔྱད་རྩོམ་གཞིག་ཡིན། What I need to write is an essay. / ངས་འབྲི་རྒྱུ་དཔྱད་རྩོམ་གཞིག་ཡིན། What I (will) write is an essay. In both examples, something is yet to take place. ❷It is never used with verbs in PAT to form this prospective noun clause, e.g., an incorrect example: ངས་བྲིས་རྒྱུ་འཁྱུགས་སོང་། A correct example: ངས་འབྲི་རྒྱུ་འཁྱུག་གྱུ་མ་རེད། What I need to write wouldn't be mistaken. (in prospect). To express in PAT, the verb is transformed in tense form and the function word becomes ནོ, e.g., ངས་བྲིས་ནོ་འཁྱུགས་སོང་། What I wrote was mistaken. (The action in the clause has already happened.)

Exercise 10 A teacher assigns tasks to each student. Complete each statement with the appropriate tense form of the verbs and རྒྱུ.

དཔེར་བརྗོད། <u>དངོས་པོ་འཚག་གི་འཛུག་རྒྱུ</u>་ང་དགེ་རྒན་གིས་དང་ང་ལེན།

1. ཚེ་བརྟན་རི་མོ་བྲིས་ན་ཧྲ། དཔེ་ཆ་འདིའི་རི་མོ་________________ལས་འགན་ཡིན་ཟེར།
2. དབྱངས་ཅན་གླུ་དབྱངས་བླངས་ན་ཧྲ་གི________________སྤུར་གེ་ར་གླུ་མ་ཆོས་མཆོར་བཅོལ་ནི་ཡིན།
3. རྒྱུན་དུ་རྒ་འཛུགས་ཡས་ནོ་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ཡིན། ________དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་གིས་ལས་ན་མི་འདོད་ན་ར་ལས་དགོས།
4. ཆོས་འཕགས་གི་ཨ་ཕར་ལྷངས་འཁོར་ཆེ་གཟིག་ཡོད། ________________ཆོས་འཕགས་གིས་འགན་ཁུར།
5. ཐེངས་སྔོན་མ་ཆེ་ལོ་གིས་ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་ནོ་ངའི་བློར་འབབ་གི ད་རེབ་ར________________ཁྱེར་གེས་ཕྲུག་ག་ཡོངས།
6. འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་སུ་ཧྲ། ________________མྱི་དེའི་ལས་འགན་ཡིན།
7. མྱི་སོ་སོ་གིས་སློར་མོ་བཟུང་ན་དཀའ་མོ་རེད། ________________ཕན་ཀྱང་གི་འགན་ཡིན།
8. སློབ་མ་ཚང་མ་ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྔོན་ན་ཐོན་དགོས། ________________སློབ་མ་རང་རང་གི་སེམས་མ་བཟུངས།

Exercise 11 The statements are either past or present in tense. Rewrite each statement with རྒྱུ or ནོ without changing the meaning.

དཔེར་བརྗོད། Statement: རྒད་པོ། ད་ཁྲོས་ཕྱིན་ཆད་ཁྲིམ་ནས་དུ་བ་མ་འཐེན། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་གནོད་རྒྱུ་རེད།

Rewritten: རྒད་པོ། <u>ཁྲོས་ཕྱིན་ཆད་ཁྲིམ་ནས་དུ་བ་མི་འཐེན་རྒྱུ</u>་ངའི་རེ་བ་ཡིན། འཐེན་ན་ཞ་ཡས་ཟོ་ར་གནོད་གི

Original statement	Rewritten statement
1. ངས་ཁྱུག་མ་གཟིག་ཉོས། དེའི་མདོག་སྔོན་པོ་ཡིན།	1. ________________
2. ཁྱོད་སློབ་གྲྭ་གང་ང་སོང་། སློབ་འབྲིང་གསུམ་པ་ཨེ་ཡིན།	2. ________________
3. ད་ནངས་སྔན་ངག་འདི་བློར་འཛིན་དགོས།	3. ________________
4. ཞི་ལི་དེས་སྐད་ཆ་བཙན་པོ་ཤེད་བཤད་ཐལ། དེ་བཤད་སྒྲོལ་གཟིག་མ་རེད།	4. ________________
5. ངའི་ཚ་མོ་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད། སྤུར་གེར་ཀྱུང་གོར་སོང་ན་འདོད།	5. ________________
6. ངས་བསླབ་བྱ་གང་ལེན་ནང་། འདི་ཐག་གཅོད་རྩ་མོ་གཟིག་མ་རེད།	6. ________________
7. ཁ་རྩང་སློབ་གསོ་གི་སྐོར་བཤད་ཐལ། དེ་རིང་རིག་གནས་གི་སྐོར་བཤད་རྒྱུས།	7. ________________
8. སློབ་མ་ཚོས་ལས་བྱ་ཨ་ཇ་ཤེད་བྲིས་ཡོད། གཞུག་ནས་ར་དེ་ཤེད་ཕྲིས།	8. ________________
9. ད་ཁྲོས་ཆང་མ་འཐུང་། འདི་ངའི་རེ་བ་ཡིན།	9. ________________

18.4 --Noun clause with question words

	Tibetan	English	Notes
ནོ	**མི་སུ་འདེམ་ཚོག་ནོ་**ངའི་ལག་ན་མེད།	Who is allowed to be selected is not my decision.	with modal verb
	ངས་གནམ་གྲུ་ནམ་འཕུར་ནོ་མ་ཤེས།	I did not know when the plane had taken off.	in past tense
	མི་གཞན་པ་སུ་ཡོང་དགོས་ནོ་ང་མ་བཤད།	I was not told who else should come.	with modal verb
ནོ	**སློབ་ཁྲིད་གི་སྐབས་ནས་ཅི་བཤད་ནོ་**རྒྱ་སྐད་རེད།	What was spoken during the class was Chinese.	in past tense mood with *what* included
	ཁང་བར་སྲུས་ཅག་ག་ཡས་ནོ་ད་བོ་གསང་བ་གཟིག་རེད།	Who made the room tidy still remains a secret.	past tense with *who* included
	ཁུར་གེའི་བོད་སྐད་ཆི་མོ་གཟིག་རྣ་ནོ་བཤད་མི་དགོས།	It is needless to say how good his Tibetan is.	general statement with *how* included
ཀྱོ	**མི་སུ་འདེམ་ཀྱོ་**ད་བོ་ཐག་བཅད་མེད།	It is undecided who would be selected.	infinitive clause: yet to be selected
	གནམ་གྲུ་ཕྱི་དྲོར་འཕུར་ཀྱོ་ཐག་བཅད་ཡོད།	It is decided that the plane will take off in the afternoon	infinitive clause: yet to take off
	ངའི་རྒན་མོ་སེམས་བྱེད་ཀྱོ་ཞ་ཡས་གི་དོན་ན་རེད།	What makes my wife depressed is the children.	noun clause in future tense mood
	སློབ་ཁྲིད་གི་སྐབས་ནས་ཅི་ཅི་བཤད་ཀྱོ་ངའི་བཀོད་པ་མིན།	What will be talked about during the class is not my idea.	noun clause in future tense mood
	ཁང་བར་སྲུས་ཅག་ག་ཡས་ཀྱོ་ངས་མི་ཤེས།	I do not know who will make the room tidy.	noun clause in future tense mood
	ཁུར་གེའི་བོད་སྐད་ཆི་གཟིག་ཤེད་རྣ་སྲུབ་ཀྱོ་དོན་དག་ཆེ།	How his Tibetan could be improved remains a big issue.	in prospect

Notes-4

ནོ: ❶A noun clause that is put forward in past tense mood, e.g., **ཁུར་གེ་ལྷག་པོར་ཤུན་ནོ་**ཁུར་གེ་ཏ་ཞེན་ཆེ་ནོ་གིས་རེད། It was because he worked hard that he became rich. ❷In a noun clause that is put forward with modal verbs or O-*be*, e.g., **བཟའ་ཚང་འཕྲོར་དགོས་ནོ་**བཟའ་བ་གཉིས་གི་ལས་རེད། It is fate that this couple has to divorce. ❸In a noun clause that is expressed in general tone, e.g., **ཁུར་གེ་གཟུགས་མཐོ་ནོ་**རྒྱུད་གིས་རེད། His being tall is genetic.

Exercise 12 Express the statements again with ནོ- or ཀྱོ- included clauses.

དཔེར་བརྗོད། Statement: ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནམ་འཛོ་མེད་གི དེ་ཆི་གཟིག་གི་རྐྱེན་ཡིན་ནི་རེད།

Rewritten: <u>ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནམ་འཛོ་མེད་ནོ་</u>ཆི་གཟིག་གི་རྐྱེན་ཡིན་ནི་རེད།

1. དོ་ཞག་ཁྱོད་རིག་རྒྱུ་མེད། ཁྱོད་གང་ང་སོང་།

____ཅིག་ཤོད་ཟ།

2. ང་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་མཚོ་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན།

______________________________ཐག་གིས་བཅད་མེད།

3. ང་ཞེ་གིས་ལྟོགས་གི ངའི་རྟད་མོ་གིས་ཟ་མ་ཆེ་གཞིག་བསྐོལ་རྒྱུ་ནང་།

______________________________ད་བོ་མི་བཤད་གི

4. འགོ་བ། ངས་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཚར་སོང་། བྱ་བ་ད་ཆེ་གཞིག་ལས་དགོས།

______________________________གང་གང་ཡོད།

5. བྱ་བ་གང་གང་ཁྱོས་ལས་ཐུབ། བྱ་བ་གང་གང་ཁྱོས་ལས་མི་ཐུབ།

______________________________ད་ཤོད། གཞུག་ནས་ཁྱོས་གན་དཀའ་གི འདི་དཀའ་གི་མ་ཟེར།

6. བོད་སྐད་ར་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས་ན་མི་འདྲ་གི བོད་སྐད་ཆེ་གཞིག་ཤེད་སྦྱངས་ན་ཧ་ནང་།

______________________________ང་མ་འདྲི། ངས་ར་བོད་སྐད་སྦྱངས་མ་མྱོང་།

7. ང་ལས་རོགས་གཞིག་དགོས་གི སུ་ལག་འཁོབས་ཆེ།

______________________________ང་ཤོད་དྲ། ང་ལག་རོགས་གཞིག་དགོས་གི

8. ཁྱིམ་གི་ལས་ཀ་ཁྱོས་ལས་དགོས། ངའི་ལས་ཀ་མིན་ན།

______________________________ཁྱོའི་འགན་ཁུར་མིན་ནས། ངས་མི་ལས་ཁོ་ཐག་ཡིན།

9. ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་གཞུག་ནས་ངས་ཆེ་གཞིག་ལས་རྒྱུས། དེ་ད་ངས་ར་མི་ཤེས།

______________________________ངས་ར་མི་ཤེས། འདང་རྒྱུག་གི་ར་མེད།

10. ཁྱོས་གློག་བརྙན་གང་གང་ང་བལྟས་བཏང་།

______________________________ཡིད་ར་ཨེ་འཆར།

Exercise 13 Complete the travel plan using ཉ་ and རྒྱུ.

རྟད་པོ་ ཨ་རོ། ཁྱོས་དངོས་པོ་ཆེ་ཆེ་__________ང་ཅིག་ཤོད་དྲ།

ནག་མོ་ ངས་ཟ་རྒྱུ་འགའ་རེ། ཡུལ་སྐོར་གི་ལམ་ཡིག་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཉོས་ཡོད། དེ་མིན་ད་__________ད་བོ་ཡུལ་སྐོར་གི་ལྷམ་ཆ་གཉིས་ར་ཡོད། དེའི་རྗན་ཆད་ནས་ད་ངས་ཆེ་གཞིག་ཉོ་དགོས་__________མི་ཤེས་གི

རྟད་པོ་ དེང་སང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ______དེང་མ་འདྲ་མ་གཞིག་དཀའ་མོ་མིན། ཟ་རྒྱུ་ས་གང་ཡིན་ན་ར་ཉོ་རྒྱུ་ཡོད། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་གི་པ་སེ་ལེན་གི་ནམ་འགྲོ།

ནག་མོ་ པ་སེ་གི་ཐོག་ནས། ངས་ད་བོ་ཅང་བཤད་མེད། པ་སེ་ནམ་ཉོས་ན་གོང་བདེ་མོ་ཡིན__________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རྟད་པོ་ ད་ངེད་གཉིས་ཀ་འགྲོ་རེག་གེར་གཟའ་འཁོར་གཉིས་ཏག་ཏག་ཡོད་གི གནམ་གྲུའི་པ་སེ་ཉོ་________དཀའ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་ཉོ་______འཕྱི་ན། གོང་ཇེ་དཀའ་ཡིན།

ནག་མོ གོང་ཇེ་དཀའ་ཡིན་________ཁྱོས་མ་བཤད་ན། ངས་ར་ཤེས་གི ཁྱོས་ནམ་ཉོས་ན་ཧ་________ཤོད་དྲ། ཉོ་གི་འགྲོ་
________ངས་ཁས་ལེན།

རྒད་པོ ཁྱོད་དུ་སོང་ན་རེད། དེ་མིན་དུ་ནངས་ཀ་གནམ་འདྲག་རེད། པ་སེ་འཚོང་མཁན་ཟེར་སྒོ་རྒྱག________ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད།

ནག་མོ དེས་ན། དེ་རིང་ཁོ་ཟེར་ནམ་རེག་གེར་སྒོ་འཁྱེད་________ཁྱོས་ཤེས་ནས།

རྒད་པོ ངས་དེ་ར་མི་ཤེས། རེད་དྲ་པ་སེ་སྦྲ་སེས་ཤེད་ཉོ་________གལ་ཆེན་ནང་གི་ཡང་ཆེན་རེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ར་དེད་
གཉིས་ཀས་གོང་དཀའ་མོ་ཁྱེན________ཁྱོས་ཕལ་ཆེར་བརྗེད་སོང་གཟིག་པ།

ནག་མོ ཁྱོས་དེ་ཤེད་མ་བཤད། དེ་ང་ཁེར་རོ་གི་སྐྱོན་མ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ངས་ལས་________ཚང་མ་ཁྱོས་སྐྱོན་ན་མ་མཐོང་།

རྒད་པོ ངས་དེ་ཟེར་གི་མེད། པ་སེ་དེ་རིང་ཉོ་________ངའི་ལས་འགན་ཡིན། ཁྱོས་ཁྱིམ་ནས་དགོང་ཇ་སྐོལ་________ཡས།

ནག་མོ ཁྱོས་པ་སེ་ཉོ་ཞོར་ར། ལྷམ་ཉོ་________ཡས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། ནངས་ཀ་ར་གནངས་ཉིན་ང་ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།

རྒད་པོ ངས་ཉོས་ན་ཚོག་གི རེད་དྲ། ལྷམ་ཉོ་ན། ཁྱོད་ར་མཉམ་པས་ཡོད་ན་རབ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ངས་ཉོས་
________ཁྱོའི་ བློར་མ་བབས་ཐལ།

ནག་མོ ཚོག་གི ཞ་ཡས་གཉིས་ཀར་ཆི་གཟིག་དགོས________ཁྱོས་ཨེ་དྲིས།

རྒད་པོ ངས་མ་དྲིས། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ ________ཡུལ་སྐོར་གི་ཕྱོགས་གི་དངོས་པོ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཅང་དགོས་
རྒྱུ་མ་རེད།

ནག་མོ བསམས་________ར་དྲན________ཁྱོད་རང་གེ་ཁེར་རོ་རེད། ཁྱོད་མིན་ད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ར་འདོད་པ་ཡོད་ ________
ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད།

རྒད་པོ ད་ང་མགོ་ན་གི དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ང་དེ་རིང་མི་འགྲོ་________ཡས། ནངས་ཀ་དེད་བཞི་བོས་ཉོ་ཚ་རྒྱག་________ཡས།

ནག་མོ ཨེ། ནངས་ཀ་ཉོ་ཚ་རྒྱག་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ངའི་འདོད་________ནངས་ཀ་ངལ་གསོ་________རེད། ད་ང་ངོ་མ་གིས་
ཆད་གི

རྒད་པོ རྒད་མོ། ཁྱོས་དེ་མ་ཟེར། ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་________དེང་ཐོག་ཁྱོས་གླེང་ནི་ཡིན། ངས་ལེ་འདེད་ཡས་ནི་མིན། རེད་དྲ་
འགྲོ་རེག་གེར། བུ་བ་ཚང་མ་ཚགས་ག་ཆུང་________དོན་ཆེན་རེད།

ནག་མོ ངེད་གཉིས་ཀ་མི་མཐུན་ ________ཇེ་མང་རེད།

རྒད་པོ ངས་བལྟས་ན། ངེད་གཉིས་ཀ་མཐུན་ ________ར་ཇེ་མང་རེད། བཙའ་________ར་ལས་________མང་ན།
མི་མཐུན་ས་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བཟའ་ཚང་གཟིག་ཡིན་ན། བུ་བ་ཞོར་གིས་ཇེ་མང་ཡིན་________བཤད་དགོས་ནས།

ནག་མོ ཡང་ཁྱོས་བདེན་བཤད་བཏང་། ཚོག་གི ཁྱོད་ད་པ་སེ་ཉོ་གི་སོང་། ང་ཁྱིམ་ནས་འདུག

རྒད་པོ། ཁྱོས་ར་ཐུག་པ་ཞིམ་པོ་གཟིག་སྐོལ་________མ་བརྗེད།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། **ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ** (2)

ལོ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས། **ངས་རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་ནོ**་གོ་ཐལ། ལོ་ཆ་ཅིག་འགོར་ཐལ། ངས་རྫོང་ཐོག་གི་ཟ་ཁང་ཆུང་ཆུང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ཟ་གི་ཡོད་དུས། རྫོང་ཐོག་གི་བཞི་མདོ་ཆེ་བོ་གི་གྲུ་ག་ནས་སྐྱེས་བཟི་ཆ་ཡོད་གཞིག་རིག་ཐལ། བལྟས་ཚོད་ར་ཁྱུར་གེས་ཚོང་བརྒྱབ་སྡུད་རེད། **ཉོས་ནོ**་ཚང་མ་ལག་ན་ཡོད། ངས་**ཀོ་སྒུ་ཡིན་ནོ**་གསལ་བོ་གཞིག་མི་ཤེས་གི རེད་དྲ་**ཁྱུར་གེ་ངས་གང་གཞིག་ནས་རིག་སྐྱོང་ནོ**་ཀོ་ཐག་རེད། ངས་བལྟས་བལྟས་བཏང་། རེད་དྲ་ཡིད་ར་གཅིག་ར་མ་ཡོང་ཐལ།

ང་འགྱོ་ཁར། སྐྱེས་བཟི་དེ་ཁ་ཚུ་ར་འཁོར་ཐལ། ཁྱུར་གེས་ང་ལྟ་ཞོར་ར་དགོད་ཞོར་ཡས་ཐལ། **ཁྱུར་གེས་ང་སྒུ་ཡིན་ཤེས་ཡོད་ནོ**་ཀོ་ཐག་རེད། ཁྱུར་གེ་སྒུ་ཡིན་ནང་། དེ་ནས་**ངས་རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་ནོ**་དྲན་ཐལ། ཁྱུར་གེ་ཐག་ཉེར་གཏུགས་ནི་ར། ད་ངས་**ཀོ་སྒུ་ཡིན་ནོ**་གསལ་བོར་ཤེས་ཐལ། ཁྱུར་གེ་དེང་མར་ལྟོས་ན་ཇམས་ཡོད་ན་ར།

"རིན་ཆེན། ཁྱོད་བདེ་མོ། **ཁྱོད་ས་འདི་ནས་ཐུག་རྒྱུ**་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།"ངས་ཁྱུར་གེར་བདེ་མོ་ཡས། **རིན་ཆེན་ང་ཐུག་ནོ་གིས་དགའ་ཡོད་ནོ**་ཀོ་ཐག་རེད། ཡིན་ན་ར་དེང་ཐོག་ཁྱུར་གེས་**ཚེ་གཞིག་བཤད་རྒྱུ**་ཤེས་གི་མེད། **ཁྱུར་གེ་ཇམས་ཇམས་ནས་དེང་མ་གི་རིན་ཆེན་རེད་ཟེར་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད།

"ངའི་ལག་ག་ཡི་གེ་དེ་འཕྲོད་གི་རས། ལོ་དྲུག་འགོར་སོང་གཞིག དུས་ཚོད་ཆེ་མོ་གཞིག་མགྱོགས་གི་ནང་།"ངས་དེ་ཤེད་བཤད། "མེ་ཏོག་ཆེ་མོ་རེད། ཁྱོད་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་ཨེ་ཡོད།" ཁྱུར་གེས་རེམ་མ་ལན་མ་བཏབས། རེད་དྲ་**ངའི་འདྲི་ཚིག་དེར་ལན་འདེབས་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ**་ཁོའི་ངོ་ན་ལྷང་ངེ་རེད།

རིན་ཆེན་གིས"ང་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་ཕྱི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་བཏང་། སྐབས་དེར་ཐོན་ནི་ར། དེད་གཉིས་ཀ་ཕྱིར་མ་ཡོང་རང་ཡོང་རེད། **ཕྱི་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། ཉིན་མ་གཞིག་ག་མེ་ཏོག་གིས་ང་སེམས་གཏམ་བཤད་ཐལ།"ཟེར།

མེ་ཏོག་གིས"རིན་ཆེན། ཨ་ཕ་གིས་ང་མག་པ་གཞིག་བསླངས་བཏང་། ངས་ད་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་འཛུག་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།"ཟེར།

"**ང་ཁྱོའི་སྙིང་ང་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག**ཁྱོས་ཤེས་ཡོད། རེད་དྲ་**ཁྱོད་གནོད་ནོ**་ངས་ར་མི་ལས། མེ་ཏོག"རིན་ཆེན་གིས་དེ་ཤེད་ལན་བཏབས།

མེ་ཏོག་གིས"ཁྱོད་སྒྲོ་མ་ལངས"ཟེར།

"མེ་ཏོག ཁྱོས་དེ་ཤེད་ལབ་ན་སྡུག་གི་ཁ་སྡུག་རེད། རེད་དྲ་ངས་བད་ཚོད་གིས་ཁྱོད་ལེ་ལན་མི་འདེད།"

"རིན་ཆེན། གང་ལྟར་ན་ར་དེད་གཉིས་ཀ་ཚེ་གཅིག་གི་རོགས་པ་བཅའ་ཐུབ།"

"མེ་ཏོག ཐུབ་ནི་མ་རེད། བཟའ་ཚང་མི་ཉན་ན། **རོགས་པ་བཅའ་རྒྱུ**་ངའི་འདོད་མིན།"

མེ་ཏོག་གིས"དེས་ན། ད་ངས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུས།"ཟེར།

"ཁྱོས་ཅང་ར་ལས་མི་དགོས།" "ངས་ལག་པ་གིས་བྲང་ཁ་མནན། **ངའི་སྙིང་ལྡིང་ནོ**་རེ་མགྱོགས་རེ་མགྱོགས་རེད། སྙིང་ཕལ་ཆེར་ཁ་ནང་ན་ཡོད་ཁ་རེད། ངས་མུར་གེ་རྒྱབ་བསྟན་བཏང་། དེད་གཉིས་ཀ་ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས་རང་རང་སར་ཕྱུད་སོང་།" རིན་ཆེན་ད་བོ་སེམས་བྱིང་ཡོད་གི

གཞུག་གཞུག་ནས་**ངས་གོ་ནོ་**ཡིན་ན། **མེ་ཏོག་གིས་རིན་ཆེན་ན་ཡབ་ནོ་**རྫུན་རེད། ཁུར་གེ་དགོན་པ་གཟིག་གི་ནང་ན་ཇོ་མོ་བཙོས་ཡོད་གི་ རེད་དྲ། **རིན་ཆེན་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་ཤེས་ཡོད་མེད་**ངས་ར་མ་ཤེས།

18.5 --Citational word ཟེར: reported speech and exact quotations

	Tibetan	English	Notes
Reported Speech			
ཟེར	གཞུག་ནས་རིན་ཆེན་ཕྱིར་ར་ཡོང་ཡོད་ཟེར།	It was said that Rin chen came back afterwards.	ཟེར: *say* or *call*.
	ཁུར་གེས་མེ་ཏོག་བརྗེད་མི་ཐུབ་ཟེར།	He said he could not forget Me tog.	
	མེ་ཏོག་གིས་ཁུར་གེས་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་མི་འཇུག་ཟེར།	Me tog said she would not let her father down.	
	རིན་ཆེན་གིས་ཁོ་ཕྱི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་བཏང་ཟེར།	Rin chen said he had stayed for one year far from home.	
	རིན་ཆེན་གིས་སྣྲ་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ་དཀའ་གི་ཟེར།	Rin chen said it was difficult to make a living outside.	
	མེ་ཏོག་གིས་རིན་ཆེན་ར་རོགས་པ་བཅའ་འདོད་ཟེར།	Me tog said she wanted to become Rin chen's friend.	
Quotation			
ཟེར	རིན་ཆེན་གིས་"**ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་**"ཟེར།	Rin chen said, "I came back."	Direct quotation and reported speech are often mixed in oral Amdo.
	ཁུར་གེས་"**ངས་མེ་ཏོག་བརྗེད་མི་ཐུབ་**"ཟེར།	He said, "I cannot forget Me tog."	
	མེ་ཏོག་གིས་"**ངས་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་མི་འཇུག་**"ཟེར།	Me tog said, "I will not let my father down."	
	རིན་ཆེན་གིས་"**སྣྲ་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ་དཀའ་གི་**"ཟེར།	Rin chen said, "It is difficult to make a living outside."	
	རིན་ཆེན་གིས་ "**ང་མེ་ཏོག་གི་རོགས་པ་བཅའ་ན་མི་འདོད།**"ཟེར།	Rin chen said, "I don't want to be Me tog's friend."	
	ངས་"**རིན་ཆེན། ཁྱོད་ཞ་ཡས་ཨེ་ཡོད།**"ཟེར།	I said, "Rin chen, do you have children?"	

Notes-5

1. **ཟེར** is a polysemy: *call* (with Ladon case), *mean* (with ན), and *say* (with ergative case), e.g., དགེ་རྒན་གིས་ཉིན་དེ་ར་ཁོ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཡོང་མི་ཐུབ་**ཟེར།** Teacher said he cannot come to class that day. / དཔེ་ཆ་ཟེར་ན་འདོན་རྒྱུ་གཟིག་ཡིན། Books mean something to read. / རྒྱལ་ཁབ་དེ**ར**་འཇར་མན་**ཟེར།** That country is called Germany.
2. **ཟེར**: It is used to cite both reported speech and give an exact quote, e.g., ཚེ་རིང་གིས་ཉིན་དེ་ར་ཁོ་ཚོགས་ཐོག་ག་མི་ཡོང་**ཟེར།** Tshe ring said that he will not join the meeting that day. ཚེ་རིང་གིས་"ང་དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ག་མི་ཡོང་། "**ཟེར།** "I won't join the meeting today," said Tshe ring.
3. Reported speech and exact quotes are not as clearly distinguished in oral Amdo as in

English, reported speech being dominant. Quotation indicative characters ཅེས, ཞེས, and ཤེས are used (but exclusively in print), e.g., མགྲོན་པོ་གིས"ང་ལམ་སང་འགྲོ།"ཞེས་ལབ་ནས། ལག་ཏུ་ཞྭ་མོ་བཟུང་སྟེ་ཐུད་སོང་། "I go immediately," said the guest and, with his hat in hand, departed.

Exercise 14 Convert the following reported speech to exact quotes using ཟེར.

དཔེར་བརྗོད། Reported Speech: མགྲོན་ཁང་བདག་པོ་གིས་ངས་ཁང་པ་གི་ནང་ནས་ཆང་འཐུང་མི་ཆོག་ཟེར།

Quotation: <u>མགྲོན་ཁང་གི་བདག་པོ་གིས"ཁྱོས་ཁང་པ་གི་ནང་ནས་ཆང་འཐུང་མི་ཆོག"</u>ཟེར།

Reported speech	Quotation
1. ཨ་ཕ་གིས་བཤད་ན། དེང་སང་གི་ཞ་ཡས་ཟོ་སྐྱིད་གི	1.
2. ཨ་མ་གིས་མུར་གེའི་རིང་ང་སྟུག་ཏག་ཏག་མཐོང་ཟེར།	2.
3. ཨ་མ་གིས་ངའི་རྒྱད་མོ་གིས་མུར་གེ་ཧོང་གིས་མི་གཅེས་གི་ཟེར།	3.
4. ངའི་ཤ་ཉེ་གཟིག་གིས་ངས་ཁུར་གེར་གོ་མི་ཚོད་གི་ཟེར།	4.
5. མྱི་རིགས་གེས་བཤད་ན། ངཆུང་དུས་ཞ་ཡས་པྲ་ཚག་གཟིག་ཡིན།	5.
6. ངའི་རྒྱད་མོ་གིས་ང་མི་དྲན་གི ཞ་ཡས་དྲན་གི་ཟེར།	6.
7. ཨ་ཁུ་གིས་ཁུར་གེ་སྔོན་ཆད་དཔའ་བོ་ཐོང་འཛིན་གཟིག་ཡིན་ཟེར།	7.
8. ཨ་ཅེ་གིས་ང་སློར་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ད་འཁྲུག་རྒྱུ་རེད་ཟེར།	8.
9. སྨྲ་བོ་གིས་ཆང་རྒྱལ་ཁྱོད། ཕྱིན་ཆད་མ་འཐུང་ཟེར།	9.

18.6 --ཟེར vs. བཤད

Tibetan	English	Notes
	ཟེར	
འཇར་མན་ནས་རི་དྭགས་བསད་ན་ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་**ཟེར**།	It is said that killing animals is illegal in Germany.	❶reportive
མུར་གེས་བརྩམས་སྒྲུང་དེས་ཡིད་འདྲེན་གི་**ཟེར**།	She said the novel is very interesting.	❷*say*
ནངས་ཀ་འགྲུལ་བ་ཚང་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད་**ཟེར**།	It is said that guests will come tomorrow.	❸expresses sometimes as a matter of fact
སང་ཉིན་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད་**ཟེར**།	It will reportedly rain tomorrow.	
སློབ་མ་གཟིག་གིས་མུར་གེ་ཉིན་མ་ཆ་རེ་ཡོང་མི་ཐུབ་**ཟེར**།	A student said that she will not be able to come for several days.	
ཞི་ལི་དེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་མི་བབ་གི་མི་**ཟེར**།	The boy never says that he cannot do something.	

Tibetan	English	Notes
	བཤད	
འཇར་མན་ནས་རི་དྭགས་བསད་ན་ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་ནོ་བཤད།	(One) explained that it is illegal to kill animals in Germany.	❶*speak, narrate, talk, tell*
སྨུར་གེས་བརྩམས་སྒྲུང་དེ་ཆེ་ཤེད་ནང་དོན་ཆེ་ནོ་བཤད།	She talked about how the novel is interesting.	
ནངས་ཀ་འགྲུལ་བ་ཟོ་ཐོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་མ་བཤད།	Don't tell that guests will come tomorrow!	❷not used to incite quotations
གནམ་གཤིས་ཁང་གིས་ཆར་འབབ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་བཤད་གི	The weather forecast said that it will rain.	
སློབ་མ་གཅིག་གིས་སྨུར་གེ་ཡོང་མི་ཐུབ་ནོ་བཤད།	A student mentioned that she will not be able to come.	❸someone speaks with intention
ཞི་ལི་དེས་ནམ་ཡིན་ར་མི་བད་ནོ་མི་བཤད།	The boy never says that he cannot do (something).	

Notes-6

ཟེར vs. བཤད: The former is used to cite while the latter is the primary verb in a sentence. Without ཟེར, sentences are grammatically complete, e.g., དེ་རིང་ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་མ་རེད་ཟེར། It is said that it will not be sunny. However, བཤད does not quote and, without it, a sentence is incomplete, e.g., དེ་རིང་ཉིན་གང་ངོ་ངས་རྒྱ་སྐད་བཤད། I spoke in Chinese all day today.

Exercise 15 Complete each statement with ཟེར or བཤད.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེས་ང་ཧྲ་ནོ་མི་བཤད། ཁྱུར་གེས་ང་ངན་པ་ཡིན་ཟེར།

1. ཁྱུར་གེ་ལྷ་ས་ནས་སྨུན་གི______________།
2. ཨ་མ་གིས་སྨུར་གེས་ཆུང་དུས་སྡུག་མཐོང་ནོ____།
3. སྨན་པ་གིས་སྨན་དེ་སྙིང་ནད་ར་ཕན་པ་མི་ཆེ____།
4. ཞི་ལི་དེས་ཁྱུར་གེ་སེམས་སྐྱོ་ནོ___________།
5. དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་མང་ཆེ་ཤོས་ཧྲ་གི______།
6. པར་ལེན་ནོ་གཅིག་གིས་ར་ཤེལ་གཅིག་དགོས__།
7. གླ་བ་གཅིག་གིས་ཡོང་འབབ་དམའ་ནོ________།
8. དེང་སང་སྤྱི་ཚོང་མ་བབ་གིས་ཁེམ་གི་མེད______།
9. ཞི་ལི་འདྲ་མེད་གཅིག་ག་ཞི་མོ_____________།
10. བླ་མ་འདིའི་རྟོགས་པ་མཐོ་ནོ་ཡ་མཚར་ཡིན_____།
11. ན་ཡས་དེ་ཡ་མཚར་ཡིན______________།
12. ཞིང་འདེབས་སྲོལ་འབྲོག་པ་དེས་མི་ཤེས______།
13. བོད་གི་ས་མགོ་མཐོ་ནོ་ཧ་ཅིས་ཤེས་ཡོད______།
14. ཐ་མག་འཐེན་ན་བདེ་ཐང་ང་མི་ཧྲ___________།
15. ཐ་མག་མ་འཐེན་ན་བདེ་ཐང་ང་ཧྲ་སྲོལ______།
16. རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ན་ནད་འགོག་ཀྱོར་ཕན______།
17. ང་ཐོན་ཡོད་ནོ་ཨ་མ་གིས་ཤེས་མེད_________།
18. ངས་ཆི་གཅིག་ཤེད་ཡོང་ནོ་གསལ་པོ་ཤེད_____།
19. ཨ་མ་གིས་ང་སྤྱི་ངན་གི་མཉམ་པས་མ་འགྲོ_____།
20. ངས་ང་སྤྱི་ངན་གི་མཉམ་པས་འགྲོ་རྒྱུ་མིན་ནོ____།

Exercise 16 Convert these quotations into included-questions.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མ་གིས་"རིན་ཆེན། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་གང་གོན་རྒྱུས།"ཟེར། ཨ་མ་གིས་རིན་ཆེན་ན་གོན་རྒྱུ་གང་གོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་དྲིས།

1. ཚོར་དར་གིས"སློབ་མ་ཟོས་གཟའ་མཇུག་ག་ཆི་གཟིག་ལས"ཟེར། ཚོས་དར་གིས______________________________།
2. ཨ་ནེ་རྒན་མོ་གཟིག་གིས"ཨ་རོ། ཁྱོད་ཚོས་དར་ཨེ་ཡིན"དྲིས་ཐལ། ཨ་ནེ་རྒན་མོ་དེས______________________________།
3. ངའི་ཚ་མོ་གིས"ཨ་བོ། ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ཨེ་མྱོང"ཟེར། ངའི་ཚ་མོ་གིས______________________________།
4. ཨ་མ་གིས"ཞེ་ལི། ཁྱོའི་ཟླ་ཡོགས་ག་སྙོར་མོ་དུ་ཡོད"ཟེར། ངའི་ཨ་མ་གིས་______________________________།
5. ཚོང་བ་གིས"ཁྱུག་མ་འདི་མྱིང་གྲུགས་གཟིག་ཡིན།"ཟེར། ཚོང་བ་གིས་______________________________།
6. ལམ་པ་གཟིག་གིས་ང"ད་དུས་ཚོད་དུ་ཡིན།"དྲིས། ལམ་པ་གཟིག་གིས་ང་______________________________།
7. ཕྱི་གླིང་བ་གཟིག་གིས"ད་བོད་ན་ལྩུགས་རྟ་ཞོན་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།"ཟེར། ཕྱི་གླིང་བ་གཟིག་གིས______________________________།
8. དགེ་རྒན་གིས"རྩོམ་ཡིག་ཨ་རྫ་བོ་འདི་སུས་བྲིས།"ཟེར། དགེ་རྒན་གིས་རྩོམ་ཡིག་ཨ་རྫ་བོ་དེ______________________________།
9. ཨ་ཅེ་གིས"ཨ་རོ། ལྩུགས་བྱམས་ཁྱོད་ཡང་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད"ཟེར། ཨ་ཅེ་གིས་ལྩུགས་བྱམས་______________________________།
10. "ངའི་མྱིག་ཤེལ་སུས་གོན་སོང་།" ཚེ་དཔལ་གིས་འདྲང་དཔོག་གི་མེད། ཚེ་དཔལ་གིས______________________________།
11. "གྲོང་ཁྱེར་ཉིག་ཡོ་ཆེ་ནང་། ཡོན་ཏན་ཆེ།" འདྲི་ཚིག་འདི་ཞ་ཡས་གཟིག་གིས་དྲིས། ཞ་ཡས་གཟིག་གིས______________________________།
12. ཚོས་འཕགས་གིས"ངའི་རྒན་མོ་ཚེ་ཐུང་གཟིག་ཡིན། ངས་དེ་མ་ཤེས།"ཟེར། ཚོས་འཕགས་གིས______________________________།

Exercise 17 Complete this text about a large *ma ni* stone pile in Khams in connection with what has been learned in this chapter.

སེང་ཟེ་མ་ཎི་ཟེར་ནི་ཡུལ་ཤུལ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་སྐྱེ་རྒྱའི་ཤར་ཕྱོགས་གི་ལེ་བར་ལྷ་གི་མཚམས་ན་ཡོད། སེང་ཟེ་འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ནས་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཡིན་བཤད་________དཀའ། རེད་དྲ་དེ་ཟེའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན་________ཁོ་ཐག་རེད། རྡོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་ངོ་འབར་ཞུན་གི་སྣམ་ཆུང་འདྲ་མ་ཡིན་________། རྡོ་ཁ་ཡས་དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་གི་ཆེ་ཆུང་ཡོད་________། རྡོ་སྤུངས་འདིའི་མྱིང་ང་རྒྱ་ནག་མ་ཎི་________། མྱིང་དེ་འདོགས་དོན་མ་ཎི་རྡོ་སྤུང་གི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་རྒྱ་ནག་ག་སོང་མྱོང་ནོ་གིས་ཁུར་གེའི་མྱིང་ང་རྒྱ་ནག་ཐོགས། ཁུར་གེ་དུས་རབས་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ཆབ་མདོ་ནས་སྐྱེས་ཟེར། བསྟན་པ་སྤེལ་________རང་གི་འགན་ཁུར་ར་བཀྱེས་ནས། ཁུར་གེས་སེང་ཟེ་ནས་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་གི་དཔེ་བཙུགས་________།

མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་བཞེངས་མཁན། རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་རྟོགས་ལྡན་གི་སྔོར་ན་གཏམ་རྒྱུད་མང་ང་བཤད་རྒྱུ་ཡོད། ❶རྟོགས་ལྡན་འབྲི་ཆུ་གི་ཁར་ཐོན་སོང་________། ཁུར་གེས་མཉན་པ་གཟིག་ག་ཁོ་ཆུའི་ཕར་ཁ་འདྲེན་ཐུབ________དྲིས། རེད་དྲ་མཉན་པ་གིས་ཞིང་བྲིགས་ཡས་ཁོམ་གི་མེད་________། བསྐུགས་ན་མ་འདོད་ནོ་གིས། རྟོགས་ལྡན་རང་གི་གཟན་བརྒྱངས་ནས་གཙང་བོའི་ཕར་ལ་འཕུར་སོང་________།

མཉན་པ་གིས་རྟོགས་ལྡན་གྱི་དཀྱུས་མ་གཞིག་མིན་________ཡར་མར་ར་________། རྟོགས་ལྡན་གིས་མཉན་པ་ནོར་འཁྲུལ་བ་ནོའི་ལག་ནས་གླུ་བཙའ་ལེན་མི་ཉན་________བཤད། དེའི་རྐྱེན་གིས་དེང་སང་ར་འབྲི་ཚུའི་ཁ་གི་མཉན་པ་ནོས་གླུ་གླུ་མི་ལེན་________། ❷རྟོགས་ལྡན་ཟེ་ཁྲོན་ན་འགྲོ་དུས། ཁྱུར་གེས་སྐྱེས་བཞི་གཞིག་རང་གི་ཞོན་རྟ་ཤི་སོང་ནོའི་དོན་ན་ཕེ་འདེབས་གི་ཡོད་________རེག རྟོགས་ལྡན་གིས་སྙིང་རྗེ་བཅངས། ལག་གི་མ་ཧི་འཁོར་ལོ་ཧྲ་དེའི་མགོར་གཏུགས་________། ཞོན་རྟར་ཡང་གིས་དབུགས་རྒྱུས་སོང་________། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཁྱུར་གེའི་མ་ཧི་འཁོར་ལོར་འདོ་བ་ར་བརྩེངས་འཁོར་ལོ་འབོད་གི་ཡོད། ❸རྟོགས་ལྡན་ཟེ་ཁྲོན་གི་གླིང་ཆེན་འགྲིང་རིར་ཕེབས་________། ཁྱུར་གེས་ལུགས་ལ་རྒྱལ་བོ་གི་ཕོ་བྲང་གི་སྟེང་ནས་དར་ལྕོག་གཞིག་བརྩེངས་________། ལུག་ལ་གིས་དར་ལྕོག་སུས་བརྩེངས་________རྩད་གཅོད་དུ་བཅུག ཉེད་ན་ཁྲིམས་མ་འཛུག་དགོས་________། གྲྭ་བ་གཞིག་གིས་རྟོགས་ལྡན་དར་ལྕོག་བརྩེངས་མཁན་ཡིན་________ཞེས་སོང་། ལུགས་ལ་གི་འཁོར་འབངས་ཚང་མ་གིས་རྟོགས་ལྡན་ན་ལག་ལུགས་བཀྱུབ། རེད་དྲ་ལག་ལུགས་གིས་རྟོགས་ལྡན་གི་ལག་པ་མ་ཟིན། ལག་ལུགས་གཉིས་ཀ་གློ་རྒྱུག་ག་མེད་སོང་________། ལུགས་ལ་གིས་རྟོགས་ལྡན་གི་ཚོད་བླངས་ན་འདོད་སོང་། རྟོགས་ལྡན་ན་ཧ་བག་བཙོ་བཀྱུད་མཉམ་པས་ཕོ་བྲང་གི་གླད་ར་འཕེན་གི་བཅུག རེད་དྲ་རྟོགས་ལྡན་གིས་ཧ་བག་ཚོ་ཧྲ་གི་ཉིན་ལམ་མ་འཕངས་________། ཧ་བག་ཟོ་འཚོལ་________དཀའ་མོ་ཉན་སོང་ཟེར།

མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུངས་གི་ཚིག མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུངས་ང་ཁ་སྟོན་རྒྱུག་དུས། ཞབས་བྲོ་གཞིག་འཁྲབ་རྒྱུ་ཡོད། ཞབས་བྲོ་དེ་འཁྲབ་________ཞི་ལི་ནོའི་ལས་ཀ་རེད། ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་ཞོར་ར་གླུ་གཞས་ལེན་གི་ཡོད། གླུ་དབྱངས་ཧྲ་རིང་། གར་ཉམས་འགྱུར་ཆེ།

བོད་ཟླ་དང་པོ་ར་བཅུ་གཉིས་བ་གཉིས་ཀའི་ཚེས་བ་བཅོ་ལྔ་གི་ཉིན་ན། བོད་རིགས་མང་ང་ཡུལ་ཤུལ། སེར་ཤུལ། རྨ་སྟོད། ཆབ་མདོ་ནས་སེང་ཟེ་སྡེ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་________། ཁོ་ནོས་མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུངས་ང་སྙོར་ར་རྒྱུག་གི་ཡོད། རྫོ་མ་ཧི་སེང་ཟེ་སྡེ་མི་གིས་བཀོས་________བོད་རིགས་འདི་རིགས་གིས་ཉོས་ནས་མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུངས་གི་ཐོག་ག་འཛོག ཚེས་བ་བཅོ་ལྔ་གི་ཉིན། དགོན་པ་གིས་སྒྱི་མང་ང་དབང་གནང་གི་ཡོད________།

སེང་ཟེ་སྡེ་བ་གི་མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུང་གི་སྙོར་གི་འཚོ་བ། མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུངས་དུས་ཆེན་གི་སྐབས་གིས། བོད་རིགས་སྟོང་ཕྲག་མང་ང་སེང་ཟེ་སྡེ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་________། སེང་ཟེ་སྡེ་མིས་མཇལ་བ་ནོར་གནས་ཚང་གཡོར་________འགན་ཁྱུར་གཞིག་ཡིན། མཇལ་བ་ནོ་གིས་སེང་ཟེ་སྡེ་མི་གི་ལག་ནས་རྫོ་མ་ཧི་ཉོ་________ར་སྡེ་མི་ནོས་འདོད་________ཡིན། མཇལ་བ་མང་ང་གིས་དུ་བོ་སྡེ་བའི་འདབས་གི་ཚུ་ཁ་ནས་སྣར་རྒྱུག་གི་ཡོད་ཟེར། འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ཕྱུགས་ལས་ཐོན་རྫས་གིས་རྫོ་མ་ཧི་ཉོ་གི་ཡོད་________།

མཇལ་བ་འདི་ནོ་དད་པ་ཅན་ཏག་ཏག་ཡིན་________བཤད་མི་དགོས། ཁོ་ནོས་མ་ཧི་རྫོ་སྒྲུང་གི་སྙོར་ལམ་ནས་མ་ཧི་འདོན། ཟང་ཟིང་གི་ཁྲོམ་ར་ནས་སྒྱི་མང་གིས་དངོས་བོའི་གོང་གཏམས་གི་ཡོད་________གོ་ཐུབ། རྒྱ་གར་ར་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་________འཛུར་ཧྲ་ར། རས། སྤྱོས། སིལ་རྟོག་རེད། ཟེ་ཁྲོན་ནས་ཐོན་________ཛ་ར་འབྲས་རེད། ཡུལ་ཤུལ་ས་གནས་ནས་ཐོན་________ཤིང་ནོ་ར། གྲི། སྣ། རྩྭ་ཁུ་ལ་སོགས་ཡིན། དུས་ཆེན་འདི་ད་བོ་གསར་བུ་ར་གསར་མོ་ཚོ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན་________ཚང་མ་གི་སེམས་ན་ཡོད།

ཛོ་ཕ་བོང་གི་སྙིང་ང་མ་ཆི་རྒོ་________ཤི་བོ་གཟིག་གི་ཉེ་བོ་ཟོའི་འགན་ཁུར་ཡིན། ངའི་ཨ་ཕ་གི་ཨ་ཕ་འདས་ནི་ར། ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཐག་ཉེ་གི་བྲག་ངོར་མ་ཆི་མང་ང་བསྒོས་________ངས་ད་བོ་བརྗེད་མི་ཐུབ། ཁོ་གཉིས་ཀས་དབྱར་གང་ངོར་འཕྲང་དོག་གཟིག་ནས་སྐར་བཙུགས། མ་ཆི་བསྒོས། སྤྱུག་ག་བརྗེད་རྒྱུ་མེད་ན་ར་རྙིང་རྒྱུ་ཡོད་________། ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀའི་སྤྱུག་ར་ཡང་གིས་རྙིང་སོང་། རེད་དྲ། བྲག་གཟར་མོའི་སྙིང་གི་མ་ཆི་ནམ་ཡིན་ར་རིག་རྒྱུ་ཡོད། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཛོ་ཐག་ཐག་གཏག་གི་ཡོད་________ད་བོ་ངའི་རྣ་ལམ་ན་ཡོད་གི

འདུག It is used with verbs and monosyllabic adjectives to introduce included-question noun clauses.

With verb	With adjective
མདང་དགོང་མགྲོན་ཁང་ན་འགྲུལ་བ་ཡོད་འདུག་སུས་ཤེས།	སློབ་མ་ཚོ་གིས་**རྒྱུགས་གཞི་དཀའ་འདུག་**གླེང་།
Who knows if there were guests in the hotel last night?	The students talked about whether the exam was difficult or not.
ལྟད་མོ་བ་ཡོང་འདུག་ལྟད་མོ་ཡག་མི་ཡག་གི་ཁ་ན་ཡོད།	**རླངས་འཁོར་འདི་ཤེད་ཆེ་འདུག་**མ་བསྐོར་ན་མི་ཤེས།
Whether an audience will come or not depends on whether the performance is appealing or not.	One would know whether the car is powerful or not only when he drives.
ཁང་བ་འདི་འགྲུབ་ཐུབ་འདུག་ངའི་ལག་ན་མེད།	**ཞི་ལི་འདི་སེམས་ཡག་འདུག་**བཤད་རྒྱུ་དཀའ།
Whether this house (construction) can be finished or not is not under my control.	It is hard to judge if this boy is kind or not.
སློབ་མ་ཚོ་དགེ་རྒན་ན་དགའ་འདུག་དྲིས་ན་ཤེས།	**དཔེ་ཆ་འདི་གོང་དཀའ་འདུག་**ངས་ཚོང་པར་འདྲི་རྒྱུས།
One will know if the students like their teacher or not if he asks.	I will ask the salesperson if this book is expensive or not.
རྐུན་མ་གིས་སྐོར་མོ་བརྐུས་འདུག་རྩད་གཅོད་གི་ཡོད།	**དངོས་པོ་འདི་ཡང་འདུག་**ལག་ག་བླངས་ན་ཤེས་གི
Whether the thief has stolen money or not is under investigation.	By lifting, one can tell if this thing is light or not.

Verb + རོགས + ཚོད This compound is used to express *one could* or *could not bear to do something*.

Tibetan	English
ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་ཁེར་རོ་**འཇོག་རོགས་ཚོད་**གི་མེད།	The mother does not dare leave her child alone.
ངས་དངོས་པོ་འདི་མོ་གཞིག་ག་སྐོར་མོ་མང་ང་**སྤྲོད་རོགས་མི་ཚོད།**	I don't dare pay much money for such a thing.
ངའི་ཨ་ཅེ་དགོང་མོ་ཁེར་རོ་སྒོ་ཁར་**འགྲོ་རོགས་མི་ཚོད།**	My elder sister does not dare go out alone at night.
ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་འདི་མོ་གཞིག་ཁེར་རོ་འགྲོ་གི་**འཇུག་རོགས་**ཆེ་ཤེད་**ཚོད།**	How dare one allow such a young boy to travel alone!
ད་ངས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་**ལེན་རོགས་མི་ཚོད།**	Now, I don't dare take difficult work.
ཁྱད་མོ་མ་འཐད་ན། ཁྱད་པོ་གིས་སྐོར་མོ་**བསྐྱི་རོགས་མི་ཚོད།**	The husband would not dare to lend money if his wife did not agree.

Duplicated verb in PAT + པོ / བོ

This compound expresses an inclusive tone in past tense mood.

Tibetan	English
སློབ་མ་ཚོས་**སྦྱངས་སྦྱངས་པོ**་ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་རེད།	What the students have learned is all about history.
གོ་གོ་བོ་གནས་ཚུལ་ངན་པ་ཏག་ཏག་རེད།	What has been heard is all bad information.
བཤད་བཤད་པོར་སློམ་མི་ཉན།	What has been told shouldn't be entirely believed.
བྱིན་བྱིན་པོ་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།	It is said that one should not eat all that is given.
སེར་པོ་**ཡིན་ཡིན་པོ**་ཁྱུར་གིས་གསེར་རེད་ཟེར།	He said all yellow things are gold.
ཉོས་ཉོས་པོ་ཚང་མ་ཁྱུར་གིའི་རེད།	All (the items) purchased are his.

Duplicated verb in PRT + པོ / བོ

This compound expresses an inclusive tone, referring to something specific in present tense mood.

Tibetan	English
སློབ་ཁང་ནང་ན་**ཡོད་ཡོད་པོ**་སློབ་མ་རེད།	All the people in the classroom are students.
འཛུམ་**སྟོན་སྟོན་པོ**་མི་བཟང་རེད་མ་འདོད།	Don't think all who smile are good people.
དཀར་དཀར་**ཡིན་ཡིན་པོ**་ལུག་མིན།	All white things are not sheep.
ཨ་མདོ་ནས་**ཡིན་ཡིན་པོ**་བོད་རིགས་མ་རེད།	Not all who are from Amdo are Tibetan.
ལྷ་སར་**འགྲོ་འགྲོ་བོ**་མཇལ་བ་ཏག་ཏག་རེད།	All who go to Lhasa are pilgrims.
དེ་རིང་**ཡོང་ཡོང་བོ**་ཕ་ཡུལ་ནས་རེད།	All who came today are from my hometown.

Duplication of verb in PAT + གིས

This compound stresses a duration in past tense. It can be treated either as participle case or be translated *while*.

Tibetan	English
གླུ་བ་**གླུ་བླངས་གིས་བླངས་གིས**་ངར་ལངས།	The singer, singing and singing, was excited.
བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་**འགྲོགས་གིས་འགྲོགས་གིས**་ཧན་ཚུན་ན་སུན་སོང་།	The couple, being in companionship, were tired of each other.
ང་**སོང་གིས་སོང་གིས**་ཆུ་མགོ་གཞིག་ག་ཐོན།	Marching and marching, I came to a river.
སྐོར་མོ་**བཀོལ་གིས་བཀོལ་གིས**་ཚང་མ་ཚར་ཐལ།	All the money, being spent, ran out.
ཞི་ལི་བྲ་ཚག་དེ་**བཤད་གིས་བཤད་གིས**་ཧེ་བཙོག་རེད།	The naughty child, while being scolded, gets worse.
བསམས་གིས་བསམས་གིས་མྱུར་གི་ཡང་སེམས་སྡུག་ཐལ།	She, thinking and thinking, became sad again.

Duplication of *verb in PRT* + *གིས*

This compound expresses *how one does something*, often taken as participle case in present tense.

Tibetan	English
ལུ་གུ་གཞིག་**ལྡིང་གིས་ལྡིང་གིས**་མ་མོའི་སླད་ན་ཡོད།	A lamb is next to the ewe, frolicking.
རྒད་པོ་གཞིག་མ་ཎི་**འདོན་གིས་འདོན་གིས**་ངེད་ཚང་ང་ཐོན།	An old man came to my home, reciting a mantra.
ངེད་གཉིས་ཀ་ལྟད་མོར་**ལྟ་གིས་ལྟ་གིས**་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།	We both went traveling, enjoying all the scenes.
ང་རྟར་**ཞོན་གིས་ཞོན་གིས**་རྐང་བ་ན།	My leg gets painful while riding a horse (for a long time).
སྐྱོན་མེད། ལམ་མི་འཕྱུག ང་ས་ཁྲར་**ལྟ་གིས་ལྟ་གིས**་འགྲོ།	It's OK. I wouldn't get lost. I go following the map.

Verb in PRT + ས + འགྲོ

It expresses a sense of feasibility: *there is a way to do something* and, in its negative form, *there is no way to do something*

Tibetan	English
མི་ཨུ་ཚུགས་ཅན་འདི་ར་**བདེན་བཤད་ས་མི་འགྲོ།**	There is no way to reason with this stubborn person.
སུ་ལན་ནོ་**རྩད་གཅོད་ས་མི་འགྲོ།**	There is no way to investigate who is guilty.
དངོས་པོ་འདི་**གོང་གཏམས་ས་འགྲོ།**	It's OK to bargain over the price for this thing.
ཁང་མིག་འདིའི་ནང་ནས་**བྱ་བ་ལས་ས་མི་འགྲོ།**	It's not possible to work in this small room.
བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་**འགྲུབ་ས་མི་འགྲོ།**	There is no way to finish this work today.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ།

ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ། (1)

ལས་ངན	unlucky	བུ་མོ་ལས་ངན་དེ་ར་སྐྱེས་པ་ངན་པ་གཞིག་ཡོད།
འདར	to shake	སློ་ནས་ཅག་ཆེ། མྱི་ཟོ་འདར་གི་ཡོད།
འབྲེལ་བ་གཅོད	to cut off a relationship	རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀས་འབྲེལ་བ་གཅོད་མ་ཐུབ།
གཙང་མ	clean	ཟ་མ་གཙང་མ་མིན་ན་ངས་མི་ཟ།
མཛེ་ནད	leprosy	མྱི་མཛེ་ནད་ཅན་ན་འཛེམ་དགོས།
སེམས་བཀུག་ས	to entice; to get attracted	མུར་གེས་ངའི་སེམས་བཀུགས་མ་མྱོང་།
རང་སྲོག་གཅོད	to commit suicide	རང་སྲོག་གཅོད་ན་མེ་སྐྱུགས་མི་དགོས།
གཉེན	relatives; marriage	གཉེན་གི་ཆེད་ར་ང་ཁེམ་གི་མེད།
ལག་ནས་ཤོར	to lose; to get out of control	བྱ་བ་ཨ་ཧྲ་བོ་ངའི་ལག་ནས་ཤོར་ཐལ།
འདོད་པ་སྐོང	to satisfy; to meet one's demand	མྱི་ཚང་མ་གི་འདོད་པ་སྐོང་རྒྱུ་དཀའ།
ལག་འོག་ནས	under one's leadership / control	མྱི་ངན་དེའི་ལག་འོག་ནས་མོ་འདུག་མ་འདོད།
གནས་གཞིག་ག་བྱིན	to get betrothed	མུར་གེ་ཆུང་དུས་ནས་གནས་གཞིག་ག་བྱིན་བཏང་།
གཉེར་མཁན	caretaker	ཞ་ཡས་འདི་གཉེར་མཁན་སུ་རེད།
སྐྱེར་ཚུགས	independent	རྒྱལ་ཁབ་གཞིག་ཡིན་ན་སྐྱེར་ཚུགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
གཞི་འཛིན་མཁན	heir	བོད་ནས་གཞི་འཛིན་མཁན་ཞི་ལི་ཟོ་ཡིན།
ནྟ་ཆ་གཏམས	to propose; to imply	མུར་གེས་ཆང་འཐུང་རྒྱུའི་ནྟ་ཆ་གཏམས་གི
ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན	to have a family	ངས་སང་ལོར་རང་གིས་ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུ་ཡིན།
ནམ་མཁའི་མཐོངས	high sky	ནམ་མཁའི་མཐོངས་ན་མེ་ཏོག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
ཚ་ལམ་མེ	hot and sunny	ཉི་མ་བར་སྣང་ན་ཚ་ལམ་མེ།
གཡང་འབོད	call for good fortune	གཡང་འབོད་ཡས་རྒྱ་བོད་གི་དཔེ་ཡིན།
དབྱིངས་གཅོད	to soar	དབྱིངས་གཅོད་ནི་འདབ་ཆགས་གང་གང་རེད།
ངོ་རྡོད་རོ	serious facial expression	མྱི་གན་སུ་རེད། ངོ་རྡོད་རོ་ཤེད་བསྟད་ཡོད།
ངོ་ལྷུང	to become disheartened	དེ་རིང་ཚོང་མི་ཕྱ། ཚོང་བ་ངོ་ལྷུང་ཡོད།

བློ་ཐག་ཐད་ཆོད	resolute	དོན་དེའི་ཐོག་ནས་ཁྱུར་གེ་བློ་ཐག་ཐད་ཆོད་མིན།
གཉེན་སློང	to propose (marriage)	ང་ནུ་བོ་གི་ཆེད་ར་གཉེན་སློང་གི་འགྲོ།
འགྲོ་འོང	contact; exchange	འགྲོ་འོང་མེད་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་གནས་ཚུལ་མི་གོ
ཁ་གཅིག་ག	together	དོ་དགོང་རེད་ཚོས་ཁ་གཅིག་ག་ཟ་མ་ཟ།
མྱིག་རྒྱང	eye-sight	སུ་རུབ་ཐལ། མིག་རྒྱང་ཆད་ཐལ།
རོགས་པ་ནང་མ	intimate friend	ངས་རོགས་པ་ནང་མ་ར་གསང་གཏམ་མི་བཤད།
བརྒྱལ	to faint	བཙོན་མ་སྨྱུག་ཡས་བརྒྱལ་སོང་།
ཉལ་སར་ལྷུང	to become bed-ridden	ནད་པ་དེ་ད་ཉལ་སར་ལྷུང་ཡོད།
བསྡོམས	to total; to add together	མྱི་ཚང་མ་བསྡོམས་ན་འདི་ན་དྲུག་ཡོད།
ཐིག་ལེ	zero	ཐིག་ལེ་མེད་ན་གཅིག་ར་མེད།
བཀན་མོ	sturdy; strong	ཞི་ལི་དེ་མྱི་བཀན་མོ་གཞིག་ཡིན།
ཕྱིར་འདང་རྒྱུག	to think back; to recall	ཕྱིར་འདང་མ་རྒྱུག སྔུན་འདང་རྒྱོབས།
འགྲིག་མཐུན	concord; harmony	བཟའ་བ་འགྲིག་མཐུན་མི་ཡོང་ན་ཐོར་ན་ཧྲ།
ལྟ་བ	view; idea	རྩོམ་པ་པོ་འདི་མྱི་ལྟ་བ་ཅན་གཞིག་རེད།
བསྟན་པ་ཕྱི་དར	the later spread of the doctrine	བསྟན་པ་ཕྱི་དར་ཟེར་ན་དུས་གཞིག་རེད།
ཚ་ལུ་མ	orange	ཚ་ལུ་མ་ཨ་མདོ་ནས་མི་སྐྱེ།

ཕ་མ་ལ་སྤྲིངས་པའི་ཡི་གེ

ལག་ག་འཕྲོད	to receive	དེ་རིང་ཡི་གེ་གཞིག་ངའི་ལག་ག་འཕྲོད།
ཁ་ཐག་རིང	distant	ངེད་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་ཁ་ཐག་རིང་།
སེམས་འཁོར	to concern; to think about	ང་ཡང་ཞི་ལི་གི་སྙིང་ང་སེམས་འཁོར་གི་ཡོད།
བད་ཚོད་གིས	at one's best	ཤིང་བཟོ་གིས་བད་ཚོད་གིས་ལས་གི་མེད།
འདང་དཔོག	to be able to understand	ཞི་མོ་གིས་གནད་དོན་ན་འདང་དཔོག་གི་མེད།
ཤུལ་ནས	post-death	ཨ་ཕ་གི་ཤུལ་ནས་ཞི་ལི་གིས་ཁྱིམ་བསྐྱངས།
སྡུག་མེར	to be full of sadness	ཁྱུར་གེའི་སེམས་ན་སྡུག་མེར། ངོན་མིག་ཆུ་ཐ་ར་ར།
ཁོག་སྡུག	sadness; depression	ཁོག་སྡུག་ཡས་ན་ལུས་ར་གནོད།
བློ་ཕམ	to be disappointed; to be depressed	རྒྱུགས་མ་འཕྲོད་ནོ་གིས་ཁོ་བློ་ཕམ།

དང་ང་ལེན	to accept; to take seriously	ངས་བཤད་ནོ་ཁྱེར་གེས་དང་ང་མི་ལེན།
ཕྲག་ག་ལོངས	to take (blame / responsibility)	བྱ་བ་བྱེད་ནོ་ཕྲག་ག་ལོངས།
པན་ཀྲང	monitor (of a class)	པན་ཀྲང་ཟེར་ནོ་མྱི་ངན་ཨ་ཧྲམ་གཟིག་རེད།
གནོད	to hurt; to infect	སྒོར་མོ་ཁྲི་གཟིག་གིས་ཕྱུག་པོ་དེ་ར་མི་གནོད།
བསླབ་བྱ	lesson	བསླབ་བྱ་བླངས་ན་གཞུག་ནས་ཕན།
ལམ་ཡིག	passport	ལམ་ཡིག་མེད་ན་རྒྱ་གར་ར་འགྲོ་གི་མི་འདུག
ཆ་གཉིས	two pairs	ལྷམ་ཆ་གཉིས་གོང་དམའ་མོ་ཞེད་བཙོངས་ཐལ།

ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ། (2)

ཚུ་ར	here; back	ཚུ་ར་ཡོང་མཁན་ལྷ་མོ་ར་ཕར་འགྲོ་མཁན་ང་ཡིན།
ལག་འཇུ་ཡས	to shake hands; hand in hand	མྱི་ཆ་མེད་ར་ལག་འཇུ་མ་ཡས།
ལྷང་དེ	conspicuous; clear	མྱི་གཟུགས་ཅན་གན་སྲང་ན་ལྷང་དེ་ཡོད།
ལེ་ལན་འདེད	to blame	བྱ་བ་བསྒྲུབས་ནོ་མི་ཧྲན་ར་ལེ་ལན་མ་འདེད།
སྙིང་ལྡིང	to beat (heart)	བསམས་གིས་བསམས་གིས་ངའི་སྙིང་ཧེ་ལྡིང་རེད།
རྒྱབ་བསྙན	to betray; to be disloyal to	ཁྱེར་གེས་གཞུག་ནས་མྱི་དྲིན་ཆེན་ན་རྒྱབ་བསྙན།
རམ་རམ་ཤུགས་གིས	naturally; without external force	ངའི་སེམས་རམ་རམ་ཤུགས་གིས་སྙི་མོར་ཉན།
འདེམ	to select	བོད་ན་འགོ་བ་འདེམ་རྒྱུ་མེད།
གཅེས	to take care of; to mind	ཧ་མ་ཞ་ཡས་མི་གཅེས་ནོ་ཞུང་།
བྲོང	chest	སྟག་བྲོང་ནས་འཛིན་མཁན་རང་གའི་མྱི་མིན།
ཕྱིན་ཆད	henceforth	ཕྱིན་ཆད་ཁྱེར་གེ་ཨ་རུར་མི་འགྲོ་ཟེར།
ཁྲིམས་འགལ	illegal	ཁྲིམས་འགལ་གི་བྱ་བ་གཏན་ནས་ལས་མི་རུང་།
བརྩམས་སྒྲུང	story	བརྩམས་སྒྲུང་ཞོང་གིས་ར་དོན་ངོ་མ་མིན།
སྙིང་ནད	heart disease	ཁྱེར་གེའི་ཨ་མ་སྙིང་ནད་གིས་ཁྲེར་སོང་།
ཕན་པ་ཆེ	useful; good for	སྨན་འདི་ཆམ་པར་ཕན་པ་ཆེ།
པར་ལེན་ནོ	photographer	པར་ལེན་ནོ་རྒྱ་མ་བོད་གཟིག་རེད།
གླ་ཡས་མཁན	worker; employee	འབྲོག་ནས་གླ་ཡས་མཁན་ཟོ་རོང་ནས་རེད།
ཡོང་འབབ	income	ཡོང་འབབ་མེད་ན་འགྲོ་སྒོ་མི་ཁེབས།

རྟོགས་པ་མཐོ	knowledgeable; erudite	བླ་མ་འདི་རྟོགས་པ་མཐོ་ཟེར།
མྱིག་ཤེལ	eyeglasses	ཁྱོད་མྱིག་ཤེལ་གོན་ན་བཟོ་ལྟ་ཚ།
ཚི་ཐུང	short-tempered	མྱི་ཚི་ཐུང་གི་ཁ་མ་གློང་།
ལེ་བར	a half kilometer	སྤྱི་ལེ་གཅིག་ག་ལེ་བར་གཉིས་ཡོད།
རྡོ་སྤུངས	stone pile	རྡོ་སྤུངས་ཚང་མ་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་མིན།
འབར་ཞུན	matches	འབར་ཞུན་ནགས་ནང་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།
དཔེ་བཙུགས	to set an example	ཁུར་གེས་རྒན་མོ་གཉིས་བླངས་ཡས་དཔེ་བཙུགས།
ཐུགས་ཐག་བཅད	to recognize a new lama	སྤྲུལ་སྐུ་འདི་རིམ་མ་ཐུགས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་རེད།
གཟན	monk's clothing	གཟན་ཐོག་ག་འགོམ་ཡུག་མ་གཏོང་།
བརྒྱངས	to open widely; to unbutton	སྐམ་ཆུང་ཁ་བརྒྱངས་ནས་ཡོད།
དཀྱུས་མ	normal; ordinary	དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་དཀྱུས་མ་རེད།
དབུགས་རྒྱས	to revive; to get strong	ད་མྱི་ཟོག་ཚང་མ་དབུགས་རྒྱས་ཡོད།
དབྱངས་རྟ	melody	དབྱངས་རྟ་མེད་ན་གླུ་མི་ཟེར།
ཉམས་འགྱུར་ཆེ	graceful	གར་མཁན་མ་དེ་ཉམས་འགྱུར་ཆེ།
གོང་གཏམས	to bargain	ངས་དཔེ་ཆ་འདིའི་གོང་མ་གཏམས།
འཇུར་རྟ	boot	རྟར་ཞོན་དུས་འཇུར་རྟ་གོན་ན་ཤོམ།
སྤོས	incense	སྤོས་བསྒྲོན་ན་ངའི་མགོ་ན།
སྒ	saddle	སྒ་འདི་གསེར་གིས་ཤན་ཡོད།
ཚྭ་ཁུ	salt	ཚྭ་ཁུ་མང་ན་དུག་ཡིན།
གང་ཇོར	whole; entire	ཁུར་གེ་ཚེ་གང་ཇོར་ཞིང་བ་བཙོས།
སྒར་བཙུགས	to camp	ན་ཉིང་ངེད་ཚང་གིས་འདི་ནས་སྒར་བཙུགས།
གཟར་མོ	steep	རི་གཟར་མོ་དེའི་སྟེང་ང་ལུག་མ་འདེད།
གཏག	to type; to engrave	མུར་གེས་ཉིན་གང་ཇོར་ཡི་གེ་གཏག་གི་ཡོད།

སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་བ།

བརྗོད།

- Unreal Condition
- Wish: ན་ཆེད
- Past Unreal Condition
- Wish: རྒྱུ་ན
- Suggestion: རྒྱུ་ན
- Present Unreal Condition

Sras mkhar dgu thog གཙོས་སྲས་མཁར་དགུ་ཐོག in Gtsos (Hezuo 合作) City, the nine-storied main hall of Gtshos Monastery, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **ཚོང་བ་ཞིག་གི་ཉིས་འགྲེལ།**

ཚོང་བ ང་བྱ་བའི་སྟེང་ནས་དཀའ་ངལ་མང་ང་ཡོད་གི ཁྱོད་བཀོད་པ་རེ་འཕེན་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།

རོགས་པ ཁྱེས་ཤོད་དྲ། ངས་ཁྱོད་རོགས་ཡས་ཐུབ་ན་ཐང་།

ཚོང་བ ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་འཚོང་རྒྱུ་དཀའ་ནོ་ངས་བསམས་ནོའི་ཡན་རེད། ཁ་པར་ཉོ་མཁན་གཞིག་ཡོང་**ན**། ཁ་པར་གང་གཞིག་ཉོས་ན་ཧ་ནོ་ང་**འདྲི་གི་ཡོད**། དྲིས་**ན**་ངས་རྒྱུན་ལྡན་གིས་དྲང་མོ་ཤེད་**བཤད་གི་ཡོད**། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ཉོ་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་བོད་རིགས་རེད། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ཆི་མོ་གཞིག་ཉོ་དགོས་ནོ་རྒྱ་ཡིག་མ་ཤེས་ན་ཁོ་ཚོས་ཤེས་གི་མེད། སྤྱིར་བཏང་གིས་ཁོ་ཚོར་དགོས་ནོ་རང་གཞིའི་ཁ་པར་གཞིག་རེད། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ནང་གི་ཡི་གེ་ཚང་མ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་ནོ་གིས། ཁ་པར་ར་བྱེད་སྒོ་མང་**ན**་ལྷག་གིས་**གོ་ཚོད་གི་མེད**། ཡང་བཤད་ན། ང་ཚོང་ར་གི་ནང་ནས་བོད་པ་ཚོང་བ་ཁེར་རོ་ཡིན། དྲང་མོ་མ་བཤད་**ན་ང་སེམས་མི་བདེ**། རེད་དྲ་དྲང་མོ་ཤེད་བཤད། ཁ་པར་གོང་བདེ་མོ་གཞིག་བཙོངས་**ན**། ངའི་འགོ་བ་**སྐྱིད་ལྡངས་གི་ཡོད**། ཁྱུར་གས་རྒྱུན་དུ་བཤད་ཀྱི། ཚོང་བ་དཀའ་གཞིག་ཡིན་**ན**། ཉོ་མཁན་ན་བདེན་བཤད་རས་དངོས་པོ་ཨ་ཏུ་གིས་དཀའ་མོ་ཉོ་གི་**འཇུག་དགོས**་ཟེར། དེ་མོ་ལས་**ན**་ང་ངེས་ངེས་**མི་བདེ་གི** ཁྱེས་བལྟས་ན་ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་**ན་ཧྲ**་གི དངོས་པོ་ཁ་ཟོ་མི་དགོས་ནོ་ཉོ་གི་བཙུག་**ན**་ཨེ་**འགྲིག**

རོགས་པ ང་ཁྱོད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**། ངས་ཉོ་མཁན་ན་གནས་ལུགས་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། གདམ་ཀ་ཨ་ཧྲ་གཞིག་ཁོ་ཚོ་རང་རང་གིས་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཡས་ཀྱི་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། ངས་རང་གིས་**ཐག་གཅོད་ཡས་རྒྱུ་མ་རེད**། ཉོ་མཁན་གིས་འདྲི་ཚིག་འདྲི་**ན**། ངས་ལན་དྲང་མོ་ཤེད་**འདེབ**་པ་ར། དེ་ཤེད་ཡས་**ན**། ཁྱེས་རྫུན་ར་**བཤད་མི་དགོས**། ཁོ་ཚོའི་དོན་ན་**ཐག་གཅོད་ར་ཡས་མི་དགོས**།

ཚོང་བ ངས་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་གོང་བདེ་མོ་གཞིག་བཙོངས་**ན**། ངའི་འགོ་བ་གིས་"ཁྱེས་ངས་ཏ་ཞེན་ཡས་གི་མེད་"**ཟེར**། ཁྱོད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**། ཁྱེས་ཁུར་གེ་ཆི་གཞིག་བཤད་**རྒྱུ་རེད**།

རོགས་པ ང་ཁྱོའི་ཁ་མལ་ན་ཡོད་**རྒྱུ་ན**། ངས་འདི་ཤེད་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། "འགོ་བ། དངོས་པོ་མི་དགོས་ནོ་གཞིག་ཉོ་མཁན་ན་**ཉོ་གི་བཙུག་ན་ང་མི་བདེ**་གི ངས་ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་བསྐྱབས་ན་འདོད་གི ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་ཐོབ་**ན**། ཉོ་མཁན་ཚོ་ཕྱིར་**ཁ་འཁོར་ནི་རེད**།"

ཚོང་བ ངས་བལྟས་ན་དེ་ཐབས་བཀོད་དགའ་གཞིག་རེད། ངས་དེ་ཤེད་བཤད་**ན**། ཁྱུར་གི་སེམས་འགྱུར་ན་ཐང་། ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་ཐོབ་ཀྱི་ཉོ་མཁན་ཚོར་མཚོན་ན་ཨ་ཏུ་གིས་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ་ཁྱུར་གས་ངོས་ཟིན་ན་ཐང་། དེས་མི་ཚད། སྐྱི་དྲང་མོ་གཞིག་བཙའ་ཐུབ་**ན**། ང་རང་གེ་ར་**སེམས་བདེ་གི**

19.1 --Unreal condition

Unreal condition--present tense			
རྒྱུ་ན	རི་འདི་མཐོ་**རྒྱུ་ན**་ང་འགྲོ་**མོ**།	If the mountain were high, I would climb.	This unreal condition is expressed in present tense mood.
	ཁོ་ཚང་ཐག་ཉེ་**རྒྱུ་ན**་ང་ར་འགྲོ་**མོ**།	If his home were near, I also would want to go.	
	སྨན་པ་ལག་རྩལ་ཧ་**རྒྱུ་ན**་ནད་པ་འདི་མོ་གཟིག་མིན་**མོ**།	If the doctor were skillful, the patient would not be like this.	
རྒྱུ་ན	ང་སྒོར་མོ་ཡོད་**རྒྱུ་ན**་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་རྒྱུ**་རེད།	If I had money, I would go traveling.	❶Verbs in *if clause* are in PRT. ❷Verbs in main clause are in PRT. ❸རྒྱུ་རེད conveys the notion *would*.
	ཁྱོད་འདི་ན་མེད་**རྒྱུ་ན**། ངས་ཅི་གཟིག་**ལས་རྒྱུས**།	What would I do if you were not here?	
	ཁྱོད་ཡོང་**རྒྱུ་ན**། ངས་པེན་ཧྲི་བཅའ་**རྒྱུ**་རེད།	If you came, I would make dumplings.	
	མུར་གེས་བྱ་བ་སྔ་སེམ་ལས་**རྒྱུ་ན**་སྔ་སེམ་འགྲུབ་**རྒྱུ**་རེད།	She would finish the work earlier if she did it earlier.	
	ངས་བོད་སྐད་ཤེས་**རྒྱུ་ན**་ལམ་སང་བོད་ར་**འགྲོ་རྒྱུ**་རེད།	I would go to Tibet immediately if I knew Tibetan.	
	ང་ཁྱོད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**་ངས་སྐད་ཆ་མང་ང་བཤད་**རྒྱུ་མ**་རེད།	If I were you, I would not talk much.	

Notes-1

1. རྒྱུ་ན is put in sub-clause and མོ in the main clause to express a wish (the speaker's).
2. **རྒྱུ་ན...རྒྱུ་རེད**: It is used to express a likelihood in an unreal condition.
3. The verbs, both in sub-clause and in main clause, are in PRT in present tense unreal condition.

Exercise 1 Write proper verbs and phrases in the blanks to make an unreal condition.

དཔེར་བརྗོད། ངོ་དགོང་ང་འགྲུལ་བ་ཆ་ཅིག་ཡོད། དེ་མིན་རྒྱུ་ན་ང་ར་ཁོའི་སྟོན་ཐོག་ག་ཡོང་མོ།

1. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་མེད། ང་______ངའི་དབྱིན་སྐད་ད་གི་ཡན་______།
2. ངའི་ཞི་ལི་ར་རྟན་མོ་གཉིས་ཀ་འདི་ན་______། མཚམས་མཚམས་མ་ཞི་ལི་དཀའ་ལས་ཡིན་ན་ར།
3. ངས་བརྙན་འཕྲིན་ན་འདི་མོ་རྒྱུན་དུ་______། ངས་ད་དཔེ་ཆ་འདི་གསུམ་པོ་རེམ་མ་ལྟ་ཚར་______།
4. ལྭགས་མོ་གེས་བྱ་བ་གཟིག་______། པེ་ཅིན་ནས་མི་འདུག་ག་ཟེ་ལེང་ང་ཡོང______།
5. ནད་པ་དེ་རེམ་མ་སྨན་ཁང་ང______སྡུག་འདི་མོ་ཆི་གཟིག་མྱོང་______།
6. གནམ་བཟང་ཁྱོས་མི་བཤད་______། ངས་ཁྲུར་གེར་གློ་རྒྱུག་ག་བཤད་ན་འདོད་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན་ཁྲུར་གེ་ཧོང་གིས་དགའ་རྒྱུ་རེད།
7. ད་ཨ་མ་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་______ཞ་ཡས་ལོག་ས་______། ད་ངས་ཅི་གཟིག་སྟེར་ནང་།
8. ཁྱོས་སྐད་ཆ་དེ་མོ་མ་བཤད། ཁྱོད་ང་ད་པོ་འདང་ང་ཆེ______། ངའི་ངན་དེ་མོ་བཤད______།

9. ངས་ཚོ་ལེན་གཟིག་ཉོས་བཏང་། ཚོ་ལེན་ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི མི་ཧ་________། ངས་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་སྟེར་________།

10. ང་སྐོམ་མས་ཤི་ཐལ། ད་འདི་ན་ཆུ་དམ་པི་གང་________ངས་སྐོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་དགོས་ན་ར་________།

11. ཨ་ཏེ་ལོ་ལོན་འདི་ཀྲུལ་སྟོང་ཆི་མོ་གཟིག་རེད་ནང་། སྨུར་གི་ལོ་ཞུང་གཟིག་ཡིན________སྨུར་གི་ཆི་མོ་གཟིག་________།

12. **ཀ་བ།** ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ________བོད་གི་ས་ཆ་གང་ང________། **ཁ་བ།** མི་ཤེས། གང་ལྟར་ན་ར་ལྷ་སར་འགྲོ་________།

13. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་སྐོར་མོ་མེད________ངས་དཀའ་________། **ཁ་བ།** དེ་མ་ཟེར། ངའི་སྐོར་མོ་གིས་གོ་ཚོད་ན།

14. ཁྱིམ་མཚེས་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་བབ་གིས་མི་འགྲིག དེ་མོ་གཟིག________ངས་ཁྱུར་གི་སྡུག་ག་སྐྱུལ་________།

15. ཁྱུར་གི་མྱི་ལག་ཤོགས་ཅན་གཟིག་ཡིན། ཁྱུར་གིར་སྐོར་མོ་ཡོད་________། ཁྱུར་གིས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་མང་ང་སྟེར་________།

Exercise 2 Complete the statements to reflect unreal conditions using negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཞི་ལི་བྲ་ཚག་དེ་ད་སློབ་མ་ཨ་ཇ་གཟིག་ག་ཉན་ཡོད།

ཁ་བ། ཁྱུར་གིར་དགེ་རྒན་དགའ་གཟིག་ཡོད། མེད་རྒྱུ་ན་ཁྱུར་གི་ཅང་ང་ར་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. **ཀ་བ།** ཁྱོས་ང་བྱིན་ནོ་ལྷམ་ཨ་ཇ་གཟིག་རེད། ཁྱོད་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

   ཁ་བ། འོ་ལོས། དེ་ལྷམ་ཨ་ཇ་________། ངས་ཁྱོད་ལྷམ་________། (*be* verb) (སྟེར)

2. **ཀ་བ།** ད་རེབ་ཁྱོའི་སྐར་འབྲས་ཧོང་གིས་མཐོ་གི ངས་ཉོས་ནོའི་དཔེ་ཆ་གིས་གོ་ཨེ་ཚོད།

   ཁ་བ། གོ་ཚོད་ཐལ། ང་ཁྱོའི་དཔེ་ཆ་________། ངས་ར་སྐར་འབྲས་དེ་མོ་མཐོན་པོ་གཟིག་ལེན་________། (ཡོད) (ཐུབ)

3. **ཀ་བ།** ཨ་ལ་ལ། ས་ཆ་འདི་ཆི་མོ་གཟིག་སྐྱིད་གི་ནང་། ཁྱོས་ས་འདི་མོ་གཟིག་ཡོད་ནོ་ཆི་གཟིག་ཤེད་ཤེས་ནས།

   ཁ་བ། ངས་གོ་ནི་ཡིན། ངས་________ཁྱོད་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་དེར________། (གོ) (ཡོང)

4. **ཀ་བ།** ཁྱོས་ང་སྐོར་མོ་བསྐྱིས་ནོ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ་ངས་སྐྱིན་པ་རེམ་མ་སྟེར།

   ཁ་བ། སྐྱིན་པ་ཁྱོས་རེམ་མ་སྟེར་རྒྱུ་རེད་________ངས་ར་________། (འདོད) (བསྐྱི)

5. **ཀ་བ།** ཁྱོད་བོད་ནས་ཨེ་ཡིན། ཁྱོའི་བོད་སྐད་ངེས་ངེས་ཅིག་ཧ་གི

   ཁ་བ། ང་བོད་ནས་ཡིན། ང་བོད་ནས________ངས་བོད་སྐད་དེ་མོ་ཨ་ཇ་གཟིག་བཤད་________། (མིན) (ཤེས)

6. **ཀ་བ།** དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཟིག་དྲོ་གི

   ཁ་བ། འོ་ལོས། ནམ་ཟླ་________ཁྱོད་ར་སྐོར་________། (དྲོ) (འགྲོ་ཁ་ཉན)

7. **ཀ་བ།** ཁྱོད་ལས་དབང་ཆི་མོ་གཟིག་ཧ་གི ད་ཁྱོད་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་དགེ་རྒན་གཟིག་རེད། རེད་དྲ་ངང་ད་བོ་ཞིང་བ་གཟིག་ཡིན།

   ཁ་བ། ཁྱོད་ར་སློབ་གྲྭ་ད་________། ཁྱོད་ར་རེམ་མ་ཞིང་བ་________། (འགྲོ་གི་ཡོད) (བཅའ)

8. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་ཁང་བ་འདི་ཧ་གི་ནང་། ངས་ཁང་བ་འདི་མོ་གཟིག་ཞོང་གིས་ཉོ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

   ཁ་བ། ངས་ཟླ་ཕོགས་མཐོན་པོ་གཟིག་ལོན་གི་ཡོད། ________ངས་ར་ཁང་བ་འདི་མོ་གཟིག་ཉོ་________། (ལོན་གི་མེད) (ཐུབ)

9. **ཀ་བ།** ཁྱོད་ས་ཆ་འདི་ནས་ཕ་ཏྲ་གཞིག་སྲུན་གི་ཡོད།

ཁ་བ། རེད་ཡ། ང་སྲུན་ཀྱི་___________ང་ས་ཆ་འདིར་___________། (ཤེས) (ཡོང)

10. **ཀ་བ།** ཁྱོས་སྐད་ཆ་རྩུབ་པོ་བཤད་ནོ་གིས། ཨ་མ་སེམས་སྡུག་གོ་གི

ཁ་བ། འོ་ལོས། མུར་གེ་སྡུག་ཀྱི་___________ངས་ར་སྐད་ཆ་ཧྲུགས་མོ་དེ་མོ་___________། (ཤེས) (བཤད)

Exercise 3 **Complete the text with present tense unreal conditions using the words in parentheses and, if necessary, ན.**

ངས་ ཁྲིམ་ མཆེས་ གིས་ རྒྱུན་ བླངས་ ཡས་ སྒོར་ མོ་ ས་ ཡ་ གཞིག་ ལོན་ སོང་ ཟེར། སྒོར་ མོ་ དེ་ ང་___________། (ཐོབ) ངས་ ___________། (འཆར་གཞི་མང་ང་འཕེན) ང་དེའི་ཕྱིའི་ཉིན་མ་ལས་ཁུངས་ནང་ནས་___________། (འབུད) ང་འཛམ་གླིང་ ཡོངས་ང་ཡུལ་སྐོར་ར་___________། (འགྲོ) ང་མགྲོན་ཁང་ཨ་ཏུ་གིས་དཀའ་མོ་གི་ནང་ནས་___________། (འདུག) ང་ཆི་ གཞིག་ དགོས་ ན་ ངས་ དེ་ ___________། (ཉོ) ངས་ རླངས་ འཁོར་ ཨ་ ཛ་ང་ དཀའ་ ནོ་ རིག་ ___________ ངས་ དེ་ ལམ་ སང་ ___________། (ཉོ) མགྲོན་ཁང་གོང་དཀའ་མོ་ཐོ་འཁྲུལ་བ་གིས་འགེང་___________། ངས་དེའི་ནང་ནས་འདུག་ས་ཡོད་ཐབས་ ___________། (བཅའ) ང་ སྒོར་ མོ་ དེ་ མོ་ མང་ ང་ གཞིག་ ཡོད་ ན་ ངས་ ཆི་ གཞིག་ ཡིན་ ན་ ར་ ལས་ ___________། (ཐུབ) ___________། (འགྲུབ) ཨ་མ་མ། ང་ཡང་འཁོར་བ་གཏིང་མེད་གི་ནང་ང་ལྷུང་ཐལ། ངས་གཞན་ཕན་གི་བྱ་བ་ར་___________། (ལས) ངས་མེད་པོ་ཐོ་སྒོར་མོ་གིས་___________། (རོགས་ཡས) ངས་དགེ་རྒྱ་གི་ལས་དོན་ན་___________། (རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས) ངས་དགོན་པ་སྒོར་མོ་གི་___________། (ཞལ་འདེབས་རྒྱག) ངས་སྒོར་མོ་དེ་མོ་མང་ང་གཞིག་___________། (ལོན) ངས་ སྒོར་ མོ་ ཚང་ མ་___________། (བདག་ག་འཛིན) ངས་ སྒོར་ མོ་ དེ་ གིས་ སྐྱིགང་ མང་ ང་འཚོ་ བ་ གི་ ཐོག་ ནས་ ___________། (རོགས་ཡས)

19.2 --Real condition and unreal condition

Real condition			Note
ན...ཀྱི་ཡིན་ / ཀྱི་རེད	དུས་ཚོད་**ཡོད་ན**་ང་རྩལ་སྦྱོང་ང་**འགྲོ་ཀྱི་ཡིན**།	I will do sports if I have time.	These tell what may happen under certain circumstances.
	སྒོར་མོ་གིས་**འདང་ན**་ངས་བྱ་བ་**ལས་ཀྱི་མིན**།	I will not work if I have enough money.	
	དུས་ཚོད་ད་བོ་**སྔ་ན**་ངེད་ཚ་བོ་**ཉལ་ཀྱི་མིན**།	We will not go to bed if it is still early.	
	གཏམ་འདི་**གོ་ན**་ཁུར་གེ་**ངུ་ཀྱི་རེད**།	He will cry if he hears the news.	
	ཆུ་འཁྱགས་**འཐུང་ན**་ཁྱོད་ཕོ་**ན་ཀྱི་རེད**།	You will have a stomachache if you drink cold water.	
	ཞ་ཡས་འདི་ཁྱོད་ར་**རིགས་ན**་རྒོད་པོ་གཞིག་**ཡོང་ཀྱི་རེད**།	This child will become naughty if he is like you.	

	Real condition		Note
ན + མི... verb	ཁྱོད་**འགྲོ་ན**་ང་**མི་འགྲོ**།	I will not go if you go.	A precondition is given before something happens.
	ཁྱོས་སྨན་**སྦྱོང་ན**་ངས་**མི་སྦྱོང**།	I will not study medicine if you study it.	
	དེ་རིང་ར་རྒྱ་ཁོག་**ལེན་ན**་ངས་**མི་ཟ**།	I will not eat hot pot if it is ordered again today.	

	Unreal condition		Note
རྒྱུ་ན...རྒྱུ་རེད	དུས་ཚོད་**ཡོད་རྒྱུ་ན**་ང་རྩལ་སྦྱོང་ང་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད**།	I would play sports if I had time.	These tell what may happen in a hypothetical situation.
	སྒོར་མོ་གིས་**འདང་རྒྱུ་ན**་ངས་བྱ་བ་**ལས་རྒྱུ་མ་རེད**།	I wouldn't work if I had enough money.	
	གཏམ་འདི་**གོ་རྒྱུ་ན**་ཁུར་གི་**ངུ་རྒྱུ་རེད**།	He would cry if he heard the news.	

Notes-2

1. **ན...རྒྱུ་ཡིན** structure is used, in real conditions, to express First Person and First Person Plural intentions.
2. **ན**...**རྒྱུ་རེད** structure is used to express *what would be done* (conjecturally) in real conditions.
3. There are two forms of negative real condition: མི + a verb in PRT and verb in PRT + རྒྱུ་མིན, e.g., བདམས་ན་ཚོག་ན་ང་ས་འདི་ནས་**མི་འདུག** I will not stay in this place if I have the choice. / བདམས་ན་ཚོག་ན་ངེད་ཟོ་འདུག་རྒྱུ་མིན། We will not stay here if we have the choice.
4. **ན**...**རྒྱུ་མ་རེད**: This negative form is used to form negative conjectural real conditions, e.g., བདམས་ན་ཚོག་**ན**་ཁོ་ཟོ་འདུག་**རྒྱུ་མ་རེད**། They will not stay if they have the choice.

Exercise 4 Put in proper tense forms of the verbs in parentheses and phrases so as to form unreal or real condition. Use negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཚོང་ཧ་ན་སང་ལོ་ངས་ལྟངས་འཁོར་ཅ་ཡ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། (ཧ) (ཉོ)

ངས་རྒྱུགས་མི་འཕྲོད་གི ངས་རྒྱུགས་འཕྲོད་རྒྱུ་ན་ཨ་ཕ་གིས་སྒོར་མོ་གི་དགའ་རྟགས་སྟེར་རྒྱུ་རེད། (རྒྱུགས་འཕྲོད) (སྟེར)

1. ང་ཨ་ཞེ་ཡ་ནས་སྐྱིད་པོ་__________ཡོ་རོབ་གླིང་ང་__________། (*be* verb) (ཡོང)
2. ངའི་རོགས་པ་ཚང་ང་ཟ་མ་ཟ་གི་__________ངས་ལེགས་སྐྱེས་ཅང་__________། (འགྲོ) (འཁྱེར)
3. མུར་གེས་རྒྱ་སྐད་བཤད་__________གུང་གོ་ནས་__________། (ཤེས) (ཕྱིར་ར་ཡོང)
4. མུར་གེས་བརྟན་འཕྲིན་དེ་མོ་མང་ང་གཞིག་མི་__________དཔེ་ཆ་ལྟག་ཏུ་__________། (ལྟ) (ལྟ)
5. མཚོ་སྐྱིད་ར་ཉིན་མ་གཅིག་གི་གནང་ང་__________དགོན་པའི་ནང་ང་__________། (ཡོད) (འགྲོ)
6. ཁོ་ཟོས་ལས་ཀ་མང་ང་__________འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཧེ་ཧ་__________། (ལས) (ཡིན)

7. གནམ་ཐང་__________། ངའི་ཨ་ཅེ་ལས་ཀར་__________། (རྐང་ཐང་ང་འགྲོ)

8. **ཀ་བ།** འབྲོག་པ་ནོ་ཆ་རྐྱེན་ད་བར་གི་འཚོ་བ་གི་ཡན་ཡིན་________། ཁོ་ནོས་ཆི་གཞིག་_______།(ཡས)

ཁ་བ། ཁོ་ནོ་འདུག་ཁང་________། (ལས)

9. སྡེ་བའི་ནང་ན་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་ག་ལས་ཀ་གི་དཀའ་ངལ་__________སྡེ་མི་གཞན་པོ་ནོ་གིས་________། (ཡོད) (རོགས་ཡས)

10. **ཀ་བ།** ཁྱོས་བོད་གི་ས་ཆ་གང་ནས་འཚོ་བ་རོལ་ན་_______། གོ་སྐབས་ཡོད་ན།

ཁ་བ། མི་ཤེས། གང་ལྟར་ན་ར་ཨ་མདོ་ནས་_______། (འདོད) (འདུག)

11. **ཞ་ཡས་གི་ཨ་མ།** ཞ་ཡས་གློ་རྒྱག་ག་_________སྨན་པ་ཁྱོས་ཆི་གཞིག་________། (ན) (ཡས)

སྨན་པ། ངས་ཁུར་གེ་བབ་གིས་ན་གི་འཇུག་རྒྱུ་མ་རེད།

12. **ཀ་བ།** ཁྱོད་པེ་ཅིན་ན་_______གང་ནས་_______། (འགྲོ) (འདུག)

ཁ་བ། དེ་ད་ངས་ར་ཤེས་གི་མེད། ཕལ་ཆེར་མགྲོན་ཁང་ནང་ནས་________།

13. གློག་ཀླད་འདི་གོང་ཅིས་ཙ་གཞིག་__________ངས་གཅིག་__________། (བདེ) (ཉོ)

Text Two: *unreal* and *real conditions*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། སྲིད་ཇུས་དང་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ།

དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་བ་གི་ནང་། བོད་གི་འབྲོག་པ་ནོ་གཏན་སྡོད་ཡས་གི་བཙུག དེ་གི་རས་བཟུང་། རྩྭ་ས་སྙེར་ར་བྱིན། ནོག་ལུག་ཁ་ཁ་ཤེད་འཚོས། དེང་སང་ཁོ་ནོས་རྩྭ་ཟ་མི་གཞན་ན་གཡོར་འདོད་ན་གཡར་ན་ཆོག་གི གཞན་ན་བཙོངས་ན་ཆོག་གི འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་སྐབས་བདེ་ཧོང་གིས་རེད། སྲིད་ཇུས་འདི་མོ་གཞིག་སྔོན་ཆད་ལག་བསྟར་**ཡས་མེད་རྒྱུ་ན་**འབྲོག་པ་ནོ་ད་བོ་ར་གཏན་སྡོད་གི་ཁང་བ་གི་ནང་ན་འདུག་**ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།** རེད་དྲ། སྲིད་ཇུས་འདིའི་ཞོར་ར་གླིང་གཞི་མང་ང་གཞིག་ར་འཕེལ་གི་ཡོད།

ཕྱུགས་ནོག་གི་རྒྱུད་ཨ་ཧྲ་ཤེད་སྤེལ་རྒྱ་གླིང་གཞི་གཞིག་རེད། སྔོན་ཆད་འབྲོག་པ་ནོས་ར་ཤེད་ནོག་ལུག་འཚོས་ནི་རེད། ཕྱུགས་ནོག་གི་གྲངས་ཀ་མང་ནོའི་སྐབས་གིས། རྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་ཕོ་ནོག་མོ་ནོག་ཤ་ཁྲག་ཉེ་ནོ་གནད་དོན་གཞིག་མ་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་གི་ནོག་གི་གྲངས་ཁ་ར་གཞིག་ག་ལྷོས་ན་ཧོང་གིས་ཆུང་གི དེའི་ཕན་ཆད་ནས་རྩྭ་སར་ལྷུགས་ར་བརྒྱབ་ཡོད་ནོ་གིས། ཁྱིམ་མཚེས་སོ་སོ་གི་ཕྱུགས་ནོག་ཕན་ཚུན་ན་སྡེབ་རྒྱ་ར་དཀའ་མོ་རེད། རང་ནོག་རང་སྐྱིག་ཡས་ན་ཕྱུགས་ནོག་གི་རྒྱུད་ལད་འགྲོ་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།

འབྲོག་པ་ནོའི་སྔོན་ཆད་གི་འཚོ་སྲོལ་དེ་བོད་མིའི་འགྲོ་ལུགས་རེད། འགྲོ་ལུགས་དེ་ཆགས་**མེད་རྒྱུ་ན་**འབྲོག་པ་མང་ཚོགས་གི་མཉམ་ལས་གི་རྨང་གཞི་**ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་**ཟེར། འབྲོག་དམངས་ནོ་སྤྱི་གི་རྒྱུ་ནོར་ཕྱུགས་ནོག་ར་རྩྭ་ས་ཡོད་ནོ་གིས། ཁོ་ནོ་ཞི་མཐུན་ར་མཉམ་ལས་མཉམ་འཚོ་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཐོབ་སོང་ནི་རེད། དེ་མོ་ཡིན་**མེད་རྒྱུ་ན།** རྩྭ་ས་གི་དོན་ན་འཐབ་རྩོད་**ཐུང་ཡོད་རྒྱུ་**མ་རེད། འཚོ་བའི་ཐོག་ནས་དཀའ་ངལ་ར་ཐུག་**ན་**ལྟ་ས་ར་བསྟེན་ས་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་**ཟེར། རེད་དྲ་དེང་སང་དབུལ་ཕྱུག་ཆ་སྙོམས་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད་ཟེར། ཡང་གིས་ཡང་གིས་འབྲོག་ཁྱིམ

ལ་ལ་ཧེ་ཡོད་ར་ལ་ལ་ཧེ་མེད་ཡིན་རྒྱུ་རེད། གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེན་ཡིན་**ན**། མེད་པོ་རིགས་གིས་རྟ་ས་འཚོང་དགོས་**རྒྱུ་རེད**། ཡོད་པོ་རིགས་གི་རྟ་ས་ཉོས་གིས་ཉོས་གིས་ཧེ་ཆེ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། ཧེ་ཕྱུག་ཡིན་**ན**་སྐྱོན་**མ་རེད**། རེད་དྲ་འབྲོག་པ་མེད་པོ་ལག་ནས་རྟ་ས་ཤོར་སོང་མཁན་ཟོ་གང་ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།

གང་ལྟར་ཀྱང་སྲིད་ཇུས་འདི་ལོ་བཅུ་ལྷག་གཞིག་ག་ལག་བསྟར་ཡས་བཏང་། འབྲོག་པ་གཏན་སྡོད་ཁང་བ་ཡོད་མཁན་ཧེ་མང་རེད། འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ད་པོ་རྫོང་ཐོག་ར་གྲོང་བརྡལ་ན་ཁང་བ་ཉོས་ཡོད། གསར་བུ་གསར་མོ་རིགས་གིས་ར་ནང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ། ནད་པོ་ནད་མོ། ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གྲོང་ན་འཚོ་བ་རོལ་མཁན་ར་ཧེ་མང་རེད། འདི་འཚོ་བ་ཡར་རྒྱས་གི་རྟགས་རེད། རེད་དྲ་སྲིད་ཇུས་འདི་དུས་ཐུང་ཐུང་གི་ནང་ངེས་ངེས་ཧ་གི་ཟེར་རྒྱ་དཀའ་མོ་ཡིན་གི་ཡོད།

རྟ་ས་ཧེ་བྲུ་ཡིན་ནོ་ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནོ་རེད། དེ་རྟ་ས་ལྷོས་ས་ལྷོས་འཛོག་གིས་ཆུང་སོང་། ཕྱུགས་ཟོག་ཡང་ལྷོས་ས་ལྷོས་འཛོག་གིས་མང་སོང་ནོ་གིས་རེད་ཟེར། ཁྱོད་དེང་མ་སྲིད་ཇུས་འཛིན་མཁན་**ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན**། ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་**ཡས་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།

19.3 --Past tense unreal condition

Past tense unreal condition			
	Tibetan	English	Notes
ཡོད་རྒྱུ་ན + ཡོད་རྒྱུ་རེད	མུར་གེ་མེད་ནོ་**ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་ན**། ང་ར་ཡོང་**མེད་རྒྱུ་རེད**།	I wouldn't have come if I knew she was not there.	❶Verbs in *If* clause are in PAT. ❷Verbs in main clause are in PAT.
	སྲིད་ཇུས་འདི་**ཧ་ཡོད་རྒྱུ་ན**་འཚོ་བ་ཧེ་ལེགས་ག་**ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	Life would have been improved if the policy was good.	
	རི་འདི་**མཐོ་ཡོད་ན**་ང་**འགོས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	If the mountain were high, I wouldn't have climbed it.	
	མུར་གེས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱངས་ཡོད་ན**་སྣེ་ཤན་པ་གཞིག་**འགྱུངས་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	She would have become a tourist guide if she had studied English.	
Past tense auxiliary + ན + ཡོད་རྒྱུ་རེད	ངས་གནས་ཚུལ་དེ་**ཤེས་སོང་ན**་ལམ་སང་ཁྱོད་**བཤད་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	I would have told you right away if I had known the situation.	❶In *if* clauses, auxiliaries indicate past tense. ❷Verbs in main clauses are in PAT.
	ཚོང་**ཧ་སོང་ན**་ཁུར་གེ་ཁང་བ་དེའི་ནང་ན་**བསྡད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	He wouldn't have remained in that house if his business were good.	
	ཁུར་གེ་གཟུགས་**མཐོ་ཡོད་ན**་ལྷང་ལི་རྩེད་མཁན་གཞིག་ག་**ཞན་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	If he were tall, he would have become a basketball player.	
	འགོ་བ་དགའ་**མ་སོང་ན**་ཁྱོའི་ཟླ་ཕོགས་**གཏད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	You wouldn't have gotten a raise if your boss were unhappy.	

Past tense unreal condition			
ན + ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད / ན+ མེད་རྒྱུ་རེད	རི་**མ་མཐོ་ན**་ང་**འགོས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	If the mountain were not high, I wouldn't have climbed it.	Both clauses are negative. In *if* clauses, auxiliaries or verbs indicate past tense.
	ཁུར་གིས་ཁྱོད་**མ་རིག་ན**་རིག་སོང་**ཟེར་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	If he had not seen you, he wouldn't have said that he had seen you.	
	དཔེ་ཆ་**མ་བཀླགས་ན**་ཁུར་གིས་དེའི་ནང་དོན་བཤད་**ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	He wouldn't have been able to tell the book's contents if he had not read it.	
	ཁྱོས་ངའི་**ཁ་མ་ཉན་ན**་དོན་དག་གྲུབ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	If you had not listened to me, you wouldn't have achieved it.	

Notes-3

Past tense unreal condition: ❶Perfective adverb ཡོད is put before རྒྱུ་རེད, following the verb in PAT in main clauses. Verbs are always in PAT both in *if*- and main clauses. ❷Verbs unchangeable in tense form require auxiliaries to communicate past tense, e.g., ཁུར་གི་བཙན་པོ་གཞིག་**ཡིན་ཡོད་ན**། ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་དེས་བརྙས་བཅོས་ཡས་ཐུབ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**། If he were strong, the young boy wouldn't have been able to bully him. ❸Monosyllabic adjectives require an auxiliary to indicate past tense, e.g., ཁུར་གི་ལོ་**མ་ཆེན**་བལྟས་ན་དེ་མོ་གཞིག་**རྒས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**། He wouldn't have looked so old if he were not old.

Exercise 5 Write verbs in proper tense form and proper phrases in the blanks. Use the past tense unreal condition.

སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནི་ར། ངས་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་དབྱིན་ཡིག་དགེ་རྒན་གི་བྱ་བ་བཙལ། དབྱིན་སྐད་གི་དགེ་རྒན་གིས་བོད་སྐད་ར་ཞེས་དགོས་ནོ་གིས། ང་དགོས་མཁན་མེད་གི ང་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་དུས་བོད་སྐད་གི་སློབ་ཁྲིད་______________། ངས་______________། (བཀོད་སྒྲིག་ཡས) (སྦྱོང) ངས་བོད་སྐད་______________། (སྦྱོང) ངའི་བོད་སྐད་ཞེ་གིས་______________། (ཧ) དམུ་དགེ་རྫོང་གི་དམའ་འབྲིང་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་གཞིག་______________། (རྙེད) ཁྱོས་འདང་གཞིག་རྐྱབས་དྲ། ངས་བྱ་བ་དེ་______________། ང་ཕྱིར་ར་______________། (ལོན) (ཡོང) ངའི་ཚོ་གང་གི་འཚོ་བ་ར་ཁ་ཕྱོགས་གཞན་པ་གཞིག་ག་______________། (འགྱུ) ང་ད་བོ་ཨ་མདོ་______________། (འདུག) ང་དམུ་དགེ་གི་འབྲོག་མོ་གཞིག་ག་______________། (ཐུག) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། མུར་གི་ར་______________། (གཉེན་སྒྲིག) དེ་མོ་གཞིག་______________། ང་ཕལ་ཆེར་བོད་ནས་______________། (ཡིན) (ལུས) ང་ཞ་ཡས་ར་ཆ་ཅིག་ཡོད་ན་ཐང་། ལས་དབང་ངན་གི ངས་བྱ་བ་དེ་མ་ལོན། ང་བོད་ནས་ར་འདུག་མ་ཐུབ། ད་ངས་བྱ་བ་སྲུན་སྐྱིད་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། ཚོ་གཅིག་གི་རྒྱ་ཡ་གཞིག་ར་མེད། ངའི་བོད་སྐད་______________། ངའི་འཚོ་བ་ངོ་མ་གིས་______________། (ཧ) (བྲོ་བ་ལྡན)

Exercise 6 **Write verbs in proper tense form in the blanks using both unreal and real conditions and, if necessary, negative adverbs and auxiliaries.**

མགྲོན་པོ ཚོ་ལོ། ཁྱེད་རང་གི་འཚོ་བ་ཁ་ཕྱོགས་བསྒྱུར་མཁན་གཞིག་ག་ཐུག་ཡེ་སྐྱོང་།

ཚོང་པ སྐྱོང་ང་། རེད་དྲ་སྐྱི་དེས་ངའི་འཚོ་བ་ངན་པ་ཞེད་བསྒྱུར་ནི་རེད། དེང་མ་ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱངས་དུས་དཀའ་ལས་མང་ང་མྱངས་བཏང་། དེ་གཙོ་བོར་ངའི་སློབ་འབྲིང་གི་རྒྱ་ཡིག་དགེ་རྒན་གི་སྐྱབས་གིས་རེད། ཁྱུར་གེས་བོད་གི་སློབ་མ་རིགས་གིས་སྐད་རིགས་མི་ཤེས་འདོད་གི་ཡོད། བོད་གི་སློབ་མ་གཞིག་ག་འདྲི་ཚིག་གཞིག་______། (འདྲི) ཁྱུར་གེས་རྒྱུན་དུ་______ ____། (ཧྲན་པ་འཛིན) "བོད་གི་ཞ་ཡས་རིགས་གེ་ཚི་གཞིག་མ་ཉན། སྐད་རིགས་______(སྦྱོང་) གཅིག་ར་______"ཟེར། (ཞེས) རྒྱ་གི་སློབ་མ་གཞིག་ག་______།(འདྲི) ཁྱུར་གེས་དགའ་ལྷང་ཞེད་ལན་ན་______། (སླུག)

མགྲོན་པོ དེ་ངོ་མ་གིས་འཇིགས་གི དགེ་རྒན་གིས་ཁྱོད་དེ་མོ་ལབ་ནི་ཡེ་རེད།

ཚོང་པ དེ་ད་ལོས་ཡིན། ཁྱུར་གེས་འདྲི་ཚིག་གཞིག་དྲིས། ངས་ལན་བཏབས་ནོ་______།(འགྲིག) ཁྱུར་གེས་ངས་ཡིད་ཚོད་ཡས་བཏང་______། (ཟེར)

མགྲོན་པོ ང་ཁྱོའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་______།(ཡིན) ངས་ཁྱུར་གེར་དེ་ཞེད་དོན་མེད་ར་______། (འཛོག) ཁོ་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭའི་འབྲེལ་ཡོད་གི་འགོ་བ་ཟེར་གཏུགས་ཡོད་ན་རེད། ཁྱུར་གེ་བོད་ར་རྒྱར་ཉེ་རིང་ཡོད་ནོ་བཤད་ན་རེད། ཁྱོད་ངའི་ཞ་ཡས་______།(ཡིན) ངས་དགེ་རྒན་ཐ་ཤལ་དེ་ལས་ཀ་ཤོར་གི་______། (འཛུག)

ཚོང་པ ཁྱོས་བསམམས་ནོ་རེད། མི་གཞིག་གིས་ཁྱུར་གེ་ཕྱོགས་ནུས་མེད་མཁན་གཞིག་ག་______། (གཏོང་) ང་ར་རྒྱ་སྐད་གི་ཐོག་ནས་གཏིང་ཟེ་ཡོད་______། (ཡིན) ཁྱུར་གེའི་ལྷ་བ་གིས་འཛིན་གྲྭའི་ནང་གི་བོད་གི་སློབ་མ་ཚང་མར་______། (ཤན་ཤུགས་ངན་པ་ཐེབས)

མགྲོན་པོ ངའི་ཞ་ཡས་གསུམ་པོར་དགེ་རྒན་དེ་མོ་ངན་པ་མེད། ཁོ་ཟེ་ལས་དབང་བཟང་གི

Exercise 7 **Write the proper tense forms of the given verbs and phrases in the blanks using unreal and real conditions.**

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེ་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོར་འདང་ཆེ། སྐོར་མོ་ཆི་མོ་གཞིག་སྟེར་རྒྱུ་ན་ར། སྨུར་གེས་འཚོང་རྒྱུ་མ་རེད། (སྟེར) (འཚོང)
ངས་དཔེ་ཆ་འདིར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་མ་ཐུག ངས་ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་ན་ད་ངས་བརྩམས་ཚར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཐུག) (རྩོམ)

1. ང་ཆུང་དུས་སྐོར་མོ་གིས་______། ང་སའི་གོ་ལ་______། ང་ལས་མེད་རེད། ངའི་མ་རྩ་ཚང་མ་སྟོང་སོང་། (འདང) (སྐོར་བ་རྒྱག)
2. ད་ང་སྐོར་མོ་______། ང་སའི་གོ་ལར་སྐོར་བ་རྒྱག་གི་______། རེད་དྲ་སྐོར་མོ་མེད་ན་འགྲོ་སྲོལ་གང་ན་ཡོད། (ཡོད) (འགྲོ)
3. སྨུར་གེ་ལྡངས་འཁོར་གི་______ཁྲིམ་མ་སྔ་སེས་______། (གཞུག་ག་ཆོད) (ཐོན)
4. ཁྱོས་ངར་བཤད་ནོ་ངོ་མ་གིས་ཧ་ཐལ། ཁྱོས་ང་གནས་ཚུལ་དེ་______ངས་རྩ་བ་ནས་______། (བཤད) (ཤེས)

5. ངས་རྒྱུན་དུ་________། ང་འདི་མོ་ཆོན་པོ་________། ལུས་ཐང་ར་འདི་མོ་གཟིག་______། (རྩལ་སྦྱོང་ཡས) (ཡིན) (ཞན)

6. དེ་རིང་ཡུལ་ངན་བསྟན་བཏང་། ཡུལ་ངན་_______________ང་དེ་རིང་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་_________________། (སྔོན) (ཐུབ)

7. ཁྱོད་དེ་ངམ་བདེན་ནོ་ངར་མ་བཤད། ཁྱོས་_________________ངས་ཁྱོད་_________________། (བཤད) (རློམ)

8. ཞ་ མོ་ འདི་ གཅིག་ མིན་ ད་ མེད་ སོང་ ། ཚོང་ ཁང་གི་ ནང་ ན་ གཅིག་ གིས་ མི་ ཚད་ _________________ ངས་ གཉིས་ _________________། གཅིག་ཁྱོའི་ར་གཅིག་ངའི། (ཡོད) (ཉོ)

9. གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་ངས་ཁྱོས་སྐྱུང་གནས་སྲུང་ཡོད་ནོ་མ་ཤེས། ངས་____________ངས་ཟ་མ་གཞན་པ་མིན་ད་__________། (ཤེས) (དམར་ཟས་སྐོལ)

10. དེད་ཚོའི་སྡེ་པ་ན་མཚོ་མ་གསུམ་ཡོད་ནོ་ཁྱོས་གོ་ཞེ་སྤྱོད། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཁོ་གསུམ་པོ་གྲྭ་བ་བཙའ་གི་བཙུག་བཏང་ཟེར། ང་ཁོ་ཟོའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་________________། ཁོ་གསུམ་པོ་གྲྭ་བ་བཙའ་གི་_______________། དེ་ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁོ་གསུམ་པོ... (ཡིན) (འཇུག)

11. སྨུར་གེ་ཅིས་ཅ་གཟིག་གིས་གཞུག་ག་མ་ཚོད། སྨུར་གེ་__________། སྨུར་གེས་བྱ་བ་དེ་____________། (གཞུག་ག་ལུས) (རིག)

12. དེད་ཚང་གི་བ་མོ་གིས་ཐུག་པ་རློམ་པ་མང་ང་གཟིག་ཟོས་བཏང་གཟིག ཐུག་པ་ཚང་མ་__________། སྨུར་གེ་____________། (ཟ) (འགད)

Exercise 8 Write the proper tense forms of the given verbs and phrases and put the statements in the blanks. Use unreal and real conditions.

འབུམ་པ ཨོ། ཚེ་རིང་། དོན་དག་ཆི་གཟིག་ཡོད་ནས།

ཚེ་རིང དོན་དག་ཅང་མེད། ཨིན...། རེད་དྲ། ང་ཞི་མོ་དེར་ངེས་ངེས་ཅིག་དགའ་གི ངས་སྨུར་གེ་སྐོར་པོས་ན་འདོད་གི

འབུམ་པ དེར་སྐྱོན་ཅང་མེད་གི འབོད་འདོད་ན་བོས་མོ།

ཚེ་རིང རེད་དྲ། ངས་སྨུར་གེ་བོས་ན་ར། སྨུར་གེས་མི་ཡོང་_________། (ཟེར)

འབུམ་པ སྨུར་གེས་མི་ཡོང་ཆི་གཟིག་ག་ཟེར་རྒྱུས།

ཚེ་རིང ལྟོས་ར། ངབླུ་གར་ཚོགས་པ་གཟིག་གི་ནང་ན་______________། (ཡོད) སྨུར་གེ་ངའི་མཉམ་པས་སྐོར་མཉམ་པས་______________། (འགྲོ) ཁྱོས་བླུ་གར་ཚོགས་པ་གཟིག་འཇུག་རྒྱུ་ཞེ་ཡིན།

འབུམ་པ ངས་མི་འཇུག རེད་དྲ་ཁྱོས་རོལ་ཆས་གཅིག་ར་རྟུང་མི་ཤེས། ཁྱོས་དེ་གང་གཟིག་ནས་དྲན་ནས།

ཚེ་རིང བདེན་གི སྨུར་གེའི་དགའ་རོགས་སྔོན་མར་རླངས་འཁོར་ཡ་མེད་གཟིག་ཡོད་གི ངའི་རླངས་འཁོར་དེའི་ཡན་______________། (ཡིན) སྨུར་གེས་ཡ་______________། (ཟེར)

འབུམ་པ རེད་དྲ། རླངས་འཁོར་གཟིག་ཡོད་ནོ་ཁྱོད་ལས་དབང་ཧྲ་གི

ཚེ་རིང ད་ངས་ར་མི་ཤེས་གི སྨུར་གེ་ངེས་ངེས་ཅིག་ཡག་གི ང་ཕོ་སྒོ་____________། (ཡོད) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་སྨུར་གེས

ཡ་_____________། (ཟེར)

འབུམ་པ ཁྱོད་ར་ཕོ་སྙོ་སྡུག་ཐུག་མ་རེད། ཁྱོས་དེའི་ཐོག་ག་སེམས་ཁུར་ཡས་ས་མི་འགྱོ།

ཚེ་རིང ང་རྒྱུ་གིས་_____________། (ནོགས) ངས་སྨུར་གེ་ཟ་ཁང་ཨ་ཛྲ་གི་ནང་ང་ཁྲིད་_____________། (ཐུབ) ཁྱོས་ ང་སྙོར་མོ་_____________ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། (བསྙི)

འབུམ་པ དེ་ཡས་མི་ཉན། དེ་ཡས་ན་སྨུར་གེས་ཁྱོས་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྨུར་གེ་ཟ་ཁང་ཨ་ཛྲ་གི་ནང་ང་ཁྲིད་འདོད་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་རིང ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་གི

འབུམ་པ ཁྱོས་ཉོན་དྲ། ཚེ་རིང། ཁྱོད་འདི་མོ་གཟིག་འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ་_____________། (མེན) སྨུར་གེས་ཡ་ཟེར་ན་ཐང། རང་ཚུགས་ཡོད་ནོ་ཤེད་སྨུར་གེ་_____________། (སྙོར་འབོད) སྨུར་གེས་ཁྱོད་_____________། (སློར་འབབ) སྨུར་གེ་ཁྱོའི་མཉམ་པས་འགྱོ་ནི་རེད།

ཚེ་རིང ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་གི ངས་སྨུར་གེར་ད་ཁ་པར་གཏོང་རྒྱུས།

འབུམ་པ ཏ་གི གཞུག་ནས་ཐུག དོན་དག་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན་འདུག་ངར་བཤད་རྒྱུ་མ་བརྗེད།

ཚེ་རིང འབུམ་པ། ཙོ་གུར་གཟིག་སྡོད་དྲ། འབུམ་པ། འབུམ་པ། སྨུར་གེས་ཡ་ཟེར། རེད་དྲ་ང་སྨུར་གེའི་_____________ཆེ་ གཟིག་ཡས་རྒྱུས། (སློར་མི་འབབ) འབུམ་པ། འབུམ་པ།

19.4 --Wish and suggestion

	རྒྱུན		
Present tense	ད་སྨུར་གེ་ལམ་ན་**ཡོང་གི་ཡོད་རྒྱུན**། དེ་མིན་ད་ངས་སྒུག་མི་ཐུབ་གི	I cannot wait. I wish she were on the way!	**རྒྱུན** is put at the end of sentence to express a wish.
	སློབ་མ་རིག་ཡག་འདི་**བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་རྒྱུན**།	If only this intelligent student were diligent!	
	ང་ར་གཉེན་སྟོན་དེའི་ཐོག་ག་**འགྱོ་ཐུབ་རྒྱུན**།	I wish I also could take part in the wedding!	
	ཞི་མོ་དེས་ཡ་**ཟེར་རྒྱུན**།	If only the girl said *yes*!	
Past tense	ང་ཞི་མོ་དེ་ར་**ཐུག་ཡོད་རྒྱུན**། ངས་ར་སྨུར་གེ་སློར་འབབ་གི	I wish I had met the girl, too! I love her as well.	A verb in PAT + E-v + **རྒྱུན** is used to express a wish in past tense mood.
	དེ་རིང་**གནམ་བབས་མེད་རྒྱུན**། ངས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་ལས་མ་ཐུབ།	I wish it had not rained. I couldn't do anything!	
	སློབ་མ་འདི་**བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ཡོད་རྒྱུན**། ཁུར་གེས་རྒྱུགས་འཕྲོད་མེད།	This student failed the exam. If only he were diligent!	
	ཞི་མོ་དེས་ཡ་**ཟེར་ཡོད་རྒྱུན**། ཞི་ལི་སེམས་སྡུག་གིས་ཤི་ཐལ།	I wish the girl had said *yes*. The boy is dying of sadness.	

	རྒྱུ་ན		
Suggestion	འདི་ན་ཁྱོའི་རོགས་པ་གཞིག་ཡོད། ཁྱོད་ར་ཡོང་**རྒྱུ་ན།**	A friend of yours is here. Will you come?	**རྒྱུ་ན** is always put at the end of a sentence.
	ཨ་མ་ཁོམ་གི་མེད། ཁྱོས་ཟ་མ་སྐོལ་**རྒྱུ་ན།**	Your mother is busy. How would it be if you cooked?	
	ཨ་ཁུ་སྨན་ཁང་ང་བསྡད་ཡོད། ངེད་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་འགྲོ་**རྒྱུ་ན།**	My uncle is hospitalized. How is it if we visit him?	
	ཁྱོད་རྒྱ་ཡིག་ག་མི་ཧ། ཁྱོས་རྒྱ་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་གཞིག་ལེན་**རྒྱུ་ན།**	You are not good at Chinese. How would it be if you take a Chinese course?	

Notes-4

1. **རྒྱུ་ན** conveys **a**) a suggestion or proposal **b**) a hypothetical situation, **a**) e.g., ཁྱོད་རེམ་མ་འགྲོ་**རྒྱུ་ན།** ཆར་པ་འབབ་ལ་ཁད་ཡོད། I suggest you go right now; it is about to rain. **b**) ཟ་མ་ཕེ་ལེན་ཡས་ཡོད་**རྒྱུ་ན།** If only the food were ready! / སློབ་སྐབས་རེམ་མ་ཅིག་གྲོལ་**རྒྱུ་ན།** If only the semester would end soon!
2. **མོ** is often put after *རྒྱུ་ན* to stress a wish, usually in past tense mood, e.g., ཁྱོད་ངའི་གཉེན་སྟོན་གི་ཐོག་ག་ཡོང་ཡོད་**རྒྱུ་ན་མོ།** I wish you had come to my wedding. / ཁྱོད་ངའི་གཉེན་སྟོན་གི་ཐོག་ག་ཡོང་ཐུབ་ཡོད་**རྒྱུ་ན་མོ།** I wish you could have come to my wedding. *རྒྱུ་ན་མོ* can be contracted to *རྒྱུས་མོ*, e.g., ཁྱོད་ངའི་སྟོན་ཐོག་ག་ཡོང་**རྒྱུས་མོ།**

Exercise 9 Write appropriate verbs and phrases in the blanks to express either a wish or a suggestion.

དཔེར་བརྗོད། Wish: ང་ཡོན་ཏན་པ་ཡ་མེད་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་ན། ད་གིས་རས་ངས་ཧ་ལ་ཤེད་སློབ་སྦྱོང་ཡས་རྒྱུས།

Suggestion: སྐོར་མོ་ར་སྐོར་མོ། ཤི་ན་སྐོར་མོ་གིས་གོ་མི་ཚོད། ཁྱོས་མ་ཧི་རི་འདོན་རྒྱུ་ན།

1. ནངས་ཀ་སྔ་མེས་ང་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྙིང་ཡར་ར་ལངས་དགོས། ང་དེ་མོ་སྔ་སེས་ཤེད__________། ཡར་ར་ལངས་ཀྱི་ཙ་མོ་མ་རེད།
2. ངའི་བོད་སྐད་ད་བོ་ར་ཨ་ལ་པ་ལ་རེད། ང་བོད་སྐད་ར་བྱང་མ་__________། སློབ་གྲོགས་རིགས་གི་བོད་སྐད་ར་ཧོང་གིས་ཧ་གི
3. ཞི་མོ་གན་ཆི་མོ་གཞིག་ཡག་གི་ནང་། སྨུར་གི་ངའི་དཀའ་རོགས་__________། སྨུར་གིར་ད་བར་དཀའ་རོགས་ཨེ་ཡོད།
4. ལྷ་བྲང་དགོན་པ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ས་སྐྱིད་པོ་གཞིག་ཡིན། ངེད་གཉིས་ཀ་__________། རེད་དྲ་དོ་ཚིགས་རེ་བ་མེད་གི
5. ངས་ལྟོགས་མི་བཟོད་གི ད་ནངས་ངས་བྲོ་ཁ་__________། ངས་ཨ་མ་གི་ལག་ནས་བྲོ་ཁ་ལེན་ཁ་མ་ཉན།
6. ད་གནམ་རྡུབ་གི་ཡོད། ཆར་པ་རེམ་མ་འབབ་རྒྱུ་རེད། ཁྱོད་ཟོ་རེམ་མ་__________། དེ་མིན་ན་གནམ་ནང་ང་ལུས་རྒྱུ་རེད།
7. ངས་ཡོང་སྒོ་གིས་མགོ་ཐོན་དཀའ་གི ངའི་ཟླ་ཕོགས་__________། འགོ་བ་གིས་ཟླ་ཕོགས་གཏོང་ཁ་མི་ཉན་གི
8. སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ན་ཟླ་ཕོགས་མཐོ་ཞེར། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་__________། ཁྱོད་ད་བོ་ལོ་ར་ཆུང་གི

9. ད་ང་ལོ་ཆེ། དྲན་པ་ར་ཇེ་སྡུག་རེད། ལུས་སྟོབས་ར་ཞན་ཐལ། ང་འདི་མོ་གཟིག་______________། ང་མི་འགོར་ར་ཕི་ན་མི་འདོད་གི

10. རླངས་འཁོར་བསྡད་ན་ལམ་མི་བདེ། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་ར་འདུག______________། རླངས་འཁོར་ར་ལྷོས་ན་མགྱོགས་མོ་ར་རེད།

11. ས་ཟུབ་ཐལ། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ད་པོ་མ་ཐོན། ཁོ་གཉིས་ཀ་རེམ་མ______________། ངས་སེམས་སྡུག་གིས་ཕི་ཐལ།

12. ཁྱོད་དེད་ཚང་ང______________། མི་གཞན་པ་ཐོ་མེད་ནོ་གིས་ཁྱོད་ཉལ་ས་ལྟག་མ་གཟིག་ཡོད།

Exercise 10 Write the given verbs in proper tense form in the blanks using real and unreal conditions to make a wish or a suggestion.

སྐལ་བཟང ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡོད་ནས།

ཚེ་སྐྱིད ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ངས་བཟའ་མགོ་བསྒྲིགས་ནོའི་ལོ་འཁོར་རན་གི་ཡོད། ངས་གྲུང་གསེང་གི་འཆར་གཞི་དགའ་གཟིག་གིས་ཐད་པོ་དགའ་གི་འཛུག་བསམ་གི་ཡོད། ཁྱོས་ང་ས་ཆ་མྱིང་གྲུགས་ཆ་རེ་______________། (ཇོ་སྒྲོད་ཡས)

སྐལ་བཟང ཡ་ཡ་ཡ། ཁྱོད་རྒྱ་ཁོག་ག______________། (འགྱོ) ཁྱོད་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ______________། (ཡོང) ཁྱོད་ཁྲིན་ཏུའུ་བ་སོང་ན། ལམ་ཁ་ནས་བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང། དཔེར་བཞག་ན་གཟི་ཚ་སྡེ་དགུར______________། (འགྱོ་ཐུབ) རྒྱལ་མོ་ཚལ་བ་རོང་ནས་བོད་གི་ཁང་བ་ཁྱད་པར་ཅན______________། (རིག) རེད་དྲ་རྒྱ་མཚོའི་ཁར་རྩེ་གི་འགྱོ་ན། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་ར་འདུག་དགོས་ནོ་གིས། ཡུལ་ལྗོངས་མང་ང______________། (རིག) རེད་དྲ་རྒྱ་མཚོ་ཁར་ཐོན་ན། ཡང་སྣང་བ་གཞན་པ་གཟིག______________། (ཡིན)

ཚེ་སྐྱིད རེད་དྲ་དེ་ཚང་མ་བོད་གི་རིག་གནས་གི་ས་ཆ་མ་རེད།

སྐལ་བཟང ཨོ། ཁྱོད་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་འདུག་བསམས་ནས། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་མཚོ་སྔོན་པོར______________། (འགྱོ)

ཚེ་སྐྱིད མཚོ་སྔོན་པོ། ངེད་གཉིས་ཀ་མཚོ་སྔོན་པོར______________། (འགྱོ) ལྷ་རྒྱུ་ར་རིག་རྒྱུ་ཆེ་གཟིག་ཡོད།

སྐལ་བཟང ཟོག་ལུག་ར། མཚོ། ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང། ཐང་ཆེན་རིག་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་སྐྱིད རེད་དྲ་ཡུལ་སྐོར་བ______________(མང) ང་སྐྱིད་པོ་ཡོང______________།

སྐལ་བཟང དེས་ན་ཁྱོད་སྟོད་མདའ་རིས______________། (འགྱོ) དེ་ན་མི་མ་དགོས་རི་དྭགས་ར་རིག་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཡིན།

ཚེ་སྐྱིད དེ་ཉན་ན་ཧ་གི རེད་དྲ...

སྐལ་བཟང ཁོམ་པ་ཡོད་དུས། ཁྱོས་དེ་ནས་ཆེ་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ནས།

ཚེ་སྐྱིད ང་རྒྱུ་རྒྱལ་བརྟག་རྒྱུར་དགའ། ང་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ།

སྐལ་བཟང ཁྱོད་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ་ན་ཚོག་གི རེད་དྲ______________སྟོད་མདའ་རིས་ཁྱོད་འགྱོ་ས་གཟིག་མ་རེད། (རྒྱུར་རྒྱལ)

ཚེ་སྐྱིད ངའི་ཐད་པོ་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ། ཉ་འཛིན་རྒྱུ་མིན་ད།

སྐལ་བཟང དེ་མོ་གཟིག______________། (ཡིན) སྟོད་མདའ་རིས་ར་འགྱོ་ས་དགའ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། མཚོ་སྔོན་པོ་འགྱོ་ས་ཨ་ཇ་པོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་སྐྱིད ངས་ར་དེ་འདོད་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་རི་མགོ་འགོ་རྒྱུར་______________། (དགའ) སྟོད་མངའ་རིས་འགྱོ་ས་གཟིག་______________། (ཡིན) ས་མགོ་དེ་མོ་གཟིག་མཐོ། ཐག་རིང་། ངེད་གཉིས་ཀ་ཕྱི་ར་ཐོན་ཐུབ་མིན་སྲུས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།

སྐལ་བཟང མཚོ་སྔོན་པོ་གི་སྐོར་ནས། འདི་ན་གནས་ཚུལ་མང་ང་གཟིག་མེད། ང་མཚོ་སྔོན་པོར་______________ངས་ཁྱོད་གནས་ཚུལ་རེ་___________། (འགྱོ) (བཤད) ང་རང་གེ་ར་རེམ་མ་______________། (འགྱོ་ཐུབ) འགྱོ་འདོད་ཞོར་ར་ལོ་གསུམ་འགོར་ཐལ།

ཚེ་སྐྱིད རེད་དྲ་ངས་མཚོ་སྔོན་པོ་ཁ་ནས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུས། ང་ཉ་འཛིན་རྒྱུར་མི་དགའ། ཡུལ་སྐོར་བ་__________ང་སྐྱིད་པོ་________། (མང) (ཡོང)

སྐལ་བཟང དེས་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཕ་ཡུལ་གང་ནས་ཡིན།

ཚེ་སྐྱིད ཕ་ཡུལ་ཟ་བ་རྫོང་ཐོག་ནས།

སྐལ་བཟང རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཟ་བ་______________། (འགྱོ) ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་ཟ་བ་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། མི་མང་ང་མེད། གང་ས་གངན་གསེར་ཆེན་མེ་ཏོག ལུག་ཤ་ཞིམ་པོ། སྔོ་རྩྭ་གི་དྲི་མ། ད་པོ...།

ཚེ་སྐྱིད ཟ་བ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་ཁྱོས་བཤད་དགོས་ནས།

ན་ཆེད It is the short form of *ན...ཅི་མ་རུང* and is used to make an unreal wish, similar to *if only*...

After adjective	After verb
ངའི་ཞ་ཡས་འདི་རིག་པ་རྣོ་**ན་ཆེད།**	ལས་ཀ་སྔ་སེས་ལས་ཡོད་**ན་ཆེད།** དེ་རིང་འགྲུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
If only this child of mine were clever!	If only the work had been done earlier! Now we cannot finish it today.
ངའི་ཁང་བ་ད་བོ་ཙོས་ཙ་གཞིག་ཆེ་**ན་ཆེད།**	ངས་བསྟུད་རས་དཔེ་ཆ་བཏོན་ཡོད་རྒྱུ་**ན་ཆེད།**
If only my apartment were a little bit bigger!	I wish I had continuously studied!
ཨ་ཧོ། ང་ཙོས་ཙ་གཞིག་སྔ་**ན་ཆེད།** དེ་ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན་ང་གཞུག་ག་ཚོད་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	ངས་ཀླངས་འཁོར་དལ་མོ་ཤེད་བསྐོར་**ན་ཆེད།** ད་ཆག་སྐྱོ་བྱུང་བཏང་།
Oh, if only I were a bit earlier! If it were so, I would have managed to catch it.	I wish I had driven slowly! Now an accident has taken place.
འབྲོག་ཁྱིམ་དེ་ཐག་ཉེ་**ན་ཆེད།** ད་ང་མི་ཐོན་གི	ངས་སྐད་ཆ་དེ་མ་བཤད་**ན་ཆེད།** ངའི་འགོ་བ་ད་དགའ་གི་མེད།
If only the nomad household were near! I cannot walk now.	I wish I had not said that! My boss is now unhappy.
གནམ་ངོ་དེ་རིང་ཐང་**ན་ཆེད།** ད་ང་ཆུར་རྐྱལ་བྱུབ་རྒྱུ་མ་རེད།	ངས་དངོས་པོ་འདི་མ་ཉོས་**ན་ཆེད།** དེ་རྒྱུ་བ་མི་ཧྲ་གི
If only the sky were clear! Now I won't be able to swim.	I wish I had not bought this thing! Its quality is poor.

Verb / adjective + ན + the same verb / adjective This compound is used to dismiss something under certain conditions, conveying the notion *no matter if something is done...*; *no matter someone does...*

Tibetan	English
ཁྱོའི་རོགས་པ་སློབ་གྲྭར་**མི་འགྲོ་ན་མི་འགྲོ།** ཁྱོད་ཡིན་ད་མིན་ད་སོང་།	You must go to school! It doesn't matter if your friends go or not.
ཞི་ལི་ངན་པ་དེས་**དུ་བ་འཐེན་ན་འཐེན།** ཁྱོད་རང་གིས་མ་འཐེན།	You, yourself, should not smoke! It does not matter if the bad boy smokes or not.
ཁྱོད་ཟ་མ་ཟ་གི་**མི་ཡོང་ན་མི་ཡོང་།** ངེད་ཚ་བོ་སྒུག་རྒྱུ་མིན།	We will not wait to eat. It is fine that you don't come.
ཁྱུར་གིས་**མ་ཉོས་ན་མ་ཉོས།** དངོས་པོ་འདི་ཉོ་མཁན་མང་གི	There are many buyers for this stuff. It is fine that he didn't buy it.
འུར་ཆེ་ན་ཆེ། གཙོ་བོ་ཁང་བ་ཡོད་ས་ཧྲ་དགོས། གཙང་མ་ཡིན་དགོས།	Being noisy is not important as long as the house is located in a nice and clean area.
མནའ་མ་**ངོ་བཙོག་ན་བཙོག** མི་བཟང་གཞིག་ཡིན་དགོས།	The daughter-in-law should be a nice person. Her being unattractive doesn't matter.

དཔང་དུ་བཏང་ན This phrase is used to make the hypothetical notion a*ssumed*; *suppose*.

Tibetan	English
ང་འཛར་མན་ན་ཡོད་**ནོའི་དཔང་དུ་བཏང་ན།** ངས་འཛར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།	I would study German, supposing that I were in Germany.
ཡོང་སྒོ་ཧེ་མཐོ་ཡིན་**ཀྱོའི་དཔང་དུ་བཏང་ན།** ངས་ཁང་བ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་རེད།	Assuming my income were higher, I would buy a house.
ཁྱོད་ད་འགྲོ་**ཀྱོའི་དཔང་དུ་བཏང་ན།** ཁྱོད་བོད་ར་ནམ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།	Suppose you were going to Tibet now, when would you arrive?
ཝིས་ཟ་ལོན་**ཀྱོའི་དཔང་དུ་བཏང་ན་**ར། ངས་ལག་ཁྱེར་མི་ལོན།	I wouldn't get a passport even if I supposedly could get the visa.
གློག་བརྙན་ཡག་**ནོའི་དཔང་དུ་བཏང་ན་**ར་མུར་གི་མི་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།	She certainly wouldn't go even if the film was supposed to be good.

རྒྱུ་མེད This compound denotes *something happens very slowly* or *takes time*, or *something is not so* much or *very much*. Such statements are always negative, with མེད at the end.

	Tibetan	English
With Ladon case	དགེ་རྒན་འདི**ར་ཁྲིད་རྒྱུ་མེད།** ནམ་ཡིན་ན་ར་དལ་མོ་ཤེད།	The teacher does not start to teach, being always slow.
	ཁྱོད་**ལ་ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ་མེད།** ང་ལྟོགས་ཡས་ཤི་ཐལ།	I am dying of hunger. You are so slow to cook.
	ཁྱོད་**ལ་ཉོ་རྒྱུ་**མེད། རྒྱུན་དུ་འདི་ཉོ་གན་ཉོ་ཟེར་ན་ར།	For all your promises to buy this and that, you just do not buy anything.
	མེ་ཏོག་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ། ཁྱོད་**ལ་**ཆུ་**ལྡུག་རྒྱུ་**མེད།	You never water; all the flowers dried up.
Without Ladon case	གཙང་བོ་འདི**ར་**མི་དལ་ན་**མགྱོགས་རྒྱུ་**མེད།	This river is not fast, if not slow.
	སློབ་མ་འདི**ར་**རིག་པ་**ཡག་རྒྱུ་**མེད།	This student is not so intelligent.
	ཕྱུག་པོ་ཚང་ཟེར་ནོ**ར་ནོགས་རྒྱུ་**མེད་གི	The so-called rich family is not so rich.
	སྡེ་བ་དེ**ར་**འདི་ནས་རས་**ཐག་རིང་རྒྱུ་**མེད།	The village is not so far from here.
With Ladon case	སློབ་མ་**ཟེར་**ཡོན་ཏན་**མང་རྒྱུ་**མེད།	Knowledge would never be too much for the students.
	སྡུག་ངས་མཐོང་ནོ**ར་**ར་**ཉུང་རྒྱུ་**མེད།	The hardship I experienced is not insignificant.
	ཁྱོའི་གཏམ་**མ་མང་རྒྱུ་**གཏན་ནས་མེད།	Your talking would never be too much.
	ཚོགས་ས་འདི་མི་གཞིག་གི་ནང་ནས་མི་བརྒྱ**ར་མང་རྒྱུ་**མེད།	Even one hundred people are not too much in such a meeting hall.

Genitive case + སྐོར་ནས / ཐོག་ནས / ཐད་ནས	This compound expresses the notion of *from the point view of*, *regarding something*, *in terms of*, etc.

	Tibetan	English
གི་སྐོར་ནས	**གློག་ཀླད་གི་སྐོར་ནས**ང་ཅང་བཤད་རྒྱུ་མེད།	I have nothing to say about computers.
	མ་རྐང་ཚོང་ར་གི་སྐོར་ནསང་ཤེས་པ་དམན།	I am poorly informed about the stock market.
	དཔེ་ཆ་མང་ང་གཟིག་**གསོ་བ་རིག་པ་གི་སྐོར་ནས**རེད།	Many books are about medicine.
	ནོར་བུ་གི་སྐོར་ནསདོ་ཞག་ངས་ཅང་མ་གོ	I have not heard anything about Norbu lately.
གི་ཐོག་ནས	**རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས**ཁོ་ངའི་ཡན་ཡིན།	He is better than I in mathematics.
	ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནསབཤད་ན། རྔ་བ་ཟི་ཁྲོན་གི་མངའ་ཁོངས་མིན།	From a historical point of view, Rnga ba is not a part of Sichuan.
	མི་རིགས་གོམས་སྲོལ་གི་ཐོག་ནསཁུར་གེ་ཤེས་རྒྱུ་ཆེ།	He is knowledgeable about ethnic customs.
	མི་ཡིན་པའི་ཐོག་ནསཚང་མ་གཅིག་རེད། རེད་དྲ...	As human beings, everyone is equal, but...
གི་ཐད་ནས	**གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ནས**ང་ཅང་བཤད་རྒྱུ་མེད།	I have nothing to say as far as this problem is concerned.
	རྒྱ་ཡིག་གི་ཐད་ནསསློབ་མ་འདི་དགའ་གཟིག་ཡིན།	This student is good at Chinese.
	ཞ་ཡས་པྲུ་ཚག་འདི་**བསམ་པ་གི་ཐད་ནས**ཐ་ཤལ་གཟིག་མིན།	As far as his intention is concerned, this naughty child is not bad.
	བཟོ་ལས་གི་ཐད་ནསབོད་རྗེས་ལུས་ཡིན།	Tibet is undeveloped regarding industry.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་བ།

ཚོང་པ་ཞིག་གི་ཉིས་འགལ།

ལག་ཁྱེར་ཁ་པར	cell phone	ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་གོང་ཇེ་བདེ་ཇེ་བདེ་རེད།
རྒྱ་ཡིག	Chinese characters	རྒྱ་ཡིག་གིས་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་གོ་མི་ཚོད།
སྙིང་ལངས	to get angry	གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་སྙིང་ལངས་རྒྱུ་རེད།
བདེན་བཤད	to reason with; to convince	བདེན་བཤད་མཁན་སངས་རྒྱས་རེད།
གནས་ལུགས	reasons	གནས་ལུགས་མེད་ན་རྩོད་པ་མ་ཡས།
གདམ་ཀ	choice	དཔེ་ཆ་གང་དགོས་གདམ་ཀ་ཁྱེས་བྱོས།
ལན་འདེབ	to answer	འདྲི་ཚིག་དེ་རང་ངས་ལན་འདེབ་མི་ཐུབ།
ཧ་ཞེན	diligence	ཧ་ཞེན་ཡས་ན་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་ཡོང་།
ཁ་མ	position; principle	ཁྱོའི་ཁ་མ་ན་ང་ཡོད་རྒྱུ་ན་ཆེད།
ཞབས་ཞུ	service	ཞབས་ཞུ་ཧྲན་མགྲོན་ཁང་འདི་ནས་འདུག
སེམས་འགྱུར	to change one's mind	ཞི་མོ་སེམས་འགྱུར་རས་མྱི་གཞན་ན་འགྲོགས།
དྲང་མོ	direct	མྱི་དྲང་མོ་ཚང་མ་རྒྱུད་བཟང་མིན།
སེམས་བདེ	carefree	ངའི་དོན་ན་ཨ་ཕ་སེམས་བདེ་གི་མེད།
འགོ	to climb	རི་མགོར་འགོ་རྒྱོ་རྩལ་སྦྱོང་སྐྱིད་པོ་རེད།
པེན་ཧྲི	boiled dumpling	པེན་ཧྲི་བསམས་བཏང་ན་ཁུར་གེ་སེམས་དྲོ་གི་ཡོད།
དཀའ་ལས	hard work	དཀའ་ལས་མ་མྱངས་ན་སྐྱིད་སྡུག་མི་ཤེས།
སྐྱིན་པ	compensation	ལུག་གི་སྐྱིན་པ་སྒོར་མོ་དྲུག་བརྒྱ་རེད།
ཧྲགས་མོ	rough (in language, material)	གོན་རྒྱུ་ཧྲགས་མོ་གོན་ན་ལུས་མི་བདེ།
རྒྱན་བླངས	to buy a lottery (ticket)	ལས་ཅན་དེས་རྒྱན་བླངས་ཡས་འབབ་ཐལ།
དགེ་རྩ	charity	དགེ་རྩ་སྐྱོང་ན་ཡར་སེམས་འཛིན་དགོས།
ལས་དོན	cause; business	མྱི་ཙ་ཡ་ཟོས་ལས་དོན་གཙིགས་ག་འཛིན།
ཞལ་འདེབས	donation	ཞལ་འདེབས་རྒྱག་མཁན་མྱི་སེར་སྣ་ཅན་དེ་རེད།
ངུ	to weep	ཞ་ཡས་ངུ་གི་མ་འདུག

ཇེ་ཧ	better	དེང་སང་ཨ་མདོ་ནས་ཆ་རྐྱེན་ཇེ་ཧ་རེད།
གོང་བདེ	fairly priced	གོ་ལྭ་འདི་གོང་བདེ་རྒྱུ་མེད།

སྲིད་ཇུས་དང་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ།

གཏན་སྡོད	sedentary	འབྲོག་པ་གཏན་སྡོད་ཟེར་སྒྲ་དྲན་གི་ཡོད།
སྒེར་ར་བྱིན	to be privatized	རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་སྒེར་ར་བྱིན་སོང་།
ཁ་ཁ་ཤེད	separately	ང་ར་ངའི་སྤུན་ཡ་ད་ཁ་ཁ་ཤེད་ཡོད།
གཡོར	to borrow; to lend	དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་གཞན་ན་གཡོར་མི་ཉན།
ཕེར	to be able to match	ཞི་ལི་དེས་སྐྱེས་བཟི་གཟིག་གི་དོ་ཡ་ཕེར།
སྲིད་ཇུས	policy	སྲིད་ཇུས་བཟང་ན་མང་ཚོགས་སྐྱིད།
ལྕགས་ར	fence	དེང་སང་རྩྭ་ཐང་ཡོངས་ང་ལྕགས་ར་བརྒྱབ་ཡོད།
སྦྲིག	to mate; to be in heat (animal)	མཛོ་མོ་སྦྲིག་དུས་སྡེབ་དགོས།
འགྲོ་ལུགས	the way something works	ཁ་མི་གྲུགས་ནོ་ཁྲུར་གེའི་འགྲོ་ལུགས་རེད།
མཉམ་ལས	cooperation	བྱ་བ་འདི་མཉམ་ལས་གིས་ལས་གི་ཡོད།
རྨང་གཞི	foundation; basis	རྨང་གཞི་བརྟན་ན་བྱ་བ་གི་ཞུགས་ར་བརྟན།
ཞི་མཐུན	peace	ཞི་མཐུན་གི་འཚོ་བར་ང་སེམས་སྙེག་གི
འཐབ་རྩོད	fight	འཐབ་རྩོད་གི་ནང་ནས་དམག་མང་ང་ཤི་སོང་།
འབྱུང	to originate; to take place	དཀྱིགས་འདི་ཆག་སྒྲོ་འབྱུང་ས་ཞིག་ཡིན།
ལྟ་ས	someone to depend on	ཧ་མ་གི་ཕན་ནས་མོར་ལྟ་ས་མེད།
བསྙེན་ས	someone to rely on	ཇོ་མོ་འདི་གི་བསྙེན་ས་ཚོས་གྲགས་ཚང་རེད།
དབུལ་ཕྱུག	poverty and wealth	དབུལ་ཕྱུག་སྣང་གཞོང་འཚོར་མི་ཉན།
ཆ་མཉམ	even; equal	ས་ཆ་མེད་པོ་འདི་ནས་དབུལ་ཕྱུག་ཆ་མཉམ་ཡིན།
ཡང་གིས་ཡང་གིས	step by step; gradually	མདང་དགོང་ང་ཡང་གིས་ཡང་གིས་བཟི་སོང་།
ཇེ་ཡོད	to get better-off	ཡོད་པོ་ཇེ་ཡོད་ར་མེད་པོ་ཇེ་མེད་རེད།
ཇེ་མེད	to get worse-off	སྤུང་པོར་ཇེ་མེད་ཉན་སྒྲོལ་མེད།
ཡོད་པོ	the rich	ཡོད་པོ་ཚང་མ་ཁང་བ་ཨ་རྫ་གི་ནང་ན་འདུག
ཇེ་ཕྱུག	to be richer	ཇེ་ཕྱུག་ཡིན་ན་སེམས་ཇེ་སྐྱིད་ཨེ་ཡིན།

སྐྱོན	disadvantage; problem	ཁྱུར་གེ་སྐྱོན་གིས་བརྗོད་མེད།
ལས་བསྟར་ཡས	to implement	སྲིད་ཇུས་ཟོ་ལམ་སང་ལག་བསྟར་ཡས་དགོས།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ན་ཁང་བ་མཐོན་པོ་མང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ནས་མགྲོན་ཁང་གི་གོང་བདེ།
ཡར་རྒྱས	development	འཚོ་བ་ཡར་རྒྱས་གི་རྟགས་ཀུན་སྤྱོད་བཟང་ནོ་རེད།
རྟགས	symbol	ཁ་བདེ་ནོ་རིག་པ་ཡོད་ནོའི་རྟགས་རེད།
ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གིས	relatively	མུར་གེ་ཡག་ནོ་ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གིས་རེད།
སྲིད་ཇུས་འདོན་མཁན	policy maker	སྲིད་ཇུས་འདོན་མཁན་གིས་སྲིད་ཇུས་ཞེས་དགོས།
བརྙས་བཙོས	bullying	མྱི་ཐ་ཤལ་གིས་གཞན་ན་བརྙས་བཙོས་ཡས་གི
རྒས	to get old	མྱི་རྒས་ན་རིག་པ་འཁྱོར།
མཐར་ཕྱིན	to graduate	ང་མཐར་ཕྱིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་སོང་།
ཚེ་གང	whole life	ཁྱུར་གེ་ཚེ་གང་ང་གྲོང་ཁྱེར་ར་སོང་མ་མྱོང་།
སུན་སྐྱིད	boring; troublesome	རྩེད་སྦྱུད་སུན་སྐྱིད་འདི་རིགས་འདི་ནས་མ་འཇོག
ཀྱུ་ཡ	spouse	ཀྱུ་ཡ་འདས་ནི་ར་ཁྱུར་གེས་དཀའ་གི་ཡོད།
བྲོ་བ་ལྡན	interesting; humorous; tasty	གཏམ་རྒྱུད་འདིར་ཧོང་གིས་བྲོ་བ་ལྡན།
ཁ་ཕྱོགས	trend; direction	ཁ་ཕྱོགས་འདི་ན་རོང་མིན་འཁྱོག་མེད།
ཧན་པ་འཐེན	to sigh	སེམས་སྡུག་ནོ་གིས་ངས་ཧན་པ་འཐེན།
དགའ་ལྷང་ཤེད	delightedly	ཁྱུར་གེས་གོན་རྒྱུ་དགའ་ལྷང་ཤེད་བཀྲུས་བཏང་།
འཛིགས	to be astonishing	ཁྲོས་བཤད་ནི་ར་ཧོང་གིས་འཛིགས་གི
ཡིད་ཚོད	estimation; guess	གྲངས་ཀ་དེ་ཡིད་ཚོད་གིས་བཤད་མི་ཐུབ།
ཕྱོགས་རིས	discrimination	ཕྱོགས་རིས་བཟུང་ན་བདེན་སྙིང་ས་མི་འགྱོ།
མ་རྩ་སྟོང	to become insolvent; to go bankrupt	ཚོང་བ་འདི་རེམ་མ་མ་རྩ་སྟོང་སོང་།
ལུས་ཐང	physical condition	ལུས་ཐང་ཉམས་ན་ནད་ཕོག་སླ།
སྨྱུར་གནས	fast	ངས་སྨྱུར་གནས་གཏན་ནས་བསྐྱུངས་མ་མྱོང་།
བཀད	to explode	འབར་རྫས་མྱེ་གི་ནང་ནས་བཀད་སོང་།
གཞུག་ག་མ་ཆོད	to be too late	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་མུར་གེ་གཞུག་ག་མ་ཆོད།
གླུ་གར་ཚོགས་པ	troupe	གླུ་གར་ཚོགས་པ་ན་གསར་བུ་གསར་མོ་མང་།

ཡ་མེད	super; matchless	སྨན་པ་འདི་སྨན་པ་ཡ་མེད་གཅིག་ཡིན།
ཡ	yes	ཡ་ཟེར་མཁན་དེ་ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཅིག་རེད།
འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ	hurriedly	ཨ་མ་འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ་ནང་ང་ཐོན།
རང་མདོག་ཡོད	to have self-confidence / principles	ཕོ་རབ་གཅིག་ཡིན་ན་རང་མདོག་ཡོད་དགོས།
ཨ་ལ་པ་ལ	so-so	གློག་བརྙན་འདི་ཨ་ལ་པ་ལ་རེད།
བྱང་མ	fluent; versed; skillful	རྒྱ་མི་འདི་བོད་སྐད་ར་བྱང་མ་རེད།
གཏོད	to raise	འགོ་བ་གིས་ཟླ་ཕོགས་གཏོད་ཁ་ཉན་ཐལ།
དྲན་པ	memory	ལོ་རྒས་གི་རྒས་གི་དྲན་པ་ར་ཉམས་ཐལ།
ལོ་འཁོར	anniversary	སློབ་གྲྭ་ནས་ངས་ལོ་འཁོར་གསུམ་མ་བསླབས།
མྱིང་གྱགས	famous	དངོས་པོ་མྱིང་གྱགས་གོང་དཀའ།
སྣང་བ	feeling; sense	ངས་བཤད་བཤད་པོར་ཁུར་གིས་སྣང་བ་མི་འཛིན།
ཉ་འཛིན	to fish	ཉ་འཛིན་མཁན་ཟོ་ཁ་རོག་གེར་ཆུ་ཁ་ན་ཡོད།

Appendix I: Oral Verb Conjugations

Note: Verbs are conjugated in the order of their sequential appearance in the texts, not in Tibetan alphabetical order. The verbs, if their conjugate forms vary in written Tibetan from the oral ones, are juxtaposed in written forms in parentheses. In the case of phrasal verbs, the stem verbs are put in written forms in parentheses, with the remaining phrasal particles presented with "_". *n / a* indicates that this verb has no imperative form.

English	Future	Present	Past	Imperative
be verb	ཡིན	ཡིན	ཡིན	ཡིན
be verb	རེད	རེད	རེད	རེད
to do; to make	ཡས (བྱ)	ཡས (བྱེད)	ཡས (བྱས)	བྱོས
to call; to say	ཟེར	ཟེར	ཟེར	ཟེར
to come	ཡོང (འོང)	ཡོང (འོང)	ཡོང (འོངས)	ཤོག
to step; to get aboard	འཞུད	འཞུད	ཞུད	ཞུད
to meet; to touch	ཐུག	ཐུག	ཐུག	ཐུག
to stay	འདུག (སྡོད)	འདུག (སྡོད)	བསྡད	སྡོད
to tell; to speak	བཤད	བཤད(འཆད)	བཤད	ཤོད
to flourish; to develop	དར	དར	དར	n / a
to get together	འཛོམ	འཛོམ	འཛོམས	n / a
to have free time	ཁོམ	ཁོམ	ཁོམ	n / a
to do	ལས	ལས	ལས	ལས
to sleep	གཉིད	གཉིད	གཉིད	གཉིད
to play	རྩེ	རྩེ	རྩེས	རྩེས
to have a holiday	བར་གསེང་གཏོང (_གཏང)	བར་གསེང་གཏོང	བར་གསེང་བཏང	བར་གསེང་ཐོངས
to cook; to sway	གཡོ	གཡོ	གཡོས	གཡོས
to be satisfied	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམས	n / a
to have a break	མལ་ཧྱོ (_གསོ)	མལ་ཧྱོ (_གསོ)	མལ་ཧྱོས (_གསོས)	མལ་གསོས
to meet with	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག
to form; to be located	འཆག	འཆག	འཆགས / ཆགས	n / a
to rotate; to surround	བསྐོར	སྐོར	བསྐོར	སྐོར

to see; to visit	མཇལ	མཇལ	མཇལ	མཇོལ
to look	བལྟ	ལྟ	བལྟས	ལྟོས
to want; to desire	འདོད	འདོད	འདོད	n / a
to show	བསྟན	སྟོན	བསྟན	སྟོན
to see	རིག	རིག	རིག	n / a
to hire	གླ	གླ	གླས	གླས
to give	སྟེར	སྟེར	བྱིན	བྱིན
to need	དགོས	དགོས	དགོས	n / a
to use	བཀོལ	བཀོལ	བཀོལ	ཁོལ
to be full of	བཀང (དགང)	བཀང (འགེང)	བཀང	n / a
to cook; to boil	བསྐོལ	སྐོལ	བསྐོལ	སྐོལ
to eat	ཟ (བཟའ)	ཟ	ཟོས	ཟོ
to last (time)	འགོར	འགོར	འགོར	n / a
to lead; to guide	འཁྲིད (འཁྲིད)	འཁྲིད (འཁྲིད)	ཁྲིད (ཁྲིད)	ཁྲིད (ཁྲིད)
to reap; to cut	བྲེག	འབྲེག	བྲེགས	བྲོགས
to pull; to transport	འདྲུད	འདྲུད	དྲུད	དྲུད
to increase	འཕེལ	འཕེལ	འཕེལ	n / a
to run	བརྒྱུག	རྒྱུག	བརྒྱུགས	རྒྱུགས
to carry	འཁུར	འཁུར	ཁུར	ཁུར
to manage	གཉེར	གཉེར	གཉེར	གཉེར
to herd	འཚོ	འཚོ	འཚོས	འཚོས
to convert; to let	གཏོང (གཏང)	གཏོང	བཏང	ཐོངས
to agree	འཐད	འཐད	འཐད	n / a
to be completed	འགྲུབ	འགྲུབ	གྲུབ	n / a
to circumambulate	སྐོར་ར་རྒྱག	སྐོར་ར་རྒྱག	སྐོར་ར་བརྒྱབ	སྐོར་ར་རྒྱོབས
to fit	འཕྲོད	འཕྲོད	འཕྲོད	n / a
to depart	ཐུད་འགྲོ	ཐུད་འགྲོ	ཐུད་སོང	n / a
to study	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱ)	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱེད)	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱས)	སློབ་སྦྱོང་བྱོས

to be born	སྐྱེ	སྐྱེ	སྐྱེས	n / a
to see off; to send off	ཕར་སྐྱེལ	ཕར་སྐྱེལ	ཕར་བསྐྱལ	ཕར་སྐྱེལ
to welcome	བསུ	བསུ	བསུས	སུས
to count	བརྩི	བརྩི	བརྩིས	རྩིས
to be finished	ཚར	ཚར	ཚར	n / a
to mention	གླེང	གླེང	གླེངས	གླེངས
to listen	ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན
to prepare	གྲ་སྒྲིག་ལས (_བྱ)	གྲ་སྒྲིག་ལས (_བྱེད)	གྲ་སྒྲིག་ལས (_བྱས)	གྲ་སྒྲིག་ལས་བྱོས
to offer *bsang*	བསང་ཕུལ(_དབུལ)	བསང་འབུལ	བསང་ཕུལ	བསང་ཕུལ
to smoke	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན
to sing	གླུ་ལེན	གླུ་ལེན	གླུ་བླངས	གླུ་ལོངས
to remember	དྲན	དྲན	དྲན	n / a
to be bored / lonely	སུན	སུན	སུན	n / a
to make / create	བཅའ	བཅའ (འཆའ)	བཅོས	ཆོས
to take care of	གཉེར	གཉེར	གཉེར	གཉེར
to get angry	སྤྲོ་ལང	སྤྲོ་ལང	སྤྲོ་ལངས	སྤྲོ་ལོངས
to erect	བརྩེང	རྩེང	བརྩེངས	རྩེངས
to shoot arrows	མདའ་འཕེན(_འཕང)	མདའ་འཕེན	མདའ་འཕངས	མདའ་ཕོངས
to move	འགུལ	འགུལ	འགུལ	n / a
to suffer	སྡུག་མྱང	སྡུག་མྱོང	སྡུག་མྱངས	སྡུག་མྱོངས
to drive	འདེད	འདེད	དེད	ཐེད
to lend	གཡར	གཡོར	གཡར	གཡོར
to copy	པར་རྒྱག	པར་རྒྱག	པར་བརྒྱབ	པར་རྒྱོབས
to make a decision	ཐག་གཅོད་ལས (_བྱ)	ཐག་གཅོད་ལས (_བྱེད)	ཐག་གཅོད་ལས (_བྱས)	ཐག་གཅོད་བྱོས
to clean	གཙང་མ་ལས (_བྱ)	གཙང་མ་ལས (_བྱེད)	གཙང་མ་ལས (_བྱས)	གཙང་མ་བྱོས
to wash	བཀྲུ	འཁྲུད	བཀྲུས	ཁྲུས
to give	གནང	གནང	གནངས	གནོངས
to divide	བགོ	བགོད	བགོས	བགོས

to protect	བསྲུང	སྲུང	བསྲུངས	སྲུངས
to sow	འདེབས (གདབ)	འདེབས	བཏབ	ཐོབས
to maintain	རྒྱུན་འཛིན	རྒྱུན་འཛིན	རྒྱུན་བཟུང	རྒྱུན་ཟུངས
to get thin (hair)	བྲི (འབྲི)	བྲི(འབྲི)	བྲི	n / a
to be enough	འདང	འདང	འདང	n / a
to use	བཀོལ (དགོལ)	བཀོལ (འཁོལ)	བཀོལ	ཁོལ
to think	འདང་རྒྱག	འདང་རྒྱག	འདང་བརྒྱབ	འདང་རྒྱོབས
to scold	གཤེ་གཤེ་གཏོང (_གཏང)	གཤེ་གཤེ་གཏོང	གཤེ་གཤེ་བཏང	གཤེ་གཤེ་ཐོངས
to teach	སྟོད	སྟོད	བསྟད	སྟོད
to cause trouble	སྡུག་ག་བསྐྱུར	སྡུག་ག་སྐྱུར	སྡུག་ག་བསྐྱུར	སྡུག་ག་སྐྱུར
to receive; to reach	འབྱོར	འབྱོར	འབྱོར	n / a
to exchange	བརྗེ	བརྗེ	བརྗེས	རྗེས
to give birth	བཙའ	བཙའ	བཙས	n / a
to give a name	མིང་འདོགས (_གདགས)	མིང་འདོགས	མིང་བཏགས	མིང་ཐོགས
to beseech	བསྙེན	སྙེན	བསྙེན	སྙེན
to have sex	མཁྲིག་པ་སྤྱད	མཁྲིག་པ་སྤྱོད	མཁྲིག་པ་སྤྱད	མཁྲིག་པ་སྤྱོད
to fly	འཕུར	འཕུར	འཕུར	འཕུར
to escort; to transport	བསྐྱལ	སྐྱོལ	བསྐྱལ	སྐྱོལ
to squander	བསྙིམ	སྙིམ	བསྙིམས	སྙིམས
to go shopping	ཉོ་ཚ་རྒྱག	ཉོ་ཚ་རྒྱག	ཉོ་ཚ་བརྒྱབ	ཉོ་ཚ་རྒྱོབས
to hate; to be hostile	སྡང	སྡང	སྡང	n / a
to save; to accumulate	བསོག	གསོག	བསོགས	གསོགས
to lie down	ཉལ	ཉལ	ཉལ	ཉོལ
to wake up	སད	སད	སད	སོད
to sing	གཞས་གཏོང (_གཏང)	གཞས་གཏོང	གཞས་བཏང	གཞས་ཐོངས
to feed	བསྐྱོད	སྐྱོད	བསྐྱོད	སྐྱོད
to find	རྙེད	རྙེད	རྙེད	n / a
to get mad	སྨྱོ	སྨྱོ	སྨྱོས	n / a

to enjoy; to consume	རོལ	རོལ	རོལ	རོལ
to be broken	ཆད	ཆད	ཆད	n / a
to get fed up	མཛེད	མཛེད	མཛེད	n / a
to originate	འབྱུང	འབྱུང	བྱུང	n / a
to cry	ངུ	ངུ	ངུས	ངུས
to be delighted	བསོད	བསོད	བསོད	n / a
to be blocked	འགག	འགག	འགགས	n / a
to get curly	འཁྱིལ	འཁྱིལ	འཁྱིལ	n / a
to call; to invite	འབོད	འབོད	བོས	བོས
to be late	འཕྱི	འཕྱི	འཕྱི	n / a
to ask	འདྲི (དྲི)	འདྲི	དྲིས	དྲིས
to take; to accept	ལེན (བླང)	ལེན	བླངས	ལོངས
to broil	བཙོ	འཚོད	བཙོས	ཚོས
to look for	འཚོལ	འཚོལ	བཙལ	ཚོལ
to get used to	ལོབས	ལོབས	ལོབས	ལོབས
to stop smoking	དུ་བ་གཅོད (_གཅད)	དུ་བ་གཅོད	དུ་བ་བཅད	དུ་བ་ཆོད
to scold	བསྡིག	སྡིག	བསྡིགས	སྡིགས
to get rich	འབག	འབག	འབགས	n / a
to grow up	ལག་འཆག	ལག་འཆག	ལག་ཆགས	n / a
to satisfy; to suffice	བད	བད	བད	n / a
to trust; to believe in	རློམ	རློམ	རློམ	n / a
to dig	བརྐོ	རྐོ	བརྐོས	རྐོས
to be able to get	ལོན	ལོན	ལོན	n / a
to survive	ཐར	ཐར	ཐར	n / a
to stumble over	ཐོགས	ཐོགས	ཐོགས	n / a
to beat	གཞོག	གཞོག	གཞོག	གཞོག
to wilt	རྙིད	རྙིད	རྙིད	n / a
to promise	ཁས་ལེན	ཁས་ལེན	ཁས་ལངས	ཁས་ལོངས

to ignore; to discard	བསྒྱུར	སྒྱུར	བསྒྱུར	སྒྱུར
to take a vow	དམ་བཅའ་འཛོག	དམ་བཅའ་འཛོག	དམ་བཅའ་བཞག	དམ་བཅའ་ཞོག
to destroy	འཇིག (གཞིག)	འཇིག	བཤིག	ཤིགས
to be exterminated	འཇིག	འཇིག	འཇིག	n / a
to benefit	ཕན་པ་འདོན	ཕན་པ་འདོན	ཕན་པ་བཏོན	ཕན་པ་ཐོན
to use	བེད་སྤྱོད་ཡས(_བྱ)	བེད་སྤྱོད་ཡས (_བྱེད)	བེད་སྤྱོད་ཡས (_བྱས)	བེད་སྤྱོད་བྱོས
to convert	བསྒྱུར	སྒྱུར	བསྒྱུར	སྒྱུར
to grab	གཟུང	འཛིན	བཟུང	ཟུངས
to offer	མཆོད	མཆོད	མཆོད	n / a
to irrigate	ཆུ་གཏང	ཆུ་གཏོང	ཆུ་བཏང	ཆུ་ཐོངས
to mimic	ལད་མོ་ཡས(_བྱ)	ལད་མོ་ཡས(_བྱེད)	ལད་མོ་ཡས (_བྱས)	ལད་མོ་བྱོས
to become; to collapse	ལོག	ལོག	ལོག	n / a
to climb	འགོ	འགོ	འགོས	འགོས
to be needed	མཁོ	མཁོ	མཁོ	n / a
to channel water	ཆུ་དྲང	ཆུ་འདྲེན	ཆུ་དྲངས	ཆུ་དྲོངས
to belong to	གཏོགས	གཏོགས	གཏོགས	n / a
to sell	བཙོང	འཚོང	བཙོངས	ཚོངས
to travel	འགྲིམ	འགྲིམ	འགྲིམས	འགྲིམས
to listen to	ཁ་ལེན (_བླང)	ཁ་ལེན	ཁ་བླངས	ཁ་ལོངས
to turn	བསྐྱོག	སྐྱོག	བསྐྱོགས	སྐྱོགས
to move; to migrate	སྤར	སྤོར	སྤར	སྤོར
to mix	སྦྲུ	སྦྲུ	སྦྲུས	སྦྲུས
to knead	བསྙོ	སྙོ	བསྙོས	སྙོས
to pour; to mould	བླུག	ལྡུག	བླུགས	བླུགས
to get boiled	འཁོལ	འཁོལ	འཁོལ	n / a
to seethe	གདུ	གདུ	གདུས	n / a
to be able to digest	ལྕིགས	ལྕིགས	ལྕིགས	n / a
to use up; to wear out	ཟད	ཟད	ཟད	n / a

to grab	འཛུ	འཛུ	འཛུས	འཛུས
to issue	འཕུད	འཕུད	ཕུད	ཕུད
to make neat	ཅག་ག་ལས (_བྱ)	ཅག་ག་ལས(_བྱེད)	ཅག་ག་ལས (_བྱས)	ཅག་ག་བྱོས
to be plenty; to gather	འཛོམ	འཛོམ	འཛོམས	n / a
to cut; to raze	འབྲེག	འབྲེག	བྲེགས	ཕྲོགས
to ruin; to destroy	བཤིག (གཤིག)	བཤིག (འཇིག)	བཤིག	ཤིགས
to entrust with	བཅོལ	བཅོལ (འཚོལ)	བཅོལ	འཚོལ
to cause trouble	སྐུག་ག་གཏོང	སྐུག་ག་གཏོང	སྐུག་ག་གཏང	སྐུག་ག་གཏོང
to become downcast	གནམ་ངོ་རྡུབ	གནམ་ངོ་རྡུབ	གནམ་ངོ་རྡུབ	n / a
to get betrothed	གཉེན་དྲགས་རྒྱག	གཉེན་དྲགས་རྒྱག	གཉེན་དྲགས་བརྒྱབ	གཉེན་དྲགས་རྒྱོབས
to promise	བྲང་ཁར་རྒྱག	བྲང་ཁར་རྒྱག	བྲང་ཁར་བརྒྱབ	བྲང་ཁར་རྒྱོབས
to combine	བསྡེབ	སྡེབ	བསྡེབས	སྡེབས
to become blind	ཞར	ཞར	ཞར	n / a
to be threadbare	ཟག	ཟག	ཟག	n / a
to be able to control	ཐེག	ཐེག	ཐེག	ཐེག
to lose weight	ཤ་ཞུད	ཤ་ཞུད	ཤ་ཞུད	n / a
to push; to force	ནན་ལས (_བྱ)	ནན་ལས (_བྱེད)	ནན་ལས	ནན་བྱོས
to be enough to buy	ཁུག	ཁུག	ཁུག	n / a
to step	གོམ་པ་སྤོ	གོམ་པ་སྤོ	གོམ་པ་སྤོས	གོམ་པ་སྤོས
to find enough room	ཤོང	ཤོང	ཤོང	n / a
to get; to obtain	ཐེམས	ཐེམས	ཐེམས	n / a
to be able to compete	ཧོ	ཧོ	ཧོ	n / a
to suffer a loss	ཁིས་ཟ (_བཟའ)	ཁིས་ཟ	ཁིས་ཟོས	ཁིས་ཟོ
to become independent	མགོ་ཐོན	མགོ་ཐོན	མགོ་ཐོན	n / a
to get by	ཉིན་མ་འཁྱོལ	ཉིན་མ་འཁྱོལ	ཉིན་མ་འཁྱོལ	n / a
to become subject	དབང་ང་འགྲོ	དབང་ང་འགྲོ	དབང་ང་སོང	n / a
to slaughter	བཤའ	བཤའ	བཤས	ཤོས
to save face	ངོ་ལོན	ངོ་ལོན	ངོ་ལོན	n / a

to show affection	དུངས	དུངས	དུངས	n / a
to retire	ལས་འཁྲུར་ཡས (_བྱ)	ལས་འཁྲུར་ཡས (_བྱེད)	ལས་འཁྲུར་ཡས (_བྱས)	ལས་འཁྲུར་བྱོས
to be voracious	སྐབ	སྐབ	སྐབ	སྐབ
to create	འདེབས (གདབ)	འདེབས	བཏབ	ཐོབས
to divorce	འཐོར	འཐོར	ཐོར	n / a
to explode	དགད	འགད	བཀད	ཁོད
to close (door)	སྒོ་རྒྱག	སྒོ་རྒྱག	སྒོ་བརྒྱབ	སྒོ་རྒྱོབས
to go bankrupt	ཚོང་བརྫིབ	ཚོང་རྫིབ	ཚོང་བརྫིབས	n / a
to burn	བསྲེག	སྲེག	བསྲེགས	སྲེགས
to fit well	འཕལ་ག་འཕྲོད	འཕལ་ག་འཕྲོད	འཕལ་ག་འཕྲོད	n / a
to blame for	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་དེད	ལེ་ལན་ཐེད
to belittle	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱ)	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱེད)	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱས)	སྣང་ཆུང་བྱོས
to think of; to miss	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	n / a
to fire	བདའ	འདེད	བདའ (བདས)	དེད
to hesitate	འཛེམ	འཛེམ	འཛེམས	འཛེམས
to type; to input	ཡི་གེ་གཏགས	ཡི་གེ་གཏག	ཡི་གེ་གཏགས	ཡི་གེ་གཏག
to be engrossed	ཡིད་དབང་འཕྲོག	ཡིད་དབང་འཕྲོག	ཡིད་དབང་ཕྲོགས	ཡིད་དབང་ཕྲོགས
to contact	འབྲེལ་གཏུགས་ཡས (_བྱ)	འབྲེལ་གཏུགས་ཡས (_བྱེད)	འབྲེལ་གཏུགས་བྱས	འབྲེལ་གཏུགས་བྱོས
to stare	གཅེར	གཅེར	གཅེར	གཅེར
to gobble up	སྦན	སྦན	སྦན	སྦོན
to add	བསྣན	སྣོན	བསྣན	སྣོན
to decline	ཉམས	ཉམས	ཉམས	n / a
to end a relationship	འབྲེལ་བ་ཆད	འབྲེལ་བ་ཆད	འབྲེལ་བ་ཆད	n / a
to creep	ནུར	ནུར	ནུར	n / a
to be disappointed	ཡི་ཆད	ཡི་ཆད	ཡི་ཆད	n / a
to send	བསྐུར	སྐུར	བསྐུར	སྐུར
to lend; to borrow	བསྐྱི	སྐྱི	བསྐྱིས	སྐྱིས
to relax	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ

to become paralyzed	ཉ	ཉ	ཉ	n / a
to make a living	འཚོ་བ་བསྐྱལ	འཚོ་བ་སྐྱེལ	འཚོ་བ་བསྐྱལ	འཚོ་བ་སྐྱེལ
to feel the pulse	རྩ་བརྟག	རྩ་རྟོག	རྩ་བརྟགས	རྩ་རྟོགས
to diagnose	ནད་བརྟག	ནད་རྟོག	ནད་བརྟགས	ནད་རྟོགས
to be able to tolerate	བཟོད	བཟོད	བཟོད	n / a
to take refuge from	སྐྱབས་བཙོལ	སྐྱབས་བཙོལ (འཚོལ)	སྐྱབས་བཙོལ	སྐྱབས་འཚོལ
to provoke	ཁ་གློང	ཁ་གློང	ཁ་གློངས	ཁ་གློངས
to make gossip	གླ་བསྒྲུལ	གླ་སྒྲུལ	གླ་བསྒྲུལ	གླ་སྒྲུལ
to deserve	འབབ	འབབ	འབབ	n / a
to be startled	འདྲོག	འདྲོག	འདྲོགས	n / a
to gobble	འགམ	འགམ	འགམས	འགོམས
to destroy	གཏོར	གཏོར	གཏོར	གཏོར
to be able to sustain	མཐའ་འཁྱོལ	མཐའ་འཁྱོལ	མཐའ་འཁྱོལ	n / a
to lose a job	བྱ་བ་འཆོར	བྱ་བ་འཆོར	བྱ་བ་ཤོར	n / a
to relax; to compromise	གློད	གློད	ལྷོད	ལྷོད
to go across	བརྒལ	རྒལ	བརྒལ	རྒོལ
to be unsatisfied	ཡིད་མ་ཚིམ	ཡིད་མ་ཚིམ	ཡིད་མ་ཚིམ	n / a
to keep in mind	ཡིད་ར་འཛིན	ཡིད་ར་འཛིན	ཡིད་ར་བཟུང	ཡིད་ར་ཟུངས
to get lost	བོར	འབོར	བོར	n / a
to divide	བགོ་བྱ་ཡས (_བྱ)	བགོ་བྱ་ཡས(_བྱེད)	བགོ་བྱ་ཡས (_བྱས)	བགོ་བྱ་བྱོས
to sew	བཙེམ	ཚེམ	བཙེམས	ཚེམས
to get rich	རྒྱུ་ཕྱོག་ག་རྒྱག	རྒྱུ་ཕྱོག་ག་རྒྱག	རྒྱུ་ཕྱོག་ག་བརྒྱབ	རྒྱུ་ཕྱོག་ག་རྒྱོབས
to cooperate	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱ)	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱེད)	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱས)	མཉམ་ལས་བྱོས
to set (the sun)	ནུབ	ནུབ	ནུབ	n / a
to bend	འགུག (དགུག)	འགུགས	བཀུག	ཁུག
to lease	བོགས་ག་གཏོང (_གཏང)	བོགས་ག་གཏོང	བོགས་ག་བཏང	བོགས་ག་ཐོངས
to scream	འག་འདེབས (གདབ)	འག་འདེབས	འག་བཏབ	འག་ཐོབས
to be startled	བསྔང	སྔངས	བསྔངས	n / a

to be able to breathe	དབུགས་ཡོན	དབུགས་ཡོན	དབུགས་ཡོན	n / a
to put on the lap	པང་ང་བླང	པང་ང་ལེན	པང་ང་ལངས	པང་ང་ལོངས
to sob	སྨྲིང	སྨྲིང	སྨྲིང	n / a
to recognize	ངོས་འཛིན (_གཟུང)	ངོས་འཛིན	ངོས་བཟུང	ངོས་ཟུངས
to fill in (blank)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱ)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱེད)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱས)	ཁ་སྐོང་བྱོས
to conceal	གསང	གསང (གསོང)	གསང	གསོངས
to get betrothed	ཆང་ས་རྒྱག	ཆང་ས་རྒྱག	ཆང་ས་བརྒྱབ	ཆང་ས་རྒྱོབས
to vomit	བསྐྱུག	སྐྱུག	བསྐྱུགས	སྐྱུགས
to have constipation	ཇུ་འགག	ཇུ་འགག	ཇུ་འགགས	n / a
to become fed up	ཞེན་ལོག	ཞེན་ལོག	ཞེན་ལོག	n / a
to be engrossed	ཡིད་དབང་འཚོར	ཡིད་དབང་འཚོར	ཡིད་དབང་ཤོར	n / a
to take over	སྡུན་གཅད	སྡུན་གཅོད	སྡུན་བཅད	སྡུན་ཆོད
to get injured	སྣད	སྣད	བསྣད	སྣོད
to nag	མནར	མནར	མནར	n / a
to break (rule)	འགལ	འགལ	འགལ	n / a
to get infected	རེད	རེད	རེད	n / a
to prance	འདུར	འདུར	འདུར	n / a
to push in	བཙང	འཚང	བཙངས	ཚོངས
to clear up	དེངས	དེངས	དེངས	n / a
to shy away	འཛེམ (གཟེམ)	འཛེམ	འཛེམས	འཛེམས
to follow	རྗེས་འདེད	རྗེས་འདེད	རྗེས་དེད	རྗེས་ཐེད
to be able to stand	ཕྱོགས	ཕྱོགས	ཕྱོགས	n / a
to avoid	གཡོལ	གཡོལ	གཡོལ	n / a
to cover	འགེབས(དགབ)	འགེབས	བཀབ	ཁེབས
to move	བསྒུལ	སྒུལ	བསྒུལ	སྒུལ
to move	འགུལ	འགུལ	འགུལ	n / a
to become eroded	གཞོས (གཞོ)	གཞོས (གཞོ)	གཞོས	n / a
to pant; to wheeze	ཧལ	ཧལ	ཧལ	n / a

to borrow	གཡར	གཡོར	གཡར	གཡོར
to cover	ཁེབས	ཁེབས	ཁེབས	n / a
to solve; to card (wool)	བསལ	སེལ	བསལ	སེལ
to confiscate	གཞུང་ད་བླང	གཞུང་ད་ལེན	གཞུང་ད་བླངས	གཞུང་ད་ལོངས
to be able to get in	ཤུད	ཤུད	ཤུད	n / a
to be satisfied	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམས	n / a
to use a political contact	ངོ་བཙོང	ངོ་འཚོང	ངོ་བཙོངས	ངོ་ཚོངས
to respect	བརྩི་ལེན་ཡས(_བྱ)	བརྩི་ལེན་ཡས (_བྱེད)	བརྩི་ལེན་ཡས (_བྱས)	བརྩི་ལེན་བྱོས
to accept; to abide by	དང་ལེན་ཡས (_བྱ)	དང་ལེན་ཡས (_བྱེད)	དང་ལེན་ཡས་(__བྱས)	དང་ལེན་བྱོས
to gnaw; to eat	འཆའ	འཆའ	འཆོས	འཆོ
to think of	བསལ་བློ་གཏོང (_གཏང)	བསམ་བློ་གཏོང	བསམ་བློ་བཏང	བསམ་བློ་ཐོངས
to become mixed	འདྲེ	འདྲེ	འདྲེས	n / a
to wrap	དཀྲི	དཀྲི	དཀྲིས	དཀྲིས
to worship	དད	དད	དད	n / a
to touch	རེག	རེག	རེག	n / a
to erect	བརྩེང	རྩེང	བརྩེངས	རྩེངས
to be latent	ཞ	ཞ	ཞ	n / a
to prove	ར་སྤྲོད་ཡས (_བྱ)	ར་སྤྲོད་ཡས(_བྱེད)	ར་སྤྲོད་ཡས (_བྱས)	ར་སྤྲོད་བྱོས
to wipe	ཕྱིས (དབྱི)	ཕྱིས (འབྱིད)	ཕྱིས	ཕྱིས
to tie up	བཀྲིག	འཁྲིག	བཀྲིགས	ཁྲིགས
to beat; to lash	གཅར་རྡུང་ཡས (_བྱ)	གཅར་རྡུང་ཡས (_བྱེད)	གཅར་རྡུང་བྱས	གཅར་རྡུང་བྱོས
to destroy	གཞོམ	འཇོམས	བཅོམ	ཆོམས
to rob; to snatch	འཕྲོག (དབྲོག)	འཕྲོག	ཕྲོགས	ཕྲོགས
to exploit	བསྐོག	སྐོག	བསྐོགས	སྐོགས
to contaminate	བརྫོད	རྫོད	བརྫོད	རྫོད
to entice; to seduce	ཁ་དཀྲུ	ཁ་དཀྲུ	ཁ་དཀྲུས	ཁ་དཀྲུས
to quit one's job	བྱ་བ་འཕང	བྱ་བ་འཕེན	བྱ་བ་འཕངས	བྱ་བ་ཕོངས
to hurt	གནོད	གནོད	གནོད	n / a

to have all together	འཚོག	འཚོག	འཚོག	n / a
to make fire	མེ་སྦྲོང	མེ་སྦྲོང	མེ་བསྦྲོངས	མེ་སྦྲོངས
to feed	ལྡུད	ལྡུད	བླུད	བླུད
to cheat	མགོ་སྐོར་གཏོང (_གཏང)	མགོ་སྐོར་གཏོང	མགོ་སྐོར་བཏང	མགོ་སྐོར་ཐོངས
to solicit	ཁ་བསྐུང	ཁ་སྐོང	ཁ་བསྐོངས	ཁ་སྐོངས
to host an assembly	ཚོགས་བསྒྲོལ	ཚོགས་སྒྲོལ	ཚོགས་བསྒྲོལ	ཚོགས་སྒྲོལ
to reach (a number)	ལོངས	ལོངས	ལོངས	n / a
to make; to tailor	བཟོ	བཟོ	བཟོས	བཟོས
to fit well	ལས་ཐོག་ག་འབབ	ལུས་ཐོག་ག་འབབ	ལུས་ཐོག་ག་བབས	n / a
to dance	ཞབས་བྲོ་རྒྱག	ཞབས་བྲོ་རྒྱག	ཞབས་བྲོ་བརྒྱབ	ཞབས་བྲོ་རྒྱོབས
to establish a family	ཐབ་གཟུང	ཐབ་འཛིན	ཐབ་བཟུང	ཐབ་ཟུངས
to strike root	རྩ་བ་རྒྱུས	རྩ་བ་རྒྱུས	རྩ་བ་རྒྱུས	n / a
to fall into pieces	ཤིལ་བུར་ཐོར	ཤིལ་བུར་ཐོར	ཤིལ་བུར་ཐོར	n / a
to be born	འཁྲུང	འཁྲུང	འཁྲུངས	n / a
to conquer	དམ་མ་འདོག (_གདགས)	དམ་མ་འདོགས	དམ་མ་བཏགས	དམ་མ་ཐོགས
to destroy / conquer	ཆམ་མ་འབེབ (_དབབ)	ཆམ་མ་འབེབ	ཆམ་མ་ཕབ	ཆམ་མ་ཕོབས
to bring peace	བདེ་ལ་འཁོད	བདེ་ལ་འགོད	བདེ་ལ་འཁོད	n / a
to get tumbled	ཀྱུ་འཐབ	ཀྱུ་འཐབ	ཀྱུ་འཐབ	
to escort	སྐྱེལ་མ་ཡས(_བྱ)	སྐྱེལ་མ་ཡས (_བྱེད)	སྐྱེལ་མ་ཡས (_བྱས)	སྐྱེལ་མ་བྱོས
to block; to stop	འགོག (དགག)	འགོག	བཀག	ཁོགས
to cause trouble	ངན་བཅའ	ངན་བཅའ (_འཆའ)	ངན་བཅོས	ངན་ཆོས
to save; to protect	སྲོག་སྐྱོབ (_བསྐྱབ)	སྲོག་སྐྱོབ	སྲོག་བསྐྱབས	སྲོག་སྐྱོབས
to cast out	མཐར་སྐྲོད་གཏོང (_གཏང)	མཐར་སྐྲོད་གཏོང	མཐར་སྐྲོད་བཏང	མཐར་སྐྲོད་ཐོངས
to get relaxed	སེམས་གཡེང	སེམས་གཡེང	སེམས་གཡེངས	སེམས་གཡེངས
to take responsibility	ཁག་འཁུར	ཁག་འཁུར	ཁག་ཁུར	ཁག་ཁུར
to churn (dark cloud)	གནམ་ངོ་འཁྲུག	གནམ་ངོ་འཁྲུག	གནམ་ངོ་འཁྲུགས	n / a
to be influential	ཁ་རྗེ་དར	ཁ་རྗེ་དར	ཁ་རྗེ་དར	n / a
to be versed	བྱང	བྱང	བྱང	n / a

to offer; to donate	འབུལ (དབུལ)	འབུལ	ཕུལ	ཕུལ
to be to one's liking	བློར་འབབ (དབབ)	བློར་འབབ	བློར་བབས	n / a
to be able to eke out	ཚེ་ཕྱིད	ཚེ་ཕྱིད	ཚེ་ཕྱིད	n / a
to clear up (sky)	གནམ་ཐང	གནམ་ཐང	གནམ་ཐང	n / a
to enter the next grade	ལོ་རིམ་འཕར	ལོ་རིམ་འཕར	ལོ་རིམ་འཕར	n / a
to feel disgusted	དམེ	དམེ	དམེ	n / a
to move	བསྒུར	སྒུར	བསྒུར	སྒུར
to download; to record	ཕབ (དབབ)	འབེབ	ཕབ	ཕོབས
to prioritize	གཙུག་ག་འཛིན(_གཟུང)	གཙུག་ག་འཛིན	གཙུག་ག་བཟུང	གཙུག་ག་ཟུངས
to admire	ཡི་རང	ཡི་རང	ཡི་རང	n / a
to be haughty	མགོ་འཁྱུར	མགོ་འཁྱུར	མགོ་ཁྱུར	མགོ་ཁྱུར
to shake	འདར	འདར	འདར	n / a
to end a relationship	འབྲེལ་བ་གཅོད(_གཅད)	འབྲེལ་བ་གཅོད	འབྲེལ་བ་བཅད	འབྲེལ་བ་ཆོད
to commit suicide	རང་སྲོག་གཅོད (_གཅད)	རང་སྲོག་གཅོད	རང་སྲོག་བཅད	རང་སྲོག་ཆོད
to lose	ལག་ནས་འཆོར	ལག་ནས་འཆོར	ལག་ནས་ཤོར	n / a
to meet one's demand	འདོད་བ་བསྐང	འདོད་པ་སྐོང	འདོད་པ་བསྐངས	འདོད་པ་སྐོངས
to get betrothed	གནས་གཞིག་ག་སྟེར	གནས་གཞིག་ག་སྟེར	གནས་གཞིག་ག་བྱིན	གནས་གཞིག་ག་བྱིན
to propose; to imply	ནྲ་ཆ་གཏམ	ནྲ་ཆ་གཏམ	ནྲ་ཆ་གཏམས	ནྲ་ཆ་གཏོམས
to have a family	ཁྱིམ་ཐབ་གཟུང	ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན	ཁྱིམ་ཐབ་བཟུང	_ཟུངས
to soar	དབྱིངས་གཅོད (_གཅད)	དབྱིངས་གཅོད	དབྱིངས་བཅད	དབྱིངས་ཆོད
to become sad	ངོ་ལྷུང (_ལྷུང)	ངོ་ལྷུང (_ལྷུང)	ངོ་ལྷུང	n / a
to propose (marriage)	གཉེན་བསླང	གཉེན་སློང	གཉེན་བསླངས	གཉེན་སློངས
to faint	བརྒྱལ	བརྒྱལ	བརྒྱལ	n / a
to become bed-ridden	ཉལ་སར་ལྷུང (_ལྷུང)	ཉལ་སར་ལྷུང (_ལྷུང)	ཉལ་སར་ལྷུང	n / a
to add together	བསྡོམ	སྡོམ	བསྡོམས	སྡོམས
to think back	ཕྱིར་འདང་རྒྱག	ཕྱིར་འདང་རྒྱག	ཕྱིར་འདང་བརྒྱབ	ཕྱིར་འདང་རྒྱོབས
to receive	ལག་ག་འཕྲོད	ལག་ག་འཕྲོད	ལག་ག་འཕྲོད	n / a
to concern	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	n / a

to understand	འདང་དཔོག (_དཔག)	འདང་དཔོག	འདང་དཔགས	འདང་དཔོགས
to be disappointed	བློ་ཕམ	བློ་ཕམ	བློ་ཕམ	n / a
to take seriously	དང་ང་བླང	དང་ང་ལེན	དང་ང་བླངས	དང་ང་ལོངས
to take (responsibility)	ཁྲག་ག་བླང	ཁྲག་ག་ལེན	ཁྲག་ག་བླངས	ཁྲག་ག་ལོངས
to hurt; to infect	གནོད	གནོད	གནོད	n / a
to shake hands	ལག་འཇུ་ཡས (_བྱ)	ལག་འཇུ་ཡས (_བྱེད)	ལག་འཇུ་ཡས(_བྱས)	ལག་འཇུ་བྱོས
to blame for	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་དེད	ལེ་ལན་ཐེད
to beat (heart)	སྙིང་ལྡིང	སྙིང་ལྡིང	སྙིང་ལྡིང	n / a
to betray	ཀྱུབ་བསྐྱན	ཀྱུབ་སྐྱོན	ཀྱུབ་བསྐྱན	ཀྱུབ་སྐྱོན
to select; to elect	གདམ	འདེམ(_འདམ)	བདམས	འདེམས
to take care of	གཅེས	གཅེས	གཅེས	n / a
to set an example	དཔེ་འཛུགས(_གཟུག)	དཔེ་འཛུགས	དཔེ་བཙུགས	དཔེ་ཚུགས
to make up one's mind	ཐུགས་ཐག་གཅོད (_གཅད)	ཐུགས་ཐག་གཅོད	ཐུགས་ཐག་བཅད	ཐུགས་ཐག་ཆོད
to camp	སྒར་འཛུགས (_གཟུག)	སྒར་འཛུགས	སྒར་བཙུགས	སྒར་ཚུགས
to open widely	བཀྱུང	ཀྱོང	བཀྱུངས	ཀྱོངས
to revive; to get strong	དབུགས་ཀྱུས	དབུགས་ཀྱུས	དབུགས་ཀྱུས	n / a
to type; to engrave	གཏགས	གཏག	གཏགས	གཏག
to get angry	སྙིང་ལང	སྙིང་ལང	སྙིང་ལངས	སྙིང་ལོངས
to reason with	བདེན་འཆད	བདེན་བཤད (_འཆད)	བདེན་བཤད	བདེན་ཤོད
to answer	ལན་འདེབ(_གདབ)	ལན་འདེབ	ལན་བཏབ	ལན་ཐོབས
to change mentally	བློ་འགྱུར	བློ་འགྱུར	བློ་འགྱུར	n / a
to climb	འགོ	འགོ	འགོས	འགོས
to select by chance	ཀྱུན་བླང	ཀྱུན་ལེན	ཀྱུན་བླངས	ཀྱུན་ལོངས
to be privatized	སྒེར་ར་སྐྱེར	སྒེར་ར་སྐྱེར	སྒེར་ར་ཕྱིན	སྒེར་ར་ཕྱིན
to have potential	ཕེར	ཕེར	ཕེར	n / a
to originate; to happen	འབྱུང	འབྱུང	བྱུང	n / a
to get old	རྒས(_རྒ)	རྒས(_རྒ)	རྒས	n / a
to graduate	མཐར་ཕྱིན	མཐར་ཕྱིན	མཐར་ཕྱིན	n / a

to sigh	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན
to become insolvent	མ་རྐུ་སྟོང	མ་རྐུ་སྟོང	མ་རྐུ་སྟོངས	n / a
to raise	གཏོད	གཏོད	གཏད	གཏོད
to fish	ཉ་འཛིན (_གཟུང)	ཉ་འཛིན	ཉ་བཟུང	ཉ་ཟུངས

Appendix II: Grammar Index

Tibetan Section

སྡུག: *difficulty* / *easy to do* (15. S. grammar) 460

ཁ: *seem* and in infinitive case (6. S. grammar) 190

ཁེར་རོ་མིན་ན...ར: *not only...but also* (17.6) 520

ཁོམ / ལོང: *have time to do* (15. S. grammar) 462

གང་འདོད (11. S. grammar) 337

གང་ཡོད (11. S. grammar) 337

གང་མང (11. S. grammar) 337

གང་ལྟར་ན་ར: *anyway; in any case* (17.6) 520

གཅིག་གོ: *the other one* (16.N-6) 483

གཅིག་ར: *not even one* (5. S. grammar) 153

ག, ང, ན, བ, མ and ར: subjective markers (6. S. grammar) 188

གན་རིགས་གེ; འདི་རིགས་གེ; དེ་རིགས་གེ: *those*; *these*; *those* (16.5; 16. N-4) 478

གན་ཧོག་གོ; འདི་ཧོག་གོ; དེ་ཧོག་གོ: *that one*; *this one*; *that one* (16.8; 16. N-8) 484

གཞུག་ན / གཞུག་ནས: *after* / *behind* (11.2) 318; (17.2) 502

གཞན་པ་བོ; གཞན་གཞིག; གཞན་པ་ཚོ: *the other*; *another*; *the others* (16.7; 16. N-8) 483

གཞིག: reportive mood vs. temporal concept (9. S. grammar) 283

གི་རས: *since* (17.2) 502

གི: in infinitive case (8.4) 237

གི: postposition vs. noun-adj. converter (3. S. grammar) 91

གིས: *due to; because* (17. S. grammar) 529

ཅང་ར vs. གཅིག་ར (16. N-8) 487

ཅང་ར: *anything* (5. S. grammar) 153

ཅང vs. གཅིག: indefinite pronouns (16.9; 16. N-9) 486

ཅང: *any* in negation and question (4. N-5) 117

ཅན: noun-adj. converter (4. S. grammar) 118

ཆ་ནས: *from the point of view; in respect of* (17. S. grammar) 529

ཆ་རེ: *several* ཆ་ཙིག: *several* ཅང: *not many* / *any* (16.2) 471

ཆ་རེ; ཆ་ཙིག; ལ་ལ; གཞིག; ཅང; ཁ་ཡས (9.4) 275

ཆེ + verb + འདི + the same verb + མེད: *excessive extreme* (16. S. grammar) 491

ཆེ་མོ་གཞིག + verb / adjective + ན་ར: *no matter how much*...(12. S. grammar) 362

ཆེད་ར: *so as; because* (17.3; 17. N-3) 508

ཉུང་ཉུང་གཞིག: *a few* (16.6) 480

ཉུང་ཤོས: *less than a half* (16.6) 480

ཉུང: *few* ཉུང་ཉུང་གཞིག: *a few* ཅོས་ཙ་གཞིག: *a little bit* (9.3) 272

སྐྱིད: vehicle-indicative morpheme (10.3) 295

ཐལ and སོང with monosyllabic adj.: *too*; *too much* (9.5) 278

ཐུབ: *can / could* (8.9) 244

ཐབས: *the way / method* (15. S. grammar) 460

དགོས: *should / need* (8. N-9; 8.11) 250; 251

དུས: *when* (11.1) 316; (17.2) 502

དབང་དུ་བཏང་ན: *assumed*; *suppose* (19. S. grammar) 584

དེ་མིན་ན: *otherwise* (17.6) 520

དེ: definite article vs. demonstrative pronoun (4. N-3) 111

དེའི་ཐོག་ག: *in addition* (17.6) 520

དེས་མི་ཚད: *furthermore; in addition* (17.6) 520

དེ; གན; འདི: *that / the*; *that*; *this* (16.3; 16. N-2) 474

དོན་ན: *for; in order to* (17.3; 17. N-3) 507

དོན: *reason / purpose* (15. S. grammar) 460

ན་གི་ར: *so...that...*; *such...that...* (17.4; 17. N-4) 510

ན་ཆེད: *if only*...(19. S. grammar) 584

ན་ར: *although; even though* (17.4; 17. N-4) 510

ན་ར: *even if* (17.5) 514

ན...ཆོག: *can / something is allowed to do* (8.13); (8. N-10) 253

ན...ཐང: *might* (8.13); (8. N-10) 252

ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད: *might* (8.14); (8. N-11) 255

ན་མ་གཏོགས: *unless*(17.5) 514

ན as postposition and conditional adverb (3. S. grammar) 91

ནང་ང: *within / during* (11.3) 317

ནང vs. གཞིག: exclamation vs. reportive mood (8. S. grammar) 259

ན: conditional aspect vs. infinitive case (7. S. grammar) 210

ན: *if* (17.5) 514

ནས་བཟུང་: *since* (11. S. grammar) 343; (17.2) 502

ནས...བར / གི་རས...བར་ར: *from...to.../ in between* (11.1) 313

ནས: causative conjunction (15.3; 15. N-3) 456

ནས: conjunction, participle, interrogative, and emphatic (3. S. grammar) 91

ན...ཉན: *may* / *something is OK to do* (8.13); (8. N-10) 253

ན...འདོད: Conditional wish (8.3) 236

ན...དྲགས: *something is too much to do* (10. N-5) 303

ནི་ཡིན vs. ནི་རེད (2. N-5) 50; (2.S. grammar) 62

ནི་ར: *as soon as* (11.3) 274; (17.2) 502

ནོ་གིས: *because* (17.3; 17. N-3) 507, 508

ནོ in adjective clause vs. demonstrative pronoun དེ (16.4; 16. N-3) 477

ནོ in adjective clause (13. N-1) 374; (13.6) 388

ནོ: clausal nominal vs. personalizer (13.2; 13. N-2) 375

ནོ: complementizer and nominalizer (18. N-1) 540

ནོས་མི་ཚད...ར : *not only...but also* (17.6) 520

འཇུག: *let/ make* (8.15) 257

འཇུག: with spontaneous verbs vs. with active verbs (8. S. grammar) 259

འདུག in included-question noun clause (18. S. grammar) 562

འདོད: *desire* / *want* (15. S. grammar) 460

འགྱོ vs. ཡོང as particles (8. S. grammar) 259

འགྱོ: tendency in future tense aspect (6.7; 6. N-7) 176

ཡག: *completely*; *entirely* (16. S. grammar) 491

ཡང་མིན་ད: *otherwise; or* (17.6) 520

ཡང་མིན་ད ...ཡང་མིན་ད: *either...or* (17.6) 520

ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ. . .དགོས: *must* / *should in any case* (8.11) 248

ཡིན་ན་ར: *even so* (17.4; 17. N-4) 510

ཡོང / འགྱོ vs. བཏང / སོང: future tense aspect vs. past tense aspect (7. S. grammar) 220

སུ་ར: *anyone* in negative sentences (5. S. grammar) 152

ས and ནོ in adjective clause (13.5) 384

སུ: *anyone* in negation and question (4. N-5) 117

སྐབས་བ: *during* (11.3) 317; (17.2) 502

སྔོན་ན / སྔོན་ནས: *before* / *ago* (11.2) 314; (17.2) 502

སྔོན་ན vs. སྔོན་ནས(11. S. grammar) 537

ར ...ར: *both…and; as well* (17.6) 520

ཟུང་གིས: *no sooner than* (11.3) 317; (17.2) 502

རན: *It is time to do / to be / The time comes to do / to be* (16. S. grammar) 491

རས and པ: suggestion (7. S. grammar) 220

ར…ད… in negative statements: *even …; do not mention* (17. S. grammar) 529

ར…ར: negative *neither…nor…*; positive *both…and…* (17. S. grammar) 530

རིང་ང: *during* (11.3) 317

རིན: *worth doing something* (16. S. grammar) 491

རེག་བར / རེག་གེར: *until* (11.1) 313; (17.2) 502

རེད་དུ: *however* (17.6) 520

རེ: *each* and *some* (6. S. grammar) 198

རོགས + ཚོད: *dare* or *strong enough to do* (18. S. grammar) 562

ལ་ལ: *some* ཁ་ཤས: *some* (16.2) 471

ལུགས / སྲོལ: *the way* / *custom* (15. S. grammar) 460

ལ་ཁད: temporal *about* (16. S. grammar) 491

ཤུལ་ནས: *after* (11. S. grammar) 337

ཤེད: adverb of manner (10.4) 297

ཤེད: clause adverbializer (10.6) 303

པ / རས: polite suggestion (8.1) 228; (8.2) 232

པ and བ: cardinal numbers converted to ordinal numbers (5. S. grammar) 152

པོ / བོ / ངོ: implied definite articles (16. N-1) 469

པོ / བོ: gerund-noun converter (4. S. grammar) 118

པོ / བོ: cardinal numbers that single out or include holistically (5. S. grammar) 152

བཤད་གི་ར: *according to* or *based on one's statement* (9. S. grammar) 284

བཤད་ན: *according to* vs. *with respect to* (9. S. grammar) 284

བཞག: perfective adverb *already* (11. S. grammar) 337

ལྟོས་ན: *in comparison* / *in one's opinion*(6. S. grammar) 189

མ་དགོས་ + ད་བོ / ར: *let along; do not mention* (17. S. grammar) 529

མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས *most* (16.6) 480

མང; མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག (9.2) 272

མ: *adj. converter* (16. S. grammar) 491

མ: verb-adj. converter (4. S. grammar) 118

མ + verb in PAT + རང + the same verb: *had no choice but to do...* (12. S. grammar) 362

མ...གོང་ང: *before* (11.2) 315; (17.2) 502

མིན་ད: *except* (17. S. grammar) 529

མི + verb in PRT + དགུ + the same verb: *one does something in an extreme* (13. S. grammar) 394

མི + verb in PRT + རང + the same verb: *has no choice but to do...*(12. S. grammar) 362

མོ: a sensational word used to refute (7. S. grammar) 220

ཚང་མ: *all* (16.6) 480

ཚར vs. ཡག: *finish* vs. *complete* (9. S. grammar) 283

ཞོར་ར: *while* (11.1) 313; (17.2) 502

ཟེར vs. བཤད (18.6; 18. N-6) 557; 558

རྩིས: *plan / going to* (15. S. grammar) 460

ཀྲུང vs. གཅིགས: *fully ready* and *resolute* (9. S. grammar) 283

ཀྲེན་གིས: *due to; because* (17.3; 17. N-3) 507; 508

ཀྲུ་ན་ར: *even if* (17.5) 514

ཀྲུ་ན: auxiliary to express *unreal conditions* (19.1; 19. N-1) 571

ཀྲུ་རེད: auxiliary to express *unreal conditions* (19.2; 19. N-2) 573; 574

ཀྲུ...ཡོད: infinitive case *have something to do* (8.5) 239

ཀྲུ་མེད: *emphatic durative temporal process* (19. S. grammar) 584

ཀྲོ between duplicated words (6. S. grammar) 188

ཀྲོ vs. ནོ in noun clauses (18.3; 18. N-3; 18.4; 18. N-4) 550; 552

ཧྲགས vs. ཧོང་གིས: *too* vs. *very much* (10.5) 301

ཧྲ: *polite request* (8.1) 229

ལྷན: noun-adj. converter (4. S. grammar) 118

English Section

Adjective clause (13.1) 371

Adjective clause: temporal and locative (13.4) 381

Adjective phrase with གང: (6. S. grammar) 188

Adjective phrase with ཆེ: (6. S. grammar) 188

Adjectives (10.1) 291

Adverbial clause (17.1) 501

Adverbial conjunctions (17.6) 520

Classifiers (9.1) 271

Conditional conjunctions (17.5) 514

Contrast conjunctions (17.4) 510

Demonstrative pronouns with postpositions (2. S. grammar) 62

Conditional wish (3.4) 81; (8.3) 236

Duplicated plural pronouns (4.N-4) 115

Duplicated verb in PAT + བོ / པོ ...ར...: *inclusive tone* (18. S. grammar) 563

Duplicated verb in PRT + བོ / པོ: *inclusive tone* (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb in PAT* + གིས: *durative process* (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb in PAT* + གིས: *participle aspect* (12. 4 S. grammar) 362

Duplication of *verb in PRT* + གི : *participle aspect* (12. 4 S. grammar) 362

Duplication of *verb in PRT* + གིས : *durative process* in participle aspect (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb* + ཞོར (11. S. grammar) 339

Emphatic duplicated verbs in past tense form (7. N-5) 212

Emphatic duplications: adverbs, verbs, and adjectives (10. S. grammar) 305

Ergative case markers (1. N-7) 16; (1. S. grammar) 27; (2.1) 42

E-v with intransitive verbs (2. N-5) 50

Existential verb ཡོད (1.3) 6

Experiential perfect tense (11.5) 324

Experiential perfective adverb མྱོང (11. N-5) 325

Frequency words (3.1) 74

Future tense auxiliary: རྒྱུ་ཡིན / རྒྱུས (6.1) 165

Future tense auxiliary: རྒྱུ་རེད (6.2) 165

Future tense in clauses (6.7) 175

Genitive case + སྐོར་ནས / ཐོག་ནས / ཐད་ནས: *from the point of view*; *regarding* (19. S. grammar) 586

Genitive case markers: གི and འི(1. N-4) 8

Participle case (12.1; 12. N-1) 349

Negative participle variants (12.4; 12. N-3) 355

Imminent future tense aspects: ཉེར་གི་ཡོད / ཉེར་གོ་གི (6.4) 167

Imperative (8.1) 228

Implied definite articles and indefinite articles (3.5) 82; (4. S. grammar) 118; (16.1) 469

Included-question noun clause (18.2; 18. N-2) 542

Inclusive plurality marker རིགས་གེ (4. N-3) 111

Infinitive case རྒྱོ vs. conditional ན (8.7) 241

Infinitive case review (12.5) 356

Infinitive clause: རྒྱོ (8.6) 240

Infinitive clause: རྒྱོ vs. རྒྱུ (8. N-5) 240

Infinitive clause: རྒྱོར vs. རྒྱོའི (8.7; 8. N-6) 241

Interrogative adverb ནང (2. S. grammar) 62

Interrogative adverb ནས (1.N-9) 22

Interrogative adverb ཨེ (1. N-6) 12

Interrogative adverbs and pronouns (1.8) 17

Interrogative adverbs: ཨེ, ནས, and ན (2.7) 57

Instrumental case marker གིས: *with what* or *out of what one does* (10. S. grammar) 305

Ladon case markers (1. S. grammar) 27; (2.2) 44

Monosyllabic adjectives (1. N-5) 10

Morpheme ས (4. N-1) 106

Negative adverbs (1.6) 10

Negative adverbs: མི, མིན, and མ (2. N 3) 46

Negative continuous tense (5.8) 149

Negative forms of future tense: རྒྱུ་མིན / རྒྱུ་མ་རེད(6.6; 6. N-5) 174

Negative participle case (12.3; 12. N-2) 353

Negative imperative (8.2) 232

Negative past tense forms (7.5) 207

Negative present tense forms (2.5) 52

Noun / adjective / verb + མ + Noun / adjective / verb: *semi-, hybrid, almost* (16. S. grammar) 491

Noun and verb modifiers (10. 3) 295

Noun clause with ནོ (18.1) 540

Numbers above one hundred (2. Text five)55

Numbers less than one hundred (1.N-10) 25

Numeral adverbs / pronouns (16.2) 471

Passive voice (15.1; 15. N-1) 451 (15.2) 453

Past tense indicative auxiliaries: ཐལ, སོང, བཏང (7. N-2) 201

Past tense unreal condition (19.3; 19. N-3) 576

Perfective adverb ཡོད (11. N-4) 322

Personalizing nominal group: པོ, བོ, མཁན, བ, མ (4. S. grammar) 118

Plural demonstrative pronouns (16.5; 16. N-4) 478

Plurality markers ཚོ, རིགས་གེ, and ཆའོ (4. N-3) 111

Positive participle variants (12.2) 351

Possessive adjectives (4.1) 104

Possessive pronouns (4.4) 114

Postpositions (5.4) 140

Present continuous tense (5.1) 131

Present perfect continuous aspect vs. past continuous aspect (11.7; 11. N-6) 329

Present perfect tense and past perfect tense (11.4) 322

Present perfect tense vs. experiential perfect tense (11.6) 326

Subject pronouns and possessive pronouns (1.1) 2

Purposive infinitive case (7. S. grammar) 223 (8.4) 237

Quantity words (16.6) 480

Questions in past tense aspect (7.6) 210

Regular action: verb in PRT + གི་ཡོད (1. N-6-7) 12; 16

Reportive auxiliary: གི (2. N-4) 48

Self-reportive in continuous aspect: གོ་ནས / གི་ཡོད་ནས (5.7) 147

Sensational interrogative markers (3. S. grammar) 91

Sensational particles: ད and ར *polite suggestion* (8.1) 228

Simple past tense (7.1) 200

Singular demonstrative pronouns (16.3; 16. N-2) 474; 475

Special cases with ན (17.1) 501

Subjective expression vs. reportive expression: ནི་རེད vs. གི (3.6) 85

Temporal clause (11.1) 316 (17.2) 502

Temporal postpositions (5.5) 142

Tibetan versions of modal verbs (8.8) 242

too (much): ཐལ; སོང; ཡོད; and དགས with adj. (9.5) 278

Types of adjectives (10.2) 293

Unreal condition (19.1) 571

V. / adj. + ནོ + polar V. / adj. + ནོ: *one thing confirmed while another denied* (13. S. grammar) 394

Verb / adjective + ན + the same verb / adjective: *no matter…if…* (19. S. grammar) 584

Be verb ཡིན (1.2) 5

Be verb རེད (1.3) 6

Verb in PAT + སྔང:…*shortly before* (12. S. grammar) 362

Verb in PRT + ས + འགྲོ: *feasibility* (18. S. grammar) 564

Verb བྱེད, ལས and ཡས (2. N-6) 54

Past tense unreal condition (19.3; 19. N-3) 576; 577

Appendix III: Answer Key

༼སློབ་ཚན་དང་པོ༽

Exercise 1

1. བདེ་མོ
2. གང་ནས
3. སུ
4. ཡིན
5. གང་ནས
6. གང་ང
7. གང་ང
8. བདེ་མོ

Exercise 2

1. ཡིན
2. x
3. ཡིན
4. x
5. x
6. ཡིན
7. x
8. x

Exercise 3

1. ཡིན / རེད; ཡིན / རེད
2. ཡིན; ཡིན / རེད
3. ཡིན / རེད
4. ཡིན / རེད
5. x; ཡིན / རེད
6. ཡིན
7. ཡིན / རེད
8. ཡིན / རེད
9. ཡིན / རེད
10. x

Exercise 4

1. ལྷ་ས་ཡག
2. འཛར་མན་ཀྱི་གྲངས་ཆེ
3. སྲོག་ཆགས་ལ་ཧྲེ་རི་ན་ཡོད།
4. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་དྲོན་པོ་རེད།
5. གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི་ནང་ན་དགེ་རྒན་ཡོད།
6. ཤོག་གུ་གསུམ་པོ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ན་ཡོད།
7. རྒྱ་གར་ཚད་པ་ཆེ།
8. རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ནུབ་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
9. རྒྱ་གར་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད།
10. སྒྲོལ་མ་མཚོ་ཁྲོད་ར་ངའི་བར་ན་ཡོད།

Exercise 5

1. ཡིན / རེད; ན་ཡོད
2. ཡིན; ན་ཡོད
3. ན་ཡོད; ཡིན / རེད
4. ནས; ཡིན / རེད
5. x; ནས་རེད
6. ན…ཡོད; ནས…ཡིན
7. ན…ཡོད; ནས; ནས
8. ན་ཡོད; ནས…མིན / མ་རེད
9. ནས…རེད; མིན / མ་རེད
10. x; ཡིན / རེད

Exercise 6

1. མིན / མ་རེད; མིན / མ་རེད
2. ཁོ་གསུམ་པོ; མེད
3. སྐུར་གི; མིན / མ་རེད
4. ཁོ་ཚོ; མིན / མ་རེད
5. མི; མི
6. ངེད་གཉིས་ཀ / མེད

Exercise 7

In order: ཡིན; ནས་ཡིན; ཡིན; ན; ཡོད;མི; ན; ཡོད; མི; ན; རེད; མིན

Exercise 8
(Example)

1. མེད། ངའི་ཕ་ཡུལ་ན་མྱི་མང་ང་མེད།
2. མིན། ངའི་ཕ་སྐད་བོད་སྐད་མིན།
3. ཡིན། ང་ཨུ་རུ་སུ་ནས་ཡིན།
4. མིན། ང་ཨུ་རུ་སུ་ནས་མིན།
5. རེད། བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།
6. དཀའ། དེ་རིང་འདྲི་ཚིག་དཀའ།
7. མ་རེད། ཁྱོའི་སྒྲ་སྦྱོལ་གསལ་པོ་མ་རེད།
8. རེད། ཁྱོད་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཞིག་རེད།
9. ཡིན། སློབ་ཁང་འདི་གཙང་མ་ཡིན།
10. མ་རེད། ད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་མ་རེད།

Exercise 9
(Example)

1. Q: དེང་ཆ་བོ་སློབ་ཁང་གི་སྔོ་ན་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། དེང་ཆ་བོ་སློབ་ཁང་གི་སྔོ་ན་ཡོད།
2. Q: ནང་ན་སློབ་མ་མང་ང་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ནང་ན་སློབ་མ་མང་ང་མེད།
3. Q: ཁྱོའི་ཁྱིམ་ནས་སློབ་གྲྭ་ཐག་རིང་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། ཐག་རིང་ཡིན།
4. Q: སློབ་གྲྭའི་ནང་ན་ཟ་ཁང་ཨེ་ཡོད། A: མེད། སློབ་གྲྭའི་ནང་ན་ཟ་ཁང་མེད།
5. Q: སློབ་གྲྭ་ནས་དཔེ་ཆ་གོང་དཀའ་མོ་ཨེ་ཡིན། A: མིན། སློབ་གྲྭ་ནས་གོང་དཀའ་མོ་མིན།
6. Q: གྲུང་ངོ་ན་སྔོ་སམ་གཉིས་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། གྲུང་ངོ་ན་སྔོ་སམ་གཉིས་ཡོད།
7. Q: སློབ་གྲྭ་འདིའི་ཁ་མ་ཨེ་ཐྲ། A: མི་ཐྲ། ཁ་མ་མི་ཐྲ།
8. Q: འཛིན་གྲྭ་འདི་ན་སློབ་མ་ཨེ་མང་། A: མི་མང་། འཛིན་གྲྭ་འདི་ན་སློབ་མ་མི་མང་།
9. Q: དེ་རིང་སློབ་ཚན་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: རེད། དཀའ་མོ་རེད།
10. Q: འདི་ན་ཁྱོའི་ན་ཟླ་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། འདི་ན་ངའི་ན་ཟླ་ཡོད།

Exercise 10
(Example)

1. Q: མགོན་པོ་མཚོ་བོད་ནས་ཨེ་སྐྱིད། A: སྨུར་གེ་བོད་ནས་སྐྱིད།
2. Q: སྨུར་གེས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་ཨེ་ཉོ། A: མི་ཉོ། སྨུར་གེས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་མི་ཉོ།
3. Q: ཁང་པ་གི་ནང་ན་ཉལ་ཁང་གཅིག་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ཁང་པ་གི་ནང་ན་ཉལ་ཁང་གཅིག་ཡོད།
4. Q: སློབ་གྲྭ་སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: མ་རེད། སློབ་གྲྭ་སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ་མ་རེད།
5. Q: སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་ཨེ་རེད། A: རེད། སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་རེད།
6. Q: བོད་ནས་སྨན་གི་འགྲོ་སྒོ་མྱི་རང་གི་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། བོད་ནས་སྨན་གི་འགྲོ་སྒོ་མྱི་རང་གི་ཡིན།
7. Q: མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་ཨེ་ཆུང་། A: མི་ཆུང་། སྨུར་གེ་ལོ་མི་ཆུང་།
8. Q: སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་ཨེ་ཆེ། A: མི་ཆེ། སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་མི་ཆེ།
9. Q: བོད་ནས་དགེ་རྒན་ཨེ་བཟང་། A: མི་བཟང་། བོད་ནས་དགེ་རྒན་མི་བཟང་།
10. Q: བོད་ནས་སློབ་གསོ་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་ཨེ་རེད། A: རེད། བོད་ནས་སློབ་གསོ་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་རེད།

Exercise 11
(Example)

1. ཡིན; ཡིན
2. ཡོད
3. ཡིན; ཡིན
4. རེད / ཡིན; རེད / ཡིན
5. ཡིན; རེད
6. རེད / ཡིན; ཡོད

Exercise 12

1. དཀོན་མཆོག་མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་ཡོད།
2. དཀོན་མཆོག་གཉིད་གི་ཡོད།
3. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་ཁྲིན་ཏུའུ་ན་འདུག་གི་ཡོད།
4. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་ཤེས།
5. དཀོན་མཆོག་ར་གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་ཨ་མདོར་འགྲོ་གི་ཡོད།
6. གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་ཤོག་པེ་རྩེ་གི་ཡོད།
7. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གིས་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Exercise 13

1. གང་ན
2. ནམ
3. སུ
4. ཆི་མོ་གཟིག
5. ཆི་གཟིག་ག
6. ཆི་མོ
7. གང་ན
8. ནམ
9. ཆི་གཟིག་ག
10. ཆི་མོ་གཟིག
11. ཆི་གཟིག
12. གང་ནས
13. ཆི་ཤེད
14. སུ་སུ

Exercise 14

(Example)

1. Q: གཞིས་ཀ་རྩེ་གང་ན་ཡོད། A: གཞིས་ཀ་རྩེ་བོད་ལྗོངས་ན་ཡོད།
2. Q: ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་གང་ཡིན། A: ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཟི་ལིང་ཡིན།
3. Q: མཚོ་སྔོན་ཆི་གཟིག་ཡིན། A: མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཟིག་ཡིན།
4. Q: འཛར་མན་གི་རྒྱལ་དར་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། A: འཛར་མན་གི་རྒྱལ་དར་དཀར་ནག་སེར་འདྲེས་མ་རེད།
5. Q: སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ལོ་དུ་རེད། A: སྨུར་གེ་ལོ་ཉེར་གཉིས་རེད།
6. Q: ངོ་ཆིགས་པོ་ལིན་ན་ལྟད་མོ་བ་ཨེ་མང་། A: མི་མང་། པོ་ལིན་ན་ལྟད་མོ་བ་མི་མང་།
7. Q: གངས་རིན་པོ་ཆེ་མཐོ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། A: གངས་རིན་པོ་ཆེ་མཐོ་སྨུས་དྲུག་སྟོང་རེད།
8. Q: དེ་ནས་དུས་ཚོད་དུ་བ་རེད། A: འདི་ནས་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་རེད།
9. Q: དོན་འགྲུབ་རྒྱལ་གིས་དཔེ་ཆ་གང་ཀློག་གི་ཡོད། A: ཁུར་གེས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་གཟིག་ཀློག་གི་ཡོད།
10. Q: འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར་ཐག་ཨེ་རིང་། A: མི་རིང་། འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར་ཐག་མི་རིང་།

Exercise 15

In order: ཆི་མོ་གཟིག; ཡིན; ཡིན; ཁུར་གེ; སུ; ཡིན; སྨུར་གེ; སྨུར་གེ; ཨེ; མི; ཡིན; རེད; དུ; རེད; ཆི་མོ་གཟིག; ཨེ; ནས; ཁྱོའི་འཛིན་གྲྭ་ཧྥོང་གིས; ཆེ; ནས; ནས; ནས་རེད; ཡོད; རེད; ཡོད; ཨེ; མི་ཆེ; ཡོད; གང་གང; ནས; མ་རེད; སུ; ཨེ

Exercises 16-20 Do by yourself.

Exercise 21

In order: ཁ་པར་གང་ན་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱོད་སྐྱིད་པོ་ཨེ་ཡིན། སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། དེ་ནས་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། ཨེ་ཡིན། ཁྱོའི་ཞི་མོ་ལོ་དུ་ཡིན། དེ་ནས་ད་དུས་ཚོད་དུ་བ་རེད། ཆི་གཟིག ཁྱོད་ཕྱིར་ར་ནམ་ཡོང་།

སློབ་ཚན་གཉིས་པ

Exercise 1

1. བ; ཡོད
2. ན; ཡོད
3. ནས; ལ་དགའ
4. ནས; (ར)འགྲོ
5. ན; མེད
6. མེད
7. ན; འདུག་གི་ཡོད
8. ར་འགྲོ; མི་འགྲོ
9. ན་མི་མང; ན
10. ན; ཡོད

Exercise 2

1. ཉལ་གི་ཡོད; ཉལ་གི་མེད
2. སྦྱོང་གི་ཡོད; མི་སྦྱོང
3. བརྩོན་འགྲུས་ཆེ; བརྩོན་འགྲུས་མི་ཆེ
4. ཡིན; མིན
5. མིན; ཡིན
6. ཕོམ་གི་མེད; ཕོམ་གི་ཡོད
7. ར; ཡོད
8. ང; མི་དགའ
9. འགྲོ་གི་ཡོད; འགྲོ་གི་མེད
10. རྩེ; མི་རྩེ

Exercise 3

1. ར; མེད
2. ན; མེད
3. ར; འགྲོ་གི་མེད
4. གིས; མི་འདོན
5. ར; མི་བཀོལ
6. ས; ས
7. གིས; སྦྱོང་གི་མེད
8. རྨུགས; མི་རྨུགས
9. དགའ; མི་དགའ
10. ངོ་མི་ཤེས

Exercise 4

1. མེད
2. གིས; གི་ཡོད
3. ས; གི་མེད
4. ར; མེད
5. ང; གི་མེད
6. ར; མེད
7. གིས; གི་མེད
8. མེད
9. ར; མེད
10. གི་མེད

Exercise 5

1. འདུག་གི་མེད
2. ལས་གི་མེད
3. མི་དགོས
4. ཟ་གི་མེད
5. མི་ཤེས
6. ཆགས་མེད
7. མེད
8. མཇལ་གི་མི་འགྲོ
9. འགྲོ་ན་མི་འདོད
10. མི་དར

Exercise 6 Do by yourself.

Exercise 7

1. ...ཡང་མིན་ཡོ་རོབ་ནས་ཡང་མིན་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་རེད།
2. ...ལམ་གི་སྟེང་ན་མེད།
3. ...སྔོན་ན་ཆུ་གཞིག་ཡོད།
4. ...གཡས་གཡོན་ན་དཔེ་ཆ་མང་ང་ཡོད།
5. ...སྒྲི་གྲངས་ར་མང་།
6. ...ནང་ན་ཅང་མེད།
7. ...བོད་ན་སྐྱིད་པོ་རེད།
8. ...མཐའ་སྐོར་ན་དངོས་པོ་མང་ང་ཡོད།
9. ...སྙིང་བ་ར་རེད།
10. ...སྤུན་ར་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀ་ཡོད།
11. ...ནམ་ཡིན་ན་ར་མི་ཕོམ།

Exercise 8

1. ...མེད།
2. ...མི་མང་།
3. ...ཐག་མི་རིང་།
4. ...མིན།
5. ...མི་འགྲོ།
6. ...འགྲོ་ན་མ་འདོད།
7. ...མེད།
8. ...སྦྱོང་གི་མེད།
9. ...གལ་མི་ཆེ།
10. ...མི་རིག་གི

Exercise 9

In order: དགའ་གི; ཡོད; རེད; ཨེ་བཤད; མ་རེད; བཤད་གི་ཡོད; གི; གི་ཡོད; གི; གི; ཨེ; གི; གི; མི; གི; ཨེ; ཡིན; ཡིན; མིན; མི

Exercise 10

1. Q: ཁྱོད་དོ་ཚིགས་ཨ་མདོར་ཨེ་འགྲོ། A: མི་འགྲོ། ང་ཨ་མདོར་མི་འགྲོ།
2. Q: ཁྱོད་ཁྲིམ་ཚང་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ང་ཁྲིམ་ཚང་ཡོད།
3. Q: ཁྱོས་སྐད་རིགས་མང་ང་ཨེ་བཤད། A: བཤད། ངས་སྐད་རིགས་མང་ང་བཤད།
4. Q: ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྲིང་མོ་ཨེ་རིག A: མི་རིག ང་ར་ངའི་སྲིང་མོ་མི་རིག
5. Q: ཁྱོས་སློབ་མ་གི་ལས་བྱ་ལྟ་ཨེ་འདོད། A: འདོད། ངས་ལས་བྱ་ལྟ་འདོད།
6. Q: ཁྱོད་འདུག་ས་ཐག་ཨེ་རིང་། A: མི་རིང་། ང་འདུག་ས་ཐག་མི་རིང་།
7. Q: ཁྱོའི་ཨ་མ་གཟུགས་ཨེ་རིང་། A: རིང་། ངའི་ཨ་མ་གཟུགས་རིང་།
8. Q: ཁྱོད་མིང་སྲིང་བཞི་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད ། ང་མིང་སྲིང་བཞི་ཡོད།
9. Q: འཇར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: རེད། འཇར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།
10. Q: དེ་ཁྱོའི་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། དེ་ངའི་ཡིན།

Exercise: 11 Do by yourself.

Exercise 12

1. Q: བོད་མི་ཚང་མ་དད་པ་ཨེ་ཆེ། A: དད་པ་ཆེ། བོད་མི་ཚང་མ་དད་པ་ཆེ།
2. Q: རོང་ས་ན་ཞིང་བ་ཐོས་ཕྱུགས་ཨེ་འཚོ། A: མི་འཚོ། རོང་ས་ན་ཞིང་བ་ཐོས་ཕྱུགས་མི་འཚོ།
3. Q: སྤྱི་བ་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ཨེ་ཐུབ། A: ཐུབ་གི སྤྱི་བ་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ཐུབ།
4. Q: ཞི་མོ་མང་ང་ཇོ་མོ་བཙའ་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ཞི་མོ་མང་ང་ཇོ་མོ་བཙའ་གི་མེད།
5. Q: སྨི་ཀྲན་པ་གོན་རྒྱུ་ཡ་མཚར་ར་ཨེ་དགའ། A: མི་དགའ། ཁོ་བོ་མི་དགའ།
6. Q: ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཆོས་སྤྱེལ་མཁན་བོར་ཁྲིམ་ཚང་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ཁོ་བོར་ཁྲིམ་ཚང་ཡོད།
7. Q: ཁམས་ནས་ཕྱེ་མང་ང་ཨེ་ཟ། A: ཟ། ཁམས་ནས་ར་ཕྱེ་མང་ང་ཟ།
8. Q: སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་ཨེ་ཡིན། A: མིན། སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་མིན།
9. Q: ཧྲང་མོ་གིས་ཨེ་གོ A: མི་གོ སྲུར་གེས་ར་མི་གོ
10. Q: རྩམ་པ་སོག་པོ་ནས་རྒྱུག་ཨེ་ཆེ། A: མི་ཆེ། རྩམ་པ་སོག་པོ་ནས་རྒྱུག་མི་ཆེ།

Exercise 13

1. Q: ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ཨེ་འདོད། A: འདོད། ངས་གོན་རྒྱུ་ཉོ་འདོད།
   Q: ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཆི་མོ་གཞིག་ཉོ་འདོད། A: ངས་གོན་རྒྱུ་གོང་ཆེན་གཞིག་ཉོ་འདོད།
2. Q: བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་ང་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་ང་ཡོད།
   Q: ཆི་གཞིག་ག A: བོད་ན་རྟ་ས་མང་།
3. Q: བོད་ནས་ཞི་མོ་ནོ་སློབ་གྲྭར་ཨེ་འགྲོ། A: འགྲོ། ཁོ་མོ་ནོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ།
   Q: ཁོ་མོ་ནོ་ནམ་འགྲོ། A: ལོ་བརྒྱད་གི་སྟེང་།
4. Q: ཞིང་པ་ནོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྦྱུག་གི་ཨེ་འགྲོ། A: འགྲོ། ཞིང་པ་ནོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྦྱུག་གི་འགྲོ།
   Q: ཁོ་ནོ་ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ། A: ཁོ་ནོ་ རླངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།
5. Q: བོད་ནས་ བླ་གྲུངས་ང་ཁང་གླ་སྟེར་ཨེ་དགོས། A: སྟེར་དགོས།
   Q: སྒོར་མོ་དུ་སྟེར་དགོས། A: བླ་གྲུངས་ང་སྒོར་མོ་སྟོང་གཅིག་སྟེར་དགོས།
6. Q: བོད་པ་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ལུག་ཨེ་འཚོ། A: མི་འཚོ། ཁོ་ནོས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ལུག་མི་འཚོ།
   Q: ཁོ་ནོས་གང་ན་འཚོ་གི་ཡོད། A: ཁོ་ནོས་རོང་ན་འཚོ་གི་ཡོད།
7. Q: འདི་ནས་ཁྲིམ་མ་ཁྱིད་ཀང་ཐང་ང་ཨེ་འགྲོ། A: འགྲོ། འདི་ནས་ཁྲིམ་མ་ང་ཀང་ཐང་ང་འགྲོ།
   Q: དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཞིག་ག་འགྲོ། A: དུས་ཚོད་གཅིག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད།
8. Q: ཁྱེའི་རོགས་པ་གིས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཞིག་ཨེ་བཤད། A: བཤད་གི་ཡོད། ཁུར་གེས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཞིག་བཤད་གི་ཡོད།
   Q: ཁུར་གེས་བོད་སྐད་ཆི་གཞིག་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད། A: ཁུར་གེས་ཉིན་གྲུངས་ང་ཏུར་དུས་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད།
9. Q: སྨུར་གེ་ལོ་ཨེ་ཆེ། A: མི་ཆེ། སྨུར་གེ་ལོ་མི་ཆེ།
   Q: སྨུར་གེ་ལོ་དུ་ཡིན། A: སྨུར་གེ་ལོ་ཉེར་གསུམ་རེད།
10. Q: སྒྱི་ཆ་མེད་འདི་ནོ་དགོན་པའི་ནང་ང་ཨེ་འགྲོ། A: མི་འགྲོ། ཁོ་ནོ་མི་འགྲོ།
    Q: ཁོ་ནོ་གང་ང་འགྲོ། A: ངས་ར་མི་ཤེས།

Exercise 14

In order: སུ་ཡིན། ལོ་དུ་ཡིན། བཟའ་ཚང་ཨེ་ཡོད། གཉེན་སྙིག་སྟེས་ཨེ་ཡོད། འདུག་གི་ཨེ་ཡོད། གང་ན་ཡོད། ཆི་གཞིག་ག ཆི་གཞིག་ག ནམ་འགྲོ། ཆི་གཞིག་ག ཆི་གཞིག བྲེལ་བ་ཨེ་ཆེ། ཐག་ཨེ་རིང་། བླ་བ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་དུ། སྒྱི་ནོ་ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ་གི་ཡོད། ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ་གི་ཡོད།

Exercise 15

In order: ན། ན། ཡིན། ནས། ན། ན། ན། ན། ཡོད། ནང་གི ར། གི་ཡོད། རེད།

Exercise 16

1. Q: ཟེ་ཁྲོན་ནས་མཚོ་སྔོན་ན་ཐག་ཆི་མོ་གཞིག་རིང་། A: སྤྱི་ལེ་༧༢༠༠གིས་ཐག་རིང་།
2. Q: བདེ་ཆེན་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག་རླངས་འཁོར་ཆི་མོ་གཞིག་འགྲོ་གི་ཡོད། A: རླངས་འཁོར་༤༧༠འགྲོ་གི་ཡོད།
3. Q: གྲོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད། A: གྲོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་མང་ང་མེད་གི
4. Q: གྲོ་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་ཆི་ཆི་ཡོད། A: གྲོ་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་ཟ་ཁང་ར་མགྲོན་ཁང་ཡོད།
5. Q: གྲོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་གང་གང་ཡོད། A: གྲོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་ཟ་ཁང་ཚུང་ཚུང་ལ་སོགས་ཡོད།
6. Q: རོང་པོ་དགོན་པ་ལོ་དུ་འགོར་ཡོད། A: རོང་པོ་དགོན་པ་ལོ་༥༤༠འགོར་ཡོད།

7. Q: རོང་པོ་དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེ་མཐོ་ཚད་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན། A: མཐོ་ཚད་སྨུས་༧༧༠༠ཡིན།

8. Q: རོང་པོ་ན་སྨི་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡོད། A: རོང་པོ་ན་སྨི་ཁྲི་གཉིས་ལྷག་ཡོད།

༼སློབ་ཚན་གསུམ་པ༽

Exercise 1 Do by yourself.

Exercise 2 Do by yourself.

Exercise 3
In order: ཨ་ཡིན་ན་ར་ལས་བུ་མང་ང་། རྒྱུན་དུ། མི་འཛུག རྒྱུན་དུ། གཟབ་འཁོར་རེབ་གྱུངས་ང་། གི་ཡོད། དེ་མོ་གཞིག་རྒྱུན་དུ། ནམ་ཡིན་ན་ར་དྲན་གི་ཡོད། མི་འགྲོ། མཚམས་མཚམས་མ་འབྱུད་གི་ཡོད། གཏན་ནས། འབྲལ་གི་མེད། ཞོང་གིས་སློར་ཞེ་འགྲོ། བར་བར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། རྒྱུན་དུ་ནང་ན། འདུག་གི་ཡོད། མཚམས་མཚམས་མ། ལྷ་གི་ཞེ་ཡོང་། རེད་དྲ་རེད་གཉིས་ཀ་བར་བར་ར་མི་འགྲིག་གི ནམ་ཡིན་ན་ར་ཡིད་ཆེམས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། མཚམས་མཚམས་མ། ནམ་ཡིན་ན་ར་རྫ་མོ་མ་རེད། ཕལ་ཆེར་རིག་གི་མེད།

Exercise 4 Do with your partner.

Exercise 5
In order: གང་ནས་ཡོང་། སུ་ཡིན། མཚམས་མཚམས་མ། ཨོ། ཨོ། གོན་གི་ཞེ་ཡོད། རྒྱུན་དུ་ཞེ་གོན། ལུར་བེ་ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཞེ་ཡོད། ཁྱིའི་འགོ་བ་གིས་སྐད་རིགས་དུ་བཤད་ཞེས། བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་སྐད་རིགས་གང་རྒྱུན་དུ་བཤད་གི་ཡོད། གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་མི་གོན། རྒྱུན་དུ། རྒྱུན་དུ། བཤད་གི་ཡོད། ཆེ་མོ་གཞིག སྨུར་བེ་ལས་ཀ་ར་ཡོང་གི་ཞེ་ཡོད། ཆེ་གཞིག་ག གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་མི་གོན། ཆི་ཞེད་ལས་གི་ཡོད། ནམ་ཡིན་ན་ར། གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་བཤད་མི།

Exercise 6

1. གཞིག་གིས / ནོ་གིས
2. n / a
3. ནོ
4. དེ / གཞིག
5. གཞིག
6. n / a
7. དེ / གཞིག
8. n / a
9. གཞིག…གཞིག / ནོ…ནོ
10. དེ

Exercise 7
In order: ནོ། གཞིག་ག གཞིག གཞིག དུ། པོ། པོ། བོ། གཞིག ནོ། གཞིག གཞིག གཞིག ནོ། པོ། བོ། གང་ང་། པོ། ཨོ། ཆེ་མོ་གཞིག གཞིག དེ། and the total price

Exercise 8
In order: དེ། དེ། ཨེ། དེ། དེ…གང་ན། ཆེ་ཞེད། གཞིག དེ།

Exercise 9
Do by yourself.

Exercise 10
Do by yourself.

Exercise 11

1. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་ཆེ་གཞིག་ལས་འདོད་གི་ཡོད།
2. ཆོས་མཚོ་གིས་ཆེ་གཞིག་ཟེར།
3. སུ་སུ་གིས་ཁ་བརྡ་ཡས་གི་ཡོད།
4. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་གསར་བ་ཆེ་གཞིག་རྙེད་གི་ཡོད།
5. སུ་སྤྲོན་ཚད་ལས་བྱེད་པ་གཞིག་ཡིན།
6. ཆོས་མཚོ་གིས་གནས་ཚུལ་ཆེ་གཞིག་བཤད་གི

Exercise 12 Do with your partner.

Exercise 13 Do by yourself.

Exercise 14

1. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་བ་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ནམ་ཡོད། A: གཟའ་ཟླ་བ་གི་ཉིན། ཁྲུར་གེར་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད། A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
2. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ཉིན་མ་ནམ་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད། A: ཁྲུར་གེས་གཟའ་མིག་དམར་ར་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད། A: སྔ་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་པ་གི་སྟེང་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད།
3 Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གཟའ་མིག་དམར་ར་ནམ་ཉལ་གི་ཡོད། A: དགོང་མོ་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་།
4. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ཉིན་མ་ནམ་ཇོ་ཆ་རྒྱུག་གི་ཡོད། A: གཟའ་ལྷག་པ་གི་ཉིན།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་ཇོ་ཆ་རྒྱུག་གི་ཡོད། A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཞི་བ་གི་སྟེང་རྒྱུག་གི་ཡོད།
5. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་ཉིན་མ་ནམ་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ཡར་ར་ལངས་གི་ཡོད། A: གཟའ་ཕུར་བུ་གི་ཉིན།
   Q: ཉིན་མ་དེར་ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་གུང་ཇ་ནམ་འཐུང་གི་ཡོད། A: དུས་ཚོད་དང་པོ་གི་སྟེང་འཐུང་གི་ཡོད།
6. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་ནམ་དགོང་ཚོགས་ག་འགྱོ་དགོས། A: ཁྲུར་གེ་གཟའ་པ་སངས་ང་དགོང་ཚོགས་ག་འགྱོ་དགོས།
   Q: ཁྲུར་གེ་དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་དགོང་ཚོགས་ག་འགྱོ་དགོས། A: དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྟེང་།
7. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་གཟའ་སྤྱིན་པ་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། A: ཁྲུར་གེ་སྣང་ལི་རྩེ་གི་ཡོད། གློག་བརྙན་ཁང་ང་འགྱོ་གི་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་ཐོག A: སྣང་ལི་དུས་ཚོད་བཅུ་བ་ར་གློག་བརྙན་ཁང་ང་དུས་ཚོད་ལྔ་བ།
8. Q: ཨ་ཁྲུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ནམ་གུང་གསེང་ཡས་གི་ཡོད། A: གཟའ་ཉི་མ་གི་ཉིན།
   Q: དུས་ཚོད་ནམ་གུང་གསེང་ཡས་གི་ཡོད། A: ཉིན་གུང་དུས་ཚོད་དང་པོ་གི་སྟེང་།

Exercise 15 Do by yourself.

༼སློབ་ཚན་བཞི་བ༽

Exercise 1

1. གི…གི
2. གི / འི… གི / འི
3. གི … གི / འི
4. གི
5. གི / འི
6. གི / འི…གི
7. གི
8. གི / འི…གི / འི
9. གི …གི / འི
10. གི
11. གི…གི
12. གི / འི

Exercise 2

1. གི / འི
2. གི
3. གི / འི
4. གི / འི
5. གི
6. གི / འི
7. གི
8. གི
9. གི / འི…གི / འི
10. གི / འི…གི / འི
11. གི / འི
12. གི / འི…གི

Exercise 3

1. གི / འི …གི / འི
2. གི…གི…གི
3. གི / འི…གི / འི
4. གི
5. གི…གི / འི
6. གི…གི / འི
7. གི / འི…གི
8. གི… གི

Exercise 4

1. གི / འི
2. ཁོ་ཚོ
3. གི / འི...ཁོར
4. གི / འི...གི / འི...དེ
5. གི...དེ་ཚོ
6. གི...ཁོ་ཚོས
7. ཚོ...ཁོ་ཚོ
8. གི / འི...དེ་ཚོ
9. གི / འི...གི / འི
10. གི / འི...ཁུར་གེར

Exercise 5

In order: གི གི / འི། གི / འི། གི / འི། གི / འི། དེ། གི / འི། དེ། གི / འི། ཁུར་གེའི། དེ། གི གི དེ། གི / འི། ཁུར་གེ ཁུར་གེ གི / འི། གི / འི། སུར་གེ ཁྱོད་གིས། གཉིས་ཀ ཁོ་གཉིས་ཀ གཉིས་ཀ

Exercise 6

1. གི / འི...ང
2. གི / འི...ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ
3. གི
4. གི / འི...ཁུར་གེས
5. ཁུར་གེས...གི / འི...ཚོས...ཁུར་གེས
6. ཁུར་གེ...ཁུར་གེ
7. གིས...ཁུར་གེ
8. ངེད་གཉིས་ཀ
9. སུར་གེས
10. དེ་གཉིས་ཀ...ངའི
11. སུར་གེར
12. སུར་གེར...སུར་གེའི
13. ཁོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་གཉིས་ཀར
14. ཁོ་གཉིས་གི
15. ཁོ་ཚོ...ཁོ་ཚོས
16. ཁོ་ཚོ...ཁོ་གསུམ་པོར
17. དེ...ཁྱོད་གི་དེ
18. དེ...དེའི
19. དེ...དེ...དེའི...དེ...དེ
20. དེ
21. དེ
22. ཁུར་གེས
23. འདི...གན...ངེད་གཉིས་ཀས
24. ངེད་ཚོ
25. ཁྱོད
26. གི / འི...གི
27. དེ་ཚོ
28. ཁྱོད་གི་དེ...དེ

Exercise 7

In order: གི དེའི། གི གི / འི། གི / འི། གི / འི། ང་གི / ངའི། གི / འི། གི / འི། ཁྱོད་གི ཁྱོད་གི ངེད་ཚོའི། དེ། དེའི། གི ངའི། དེའི། དེའི། གི / འི། གི གི / འི། དེ། དེ། དེ། གཉིས་ཀ དེ་གཉིས་ཀ དེ།

Exercise 8

In order: སུ་སུ། གང་གང་ང་། གང་གང་། ཆི་མོ་གཞིག་ག རང་རང་གི ཆི་མོ་གཞིག དེས། རང་རང་། རང་རང་། སུ་སུ སུ་སུ ངེད་ཚོ། ཨེ། རང་རང་། གང་གང་ང་། ཆི་ཆི། གང་གང་། གང་གང་ང་། རང་རང་། དེ། རང་རང་།

Exercise 9

In order: སུའི། དེའི། ཁུར་གེས། སུ། ཁོ་གཉིས་ཀ ཁོ་གཉིས་ཀ སུས། ངེད་ཚོའི། སུ་སུ། ཁོ་ཚོ། ཆི་གཞིག རང་རང་། ངས། ཅང་།

༼སློབ་ཚན་ལྔ་བ༽

Exercise 1

1. གིས…གོ་གི / གི་ཡོད་གི
2. ན…གི་ཡོད།
3. ན…གོ་གི / གི་ཡོད་གི
4. ན…གི་ཡོད།
5. ན…གི་ཡོད།
6. གི་ཡོད།
7. ན…གི་ཡོད།
8. ན…གི་ཡོད།
9. ན…གི…ན…གོ་གི / གི་ཡོད་གི
10. ན…གི་ཡོད / གི་ཡོད་གི

Exercise 2

1. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
2. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
3. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
4. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
5. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
6. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
7. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
8. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
9. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད

Exercise 3
Do by yourself.

Exercise 4
Do by yourself.

Exercise 5
Do with a partner.

Exercise 6
Do with a partner

Exercise 7
Do with a partner.

Exercise 8
In order: གཏོང་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། གཉེར་གི་ཡོད། འདོད་གི སློལ་གི་ཡོད། དགོས་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད / འདོད་གོ་གི ཁྱེར་གེ་གང་ན་འདུག་གི་ཡོད། འདུག་གི་ཡོད། དགོས། དགའ་གི་ཡོད / དགའ་གོ་གི འདོད་གོ་གི / འདོད་གི་ཡོད། ཨེ་སྐྱིད། ལས་གི་ཡོད། ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། འདུག་གོ་གི / འདུག་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། བཙའ་གི་ཡོད། ཤོར་གོ་གི / ཤོར་གི་ཡོད། འཚོལ་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཤེས་གི་མེད། འགྱུར་ཡོད་གི འདོད་གོ་གི / འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 9

1. PFK: ལས་གི་ཡོད PFA: སློབ་གྲྭ་ན…སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོད།
2. PFK: སློབ་གྲྭ་ན PFA: སྦྱོང་གི་ཡོད།
3. PFK: PFA: བཀོལ་གི་ཡོད།
4. PFK: གང་ན PFA: སྔོ་ན
5. PFK: ཉལ་ཁང་གི་ནང་ན PFA: ཨ་མདོ་ན
6. PFK: ཕ་ཡུལ་ན PFA: ཕ་ཡུལ་ན
7. PFK: ཨ་མདོ་ན PFA: གི་ནང་ན
8. PFK: ཁམས་ན PFA: ཨ་མདོ་ན་ར
9. PFK: ཨ་མདོ་ན…ཨེ་ཡོད PFA: སློབ་གྲྭ་ན…ལག་ན
10. PFK: གི་ལག་ན PFA: རྒྱན་ལྡན་གིས་འདོན་གི་ཨེ་ཡོད།
11. PFK: སློབ་ཁང་གི་ནང་ན་ར PFA: སློབ་ཁང་གི་ནང་ན…ཤུར་ན
12. PFK: གི་ནང་ན PFA:
13. PFK: གང་ན PFA: འདི་ན

Exercise 10
Do with a partner

Exercise 11

1. (ཀ) ར
2. ནས...ནང
3. གི
4. (མོ) ར
5. (ཁ)ར...ན
6. (མོ) ར
7. ན...(ཁ) ར
8. ནས...གི་བར་ར
9. གི...གི་སྟེང
10. གི་ནང
11. ང
12. གི་ནང་
13. གི་སྟེང
14. གི་སྟེང

Exercise 12

1. དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་ར་སྐར་མ་བཞི་རེད།
2. དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་ར་སྐར་མ་བཅུ་གསུམ་རེད།
3. ད་དུས་ཚོད་བཅུ་བ་ར་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་ང་བཞི་རེད།
4. དུས་ཚོད་གཉིས་པར་སྐར་མ་བདུན་ཆད་གི
5. དུས་ཚོད་བཅུག་གཅིག་ག་སྐར་མ་བཅུ་དགུ་ཆད་གི
6. ད་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་བརྒལ་ཡོད་གི

Exercise 13 Do by yourself.

Exercise 14
In order: ལས་གོ་ནས། སྒྲུག་གི་ཡོད་ནས། ཡོང་གི་ཡོད། འདི་ན། ཆི་གཟིག གི་མེད། ན་འདོད་གི གང་ནས། གང་ང...འགྲོ་གི་ཡོད། གཡས་གི འགྲམ་གི འདོད་གི སུ། དེ་མོ། གསུམ་པོ། སུས། གི་ཡོད་གི སྐྱིད་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཅང་། ཐོན་གི་ཡོད། ལམ་ན། གི་ཐོག་ག དེའི་ཐོག་ག ཐོན་གི་ཡོད།

Exercise 15

1. ཕེ་འདེབས་གི་མེད།
2. ཡོང་གི་མེད།
3. ཤེས་གི་མེད།
4. འཁྲིག་གི་མེད།
5. ཡོང་གི་མེད།
6. འགྲོ་གི་མེད།
7. གཉོར་གི་མེད།
8. ཁ་རྗོད་ཡས་གི་མེད།
9. བསོད་གི་མེད།

Exercise 16

1. སུ་གཟིག་གི་ཆེད་ར་ཁྲོས་དོ་ཞག་དཀའ་ལས་མང་ང་སྤྱོད་གི་ཡོད།
2. ཨ་མ་ར་ཨ་ཕ་གིས་སུ་གཟིག་ག་གོན་རྒྱུ་གོན་གི་ཡོད།
3. རྗེ་བོ་རྗེ་མོ་རིགས་གེས་གང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།
4. ཞི་ལི་ཆི་མོ་གཟིག་གིས་ལུག་འདེད་གོ་གི
5. སུ་སུ་གིས་ངོ་ལྟ་གི་སྡུན་ན་ཡག་ལས་ཡས་གོ་གི
6. ཕོད་ནས་ཆི་གཟིག་ག་ཞི་ལི་ཞི་མོ་གིས་སྡོ་ནས་ལག་འཇུ་ཡས་གི་མེད།
7. སུས་སྤོ་ཚོད་མང་ང་ཟ་གི་མེད།
8. ཁྲོའི་ཡུར་བ་ཕྱི་གླིང་བ་ལོ་གྲུངས་ང་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡོང་གི་ཡོད།
9. ཁྲོད་པོ་ལིན་ནས་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་གི་ཡོད།
10. ཕ་ཡུར་གི་སྐོར་ནས་ཁྲོས་ཅི་གཟིག་དྲན་གི་ཡོད།

Exercise 17
In order: ལས་གི་ཡོད། འཚོལ་གི་ཡོད། ལས་གི་མེད། འཐུང་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། སྒྲུག་གི་ཡོད། རྟོགས་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། རོགས་ཡས་གི གོན་གི་ཡོད། ནང་ན། ཆད་པ་གཙོད་གི གི་ནང་ན། སུས་ཉན་གི་ཡོད། སུས་ཉན་གི་མེད། ནས། མི་བཞག་ད། ཁྲིད་གི སྟེར་གི མི་ཁེམ། ལྟ་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། སྤྱོད་གི་ཡོད། ནང་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད། འདོད་གི་ཡོད། ཡོང་གོ་གི

༼སློབ་ཚན་དྲུག་པ༽

Exercise 1

1. བཅའ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ཡོང་རྒྱུ་ཡིན།
3. འདུག་རྒྱུ་ཡིན།
4. འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
5. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
6. འཛོམ་རྒྱུ་ཡིན།
7. འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
8. ཀློག་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 2

1. འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
2. དགའ་རྒྱུ་རེད།
3. འབོད་རྒྱུ་རེད།
4. འབབ་རྒྱུ་རེད།
5. གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་རེད།
6. ཉན་རྒྱུ་རེད།
7. ཉོ་རྒྱུ་རེད།
8. འཐུང་རྒྱུ་རེད།

Exercise 3

1. ཁྱོས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་ནམ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ཁུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་ནམ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
3. ཁྱོད་ཐོ་དེ་རིང་ལྷང་ལི་རྩེ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།
4. ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་གང་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།
5. ཁྱོད་སང་ལོ་ཞ་ཡས་གཟིག་ཡོད་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
6. ཁྱོད་དཀོན་མཆོག་ག་ཕྱིན་ཆད་ཡིད་ཆེས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
7. ཁྱོད་གཞུག་ཕྱོགས་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
8. ཁྱོས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།
9. ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
10. ཚེ་གཟུངས་ནམ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4

1. ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
2. བསྡུ་ཟེར་གི་ཡོད།
3. ཞུགས་རྒྱུས།
4. འཐུང་རྒྱུ་རེད།
5. འཚོད་རྒྱུ་རེད།
6. སྟེར་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
7. ཟེར་གི་ཡོད།
8. འཚོལ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 5

1. ཆར་གི་གཞུག་ནས་ངས་ལུག་འཚོ་རྒྱུས།
2. གཞུག་ཕྱོགས་ང་ཀྲུང་གོ་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན།
3. དོ་དགོང་ངས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཟེར་གི་ཡོད།
4. ངས་ཁྱིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཏོར་རྒྱུ་མིན་ཟེར་གི་ཡོད།
5. ངས་ཁང་བ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན། རྙིང་བ་གཟིག་ཉོ་ཟེར་གི་ཡོད།
6. དོ་ཚིགས་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་རྒྱུ་མིན།
7. ནངས་ཀ་ང་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་ལངས་རྒྱུ་ཡིན།
8. ང་ཕྱི་དྲོར་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྟ་གི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།

Exercise 6

1. other: སློབ་ཚན་འདི་དཀའ་རྒྱུ་རེད། first person: ང་སློབ་ཁྲིད་འདིར་ཞུགས་རྒྱུ་མིན།
2. other: མཚོ་མོ་དེ་རིང་ཡོང་རྒྱུ་རེད། first person: ཕྱི་དྲོར་ངས་ཇ་འཐུང་རྒྱུ་ཡིན།
3. other: དགེ་རྒན་གི་ཞི་མོ་གཟུགས་མཐོ་རྒྱུ་རེད། first person: ང་གྲང་གི་ འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
4. other: ངའི་བོད་སྐད་ཇེ་དགའ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངེད་ཚ་བོ་རོགས་པ་ཉན་རྒྱུ་རེད།
5. other: ནངས་ཀ་ནམ་བླ་ཐང་རྒྱུ་རེད། first person: དོ་དགོང་དེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བསྐོལ་རྒྱུ་ཡིན།
6. other: ཨ་མ་གི་ཟ་མ་ཞིམ་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངས་རྒན་མོར་ཁ་པར་གཏོང་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
7. other: སློབ་གྲོགས་ཟོ་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། first person: ངས་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་གཟིག་མི་ཉོ་ཟེར་གི་ཡོད།
8. other: ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངས་དཔེ་ཆ་འདི་རིམ་མ་འབྲི་ཚར་རྒྱུ་ཡིན།
9. other: དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངེད་ཚ་བོས་དགོང་ཚོགས་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 7

1. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རན་སོང་། ང་སློབ་མར་ཉན་རྒྱུ་རེད།
2. ཐ་མག་མི་ཕྲ། ངས་འཐེན་རྒྱུ་མིན།
3. ངེད་ཚ་པོ་ན་རྒྱུ་རེད། སྔོ་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་ན།
4. སྟོན་ཐོག་ནས་ངེད་གཉིས་ཀས་གླུ་དབྱངས་ལེན་རྒྱུ་ཡིན།
5. ང་སྐྱོ་ཚོགས་ག་འཐོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཕྱུར་གེ་མ་དགའ་ན།
6. ངས་ར་ཕྱུར་གེ་སྟོན་ཐོག་ག་འཐོད་རྒྱུ་མིན།
7. རེམ་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ང་འཁྱུག་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི
8. ཨ་ཕ་ཡོང་གི་ཡོད། ངེད་ཚ་པོ་ད་གསོད་རྒྱུ་རེད།
9. ང་ར་ཀྲན་མོ་ལོ་ལོན་རྒྱུ་རེད། འཚོ་བ་མི་སྐྱིད་ན།
10. ང་ལོ་གིས་འཁྱེར་གི་ཡོད། ངའི་སྐྱིད་པ་ར་བསྐུར་རྒྱུ་རེད།

Exercise 8

1. རྒྱུ་ཡིན།
2. འདུག་རྒྱུ་མ་རེད།
3. རྒྱུ་མ་རེད།
4. རྒྱུ་རེད།
5. རྒྱུ་རེད།
6. རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
7. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
8. རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
   རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
9. རྒྱུ་རེད།
10. རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།

Exercise 9

1. སྤྱི་དན་འདི་སྐྱེས་པ་གཞུག་མ་སྤྱི་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ཀད་པོ་འདི་ལུས་ཕུང་ཕྲ། ཚེ་ཐག་རིང་རྒྱུ་རེད།
3. ཐན་པ་གི་སྐབས་གིས། ངེད་ཚ་པོའི་འཚོ་བ་ཇེ་སྡུག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
4. ཕྱུགས་ཟོག་མང་ཡོད། རྩྭ་ས་ཉུང་ཡོད། རྩྭ་ས་ཇེ་བཙོག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
5. བོད་མང་ངགིས་བོད་སྐད་མི་ཤེས། བོད་གི་རིག་གནས་ཉམས་རྒྱུ་རེད།
6. དོ་ཚིགས་གནམ་འཛོ་བཟང་གི རྩྭ་ས་བཟང་རྒྱུ་རེད།
7. རིན་ཆེན་གྲོང་ཁྱེར་ར་ལོབས་ཡོད། རི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ཇེ་དར་རེད། ངེད་ཟོ་བདེ་བ་ཅན་ན་ཐོན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 10

In order: རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།

Exercise 11

1. ཁྲིམས་གཅོད་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
2. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
3. ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. རྒྱུ་མ་རེད།
5. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།
6. འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་རེད།
8. རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་ཡིན།
9. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།

Exercise 12 Do with a partner.

Exercise 13

1. འཚོང་རྒྱུ་ཡིན། ཟླ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ལས་ན། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཡོད་ན། འབབ་རྒྱུ་རེད།
   སྐྱིད་རྒྱག་རྒྱུ་རེད།
4. ཡོད་ན། ལག་ག་ལོན་རྒྱུ་རེད།
5. ཡོད་ན། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་རེད།
6. འཛོམས་ན། ཡས་ན་ཆོག་རྒྱུ་རེད།
7. ཡོད་ན། བསྐོལ་རྒྱུ་རེད།
8. ཡོད་ན། ལས་རྒྱུ་རེད།
9. ལག་ཆགས་ན། གཉེར་རྒྱུ་རེད།
10. ཡོད་ན། ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 14

1. ང་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཇེ་ཧྲ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
2. ཏ་མ་གིས་གཤེ་གཤེ་གཏོང་རྒྱུ་རེད།
3. ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་འཕྱི་འགྲོ།
4. ང་ཆམ་པ་ཕོག་འགྲོ།
5. ཡང་འདི་ནས་ཉིན་མ་གཅིག་འདུག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
6. ང་ལས་ཁུངས་ང་སྐར་མ་བཅུ་གིས་ཐོན་འགྲོ།
7. སློབ་མ་ཟོ་དགའ་རྒྱུ་རེད།
8. ཁོ་ཟོ་འཆམ་འཆམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 15

In order: ཁྲིད་རྒྱུ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། ཞུགས་རྒྱུ་རེད། མང་རྒྱུ་རེད། ཞུགས་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། འབྱུང་རྒྱུ་རེད། ཡས་རྒྱུ་ཡིན། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། ཁ་གསབ་རྒྱག་རྒྱུ་ཡིན། ལུ་གུ་གཏོང་རྒྱུ་རེད། ལམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད། ཚར་རྒྱུ་ཨེ་རེད། ཚར་རྒྱུ་རེད། སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་རེད། ཐོས་བསྒུར་ཡས་རྒྱུ་རེད། ལྷ་སྒོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་གིས་འདང་རྒྱུ་རེད། གོ་བརྡ་འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། དཀའ་རྒྱུ་རེད། སླ་རྒྱུ་ཡིན། གྲོལ་རྒྱུ་ཡིན། ཚོག་རྒྱུ་རེད། གྲོལ་རྒྱུ་ཡིན། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། འགོ་རྩོམ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 16

In order: ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། ཉོ་རྒྱུས། བཟང་རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། དཀའ་རྒྱུ་མ་རེད། དགོས་རྒྱུ་རེད། བཟའ་ཚང་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན། གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན། བསྒྲིག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། འབོད་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད་པ། དགོས་རྒྱུ་རེད། བཤམ་རྒྱུ་ཡིན། འགྲོ་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུ་མིན། བཤམ་རྒྱུ་ཡིན། བཤད་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཤེས་འགྲོ། འདོག་རྒྱུ་ཡིན། འདོག་རྒྱུ་ཡིན། ཡོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། དགོས་རྒྱུ་རེད། ཡོང་རྒྱུ་ཡིན། འདུག་རྒྱུ་རེད། འདུག་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད། གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 17

1. ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།
2. རྒྱག་རྒྱུ་རེད།
3. ཉོ་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
4. འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
5. ཡོད་རྒྱུ་རེད།
6. དཀའ་རྒྱུ་རེད།
7. ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཆེ་རྒྱུ་རེད
9. འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 18

1. ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ཡོད་རྒྱུ་མིན།
3. མ་རེད།
4. ལྟ་གི་མེད།
5. འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
6. རྒྱུ་མིན།
7. ཉོ་ནི་མ་རེད།
8. ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།
9. མི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།
10. ལྟ་གི་མེད།
11. མེད་རྒྱུ་རེད།
12. མི་ཉོ།

Exercise 19

1. Q: ཁྱེར་གེ་དབུས་གཙང་ང་འཁོར་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
2. Q: ཁྱོས་ཁང་པ་སོ་མ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན་ནམ། A: མིན། ཁང་པ་གསར་པ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན།
3. Q: ཨ་མ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ཨ་མ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
4. Q: སྨུར་གེས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་རྒྱུ་ཨེ་རེད། A: མེད། སྨུར་གེས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་རྒྱུ་མ་རེད།
5. Q: རྩི་ཤིང་ཚང་མ་སྐྱིད་རྒྱུ་ཨེ་རེད། A: མ་རེད། སྐྱིད་རྒྱུ་མ་རེད།
6. Q: ཁྱོད་ཆ་བོ་ཆུར་རྒྱལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ངེད་ཆ་བོ་ཆུར་རྒྱལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།

Exercise 20

1. འགྲོ། ཨེ།
2. རྒྱུ་མ་རེད།
3. འཚོད་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི
4. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་མ་རེད།
5. འབྲུད་རྒྱུས། རྒྱུ་རེད།
6. རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་ཡིན།
8. གཏོང་ཡོང་།
9. རྒྱུ་རེད།
10. རྒྱུ་མིན།

Exercise 21

1. ཉོ་རྒྱུ་མིན།
2. བཀོལ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཟེར་གི་མེད།
4. མི་དགའ།
5. མི་བསྐོལ།
6. རིག་རྒྱུ་མ་རེད།
7. ཟེར་གི་མེད་གི

Exercise 22

1. གི་མེད། གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
2. གི་ཡོད། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མ་རེད།
3. གི་ཡོད། རྒྱུ་ཡིན།
4. གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།
5. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་ཡིན། ཟེར་གི་མེད། རྒྱུ་རེད། ཨེ།
6. རྒྱུ་ཨེ་རེད། རྒྱུ་ཨེ་རེད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
7. རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 23

1. Q: ཁྱེར་གེས་ཚེ་གཞིག་ག་ལས་རྒྱུ་འཚོལ་གི་ཡོད། A: ལས་རྒྱུ་ཡོད་ན་ཁྱེར་གེ་ཤུན་གི་མེད།
2. Q: ཁྱེར་གེས་ལམ་རོགས་སུ་འཚོལ་རྒྱུ་རེད། A: ཁྱེར་གེས་ལམ་རོགས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་མཁན་གཞིག་ཡིན་ན་ཧ་ཟེར།
3. Q: ཁྱོད་རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུས། A: ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་གྲུང་གོར་འགྲོ་རྒྱུས།
4. Q: ཚེ་ཤེད་སོང་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཐོན་རྒྱུ་རེད། A: ཧླངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་སོང་ན་ཐོན་རྒྱུ་རེད།
5. Q: ཚེ་གཞིག་ག་རོགས་པ་ཟོར་མགོ་ན་གི་ཡོད་རྒྱུ་རེད། A: དེད་ཟོ་གིས་མདང་དགོང་མཉམ་པས་ཆང་འཐུངས།
6. Q: ཚེ་ཚེ་མི་ལས་ཟེར། A: ཁང་བ་བཅའ་དགག་མི་ཡས་ཟེར། ཐོན་རྒྱུ་མི་འབྲུད་ཟེར།
7. Q: ཁྱོས་དགའ་སྐྱིད་ཚེ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། A: དེ་ངས་ད་པོ་ཐག་གིས་བཅད་མེད།

༼སློབ་ཚན་བདུན་པ༽

Exercise 1

1. Q: ཁྱེས་ཧླངས་འཁོར་ནམ་བསྐོར། A:… བསྐོར།
2. Q: ཤུས་དངོས་པོ་ལྷི་མོ་དེ་ཁྱེར་སོང་། A: …ཁྱེར་སོང་།
3. Q: ཤུར་ཁྱོས་ལེགས་སྐྱེས་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཞིག་ཉོས་བཏང་། A: …ཉོས་བཏང་།
4. Q: མདང་དགོང་ཁྱོའི་རྟང་མོ་གིས་གོན་རྒྱུ་ཚེ་གཞིག་གོན་ཐལ། A: …གོན་ཐལ།
5. Q: …སློབ་སྦྱོང་ཡས། A: … སློབ་སྦྱོང་ཡས།
6. Q: འདི་ནས་མྱི་རིགས་གིས་གླུ་ཚེ་གཞིག་ག་ཉན་བཏང་། A: … ཉན་བཏང་།
7. Q: སྨུར་གེ་དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་ཉལ་ཐལ། A: … ཉལ་ཐལ།

Exercise 2 Do by yourself.

Exercise 3

1. …འདོད་སོང་། ཁུར་གིས་ཟམ་པ་ལས་འདོད་སོང་།
2. …ཤུས་བསྐྱལ་བཏང་། ཁུར་གི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་དགོན་པའི་ནང་ང་བསྐྱལ་བཏང་།
3. …ཉན་ཤེ་སོང་། ཁུར་གིའི་དགེ་རྒན་ན་ཉན་སོང་།
4. …བསྡད། ཁུར་གི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་རྒྱ་གར་ནས་བསྡད།
5. …ལས་ཉི་རེད། ཁུར་གིའི་སློབ་མ་ཟེ་གིས།
6. …འཛུགས་སྐྲུན་བྱས། ལྷ་ས་སྐྱིད་ཤོད་གི་ཟམ་པ་ཁུར་གིས་མཐའ་མཇུག་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས།
7. …བརྩམས། ཁུར་གིས་ད་བོ་ལྷ་མོ་ཟློས་གར་ར་བརྩམས།
8. …སོང་། ཁུར་གི་ཁམས་དབུས་གཙང་ལ་སོགས་ག་སོང་།
9. …བརྩེངས་སོང་། ཁུར་གིས་བསྒོམས་པས་བརྒྱ་ར་བཅུ་གཉིས་བརྩེངས།
10. …བསྒྲུབས། ཁུར་གིས་སེམས་ཅན་གི་དོན་ན་དགེ་དོན་བསྒྲུབས།

Exercise 4

1. ཨ་ལ་སྐྱེས་ས་རྒོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་གཞི་ཆགས།
2. ཁོ་ཟོས་སྨོ་ཞིང་ཆེ་གཟིག་ཤོད་རྟེད་ཉི་རེད།
3. ས་རྒོད་གཟིག་ཁོ་ཟོའི་འཚོ་རྟེན་ན་ཉན་སོང་།
4. ཨ་ལ་སྐྱེས་སྦྱི་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན།
5. ཞིང་ང་ཚུ་གཏོང་ཆེད།
6. སུ་སུ་ཆེ་གཟིག་རྩེས་སོང་།
7. ཚུ་ཀ་རྐོ་མཁན་གི་སྦྱི་གྲངས་ཐེ་མང་ང་བྱུད་སོང་།

Exercise 5 Do with a partner. **Exercise 6** Do by yourself.

Exercise 7

1. ཡོད་སོང་།
2. ཟེར / ཟེར་ཐལ།
3. གཞི་ཆགས / གཞི་ཆགས་སོང་།
4. བརྐོས།
5. ཚུ་བཏང་།
6. རྩེས།
7. བསྡན།
8. སོང་།
9. ཉན་སོང་།
10. དགའ་སོང…ཞུགས་སོང་།

Exercise 8

1. རིག་སོང་།
2. བཞག
3. སོང་།
4. བསོད་ཐལ།
5. དགའ་སོང་།
6. ཡིན།
7. གཡར་བཏང་།
8. ཟོས།
9. བྲིས་བཏང་།
10. བཏོན་བཏང་།

Exercise 9

1. བསློགས་ཉི་མ་རེད།
2. འདོད་ཉི་མ་རེད།
3. མིན།
4. ཐོབ་མ་སོང་ཉི་རེད།
5. མ་ཡོང་།
6. རིག་མ་སོང་།
7. སོང་ཉི་མ་རེད།
8. ཞུགས་མ་སོང་།
9. མེད།
10. མ་དྲངས།
11. མ་ཐོན།
12. རྩེས་ཉི་མ་རེད།
13. ཟེར་གི་མེད།
14. མིན།

Exercise 10

1. ཐུག་སོང་། 4. མ་སོ། 7. མ་ཞེས། 10. དྲན་ཐལ།
2. མ་བསླབས། 5. སྦྲུངས། 8. མ་རིག
3. མ་བཀོལ། 6. འདོད་ཐལ། 9. མ་ཡོང་།

Exercises 11 and **12** Do with a partner.

Exercise 13

1. ས་རྫོང་གི་ཐོག་ནས་ཆི་གཟིག་ག་ལོ་དུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་།
2. ཨ་ལ་སྐྱེས་སྐྱི་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།
3. སུ་རྩ་འཛུགས་ཡས་རས་ཆུ་ཀ་གཟིག་བཀོས་སོང་།
4. ཁྲུར་གེར་གཞུག་ནས་ཆི་གཟིག་ཤེད་ལོ་ལེགས་ཐོབ་སོང་།
5. ཁྲུར་གེས་གང་ནས་ཀླུ་མང་ང་རིག་སོང་།
6. ཁྲུར་གེས་ཆུ་མིག་གི་ཁ་ནས་ཟ་མ་ཆི་གཟིག་ག་མཆོད་ནི་རེད།
7. ཁྲུར་གེས་སུ་སུ་ཁྲིད་རས་ཕྱིར་ར་ཆུ་མིག་གི་ཁར་སོང་ནི་རེད།
8. ཆུ་གི་ནང་ནས་ཆི་གཟིག་འཇུར་ཡོང་།
9. ཆུ་ཀ་ཀོ་མཁན་ཟོ་རྒྱུ་ཁག་ཆི་མོ་གཟིག་ག་བགོས་ཐལ།
10. སྤེ་བ་དུ་གིས་དུས་ཆེན་རྩ་འཛུགས་གི་འགན་ཁྲུར་ནི་རེད།
11. ཆི་གཟིག་རིམ་བཞིན་དུས་ཆེན་གཟིག་ག་ཉན་སོང་།
12. ཀླུ་རོལ་གནའ་ནས་སུ་གཟིག་ག་ཁེར་རོ་མ་གཏོགས།

Exercise 14 Do with a partner.

Exercise 15

In order: སྐྱེས། ཡོང་། གནས་སྤར། གནས་སྤར། ཉན་སོང་། ཕོ་བ་མ་རྒྱག ཡོད། ཁེན་སོང་། བྱུང་། མེད་སོང་། བསྡད། བུད། སོང་། བཤད་ཐལ། བརྗེད་སོང་། མེད་སོང་། འཁྱིམས་སོང་། རྙེད་སོང་། བསྐྱལ། ཤོར་སོང་། ཉོས་བཏང་། གཞི་ཆགས་བཏང་།

Exercise 16

1. present ང་ཕྱི་དྲོར་འདི་ནས་འདུག་རྐྱོར་མ་དགའ།
2. present ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་བྲིས་སོང་།
3. past དེང་སང་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ལས་ཚོགས་མི་ཆེ།
4. past ང་སྔོན་ཆད་རྒྱུན་དུ་མ་ཁེམ།
5. present ངས་ཆང་ར་ཐ་མག་མ་བཙོངས།
6. past ཏ་མ་གཉིས་ཀས་བཟོ་གྲྭ་གཟིག་འཁྱེད་གི་མེད།
7. past ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་མི་ཐུབ།
8. past ཁྱོད་ས་ཆ་འདིར་ཡོང་གི་ཨེ་ཡོད།
9. present དེང་མ་ར་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་རེད།
10. past ང་གཙོད་ནས་ལོ་ཆ་ཅིག་ག་འདུག

Exercise 17 Do with a partner.

སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

Exercise 1

1. ཤོག 3. ཉོས་པ། 5. ཞོག་དྲ། 7. ཐོན་གི་ཚུགས།
2. སྐྱིད་པོ་བྱོས། 4. ཁ་པར་ཐོངས། 6. ཤོད། 8. སྒུགས།

Exercise 2

1. ཤོག 3. འཁྱེར་པ། 5. ལྟོས་རས། 7. སྟོན་པ།
2. རོགས་བྱོས་པ། 4. ཁ་པར་ཐོངས་པ། 6. ཐུངས་རས། 8. གྲོལ་པ།

Exercise 3
In order: བླུགས། སྣོས། གཙོབས། གཙོབས། སྲོས། ཐོབས། སྤེབས། ཆོས། གདོལ། ཞོག རྒྱུབས། ཐུས། བླུགས། ཞོག ཆུགས།

Exercise 4
In order: ན་གི མི་དྲག་གི ལྟ་པ། ཤོད་དྲ། ན། སྤོན་ན། ཁ་གདོངས། གསལ་པོ། ཟོས་སོང་། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། སྟེན། ཐུངས། མ་འཐུང་། མ་བྲིད། མ་ཟ། ཐུངས། ཐོངས།

Exercise 5
In order: འགྲོ་པ། འདུག་ནང་། ཉོས་པ། ཉོས་པ། འགྱོ་པ། ཁ་བརྡ་ཡས། དུ་བ་གི་སྟེང་ན་ཡོད། ཨེ་འདུག བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་དུ་རེད། ཨེ་ཆོག

Exercise 6
1. ...རིག་ན་མི་འདོད།
2. ...སོང་ན་འདོད་གི་ཡོད།
3. ...བཤད་ན་འདོད་གི་ཡོད།
4. ...བརྒྱལ་ན་འདོད་གི་ཡོད།
5. ...ངན་བཅའ་ན་མི་འདོད
6. ...བསྐོར་ན་འདོད་གི
7. ...ན་འདོད།
8. ...ཡོད་ན་འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 7
1. ངས་ཤ་ཆོན་པོ་ཟོས་ན་འདོད། རེད་དྲ་ངས་ཉུང་ཉུང་ཟ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ངས་ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་ཉོས་ན་འདོད། ང་སྒོར་མོ་མང་ང་འཚོལ་གི་འགྱོ།
3. ངས་བཟའ་ཚང་གཞིག་ཡོད་ན་འདོད། ངས་ཞི་མོ་དགའ་གཞིག་འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན།
4. ངས་གློག་ཀླད་བཀོལ་སྤྲངས་ཤེས་ན་འདོད། ངས་དེའི་སྐོར་གི་གསོ་སྦྱོང་གཞིག་ལེན་རྒྱུ་ཡིན།
5. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སྒུག་གི་སོང་ན་འདོད། རེད་དྲ་སྒོར་མོ་མེད་ན་ངས་ཆེ་གཞིག་ཡས།
6. ངས་རོགས་པ་ཚང་མ་འདི་ན་ཡོད་ན་འདོད། དེ་ཡིན་ན་ང་སུན་རྒྱུ་མ་རེད།
7. ངས་བྱ་བ་ཉུང་ན་འདོད། རེད་དྲ་བླ་བཅའ་མང་ན་འདོད།
8. ངས་ལས་རོགས་གཞིག་ར་ཡོད་ན་འདོད། ཡོད་ན་ང་ཁོམ་རྒྱུ་རེད།
9. འདི་ཚང་མ་སྒྲུབ་ཐུབ་རྒྱུ་ན། དེ་ཡིན་ན་ད་ང་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད།

Exercise 8 Do with a partner.

Exercise 9 In order: ཆེ་གཞིག་ལས་ན་འདོད། གི་ཨེ་འགྱོ། གི་ཨེ་འགྱོ། ན་འདོད། ལས་རྒྱུ་ཡོད། གི་ཡོང་། གི་འགྱོ།

Exercise 10 Do with a partner.

Exercise 11
1. རྒྱུར...རྒྱུར
2. རྒྱུར
3. རྒྱུར
4. རྒྱུ
5. རྒྱུ
6. རྒྱུ
7. རྒྱུ...རྒྱུར
8. རྒྱུ
9. རྒྱུ
10. རྒྱུར
11. རྒྱུ
12. རྒྱུའི
13. རྒྱུར
14. རྒྱུའི

Exercise 12
1. ...རྒྱུ་གལ་ཆེ།
2. ...རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།
3. ...རྒྱུ་ཙ་གི
4. ...རྒྱུ་གཙོ་བོ་རེད།
5. ...རྒྱུ་དཀའ་གི
6. ...རྒྱུ་དགོས་མཁོ་རེད།
7. ...རྒྱུ་སྐྱིད་གི་འགོ་མ་ཡིན།
8. ...རྒྱུ་ཚང་མ་གི་འདུན་པ་རེད།

Exercise 13

1. ཁྱེད་ཛོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་རྒྱོ་གལ་ཨེ་ཆེ།
2. ཁྱོད་བོད་སྐད་བཤད་ན་ཙོར་འཁྲུག་འབྱུང་རྒྱོར་ཨེ་སྐྲག
3. ཁྱོད་ཛོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་མ་ཤེས་ན་བྱ་བ་སྙེད་རྒྱོ་དཀའ་མོ་ཨེ་ཡིན།
4. ཁྱོད་ཛོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ལྷངས་འཁོར་ནང་ནས་སྐྱེ་རིགས་འཚེང་རྒྱོ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཨེ་ཡིན།
5. གློག་ཀླད་གཟིག་ཉོས་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
6. ཁྱོད་བོད་ནས་བསྡད་ན་ཆེ་མོ་རེད།

Exercise 14

1. རྒྱོར...ན
2. རྒྱོ...རྒྱོ
3. རྒྱོར
4. རྒྱོ
5. རྒྱོར
6. རྒྱོའི...ན
7. ན...རྒྱོར
8. རྒྱོར
9. རྒྱོའི
10. རྒྱོར...རྒྱོ
11. རྒྱོ...ན
12. རྒྱོ

Exercise 15

1. མི་ཐུབ།
2. མི་ཉན།
3. མི་ཐུབ།
4. མི་ཐུབ།
5. ཐུབ།
6. མི་ཉན།
7. ཐུབ།
8. མི་ཐུབ།
9. མི་ཐུབ།
10. མི་ཐུབ།

Exercises 16, 18, 19 Do by yourself.

Exercise 17

1. དགོས...ཐུབ...དགོས།
2. མི་ཐུབ...ཐུབ།
3. ཐུབ...ཉན།
4. ཉན...དགོས།
5. ཉན...མི་ཉན།
6. ཐུབ...དགོས་གི
7. མི་ཉན...ཐུབ།
8. མི་དགོས...དགོས།

Exercise 20

1. ...ཡིན་ད་མིན་ད་འདུག་དགོས།
2. ...དྲང་སོར་འགྱོ་མི་ཉན།
3. ...ནང་ད་འགྲོ་མི་ཆོག
4. ...ངེས་པར་དུ་འདུག་དགོས།
5. ...ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་དལ་མོ་ཤེད་འགྱོ་དགོས།
6. ...ཡིན་ད་མིན་ད་དལ་མོ་བྱོས།
7. ...དུ་བ་འཛིན་མི་ཆོག
8. ...འགྱོ་མི་ཉན།

Exercise 21 Do by yourself.

Exercise 22

In order: འགྱོ་ཨེ་དགོས། ན་ཆོག ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས། དགོས། ན་ཨེ་ཆོག ཆོག དགོས། ན་ཆོག མི་ཉན། དགོས། དགོས། མི་དགོས། ཡིན་ད་མིན་ད། དགོས། དགོས། དགོས།

Exercise 23

1. དགོས།
2. དགོས།
3. མི་ཉན།
4. མི་ཉན།
5. མི་ཉན།
6. མི་ཉན། དགོས།
7. དགོས།
8. དགོས།

Exercise 24

1. ན་ཐང...ན་ཐང་།
2. ན་ཐང...ན་ཐང་།
3. ན་ཐང།
4. ན་ཐང...མི་ཐུབ...ན་ཐང་།
5. མི་ཉན...ན་ཐང་།
6. ན་ཐང...ན་ཐང...ན་ཐང་།

Exercise 25

1. མི་ཉན…ན་ཆོག
2. མི་ཉན…ཉན།
3. ན་མི་ཆོག
4. མི་ཉན…མི་ཆོག…ཉན…ན་ཆོག
5. ཨེ་ཆོག…ན་ཆོག…ཉན།
6. མི་ཉན…མི་ཉན།
7. མི་ཉན…མི་ཉན།
8. ཉན…ཉན།

Exercise 26

1. ཁྲིའི་ལག་གི་ཟ་མ་དེ་ཞིམ་ན་ཐང་གི ངས་ཟོས་ན་ཨེ་ཆོག
2. ནམ་མཁའ་ནས་མེ་ཏོག་བཀད་ཨེ་ཐུབ།
3. སློག་བརྙན་ན་ལྟ་ན་ཆི་གཟིག་ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ཉོ་དགོས།
4. ཁྱོད་ཆི་གཟིག་ཡིན་ད་མིན་ད་དགོས་གི་ཡོད།
5. ནངས་ཀ་ཁྱོད་ཆི་གཟིག་ག་འགྲོ་དགོས།
6. ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན་ཆི་གཟིག་ག་མི་ཉན།
7. སྨན་པ་གིས་ཞ་ཡས་གིས་ཆི་གཟིག་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།
8. སུ་སྨན་ཁང་ང་རེམ་མ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཁྲིད་དགོས།
9. ཆི་གཟིག་ག་གནམ་འབབ་ན་ཐང་།
10. ཆི་གཟིག་ག་ཁྱོད་''ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།
11. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ་ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་སོང་ན་ཨེ་ཆོག
12. ཆང་འཐུངས་ན་སུས་ཤེས་ན་ཐང་།
13. ཁྱོད་ནངས་ཀ་སློབ་གྲྭར་ཆི་གཟིག་ག་ཆད་མི་ཉན།
14. ཆི་གཟིག་ག་ཁྲུར་གེ་མི་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།

Exercise 27

1. P: …དགོས། N: …མ་ཐུབ།
2. P: …མིན་ད་མིན་ད…དགོས། N: …མི་དགོས།
3. P: … ཉན། N: …མི་ཉན།
4. P: …ཐུབ། N: …མི་ཐུབ།
5. P: …རྒྱོར N: …འདུག་མི་ཐུབ།
6. P: …རྒྱོར N: རྒྱུ…མགྱོགས་མི་ཉན།
7. P: …ཉན། N: …འཐུད་མི་ཉན།
8. P: …རྒྱུ N: …རྒྱུ…མི་ཐུབ།
9. P: …ཐུབ། N: …མ་ཐུབ།
10. P: …དགོས། N: …འགྲོ་མ་དགོས།
11. P: …དགོས། N: …མི་དགོས།
12. P: …དགོས། N: …དགོས།

Exercise 28

In order: རྒྱུ། ན་ཆོག མི་དགོས། མི་ཉན། དགོས། ཆོག ན་ཐང་། ན་ཨེ་ཆོག ཆོག ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཉན། དགོས།

Exercise 29

1. ཁོ་ཟོས་ང་དེ་ལས་གི་བཅུག
2. ང་འགྲོ་གི་མ་བཅུག
3. ཁོ་ཟོས་མྱི་གཅིག་ར་དེར་འགྲོ་གི་མ་བཅུག
4. ཨ་མ། ཨ་ཕ་ང་འགྲོ་གི་ཆུགས་པ།
5. ཁྱོད་འདི་ནས་ཐ་མག་འཐེན་གི་མི་འཇུག
6. ཁོ་ཟོས་ང་འགྲོ་གི་ཨེ་འཇུག
7. ང་ཡུལ་སྐོར་གཟིག་ག་འགྲོ་གི་བཅུག་ཐལ།
8. སུ་གཟིག་གིས་ཁོ་ཟོ་ནང་ང་ཡོང་གི་བཅུག
9. ཁྲུར་གེ་གོ་གི་འཇུག་རྒྱུ་ཁྲུར་གེས་དགའ་གི་འདོད།
10. ང་ཁྲིའི་སྨྱུ་གུ་བཀོལ་གི་ཆུགས་པ།

Exercise 30

1. ན་མི་ཆོག
2. བཤད་མི་ཆོག
3. མི་ཉན།
4. གི་འཇུག
5. མི་ཉན།
6. འཇུག…གི་མི་འཇུག
7. མི་ཉན།
8. མི་ཉན།
9. མི་ཉན།
10. མི་ཉན།
11. ན་མི་ཆོག

༄༅། །སློབ་ཚན་དགུ་བ།

Exercise 1

1. དེ་མོ་གཞིག
2. ཞུང་ཞུང་...ཅིས་ཅ་གཞིག
3. མང་ང
4. མགོ་གསུམ
5. ཅིས་ཅ་གཞིག
6. ཁམ་བུ་གང
7. བག་ཆ་གཉིས
8. བྲུ

Exercise 2

1. F: དེ་མོ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།
2. F: དེ་མོ...དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ།
3. F: དེ་མོ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག་མེད།
4. F: མང་ང...དེ་མོ་མ་བབས།
5. F: མང་ང...S: དེ་མོ་གཞིག་མེད།
6. F: དེ་མོ་གཞིག...S: དེ་མོ་གཞིག་ཟ་གི་མེད།
7. F: མང་ང... S: དེ་མོ།
8. F: མང་ང... S: དེ་མོ།
9. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
10. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ།
11. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག

Exercise 3

1. ཞུང་ཞུང་གཞིག་...ཞུང
2. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཞུང་ཞུང་གཞིག
3. ཞུང...ཞུང་ཞུང
4. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཅིས་ཅ་གཞིག
5. ཅིས་ཅ་གཞིག...ཅིས་ཅ་གཞིག
6. ཅིས་ཅ་གཞིག...ཞུང་ཞུང་
7. ཞུང་...ཅིས་ཅ་གཞིག
8. ཞུང་...ཞུང
9. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཅིས་ཅ་གཞིག
10. ཞུང་ཞུང་...ཅིས་ཅ

Exercise 4

1. ཆ་ཅིག
2. ཆ་རེ
3. ཆ་ཅིག
4. ལ་ལ
5. གཞིག
6. ཅང
7. ལ་ལ
8. གཞིག
9. ལ་ལ
10. ཆ་ཅིག

Exercise 5

1. F: ཞུང་ཞུང་གཞིག...S: གཞིག
2. F: ཅིས་ཅ་གཞིག... S: མང་ང
3. F: ཆ་ཅིག... S: ཅིས་ཅ་གཞིག
4. F: མང་ང་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
5. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
6. F: ཞུང... S: མང་
7. F: དམ་པི་ཆ་ཅིག...S: ཅིས་ཅ་གཞིག
8. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག
9. F: མང་... S: མང་ང
10. F: ཅིས་ཅ་གཞིག... S: དེ་མོ
11. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག
12. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
13. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
14. F: ཆ་རེ... S: མང་ང
15. F: མང་ང... S: ཆ་རེ
16. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ
17. F: སྨྱི་མགོ་ཆ་རེ... S: གཅིག་ར

Exercise 6

In order: ཆ་རེ། མང་ང། ཆ་རེ། ཤ་ཁོག ཁུག་མ་ཆ་ཅིག དེ་མོ་གཞིག ཅིས་ཅ་གཞིག རྒྱུ་མ་མང་ང། ཅིས་ཅ་གཞིག བག་ཆ་ཆ་རེ། དེ་མོ་གཞིག མང་ང། ཁུག་མ། གཞིག དེ་མོ་གཞིག ལ་ལ། དེ་མོ་གཞིག ཆ་རེ། མང་ང། དེ་མོ་གཞིག

Exercise 7

1. དེ་མོ...ཞུང་སོང
2. ཚུང་སོང...དེ་མོ་གཞིག
3. རིང་སོང...དེ་མོ་གཞིག
4. དེ་མོ...དེ་མོ་གཞིག...མང་སོང་།
5. དེ་མོ་གཞིག་ག...དེ་མོ...རིང་སོང་།
6. ཞུང་ཐལ...ཞུང་ཞུང
7. ཅིས་ཅ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག
8. དེ་མོ...དཀའ་སོང་།

Exercise 8

1. ཞུང་སོང་།
2. བཙན་སོང་།
3. ཉེ་སོང་།
4. ཆུང་ཡོད།
5. ཐུང་ཡོད།
6. ཡང་ཡོད།
7. མང་ཐལ།
8. ཐུང་ཡོད།
9. ཆེ་སོང་།
10. ཡོད་ཐལ།

Exercise 9

In order: མཐོ་སོང་། སོང་། དེ་མོ་གཞིག ཞུང་ཞུང་། ཙིས་ཙ་གཞིག མང་ང་། ཞུང་ཞུང་། མང་ང་། མང་ང་། སོང་། མང་ང་། ཅང་། དེ་མོ། ཞུང་ཞུང་། མང་ང་། མང་སོང་། མང་སོང་། ཅང་། དེ་མོ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག མང་ང་། ཅང་། ཅང་། དཀར་ཡོལ་གང་། ཙིས་ཙ་གཞིག ཞུང་ཞུང་། མང་ང་། ཅང་། ཙིས་ཙ་གཞིག ཞུང་ཞུང་། མང་སོང་། དཀར་ཡོལ་གང་། མང་སོང་། དཀར་ཡོལ་གང་། ཅང་།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་བ༽

Exercise 1

1. ...ང་སེམས་སྐྱུག་གི
2. ...དགོང་མོ་ང་ཡི་ག་ཆུང་ཆུང་རེད།
3. ...རྒྱ་མི་གིས་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་དཀའ་མོ་ཡིན།
4. ཞི་མོ་མོ་རྩོག་དེ་སེམས་བཟང་ན་ར། སྨུར་གེར་དགའ་མཁན་མེད།
5. གྱིན་ན་འགོ་ཀྱི་ཛ་མོ་རེད། ཐུར་ར་ཡོང་ན་ཤང་བ་སྐད་འགྱོ།
6. ...བལྟས་ན་ཕོ་གླུན་ནེ་གླིན་ནེ་ཡིན་ན་ར།
7. ...ཁ་ཆུང་ར་ཁ་མཐོ་གཉིས་ཀ
8. ...ཁྲུར་གེ་རིག་ཡག་ར་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 2

In order: ལེ་ལོ་ཅན། སྙིང་རྗེ་ཅན། གཤོབ་ཆེ། སྨྱིང་ཆེ། གཞིག དྲིན་ཆེན། སྐྱུག དཀའ་མོ། བྱིན་རླབས་ཆེ། ཞུང་ཞུང་མིན། དགའ། སྐྱུག་ཆེ། ཡག གཞིག གཞིག

Exercise 3

1. Prt.: སྐྱི་སོང...མི་ཁྱུག Pat.: སྐྱི་སོང་...མ་ཁྱུག Fut.: སྐྱི་སོང...ཁྱུག་རྒྱུ་མ་རེད།
2. Prt.: མི་ཆེ...མི་ཤོང་། Pat.: ཆུང་སོང་...མ་ཤོང་། Fut.: ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད།
3. Prt.: འགྲོ་སྒོ་ཆེ་གི...མི་འདང་། Pat.: འགྲོ་སྒོ་ཆེ་གི...མ་འདང་། Fut.: འགྲོ་སྒོ་ཆེ་གི...འདང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. Prt.: ཡག་གི...ཡག་མ་རེད། Pat.: ཡག་ཐལ...འགྱུར་མེད། Fut.: ཡག་གི...ཡག་རྒྱུ་རེད།
5. Prt.: སྐྱུག་ཆེ...མི་མང་། Pat.: སྐྱུག་ཆེ་སོང...མ་མང་། Fut.: སྐྱུག་ཆེ་གི...མང་རྒྱུ་མ་རེད།
6. Prt.: མི་ཚོགས...ཅང་མེད་རེད། Pat.: ཅང་མེད་ཡིན...ཚོགས། Fut.: ཇེ་ཚོགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད...ལས་ཆེ་ན།

Exercise 4

With ས

1. སྟེ་དཔོན་གིས་ཆ་ཤད་ས་ས་མགོ་མཐོ།
2. འཕྱུར་ས་པེ་ཅིན་ད་པོ་ཐག་རིང་།
3. ཁྲོམ་ལེགས་སྐྱེས་ཉོས་ས་དེ་གང་རེད།
4. ཁྲུར་གེས་བྱ་བ་ལས་ས་བདེ་འཛུགས་མ་རེད།
5. ངས་དཔེ་ཆ་དེ་རིག་ས་པོ་ལིན་རེད།
6. ལས་ཁྲུངས་ཟ་མ་སློལ་ས་མ་རེད།
7. གཏེར་འདོན་ས་ཁ་ཐག་རིང་།

With སྐྱུད

1. སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་སྐྱུད་ཁུར་གེའི་ཁ་བདེ་མོ་དེ་རེད།
2. ང་འཕུར་སྐྱུད་གནམ་གྲུ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་རེད།
3. ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་སྐྱུད་སྒོར་མོ་བཞི་བཅུ་ཡིན།
4. ལས་ཀ་ལས་སྐྱུད་ར་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་མ་གོན།
5. ཞར་བ་ཡིན་ན་མིག་ཤེལ་རིག་སྐྱུད་ར་མི་ཉན།
6. ཆུ་སྐོལ་སྐྱུད་ར་དེམ་ཉོ།
7. གཏེར་འདོན་སྐྱུད་ལ་འཕྲུལ་ཆས་ཉོ།

Exercise 5

1. ...སྙིང་རྗེ་ཆེ་ཤེད
2. ...བརྩི་ལེན་ཆེ
3. ...གསལ་པོ་ཤེད
4. ...ལྷེམ་པོ་ཤེད
5. ...རྒྱུབ་མོ་ཤེད
6. ...ཁ་རོག་ཤེད
7. ...སྲབ་མོ་ཤེད
8. ...ངག་འཛམ་པོ་ཤེད

Exercise 6

1. ...དྲང་མོ་ཤེད
2. ...ཐག་རིང་ཤེད
3. ...གོར་རོ་རོ་ཤེད
4. ...སྣན་མོ་ཤེད
5. ...འཆམས་པོ་ཤེད
6. ...དལ་མོ་ཤེད
7. ...སྤུག་མོ་ཤེད
8. ...ཚད་པ་ཆེ་ཤེད
9. ...འོད་ཀྲུག་སེ
10. ...ཏན་ནེ་ཏོན་ནེ་ཤེད

Exercise 7

With adverb

1. ངས་བོད་སྐད་མགྱོགས་མོ་ཤེད་མི་བཤད།
2. ངས་ཆང་མང་ང་ཤེད་འཐུང་གི་མེད།
3. ངས་ལས་བྱ་དལ་མོ་ཤེད་འབྲི་གི་ཡོད།
4. ང་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཤེད་ཉོ་རྒྱུར་དགའ།
5. ངས་བྱ་བ་ནུས་པ་ཆེ་ཤེད་ལས་གི་ཡོད།
6. ངས་རྫུན་མངོན་སུམ་ཤེད་མི་བཤད།
7. ངས་ལྷངས་འཁོར་སེམས་ཆུང་ཤེད་སྐོར།
8. ངས་བུ་ལོན་དུས་ཐོག་ག་མཇལ་ན་འདོད།

With adjective

1. ང་བོད་སྐད་བཤད་ན་མི་མགྱོགས།
2. ངས་ཆང་མང་ང་མི་འཐུང་།
3. ང་ལས་བྱ་བྲིས་ན་དལ།
4. ང་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཉོ་རྒྱུར་དགའ།
5. ང་བྱ་བ་གི་ཐོག་ནས་ནུས་པ་ཆེ།
6. ང་རྫུན་བཤད་ན་མངོན་སུམ་མིན།
7. ང་ལྷངས་འཁོར་བསྐོར་ན་སེམས་ཆུང་ཡིན།
8. ང་བུ་ལོན་མཇལ་ན་དུས་ཐོག་ཡིན།

Exercise 8

In order: དཀའ་གི རང་མགོ་རང་རྒྱལ་རེད། དགའ་མོ་ཤེད། བརྩི་བཀུར་མི་ཆེ་གི འཕྱི་མོ་ཤེད། འོན་པ་རེད། སྐྱིད་པོ་གཞིག དཀའ་མོ་ཤེད། དཀའ་གི གང་མང་མང་རེད། གང་ཉུང་ཉུང་རེད། སྤུག་མོ་ཤེད། གཙང་མ་མ་རེད། གཙང་མ་ཤེད། དཀའ་མོ། དཀའ་མོ་རེད། མང་ང་། ལོ་ཉུང་གཞིག་ག ཆེན་པོ། སྤོ་ལྷང་སེ་ཡོད། སེར་ལམ་མེ་ཡོད། སྐྱིད་པོ་རེད། དལ་མོ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད། སྤོབས་པ་ཆེ་གི ཚད་པ་ཆེ། འཕྱི་མོ་ཤེད། བཙན་པོ་རེད། སྤོབས་པ་ཆེ་ཤེད། འཇིགས་ཆེ་གི བཙན་པོ་ཤེད། སྤོབས་པ་ཆེ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད། གླེན་གི མགྱོགས་མོ་ཤེད།

Exercise 9

1. …དྭགས
2. …དྭགས
3. …ཧོང་གིས…ཧོང་གིས
4. …ཧོང་གིས
5. …དྭགས
6. …དྭགས
7. …དྭགས
8. …དྭགས…ཧོང་གིས
9. …ཧོང་གིས
10. …ཧོང་གིས
11. …དྭགས
12. …དྭགས…ཧོང་གིས
13. …དྭགས…ཧོང་གིས
14. …ཧོང་གིས
15. …དྭགས
16. …ཧོང་གིས…དྭགས

Exercise 10

1. ལྡུགས་ཧྲར་ཞོན་ན་པེ་ཅིན་ཐག་རིང་དྭགས།
2. དེ་རིང་ཚད་པ་ཆེ་གི གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་ན་མཐུག་དྭགས།
3. ཆང་འདི་འཐུངས་ན་བཙན་དྭགས།
4. དཔེ་ཆ་འདི་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཡིན་ན་གོང་ཆེ་དྭགས།
5. ཟ་མ་འདི་ཟོས་ན་སྐྱུག་བཙོག་ཡིན་དྭགས།
6. ད་པོ་ཕྱི་དྲོ་རེད། དགོང་ཇ་འཐུངས་ན་སྤྱ་དྭགས།
7. ཁོ་ལས་འགྱུར་ཡས་ན་ལོ་ཆུང་དྭགས།
8. དངོས་པོ་འདི་ངས་འཁྱེར་ན་ལྗི་དྭགས།

Exercise 11

1. འབྲུགས་གི དལ་མོ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད།
2. ངག་འཇམ། སྐད་འགྲུགས་ཆེ་ཤེད།
3. རིག་ཡག ཁྲུང་མ་ཤེད།
4. དྲོ་གི དྲོན་པོ་ཤེད། འབྲུགས་གི
5. ཞིབ་མོ། ཚག་མོ་ཤེད།
6. རེམ་མ། ཡང་དག་ཤེད།
7. པྲ་ཚག སྐྱོད་པོ། ཡར་སེམས་ཆེ།
8. སེམས་ཆུང་ཤེད། གང་འདོད་ཤེད།
9. གོང་མཐོ། གོན་མཐོན་པོ་ཤེད། གོང་དམའ་མོ་ཤེད།
10. དུས་ཐོག་ཤེད། འཕྱི་མོ་ཤེད།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ༽

Exercise 1

1. …ངས་བོད་སྐད་ཧོང་གིས་དཀའ་གི་འདོད་སོང་།
2. …ངས་རྡོ་ཀ་ར་མ་རེག
3. …ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ན་བུད་མེད།
4. …ངས་གློག་བརྙན་ནང་གི་མྱི་ཟོ་ངོ་མ་ཡིན་འདོད།
5. …གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་བདེ་སྐྱིད་ཁམས་རེད་འདོད།
6. …ངས་འཛར་མན་གི་གོ་རེ་དྲན་ཐལ།

Exercise 2

1. ང་སེམས་ན་མི་དྲན་དགུ་དྲན་རེད།
2. སྐུར་གེ་ཡང་མིག་ལམ་མ་ལྷང་སེ་ཤར་ཐལ།
3. རྒྱ་སྐད་ཇེ་སྟུག་ཇེ་སྟུག་རེད།
4. ང་ལམ་སང་ཁྲིམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
5. བྱ་བ་གཞན་པ་གཞིག་ར་བཙལ་ན་འདོད་གི་ཡོད།
6. ངས་ཚོང་ལས་གཉེར་རྒྱུ་མིན། ལས་བྱེད་པ་བཙའ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 3

In order: དུས། སྔོན་ན། རེག་གེར། དུས། ཞོར་ར། དུས། གཞུག་ནས། དུས། དུས། གཞུག་ནས། དུས། དུས། རེག་གེར། གཞུག་ནས། དུས། གི་གཞུག་ནས། རེག་གེར།

Exercise 4

1. …སྔོན་ན
2. …སྔོན་ན
3. …མ…གོང
4. …སྔོན་ན
5. …སྔོན་ནས
6. …སྔོན་ན
7. …མ…གོང
8. …གོང
9. …སྔོན་ན
10. …མ…གོང
11. …སྔོན་ན
12. …སྔོན་ནས

Exercise 5

1. ཕྱིན་ན། གཞུག་ནས།
2. ཕྱིན་ནས། གཞུག་ནས།
3. ཕྱིན་ན། གཞུག་ན།
4. ཕྱིན་ན། གཞུག་ནས།
5. ཕྱིན་ནས། གཞུག་ནས།
6. ཕྱིན་ན། གཞུག་ནས།
7. ཕྱིན་ནས། གཞུག་ནས།
8. ཕྱིན་ན། གཞུག་ནས།
9. ཕྱིན་ན། གཞུག་ནས།
10. ཕྱིན་ན། གཞུག་ན།

Exercise 6

1. ...རེག་གེར...དུས
2. ...དུས...གི་རིང་ང...རིང་ང
3. ...ཉི་ར...གཞུག་ནས
4. ...ཞོར་ར...དུས
5. ...ཕྱིན་ན...
6. ...སོང...རིང་ང...གཞུག་ནས
7. ...རིང་ང
8. ...ཞོར་ར...སྐབས་བ
9. ...གི་རིང་ང
10. ...དུས
11. ...རིང་ང
12. ...དུས...དུས
13. ...གི་རིང་ང...གཞུག་ནས
14. ...གི་རིང་ང...དུས...རིང་ང
15. ...ར...དུས...ནང་ང
16. ...གཞུག་ནས
17. ...ཕྱིན་ན
18. ...སོང
19. ...གཞུག་ནས
20. ...གཞུག་ནས
21. ...ཕྱིན་ན
22. ...སོང
23. ...ག...ག
24. ...གཞུག་ནས...གཞུག་ནས
25. ...མ...སོང
26. ...དུས...ཞོར་ར
27. ...ཕྱིན་ནས...ཕྱིན་ན
28. ...སོང
29. ...རིང་ང
30. ...ཕྱིན་ན...སྐབས་བ

Exercise 7

In order: ཨེ་འབྱུངས། བསྐོལ་མེད། ལས་གི་ཡོད། ཐུབ་མེད། ཡས་བཏང་། འཁོར་ཡོད། འགྱོ་རྒྱུས། བླངས་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། འགོ་བརྩམས་ཡོད། གསོ་གི་ཡོད།
འབྲི་གི་ཡོད། མཐོང་ཡོད། བྲིས་ཡོད། མ། གློང་ཡོད། བཟུང་ཡོད། ངོ་མ་ཐུག / ངོ་ཐུག་མེད། རིག་མེད།

Exercise 8

In order: ཀ་བསྡད། བསྡད་ཡོད། གི སོང་། ཨེ། ཡོད། སོང་མེད། མེད། ཡོད། གི་ཡོད། གི་ཡོད། ཀྱུ་རེད། གི་ཡོད། ཀྱུ་རེད། ཡོད།

Exercise 9

In order: གི་ཡོད། ཐོས་ཨེ་ཕྱོང་། ཀྱུ་ཡིན། མ་ཕྱོང་། ཡོད། ཚར་མེད། ཀྱུ་ཡིན། མ་ཕྱོང་། མེད། མ་ཕྱོང་། ཐལ། ཡོད། གི་ཡོད། ཕྱོང། མ་ཕྱོང་། ཕྱོང་། ཕྱོང་། གི་ཡོད་གི།
མེད།

Exercise 10

1. ...བསྒུགས་ཡོད།
2. ...བསྡད་ཡོད།
3. ...ལས་ཕྱོང་...བསླབས་ཕྱོང་།
4. ...རིག་ཕྱོང་།
5. ...འགོས་ཕྱོང་...བརྒྱབ་ཕྱོང...སོང་ཕྱོང...སྦྱངས་ཡོད།
6. ...སྐམ་མེད...ཕེ་བཏབས་གཟིག

Exercise 11

1. …རྒྱབ་ཡོད…བཟོས་ཡོད།
2. …གྲུབ་ཡོད…བྲིས་བཏང་…ཉོས་བཏང་…འདུག་གི་མེད།
3. …འགོ་བརྩམས་ཡོད།
4. …གོ་ཐལ…མ་གོ…དྲན་ཐལ།
5. …ཐུག་སོང་…ངོ་མ་ཐུག…བྱུང་ཡོད…བོས་བཏང་།
6. …མ་ཤེས…ཤ་ཞུད་ཡོད…སྐྱེས་ཡོད།
7. …བསྐྱུན་སོང་…འཛིགས་ཡོད།
8. …སོང་…གོ་མ་སྦྱོང་།

Exercise 12 Do by yourself. **Exercise 13** Do by yourself.

Exercise 14

In order: སྦྱོང་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། སྤྲུངས་ཡོད། མ་ཤེས། ཏ་ཞིན་ཡས། མ་ཐོགས། ཐག་གིས་བཅད། རྙེད་སོང་། གནས་ཚང་བཅས། མེད་ཐལ། མེད་གི མ་ཐུབ། ལོག་སོང་། འཕུད་སོང་། བཤད། ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཐལ། ཐག་གིས་བཅད། རྙེད་སོང་། སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད། འཚོ་བ་རོལ་ཡོད། འདུག་རྒྱུས། ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 15 In order:

Q: གི་ཨེ་ཡོད། འཚོས་ནས་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་ཡོད། སྐྱིད་པོ་ཨེ་རེད། ཨེ་ཡོད། ནས། མ་བཟོས། གི་ཨེ་ཡོད། ཆི་མོ་གཟིག་ག ཨེ། ནམ་གི་རས། གི་ཨེ་ཡོད། བྲིས་ཡོད་ཟེར…ཡོད་ནས། ཞིབ་འཇུག་ཡས་གི་ཡོད། རིག་ཨེ་སྦྱོང་།

N: གི་ཡོད། འགོར་ཡོད། གི་ཡོད། ག ཤ་ཟ་གི་མེད། མ། འཁོར་གི་ཡོད། གི་མེད། མང་ང་དགོས་གི མེད། གི་ཡོད། རེད་བྲ།

Exercise 16 Do with a partner.

Exercise 17 Do by yourself.

Exercise 18

1. …བཅའ་དག་ཡས་དུས…ཐོན་བཏང་།
2. …ཡོང་དུས…འགོ་བརྩམས།
3. …ཀུ་དུས…ལྟ་གི་ཡོད།
4. …ཐོན་དུས…འཛོག་གི་ཡོད།
5. …ཤི་དུས…འབུད་གི་ཡོད…ཁྲིམ་ཚང་མ་བཅས།
6. …ཐོན་དུས…སྒྲག་ཐལ།
7. …ཐོན་དུས…འབྲིག་གི་ཡོད།
8. …ཁ་པར་གཏོང་དུས…ཉལ་གི་ཡོད།
9. …གཅེར་དུས…ཁ་འཁོར་བཏང་།
10. …གཉེན་སྒྲིག་ཡས་དུས…བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
11. …བསྒྲུབས་ཚར་དུས…བསྡུན་སོང་…མེ་འབར་གི་ཡོད།
12. …སྙེར་དུས…སེམས་འགྲུལ་བཏང་།
13. …ཡོང་དུས…སྦྲན་གི་ཡོད།
14. …བྱུང་དུས…ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད…སྐོར་ཞོར་ར།
15. …ཡོད་དུས…སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོད…ཐོན་དུས…མཐར་ཕྱིན་གི་ཡོད།
16. …ཤར་དུས…འཚོ་གི་ཡོད
17. …ཡོང་དུས…བཤད་གི་ཡོད…རིག་དུས…ཏོན་ལོག་ཡོད།
18. …འདྲི་དུས…སྒྲག་གི་མེད…ལན་འདེབས་དུས…སྙོམ་གི་མེད།
19. …གནས་ལ་ཡོང་དུས…སྐྱེས་ཡོད།
20. …དྲན་དུས…ལག་ག་འཕྲོད་སོང་།

Exercise 19

1. **…**གི་གཞུག་ནས།
2. **…**དུས།
3. **…**དུས**…**དུས།
4. **…**མ**…**གོང**…**སྔོན་ན།
5. …གི་གཞུག་ནས…གི་ནང་ང་།
6. …ཡིན་དུས།
7. …གཞུག་ནས།
8. …ཞོར་ར…གཞུག་ནས།
9. …སྔོན་ན…རྗེས།
10. …སྐབས་བ
11. …རྗེས་ནས…དུས།
12. …མ

Exercise 20 In order:

(First dialogue) བརྗེད་སོང་། བསྒུགས་ཡོད། མི་ལྟ་གི་ སོང་། འདོད་སོང་། མ་འགོར། ཐོན་ཡོད། ཤེས་མེད་གི་ འགོར་ཐལ། མཉམ་འཛོམ་མ་ཡས། རྒྱུག་གི་ཡོད། མ་བལྟས།

(Second dialogue) ག་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད། འགོར་ཡོད། འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། འགྲིག་གི་མེད། ཐུག་ཡོད་གི་ ཡོང་ཡོད། གཏོར་གི་ཡོད། རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ཐལ། རྙེད་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། བསྡད།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ༽

Exercise 1

1. ...འགྲོ་ཀྱིར།
2. ...ལྟ་གི
3. ...བཤད་ཀྱི།
4. ...ལྟ་ཀྱི།
5. ...སྐྱེལ་ཀྱི།
6. ...བསྡད་རས།
7. ...ཁྲིད་རས།
8. ...ཟོས་ནས...ལས་ནས།
9. ...ཁྱེར་ཡོང་ཀྱི།
10. ...རྩེས་ནས།
11. ...སྡུག་མཐོང་ཡས།
12. ...ཁྱེར་ཡོང་ཀྱི།
13. ...འགྲོགས་ཡས...ངོ་ཐུག་ཀྱིའི།
14. ...བཤད་རྒྱུ།
15. ...བསམས་མས།

Exercise 2

1. ...ལྟ་རྒྱུ་...ཟ་རྒྱུ།
2. ...འདུག་ན...གཏོར་རྒྱུ།
3. ...འཚོ་བ་རོལ་ན...ཀྱི
4. ...འདུག་ན...འཚོ་བ་སྐྱེལ་ཀྱིར།
5. ...འདང་རྒྱུག་རྒྱུ།
6. ...ཚེ་ཐག་ཟད་ཀྱིར།
7. ...གི་འགྲོ།
8. ...འགྲོ་རྒྱུ...བསྒུགས་ཡས།
9. ...གཙོགས་ཡས།
10. ...ཟ་རྒྱུ་...འདུག་རྒྱུའི།
11. ...སློབ་ཀྱིའི...ཁོམ་རྒྱུ་མེད།
12. ...ཉོ་ཀྱིར...བཙན་པོ་ཡས་རས...ཉོ་གི
13. ...ཡོང་ཀྱི།
14. ...ཆད་རས།
15. ...གཟིམ་ཀྱི...གི་འགྲོ།
16. ...ཟ་རྒྱུ...ལས་རྒྱུ།
17. ...ཡོང་ཀྱིར།
18. ...ཡོང་ན...ཡོང་ཀྱི།

Exercise 3

1. ...འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་ཀྱིའི...མི་འཛིན་ན།
2. ...ཀྱི...ཁྱེར་གི་མེད་ར...ཟ་རྒྱུ...གོན་རྒྱུ།
3. ...བསོགས་ཡས...མི་བཀོལ་ར།
4. ...འགྲོ་གི...སྤྲོ་ལངས་ཡས།
5. ...བཀོལ་ཀྱི...ཤེས་ཀྱི...ཤེས་རྒྱུ...ཁྲིད་ཀྱིར...མི་འབྲི་འི...འདུག་ཀྱི།
6. ...ལས་རྒྱུ...ཉལ་རྒྱུ།
7. ...མི་གཏོང་...ཉོ་ན...ཉོ་ཁ་མི་ཉན་ན།

Exercise 4

1. ...འཁང་ར་མི་ཡས་ར...བྱིན་ནས།
2. ...འགྲོ་ཀྱིའི།
3. ...མ་བསྡད་ར།
4. ...འཚོང་རྒྱུ།
5. ...འགོ་ཀྱི...སློབ་རྒྱུ།
6. ...འཐུངས་ཡས...བསྡད་རས...བསྡད་རས...མི་རིག་ག་...འདུག་ཀྱི།
7. ...འབྲི་ཀྱི...ལྟ་ཀྱི...སྙིང་རྗེ་མེད་ར།
8. ...མི་འཕེན་ན...ལས་ཀྱི...གཏོར་ཀྱི།
9. ...ལོ་ལོན་ནས...རིག་རྒྱུ...ལྡིང་ཡས།

Exercise 5

1. ...བཙལ་རས...ཐུག་རྒྱོ།
2. ...ཉོ་རྒྱོ...འཛིན་རྒྱོ།
3. ...སློབ་རྒྱུ...ཡིད་ལ་འཛིན་རྒྱོ།
4. ...པོར་གི...བཤད་རྒྱུ།
5. ...འདྲི་རྒྱུ...ལས་རྒྱུ...ལན་འདེབས་རྒྱོར།
6. ...གླུ་དབྱངས་བླངས་ཡས།
7. ...སྦྱངས་ཡས...གོ་རྒྱུ...འགྲོ་རྒྱུ།
8. ...འགོ་རྒྱུ།
9. ...ཡོད་རྒྱོ།
10. ...བསྡད་རས...ཐོན་རྒྱོར...སྡུག་རྒྱོ།
11. ...ཤོག་ཡས།
12. ...ཧ་གོ་རྒྱུ།
13. ...ཧྲོ་རྒྱུ...ཁྲིད་རས།
14. ...འགྲོ་རྒྱོའི།
15. ...འགྲོ་རྒྱོར།
16. ...དགོས་རྒྱུ...སྙེར་རྒྱུ།
17. ...ཐོན་རྒྱོ...འདུག་རྒྱོ།
18. ...བགོ་བྱ་ཡས་རྒྱོའི...བཅའ་དག་ཡས་རྒྱོ...བཅའ་དག་ཡས་རྒྱོ...ཡར་འཛོག་ཡས་རྒྱོ།
19. ...ཉོ་རྒྱོའི།
20. ...བཤད་རྒྱོ...ལས་རྒྱོ།
21. ...འགྲོ་རྒྱོའི།
22. ...མི་ཟ་རྒྱོའི།

Exercise 6

ཀ་བ (in order): གོན་རྒྱུ། སྐྱག་ཡས། བརྒྱུགས་ཡས། སྐྱག་ཡས། མེ་འབར་རས། རྩེབས་རྒྱོ། འཚོལ་གི རིག་རྒྱུ། བསྐྱངས་ཡས།

ཁ་བ (in order): འཁྱག་རྒྱོ། ཉོ་གི འབུད་རྒྱུ། ན་འདོད་གི་མེད། མ་ཡོང་ང་། འདུག་རྒྱོའི། སྐྱིད་པོ་ཡས་གི

Exercise 7 Do by yourself.

Exercise 8

In order: མི་ཁོམ་མ། ལས་ནས། ཞུགས་གི མེད་ར། ཁོམ་རྒྱུ། ཆོས་སློལ་རྒྱོ། ཆོས་སློལ་རྒྱོའི། མིག་ལྟ་ཡས་རས། ལས་ན། འཕེན་རྒྱོ། ལག་ག་ཡོང་རྒྱོ། འདོད་པ་ཆེམ་རྒྱུ། ལས་ནས། འདུག་ན། ཀོ་རྒྱུ། ཀོ་གི ཀོ་གི ལག་སྟོང་ང་། ཀོ་གི ཀོ་རྒྱོ། འགོག་རྒྱོར། རིག་གི་མི་འདྲུག་ག ཀོ་རྒྱོའི། ཕྱུགས་འཚོ་རྒྱོའི། རྒྱ་ཐོག་ག་རྒྱག་རྒྱོའི། སྲུང་སྐྱོང་ཡས་རྒྱོ། བཀག་ཡས། འབུ་ཀོ་རྒྱོར། གླུས་ནས། ཤེས་རྒྱོ། ཀོ་གི ཇེ་ལེགས་ག་གཏོང་རྒྱོར། འཚོལ་རྒྱོར། འཚོལ་རྒྱོའི། འཚོལ་རྒྱོ། ཉོ་རྒྱོར། བཤད་རྒྱུ། བྱ་བ་གཡུགས་ཡས། བརྗེན་ནས། མཉམ་ལས་ཡས་རས། རོགས་ཡས་རྒྱོ། ཡོད་རྒྱོ། ཁ་ཐུག་ཡས། འགྲོ་རྒྱོར། ཐུག་རྒྱོ།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ།༽

Exercise 1

1. ཧླངས་འཁོར་མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཉོས་ནོ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
2. ཨ་ཡས་ཀྲན་མོ་ནང་ང་བྱུད་ནོ་ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
3. ཞི་མོ་ཧླངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་སུ་རེད།
4. ཨ་ཡས་གིས་སྤྱི་མཚོ་སྐྱུད་གི་རོགས་པོ་ཡིན་ནོ་མང་ང་ཇེ་ཤེས།
5. ཨ་ཡས་གིས་གོན་ཡོད་ནོའི་གོན་རྒྱུ་ཆེ་གཞིག་རེད།
6. ལམ་པ་གིས་ཧླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བཞག་ནོ་ཆེ་གཞིག་རེད།

Exercise 2

In order: ཐོབ་ནོ། བསྐུར་ནོའི། ཡོད་ནོ། ཐོན་ཡོད་ནོ། སྐུལ་མ་གཏོང་ནོ། འབྲི་ནོ། བྱིན་ནོ། ཤེས་ནོ། ཡོད་ནོའི། དབང་ནོའི། ཡོད་ནོའི། ཐོབ་ནོ། ཡོད་ནོའི། ལོན་ནོ།

Exercise 3

1. ཁ་རྩང་ཞ་ཡས་ཟོར་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ནོ་ང་ཡིན། ཁྱིམ་ནས་འདུག་ནོ་ཐན་མོ་ཡིན།
2. སླུ་ལེན་ནོ་ལུག་ཇི་གཟིག་རེད། ལམ་ནས་སེམས་འཚོར་མཁན་ལམ་པ་རེད།
3. ཚོང་རྒྱག་གི་འགྲོ་མཁན་ཨ་ཅེ་ར་སྒྲུ་མོ་གཉིས་ཀ་རེད། ང་ནང་ནས་འདུག་ནོ་ཡིན།
4. ཡག་ནོ་དཀོན་མཆོག་མཚོ་མོ་ར་དེ་མོ་མིན་ནོ་སྲུར་གེའི་སྐྱིད་སྲིང་ཟོ་རེད།
5. དངོས་པོ་ཉོ་ནོ་ཨ་ཁུར་སྔོར་མོ་སྤྲེར་ནོ་ང་ཡིན།
6. བྲིས་ན་མགྲོགས་ནོ་སྲུར་གེ་ཡིན། ཚེ་རིང་དལ་ནོ་རེད།
7. བློ་ལྡན་བོད་ཡིག་ཁྲིད་ནོ་ར་སློབ་མ་གསུམ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་ནོ་རེད།

Exercise 4

1. ...ལས་ནོ་...ལས་ནོ།
2. ...མེད་ནོ་...ཡོད་ནོ།
3. ...བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ནོ་...བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་ནོ་...ཧུར་བརྩོན་ཡས་ནོ་གི
4. ...བཀད་ནོ།
5. ...ཉོས་ནོ་...བཀོལ་ནོ།
6. ...ཟེར་ནོ་...འབྱུངས་ནོ།
7. ...གཡོབ་གཏམ་ནོ་...ཡིད་ཆེས་ནོ།
8. ...འགྲོ་ནོ་...ཟ་ནོ།
9. ...ཐུབ་ནོ་...ང་རྒྱལ་ཆེ།
10. ...བདམས་ནོ།

Exercise 5

1. ཁྱིམ་ཚང་ཞི་ལི་གཉིས་ཡོད་ནོ་གཟིག་གིས་...
2. བོད་པ་རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་མཁན་གཟིག་གིས་...
3. རོང་ས་ན་འདུག་ནོའི་ཞིང་པ་གཟིག་གིས་...
4. རྒྱུན་དུ་ལྷ་ས་འགྲོ་ནོའི་ཚོང་པ་གཟིག་གིས་...
5. འབྲོག་པ་རྒྱ་ཡིག་མི་ཤེས་ནོ་གཟིག་གིས་...
6. སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་དགའ་ནོའི་ཞ་ཡས་གཟིག་...
7. བོད་པ་རྒྱུན་དུ་རྩམ་པ་ཟ་ནོ་གིས་...
8. ཁྱིམ་ཚང་ཕྱུགས་ཟོག་མང་ནོ་གིས་...
9. ཞིང་པ་སྒོ་འཚོང་ནོ་དེས་...
10. མཇལ་བ་བལྟས་ན་ཐང་ཆད་ཡོད་ནོ་...

Exercise 6

1. ...སྲུང་ནོ
2. ...འཚོང་ནོ
3. ...ཐུག་ནོ
4. ...ཤེས་ནོ
5. ...ཉོས་ནོ
6. ...ཡོད་ནོ
7. ...སེམས་ཐོགས
8. ...རིག་ནོ
9. ...སྒྲིག་ལམ་མ་འགལ་ནོ
10. ...འདང་ཆེ་ནོ

Exercise 7

1. ...སྲུར་གེའི་ཐད་པོ་སྲུར་གེ་མགོ་གཡོགས་ནོར་...
2. ...དངོས་པོ་ང་རེམ་མ་དགོས་ནོ་...
3. ...ཁོ་གཉིས་ཀས་ཤེས་ནོའི་སྐྱི་...
4. ...སྐྱི་དྲང་མོ་ཡིན་ནོར་...
5. ...ངས་ལས་ན་འདོད་ནོ་གཟིག་ཡིན་...
6. ...དགེ་ཐན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད་ནོ་དེར་...
7. ...སྐྱི་ཁ་ཡག་ཡིན་ནོར་...
8. ...ཁ་རྩང་སྦྲུངས་ནོ་ཚང་མ་...
9. ...ཁུར་གེ་སེམས་ཁུར་ཆེ་ནོའི་དོན་དག་...
10. ...ངས་ལས་ན་མི་འདོད་ནོའི་ལས་ཀ་གཟིག་...
11. ...སྐྱི་ཡག་ནོ་...
12. ...སྐྱི་རྒྱུད་བཟང་ནོ་...
13. ...སྐྱི་བློ་འཕེལ་ཐུབ་ས་ང་དགའ་ནོ་...
14. ...ངས་ལས་ན་འདོད་ནོ་གཟིག་...

Exercise 8

1. ...བྱིན་ནོའི།
2. ...འདོད་ནོ།
3. ...འབྱེད་ནོ།
4. ...འཇོག་ནོ...ཡོང་ནོ།
5. ...འབྲི་ནོ།
6. ...ཐོབ་ནོ།
7. ...རྒྱ་ནོ...ལོན་ནོ།
8. ...དགོས་ནོ།
9. ...འགོ་ནོ།
10. ...ཡོད་ནོ།
11. ...གཉོག་ནོའི
12. ...འཛིན་བཟུང་ཡས་བཏང་ནོ...ཚོང་
རྒྱག་ནོ་གཞིག

Exercise 9

In order: ལམ་ཁྲིད་ནོ། གླུས་ནོ། ནྟངས་འཕོར་སྐོར་ནོ། བཟས་ནོ། ཟོས་ནོ། རིག་ནོ། གོ་ནོ། སྦྱོང་ནོ། སོང་ནོའི། འདོད་ནོ། ཡིན་ནོ། པར་བླངས་ནོ། སྤྱངས་ནོའི།
བཤད་ནོ། འཁྱེར་ནོ། ཡོད་ནོ། མཁོ་ནོའི། ཤེས་ནོའི།

Exercise 10

1. ...འདོན་ས་ན
2. ...འདུག་ས...སྦྱོང་ས
3. ...ཡོད་ས
4. ...བསྡད་ནོའི
5. ...འབབ་ས་...ཡོད་ས
6. ...ཁ་པར་གཏོང་ས
7. ...སོང་ས་གི...འབྲི་གི་ཡོད་ནོ།
8. ...འདུག་སར...བྲོ་རྩེ་ས
9. ...ཉོ་ས...སོང་བདེ་ནོ་

Exercise 11

Do by yourself.

Exercise 12

In order: འགོས་ནོའི། འགྲོ་ས། སྐྱིད་ས། ཡིད་དབང་འཚོར་ས། སྐྱིད་ནོའི། ཡོད་ས། ཡལ་གི་ཡོད་ནོའི། འདུག་ས་གི སྦྱོང་ས། སྦྱོང་བ་ཡས་བཏང་ནོའི། ཁྱིད་ནོ།
ཡོད་ས། ཡོང་ནོའི། འགོ་ནོ། ཡོད་སར། ཡས་རྒྱུའི། བཀང་ཡོད་ནོ། འབྱུང་རྒྱུའི། ཡོང་ས། རིག་སོང་ནོ།

Exercise 13

1. ...སྐྱེས་ས...སྐྱེས་ས།
2. ...ཡོད་ས...མེད་ནོའི།
3. ...མང་ས།
4. ...འཛོམ་ནོར།
5. ...རྒྱག་གི་ཡོད་ས།
6. ...སྐྱེས་སར།
7. ...རིག་ནོ།
8. ...འདུག་གི་ཡོད་ནོའི...བློར་འབབ་ནོ།
9. ...སྐྱིད་ནོའི...སྲོ་འབབ་ནོའི།
10. ...གནས་ར་འགྲོ་ནོའི།
11. ...འཛེམ་ནོའི།
12. ...གཉེན་སྟོན་ཡས་ནོའི...སྐྱིད་ནོའི།
13. ...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོའི...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོའི།
14. ...སྣང་བ་སྐྱིད་ནོ...འདང་རྒྱག་མེད་ནོའི...རྒྱུའི་ཁོམ་པ།
15. ...རྒྱུའི་ཁོམ་པ

Exercise 14

1. ...ཡུལ་ཕྱོགས་ནས་འགྲུལ་བ་གཞིག་ཐོན་ནོའི་སྐབས་བ...
2. ...སྐོར་ཁུག་ངས་རྙེད་ནོ་སྐོར་མོ་གིས་བཀང་ཡོད་ནོ...
3. ...ངའི་ལས་རོགས་ན་གི་ཡོད་ནོ...
4. སངས་རྒྱས་མཆོ་མལ་ཁང་གི་ནང་ན་བཙལ་གི་ཡོད་ནོའི་ཞི་ལི...
5. ཁ་རྩང་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྷ་ནོ་ཚུར་གེ་རེད...
6. ངས་དགོང་ཛ་གི་གཞུག་ནས་ཁ་པར་བཏང་ནོ...
7. ...ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་ནོ་གཞིག་
རེད།
8. ...རེའུ་མིག་སྒུར་གེས་བཙལ་བཙལ་བཏང་ནོ...ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས་
ནོ...

9. ...གློག་བརྙན་སྐྱིད་པོ་ང་བལྟས་ནོ་དེའི་...

10. ...ཞ་ཡས་གཟིག་གིས་མེར་བཏང་ནོའི་...

11. ངས་གོ་དགོས་ནོ་ཁྲོའི་སྐད་རེད་...

12. ...ཡུལ་སྐོར་བ་ས་གནས་གི་ཐོན་རྫས་ཁྲིད་པར་ཅན་ཉོས་ན་འདོད་ནོ་...

13. ...ཚོང་ཁང་ནང་ན་གོང་གཏམ་གི་ཡོད་ནོའི་སྐྱེས་པ་དེ་...

14. ...སྲང་ན་སིལ་ཧྲོག་བཙོང་གི་ཡོད་ནོའི་སྐྱེས་པ་...

15. ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་གི་ན་ཉིང་གནས་ཐག་རིང་གཞིག་ག་བྱུད་སོང་ནོའི་ཞི་མོ་...

16. ...དཀར་ཡོལ་སྐྱུག་བཙོག་ཡིན་ནོ་...

Exercise 15

In order: ཟོས་ནོའི། ཁ་པར་གཏོང་ས། འཁྲུགས་ནོའི། གཙོད་ནོ། ཐག་རིང་ན་ཡོད་ནོའི། ཡོད་ས། འཚོང་ས། རང་མགོ་མི་ཐོན་ནོ། ཆད་པ་བཅད་ནོའི། སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུའི། གཉིད་ནོ། ཉན་ནོ། གཉིད་སོང་ནོའི། བྲིས་ནོའི། བྱིན་ནོའི། གྲགས་པ་དགའ་ནོ། སྙིང་རྗེང་ནོ།

Exercise 16

In order: ས་སྙི་མོ་ཡིན་ས། དགོས་གི་མེད་ནོའི། ང་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་བརྩི་མཁན་མིན་ནོ་གཞིག གླ་བཙའ་ལེན་ཐུབ་དགོས་ནོ། ཁྲུས་དེ་མོ་མི་ལས་ནོ། བྱེད་ཐབས་གོ་ཆོད་ཡིན་ནོ། ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ནོ། ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད་ནོའི། ཁ་ལས་དར་ནོ། ཁ་པར་ར་ཉན་ནོ། ལོ་ཆུང་གཞིག་ཡོད་ནོ། དངོས་པོ་མང་ང་ཁྱོད་འབབ་ནོ། ང་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད་ནོ། ལོ་བརྒྱད་ར་གཡོག་ཡས་བཏང་ནོ། ཞ་ཡས་གཉེར་རྒྱུའི་སྐོར་མོ་དགོས་ནོ། ཁོ་ཚང་གིས་ཉོས་ནོའི་དངོས་པོ་ར་གོན་རྒྱུ། ངས་ཙ་གེ་ཙི་གེ་གཞིག་གོ་ནོ། གནས་ར་འགྲོ་དགོས་ནོ་ཞི་མོ། ཤུལ་ནས་འདུག་ནོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་ཡོད་ནོ། སུར་གེ་ང་འདང་ཡོད་ས། ཁྱོད་རྣན་རྣོན་གཉིས་ཀ་གཉེར་ནོ། སྤུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཞི་མོ་བདའ་ནོ།

Exercise 17

1. ...གྲོ་ར་ནས་གིས་གྲུབ་ནོའི་རྩམ་པ་...
2. ...གློག་ཀླད་ཆེ་གཞིག་ཡིན་ནོ་བོད་མང་ང་གིས་ཤེས་གི་མེད།
3. ...རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་ནོ་གཞན་པ་མིན་མཚོ་མོ་...
4. ...ཨ་མདོ་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནོའི་ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས་...
5. ...སྐྱུ་རྩལ་དར་ས་རེབ་གོང་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་...
6. ...གྲྭ་བ་ཟོ་འདུག་ས་ར་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ས་...
7. ...ལུག་མྱི་གཞན་པ་གིས་བཤས་ནོའི་ཤ་ཟ་ནོ་...
8. ...དེང་སང་དྲ་རྒྱ་གི་སྟེང་ནས་དངོས་པོ་ཉོ་ཐུབ་ནོ་གསར་བརྗེ་...
9. ...ང་ར་ངའི་ནན་མོ་སིལ་ཧྲོག་ཉོ་གི་སོང་ས་ན་སིལ་ཧྲོག་...
10. ...ངས་དེང་མ་ལུག་འཚོས་སའི་ལུང་བ་...
11. ...ཚོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་མྱི་གྲངས་ཆེ་ནོ་ས་རྒྱ་ཆེ་ནོ་ཁམས་རེད།
12. པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་ནོ་སྦྱིན་པ་ར་ཨ་ཁུ་གཉིས་...

Exercise 18

1. ...འདུག་གི་ཡོད་ནོ།
2. ...ཡོད་ནོ...ཡོད་ནོ...ཡོད་ནོ།
3. ...བཏོན་ས།
4. ...མྱི་བཤད་རྒྱུ་ཆེ་ནོའི།
5. ...ལྷ་སར་སོང་ནོ...སོང་ནོ།
6. ...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོ...བཤད་ས།
7. ...ཁོ་ཚང་གི་འདྲ་པར་ཞིང་ཁ་ཁྱེར་དགོས་ནོའི།
8. ...ཡོད་ནོ...ས།
9. ...ཉོ་དགོས་ནོ...ཡོད་ནོ།
10. ...ནོ...བཏོན་ནོ།
11. ...ལྷ་གིས་སྐྱབས་བཏང་ནོ།
12. ...ཕག་ཤ་མི་ཟ་ནོ...ནོ།

Exercise 19

1. ...སྐྱེས་ནོ་མཉམ།
2. ...འཁོར་ནོ་དལ་མོ་རེད།
3. ...བསྐོལ་ནོ་ཞིམ་པོ་རེད།
4. ...བྲིས་ནོ་བཟང་གི
5. ...སོང་ནོ་དལ་མོ་རེད།
6. ...བདག་སྐྱོང་ཡས་ནོ་ཐྲ།
7. ...འདྲེས་ནོ་བརྟན་པོ་རེད།
8. ...ཕམ་ནོ་ཐུ།
9. ...འཕུར་ནོ་དལ་མོ་རེད།
10. འཕྲིན་ཡིག་འཕྲོད་ནོ་མགྱོགས།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་བ༽

Exercise 1
Do by yourself.

Exercise 2
In order: ཇེ་མང་། ཇེ་མང་ང་སོང་། སྐབས་ཇེ་བདེར། ཇེ་བཀོལ་ར། ཇེ་མང་། སྐབས་ཇེ་མི་བདེ་རེད། ཇེ་རྒྱས། འདོད་པ་ཇེ་ཆེ། ཇེ་མཐོར། ཇེ་མང་ང་།
ཇེ་མི་འདང་རེད། ཇེ་ཉུང་ང་བྱུང་སོང་། ཇེ་ཡོད་ར། ཇེ་སླ་རེད། ལས་ལ་ཇེ་བརྩོན་རེད། ཇེ་མང་རེད། ཇེ་མང་ང་། ཇེ་ཧུར་ར། ཇེ་མང་ང་།

Exercise 3
1. …དགེ་ལུགས་པ་གི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་ཨ་ཏུ་གིས་འགོ་མ་རེད།
2. …བོད་གི་བཙན་པོ་དབང་ཆེ་ཤོས་རེད།
3. …འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ནས་སྤྱི་བྱུས་རྗེས་ཆེ་ཤོས་རེད།
4. …མཁས་པ་འགྱུར་ལྡོག་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་ཉོ་རེད།
5. …གཏམ་རྒྱུད་ནང་གི་མི་སྣ་ཨ་ཏུ་གིས་གྲགས་ཅན་རེད།
6. …རྣལ་འབྱོར་བ་དཀའ་ལས་ཨ་ཏུ་གིས་སྦྱོང་ཉོ་རེད།
7. …བླ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོར་བརྩི་ཉོ་ཡིན།
8. …བོད་སྤྱི་ཐོས་གོང་བཀུར་ཨ་ཏུ་གིས་ཡས་ས་གཟིག་ཡིན།
9. …དུས་རབས་སྔོན་མ་ཨ་མདོ་ནས་མཁས་པ་ཨ་ཏུ་གིས་གྲགས་ཅན་
གཟིག་ཡིན།
10. …དེང་རབས་གི་རྩོམ་པ་པོ་ཤན་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན།

Exercise 4
1. …ཤ་ཨ་ཏུ་གིས་ཟ་ཉོ…། …ཤ་ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ཉོ…
2. …སྤྱི་མང་ཤོས…། …རིག་ཉོ་ཉུང་ཤོས…
3. …ཨ་ཏུ་གིས་གོན་གི་ཡོད…། …ཨ་ཏུ་གིས་གོན་ཉོ…
4. …ཡག་ཤོས…། …ཡག་ཤོས་…།
5. …ཨ་ཏུ་གིས་འཛེམ་ཉོ…། ཨ་ཏུ་གིས་མི་འཛེམ་ཉོ…
6. …ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ…། …རི་མཐོ་ཤོས་…
7. …ཨ་ཏུ་གིས་ཕྱུག་ཤོས…། …ས་ཆ་ཨ་ཏུ་གིས་མེད་པོ…
8. …རྒྱ་ཤོས…། …ངན་ཤོས…།
9. …མང་ཤོས…། …གལ་ཆེ་ཤོས…
10. …འཚོ་ན་ཨ་ཏུ་གིས་འདོད་ས…། ཨ་ཏུ་གིས་འཚོ་ན་མི་འདོད་ས…
11. …འཁྲུགས་ཤོས…

Exercise 5
1. …རིག་པ་རྣོ་ཤོས་རེད། …འབབ་ཤས་ཆེ།
2. …རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤོས་རེད། …ཉེ་ཤས་ཆེ།
3. …རི་མཐོ་ཤོས་ཡིན། …དགའ་ཤས་ཆེ།
4. …བཟང་ཤོས་ཡིན། …འགྲོ་ཤས་ཆེ…།
5. …འཁྲུགས་ཤོས་རེད། …རྒྱུགས་འཕྲོད་ཤས་ཆེ།
6. …འཛོན་ཤོས་རེད། …ཡིན་ཤས་ཆེ།
7. …ཆེ་ཤོས་ཡིན། …ཟ་ཤས་ཆེ།
8. …ཆེ་ཤོས…། …ཡིན་ཤས་ཆེ།
9. …སྤྱིད་གྲགས་ཆེ་ཤོས་རེད། …སྐྱེ་ཤས་ཆེ།
10. …མང་ཤོས…། …ཡིན་ཤས་ཆེ།

Exercise 6
In order: སྟོབས་ཆེ་ཤོས་ར། ཨ་ཏུ་གིས་མེད་པོ། སྟོབས་ཇེ་ཆེ། རྒྱུ་ཇེ་ཡོད། ཡོང་སྒོ་ཇེ་ཆེ། ཇེ་མང་། ཇེ་མང་རེད། ཨ་ཏུ་གིས་དམའ་མོ། ཨ་ཏུ་གིས་དབུལ་པོ།
ཚབས་ཆེ་ཤོས། ཇེ་མཐོར། ཤས་ཆེ། ཨ་ཏུ་གིས། ཇེ་ཕྱུག ཇེ་དཀའ་རེད། སྟོབས་ཆེ་ཤོས། ཇེ་ཕྱུག་ག གནད་འགག་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་རེད།

Exercise 7
Do by yourself.

Exercise 8

1. ངས་ལས་ན་འདོད་ཤོས་བྱ་བ་དོན་སྙིང་ཅན་རེད།
2. ངས་བལྟས་ན་བུ་མོ་ཨ་ཧྲུ་གིས་ལག་མ་ཚེ་རིང་གི་ཕྲིང་མོ་རེད།
3. བོད་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་ཨ་ཧྲུ་གིས་དཀའ་མོ་མ་རེད།
4. མོག་མོག་བོད་གི་ཟ་མ་ང་དགའ་ཤོས་ཡིན།
5. ངའི་རོགས་པ་ཨ་ཧྲུ་གིས་དགའ་པོ་བོད་རིགས་མིན།
6. སྤྱི་གཟུགས་ཆེ་ཤོས་ཁྱེར་གེ་མ་རེད།
7. དཀོན་མཆོག་སྤྱི་ངས་རིག་ནོའི་ནང་ནས་སེམས་བཟང་ཤོས་རེད།
8. དམེ་བ་བོད་གི་ས་ཆ་ཨ་ཧྲུ་གིས་སྐྱིད་ས་མ་རེད།
9. སྒྲོལ་མ་གི་བྱད་གཟུགས་ངས་ཨ་ཧྲུ་གིས་མི་བརྗིད་ནོ་རེད།
10. ཀྲུང་གོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་ནང་ནས་གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཆུང་ཤོས་རེད།

Exercise 9

1. ...ཁྱེར་གེ་སོང་ན་དལ་ཤོས་རེད།
2. ...ཆོས་འཕགས་བརྟེན་ན་ཨ་ཧྲུ་གིས་མགྱོགས་ནོ་རེད།
3. ...ནམ་མཁའ་ཨ་ཧྲུ་གིས་སྔོན་པོ་བོད་ན་ཡོད།
4. ...གཟི་ཚ་སྤེ་དགུ་ས་ཆ་ལག་ཤོས་གཞིག་རེད།
5. ...མཚོ་སྐྱིད་ང་ཨ་ཧྲུ་གིས་སེམས་འཚོར་ས་རེད།
6. ...ཡོན་ཏན་སྤྱི་ཨ་ཧྲུ་གིས་ཡིད་མི་ཆེས་ནོ་རེད།
7. ...ཤ་ཨ་ཧྲུ་གིས་མི་ཟ་ནོ་བོད་སྤྱིར་མཚོན་ན་ཁྱི་ཤ་རེད།
8. ...དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་སྲུང་མ་བོད་སྤྱི་གིས་ཨ་ཧྲུ་གིས་བསྟེན་ནོ་རེད།
9. ...ཁྱེར་གེ་བསྟན་པ་གི་སྐྱུན་ཡ་ཡིན་ཤས་ཆེ།
10. ...སྤྱིང་སྲིང་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་རེ་བ་ཅན་པོ་སྨུར་གེ་རེད།

Exercise 10

1. ...ལྟོས་ན...ཤུང་།
2. ...བསྡུར་ན...མང་།
3. ...ལྟོས་ན...གཙོ་ཆེ།
4. ...འེ་ལྟོས་ན...ཆེ།
5. ...བསྡུར་ན ...ཆེ།
6. ...ན་ལྟོས་ན...།
7. ...ང་བསྡུར་ན ...ཤུང་།
8. ...ན་ལྟོས་ན...མང་།
9. ...ལྟོས་ན་ཞི་ལིར...ཞི་ལིར་ལྟོས་ན...།
10. ...ན་བསྡུར་ན་དྲོན་པོ་ཡིན།
11. ...ང་བསྡུར་ན...མང་།
12. ...ལྟོས་ན...ཟ།

Exercise 11

1. ང་དབྱར་གནང་ང་ཡུའུ་ནས་ཉིན་མ་སུམ་ཅུ་གི་ཡན་འདུག་གི་ཡོད།
2. ང་མེད་པོ་ཡིན། ཁང་གླ་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ་གི་ཡན་སྟེར་མི་ཐུབ།
3. ཚགས་གཡིས་ཕྱིན་སུམ་ཅུ་གི་མན་གིས་ནྲངས་འཁོར་མི་ཐོན།
4. ལས་མི་ཤེས་ན་ལས་ཀ་རྩ་མོ་གི་ཡན་དཀའ་མོ་མེད།
5. སློབ་གྲྭ་ཏྭ་ཧྲུ་གི་ཡན་ན་སློབ་གྲྭ་མེད། སློབ་གྲྭ་ཚང་མ་ཏྭ་ན་ཐང་ར།
6. ཨ་མདོ་ནས་ཞ་ཡས་རིགས་གིས་ལོ་བརྒྱད་གི་ཡན་ན་སློབ་གྲྭ་འདོན་དགོས།
7. ས་འདི་སྐྱིད། ང་འདི་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་གི་མན་མི་འདུག
8. སློབ་མ་ཚེ་རིང་ལོ་ཆུང་ན་ར་གཟུགས་ཕྲུ་བོ་གི་མན་མ་རེད།
9. ཚེ་རིང་རིག་པ་གི་ཐོག་ནས་ཕྲུ་བོ་གི་ཡན་མ་རེད།
10. ཁམས་ནས་ས་ཆ་ཁ་ཡས་ས་མགོ་སྨུས་སྟོང་གཉིས་གི་ཡན་རེད།

Exercise 12

1. གྲོང་ཁྱེར་ནས་ཁང་བརྩེགས་ཟོ་སྔོན་ཆད་ར་མཐོ། དེང་སང་ལྷག་གིས་མཐོ།
2. བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད། རྒྱ་སྐད་ལྷག་ཏུ་དཀའ་མོ་རེད།
3. ཟླ་བ་སའི་གོ་ལ་གི་རས་ཐག་རིང་། གཟའ་མིག་དམར་ལྷག་གིས་ཐག་རིང་།
4. ང་འཛར་པན་གི་གློག་བརྙན་ན་དགའ། ཨ་མེ་རི་ཁའི་གློག་བརྙན་ན་ལྷག་ཏུ་དགའ།
5. ས་མཐའ་ནས་འཚོ་བ་རྩ་མོ་མ་རེད། ལོ་རྣས་ན་ལྷག་ཏུ་མ་རེད།
6. རོགས་པ་ཡིན་ན་ཕྱི་ཐག་རིང་དགོས། བཟའ་ཟླ་ཡིན་ན་ལྷག་ཏུ་རིང་དགོས།
7. བྱ་བ་འདི་ཁྲིགས་སེ་རེད། ལྷག་གིས་དཀའ་མོ་ངས་མི་ཁྱུག
8. སྒོ་ནས་མི་འཁྱུགས་གི ནང་ནས་ལྷག་ཏུ་མི་འཁྱུགས།

9. ཟ་མ་ཚྭ་ལུ་ཁ་མོ་རེད། ཟོས་ཉི་ར་ང་ལྷག་གིས་སྐོམ་གི

10. ཨ་མ་རིག་ཉི་ར་ཞ་ཡས་ལྷག་ཏུ་བསོད་ཐལ།

Exercise 13

1. …སྟོས་ན…། དུས་ཚོད་ཐུང་།
2. …ཨ་ཏུ་གིས་འཁྲུགས།
3. …སྟོས་ན་དད་པ་ཆེ།
4. …ལྷག་ཏུ་ཉུང…ཇེ་ཉུང…།
5. …ཨ་ཏུ་གིས་…།
6. …ཇེ་མང་རེད…ཇེ་ཆེ…།
7. …ལྷག་གིས་མི་མཐོ།
8. …མྱིང་ཇེ་ཆེ་…ལྷག་ཏུ་དཀའ་མོ…།
9. …ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་པོ…ཨ་ཏུ་གིས…།
10. …གི་ཡན་ན་དགོན་པ་ཆེ…ལྷག་ཏུ་རིང་…།

Exercise 14

1. མྱི་ཕྲུག་པོ་སེམས་སྐྱིད་ནོ་མྱི་མེད་པོ་འདྲ་མ་གཞིག་མིན་ན་ཐང་། མྱི་ཉམས་ཆུང་འདི་ལ་ཉེ་ཁྱིའི་དེ་མོ་གཞིག་ཡོད།
2. ཞ་ཡས་འདི་གཞན་སེམས་ཆེ་ནོ་ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། ཡུལ་སྐོར་བ་འདི་གཞི་བདག་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཡར་མར་ར་འགྲོ།
3. ནུ་པོ་ཆུང་ངོ་འཛོན་ཐང་ཕུ་པོ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། རོང་བ་ཟོར་འཁྲིག་པ་ཟོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མགྲོན་རྩིས་ཆེ།
4. ང་ཁྱུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་ཚོན་པོ་ཡིན། ཞི་ལི་ར་ཨ་ཕ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཁ་ཡག་ཆེ།
5. ཁྱོད་ཁྱུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་སྐོར་མོར་མི་བསེར། མྱི་དོན་པོ་ཟེར་ནོ་ཚིག་ཐོག་ཁྱིའི་དེ་མོ་གཞིག་མིན།
6. ཞ་ཡས་འདི་གཉིས་ཀ་སློབ་གསོ་ཐོབ་ནོ་ཁྱིའི་ཞ་ཡས་འདྲ་མ་གཞིག་མིན། རྒྱལ་ཁབ་འདི་འགྱུར་ལྡོག་གྲུང་པོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ།
7. ངའི་ཨ་ཕ་ཉལ་སྐྱོར་དགའ་ནོ་ཁྱོད་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན། མེད་པོ་ཕྲུག་པོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཡིད་ཚིམ་ཁ་མི་དགའ།
8. སྨུར་གེ་སྨུར་གེའི་ཨ་མ་འདྲ་མ་གཞིག་སྐད་ཡག མྱི་གྲགས་ཅན་མྱིང་གིས་འབོད་རྒྱུ་མྱི་མྱིང་མེད་འབོད་རྒྱུའི་དེ་མོ་གཞིག་རྩ་མོ་མིན།

Exercise 15

In order: འདྲ་མ་གཞིག། དེ་མོ་གཞིག། འདྲ་མ་གཞིག། འདྲ་མ་གཞིག། འདྲ་མ་གཞིག། དེ་མོ་གཞིག། དེ་མོ་གཞིག། འདྲ་མ་གཞིག། འདྲ་མ་གཞིག། དེ་མི་གཞིག།

Exercise 16

1. བོད་གི་སྐྱེས་པ་གིས་ཁྲིམ་ལས་སྐྱེས་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ལས།
2. བོད་ནས་ཞི་མོ་ཟོ་སློབ་གྲྭར་ཞི་ལི་ཟོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་འགྲོ།
3. ར་མ་བསྲུན་མོ་ལུག་འདྲ་མ་གཞིག་མིན།
4. རོང་བ་ཟོར་འཁྲིག་པ་ཟོ་གི་ཕྲུགས་ཟོག་དེ་མོ་གཞིག་མང་ང་མེད།
5. བོད་མི་གིས་སྤྱོ་ཚོད་རྒྱ་མི་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཟ།
6. འཁྲིག་ས་ནས་ལྷངས་འཕོར་གྲོང་ཁྱེར་འདྲ་མ་གཞིག་རྒྱུག་མི་ཆེ།
7. བོད་གི་སྦྲ་ནག་དེང་སང་རས་གྲུར་འདྲ་མ་གཞིག་རིག་རྒྱུ་མེད།
8. ཨ་མདོ་ནས་ནས་ཁམས་གི་དེ་མོ་གཞིག་ལོངས་སྤྱོད་ཡས།
9. ཨ་མདོ་ས་མགོ་དབུས་གཙང་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མཐོ།
10. རྒྱ་མི་གིས་ཤ་བོད་མི་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཟ།

Exercise 17

1. ང་སློབ་གསོ་སློབ་ཆུང་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཐོབ་ཡོད།
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་ལས་ཀ་དུས་ཚོད་གསུམ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།
3. ང་སློག་བརྙན་ན་ཚོས་གྲགས་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།
4. ངའི་སླད་པ་ངའི་ནུ་པོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་མགྱོགས།
5. ཁྱུར་གེ་མྱི་སྐྱིད་པོ་ཁྱུར་གེའི་ཕྲུང་མོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་རེད།
6. ངའི་ལུས་དེང་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།
7. ངས་བོད་གི་ཟ་མ་དེང་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་དྲན་གི
8. ངས་བཤད་ནོ་ཁྱུར་གེས་བཤད་ནོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཧ་གི

Exercise 18

1. བོད་སྐད་དབྱིན་སྐད་འདྲ་མ་གཞིག་དཀའ་མོ་མ་རེད།
2. ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཁང་གླ་བོད་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་དམའ།
3. ཕྱི་རྒྱལ་བ་གིས་འོ་ཟས་ཟོས་ན་བོད་ཀྱི་འདྲ་མ་གཞིག་མ་རེད། ལྷག་ཏུ་ཟ།
4. སྐམས་ཤ་ལུག་ཤ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཆེན་པོ་མ་རེད།
5. ཁྲུར་གེ་རྩིས་རིག་དབྱིན་ཡིག་གི་དེ་མོ་གཞིག་སྦྱོང་སྦྱོར་མི་དགའ།
6. རོང་ནས་ཧྲ་དྲིལ་འདྲ་མ་གཞིག་གོ་ཚོད་མིན།
7. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་བོད་མི་རྒྱ་མི་འདྲ་མ་གཞིག་མང་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཨ་མདོ་ན་དཀྲུགས་ཇ་རང་གཞིའི་འོ་ཇ་གི་དེ་མོ་གཞིག་འཐུང་གི་མེད།

Exercise 19

1. དབྱིན་ཇི་ས་རྒྱ་ཆུང་ན་ར་ཧོ་ལན་ན་ལྟོས་ན་ཆེ།
2. ཨུ་རུ་སུ་ཨ་མེ་རི་ཁར་ལྟོས་ན་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ལྷག་གིས་མི་མཐོ།
3. ཀྲུང་གོའི་རིག་གནས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རིག་གནས་ལྟོས་ན་ཁྱབ་མི་ཆེ།
4. འདི་གཉིས་ཀར་ལྟོས་ན་ཁྱོད་གང་དགོས།
5. བོད་ར་ལྟོས་ན་ང་ལྷག་གིས་སོང་ན་འདོད་ས་མེད།
6. སྤྱི་རྡུལ་མ་གཞིག་གིས"ལས་རྐྱེན་ལྟོས་ན་འདུག་རྐྱེ་གཡལ་ཆེ།"ཟེར།
7. ཞི་མོ་འདིས་ཞ་ཡས་ཞི་མོར་ལྟོས་ན་ཞི་ལི་འདོད་གི་ཡོད།
8. སྤྱི་ལ་ལ་གིས་ཚེ་འདིར་ལྟོས་ན་ཚེ་ཕྱི་མ་གལ་ཆེ་ཟེར།

Exercise 20

1. ཞི་མོ་གཟུགས་ཅན་དེ་གཟུགས་སྨུས་གཉིས་གིས་མི་ཚད།
2. ཞི་ལི་ཕོ་སྒོ་ཅན་དེ་ལོ་སུམ་ཅུ་གིས་མི་ཚད།
3. དོ་ཚིགས་ངའི་ཡོང་སྒོ་ན་ཉིང་གི་ཡོང་སྒོ་གིས་མི་ཚད།
4. གླུ་མ་དེའི་སྐད་སྙན་མོ་དེང་མ་གིས་ར་མི་ཚད།
5. ཁོ་ཚང་བཅའ་དག་ཡིན་ནོ་གིས་མི་ཚད། ད་བོ་གཙང་མ་ར་རེད།
6. གནམ་གྲུ་དེའི་གོང་སྒོར་མོ་བྱེ་བ་གཞིག་གིས་མི་ཚད།
7. སྨུར་གེ་ཞེ་བཟང་ནོ་སྨུར་གེའི་ཨ་ཙེ་གིས་མི་ཚད།
8. ང་སྐྱུག་ནོ་བླ་འབྲུམས་ནོ་གིས་མི་ཚད།

Exercise 21

Do by yourself.

Exercise 22

1. ...མཚོ་སྔོན་པོ་གི་ཆེ་མཉམ་མེད...མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་གི་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།
2. ...དེའི་སྤུ་མཉམ་མེད...གྲོ་ཚང་རྡོ་རྗེ་འཆང...གི་སྤྱིར་གྲགས་ཆེ་མཉམ་མེད།
3. ...དེའི་མཐོ་མཉམ་མེད།
4. ...གྲོ་ཚང་གི་དར་མཉམ་མེད...མགོ་ལོག་གི་དར་མཉམ་མེད།
5. ...དེའི་ཆེ་མཉམ་མེད།
6. ...རོང་གི་དགོན་པ་གི་མང་མཉམ་མེད།
7. ...རོང་གི་སློབ་མ་གི་ཆེ་མཉམ་མེད།
8. ...གི་དྲོ་མཉམ་མེད།

Exercise 23

In order: ཨ་ཁུ་གིས། ཨ་ཁུ་གིས། ཨ་ཁུ་གིས། ཡན། ལྟོས་ན། ལྷག་ཏུ། ཤོས། དེ་མོ་གཞིག ཨ་ཁུ་གིས། ཤོས། ཇེ། ཇེ། ཨ་ཁུ་གིས། ཨ་ཁུ་གིས། ཨ་ཁུ་གིས། ལྷག་གིས། དེ་མོ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག ལྟོས་ན། ཡན། མན། གིས་མི་ཚད། ཤོས། ཨ་ཁུ་གིས། ཨ་ཁུ་གིས། ལྷག་ཏུ། ཨ་ཁུ་གིས། གི་ཡན། མཉམ་ཡོད། གི མཉམ་མེད། དེ་མོ་གཞིག ཤོས།

Exercise 24

1. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་དེང་མ་ར་མི་གཅིག
2. ང་ར་ངའི་སྤུན་ཡ་འཛིན་གྲྭ་མི་གཅིག
3. དབྱིན་སྐད་ར་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་དཀའ་མོ་གཅིག་འདྲ་མིན།
4. གླུ་མ་འདིའི་སྐད་དེང་མ་ར་གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད། ཇེ་ཡག་རེད།
5. སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ར་གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད།
6. དེང་སང་འཚོ་བ་སྐྱིད་ནོ་ར་སེམས་དལ་ནོ་དེང་མ་ར་མི་གཅིག
7. མྱི་ཇེ་ཚོར་གཏོང་ནོའི་ཐོག་ནས་ཤ་ལྷག་ར་ཕྱེ་གཅིག་མིན།
8. ཕྱུགས་ལས་ར་ཞིང་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་གཅིག་ར་གཅིག་མིན།

Exercise 25 Do by yourself.

Exercise 26

འདྲ / འདྲ་འདྲ

1. ཀོ་གི་ལྷམ་འདི་ར་རས་གི་ལྷམ་གན་ཏྲ་མོ་ཡིན་ནོ་འདྲ་འདྲ་རེད།
2. དེང་སང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ར་དེང་མ་གི་སྤྱི་ཚོགས་མི་འདྲ། དེང་སང་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲོང་གིས་དར།
3. བོད་ཡིག་ར་དབྱིན་ཡིག་བརྡ་སྤྲོད་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་འདྲ་གི
4. ངའི་ཨ་ཅེ་ར་ནུ་མོ་ངོ་ཆུང་ཡིན་ནོ་འདྲ་འདྲམ་རེད།
5. རྒྱལ་ཁབ་དར་རྒྱས་ཅན་ར་རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ་སློབ་གསོ་ཏྲ་ནོ་མི་འདྲ།
6. ཕྱི་རྒྱལ་གི་མྱི་ར་བོད་གི་མྱི་གཉིས་ཀ་བརྩི་བཀུར་ཆེ་ནོ་འདྲ་གི
7. ཀྲུང་གོ་ནས་གྲོང་ཁྱེར་ཚང་མ་འདྲ་གི ཚང་མ་ཨར་འདམ་རེད།
8. སྲོག་ཆགས་ར་མྱི་མཁའ་དབུགས་དགོས་ནོ་འདྲ་འདྲ་རེད།

རིག / རིག་འདྲ

1. ངའི་རླངས་འཁོར་ར་ཁྱུར་གེའི་རླངས་འཁོར་ཆེ་ནོ་རིག་གི
2. རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་རྒྱལ་དར་མདོག་ར་དབྱིབས་མི་རིག་གི
3. གཡག་ར་མཛོ་ཚུགས་ཀ་རིག་འདྲམ་རེད།
4. མཚེ་མ་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲམ་རེད། གཅིག་ཆེ། གཅིག་ཆུང་།
5. ངའི་དཔེ་ཆ་ར་ཁྱུར་གེའི་དེ་མི་རིག་གི ངའི་དེ་མཐུག་གི
6. འདྲ་པར་འདི་གཉིས་མི་རིག་གི གཅིག་ན་ཞིང་གི གཅིག་དོ་ཚོགས་གི་རེད།
7. འཛར་པན་པ་ར་ཀྲུང་གོ་བ་རིག་འདྲ་རེད། གཉིས་ཀ་ཨ་ཤེ་ཡ་གི་མྱི་རེད།
8. རྒྱ་མཚོ་གི་མདོག་ར་གནམ་མཁའ་གི་མདོག་རིག་གི སྔོན་པོ་རེད།

Exercise 27

In order: གཅིག་འདྲ། གཅིག་འདྲ། གཅིག མི་གཅིག མི་གཅིག འདྲ་འདྲ། རིག་འདྲ། མི་གཅིག་གི མི་གཅིག རིག་འདྲ། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་ཉི་མ་རེད། གཅིག གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད། འདྲ་གི མི་གཅིག་ས། གཅིག་འདྲ་ཤེད། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་འདྲ་ཤེད། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་ཏག་ཏག

Exercise 28

རིག་འདྲ་ཤེད / འདྲ་འདྲ་ཤེད

1. ཨ་ཕ་ར་ཞི་ལི་རིག་འདྲ་ཤེད་འགྱོ་གི
2. སྲོག་ཆགས་ཁ་ཡས་ར་མྱི་འདྲ་འདྲ་ཤེད་མངལ་ར་ཆགས་གི་ཡོད།
3. ང་དོན་འགྲུབ་ར་རིག་འདྲ་ཤེད་ཆུར་རྒྱལ།
4. དེད་གཉིས་དུས་ཚོད་འདྲ་འདྲ་ཤེད་སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན།
5. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀས་དབྱིན་སྐད་ཨ་ཇ་འདྲ་འདྲ་ཤེད་བཤད་གི་ཡོད།
6. ཁྱིམ་འདི་ནས་མྱི་སོ་སོ་གིས་ལས་ཀ་འདྲ་འདྲ་ཤེད་ལས་གི་ཡོད།
7. མཚེ་མ་གཉིས་ཀས་གོན་རྒྱུ་རིག་འདྲ་ཤེད་གོན།
8. སྒོར་མོ་ཚང་མ་ལས་ཀ་བ་བཟོར་འདྲ་འདྲ་ཤེད་བགོས་བཏང་།

ཧྲར་ར / ཧྲར་ཤེད

1. སངས་རྒྱས་ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ་གི་ཧྲར་ར་སྤྲུགས་པ་བཙའ་གི་ཡོད།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས་དབྱིན་ཇི་གི་ཧྲར་ར་དབྱིན་སྐད་བཀོལ་གི་ཡོད།
3. ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་ང་ཧྲར་ཤེད་ལུས་རྩལ་བ་ཡས་ན་འདོད།
4. སྨུར་གེ་སྤྱི་མགོ་ཧྲོང་གཞིག་གི་ཧྲར་ཤེད་ཧང་རྒྱལ་རེད།
5. ངའི་སྤུན་ཡ་ཁྱུར་གེའི་ན་ཟླ་མང་ང་གཞིག་གི་ཧྲར་ཤེད་ངོ་ཆུང་།
6. ཁྱུར་གེ་གཞི་བདག་གཞིག་གི་ཧྲར་ཤེད་གང་ས་གང་ང་འགྱོ།
7. སྨན་གསེར་གི་ཧྲར་ར་གོང་ཆེ་གི
8. མྱི་རྡུས་སྤྲལ་གི་ཧྲར་ཤེད་ཚེ་ཐག་མི་རིང་།

Exercise 29

1. …སྨུར་གེའི་ཨ་མ་གི་ཡག་མཉམ་…།
2. …སྨུར་གེར་ཧྟོས་ན་བསྟོད་ནོ་…།
3. …རིག་འདྲ་མ་རེད།
4. …མི་འདྲ…གཅིག་རེད།
5. …ཁྱུར་གེ་ར་གཅིག་མིན།
6. …གཅིག་ར་གཅིག་རེད།
7. …ཁྱུར་གེའི་ཧྟར་ར་ལས་མི་ཉན།
8. …གཅིག་འདྲ་ཤེད…གཅིག་འདྲ་ཤེད…།

Exercise 30

In order: ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ཧྟག་ཏུ། གི་ཡན་ན། ལྟག ཡན་ན། འདྲ་འདྲ། ཧྟོས་ན། ཨ་ཏུ་གིས། ལྟག ཡན་ན། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་འདྲ་རེད། ཧྟོས་ན། གི་ཡན། ལྟག་ཏུ། ཧྟག་གིས། མི་གཅིག་གི ལྟག་གིས། གི་མན། ལྟག་ཏུ། དེ་མོ་གཞིག གཅིག་ར་གཅིག གི་ལྟག ཟེ། གི་མན། གི་ཧྟར་ར། ཧྟར་ཤེད།

༼སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ༽

Exercise 1

1. དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་ཡོད།
2. དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་འདི་མི་ཉོ།
3. རྒྱུགས་སྤྲོད་ཚར་གི་ཡོད།
4. དེང་སང་དངོས་པོ་ཡ་མཚར་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།
5. གོན་རྒྱ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད།
6. ཁྲོས་བཤད་ནོ་མི་གོ་གི འདི་ནས་ལུར་སྒྲ་ཆེ་གི
7. དཔེ་ཆ་འདི་དཔར་གི་འཁྱེར་གི་ཡོད།
8. དངོས་པོ་རྒྱ་སྤུས་ཅན་འཇར་མན་ན་ལས་གི་ཡོད།

Exercise 2

Do by yourself.

Exercise 3

1. གློག་བརྙན་ན་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ནས་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ང་ལྷ་ས་ན་ཡོད་དུས། ཁྲོའི་རོགས་པར་ཁ་པར་བཏང་ང་།
3. དཔལ་འབྱོར་ཁེར་རོ་བསམས་མས་ཁོར་ཡུག་བརྫེད་བཏང་།
4. དབྱུར་གནང་གི་སྐབས་བ་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱོ་མི་ཤེས།
5. ཁྱུར་གེར་མ་བཤད་ན་ཏྭ་མི་ཐང་།
6. ཟ་མ་བསྐོལ་ཡོད། རེད་དྲ་ཨ་ཡ་མི་ཐོན་གི
7. སྨི་དན་པ་དེ་ཁ་མ་དགྲུ། ཁྱུར་གེའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ར་མ་འགྲོ།
8. སྨུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། བྱ་བ་འཕེན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4

1. ལོ་རྟོག་ཟླ་བ་བདུན་པ་གི་ནང་ང་འབྲེག་རྒྱུ་རེད།
2. དོན་དག་དེ་བཤད་ན་སྤྲུ་སོང་། གཞུག་ནས་བཤད།
3. ཁྱུར་གེར་སྟོར་མོ་བྱིན་བྱིན་བཏང་། དཔོ་མགོ་མི་ཐོན་ན་བཀོད་པ་མེད།
4. ཟ་མ་ཚང་མ་ཉོས་ཡོད། དངོས་པོ་གཞན་པ་ཅང་མི་དགོས།
5. སྒྲོལ་མ་གིས་བཤད་ན། ཏླངས་འཁོར་གི་པ་སེ་ཚང་མ་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར།
6. ནངས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་ཡས་ན་འགྲིག་གི ནམ་ཟླ་བཟང་ན།
7. ཞ་ཟས་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་ཁྲིད། ཁོ་ཟོ་སྡུག་ཏག་ཏག་རེད།
8. ང་ཁྲོའི་སྟོན་ན་ཁྲིམ་མ་ཐོན་ན་ཟ་མ་བསྐོལ་ཡ།

Exercise 5

In order: ཉོས། ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད། ལེན་དགོས། ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུར། དགོས་གི སྒོ་བརྒྱབ་ཡོད་གི བཙུག་ཡོད། ཉོས་ཡོད། རྙེད་རྒྱུ། བཤད་ན་ཨེ་ཆོག བཙུག གྲ་སྒྲིག་ཡས་མེད། ཉོ། ཉོས་ཡོད། ལེན་དགོས། ཉོ་དགོས། ཉམས་ལེན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་དགོས། རིག་ཨེ་ཐུབ། དྲན་རྒྱུ་རེད། ཁ་པར་གཏོང་། ཡི་གེ་གཏོང་། ལྷ་སྐྱོང་ཡས་དགོས།

Exercise 6

1. སྲིན་ཐག་ག་ཉན་ནས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་དགོས།
2. སྨན་ཁ་མོ་ཡིན་ད་མིན་ད་འཐུངས་ནས་ནད་བཅའ་དགོས།
3. སྔོར་མོ་བསགས་ནས་ཨ་མ་སྨན་པར་སྟོན་དགོས།
4. འགྲུལ་བ་ཟོ་ཚང་མང་ང་བླུད་ནས་བཟི་གི་འདུག
5. ཡི་གེ་བསྐུར་ནས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་མཚན་བཤད་དགོས།
6. ཁ་ཡག་བཤད་ནས་སྒོར་མོ་ལེན་གི་ཡོད།
7. སྔོར་མོ་དུས་ཐོག་གཉིན་ནས་སློབ་གྲྭ་ལས་གི་འཛུག་རྒྱུ་རེད།
8. ཞིང་ང་ཚུ་བཏང་ནས་ལོ་ཏོག་སྐམ་གི་འདུག་གི་མེད།

Exercise 7

1. གཏེར་ཁ་བརྐོས་ནས་ཁོར་ཡུག་ཇེ་བཙོག་རེད།
2. ཆང་འཐུངས་འཐུངས་ནས་ཕྱི་ཉིན་དོན་དག་ཟོ་མི་དྲན་གི
3. ལོ་རྒྱུས་བཤད་ནས་མཐའ་མར་མུར་གེས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་ཁས་བླངས།
4. ཁྲུར་གེ་མགོ་སྐོར་བཏང་ནས་ད་དར་ལངས་གི་ཡོད།
5. སྤྲང་པོ་ཁ་དཀྲུས་ནས་ད་འགྲོ་ཁ་ཉན་གི་མེད།
6. ཞ་ཡས་གཤེ་གཤེ་བཏང་ནས་སྨྱི་སྣ་ཐུང་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།
7. སྨན་ཁ་མོ་འཐུངས་འཐུངས་ནས་ནད་པ་ཞི་མདེད་གི་ཡོད།
8. སྨྱི་གི་ངན་ཏག་ཏག་ལབ་ནས་ད་ཕོ་རང་གེ་ཁ་ལས་དགེ་གི་མེད།

Exercise 8

1. ...སྐུར་གི་ཡོད། ...ཁ་པར་བཏང་བཏང་།
2. ...མི་སྐྱེལ། ...ཟེར...བརྗེས་བཏང་།
3. ...གཏོང་གི་ཡོད།...ཉོས།
4. ...ཟ་གི་མེད། ...བརྒྱབ...སླུངས།
5. ...བཤའ་གི་ཡོད། ...བཀྲུས།
6. ...དད་པ་བྱེད། ...ཁ་བསྣངས།
7. ...དགའ་གི་ཡོད། ...དྲིས...མ་ཤེས།
8. ...འདེམ་གི་ཡོད།...མ་བྱིན...མ་བླངས།

Exercise 9 Do by yourself.

Exercise 10

1. ...སྐོར། ...མི་འཁོར།
2. ...སྐོལ་གི་མེད། ...ཁོལ་གི་མེད།
3. ...ཤི་སོང་། ...བསད་བཏང་།
4. ...བླུ་ལེན ...བླུ་བྲགས་གི
5. ...སྙིལ་གི་ཡོད། ...ཉིལ་གི་ཡོད།
6. ...བཏང་། ...འགོར་གི་ཡོད།
7. ...བསྒྱུར་ཡོད། ...འགྱུར་ཡོད།
8. ...བསྐྱེལ། ...འཁྱེལ...།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ༽

Exercise 1
In order: བོ། ཆེ་བོ། ཆེ་བོ། ནོ། ཆེ་བོ། པོ། ནོ། པོ། བོ། སེར་རོ་བོ། བོ། བོ།

Exercise 2

1.	ལྷ་ས་ང་སོང་ན་འདོད་ས་གཞིག་རེད།	reason:	ལྷ་ས་གནས་མཆོག་རེད།
2.	བོད་གི་མར་ང་དགའ་ནོ་གཞིག་མིན།		བོད་གི་མར་དྲི་མ་ཁ་མོ་རེད།
3.	རྩམ་པ་ང་དགའ་ས་གཞིག་ཡིན།		དེ་ཞིམ་ར་ཞིམ། ལྟོགས་གསོད་ར་ཆེ།
4.	རེབ་གོང་གི་གོ་རེ་ང་དགའ་ནོ་གཞིག་མིན།		རེབ་གོང་གི་གོ་རེ་ཆེ་སོང་།
5.	ཨ་མདོ་གི་ཐུག་པ་ང་དགའ་ས་གཞིག་ཡིན།		དེ་ཞིམ་ནོ་ཁྱད་པར་བ་གཞིག་རེད།
6.	སིལ་ཏོག་ང་དགའ་ས་གཞིག་མ་རེད།		སིལ་ཏོག་ག་བྲོ་བ་མེད་གི
7.	ལུག་ཤ་ར་ང་མི་དགའ་ས་གཞིག་ཡིན།		ལུག་ཤ་ཟོས་ཟོས་ནས་ད་ཟ་ན་མི་འདོད་གི
8.	སྐམས་ཤ་ང་མི་དགའ་ས་གཞིག་མིན།		སྐམས་ཤ་མི་ཞིམ་རྒྱུ་མེད།
9.	ངའི་དགེ་རྒན་ང་དགའ་ས་ཡིན།		ཁུར་གེ་སྤྱི་བཟང་གསེར་ཡིན།

Exercise 3

1.	...གངས་རི་གཞིག་ཡིན།	type of place:	དེ་གནས་མཆོག་རེད།
2.	...རི་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་བོ་རེད།		སྤྱི་མང་ང་འགོས་ན་འདོད་ས་གཞིག་ཡིན།
3.	...བོད་གི་ས་ཆ་གི་མཚོ་ཆེ་བོ་རེད།		དེ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ས་གཞིག་ཡིན།
4.	...མཚོ་གཞིག་རེད།		བོད་སྤྱི་མཇལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ས་གཞིག་ཡིན།
5.	...ཕོ་བྲང་གཞིག་ཡིན།		དེང་མ་བོད་གི་བཙན་པོ་ཟོ་བཞུགས་ས་རེད།
6.	...ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་ས་གཞིག་རེད།		རྒྱ་མང་ང་ལྷ་སྐོར་ར་ཡོང་ས་གཞིག་ཡིན།
7.	...ཨ་མདོ་གི་དགོན་པ་ཆེ་བོ་རེད།		གླུ་བ་བཅའ་ས་དགའ་གཞིག་ཡིན།
8.	...རྟེན་ཁང་ལྷ་ས་ན་ཡོད་ནོ་གཞིག་ཡིན།		སྨོན་ལམ་རྒྱུག་ས་དགའ་གཞིག་རེད།
9.	...ཨ་མདོ་གི་རི་གྲགས་ཅན་པོ་རེད།		དེ་གཞི་བདག་གཞིག་འདུག་ས་རེད།

Exercise 4 In order: གཞིག ཆ་ཅིག གཞིག ཆ་རེ། ཅང་། ཆ་ཅིག ཁ་ཡས། ཅད། ཁ་ཡས། དེ། གཞིག ལ་ལ། ལ་ལ། ཅང་། ཁ་ཡས། ཆེ་བོ། གཞིག

Exercise 5
In order: བོ། ཆ་ཅིག གཞིག དེ། དེ། གནམ། དེ། བོ། ཁ་ཡས། ཅང་། གཞིག གཞིག ལ་ལ། ཅད། དེ། གནམ། གཞིག གནམ། གཞིག

Exercise 6 In order: གཞིག གཞིག ནོ། གཞིག གཞིག གཞིག ཅད། དེ། གཞིག ནོ། གཞིག དེ། ཆ་རེ། ནོ། ནོ། དེ། ནོ། ནོ།

Exercise 7
In order: ཅང་། ཅང་། དེ་རིགས་གེ ཆ་ཅིག ཁ་ཡས། ཆ་ཅིག ཁ་ཡས། བོ། ལ་ལ། ཁ་ཡས། ཅང་། དེ་རིགས་གེ ཅང་། ལ་ལ། དེ་རིགས་གེ དེ་རིགས་གེ དེ།

Exercise 8
In order: རིགས་གེ གཞིག གཞིག ཆ་ཅིག དེ། དེ། རིགས་གེ རིགས་གེ

Exercise 9

1. ...མང་ཆེ་ཤོས།
2. ...ཚང་མ།
3. ...ཉུང་ཤོས།
4. ...མང་ཆེ་ཤོས།
5. ...ཅད...མང་ཆེ་ཤོས།
6. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཤོས།
7. ...མང་ཆེ་ཤོས།
8. ...ཚང་མ...ཉུང་ཉུང་།
9. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཚང་མ་གིས།
10. ...མང་ཆེ་ཤོས།
11. ...ཚང་མ...ཉུང་ཤོས།
12. ...ཅང་...ཚང་མ།

Exercise 10

1. ...ཚང་མ...ཉུང་ཉུང་གཟིག
2. ...ཉུང་ཉུང་གཟིག...མང་ཆེ་ཤོས།
3. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཉུང་།
4. ...མང་ཆེ་ཤོས།
5. ...ཉུང་ཤོས...ཚང་མ།
6. ...ཅང་...མང་ཤོས།
7. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཉུང་གཟིག
8. ...ཉུང་ཤོས...མང་ཆེ་ཤོས།
9. ...ཉུང་ཤོས།

Exercise 11

In order: དེ་རིགས་གེ འདི་རིགས་གེ འདི་རིགས་གེ པོ། གཞན་པ་ཟོ། པོ། གཟིག ཅང་། པོ། གཅིག་གོ གཟིག གཟིག

Exercise 12

1. ...པོ...འདི་ཏོག་གོ...གཞན་པ་གཟིག...།
2. ...གན་ཏོག་གོ...གཅིག་གོ...།
3. ...དེ་ཏོག་གོ...གཞན་པ་ཟོ...།
4. ...ཅང་...ཅང་...།
5. ...གན་ཏོག་གོ...གཞན་པ་གཟིག
6. ...ཆ་ཅིག...གཞན་པ་ཟོ།
7. ...གན་རིགས་གེ...དེ་རིགས་གེ
8. ...འདི་རིགས་གེ...གཞན་པ་ཟོ།
9. ...ཆ་ཅིག...ཅད...ཆ་ཅིག

Exercise 13

In order: གཅིག ཅད། གཅིག་ར། གཅིག་ར། དེ། གཅིག་ར། འདི། གཟིག གཅིག་ར། དེ། ཆ་ཅིག དེ་ཟོ། གཅིག་ར།

Exercise 14

1. དེ་བ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་གཅིག་ར་མ་ལུས།
2. ཁྱིམ་ཚང་དེར་ཅང་ར་མེད་སོང་།
3. དོན་ངོ་མ་གིས་ཁྱུར་གེས་ཅང་ར་མ་བཤད།
4. ཁྱུར་གི་ཐེར་མ་ཡུག་གཅིག་དགོས། གཉིས་མི་དགོས།
5. ཆུ་ཀ་གི་ནང་ན་ཆུ་ཅང་ར་མེད།
6. ཁྱུར་གེས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་མ་ལས།
7. ནད་པ་སྐྱོན་ཅང་མེད་ཟེར།
8. ཁྱུར་གེས་གཅིག་ར་ཤེས་གི་མེད་གི
9. ཁྱུར་གེས་ད་ཐེངས་གཅིག་ར་མི་ཉོ་ཟེར།

Exercise 15

In order: ཆ་རེ། དེ། གཟིག དེ། དེ་ཟོ། ཚང་མ། ཆ་རེ། གཅིག་ར། ཆ་རེ། ཅང་། གཟིག གཅིག་ར། ཅད། ཚང་མ། གཅིག་ར། ཅང་། དེ། གཟིག གཅིག་ར། ཆ་རེ། གཟིག དེ། སུ། དེ་ཟོ། དེ། དེ།

Exercise 16

In order: དེ་རིགས་གེའི། མང་ཆེ་ཤོས། དེ་རིགས་གིས། རིགས་གེས། གཅིག་ར། ཅང་། གཟིག པོ། གཟིག དེ་ཏོག་གོ གཟིག དེ་ཏོག་གོ དེ། པོ། ཅང་། དེ་ཏོག་གོ འདི་ཏོག་གོ གན་ཏོག་གོ ཅང་། པོ།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ༽

Exercise 1

Condition:

1. ཆར་བ་བབས་ན་ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཁྱིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ངས་སྒོར་མོ་མ་བསགས་ན་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་དེ་ད་བོ་ཁུག་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཁྱོད་རྩེ་གི་འགྲོ་ན་ངས་ཁྱོད་ཀ་ར་མི་ཉོ།

Contrast:

1. རྒད་པོ་རྒྱ་གཟིག་ཡིན་ན་ར་སྨུར་གེ་རང་བོད་རེད།
2. སྒྲོལ་མ་ཆ་རྐྱེན་གིས་མི་འདང་། སྨུར་གེའི་ཕྲང་མོ་འདང་ན་ར།
3. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་རིག་ན་ར་ཨ་ན་མ་ན་མ་རེད།

Purpose:

1. རྒན་མོ་འདི་ཚ་བོར་ལྟ་རྒྱོའི་ཆེད་ར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་།
2. ཆོས་སྒྲོན་གིས་དགོང་ཛ་བསྐོལ་རྒྱུའི་ཆེད་ར་ཏུབ་ཉོས་ཐལ།
3. ང་འགྲུལ་བ་གཞིག་ལེན་རྒྱོའི་ཆེད་ར་གནམ་གྲུ་ཐང་ང་འགྲོ་དགོས།

Reason:

1. སྨུར་གེས་བྱ་བ་དཀའ་སོང་ནོ་གིས་བསྐྱུར་བཏང་།
2. ངས་བཟའ་མི་ཟོ་དྲན་ནོ་གིས་གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུས།
3. སྟོད་ཉི་མ་ལྷ་ས་གནས་མཆོག་ཡིན་ནོ་གིས་བོད་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ།

Temporal:

1. དུས་ཚོད་མ་ཐོན་གོང་སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་ཐལ།
2. ཐག་གཙོད་མ་ཡས་གོང་འདང་ཞིབ་མོ་ཤེད་རྒྱོབས།
3. ངས་དགོང་གྲུངས་ང་མ་ཉལ་གོང་ཁ་ནང་འཁྲུད།

Exercise 2

In order: གི་རས། གི་རས། རེག་གེར། སྔོན་ན། རིང་ང་། དུས། མ། གོང་། ནོ་གིས། ནས་བཟུང་། མ། གོང་། གི་སྐབས་བ། དུས། གཞུག་ནས། གི་གཞུག་ནས།
གཞུག་ནས། ཞོར་ར། གི་རིང་ང་། གི་སྔོན་ན། རེག་གེར། དུས། རིང་ང་། རེག་གེར།

Exercise 3

1. …གི་སྔོན་ན།
2. …གི་སྔོན་ན།
3. …མ…གོང་།
4. …གི་སྐབས་བ།
5. …དུས།
6. …རིང་ང་།
7. …དུས།
8. …སྐབས་བ…གི་གཞུག་ནས།
9. …དུས།
10. …གི་སྐབས་བ།

Exercise 4

1. སྨུར་གེས་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་གི་རས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད།
2. ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་ནས་བཟུང་ལོ་གསུམ་མ་ཤ་མ་ཟོས།
3. ངས་རྒྱལ་ཁབ་གི་བྱ་བ་ལས་ཞོར་ར་ཞོར་ལས་ར་ཡས་གི་ཡོད།
4. ད་ལོ་གཅིག་འགོར་རྟུང་གིས་ཁོ་ཟོ་ས་འདི་ནས་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
5. ཁྱུར་གེས་ཨ་པ་མེད་ནོ་ཐོན་རེག་གེར་མ་ཤེས།
6. ཞི་ལི་འདི་ཁྱུར་གེའི་ཨ་པ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་དུས་སྐྱེས།
7. ཁང་པ་སྐྱུག་བཙོག་འདི་ཉིན་མ་བདུན་གི་རིང་ང་བཅའ་དག་མ་བཅས།
8. དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཤི་དུས་ལོ་ཆུང་།
9. སྨུར་གེ་སྤྱུ་སྤུད་ཁྱུང་ནོ་གིས་རྒད་པོ་གིས་དུ་སྐད་ཤོར་གི་ཡོད།
10. ངས་རླངས་འཁོར་དེ་བཀོལ་གི་རས་སྐྱོན་གཅིག་ར་མ་བྱུང་།
11. དངོས་པོ་ཨ་ཛ་ཡིན་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཆག་རྒྱུ་འཇིག་རྒྱུ་མེད།
12. ཁྱོད་པ་ཡུར་བ་འགྲོ་དུས་ང་ཁ་པར་གཞིག་ཐོངས།

Exercise 5

1. ཞི་ལི་པེ་ཅིན་ན་ཡོད་ནོ་གིས་ཁྱུར་གེ་པེ་ཅིན་ན་ཡོང་།
2. ཞི་མོ་འདི་རིག་པ་མི་རྣོ་ནོ་གིས་རྩིས་རིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།
3. ཆེ་ཕྱི་མ་གི་དོན་ན་བོད་མང་ང་གིས་རི་དྭགས་མི་གསོད།
4. སྨོམ་ནོའི་རྐྱེན་གིས་ ངས་ ཆུ་ར་ཆུ་དྲན་གི
5. ཁྲོས་དུ་བ་འཐེན་ནོའི་སྐབས་གིས་གློ་འདི་མོ་གཟིག་བཙོག་གི
6. ཁྲོད་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ག་ལུས་གི་ཡོད་ནོ་གིས་རེམ་མ་སོང་།
7. ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུའི་དོན་ན་ཨ་པ་གིས་ཞོར་ལས་ཡས་གི་ཡོད།
8. བཙོན་མ་འདི་སྐོར་མོ་བརྐུས་ནོའི་རྐྱེན་གིས་བཙོན་ན་བཙུག་ནི་རེད།
9. ཟ་མ་མང་སོང་ནོ་གིས་ང་ཕོ་བ་མི་བདེ་གི
10. ངས་ཞི་མོ་ཡག་མ་དེ་རིག་ན་འདོད་ནོའི་སྐབས་གིས་མོ་ཚང་ཡོད་ས་ཤེས་ན་འདོད།
11. ཁྱུར་གེ་ ཕོ་ཡག་ཡིན་ནོའི་རྐྱེན་གིས་ཆོས་དཔལ་ར་སེམས་འཚོར་མཁན་མང་།
12. སྐོར་མོ་བོར་སོང་ནོའི་དོན་ན་སེམས་ཁྱུར་མ་ཡས།

Exercise 6

1. …རྒྱུའི་ཆེད་ར།
2. …རྒྱུའི་དོན་ན།
3. …ནོ་གིས།
4. …རྒྱུའི་དོན་ན།
5. …ནོ་གིས།
6. …ཆེད་ར།
7. …ནོ་གིས།
8. …ནོའི་རྐྱེན་གིས།

Exercise 7

In order: རྒྱུའི་དོན་ན། ནོ་གིས། གི་རྐྱེན་གིས། ནོའི་རྐྱེན་གིས། གིས། དོན་ན། ནོའི་སྐབས་གིས། རྒྱུའི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། གི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། གི་དོན་ན།

Exercise 8

1. …ཡས་ན་ར་རྒྱུགས་ལོ་གྱུངས་ང་མི་འཕྲོད།
2. …དཀའ་ན་ར་འཁྲོག་པ་ཟོ་ས་ཆ་གཞན་ན་འགྲོ་ས་མེད།
3. …ཡིན། ཡིན་ན་ར། ཁྱུར་གེས་ཞིང་བ་ཟོ་སྨྱིག་ནང་ང་མི་འཛོག
4. ང་སྟོགས་གི ཡིན་ན་ར། ཁྱིམ་ན་ཟ་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད།
5. …རིང་ན་ར་འཚོ་བ་རོལ་ས་སྐྱིད་པོ་གཟིག་རེད།
6. …འགོ་བ་ཡིན་ན་ར་ཁ་རྗེ་མི་དར།
7. …ཡིན་ན་ར་ལས་ཀ་ལས་ནོ་ཁྱུར་གེའི་ལག་རོགས་རེད།
8. …གླིང་ཐལ་ན་ར་འབྲས་བུ་གཅིག་ར་མི་ཡོང་།
9. …མཐོ། ཡིན་ན་ར། ས་མགོ་དེའི་ཚོད་གིས་མི་འཁྱུགས།
10. …མཐོ། ཡིན་ན་ར་རང་མགོ་ཐོན་གི་མེད།
11. …ཡིན་ན་ར་སྐད་ཅན་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད།
12. …ཤེད་མི་སྐོར་ན་ར་དལ་གི་མ་འཛུག

Exercise 9

1. …རེད་དྲ་ཚང་མ་དེ་མོ་མ་རེད།
2. …མི་གླིང་ན་ར་དེང་སང་ཙིས་ཙ་གཟིག་འགྱུར་གི་ཡོད།
3. …ཡིན། ཡིན་ན་ར་ཁོ་ཟོས་ལས་ན་འདོད་ནོ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
4. …ཉམ། རེད་དྲ། དེ་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་མིན་གི་དོན་དག་གཟིག་མ་རེད།
5. …རིང་། ཡིན་ན་ར་དེ་བཟང་གི་འདོད་མཁན་དེང་སང་རྗེ་ཉུང་རེད།
6. …མི་ལས། རེད་དྲ་ཕྱི་ལོགས་ནས་ལས་མཁན་ཁོ་ཟོ་རེད།
7. …བཤད། ཡིན་ན་ར་བཤད་མཁན་རྗེ་མང་རྗེ་མང་རེད།
8. …མང་ན་ར། སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་ཟོས་ར་བྱ་བ་རྙེད་གི་མེད།

Exercise 10

1. ཞི་མོ་དེ་ཡག་ན་གི་ར་ལྷ་མོ་རེད།
2. བོད་འཁྱུགས་ན་གི་ར་ཞི་པོ་ལི་ཡ་རེད།
3. སློབ་མ་འདི་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་གི་ར་དགེ་བཤེས་རེད།
4. ཞ་ཡས་འདི་གིས་ཟ་ན་གི་ར་སྤྱང་ཀི་རེད།
5. ས་འདི་ཐག་རིང་ན་གི་ར་དབུས་ར་དབུས་རེད།
6. ཨ་པ་བཙན་ན་གི་ར་རྒྱལ་པོ་རེད།
7. རྩལ་སྦྱོང་བ་དེ་མགྱོགས་ན་གི་ར་སློག་རེད།
8. ཨ་མ་རྒན་མོ་འཚོ་བ་སྡུག་ན་གི་ར་དམྱལ་བ་ན་ཡོད་གི
9. ང་དགའ་སོང་ན་གི་ར་སྣང་བ་ཞ་ཡས་རེད།
10. ཨ་མ་གི་གཤེ་གཤེ་རྟོ་ན་གི་ར་ཚེར་མ་རེད།

Exercise 11

1. ...དཀའ་ན་གི་ར་དེ་མོ་གཟིག་དཀའ་རྒྱོ་ཡིད་ར་མ་ཤར།
2. ...མི་འདྲ་ན་གི་ར་སྐད་རིགས་མི་གཅིག་ཚོ་མ་རེད།
3. ...ན་གི་ར་ང་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།
4. ...ཆེ་ན་གི་ར་མེ་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།
5. ...རྒྱུ་བ་ཧྲུ་ན་གི་ར་ངས་ལོ་བཞིར་གོན་བཏང་གཟིག
6. ...སྤོ་ཐིང་སེ་ཡོད་ན་གི་ར་སྤྲིན་བྲེའུ་མགོ་གཟིག་ར་མི་རིག་གི
7. ...རྟིས་རིག་དཀའ་ན་གི་ར་ངས་བབ་གིས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།
8. ...ཆེ་ན་གི་ར་སྨྱི་རིགས་གིས་མུར་གེ་བྱམས་སེམས་སྐྱོལ་མ་རེད་ཟེར།
9. ...ངའི་སྤྱུན་ཡ་དབྱིན་སྐད་ར་ཧྲུ་ན་གི་ར་དབྱིན་སྐད་ཁུར་གེའི་ཕ་སྐད་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།
10. ...བཤད་ན་གི་ར་ངས་ཉན་ན་ར་མི་འདོད་གི

Exercise 12

In order: ན་གི་ར། དེའི་སྐབས་གིས། ན་གི་ར། ན་ར། ན་གི་ར། ན་གི་ར། ན་ར། ན་གི་ར། ན་གི་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར། ན་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར། དེའི་སྐབས་གིས། ན་གི་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར།

Exercise 13

1. ཁོ་ཚང་གི་རུ་ནང་ན་སློབ་གྲྭ་ཡོད་ན། འབྲོག་པ་ཆུང་ཆུང་འདི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
2. འབྲི་ར་གླང་བསྐྱེབས་ན་རྒྱུད་པ་མཛོ་ཡིན།
3. ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱོལ་ན་སྲིད་གཞུང་གིས་བཙན་པོ་ཡས་གི་ཡོད།
4. མུར་གེས་ཚེ་བརྟན་གློར་བབས་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་དགའ་རོགས་ག་ཉན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
5. རི་དེ་མཐོ་ན་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
6. མུར་གེའི་མདུན་ནས་སྤུག་གཏམ་བཤད་ན་ཨ་མ་སེམས་སྤུག་རྒྱུ་རེད།
7. རྟིས་རིག་སྦྱངས་ན་ང་མགོ་ན་གི
8. ཁུར་གེས་ཆང་ཡོད་ཚོ་ཤེས་ན་འཐུང་རྒྱུ་རེད།
9. ཆུ་རྟོག་དེ་འཐུངས་ན་ཁྱོད་ཕོ་བ་ན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 14

1. ...སྐོར་མོ་ཡོད་ན...།
2. ...ཕྱུགས་ཟོག་ཡོད་ན...།
3. ...ན...།
4. ...ན...། ...ན...།
5. ...ན་ར...།...ཡོད་ན...།
6. ...ན...།...མ་ཉོས་ན...།
7. ...མ་ཡས་ན...། ...མ་འཕྲོད་ན...།
8. ...ན...།

Exercise 15

1. ཁུར་གེས་སྐོར་མོ་ཡོད་ན་ར་ཁྱོད་མི་བསྐྱི།
2. ཁྱོད་ཁ་དམ་ན་ར་གསང་གཏམ་འདི་ཤེས་མི་ཉན།
3. རྒན་མོ་མི་འཐད་ན་ར། དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་བློ་རྩ་བརྟན།
4. ཁང་བ་གི་གོང་གྲོང་ཁྲེར་ནས་ཏོང་གིས་མཐོ་ན་ར་ཁུར་གེས་ཉོ་ཤ་སྟག་རེད།
5. ངས་རོགས་པ་གི་ལས་སྐལ་ལས་ན་ར། ཁུར་གེས་དྲིན་མི་ཤེས།
6. ངས་སྤྲོག་གཏོང་དགོས་ན་ར་ཞི་མོ་འདི་ར་འགྲོག་རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་ནོར་རྒྱལ་པོའི་མཛོད་ཡིན་ན་ར་འཛིག་རྟེན་འཁོར་བ་མི་འགེང་གི
8. དངོས་པོ་འདི་ཁྱོས་ལོ་གསུམ་མ་རྩམ་པ་ཟོས་ན་ར་མི་ཁྲུག
9. ཁུར་གེ་སྨྱི་བཟང་གཟིག་ཡིན་ན་ར་ངས་ཁུར་གེ་ཁས་མི་ལེན།
10. ཕྱི་རྒྱལ་ར་དུངས་ཁ་ཡོད་ན་ར་ང་དེ་ཤེད་འགྲོ་མི་ཐུབ།

Exercise 16

1. ...མཐོ་ན་ར...།
2. ...ཡོད་ན་ར...།
3. ...ཡོང་ཐུབ་ན་ར...།
4. ...རྒྱུགས་སྤྲོད་ན་ར...།
5. ...མི་དགོས་ན་ར...།
6. ...དཀའ་མོ་ཡིན་ན་ར...།
7. ...ན་ར...།
8. ...ཡིན་ན་ར...།...ན་ར...།

Exercise 17

1. སློབ་ཡོན་བྱིན་ན་མ་གཏོགས་ངའི་...།
2. ཆོག་མཆན་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཞིང་པ...།
3. གཉེན་སྒྲིག་གི་ཡི་གེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་མགྲོན་ཁང་...།
4. ངའི་ཞ་ཡས་སྒོར་མོ་དགོས་ན་མ་གཏོགས་ང་ཡོད་སར་མི་ཡོང་།
5. ཟ་མ་གཙང་མ་ཤེད་ཟོས་ན་མ་གཏོགས་མི་ཏྲ།
6. ལག་ཁྱེར་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་རྒྱལ་ཁབ...།
7. སྤྱི་ཚོགས་བདེ། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་མ་གཏོགས་མང་ཚོགས་མི་སྐྱིད།
8. དུས་ཚོད་འདི་ཁུར་གེས་མི་ཉོ། གོང་དཀའ་ན་མ་གཏོགས།
9. དོ་ དགོང་གི་གློག་བརྙན་ཡག་ན་མ་གཏོགས་ལྟ་གི་མི་འགྲོ།
10. ངས་འདི་ནས་སྐྱིད་ན་མ་གཏོགས། ང་ཕྱིར་ར་སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

Exercise 18

1. ...མི་ཁོམ་ན་མ་གཏོགས།
2. ...མི་ལྟོགས་ན་མ་གཏོགས།
3. ...ཁེར་རྐོ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས།
4. ...མི་ཆད་ན་མ་གཏོགས།
5. ...ལས་ན་མ་གཏོགས།
6. ...བཅོས་སྒྱུར་ཡས་ན་མ་གཏོགས།
7. ...དུངས་གི་ཡོད་ན་མ་གཏོགས།
8. ...ཟ་མ་ཚང་མ་ཟོས་ན་མ་གཏོགས།

Exercise 19

1. ན
2. ན...ན
3. དུས
4. དུས...ན
5. དུས...ན
6. ན / དུས
7. ན
8. ན

Exercise 20

In order: ན། ན་ར། ན། ན་ར། ན་མ་གཏོགས། ན་ར། ན། ན། ན་ར། ན་ར། ན་མ་གཏོགས།

Exercise 21

1. རེད་"དྲ
2. དེའི་མི་ཚད
3. གང་ལྟར་ན་ར
4. གི་མི་ཚད...ར
5. དེའི་མི་ཚད
6. ནོའི་མི་ཚད...ར
7. དེ་མིན་ད
8. ཡང་མིན་ད...ཡང་མིན་ད
9. ཁེར་རྐོ་མིན་ན...ར
10. ར...ར
11. གང་ལྟར་ན་ར...དེའི་ཐོག་ག
12. རེད་དྲ...གང་ལྟར་ན་ར
13. གང་ལྟར་ན་ར
14. རེད་དྲ

Exercise 22

In order: གི་རིང་ང། དེ་མིན་ན། གི་རས། ན་གི་ར། རེག་གེར། གི་རས། གི་སྐབས་བ། གི་མི་ཚད། ར། རིང་ང། ཆེད་ར། ནོ་གིས། གཞུག་ནས། དུས། ནོའི་སྐབས་གིས། མ། གོང་། གཞུག་ནས། ནོ་གིས། དེའི་རྐྱེན་གིས། ནོའི་གཞུག་ནས། རྐྱེན་གིས། ནོའི་གཞུག་ནས། གི་དོན་ན། གི་རིང་ང། རེད་དྲ།

Exercise 23

1. ཡིན་གི་རས
2. ཞོར་ར
3. ན་ར
4. ན་གི་ར
5. ན
6. དེ་མིན་ད
7. འགྲོ་ན་མི་འགྲོ་ན
8. བཙོག་པོ་ཡིན་ན་ཡིན
9. དུས
10. ནོ་གིས
11. ནོའི་མི་ཚད...ར
12. རྒྱུའི་ཆེད་ར
13. ཡིན་ན་ར
14. དེའི་སྔོན་ན
15. ན་མ་གཏོགས
16. ནོའི་རིང་ང
17. ར...ར
18. ན
19. གཞུག་ནས
20. ན་ར
21. ན་གི་ར
22. མ་ཡོང་གོང
23. གི་རིང་ང
24. རྒྱུའི་དོན་ན
25. གང་ལྟར་ན་ར
26. དེ་མིན་ད

Exercise 24

In order: གི་རིང་ང། དུས། གི་རས། མ། གོད། མ། གོད། ནོའི་རིང་ང། ནས་བཟུང་། དེའི་མི་ཚད། གཞུག་ནས། རེག་གེར། ཞོར་ར། ནས་བཟུང་། ན།

Exercise 25

In order: ནོ་གིས། ནོའི་རྐྱེན་གིས། ནོ་གིས། ནོ་གིས། རྒྱུའི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། ནོ་གིས། གི་དོན་ན། ནོ་གིས།

Exercise 26

1. ...ན་གི་ར...།
2. ...ཡིན་ན་ར...།
3. ...ན་ར...།
4. ...རེད་དྲ...།
5. ...ན་གི་ར...། རེད་དྲ...།
6. ...རེད་དྲ།
7. ...ན་གི་ར...།

Exercise 27

1. ...ན་ར།
2. ...ན།
3. ...ན་མ་གཏོགས།
4. ...ན...།
5. ...ན་ར། ...ན།
6. ...ན་མ་གཏོགས།

Exercise 28

1. ང་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་འདིར་ཡོང་དུས་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།
2. ང་བོད་སྐད་སློབ་རྒྱུའི་ཆེད་ར་བོད་ར་ཡོང་།
3. ...ཟོས་ནོ་གིས་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད།
4. ...མེད་ན་ར་ངས་ལས་བཏང་།
5. ...འཐུང་ན་ར་མཚམས་མཚམས་མ་མི་འཐུང་ཀ་མེད་རེད།
6. ...ལས་ཞོར། ཞ་ཡས་གཉེར་ཞོར། སྨུར་གེ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།
7. ...ཐོན་དུས་ད་བོད་སྐད་ཤེས་ནི་ཡིན།
8. ...སོང་། རེད་དྲ་ཁྲིད་ཨེ་དགོས།
9. ...ཡོད་ནོ་གིས་ཟ་མ་མེད་ན་ལས་ཀ་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ...མཁན་ཡང་མིན་སངས་རྒྱས་ར་ཡང་མིན་དཀོན་མཆོག་རེད།
11. ...བྲིན་ནོ་གིས། ངས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བྲིས་བཏང་།
12. ...དཀའ་མོ་ཡིན་ན་གི་ར་ཁུར་གེར་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད།
13. ...ཡས་རྒྱུའི་ཆེད་ར་རྐང་ཐང་ང་སྤྱི་ལེ་ཉི་ཤུ་ཡོང་།
14. ...འགྲིམས་ཞོར་ར་ཞོར་ལས་ཡས་རས་སྐོར་མོ་བཙལ།
15. ...ཕྱིན་གི་རས་ཕྱིར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་མ་སོང་།
16. ...གཞིག་ནུ་བོ་གཉེར་རྒྱུའི་དོན་ན་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་།
17. ...བཙོག་ན་ར། ཁོག་འཛམ...།
18. ...འདི་མགྱོགས་ན་གི་ར་ལྡངས་འཁོར་མ་རེད།
19. ...རེད། ཡང་མིན་ད་ཁོ་ཚང་ར་ཡང་མིན་ད་ཁྱོད་ཚང་རེད།

༼སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ༽

Exercise 1

1. …ཏག་ཏག་ཡིན་ནོ་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།
2. …ཡིན་ནོ་ངས་མ་ཤེས།
3. …ཡོད་ནོ་སྙི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཤེས་གི་མེད།
4. …ཡིན་ནོར་ངས་ཡིད་མི་ཆེས་གི
5. …བཞི་ཡིན་ནོ་སྙི་མང་ང་གཟིག་གིས་མི་ཤེས་ནོ་རེད།
6. …ཡོད་ནོ་དོན་དག་ངོ་མ་རེད།
7. …བདུན་ཙུ་ལྟག་ཡིན་ནོ་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན་བསྟན་ཡོད།
8. …མི་མང་ནོ་ཚང་མ་གིས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།
9. …ངས་བོད་གི་འབྲོག་པ་ཟོ་དབྱར་ས་ར་དགུན་ས་གཉིས་ཀ་ཡོད་ནོ་མ་ཤེས།
10. …བོད་གི་ས་ཆ་ན་ཞིང་ས་ས་རྒྱ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་ཡས་མས་ཡིན་ནོ་དགེ་རྒན་གིས་བཤད་ཐལ།

Exercise 2

Noun clause included

1. ཁོ་སྙི་དགའ་གཟིག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ངས་གནའ་གཟིག་ནས་ཤེས་ཡོད།
2. ཁྱོས་རྒྱུ་ཡིག་འདི་མོ་ཨ་ཛ་གཟིག་ཤེས་ནོ་ཡ་མཚར་རེད།
3. ལེགས་སྐྱེས་བསྐུར་མཁན་ཁྱོད་ཡིན་ནོར་ང་དོགས་པ་མ་སྐྱེས།
4. ཞིང་པ་ཟོ་གནམ་འཇོ་ཆེ་དགོས་ནོ་དོ་ཚིགས་ཐན་པ་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།
5. ང་སྒོར་མོ་གཡོར་རྒྱུ་མེད་ནོ་ཁྱོད་ཐེངས་མང་ང་བཤད་བཏང་།
6. ཁྱོད་དེ་རིང་ཐོན་བཏང་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཧྲ་གི

Adjective clause included

1. ཆར་བ་ཁ་རྩང་བབས་ནོ་ཆེ་གི
2. ནྡངས་འཁོར་ངས་ཉོས་ནོར་སྒོར་མོ་འབུམ་གཉིས་བྱིན་བཏང་།
3. དཔེ་ཆ་ངའི་ཚ་མོ་གིས་འདོན་གི་ཡོད་ནོ་ཆོས་གྲགས་གིས་བྲིས།
4. འདྲ་པར་བླངས་ནོ་ཧྲ་ནོ་བླ་མ་གཟིག་གི་འདྲ་པར་རེད།
5. ཁང་བ་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ལས་ནོ་ད་པོ་ར་ཧྲ་མོ་རེད།
6. མཚོ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནོ་མཚོ་མ་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་རེད།

Exercise 3

Noun clause included

1. ཞི་མོ་འདི་དྲང་མོ་ཡིན་ནོར་ང་དགའ་གི
2. ཚོང་བ་འདི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་ནོ་དོན་དག་འདིར་འབྲེལ་བ་མེད།
3. ང་ནང་བསྟན་པ་གཟིག་ཡིན་ནོ་ང་བོད་གཟིག་ཡིན་ནོ་གིས་མ་རེད།
4. དཔེ་ཆ་འདིས་གླེང་ཡོད་ནོ་ཁོ་འབྲོག་ནས་ལག་ཆགས་སློལ་རེད།
5. ཁྱུར་གེ་སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་ཡིན་ནོ་ཁ་ཐག་རེད།
6. ངས་གཞུག་ནས་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཁྱོའི་མིག་ཤེལ་ཡིན།

Personalized clause included

1. ང་ཚད་གི ནྡངས་འཁོར་སྐོར་ནོ་ཆོས་དར་ཡིན།
2. དགེ་བཤེས་ཆེན་མོ་དེ་རིང་གི་རས་མེད། བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ནོ་ང་ཡིན།
3. དེ་རིང་ན་བཏང་ནོ་དགེ་རྒན་ཆོས་མཚོ་རེད། ཞུར་གེས་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་མི་ཐུབ།
4. ངོ་དགོང་ནད་པ་སྲུང་ནོ་ཁྱོད་ཡིན། ཡུན་བ་འགྲོ་ནོ་ང་ཡིན།
5. ཐོས་ཇ་སྐྱོལ་ནོ་ད་པོ་ཐོན་གི་མེད། ཞིང་བ་ཟོ་སྐྱོམ་གི་ཡོད།
6. རི་མོ་འདི་འབྲི་ནོ་རབ་འབྱོར་ཡིན། བྲིས་ནོ་ཡག་གི་ནང་།

Exercise 4

1. …ནམ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ…།
2. …སུ་ཡིན་ནོ…།
3. …སྟིང་ནས་ཆི་གཟིག་གི་སྐོར་བཤད་ནོ…།
4. …ན་སྙི་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད་ནོ…།
5. …དགེ་རྒན་སུ་ཡིན་འདུག…།
6. …ཆེན་མོ་དགོན་པ་གང་ནས་འཚོག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ…།
7. …ནང་གི་གང་ནས་ཉོས་འདུག…།
8. …སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་བྱིན་ནོ…།
9. …ཁྱོད་ཞི་ལི་གང་ང་དགའ་ནོ…།

Exercise 5

1. ཚོང་བ་འདི་ཚེ་དཔལ་ཡིན་འདུག་ངས་མ་ཤེས།
2. ...འཚོག་རྒྱུ་ཡིན་མིན་ཐག་ཆོད་རེད།
3. ...ཡོད་མེད་ཀྱི་ཚང་མ་གིས་ཤེས།
4. ...ཡོང་མ་ཡོང་དྲིས་ན་ཤེས།
5. ...མང་མི་མང་བཤད་མི་དགོས།
6. ...ཟ་ཐུབ་མི་ཐུབ་ཁོ་ཐག་རེད།
7. ...དགོས་འདུག་སྐོར་མོ་གི་ཁ་ན་ཡོད།
8. ...ན་ཡོད་མེད་ཀྱི་གཞན་ན་དྲིས།
9. ...སྦྱོང་མ་སྦྱོང་དོགས་པ་གཞིག་མིན།

Exercise 6

In order: ནམ་ཟླ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག ནམ་འབྲེག་གི་ཡོད་ནོ། ཆེ་གཞིག་ཤེད་འབྲེག་གི་ཡོད་འདུག ཁོ་ནོར་ཁ་པར་ཡོད་མེད།
ཆེ་གཞིག་ཤེས་ན་འདོད་གི་ཡོད་ནོ། ཆེ་གཞིག་ཡོད་ནོ། ནམ་ཡིན་འདུག ནམ་ཡིན་མིན།

Exercise 7

1. ཁྱོའི་ནད་པོ་ཀྱི་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག...།
2. ...འགྲོ་གི་ཡོད་མེད...།
3. ...ཧ་མི་ཧ...།
4. ...འཁྱེར་དགོས་མི་དགོས...།
5. ...འགན་སེམས་ཡོད་མེད...།
6. ...ཆ་རྐྱེན་ཆེ་མོ་གཞིག...།
7. ...སྟེར་དགོས་མིན...།
8. ...སོང་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་མིན...།
9. ...སློབ་གྲྭ་གང་གི་དགེ་རྒན་ཡིན་འདུག...།

Exercise 8

1. ང་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད་ན་འདོད་མེད...།
2. ངས་གོན་རྒྱུ་ཉོས་ན་འདོད་མི་འདོད...།
3. ཆེ་ཆུང་སོ་བདུན་ཡིན་མིན...།
4. ཁྱོས་ཉོས་ན་ཆོག་མིན...།
5. ངས་བདེ་ན་བཤད་མིན...།
6. ངས་ཉོ་མི་ཉོ...།
7. དགོས་མི་དགོས...།
8. ཁྱོས་འདོད་པ་བཏོན་ཆོག་མིན...།

Exercise 9

1. མཚོ་མོ་ཀྱི་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག...།
2. ...ཐུག་ནོ...།
3. ...ཉན་ནོ...།
4. ...སོང་སྦྱོང་མིན་...།
5. ...གཞིག་ཡིན་མིན...།
6. ...ལག་འཕོབས་ཆེ་མིན...།
7. ...འདྲ་ཡོད་མེད...།
8. ...ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག...།
9. ...སོང་སྦྱོང་མ་སྦྱོང...།
10. ...གཞིག་ཡིན་མིན...།
11. ...བརྩི་བཀུར་ཡས་མིན...།
12. ...མཁན་གཞིག་ཡིན་མིན...།
13. ...གཞིག་ནས་ཡིན་མིན...།
14. ...ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག...།
15. ...ཆ་རྒྱུས་ཡོད་མེད...།
16. ...གཙང་མ་གཞིག་ཡིན་འདུག...།
17. ...ཅང་མེད་གཞིག་ཡིན་མིན...།
18. ...སེམས་འཚོར་གི་ཡོད་འདུག...།
19. ...འགྲོད་པ་ཡོད་མེད...།
20. ...སེམས་ཡིན་མིན...།
21. ...དྭངས་གི་ཡོད་མེད...།
22. ...རྒྱུག་རྒྱུར་འཐད་མི་འཐད...།
23. ...བཅའ་ཁ་ཉན་མི་ཉན...།
24. ...གཞིག་ཡིན་མིན...།

Exercise 10

1. འབྲི་རྒྱུ་ཁུར་གེའི་...།
2. སླུ་དབྱངས་ལེན་རྒྱུ...།
3. རྩ་འཛུགས་ཡས་རྒྱུ...།
4. ལྷངས་འཕོར་གཡོར་རྒྱུ...།
5. ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱུ...།
6. ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ...།
7. སྐོར་མོ་འཛིན་རྒྱུ...།
8. དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྔེང་ང་ཐོན་རྒྱུ...།

Exercise 11

1. ངས་ཁུག་མ་ཉོས་ནོ་མདོག་ནག་པོ་རེད།
2. སློབ་གྲྭ་ཁྱོད་སོང་ནོ་མཐོ་འབྲིང་གསུམ་པ་ཨེ་ཡིན།
3. ད་ནངས་ངས་བློར་འཛིན་གྱི་སྙན་ངག་འདི་ཡིན།
4. ཞི་ལི་དེས་སྐད་ཆ་བཙན་པོ་ཤེད་བཤད་ནོ་བཤད་སྲོལ་གཟིག་མ་རེད།
5. ངའི་ཚ་མོ་གིས་སྦྱོང་གྱོ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན། ཁུར་གེ་ཀྲུང་གོར་སོང་ན་འདོད།
6. ངས་བསླབ་བྱ་གང་ལེན་གྱོ་ཐབ་གཅོད་རྩ་མོ་གཟིག་མ་རེད།
7. ཁ་རྩང་བཤད་ནོ་སློབ་གསོ་གི་སྐོར་རེད། དེ་རིང་བཤད་གྱོ་རིག་གནས་གི་སྐོར་རེད།
8. སློབ་མ་ཟོས་ལས་བྱ་བྲིས་ནོ་ཨ་རྫ་རེད། གཞུག་ནས་ར་དེ་ཤེད་ཕྲིས།
9. ད་ཁྱོས་ཆང་མི་འཐུང་གྱོ་ངའི་རེ་བ་ཡིན།

Exercise 12

1. ཁྱོད་གང་ང་སོང་ནོ…།
2. ངས་ཆེ་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ…།
3. ངའི་ཀྲན་མོ་གིས་ཟ་མ་ཆེ་གཟིག་བསྐོལ་གྱོ…།
4. ད་བྱ་བ་ལས་དགོས་གྱོ…།
5. ཁྱོས་ཆེ་གཟིག་ལས་ཐུབ་ནོ་ར་ཆེ་གཟིག་ལས་མི་ཐུབ་ནོ…།
6. བོད་སྐད་ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྦྱངས་ན་ཧྭ་གྱོ…།
7. སུ་ལག་འཕོབས་ཆེ་ནོ…།
8. ཁྱིམ་གི་ལས་ཀ་ལས་གྱོ…།
9. ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་གཞུག་ནས་ཆེ་གཟིག་ལས་གྱོ…།
10. ངས་གློག་བརྙན་གང་གང་ང་བལྟས་ནོ…།

Exercise 13

In order: ཉོས་ནོ། ཉོས་ནོ། ནོ། གྱོ། ནོ། གྱོ། གྱོ། གྱོ་/ ནོ། ནོ། གྱོ། གྱོ་/ ནོ། གྱོ་/ ནོ། གྱོ། ནོ། ནོ། གྱོ། གྱོ། གྱོ། ནོ། ནོ། ནོ། ནོ། ནོ། གྱོ་/ ནོ། གྱོ། གྱོ། ནོ། གྱོ། གྱོ།
གྱོ། ནོ། ནོ། གྱོ། གྱོ། ནོ། གྱོ།

Exercise 14

1. ཨ་ཕ་གིས"དེང་སང་གི་ཞ་ཡས་ཟོ་སྐྱིད་གི"ཟེར།
2. ཨ་མ་གིས་"ངའི་རིང་ང་སྤུག་ཏག་ཏག་མཐོང་།"ཟེར།
3. ཨ་མ་གིས་"ཁྱོའི་ཀྲན་མོ་གིས་ང་མི་གཅེས།"ཟེར།
4. ངའི་ཤ་ཉེ་གཟིག་གིས་"ཁྱོས་ང་གོ་མི་ཆོད།"ཟེར།
5. མྱི་རིགས་གེས"ཁྱོད་ཆུང་དུས་ཞ་ཡས་སྤྲ་ཚག་གཟིག་ཡིན།"ཟེར།
6. ངའི་ཀྲན་མོ་གིས་"ཁྱོད་མི་དྲན་གི ཞ་ཡས་དྲན་གི"ཟེར།
7. ཨ་ཁུ་གིས་"སྔོན་ཆད་ང་དཔའ་བོ་ཐོང་འཛིན་གཟིག་ཡིན།"ཟེར།
8. ཨ་ཅེ་གིས་"ཁྱོད་སྔོར་མ་འགྲོ། དེ་མིན་འཁྲུག་རྒྱུ་རེད།"ཟེར།
9. སྒོ་བོ་གིས་"ཆང་རྒྱལ་ཁྱོད། ཕྱིན་ཆད་མ་འཐུང་།"ཟེར།

Exercise 15

In order: ཟེར། བཤད། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། བཤད།

Exercise 16

1. …སློབ་མ་ཟོས་གཞན་མཛུག་ག་ཆེ་གཟིག་ལས་མི་ལས་དྲིས།
2. …ཁུར་གེ་ཚོས་དར་ཡིན་མིན་དྲིས།
3. …ང་ཕྱི་རྒྱལ་སོང་མྱོང་མིན་དྲིས།
4. …ང་གླ་ཕོགས་ག་སྒོར་མོ་དུ་ཡོད་འདུག་དྲིས།
5. …ཁུག་མ་དེ་མྱིང་གྲགས་ཡིན་མིན་བཤད།
6. …དེ་དུས་དུས་ཚོད་དུ་ཡིན་ཟེར།
7. …དེང་སང་བོད་ན་ལྕགས་རྟ་ཞོན་རྒྱུ་ཡོད་མེད་གླེང་།
8. …སུས་བྲིས་འདུག་དྲིས།
9. …ཁུར་གེ་ཡང་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད་འདུག་དྲིས།
10. …ཁུར་གེའི་མིག་ཤེལ་སུས་གོན་སོང་མིན་ན་འདང་དཔོག་གི་མེད།
11. …གྲོང་ཁྱེར་གང་ཆེ་འདུག་དྲིས། ཉིག་ཡོ་ཆེ། ལོན་ཏུན་ཆེ།
12. …ཁུར་གེས་མ་ཤེས་ནོ་ཁུར་གེའི་ཀྲན་མོ་ཚི་ཐུང་ཡིན་མིན་ཡིན་ཟེར།

Exercise 17
In order: རྒྱོ། ཏོ། ཞེར། ཞེར། ཞེར། རྒྱོ། ཞེར། ཞེར། ཏོ། ཞེར། ཞེར། ཏོ། ཚ་ཤད། ཏོ། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཏོ། ཞེར། ཏོ། ཞེར། ཞེར། རྒྱོ། རྒྱོ། ཞེར། ཏོ། ཞེར། ཞེར། ཏོ། རྒྱོ། ཏོ། ཞེར། ཏོ། ཏོ། ཏོ། ཏོ། ཏོ། ཏོ། རྒྱོ། ཏོ། ཞེར། ཏོ།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་པ༽

Exercise 1
1. …འགྲོ་གི་ཡོད་རྒྱུ་ན…ཡིན་རྒྱུ་རེད།
2. …ཡོད་རྒྱུ་ན།
3. …མི་ལྟ་རྒྱུ་ན། …ཡོད་རྒྱུ་རེད།
4. …ཉེད་རྒྱུ་ན། …རྒྱུ་རེད།
5. …ཁྲིད་རྒྱུ་ན། …རྒྱུ་མ་རེད།
6. …རྒྱུ་ན།
7. …ཡོང་རྒྱུ་ན…རྒྱུ་མ་རེད།
8. …རྒྱུ་ན། …རྒྱུ་མ་རེད།
9. …རྒྱུ་ན། …རྒྱུ་རེད།
10. …ཡོད་རྒྱུ་ན། …སྟེར་རྒྱུ་རེད།
11. …རྒྱུ་ན། …ཡིན་རྒྱུ་རེད།
12. …རྒྱུ་ན…འགྲོ་རྒྱུ་རེད། …འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
13. …མེད་རྒྱུ་ན…རྒྱུ་རེད།
14. …མིན་རྒྱུ་ན…རྒྱུ་མ་རེད།
15. …རྒྱུ་ན། …རྒྱུ་རེད།

Exercise 2
1. …མིན་རྒྱུ་ན། …སྟེར་རྒྱུ་མ་རེད།
2. …མེད་རྒྱུ་ན། …ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. …མི་གོ་རྒྱུ་ན། …ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. …མི་འདོད་རྒྱུ་ན། …བསྒྱི་རྒྱུ་མ་རེད།
5. …མིན་རྒྱུ་ན། …ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད།
6. …མི་དྲོ་རྒྱུ་ན། …འགྲོ་ཁ་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།
7. …འགྲོ་གི་ཡོད་རྒྱུ་ན། …བཅའ་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
8. …ཤོན་གི་མེད་རྒྱུ་ན། …ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
9. …ཤེས་རྒྱུ་ན། …ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
10. …ཤེས་རྒྱུ་ན། …ཚ་ཤད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 3
In order: ཐོབ་རྒྱུ་ན། འཆར་གཞི་མང་ང་འཛིན་རྒྱུ་རེད། འབུད་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། འདུག་རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་རེད། ན། ཉོ་རྒྱུ་རེད། ན། བཅའ་རྒྱུ་རེད། ཐུབ་རྒྱུ་རེད། འགྲུབ་རྒྱུ་རེད། ལས་རྒྱུ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད། རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་རྒྱུ་རེད། ཞལ་འདེབས་རྒྱག་རྒྱུ་རེད། ཤོན་རྒྱུ་ན། བདག་ག་འཛིན་རྒྱུ་མ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4
1. …ཡིན་རྒྱུ་ན…ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
2. …འགྲོ་ན…འཁྱེར་རྒྱུ་རེད།
3. …ཤེས་རྒྱུ་ན…ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. …ལྟ་རྒྱུ་ན…ལྟ་རྒྱུ་རེད།
5. …ཡོད་ན…འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
6. …ལས་ན…ཡིན་རྒྱུ་རེད།
7. …ན…ཀང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
8. …རྒྱུ་ན…ཡས་རྒྱུ་རེད། …ལས་རྒྱུ་རེད།
9. …ཡོད་ན…རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད།
10. …འདོད་རྒྱུ་རེད། …འདུག་རྒྱུ་མ་རེད།
11. …རྒྱུ་ན…ཡས་རྒྱུ་རེད།
12. …འགྲོ་ན…འདུག་རྒྱུ་རེད། …འདུག་རྒྱུ་རེད།
13. …བདེ་རྒྱུ་ན…ཉོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 5
In order: བཀོད་སྒྲིག་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་ན། སྤྲངས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། སྤྲངས་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཏ་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཉེད་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཤོན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བཤད་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། གཉེན་བསྒྲིགས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ལུས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཏ་རྒྱུ་ན། བྲོ་བ་ལྡན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 6
In order: དྲིས་ན། ཧན་པ་འཛིན་ནི་རེད། སྤྲངས་ན། མི་ཤེས། དྲིས་ན། བསྒུགས་ནི་རེད། འཁྲིག་ན། ཞེར། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། བཞག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། བཅུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བཏང་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཤན་ཤུགས་ཐེབས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 7

1. ...འདང་ཡོད་རྒྱུ་ན། ...སྐོར་བ་བརྒྱབ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
2. ...ཡོད་རྒྱུ་ན། ...འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
3. ...གཞུག་ག་ཆོད་ན...ཐོན་རྒྱུ་རེད།
4. ...བཤད་མེད་རྒྱུ་ན...ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
5. ...རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་ན། ...ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ...ཞན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
6. ...བསྟན་མེད་རྒྱུ་ན། ...ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
7. ...བཤད་ཡོད་རྒྱུ་ན...སྙོམ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
8. ...ཡོད་ཡོད་རྒྱུ་ན...ཉོས་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
9. ...ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་ན་...དམར་ཟས་བསྐོལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ...ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན...བཅུག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
11. ...གཞུག་ག་ལུས་མེད་རྒྱུ་ན་...རེག་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
12. ...ཟོས་མེད་རྒྱུ་ན་...བཀད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 8

In order: ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་ན། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་ན། ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་ན། ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཉོགས་རྒྱུ་ན། ཐུབ་རྒྱུ་རེད། བསྐྱིས་ན། མིན་རྒྱུ་ན། སྐོར་བོས་ན། སློར་འབབ་རྒྱུ་རེད། སློར་མ་བབས་ན།

Exercise 9

1. ལངས་མི་དགོས་རྒྱུ་ན
2. ཡིན་རྒྱུ་ན
3. ཡིན་རྒྱུ་ན
4. འགྲོ་རྒྱུ་ན
5. འཁྱེར་ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་ན
6. ཡོང་རྒྱུ་ན
7. གཏད་ཡོད་རྒྱུ་ན
8. འགྲོ་རྒྱུ་ན
9. མིན་རྒྱུ་ན
10. རྒྱུ་ན
11. ཐོན་རྒྱུ་ན
12. ཡོང་རྒྱུ་ན

Exercise 10

In order: ངོ་སྤྲོད་་ཡས་རྒྱུ་ན། སོང་ན། ཡོང་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད། རིག་རྒྱུ་རེད། རིག་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་ན། སོང་ན། མང་ན། རྒྱུ་མ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་ན། ཚུར་བརྐྱལ་ན། ཡིན་ན། དགའ་ན། ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། སོང་ཡོད་ན། བཤད་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་ན། མང་ན། མི་ཡོང་། འགྲོ་རྒྱུ་ན།

BIBLIOGRAPHY

Agha, Asif. 1993. *Structural Form and Utterance Context in Lhasa Tibetan, Grammar and Indexicality in a Non-Configurational Language*. New York: Peter Lang Publishing, Inc.

Bartee, Ellen and Nyima Droma. 2000. *A Beginning Textbook of Lhasa Tibetan*. Beijing: China's Tibetology *Press*.

____. 1998. *Beginning Lhasa Tibetan Textbook*. Dallas, Texas: Summer Institute of Linguistics.

Beer, Robert. 1999. *The Encyclopedia of Tibetan Symbols and Motifs*. Boston, MA: Shambhala Publications, Inc.

Bell, Sir Charles. 1977. *Grammar of Colloquial Tibetan* (2nd edition). New York: Dover Publishers Inc.

Bailey, Geoff, *Pema* Gyatso, and Christopher E Walker. 2004. *Lha sa'i kha skad kyi bya tshig spyod thabs nyer mkho'i dper brjod* ལྷ་སའི་ཁ་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་སྤྱོད་ཐབས་ཉེར་མཁོའི་དཔེར་བརྗོད། *[Lhasa Verbs: A Practical Introduction]*. Lha sa ལྷ་ས། Bod ljongs spyi tshogs tshan rig khang. བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་། [Tibet Academy of Social Science].

Bloomfield, Andrew and Yanki tshering. 1998. *Learning Practical Tibetan*. India: Snow Lion Publications.

Coulmas, Florian. 1996. *The Blackwell Encyclopedia of Writing Systems*. Cambridge Massachusetts: Blackwell Publishers Inc.

Danzhu Angben 丹珠昂奔. 2001. *Zangzu wenhua fazhan shi 藏族文化发展史 [The History of Tibetan Culture]*. Lanzhou 兰州: Jiaoyu chubanshe 教育出版社 [Education Press].

____ et al. 2003. *Zangzu da cidian 藏族大辞典 [Encyclopedic Tibetan Dictionary]*. Lanzhou 兰州: Renmin chubanshe 人民出版社 [People's Press].

Delancey, Scott. 2001. The Mirative and Evidentiality. *Journal of Pragmatics* 33:369-382.

Dmu dge bsam btan དམུ་དགེ་བསམ་གཏན། 1979. *Bod kyi yi ge'i spyi rnam blo gsal 'jug ngogs* བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྤྱི་རྣམ་བློ་གསལ་འཇུག་ངོགས། *[A General Introduction to Tibetan Grammar]*. Khreng tu'u [Chengdu] ཁྲིང་ཏུའུ: Si khron Mi rigs dpe skrun khang སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [Sichuan Nationalities Press].

Gesang Jumian 格桑居冕 and Gesang Yangjin 格桑央金. 2002. *Zangyu fangyan gailun 藏语方言概论 [An Introduction to Tibetan Dialects]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Haller, Felix. 2004. *Dialekt und Erzählungen von Themchen: Sprachwissenschaftliche Beschreibung eines Nomadendialektes aus Nord-Amdo (Beiträge zur tibetischen Erzählforschung, herausgegeben von Dieter Schuh). [Dialect and Narratives in Themchen: Linguistic Description of the Nomad Dialect in North Amdo] (Contributions to Tibetan Narrative Research*. Bonn: VGH Wissenschaftsverlag [VGH Science Press].

Hannah, Herbert Bruce. 1912. *A Grammar of the Tibetan Language, Literary and Colloquial*: *With Copious Illustrations, and Treating Fully of Spelling, Pronunciation, and the Construction of the Verb, and Including Appendices of the Various Forms of the Verb*. Calcutta: Baptist Mission Press.

Knud Larsen, 2001. *The Lhasa Atlas*. London: Serindia Publications.

Hu Tan 胡坦. 2002. *Zangyu yanjiu wenlun 藏语研究文论 [Topics on the Tibetan Language]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

____, Suonan Zhuoga索南卓玛, and Luo Bingfen 罗秉芬. 1999. *Lasa kouyu duben 拉萨口语读本 [Textbook for Spoken Lhasa Tibetan]* (2nd edition). Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Hua Kan 华侃 and Klu 'bum rgyal ཀླུ་འབུམ་རྒྱལ། 1993. *Anduo Zangyu Kouyu Cidian 安多藏语口语词典[Dictionary of Oral Amdo Tibetan]*. Lanzhou 兰州: Gansu minzu chubanshe 甘肃民族出版社[Gansu Nationalities Press].

Huang Mingxin 黄明信. 1994. *Zangli zantan 藏历漫谈 [Topics on the Tibetan Calendar]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

Jiang Di 江荻. 2000. *Zangyu yuyin shi yanjiu 藏语语音史研究 [Research of Tibetan Historical Phonology]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

____. 2002. *Han-Zang tuyan yanhua de lishi yinbian moxing 汉藏语言演化的历史音变模型 [Model of Historical Sound Changes in the Evolution of Sino-Tibetan Languages]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Jin Peng 金鹏. 1983. *Zangyu jianzhi 藏语简志 [A Brief Introduction to the Tibetan Language]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Kalsang Norbu, Karl A Peet, Dpal ldan bkra shis, and Kevin Stuart. 2000. *Modern Oral Amdo Tibetan: A Language Primer*. Lewiston: The Edwin Mellen Press.

Min Shengzhi 敏生智 and Geng Xianzong 耿显宗. 1989. *Anduo zangyu huihua xuanbian 安多藏语会话选编 [Collection of Amdo Tibetan Conversations]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Min Shengzhi 敏生智. 1990. *Anduo zangyu changyong xuci shili 安多藏语常用虚词实例 [Examples of Usage of Common Amdo Tibetan Function Words]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Qinghai minzu xueyuan shaoyu xi 青海民族学院少语系 [Minority Language and Literature Department, Qinghai Nationalities Institute Institute]. 1987. *Zangwen jianyi pinyin duben 藏文简易拼音读本 [A Concise Reader in Tibetan Spelling]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Qu Aitang 瞿霭堂. 1996. *Zangzu de yuyuan he wenzi 藏族的语言和文字 [The Written and Spoken Languages of the Tibetan People]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

___ and Jin Song 劲松. 2000. *Han-Zang yuyan yanjiu de lilun he fangfa 汉藏语言研究的理论和方法 [Sino-Tibetan Language Research Theory and Methodology]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

Qunpei Duojie [Chos 'phel rdo rje] ཆོས་འཕེལ་རྡོ་རྗེ། 1981. *Bod yig gi rmang gzhi'i shes bya བོད་ཡིག་གི་རྨང་གཞིའི་ཤེས་བྱ། [Basic Knowledge of the Tibetan Language]*. Lha sa ལྷ་ས: Bod ljongs mi dmangs dpe skrun khang བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [Tibet People's Press].

Ramsey, S Robert. 1997. *The Language of China*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Sun, Jackson T-S. 1993. *Evidentials in Amdo Tibetan*. Taipei: *The Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* LXIII (IV):945-1001.

Kuo-ming Sung [Skal bzang nyi ma] སྐལ་བཟང་ཉི་མ། and Lha byams rgyal ལྷ་བྱམས་རྒྱལ། 2005. *Amdo'i kha skad ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད། [Colloquial Amdo Tibetan: A Complete Course for Adult English Speaker].* Pe cin པེ་ཅིན: Krung ko'u bod rig pa dpe skrun khang ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [China's Tibetology Press].

Thub bstan dbang po ཐུབ་བསྟན་དབང་པོ། 1995. *Lha sa'i kha skad spyod deb ལྷ་སའི་ཁ་སྐད་སྤྱོད་དེབ། [A Handbook of Conversations in Lhasa Dialect].* Beijing པེ་ཅིན: Zhongyang Minzu Daxue Chubanshe 中央民族大学出版社 [Central University for Nationalities Press].

Tournadre, Nicolas and Sangda dorji. 2003. *Manual of Standard Tibetan.* Ithaca, NY: Snow Lion Publications.

Tsetan Chonjore with Andrea Abinanti. 2003. *Colloquial Tibetan: A Textbook of the Lhasa Dialect.* Dharamsala: Library of Tibetan Works and Archives.

Wang Qingshan 王青山. 1996. *A Grammar of Spoken Amdo Tibetan.* Chengdu 成都: Sichuan minzu chubanshe 四川民族出版社 [Sichuan Nationalities Press].

Wang Zhijing 王志敬. 1994. *Zangyu lasa kouyu yufa 藏语拉萨口语语法 [Grammar of Oral Lhasa Tibetan].* Beijing 北京: Zhongyang minzu daxue chubanshe 中央民族大学出版社 [Central University Nationalities Press].

Zhang Jichuan. 1996. A Sketch of Tibetan Dialectology in China: Classifications of Tibetan Dialects. *Cahiers de linguistique - Asie orientale* 25(1):115-133.

Zhoumaocuo 周毛措. 2003. *Maqu zangyu yanjiu 玛曲藏语研究 [Studies of Dialects Spoken in Maqu].* Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].